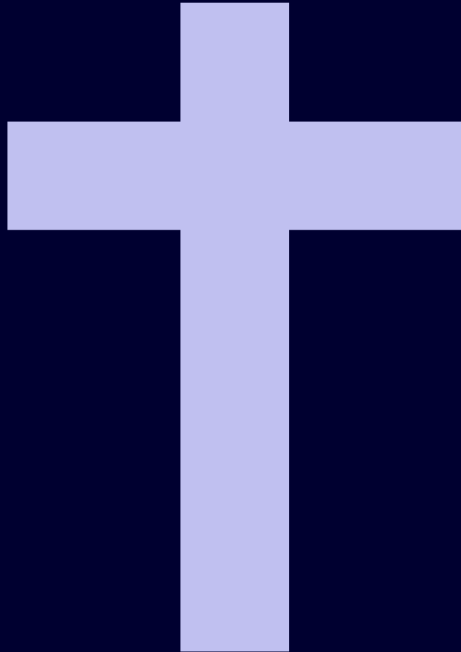

BŪKŪ TA
TĪDHĪ//RU YĪZO
DHĪ ĀDHYA

Logoti (Logo): BŪKŪ TA TĪDHĪ//RU YĪZO DHĪ ĀDHYA New
Testament

BÚKÙ TÀ TÍDHÍ//RU YÌZO DHÍ ADHYA
Logoti (Logo): BÚKÙ TÀ TÍDHÍ//RU YÌZO DHÍ ADHYA New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Logo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
942af0a0-42ea-5477-8f1a-fed39823f32b

Contents

MATAYO	1
MÁROKO	55
LÚKA	89
YOWANÍ	144
TA 'OLE DHÍ Í	183
ROMABHÁ Í	233
1 KORITOBHÁ Í	257
2 KORITOBHÁ Í	279
GALATIYABHÁ Í	293
EFESOBHÁ Í	301
FILIPOYIBHÁ Í	309
KOLOSAYIBHÁ Í	315
1 TESALONIKEBHÁ Í	321
2 TESALONIKEBHÁ Í	326
1 TIMOTEYO	329
2 TIMOTEYO	336
TÍTO	341
FILEMÓNÁ	344
EBERÉ Í	346
YAKOBHO	364
1 PÉTÈRO	371
2 PÉTÈRO	378
1 YOWANÍ	382
2 YOWANÍ	388
3 YOWANÍ	390
YÚDA	392
TA TADHÁLÉ DHÍ Í	394

Rúbí Tani Mátáyò dré tisìle dhi

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisìlepi dhi tá Mátáyò 'i. Akódhi nda tá mèdáyì lagílèpi 'i. Di, Yésu dré akódhi ni azízó adrélé áyi àpóstolò mudrí-drì-rì dhi ki àlo ró. Búkù kònìdhi léna dhi, Mátáyò adré Rúbí Tani longó tadházóá dhi, Yésu Gìká ni Mvágó 'i, ìndì Mèsíyà dré tá lazíle kíno lésè dhi 'i. Gìká amù akódhi nda tà bí í dré tá lazíle pròfètà í tí áyi Kúlí na dhi ki 'o, kitswázó móndí ki tidrí àyi ki tàkonzì lésè. Lavulé dhi, Mátáyò adré Rúbí Tani kòdhi ni tisì Yúdà ànzi í dré. Di, Rúbí Tani nda kókpa mónnyá tíí í dré.

Búkù kònìdhi léna dhi, Mátáyò adré Yésu ni lídrì ni tà tíí mǐbhalé tí kònìni: akódhi ni tǐma, akódhi ni bàtísimò dǐma, akódhi ni tabhǐma, akódhi ni àzì Gìká ni kúlí longózó dhi, tsàle akódhi ni àzì móndí ki tidrízó àyi ki drà í lésè dhi íbe. Amvolásà dhi, Mátáyò adré Yésu ni atsí dré tòle kídhólé Gàlíláyà lésè tsàle Yèrúsalmà na dhi ni tà tíí, akódhi ni pòsò kùdù ni tà íbe, tsàle akódhi ni dràma ìndì akódhi ni ngàma dràdrà 'àsè dhi ki tà íbe.

Mátáyò adré kpà tadhá dhi, Yésu dhya kàdrì adrélèpi Gìká ni tà tadhá dhi 'i. Tàko ko, adré Gìká ni tátírí kúlí ni tà àndu ngì, adrézó kpà Opì bhù àdhya ni tà tadhá ngàdra 'á mónnyá tíí í dré. Mátáyò adré tà kàdrìkàdrì Yésu dré tadhálé dhi ki lanzí kònìni: (1) tà Yésu dré tadhálé kòngó drìna dhi í (Mátáyò 5-7); (2) tà Yésu dré lazíle áyi lebhéhá mudrí-drì-rì dhi í dri àyi ki mùzo lǐle Rúbí Tani longóbe dhi í (Mátáyò 10); (3) Opì bhù àdhya ni tà lùzu ró dhi í (Mátáyò 13); (4) Yésu ni lebhéhá ki adrema ni tà (Mátáyò 18); (5) lókyá kùdù ni tà, ìndì Gìká ni Opì ni atsama ni tà (Mátáyò 24-25).

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi ki atǐma

- 1) Yésu Krísto ni kómvo ìndì akódhi ni tǐma (1:1-2:23)
- 2) Yòwànì Bàtísimò fèlepi ni àzì (3:1-12)
- 3) Yésu ni bàtísimò dǐma, ìndì akódhi ni tabhǐma (3:13-4:11)
- 4) Yésu ni àzì bvò Gàlíláyà àdhya na dhi (4:12-18:35)
- 5) Yésu ni atsí ngàzo Gàlíláyà lésè lǐle Yèrúsalmà na dhi (19:1-20:34)
- 6) Yésu ni pòsò kùdù, ìndì akódhi ni dràma (21:1-27:66)
- 7) Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi (28:1-20)

Yésu Krísto ni kómvo

(À kònò kpà Lúka 3:23-38)

¹ Yésu Krísto angá Dàwídì ni sùrú lésè, ìndì Dàwídì angá ína Abàramà ni sùrú lésè. Kònìdhi Yésu Krísto ni tábhí ki tǐma ni tà tisìle dhi 'i:

² Abàramà ti tá Ísàkà, Ísàkà dré Yàkóbhò ni tizo gò, Yàkóbhò dré Yúdà ki tizo adrúpi ni íbe. ³ Yúdà í Tàmàrà be dhi í dré Fàrésà ki tizo Zàrà be. Fàrésà dré Èsèrómà ni tizo, Èsèrómà dré Àramà ni tizo. ⁴ Àramà dré Àmìnàdàbà ni tizo, Àmìnàdàbà dré Nàsónà ni tizo, Nàsónà dré Sàlòmónà ni tizo. ⁵ Sàlòmónà í Rábà be dhi í dré Bòwèsà ni tizo. Bòwèsà í Rútà be dhi í dré Yòbédè ni tizo. Yòbédè dré Yèsè ni tizo, ⁶ Yèsè dré ópí Dàwídì ni tizo.

Dàwídì í Uríyà ni tòkó be dhi í dré Sòlòmónò ni tizo. ⁷ Sòlòmónò dré Ròbòwámà ni tizo, Ròbòwámà dré Abíyà ni tizo, Abíyà dré Asáfà ni tizo. ⁸ Asáfà dré Yòsàfàtà ni tizo, Yòsàfàtà dré Yòrámà ni tizo, Yòrámà dré Ozíyà ni tizo. ⁹ Ozíyà dré Yòwàtámà ni tizo, Yòwàtámà dré Akázà ni tizo, Akázà dré Ezèkíyà ni tizo. ¹⁰ Ezèkíyà dré Mánàsè ni tizo, Mánàsè dré Amónà ni tizo, Amónà dré Yòsíyà ni tizo. ¹¹ Yòsíyà dré Yèkòníyà ki tizo adrúpi ni íbe, lókyá Ísèrèlè ànzi ki rùzo dòle Bàbìlónà na àdzú sè dhi 'á.

¹² Ayi nda ki dòma Bàbìlónà na dhi àmvolésè dhi, Yèkòniyà dré Sàlàtìyélè ni tìzo, Sàlàtìyélè dré Zòròbàbèlè ni tìzo. ¹³ Zòròbàbèlè dré Abiyúdà ni tìzo, Abiyúdà dré Èliyàkìmà ni tìzo, Èliyàkìmà dré Azórà ni tìzo. ¹⁴ Azórà dré Sàdókà ni tìzo, Sàdókà dré Akìmà ni tìzo, Akìmà dré Èliyúdà ni tìzo. ¹⁵ Èliyúdà dré Elèyàzàrà ni tìzo, Elèyàzàrà dré Mátànà ni tìzo, Mátànà dré Yàkòbhò ni tìzo, ¹⁶ Yàkòbhò dré Yòséfà ni tìzo. Yòséfà nda tá Màriyà ni agó 'i. Di Màriyà nda dré Yésu, adrélé zìle Mèsíyà dhi ni tìzo.

¹⁷ Kidhólé Abàràrà rú atsálé Dàwídi rú dhi, máti tá mudrí-drì-su. Kidhólé Dàwídi rú atsálé Ìsèrèlè ànzi ki dòma Bàbìlónà na dhi rú dhi, máti kpà mudrí-drì-su. Kidhólé àyi nda ki dòma rú atsálé Mèsíyà ni tìma rú dhi, máti kókpà mudrí-drì-su.

*Yésu Krísto ni tìma
(À kònò kpà Lúkà 2:1-7)*

¹⁸ Yésu Krísto ni tìma tá kònini: A zì tá Yésu ni andre, Màriyà, Yòséfà dré tòko ró. Di, drìdrì ì dré ru amúzó dhi kandrà dhi, Màriyà kisú tá ína 'a Tírí Lólo ni rinyí sè. ¹⁹ Di agó ni Yòséfà dré adrélé mómí gyägya 'i dhi sè dhi, lè tá kanyò fèle drá mómí ì mi ko gò, dré kisùzoá dhi, í ni akódhi ni tayí kòlyà.

²⁰ Di dré tá adrerà 'a tà nda ni kisú dhi 'á dhi, ángéló Mírì àdhya dré agázó akódhi kandrà toróbí na, tàá drá dhi: «Yòséfà, Dàwídi ni mvá, mí ro Màriyà ni dòma mòle dhi ko. Tàko ko, 'a dré kisúlé kòdhi, kisú Tírí Lólo ni rinyí sè. ²¹ A ni mváagó ti. Mí ni akódhi ni rú zi Yésu. Tàko ko, akódhi ni àyi mómíyá ki tídrí àyi ki tàkonzì ì lésè.»*

²² Di tà nda kòdhi ì atsá títi kònini, kitswálé tà Mírì dré tá longólé àyi pròfètà tí dhi ì kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi:

²³ «Mì nò rè ká! Kyánzi àgo tà nìlepi rè ko dhi ni 'a kisú gò, dré mváagó tìzo.

A ni rú ni ni zi Èmànùwélè.»†

Rú nda kòdhi adré leá tàle dhi «Gìkà tùmání àma íbe».

²⁴ Di Yòséfà kòlaró dre dhi, dré Màriyà nda ni dòzo mòle ngóro ángéló Mírì àdhya dré tá tàle akódhi dré dhi tíni. ²⁵ Di, ayí ína akódhi be ko, tsàle lókyá dré mváagó tìzo dhi 'á. Gò dré mváagó nda ni rú zìzo Yésu.

2

Tògyabhá ì alì Yésu ni kitó

¹ A ti tá Yésu Bètèlémè, bvò Yùdáyà àdhya lé dhi na, ópí Èròdè ni lókyá 'á.* Akódhi ni tìma àmvolésè dhi, tògyabhá bhìbhínyà tà ndabhá nìle dhi ì dré angázó kítú dré apfòrà lésè, alìle atsálé Yèrúsalmà le. ² † dré lizizóá dhi: «Mvámvá tìle Yúdà ànzi ki ópí ro dhi ángwà? Tàko ko, mà nò tá akódhi ni bhìbhínyà kítú dré apfòrà lésè gò, mà dré alizo kitswálé akódhi ni lindrì bha.»

³ Di ópí Èròdè kòyi tà nda dre dhi, akódhi ni drì dré abízó, ngóro mómíyá títi Yèrúsalmà le dhi kya tíni. ⁴ Dré Yúdà ànzi ki kòwánà kàdrì ki kimózó tátítrí kúlí tadhábhá íbe gò, lizizóá àyi tí dhi: «Pròfètà ì adré tá tàá dhi, à ni Mèsíyà ni ti ángolé ya?»

⁵ † logó drá dhi: «Bètèlémè, Yùdáyà le dhi na. Angyá ko, pròfètà ki àlo tìsì kònini:

⁶ <Di mi, Bètèlémè bvò Yúdà àdhya lé ni,

ámi tà tsà bhàandre kàdrìkàdrì Yùdáyà le dhi kya ì kòfalé ko.

Tàko ko, ópí àlo dhi ni apfò mí lésè.

A ni áma mómíyá, Ìsèrèlè ànzi ki drì ko kábilígyà líkílépi tíni.>†»

⁷ Èròdè kòyi tà nda dre dhi, dré tògyabhá nda ki zìzo lùzu ró gò, àyi ki lizizó lókyá bhìbhínyà nda dré tá kidhózó apfòle dhi ni nìzo. ⁸ Gò dré àyi ki mùzo Bètèlémè na,

* **1:21** 1:21 Rú «Yésu» Gírìkì ti sè dhi, ìndì rú «Yòsúwà» Ebèrè ti sè dhi ì adré leá tàle dhi «Mírì adré mómí ki tídrì». † **1:23** 1:23 A kònò Èsáyà 7:14. * **2:1** 2:1 «Bètèlémè» kòndhi, bhàandre Dàwídi àdhya 'i. A kònò 1 Sàmùwélè 16:1. † **2:6** 2:6 A kònò Miké 5:1.

tàzoá àyi dré dhi: «Mì kòlì móndyá kònàle dhi ki lizí, mvámvá nda ni tà nìzo dóro. Di mì kòkisú akódhi dre dhi, mì kàmù kúlí má dré, má kòkitswáró kpà lile akódhi ni lindrì bha be dhi bvó.»

⁹ Di tògyabhá nda ì kòyi ópí nda ni kúlí dre dhi, ì dré ngàzo lile. Ì dré tá adrérà'a láti 'á dhi, bhìbhínyà ì dré tá nòle kítú dré apfòrà lésè nda adré tá lile àyi kandrána, tsàle áyi kíkí àrà mvámvá nda dré tá adrézó dhi drìle. ¹⁰ Di ì kònò bhìbhínyà nda áyi kíkírà'a dre dhi, ì dré lenzézó lavúlé. ¹¹ Ì kòfi dzó na dre dhi, ì dré mvámvá nda ni nòzo andre ni Màríyà be gò, ì dré dhèzo àyi ki kórókó titì mvámvá nda kandrá, akódhi ni lindrì bhàzo. Di ì dré ngá làgí be kàdrì ì dré adólé dhi ki kinzízó fèle drá. Ì fè tá órò, béndélé, ìndì málàsì ledélé mírè sè dhi be.

¹² Amvolásà dhi, Gíká dré tà longózó àyi dri toróbí na tàzoá dhi, ì kògò nzìle Eródè vélésè ko. Di ì dré láti àzya dòzo, nzìzo àyi ki bvò na.

Yòséfà ì lapá Ezèpétò na

¹³ Tògyabhá nda ì kòlì dre dhi, ángeló Mírì àdhya dré agázó Yòséfà kandrá toróbí na, tàá drá dhi: «Mí nga mvámvá kòdhi ni do andre ni be, lapázó àyi ìbe Ezèpétò na. Mì kàdré kònàle tsàle lókyá má dré dra tàzoá mí kàgò dhi 'á. Tàko ko, Eródè adrè 'òle mvámvá nda ni nda pfùle dràle.»

¹⁴ Di Yòséfà dré ngàzo ngátsi kítógá sè mvámvá nda ni do andre ni be gò, lapázó àyi ìbe Ezèpétò na. ¹⁵ Ì dré adrézó kònàle tsàle lókyá Eródè dré dràzo dhi 'á. Tà nda kòdhi atsá kònìni, kitswálé tà Mírì dré tá longólé áyi pròfétà tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi: «Má azí áma mváagó apfòle Ezèpétò lésè.»‡

Eródè 'o ànziàgo ì tupfúlé todràle

¹⁶ Eródè kònò dhi, tògyabhá nda ì lití tá ì dre dhi, akódhi ni togó dré aswázó tà tàndì ró. Di dré móndí ki mùzo lile Bètèlémè na ìndì bhà làgásà dhi ì 'ásè, ànziàgo títi kóná ìbe rì dhi ki tupfú todràle, túmánì àyi kóná tsabhá rè rì ko dhi ìbe. Ki tá kóná nda ki bvó lókyá dré tá yìle tògyabhá nda ì vélésè dhi sè. ¹⁷ Di tà Mírì dré tá longólé pròfétà Yèrèmíyà tí dhi dré ru 'òzo kònìni. Akódhi longó tá dhi:

¹⁸ «Kúlí adrè angálé Rámà lésè.

A adrè ngòle adrézó tongólé.

Ràkélè adrè áyi ànzimvá ki ngo nì.

Adré leà à kòtindrì áyi togó wà dhi ko,

ànzimvá nda ì dré adrélé vélé yó dhi sè.»§

Yòséfà ì lì bhà mo Nàzàrétà na

¹⁹ Eródè ni dràma àmvolésè dhi, ángeló Mírì àdhya dré agázó toróbí na Yòséfà kandrá Ezèpétò na, tàá drá dhi: ²⁰ «Mí nga mvámvá do andre ni be, nzìzo àyi ìbe Ìsèrèlè ànzi ki bvò na. Tàko ko, móndyá adrèbhá tá láti nda mvámvá nda ni 'òzo dràle dhi ì todrà akílé dre.»

²¹ Di Yòséfà dré ngàzo mvámvá nda ni do andre ni be gò, nzìzo àyi ìbe Ìsèrèlè ànzi ki bvò na. ²² Di, dré yìzoá tàle dhi, Arèkèlávò atsá tá ópí ro Yùdáyà drìle áyi atá Eródè ni àrà 'a dhi, dré ína adrézó ngá ro nzìma kònàle dhi sè. Di Gíká dré gòzo tà longó drá toróbí na gò, ì dré lizo bvò Gàliláyà àdhya na. ²³ Ì kòtsa kònàle dre dhi, ì dré bhà mòzo adrézó bhàandre rú zìle Nàzàrétà dhi na. Tà nda kòdhi atsá kònìni, kitswálé tà longólé pròfétà ì tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Ì longó tá dhi: «À ni akódhi ni zi Nàzàrétà mvá ro.»*

‡ 2:15 2:15 A kònò Oséyà 11:1. § 2:18 2:18 A kònò Yèrèmíyà 31:15. * 2:23 2:23 Lókyá àruka ì sè dhi, à adrè Yésu ni zi dhya angálépi Nàzàrétà lésè dhi ró. A kònò Mátáyó 21:11.

3

Yòwánì Bàtísimò fèlepi ledé láti Mírì Yésu dré

(A kònò kpà Mároko 1:1-8; Lúka 3:1-18; Yòwánì 1:19-28)

¹ Lókyá nda àmvolésè dhi, Yòwánì Bàtísimò fèlepi dré pfòzo adrélé Gíká ni kúlí longó duku Yùdáyà àdhya na. ² Adré tá taa dhi: «Mì kòladzá àmi kì togó agòzo Gíká vélé. Tàko ko, Opì bhù àdhya atsá ànyì dre.» ³ Yòwánì nda tá dhya pròfètà Èsáyà dré tá tà nì nì tazo dhi 'i. Akódhi tà tá dhi:

«Dhya àlo adré kúlí loyó duku na, adrézó taa dhi:

<Mì kòledé láti Mírì dré alìzo!

Mì kòlotó láti atsálé pya akódhi dré!>*

⁴ Yòwánì asó tá kítá ledélé kàmílò bhí sè dhi í rú, káfà ledélé kà'wá kíní sè dhi nì 'ìzo áyì kípilé 'á. Akódhi nì mányàngá tá kísa 'i, tùmání apé mbì na dhi be. ⁵ Mòndí zyandre dhi ì adré tá apfòle Yèrúsalemà lésè, bvò wáyi Yùdáyà àdhya lésè, ìndì bvò wáyi Yòròdánè làgásè dhi lésè, alìle Yòwánì vélé. ⁶ Ì adré tá àyì kì tàkonzì kì ta ngádra 'á gò, akódhi dré adrézó bàtísimò fe àyì dré yìandre Yòròdánè àdhya na.

⁷ Dì, akódhi kònò Fàrísáyò ì, Sàdùkáyò ìbe bǐ dhi ì adrérà'a alìle kitswálé bàtísimò do í vélé dre dhi, dré tazoá àyì dré dhi: «Àmi, nǐ àtrá kì àrèbhá nì ì, àdhi tadhá àmi dré dhi, mì kòlapá Gíká nì kombà adrélépi alìle dhi sílésè dhi nǐ? ⁸ Lè mì kàdré tà adrèbhá tadhá dhi, mì ladzá àmi kì togó dre dhi kì 'o kòdhya. ⁹ Mì kòbhà àmi adrélé kisúà àmi léna dhi <Àma àmakya Abàràrà nì ànzì 'i> dhi ko. Tàko ko, má adré taa àmi dré dhi: Gíká rǐnyí ìbe kitswázó ànzì 'o topfòle Abàràrà dré kírà kòni ì lésè. ¹⁰ A ga kùbalú fa kómvo ì rú dre. Dì à nì fa títi adrèbhá lò'wa dóro 'a ko dhi kì togá lebhélé àtsí na.

¹¹ Má adré mána bàtísimò fe àmi dré yǐ sè tadházóá dhi, mì ladzá àmi kì togó dre. Dì, dhya àlo áma lavúlépi rǐnyí sè dhi nì ìna adhé má bvó. Má kitswá akódhi nda nì lindrì sè ko. Má kitswá ndìndì akódhi nì kámókà tǐngí bwà ko. Akódhi nì bàtísimò fe àmi dré Tírì Lólo sè, ìndì àtsí sè. ¹² Akódhi ndàkpá ìbe í drígá. Àsà dhi, a nì ngánò àngbó ìna drǐna dhi nì awá, lò'wa nì nì lomvózó dàle kòbhó na gò, kúyí nì nì kùzo zàle àtsí adrélépi adrálé ko dhi na.»

Yésu nì bàtísimò dòma

(A kònò kpà Mároko 1:9-11; Lúka 3:21-22)

¹³ Lókyá nda sè dhi, Yésu dré angázó Gàlíláyà lésè alìle Yòwánì vélé kitswálé bàtísimò do Yòròdánè na. ¹⁴ Dì, Yòwánì lè tá ìna bàtísimò fèle Yésu dré ko gò, dré tazoá drá dhi: «Adré tá leá dhi, mí kòfè bàtísimò má dré mì. Dì, mí gò mína alìle bàtísimò do má vélé ngǐningǐnì ró?» ¹⁵ Dì Yésu logó drá dhi: «Mí kòka'ǐ tà kòdhi kàdré kònnì lókyá kòndhi sè. Tàko ko, adré leá dhi, mà kò'o tà gyágya títi Gíká dré adrélé lèle mà kò'o dhi ì kitswálé títi.» Dì Yòwánì dré bàtísimò ka'ìzo fèle drá. ¹⁶ Yésu kòdo bàtísimò dre dhi, dré apfòzo yǐ lésè. Dì gbá kòdhwa, bhù dré ru lanzízo gò, Yésu dré Gíká nì Tírì nòzo asírà'a kòbhòlà tǐni adhéle í dri. ¹⁷ Gò kúlí dré apfòzo bhù lésè taa dhi: «Kòndhi áma Mvágó má dré lèle tò dhi 'i. Àma togó adré kǐnlé akódhi nì tà sè tò.»†

4

Dzaborò tabhì Yésu nì litílé duku na

(A kònò kpà Mároko 1:12-13; Lúka 4:1-13)

¹ Amvolásà dhi, Tírì Lólo dré Yésu nì drǐzo lǐzo akódhi be duku na, Dzaborò kòtabhìró akódhi litílé be dhi bvó. ² Kònale dhi, Yésu dré tàbirì mvòzo kítu nyadhi-rǐ ìndì ngátsi nyadhi-rǐ gò, tàbirì dré akódhi nì 'òzo. ³ Dì Dzaborò dré áyì kǐsízó ànyì

* 3:3 3:3 A kònò Èsáyà 40:3. † 3:17 3:17 A kònò Longó ì 2:7; Èsáyà 42:1.

akódhi làga, tàá drá dhi: «Mí kàdré Gìká ni Mvágó 'i bàti dhi, mí kòtà kírà kòni i dré dhi, ì kòladzá ru atsálé mápà ro.» ⁴ Di, Yésu logó drá dhi: «Gìká ni Kúlí adré tàá dhi: <Móndí adré ngbà 'í adrélé lídrì íbe mápà sè ko. Be ró dhi, adré lídrì íbe kúlí tíí adrèbhá apfòle Gìká sílésè dhi i sè.>»*

⁵ Gò Dzáborò dré akódhi ni drìzo lìzo ába Yèrúsalmà, bhàandre lólo dhi na, akódhi ni bha tépelò ni drì kàkú na. ⁶ Dré tàzoá drá dhi: «Mí kàdré Gìká ni Mvágó 'i bàti dhi, mí wa dhèle bvò dri. Angyá ko, Gìká ni Kúlí adré tàá dhi: <Gìká ni tòlí fe áyi ángéló i dré ámi tà sè.

Ayi nda ki ámi ko kító,
mí kòdheró ámi pá si kírà dri ko.>†»

⁷ Di Yésu gò logóá drá dhi: «Gìká ni Kúlí adré kókpà tàá dhi: <Lè mí kòtabhì Mírì ámi Gìká ko.>‡»

⁸ Gò Dzáborò dré gòzo akódhi ni dri mbàzo ába kóngó àlo mvumvù lavulé dhi drìna, òpì wáyi bvò àdhya ki tadházó drá àyi ki rúku íbe. ⁹ Dré tàzoá drá dhi: «Má ni òpì tíí kòdhi ki fe mí dré, mí kàdhé ámi kórókó tíí má kandrà áma lindrì bhàzo dhi.»

¹⁰ Di Yésu tà drá dhi: «Sàtánà, mí nga kònwásè! Tàko ko, Gìká ni Kúlí adré tàá dhi: <Lè mí kàdré ngbà 'í Mírì ámi Gìká ni lindrì bha kòdhya. Mí kàdré kpà lisámbò 'o ngbà 'í akódhi ni rú sè kalóma.>§» ¹¹ Di Dzáborò dré ngàzo akódhi ni tayí. Gò ángéló ì dré alìzo akódhi ni ledé.

Yésu kidhó Gìká ni kúlí longó

(A kònò kpà Márokò 1:14-15; Lúkà 4:14-15)

¹² Amvolásá dhi, Yésu dré yìzoá tàle dhi, à ru tá Yòwánì bhèle bǎdzó na gò, dré gòzo gòle Gàliláyà na. ¹³ Dré rè zyà tsàzo Nàzàrètà na gò, dré bhàandre nda ni tayízó lìzo bhà mo Kàpàrànwúmà na. Bhàandre nda tǎpǎriandre Gàliláyà àdhya mìle, bvò Zàbùlónà ànzi kya Nèfàtálì ànzi íbe dhi na.* ¹⁴ Tà nda kòdhi atsá kònìni, kitswálé tà longólé pròfètá Èsáyà tí dhi kò'oró ru be dhi bvò. Akódhi longó tá dhi:

¹⁵ «Móndyá bvò Zàbùlónà ànzi kya Nèfàtálì ànzi íbe dhi na dhi i,

àyi adrèbhá tǎpǎriandre mìle, ìndì Yòròdánè ni ta'á na dhi i,

àyi adrèbhá Gàliláyà, bvò móndyá sùrú twá ro dhi kya na dhi i,

¹⁶ ì adré tá lírìlé tìnìmvá na gò,

ì dré ngádra kàdrì dhi ni nòzo.

Ì adré tá lírìlé líndrì dràdrà àdhya zàle gò,

ngádra dré apfòzo ngá kazá àyi kòfalé.»†

¹⁷ Kidhólé lókyá nda sè dhi, Yésu dré ngàzo adrélé Gìká ni kúlí longó, adrézó tàá dhi: «Mì kòladzá àmi ki togó agòzo Gìká véle. Tàko ko, Opì bhù àdhya atsá ànyi dre!»‡

Yésu kidhó áyi lebhébhá ki azí

(A kònò kpà Márokò 1:16-20; Lúkà 5:1-11)

¹⁸ Kítú àlo, Yésu dré tá adrérà'a atsílé tǎpǎriandre Gàliláyà àdhya mìlésè dhi 'á dhi, nò tá móndí rì adrúpi ró dhi i. Ayi nda i tá Símónà adrélé kpà rú zìle Pétèró dhi, túmání adrúpi ni Andréyà be dhi 'i. Ì adré tá kimbá bhe yì na. Tàko ko, àyi tá kosyá bhebhá 'i. ¹⁹ Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì alì má vèsè. Kidhólé nyànomvá dhi, mì gò véle adrélé kosyá bhebhá i ró ko. Má ni àmi ki 'o adrélé móndí ndabhá i ró.» ²⁰ Di gbá lókyá nda sè dhi, ì dré àyi ki kimbá ki tayízó gò, ì dré ngàzo adrélé akódhi ni lebhé.

* **4:4** 4:4 A kònò Dùtèrònómè 8:3. † **4:6** 4:6 A kònò Longó i 91:11-12. ‡ **4:7** 4:7 A kònò Dùtèrònómè 6:16.

§ **4:10** 4:10 A kònò Dùtèrònómè 6:13. * **4:13** 4:13 «Zàbùlónà» ìndì «Nèfàtálì» kòni i tá sùrú rì sùrú mudrì-drì-rì Isèrèlè ànzi kya i kòfalé dhi 'i. † **4:16** 4:16 A kònò Èsáyà 8:23-9:1. ‡ **4:17** 4:17 Búkù Mátáyò àdhya léna dhi, «Opì bhù àdhya» kònìndhi adré leà tàle dhi «Gìká ni Opì».

²¹ Yésu kòlì drìdrì tsà dre dhi, dré mómí rì àruka adrèbhá kpà adrúpi ró dhi ki nòzo. Ayi nda i tá Yàkòbhò i Yòwànì be, Zèbèdáyò ni ànzi 'i. Ì adré tá bwátù na tùmání àyi ki atá Zèbèdáyò be, adrélé àyi ki kimbá ki m̀ ledé. Gò Yésu dré àyi ki azizó. ²² Di gbà kòdhwa, ì dré àyi ki bwátù tayízó àyi ki atá be gò, ì dré ngàzo adrélé akódhi ni lebè.

*Yésu tatsì tà tadhábe, Rúbí Tani longóbe, ìndì dràbhá ki tídrìbe
(A kònò kpà Lúkà 6:17-19)*

²³ Amvolásà dhi, Yésu dré ngàzo adrélé tatsilé bvò wáyi Gàliláyà àdhya 'ásè, tà tadhábe Yúdà ànzi ki lísámò dzó i 'ásè, Rúbí Tani Gìká ni Opì àdhya ni longóbe, ìndì mómí ki tídrìbe àyi ki drà títi i lésè. ²⁴ Di akódhi ni rúbí adré tá la'ulé bvò nda 'ásè títi, tsàle byá bvò Síríyà àdhya na. A adré tá mómí títi drà twátwa íbe ìndì ngáaswa twátwa íbe dhi ki adzí akódhi véle, tùmání mómí títi kònzì íbe dhi íbe, mómí àgílílí íbe dhi íbe, ìndì mómí pá be àbvò ro dhi íbe. Di akódhi adré tá àyi ki tídrì títi. ²⁵ Mómí zyandre angábhá Gàliláyà lésè, bhàandre zìle Mudrí dhi i lésè, Yèrusalémà lésè, Yúdáyà lésè, ìndì Yòròdànè ni ta'á lésè dhi ì adré tá akódhi ni lebè.

5

Tà Yésu dré tadhále kòngó drìna dhi i

¹ Kítú àlo, Yésu kònò mómí zyandre adrèbhá tá ru kímó dhi i dre dhi, dré mbàzo kòngó àlo drìna gò lírìlé. Akódhi ni lebèbhá ì dré àyi ki kisézó ànyi akódhi làga gò, ² dré kídhozó adrélé àyi ki tadhá kònìni:

*Tà adrézó lenzélé ásà dhi i
(A kònò kpà Lúkà 6:20-23)*

³ «Kólénzé mómí adrèbhá àyi ki no lemerè ro àyi ki togó na dhi i dré.

Tàko ko, Opì bhù àdhya àyíkya 'i!

⁴ Kólénzé mómí adrèbhá àwó ngo dhi i dré.

Tàko ko, Gìká ni àyi ki togó tíndrì!

⁵ Kólénzé mómí adrèbhá àyi ki tà bha kìnì mi dhi i dré.

Tàko ko, ì ni bvò Gìká dré lazílé dhi ni kisézó tàyílé ro!

⁶ Kólénzé mómí adrèbhá lovó íbe adrézó tà gyägya 'o dhi i dré.

Tàko ko, Gìká ni tà ì dré adrézó lovó ni íbe nda ni 'o kitswále àyi dré títi!

⁷ Kólénzé mómí adrèbhá àyi ki àzya ki kizà bha dhi i dré.

Tàko ko, Gìká ni àyi ki tàndì ki kizà bha!

⁸ Kólénzé mómí adrèbhá togó lólo íbe dhi i dré.

Tàko ko, ì ni Gìká ni no!

⁹ Kólénzé mómí adrèbhá tà kídrikídri bha mómí i kòfalé dhi i dré.

Tàko ko, à ni àyi ki zì Gìká ni ànzi i ró!

¹⁰ Kólénzé mómí adrélé m̀ pfole ì dré adrélé tà gyägya 'o dhi sè dhi i dré.

Tàko ko, Opì bhù àdhya àyíkya 'i!

¹¹ Kólénzé àmi dré, à kàdré àmi ki lodhá, adrézó àmi ki m̀ pfo, adrézó tà kònzì ta àmi rú kìnzò sè áma tà sè dhi. ¹² M̀ kàdré lenzélé, adrézó arí íbe tà nda i sè! Tàko ko, làgí múrúngú adré àmi ki letè bhù na. A pfo tá kpà pròfètá atú àmi kandrà dhi ki m̀ kònìni.»

*Tà tadhále tà'í ni tà rú, ìndì tálà ni tà rú dhi i
(A kònò kpà Márokò 9:50; Lúkà 14:34-35)*

¹³ Yésu gò tàá dhi: «Àmi tà'í bvò kòndì àdhya 'i. Di, tà'í nda ni aswaaswa kòtì akílé lásà dhi, à ni kitswá logóá ngíni? Tà'í nda kitswá gòle véle tà àlo 'o ko. A adré kutúá gò, mómí ì dré adrézó atóá àyi pále.

14 Ami ngádra bvò kòndi àdhya 'i. A kitswá bhàandre sìle kòngó drìna dhi ni zu bwà ko. 15 A dhì gà kpà tálà bhàle lidrí zàna ko na. Be ró dhi, à adré dhíà bhàle zá kuru mísá drìna gò, dré adrézó ngá kazá móndyá títi adrèbhá dzó lé dhi i dré. 16 Dì mì kàdré kókpà àmi kì ngádra tayí adrélé ngá kazá móndí i kòfalé kònìni, i kàdréro tà dóro mì dré adrélé 'òle dhi ki no, adrézó àmi kì Atá bhù na dhi ni rú bha kùle.»

Tà tadhálé tatrítrí kúlí ni tà dri dhi

17 «Lè mì kòkisù ko tàle dhi, má alì kitswále tatrítrí kúlí Mósè àdhya ìndì tà pròfétà ì dré tisìle dhi ki pfu dhi. Má alì tà nda ki pfu ko. Be ró dhi, má alì mána tà nda ki 'o kitswále títi dhi bvò. 18 Má adré tà bàti ta àmi dré: Tsàle bhù ki kùdù bvò be dhi na dhi, tatrítrí kúlí nda ni wárágà pá mvá tsà dhi 'i yà, kó ngalè tà mvá tsà tisìle lána dhi 'i yà dhi kitswá tàdzí akílè ko, tsàle lókyá tà títi nda ì dré dra ru 'òzo kitswále títi dhi 'á. 19 Dì ásà dhi, dhya ángùdhi adrélèpi tà mvá tsà àlo tatrítrí kúlí nda dré adrélé tàle à kò'o dhi ni ño gò, adrézó áyi àzya ni tadhá adrélé kpà 'òá kònìni dhi, à ni akódhi nda ni zi móndí tàko ró lavúlè móndyá títi Opì bhù àdhya na dhi i rúsè. Dì, dhya ángùdhi adrélèpi tà tatrítrí kúlí nda dré adrélé tàle à kò'o dhi ki 'o gò, adrézó tà nda ki tadhá móndí i dré dhi, à ni akódhi nda ni zi móndí kàdrì ro Opì bhù àdhya na. 20 Dì, má adré tàá àmi dré dhi: Ami kì tà gyágya kòlavú tatrítrí kúlí tadhábhá kya Fàrìsáyò kya be ko dhi, mì kitswá tàdzí file Opì bhù àdhya na ko.»

Tà tadhálé togóaswa ni tà dri dhi

21 «Mì yi tàle dhi, à tà tá àma ki tábhí i dré dhi: <Lè mí kòpfu móndí dràle ko.* Dhya ángùdhi móndí pfùlepi dràle dhi ni pfo áyi totó tàbvó tàlepi kandrá.> 22 Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Dhya ángùdhi áyi togó tayílepi adrélé aswále áyi adrúpi rú dhi ni pfo tàbvó tàlepi kandrá. Dhya ángùdhi adrélèpi áyi adrúpi ni zi móndí tàko ró dhi ni pfo Yúdà ànzì ki bhàgo kàdrì i kandrá. Dhya ángùdhi adrélèpi áyi adrúpi ni zi tirí kiza líyì ro dhi kitswá ina lile líferò ni àtsí na.

23 Dì ásà dhi, mí kàdré 'òle ngá fe Gìká dré àlètàrì kandrá gò, tà àmi kòfalé ámi adrúpi be dhi dré agázó mí léna dhi, 24 lè mí kòtayí ngá mína nda àlètàrì kandrá. Mí kòlì rè zyà mì dré àmi kì kòfalé ledézó ámi adrúpi nda be 'íká, gò mí kàgòró ngá nda ni fe Gìká dré ndò.

25 Mì kàdré lile dhya adrélèpi ámi asíkì dhi be tàbvó tǎrà na dhi, lè mì kòyi ru mbèlè akódhi be mì dré rè dhu adrérà'a láti 'á dhi 'á. Mí kò'o kònìni ko dhi, akódhi ni ámi fe tàbvó tàlepi drígá, tàbvó tàlepi nda dré ámi fèzo pòlìsì drígá gò, ámi bhèzo bǎdzò na. 26 Má adré tà bàti ta mí dré: Mí kitswá apfòle kònalésè ko, tsàle lókyá mí dré dra màri nda ni logózó akílè títi dhi 'á.»

Tà tadhálé múná tà dri dhi

27 «Mì yi tàle dhi, à tà tá dhi: <Lè mí kò'o múná tà ko.>† 28 Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Dhya ángùdhi adrélèpi tòkó àlo dhi ni no gò adrézó rúbhá lovó bha akódhi ni tà sè dhi, 'o ina múná tà tòkó nda be áyi togó na dre. 29 Ami mì dríagó lésè dhi kàdré ámi 'o dhèle tàkonzì na ni dhi, lè mí kàngí ámi mì nda bhèle mí rúsè vwàvwà ro. Angyá ko, mí dré ngá àlo mí rú dhi ni tayíle abílè dhi dóro lavúlè, ámi rúbhá wǎyi dhi ni bhèle líferò na dhi rúsè. 30 Ami dríagó kàdré kó ámi 'o dhèle tàkonzì na ni dhi, lè mí kòli ámi dríagó nda bhèle mí rúsè vwàvwà ro. Angyá ko, mí dré ngá àlo mí rú dhi ni tayíle abílè dhi dóro lavúlè, ámi rúbhá wǎyi dhi dré lile líferò na dhi rúsè.»

Tà tadhálé tòkó tìngama ni tà dri dhi

(À kònò kpà Mátáyò 19:9; Márokò 10:11-12; Lúkà 16:18)

* 5:21 5:21 A kònò Pfòma 20:13; Dùtèrònómè 5:17. † 5:27 5:27 A kònò Pfòma 20:14; Dùtèrònómè 5:18.

³¹ «Mì yi tàle dhi, à tà tá dhi: <Lè dhya adrélépi áyi tòkó ni le tingálé dhi kòfè drá wárágà adrélépi tadhá dhi, í tingá akódhi dre dhi.>† ³² Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Kàdré ngbà 'í ndòtò tà sè ko dhi, dhya ángùdhi áyi tòkó ni tingálépi dhi 'o ína akódhi atsálé tòkó zàràbhù ro dhi ró. Kòdhi íbe dhi, dhya ángùdhi tòkó tingálé dre dhi ni adólépi mòle dhi, adré kpà múná tà 'o.»

Tà tadhálé mòmndrà sìma ni tà dri dhi

³³ «Mì yi kpà tàle dhi, à tà tá àma ki tábhi i dré dhi: <Lè mí kònò mòmndrà mí dré sìle dhi ko. Dì, mí kàdré be mòmndrà mì dré sìle Mírì kandrà dhi ki 'o tití.>§ ³⁴ Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Lè mì kòsì mòmndrà àlomvá ko. Mì kòsì mòmndrà bhù ni rú sè ko. Tàko ko, bhù nda Gíkà ni lírìrà adrézó òpì nya dhi 'i. ³⁵ Mì kòsì kpà mòmndrà bvò ni rú sè ko. Tàko ko, bvò nda àrà Gíkà dré adrézó áyi pá bha driá dhi 'i. Mì kòsì kpà mòmndrà Yèrúsalmà ni rú sè ko. Tàko ko, bhàandre nda bhàandre Opí kàdrì àdhyà 'i. ³⁶ Mì kòsì kpà mòmndrà ámi dri ni rú sè ko. Tàko ko, mí kitswá ndìndì ámi drihbí àlo dhi ni ladzá atsálé kini yà, kó ngalè kemve yà dhi bwà ko. ³⁷ Mì kàdré di tà ka'í 'òle dhi, mì kòtà ngbà 'í <Ayíya> kòdhyà. Mì kàdré tà ka'í 'òle ko dhi, mì kòtà ngbà 'í <Kóko> kòdhyà. Tà àzya kitswálé bhàle kúlí nda i dri dhi, adré ína angálé Dhya kònzi vélésè.»

Tà kònzi logoma tà kònzi 'òle dhi tí dhi (A kònò kpà Lúkà 6:29-30)

³⁸ «Mì yi tàle dhi, à tà tá dhi: <Mì ki ru kisú mì be. Sí ki kpà ru kisú sí be.>* ³⁹ Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Dhya àlo kò'o tà kònzi àmi rú dhi, mì kògò ligilé akódhi rú ko. Be ró dhi, dhya àlo kòsa ámi kóbhólé driágo lésè dhi dhi, mí kògò mína àzya ni ni alá akódhi dré kpà sàle. ⁴⁰ Dhya àlo kòlè ámi drìle tàbvò tàlepi kandrà ámi kítá agá lésè dhi ni dòzo dhi, mí kòtayí kpà akódhi ámi kítá kidhì àdhyà ni do. ⁴¹ Dhya àlo kòru mì 'òle atsi to í be kílóméterè àlo dhi, mì kòlì túmání akódhi be kílóméterè rì. ⁴² Mì kàdré ngá fe dhya ángùdhi adrélépi ngá zi mí tí dhi dré. Dhya àlo kàdré ngá le zìle mí tí màri ró dhi, mí kògà ngá nda ni fèma drá dhi ko.»

Dhyá ki kàribhá ki lèma (A kònò kpà Lúkà 6:27-28, 32-36)

⁴³ «Mì yi tàle dhi, à tà tá dhi: <Lè mí kàdré ámi àzya ni le, adrézó ámi kàribhá ni ga.>† ⁴⁴ Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Lè mì kàdré àmi ki kàribhá ki le. Mì kàdré kpà tà zi Gíkà tí mómnyá adrèbhá àmi ki mì pfo dhi i dré. ⁴⁵ Mì kàdré 'oá kònìni dhi, mì ni adrè àmi ki Atá bhù na dhi ni ànzi i ró. Tàko ko, akódhi adrè kítú 'o kàle mómndí kònzi i dri, ìndì mómndí dóro i dri. Adrè kpà kozya 'o dhìle mómndí gyágya i dri, ìndì mómndí gyágya ko dhi i dri. ⁴⁶ Mì kàdré ngbà 'í mómnyá adrèbhá àmi ki le dhi ki le kòdhyà dhi, mì ni àdho làgí kisú ásà? Ndìndì mèdáyì lagíbhá i adrè 'oá kònìni. ⁴⁷ Mì kàdré ngbà 'í mòdo fe àmi ki adrúpi i dré dhi, mì adrè àdho tà dóro 'o mómndí àruka kya ki lavú? Ndìndì págánò i adrè 'oá kònìni. ⁴⁸ Adrè di lèá dhi, mì kàdré mómndí dóro kitswálé títi dhi i ró, ngóro àmi ki Atá bhù na dhi dré adrèlé dóro kitswálé títi dhi tíni.»

6

Ngá fèma lemerèbhá i dré dhi

† 5:31 5:31 A kònò Dùtèrònómè 24:1. § 5:33 5:33 A kònò Lèvitikè 19:12; Ngá nàma 30:3; Dùtèrònómè 23:22-24.

* 5:38 5:38 A kònò Pfo ma 21:24; Lèvitikè 24:20; Dùtèrònómè 19:21. † 5:43 5:43 A kònò Lèvitikè 19:18.

¹ Yésu gò tàà dhi: «Mì kònò dóro, mì kàdréro ngbà 'í àmi ki tà gyägya ki 'o móndí i mi, i kàdréro àmi ki no dhi ko. Tàko ko, mì kàdré 'òá kònini dhi, mì kitswá àmikya làgí kisú àmi ki Atá bhù na dhi vélésè ko.

² Mí kàdré di ngá fe lemerèbhá i dré dhi, lè mí kòyo tà nda drìdrì ngóro túrúpfúbhá i dré adrélé 'òle dhi tíni ko. Tàko ko, àyi nda i adrè gòká vo Yúdà ànzi ki lèsámbo dzó i 'ásè ìndì láti i 'ásè, móndí i kàdréro àyi ki tà bha kuru ngá i dré adrélé fèle dhi ki tà sè. Má adrè tà bàti ta àmi dré: I kisú àyikya làgí wáyi i dré kitswálé kisúlé dhi dre.

³ Di, mì ró dhi, mí kàdré ngá fe lemerèbhá i dré dhi, mí kòtayí àmi lídzi tà àmi dríagó dré adrélé 'òle dhi ni ni ko. ⁴ Be ró dhi, mí kàdré mína àmi ngá fe lùzu ró. Di àmi Atá adrélépi tà adrélé 'òle lùzu ró dhi ki no dhi ni làgí múrúngú fe mí dré.»

*Tà zìma Gìká tí dhi
(A kònò kpà Lúka 11:2-4)*

⁵ «Mì kàdré tà zi Gìká tí dhi, mì kò'o túrúpfúbhá kya tíni ko. Tàko ko, àyi nda i adrè tà le zìle Gìká tí i dré adrèrà'a àyi ki totó kuru lèsámbo dzó i 'ásè ìndì láti andre i 'ásè dhi 'á, móndí i kàdréro àyi ki no be dhi bvó. Má adrè tà bàti ta àmi dré: I kisú àyikya làgí wáyi i dré kitswálé kisúlé dhi dre. ⁶ Di, mì ró dhi, mí kàdré tà le zìle Gìká tí dhi, mí kòfi kalóma dzómva na, dzóti asé mí vélé gò, adrézó tà zi àmi Atá tí lùzu ró. Di àmi Atá adrélépi tà adrélé 'òle lùzu ró dhi ki no nda ni làgí múrúngú fe mí dré.

⁷ Mì dré adrèrà'a tà zi Gìká tí dhi 'á dhi, mì kàdré tà àlo ta rä pàgánò kya tíni ko. Angyá ko, àyi nda i adrè kisúà dhi, i kàdré kúlí ta bí dhi, Gìká ni àyi ki yi. ⁸ Di mì kò'o tà àyikya tíni ko. Tàko ko, àmi ki Atá ni tà mì dré adrélé lèle zìle dhi i drìdrì, mì dré tà nda ki zirà'a tíá ko dhi 'á. ⁹ Di àsà dhi, mì kàdré tà zi Gìká tí kònini:

<Àma ki Atá bhù na dhi,
lè móndyá wáyi dhi i kònì dhi, mì Gìká lólo 'i dhi be.

¹⁰ Àmi Opì kàtsá móndyá wáyi i kòfalé wà.

Tà mí dré adrélé lèle 'òle dhi i kò'o ru kònwa bvò dri,
ngóro dré adrélé 'òle bhù na dhi tíni.

¹¹ Mí kàfè àma dré mápà kitswálépi àma sè kítú ándrò kònìdhi sè dhi wà.

¹² Mí kòtrì àma ki tàkonzì i,

ngóro mà dré kpà adrélé móndyá tàkonzì 'obhá àma rú dhi kya ki tri dhi tíni.

¹³ Mí kòtayí àma tà dré tabhìle, àma ki 'òzo dhèle tàkonzì na dhi ko.

Be ró dhi, mì kápá àma Dhya kònzi drígasè.»*

¹⁴ Mì kàdré móndyá tàkonzì 'obhá àmi rú dhi ki tàkonzì tri dhi, àmi ki Atá bhù na dhi ni kòkpà àmi ki tàkonzì tri. ¹⁵ Di, mì kàdré àmikya móndí ki tàkonzì tri ko dhi, àmi ki Atá kitswá kpà àmi ki tàkonzì tri ko.»

Tàbirí mvòma adrézó tà zi Gìká tí dhi

¹⁶ «Mì kàdré tàbirí mvo adrézó tà zi Gìká tí dhi, mì kòtayí àmi ki mibhalé adrélé kizà ro túrúpfúbhá kya tíni dhi ko. Angyá ko, àyi nda i adrè àyi ki mibhalé ladzá atsálé kizà ro tadházóá móndí i dré dhi, i adrè tàbirí mvo. Má adrè tà bàti ta àmi dré: I kisú àyikya làgí wáyi i dré kitswálé kisúlé dhi dre. ¹⁷ Di, mì ró dhi, mí dré adrèrà'a tàbirí mvo dhi 'á dhi, mí kàdré àmi mibhalé dzi, adrézó kpà dò da mí dri, ¹⁸ dhya àlo kònìró ko tàle dhi, mí adrè tàbirí mvo dhi. Ngbà 'í àmi Atá adrélépi tà adrélé 'òle lùzu ró dhi ki ni dhi ni nǎà nì. Di àmi Atá adrélépi tà lùzu ró nda ki no nda ni làgí múrúngú fe mí dré.»

*Ngá làgí be kàdrì dhi ki lokoma bhù na dhi
(A kònò kpà Lúka 12:33-34)*

* **6:13** 6:13 Wárágà àruka Gìká ni Kúlí tisizo àyi dri dhi i léna dhi, à adrè kpà kúlí kòni ki kisú kònwa: [Tàko ko, òpi, rinyí, mìlanzilanzì be dhi i mína 'i kóná vèsè kólyá! Kònini.]

19 «Lè mì kòndà ngá làgí be kàdrì dhi i lokólé àmi dré kònwa bvò dri ko. Tàko ko, bvò kònìdhi àrà órò dré adrézó ngá si, kàndrì dré adrézó ngá mbe, ìndì kùgù ì dré adrézó file ngá kugù dhi 'i. 20 Di, mì kàdré àmikya ngá làgí be kàdrì dhi ki nda lokólé àmi dré bhù na. Kònàle dhi, órò sì ngá ko na, kàndrì mbe ngá ko na, kùgù ì fì kpà ngá kugù ko na. 21 Tàko ko, àrà ángùdhi àmi ki ngá làgí be kàdrì dhi ì dré adrézó lána dhi na dhi, àmi ki togó ni adré kókpà kònàle.»

Dhyá ki mì tálà rúbhá àdhyà 'i
(A kònò kpà Lúkà 11:34-36)

22 «Dhyá ki mì tálà adrélépi ngádra fe rúbhá dré dhi 'i. Àmi mì kàdré dóro dhi, àmi rúbhá wáyi dhi ni adré ngádra 'á. 23 Di, àmi mì kàdré drà ro dhi, àmi rúbhá wáyi dhi ni ína adré tínímvá na. Di ngádra adrélépi mí léna dhi kàdré ína tínímvá ro dhi, tínímvá nda ni adré kàdrì lavúlé!»

Gìká yà, kó ngalè làfa yà dhi
(A kònò kpà Lúkà 16:13)

24 «Dhyà àlo kitswá mírì rì dhi ki tà 'o lókyá àlo sè bwà ko. Tàko ko, kàdré 'òá kònìni dhi, a ni àlo ni ni ga, adrézó àzya ni ni le. Kó ngalè, a ni tro àlo ni rú, adrézó àzya ni ni ayizè. Di mì kitswá adrélé Gìká ni tà 'o, adrézó kpà làfa ni tà 'o àyi ki màrábà tíni lókyá àlo sè bwà ko.»

Dhyá ki togó bhàma lanzìle ko dhi
(A kònò kpà Lúkà 12:22-31)

25 «Di ásà dhi, má adré tàá àmi dré dhi: Mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzìle àmi ki lídrì ni tà sè ko, ngalè mì ni dra àdho ngá nya ya, kó ngalè mì ni dra àdho ngá mvu ya dhi. Mì kòbhà kpà àmi ki togó adrélé lanzìle àmi ki rúbhá ni tà sè ko, ngalè mì ni dra àdho asó àmi rú ya dhi. Àmi ki lídrì lavú tsì mányàngá ko? Àmi ki rúbhá lavú tsì kítá ko? 26 Mì nò rè àrì i ká. Ì kidhí ngá ko na, ì akónà ngá ko na, ì lokó kpà ngá kòbhó na ko na. Di, àmi ki Atá bhù na dhi adré ína ngá fe àyi dré tèle. Di àmi ki tà lavú tsì àrì kya ko? 27 Àmi kòfalé dhi, àdhi ni kitswá áyi lídrì ni lókyá ni drì timbà tsà, dré adrélé áyi togó bha lanzìle dhi sè bwà dhi ni?

28 Mì adré kpà àmi ki togó bha lanzìle kítá ni tà sè àdho tà sè? Mì nò rè ngalè pfò mbì na dhi ì adré topfòle ngíni ya dhi ká. Ì 'o àzì ko na. Ì ledé kpà kítá ko na. 29 Di, má adré mána tàá àmi dré dhi: Ndìndì ópí Sòlòmónò rúku ni íbe títi dhi asó tá kítá aveave pfò nda ki àlo àdhyà tíni dhi ko. 30 Gìká kàdré kó mbì adrélépi ándrò kònwa gò kídru dra bhèzoá àtsí na dhi ki tosó kònìni be dhi, a ni di véle àmi ki tosó dóro àyi ki lavú ngíni? Àmi àmikya móndí tà ka'íka'í íbe tsà dhi 'i!

31 Mì kòbhà di àmi ki togó adrélé lanzìle, adrézó tàá dhi <Mà ni dra àdho ngá nya?> ya, <Mà ni dra àdho ngá mvu?> ya, kó ngalè <Mà ni dra àdho asó?> ya dhi ko. 32 Tàko ko, págánò ì adré àyikya ngá títi nda ki nda kòdhya landè àko ró. Àmi ki Atá bhù na dhi nì kpà tàle dhi, àmi lovó íbe ngá nda ki kisúzó dhi be. 33 Di mì kàdré rè zyà Gìká ni Opì nda akódhi ni tà gyàgya íbe 'íká, gò akódhi kòtimbàró kpà ngá nda i títi àmi dré ndò.

34 Di ásà dhi, mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzìle tà adrèbhá alìle kídru dhi ki tà sè dhi ko. Angyá ko, tà kídru àdhyà ki kitswá kítú kídru nda sè. Kítú àlo àlo títi dhi ki kizà kitswá kítú nda sè.»

7

Móndí ki tàbvó tàma ko dhi
(A kònò kpà Lúkà 6:37-38, 41-42)

¹ Yésu gò tàà dhi: «Mì kàdré móndí ki tàbvó ta ko, Giká kòtáro kpà àmi ki tàbvó ko dhi bvó. ² Tàko ko, Giká ni àmi ki tàbvó ta ngóro mì dré adrélé móndí ki tàbvó ta dhi tìni. A ni kpà àmi ki tà tabhì ngóro mì dré adrélé móndí ki tà tabhì dhi tìni.

³ Mí adré mína kayísá kórònyá mvá ámi adrúpi mína dhi ni no gò, adrézó fa gú mí mína dhi ni atógyà ko àdho tà sè? ⁴ Mí adré ámi 'o ngíni tàà ámi adrúpi dré dhi «Mí 'o má kàpèro kayísá kórònyá mvá mí mìlèsè» dhi, tákò fa gú dré adrérà'a ámi tàndi mína dhi 'á dhi? ⁵ Mí túrúpfú líyí 'i! Mí kàpè rè zyà fa gú nda mí mìlèsè 'íká, gò mí kògòro ngá no dra kitswázó kayísá kórònyá mvá nda ni apè ámi adrúpi mìlèsè ndò.»

Tà lólo fema móndyá dra tà nda ki gabhá dhi i dré ko dhi

⁶ «Mì kòfè tà lólo kókí i dré ko, ì kògòro àyi ki alá àmi ki títí ko sè. Mì kòbhe àmi ki màyìkà aveave dhi i tìgá i kandrà ko, ì kàtóro àyi pàlé ko sè.»

*Tà zìma, ngá ndàma ìndì dzóti gàma
(A kònò kpà Lúkà 11:9-13)*

⁷ «Mì kàdré tà zi Giká tí gò, kò'oró tà nda àmi dré. Mì kàdré ngá nda gò, mì kòkisúro. Mì kàdré dzóti ga gò, à kònzìro àmi dré. ⁸ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi tà zi Giká tí dhi adré kisúá. Dhya adrélépi ngá nda dhi adré kisúá. Dhya adrélépi dzóti ga dhi dré dhi, à adré kpà nzíá.

⁹ Àmi ànzi ki atá ro ni i, àmi ki mvá kàdré mápà zi àmi tí dhi, mì ni tsì kírà fe drá kòdhya? ¹⁰ Àmi ki mvá kàdré kosyá zi àmi tí dhi, mì ni tsì nì fe drá kòdhya? ¹¹ Dì àmi móndí kònzì ró ni i, mì kònzì adrélé ngá dóro fe àmi ki ànzimvá i dré dhi be dhi, àmi ki Atá bhù na dhi ni ngá dóro fe dhya adrèbhá zíá í tí dhi i dré tà tàndi ró!»

Tà dóro 'òma móndí i dré dhi

¹² «Dì tà títí i sè dhi, mì kàdré tà 'o móndí i dré ngóro mì dré adrélé lèlè ì kò'o àmi dré dhi tìni. Tàko ko, mì kàdré 'oá kònzìni dhi, mì adré tà títí Mósè ni tátítrí kúlí ìndì pròfétà ì dré adrélé tàlè à kò'o dhi ki 'o kòdhya.»

*Fìma dzóti wàlepi ko dhi 'ásè dhi
(A kònò kpà Lúkà 13:24)*

¹³ «Mì kòlavú dzóti wàlepi ko dhi 'ásè file Giká ni Opì na. Tàko ko, dzóti adrézó file 'ásà ìndì láti adrézó lavúlé 'ásà lèlè dràdrà kisú dhi wawà. Móndí zyandre dhi ì adré file dzóti wawà nda 'ásè dhi àyi. ¹⁴ Dì, dzóti adrézó file 'ásà ìndì láti adrézó lavúlé 'ásà lèlè lídrì kisú dhi wa ína ko. Ngbà 'í móndí àlo àlo dhi ì adré dzóti nda ni kisú àyi.»

*Fa i lò'wa ni íbe dhi
(A kònò kpà Lúkà 6:43-44)*

¹⁵ «Mì kàdré àmi ki líkí pròfétà kinzò ro dhi ki tà sè. Angyá ko, àyi nda ì adré àyi ki ladzá alìlè àmi véle ngóro kábilígyà i tìni. Tákò àyi léna dhi, àyi kàlagí àtrá 'i. ¹⁶ Mì ni kitswá àyi ki ni lò'wa ì dré adrélé 'àlè dhi i sè. A adré tsì vìnò lò'wa ki kùsí sílé 'í? A adré kó figì lò'wa ki áyìdhá sílé 'í? Tàdzí ko. ¹⁷ Fa dóro títí dhi ì adré lò'wa dóro 'a kòdhya. Dì, fa kònzì ì adré àyìkya lò'wa kònzì 'a kòdhya. ¹⁸ Fa dóro kitswá lò'wa kònzì 'a bwà ko. Fa kònzì kitswá kpà lò'wa dóro 'a bwà ko. ¹⁹ Fa títí adrèbhá lò'wa dóro 'a ko dhi i, à adré togá lebhélè àtsí na. ²⁰ Dì ngóro mì dré adrélé fa ki ni lò'wa ì dré adrélé 'àlè dhi i sè dhi tìni dhi, mì ni kókpà pròfétà kinzò ro dhi ki ni, tà ì dré adrélé 'òlè dhi i sè.

*Tà tàma ìndì tà 'òma
(A kònò kpà Lúkà 13:25-27)*

²¹ Móndyá títí adrèbhá áma zi «Mírì, Mírì!» dhi ì kitswá file Opì bhù àdhya na ko. Ngbà 'í àyi adrèbhá tà áma Atá bhù na dhi dré adrélé lèlè à kò'o dhi ki 'o dhi ki fì

lána àyi. ²² Kítú tàbvó tàzo dhi tú dhi, móndí bí dhi kí tàá má dré dhi: «Mírì, Mírì, mà longó tá tsì ámi kúlí pròfétà kya tíni ámi rú sè ko? Mà dro tá tsì tirí kònzì ì ámi rú sè ko? Mà 'o tá tsì tà líndrìga ró bí dhi ì ámi rú sè ko?» ²³ Di, má ni go tàá àyi dré dhi: «Má nǐ àmi tàdzí ko! Ámi tà kònzì 'obhá ni ì, mì nga má mìlèsè!»

*Dzó sǐma kírà dri dhi
(A kònò kpà Lúkà 6:47-49)*

²⁴ «Di dhya ángùdhi adrélèpi áma kúlí kòdhi kí yi gò adrézó ka'íá 'òle dhi, sù ngóro agó tògya ró áyi dzó sǐlepi kírà dri dhi tíni. ²⁵ Kozya dré dhizo, yǐ dré tǐzo gò, lyá dré dzó nda ni vǐzo dhi, dzó nda dré arízó ko, pá ni ni bhàle kírà dri dhi sè.

²⁶ Di, dhya ángùdhi adrélèpi áma kúlí kòdhi kí yi gò adrézó ka'íá 'òle ko dhi, sù ngóro agó azaaza áyi dzó sǐlepi sínyí dri dhi tíni. ²⁷ Di kozya dré dhizo, yǐ dré tǐzo gò, lyá dré dzó nda ni vǐzo dhi, dzó nda dré arízó akílé nyǎnyí.»

²⁸ Yésu kòtà tà nda ì akílé dre dhi, móndyá zyandre ì dré adrézó vélé síbhálé be ngbo tà dré tadhálé nda kí tà sè. ²⁹ Tàko ko, akódhi ni kúlí ì tá lanzìlanzì ro. Adré tá ína àyi kí tadhá ngóro àyi kí tátírítrí kúlí tadhábhá kya tíni ko.

8

*Yésu tidrí agó àlo kàrí dré rùle dhi
(A kònò kpà Márokò 1:40-45; Lúkà 5:12-16)*

¹ Yésu kàsí kòngó nda drílèsè dre dhi, móndí zyandre lavúlé dhi ì dré ngàzo adrélé akódhi ni lebè. ² Di agó àlo kàrí dré rùle dhi dré alìzo adhéle áyi kórókó titì Yésu kandrà, tàzoá drá dhi: «Mírì, mí rǐnyí íbe kitswázó áma temvé tidrìlé, mí kòlè dhi.»

³ Di Yésu dré áyi drígá kidzìzo akódhi ni tabè gò, tàzoá drá dhi: «Má lè 'í. Mí kàdré kemve kpírìkpírì wà!» Gbǎ kòdhwa, agó nda dré adrízó kàrí drà nda lèsè. ⁴ Gò Yésu dré tàzoá drá dhi: «Mí kònò dóro, mí kòlongóro tà kòdhi dhya àlo dré ko. Be ró dhi, mí lè mína ámi tadhá kòwánà dré nòle, ìndì mí fè ngá Gíkà dré ngóro Mósè ni tátírítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tíni, tadházóá móndí ì dré dhi, mí adrí dre káyà dhi.»

*Sòdá kí kàdrì àlo dhi ka'í Yésu bàti
(A kònò kpà Lúkà 7:1-10; Yòwánì 4:43-54)*

⁵ Yésu kògò tsàle Kàpàrànwúmà na dre dhi, Rómà kí sòdá kí kàdrì àlo dhi dré áyi kisízó ànyi akódhi làga, akódhi ni ti lizí ⁶ tàzoá dhi: «Mírì, áma màràbà adré ayilé drà be bhà na. Akódhi ni pá àbvò ro, ìndì rúbhá ni adré aswálé tò.» ⁷ Yésu tà drá dhi: «Má ni lí akódhi ni tidrí.» ⁸ Di, sòdá kí kàdrì nda logó drá dhi: «Mírì, má kitswá mána ámi lindrì sè ko. Má kitswá ndìndì mí dré fizo áma dzó na dhi ko. Di, mí kòtà ndirì kúlí àlo gò, áma màràbà nda kàdrìró. ⁹ Tàko ko, áma tàndì, ma áma kàdrì kí rǐnyí zàle. Ma kpà sòdá íbe má zàle. Má kàdré tàá àyi kí àlo dré dhi «Mí lè!» dhi, adré lèle. Má kàdré tàá àzya ni dré dhi «Mí alì!» dhi, adré alìle. Má kàdré kó tàá áma màràbà dré dhi «Mí 'o tà kòdhi!» dhi, adré 'óá.» ¹⁰ Di Yésu kòyi tà nda dre dhi, akódhi ni líndrì dré gàzo. Dré áyi alázó tàá móndyá adrébhá áyi lebè dhi ì dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Má kisú rè dhya àlo adrélèpi tà ka'íka'í íbe kònzì dhi Ìsèrèlè ànzì ì kòfalé ko. ¹¹ Má adré tàá àmi dré dhi: Móndí zyandre dhi kí angá kítú dré apfòrà lèsè ìndì kítú dré ndìrà lèsè, lirìlé mísá làgàsè túmání Abàràma íbe, Ísákà be, ìndì Yàkòbhò be Opì bhù àdhya na. ¹² Di, kàdré móndyá kitswábhá tá fìle Opì nda na dhi kí tà sè dhi, à ni àyi kí bhe kivi na, àrà tínimvá ro dhi na. Kònàle dhi, à ni adré tongólé, adrézó kpà síkálándrà tsi.»

¹³ Gò Yésu dré tàzoá sòdá kí kàdrì nda dré dhi: «Mí nzi mí bhàna. Tà nda kò'o ru mí dré ngóro mí dré adrélé ka'íle dhi tíni!» Di akódhi ni màràbà nda dré adrízó gbǎ lókyà nda sè.

Yésu tidrí dràbhá bǐ dhi i
(A kònò kpà Márokò 1:29-34; Lúkà 4:38-41)

¹⁴ Amvolàsà dhi, Yésu dré lizo Péteró ni dzó na gò, akódhi ni àdrá ni kisú lángá na, rúbhá ni dré tá adrélé àtsi ró dhi sè. ¹⁵ Di Yésu dré tòkò nda ni dríká tabèzo gò, rúbhá àtsi nda dré pfòzo rúásà. Gò tòkò nda dré ngàzo kidhólé ngá fe Yésu dré nyàle.

¹⁶ Ìndró kàndrì dre dhi, à dré mómí bǐ tirí kònzi íbe àyi léna dhi ki adzízó Yésu véle. Di akódhi dré tirí kònzi nda ki dròzo topfòle àyi lésè kúlí sè. Dré kpà mómí drà íbe dhi ki tidrízó tíí. ¹⁷ Di tà longólé pròfétà Èsáyà tí dhi dré ru 'òzo kònini. Longó tá dhi:

«Akódhi ni tàndi do àma ki tà yàya dhi i,
àma ki drà ki dòzo kpà í rú.»*

Mómíyá adrèbhá Yésu ni le lebèle dhi i
(A kònò kpà Lúkà 9:57-62)

¹⁸ Yésu kònò mómí zyandre ru kimóbhá í làgàsè kúrú dhi i dre dhi, dré tàzoá áyi lebèbhá i dré dhi, ì kòzya tǎpáriandre ni ta'á na. ¹⁹ Gò tátrírí kúlí tadhábhá ki àlo dré áyi kisízó ànyi akódhi làga, tàà drá dhi: «Tadhálepí, má ni ámi lebè àrà tíí ángùdhi mí dré adrézó lìle dhi i 'ásè.» ²⁰ Yésu logó drá dhi: «Kìlìwá i àyi ki bhú íbe. Arí i kpà àyi ki bhà íbe. Di, Mómí ni Mvá ína àrà í dré kitswázó áyi drí la lovózó dhi àko.»

²¹ Go Yésu ni lebèlepí àzya dhi dré tàzoá drá dhi: «Mírì, mí kòtayí rè zyà ma lìle áma atá ni si 'íká.» ²² Di, Yésu logó drá dhi: «Mí lebè ma! Mí tayí mómí dràbhá dre dhi i àyi ki àbvò ki si.»

Yésu kíkí kàgùmá
(A kònò kpà Márokò 4:35-41; Lúkà 8:22-25)

²³ Yésu ì dré tombàzo bwátù na lebèbhá ni íbe gò, ì dré kidhózó adrélé zyàle tǎpáriandre ni ta'á na. ²⁴ Gbǎ kòdhwa, kàgùmá dré ngàzo adrélé vǐle tǎpáriandre nda mi gò, yǐ adrélepí longálé dhi dré adrézó lodàle bwátù na. Di, Yésu adré tá ína ayí ko. ²⁵ Gò akódhi ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízó ànyi làgá, akódhi ni toró tàzoá dhi: «Mírì, mí tidrí àma wà! Mà adré dràle!» ²⁶ Yésu logó àyi dré dhi: «Àmi tà ka'íka'í íbe tsà ni i, mì adré ngá ro àdho tà sè?» Di dré ngàzo ligílé lyǎandre nda i dri tǎpáriandre nda be gò, ngá dré gòzo bhùle ndiii. ²⁷ Di àyi ki líndrì dré gàzo bhwǎbhwa gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndi tá ína mómí kára be ngíni dhi 'i, ndìndì lyǎandre i tǎpáriandre be dhi ì dré adrézó akódhi ni kúlí ka'í 'òle ni?»†

Yésu tidrí àgo rǐ tirí kònzi íbe àyi léna dhi i
(A kònò kpà Márokò 5:1-20; Lúkà 8:26-39)

²⁸ Yésu kòzya tǎpáriandre ni ta'á na tsàle bvò Gàdàrà kya na dre dhi, àgo rǐ tirí kònzi íbe àyi léna dhi ì dré apfòzo mógó lésè alìle ru kisú akódhi be. Ayi nda ì dré tá adrélé mómí tòmbátòmba i ró tò dhi sè dhi, dhya àlo kitswá tá lavúlé àrà nda 'ásè bwà ko. ²⁹ Gò ì dré ngàzo loyóá kúlí 'u'ù sè dhi: «Gìká ni Mvágó, àma kòfalésè mí be dhi, àdho tà 'i? Mí alì tsǐ kònwa àma ki 'o kònzi lókyá bhàle dhi kandrà?»

³⁰ Ayi làgana vwàvwà ro tsà dhi, tìgá ki pǎri andre adré tá ngá nya. ³¹ Di tirí kònzi nda ì dré Yésu ni ti lizízó tàzoá dhi: «Mí kàdré 'òle àma ki dro dhi, mí kòmù àma lìle tífíle tìgá kòna i léna.» ³² Yésu tà àyi dré dhi: «Mì lǐ!» Di ì dré topfòzo àgo rǐ nda i lésè, lìle tífíle tìgá nda i léna. Gbǎ kòdhwa, tìgá nda ì dré ndìzo tíí kòngó nda ni gòlòko 'ásè, ledhélé tǎpáriandre na todràle. ³³ Gò tìgá nda ki likíbhá ì dré ngàzo ràle tà tíí lavúbhá nda ki rúbí longó bhàandre na. I longó tá kpà tà atsálepí àgo rǐ tá tirí kònzi íbe àyi léna nda i rú dhi. ³⁴ Gò mómíyá tíí dhi ì dré apfòzo bhàandre nda lésè

* 8:17 8:17 A kònò Èsáyà 53:4. † 8:27 8:27 A kònò Longó i 65:8; 89:10; 107:23-32.

alìle ru kisú Yésu be. Di, ì kònò akódhi dre dhi, ì dré akódhi ni ti lizízó, kòngaró àyi kì bvò 'àsè be dhi bvò.

9

*Yésu tidrí agó àlo pá be àbvò ro dhi
(A kònò kpà Mároko 2:1-12; Lúka 5:17-26)*

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré mbàzo bwátù na gòle zyàle tãpãriandre ni ta'á na, tsàle àyi tãndi ni bhàandre na.* ² Kònàle dhi, móndí àruka ì dré agó àlo pá be àbvò ro dhi ni adózó kindri dri alizo ába akódhi véle. Yésu kònò àyi kì tà ka'ika'í dre dhi, dré tazoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Áma mvá, mí tsi togó! A trè ámi tàkonzì ì dre!» ³ Di, tátírí kúlí tadhábhá àruka ì dré dhèzo adrélé kisúà àyi léna dhi: «Dhya kòndi adrélé ína Giká ni dha kúlí kòdhi sè!»

⁴ Yésu dré tà ì dré tá adrélé kisùle nda ni nìzo kyá gò, tazoá dhi: «Mì adrélé àmikya tà kònzì kisù àmi léna àdho tà sè? ⁵ Tà kitswálé tàle mbèlè agó pá be àbvò ro kòndhi dré dhi, ángùdhi 'i: <A trè ámi tàkonzì ì dre> dhi, kó ngalè, <Mí nga, mí kidhó atsi to> dhi? ⁶ Má adrélé leá mì kònzì dhi, Móndí ni Mvá rinyí íbe adrézó tàkonzì tri bvò dri.» Di dré tazoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Mí nga, mí do ámi kindri, ìndì mí nzi mí bhàna!» ⁷ Di agó nda dré ngàzo nzìle í bhàna. ⁸ Móndyá zyandre ì kònò tà nda dre dhi, àyi kì togó dré gàzo tirí dré. Gò ì dré ngàzo adrélé Giká ni rú bha kùle, dré rinyí múrúngú afèle móndí ì dré kònzì dhi sè.

*Yésu azí Mátáyò
(A kònò kpà Mároko 2:13-17; Lúka 5:27-32)*

⁹ Yésu kãpfò kònalésè gò adrélé lile dre dhi, dré agó àlo rú be Mátáyò dhi ni no adrérà'a lirilé mèdáyì lagírà na. Dré tazoá drá dhi: «Mí lebé ma!» Di Mátáyò nda dré ngàzo adrélé Yésu ni lebé.

¹⁰ Bvóá dhi, Yésu ì dré lizo lebébhá ni íbe Mátáyò ni dzó na gò, ì dré lirízó mísá làgàsè adrélé ngá nya. Di mèdáyì lagíbhá bí dhi ì, ìndì móndí bí adrélé nòle tàkonzìbhá ro dhi íbe dhi ì alì tá kpà lirilé mísá làgàsè túmání àyi íbe. ¹¹ Di Fàrisáyò ì kònò tà nda dre dhi, ì dré ngàzo lizíá Yésu ni lebébhá ì tí dhi: «Àmi kì tadhálépi adrélé ngá nya túmání mèdáyì lagíbhá íbe ìndì tàkonzìbhá íbe àdho tà sè?»

¹² Yésu kòyi tà lizíle nda dre dhi, dré tazoá dhi: «Móndyá rúbhá be dóro dhi ì nda gà kódzó ko na. Be ró dhi, móndyá drà ro dhi ì adrélé àyikya ndàá àyi. ¹³ Di, mì kòlì àmikya tà tisìle Giká ni Kúlí na kòndhi ni àndu nda nìle: <Má adrélé móndyá adrèbhá àyi kì àzya kì kizà bha dhi kì nda kòdhya. Má adrélé mána mòbòmà adrélé fèle má dré dhi kì nda kòdhya ko.>† Tàko ko, má alì móndyá adrèbhá àyi kì no gyãgya dhi kì azí kòdhya ko. Be ró dhi, má alì mána tàkonzìbhá kì azí kòdhya.»

*A lizí Yésu tàbirí mvòma ni tà dri
(A kònò kpà Mároko 2:18-22; Lúka 5:33-39)*

¹⁴ Amvolásà dhi, Yòwánì Bátisimò fèlepi ni lebébhá ì dré alizo Yésu véle lizíá tíá dhi: «Áma Fàrisáyò íbe dhi ì, mà adrélé kó tàbirí mvo rä, adrézó tà zi Giká tí dhi, ámi lebébhá ì adrélé àyikya tàbirí mvo ko àdho tà sè?» ¹⁵ Yésu logó àyi dré dhi: «Móndyá azíle gwányá làmó àdhya lé dhi kì kitswá tsì adrélé kizà ro, ì dré adrérà'a túmání tòkó líyí be dhi 'á? Tãdzí ko! Di, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, à ni tòkó líyí nda ni tingá àyi kòfalésè gò, ì dré kidhózó adrélé tàbirí mvo lókyá nda sè.

* 9:1 9:1 Bhàandre Yésu dré bhà mòzo lána dhi tá Kàpàrànwúmà 'i. A kònò Mátáyò 4:13; Mároko 2:1. † 9:13 9:13 A kònò Oséyà 6:6.

¹⁶ Dhya àlo kàdré kítá àku ró lasílèpi dhi ìbe dhi, dhi kítá tídhí ro dhi kítá àku nda dri ko na. Tàko ko, kò'o kònìni dhi, kítá tídhí nda ni kítá àku nda ni asé gò, kítá àku nda dré gòzo véle lasíle lìle drìdrì.

¹⁷ Kòdhi ìbe dhi, dhya àlo dà vìnò tídhí ro dhi kíní dhìle adrézó vìnò líkí, akùbhá dre dhi i léna ko na. Tàko ko, kò'o kònìni dhi, vìnò tídhí nda ni abhò kíní àku nda ki lasí gò, vìnò dré kutúzó gò, kíní nda i dré abízó títi. Asà dhi, à adré vìnò tídhí ro dhi ni da kíní tídhí ro dhi i léna, adrézó ngá rì nda ki líkí dóro.»

Yésu tidrí tòkò àlo dhi, ìndì tìngá mvátòkò àlo dhi dràdrà lésè
(A kònò kpà Márokò 5:21-43; Lùkà 8:40-56)

¹⁸ Yésu dré tá adrérà'a tà nda ki ta dhi 'á dhi, Yúdà ànzi ki kàdrì ki àlo dré alìzo adhéle áyi kórókó títi akódhi kandrà, tàzoá drá dhi: «Áma zapi drà nyànomvá kòndi. Di, mí alì ámi drígá bha akódhi dri wà, kàdrìró be dhi bvò!» ¹⁹ Di Yésu i dré ngàzo lebèbhá ni ìbe adrélé lìle agò nda vésè.

²⁰ Gbã lókyá nda sè dhi, tòkò àlo kàrí dré adrézó ràle rúásà kóná be mudrí-drì-rì dhi dré áyi kisízó ànyi Yésu àmvolésè gò, akódhi ni kítá ti tabè. ²¹ Angyá ko, adré tá ína kisúá dhi: «Má kòtabè ngbà 'í akódhi ni kítá ti kòdhya dhi, má ni adrí.» ²² Di Yésu dré áyi alázó tòkò nda ni no gò, tàzoá dhi: «Áma zapi, mí tsi togó! Ámi tà ka'íka'í tidrí mi dre.» Di akódhi nda dré adrízó gbã lókyá nda sè.

²³ Di Yésu kòlì tsàle Yúdà ànzi ki kàdrì nda bhàna dre dhi, dré làrì tswabhá ki nòzo túmánì mómí zyandre adrèbhá tongólé dhi ìbe. ²⁴ Dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì nga kònwàsè. Tàko ko, mvátòkò kòdhi drà ko. Adré ína ayí ko.» Gò i dré dhèzo adrélé akódhi ni gu. ²⁵ A kòdro mómí zyandre nda i topfòle kivi na dre dhi, Yésu dré fizo dzó nda na, mvátòkò nda ni drígá ru gò, akódhi dré ngàzo kuru. ²⁶ Gò tà nda ni rúbì dré la'úzó bvò nda 'àsè títi.

Yésu tidrí ago rì mì kùdúkùdu ró dhi i

²⁷ Yésu kàpfò dzó nda lésè adrélé lìle dre dhi, àgo rì mì kùdúkùdu ró dhi i dré ngàzo adrélé akódhi ni lebè loyóaba dhi: «Dàwídì ni Mvá, mí bhà àma ki kizà wà!» ²⁸ Yésu kòtsa bhàna fìle dzó na dre dhi, àyi nda i dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga. Di akódhi dré àyi ki lizízó tàzoá dhi: «Mì adrè ka'íá dhi, má ni kitswá àmi ki tidrí bwà?» I logó drá dhi: «Áyíya, Mírì.» ²⁹ Gò Yésu dré àyi ki mì tabèzo, tàzoá dhi: «Tà nda kò'o ru àmi dré ngóro mì dré adrélé ka'íle dhi tìni!» ³⁰ Di àyi ki mì dré ru nzìzo adrélé ngá no. Gò Yésu dré àyi ki bí sèzo tàzoá dhi: «Mì kònò dóro, mì kòlongóro tà kòdhi dhya àlo dré ko.» ³¹ Di, i kòpfò dzó nda 'àsè dre dhi, i dré àyikya lizo Yésu ni rúbì longóbe la'úlé bvò nda 'àsè títi.

Yésu tidrí ábhãbhã àlo tírì kònzì ìbe dhi

³² I dré tá adrérà'a apfòle dzó nda lésè dhi 'á dhi, à dré agó àlo tírì kònzì ìbe i léna, adrélèpi kpà ábhãbhã ro dhi ni adzízó Yésu véle. ³³ Di Yésu dré tírì kònzì nda ni dròzo pfòle ábhãbhã nda lésè dhi, dré kidhózó adrélé kúlì ta. Mómí zyandre kònàle dhi ki líndrì dré gàzo bhwãbhwa gò, i dré adrézó tàá dhi: «À nò rè tàdzí tà 'òle làsú be kònìni dhi Ìsèrèlé 'a ko!» ³⁴ Di, Fàrìsáyó i adrè tá àyikya tàá dhi: «Dhya kòdhi adrè tírì kònzì ki dro topfòle mómí i lésè, tírì kònzì ki kàdrì ni rìnyí sè.»

Lànyá lỳi ni ti lizima, kòmùró àzibhá i lìle áyi lànyá lokó dhi

³⁵ Gò Yésu dré ngàzo adrélé tatsíle bhàandre títi i 'àsè ìndì bhà títi i 'àsè, tà tadhábe Yúdà ànzi ki lísàmbò dzó i 'àsè, Rúbì Tanì Gìkà ni Opì àdhya ni longóbe, ìndì mómí ki tidríbe àyi ki drà títi i lésè. ³⁶ Di dré tá adrérà'a mómí zyandre dhi ki no dhi 'á dhi, adrè tá kizà do áyi togó na àyi ki tà sè. Tàko ko, i adrè tá landèle tò, ìndì tà adrè tá àyi ki lavú. Ayi tá ngóro kábilígya adrèbhá àyi ki líkílépi àko dhi i tìni. ³⁷ Di dré

tàzoá áyi lebèbhá i dré dhi: «Lànyá ka amvú na lavulé dre. Di, àzibhá adrébhá lànyá nda ni lokó dhi ki àbvò yókódhó. ³⁸ Mì kàdré di lànyá nda ni líyí ni ti lizí, kòmùró àzibhá i lile áyi lànyá lokó be dhi bvó.»

10

Yésu tìbhù àpóstolò mudrí-drì-rì dhi i lile àzì na

(A kònò kpà Márokò 3:13-19; 6:7-13; Lúkà 6:12-16; 9:1-6)

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré áyi lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ki azizó gò, rìnyí fèzo àyi dré kitswázó tirí kònzì ki dro mómndí i lésè, ìndì kitswázó mómndí ki tidrí àyi ki drà títi i lésè.

² Apóstolò mudrí-drì-rì nda ki rú i tá: Símónà (adrélé kpà rú zìle Péteró dhi), adrúpi ni Andréyà, Yàkóbhò Zèbèdáyò ni mvá, adrúpi ni Yòwánì, ³ Fìlípò, Bàràtòlòmáyò, Tòmá, Màtáyò (mèdáyì lagìlèpi dhi), Yàkóbhò Alàfáyò ni mvá, Tàdáyò, ⁴ Símónà (adrélépi àtsi ró áyi sùrú ni tà sè dhi), ìndì Yùdàsì Isikàrìyótà (dra Yésu ni lefèlepi kàrìbhá i drígá dhi).

⁵ Di Yésu dré dhya mudrí-drì-rì nda ki tìbhùzo, tà lazizó àyi dri kònìnì: «Mì lè mómndyá sùrú twá ro dhi i véna ko. Mì fì kpà bhàandre àlo Sàmàrìyà kya na ko. ⁶ Be ró dhi, mì lè àmìkya Isèrélè ànzì avìbhá kábilígyà i tíni dhi i véna. ⁷ Mì dré adrerà'a lile dhi 'á dhi, mì kàdré longóá mómndí i dré dhi: <Opì bhù àdhya atsa ànyì dre!> ⁸ Mì kàdré dràbhá ki tidrí, adrézó mómndí dràbhá dre dhi ki tìngá dràdrà lésè, adrézó mómndí kàrí dré rùle dhi ki tidrí, adrézó tirí kònzì ki dro topfòle mómndí i lésè. Mì kàdré tà 'o mómndí i dré àngyá, ngóro mì dré kisúlè àngyá dhi tíni.

⁹ Mì do óró 'i yà, àrezá 'i yà, kó ngalè làfa lò'wa mvá 'i yà dhi àmi rú ko. ¹⁰ Mì kòdo kòmvo atsi sè dhi 'i yà, kítá agá lésè dhi ni àzya 'i yà, kámókà àzya 'i yà, kó ngalè kùtù fa 'i yà dhi ko. Tàko ko, adré làá dhi, dhya àzì 'òlepi dhi kònya áyi landè.

¹¹ Bhàandre ángùdhi yà, ngalè bhà tsà ángùdhi yà mì dré dra fizo lána dhi na dhi, mì kòndà rè zyà mómndí kitswálèpi àmi ki ka'ì dòle dóro dhi 'íká gò, mì kàdréro ayilé akódhi nda bhàna tsàle kítú mì dré dra ngàzo àrà nda 'àsè dhi tú. ¹² Mì kàdré file dzó àlo dhi na dhi, mì kòtà dhi: <Tà kìdrìkìdrì kàdré dzó kònìdhi 'á.> ¹³ Mómndyá dzó nda lé dhi i kàdré àmi ki ka'ì dòle dóro dhi, tà kìdrìkìdrì àmìkya nda kàdré àyi dri. Di, i kàdré àmi ki ka'ì dòle dóro ko dhi, mì kò'o tà kìdrìkìdrì àmìkya nda agòle àmi véle. ¹⁴ Dzó ángùdhi yà, ngalè bhàandre ángùdhi yà dra àmi ki ka'izo dòle lána dóro ko yà, kó ngalè àmi ki kúlí yìzo ko yà dhi na dhi, mì kòpfò 'àsà, ìndì mì kòtowá tàpfulíndrì àmi pásè tadházóá dhi, mì tayí àyi ki tà títi dre. ¹⁵ Má adré tà bàti ta àmi dré: Kítú Gìká dré dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, a ni tà ño mómndyá bhàandre nda lésè dhi i dri, mómndyá Sòdómà i lésè Gòmóra be dhi kya ki lavú.»

Kizà adrébhá alìle dhi i

(A kònò kpà Márokò 13:9-13; Lúkà 21:12-17)

¹⁶ «Mì yi rè ká! Má adré àmi ki mu ngóro kábilígyà i tíni trú kàlagí i kòfalé. Àsà dhi, lè mì kàdré tògya ró ngóro ñì i tíni, adréle kpà tà àko àmi rú ngóro kòbhòlà i tíni. ¹⁷ Mì kàdré àmi ki líkí mómndí ki tà sè. Tàko ko, i ni àmi ki 'o topfòle tàbvó tãrà i 'àsè, adrézó àmi ki bhwa àyi ki lèsámbo dzó i 'àsè. ¹⁸ Ama tà sè dhi, à ni àmi ki tidrì topfòzo àmi íbe gùvèrènerè i kandrásè ìndì ópí kàdrì i kandrásè, mì kòkitswáro áma tà mì dré nòle ìndì mì dré yìle dhi ki longó àyi dré, ìndì mómndyá sùrú twá ro dhi i dré. ¹⁹ Di, à kàdré àmi ki dri tàbvó tàle dhi, mì kòbhà àmi ki togó adréle lanzile tà mì dré dra tàle àmi rúsè yà, kó ngalè mì ni tà nda ni ta ngíni ya dhi dri dhi ko. Gìká ni tà mì dré kitswálé tàle dhi ni fe àmi dré gbã lókyá nda sè. ²⁰ Angyá ko, mì ni adré tà nda ni ta àmi ko. Be ró dhi, àmi ki Atá ni Tirí ni adré tàá àmi tí dhi ñì.

²¹ Mòndí ki àyi ki adrúpi ki lefè todràle kàribhá i drígá. Anzi ki atá ki kpà àyi ki ànzi ki lefè todràle. Anzìmvá ki ligí àyi ki tibhá i rú, adrézó àyi ki 'o todràle. ²² Mòndyá títi dhi ki togó kònze bha àmi rú áma tà sè. Dì, dhya adrélépi ína togó tsi, adrézó àyi totó tātā tsàle kùdù na dhi ni adrí. ²³ A kàdré àmi ki mì pfo bhàandre àlo dhi na dhi, mì kòlapá lile àzya ni léna. Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì kitswá tàdzí tatsilé bhàandre títi Ìsèrèlè ànzi kya i 'àsè drìdrì Mòndí ni Mv́á dré dra agòzo dhi kandrà ko.

²⁴ Dhya adrélé tadhálé dhi lavú ína dhya adrélépi àyi tadhá dhi ko. Dhya adrélépi màrábà ro dhi lavú kpà àyi mírì ko. ²⁵ Adré leá dhi, dhya adrélé tadhálé dhi kàtsá dhya adrélépi àyi tadhá dhi tíni. Adré kpà leá dhi, màrábà kàtsá àyi mírì tíni. A kàdré dzó líyí zi Bèlèzèbùlè ro be dhi, à ni dī véle mòndyá akódhi ni dzó lé dhi ki lodhá ngíni?»*

Dhya kitswálépi mì dré ròle dhi

(A kònò kpà Lúka 12:2-9)

²⁶ «Dì mì kòro mòndí àlomvá ko. Tàko ko, à ni tà títi lùzu ró dhi ki tadhá ngádra 'á. A ni kpà tà títi zùle zùzù dhi ki 'o apfòle mòndí ì dré nìle dóro. ²⁷ Dì tà má dré adrélé tàle àmi dré tìnìmvá na dhi i, mì kàdré tàá ngádra 'á. Tà adrélé tàle àmi bina kòyàya sè dhi, mì kàdré longóá dzódri i lésè. ²⁸ Mì kòro dhya adrébhá mòndí ki rúbhá ki tupfú todràle gò, ì dré kitswázó àyi ki lídrì pfu bwà ko dhi i ko. Be ró dhi, mì kàdré àmìkya Giká kitswálépi mòndí ki lídrì ki tupfú todràle àyi ki rúbhá íbe líferò na dhi ni ro kòdhyà.

²⁹ A adré zakó tsi kìtsìkírìnyà rì dhi ki lagí làfa lò'wa mvá àlo dhi sè? Dì tágba dré adrézó kònìni dhi, àyi nda ki àlo kitswá dhèle kìnì mi, Giká àmi ki Atá dré tà nda ni ni àko ró ko. ³⁰ Kàdré dī àmi ki tà sè dhi, akódhi nà ndìndì àmi ki drìbhá i títi nàna.

³¹ Mì kàdré dī ngá ro ko. Àmi ki tà lavú kìtsìkírìnyà zyandre dhi kya byá!

³² Dhya ángùdhi adrélépi tàá mòndí i kandrà dhi i ka'ì ma dre dhi, má ni kókpà tàá áma Atá bhù na dhi kandrà dhi, má ka'ì akódhi nda dre. ³³ Dì, dhya ángùdhi adrélépi ína áma ga mòndí i kandrà dhi, má ni kókpà akódhi nda ni ga áma Atá bhù na dhi kandrà.»

Yésu alì tà ru lanzízo dhi ni bha mòndí i kòfalé

(A kònò kpà Lúka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ «Lè mì kòkisù ko tàle dhi, má alì kitswálé tà kìdrìkìdrì fe bvò dri dhi. Má alì kitswálé tà kìdrìkìdrì fe ko. Be ró dhi, má alì mána kitswálé àdzú so mòndí i kòfalé.

³⁵ Tàko ko, má alì mváagó ki kòfalé lanzí atá ni be. Má alì mvátòkó ki kòfalé lanzí andre ni be, adrézó kpà àdramvá ki kòfalé lanzí àdrá ni be. ³⁶ Dhyá ki kàribhá ki adré mòndí dhyá ki tàndi ni dzó na dhi 'i.†

³⁷ Dhya ángùdhi adrélépi àyi atá 'i yà, kó ngalè àyi andre 'i yà dhi ni le áma lavú dhi, kitswá má sè ko. Dhya adrélépi àyi mváagó 'i yà, kó ngalè àyi mvátòkó 'i yà dhi ni le áma lavú dhi, kitswá má sè ko. ³⁸ Dhya ángùdhi adrélépi àyi fa kipakipa do, adrézó áma lebè dhi ko dhi, kitswá kpà má sè ko. ³⁹ Dhya ángùdhi adrélépi àyi lídrì likí àyi tàndi dré dhi, ni àyi lídrì nda ni 'o avìle. Dì, dhya adrélépi àyi lídrì fe áma tà sè dhi ni àyi lídrì nda ni kisú.»

Làgí à dré dra kisulé dhi

(A kònò kpà Márokò 9:41)

⁴⁰ «Dhya ángùdhi adrélépi àmi ki ka'ì dòle dóro dhi, adré áma tàndi ni ka'ì kòdhyà. Dhya adrélépi áma ka'ì dòle dóro dhi, adré dhya áma amùlepi dhi ni ka'ì kòdhyà.

⁴¹ Dhya ángùdhi adrélépi pròfètà àlo dhi ni ka'ì dòle dóro, dré adrélé pròfètà 'i dhi

* **10:25** 10:25 Rú «Bèlèzèbùlè» kònìndhi, rú fèle Sàtánà, tirí kònze ki kàdrì dré dhi 'i. † **10:36** 10:36 A kònò Mìkè 7:6.

sè dhi, akódhi nda ni làgí adrélé fèle pròfètà i dré dhi ni kisú. Dhya adrélépi móndí àlo gyägya dhi ni ka'ñ dôle dóro, dré adrélé móndí gyägya 'i dhi sè dhi, akódhi nda ni làgí adrélé fèle móndí gyägya i dré dhi ni kisú. ⁴² Di má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi ndìndì kópò àlo yí kàdrí àdhya ni fe áma ànzimvá ki àlo dré mvùle, dré adrélé áma lebèlepi 'i dhi sè dhi, akódhi nda ni làgí ína ni kisú bàti.»

11

*Yòwánì Bâtisimò fèlepi mù móndí i Yésu véna
(A kònò kpà Lúka 7:18-35)*

¹ Yésu kòlazí tà nda i áyi lebèbhá mudrí-drì-rì dhi i dri akílè dre dhi, dré ngàzo adrélé tatsilé tà tadhábe ìndì Gíkà ni kúlí longóbe bhàandre bvò Gàliláyà àdhya lé dhi i 'ásè.

² Di Yòwánì Bâtisimò fèlepi, adrélépi tá bãdzó na dhi kòyi tà Krísto dré tá adrélé 'òle dhi i dre dhi, dré áyi lebèbhá ki mùzo ³ akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mì Mèsíyà adrélépi tá alìle dhi 'i? Kó ngalè, mà kàdré dhu rè dhya àzya ni letè kòdhyà?» ⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì gò tà mì dré adrélé yìle, ìndì mì dré adrélé nòle kòni ki tití Yòwánì dré: ⁵ Mì kùdúkùdu i adré ngá no, mèrèkpè i adré atsí to, móndí kàrí dré rùle dhi i adré adrílé, móndí bíbhálé be kùdúkùdu ró dhi i adré tà yi, móndí dràbhá dre dhi i adré angálé dràdrà lésè, ìndì à adré Rúbí Tani longó lemerèbhá i dré. ⁶ Kólénzé dhya ángùdhi dra dhèlepi áma tà sè ko dhi dré!»

⁷ Di Yòwánì ni lebèbhá nda i dré tá adrèrà'a lile dhi 'á dhi, Yésu dré kidhózó adrélé Yòwánì ni tà ta móndyá zyandre i dré, adrézó tàá dhi: «Mì lè tá duku na àdho no? Mì lè kòzó lyá dré tá adrélé vùle dhi ni no? ⁸ Mì lè tá àdho no? Mì lè móndí kítá aveave asólépi í rú dhi ni no? Mì yi rè ká! Móndyá adrébhá kítá aveave dhi ki tosó dhi i àyikya ópí ki dzó kàdrì i 'ásè be. ⁹ Mì lè tá di àdho no? Mì lè pròfètà ni no? Ayíya! Má adré tàá àmi dré dhi: Yòwánì nda lavú pròfètà byá. ¹⁰ Tàko ko, akódhi dhya tà kònìdhi ni tisizo tà ni dri Gíkà ni Kúlí na dhi 'i:

<Mì nò ká! Má ni dhya dra áma kúlí longólépi dhi ni mu lile mí kandrána.

Akódhi nda ni láti ledé mí dré mí kandrána.»*

¹¹ Má adré tà bàti ta àmi dré: Móndyá títi tòkó dré tìle dhi i kòfalé dhi, dhya àlo kàdrì Yòwánì Bâtisimò fèlepi nda ni lavúlépi dhi apfò rè tàdzí ko. Di, tágba dré adrézó kònìni dhi, dhya tàko lavulé Opì bhù àdhya na dhi lavú ína akódhi. ¹² Kidhólé lókyá Yòwánì Bâtisimò fèlepi dré kidhózó Gíkà ni kúlí longó dhi sè atsálé àndrò kònìdhi dhi, à adré ru pfu Opì bhù àdhya be, ìndì móndí rìnyi ró dhi i adré láti nda topázóá. ¹³ Tàko ko, pròfètà títi dhi i Mósè ni tátrítrí kúlí be dhi i longó tá Opì nda ni tà, atsálé Yòwánì ni lókyá 'á. ¹⁴ Mì kàdré áma kúlí le ka'ile dhi, Yòwánì nda Elíyà adrélépi tá alìle dhi 'i. ¹⁵ Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi!

¹⁶ Má ni kitswá móndyá àndrò kòni ki tà tadhá àdho ngá rú? Ayi nda i sù ngóro ànzimvá liríbhá ngá lagíra na, adrélé kúlí loyó àyi kòfalésè dhi i tìni. I adré loyóá dhi:

¹⁷ <Mà tswà lárí àmi dré wóyá,
mì to àmikya lárí nda ko.
Mà ngo àwó longó wóyá,
mì tongó àmikya ko.>

¹⁸ Tàko ko, Yòwánì nda dré alìzo dhi, nya tá ngá ko, mvu kpà ngá ko gò, à dré adrézó tàá dhi: <Akódhi tírì kònzi íbe í léna.> ¹⁹ Di, ma, Móndí ni Mvá, má dré alìzo dhi, má adré mána ngá nya, adrézó kpà ngá mvu gò, à dré adrézó tàá dhi: <Dhya kòdhi

* 11:10 11:10 A kònò Màlákì 3:1.

kòvongbolo líyí 'i, wá lítsí líyí 'i, ìndì mèdáyì lagíbhá ki arúpi tàkonzìbhá íbe dhi 'i!> Di, à adré Gíká ni tògyá no gyägya, tà adrélé 'òle tògyá nda sè dhi i sè.»

*Kizà bhàandre Yésu ni gabhá rè dhi kya
(A kònò kpà Lúka 10:13-15)*

²⁰ Gò Yésu dré ngàzo adrélé lawàle bhàandre í dré tá tà líndrìga ró bí dhi ki 'òzo 'ásà dhi i dri, móndyá 'ásà dhi ì dré àyì ki togó ladzálé ko dhi sè. ²¹ Tà dhi: «Kizà àmi ki ngá 'i, àmi Kòràzínàbhá ro ni i! Kizà kpà àmi ki ngá 'i, àmi Bètèsàyídàbhá ro ni i! Angyá ko, má kò'o tá tà líndrìga ró má dré 'òle àmi véna dhi i Tírè na ìndì Sídónà na dhi, kònò móndyá bhàandre nda i 'àsè dhi ì asó tá kítá lírí àyì rú kíno, àyì ki drì pfòzo tópfó sè tadházóá dhi, ì ladzá àyì ki togó káyà dhi dre. ²² Má adré di tàá àmi dré dhi: Kítú Gíká dré dra tàbvò tàzo dhi tú dhi, a ni tà ño àmi dri móndyá Tírè i lésè Sídónà be dhi kya ki lavú.

²³ Di àmi Kàpàrànwúmàbhá ro ni i, m̀ adré tsì kisúá dhi, Gíká ni àmi ki tà tingá tsàle byá kurú na bhù na bàti? Tàdzí ko! A ni àmi ki tà tírí tsàle byá móndyá dràbhá dre dhi ki àrà na. Angyá ko, má kò'o tá tà líndrìga ró má dré 'òle àmi véna dhi i Sòdómà na dhi, kònò bhàandre nda ni tá adré ngbú rè be atsálé àndrò kònìdhi. ²⁴ Má adré di tàá àmi dré dhi: Kítú Gíká dré dra tàbvò tàzo dhi tú dhi, a ni tà ño àmi dri móndyá Sòdómà lésè dhi kya ki lavú.»

*Tà k̀drìk̀dri kisuma Yésu véna dhi
(A kònò kpà Lúka 10:21-22)*

²⁵ Lókyá nda sè dhi, Yésu dré tàzoá dhi: «Á! Tátá, Mírì bhù kya bvò be ni, má adré àwoyà ta mí dré, mí dré tà kòdhi ki zùle tògyabhá i dré ìndì móndyá tà nibhá i dré gò, mí dré tà nda ki tadházó ànzìmvá i dré dhi sè. ²⁶ Ayíya, Tátá, tàko ko, tà mí dré 'òle nda tá dóro mí mìlèsè.

²⁷ Áma Atá tayí tà títi dhi i má drìgá dre. Dhya àlo Gíká ni Mvágó ñlèpi bàti dhi yókódhó, ngbà 'í Gíká Atá ñì ñì. Dhya àlo Gíká Atá ñlèpi bàti dhi kpà yókódhó. Ngbà 'í akódhi ni Mvágó ñì ñì, ìndì dhya Mvágó nda dré adrézó àyì Atá ni le tadhálé àyì dré dhi ì ñì àyì.

²⁸ Àmi títi adrèbhá ngá lanzi do adrézó landèle ni i, m̀ alì má véle wà, má kò'oró àmi adrélé lovólé be dhi bvó. ²⁹ M̀ kòtayí àmi má dré adrélé tidrìle, m̀ kàdréró áma tà nda ñìle. Tàko ko, áma togó yàyà ànzìmvá kya tíni, ìndì m̀ ni tà k̀drìk̀dri kisú àmi ki togó na. ³⁰ Angyá ko, àmi ki tayìma má dré adrélé tidrìle dhi dóro, ìndì ngá má dré adrélé fèle àmi dré dòle dhi lanzi ko.»

12

*Yésu Mírì sàbátù àdhya 'i
(A kònò kpà Márokò 2:23-28; Lúka 6:1-5)*

¹ Amvolásà, sàbátù àlo dhi, Yésu ì adré tá lavúlé amvú ngánò àdhya i 'àsè. Tàbirí dré akódhi ni lebèbhá ki 'òzo gò, ì dré kidhózó adrélé ngánò lò'wa vu, adrézó tsíá. ² Fàrìsáyò ì kònò tà nda dre dhi, ì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Mí nò rè ká! Àmi lebèbhá ì adré àyìkya tà àma ki tatrítrí kúlí dré adrélé logálé sàbátù tú dhi ni 'o!»

³ Di Yésu logó àyì dré dhi: «M̀ nà rè tà Dàwídì dré tá 'òle ì dré adrèrà'a tàbirí íbe akódhi ni arúpi íbe dhi 'á dhi ko? ⁴ Akódhi fì tá Gíká ni dzó kàdrì na gò, ì dré mápà fèle Gíká dré dhi ni adózó nyàle arúpi ni íbe. Tàkò àma ki tatrítrí kúlí adré tá ína mápà nda ni nyàma logá àyì dré. Ngbà 'í kòwánà ki tá kitswá nyàá dhi àyì. ⁵ M̀ nà rè kpà Mósè ni tatrítrí kúlí na ko tàle dhi, kòwánà ì adré àyìkya àzì 'o t̀pelò na gba kàdré sàbátù tú gò, adrézó tà bha àyì dri ko dhi? ⁶ Di má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya kàdrì t̀pelò nda ni lavúlèpi dhi be kònwàré! ⁷ Gíká ni Kúlí adré tàá dhi: <Má adré

móndyá adrébhá àyi ki àzya ki kizà bha dhi ki nda kòdhya. Má adré mána mòbòmà adrélé fèle má dré dhi ki nda kòdhya ko.»* Kònò mì kònì tá kúlí kòdhi ki àndu be dhi, mì kitswá tá tà bha móndyá tà àko àyi rú dhi i dri ko. ⁸ Tàko ko, Móndí ni Mvá, Mírì sàbátù àdhya 'i.»

Yésu tidrí agó àlo dhi sàbátù tú
(A kònò kpà Mároko 3:1-6; Lúkà 6:6-11)

⁹ Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, dré lizo file Yúdà ànzi ki lisámbò dzó na. ¹⁰ Kònàle dhi, agó àlo drígá ni dré 'yòzo 'yo'yò dhi tá be. Fàrìsáyò àruka i adré tá tà i dré kitswázó Yésu ni asíkì àsà dhi ni nda gò, i dré lizizóá tíá dhi: «Àma ki tátrítrí kúlí ka'í, à kàdré móndí ki tidrí sàbátù tú dhi 'í?» ¹¹ Akódhi logó àyi dré dhi: «Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré kábilígyà àlo dhi íbe gò, kábilígyà nda dré dhèzo bhú na sàbátù tú dhi, dhya nda kitswá tsì aséá gbã kítú nda sè ko? ¹² Dì móndí ki tà lavú kábilígyà kya byá! Àsà dhi, àma ki tátrítrí kúlí adré tà dóro 'òma sàbátù tú dhi ni ka'í.»

¹³ Dì Yésu dré tàzoá agó nda dré dhi: «Mí kidzì ámi drígá.» Akódhi dré kidzìzoá gò, drígá ni nda dré adrízó atsálé dóro àzya ni tìni. ¹⁴ Dì Fàrìsáyò nda i dré pfòzo ru yi, kitswázó láti nda Yésu ni pfùzo dràle dhi bvó.

Yésu māràbà Gìká dré zìle dhi 'i

¹⁵ Dì Yésu dré tà nda ni yìzo gò, àrà nda ni tayízó lizo. Móndí zyandre lavulé dhi i dré ngàzo lile akódhi vèsè gò, dré àyi ki dràbhá títi dhi ki tidrízó. ¹⁶ Dré àyi ki logázó, i kòtadháro móndí i dré i àdhi 'i ya dhi ko. ¹⁷ Tà nda kòdhi atsá kònini, kitswálé tà Gìká dré tá longolé pròfétà Esáyà tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi:

¹⁸ «Kònìdhi áma adhemakandra má dré zìle dhi 'i. Akódhi dhya má dré adrélé lèle tò, ìndì áma togó dré adrézó kinílé tà ni ni sè dhi 'i. Má ni áma Tirí bha akódhi dri gò, dré áma tà gyägya longózó sùrú títi dhi i dré.

¹⁹ Akódhi kitswá lawàle móndí íbe ko, kitswá kpà trèle ko.

Kitswá àyi kúlí loyó móndí i dré yìle láti i bhálèsè ko.

²⁰ Kitswá kòzó bhèlebhèle dhi ni ño ko.

Kitswá kpà tálà adrélépi 'òle adrálé dhi ni avó adrálé ko, tsàle lókyá dré dra áma tà gyägya 'òzo tà kònzi lavú dhi 'á.

²¹ Dì sùrú títi bvò dri dhi ki àyi ki mì bha akódhi véna.»†

Yésu ni tà, tirí kònzi ki kàdrì àdhya be dhi
(A kònò kpà Mároko 3:22-30; Lúkà 11:14-23)

²² Amvolásà dhi, à dré agó àlo tirí kònzi íbe í léna, adrélépi kpà mì kùdúkùdu ró ìndì ábhàbhá ro dhi ni adzízó Yésu véle. Dì Yésu dré akódhi nda ni tidrízó gò, akódhi dré kidhózó adrélé kúlí ta, adrézó kpà ngá no. ²³ Móndyá zyandre títi dhi ki líndrí dré gàzo bhwàbhwa gò, i dré adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi tsì Dàwídi ni Mvá, Mèsíyà ro dhi 'i ko?» ²⁴ Dì, Fàrìsáyò i kòyi kúlí nda dre dhi, i dré àyikya tàzoá dhi: «Dhya kòdhi adré ngbà 'í tirí kònzi ki dro topfòle móndí i lèsè, Bèlèzèbulè, tirí kònzi ki kàdrì ni rìnyí sè.»

²⁵ Dì, Yésu dré ina tà i dré tá adrélé kisùle nda ni nìzo kyá gò, tàzoá àyi dré dhi: «Òpì ángùdhi móndyá zàlá dhi i dré adrézó ru lanzí àyi kòfalèsè dhi, òpì nda ni tà ni akí títi. Bhàandre ángùdhi yà, kó ngalè dzó ángùdhi yà móndyá lána dhi i dré adrézó ru lanzí àyi kòfalèsè dhi, kitswá kpà àyi totó bwà ko. ²⁶ Sàtánà kàdré Sàtánà ni dro dhi, adré ina ru pfu àyi tàndi be. Akódhi ni òpì ni di àyi totó ngìningìni ró? ²⁷ Má kàdré mána tirí kònzi ki dro Bèlèzèbulè ni rìnyí sè dhi, àmi ki móndyá i adré di àyi

* 12:7 12:7 A kònò Oséyà 6:6. † 12:21 12:21 A kònò Esáyà 42:1-4.

ki dro àdhi ni rinyí sè? Di àsà dhi, àyi nda ki tà mì dré adrélé tàle nda ki bvó ta àyi.
²⁸ Di, má kàdré mána tirí kònzì ki dro Giká ni Tirí ni rinyí sè dhi, kòdhi adré tadhá dhi, Giká ni Opì atsá àmi kòfalé dre káyà dhi.

²⁹ Kòdhi íbe dhi, dhya àlo kitswá file agó kòmbá àlo dhi ni dzó na akódhi ni ngá wu bwà ko, kàdrò zyà rè kòmbá nda bã sè 'íkà ko dhi. Di kàdrò akódhi dre dhi, a ni kitswá ngá títi akódhi ni dzó na nda ki wu.

³⁰ Dhya ángùdhi adrélépi túmání má be ko dhi adré ína ru pfu má be. Dhya adrélépi móndí ki kímó túmání má be ko dhi, adré ína àyi ki lapé.

³¹ Di àsà dhi, má adré tàá àmi dré dhi: Giká ni kitswá tàkonzì títi móndí ì dré adrélé 'òle dhi ki tri, túmání làdhá títi ì dré adrélé dhàle í rú dhi íbe. Di, kitswá ína làdhá dhàle Tirí Lólo rú dhi ni tri ko. ³² Dhya ángùdhi adrélépi kúlí kònzì ta Móndí ni Mvá rú dhi, Giká ni akódhi nda ni tàkonzì tri. Di, dhya ángùdhi adrélépi ína kúlí kònzì ta Tirí Lólo rú dhi, à kitswá akódhi nda ni tàkonzì tri lókyá kòndhi sè yà, kó ngalè lókyá adrélépi alìle dhi sè yà dhi ko.»

Fa i lò'wa ni íbe dhi
(A kònò kpà Lúka 6:43-45)

³³ Yésu gò tàá dhi: «Fa kàdré dóro dhi, lò'wa ni ki kókpà adré dóro. Fa kàdré kó kònzì dhi, lò'wa ni ki kókpà adré kònzì. Tàko ko, à adré fa ni lò'wa ni i sè. ³⁴ Àmi, nì àtrá ki àrèbhá ni i, àmi kó kònzì dhi, mì ni di kitswá tà àlo dóro dhi ni ta ngíngíni ró? Angyá ko, ti adré tà adrélépi gàle togó na dhi ki ta kòdhiya. ³⁵ Dhya dóro adré tà dóro 'o apfòle tà dóro títi dré zùle áyi togó na dhi i lésè. Di, dhya kònzì adré ína tà kònzì 'o apfòle tà kònzì títi dré zùle áyi togó na dhi i lésè. ³⁶ Má adré tàá àmi dré dhi: Kítú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, móndyá títi dhi ki kúlí tàko àlo àlo títi ì dré tàle dhi ki tà ta Giká kandrà. ³⁷ Tàko ko, kúlí mí dré tàle dhi ki tà sè dhi, a ni àmi tàbvó ta ngalè àmi nòzo gyàgya yà, kó ngalè tà bhàzo mí dri yà dhi.»

Tà tadhále pròfètà Yónà ni tà rú dhi
(A kònò kpà Márokò 8:11-12; Lúka 11:29-32)

³⁸ Amvolásà dhi, Fàrisáyò àruka i tàtrítrí kúlí tadhábhá àruka íbe dhi ì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálepi, mà adré leá dhi, mí kò'o tà líndrígá ró dhi àma dré nòle.»

³⁹ Di Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Móndyá ándrò adrèbhá kònzì ìndì zàràbhù ro dhi ì adré tà líndrígá ró dhi ni nda nòle. Di, à kitswá tà àzya líndrígá ró dhi ni 'o àyi dré nòle dhi ko, kàdré ngbà 'í pròfètà Yónà àdhya 'i ko dhi. ⁴⁰ Tàko ko, ngóro Yónà dré tá ayilé kítú na ìndì ngátsi na kosyá àgá léna dhi tíni dhi, Móndí ni Mvá ni kókpà ayí bvó na kítú na ìndì ngátsi na.

⁴¹ Kítú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, Nínivèbhá ki nga tà bha móndyá ándrò ni i dri. Tàko ko, Nínivèbhá nda ì dré tá tà Yónà dré longolé àyi dré dhi ni yízo dhi, ì ladzá tá àyikya àyi ki togó 'í. Di mì nò rè ká! Dhya kàdrè Yónà nda ni lavúlèpi dhi be kònwàrè!

⁴² Kòdhi íbe dhi, kítú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, ópí kàdrè tòko ró bvó tàbhu na dhi drìle dhi ni nga tà bha móndyá ándrò ni i dri. Tàko ko, ópí nda angá tá ína làwú làvo lésè alìle ópí Sòlòmónò ni tògyakúlí yi 'í. Di mì nò rè ká! Dhya kàdrè Sòlòmónò nda ni lavúlèpi dhi be kònwàrè!»

Tirí kònzì ni gòma file móndí léna dhi
(A kònò kpà Lúka 11:24-26)

⁴³ Yésu gò tàá dhi: «Tirí kònzì àlo dhi kòpfò dhya àlo lésè dhi, adré anyalé àrà fà ro dhi i 'ásè, àrà í dré kitswázó lovólé lána dhi ni ndabe. Di, kòkitswá kisúá bwà ko dhi, ⁴⁴ adré tàá dhi: «Má ni go file áma dzó má dré apfòzo lásà dhi na.» Kògò tsàle dre dhi, adré kisúá dhi, dzó nda ngbo: A awá 'alé ni, ngá lána dhi ki tobhàzo kpàkpa dre. ⁴⁵ Di adré lile tirí kònzì áyi lavúbhá nzi-dri-rì dhi ki nda lizo àyi íbe gò, ì dré

adrézó tiffilé adrélé dhya nda léna. Di dhya nda ni tà kùdù ro dhi véle kònzi wáláká ni ni lavú. Di tà nda ni adré kókpa kònini mónnyá ándrò adrébhá kònzi ni i dré.»

Yésu ni andre i adrúpi ni íbe dhi

(A kònò kpà Márokò 3:31-35; Lúkà 8:19-21)

⁴⁶ Yésu dré tá adrérà'a tà ta mónnyá zyandre i dré dhi 'á dhi, akódhi ni andre i adrúpi ni íbe dhi i dré atsázó adrélé àyi ki totó kivì na. I adré tá tà le tàle akódhi be.

⁴⁷ Dhya àlo dré tàzoá Yésu dré dhi: «Ámi andre i ámi adrúpi íbe dhi i adré àyi ki totó kivì na. I adré tà le tàle mí be.»

⁴⁸ Yésu logó dhya nda dré dhi: «Áma andre àdhi 'i? Áma adrúpi i àdhibhá 'i?»

⁴⁹ Dré drígá bhèzo àyi lebhá i véna, tàzoá dhi: «Mì nò rè áma andre i áma adrúpi íbe kòni i ká! ⁵⁰ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi tà áma Atá bhù na dhi dré adrélé lèle à kò'o dhi ki 'o dhi ína áma adrúpi 'i, áma amvúpi 'i, ìndì áma andre 'i.»

13

Pídhígó agó kórì rìlepi dhi ni tà dri dhi

(A kònò kpà Márokò 4:1-9; Lúkà 8:4-8)

¹ Kítú nda sè dhi, Yésu dré apfòzo dzó lésè lile lirílè tápáriandre mìle. ² Móndí zyandre lavulé dhi i dré ru kimólé akódhi làgàsè kúru dhi sè dhi, dré mbàzo lirílè bwátù na kitswálé tà tadhá, mónnyá zyandre títi nda i dré adrérà'a àyi ki totó yì mìle dhi 'á. ³ Di dré kidhózó tà bí dhi ki tadhá àyi dré pídhígó sè, adrézó tàá dhi:

«Mì yi rè ká! Kítú àlo dhi, agó àlo dhi pfò tá lile kórì rì àyi amvú na. ⁴ Dré tá adrérà'a kórì rì dhi 'á dhi, kórì àruka i ledhé tá láti mìle gò, àrí i dré adàzo tetéá títi. ⁵ Kórì àruka i ledhé tá bvò kírà ro adrélépi kìní íbe tsà dhi dri. I dré apfòzo mbèlè, kìní dré nzìle ko dhi sè. ⁶ Di, kítú kòka dre dhi, dré àyi ki zàzo 'yòle, àyi ki kídri dré file kìní na dóro ko dhi sè. ⁷ Kórì àruka i ledhé tá kùtsí kòfalé gò, kùtsí nda dré mbàzo àyi ki amó. ⁸ Di, kórì àruka i ledhé tá àyikya kìní dóro dri gò, i dré lò'wa 'àzo dóro. Alo ni 'a lò'wa nyadhi-nzi, àzya ni nyadhi-na, àzya ni nyadhi-àlo-drì-mudrí.» ⁹ Yésu gò tàá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi!»

Yésu ngì tà í dré adrézó tà ta móndí i dré pídhígó sè dhi ni àndu

(A kònò kpà Márokò 4:10-12; Lúkà 8:9-10)

¹⁰ Amvolàsà dhi, Yésu ni lebhá i dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mí adré tà ta móndí i dré pídhígó sè àdho tà sè?» ¹¹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Gìká fè àmi dré tògyá Opì bhù àdhya ni tà lùzu ró dhi ki nìzo. Di, fè ína tògyá nda àyi dré ko. ¹² Tàko ko, dhya ángùdhi tà nìlepi bí dhi dré dhi, à ni tà dré nìle nda ki drì timbà gò, akódhi dré adrézó véle tà nìni íbe bí lavulé. Di, dhya ángùdhi tà nìlepi ko dhi dré dhi, à ni ndìndì tà tsà dré nìle dhi ni tingá. ¹³ Tà nda sè dhi, má adré tà ta àyi dré pídhígó sè. Tàko ko, tágba i dré adrézó ngá no dhi, i adré ngá nda ki no dóro ko. Tágba i dré adrézó tà yi dhi, i adré tà nda ki yi dóro ko, adrézó kpà tà nda ki àndu ni ko. ¹⁴ Di tà Gìká dré tá longólé pròfétà Èsáyà tí dhi i 'o ru àyi léna kònini. Akódhi longó tá dhi:

<Mì ni adré tà yi 'í,

di, mì kitswá tà mì dré adrélé yìle nda ki àndu ni tàdzí ko.

Mì ni adré ngá no 'í,

di, mì kitswá ngá mì dré adrélé nòle nda ki atógyà tàdzí ko.

¹⁵ Tàko ko, mónnyá kòdhi ki togó andírì dre.

I tabhó àyi ki bíbhálé, àyi ki mì dròzo dròdrò.

I kò'o tá kònini ko dhi, kònò i ni tá ngá no àyi ki mì sè,

adrézó tà yi àyi ki bíbhálé sè, adrézó tà ni àyi ki togó na,

ì dré àyi ki togó adzázó má véle gò,
má dré àyi ki tidrízó.*

¹⁶ Di, kólénzé ína àmi dré, àmi ki mì dré adrélé ngá no, ìndì àmi ki bíbhálé dré adrélé tà yi dhi sè! ¹⁷ Má adré tà bàti ta àmi dré: Pròfétà bí dhi ì móndí gyăgya bí dhi íbe dhi ì tá lovó íbe tò kitswázó tà mì dré adrélé nòle dhi ki no gò, ì dré àyikya nòzoá ko. Ayi tá kpà lovó íbe tò kitswázó tà mì dré adrélé yìle dhi ki yi gò, ì dré àyikya yìzoá ko.»

Yésu ngi pídhigó agó kórì rìlepi dhi ni tà dri dhi ni àndu
(A kònò kpà Mároko 4:13-20; Lúka 8:11-15)

¹⁸ «Di mì yi rè pídhigó agó kórì rìlepi dhi àdhya nda adré làá tàle ngíni ya dhi ká. ¹⁹ Móndí àruka ì adré Gíká ni kúlí ka'í ngóro kórì rìle ledhéle láti m̀ile nda ì t́ni. Ì kòyi Gíká ni Opì ni tà dre dhi, ì adré àndu ni ni ni ko gò, Dhya kònzi dré adrézó atsálé kórì rìle nda ni tingí àyi ki togó lésè. ²⁰ Móndí àruka ì adré Gíká ni kúlí ka'í ngóro kórì rìle ledhéle bvò kírà ro dhi dri nda ì t́ni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì adré ndiri ka'íá arí sè. ²¹ Di, ì dré adrélé kúlí nda ni tayí adrélé tile àyi ki togó na ko dhi sè dhi, ì adré ngbà 'í tròle rúá lókyá tsà sè. Di kàdré tà ì dré adrézó kizà nya ásà dhi 'i yà, ngalè tà adrézó àyi ki mì pfo kúlí nda ni tà sè dhi 'i yà dhi, ì adré àyi ki tà ka'íka'í nda ni tayí mbèlè. ²² Móndí àruka ì adré Gíká ni kúlí ka'í ngóro kórì rìle ledhéle kùtsí kòfalé nda ì t́ni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, tà bvò kòndi àdhya adrébhá àyi ki togó 'o lanzile dhi ì, ìndì ngá lovó adrélépi àyi ki lití dhi íbe dhi ì adré kúlí nda ni amó gò, dré adrézó lò'wa 'a ko. ²³ Di, móndí àruka ì adré àyikya Gíká ni kúlí ka'í ngóro kórì rìle ledhéle ḱini dóro dri nda ì t́ni. Ayi nda ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì adré àndu ni ni ni gò, ì dré adrézó lò'wa 'a dóro. Alo ni adré lò'wa 'a nyadhi-nzi, àzya ni nyadhi-na, àzya ni nyadhi-àlo-dri-mudrí.»

Pídhigó mbì ngánò kòfalé dhi ni tà dri dhi

²⁴ Yésu dré gòzo pídhigó àzya pi àyi dré, tàzoá dhi: «Òpì bhù àdhya sù ngóro dhya àlo kórì dóro rìlepi àyi amvú na dhi t́ni. ²⁵ Di, móndyá títi dhi ì dré tá adrérà'a ayí ko ngátsi sè dhi 'á dhi, akódhi ni kàribhá dré ína atsázó mbì kórì ri ngánò kòfalé gò lizo. ²⁶ Di ngánò nda kòmba adrélé lò'wa 'a dre dhi, mbì nda dré kpà apfòzo. ²⁷ Gò amvú líyí nda ni màrábà ì dré alizo akódhi véle tàá drá dhi: <Mírì, mí ri tsì kórì dóro ámi amvú na kòdhya ko? Mbì angá di ína ángolésè?> ²⁸ Akódhi logó àyi dré dhi: <Kàribhá 'o tà kòdhi nì.> Di màrábà nda ì gò akódhi ni lizí: <Mí lè mà kòlì mbì nda ni akú?> ²⁹ Akódhi logó àyi dré dhi: <Kóko! Mì kòlì mbì nda ni akú dhi, mì ni dra akúá túmání ngánò íbe. ³⁰ Mì tayí àyi rìti dhi ì adrélé mbàle túmání tsàle lókyá dra lànyá lokózó dhi 'á. Di lókyá nda sè dhi, má ni tàá dhya dra lànyá lokóbhá dhi ì dré dhi: Mì akú rè zyà mbì todròle kitswálé zàle 'íká, gò mì kòlokóro ngánò tobhàle áma kòbhó na ndò.»

Pídhigó mùtádi lò'wa ni tà dri dhi

(A kònò kpà Mároko 4:30-32; Lúka 13:18-19)

³¹ Yésu dré gòzo pídhigó àzya pi àyi dré, tàzoá dhi: «Òpì bhù àdhya sù ngóro mùtádi lò'wa dhya àlo dré dòle rìle àyi amvú na dhi t́ni. ³² Lò'wa nda konyókonyó mvá lavulé lò'wa àruka títi dhi ì rúsè. Di, kàpfò dre dhi, dré ína mbàzo atsálé kàdrì ngá àruka títi kidhíle amvú 'á dhi ki lavú. Atsá fa t́ni gò, àrí ì dré adrézó alile bhà si kólá ni ì drìna.»

Pídhigó tàkú ni tà dri dhi

(A kònò kpà Lúka 13:20-21)

* 13:15 13:15 A kònò Esáya 6:9-10.

³³ Yésu dré gòzo pídihígo àzya pi àyi dré, tàzoá dhi: «Òpì bhù àdhya sù ngóro tàkú mvá tsà tòkó àlo dré adólé amulé fónδρο kàdrì dhi be gò, tàkú nda dré fónδρο nda ni 'òzo avólé títi dhi tìni.»

³⁴ Di Yésu tà tà nda kòdhi i títi móndyá zyandre i dré pídihígo sè. Tà tà àlo àyi dré pídihígo àko dhi ko, ³⁵ kitswálé tà longolé profétà tí kònìdhi kò'oró ru be dhi bvó: «Má ni tà adó tàle àyi dré pídihígo sè. Má ni tà zùle kìnó kidhólé bvò ni bhàma lésè dhi ki longó.»†

Yésu ngi pídihígo mbì ni tà dri dhi ni àndu

³⁶ Amvolásà dhi, Yésu dré móndyá zyandre nda ki tayízó gò, nzìzo bhàna. Akódhi ni lebhéhá ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mí ngi àma dré pídihígo mbì amvú na dhi àdhya ni àndu wà.»

³⁷ Akódhi logó àyi dré dhi: «Dhya kórì dóro rìlepi nda, Móndí ni Mv́ 'i. ³⁸ Amvú nda bvò 'i. Kórì dóro nda, Gíká ni ànzì akódhi ni Òpì na dhi 'i. Mbì nda, Dhya kònzi ni ànzì 'i. ³⁹ Kàribhá mbì kórì rìlepi nda, Dzàborò 'i. Lókyá lànyá lokózó nda, lókyá kùdù 'i. Dhya adrèbhá lànyá lokó nda i, ángéló 'i.

⁴⁰ Di ngóro à dré adrélé mbì nda ni akú kitswálé zàle àtsí na dhi tìni dhi, a ni kókpà adrè kònini lókyá kùdù sè. ⁴¹ Móndí ni Mv́ ni àyi ángéló ki amù, tà títi adrèbhá móndí ki 'o ledhéle tàkonzì na dhi ki akú túmánì móndyá títi adrèbhá tà kònzi 'o dhi íbe, àyi ki tingázó pfòle Gíká ni Òpì 'ásè. ⁴² Di ángéló nda ì dré àyi ki bhèzo àtsí adrélépi adrélé ko dhi na. Kònàle dhi, ì ni adrè tongolé, adrézó kpà síkálándrá tsi. ⁴³ Di, móndyá gyägya dhi ki adrè àyikya lagulé kítú tìni àyi ki Atá ni Òpì na. Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi!»

Pídihígo ngá làgí kyàkyà zùle dhi ni tà dri dhi

⁴⁴ «Òpì bhù àdhya sù ngóro ngá làgí kyàkyà zùle amvú àlo na dhi tìni. Agó àlo dhi kisú tá ngá làgí kyàkyà nda gò, gòzo zùá tódhyá. Di togó kìnì dré dhi, dré lizo àyi ngá títi dhi ki lagí gò, amvú nda ni gìzo í dré.»

Pídihígo màyìkà làgí kyàkyà dhi ni tà dri dhi

⁴⁵ «Òpì bhù àdhya sù kpà ngóro agó àlo adrélépi tá màyìkà aveave dhi ki nda dhi tìni. ⁴⁶ Akódhi kòkisú màyìkà àlo làgí kyàkyà dhi dre dhi, dré lizo àyi ngá títi dhi ki lagí gò, gìzoá.»

Pídihígo kimbá ni tà dri dhi

⁴⁷ «Òpì bhù àdhya sù ngóro kimbá à dré bhèle yìandre na gò, dré kosyá ki kárá títi dhi ki turúzó dhi tìni. ⁴⁸ Kimbá nda kòga kosyá sè bí dre dhi, kosyá bhebhá ì dré asézóá apfòle yì mìle. Di ì dré lirízó kosyá dóro dhi ki kipè tobhàle kánzi i 'ásè gò, kosyá kònzi dhi ki bhèzo. ⁴⁹ Tà nda ni kókpà adrè kònini lókyá kùdù sè. Ángéló ki alì móndyá kònzi ki kòfalé lanzì móndyá gyägya íbe gò, ⁵⁰ ì dré móndyá kònzi nda ki bhèzo àtsí adrélépi adrélé ko dhi na. Kònàle dhi, ì ni adrè tongolé, adrézó kpà síkálándrá tsi.»

Ngá làgí be kàdrì tídhí ro ìndì àku ró dhi i

⁵¹ Di Yésu lizí àyi tàzoá dhi: «Mì yi tà kòdhi i títi, àndu ni ki nìzo vélé?» I logó drá dhi: «Àyíya!» ⁵² Akódhi gò tàá àyi dré dhi: «Di dhya ángùdhi adrélépi tátítrí kúlí tadhá gò Òpì bhù àdhya ni tà tadházó drá dhi, dhya nda ngóro bhà líyí adrélépi ngá làgí be kàdrì dhi íbe gò, dré adrézó ngá tídhí dhi ki adó lásà ngá àku dhi íbe dhi tìni.»

Nàzàrètàbhá ì ka'ì Yésu ko (A kònò kpà Mároko 6:1-6; Lúkà 4:16-30)

† 13:35 13:35 A kònò Longó i 78:2.

⁵³ Yésu kòpì pídihígo nda i akilé dre dhi, dré àrà nda ni tayízó gò, ⁵⁴ lizo tsàle bhàandre í dré tá mbàzo lána dhi na. † Di dré kidhózó adrélé tà tadhá Yúdà ànzi kì lisámbo dzó na. Gò mónnyá nda ì dré adrézó akódhi ni yi síbhálé be ngbo, adrézó liziá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndi kisú ina tògyá kòdhi tùmání rinyí adrézó tà líndrígá ró dhi kì 'o dhi be dhi ángwà? ⁵⁵ Akódhi kòndi tsì dhya adrélépi fa ledé dhi ni mvá 'i ko? Andre ni ni rú tsì Màríyà ko? Aadrúpi ni i tsì, Yàkóbhò, Yòséfà, Símónà tsàle Yúdà ko? ⁵⁶ Amvúpi ni i títi àma kòfalé ko? Akódhi kisú di tà kòdhi i títi dhi ángwà?» ⁵⁷ Di tà nda sè dhi, ì kitswá tá Yésu ni ka'í bwà ko. Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «À adré ngbà 'í pròfétà ni líndrì bha ko dhi akódhi ni tàndi bha ìndi akódhi ni tàndi ni dzó 'á.» ⁵⁸ Di akódhi 'o tá tà líndrígá ró bí dhi i kònàle ko, ì dré akódhi ni ka'ile ko dhi sè.

14

Yòwánì Bátisimò felepi ni dràma

(A kònò kpà Márokò 6:14-29; Lúkà 9:7-9)

¹ Lókyá nda sè dhi, Eródè adrélépi tá ópí ro bvò Gàliláyà àdhya drìle dhi dré Yésu ni rúbí yízo. ² Dré tàzoá àyi mārābà i dré dhi: «Dhya kòdhi Yòwánì Bátisimò felepi 'i! Angá ina dràdrà lésè nì. Àsà dhi, akódhi rinyí íbe adrézó tà líndrígá ró dhi kì 'o.»

³ Tàko ko, Eródè nda 'o tá Yòwánì rùle adròle, bhèle bǎdzó na dhi nì. 'O tá kònìni àyi adrúpi Filípò ni tòkó, Eròdíyà ni tà sè. ⁴ Angyá ko, Yòwánì adré tá tǎá Eródè dré dhi: «Kitswá mí dré adrézó ámi adrúpi ni tòkó íbe dhi ko.» ⁵ Àsà dhi, Eródè adré tá Yòwánì ni le pfùle dràle. Di, adré tá ina móndí zyandre dhi kì ro, ì dré adrélé Yòwánì ni no pròfétà ro dhi sè.

⁶ Di, kítú Eródè ni tǐzo àsà dhi sè dhi, Eròdíyà ni zapi dré apfòzo ngá to Eródè i kandrá mónnyá dré azilé gwányá lé dhi íbe gò, tà nda dré Eródè ni togó 'òzo kíníle tò. ⁷ Di akódhi dré mònndrà sizo tàzoá dhi, í ni ngá ángùdhi mvátokó nda dré lèle zìle í tí dhi ni fe drá. ⁸ Di andre ni kòtà akódhi ni drì dre dhi, akódhi dré tàzoá Eródè dré dhi: «Mí kǎfè má dré Yòwánì Bátisimò felepi ni drì kònwa sǎnì na.» ⁹ Gò ópí nda ni togó dré kizà nyàzo tà nda sè. Di, mònndrà dré tá síle mónnyá azilé nda i kandrá dhi i sè dhi, dré ina tòlí fèzo tà zìle nda ni 'òzo gò, ¹⁰ móndí mùzo lile Yòwánì ni drì li bǎdzó na. ¹¹ Gò akódhi ni drì nda ni adózó sǎnì na alizo fèá mvátokó nda dré. Di akódhi nda dré fèzoá àyi andre dré. ¹² Bvóá dhi, Yòwánì ni lebèbhá ì dré tsàzo akódhi ni àbvò do síle. Gò ì dré lizo tà nda ni longó Yésu dré.

Yésu fè ngá nyàle móndí ngùlù-nzi dhi i dré

(A kònò kpà Márokò 6:30-44; Lúkà 9:10-17; Yòwánì 6:1-14)

¹³ Yésu kòyi rúbí nda dre dhi, dré mbàzo bwátù na kitswále lile kalóma àrà móndí àko dhi na dhi bvó. Di, móndí zyandre dhi ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré ngàzo bhàandre bí dhi i lésè lile akódhi vésè pá sè, tǎpǎriandre mìlésè. ¹⁴ Di Yésu kási bwátù lésè dre dhi, dré mónnyá zyandre lavúle nda kì nòzo, kizà dòzo àyi togó na àyi kì tà sè gò, dré àyi kì dràbhá kì tidrízó.

¹⁵ Ìndró kàndrì dre dhi, akódhi ni lebèbhá ì dré àyi kì kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Kòndhi àrà bhà àko dhi 'i, ìndi lókyá lavú dre. Mí kòfè di láti mónnyá zyandre kòni i dré lizo mányàngá gi nyàle bhà àma làgásè dhi i 'ásè wà.» ¹⁶ Di, Yésu logó àyi dré dhi: «Kitswá ì dré lizo dhi ko. Àmi kì tàndi, mì kòfè ngá àyi dré nyàle dhi àmi.» ¹⁷ Di, ì logó drá dhi: «Àma ngbà 'i kònwa dhi mǎpà íbe nzi, ìndi kosyá íbe rì.» ¹⁸ Yésu gò tǎá dhi: «Mì alì ngá nda íbe má vélé.» ¹⁹ Gò dré tàzoá mónnyá zyandre nda i dré dhi, ì kòlirí mbì dri. Di kádó mǎpà nzi nda i kosyá rì nda íbe dre dhi, dré mì tingázó kurú na bhù na, tà tani zizo Giká tí ngá nda i dri. Dré mǎpà nda kì tonjòzo

† 13:54 13:54 Bhàandre Yésu dré mbàzo lána kòndhi tá Názàrètà 'i. A kònò kpà Lúkà 4:16; Márokò 6:1.

lanzilé áyi lebèbhá i dré gò, ì dré lanzízóá mónnyá zyandre i dré. ²⁰ Di àyi títi nda ì dré nyàzóá pìzo. Gò akódhi ni lebèbhá ì dré àmbí ni ki lokózó gale kánzì mudrí-drì-rì dhi i sè bíbi. ²¹ Ago ngá nda ki nyabhá dhi i tá ànyíanyi ngùlù-nzi. (A nà tá tòkó i ànzimvá íbe ko.)

Yésu to atsí tǎpǎriandre drìsè

(A kònò kpà Mároko 6:45-52; Yòwánì 6:15-21)

²² Gbǎ lókyá nda sè dhi, Yésu dré áyi lebèbhá ki 'òzo lile mbàle bwátù na, ì kòzyaró drìdrì i kandrána tǎpǎriandre ni ta'á na. Tàko ko, lè tá rè zyà láti fèle mónnyá zyandre nda i dré lizo 'íká. ²³ Kòfè láti àyi dré dre dhi, dré mbàzo kalóma kòngó àlo drìna kitswálé tà ta Giká be. Gò ngá dré anízó akódhi ni ki kònàle kalóma.

²⁴ Di, bwátù nda lè tá ína vwàle kìnì rúsè vwàvwà ro. Lyǎandre adrè tá vīle sínyà dri rúá gò, yī adrélépi longálé dhi dré adrézó ru tswa rúá. ²⁵ Di ngátsi kítógá àmvolésè dhi, Yésu dré ngàzo adrélé atsí to tǎpǎriandre drìsè, adrézó lile áyi lebèbhá nda i véna. ²⁶ I kònò akódhi adrérà'a atsí to tǎpǎriandre drìsè dre dhi, tirì dré gàzo àyi léna bí gò, ì dré tǎzóá dhi: «Kòdhi móndí líndrí 'i!» Gò ì dré ngàzo adrélé tetrelé tirì dré. ²⁷ Di, gbǎ kòdhwa, Yésu dré tǎzóá àyi dré dhi: «Mì tsi togó! Ma 'i. Mì ro ngá ko.» ²⁸ Pétèró logó drá dhi: «Mírì, kàdré mì 'i bàti dhi, mí tà má dré má kòlìró mí véna yī drìsè wà.» ²⁹ Yésu gò tàá drá dhi: «Mí alì!»

Di Pétèró dré pfòzo bwátù 'ásè gò, kidhólé atsí to yī drìsè, adrézó lile Yésu véna. ³⁰ Di, kònò lyǎandre nda dre dhi, tirì dré akódhi ni 'òzo gò, dré kidhózó adrélé tandrùle. Di dré loyózóá dhi: «Mírì, mí tidrí ma wà!» ³¹ Gbǎ kòdhwa, Yésu dré áyi drígá kidzìzo akódhi ni ru gò, tǎzóá drá dhi: «Mì tà ka'ika'ì íbe tsà ni, mí kayí tà mí léna àdho tà sè?» ³² I kòmbà file bwátù na dre dhi, lyǎandre nda dré rìzo adrélé kíri. ³³ Di Yésu ni lebèbhá bwátù na nda ì dré ledhézó àyi ki kórókó títi akódhi kandrá, tǎzóá dhi: «Mì Giká ni Mvágó 'i bàti!»

Yésu tidrí dràbhá i Gènèsàrètè na

(A kònò kpà Mároko 6:53-56)

³⁴ I kòzya tǎpǎriandre nda ni ta'á na dre dhi, ì dré tsàzo bvò Gènèsàrètè àdhya na. ³⁵ Mónnyá kònàle dhi ì kònò Yésu nīle kyá dre dhi, ì dré ngàzo akódhi ni rúbí 'o ayílé bvò wǎyi nda 'ásè. Di móndí ì dré àyi ki dràbhá títi dhi ki adzízó akódhi véle gò, ³⁶ akódhi ni ti lizízó, kòtayíró dràbhá nda i adrélé ngbà 'i áyi kítá ti tabè kòdhya. Di àyi títi akódhi ni kítá nda ni tabèbhá dhi ì dré adrízó.

15

Giká ni kúlì bhèma adrézó móndí ki labhi lebè dhi

(A kònò kpà Mároko 7:1-13)

¹ Amvolásà dhi, Fàrìsáyò àruka i tǎtrítrí kúlì tadhábhá íbe dhi ì dré angázó Yèrusalémà lésè alile Yésu véle gò, lizíá tíá dhi: ² «Ámi lebèbhá ì adrè àma ki tábhí ki labhi ño àdho tà sè? Angyá ko, ì adrè àyikya ngá nya drígá dzi àko ró.»

³ Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Ámi ró dhi, mì adrè àmikya Giká ni tòlí ño, kitswázó àmi ki labhi líkí àdho tà sè? ⁴ Tàko ko, Giká tà tá dhi: <Lè mí kàdré ámi atá ni líndrì bha ámi andre be.>* Tà kpà dhi: <Dhya ángùdhi adrélépi tà kònzi ta áyi atá rú yà, kó ngalè áyi andre rú yà dhi, lè à kò'o akódhi nda dràle dràdrà.>† ⁵ Di, mì adrè àmikya tǎá dhi, dhya àlo kòtà áyi atá dré yà, kó ngalè áyi andre dré yà dhi, <Ngá má dré tá kitswálé fèle ámi ledé dhi, ngá má dré dra fèle Giká dré dhi 'i> dhi, ⁶ adrè di lèá véle dhya nda kòbhà áyi atá ni líndrì áyi andre be ngá nda sè dhi ko. Di ásà dhi, mì adrè

* 15:4 15:4 A kònò Pfòma 20:12; Dùtèrònómè 5:16. † 15:4 15:4 A kònò Pfòma 21:17; Lèvitikè 20:9.

àmikya Giká ni kúlí bhe gàrà dri, adrézó àmi ki tàndi ki labhi lebè. ⁷ Ami túrúpúbhá 'i! Pròfétà Esáyà dré tá adrérà'a Giká ni kúlí longó àmi ki tà sè dhi 'á dhi, longó tá tà nda kyá tàzoá dhi:

⁸ «Móndyá kòdhi ì adré áma lindrì bha ngbà 'í ti sè.

Di, àyi ki togó vwà ína má rúsè vwàvwà.

⁹ Ì adré lèsámò 'o má dré wóyá.

Tàko ko, ì adré tòlí angábhá móndí ì vélésè dhi ki tadhá ngóro tòlí nda ì angá tá má vélésè na tíni.»[†]

Tà adrébhá móndí ki 'o atsálé ndí ró Giká mùlésè dhi ì (A kònò kpà Márokò 7:14-23)

¹⁰ Gò Yésu dré móndyá zyandre kònàle dhi ki azizó, tàzoá àyi dré dhi: «Mì yi vo rè tà kònàdhi, àndu ni ni nìzo ká! ¹¹ Ngá adrélépi file móndí ni síbhálé 'àsè dhi adré akódhi ni 'o atsálé ndí ró dhi ni ko. Be ró dhi, tà adrélépi apfòle móndí sílésè dhi adré ína akódhi ni 'o atsálé ndí ró dhi ni.»

¹² Gò Yésu ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mí nì, tà mí dré tàle kòdhi dhe Fàrisáyò ì léna kònzi dhi be?» ¹³ Akódhi logó àyi dré dhi: «Fa ángùdhi áma Atá bhù na dhi dré kidhílé nì ko dhi, à ni tingiá. ¹⁴ Mì tayí àyi nda ì. Àyi mǐ kùdúkùdu ki drì kobhá mǐ kùdúkùdu ró dhi 'i. Di mǐ kùdúkùdu àlo dhi kàdré mǐ kùdúkùdu àzya se drìle dhi, àyi rìti nda ki ledhé bhú na.»

¹⁵ Gò Pétèró dré tàzoá drá dhi: «Mí ngì kúlí alaala mí dré tàle nda ni àndu àma dré wà.» ¹⁶ Di Yésu logó dhi: «Àmi, àmi dhu rè tà nǐnǐ àko? ¹⁷ Mì nì ko tàle dhi, ngá ángùdhi adrélépi file móndí ni síbhálé 'àsè dhi adré file akódhi ni 'a na gò, adrélé apfòle akódhi ni rúbhá lésè dhi? ¹⁸ Di, tà ángùdhi adrélépi apfòle móndí sílésè dhi adré ína angálé akódhi ni togó lésè. Tà nda ína tà adrélépi móndí 'o atsálé ndí ró dhi 'i. ¹⁹ Tàko ko, tà adrébhá apfòle móndí ki togó lésè dhi ì, tà kòni 'i: tà kònzi kisùle dhi ì, móndí ki tupfuma ni tà, múná tà, ndòtò tà, kugù tà, tà tàma móndí ì rú kinzò sè dhi ni tà, ìndì móndí ki rú tàma kònzi dhi ni tà. ²⁰ Tà nda kòdhi ì adré móndí ki 'o atsálé ndí ró dhi ni. Di, ngá nyàma drígá dzi àko ró dhi adré ína móndí ki 'o atsálé ndí ró ko.»

Tòkó àlo sùrú twá ro dhi ka'i Yésu bàti (A kònò kpà Márokò 7:24-30)

²¹ Amvolásà dhi, Yésu dré àrà nda ni tayízó gò, lizo tsàle bvò Tírè ì làga Sídónà be dhi na. ²² Di Kánánà tòkó àlo bvò nda lésè dhi dré alizo akódhi vélé gò, kidhóle adrélé loyóá dhi: «Mírì, Dàwídì ni Mvá, mí bhà áma kizà wà! Áma zapi tírì kònzi íbe í léna. Adré kizà nya lavúlé.» ²³ Di, Yésu logó ína kúlí drá ko. Gò akódhi ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mí dro akódhi nzìle. Tàko ko, akódhi adré tetrélé àma àmvolésè tò.» ²⁴ Yésu logó dhi: «Giká amù ma ngbà 'í Isèrèlè ànzì avìbhá kábilígyà ì tíni dhi ì vélé.»

²⁵ Di, tòkó nda dré ína adhézó àyi kórókó títi akódhi kandrá, tàzoá drá dhi: «Mírì, mí ledé ma wà!» ²⁶ Yésu gò logóá dhi: «Kitswá ànzimvá ki mápà dòzo bhèle kòkí ì dré dhi ko.» ²⁷ Di, tòkó nda tà drá dhi: «Mírì, kònini bàti. Di, ndìndì kòkí ì adré àyikya mápà kórònyá adrébhá ledhélé àyi ki líyí ni mísá zàle dhi ki nya kòdhya.» ²⁸ Yésu logó drá dhi: «Á! Tòkó, mí tà ka'ika'i íbe kàdrì! Tà nda kò'o ru mí dré ngóro mí dré adrélé lèle dhi tíni.» Di tòkó nda ni zapi dré adrízó gbǎ lókyá nda sè.

Yésu tídrí dràbhá bí dhi ì

²⁹ Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, dré lizo tsàle tǎpáriandre Gàliláyà àdhyà làgana. Di dré mbàzo kòngó àlo drìna gò lirílé. ³⁰ Gò móndí zyandre lavúlé dhi ì dré alizo túmánì

[†] 15:9 15:9 A kònò Esáyà 29:13.

mèrèkpè íbe, mǐ kùdúkùdu íbe, móndí rúbhá be àbvò ro dhi íbe, ábhábhá íbe, ìndì dràbhá àruka bí dhi íbe, àyi kǐ tobhà Yésu kandrá. Gò akódhi dré àyi kǐ tidrízó títi. ³¹ Dì móndyá zyandre nda kǐ líndrí dré gázo bhwábhwa. Tàko ko, ì nò tá ábhábhá nda ì adrérà'a kúlí ta, móndyá rúbhá be àbvò ro nda ì adrérà'a adrílé, mèrèkpè nda ì adrérà'a atsí to, ìndì mǐ kùdúkùdu nda ì adrérà'a ngá no. Gò ì dré Gíká Ìsèrèlè ànzi kya nǐ rú bhàzo kùle.

*Yésu fè ngá nyàle móndí ngùlù-su dhi ì dré
(A kònò kpà Mároko 8:1-10)*

³² Amvolásà dhi, Yésu dré àyi lebèbhá kǐ azizó, tàzoá àyi dré dhi: «Má adré kizà do áma togó na móndyá zyandre kòni kǐ tà sè. Tàko ko, àma tùmání àyi íbe kítu na, ìndì ngá ì dré kitswále nyàle dhi véle yókódhó. Dì má lè àyi kǐ logólé nzìle tàbirí be ko, ì kòlandèró ledhézó láti bhálé ko dhi sè.» ³³ Dì akódhi nǐ lebèbhá ì logó drá dhi: «Àrà bhà àko kòndhi 'á dhi, mà nǐ kitswá mápà kisú fèle móndyá zyandre kòni ì dré nyàle pizo ásà dhi ángwà?» ³⁴ Yésu lizí àyi tí dhi: «Àmi mápà íbe ángopí?» Ì logó dhi: «Nzi-drì-rì, ìndì kosyá àruka tsàtsà dhi íbe.»

³⁵ Gò Yésu dré tàzoá móndyá zyandre nda ì dré dhi, ì kòlirí bvò dri. ³⁶ Dré mápà nzi-drì-rì nda kǐ adózó kosyá nda íbe, àwoyà fèzo Gíká dré gò, tojòzoá lanzíle àyi lebèbhá ì dré gò, ì dré lanzízóá móndyá zyandre nda ì dré. ³⁷ Dì móndyá títi nda ì dré nyàzoá pizo. Gò akódhi nǐ lebèbhá ì dré àmbí nǐ kǐ lokózó gàle kánzì nzi-drì-rì dhi ì sè bíbi. ³⁸ Ago ngá nyabhá nda ì tá ngùlù-su. (A nà tá tòkó ì ànzimvá íbe ko.)

³⁹ Gò Yésu dré láti fèzo móndyá zyandre nda ì dré nzìzo. Dré mbàzo bwátù na gò, zyàle tsàle bvò Mágadánà àdhya na.

16

*Fàrisáyò ì Sàdúkáyò íbe dhi ì lizí Yésu tà àlo líndrígá ró dhi nǐ 'o
(A kònò kpà Mároko 8:11-13; Lúka 12:54-56)*

¹ Amvolásà dhi, Fàrisáyò ì Sàdúkáyò íbe dhi ì dré àyi kǐ kisizó ànyi Yésu làga, kitswále akódhi nǐ tabhì. Dì ì dré akódhi nǐ ti lizizó, kò'oró tà àlo líndrígá ró angálépi Gíká vélesè dhi. ² Dì Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Ìndró sè, bhù mǐbhalé kàdré wà dhi, mǐ adré tàá dhi: <Kídru, kozya kitswá dhìle ko.> ³ Drùbhì sè, bhù mǐbhalé kàdré ngbàrangbàrà ro dhi, mǐ adré tàá dhi: <Àndrò, kozya nǐ dhi.> Mǐ nǐ kó bhù mǐbhalé nǐ làsú lanzíle dhi be dhi, mǐ kitswá dǐ àmíkya tà adrèbhá lókyá twátwa dhi kǐ tadhá dhi kǐ nǐ lanzíle bwà ko àdho tà sè? ⁴ Móndyá àndrò adrèbhá kònzì ìndì zàràbhù ro dhi ì adré tà líndrígá ró dhi nǐ nda nòle. Dì, à kitswá tà àzya líndrígá ró dhi nǐ 'o àyi dré nòle dhi ko, kàdré ngbà 'í pròfètà Yónà àdhya 'i ko dhi.» Gò Yésu dré àyi kǐ tayízó, lizo.

*Tàkú Fàrisáyò kya Sàdúkáyò íbe dhi
(A kònò kpà Mároko 8:14-21)*

⁵ Yésu ì lebèbhá nǐ íbe dhi ì kòzya tǎpáriandre nǐ ta'á na dre dhi, lebèbhá nǐ nda ì dré atógyàzoá dhi, ì tivì tá mápà dòma atsí na dhi. ⁶ Gò Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mǐ kònò dóro, mǐ kàdré àmi kǐ likí tàkú Fàrisáyò kya Sàdúkáyò íbe dhi nǐ tà sè.» ⁷ Dì akódhi nǐ lebèbhá ì dré ngàzo adrélé tà kayí àyi kòfalésè adrézó tàá dhi: «Akódhi tà kònnìni, mà dré mápà adólé ko dhi sè.» ⁸ Yésu dré tà ì dré adrélé tàle nda nǐ nǐzo kyá gò, tàzoá àyi dré dhi: «Àmi tà ka'íka'í íbe tsà nǐ i, mǐ adré àmíkya tà kayí àmi kòfalésè mǐ dré adrélé mápà àko dhi sè àdho tà sè? ⁹ Mǐ nǐ vo dhu rè tà àlo ko? Mǐ tivì vo àmíkya mápà nzi má dré lanzíle móndyá ngùlù-nzi dhi ì dré dhi kǐ tà dre? Mǐ gò tá àmbí nǐ kǐ lokó gàle kánzì ángopí? ¹⁰ Mǐ tivì kókpà àmíkya mápà nzi-drì-rì má

dré lanzilé mónnya ngùlù-su dhi i dré dhi ki tà dre? Mì gò tá àmbí ni ki lokó gàle kánzì ángopí? ¹¹ Mì nǐ ko tàle dhi, má adré tá mápà tà ta àmi dré kòdhya ko dhi? Di, má tà tá mána dhi: «Mì kàdré àmi ki líkí tàkú Fàrisáyò kya Sàdùkáyò íbe dhi ni tà sè.» ¹² Gò lebèbhá ni ì dré nǐzoá tàle dhi, akódhi adré tá tàá àyi dré dhi, ì kàdré àyi ki líkí tàkú mápà àdhya ni tà sè ko. Be ró dhi, ì kàdré àyi ki líkí tà Fàrisáyò ì dré tá adréle tadhále Sàdùkáyò íbe dhi ki tà sè.

*Pétèró tà ngádra 'á dhi, Yésu Mèsíyà 'i
(A kònò kpà Márokò 8:27-30; Lúkà 9:18-21)*

¹³ Amvolásà dhi, Yésu ì dré lizo tsàle bvò bhàandre Kàyisàriyà Fílípò àdhya làga dhi na. Gò akódhi dré lizízoá àyi tí dhi: «Móndí ì adré tàá dhi, ma, Móndí ni Mv́à àdhi 'i?» ¹⁴ Ì logó drá dhi: «Móndí àruka ì adré tàá dhi, mi Yòwánì Bàtisimò fèlepi 'i. Aruka ni ì adré tàá dhi, mi Elíyà 'i. Aruka ni ì adré kó tàá dhi, mi Yèrémíyà 'i yà, kó ngalè pròfètà ki àzya 'i yà dhi.» ¹⁵ Yésu gò lizíyà àyi tí dhi: «Di àmi ró dhi, mì adré àmikya tàá dhi, ma àdhi 'i?» ¹⁶ Sìmonà Pétèró logó dhi: «Mì mína Mèsíyà, Gíkà lídrì ro dhi ni Mv́aagó 'i.» ¹⁷ Yésu gò tàá drá dhi: «Sìmonà, Yónà ni mv́a, Gíkà bhà tà tani mí dri dre. Angyá ko, móndí tadhá tà kòdhi mí dré nǐ ko. Be ró dhi, áma Atá bhù na dhi tadhá mí dré nǐ. ¹⁸ Má adré kpà tàá mí dré dhi: Mì Pétèró 'i. Má ni Èkèlézyà mána ni si kírà kònìdhi dri.* Ndìndì dràdrà ni rǐnyí kitswá ína Èkèlézyà nda ni lavú ko. ¹⁹ Má ni Opì bhù àdhya ni lífùngúlà ànzi ki fe tayílé mí drígá. Tà ángùdhi mí dré dra 'ìle kònwa bvò dri dhi, à ni kókpà tà nda ni 'i bhù na. Tà ángùdhi mí dré dra trìle bvò dri dhi, à ni kókpà tà nda ni trì bhù na.»

²⁰ Gò Yésu dré àyi lebèbhá nda ki logázó, ì kòtadháró dhya àlo dré dhi, ì Mèsíyà 'i dhi ko.

*Yésu longó àyi dràma ni tà, àyi ngàma dràdrà 'ásè dhi be
(A kònò kpà Márokò 8:31-9:1; Lúkà 9:22-27)*

²¹ Kidhólé lókyá nda sè dhi, Yésu dré kidhózó adréle tadhá àyi lebèbhá ì dré dhi, adré tá leá dhi, ì kòlì Yèrúsalmà na kitswálé kizà nya lavulé Yúdà ànzi ki bhàgo ì drígá, kòwánà kàdrì ì drígá ìndì tàtrítrí kúlí tadhábhá ì drígá, à kòpfuró ì dràle gò, kítú ni na sè dhi, Gíkà kòtingáro ì dràdrà lésè.

²² Di Pétèró dré Yésu ni drizo gàrà dri gò, kidhózó adréle tà ta akódhi dri, tàzoá dhi: «Mírì, Gíkà kòlikí mi! Tà nda kòdhi kitswá tàdzí atsálé mí rú ko!» ²³ Di, Yésu dré àyi alázó tàá Pétèró dré dhi: «Sàtánà, mí nga má mìlèsè gòle má àmvona! Mì adré látì nda áma 'òzo dhèle. Tàko ko, mí adré tà kisù Gíkà àdhya tǐni ko. Be ró dhi, mí adré mína tà kisù móndí kya tǐni.»

²⁴ Gò Yésu dré tàzoá àyi lebèbhá ì dré dhi: «Dhya àlo kàdré leá alìle má vèsè dhi, lè akódhi nda kòtayí àyi tàndì ni tà, kàdó àyi fa kípakipa gò, kàdréro áma lebè. ²⁵ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélepi àyi tàndì ni lídrì le tidrìlé dhi, a ni àyi lídrì nda ni 'o avìle. Di, dhya ángùdhi adrélepi ína àyi lídrì fe áma tà sè dhi, a ni àyi lídrì nda ni kisú. ²⁶ Angyá ko, dhya àlo kòkisú ngá bvò kòndì àdhya ì títi gò, àyi tàndì ni lídrì tayízó avìle dhi, akódhi nda kisú ína àdho tà dóro 'i? A ni go àdho ngá fe kòdhya kitswázó àyi lídrì nda ni kisú dhi? ²⁷ Tàko ko, Móndí ni Mv́a ni agò àyi Atá ni mìlanzilanzì na akódhi ni ángéló íbe gò, dré tà logózó móndí àlo àlo títi ì dré, tà ì dré 'òle dhi ì tí. ²⁸ Má adré tà bàti ta àmi dré dhi: Móndí àruka adrébhá àyi ki totó kònwa ni ì kitswá dràle drìdrì ì dré dra Móndí ni Mv́a ni nòzo alǐrà'a àyi Opì na dhi kandrà ko.»

* **16:18** 16:18 Rú «Pétèró» kònìdhi adré leá tàle dhi «kírà».

17

*Yésu ni làsú ladzá ru atsálé lagulagu ró
(A kònò kpà Márokò 9:2-13; Lúkà 9:28-36)*

¹ Kítú nzi-drì-àlo àmvolésè dhi, Yésu dré Péteró ki drìzo Yàkóbhò íbe ìndì adrúpi ni Yòwánì be gò, ì dré lizo àyi pátí mbàle kòngó àlo mvumvù dhi drìna. ² Kònàle dhi, Yésu ni làsú dré ngàzo ru ladzá àyi mìle. Akódhi ni m̀bhalé dré kidhózó adrélé lagulé kítú t̀ni. Akódhi ni kítá ì dré kpà atsázó kemve kpírìkpírì ngádra t̀ni. ³ Gbã kòdhwa, Mósè i Elíyà be dhi ì dré agázó àyi kandrá, adrélé tà ta Yésu be. ⁴ Di Péteró dré t̀zoá Yésu dré dhi: «Mírì, dóro ni mà dré adrélé kònwa dhi. Mí kàdré lèá dhi, má ni wémà na dhi ki ledé kònwa: àlo ni mí dré, àlo ni Mósè dré, ìndì àlo ni Elíyà dré.» ⁵ Dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, ndùrùku lagulagu ró dhi dré apfòzo àyi ki asó rùkù gò, kúlí dré apfòzo lásà tàá dhi: «Kònìdhi áma Mvágó má dré lèle tò dhi 'i. Áma togó adré kinílé akódhi ni tà sè tò. Mì kòyi akódhi!»

⁶ Yésu ni lebèbhá ì kòyi kúlí nda dre dhi, àyi ki togó dré gàzo tirì sè b̀i gò, ì dré ledhézó àyi ki m̀bhalé bha k̀nì mi. ⁷ Di, Yésu dré ìna áyi kisízó ànyi àyi làga, àyi ki tabè gò, t̀zoá àyi dré dhi: «Mì nga! Mì ro ngá ko.» ⁸ Ì kòtingá m̀i dre dhi, ì dré gòzo véle móndí àzya no ko, ngbà 'í Yésu 'i kalóma.

⁹ Ì dré tá adrérà'a asilé kòngó nda drìlésè dhi 'á dhi, Yésu dré lazízóá àyi dri dhi: «Mì kòlongó tà agálèpi àmi mìle kòdhi dhya àlo dré ko, tsàle lókyá Giká dré dra Móndí ni Mv́a ni tingázó dràdrà lésè dhi 'á.»

¹⁰ Gò akódhi ni lebèbhá nda ì dré akódhi ni lizízó t̀zoá dhi: «Tátrítrí kúlí tadhábhá ì adrè tàá dhi, lè Elíyà kàlì rè zyà Mésíyà kandrá 'íká àdho tà sè?» ¹¹ Yésu logó àyi dré dhi: «Tà bàti ró dhi, Elíyà adrè alìle tà títi dhi ki ledé. ¹² Di, má adrè mána tàá àmi dré dhi: Elíyà atsá dre. Di, móndí ì ǹi tá àyikya akódhi àdhi 'i ya dhi ko. Gò ì dré akódhi ni 'òzo ngóro ì dré tá lèle dhi t̀ni. Di Móndí ni Mv́a ni kókpà kizà nya àyi drígá kònìni.» ¹³ Di Yésu ni lebèbhá ì dré ǹzoá tàle dhi, akódhi adrè tá Yòwánì Bátisimò fèlepi ni tà ta àyi dré kòdhya.

*Yésu tidrí mvágó àlo tirí kònzi íbe í léna dhi
(A kònò kpà Márokò 9:14-29; Lúkà 9:37-43a)*

¹⁴ Ì kògò tsàle móndyá zyandre i véna dre dhi, agó àlo dhi dré alizo adhéle áyi kórókó títi Yésu kandrá, ¹⁵ t̀zoá dhi: «Mírì, mí bhà áma mvágó ni kizà wà! Agilíli adrè akódhi ni lebhé, ìndì akódhi adrè kizà nya tò. Vésè be b̀i, adrè ledhéle àtsí na, kó ngalè ỳi na. ¹⁶ Má drì tá akódhi lizo ába àmi lebèbhá i véna. Di, ì kitswá tá àyikya akódhi ni tidrí bwà ko.» ¹⁷ Di Yésu logó dhi: «Àmi, móndyá àndrò tà ka'ika'í àko ìndì àmi ki tayíbhá litíle ni i, mà ni adrè véle àmi íbe vwàle lókyá be ángopí? Má ni àmi ki tà mvo vwàle lókyá be ángopí? Mì adrè mvámvá nda alizo ába má véle.» ¹⁸ Di ì kàlì akódhi be dre dhi, Yésu dré ligízó tirí kònzi akódhi lé dhi be gò, dré dròzoá pfòle lásà. Di mvámvá nda dré adrízó gbã lókyá nda sè.

¹⁹ Amvolásà dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízó àyi pátí ànyi akódhi làga, akódhi ni lizí t̀zoá dhi: «Mà kitswá tá tirí kònzi nda kònàdhi ni dro bwà ko àdho tà sè?»

²⁰ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kitswá tá bwà ko, mì dré adrélé tà ka'ika'í íbe tsà dhi sè. Má adrè tà bàti ta àmi dré: Mì kàdré tà ka'ika'í íbe tsàmvá ngóro mùtádì lò'wa t̀ni dhi, mì ni kitswá tàá kòngó kònìdhi dré dhi «Mí kisí mi kònwàsè lile kònàle» gò, kòngó nda dré áyi kisízó. Di tà àlo mì dré kitswálé 'òle bwà ko dhi ni adrè yókódhó.»

[21 *]

* 17:21 17:21 Wárágá Giká ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adrè kúlí kònì ki kisú kònwa ko: [Di, à kitswá ngbà 'í tirí kònzi kára be kònìni dhi ki dro pfòle tàbirí mvòma sè ìndì tà z̀ima Giká tí dhi sè.]

*Yésu gò áyi dràma ni tà longó, áyi ngàma dràdrà lésè dhi be
(A kònò kpà Márokò 9:30-32; Lúka 9:43b-45)*

²² Kitú àlo dhi, Yésu i lebèbhá ni íbe dhi ì kimó tá ru bvò Gàliláyà àdhya na. Gò akódhi dré tazoá àyi dré dhi: «À ni Móndeí ni Mvá ni lefè kàribhá i drígá. ²³ Ì dré akódhi ni pfùzo dràle gò, kitú ni na sè dhi, Giká dré akódhi ni tingázó dràdrà lésè.» Di kúlí nda sè dhi, akódhi ni lebèbhá ki togó dré gàzo kizà sè bí.

Mèdáyì tépelò àdhya ni gíma

²⁴ Amvolásà dhi, Yésu i lebèbhá ni íbe dhi ì dré lizo tsàle Kàpàrànwúmà na. Gò dhya adrèbhá tá mèdáyì tépelò àdhya ni lagí dhi ì dré alizo Pétèró véle liziá tíá dhi: «Àmi ki tadhálèpi adrè mèdáyì tépelò àdhya ni gí?»† ²⁵ Pétèró logó àyi dré dhi: «Áyíya, akódhi adrè gíá.» Pétèró kògò file dzó na dre dhi, Yésu dré zyà kúlí dòzo tàle ni. Tà dhi: «Sìmonà, mí kisù mína ngíni? Opí bvò kòndi àdhya ì adrè àdhibhá ki 'o adrélè mèdáyì gí dhi kòdhya: àyi ki tàndi ki ànzì i, kó ngalè, móndí àruka àyi ki òpì zàle dhi i?» ²⁶ Pétèró logó dhi: «Móndeí àruka i.» Yésu gò tàá drá dhi: «Kàdré di kònini dhi, ópí ki ànzì nda ì kitswá àyikya gíá ko. ²⁷ Di, má lè mána móndyá kòna ki togó 'òle aswálè àma rú ko. Asà dhi, mí lè kosyá bhe tápàriandre na. Mí adó kosyá mí dré dra asélé drìdrì dhi, síbhálé ni ni nzìzo gò, làfa lò'wa àlo dhi ni kisúzó sílána. Di mí do làfa lò'wa nda lizo ába àyi véna mèdáyì gí àma dré mí be.»

18

*Dhya kàdrì lavulé Opì bhù àdhya na dhi àdhi 'i?
(A kònò kpà Márokò 9:33-37; Lúka 9:46-48)*

¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, akódhi ni lizí tazoá dhi: «Dhya kàdrì lavulé Opì bhù àdhya na dhi àdhi 'i?» ² Di Yésu dré mvámvá àlo dhi ni azízó bhàle àyi ki kító 'a gò, ³ tazoá dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Mì kòladzá àmi ki togó atsázó ànzìmvá ì tíni ko dhi, mì kitswá tàdzí file Opì bhù àdhya na ko. ⁴ Di dhya ángùdhi adrélèpi àyi tà bha kìnì mi ngóro mvámvá kònìdhi àdhya tíni dhi, ni adrè dhya kàdrì lavulé Opì bhù àdhya na dhi 'i. ⁵ Kòdhi íbe dhi, dhya ángùdhi adrélèpi mvámvá kònìdhi tíni dhi ni ka'í dòle dóro àma rú sè dhi, adrè àma tàndi ni ka'í kòdhya.»

*Tà adrèbhá móndí ki 'o ledhélé tàkonzì na dhi i
(A kònò kpà Márokò 9:42-48; Lúka 17:1-2)*

⁶ «Di, dhya àlo kàdré ína ànzìmvá adrèbhá àma ka'í kòni ki àlo 'o dhèle tàkonzì na dhi, dóro ni tá kírà kàdrì 'ìle akódhi nda kembé gò, akódhi ni bhèzo dràle yìandre ni táli na dhi. ⁷ Kizà vo ngíni bvò kòndi dri, tà adrèbhá móndí ki 'o ledhélé tàkonzì na dhi ki tà sè dhi! Tà bàti ró dhi, tà nda kòdhi ki ngbú adrè be. Di, kizà ni adrè kàdrì dhya ángùdhi adrélèpi tà nda ki àndu bha dhi dré! ⁸ Àmi drígá 'i yà, kó ngalè àmi pá 'i yà dhi kàdré àmi 'o dhèle tàkonzì na ni dhi, lè mí kòli akódhi nda bhèle mí rúsè vwàvwà ro. Angyá ko, mí dré file lídrì kóná vèsè kólyá dhi na ngbà 'í drígá be àlo yà, kó ngalè pá be àlo yà dhi dóro lavulé, àmi bhèle àtsí adrélèpi adrálé ko dhi na drígá be rì ìndì pá be rì dhi rúsè. ⁹ Àmi mì kàdré kó àmi 'o dhèle tàkonzì na ni dhi, lè mí kàngí mì nda bhèle mí rúsè vwàvwà ro. Angyá ko, mí dré file lídrì na ngbà 'í mì be àlo dhi dóro lavulé, àmi bhèle àtsí líferò àdhya na mì be rì dhi rúsè.»

*Pídhígó kábilìgyà avìlepi dhi ni tà dri dhi
(A kònò kpà Lúka 15:3-7)*

† 17:24 17:24 A kònò Pfòma 30:11-16.

10 «Mì kònò dóro, mì kàdréro ànzimvá kòni kì àlo no móndí tàko ró ko. Tàko ko, má adré tàá àmi dré dhi: Ayi nda kì ángéló ì adré ngbú áma Atá bhù na dhi ni m̀bhalé no. [11 *]

12 Mì kisú àmikya ngíni? Agó àlo kàdré kábilígyà íbe nyadhi-nzi gò àyi kì àlo dré avìzo dhi, a ni 'òá ngíni? A ni zakó tsì kábilígyà nyadhi-su-drì-mudrí-drì-nzi-drì-su nda kì tayí kòngó drìna gò, lizo akódhi avìlepi nda ni ndabe. 13 Má adré tà bàti ta àmi dré: Kòkisú kábilígyà nda dre dhi, a ni lenzé akódhi ni tà sè lavúlé, dré adrélé lenzélé kábilígyà nyadhi-su-drì-mudrí-drì-nzi-drì-su avìbhá ko nda kì tà sè dhi rúsè. 14 Kókpà kòdhi tíni, àmi kì Atá bhù na dhi adré leá ko, ànzimvá kòni kì àlo dré avìle dhi.»

Ami adrúpi tàkonzì 'òlepi mí rú dhi ni tà

15 «Ámi adrúpi àlo dhi kò'o tàkonzì mí rú dhi, mí kòlì rè zyà kalóma akódhi véna, akódhi ni tàkonzì nda ni tadhá drá. Akódhi kòyi mí dhi, kòdhi mí gò ámi adrúpi nda ni kisú dre. 16 Di, kòyi ína mí ko dhi, mí kòdrì móndí àlo yà, ngalè rì yà dhi, mì kòlìró akódhi véna, <kitswalé tà títi dhi kì bvó lanzí móndí rì yà kó ngalè na yà tà nda kì nobhá m̀i sè dhi kì kúlí sè.>† 17 Akódhi kògà àyi nda kì yìma rè dhi, mí kòlì tà nda ni ta Ekèlézyà kandrá. Kògà ndàndì Ekèlézyà nda ni kúlí yìma rè dhi, mí kàdré akódhi ni no págánò tíni, kó ngalè mèdáyì lagílèpi tíni.

18 Má adré tà bàti ta àmi dré: Tà ángùdhi mì dré dra 'ìle kònwa bvò dri dhi, à ni kókpà tà nda ni 'i bhù na. Tà ángùdhi mì dré dra trìle bvò dri dhi, à ni kókpà tà nda ni trì bhù na.

19 Má adré kpà tàá àmi dré dhi: Móndí rì àmi kòfalé bvò dri dhi ì kàdré ru yi, tà ángùdhi ì dré adrélé zìle áma Atá bhù na dhi tí dhi dri dhi, akódhi ni tà nda ni 'o àyi dré. 20 Angyá ko, àrà ángùdhi móndí rì yà, ngalè na yà dhi ì dré adrézó ru kimó áma rú sè dhi na dhi, ma kókpà túmání àyi íbe.»

Tàkonzì trìma áma kòfalésè dhi

21 Gò Péteró dré àyi kisizó ànyi Yésu làga, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mírì, áma adrúpi kàdré tàkonzì 'o má rú dhi, má ni akódhi ni tàkonzì trì tsàle vésè be ángopí? Tsàle vésè be nzi-drì-rì?» 22 Yésu logó drá dhi: «Kóko! Má adré tàá mí dré dhi, tsàle vésè be nzi-drì-rì dhi ko. Be ró dhi, mí kàdré akódhi ni tàkonzì trì tsàle vésè be nyadhi-na-drì-mudrí vésè be nzi-drì-rì.»‡

Pídihígo màrábà àyi àzìzì ni kizà bhàlepi ko dhi ni tà dri dhi

23 «Tà nda sè dhi, Opì bhù àdhya sù ngóro tà kònìdhi tíni: Opì àlo dhi lè tá àyi màri àyi màrábà ì rú dhi kì tà 'òle akílé. 24 Di kòkidhó adrélé àyi màri nda kì tà 'o dre dhi, à dré màrábà àlo adrélépi tá màri kàdrì lavúlé dhi íbe í rú dhi ni adrìzo alìzo ába akódhi vélé. Màri akódhi nda rú dhi tá làfa lò'wa ngùlù-mudrí. § 25 Di màrábà nda dré tá kitswalé ngá logó màri nda tí bwà ko dhi sè dhi, mírì ni dré tòlì fèzo tàzoá dhi, à kòlagí akódhi, tòkó ni, ànzimvá ni ì, tsàle akódhi ni ngá títi dhi íbe, kitswázó màri nda ni logó. 26 Di màrábà nda dré dhèzo àyi kórókó títi àyi mírì kandrá, tàzoá drá dhi: <Mí tadhá àmi togó vwàvwà má véle wà! Má ni àmi màri logó mí dré títi.> 27 Di mírì ni dré akódhi ni kizà bhàzo gò, màri nda ni tà tayízó, akódhi ni tàndì ni tayízó kpà lile.

* **18:11** 18:11 Wárágà Giká ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúlí kòni kì kisú kònwa ko: [Angyá ko, Móndí ni Mv́a alì mónyá avìbhá dhi kì tidrí.] † **18:16** 18:16 A kònò Dütèrònómè 19:15. ‡ **18:22** 18:22 Kòdhi Yésu adré tá leá tàle dhi, «tsàle vésè kitswalé nàle bwà ko dhi na». § **18:24** 18:24 Giká ni Kúlí Gírìkí ti sè dhi adré tàá kònwa dhi «tálétà ngùlù-mudrí». Tálétà àlo dhi tá làfa lò'wa adrélé fèle móndí àlo dré àzì 'òle kítú ngùlù-nzi dhi ì sè dhi tí dhi 'i. Di tálétà ngùlù-mudrí kòni ì tá làfa kàdrì lavúlé dhi 'i.

²⁸ Di, màràbà nda kòp̄fò dre dhi, dré ína lizo áyi àzízǐ àlo áyi màri íbe làfa lò'wa nyadhi-nzi dhi ni kisú.* Dré akódhi ni ruzo bèle kembe 'á, adrézó akódhi ni kizí, adrézó tàá dhi: <Mí logó áma màri mí rú dhi!> ²⁹ Azízǐ ni nda dré dhèzo áyi kórókó tití akódhi kandrá, akódhi ni ti lizízó tàzoá dhi: <Mí tadhá ámi togó vwàvwà má véle wà! Má ni ámi màri logó.> ³⁰ Di, màràbà nda ka'í tá kúlí nda ko. Be ró dhi, lì ína áyi àzízǐ nda ni 'o bhèle bǎdzó na, kòlogóró màri í rú nda akilé títi be dhi bvó. ³¹ Di màràbà àruka ì kònò tà nda dre dhi, àyi ki togó dré kizà nyàzo tò. Gò ì dré lizo tà títi lavúbhá nda ki títi àyi ki mírì dré. ³² Di mírì nda dré màràbà nda ni azízó, tàzoá drá dhi: <Mí màràbà kònzi ni, má tayí tá áma màri mí rú dhi, mí dré áma ti lizíle dhi sè. ³³ Adré di tá kpà leá dhi, mí kòbhà ámi àzízǐ ni kizà, ngóró má dré ámi kizà bhàle dhi tìni.> ³⁴ Di togóaswa dré dhi, mírì ni dré akódhi ni fèzo bǎdzó líkíbhá ì drígá, ì kàdréro akódhi ni rúbhá 'o aswále, tsàle lókyá dré màri í rú nda ni logórà'a akilé títi dhi 'á.»

³⁵ Yésu gò tàá dhi: «Áma Atá bhù na dhi ni kókpà àmi àlo àlo títi dhi ki 'o kònini, mì kàdré àmi ki adrúpi ki tàkonzì tri togó wǎyi sè ko dhi.»

19

*Yésu tadhá tà tòkó tingama ni tà dri
(A kònò kpà Márokò 10:1-12)*

¹ Yésu kòtà tà nda ì akilé dre dhi, dré ngàzo Gàliláyà lésè, lile bvò Yùdáyà àdhyà na, Yòròdànè ni ta'a na. ² Mòndí zyandre lavúle dhi ì dré akódhi ni lebezo gò, dré àyi ki dràbhá ki tidrízó.

³ Gò Fàrisáyò àruka ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, kitswále akódhi ni tabhì litíle. Di ì dré lizízóá tíá dhi: «Áma ki tatrítrí kúlí ka'í, agó kòtingá áyi tòkó tà ángùdhi dré adrézó akódhi ni le tingále ásà dhi sè dhi 'í?» ⁴ Yésu logó dhi: «Mì nà rè Gíká ni Kúlí na ko tàle dhi, ngá títi dhi ki kidhoma 'á dhi, <Gíká ngá títi dhi ki bhàlepi dhi bhà tá àyi agó ì tòkó be> dhi?» ⁵ Gíká tà tá kpà dhi: <Ásà dhi, agó ni áyi atá ni tayí áyi andre be, ru amúzó áyi tòkó be gò, àyi rìti nda ì dré atsázó rúbhá àlo ró.>† ⁶ Di ì gò véle adrélé rì ko. Be ró dhi, àyi ngá àlo 'i. Ásà dhi, lè mòndí ì kòlanzí ngá Gíká dré amúle nì dhi ko.» ⁷ Fàrisáyò nda ì gò liziá tíá dhi: «Kàdré kònini dhi, Mósè fè tá di tòlí tàzoá dhi, agó adrélépi áyi tòkó ni le tingále dhi kòfè wárágà drá akódhi ni tingázó gò, mùzoá nzile dhi àdho tà sè?» ⁸ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mósè ka'í tá ína àmi ki tòkó ki tingama, àmi ki togó dré adrélé tòmbatòmbe dhi sè. Di, tà nda tá ína kònini kidhoma lésè ko. ⁹ Má adré tàá àmi dré dhi: Kàdré ngbà 'í ndòtò tà sè ko dhi, agó ángùdhi áyi tòkó ni tingálepi gò gòzo tòkó àzya adó mòle dhi, adré ína múná tà 'o.»

¹⁰ Yésu ni lebebhá ì dré tàzoá drá dhi: «Agó ni tà tòkó ni be dhi kàdré kònini dhi, dóro ni lámó mòle ko dhi.» ¹¹ Yésu logó àyi dré dhi: «Mòndyá títi dhi ì kitswá kúlí kòdhi ni ka'í bwà ko. Ngbà 'í àyi Gíká dré rìnyí fèzo àyi dré dhi ki kitswá ka'íá dhi àyi. ¹² Tàko ko, tà twátwa àgo ì dré adrézó lámó mo ko dhi ì be. Aruka ni ì, à ti àyi adrélé lámó lovó àko gò ì dré atsázó ùníki ì ró.‡ Aruka ni ì, mòndí 'o àyi atsále ùníki ì ró dhi nì. Aruka ni ì gá kó lámó atsázó ùníki ì ró, adrélé àyi ki fe Gíká ni Opì ni tà 'o. Dhya ángùdhi kitswálepi kúlí nda ni ka'í dhi, kàdré ka'íá!»

*Yésu zi tà tani Gíká tí ànzimvá ì dri
(A kònò kpà Márokò 10:13-16; Lúka 18:15-17)*

* **18:28** 18:28 Gíká ni Kúlí Gíríkí ti sè dhi adré tàá kònwa dhi «dènári nyadhi-nzi». Dènári àlo dhi tá làfa lò'wa adrélé fèle mòndí àlo dré àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i. * **19:4** 19:4 A kònò Kidhoma 1:27; 5:2. † **19:5** 19:5 A kònò Kidhoma 2:24. ‡ **19:12** 19:12 «Ùníki» kònidhi, agó lámó gálepi dhi 'i, kó ngalè agó anglé kitswále lámó mo bwà ko dhi 'i.

¹³ Amvolásà dhi, móndí ì dré àyi ki ànzimvá ki adrìzo alìzo àyi ìbe Yésu vélé, kòbhàró drígá àyi dri, tà zìzo Gìká tí àyi dré be dhi bvó. Dì, akódhi ni lebèbhá ì dré àyikya lawàzo mónnyá nda i dri tà nda sè. ¹⁴ Dì, Yésu dré tàzoá dhi: «Mì tayí ànzimvá kòni i alìle má vélé. Mì logá àyi ko. Angyá ko, Opì bhù àdhya mónnyá adrèbhá àyi nda i tìni dhi i dré.» ¹⁵ Dré drígá bhàzo àyi dri, tà tani zìzo àyi dré gò, lizo.

*Yésu i kàdhùrà àlo ngá líyí ro dhi be dhi
(A kònò kpà Márokò 10:17-31; Lúkà 18:18-30)*

¹⁶ Amvolásà dhi, kàdhùrà àlo dhi dré áyi kisízó ànyi Yésu làga, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Tadhálépi, lè má kò'o àdho tà dóro kòdhya kitswázó lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú dhi?» ¹⁷ Yésu logó drá dhi: «Mí adrè áma lizí tà dóro ni tà dri àdho tà sè? Dhya adrélépi dóro dhi ngbà 'í àlo kwákwá. Dì, mí kàdré lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni le kisulé dhi, lè mí kàdré tà tátrítrí kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi ki 'o.» ¹⁸ Kàdhùrà nda gò lizí dhi: «Tà ángùdhi?» Yésu gò logó dhi: «Lè mí kòpfu móndí dràle ko. Mí kò'o múná tà ko. Mí kòkugù ngá ko. Mí kòtà tà móndí rú kinzò sè ko. ¹⁹ Mí kàdré ámi atá ni líndrì bha ámi andre be. Mí kàdré ámi àzya ni le ngóro mí dré adrélé ámi tàndì ni le dhi tìni.» § ²⁰ Kàdhùrà nda tà drá dhi: «Má líkí tòlí nda kòdhi i títí. Lè dì má kògò àdho tà 'o kòdhya?» ²¹ Dì Yésu logó drá dhi: «Mí kàdré leá ámi tà kàdré dóro kitswálé títí Gìká mìlèsè dhi, mí lì ámi ngá títí dhi ki lagí gò, làfa ni ni lanzízó lemerèbhá i dré, mí kàdréró ngá làgí be kàdrì dhi ìbe bhù na. Dì mí alì adrélé áma lebè.» ²² Kàdhùrà nda kòyi kúlí nda i dre dhi, dré ngàzo lile kizà be tò, dré tá adrélé ngá ìbe zyandre ró dhi sè.

²³ Gò Yésu dré tàzoá áyi lebèbhá i dré dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Ngá líyí ni fìma Opì bhù àdhya na dhi kòkóròko. ²⁴ Má adrè gòle tàá àmi dré dhi: Ngá líyí ni fìma Gìká ni Opì na dhi ìna kòkóròko lavulé, kàmílò dré lavulé sèndànì ni bhálé 'àsè dhi rúsè.»* ²⁵ Dì akódhi ni lebèbhá ì kòyi tà nda dre dhi, àyi ki líndrì dré gàzo bhwábhwa gò, ì dré adrézó lizí àyi kòfalèsè dhi: «Kàdré kònini dhi, àdhi ni kitswá lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú nì?» ²⁶ Yésu dré àyi ki nòzo dhi gò, tàzoá àyi dré dhi: «Móndí i mìlèsè dhi, tà nda kòdhi tà kitswálé 'òle bwà ko dhi 'i. Dì, Gìká mìlèsè dhi, tà àlo kitswálé 'òle bwà ko dhi yókódhó.»

²⁷ Gò Pètèró dré tàzoá drá dhi: «Mí nò rè ká! Mà tayí tà títí dhi i adrézó ámi lebè. Mà ni dì àdho tà dóro kisú ásà kòdhya?» ²⁸ Yésu gò logó dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Bvò tídhí ro dhi na dhi, lókyá Móndí ni Mv́á dré dra lírízó áyi lírìrà òpì àdhya mìlanzilanzì ro dhi dri dhi tú dhi, àmi áma lebèbhá ni ki kòkpà lírì lírìrà mudrì-drì-rì adrézó òpì nya dhi i drìsè, adrélé Ìsèrèlè ànzi ki sùrú mudrì-drì-rì dhi ki tàbvó ta. ²⁹ Dhya ángùdhi áyi dzó i 'i yà, áyi adrúpi i 'i yà, áyi amvúpi i 'i yà, áyi atá 'i yà, áyi andre 'i yà, áyi ànzi i 'i yà, kó ngalé áyi amvú i 'i yà dhi ki tayílépi áma tà sè dhi, a ni ngá nda ki vúdri kisú tsàle vèsè be nyadhi-nzi. Kòdhi ìbe dhi, a ni kòkpà lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú tàylé ro. ³⁰ Dì, móndí b́i adrèbhá drìdrì nyànomvá dhi ki go adrélé bvólé ro. Móndí b́i adrèbhá bvólé ro nyànomvá dhi ki go adrélé drìdrì.»

20

Pídihígo àzì 'obhá vìnò amvú na dhi ki tà dri dhi

¹ Yésu gò tàá dhi: «Òpì bhù àdhya sù ngóro tà kònìdhi tìni: Amvú líyí àlo dhi pfò tá drùbhì kínó kitswálé móndí ki nda dòle àzì 'o áyi vìnò amvú na. ² Kòkisú móndí

§ 19:19 19:19 A kònò Pfòma 20:12-16; Dùtèrònómè 5:16-20; Lèvitikè 19:18. * 19:24 19:24 «Kàmílò» kònìdhi, kà'wá kàdrì dòngrì tìni dhi 'i.

àruka i dre dhi, i dré ru yizo àyi íbe, akódhi kòfèró làfa lò'wa àlo àlo àyi àlo àlo títi i dré àzi 'òle kítú àlo sè dhi tí.* Dré àyi ki mùzo lile àzi 'o áyi vínò amvú na.

³ Sáa nzi-drì-su drùbhì àdhya sè dhi, dré gòzo pfòle ngá lagirà na, móndí àruka ki no adrérà'a àyi ki totó àngyá gò, ⁴ dré tàzoá àyi dré dhi: <Àmi, mì lè kókpà àzi 'o áma vínò amvú na. Má ni go làgí gyágya dhi ni fe àmi dré.> ⁵ Di i dré ngàzo lile.

Kítú rírí sè, ìndì sáa na kítú rírí àmvolésè dhi sè dhi, amvú líyí nda dré gòzo pfòle 'òá kònìni. ⁶ Sáa nzi ìndró àdhya sè dhi, dré gòzo tódhyá pfòle móndí àruka ki kisú adrérà'a àyi ki totó àngyá gò, dré tàzoá àyi dré dhi: <Mì adrè àmi ki totó kònwa àngyá kítú ndìle àdho tà sè?> ⁷ Ì logó drá dhi: <Àma kònwa, à dré àma ki zìle àzi 'o ko dhi sè.> Di akódhi tà àyi dré dhi: <Àmi, mì lè kókpà àzi 'o áma vínò amvú na.>

⁸ Ìndró kàndrì dre dhi, amvú líyí nda dré tàzoá dhya adrélépi tá áyi àzi 'obhá ki drì ko dhi dré dhi: <Mí azi àzi 'obhá i, làfa fèzo àyi dré àyi ki àzi sè. Mí kidhó rè zyà àyi dòle kùdù ro dhi i vélésè 'íká, gò mí kògòró lavulé àyi dòle drìdrì dhi i véna ndò.> ⁹ Azi 'obhá dòle sáa nzi ìndró àdhya sè nda i kàtsá dre dhi, àyi àlo àlo títi dhi i dré làfa lò'wa kisúzó àlo àlo. ¹⁰ Di àyi dòle drìdrì nda i kàtsá dre dhi, i adrè tá kisúá dhi, i ni tá làfa kisú bí lavulé. Di, àyi àlo àlo títi dhi i dré kpà làfa lò'wa kisúzó àlo àlo. ¹¹ Ì kòkisú làfa lò'wa nda i dre dhi, i dré dhèzo adrélé amvú líyí nda ni ndrì, ¹² adrézó tàá dhi: <Dhya dòle kùdù ro kòdhi i 'o àzi ngbà 'í sáa àlo. Di, mí fè mína làfa àyi dré ngóro mí dré afèle àma dré dhi pí, tágba mà dré àzi 'òzo landèzo kítú àtsí sè kítú ndìle dhi!>

¹³ Di, amvú líyí nda logó àyi ki àlo dré dhi: <Àma arúpi, má 'o mi kònzi ko. Mà yi tá tsì ru mí be, mí kò'oró àzi làfa lò'wa àlo sè dhi ko? ¹⁴ Mí do di làfa mína lizo ába. Má adrè mína làfa le fèle dhya dòle kùdù ro dhi i dré ngóro má dré fèle mí dré dhi pí. ¹⁵ Má kitswá mína tà má dré adrélé lèle 'òle áma làfa sè dhi ni 'o ko? Mí adrè kó mína áma no mì kònzi sè, má dré adrélé móndí ki 'o dóro dhi sè?>>

¹⁶ Di Yésu go tàá dhi: «Móndyá adrèbhá bvólé ro dhi ki go adrélé drìdrì. Móndyá adrèbhá drìdrì dhi ki go adrélé bvólé ro.»

*Yésu gò tódhyá áyi dràma ni tà longó, áyi ngàma dràdrà 'ásè dhi be
(A kònò kpà Márokò 10:32-34; Lúkà 18:31-34)*

¹⁷ Yésu i dré tá adrérà'a mbàle Yèrusalémà na dhi 'á dhi, akódhi dré áyi lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ki drìzo gàrà dri gò, tàzoá àyi dré dhi: ¹⁸ «Mì yi rè ká! Mà adrè mbàle Yèrusalémà na. Kònàle dhi, à ni Móndí ni Mvá ni lefè kòwánà kàdrì i drígá tátírítrí kúlí tadhábhá íbe. Ì dré tà ñòzo akódhi dri kitswálé dràdrà sè gò, ¹⁹ akódhi ni fèzo pàgàno i drígá. Àyi nda i dré akódhi ni gùzo, tswàzoá gò, tidízóá dràle fa kipakípa dri. Di kítú ni na sè dhi, Gíká dré akódhi ni tingázó dràdrà lésè.»

*Tà Yàkòbhò ki andre Yòwànì be dhi dré zìle Yésu tí dhi
(A kònò kpà Márokò 10:35-45)*

²⁰ Àmvolásà dhi, Zèbèdáyò ni tòkò i ànziàgo ni íbe dhi i dré àyi ki kisúzó ànyi Yésu làga. Gò tòkò nda dré dhèzo áyi kórókó titì akódhi kandrà, kitswázó tà zi tíá be dhi bvó. ²¹ Yésu tà drá dhi: «Mí adrè àdho tà le zìle má tí?» Akódhi logó drá dhi: «Mí kòlazi kúlí tayílé, áma ànziàgo rì ni i kòliríró mí làga ámi Opì na: àlo ni ámi dríágó lésè, àzya ni ámi lídzí lésè.» ²² Yésu logó àyi dré dhi: «Mì nì tà mì dré adrélé zìle kòdhi ko. Mì ni kitswá tsì kópò kizà àdhya má dré adrélé 'òle mvùle dhi ni mvu bwà?» Ì logó drá dhi: «Mà ni kitswá.» ²³ Di Yésu tà àyi dré dhi: «Tà bàti ró dhi, mì ni kópò mína ni mvu. Di, kàdré ína móndí dra bhàle lírílé áma dríágó lésè yà, kó ngalè áma

* **20:2** 20:2 A adrè tá làfa lò'wa kònndhi ni rú zi «dènářì». Dènářì àlo dhi tá làfa adrélé fèle móndí àlo dré àzi 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i.

lidzi lésè yà dhi ki tà sè dhi, tà nda kòdhi nò ma ko. Ama Atá ledé lirírà nda i dhya dré kipèle kitswálé lirílé driá dhi i dré.»

²⁴ Yésu ni lebhéhá mudrí àruka ì kòyi tà zìle nda dre dhi, àyi ki togó dré aswázó adrúpi rì nda i rú. ²⁵ Di Yésu dré àyi ki azizó títi gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì nì tàle dhi, mónnyá bvò kòndi àdhya ki kàdrì ì adré àyikya òpì nya àyi dri rìnyí sè dhi be. Ayi ki dhya kàdrìkàdrì dhi ì adré kpà tà 'o adrézó àyi ki rìnyí tadhá àyi dré. ²⁶ Di, adré leá dhi, tà nda kàdré kònini àmi kòfalé ko. Be ró dhi, lè dhya ángùdhi adrélépi leá atsálé kàdrì àmi kòfalé dhi, kàdré àmi ki mārábà ro. ²⁷ Lè kpà dhya ángùdhi adrélépi leá adréle drìdrì àmi kòfalé dhi, kàdré àmi ki mārábà ro. ²⁸ Kókpà kòdhi tìni, Mòndí ni Mv́a alì bvò dri, móndí ì kàdréro tà 'o í dré dhi bvó ko. Be ró dhi, alì ina kitswálé tà 'o móndí i dré dhi bvó. Alì kpà kitswálé àyi lídrì fe ngóro làgí kàdrì fèle móndí zyandre dhi ki apázó tàkonzì lésè dhi tìni.»

*Yésu tidrí àgo rì m̀ kùdúkùdu ró dhi i
(A kònò kpà Mároko 10:46-52; Lúka 18:35-43)*

²⁹ Yésu ì dré tá adrerà'a apfòle bhàandre Yèrikò àdhya lésè dhi 'á dhi, móndí zyandre lavulé dhi ì adré tá alìle akódhi vésè. ³⁰ Di àgo rì m̀ kùdúkùdu ró lirìbhá láti làga dhi ì kòyi Yésu adré tá lavulé dhi dre dhi, ì dré ngàzo adréle loyóá dhi: «Mírì, Dàwídì ni Mv́a, mí bhà àma ki kizà wà!» ³¹ Mónnyá zyandre nda ì dré adrézó tetréle àyi dri, ì kòtayíró kúlì adrézó kírì. Di, ì dré gòzo véle adréle kúlì loyó wáláká ni ni lavú: «Mírì, Dàwídì ni Mv́a, mí bhà àma ki kizà wà!» ³² Gò Yésu dré àyi kikízó, àyi ki azí lizízóá àyi tí dhi: «Mì adré leá má kò'o àmi dré àdho tà kòdhya?» ³³ I logó drá dhi: «Mírì, àma ki m̀ kònzì ru adréle ngá no!» ³⁴ Di Yésu dré kizà dòzo àyi togó na àyi ki tà sè gò, dré àyi ki m̀ tabèzo. Gbã kòdhwá, ì dré kidhózó adréle ngá no gò, ì dré ngàzo adréle akódhi ni lebhè.

21

*Yésu fì Yèrusalémà na ópí tìni
(A kònò kpà Mároko 11:1-11; Lúka 19:28-40; Yòwání 12:12-19)*

¹ Yésu ì dré tá adrerà'a 'òle tsàle Yèrusalémà na dhi 'á dhi, ì dré tsàzo ànyi bhà rú zìle Bètèfàgè dhi kandrá, ànyi kòngó Olívè fa kya làga. Gò Yésu dré àyi lebhéhá rì dhi ki mùzo lile drìdrì, ² tàzoá àyi dré dhi: «Mì lè bhà àmi kandrá kònàdhi léna. Kònàle dhi, m̀ ni ndirì púndà 'ìle dhi ki kisú, mvámvá ni be. Mì atrì àyi, alìzo àyi íbe má véle. ³ Dhya àlo kòlízì tà àmi tí dhi, m̀ kòtà drá dhi: «Mírì adré leá nì.» Di akódhi ni ndirì púndà nda ki tayí m̀ dré alìzo àyi íbe.»

⁴ Tà nda kòdhi atsá kònini, kitswálé tà longolé pròfètà tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi:

⁵ «Mì kòtà zapi Sỳyónà àdhya dré dhi:
<Mí nò ká! Àmi ópí adré alìle mí véle.
Akódhi ni togó yàya, ìndì lírí ina púndà dri,
púndà ni mvámvá dri.>»

⁶ Gò Yésu ni lebhéhá rì nda ì dré lizo 'oá ngóro dré tàle àyi dré dhi tìni. ⁷ I kàsé púndà nda i mvámvá ni be atsázó àyi íbe Yésu véle dre dhi, ì dré àyi ki kítá bhèzo àyi dri gò, akódhi dré mbàzo lirílé driá. ⁸ Gò móndí zyandre lavulé dhi ì dré àyi ki kítá ki lasézó láti m̀sè. Ayi ki àruka ì dré fa bí ki tonjòzo lebhélé láti m̀sè, Yésu kòlavúró driásà be dhi bvó. ⁹ Di mónnyá zyandre nda ì dré adrézó lile akódhi kandrána ìndì akódhi vésè, adréle loyóába dhi:

* 21:5 21:5 A kònò Zàkàriyà 9:9.

«Òsánà kàdré Dàwídi ni Mvá dré!†
Tà tani kàdré dhya adrélépi alìle Mírì ni rú sè dhi dri!
Osánà kàdré Giká kurú na bhù na dhi dré!»‡

¹⁰ Yésu kòfi Yèrúsalemà na dre dhi, mónnyá títi bhàandre nda lé dhi ì dré adrézó lyàlè lyàlyà, adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòdhi àdhi 'i?» ¹¹ Di mónnyá zyandre adrèbhá lile Yésu íbe nda ì adrè tá logóá dhi: «Akódhi Yésu 'i, pròfètà angálépi Nàzàrètà, Gàliláyà na dhi lésè dhi 'i.»

*Yésu dro mónnyá adrèbhá ngá lagí dhi i topfòle tépelò 'àsè
(A kònò kpà Mároko 11:15-19; Lúka 19:45-48; Yòwàni 2:13-22)*

¹² Amvolásà dhi, Yésu dré fizo tépelò na gò, mónnyá títi adrèbhá tá ngá lagí ìndì ngá gí kònàlè dhi ki dro topfòle 'àsà. Dré mísá mónnyá adrèbhá tá làfa topfó dhi kya ki lebhézó bvò dri, túmání gbólókó mónnyá adrèbhá tá kòbhòlà lagí dhi kya íbe. ¹³ Gò dré tàzoá àyi dré dhi: «Giká ni Kúlí adrè tàá dhi: <A ni áma dzó zi dzó adrézó tà ta má be dhi ró.> Di, mì gò àmikya dzó nda ni bha adrélé àrà kùgubhá ì dré adrézó àyi ki zu dhi ró!»§

¹⁴ Gò móndí mì kùdúkùdu ró dhi i móndí mèrèkpè ro dhi íbe dhi ì dré àyi ki kisízó ànyi Yésu làga tépelò na gò, akódhi dré àyi ki tidrízó. ¹⁵ Di kòwánà kàdrì i tatrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì nò tá tà líntríga ró Yésu dré 'òlè nda i. I yi tá kpà ànzimvá adrèrà'a kúlí loyó tépelò na adrézó tàá dhi: «Òsánà kàdré Dàwídi ni Mvá dré!» Di àyi ki togó dré aswázó Yésu rú gò, ¹⁶ ì dré lizízóá tíá dhi: «Mí adrè tà ànzimvá ni ì dré adrélé tàlè kòdhi ni yi?» Yésu logó àyi dré dhi: «Áyíya! Mì nà rè Giká ni Kúlí na ko tàlè dhi, <Mí 'o ànzimvá i ànzi kùrì íbe dhi i adrélé ámi rú bha kùlè> dhi?»* ¹⁷ Di Yésu dré àyi ki tayízó gò, pfòzo bhàandre 'àsè lile ayílè Bètànáyà na.

*Yésu tatrí figí fa lò'wa 'àlèpi ko dhi
(A kònò kpà Mároko 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Drùbhì kínó, Yésu dré tá adrèrà'a gòlè Yèrúsalemà na dhi 'á dhi, tàbirí dré akódhi ni 'òzo. ¹⁹ Akódhi dré figí fa àlo dhi ni nòzo láti mìlè. Di, a ni li tsàlè ànyi làgá dhi, kisú ína lò'wa ni àlomvá ko. Kisú ngbà 'í bí ni i kòdhyà. Di dré tàzoá figí fa nda dré dhi: «Mí kògò véle lò'wa 'a tàdzí ko!» Gbá kòdhwa, fa nda dré 'yòzo.

²⁰ Akódhi ni lebhèbhá ì kònò tà nda dre dhi, àyi ki líntrí dré gàzo gò, ì dré akódhi ni lizízó tàzoá dhi: «Fígí fa kònìdhi 'yo ína mbèlè kònìni ngínìngínì ró?» ²¹ Yésu logó àyi dré dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Mì kàdré tà ka'ika'í íbe gò, adrézó tà kayí àmi léna ko dhi, mì ni kókpà kitswá tà làsú be kònìni dhi ki 'o, túmání tà kàdrì dra tà nda ki lavúbhá dhi íbe. Mì ni kitswá ndìndì tàá kòngó kònìdhi dré dhi, <Mí nga kònwásè lile dhèlè yíandre na!> gò, tà nda dré ru 'òzo. ²² Tà ángùdhi mì dré dra zìlè Giká tí, adrézó ka'íá dhi akódhi ni 'òá dhi, mì ni tà nda ni kisú.»

*A lizí Yésu tí ngalè akódhi ni rìnyí angá ángolésè ya dhi
(A kònò kpà Mároko 11:27-33; Lúka 20:1-8)*

²³ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo file tépelò na gò, kidhólé adrélé tà tadhá móndí ì dré. Gò kòwánà kàdrì i bhàgo íbe dhi ì dré alìzo akódhi véle lizíá tíá dhi: «Rìnyí mí dré adrézó tà kòdhi ki 'o dhi angá ína ángolésè? Adhi fè rìnyí nda mí dré nì?» ²⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Má ni kókpà tà àlo dhi ni lizí àmi tí. Mì kòlogó kúlí má tí dhi, má ni kpà tàá àmi dré ngalè rìnyí má dré adrézó tà kòdhi ki 'o dhi angá ángolésè ya dhi. ²⁵ Bàtìsimò Yòwàni dré fèlè dhi angá tá ína ángolésè: Giká vélésè, kó ngalè móndí ì vélésè?» Gò ì dré dhèzo adrélé tà kayí àyi kòfalésè, adrézó tàá dhi: «Mà kòtà dhi

† 21:9 21:9 «Òsánà» kònìdhi adrè léá tàlè Ebèrè ti sè dhi «rúku». ‡ 21:9 21:9 A kònò Longó i 118:25-26. § 21:13 21:13 A kònò Esáyà 56:7; Yèrèmiyà 7:11. * 21:16 21:16 A kònò Longó i 8:3.

<Bàtìsimò nda angá Gĩká vélésè> dhi, akódhi ni go lizíá àma tí dhi: <Mì ka'í di Yòwánì ko àdho tà sè?> ²⁶ Di, mà kòtà kó dhi <Bàtìsimò nda angá móndí i vélésè> dhi, mà ni go móndyá zyandre dhi ki ro. Tàko ko, àyi títi nda ì adré ka'íá dhi, Yòwánì tá ina pròfètà 'i.» ²⁷ Di ì dré logózóá Yésu dré dhi: «Mà nì ko.» Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Kàdré kònìni dhi, má kitswá kókpà tàá àmi dré ngalè rìnyí má dré adrézó tà nda ki 'o dhi angá ángolésè ya dhi ko.»

Pídhígó ànziàgo rì dhi ki tà dri dhi

²⁸ Yésu gò tàá dhi: «Mì kisù àmíkya tà kònìdhi dri ngíni? Agó àlo dhi tá ànziàgo íbe rì. Dré lizo mváagó ni àlo véna tàá drá dhi: <Áma mvá, mí lè ándrò àzì 'o vínò amvú na.> ²⁹ Di mváagó nda logó drá dhi: <Kóko. Má lè lile ko.> Di, dré gòzo àyi tà kisùle nda ni ladzá gò, lizo àzì 'o. ³⁰ Agó nda dré kpà lizo mváagó ni rì véna, tàá drá làsú be kònìni. Mváagó nda dré logózóá drá dhi: <Áyiya, atálágó, má ni li.> Di, dré ina lizo ko. ³¹ Ayi rìti nda i kòfalé dhi, àdhi 'o tà àyi atá dré tá lèle dhi nì?> † logó drá dhi: «Mváagó ni àlo 'i.»

Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mèdáyì lagíbhá i tòkó zàràbhù ro dhi íbe dhi ki fì Gĩká ni Opì na drìdrì àmi kandrána. ³² Tàko ko, Yòwánì alì tá látì tà gyágya àdhya ni tadhá àmi dré gò, mì dré àmíkya akódhi ni ka'izo ko. Di, mèdáyì lagíbhá i tòkó zàràbhù ro dhi íbe dhi ì ka'í tá àyíkya akódhi 'í. Tágba mì dré tá àyi nda ki tà ka'íka'í nòzo dhi, mì gò àmi ki togó ladzá akódhi ni ka'í ko.»

Pídhígó vínò líkíbhá kònzi dhi ki tà dri dhi

(A kònò kpà Márokò 12:1-12; Lúkà 20:9-19)

³³ «Mì yi rè pídhígó àzya ká. Amvú líyí àlo dhi bhe tá vínò àyi amvú na. Dré gàrà ni ki tobhàzo kírà sè, bhú gàzo kitswázó vínò lò'wa zwa gò, dzó mvumvù dhi ni sizo kitswázó amvú nda ni líkí. Dré amvú nda ni tayízó vínò líkíbhá àruka i drígá gò, lizo atsí na làwú làvo na. ³⁴ Lókyá vínò lò'wa kizo dhi kòkitswá dre dhi, dré àyi màràbà ki mùzo kitswálé lò'wa ina tíni dhi ni adó vínò líkíbhá nda i véna. ³⁵ Di, vínò líkíbhá nda ì dré àyíkya màràbà nda ki turúzó, àlo ni ni tswàzo, àzya ni ni pfùzo dràle gò, àzya ni ni lebhézó dràle kírà sè. ³⁶ Gò amvú líyí nda dré gòzo màràbà àruka bǐ wáláká ni ki lavúbhá dhi ki mu lile. Di, vínò líkíbhá nda ì dré kpà àyi ki 'òzo ngóró ì dré tá 'òle drìdrì dhi tíni. ³⁷ Kùdù ro dhi, amvú líyí nda dré àyi mváagó ni mùzo lile àyi véna. Adré tá kisúá dhi: <† ni áma mváagó ni lindrì bha!> ³⁸ Di, vínò líkíbhá nda ì kònò mváagó nda adrérà'a alìle dre dhi, ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: <Kònàdhi dhya dra amvú kònìdhi ni kisulépi tàyilé ro dhi 'i. Mà kòlì akódhi ni pfu dràle, amvú dré tá kitswálé kisulé tàyilé ro nda ni dòzo àma dré!> ³⁹ Di ì dré ngàzo akódhi ni ru bhèle amvú nda 'àsè kivi na gò, pfùzoá dràle.»

⁴⁰ Yésu gò lizíá dhi: «Lókyá amvú líyí nda dré dra agòzo dhi tú dhi, a ni 'òá ngíni vínò líkíbhá nda ki tà sè dhi?» ⁴¹ † logó drá dhi: «A ni drìkònzibhá nda ki tupfú todràle gò, gòzo amvú nda ni tayí vínò líkíbhá àruka i drígá, ì kòlogóró í dré vínò lò'wa ina tíni dhi lókyá lò'wa nda ni kizo dhi sè.»

⁴² Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Mì nà rè tà tisìle kònìdhi Gĩká ni Kúlì na ko?

<Kírà dzó sibhá ì dré gàle gágà dhi,
gò atsálé kírà agógó dzó nda dré adrézó àyi totó dríá dhi ró.

Kòrìdhi tà Mírì dré 'òle nì dhi 'i.
Di tà nda líndrìga ró àma mìlèsè!>†

⁴³ Má adré di tàá àmi dré dhi: Gĩká ni àyi Opì tingá àmi drígàsè gò, fèzoá móndyá dra Opì nda ni lò'wa 'abhá dhi i dré. ⁴⁴ Dhya ángùdhi dra dhèlepi kírà nda dri dhi ni ño. Kòdhi íbe dhi, kírà nda ni dhya ángùdhi í dré dra adhézó dríá dhi ni kinyí.»

† 21:42 21:42 A kònò Longó i 118:22-23.

⁴⁵ Kòwánà kàdrì i Fàrìsáyò íbe dhi ì kòyi pídhígó Yésu dré pile nda i dre dhi, ì dré nǐzoá tàle dhi, akódhi tà tá nda i àyi rú dhi be. ⁴⁶ Gò ì dré ngàzo adrélé láti nda kitswázó akódhi ni ru. Di, ì adré tá àyikya mónnyá zyandre dhi ki ro, àyi nda ì dré tá adrélé Yésu ni no pròfétà ro dhi sè.

22

Pídhígó gwányá làmó àdhya ni tà dri dhi (A kònò kpà Lúkà 14:15-24)

¹ Gò Yésu dré gòzo tódhya tà tadhá àyi dré pídhígó sè, tàzoá dhi: ² «Òpì bhù àdhya sù ngóro tà kònìdhi tìni: Opí àlo dhi adré tá gwányá làmó àdhya ni 'o àyi mváagó dré. ³ Dré àyi màràbà ki mùzo lile mónnyá dré tá azilé gwányá nda lé dhi ki azí ngá nya. Di, àyi nda ì dré àyikya gàzo rè. ⁴ Di ópí nda dré gòzo màràbà àruka ki mu lile kúlí kòni ki ta mónnyá azilé nda ì dré: <Mì yi rè ká! Má 'o ngá títi dhi ì ladhílé áma gwányá sè dhi dre. Má 'o áma tiàgo ì tililé, áma tí ngbòlò dò ro dhi íbe. Tà títi dhi ì kitswá dre. Mì alì gwányá lé wà!> ⁵ Di, mónnyá azilé nda ì dré àyikya tà nda ni nòzo tà tàko ró. Gò ì dré lizo àyi ki tà 'obe kòdhya. Alo ni lè tá àyi amvú na. Azya ni lè ína àyi àzì làfa àdhya ki tà 'obe. ⁶ Ayi ki àruka ì dré màràbà nda ki turúzó, àyi ki 'òzo kònzì gò, àyi ki tupfúzó todràle. ⁷ Di ópí nda ni togó dré aswázó tà nda sè. Dré àyi sòdá zyandre dhi ki mùzo lile mónnyá kàrí kutúbhá nda ki tupfú todràle gò, bhàandre àyikya ni zàzo vèle. ⁸ Gò dré tàzoá àyi màràbà ì dré dhi: <Gwányá làmó àdhya gànzi ró. Di, mónnyá má dré azilé nda ì kitswá tá àyikya gwányá nda sè ko. ⁹ Di àsà dhi, mì lè láti andre ì 'àsè, mónnyá títi mì dré dra kisulé dhi ki azí alile gwányá lé.> ¹⁰ Di màràbà nda ì dré lizo láti ì 'àsè, mónnyá títi ì dré kisulé dhi ki kimó alizo àyi íbe, tágba àyi nda ì kàdré tá móndí dóro 'i yà, kó ngalè móndí kònzì 'i yà dhi. Gò dzó làmó gwányá àdhya dré gàzo mónnyá azilé nda ì sè bǐ.

¹¹ Di, ópí nda kàfí mónnyá azilé nda ki no dre dhi, dré agó àlo kítá làmó gwányá àdhya ni asólépi ko dhi ni nòzo. ¹² Dré lizízoá tíá dhi: <Áma arúpi, mí afí kònwa kítá làmó gwányá àdhya àko ngínìngìni ró?> Agó nda tá kúlí logólé dhi àko. ¹³ Di ópí nda dré tàzoá àyi màràbà ì dré dhi: <Mì adrò akódhi ni pá ì drígá ni íbe, akódhi ni bhèzo kivi na, àrà tìnìmvá ro dhi na. Kònàle dhi, à ni adré tongólé, adrézó kpà síkálándrà tsi.> ¹⁴ Tàko ko, à adré móndí zyandre dhi ki azí. Di, à adré ngbà 'í móndí àlo àlo dhi ki kipè kòdhya.»

Kàyìsàrà, Rómà ki ópí kàdrì ni mèdáyì gìma (A kònò kpà Mároko 12:13-17; Lúkà 20:20-26)

¹⁵ Amvolásà dhi, Fàrìsáyò ì dré ngàzo ru yi, kitswázó Yésu ni 'o la'ìle kúlí dré tá adrélé tàle dhi ì sílé dhi bvó. ¹⁶ Di ì dré àyi ki lebèbhá ki mùzo móndí àruka ópí Èródè àdhya íbe lile Yésu véna tàá drá dhi: «Tadhálépi, mà nǐ tàle dhi, mí adré tròle tà bàti rú dhi be. Mí adré Gìká ni tà tadhá tà bàti sè. Mí adré kpà móndí ki lindrì ni tà kisù ko, mí dré adrélé àyi ki no twátwa ko dhi sè. ¹⁷ Di mí tà rè àma dré tà mí dré adrélé kisùle tà kònìdhi dri dhi ká: Áma ki tátrítrí kúlí ka'ì, mà kàdré Kàyìsàrà ni mèdáyì gì dhi 'í? Kó ngalè, ka'ì ko?»

¹⁸ Di, Yésu dré ína tà kònzì ì dré tá adrélé lèle 'òle nda ni nǐzo kyá gò, logózoá àyi dré dhi: «Àmi túrúpúbhá ni i, mì adré áma tabhì litílé àdho tà sè? ¹⁹ Mì tadhá má dré làfa lò'wa adrézó mèdáyì gì àsà dhi.» Di ì dré dènári àlo dhi ni fèzo drá.* ²⁰ Gò dré lizízoá àyi tí dhi: «Móndí líndrì kònìdhi tsàle rú tisile dríá kònìdhi be dhi, àdhi àdhya 'i?» ²¹ Ì logó drá dhi: «Kàyìsàrà àdhya 'i.» Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mì kàdré

* 22:19 22:19 «Dènári» kònìdhi, làfa lò'wa adrézó tà 'o àsà Rómà ki òpì 'àsè dhi 'i.

di ngá Kàyisàrà àdhya ni fe Kàyisàrà dré, adrézó kpà ngá Giká àdhya ni fe Giká dré.»
 22 † kòyi akódhi ni kúlí nda dre dhi, àyi ki líndrí dré gàzo gò, ì dré akódhi ni tayízó lizo.

Tà lizilé ngangà dràdrà 'àsè dhi ni tà dri dhi

(A kònò kpà Mároko 12:18-27; Lúka 20:27-40)

23 Kítú nda sè dhi, Sàdùkáyò àruka ì dré alizo Yésu vélé kitswálé tà lizí tíá. (Ayi nda ì adré taà dhi, ngangà dràdrà 'àsè dhi yókódhó.) Di ì tà drá dhi: 24 «Tadhálépi, Mósè tisì àma dré dhi: <Agó àlo adrélepi mvá àko dhi kòdrà áyi tòkó ni tayí dhi, lè adrúpi ni kòdo tàytòkó nda mòle, kitswázó ànzi ti áyi adrúpi dràlepi nda dré.>† 25 Di àma kòfalé dhi, àgo nzi-drì-rì adrúpi ró dhi ì tá be. Ayi ki kàyo dré tòkó àlo dhi ni mòzo gò, dràzo. Dré tá adréle mvá àko dhi sè dhi, dré áyi tòkó nda ni tayízó áyi adrúpi í bvó dhi dré. 26 Tà nda dré kpà ru 'òzo kònini adrúpi ni ni rì rú, adrúpi ni ni na rú, tsàle byá adrúpi ni ni nzi-drì-rì rú. 27 Kùdù ro dhi, tòkó nda dré kpà dràzo. 28 Di kítú móndí ì dré dra ngàzo dràdrà 'àsè dhi tú dhi, adrúpi nzi-drì-rì nda ì kòfalé dhi, tòkó nda ni adré tsítsì dhi àdhi dré? Angyá ko, àyi títi nda ì do tá akódhi mòle àyi dré tòko ró.»

29 Yésu logó àyi dré dhi: «Mì lití àmi ki tàndi ì dre, mì dré Giká ni Kúlí ì rinyí ni íbe dhi ki nìle ko dhi sè. 30 Kítú móndí ì dré dra ngàzo dràdrà 'àsè dhi tú dhi, ì gò adréle ru mo ko. † gò kpà adréle àyi ki ànzi ki fe mòle ko. Be ró dhi, ì ni àyikya adré ngóro ángéló bhù na dhi ì tìni. 31 Di kàdré ína ngangà dràdrà 'àsè dhi ni tà sè dhi, mì nà rè tà Giká dré tàle àmi dré dhi ko? Akódhi tà dhi: 32 <Ma Giká Abàramà àdhya 'i, Ísàkà àdhya 'i, ìndi Yàkòbhò àdhya 'i.>‡ Di Giká nda Giká àbvò kya 'i ko. Be ró dhi, akódhi ína Giká móndyá lídrì ro dhi kya 'i.» 33 Di móndyá zyandre kònale dhi ì kòyi tà nda dre dhi, àyi ki líndrí dré adrézó gale tà Yésu dré adréle tadhále dhi ì sè.

Tòlí kàdrì lavulé dhi

(A kònò kpà Mároko 12:28-34; Lúka 10:25-28)

34 Fàrisáyò ì kòyi, Yésu kiki tá Sàdùkáyò ki kúlí dre dhi, ì dré gòzo ru kimó akódhi làga. 35 Gò àyi ki àlo Mósè ni tátítrí kúlí nìlepi dóro lavulé dhi dré tà kònidhi ni lizizó akódhi tí, kitswázó akódhi ni tabhì: 36 «Tadhálépi, Mósè ni tátítrí kúlí na dhi, tòlí kàdrì lavulé dhi ángùdhi 'i?»

37 Di Yésu logó drá dhi: «<Lè mí kàdré Mírì ámi Giká ni le ámi togó sè wáyi, ámi lídrì sè wáyi, ìndi ámi tà kisùkisù sè wáyi.>§ 38 Kòdhi tòlí drìdrì dhi 'i, ìndi tòlí kàdrì lavulé dhi 'i. 39 Tòlí ni rì adrélepi kpà kàdrì àlo ni tìni dhi, kònidhi 'i: <Lè mí kàdré ámi àzya ni le ngóro mí dré adréle ámi tàndi ni le dhi tìni.>* 40 Tà títi Mósè ni tátítrí kúlí ìndi pròfétà ì dré adréle tadhále dhi ì adré àyi ki totó tòlí rì nda kòdhi ì dri.»

Mèsíyà ì Dàwídi be dhi

(A kònò kpà Mároko 12:35-37; Lúka 20:41-44)

41 Fàrisáyò ru kimóbhá nda ì dré rè dhu adrerà'a Yésu làga dhi 'á dhi, akódhi dré lizizóá àyi tí dhi: 42 «Mì kisù àmikya Mèsíyà ni tà sè ngíni? Akódhi àdhi ni mvá 'i?» † logó drá dhi: «Akódhi Dàwídi ni mvá 'i.» 43 Di Yésu tà àyi dré dhi: «Kàdré kònini dhi, Dàwídi dré tá adrerà'a tà ta Tírì Lólo ni rinyí sè dhi 'á dhi, zi ína Mèsíyà nda áyi Mírì ro ngíni? Angyá ko, Dàwídi tà tá dhi:

44 <Mírì Giká tà áma Mírì dré dhi:

Mí alì lírlé áma dríagó lésè,

tsàle lókyá má dré dra ámi kàribhá ki bhàzo

adréle ámi pá zàle dhi 'á.>†

† 22:24 22:24 A kònò Dùtèrònómè 25:5-6. ‡ 22:32 22:32 A kònò Pfòma 3:6. § 22:37 22:37 A kònò Dùtèrònómè 6:5. * 22:39 22:39 A kònò Lèvitikè 19:18. † 22:44 22:44 A kònò Longó ì 110:1.

45 Di Dàwídi kòzi Mèsíyà áyi Mírì ro dhi, Mèsíyà nda ni kitswá kpà adrélé akódhi ni mvá ro ngíningíni ró?» 46 Di dhya àlo àyi kòfalé kitswálepí kúlí logó Yésu tí dhi tá yókódhó. Kìdhólé kítú nda sè dhi, dhya àlo dré gòzo véle tà tabhì lizilé akódhi tí ko.

23

*Yésu tà tà tatrítrí kúlí tadhábhá i rú Fàrisáyò íbe àyi kì túrúpfú tà sè
(A kònò kpà Márokò 12:38-40; Lúkà 11:39-52; 20:45-47)*

1 Gò Yésu dré tazoá mónnyá zyandre i dré áyi lebébhá íbe dhi: 2 «À tayí àzì tatrítrí kúlí tadhábhá i drígá Fàrisáyò íbe, i kàdréro Mósè ni tatrítrí kúlí ni tà tadhá móndí i dré.* 3 Adré di leá dhi, mì kàdré àyi nda kì kúlí yi, adrézó tà títi i dré adrélé tàle àmi dré dhi kì ka'ì 'òle. Di, mì kàdré àmikya tà i dré adrélé 'òle dhi kì 'o kòdhya ko. Tàko ko, i adré tà i dré adrélé tadhále dhi kì 'o kòdhya ko. 4 † adré àyikya ngá lanzilanzi kitswále dòle bwà ko dhi kì todrò tobhàle móndí i dri gò, i dré adrézó ndìndì drígambílí le sòle àyi kì ledézó dhi ko.

5 Tà títi i dré adrélé 'òle dhi i, i adré 'òá móndí i kàdréro àyi kì no be dhi bvó. † adré àyi kì kpúkúbhú tsàtsà adrézó wárágà Giká ni Kúlí tisìzo dríá dhi kì tobhà lána dhi kì kiwá, adrézó kpà àyi kì kánzó kì ti 'o atsálé kàtswa.† 6 † adré leá liríle mísá lindrì àdhya gwányá i 'ásè dhi i làgàsè, adrézó kpà leá liríle àrà lindrì àdhya lèsámbò dzó i 'ásè dhi i 'ásè. 7 † adré leá dhi, à kàdré mòdo fe àyi dré lindrì sè ngá lagíra i 'ásè, adrézó kpà àyi kì zi <Rábbì>‡.

8 Di, àmi ró dhi, mì kòtayí àmi adrélé zìle Rábbì ro ko. Angyá ko, àmi kì tadhálepí ngbà 'í àlo kwákwá, ìndì àmi títi dhi i adrúpi 'i. 9 Mì kàdré kpà dhya àlo bvó dri dhi ni zi àmi kì Atá ro ko. Angyá ko, àmi kì Atá ngbà 'í àlo kwákwá. Akódhi àmi kì Atá bhù na dhi 'i. 10 Mì kòtayí kpà àmi adrélé zìle móndí kì drì kòlepi ró ko. Angyá ko, àmi kì drì kòlepi ngbà 'í àlo kwákwá. Akódhi Mèsíyà 'i. 11 Adré leá dhi, dhya kàdrì lavúle àmi kòfalé dhi kàdré àmi kì màrábà ro. 12 Tàko ko, dhya ángùdhi adrélepí àyi tà bha kuru dhi, Giká ni akódhi nda ni tà tirí kìní mi. Di, dhya ángùdhi adrélepí àyi tà bha kìní mi dhi, Giká ni akódhi nda ni tà tingá kuru.

13 Àmi, tatrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi kì ngá 'i. Àmi túrúpfúbhá 'i! Tàko ko, mì adré àmikya láti kíkí móndí i dré, i kòfiró Opì bhù àdhya na ko. Àmi kì tàndi, mì adré file lána ko gò, mì dré adrézó mónnyá adrébhá leá file lána dhi kì tayí file ko. [14 §]

15 Àmi, tatrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi kì ngá 'i. Àmi túrúpfúbhá 'i! Mì adré àmikya tatsíle bvó drìsè ìndì yí mǐsè, kitswále móndí àlo dhi ni 'o togó ladzá àmi kì Giká ni ka'ì. Di, akódhi nda kònì dra ka'ì dhi, mì adré akódhi ni 'o atsálé mvá líferò àdhya ró, adrélé kònzi àmi kì lavú vwàvwà ro.

16 Àmi móndí kì drì kobhá mǐ kùdúkùdu ró ni i, kizà àmi kì ngá 'i! Mì adré àmikya tàá dhi, dhya àlo kàdré mònndrà si tépelò ni rú sè dhi, mònndrà nda tà tàko 'i. Di, dhya àlo kàdré ìna mònndrà si órò tépelò le dhi ni rú sè dhi, lè akódhi kàdré mònndrà dré síle nda ni líkí. 17 Àmi móndí azaaza mǐ kùdúkùdu ró dhi 'i! Ngá kàdrì lavúle dhi ángùdhi 'i: órò nda 'i, kó ngalè, tépelò adrélepí órò nda ni 'o atsálé lólo nda 'i? 18 Mì

* 23:2 23:2 Giká ni Kúlí tisìle Giríkì ti sè dhi adré tàá kònwa dhi: «Tatrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe dhi i adré liríle Mósè ni liríra dri.» Kòdhi adré leá tàle dhi, àyi nda i adré Mósè ni tatrítrí kúlí ni tà tadhá móndí i dré.

† 23:5 23:5 Kpúkúbhú tsàtsà adrézó wárágà Giká ni Kúlí tisìzo dríá dhi kì tobhà lána kòni i, Yúdà ànzi àruka i adré tá tobhàà àyi kì kàndrágá 'á, ìndì àyi drígá. ‡ 23:7 23:7 Yúdà ànzi i véna dhi, rú «Rábbì» kònndhi, rú

adréle fèle Giká ni tà tadhábhá i dré, adrézó àyi kì lindrì bha dhi 'i. § 23:14 23:14 Wárágà Giká ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adré kúlí kòni kì kisú kònwa ko: [Àmi, tatrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi kì ngá 'i. Àmi túrúpfúbhá 'i! Mì adré àmikya tàyítòkò kì ngá títi dhi kì topá àyi drígàsè. Mì adré kpà tà ta Giká be vwàvwà ro, móndí i kàdréro àmi kì no. Tà nda sè dhi, Giká ni àmi kì tàbvó ta tà tàndi ró.]

adré kpà tàá dhi, dhya àlo kàdré mònndrà si àlètàrì ni rú sè dhi, mònndrà nda tà tàko 'i. Di, dhya àlo kàdré ína mònndrà si ngá fèle àlètàrì nda dri dhi ni rú sè dhi, lè akódhi kàdré mònndrà nda ni líkí. ¹⁹ Ami mĩ kùdúkùdu 'i! Ngá kàdrì lavulé dhi ángùdhi 'i: ngá fèle nda 'i, kó ngalè, àlètàrì adrélépi ngá nda ni 'o atsálé lólo nda 'i? ²⁰ Di dhya ángùdhi adrélépi mònndrà si àlètàrì ni rú sè dhi, adré siá àlètàrì nda ni rú sè, ìndì ngá títi driá dhi ki rú sè. ²¹ Dhya ángùdhi adrélépi mònndrà si tépelò ni rú sè dhi, adré siá tépelò nda ni rú sè, ìndì Gíká adrélépi adrélé lána dhi ni rú sè. ²² Dhya ángùdhi adrélépi mònndrà si bhù ni rú sè dhi, adré siá Gíká ni lirírà òpì àdhya ni rú sè, ìndì akódhi adrélépi lirílé driá dhi ni rú sè.

²³ Ami, tátrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi ki ngá 'i. Ami túrúpúbhá 'i! Mì adré ngá nzí tsàtsà títi mì dré adrélé lokólé àmi ki amvú na, lanzílé 'a be mudrí dhi ki àlo fe Gíká dré: ndìndì àmi ki ménètè, àmi ki fènúwì, tsàle àmi ki kúmè.* Di, mì adré àmikya tà kàdrì lavulé tátrítrí kúlí dré adrélé tadhálé dhi ki bhe gàrà dri: tà gyágya 'òma, móndí ki kizà bhàma, ìndì Gíká ni ka'ima. Adré tá leá dhi, mì kàdré tà nda kòdhi ki 'o, ngá fèma Gíká dré dhi ni tivì àko ró. ²⁴ Ami móndí ki dri kòbhá mĩ kùdúkùdu ró dhi 'i! Mì adré àmikya ñõñõ kogá àmi ki yí lésè gò, adrézó kàmìlò te kòdha!

²⁵ Ami, tátrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi ki ngá 'i. Ami túrúpúbhá 'i! Mì adré àmikya kópò ki rúbhá dzi sàni kya íbe gò, àyi ki 'a dré adrézó gále ngá lovó sè bí, ìndì lovó kònzì sè bí. ²⁶ Mì, Fàrisáyò mĩ kùdúkùdu ró ni, mí kòdzì rè zyà kópò ni 'alé 'íká, gò rúbhá ni kògòró kpà atsálé ndí àko ndò.

²⁷ Ami, tátrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi ki ngá 'i. Ami túrúpúbhá 'i! Ami ngóró mógó rúbhá tswàle mvèle kemve dhi i tíni. Kivì lésè dhi, mógó nda ki rúbhá avé tò. Di, àyi ki 'a ga ína àbvò ki fà sè bí, ìndì ngá títi ndí ró dhi i sè bí. ²⁸ Tà nda kòdhi kókpà kònni àmi ki tà sè. Kivì lésè dhi, móndí i adré àmi ki no ngóró móndí gyágya dhi i ró. Tákò, àmi ki togó na dhi, mì ga túrúpúfú tà sè bí, ìndì tà kònzì sè bí.

²⁹ Ami, tátrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi ki ngá 'i. Ami túrúpúbhá 'i! Mì adré àmikya mógó ki tobhà pròfètà i dré, adrézó kpà mógó móndyá gyágya dhi kya ki ledé avélé tò. ³⁰ Mì adré kpà tàá dhi: <Kònò mà kàdré tá àma ki tábhí ki lókyá 'á be dhi, mà kitswá tá ru amú àyi íbe adrézó pròfètà ki kàrí kutú dhi ko.> ³¹ Àsà dhi, mì adré àmikya tadhá dhi, àmi dhya pròfètà ki tupfúbhá todràle dhi ki ànzì 'i. ³² Mì kògò di adrélé tà kònzì àmi ki tábhí i dré kidhólé 'òle dhi ki 'o kitswálé títi. ³³ Ami nĩ 'i, ìndì nĩ àtrá ki àrèbhá 'i! Mì ni àmikya lapá Gíká ni tàbvò tàma sílésè ngínìngìni ró, mì dré kitswázó file líferò na ko dhi?

³⁴ Di mì yi rè ká! Má ni pròfètà ki tibhù tògyabhá íbe ìndì tà tadhábhá íbe lile àmi véna. Di, mì ni àyi ki àruka ki tupfú todràle, adrézó àruka ni ki tidí fa kipakipa i drìsè, adrézó àruka ni ki tswa àmi ki lisámbò dzó i 'àsè, adrézó àruka ni ki ladró bhàandre àlo àlo dhi i 'àsè. ³⁵ Di àsà dhi, móndyá gyágya títi dhi ki kàrí kutúlé bvò dri dhi ni ngo àmi dri. Kidhólé Abélè adrélépi tá gyágya dhi rú, tsàle Zàkàriyà, Bàràkíyà ni mvá mì dré pfùle dràle tépelò i kòfalé àlètàrì be dhi rú dhi, àyi ki kàrí ni ngo àmi dri. ³⁶ Má adré tà bàti ta àmi dré: Tà nda kòdhi ki atsá títi móndyá àndrò ni i rú.»

*Yésu ngo Yèrusalémà ni tà sè
(A kònò kpà Lúkà 13:34-35)*

³⁷ «Á! Yèrusalémà, Yèrusalémà, mì adrélépi pròfètà ki tupfú todràle, adrézó kpà dhya Gíká dré adrélé amùle mí vélé dhi ki lebhé todràle kírà sè ni! Tsàle vésè be ángopí, má lè tá àmi ànzì ki kimólé má zàle, ngóró tà'ú dré adrélé áyi ànzimvá ki

* **23:23** 23:23 «Ménètè», «fènúwì» ìndì «kúmè» kòni i, ngábì tàdzì be dóro adrélé kidhílé dhi 'i. A kònò Lèvitikè 27:30; Dùtèrònómè 14:22.

kimó áyi kupfú zàle dhi tìni dhi? Di, mì lè tá àmikya ko. ³⁸ Di mì yi rè ká! A tayí àmi kì dzó ngbo dre. ³⁹ Tàko ko, má adré taa àmi dré dhi: Kidhólé nyànomvá dhi, mì gò véle áma no ko, tsàle lókyá mì dré dra tazoá dhi <Tà tani kàdré dhya adrélépi alìle Mírì nì rú sè dhi dri!> dhi 'á.»†

24

*Yésu longó tépelò nì pfuma nì tà
(A kònò kpà Márokò 13:1-2; Lúkà 21:5-6)*

¹ Yésu kàpfò tépelò lésè gò adrélé lile dre dhi, akódhi nì lebèbhá ì dré àyi kì kisízó ànyi làgá, akódhi nì 'o tépelò nda nì dzó kàdrì dhi kì no. ² Di, Yésu dré tazoá àyi dré dhi: «Mí nò tsì dzó kàdrì kòni ì títì 'í? Má adré tà bàti ta àmi dré: Lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, à gò véle àyi kì kírà kì àlo kisú àzya nì dri ko. A nì kírà nda kì lebhé títì kìnì mi.»

*Tà dra ru 'obhá lókyá kùdù nì tà tadházó dhi ì
(A kònò kpà Márokò 13:3-13; Lúkà 21:7-19)*

³ Amvolásà dhi, Yésu ì dré lizo mbàle kòngó Olivè fa kya drìna gò, akódhi dré lirízó. Di akódhi nì lebèbhá ì dré àyi kì kisízó àyi pátì ànyi làgá, akódhi nì lizí tazoá dhi: «Mí tà rè àma dré, tà nda kòdhi kì atsá ángutú ya dhi ká? Adho tà nì ru 'o drìdrì tadházó dhi, àmi agòma ànyi, ìndì lókyá kùdù ànyi káyà dhi nì?»

⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kàdré àmi kì likí dóro, dhya àlo kòlitíró àmi ko. ⁵ Tàko ko, móndí bí dhi kì alì áma rú sè adrélé taa dhi, <Ma Mèsíyà 'ì!> gò, ì dré móndí zyandre dhi kì litízó. ⁶ Mì nì àdzú kì kpòrò yi ànyi, adrézó kpà àdzú kì rúbí yi làwú làvo na. Di, mì kònò dóro, mì kòtayíró àmi kì togó adrélé gàle ásà dhi ko. Tàko ko, adré leá dhi, tà nda kòdhi ì kò'o rè zyà ru 'íká. Di, lókyá kùdù atsá rè ko. ⁷ Súrú kì àdzú bhu súrú àruka íbe. Opì kì kpà àdzú bhu opì àruka íbe. Kàrábhò nì dhe, ìndì kàdíkàdì nì bvò kosé àrà twátwa ì 'àsè. ⁸ Di, tà títì nda kòdhi kì ngbà 'í adré ngóro tòkó nì mváaswa nì kidhoma tìni.

⁹ Lókyá nda sè dhi, à nì àmi kì lefè kàribhá ì drígá gò, ì dré adrézó àmi kì mǐ pfo, adrézó àmi kì tupfú todràle. Súrú títì bvò dri dhi kì togó kònzì bha àmi rú áma tà sè. ¹⁰ Móndí bí dhi kì kpà àyi kì tà ka'íka'í tayí, adrézó ru lefè, adrézó ru ga àyi kòfalésè. ¹¹ Prófétà kinzò ro dhi kì apfò bí adrélé móndí zyandre dhi kì lití. ¹² Tà kònzì dré dra atsálé kàdrì lavúlé dhi sè dhi, móndí bí dhi kì lèle nì kidrí. ¹³ Di, dhya ángùdhi adrélépi togó tsi, adrézó àyi totó tātā tsàle kùdù na dhi nì ína adrí. ¹⁴ A nì Rúbí Tani Gíká nì Opì àdhya kòdhi nì longó bvò wáyi 'àsè, tà nì nì tadházó súrú títì ì dré 'íká, gò lókyá kùdù dré gòzo atsálé ndò.»

*Kizà kàdrì lavúlé dhi
(A kònò kpà Márokò 13:14-23; Lúkà 21:20-24)*

¹⁵ «Di mì nì <ngá adrélé gàle gàgà adrélépi ngá lólo dhi kì kizá dhi> nì no adrérà'a àyi totó àrà lólo dhi na, ngóro longólé prófétà Dànyélè tí dhi tìni.* (Lè dhya adrélépi tà kòdhi nì na dhi kàdré àndu nì nì nì dóro.) ¹⁶ Lókyá nda sè dhi, lè móndyá dra adrèbhá bvò Yùdáyà àdhya na dhi ì kòlapá ràle kòngó ì drìna. ¹⁷ Lè kpà dhya dra adrélépi àyi dzó drìna dhi kàsí fìle dzó na, àyi ngá kì do lapázó ába dhi ko. ¹⁸ Dhya dra adrélépi amvú na dhi kògò nzìle í bhàna àyi kítá kidhì àdhya nì do lapázó ába dhi ko. ¹⁹ Kítú nda ì tú dhi, kizà nì adré kàdrì tòkó 'a íbe dhi ì dré, ìndì tòkó adrèbhá bà fe ànzimvá ì dré dhi ì dré. ²⁰ Mì kàdré tà zi Gíká tí, àmi kì lapama nda kàdré kò kidhì lókyá sè yà, kó ngalè sàbátù tú yà dhi ko.† ²¹ Tàko ko, kizà kítú nda kya nì adré

† 23:39 23:39 A kònò Longó ì 118:26. * 24:15 24:15 A kònò Dànyélè 9:27; 11:31; 12:11. † 24:20 24:20 Yúdà ànzì kì bvò na dhi, «kidhì lókyá» kòndhi, lókyá kidhì ro kóná àlo na, adrélépi gìle vwàvwà ro dhi 'ì.

kàdrì lavulé. A nò rè kizà kára be kònini nda ko, kidhólé bvò bhàrà lésè atsálé ándrò kònidhi. A kitswá kpà gòlè véle nòá tàdzí ko. ²² Kònò Giká kòki tá kítú nda ki bvó ko dhi, dhya àlo bvò dri dhi kitswá tá adrílé bwà ko. Di, Giká ni ína kítú nda ki bvó ki mónnyá í dré zìle dhi ki tà sè.

²³ Lókyá nda sè dhi, à kàdré tàá àmi dré dhi <Mì nò rè ká, Mèsíyà kònwa!> dhi, mì kòka'í ko. A kàdré kó tàá dhi <Akódhi kònàle!> dhi, mì kòka'í ko. ²⁴ Tàko ko, mèsíyà kinzò ro dhi ki apfò pròfétà kinzò ro dhi íbe adrélé tà kàdrì líndrìga ró adrèbhá àyi ki rìnyí tadhá dhi ki 'o, kòkitswá dhi, ì dré ndìndì mónnyá Giká dré zìle dhi ki litízó. ²⁵ Mì yi rè ká! Má longó tà nda kòdhi ì drìdrì àmi dré.

²⁶ Di à kàdré tàá àmi dré dhi <Mì nò rè ká, Mèsíyà kònàle duku na!> dhi, mì kòlì kònàle ko. A kàdré kó tàá dhi <Akódhi kònwa dzó 'á!> dhi, mì kòka'í ko. ²⁷ Tàko ko, ngóro bhù dré adrélé lagulé ngá kazá kítú dré apfòrà lésè tsàle kítú dré ndìrà na dhi tìni dhi, Móndí ni Mv́a ni agòma ni adré kókpà kònini. ²⁸ Arà ángùdhi àbvò dré adrézó lána dhi drìle dhi, àrì àgàaga dhi ki kókpà ru kimó kitswálé àbvò nda ni te.»

Móndí ni Mv́a ni agòma

(A kònò kpà Mároko 13:24-27; Lúka 21:25-28)

²⁹ «Gbà kizà kàdrì kítú nda kya àmvolésè dhi, <kítú ni mì ni atsá tìnìmvá ro, mbà gò véle mvèle ko, bhìbhínyà ki ledhé bhù lésè, ìndì rìnyí bhù na dhi ki ru kizí.>‡

³⁰ Di lókyá nda sè dhi, tà dra Móndí ni Mv́a ni agòma tadhálépi dhi ni agá bhù mibhalé 'á gò, sùrú títi bvò dri dhi ì dré tongózó. Di ì dré Móndí ni Mv́a ni nòzo adrérà'a àlìle ndùrùku ì drìsè, rìnyí kàdrì be ìndì m̀lanzìlanzì kàdrì be. ³¹ Gò akódhi dré àyi ángéló ki mùzo gòká kúlí 'u'ù be, l̀le àyi mónnyá í dré zìle dhi ki kimó bvò ni pá su dhi ì lésè, kidhólé bhù ni kùdù àlo lésè, tsàle byá àzya ni na.»

Tà tadhále figì fa ni tà rú dhi

(A kònò kpà Mároko 13:28-31; Lúka 21:29-33)

³² «Lè mì kàdré tà tadhále figì fa ni tà rú dhi ni àndu ni dóro. Figì fa ni dríti kàdré atsálé màlimáli gò, bí ni dré adrézó ròle dhi, mì nì tàle dhi, ỳgú ànyì dhi be. ³³ Kókpà kòdhi tìni, lókyá mì dré dra tà títi nda kòdhi ki nòzo adrérà'a ru 'o dhi tú dhi, lè mì kònì tàle dhi, Móndí ni Mv́a látì 'á, ndìndì àmi ki dzó tí káyà dhi. ³⁴ Má adré tà bàti ta àmi dré: Mónnyá dra adrèbhá lídrì íbe lókyá nda sè dhi ì kitswá dràle títi drìdrì tà títi nda ì dré dra ru 'òzo dhi kandrà ko. ³⁵ Bhù ì bvò be dhi ki akí. Di, áma kúlí ì kitswá àyikya tàdzí akílé ko.»

Giká nì ngbà 'í lókyá kùdù nì

(A kònò kpà Mároko 13:32-37; Lúka 17:26-30, 34-36)

³⁶ «Di, dhya àlo nì ína kítú 'í yà, kó ngalè sàà 'í yà tà nda ì dré dra ru 'òzo dhi ko. Ndìndì ángéló bhù na dhi 'í yà, kó ngalè Giká ni Mv́aagó 'í yà dhi, ì nì ko. Giká Atá nì ngbà 'í nì kalóma. ³⁷ Lókyá Móndí ni Mv́a dré adrérà'a 'òle agòle dhi 'á dhi, tà ki adré ngóro Nówè nì lókyá 'á dhi tìni. ³⁸ Tàko ko, kítú ỳliti andre kandrà dhi ì sè dhi, móndí ì adré tá àyikya ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó ru mo, adrézó àyi ki ànzi ki fe mòle, tsàle kítú Nówè dré firà'a bwátù kàdrì na dhi 'á. ³⁹ Ayì nda ì nì tá tà adrélépi tá 'òle atsálé dhi àlomvá ko, tsàle ỳliti dré tirà'a àyi ki wu títi dhi 'á. Tà nda kòdhi ki adré kókpà kònini kítú Móndí ni Mv́a dré dra agòzo dhi tú. ⁴⁰ Ago rì dhi ki adré àzì 'o amvú na. A nì àlo nì ni do, àzya nì ni tayí. ⁴¹ Tòkó rì dhi ki adré ngá 'i. A nì àlo nì ni do, àzya nì ni tayí.

⁴² Mì kàdré di tàmgà dri. Angyá ko, mì nì kítú ángùdhi àmi ki Mírì dré dra agòzo dhi ko. ⁴³ Di, adré leà dhi, mì kònì tà kònidhi dóro: Dzó líyí kònì tá lókyá ángùdhi

‡ 24:29 24:29 A kònò Esáyà 13:10; 34:4; Ezèkyélè 32:7; Yòwélè 2:10; 3:4.

ngátsi sè kùgú dré kitswázó atsálé ásà dhi be dhi, kònò a ni tá adré tàmìga dri, kòtayíró kùgú nda áyi dzóti ño ko. ⁴⁴ Di àmi ró dhi, mì kàdré kókpà gànzi ró. Tàko ko, Mòndí ni Mv́a ni atsá sáà mì dré adrélé kisùle ko dhi sè.»

Màràbà tògya ró mìrì ni dré kitswálé ka'ile dhi
(A kònò kpà Lúka 12:41-48)

⁴⁵ «Màràbà tògya ró mìrì ni dré kitswálé ka'ile dhi, àdhi 'i? Akódhi nda, dhya mìrì ni dré bhàle áyi màràbà àruka áyi dzó lé dhi i drìle, kitswálé manyàngá fe àyi dré nyàle lókyá kitswálépi dhi sè dhi 'i. ⁴⁶ Màràbà nda ni mìrì kàtsá akódhi ni kisú adrérà'a 'oá kònini dhi, kólénzé ni adré akódhi dré! ⁴⁷ Má adré tà bàti ta àmi dré: Akódhi ni mìrì ni akódhi ni bha adrélé áyi ngá títi dhi i drìle. ⁴⁸ Di, màràbà nda kàdré ína kònzi gò adrélé kisúà í léna dhi <Áma mìrì adré gile agòma sè> gò, ⁴⁹ dré kidhózó adrélé áyi àzízí ki tswa, adrézó ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó kpà wá tsi dhi, ⁵⁰ akódhi ni mìrì ni atsá kítú dré adrélé letèle ko dhi tú, ìndì sáà dré adrélé ñile ko dhi sè. ⁵¹ Di a ni akódhi ni togá, akódhi ni tà bhàzo adrélé tùmání túrúpúbhá kya be. Kònale dhi, à ni adré tongólé, adrézó kpà síkálándrá tsi.»

25

Pídhigó kyánzi mudrì dhi ki tà dri dhi

¹ Yésu gò tàá dhi: «Di Opì bhù àdhya ni adré ngóro tà kònìdhi tìni: Kyánzi mudrì dhi i do tá àyi ki tálà, topfòzo ába kitswálé tòkó líyí ni drì letè. ² Ayi nda i kòfalé dhi, nzi dhi i tá azaaza ró, ìndì nzi dhi i tá tògya ró. ³ Ayi azaaza ró nda i do tá àyi ki tálà 'í, di, i do tá dò ko. ⁴ Di, àyi tògya ró nda i do tá àyikya dò mòlàngì na tùmání àyi ki tálà íbe. ⁵ Tòkó líyí nda dré tá adrélé gile dhi sè dhi, kyánzi nda i dré landèzo títi gò, i dré ledhézo ayi be adrélé ayi ko.

⁶ Ngátsi kítógá sè dhi, à dré ngàzo kúlí yo tàzoá dhi: <Mì nò rè ká! Tòkó líyí adré alìle! Mì pfò lile ru kisú akódhi be!> ⁷ Gò kyánzi títi nda i dré larózó, àyi ki tálà ki ledé. ⁸ Di kyánzi azaaza ró nda i dré tàzoá àyi tògya ró nda i dré dhi: <Mì afè àma dré àmi ki dò ni àruka wà. Angyá ko, àma ki tálà adré adrálé.> ⁹ Di, àyi tògya ró nda i logó dhi: <Kóko! Dò nda kitswá àma dré àmi íbe ko. Mì kòlì be già àmi dré mòndí adrèbhá dò lagí dhi i véna.> ¹⁰ Di, i dré tá adrérà'a lile già dhi 'á dhi, tòkó líyí dré atsázó. Di kyánzi adrèbhá gànzi ró nda i dré fizo akódhi be dzó làmó gwányá àdhya na gò, dzóti asézó.

¹¹ Àmvolásà dhi, kyánzi àruka nda i dré agòzo atsálé gò, tàá dhi: <Mìrì, mìrì, mí nzi àma dré dzóti wà!> ¹² Di, tòkó líyí nda logó dhi: <Má adré tà bàti ta àmi dré: Má ñi mána àmi ko.>»

¹³ Yésu gò tàá dhi: «Di mì kàdré tàmìga dri! Tàko ko, mì ñi kítú 'i yà, kó ngalè sáà 'i yà má dré dra agòzo dhi ko.»

Pídhigó màràbà na dhi ki tà dri dhi
(A kònò kpà Lúka 19:11-27)

¹⁴ «Opì bhù àdhya ni kókpà adré ngóro tà kònìdhi tìni: Agó àlo dhi adré tá 'òle lile atsi na. Di dré áyi màràbà ki azízó, áyi ngá ki tayízó àyi drígá, i kàdréro àzì 'o ásà be dhi bvó. ¹⁵ Alo ni dré dhi, fè tá làfa lò'wa rú zile tàlétà dhi i nzi.* Azya ni dré dhi, fè tá tàlétà rì. Azya ni dré dhi, fè tá tàlétà àlo. Lanzí tá tàlétà nda i àyi àlo àlo dhi i dré, ngóro i dré kitswálé àzì 'o ásà bwà dhi tìni. Gò dré lizo atsi na.

¹⁶ Gbã lókyá nda sè dhi, dhya tàlétà nzi dhi ki kisúlépi nda dré lizo àzì 'o ásà gò, tàlétà nzi àruka ki kisúzó bhàle dríá. ¹⁷ Dhya tàlétà rì dhi ki kisúlépi nda dré kpà 'òzoá

* **25:15** 25:15 «Tàlétà» kònìdhi tá làfa lò'wa ledélé orò sè, kitswálépi àzì dhya àlo dré 'òle kítú ngùlù-nzi dhi sè dhi 'i.

kònini gò, tàlétà rǐ àruka ki kisúzó bhàle drǐá. ¹⁸ Di, dhya tàlétà àlo dhi ni kisúlépi nda dré ína lizo bhú dhi kǐní na, áyi mírǐ ni làfa nda ni zùzo.

¹⁹ Lókyá kòlavú vwàvwà ro dre dhi, màràbà nda ki mírǐ dré agòzo àyi ki azí, ì kòtáro í dré dhi ì 'o tá àzì áyi làfa sè ngíni ya dhi. ²⁰ Di dhya tàlétà nzi dhi ki kisúlépi nda dré atsázó ába tùmání tàlétà nzi àruka íbe, tàá dhi: <Mírǐ, mí tayí tá má drígá tàlétà nzi kòni i. Mí nò ká, má kisú tàlétà nzi àruka i bhàle drǐá dre.> ²¹ Di Mírǐ ni tà drá dhi: <Ama màràbà dóro má dré kitswálé ka'íle ni, mí 'o dóro! Mí tadhá dhi, mí kitswá má dré ka'íle tà mvá tsà tayílé mí drígá dhi sè. Di ásà dhi, má ni ámi bha adréle tà kàdrìkàdrì i drǐle. Mí alì lenzélé ámi mírǐ vélé!>

²² Gò dhya tàlétà rǐ dhi ki kisúlépi nda dré kpà atsázó tàá dhi: <Mírǐ, mí tayí tá má drígá tàlétà rǐ kòni i. Mí nò ká, má kisú tàlétà rǐ àruka i bhàle drǐá dre.> ²³ Di Mírǐ ni tà drá dhi: <Ama màràbà dóro má dré kitswálé ka'íle ni, mí 'o dóro! Mí tadhá dhi, mí kitswá má dré ka'íle tà mvá tsà tayílé mí drígá dhi sè. Di má ni ámi bha adréle tà kàdrìkàdrì i drǐle. Mí alì lenzélé ámi mírǐ vélé!>

²⁴ Gò dhya tàlétà àlo dhi ni kisúlépi nda dré kpà atsázó tàá dhi: <Mírǐ, má nì tá tàle dhi, mì agó tòmá 'i dhi be. Mí adré mína ngá akónà àrà mí dré ngá kidhízó ko dhi na, adrézó kpà ngá lokó àrà mí dré kórì rizo ko dhi na. ²⁵ Di má adré tá ngá ro gò, má dré lizo làfa mína ni zu kǐní na. Mí nò ká, ngá mína kòndhi.> ²⁶ Di, mírǐ ni tà drá dhi: <Mì, màràbà kònzì ìndì tòbvo ró dhi 'i! Mí nì tá tàle dhi, má adré ngá akónà àrà má dré ngá kidhízó ko dhi na, adrézó kpà ngá lokó àrà má dré kórì rizo ko dhi na dhi be. ²⁷ Adré di tá làa dhi, mí kòbhà tá làfa mána dzó adrézó làfa 'o lendréle dhi na, kònò má kònò agò dhi, má ni tá làfa mána ni adó àmupi ni be.> ²⁸ Di mírǐ nda gò tàá dhi: <Mì do tàlétà kòdhi akódhi drígàsè, fèle dhya adrélépi ába mudrì dhi dré. ²⁹ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi ngá íbe dhi dré dhi, à ni akódhi ni ngá nda ki drǐ tìmbà gò, akódhi dré adrézó vélé ngá íbe bǐ lavulé. Di, kàdré ína dhya adrélépi ngá àko dhi ni tà sè dhi, à ni ndìndì ngá mvá tsà dré adrézó ába dhi ni do drígàsà. ³⁰ Kàdré màràbà tàko ró kòdhi ni tà sè dhi, mì bhe akódhi kivi na, àrà tìnímvá ro dhi na. Kònàle dhi, à ni adré tongolé, adrézó kpà síkálándrà tsi.>>

Tàbvó tàma kùdù ro dhi

³¹ Yésu gò tàá dhi: «Lókyá Mòndí ni Mvá dré dra agòzo áyi mìlanzìlanzì na ángéló íbe títi dhi sè dhi, a ni lírì áyi lírìrà mìlanzìlanzì ro òpì àdhya dri. ³² Di à ni mónnyá títi sùrú títi i lésè dhi ki kimó akódhi kandrà gò, dré àyi ki kòfalé lanzízó ngóro kábilígyà líkílépi dré adréle kábilígyà ki kòfalé lanzí ndrǐ íbe dhi tìni. ³³ A ni kábilígyà nda ki bha áyi dríagó lésè gò, ndrǐ nda ki bhàzo áyi lídzì lésè.

³⁴ Di ópí kàdrì nda ni tàá àyi adrébhá áyi dríagó lésè nda i dré dhi: <Ámi áma Atá dré tà tani bhàzo àmi dri ni i, mì alì wà! Mì kòkisú òpì áma Atá dré ledélé àmi dré kínó bvò ni bhàma lésè dhi tàyíle ro. ³⁵ Tàko ko, ma tá tàbirí íbe gò, mì dré ngá afèzo má dré nyàle. Ma tá yǐ lovó íbe gò, mì dré yǐ afèzo má dré mvùle. Ma tá mónnyá twá 'i gò, mì dré áma ka'izo dòle àmi véna. ³⁶ Ma tá kítá asolé dhi àko gò, mì dré kítá tosózó má rú. Ma tá drà ro gò, mì dré alizo áma lomí. Ma tá bǎdzó na gò, mì dré alizo áma no.>

³⁷ Di mónnyá gyägya nda ki go logóá drá dhi: <Mírǐ, mà nò tá mì adrérà'a tàbirí íbe gò, mà dré ngá fèzo mí dré nyàle yà, kó ngalè mà nò tá mì adrérà'a yǐ lovó íbe gò, mà dré yǐ fèzo mí dré mvùle yà dhi ángutú? ³⁸ Mà nò tá mì adrérà'a mónnyá twá ro gò, mà dré ámi ka'izo dòle àma vélé yà, kó ngalè mà nò tá mì adrérà'a kítá àko gò, mà dré kítá tosózó mí rú yà dhi ángutú? ³⁹ Mà nò tá mì adrérà'a drà ro yà, kó ngalè bǎdzó na yà gò, mà dré lizo ámi no dhi ángutú?> ⁴⁰ Di ópí kàdrì nda ni logóá àyi dré dhi: <Má adré tà bàti ta àmi dré: Tà ángùdhi mì dré tá 'òle áma adrúpi tàko lavulé kòni ki àlo dré dhi, mì 'o tà nda áma tàndi dré.>

⁴¹ Di ópí kàdrì nda ni tàà àyi adrèbhá àyi lídzi lésè nda i dré dhi: «Ami tátírí íbe àmi dri ni i, mì nga àmikya má mìlése, lile àtsí adrélépi adrálé ko, Gíká dré ledélé Dzaborò dré ángéló ni íbe dhi na. ⁴² Tàko ko, ma tá tàbirí íbe gò, mì dré ngá afèzo má dré nyàle dhi ko. Ma tá yí lovó íbe gò, mì dré yí afèzo má dré mvùle dhi ko. ⁴³ Ma tá móndí twá 'i gò, mì dré áma ka'izo dòle àmi véna ko. Ma tá kítá asolé dhi àko gò, mì dré kítá tosózó má rú ko. Ma tá drà ro ìndì bǎdzó na gò, mì dré alìzo áma no ko.»
⁴⁴ Di àyi nda ki kókpà go logóá drá dhi: «Mírì, mà nò tá mi adrérà'a tàbirí íbe yà, yí lovó íbe yà, móndí twá ro yà, kítá àko yà, drà ro yà, kó ngalè bǎdzó na yà dhi gò, mà dré tà 'òzo mí dré ko dhi ángutú?»
⁴⁵ Di ópí kàdrì nda ni logóá àyi dré dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Tà ángùdhi mì dré tá 'òle dhya tàko lavulé kòni ki àlo dré ko dhi, mì 'o kókpà tà nda má dré ko.»
⁴⁶ Di àyi nda ki li tà nòle àyi dri kóná vèsè kólyá dhi ni kisú. Di, móndyá gyägya nda ki àyikya li lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú.»

26

Yúdà ànzi ki kàdrì ì yi ru kitswázó Yésu ni pfu dràle

(A kònò kpà Márokò 14:1-2; Lúka 22:1-2; Yòwánì 11:45-53)

¹ Yésu kòtà tà nda i akilé títi dre dhi, dré tàzoá àyi lebèbhá i dré dhi: ² «Ngóro mì dré nìle be dhi tíni dhi, tayí kítú rì gwányá Pásikà àdhya dré atsázó. Di à adrè 'òle Móndí ni Mvá ni lefè kàribhá i drígá, ì kòtidíró akódhi dràle fa kípakipa dri be dhi bvó.»

³ Lókyá nda sè dhi, Yúdà ànzi ki kòwánà kàdrì ì àyi ki bhàgo íbe dhi ì dré ru kimózó kòwánà ki kàdrì rú be Kàyáfà dhi ni dzó kàdrì na. ⁴ Gò ì dré ru yìzo kitswázó Yésu ni ru túrúpfú sè, pfùle dràle. ⁵ Di, ì adrè tá tàà dhi, ì kò'o tà nda gwányá Pásikà àdhya tú ko, móndyá zyandre dhi ì kòligíró àyi íbe ko sè.

Tòkó àlo dhi dà málási Yésu dri

(A kònò kpà Márokò 14:3-9; Yòwánì 12:1-8)

⁶ Amvolásà dhi, Yésu li tá Bètáníyà na, file Simónà atú kàrí dré tá rùle dhi ni dzó na gò, dré lirízó mísá làga kitswálé ngá nya. ⁷ Gò tòkó àlo dhi dré afízó mòlàngì mvá ledélé àlàbàsterè sè, gàlepi málási làgí kyàkyà dhi sè bí dhi be.* Dré àyi kisízó mòlàngì nda be ànyi Yésu làga gò, málási nda ni da akódhi dri. ⁸ Akódhi ni lebèbhá ì kònò tà nda dre dhi, àyi ki togó dré aswázó gò, ì dré adrézó tàà àyi kòfalésè dhi: «À kizá tsì málási kòdhi àdho tà sè? ⁹ Kònò à ni tá kitswá làgí làgí be kàdrì gò, làfa ni ni fèzo lemerèbhá i dré!»

¹⁰ Yésu dré tà ì dré adrélé tàle nda ni nìzo kyá gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì adrè tòkó kònìdhi ni drì kizá àdho tà sè? Tà dré 'òle má dré kòdhi, tà avélépi tò dhi 'i. ¹¹ Angyá ko, mì adrè ngbú adrélé lemerèbhá íbe àmi kòfalé. Di, mì kitswá ngbú adrélé túmání má be ko. ¹² Akódhi dà málási kònìdhi má rú drìdrì, kitswázó áma rúbhá ledé bhàle mógó na dhi bvó. ¹³ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Arà títi bvò wáyi 'ásè à dré dra Rúbí Tani kòdhi ni longózó dhi ì 'ásè dhi, à ni kókpà tà tòkó kònìdhi dré 'òle kòdhi ni títi, akódhi ni tà kisùzo.»

Yúdási ì yi ru kòwánà kàdrì íbe, kòleferó Yésu àyi drígá

(A kònò kpà Márokò 14:10-11; Lúka 22:3-6)

¹⁴ Amvolásà dhi, Yésu ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ki àlo, rú be Yúdási Isikàrìyótá dhi dré ngàzo lile kòwánà kàdrì i véna, ¹⁵ àyi ki lízi tàzoá dhi: «Mì ni àdho ngá afè má dré, má kòleferó Yésu àmi drígá be dhi bvó dhi?» Di ì dré làfa lò'wa ledélé àrezá sè dhi ki nàzo nyadhi-àlo-drì-mudrí, fèle drá. ¹⁶ Di kidhólé lókyá nda sè dhi, Yúdási dré kidhózó adrélé lókyá dóro Yésu ni lefèzo àyi drígá dhi ni nda.

* 26:7 26:7 «Àlàbàsterè» kònìdhi, kírà kemve kpírikpírì làgí be kàdrì, adrézó mòlàngì ledé ásà dhi 'i.

Yésu ì nya gwányá Pásikà àdhya lebèbhá ì ìbe

(A kònò kpà Mároko 14:12-21; Lúka 22:7-14, 21-23; Yòwàni 13:21-30)

¹⁷ Gwányá Mápà tàkú àko dhi àdhya ni kítú ni àlo sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré àyi ki kisizó ànyi akódhi làga, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mí adré leá dhi, mà kòladhí ngá mí dré gwányá Pásikà àdhya ni nyàzo dhi ángwà?» ¹⁸ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì ì bhàandre na agó dra tadhálé àmì dré dhi véna. Mì kòtà drá dhi: <Dhya tà tadhálépi dhi adré tàá dhi: Lókyá mána atsá ànyi. Mà ni Pásikà nya áma lebèbhá ìbe ámi dzó na.» ¹⁹ Di akódhi ni lebèbhá nda ì dré 'òzoá ngóro dré tá lazilé àyi dri dhi tìni. Gò ì dré ngá ladhízó kitswázó gwányá Pásikà àdhya ni nya.

²⁰ Ìndró kàndrì dre dhi, Yésu ì dré tsàzo lirílé mísá làgàsè tùmání akódhi ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ìbe. ²¹ Ì dré tá adrérà'a ngá nya dhi 'á dhi, Yésu dré tàzoá dhi: «Má adré tà bàti ta àmì dré: Àmi ki àlo ni áma lefè kàribhá ì drígá.» ²² Di kizà dré àyi ki 'òzo lavulé gò, àyi àlo àlo títi dhi ì dré kidhózó adréle tàá drá dhi: «Mírì, zakó ína ma 'ì ko?» ²³ Akódhi logó dhi: «Dhya drígá sòlepi má be sàni àlo na dhi ni áma lefè nì. ²⁴ Tà bàti ró dhi, Mòndí ni Mvá ni li dràle ngóro tísìle akódhi ni tà dri Gíká ni Kúlí na dhi tìni. Di, kizà ni ína adré kàdrì dhya dra Mòndí ni Mvá nda ni lefèlepi dhi dré! Dóro ni tá dhya nda ni òle ko dhi.» ²⁵ Gò Yúdàsì adrélepi tá 'òle akódhi ni lefè nda dré tàzoá dhi: «Rábbì, zakó tsì ma 'ì ko?» Yésu logó drá dhi: «Ámi tàndì mí tà dre.»

Mírì ni rúbhá ì kàrí ni be dhi

(A kònò kpà Mároko 14:22-26; Lúka 22:14-20; 1 Kòritòbhá ì 11:23-25)

²⁶ Ì dré tá adrérà'a ngá nya dhi 'á dhi, Yésu dré mápà adózó, tà tani zìzo dríá Gíká tí gò, òzoá fèle àyi lebèbhá ì dré gò, tàzoá dhi: «Mì do nyàle. Kòndhi áma rúbhá 'ì.»

²⁷ Dré kpà kópò adózó, àwoyà tàzo Gíká dré gò, fèzoá àyi dré gò, tàzoá dhi: «Àmi títi, mì mvu. ²⁸ Kòndhi áma kàrí adrélepi tà Gíká dré bhàle ru yìzo mòndí ìbe dhi ni 'o kitswálé títi dhi 'ì. Kàrí nda ni kutú mòndí zyandre ì dré, Gíká kòtrìró àyi ki tàkonzì ásà be dhi bvó.† ²⁹ Má adré tàá àmì dré dhi: Má gò véle vínò kòdhi tìni dhi ni mvu ko, tsàle kítú mà dré dra vínò tídhí ro dhi ni mvùzo àmì ìbe áma Atá ni Opì na dhi tú.»

³⁰ Di ì dré longó ngòzo lenzézó Gíká ni rú sè gò, ì dré pfòzo ìle mbàle kóngó Olívè fa kya drìna.

Yésu longó dhi, Péteró ni àyi ga

(A kònò kpà Mároko 14:27-31; Lúka 22:31-34; Yòwàni 13:36-38)

³¹ Gò Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Ngátsi kòndhi sè dhi, àmì títi mì ni áma tayí adréle kalóma. Tàko ko, Gíká ni Kúlí adré tàá dhi:

<Má ni kábilígyà líkílépi ni tswa dràle gò, à dré kábilígyà nda ki pãrí 'òzo ayílé.>‡

³² Di, má kònga mána dràdrà 'ásè dre dhi, má ni li drìdrì àmì kandràna Gàlíláyà na.»

³³ Di Péteró tà drá dhi: «Tágba mòndyá títi dhi ì kòtayí mi yà dhi, má kitswá mána ámi tayí tàdzí ko!» ³⁴ Yésu logó drá dhi: «Má adré tà bàti ta mí dré: Ndìndì ngátsi àndró kòndhi sè, drìdrì àgólòwa dré dra tsírà bhèzo dhi kandrà dhi, mí ni áma ga vèsè be na.» ³⁵ Di, Péteró logó drá dhi: «Tágba kòkitswá mà dré dràzo tùmání mí be yà dhi, má kitswá tàdzí ámi ga ko.» Gò Yésu ni lebèbhá àruka títi dhi ì dré kókpà tàzoá kòndhi.

Yésu zi tà Gíká tí Gètèsèmání na

(A kònò kpà Mároko 14:32-42; Lúka 22:39-46)

† 26:28 26:28 A kònò Pfòma 24:8; Yèrèmíyà 31:31-34. ‡ 26:31 26:31 A kònò Zàkàriyà 13:7.

³⁶ Amvolásà dhi, Yésu ì dré lizo lebèbhá ni ìbe tsàlè àrà rú zìlè Gètèsèmání dhi na. Š Gò dré tazoá àyi dré dhi: «Mì liri kònwa, má kòliró adrélé tà zi Gìká tí kònàlè.» ³⁷ Dré Péteró ki drizo Zèbèdáyò ni ànzì rì dhi ìbe í vèsè. Gò akódhi ni togó dré kidhózó adrélé kizà nya, adrézó lanzìlè lavúlè. ³⁸ Di dré tazoá àyi dré dhi: «Áma togó adrè ñòlè kizà dré, tsàlè ndìndì dràdrà m̀lè. Mì kàdré kònwa, adrélé tà m̀iga dri má be.»

³⁹ Kòlì vwàlè àyi rúsè tsà dre dhi, dré dhèzo àyi m̀bhalé bha k̀nì mi gò, tà zizo Gìká tí kònìni: «Áma Atá, kòkitswá mí m̀lèsè dhi, mí kòdo kópò kizà àdhyà kòdhi má vélèsè wà. Di, mí kò'o ngóro má dré adrélé lèlè dhi t̀ni ko. Be ró dhi, mí kò'o ngóro mí dré adrélé lèlè dhi t̀ni.»

⁴⁰ Gò dré gòzo àyi lebèbhá nda i véna, àyi ki kisú ayí na. Dré tazoá Péteró dré dhi: «Mì kitswá tá tsì adrélé tà m̀iga dri má be ngbà 'í sáà àlò bwà ko? ⁴¹ Lè mì kàdré tà m̀iga dri, adrélé kpà tà zi Gìká tí, kòtayíró àmi tà dré tabhìlè, àmi ki 'òzo dhèlè tàkonzì na dhi ko. Bàti, dhyá ki togó àtsi ró adrézó tà dóro 'o. Di, dhyá ki rúbhá ína yàya.»

⁴² Gò dré gòzo lèlè vèsè ni r̀ sè, tà zi Gìká tí kònìni: «Áma Atá, kòkitswá mí dré kópò kòdhi ni dòzo má vélèsè má dré mvúà àko ró dhi ko dhi, mí kò'o tà mí dré adrélé lèlè 'òlè dhi kòdhyà.»

⁴³ Gò dré gòzo tódhyá gòlè àyi ki kisú ayí na, àyi ki m̀ dré tá adrélé ayí ro dhi sè. ⁴⁴ Di dré àyi ki tayízó gò, gòzo lèlè vèsè ni na sè tà zi Gìká tí ngóro dré tá zìlè dr̀dr̀ dhi t̀ni.

⁴⁵ Gò dré gòzo gòlè àyi lebèbhá nda i véna, tàà àyi dré dhi: «Mì adrè dhu rè ayí ko, adrézó lovólè? Mì nò rè ká! Lókyá kitswá dre. Á adrè 'òlè Mòndí ni Mv́a ni lefè tàkonzìbhá i drígá. ⁴⁶ Mì nga, mà kòliró! Dhyà adrélèpi áma lefè dhi atsá dre!»

Yésu ni r̀ma

(Á kònò kpà Márokò 14:43-50; Lúkà 22:47-53; Yòwání 18:3-12)

⁴⁷ Gb́ kòdhwà, Yésu dré rè dhu adrèrà'a tà ta dhi 'á dhi, Yùdásì, akódhi ni lebèbhá mudrí-dr̀r̀ dhi ki àlò dré atsázó. Adr̀ tá í vèsè mòndí zyandre angábhá kòwánà kàdrì i vélèsè ìndì bhàgo i vélèsè dhi i be. Ayi nda ì ru tá sápi i fa ìbe àyi drígá.

⁴⁸ Yùdásì adrélèpi 'òlè Yésu ni lefè nda tà tá àyi dré dhi, í ni akódhi àdhi 'i yà dhi ni tadhá àyi dré dhi kònìni: «Dhyà má dré dra kamúlè dhi, akódhi 'i. Mì kòru di akódhi, lizo ába.» ⁴⁹ Di Yùdásì nda dré ndiri àyi kisízó ànyi Yésu làga, tàà drá dhi: «Rábbì, mòdo mí dré!» Dré akódhi ni kamúzó. ⁵⁰ Di Yésu dré logózóá drá dhi: «Áma arúpi, mí 'o tà mí dré alizo 'oá dhi.» Gò mòndyá nda ì dré dhèzo Yésu dri, akódhi ni ru.

⁵¹ Gb́ kòdhwà, dhyà adrèbhá tá tùmání Yésu be dhi ki àlò dré ngàzo àyi sápi asé gò, kòwánà ki kàdrì ni màràbà ni bí bvwàzo k̀lè. ⁵² Di, Yésu dré tazoá drá dhi: «Mí logó sápi mína àrà ni na. Angyá ko, mòndyá títi adrèbhá sápi ru àyi drígá dhi ki todrà sápi sè. ⁵³ Mí ǹ ko tàlè dhi, má ni tá kitswá áma Atá ni ti lizí gò, akódhi dré ángéló zyandre lavúlè dhi ki amùzo àma ki líkí dhi? ⁵⁴ Di, má kò'o tá kònìni dhi, tà tisìlè Gìká ni Kúli na adrèbhá tàá dhi, tà kòdhi ki ru 'o kònìni dhi ki tá di ru 'o ng̀ni?»

⁵⁵ Gò Yésu dré tazoá mòndyá zyandre nda i dré dhi: «Ma vo kùgú 'i gò, mì dré adrézó alìlè sápi ìbe ìndì fa ìbe kitswálè áma ru ni? Kítú àlò àlò títi i sè dhi, má adrè tá lírlè tà tadhá tépelò na dhi, mì ru tá ma ko. ⁵⁶ Di, tà kòdhi ì atsá títi kònìni, kitswálè tà pròfètà ì dré tisìlè dhi ì kò'oró ru be dhi bvó.» Gò akódhi ni lebèbhá títi dhi ì dré akódhi ni tayízó lapázó.

Yésu pfò kòwánà ki kàdrì i kandrà bhàgo kàdrì ìbe

(Á kònò kpà Márokò 14:53-65; Lúkà 22:54-55, 63-71; Yòwání 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Dhya Yésu ni rubhá nda ì dré akódhi ni drizo lizo ába Kàyáfà, kòwánà ki kàdrì bhàna. Kònàle dhi, tátrítrí kúlí tadhábhá i bhàgo íbe dhi ì kimó tá ru.

⁵⁸ Di Péteró ro dhi, lebè tá ína Yésu lará ro, tsàle byá kòwánà ki kàdrì nda ni bhà'álé na. Dré fizo lirilé tépelò likíbhá i kòfalé, kitswálé nòá ngalè tà nda ni kùdù ni adré ngíni ya dhi.

⁵⁹ Kòwánà kàdrì i bhàgo kàdrì nda íbe títi dhi ì adré tá tà adréle tàle Yésu rú kinzò sè dhi ki nda, kitswázó akódhi ni 'o dràle dhi bvó. ⁶⁰ Di, ì kisú tá àyikya tà àlo ko, tágba móndí bí dhi ì dré apfòzo tà ta akódhi rú kinzò sè dhi. Kùdù ro dhi, móndí rí dhi ì dré apfòzo ⁶¹ taa dhi: «Dhya kònìdhi tà dhi: «Má ni kitswá tépelò Gíká àdhya ni pfu gò, gòzo síá kítú na àmvolèsè.»»

⁶² Gò kòwánà ki kàdrì dré ngàzo áyi totó lizíá Yésu tí dhi: «Mí logó mína kúlí tà dhya kòni ì dré adréle tàle mí rú kòdhi i sè ko?» ⁶³ Di, Yésu adré tá ína kírì. Gò kòwánà ki kàdrì nda dré tàzoá drá dhi: «Má adré ámi kodzó Gíká lídrì ro dhi ni rú sè, mí kòsìró mònndrà tàzoá àma dré ngalè mi Mèsíyà, Gíká ni Mvágó 'i yà dhi.» ⁶⁴ Yésu logó drá dhi: «Ámi tándi mí tà dre. Di, má adré mána taa ámi dré dhi: Mì ni Móndí ni Mvágó ni no adrérà'a lirilé Gíká rinyí líyí ni dríagó lésè. Mì ni kpà akódhi ni no adrérà'a agòle ndùrùku bhù na dhi i drìsè.» ⁶⁵ Di kòwánà ki kàdrì nda dré áyi kítá lasízó kizà dré gò, tàzoá dhi: «Akódhi dha Gíká dre! Mà ni di go véle móndí àruka kitswábhá tà ta akódhi rú dhi ki nda àdho tà sè? Mì nò rè ká! Mì yi làdhá dré dhàle Gíká rú kòdhi àmi ki bíbhálé sè dre. ⁶⁶ Mì adré di kisúá ngíni?» Di ì logó dhi: «Akódhi kitswá dràdrà sè!»

⁶⁷ Gò ì dré tùsú lufúzó akódhi mi, akódhi ni tisizo. Ayi ki àruka ì dré akódhi ni mǐ tosázó, ⁶⁸ adrézó taa dhi: «Mèsíyà, mí tà rè àma dré pròfétà ro dhi, ngalè àdhi sa mi nì ya dhi ká!»

Péteró gá Yésu rè

(A kònò kpà Mároko 14:66-72; Lúka 22:56-62; Yòwánì 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Lókyá nda sè dhi, Péteró adré tá ína lirilé kivi na, bhà'álé nda na. Gò mvátòkó àlo màràbà ro dhi dré áyi kisízó ànyi akódhi làga, taa drá dhi: «Mì tá kókpà túmání Yésu Gàliláyà lésè dhi be.» ⁷⁰ Di, Péteró dré ína tà nda ni gàzo rè móndyá títi i kandrá, tàzoá dhi: «Má nǐ ngalè mí adré àdho tà ta ya dhi ko.»

⁷¹ Gò dré ngàzo pfòle bhà'álé nda 'àsè, áyi totó ànyi dzóti làga. Mvátòkó àzya dhi dré akódhi ni nòzo gò, tàzoá móndyá adrébhá tá akódhi làga dhi ì dré dhi: «Dhya kòndi tá túmání Yésu Nàzàrétà lésè dhi be.» ⁷² Di Péteró dré gòzo tódhyá tà nda ni ga gò, mònndrà sìzo tàzoá dhi: «Má nǐ agó kòdhi ko!»

⁷³ Gí ko, móndyá kònàle nda ì dré àyi ki kisízó ànyi Péteró làga, taa drá dhi: «Mì àyi ki àlo 'i bàti! Ámi kúlí kómvo adré tadhá dhi, mí angá ángolésè ya dhi nǐ.» ⁷⁴ Di Péteró dré ngàzo mònndrà sì, tàzoá dhi: «Tátrítrí kàdré má dri, má kàdré kinzò ta dhi! Má nǐ agó kòdhi ko!» Gbǎ kòdhwa, àgólòwa dré tsírà bhèzo. ⁷⁵ Gò kúlí Yésu dré tá tàle dhi dré agázó Péteró léna. Tà tá dhi: «Drìdrì àgólòwa dré dra tsírà bhèzo dhi kandrá dhi, mí ni áma ga vésè be na.» Di Péteró dré pfòzo kivi na gò, ngòle ka'ilé ka'ika'i kizà dré.

27

A drì Yésu lizo ába Pìlátò véna

(A kònò kpà Mároko 15:1; Lúka 23:1-2; Yòwánì 18:28-32)

¹ Ngá kòwa dre dhi, kòwánà kàdrì i bhàgo íbe dhi ì dré ru yizo títi, kitswázó Yésu ni 'o dràle dhi bvó. ² Di ì dré akódhi ni adròzo gò, drizoá lizo fèá Pìlátò, Rómà ki gùvèrènére dríagá.

Yùdàsì nì dràma
(A kònò kpà Tà 'òle dhi ì 1:18-19)

³ Di Yùdàsì Yésu nì lefèlepi nda kàtògyà à nò tá tà Yésu dri kitswálé dràdrà sè dhi dre dhi, akódhi nì togó dré atsázó kizà ro lavulé tà dré tá 'òle dhi nì tà sè. Gò dré làfa lò'wa nyadhi-àlo-drì-mudrí nda ki dòzo, lizo kitswálé logóá kòwánà kàdrì ì véna bhàgo íbe, ⁴ tazoá dhi: «Má 'o tàkonzì dre. Tàko ko, má lefè mómí adrélépi tá tà àlo àko í rú dhi kàribhá ì drígá, ì kò'oró akódhi dràle.» Di, ì logó drá dhi: «Tà kòdhi nò àma ko. Nò mi kòdha!» ⁵ Di Yùdàsì dré làfa lò'wa nda ki bhèzo tépelò na gò, lizo áyi 'ì dràle.

⁶ Kòwánà kàdrì nda ì dré làfa lò'wa nda ki kudhúzó, tazoá dhi: «Àma ki tátírítrí kúlí adré làfa kònìdhi nì bhàma tùmání làfa tépelò na dhi íbe dhi nì logá. Tàko ko, kònìdhi làfa fèle kàrí kutúzó dhi 'i.» ⁷ Di ì dré ru yìzo gò, làfa nda nì dòzo lizo lèdrì rùlepi àlo dhi nì amvú gi, amvú nda kàdréro àrà adrézó mómí alialì dhi ki àbvò si lána dhi ró. ⁸ Tà nda sè dhi, à adré amvú nda nì zi «Amvú kàrí àdha» atsálé àndrò kònìdhi. ⁹ Di tà longolé profétà Yèrémíyà tí dhi dré ru 'òzo kònìni. Akódhi longó tá dhi: «Ì do làfa lò'wa nyadhi-àlo-drì-mudrí ledélé àrezá sè dhi ì. Kòdhi tá làgí Ìsèrélè ànzi ì dré bhàle akódhi nì tà sè dhi 'i. ¹⁰ Làfa nda sè dhi, ì dré amvú lèdrì rùlepi àdha nì gizo, ngóro Mírì dré tá tàle má dré dhi tìni.»*

Yésu pfò Pìlátò kandrà
(A kònò kpà Márokò 15:2-5; Lúkà 23:3-5; Yòwánì 18:33-38)

¹¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu dré pfòzo áyi totó Pìlátò, gùvèrènerè nda kandrà. Gò Pìlátò dré lizízóá tíá dhi: «Mi, mi ópí Yúdà ànzi kya 'i?» Yésu logó drá dhi: «Ámi tàndì mí tà dre.» ¹² Kòwánà kàdrì ì bhàgo íbe dhi ì kàsíkì akódhi dre dhi, dré kúlí logózó ko. ¹³ Di Pìlátò dré lizízóá tíá dhi: «Mí yi tà tíí ì dré adrélé tàle mí rú kòdhi ì ko?» ¹⁴ Di, Yésu logó ína kúlí àlo ko. Gò gùvèrènerè nda nì lèdrì dré gàzo ásà.

A nò tà Yésu dri kitswálé dràdrà sè
(A kònò kpà Márokò 15:6-15; Lúkà 23:13-25; Yòwánì 18:39-19:16)

¹⁵ Kóná àlo àlo tíí, gwányá Pásikà àdha tú dhi, gùvèrènerè nda adré tá dha ángùdhi bádzó na, mómí zyandre dhi ì dré adrélé kípèle dhi nì trì àyi dré. ¹⁶ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, agó àlo rú be Yésu Bàrábà, tà nì nì nìzo dóro dhi tá bádzó na. ¹⁷ Di mómí zyandre dhi ì kòkímó ru dre dhi, Pìlátò dré àyi ki lizízó tazoá dhi: «Mì adré leá dhi, má kòtrì àmi dré dha ángùdhi kòdha: Yésu Bàrábà, kó ngalè, Yésu adrélé zìle Mèsíyà ro kònìdhi?» ¹⁸ Lizí tá àyi kònìni tàko ko, nì tá tàle dhi, ì fè tá Yésu í drígá ngbà 'í dirèma sè dhi be.

¹⁹ Pìlátò dré tá adrèrà'a lírìlé tàbvò tǎrà na dhi 'á dhi, akódhi nì tòkó dré mómí mùzo tàá drá dhi: «Mí kò'o agó tà àko í rú kòdhi kònzì ko. Angyá ko, àndrò kònìdhi, má abì toróbí akódhi nì tà dri gò, àma drì dré adrélé abílé tà nda sè tò.»

²⁰ Di kòwánà kàdrì ì bhàgo íbe dhi ì dré mómí zyandre nda ki kodzózó, ì kòziró Pìlátò tí kòtrìró Bàrábà gò, Yésu nì 'òzo dràle. ²¹ Gò Pìlátò dré gòzo lizíá àyi tí dhi: «Mì adré leá dhi, má kòtrì àmi dré dha ángùdhi àyi rì kòni ì kòfalé dhi kòdha?» Di ì logó dhi: «Bàrábà!» ²² Pìlátò gò lizíá dhi: «Má nì di àdho 'o Yésu adrélé zìle Mèsíyà ro kònìdhi sè?» Di àyi tíí nda ì logó dhi: «Mí tidí akódhi fa kípákpa dri!» ²³ Pìlátò gò lizíá dhi: «Akódhi 'o àdho tà kònzì 'i?» Di ì dré gòzo adrélé tetrélé rìnyí sè, adrélé loyóá dhi: «Mí tidí akódhi!»

²⁴ Pìlátò dré nòzoá dhi, í kitswá tá vélé tà àlo 'o bwà ko, be ró dhi, mómí zyandre nda ì adré tá 'òle ligílé í be. Di dré yì adózó, áyi drígá dzìzo àyi tíí ì mi gò, tazoá dhi: «Ma tà àlo àko má rú dha kònìdhi nì kàrí nì tà sè! Akódhi nì kàrí nì ngo àmi dri!»

* 27:10 A kònò Zàkàríyà 11:12-13; Yèrémíyà 18:2-3; 19:1-2; 32:6-15.

²⁵ Di móndyá zyandre títi nda ì dré logózóá dhi: «Akódhi ni kàrí kàdré ngòle àma dri, àma kì ànzi íbe wà!» ²⁶ Gò Pìlátò dré Bàrábà ni trizo àyi dré. Dré Yésu ni 'òzo bhwàle gò, akódhi ni fèzo kitswálé tidílé fa kipakipa dri dhi bvó.

Sòdá ì gu Yésu

(A kònò kpà Mároko 15:16-20; Yòwàni 19:2-3)

²⁷ Gò Pìlátò ni sòdá ì dré Yésu ni drizo fizo ába gùvèrènerè nda ni dzó kàdrì na. Ì dré sòdá àruka títi dhi kì azízó ru amú àyi íbe akódhi làgàsè. ²⁸ Gò ì dré akódhi ni kítá kì tuvùzo rúàsà, kánzò kǎ asózó rúá. ²⁹ Ì dré fanzi kùtsi ró dhi ni pàzo kùla ró asólé dríá gò, kòzó bhàzo dríágo ni lésè. Di ì dré àyi kì kórókó titizo akódhi kandrà adrézó akódhi ni gu, adrézó tàá dhi: «Mòdo mí dré, ópí Yúdà ànzi kya ni!» ³⁰ Ì dré adrézó túsú lufú rúá gò, ì dré kòzó nda ni adózó adrézó akódhi ni drì tswa ásà. ³¹ Ì kògu akódhi kònini dre dhi, ì dré kánzò nda ni avùzo rúàsà, gòzo akódhi ni kítá kì tosó rúá. Gò ì dré akódhi ni drizo lizo ába, kitswálé tidílé fa kipakipa dri dhi bvó.

Yésu ni tidima fa kipakipa dri dhi

(A kònò kpà Mároko 15:21-32; Lúka 23:26-43; Yòwàni 19:17-27)

³² Ì dré tá adrerà'a apfòle kònalèsè dhi 'á dhi, ì dré drì sizo agó àlo rú be Sìmonà, angálépi Kìrénè lésè dhi be.† Di ì dré akódhi nda ni 'òzo rinyí sè adrelé fa kipakipa Yésu àdhya ni do.

³³ Gò ì dré lizo Yésu be tsàle àrà rú zìle Gòlògótà dhi na. (Rú nda kòdhi adré lèá tàle dhi «Àrà drífà àdhya».) ³⁴ Kònàle dhi, ì dré vìnò amulé àlókò kùdzí dhi be dhi ni fèzo akódhi dré mvùle.‡ Di, akódhi kòtabhì ngá nda dre dhi, dré ína gàzoá rè. ³⁵ Di ì dré akódhi ni tidízó fa kipakipa dri gò, akódhi ni kítá kì lanzízó àyi kòfalèsè dzègé sè.§ ³⁶ Gò ì dré lirízó adrelé tà likí akódhi làgàsè. ³⁷ A tisì tá tà tà nòzo akódhi dri dhi wárágà dri gò, wárágà nda ni dīzo akódhi drìle. A tisì tá dhi: «Kòndhi Yésu, ópí Yúdà ànzi kya 'i.» ³⁸ A tidí tá kpà kùgubhá rì dhi ì fa àruka ì drìsè akódhi làgàsè: àlo ni dríágo ni lésè, àzya ni lidzì ni lésè.

³⁹ Móndyá adrébhá tá lavulé àrà nda 'àsè dhi ì adré tá akódhi ni lodhá, adrézó àyi kì drì ya, ⁴⁰ adrézó tàá dhi: «Mí tá kitswálépi tépelò pfu gòzo síá kítú na àmvolèsè ni, mí tidrí di ámi tàndi wà! Mí kàdré Giká ni Mvágó 'i bàti dhi, mí así fa kipakipa kòdhi drìlèsè wà!»

⁴¹ Kòwàna kàdrì ì, tatrítrí kúlí tadhábhá ì bhàgo íbe dhi ì adré tá kpà akódhi ni gu kònini, adrézó tàá dhi: ⁴² «Akódhi tidrí móndí àruka ì 'í. Di, kitswá ína àyi tàndi ni tidrí bwà ko! Kàdré ópí Isèrèlè ànzi kya 'i bàti dhi, kàsí nyànomvá fa kipakipa drìlèsè gò, mà kòka'iró akódhi! ⁴³ Bhà tá àyi tà ka'ika'i Giká léna, adrézó tàá dhi: «Ma Giká ni Mvágó 'i.» Giká kàdré di akódhi ni le bàti dhi, kàpá akódhi nyànomvá dràdrà lésè.»

⁴⁴ Kùgubhá tidílé akódhi be nda ì adré tá kpà akódhi ni lodhá kònini.

Yésu ni dràma

(A kònò kpà Mároko 15:33-41; Lúka 23:44-49; Yòwàni 19:28-30)

⁴⁵ Kidhólé kítú rírì sè dhi, tínimvá dré bvò ni mǐ dòzo wáyi, tsàle sáà na kítú rírì àmvolèsè dhi na. ⁴⁶ Anyiànyi sáà na sè dhi, Yésu dré liyízó kúlí 'u'ù sè tàzoá dhi: «Èlòyi, Elòyi, lémà sàbàkàtànì?» Kòdhi adré lèá tàle dhi: «Áma Giká, áma Giká, mí tayí ma àdho tà sè?»* ⁴⁷ Móndí àruka adrébhá tá kònàle dhi ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré tàzoá dhi: «Akódhi adré Elíyà ni zi.» ⁴⁸ Gò àyi kì àlo dré ràzo mbèlè ngá vòdhovódho dhi ni adó, vìnégàrì dàzo lána, dròzoá kòzó sílé gò, tingázóá kuru fèle

† 27:32 27:32 «Kìrénè» kòndhi tá bhàandre bvò Libíyà àdhya lé, bvò kàdrì Afirikà àdhya lé dhi 'i. ‡ 27:34 27:34 A kònò Longó ì 69:22. § 27:35 27:35 A kònò Longó ì 22:19. * 27:46 27:46 A kònò Longó ì 22:2.

Yésu dré mvùle. ⁴⁹ Di, àyi ki àruka ì dré tàzoá dhi: «Mí tayí rè akódhi, mà kònòró ngalè Elíyà ni atsa akódhi ni tidrí yà dhi.»

⁵⁰ Yésu dré gòzo tódhyá trèle kúlí 'u'ù sè gò, áyi lídrì tayízó lile. ⁵¹ Gbã lókyá nda sè dhi, kítá 'ìle tépelò ni 'a lakízó dhi dré lasízó 'a be rì, kidhólé drì lésè tsàle pá na. Bvò dré ru kosézó gò, kírà ì dré togázó. ⁵² Mógó ì dré ru lanzízó gò, mómí lólo Gíká àdhyà bí dràbhá dre dhi ki rúbhá ì dré ngàzo dràdrà 'ásè. ⁵³ Ayi nda ì kòpfò mógó ì lésè dre dhi, ì dré tífizó Yerúsalemà na Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi àmvolésè gò, ì dré agázó mómí bí dhi ì mi.

⁵⁴ Rómà ki sòdá ki kàdrì ì sòdá ni ìbe adrèbhá Yésu ni líkí dhi ì kònò kàdikàdi nda túmání tà títi ru 'obhá nda ìbe dre dhi, tirì dré gàzo àyi léna bí. Di ì dré tàzoá dhi: «Dhya kòdhi tá ína Gíká ni Mvágó 'i bàti!»

⁵⁵ Tòkó bí dhi ì tá kpà kònale, adrélé tà nda ki no lará ro. Ayi nda ì lebè tá Yésu Gàliláyà lésè, adrézó tà 'o drá. ⁵⁶ Ayi kòfalé dhi tá: Màriyà Màngadálénè, Màriyà Yàkòbhò ki andre Yòséfà be dhi, tsàle Zèbèdáyò ni ànzi ki andre.

Yésu ni rúbhá bhàma mógó na dhi

(A kònò kpà Márokò 15:42-47; Lúka 23:50-56; Yòwání 19:38-42)

⁵⁷ Ìndró kàdrì dre dhi, agó àlo rú be Yòséfà dhi dré lizo Pílátò véna. Akódhi nda tá ngá líyí angálépi Arimátáyà lésè dhi 'i. Atsa tá kpà Yésu ni lebèlepi ró. ⁵⁸ Di akódhi kòtsa Pílátò véna dre dhi, dré Yésu ni rúbhá zizo tíá. Gò Pílátò dré tàzoá dhi, à kòfè rúbhá nda drá. ⁵⁹ Di Yòséfà dré lizo rúbhá nda ni do lambélé kítá kemve dóro dhi sè gò, ⁶⁰ lizo bhàá áyi tándi ni mógó tídhí ì dré tá 'òle gàle kírà na dhi na. Dré kírà kàdrì dhi ni alízó bhàle mógó nda tí gò, lizo. ⁶¹ Màriyà Màngadálénè ì Màriyà àzya be dhi ì lírí tá mógó nda kandrà, adrélé tà nda ki no.

A bhà sòdá ì kitswálé mógó líkí

⁶² Kítú bvóá dhi sè, kòdhi adrè tàá dhi, kítú adrézó tà ledé dhi àmvolésè dhi, kòwánà kàdrì ì Fàrisáyò ìbe dhi ì dré lizo Pílátò véna, ⁶³ tàá drá dhi: «Atalágó, tà àlo dhya mómí ki litilépi kòdhi dré tá tàle dré adrérà 'a lídrì ìbe dhi 'á dhi agá ína àma léna dre. Akódhi tà tá dhi: «Kítú na àmvolésè dhi, má ni nga dràdrà 'ásè.» ⁶⁴ Di ásà dhi, mí kòfè tòlí adrézó akódhi ni mógó líkí tsàle kítú ni na tú. A kò'o kònini ko dhi, akódhi ni lebèbhá ki kitswá lile akódhi ni rúbhá kugù, gòzo tàá mómí ì dré dhi, akódhi nga dràdrà 'ásè dre. Di tà nda ni go véle mómí ki líti wáláká ni ni lavú.» ⁶⁵ Pílátò logó àyi dré dhi: «Sòdá ì be kònwarè. Mì kòdrì àyi lizo àyi ki bha adrélé mógó nda ni líkí ngóro mì dré nìle 'òle dhi tíni.» ⁶⁶ Di ì dré lizo kírà mógó nda tí dhi ni kíkpa gò, ì dré sòdá nda ki bhàzo adrélé líkiá.

28

Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi

(A kònò kpà Márokò 16:1-10; Lúka 24:1-12; Yòwání 20:1-10)

¹ Sàbátù àmvolésè, kítú ni àlo pòsò àdhyà sè dhi, Màriyà Màngadálénè ì Màriyà àzya be dhi ì dré ngàzo drùbhì kínó lile Yésu ni mógó no. ² Gbã kòdhwa, bvò dré ru kosézó rinyí sè gò, ángeló Mírì àdhyà dré asízó bhù lésè alile kírà lí mógó nda tísè gò, dré lírízó kírà nda dri. ³ Akódhi ni làsú tá lagulagu ró, ìndi akódhi ni kítá ì tá kemve kpírikpírí. ⁴ Di sòdá adrèbhá tá mógó nda ni líkí dhi ì dré lyàzo kwàkwà tirì dré gò, ì dré ledhézó kìní mi atsalé àbvò ì tíni.

⁵ Di, ángeló nda dré tàzoá tòkó nda ì dré dhi: «Mì ro ngá ko! Má nì tàle dhi, mì adrè Yésu tidilé fa kípákpa dri dhi ni nda kòdhya dhi be. ⁶ Akódhi kònwa yókódhó. Nga ína dràdrà 'ásè ngóro dré tá tàle dhi tíni. Mì alì àrà tá rúbhá ni ni bhàzo dhi ni no. ⁷ Di mì lí mbèlè tàá akódhi ni lebèbhá ì dré dhi: «Akódhi nga dràdrà 'ásè dre.

Adré lile àmi kandrána Gàliláyà na. Kònàle dhi, mì ni akódhi ni no.> Nyànomvá dhi, má longó tà nda kòdhi ì àmi dré dre!»

⁸ Dì tòkó nda ki togó dré gàzo tirì sè bǐ ìndì arí sè bǐ gò, ì dré ngàzo mógó nda lésè, ràle kitswálé rúbí nda ni longó Yésu ni lebèbhá ì dré. ⁹ Gbǎ kòdhwa, ì dré ru kisúzó Yésu be gò, dré tàzoá dhi: «Mòdo àmi dré!» Dì ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, ledhélé akódhi ni pá ru, akódhi ni lindrì bhàzo. ¹⁰ Dì Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì ro ngá ko! Mì lǐ tàá áma adrúpi ì dré dhi, ì kòlì Gàliláyà na. Kònàle dhi, ì ni áma no.»

Tà sòdá mógó likíbhá dhi ì dré longolé dhi

¹¹ Tòkó nda ì dré tá adrérà'a láti 'á dhi, sòdá adrèbhá tá mógó nda ni likí dhi ki àruka ì dré lizo bhàandre na, tà títi lavúbhá nda ki longó kòwánà kàdrì ì dré. ¹² Dì kòwánà kàdrì nda ì kòkimó ru bhàgo íbe dre dhi, ì dré ru yǐzo gò, làfa fèzo bǐ sòdá nda ì dré, ¹³ tàzoá àyi dré dhi: «Lè mì kòtà dhi: <Akódhi ni lebèbhá ì atsá tá ngátsi sè akódhi ni rúbhá kugù, mà dré tá adrérà'a ayí ko dhi 'á.> ¹⁴ Dì tà nda ni rúbí kòlì dhèle gùvèrènére bína dhi, mà ni àmi ki tàrà ga akódhi kandrá, tà àlo kònzì dhi kàtsáro àmi rú ko dhi bvó.» ¹⁵ Dì sòdá nda ì dré làfa nda ni dòzo gò, ì dré 'òzoá ngóro tàle àyi dré dhi tíni. Dì tà nda kòdhi dré la'úzó Yúdà ànzi ì kòfalé, lile drǐdrǐ atsálé ándrò kòndhi.

Yésu tayí àzì kàdrì àyi lebèbhá ì drígá

(A kònò kpà Márokò 16:14-18; Lúkà 24:36-49; Yòwánì 20:19-23; Tà 'òle dhi ì 1:6-8)

¹⁶ Gò Yésu ni lebèbhá mudrì-drì-àlo dhi ì dré ngàzo lile Gàliláyà na, mbàle kòngó Yésu dré tá tadhále àyi dré dhi drìna. ¹⁷ Dì ì kòtsa akódhi ni no dre dhi, ì dré ledhézó àyi ki kórókó títi akódhi kandrá, akódhi ni lindrì bhàzo. Dì, àyi ki àruka ì kayí tá àyikya tà nda àyi léna. ¹⁸ Gò Yésu dré àyi kisízó ànyi àyi títi dhi ì làga, tàá àyi dré dhi: «Gìká afè má dré rǐnyí adrézó tà títi bhù na ìndì bvò dri dhi ì drìle dhi dre. ¹⁹ Dì ásà dhi, mì lǐ móndí sùrú títi ì 'àsè dhi ki 'o atsálé áma lebèbhá ì ró, bàtísimò fèzo àyi dré Gìká Atá ni rú sè, Mvágó ni rú sè ìndì Tirí Lólo ni rú sè. ²⁰ Mì kòtadhá tà títi má dré tàle mì kò'o dhi ì àyi dré adrélé 'òle. Dì mì yi rè ká! Má ni ngbú adrè tùmǎní àmi íbe, tsàle byá lókyá kùdù na.»

Rúbí Tani Márokò dré tisìle dhi

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisìlepi dhi tá Márokò 'i. Akódhi nda tá Yòwánì Márokò, àziàmù Pólò kya Bàrànába be dhi 'i (Tà 'òle dhi i 12:25). Akódhi tá kpà àziàmù Pétèrò àdhya 'i (1 Pétèrò 5:13). Do tá tà í dré yìle àyi nda i véna dhi i, búkù kònìdhi ni tisìzo. A adré kisùá dhi, búkù su Rúbí Tani ni tà dri dhi i kòfalé dhi, búkù Márokò àdhya kònìdhi búkù tisìle drìdrì dhi 'i.

Kìdhólé búkù kònìdhi ni kìdhoma lésè dhi, Márokò adré tadhá ngádra 'á dhi, Yésu Gìká ni Mvágó 'i (1:1; 1:11; 3:11; 5:7; 9:7; 14:61-62; 15:39). Tàko ko, Yésu nda adré tirí kònzi ki dro topfòle mómí dhi i lésè, adrézó mómí ki tidrí àyi ki drà i lésè, adrézó tà àruka bí líndrìga ró dhi ki 'o, tadházóá dhi, àyi rìnyí angá Gìká vélésè káyà dhi. Rìnyí nda sè dhi, adré kpà tà tadhá kúlí lanzìlanzì sè, adrézó ndìndì mómí ki tàkonzì tri. Dì, búkù kònìdhi ni kìdhoma na dhi, adré ína tàá ngádra 'á dhi, i àdhi 'i yà dhi ko. Be ró dhi, adré àyi zi Mómí ni Mvá ro, mómí i kòkisùró zyà tà dré adrélé 'òle ìndì tadhálé dhi i 'íká, gò i kòka'író akódhi ndò.

Márokò adré tà Yésu dré 'òle ìndì tadhálé dhi ki kipè tisìle àyi búkù kònìdhi léna. Adré àrà do bí adrézó tà ru 'obhá Yésu ni pòsò kùdù sè dhi ki tití. Tàko ko, tà nda i adré tadhá ngádra 'á dhi, Yésu àdhi 'i ya dhi. Kùdù ro dhi, Yúdà ànzi ki kàdrì bí dhi i gá akódhi gágà. Dì, akódhi ni lebèbhá tití dhi i nǐ tàle dhi, akódhi Gìká ni Mvágó 'i bàti dhi be.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Látì ledema Yésu dré àyi àzì 'òzo dhi (1:1-13)
- 2) Yésu ni àzì bvò Gàlìláyà àdhya na dhi (1:14-9:50)
- 3) Yésu ni atsí ngàzo Gàlìláyà lésè lile Yèrúsalmà na dhi (10:1-52)
- 4) Yésu ni pòsò kùdù, ìndì akódhi ni dràma (11:1-15:47)
- 5) Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi, ìndì akódhi ni mbàma bhù na dhi (16:1-20)

Yòwánì Bàtìsimò fèlepi ledé látì Mírì Yésu dré

(A kònò kpà Mátáyò 3:1-12; Lúkà 3:1-18; Yòwánì 1:19-28)

¹ Kònìdhi Rúbí Tani, Yésu Krìsto, Gìká ni Mvágó ni tà dri dhi 'i.*

² Ngóro pròfètà Èsáyà dré tisìle Gìká ni Kúlí na dhi tìni dhi, Gìká tà tá dhi: «Mí nò ká! Má ni dhya dra áma kúlí longólépi dhi ni mu lile mí kandrána.

Akódhi nda ni látì ledé mí dré.†

³ Akódhi dhya adrélépi kúlí loyó duku na dhi 'i.

Adré tàá dhi: «Mì kòledé látì Mírì dré alìzo!

Mì kòlotó látì atsálé pyà akódhi dré!»‡»

⁴ Dì Yòwánì Bàtìsimò fèlepi pfò tá duku na gò, kìdhólé adrélé bàtìsimò fe mómí i dré. Adré tá longóá àyi dré dhi, i kòladzá àyi ki togó gò, bàtìsimò dòzo, Gìká kòtrìró àyi ki tàkonzì i be dhi bvò. ⁵ Dì mómí zyandre dhi i adré tá apfòle bvò wáyì Yúdáyà àdhya lésè ìndì Yèrúsalmà lésè, alìle Yòwánì vélé. I adré tá àyi ki tàkonzì ki ta ngádra 'á gò, akódhi dré adrézó bàtìsimò fe àyi dré yìandre Yòròdánè àdhya na.

⁶ Yòwánì asó tá kítá ledélé kàmìlò bhí sè dhi i rú, káfà ledélé kà'wá kíní sè dhi ni 'ìzo àyi kípilé 'á. Adré tá kisa nya, adrézó kpà apé mbì na dhi ni mbe.

* **1:1** 1:1 Wárágà àruka Gìká ni Kúlí tisìzo àyi dri dhi i léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú ko: «Gìká ni Mvágó».

† **1:2** 1:2 A kònò Málákì 3:1. ‡ **1:3** 1:3 A kònò Èsáyà 40:3.

⁷ Adré tá longóá mǎndí i dré dhi: «Dhya àlo áma lavúlépi rǐnyí sè dhi ni adhé má bvó. Má kitswá akódhi nda ni lindrǐ sè ko. Má kitswá ndǐndǐ tandǐle akódhi ni kámókà bǎ tri bwà ko. ⁸ Má adré mána bàtísimò fe àmi dré yǐ sè. Dǐ, akódhi ni ína bàtísimò fe àmi dré Tirí Lólo sè.»

*Yésu ni bàtísimò dòma, ìndǐ akódhi ni tabhǐma duku na dhi
(A kònò kpà Mátáyò 3:13-4:11; Lúkà 3:21-22; 4:1-13)*

⁹ Lókyá nda sè dhi, Yésu dré angázò Nàzàrètà Gàliláyà le dhi lésè, alile bàtísimò do Yòwánì véle Yòròdánè na. ¹⁰ Dǐ gbǎ lókyá Yésu dré tá adrérà'a apfòle yǐ lésè dhi 'á dhi, dré bhù nòzo ru lanzírà'a gò, Tirí Lólo nòzo asírà'a kòbhòlà tíni adhéle í dri. ¹¹ Gò kúlí dré apfòzo bhù lésè tàá dhi: «Mì áma Mvágó má dré lèle tò dhi 'i. Áma togó adré kinílé àmi tà sè tò.»

¹² Gbǎ lókyá nda sè dhi, Tirí Lólo dré Yésu ni drǐzo lizo ába duku na. ¹³ Kònàle dhi, Sàtánà dré akódhi ni tabhǐzo litíle kǐtú nyadhǐ-rǐ. Akódhi adré tá adrélé kà'wá mbì na dhi íbe, ìndǐ ángélò ì adré tá akódhi ni ledé.

*Yésu kidhó áyi lebhǎ kǐ azǐ
(A kònò kpà Mátáyò 4:12-22; Lúkà 4:14-15; 5:1-11)*

¹⁴ Yòwánì ni rùma bhèle bǎdzó na dhi àmvolésè dhi, Yésu dré lizo bvò Gàliláyà àdhya na gò, kidhóle adrélé Rúbí Tani angálépi Gíkà vélesè dhi ni longó mǎndí i dré. ¹⁵ Adré tá longóá dhi: «Lókyá kitswá dre. Gíkà ni Opǐ atsa ànyǐ dre. Mì kòladzá àmi kǐ togó agòzo Gíkà véle! Mì kòka 'i Rúbí Tani!»

¹⁶ Kǐtú àlo, Yésu dré tá adrérà'a atsilé tǎpǎriandre Gàliláyà àdhya mǐlésè dhi 'á dhi, nò tá Sǐmónà ì adrúpi ni Andréyà be, adrérà'a àyi kǐ kimbá bhe yǐ na. Angyá ko, àyi tá kosyá bhebhá 'i. ¹⁷ Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì alì má vésè. Kidhóle nyànomvá dhi, mì gò véle adrélé kosyá bhebhá ì ró ko. Má ni àmi kǐ 'o adrélé mǎndí ndabhá ì ró.» ¹⁸ Dǐ gbǎ lókyá nda sè dhi, ì dré àyi kǐ kimbá kǐ tayízó gò, ì dré ngàzo adrélé akódhi ni lebhè.

¹⁹ Yésu kòlì vwàle tsà dre dhi, dré Yàkòbhò ì adrúpi ni Yòwánì be, Zèbédáyò ni ànzi ì ró dhi kǐ nòzo, adrérà'a àyi kǐ kimbá kǐ mǐ ledé bwátù na. ²⁰ Gbǎ kòdhwa, Yésu dré àyi kǐ azízó gò, ì dré àyi kǐ atá Zèbédáyò ni tayízó àzibhá ni íbe bwátù na, alizo Yésu vésè.

*Yésu dro tirí kònzi agó àlo dhi lésè
(A kònò kpà Lúkà 4:31-37)*

²¹ Amvolásà dhi, Yésu ì dré lizo lebhǎ ni íbe tsàle bhàandre Kàpàrànwúmà àdhya na. Sàbátù kàtsá dre dhi, Yésu dré fizo Yúdà ànzi kǐ lísàmbò dzó na gò, kidhóle adrélé àyi kǐ tadhá. ²² Ì adré tá akódhi ni yǐ síbhálé be ngbo, tà dré adrélé tadhálé dhi kǐ tà sè. Tàko ko, akódhi ni kúlí ì tá lanzǐlanzǐ ro. Adré tá ína àyi kǐ tadhá ngóro tǎtrǐtrǐ kúlí tadhábhá kya tíni ko.

²³ Gbǎ kòdhwa, agó àlo àyi kǐ lísàmbò dzó nda 'á adrélépi tirí kònzi íbe í léna dhi dré ngàzo trèle, ²⁴ yòzoá dhi: «Á! Yésu Nàzàrètà lésè ni, tsítsǐ àma kòfalésè mí be dhi, àdho tà 'i? Mǐ alì àma kǐ tà 'o akílé? Má nǐ mì àdhi 'i ya dhi be. Mì Dhya lólo Gíkà àdhya 'i!»

²⁵ Gò Yésu dré ngàzo ligíle tirí kònzi nda be, tàzoá dhi: «Mǐ atsú àmi ti! Mǐ pfò agó kònǐdhi lésè!» ²⁶ Dǐ tirí nda dré agó nda ni kizízó rǐnyí sè, trèzo kúlí 'u'ù sè gò, pfòzo lásà lile. ²⁷ Mǎndyá títi kònàle nda kǐ lindrǐ dré gàzo bhwǎbhwa gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Kònǐni ni àdho tà 'i? Mǐ yǐ rè tà tídhǐ akódhi dré adrélé tadhálé kúlí lanzǐlanzǐ ì sè dhi ì ká! Adré ndǐndǐ tòlí fe tirí kònzi ì dré gò, ì dré adrézó akódhi ni kúlí ka 'i 'òle.» ²⁸ Dǐ Yésu ni rúbí dré la'úzó mbèlè bvò wáyǐ Gàliláyà àdhya 'ásè.

*Yésu tidrí dràbhá i, móndí tirí kònzi íbe àyi léna dhi íbe
(A kònò kpà Mátáyò 8:14-17; Lúka 4:38-41)*

²⁹ Yésu ì kàpfò lèsámò dzó nda lésè dre dhi, ì dré lizo Yàkóbhò íbe ìndì Yòwánì be tsàle Sìmónà kì dzó Andréyà be dhi na. ³⁰ Dì, Sìmónà ni àdrá adré tá ína ayilé lángá na, rúbhá ni dré tá adréle àtsi ró dhi sè. Gò tà nda ni tàzo Yésu dré. ³¹ Dì dré áyi kisízó ànyi tòkó nda làga, akódhi ni drígá ru, akódhi ni tingázó kuru gò, rúbhá àtsi nda dré pfòzo rúásà. Gò tòkó nda dré kidhózó ngá fe àyi dré nyàle.

³² Ìndró sè, kítú kòndì dre dhi, à dré dràbhá títi dhi kì adzizó tùmání móndyá títi tirí kònzi íbe àyi léna dhi íbe Yésu vélé. ³³ Móndyá títi bhàandre nda 'á dhi ì kimó tá ru adréle dzó nda tí. ³⁴ Dì Yésu dré móndí bí adrébhá tá drà twátwa íbe dhi kì tidrízó. Dré kpà tirí kònzi bí dhi kì dròzo topfòle móndí ì lésè. Dì, adré tá ína kúlí logá tirí kònzi nda ì dré, ì dré nìle akódhi àdhi 'i ya dhi be dhi sè.

*Yésu tatsí Giká ni kúlí longóbe bvò Gàliláyà àdhya 'ásè
(A kònò kpà Lúka 4:42-44)*

³⁵ Drùbhì kínó, ngá pfùnìpfùnì sè dhi, Yésu dré pfòzo lile àrà móndí àko dhi na gò, kidhólé adréle tà ta Giká be. ³⁶ Sìmónà ì arúpi ni íbe dhi ì dré ngàzo adréle akódhi ni nda. ³⁷ Ì kòkisú akódhi dre dhi, ì dré tàzoá drá dhi: «Móndyá títi dhi ì adré ámi nda.» ³⁸ Dì akódhi logó àyi dré dhi: «Mà kòlì bhà àma làgàsè dhi ì 'ásè, má kòlongóro kpà Giká ni kúlí kònale be dhi bvó. Tàko ko, tà nda tà má dré alizo 'òá dhi 'i.» ³⁹ Gò dré ngàzo tatsilé bvò wáyi Gàliláyà àdhya 'ásè, Giká ni kúlí longóbe Yúdà ànzi kì lèsámò dzó ì 'ásè, ìndì tirí kònzi kì drobe topfòle móndí ì lésè.

*Yésu tidrí agó àlo kàrí dré rùle dhi
(A kònò kpà Mátáyò 8:1-4; Lúka 5:12-16)*

⁴⁰ Kítú àlo dhi, agó àlo kàrí dré rùle dhi alì tá adhéle áyi kórókó títi Yésu kandrà, akódhi ni ti lizizó tàzoá dhi: «Mì rìnyí íbe kitswázó áma temvé tidrílé, mí kòlè dhi.» ⁴¹ Dì Yésu dré kizà dòzo áyi togó na akódhi ni tà sè gò, drígá kidzìzo akódhi ni tabè, tàzoá drá dhi: «Má lè 'i. Mí kàdré kemve kpírìkpírì wà!» ⁴² Gbà kòdhwa, kàrí drà nda dré ngàzo agó nda rúsè gò, dré adrízó.

⁴³ Gbà lókyá nda sè dhi, Yésu dré láti fèzo akódhi dré lizo, tà lazizó driá kònini: ⁴⁴ «Mí kònò dóro, mí kòlongóro tà kòdhi dhya àlo dré ko. Be ró dhi, mí lè mína ámi tadhá kòwánà dré nòle, ìndì mí fè ngá mòbòmà ro Giká dré ámi temvema sè ngóro Mósè ni tátrítrí kúlí dré adréle tàle dhi tìni, tadházóá móndí ì dré dhi, mí adrí dre káyà dhi.» ⁴⁵ Dì, agó nda kòlì dre dhi, dré ína kidhózó adréle tà atsálépi í rú nda ni longó ngádra 'á, adrézó rúbí ni ni 'o la'ulé. Ásà dhi, Yésu kitswá tá gòle vélé file bhàandre àlo dhi na ngádra 'ásè bwà ko. Be ró dhi, adré tá ína adréle àrà móndí àko dhi ì 'ásè. Dì, tágba kònini dhi, móndí zyandre dhi ì adré tá angalé àrà títi ì lésè alile akódhi vélé.

2

*Yésu tidrí agó àlo pá be àbvò ro dhi
(A kònò kpà Mátáyò 9:1-8; Lúka 5:17-26)*

¹ Kítú àruka ì kòlavú dre dhi, Yésu dré gòzo gòle Kàpàrànwúmà na gò, à dré yìzoá tàle dhi, akódhi ì bhàna. ² Dì móndí zyandre lavulé dhi ì dré alizo ru kimó gàle dzó nda léna bí. Àrà adrézó dhya kì totó ndìndì kivi na dzó nda tí dhi tá vélé yókódhó. Yésu dré tá adrerà'a Giká ni kúlí longó àyi dré dhi 'á dhi, ³ móndí àruka ì dré atsázó agó àlo pá be àbvò ro, àyi kì su ì dré adréle adólé kindri dri dhi be. ⁴ Dì, móndyá zyandre nda kì tà sè dhi, ì kitswá tá àyikya láti kisú fizo ába Yésu véna bwà ko. Dì ì dré ngàzo mbàle ába dzó nda drìna gò, dzó nda ni drì awú. Ì kòlò láti dre dhi, ì dré

akódhi ni tirízó sìle kíndri dré adrézó ayilé driá dhi dri, Yésu kandrá. ⁵ Di Yésu kònò àyi ki tà ka'ika'i dre dhi, dré tazoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Áma mvá, à trī ámi tàkonzì i dre.»

⁶ Di, tátrítrí kúlí tadhábhá àruka adrébhá tá lirílé kònàle dhi i dré dhèzo adrélé kisùá àyi léna dhi: ⁷ «Dhya kòndi adré tà ta kònini àdho tà sè? Adré ina Giká ni dha! Adhi ni kitswá tàkonzì tri nì, kàdré ngbà 'í Giká 'i kalóma ko dhi?»

⁸ Gbă kòdhwa, Yésu dré tà i dré adrélé kisùle nda ni nizo kyá gò, tazoá àyi dré dhi: «Mì adré àmikya tà kisù kònini àdho tà sè? ⁹ Tà kitswálé tàle mbèlè agó pá be àbvò ro kòndhi dré dhi, ángùdhi 'i: <A trī ámi tàkonzì i dre> dhi, kó ngalè, <Mí nga, mí do ámi kíndri, ìndì mí kidhó atsí to> dhi? ¹⁰ Má adré leá mì kòni dhi, Móndí ni Mvá rinyí íbe adrézó tàkonzì tri bvò dri.» Di dré tazoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: ¹¹ «Má adré tàá mí dré dhi: Mí nga, mí do ámi kíndri, ìndì mí nzi mí bhàna!» ¹² Gbă kòdhwa, agó nda dré ngàzo àyi kíndri do, pfòzo lìle móndyá títi i misè. Di àyi títi nda ki líndrí dré gàzo bhwábhwa gò, i dré ngàzo adrélé Giká ni rú bha kùle, adrézó tàá dhi: «Mà nò rè tàdzí tà làsú be kònini dhi ko!»

Yésu azí Lévi

(A kònò kpà Mátáyò 9:9-13; Lúkà 5:27-32)

¹³ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo tódhya pfòle tǎpǎriandre Gàliláyà àdhya làgana. Móndí zyandre lavúlé dhi i adré tá alìle akódhi véle gò, dré adrézó àyi ki tadhá. ¹⁴ Dré tá adrérà'a lavúlé tǎpǎriandre nda mìlésè dhi 'á dhi, dré Lévi Aláfáyò ni mvá ni nòzo adrérà'a lirílé mèdáyì lagírà na. Dré tazoá drá dhi: «Mí lebè ma!» Di Lévi nda dré ngàzo adrélé akódhi ni lebè.

¹⁵ Bvóá dhi, Yésu i dré lizo lebèbhá ni íbe Lévi ni dzó na gò, i dré lirízó mísá làgàsè adrélé ngá nya túmání mèdáyì lagíbhá íbe bí, ìndì móndí adrélé nòle tàkonzìbhá ro dhi íbe bí. Tàko ko, móndí bí làsú be kònini dhi i adré tá Yésu ni lebè. ¹⁶ Di, tátrítrí kúlí tadhábhá àruka adrébhá tá kpà Fàrìsáyò ro dhi i kònò akódhi adrérà'a ngá nya túmání móndí làsú be kònini dhi íbe dre dhi, i dré ngàzo lizíá akódhi ni lebèbhá i tí dhi: «Akódhi adré ngá nya túmání mèdáyì lagíbhá íbe ìndì tàkonzìbhá íbe àdho tà sè?» ¹⁷ Yésu kòyi tà lizíle nda dre dhi, dré tazoá àyi dré dhi: «Móndyá rúbhá be dóro dhi i ndà gà kódzó ko na. Be ró dhi, móndyá drà ro dhi i adré àyikya ndáá àyi. Má alì móndyá adrébhá àyi ki no gyàgya dhi ki azí kòdhya ko. Be ró dhi, má alì mána tàkonzìbhá ki azí kòdhya.»

A lizí Yésu tàbirí mvòma ni tà dri

(A kònò kpà Mátáyò 9:14-17; Lúkà 5:33-39)

¹⁸ Kítú àlo dhi, Yòwánì Bâtìsimò fèlepi ni lebèbhá i Fàrìsáyò íbe dhi i adré tá tàbirí mvo. Di móndí àruka i dré alizo lizíá Yésu tí dhi: «Yòwánì ni lebèbhá i Fàrìsáyò kya íbe dhi i adré kó tàbirí mvo, adrézó tà zi Giká tí dhi, ámi lebèbhá i adré di àyikya tàbirí mvo ko àdho tà sè?» ¹⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «Móndyá azilé gwányá làmó àdhya lé dhi ki kitswá tsì tàbirí mvo, i dré adrérà'a túmání tòkó líyí be dhi 'á? Tàdzí ko! I dré rè dhu adrérà'a tòkó líyí nda be àyi kòfalé dhi 'á dhi, i kitswá tàbirí mvo ko. ²⁰ Di, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, à ni tòkó líyí nda ni tingá àyi kòfalésè gò, i dré kidhózó adrélé tàbirí mvo lókyá nda sè.

²¹ Dhya àlo kàdré kítá àku ró lasílépi dhi íbe dhi, dhi kítá tídhí ro dhi kítá àku nda dri ko na. Tàko ko, kò'o kònini dhi, kítá tídhí nda ni kítá àku nda ni asé gò, kítá àku nda dré gòzo véle lasíle lìle drìdrì.

²² Kòdhi íbe dhi, dhya àlo dà vìnò tídhí ro dhi kíní dhìle adrézó vìnò líkí, akùbhá dre dhi i léna ko na. Tàko ko, kò'o kònini dhi, vìnò tídhí nda ni abhò kíní àku nda ki lasí gò, vìnò i kíní nda íbe dhi i dré abízó títi. Asà dhi, à adré vìnò tídhí ro dhi ni da kíní tídhí ro dhi i léna.»

*Yésu Mírì sàbátù àdhya 'i**(A kònò kpà Mátáyò 12:1-8; Lúka 6:1-5)*

²³ Sàbátù àlo dhi, Yésu ì adré tá lavulé amvú ngánò àdhya ì 'ásè gò, akódhi ni lebèbhá ì dré kidhózó adrélé ngánò lò'wa vu.* ²⁴ Gò Fàrìsáyò ì dré tazoá Yésu dré dhi: «Mí nò rè ká! Ámi lebèbhá ì adré àyikya tà àma ki tátírítrí kúlí dré adrélé logalé sàbátù tú dhi ni 'o àdho tà sè?»† ²⁵ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mí nà rè tàdzí tà Dàwídí dré tá 'òle ì dré adrérà'a lemerè ro ìndì tàbirí íbe akódhi ni arúpi íbe dhi 'á dhi ko? ²⁶ Kòwánà ki kàdrì, Abiyátàrà ni lókyá 'á dhi, Dàwídí nda fì tá Gíká ni dzó kàdrì na, mápà fèle Gíká dré dhi ni adó nyàle gò, dré kpà fèzoá àyi arúpi ì dré nyàle. Tákò àma ki tátírítrí kúlí adré tá ìna mápà nda ni nyàma logá àyi dré. Ngbà 'í kòwánà ki tá kitswá nyàá dhi àyi.» ²⁷ Yésu gò taa àyi dré dhi: «Gíká bhà mómí ì adrélé sàbátù dré ko. Be ró dhi, bhà ìna sàbátù adrélé mómí ì dré. ²⁸ Di ásà dhi, Mómí ni Mvá Mírì 'i, ndìndì Mírì sàbátù àdhya 'i.»

3*Yésu tidrí agó àlo dhi sàbátù tú**(A kònò kpà Mátáyò 12:9-14; Lúka 6:6-11)*

¹ Sàbátù àzya tú dhi, Yésu dré gòzo file Yúdà ànzi ki lèsámbo dzó na. Kònàle dhi, agó àlo drígá ni dré 'yòzo 'yo'yò dhi tá be. ² Fàrìsáyò àruka ì adré tá tà ì dré kitswázó Yésu ni asíkì ásà dhi ni nda. Di ì adré tá akódhi ni mǐ ga, nòzoá ngalè akódhi ni agó nda ni tidrí sàbátù tú yà dhi.

³ Di Yésu dré tazoá agó drígá be à'yo ró nda dré dhi: «Mí nga ámi totó mómíyá títi dhi ki kító 'á.» ⁴ Gò dré lizizóá àyi títi nda ì tí dhi: «Àma ki tátírítrí kúlí adré tà ángùdhi ni ka'ì sàbátù tú dhi kòdhya: adrélé tà dóro 'o dhi, kó ngalè adrélé tà kónzi 'o dhi? Adrélé mómí tidrí dhi, kó ngalè adrélé mómí pfu dràle dhi?» Di, ì logó àyikya kúlí ko.

⁵ Yésu dré mómíyá í làgàsè kúrú nda ki nòzo títi togóaswa sè. Di, akódhi ni togó tá kpà kizà ro, ì dré àyi ki togó 'òle tombalé dhi sè. Gò dré tazoá agó nda dré dhi: «Mí kidzì ámi drígá.» Akódhi dré kidzìzoá gò, drígá ni nda dré adrízó. ⁶ Gbǎ lókyá nda sè dhi, Fàrìsáyò nda ì dré pfòzo ru yi mómíyá ópí Eródè àdhya íbe, kitswázó láti nda Yésu ni pfùzo dràle dhi bvó.

Mómí zyandre lavulé dhi ì lebè Yésu

⁷⁻⁸ Amvolàsà dhi, Yésu ì dré àyi ki vùzo lyà lebèbhá ni íbe lile tǎpǎriandre Gáliláyà àdhya làgana. Di mómí zyandre lavulé dhi ì dré akódhi ni lebèzo. Ayi nda ì yi tá tà títi akódhi dré adrélé 'òle dhi ì gò, ì dré angázó bvò Gáliláyà àdhya lésè, bvò Yúdáyà àdhya lésè, Yèrusalémà lésè, bvò Idumáyà àdhya lésè, Yòròdánè ni ta'á lésè, ìndì bvò Tírè ì làga Sídónà be dhi lésè, alìle akódhi véle.

⁹ Di Yésu dré tazoá àyi lebèbhá ì dré dhi, ì kòkisií bwátù bhàle ànyi í làga adrélé gànzi ró í dré, mómíyá zyandre nda ì kòkipìró ì ko dhi bvó. ¹⁰ Tàko ko, akódhi tidrí tá mómí bí dhi ì gò, mómí drà twátwa íbe dhi ì dré adrézó adàle akódhi véle, kitswálé akódhi ni tabè dhi bvó. ¹¹ Di àyi tírì kónzi íbe àyi léna dhi ì kàdré akódhi ni no dhi, ì adré tá adhéle akódhi kandrà, adrélé tetréle, adrézó taa dhi: «Mí Gíká ni Mváagó 'i!» ¹² Di, Yésu adré tá ìna àyi ki logá, ì kòtadháro mómí ì dré ì àdhi 'i ya dhi ko.

*Yésu bhà mómí mudrí-drì-rì dhi ì twá adrélé àpóstolò ì ró**(A kònò kpà Mátáyò 10:1-4; Lúka 6:12-16)*

* 2:23 2:23 A kònò Dùtèrònómè 23:26. † 2:24 2:24 A kònò Pfòma 34:21.

¹³ Amvolásà dhi, Yésu dré lizo mbàle kòngó àlo drina. Dré móndí í dré lèle azilé dhi ki azizó gò, ì dré alizo akódhi véle. ¹⁴ Dì dré móndyá mudrí-drì-rì nda ki bhàzo twá, àyi ki zizo àpòstolò ì ró, ì kàdréro túmání í be, ìndì í kàdréro àyi ki tibhù Rúbí Tani longó be dhi bvó. ¹⁵ Dré kpà rinyí fèzo àyi dré kitswázó tirí kònzì ki dro topfòle móndí í lésè. ¹⁶ Ayi mudrí-drì-rì dré bhàle twá nda ì tá: Simónà (dré rú zìle Pétèró dhi), ¹⁷ Yàkòbhò Zèbèdáyò ni mvá, adrúpi ni Yòwánì be (Yésu dré àyi ki rú zizo Bwànerégè dhi ì; rú nda kòdhi adrè lèá tàle dhi «Bhù ni tadima ni ànziàgo ì»), ¹⁸ Andréyà, Fìlipò, Bàràtòlòmáyò, Mátáyò, Tòmá, Yàkòbhò Aláfáyò ni mvá, Tàdáyò, Simónà (adrélépi àtsi ró àyi sùrú ni tà sè dhi), ¹⁹ ìndì Yùdásì Ìsikàrìyòtà (dra Yésu ni lefèlepi kàribhá ì drígrá dhi).

Yésu ni tà, tirí kònzì ki kàdrì àdhya be dhi

(A kònò kpà Mátáyò 12:22-32; Lúka 11:14-23; 12:10)

²⁰ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo nzile í bhàna gò, móndí zyandre dhi ì dré gòzo tódhyá ru kimó kònale. Tà nda sè dhi, akódhi ì lebèbhá ni ìbe dhi ì kitswá tá ndìndì ngá nya bwà ko. ²¹ Akódhi ni aró ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré alizo kitswá akódhi ni dri sùzo rúá dhi bvó. Tàko ko, ì adrè tá tàá dhi, akódhi ni drì abí véle dre.

²² Dì, tátírí kúlí tadhábhá angábhá Yèrúsalemà lésè dhi ì adrè tá àyikya tàá dhi: «Akódhi Bèlèzèbúlè ìbe í léna!»* Adrè tirí kònzì ki dro topfòle móndí ì lésè, tirí kònzì ki kàdrì ni rinyí sè!»

²³ Dì Yésu dré àyi nda ki azizó gò, tàzoá àyi dré kúlí alaala sè dhi: «Sàtánà ni kitswá Sàtánà ni dro pfòle móndí lésè nginingini ró? ²⁴ Opì ángùdhi móndyá zàlá dhi ì dré adrèzó ru lanzí àyi kòfalèsè dhi, opì nda kitswá àyi totó bwà ko. ²⁵ Dzó ángùdhi móndyá lá dhi ì dré adrèzó ru lanzí àyi kòfalèsè dhi, dzó nda kitswá kpà àyi totó bwà ko. ²⁶ Kòkpà kòdhi tìni, móndyá Sàtánà ni rinyí zàle dhi ì kàdrè ru lanzí adrèzó ru pfu àyi kòfalèsè dhi, akódhi ni rinyí nda kitswá àyi totó bwà ko. Be ró dhi, tà ni ni akí títí. ²⁷ Kòdhi ìbe dhi, dhya àlo kitswá file agó kòmbá àlo dhi ni dzó na akódhi ni ngá wu bwà ko, kàdrò zyà rè kòmbá nda bã sè 'íká ko dhi. Dì kàdrò akódhi dre dhi, a ni kitswá ngá títí akódhi ni dzó na nda ki wu.

²⁸ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Giká ni kitswá tàkònzì títí móndí ì dré adrélé 'òle dhi ki tri, túmání làdhá títí ì dré adrélé dhàle í rú dhi ìbe. ²⁹ Dì, dhya ángùdhi adrélépi ína làdhá dha Tirí Lólo rú dhi, à kitswá akódhi nda ni tàkònzì tri tàdzí ko. Be ró dhi, tàkònzì nda ni adrè akódhi dri kóná vèsè kólyá.» ³⁰ Yésu tà tá tà nda kònini, ì dré tá adrélé tàle dhi «Akódhi tirí kònzì ìbe í léna» dhi sè.

Yésu ni andre ì adrúpi ni ìbe dhi ì

(A kònò kpà Mátáyò 12:46-50; Lúka 8:19-21)

³¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu ni andre ì adrúpi ni ìbe dhi ì dré atsázó adrélé àyi ki totó kivì na. Gò ì dré móndí mùzo file Yésu ni azí. ³² Móndí zyandre dhi ì lirí tá adrélé akódhi làgàsè kúrú. Gò tàzoá drá dhi: «Ámi andre, ámi adrúpi ì, ámi amvúpi ìbe dhi ì adrè ámi letè kivì na.» ³³ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Áma andre ì áma adrúpi ìbe dhi ì àdhibhá 'i?» ³⁴ Dré móndyá liríbhá í làgàsè kúrú nda ki nòzo títí gò, tàzoá dhi: «Mì nò rè áma andre ì áma adrúpi ìbe kòni ì ká! ³⁵ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi tà Giká dré adrélé lèle à kò'o dhi ki 'o dhi ína áma adrúpi 'i, áma amvúpi 'i, ìndì áma andre 'i.»

4

Pídhígó agó kòrì rìlepi dhi ni tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 13:1-9; Lúka 8:4-8)

* 3:22 3:22 Rú «Bèlèzèbúlè» kòndhi tá rú àzya fèle Sàtánà dré dhi 'i.

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo tódhyá adrélé tà tadhá tǎpǎriandre Gàliláyà àdhya làga. Móndí zyandre lavulé dhi ì dré ru kimólé akódhi làgàsè kúrú dhi sè dhi, dré mbàzo lirilé bwátù adrélépi yǐ mǐle dhi na, móndyá zyandre títi nda ì dré adrérà'a tǎpǎriandre mǐle dhi 'á. ² Di dré kǐdhózó tà bǐ dhi ki tadhá àyi dré pídhígó sè, adrézó tàá dhi:

³ «Mǐ yi rè ká! Kítú àlo dhi, agó àlo dhi pfò tá lǐle kórì ri àyi amvú na. ⁴ Dré tá adrérà'a kórì ri dhi 'á dhi, kórì àruka ì ledhé tá láti mǐle gò, àrí ì dré adàzo tetéá títi. ⁵ Kórì àruka ì ledhé tá bvò kǐrà ro adrélépi kǐnǐ íbe tsà dhi dri. Ì dré apfòzo mbèlè, kǐnǐ dré nzǐle ko dhi sè. ⁶ Di, kítú kòka dre dhi, dré àyi ki zàzo 'yòle, àyi ki kídri dré fǐle kǐnǐ na dóro ko dhi sè. ⁷ Kórì àruka ì ledhé tá kùtsǐ kòfalé. Kùtsǐ nda dré mbàzo àyi ki amó gò, ì dré lò'wa 'àzo ko. ⁸ Di, kórì àruka ì ledhé tá àyikya kǐnǐ dóro dri gò, ì dré apfòzo mbàle lò'wa 'a dóro. Alo ni 'a lò'wa nyadhi-àlo-dri-mudrí, àzya ni nyadhi-na, àzya ni nyadhi-nzi.» ⁹ Yésu gò tàá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yǐzo dhi kòyi!»

*Yésu ngǐ tà í dré adrézó tà ta móndí ì dré pídhígó sè dhi ni àndu
(A kònò kpà Mátáyò 13:10-17; Lúkà 8:9-10)*

¹⁰ Amvolásà dhi, Yésu dré tá adrérà'a kalóma dhi 'á dhi, akódhi ni lebèbhá mudrí-dri-rǐ dhi ì túmǎnǐ móndyá adrèbhá tá àyi ki kimó akódhi làga dhi íbe dhi, ì dré alizo akódhi ni lízi pídhígó dré adrélé píle dhi ki tà sè. ¹¹ Di dré logózóá àyi dré dhi: «Gǐká fè àmi dré tògyá àyi Opǐ ni tà lùzu ró dhi ni nǐzo. Di, móndyá kǐvǐ na dhi ì dré dhi, má adré tà títi dhi ki ta pídhígó sè, ¹² kǐtswálé:

«ì kàdré gba ngá no yà dhi,
ì kàdréro ngá ì dré adrélé nòle nda ki atógyà ko,
ìndì ì kàdré gba tà yi yà dhi,
ì kàdréro tà ì dré adrélé yǐle nda ki àndu ni ko.
Kònò kàdré tá kònǐni ko dhi, ì ni tá àyi ki togó adzá má véle gò,
má dré àyi ki tàkonzǐ trǐzo!»*

*Yésu ngǐ pídhígó agó kórì rǐlepi dhi ni tà dri dhi ni àndu
(A kònò kpà Mátáyò 13:18-23; Lúkà 8:11-15)*

¹³ Di Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Mǐ nǐ tsǐ pídhígó kòdhi ni àndu ko? Mǐ ni di pídhígó àruka títi dhi ki àndu ni ngǐningǐni ró? ¹⁴ Agó adrélépi kórì ri nda adré Gǐká ni kúlǐ ri kòdhya. ¹⁵ Móndí àruka ì adré kúlǐ nda ni ka'ǐ ngóro kórì rǐle ledhélé láti mǐle nda ì tǐni. Ì kòyi kúlǐ nda dre dhi, Sàtánà adré ndiri atsálé kúlǐ rǐle nda ni tingá àyi ki togó lésè. ¹⁶ Móndí àruka ì adré Gǐká ni kúlǐ ka'ǐ ngóro kórì rǐle ledhélé bvò kǐrà ro dhi dri nda ì tǐni. Ì kòyi kúlǐ nda dre dhi, ì adré ndiri ka'ǐá arí sè. ¹⁷ Di, ì dré adrélé kúlǐ nda ni tayǐ adrélé tǐle àyi ki togó na ko dhi sè dhi, ì adré ngbà 'í tròle rúá lókyá tsà sè. Di kàdré tà ì dré adrézó kizà nya ásà dhi 'i yà, ngalè tà adrézó àyi ki mǐ pfo kúlǐ nda ni tà sè dhi 'i yà dhi, ì adré àyi ki tà ka'ǐka'ǐ nda ni tayǐ mbèlè. ¹⁸ Móndí àruka ì adré Gǐká ni kúlǐ ka'ǐ ngóro kórì rǐle ledhélé kùtsǐ kòfalé nda ì tǐni. Ì kòyi kúlǐ nda dre dhi, ¹⁹ tà bvò kòndi àdhya adrèbhá àyi ki togó 'o lanzǐle dhi ì, ngá lovó adrélépi àyi ki lití dhi, ìndì lovó kònzǐ twátwa dhi ì adré fǐle àyi ki togó na kúlǐ nda ni amó gò, dré adrézó lò'wa 'a ko. ²⁰ Di, móndí àruka ì adré àyikya Gǐká ni kúlǐ ka'ǐ ngóro kórì rǐle ledhélé kǐnǐ dóro dri nda ì tǐni. Ayǐ nda ì kòyi kúlǐ nda dre dhi, ì adré ka'ǐá gò, ì dré adrézó lò'wa 'a dóro. Alo ni adré lò'wa 'a nyadhi-àlo-dri-mudrí, àzya ni nyadhi-na, àzya ni kó nyadhi-nzi.»

*Tà tadhálé tálà ni tà rú dhi
(A kònò kpà Lúkà 8:16-18)*

* 4:12 4:12 A kònò Esáyà 6:9-10.

²¹ Yésu gò tàá àyi dré dhi: «À adré gà tsì tálà dhi bhàle lèdrí zàna yà, kó ngalè lángá zàna yà dhi be? Tàdzí ko! A adré zakó dhàa bhàle zá kuru mísá drina. ²² Tàko ko, à ni tà títi zùle zùzù dhi ki tadhá ngádra 'á. A ni kpà tà títi lùzu ró dhi ki 'o apfòle ngádra 'á. ²³ Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yízo dhi kòyi!»

²⁴ Gò tàá àyi dré dhi: «Lè mì kàdré tà mì dré adrélé yìle dhi ki kisù dóro! Mì kàdré tà yi dóro dhi, Giká ni àmi ki fe adrélé tà nda ki àndu ni dóro lavúlé. A ni ndàndi tà mì dré nìle nda ki drì timbà. ²⁵ Tàko ko, dhya ángùdhi tà nìlepi bí dhi dré dhi, à ni tà dré nìle nda ki drì timbà. Di, dhya ángùdhi tà nìlepi ko dhi dré dhi, à ni ndàndi tà tsà dré nìle dhi ni tingá.»

Tà tadhálé kórì adrélépi mbàle áyi tàndi sè dhi ni tà rú dhi

²⁶ Yésu gò tàá dhi: «Giká ni Opì sù ngóro kórì dhya àlo dré rìle bvò dri dhi tìni. ²⁷ Dhya nda kàdré ayilé ngátsi sè yà, kó ngalè kàdré ngàle kítú sè yà dhi, kórì nda adré apfòle mbàle, tágba dhya nda dré nìzoá ngalè tà nda adré ru 'o ngíni ya dhi ko dhi. ²⁸ Bvò nda ni tàndi adré kórì nda ni 'o adrélé lò'wa 'a dhi nì. Kórì nda adré rè zyà apfòle mbì ro gò, drì ni dré adrézó pfòle gò, dré adrézó lò'wa 'a. ²⁹ Lò'wa nda ì kòka dre dhi, dhya nda adré méngerè adó adrézó lwáá. Tàko ko, lókyá adrézó lò'wa nda ki akónà dhi kitswá dre.»

*Tà tadhálé mùtádi lò'wa ni tà rú dhi
(À kònò kpà Mátáyò 13:31-32, 34; Lúkà 13:18-19)*

³⁰ Yésu gò tàá dhi: «Má ni kitswá Giká ni Opì ni tà tadhá àdho ngá rú? Kó ngalè, má ni tà ni ni tadhá kúlí alaala ángùdhi sè? ³¹ Opì nda sù ngóro mùtádi lò'wa tìni.† Lò'wa nda konyókonyó mvá lavúlé lò'wa àruka títi adrélé rìle bvò dri dhi i rúsè. ³² Di, à kàdré lò'wa nda ni ri dhi, adré ína apfòle mbàle atsálé kàdrì ngá àruka títi adrélé kidhíle amvú 'á dhi ki lavú. Adré mbàle áyi kólá ki lebhé í rúsè kàdrìkàdrì gò, àrì ì dré adrézó bhà si drìlána línđrì ni ni tà sè.»

³³ Di Yésu adré tá Giká ni kúlí tadhá àyi dré kúlí alaala bí làsú be kònìni dhi i sè, tsàle ì dré kitswázó tà nda ki àndu ni bwà ko dhi na. ³⁴ Adré tá tà àlo tadhá àyi dré kúlí alaala àko dhi ko. Di, ì dré adrérà'a lebèbhá ni íbe àyi pátí dhi 'á dhi, adré tá ína tà títi nda ki àndu ngi àyi dré.

*Yésu kíkí lyãandre
(À kònò kpà Mátáyò 8:23-27; Lúkà 8:22-25)*

³⁵ Kítú nda ni ìndró sè dhi, Yésu dré tàzoá áyi lebèbhá i dré dhi: «Mà kòzya tãpãriandre ni ta'á na.» ³⁶ Di akódhi ni lebèbhá nda ì kòtombà bwátù dré tá adrézó lána dhi na dre dhi, ì dré mónđyá zyandre nda ki tayízó gò, kidhózó adrélé zyàle ta'á na. Bwátù àruka ì adré tá kpà zyàle tùmání àyi íbe. ³⁷ Gbã kòdhwa, lyãandre gú dhi dré ngàzo adrélé vìle tãpãriandre nda mi. Yí adrélépi longálé dhi dré adrézó lodàle bwátù na gò, bwátù nda dré adrézó 'òle arílé. ³⁸ Di, Yésu adré tá ína ayí ko àmvòràmvò kùsé dri. Gò akódhi ni lebèbhá nda ì dré akódhi ni torózó, tàzoá drá dhi: «Tadhálépi, mà adré dràle! Tà nda tsì tà tàko 'i mí dré?»

³⁹ Di Yésu dré ngàzo ligíle lyãandre nda dri, tàzoá tãpãriandre nda dré dhi: «Mí kíkí mì adrélé kírì!» Lyãandre nda dré rìzo adrélé kírì gò, ngá dré gòzo bhùle ndi. ⁴⁰ Di Yésu dré tàzoá áyi lebèbhá i dré dhi: «Mì adré ngá ro àdho tà sè? Àmi dhu rè tà ka'íka'í àko?»

⁴¹ Tirì dré gàzo àyi léna bí gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndi tá ína àdhi 'i, ndàndi lyãandre i tãpãriandre be dhi ì dré adrézó akódhi ni kúlí ka'í 'òle ni?»

† 4:31 4:31 Yúdà ànzi ì adré tá mùtádi lò'wa kònìdhi ni ri àyi ki amvú na, adrézó lò'wa ni ni lomvó, adrélé dàle mányàngá na. Tágba mùtádi lò'wa nda dré adrézó tsàmvá lavúlé dhi, adré mbàle tsàle byá méterè na dhi na.

5

Yésu tidrí agó àlo tirí kònzì íbe í léna dhi
(A kònò kpà Mátáyò 8:28-34; Lúkà 8:26-39)

¹ Ì kòzya tǎpǎriandre nda ni ta'á na dre dhi, ì dré tsàzo bvò Gèràsà kya na.* ² Yésu kàsì bwátù lésè dre dhi, agó àlo tirí kònzì íbe í léna dhi dré apfòzo ngbò ró mógó lésè kitswálé ru kisú akódhi be. ³ Agó nda adré tá ína ayilé mógó 'ásè. Dhya àlo kitswá tá véle akódhi ni ru 'ìle ndìndì nyìrì sè bwà ko. ⁴ Tàko ko, vésè be bǐ, à adré tá akódhi ni pá ki tí'ì kómvé sè, adrézó akódhi ni drígá ki tí'ì nyìrì sè. Di, akódhi adré tá ína nyìrì nda ki tikí, adrézó kómvé nda ki tonò. Dhya àlo kitswálépi akódhi ni bha áyi rinyí zàle bwà dhi tá yókódhó. ⁵ Kítú sè ìndì ngátsi sè dhi, akódhi adré tá tatsilé tetrébe mógó 'ásè ìndì kòngó i drìsè, adrézó áyi rúbhá tisì kírà sè.

⁶ Di akódhi kònò Yésu vwàvwa ro dre dhi, dré ngàzo aralé adhéle áyi kórókó titì akódhi kandrá. ⁷ Dré yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi: «Yésu, Gíkà kurú na dhi ni Mváagó, àma kòfalésè mí be dhi, àdho tà 'i? Má adré ámi ti lizí Gíkà ni rú sè, mí kò'oró ma kònzì ko!» ⁸ Tà tá kònìni tàko ko, Yésu tà tá drá dhi: «Tirí kònzì, mí pfò agó kòndhi lésè!» ⁹ Gò Yésu dré lizízóá tíá dhi: «Ámi rú àdhi?» Akódhi logó drá dhi: «Áma rú <Zyandre>. Angyá ko, àma agó kòndi léna dhi bǐ.» ¹⁰ Di tirí kònzì nda dré dhèzo adréle ngòle Yésu rú, kòmùró àyi pfòle bvò nda 'ásè ko dhi bvó.

¹¹ Ayi làgana kònàni dhi, tìgá ki pǎri andre adré tá ngá nya kòngó drina. ¹² Di tirí kònzì nda ì dré Yésu ni ti lizízó tàzoá dhi: «Mí kòmù àma lile tìgá kòna i véna wà, mà kòtiffró àyi léna be dhi bvó.» ¹³ Yésu dré ka'izoá. Di tirí kònzì nda ì dré topfòzo agó nda lésè, lile tifilé tìgá nda i léna. Gò tìgá ànyíànyì ngùlù-rì nda ì dré ndìzo títi kòngó nda ni gòlòko 'ásè, ledhéle tǎpǎriandre na, yǐ mvu gò, todràzo.

¹⁴ Gò tìgá nda ki likíbhá ì dré ngàzo rale tà lavúlépi nda ni rúbí longóbe bhàandre na ìndì gbàbhú 'ásè. Di móndí zyandre dhi ì dré apfòzo tà nda ni no. ¹⁵ Ì kàtsá Yésu véle dre dhi, ì dré agó tá tirí kònzì zyandre íbe í léna nda ni nòzo adrérà'a lirilé Yésu làga. Akódhi tá kítá íbe í rú, ìndì tà kisùkisù íbe dóro. Di tirí dré àyi ki 'òzo lavulé. ¹⁶ Gò dhya tà nda ki nobhá mì sè dhi ì dré tà atsábhá agó tá tirí kònzì íbe nda rú, ìndì tìgá i rú dhi ki titízó àyi dré. ¹⁷ Di àyi nda ì dré ngàzo Yésu ni ti lizí, kòngaró àyi ki bvò 'ásè be dhi bvó.

¹⁸ Yésu dré tá adrérà'a mbàle bwátù na dhi 'á dhi, agó tá tirí kònzì íbe í léna nda dré akódhi ni ti lizízó, ì kòlìró túmání. ¹⁹ Di, Yésu dré akódhi ni logázó, tàzoá drá dhi: «Mí nzi mí bhàna, ámi sùrú na. Mí tití àyi dré tà títi Mírì dré 'òle mí dré dhi i, ìndì akódhi bhà ámi kizà ngíni ya dhi.» ²⁰ Di agó nda dré ngàzo lile tà títi Yésu dré 'òle í dré dhi ki longóbe bhàandre zile Mudrí dhi i 'ásè. Di móndyá títi dhi ì adré tá akódhi ni yi síbhálé be ngbo.

Yésu tidrí tòkó àlo dhi, ìndì tìngá Yàyìrò ni mvátòkó dràdrà lésè
(A kònò kpà Mátáyò 9:18-26; Lúkà 8:40-56)

²¹ Yésu kògò azyalé tǎpǎriandre nda ni ta'á lésè bwátù sè dre dhi, móndí zyandre lavulé dhi ì dré ru kimózó akódhi làgàsè kúrú tǎpǎriandre mìle. ²² Yúdà ànzì ki lisámbo dzó ni kàdrì ki àlo rú be Yàyìrò dhi dré kpà atsázó kònàle. Di kònò Yésu dre dhi, dré adhézó akódhi pá, ²³ akódhi ni ti lizí tà tándi ró tàzoá dhi: «Áma zapi ànyíànyì dràdrà mìle. Mí alì ámi drígá bha akódhi dri wà, kàdrìró adréle lídrì be!» ²⁴ Di Yésu ì dré ngàzo adréle lile akódhi be. Móndyá zyandre lavulé nda ì dré kpà adrézó akódhi ni lebe, adrézó àyi ki tri rúàsà.

* 5:1 5:1 Móndyá zile Gèràsà i ró kòni i, Mátáyò adré zìá Gàdàrà i ró. A kònò Mátáyò 8:28. Ayi nda ki bvò tá tǎpǎriandre Gàlilàya àdhyà ni ta'á na, kítú dré apfòrà lésè.

²⁵ Di àyi nda i kòfalé dhi, tòkó àlo kàrí dré adrézó ràle rúásà kóná be mudrí-drì-rì dhi tá be. ²⁶ Akódhi nda nya tá kizà lavulé kódzó bǐ dhi i drígá. Kizá tá ngá í drígàsè akilé títi wóyá. Di, kàrí nda adré tá vélé ràle rúásà lile drìdrì. ²⁷ Di kòyi Yésu ni tà dre dhi, dré lavúzó mónnyá zyandre nda i kòfalésè, atsálé ànyi Yésu àmvolésè gò, akódhi ni kítá ti tabè. ²⁸ Angyá ko, adré tá ína kisùá dhi: «Má kòtabè ngbà 'í akódhi ni kítá ti kòdhya dhi, má ni adrí.» ²⁹ Gbǎ kòdhwa, kàrí adrélépi ràle rúásà nda dré akízó gò, dré atógyàzoá í rú dhi, í adrí áyi kizà nda lésè dre.

³⁰ Gbǎ lókyá nda sè dhi, Yésu dré kpà atógyàzoá í rú dhi, rǐnyí pfò tá í lésè dre. Dré áyi alázó mónnyá zyandre nda i kòfalé gò, lizíá dhi: «Àdhi tabè kítá mána nì?» ³¹ Akódhi ni lebèbhá ì logó drá dhi: «Mí nò zakó mónnyá zyandre kòni i adrérà'a àyi ki tri mí rúsè dhi 'í! Mí adré di lizíá dhi, <Adhi tabè ma nì> ya dhi ngíni?» ³² Di, Yésu dré gòzo vélé adrélé mónnyá í làgàsè nda ki no, nìzoá ngalè àdhi 'o tà nda nì ya dhi. ³³ Tòkó nda kàtògyà tà atsálépi í rú dhi dre dhi, dré alizo lyabe tirì dré adhéle akódhi pá gò, tà í dré 'òle nda ni ta drá ngádra 'á. ³⁴ Di Yésu dré tàzoá drá dhi: «Áma zapi, ámi tà ka'íka'í tidrí mi dre. Mí lì togó be kìdríkìdrì. Mí adrí kizà mína lésè dre.»

³⁵ Yésu dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, móndí àruka angábhá Yàyíró, lísámbò dzó ni kàdrì nda bhàlésè dhi ì dré atsázó tàá drá dhi: «Ámi zapi drà dre. Tà adrézó gòle dhya tà tadhálépi dhi ni lagù ásà dhi àdho tà 'i?» ³⁶ Di, Yésu dré ína kúlí nda ni ka'izo yìle ko. Gò dré tàzoá Yàyíró dré dhi: «Mí ro ngá ko. Mí kòka'í ngbà 'í ka'íka'í.»

³⁷ Di dré móndí àzya ka'izo lile í vèsè ko, ka'í ngbà 'í Pétèró, Yàkóbhò, tsàle adrúpi ni Yòwánì be dhi i kòdhya. ³⁸ I kòtsa Yàyíró bhàna dre dhi, Yésu dré nòzoá dhi, mónnyá títi dhi ki drì abíabí gò, ì dré adrézó àwó ngo, adrézó tongólé lúlù be. ³⁹ Di kòfi dzó nda na dre dhi, dré tàzoá àyi dré dhi: «Ámi ki drì abíabí gò, mì dré adrézó àwó ngo àdho tà sè? Mvámvá kòdhi drà ko. Adré ína ayí ko.» ⁴⁰ Gò ì dré dhèzo adrélé akódhi ni gu. Di Yésu dré àyi ki 'òzo pfòle títi kivi na. Dré mvámvá nda ni atá ki drìzo andre ni íbe, ìndì áyi lebèbhá na nda íbe gò, fizo àyi íbe àrà mvámvá nda dré adrézó dhi na. ⁴¹ Dré akódhi ni drígá rùzo, tàzoá drá dhi: «Tàlità kúmì!» (Kòdhi adré lèá tàle dhi: «Mvátòkó, má tà mí dré dhi, mí nga!») ⁴² Gbǎ kòdhwa, mvátòkó adrélépi tá kóná íbe mudrí-drì-rì nda dré ngàzo kidhólé atsí to. Di àyi ki líndrí dré gàzo bhwǎbhwa. ⁴³ Gò Yésu dré àyi ki kodzózó tà tàndi ró tàzoá dhi, ì kòlongó tà nda dhya àlo dré ko. Dré tàzoá dhi, ì kòfè ngá mvámvá nda dré nyàle.

6

Nàzàrètàbhá ì ka'í Yésu ko (*A kònò kpà Mátáyò 13:53-58; Lúkà 4:16-30*)

¹ Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, dré lizo tsàle bhàandre í dré tá mbàzo lána dhi na.* Akódhi ni lebèbhá ì lè tá kpà túmání akódhi be. ² Sábátù kàtsá dre dhi, dré kidhózó adrélé tà tadhá Yúdà ànzì ki lísámbò dzó na. Gò mónnyá zyandre nda ì dré adrézó akódhi ni yi síbhálé be ngbo, adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndi kisú ína tà kòdhi i ángwà? Tògyá fèle drá kònnìni nì àdho tògyá 'i? Kisú kpà rǐnyí adrézó tà líndríga ró dhi ki 'o áyi tàndi nì drígá sè dhi ángwà?» ³ Akódhi kòndi tsì dhya adrélépi fa ledé dhi 'i ko? Akódhi tsì Màríyà ni mvá 'i ko? Adrúpi ni i tsì Yàkóbhò, Yósè, Yúdà tsàle Símónà ko? Amvúpi ni i àma kòfalé ko?» Di tà nda sè dhi, ì kitswá tá Yésu ni ka'í bwà ko. ⁴ Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «À adré ngbà 'í pròfètà ni líndrì bha ko dhi akódhi ni tàndi bha, akódhi ni sùrú 'á, ìndì akódhi ni dzó 'á.» ⁵ Di akódhi kitswá tá tà àzya líndríga ró dhi ni 'o kònàle ko, bhà ngbà 'í áyi drígá dràbhá àruka i dri, àyi

* **6:1** 6:1 Bhàandre Yésu dré mbàzo lána kòndhi tá Nàzàrètà 'i. A kònò Lúkà 4:16; Mátáyò 13:54.

ki tidrízó dhi kòdhyà. ⁶ Di akódhi ni líndrí adré tá gàle, ì dré tá adréle tá ka'ika'ì àko dhi sè.

*Yésu tibhù áyi lebèbhá mudrí-dri-rì dhi i lile àzì na
(A kònò kpà Mátáyò 10:5-15; Lúka 9:1-6)*

Amvolásà dhi, Yésu dré ngàzo adréle tatsilé tà tadhábe bhà àlo àlo títi bvò nda lé dhi i 'ásè.

⁷ Dré áyi lebèbhá mudrí-dri-rì dhi ki azizó, rìnyí fèzo áyi dré kitswázó tírí kònzi ki bha áyi pàlé gò, dré kidhózó áyi ki tibhù lile rì rì àzì 'o. ⁸ Dré tá adrerà'a áyi ki tibhù dhi 'á dhi, lazí tà áyi dri kònini: «Mì do ngá àlo dhi atsí sè ko, ngbà 'í kùtù fa kòdhyà. Mì kòdo mápà 'i yà, kòmvo 'i yà, kó ngalè làfa 'i yà dhi àmi rú ko. ⁹ Mì asó kámókà, di, mì kòdo kítá agá lésè dhi ni àzya ko. ¹⁰ Dzó ángùdhi mì dré dra fízo lána dhi, mì kàdré ayilé kònale tsàle kítú mì dré dra ngàzo bhà nda 'ásè dhi tú. ¹¹ Bhà ángùdhi dra àmi ki ka'izo dòle lána dóro ko yà, kó ngalè àmi ki kúlí yizo ko yà dhi na dhi, mì kòpfò 'ásà, ìndì mì kòtowá tàpfulíndrí àmi pásè tadházóá dhi, mì tayí áyi ki tà títi dre.»

¹² Di Yésu ni lebèbhá nda ì dré ngàzo lile longóába móndí i dré dhi, ì kòladzá áyi ki togó agòzo Gíkà véle. ¹³ I adré tá tírí kònzi bí dhi ki dro móndí i lésè, adrézó dò da dràbhá bí dhi i dri, adrézó áyi ki tidrí.

*Yòwànì bàtìsimò fèlepi ni dràma
(A kònò kpà Mátáyò 14:1-12; Lúka 9:7-9)*

¹⁴ Di ópí Èródè dré tà nda ki rúbí yizo. Tàko ko, Yésu ni rúbí la'ú tá bvò nda 'ásè títi. Móndí àruka ì adré tá tàá dhi: «Yòwànì Bàtìsimò fèlepi angá ína dràdrà lésè nì! Àsà dhi, akódhi rìnyí íbe adrézó tà líndrìga ró dhi ki 'o.» ¹⁵ Aruka ni ì adré tá tàá dhi: «Akódhi Èlìyà 'i.» Aruka ni ì adré kó tàá dhi: «Akódhi pròfètà 'i, ngóro pròfètà atú dhi ki àlo tíni.» ¹⁶ Di, Èródè kòyi tà adréle tàle nda i dre dhi, dré ína tàzoá dhi: «Yòwànì má dré dri 'òle lile kòdhi angá ína dràdrà lésè nì.»

¹⁷ Tàko ko, Èródè nda 'o tá Yòwànì rùle adròle, bhèle bãdzó na dhi nì. 'O tá kònini áyi adrùpi Fílípò ni tòkó, Èròdíyà, í dré tá dòle mòle tòko ró dhi ni tà sè. ¹⁸ Angyá ko, Yòwànì adré tá tàá Èródè dré dhi: «Kitswá mí dré adrézó àmi adrùpi ni tòkó íbe dhi ko.» ¹⁹ Àsà dhi, Èròdíyà nda adré tá togó kònzi bha Yòwànì rú. Adré tá akódhi ni le pfùle dràle, di, kitswá tá ína tà 'o bwà ko. ²⁰ Tàko ko, Èródè nì ína tàle dhi, Yòwànì tá móndí gyàgya ìndì lólo dhi 'i dhi be. Di adré tá akódhi ni ro, adrézó sùle rúá. Adré tá kpà akódhi ni kúlí le yìle, tágba akódhi ni dri dré tá adrézó abilé tò kúlí nda i sè dhi.

²¹ Di, lókyá Èròdíyà dré kitswázó tà 'o bwà dhi dré atsázó. Kítú Èródè ni tizo ásà dhi sè dhi, akódhi dré gwányá 'òzo áyi àzibhá ki kàdrì i dré, sòdá ki kàdrì i dré, ìndì móndí kàdrì àruka Gàliláyà àdhyà i dré. ²² Gò Èròdíyà ni zapi dré apfòzo ngá to Èródè i kandrà móndyá dré azilé gwányá nda lé dhi íbe, áyi ki togó 'òzo kiníle tò. Di ópí nda dré tàzoá mvátókó nda dré dhi: «Mí zi ngá ángùdhi mí dré adréle lèle dhi má tí, má kòfèro mí dré.» ²³ Dré mòmndrà sizo tàzoá drá dhi: «Ngá ángùdhi mí dré dra zile má tí dhi, má ni fèá mí dré, kàdré gba áma òpì lanzilé 'a be rì dhi ni àlo 'i yà dhi.» ²⁴ Gò mvátókó nda dré pfòzo lizíá áyi andre tí dhi: «Má kòzi àdho ngá kòdhyà ya?» Andre ni logó dhi: «Mí kòzi Yòwànì Bàtìsimò fèlepi ni dri kòdhyà.» ²⁵ Di mvátókó nda dré gòzo tsàle mbèlè ópí nda véna, tàá drá dhi: «Má lè mí kàfè má dré Yòwànì Bàtìsimò fèlepi ni dri kònwa sàni na.» ²⁶ Gò ópí nda ni togó dré kizà nyàzo lavulé tà nda sè. Di, mòmndrà dré tá sìle móndyá azilé nda i kandrà dhi i sè dhi, lè ína tà zile í tí nda gàle ko. ²⁷ Dré ndiri sòdá ki àlo mùzo lile kitswálé Yòwànì ni dri li, kògòro agòle ába be dhi bvó. Di sòdá nda dré lizo Yòwànì ni dri li bãdzó na gò, ²⁸ dri nda ni adózo sàni na, alizo fèá mvátókó nda dré. Gò akódhi nda dré fèzoá áyi andre dré. ²⁹ Di Yòwànì ni lebèbhá ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré tsàzo akódhi ni àbvò do lizo bhàá mógó na.

Yésu fè ngá nyàle móndí ngùlù-nzi dhi i dré

(A kònò kpà Mátáyò 14:13-21; Lúka 9:10-17; Yòwánì 6:1-14)

³⁰ Apóstolò Yésu dré tá tibhùle nda i kàgò dre dhi, i dré àyi ki kimózó akódhi làga, tà títi i dré 'òle ìndì tadhále dhi ki tití drá. ³¹ Gò Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì alì, mà kòlìrò àma pátí lovólé tsà àrà móndí àko dhi na.» Tà tá kònìni tàko ko, móndí zyandre dhi i adrè tá alìle, adrélé gòle gò, Yésu i dré ndìndì adrézó lókyá ngá nyàzo dhi íbe ko.

³² I dré di tombàzo bwátù na kitswálé lile àyi pátí àrà móndí àko dhi na dhi bvó.

³³ Di, móndí bí àyi ki nobhá lírà'a dhi i nì tá àrà i dré tá adrézó lile lána dhi be. Gò móndí zyandre dhi i dré ngàzo bhàandre títi dhi i lésè, ràle pá sè tsàle àrà nda na drìdrì Yésu i kandrána. ³⁴ Di Yésu kàsì bwátù lésè dre dhi, dré móndyá zyandre lavúlé nda ki nòzo gò, kizà dòzo áyi togó na àyi ki tà sè. Tàko ko, àyi tá ngóro kábilígyà adrèbhá àyi ki líkílèpi àko dhi i tìni. Di dré kidhózó adrélé tà bí dhi ki tadhá àyi dré.

³⁵ Ìndró kàndrì dre dhi, akódhi ni lebèbhá i dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Kònìdhi àrà bhà àko dhi 'i, ìndì lókyá lavú dre. ³⁶ Mì kòfè di láti móndyá zyandre kòni i dré lizo mányàngá gi nyàle gbàbhú 'àsè ìndì bhà àma làgàsè dhi i 'àsè wà.» ³⁷ Di, Yésu logó àyi dré dhi: «Àmi ki tàndi, mì fè ngá àyi dré nyàle dhi àmi.» I gò tàá drá dhi: «Mà kòlì tsi làfa lò'wa kámá-rì dhi ki kizá ngbà, mápà gizo kitswálé fèle àyi títi dhi i dré nyàle?»† ³⁸ Di Yésu lizí àyi tí dhi: «Àmi mápà íbe ángopí? Mì lè nòá.» I kòlì nòá dre dhi, i dré tàzoá dhi: «Àma mápà íbe nzi, ìndì kosyá íbe rì.»

³⁹ Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi, i kòtukù móndyá títi nda i lírìlé mbìlìdrì drìsè. ⁴⁰ Gò àyi nda i dré lírìzó ngbungbu nyadhi-nzi, ìndì nyadhi-rì-drì-mudrì. ⁴¹ Di Yésu kádó mápà nzi nda i kosyá rì nda íbe dre dhi, dré mì tìngázó kurú na bhù na, tà tani zizo Gíká tí ngá nda i dri. Dré mápà nda ki tonjòzo lanzílé áyi lebèbhá i dré, i kòlanzíró móndyá zyandre nda i dré. Dré kpà kosyá rì nda ki lanzízó àyi títi dhi i dré. ⁴² Di àyi títi nda i dré nyàzoá pìzo. ⁴³ Gò akódhi ni lebèbhá i dré mápà nda ki àmbi kosyá íbe dhi ki lokózó gale kánzì mudrì-drì-rì dhi i sè bíbi. ⁴⁴ Ago ngá nda ki nyabhá dhi i tá ngùlù-nzi.

Yésu to atsí tǎpǎriandre drìsè

(A kònò kpà Mátáyò 14:22-33; Yòwánì 6:15-21)

⁴⁵ Gbǎ lókyá nda sè dhi, Yésu dré áyi lebèbhá ki 'òzo lile mbàle bwátù na, i kòzyaró drìdrì i kandrána tǎpǎriandre ni ta'á na, Bètèsàyída na. Tàko ko, lè tá rè zyà láti fèle móndyá zyandre nda i dré lizo 'íká. ⁴⁶ Kòlázì àyi tí dre dhi, dré mbàzo kòngó àlo drìna kitswálé tà ta Gíká be.

⁴⁷ Ngá kàní dre dhi, Yésu ni lebèbhá i tá bwátù na tǎpǎriandre nda ni kítógá na. Di, akódhi tá ína kalóma bvó dri. ⁴⁸ Dré nòzoá dhi, áyi lebèbhá nda i adrè tá ru lagù kápí sè kitswálé bwátù zi lile drìdrì, lyǎandre dré adrélé vùle sínyà dri àyi rú dhi sè. Di ngátsi kítógá àmvolésè dhi, dré ngàzo adrélé atsí to tǎpǎriandre drìsè, adrézó lile áyi lebèbhá nda i véna, adrélé 'òle àyi ki lavú. ⁴⁹ I kònò akódhi adrèrà'a atsí to tǎpǎriandre drìsè dre dhi, i dré kisùzoá dhi, kòdhi tá móndí líndrì 'i gò, i dré ngàzo tetrélé. ⁵⁰ Tàko ko, àyi títi dhi i nò tá akódhi gò, tirì dré gàzo àyi léna bí. Di, gbǎ kòdhwa, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì tsi togó! Ma 'i. Mì ro ngá ko!» ⁵¹ Dré mbàzo bwátù na àyi véna gò, lyǎandre nda dré rizo adrélé kíri. Di àyi ki líndrì dré gàzo bhwǎbhwa. ⁵² Angyá ko, tà líndrìga ró Yésu dré 'òle mápà ni tà sè nda fi tá dhu rè àyi drìna ko, àyi ki togó dré tá adrélé tòmbatòmbe dhi sè.

† 6:37 6:37 A adrè tá làfa lò'wa kònìdhi ni rú zi «dènarì». Dènarì àlo dhi tá làfa adrélé fèle móndí àlo dré àzi 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i. Di làfa lò'wa kámá-rì kòni i tá làgì kàdrì 'i.

*Yésu tidrí dràbhá i bvò Gènèsàrètè àdhya na
(A kònò kpà Mátáyò 14:34-36)*

⁵³ I kòzya tǎpǎriandre nda ni ta'a na dre dhi, ì dré tsàzo bvò Gènèsàrètè àdhya na.
⁵⁴ I dré tá adrérà'a apfòle bwátù lésè dhi 'á dhi, móndyá kònàle dhi ì dré ndiri Yésu ni nòzo nìle kyá. ⁵⁵ Di ì dré ngàzo tatsilé bvò nda 'ásè tíí, adrélé dràbhá ki adó ká'yá i dri, adrézó alìle àyi íbe àrà àngùdhi ì dré yìzoá akódhi lána dhi lé. ⁵⁶ Di àrà tíí Yésu dré adrézó lile dhi ì 'ásè dhi, gba kàdré bhàandre 'i yà, bhà 'i yà, kó ngalè gbàbhú 'i yà dhi, móndí ì adré tá àyi ki dràbhá ki adó alizo àyi íbe àrà adrézó ngá lagí dhi ì 'ásè. Di ì adré tá akódhi ni ti lizí, kòtayíró dràbhá nda i adrélé ngbà 'í àyi kítá ti tabè kòdhyà. Di àyi tíí adrèbhá tabèá nda ì adré tá adrílé.

7

*Gìká ni kúlí bhèma adrézó móndí ki labhi lebè dhi
(A kònò kpà Mátáyò 15:1-9)*

¹ Kítú àlo dhi, Fàrisáyò i tǎtrítrí kúlí tadhábhá àruka angábhá Yèrúsalmà lésè dhi ì alì tá ru kímó Yésu làga. ² Gò ì dré nòzoá dhi, akódhi ni lebèbhá ki àruka ì adré tá ngá nya drígá be ndí ró. Kòdhi adré tàá dhi, ì adré tá ngá nya drígá dzi àko ró. ³ (Tàko ko, Fàrisáyò i Yúdà ànzi àruka tíí dhi íbe dhi, ì adré rè ngbú àyi ki drígá dzi dóro 'íká, gò adrézó ngá nya ndò, ì dré adrélé tròle àyi ki tábhí ki labhi i rú dhi sè. ⁴ I kàdré nzìle àrà adrézó ngá lagí dhi lésè dhi, ì adré ngbú àyi ki temvé yí sè 'íká, gò adrézó ngá nya ndò. I adré kpà labhi àruka bí dhi ki lebè, adrézó kópò ki dzi lèdrí íbe ìndì sǎnì íbe.)* ⁵ Di Fàrisáyò nda i tǎtrítrí kúlí tadhábhá nda íbe dhi ì dré lizízoá Yésu tí dhi: «Àmi lebèbhá ì adré àma ki tábhí ki labhi lebè ko àdho tà sè? Tàko ko, ì adré àyikya ngá nya drígá be ndí ró.» ⁶ Yésu logó àyi dré dhi: «Pròfétà Esáyà dré tá adrérà'a Gìká ni kúlí longó àmi túrúpúbhá i ró ni ki tà sè dhi 'á dhi, longó tà nda kyá tàzoá dhi:

<Móndyá kòdhi ì adré áma lindrì bha ngbà 'í ti sè.

Di, àyi ki togó vwà ína má rúsè vwàvwà.

⁷ I adré lèsámò 'o má dré wóyá.

Tàko ko, ì adré tòlí angábhá móndí i vélèsè dhi ki tadhá ngóro tòlí nda ì angá tá má vélèsè na tíni.>†

⁸ Mì tayí àmikya tòlí Gìká àdhya i, adrézó tròle labhi móndí kya i rú.»

⁹ Gò tàá àyi dré dhi: «Mì nì àmikya adrélé Gìká ni tòlí ki bhe gǎrà dri, adrézó àmi ki tàndi ki labhi ki líkí dhi dóro. ¹⁰ Tàko ko, Mósè tà tá dhi: <Lè mí kàdré ámi atá ni lindrì bha ámi andre be.>‡ Tà kpà dhi: <Dhya adrélépi tà ta kònzì àyi atá rú yà, kó ngalè àyi andre rú yà dhi, lè à kò'o akódhi nda dràle dràdrà.>§ ¹¹ Di, mì adré àmikya tàá dhi, dhya àlo ni kitswá tàá àyi atá dré yà, kó ngalè àyi andre dré yà dhi: <Ngá má dré tá kitswálé fèle ámi ledé dhi kòròbànì 'i, kòdhi adré tàá dhi, ngá fèle Gìká dré dhi 'i.> ¹² Akódhi nda kòtà kònìni dhi, mì adré di vélé akódhi ni tayí tà 'o atá ni dré yà, kó ngalè andre ni dré yà dhi ko. ¹³ Di ásà dhi, mì adré àmikya Gìká ni kúlí bhe gǎrà dri, àmi ki labhi mì dré kisulé àmi ki tábhí i véna dhi ki tà sè. Mì adré kpà tà bí dhi ki 'o kònìni.»

*Tà adrèbhá móndí ki 'o atsálé ndí ró Gìká mìlèsè dhi i
(A kònò kpà Mátáyò 15:10-20)*

¹⁴ Gò Yésu dré gòzo móndyá zyandre kònàle dhi ki azí, tàzoá àyi dré dhi: «Àmi tíí, mì yi vo rè tà kònìdhi, àndu ni ni nìzo ká! ¹⁵ Ngá adrélépi file móndí léna dhi kitswá

* **7:4** 7:4 Wárágà àruka Gìká ni Kúlí tisìzo àyi dri dhi ì adré kókpà tàá kònwa dhi: [...ìndì lirírà adrézó ngá nya dhi íbe]. † **7:7** 7:7 A kònò Esáyà 29:13. ‡ **7:10** 7:10 A kònò Pfòma 20:12; Dùtèrònómè 5:16. § **7:10** 7:10 A kònò Pfòma 21:17; Lèvítikè 20:9.

akódhi ni 'o atsálé ndĩ ró bwà ko. Be ró dhi, tà adrélépi apfòle móndí lésè dhi adrè ína akódhi ni 'o atsálé ndĩ ró dhi ni.» [16 *]

17 Yésu kòtayí móndyá zyandre nda i dre dhi, dré nzìzo bhàna gò, akódhi ni lebhèhá ì dré kúlí alaala nda ni àndu lizízó tíá. 18 Akódhi dré tàzoá àyi dré dhi: «Àmi, àmi kókpà tà nĩnĩ àko? Mì nĩ ko tàle dhi, ngá adrélépi file móndí léna dhi kitswá ína akódhi ni 'o atsálé ndĩ ró bwà ko dhi? 19 Tàko ko, ngá nda adrè file akódhi ni togó na ko. Be ró dhi, adrè ína file akódhi ni 'a na gò, adrèlé apfòle akódhi ni rúbhá lésè.» (Kúlí nda kòdhi sè dhi, Yésu adrè tá tàá dhi, mányàngá títi dhi i dóro Gíká mĩlèsè.)

20 Yésu gò tàá dhi: «Tà adrélépi apfòle móndí ni togó lésè dhi ína tà adrélépi akódhi ni 'o atsálé ndĩ ró dhi 'i. 21 Tàko ko, tà adrébhá apfòle móndí ki togó lésè dhi i, tà kòni 'i: tà kòni kisùle dhi i, ndòtò tà, kugù tà, móndí ki tupfuma ni tà, 22 múná tà, ngá lovó ni tà, togó kòni ni tà, móndí ki litima ni tà, tà swà, lovó kòni bhàma móndí i rú dhi ni tà, móndí ki rú tàma kòni dhi ni tà, drìkadrì ni tà, ìndì tà azaaza. 23 Tà kòni nda kòdhi ì adrè títi apfòle móndí ki togó lésè gò, adrèlé àyi ki 'o atsálé ndĩ ró.»

*Tòkó àlo sùrú twá ro dhi ka'i Yésu bàti
(A kònò kpà Mátáyò 15:21-28)*

24 Amvolásà dhi, Yésu dré àrà nda ni tayízó gò, lizo tsàle bvò Tírè làga dhi na. Kònàle dhi, dré fizo dzó àlo na lùzu ró. Lè tá à kòni i kònàle dhi ko. Di, kitswá tá ína tà nda ni zu móndí i dré bwà ko. 25 Di tòkó àlo zapi ni dré adrèzó tíri kòni íbe í léna dhi kòyi Yésu ni rúbí dre dhi, dré ndiri alizo adhéle akódhi pá. 26 Tòkó nda tá ína móndí sùrú twá ro òle bvò Fòwíníkè àdhya Síríyà le dhi na dhi 'i. Di dré ngàzo adrèlé Yésu ni ti lizí, kòdroró tíri kòni nda àyi zapi lésè be dhi bvò. 27 Yésu dré tàzoá drá dhi: «Mí tayí rè zyà ànzimvá i ngá nya pizo 'íká. Tàko ko, kitswá ànzimvá ki mápà dòzo bhèle kòkí i dré dhi ko.» 28 Di, tòkó nda logó drá dhi: «Mírì, tágba kòni dhi, ndìndì kòkí mísá zàle dhi ì adrè àyikya mápà kórònyá ànzimvá ì dré adrèlé tayíle ledhéle dhi ki nya kòdhya.» 29 Di Yésu tà drá dhi: «Kúlí mí dré logólé kòdhi sè dhi, mí kitswá nzìle. Tírì kòni nda pfò àmi zapi lésè dre.» 30 Di tòkó nda kòni í bhàna dre dhi, dré àyi zapi nda ni kisúzó adrèrà'a ayíle lánzá dri. Tírì kòni nda pfò tá lásà dre.

Yésu tidrí agó àlo bíbhále be kùdúkùdu ró adrèlépi kpà ábhábhá ro dhi

31 Amvolásà dhi, Yésu dré bvò Tírè làga nda ni tayízó gò, lizo lavúlé Sídónà 'ásè, ìndì bvò zìle bhàandre Mudrí i ró dhi 'ásè, gòle tsàle tãpáriandre Gálíláyà àdhya làgana. 32 Kònàle dhi, à dré agó àlo bíbhále be kùdúkùdu ró adrèlépi kpà ábhábhá ro dhi ni adzízó Yésu véle, akódhi ni ti lizízó, kòbhàró drígá agó nda dri, akódhi ni tidrízó be dhi bvò. 33 Di Yésu dré akódhi nda ni drìzo lizo ába gàrà dri móndí zyandre i rúsè gò, àyi drígá ànzi ki sòzo akódhi bína. Dré túsú fùzo àyi drígámbílí dri gò, akódhi ni làdra tabèzo ásà. 34 Dré mĩ tingázó kurú na bhù na gò, la'ázó fèèè, tàzoá dhi: «Èfátà!» (Kòdhi adrè leá tàle dhi: «Mí nzì ru!») 35 Gbá kòdhwa, agó nda ni bíbhále dré fùzo, akódhi ni làdra dré ru nzìzo gò, dré kidhózó adrèlé tà ta dóro. 36 Gò Yésu dré móndyá kònàle dhi ki kodzózó tàzoá dhi, ì kòlongó tà nda ni rúbí dhya àlo dré ko. Di, kàdré véle àyi rúbí ni longoma logá móndí i dré dhi, ì adrè véle rúbí nda ni longó lizo ába drìdrì. 37 Di móndí ki líndrì adrè tá véle gàle bhwábhwa gò, ì dré adrèzó tàá dhi: «Tà títi akódhi dré adrèlé 'òle dhi i dóro! Adré ndìndì móndí bíbhále be kùdúkùdu ró dhi ki 'o adrèlé tà yi, ìndì móndí ábhábhá ro dhi ki 'o adrèlé tà ta.»

* 7:16 7:16 Wárágá Gíká ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adrè kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Dhya àngùdhi adrèlépi bíbhále íbe tà yizo dhi kòyi!]

8

*Yésu fè ngá nyàle móndí ngùlù-su dhi i dré
(A kònò kpà Mátáyò 15:32-39)*

¹ Amvolásà dhi, móndí zyandre lavulé dhi i dré gòzo ru kimó Yésu làga. Ayi nda i dré tá adréle ngá nyàle dhi àko dhi sè dhi, Yésu dré áyi lebèbhá ki azizó, tàzoá àyi dré dhi: ² «Má adré kizà do áma togó na móndyá zyandre kòni ki tà sè. Tàko ko, àma tùmání àyi íbe kítú na, ìndì ngá i dré kitswále nyàle dhi véle yókódhó. ³ Má kòlogó àyi nzìle bhàna tàbirí be dhi, i ni landè ledhézó láti bhálé. Angyá ko, àyi ki àruka i angá làwú làvo lésè.» ⁴ Di akódhi ni lebèbhá i logó drá dhi: «Àrà bhà àko kònìdhi 'á dhi, à ni kitswá mápà kisú fèle àyi dré nyàle pìzo ása dhi ángwà?» ⁵ Yésu lizí àyi tí dhi: «Àmi mápà íbe ángopí?» I logó dhi: «Nzi-drì-rì.»

⁶ Gò Yésu dré tàzoá móndyá zyandre nda i dré dhi, i kòlirí bvò dri. Di kádó mápà nzi-drì-rì nda i dre dhi, dré àwoyà fèzo Giká dré gò, tonòzoá lanzíle áyi lebèbhá i dré gò, i dré lanzízoá móndyá zyandre nda i dré. ⁷ Ayi tá kpà kosyá àruka tsàtsà dhi íbe. Di Yésu dré kpà tà tani zìzo Giká tí kosyá nda i dri gò, tàzoá áyi lebèbhá i dré dhi, i kòlanzí móndyá nda i dré. ⁸ Di móndyá títi nda i dré ngá nda ki nyàzo pìzo. Gò akódhi ni lebèbhá i dré àmbí ni ki lokózó gàle kánzì nzi-drì-rì dhi i sè bíbi. ⁹ Móndyá ngá nyabhá nda i tá ànyíanyi ngùlù-su. Gò Yésu dré láti fèzo àyi dré nzìzo.

¹⁰ Gbã lókyá nda sè dhi, Yésu i dré tombàzo bwátù na lebèbhá ni íbe gò, i dré lizo tsàle bvò Dàlàmanúta àdhya na.

*Fàrisáyò i lizí Yésu tà àlo líndrìga ró dhi ni 'o
(A kònò kpà Mátáyò 16:1-4)*

¹¹ Gò Fàrisáyò i dré alizo Yésu véle, adréle tà kayí akódhi be. I adré tá akódhi ni le tabhìle gò, i dré akódhi ni ti lizízo, kò'oró tà àlo líndrìga ró angálépi Giká vélesè dhi. ¹² Di Yésu dré ngàzo la'álé fèèè gò, tàzoá dhi: «Móndyá ándrò kòni i adré tà líndrìga ró dhi ni nda nòle àdho tà sè? Má adré tà bàti ta àmi dré: A kitswá tà àlo líndrìga ró dhi ni 'o àyi dré nòle dhi ko.» ¹³ Gò dré àyi ki tayízo, gòzo mbàle bwátù na kitswále zyàle tãpãriandre ni ta'á na.

*Tàkú Fàrisáyò kya ìndì Eródè àdhya
(A kònò kpà Mátáyò 16:5-12)*

¹⁴ Di Yésu ni lebèbhá i tivì tá mápà dòma atsí na dhi. Ayi tá ngbà 'í mápà íbe àlo bwátù na. ¹⁵ Gò Yésu dré àyi ki kodzózó tàzoá dhi: «Mì kònò dóro, mì kàdréro àmi ki líkí tàkú Fàrisáyò kya ìndì Eródè àdhya ki tà sè.» ¹⁶ Di akódhi ni lebèbhá i dré ngàzo adréle tà kayí àyi kòfalésè adrézó tàá dhi, akódhi tà tá kònìni i dré tá adréle mápà àko dhi sè. ¹⁷ Yésu dré tà i dré adréle tàle nda ni nizo kyá gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì adré àmikya tà kayí mì dré adréle mápà àko dhi sè àdho tà sè? Mì atógyà dhu rè àmikya tà àlo ko? Mì nì dhu rè tà àlo kó? Àmi ki togó tsì tòmbatòmba bàti? ¹⁸ Àmi mì íbe gò, mì dré adrézó ngá no ko? Àmi bíbhálé íbe gò, mì dré adrézó tà yi ko? Mì tivì vo tà má dré 'òle dhi i dre? ¹⁹ Má dré tá mápà nzi dhi ki tonòzo lanzíle móndyá ngùlù-nzi dhi i dré dhi, mì gò àmbí ni ki lokó gàle kánzì ángopí?» I logó drá dhi: «Mudrí-drì-rì.» ²⁰ Yésu gò lizíá dhi: «Má dré tá kó mápà nzi-drì-rì dhi ki tonòzo lanzíle móndyá ngùlù-su dhi i dré dhi, mì gò àmbí ni ki lokó gàle kánzì ángopí?» I logó dhi: «Nzi-drì-rì.» ²¹ Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì nì vo dhu rè tà àlo ko?»

Yésu tidrí agó àlo mì kùdúkùdu ró dhi

²² Amvolásà dhi, i dré lizo tsàle bhàandre rú zìle Bètèsàyída dhi na. Kònàle dhi, à dré agó àlo mì kùdúkùdu ró dhi ni adzizó Yésu véle, akódhi ni ti lizízo, kòtabèro agó nda, akódhi ni tidrízo be dhi bvò. ²³ Di Yésu dré mì kùdúkùdu nda ni dríga rùzo,

akódhi ni sèzo pfòzo ába bhà nda 'ásè kivì na. Dré tùsú fùzo akódhi mi, drígá bhàzo dríá gò, akódhi ni lizízo tàzoá dhi: «Mí adré ngá no?» ²⁴ Agó nda dré mǐ bhèzo gò, tàzoá dhi: «Má adré móndí ki no ngóro fa i tǐni, di, ì adré atsí to.» ²⁵ Yésu dré gòzo tódhyá áyi drígá bha agó nda mi. Di akódhi nda dré gòzo mǐ nzi kàdrì gò, mǐ ni dré adrízó adrélé ngá títí dhi ki no dóro. ²⁶ Gò Yésu dré akódhi ni logózó nzìle bhàna, tàzoá drá dhi: «Mí kògò file bhà kòdhi na ko.»

Pètèro tà ngádra 'á dhi, Yésu Mèsíyà 'i
(A kònò kpà Mátáyò 16:13-20; Lúkà 9:18-21)

²⁷ Amvolásà dhi, Yésu ì lebèbhá ni íbe dhi ì dré ngàzo adrélé lavulé bhà tsàtsà bhàandre Kàyisàriyà Filípò àdhyà làgàsè dhi ì 'ásè. Látí 'á dhi, akódhi dré lizízoá àyi tí dhi: «Móndí ì adré tàá dhi, ma àdhi 'i?» ²⁸ Ì logó drá dhi: «Móndí àruka ì adré tàá dhi, mǐ Yòwánì Bàtísimò fèlepi 'i. Aruka ni ì adré tàá dhi, mǐ Elíyà 'i. Aruka ni ì adré kó tàá dhi, mǐ pròfètà ki àlo 'i.» ²⁹ Yésu gò lizíá àyi tí dhi: «Di àmi ró dhi, mǐ adré àmikya tàá dhi, ma àdhi 'i?» Pètèro gò logóá drá dhi: «Mí mína Mèsíyà 'i.» ³⁰ Gò Yésu dré àyi ki logázó, ì kòlongóro tà nda dhyà àlo dré ko.

Yésu longó áyi dràma ni tà, áyi ngàma dràdrà 'ásè dhi be
(A kònò kpà Mátáyò 16:21-28; Lúkà 9:22-27)

³¹ Gò Yésu dré kidhózó adrélé tadhá àyi dré dhi, adré tá leá dhi, Móndí ni Mvá kònnya kizà lavulé, ìndì Yúdà ànzi ki bhàgo ì, kòwánà kàdrì ì, ìndì tátrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì kògà akódhi rè. Adré tá kpà leá dhi, à kòpfu akódhi dràle gò, kítú na àmvolésè dhi, kòngaró dràdrà 'ásè. ³² Yésu adré tá tà nda ni ta àyi dré ngádra 'á. Di Pètèro dré akódhi ni drizo gàrà dri gò, kidhózó adrélé tà ta akódhi dri tà nda sè. ³³ Di, Yésu dré áyi alázó áyi lebèbhá ki no gò, lawàzo Pètèro dri tàzoá drá dhi: «Sàtánà, mí nga má mìlésè gòle má àmvona! Mí adré tà kisù Gíkà àdhyà tǐni ko. Be ró dhi, mí adré mína tà kisù móndí kya tǐni.»

³⁴ Gò Yésu dré móndyá zyandre kònale dhi ki azízó áyi lebèbhá íbe, tàzoá àyi dré dhi: «Dhyà àlo kàdré leá àlìle má vèsè dhi, lè akódhi nda kòtayí áyi tàndì ni tà, kàdó áyi fa kipakipa gò, kàdréró áma lebè. ³⁵ Tàko ko, dhyà ángùdhi adrélépi áyi tàndì ni lídrì le tidrìlé dhi, a ni áyi lídrì nda ni 'o avìle. Di, dhyà ángùdhi adrélépi ína áyi lídrì fe áma tà sè ìndì Rúbí Tani ni tà sè dhi, a ni áyi lídrì nda ni tidrì. ³⁶ Angyá ko, dhyà àlo kòkisú ngá bvò kòndì àdhyà ì títí gò, áyi tàndì ni lídrì tayízó avìle dhi, akódhi nda kisú ína àdho tà dóro 'i? ³⁷ A ni go àdho ngá fe kòdhyà kitswázó áyi lídrì nda ni kisú dhi? ³⁸ Dhyà àlo kàdré kanyò ro áma tà sè ìndì áma kúlí ki tà sè móndyá ándrò zàràbhù ro ìndì tàkonzìbhá ro ni ì kòfalé dhi, Móndí ni Mvá ni kókpà adré kanyò ro akódhi nda ni tà sè, lókyá í dré dra agòzo áyi Atá ni mìlanzìlanzì na ángélo lólo dhi íbe dhi tú.»

9

¹ Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Móndí àruka adrébhá àyi ki totó kònwa ni ì kitswá dràle drìdrì ì dré dra Gíkà ni Opì nòzo atsàrà'a rǐnyí be dhi kandrá ko.»

Yésu ni àsú ladzá ru atsálé lagulagu ró
(A kònò kpà Mátáyò 17:1-13; Lúkà 9:28-36)

² Kítú nzi-drì-àlo àmvolésè dhi, Yésu dré Pètèro ki drizo Yàkòbhò íbe ìndì Yòwánì be gò, ì dré lizo àyi pátí mbàle kòngó àlo mvumvù dhi drìna. Kònale dhi, Yésu ni àsú dré ngàzo ru ladzá àyi mìle. ³ Akódhi ni kítá ì dré kpà atsázó kemve kpírìkpírì, adrélé lagulé kítá móndí bvò dri dhi ì dré kitswálé temvelé bwà dhi kya ni lavú. ⁴ Gò Elíyà

i Mósè be dhi ì dré agázó àyi kandrà, adrélé tà ta Yésu be. ⁵ Di Pètèró dré tàzoá Yésu dré dhi: «Rábbi, dóro ni mà dré adrélé kònwa dhi. Mà kòledé wémà na dhi i kònwa: àlo ni mí dré, àlo ni Mósè dré, ìndì àlo ni Elíyà dré.»* ⁶ (Akódhi tà tá kònini, dré tá nìle í kitswá àdho tà ta kòdhya ya dhi ko dhi sè. Tàko ko, tirí ga tá àyi léna bí.) ⁷ Gò ndùrùku dré apfòzo àyi ki asó rùkù gò, kúlí dré apfòzo lásà tàà dhi: «Kònìdhi áma Mvágó má dré lèle tò dhi 'i. Mì kòyi akódhi!» ⁸ Gbã kòdhwa, ì kònò ngá àyi làgàsè dre dhi, ì dré gòzo véle móndí àzya no àyi íbe ko, ngbà 'í Yésu 'i kalóma.

⁹ Ì dré tá adrèrà'a asilé kóngó nda drìlèsè dhi 'á dhi, Yésu dré àyi ki kodzózó tàzoá dhi, ì kòtití tà ì dré nòle nda dhya àlo dré ko, tsàle lókyá Móndí ni Mvá dré ngarà'a dràdrà 'àsè dhi 'á. ¹⁰ Di ì dré tà nda ni zùzo tayíle àyi léna, adrézó lizíá àyi kòfalèsè ngalè kúlí «ngàma dràdrà 'àsè» nda adrè tá làá tàle ngini ya dhi.

¹¹ Gò ì dré Yésu ni lizíó tàzoá dhi: «Tátrítrí kúlí tadhábhá ì adrè tàà dhi, lè Elíyà kàlì rè zyà Mèsíyà kandrà 'íkà àdho tà sè?»† ¹² Yésu logó àyi dré dhi: «Tà bàti ró dhi, Elíyà adrè alìle drìdrì tà títi dhi ki ledé. Di, Gíkà ni Kúlí adrè kókpa tàà dhi, lè Móndí ni Mvá kònya kizà lavulé, ìndì à kògà akódhi rè dhi àdho tà sè? ¹³ Di, má adrè mána tàà àmi dré dhi, Elíyà atsá dre. Gò móndí ì dré àyikya akódhi ni 'òzo ngóro ì dré tá lèle dhi tíni, ngóro tisìle akódhi ni tà dri Gíkà ni Kúlí na dhi tíni.»

*Yésu tídrí mvágó àlo tírí kònzi íbe í léna dhi
(A kònò kpà Mátáyò 17:14-21; Lúkà 9:37-43a)*

¹⁴ Yésu ì kògò tsàle akódhi ni lebèbhá àruka nda ì véna dre dhi, ì dré móndí zyandre ru kimóbhá àyi nda ì làgàsè kúrú dhi ki nòzo, túmání tátrítrí kúlí tadhábhá adrèbhá tà kayí àyi íbe dhi íbe. ¹⁵ Gbã lókyá móndyá zyandre nda ì dré Yésu ni nòzo dhi sè dhi, àyi ki líndrí dré gàzo gagà gò, ì dré arázó mòdo fe drá. ¹⁶ Gò Yésu dré lizíóá áyi lebèbhá nda ì tí dhi: «Mì adrè tà kayí àyi íbe àdho tà dri?»

¹⁷ Di agó àlo móndyá zyandre nda ì kòfalé dhi dré logózóá drá dhi: «Tadhálépi, má adrè áma mvágó alìzo ába mí véle. Tàko ko, akódhi tírí kònzi akódhi ni 'òlepi atsálé ábhábhá ro dhi íbe í léna. ¹⁸ Tirí nda kàdré akódhi ni ru dhi, adrè akódhi ni abhé kìní mi, kápùtrá dré adrézó apfòle sílása gò, dré adrézó síkálándrá tsi, adrézó áyi kidzì sè adrélé tòmbatòmbe. Má lizí tá àmi lebèbhá ki ti, ì kòdroró tírí nda ká. Di, ì kitswá tá àyikya bwà ko.» ¹⁹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Àmi, móndyá ándrò tà ka'íka'í àko ni i, mà ni adrè véle àmi íbe vwàle lókyá be ángopí? Má ni àmi ki tà mvo vwàle lókyá be ángopí? Mì adrè mvámvá nda alìzo ába má véle.» ²⁰ Ì dré di alìzo ába. Di gbã lókyá tírí nda dré Yésu ni nòzo dhi sè dhi, dré ngàzo adrélé mvámvá nda ni kizí rìnyí sè. Akódhi nda dré dhèzo kìní mi, adrélé áyi lílì gò, kápùtrá dré adrézó apfòle sílása. ²¹ Di Yésu dré akódhi ni atá ni lizíó tàzoá dhi: «Tà kòdhi 'o akódhi kònini vwàle ángopí?» Atá ni logó dhi: «Kìdhólé akódhi ni anzì lèsè. ²² Vèsè be bí, tírí nda lebhé akódhi àtsí na yà, kó ngalè yí na, kitswázó akódhi ni pfu dràle dhi bvó. Di mí kòkitswá dhi, mí kòbhà àma ki kizà àma ki ledézó wà!» ²³ Di Yésu tà drá dhi: «Mí adrè tàà dhi, má kòkitswá yà dhi? Gíkà rìnyí íbe kitswázó tà títi dhi ki 'o dhya adrélépi áyi ka'í dhi dré.» ²⁴ Gbã kòdhwa, mvámvá nda ni atá dré yòzoá dhi: «Má adrè ka'íá! Di, mí kòledé ma, áma tà ka'íka'í nda dré adrélé yàyà dhi sè!» ²⁵ Yésu kònò móndyá zyandre nda ì adrè tá aralé àyi véle dhi dre dhi, dré ligízó tírí kònzi nda be, tàzoá dhi: «Mì, tírí adrélépi móndí 'o atsálé ábhábhá ro ìndì bíbhálé íbe kùdúkùdu ró ni, má adrè tàà mí dri dhi, mí pfò mvámvá kònìdhi lèsè! Mí kògò tàdzí file lána ko!» ²⁶ Di tírí nda dré trèzo, mvámvá nda ni kizíó rìnyí sè gò, pfòzo lásà lile. Móndyá nda ì kònò mvámvá nda adrèrà'a ayilé àbvò tíni dre dhi, àyi ki àruka ì dré tàzoá dhi: «Drà

* 9:5 9:5 Yúdà ànzi ì véna dhi, rú «Rábbi» kònìdhi, rú adrélé fèle Gíkà ni tà tadhálépi dré, adrézó akódhi ni líndrí bha dhi 'i. † 9:11 9:11 A kònò Máláki 3:23.

dre.» ²⁷ Di, Yésu dré akódhi ni drígá ruzo tingázóá gò, akódhi dré áyi totózó áyi pá dri.

²⁸ Bvóá dhi, Yésu ì kònzì bhàna lebèbhá ni íbe adrélé àyi pátí dre dhi, ì dré akódhi ni lizizó tàzoá dhi: «Mà kitswá tá tirí kònzì nda kònàdhi ni dro bwà ko àdho tà sè?»

²⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «À kitswá ngbà 'í tirí kònzì kárà be kònìni dhi ki dro pfole tà zìma Giká tí dhi sè.»

Yésu gò áyi dràma ni tà longó, áyi ngàma dràdrà 'ásè dhi be

(A kònò kpà Mátáyò 17:22-23; Lúkà 9:43b-45)

³⁰ Ì kòtayí àrà nda dre dhi, ì dré ngàzo adrélé lavulé bvò Gàliláyà àdhya 'ásè. Yésu lè tá à kòni àyi tá kònàle dhi ko. ³¹ Tàko ko, adrè tá tà tadhá áyi lebèbhá ì dré, adrézó tàá dhi: «À ni Mòndí ni Mv́a ni lefè kàribhá ì drígá. Ì dré akódhi ni pfuzo dràle gò, kítú na àmvolésè dhi, dré ngàzo dràdrà 'ásè.» ³² Di, kúlí nda ki àndu fí tá ína àyi drìna ko. Ì adrè tá kpà ngá ro tà nda ni lizìma Yésu tí dhi sè.

Dhya kàdrì lavulé dhi àdhi 'i?

(A kònò kpà Mátáyò 18:1-5; Lúkà 9:46-48)

³³ Gò ì dré lizo tsàle Kàpàrànwúmà na. Ì dré tá adrèrà'a dzó na dhi 'á dhi, Yésu dré lizizóá áyi lebèbhá ì tí dhi: «Látì 'á dhi, mì adrè tá tà kayí àmi kòfalésè àdho tà dri?» ³⁴ Di, ì dré kúlí logózó ko. Tàko ko, ì adrè tá àyikya tà kayí nìzoá ngalè dhya kàdrì lavulé àyi kòfalé dhi àdhi 'i ya dhi. ³⁵ Di Yésu kòlirí dre dhi, dré áyi lebèbhá mudrí-drì-rì nda ki azizó, tàzoá àyi dré dhi: «Dhya àlo kàdré leá adrélé drìdrì mòndí ì kòfalé dhi, lè akódhi nda kàdré dhya bvóle ro àyi títi dhi ì kòfalé, ìndì màràbà àyi títi dhi kya ró.» ³⁶ Gò dré mvámvá àlo dhi ni adózó bhàle àyi ki kító 'á. Kádó akódhi nda rùle í drígá dre dhi, dré tàzoá àyi dré dhi: ³⁷ «Dhya ángùdhi adrélépi mvámvá kònìdhi tìni dhi ni ka'ì dòle dóro áma rú sè dhi, adrè áma tàndì ni ka'ì kòdhya. Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'ì dòle dóro dhi, adrè ngbà 'í áma ka'ì kòdhya ko, adrè kókpà dhya áma amùlepi dhi ni ka'ì kòdhya.»

Dhya adrélépi ru pfu àma íbe ko dhi, àma ki àlo 'i

(A kònò kpà Lúkà 9:49-50)

³⁸ Gò Yòwánì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, mà nò tá agó àlo dhi adrèrà'a tirí kònzì ki dro ámi rú sè. Di mà dré akódhi nda ni logázó, dré tá adrélé àma ki àlo 'i ko dhi sè.» ³⁹ Di, Yésu logó dhi: «Mì logá akódhi ko. Tàko ko, dhya àlo tà líndrìga ró dhi ni 'òlepi áma rú sè dhi, kitswá ndìrì gòle áyi alá tà ta kònzì má rú bwà ko. ⁴⁰ Angyá ko, dhya ángùdhi adrélépi ru pfu àma íbe ko dhi, àma ki àlo 'i. ⁴¹ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi ndàndì kópò yí àdhya ni fe àmi dré mvùle, mì dré adrélé mòndyá Krìsto àdhya 'i dhi sè dhi, akódhi nda ni làgí ína ni kisú bàti.»

Tà adrèbhá mòndí ki 'o ledhélé tàkònzì na dhi ì

(A kònò kpà Mátáyò 18:6-9; Lúkà 17:1-2)

⁴² «Di, dhya àlo kàdré ína ànzimvá adrèbhá áma ka'ì kòni ki àlo 'o dhèle tàkònzì na dhi, dóro ni tá kírà kàdrì 'ìle akódhi nda kembé gò, akódhi ni bhèzo dràle yíandre na dhi. ⁴³ Àmi drígá kàdré ámi 'o dhèle tàkònzì na nì dhi, lè mí kòli ámi drígá nda. Angyá ko, mí dré file lídrì kóná vèsè kólyá dhi na ngbà 'í drígá be àlo dhi dóro lavulé, mí dré líle líferò àtsí ni dré adrézó adrálé ko dhi na drígá be rì dhi rúsè. [⁴⁴ †] ⁴⁵ Àmi pá kàdré ámi 'o dhèle tàkònzì na nì dhi, lè mí kòli ámi pá nda. Angyá ko, mí dré file lídrì na ngbà 'í pá be àlo dhi dóro lavulé, ámi bhèle líferò na pá be rì dhi rúsè. [⁴⁶ §]

† 9:44 9:44 Wárágà Giká ni Kúlí tisìzo àyi dri dhi ì léna dhi, à adrè kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Kònàle dhi, kùbhú adrèbhá àbvò nya dhi ì todrà ko na, ìndì àtsí adrélépi kòle dhi adrà kpà ko na.] § 9:46 9:46 Wárágà Giká ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adrè kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Kònàle dhi, kùbhú adrèbhá àbvò nya dhi ì todrà ko na, ìndì àtsí adrélépi kòle dhi adrà kpà ko na.]

47 Ámi mǐ kàdré kó ámi 'o dhèle tàkonzì na nì dhi, lè mí kàngí ámi mǐ nda. Angyá ko, mí dré file Giká ni Opì na ngbà 'í mǐ be àlo dhi dóro lavulé, ámi bhèle líferò na mǐ be rǐ dhi rúsè. 48 Kònàle dhi, <kùbhú adrèbhá àbvò nya dhi ì todrà ko na, ìndì àtsí adrélèpi kòle dhi adrà kpà ko na.>*

49 A nì mónnyá títi dhi ki tà ka'ika'i tabhì àtsí sè, ì kàdréro tà'í ìbe àyi léna. 50 Tà'í ngá dóro 'i. Dì, tà'í nì aswaaswa kòtì akilé lásà dhi, mǐ nì kitswá logóá ngíni? Lè mǐ kàdré tà'í ìbe àmi ki tàndì ì léna, adrézó kpà tà kìdrìkìdrì ìbe àmi kòfalé.»

10

Yésu tadhá tà tòkó tingama ni tà dri

(A kònò kpà Mátáyò 19:1-12; Lúkà 16:18)

1 Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, dré lizo bvò Yúdáyà àdhya na gò, zyàle tsàle Yòròdánè nì ta'á na. Móndí zyandre dhi ì dré gòzo ru kímó akódhi làga gò, dré kìdhózó adrélé àyi ki tadhá, ànzyà gà dré adrélé 'òle dhi tíni.

2 Gò Fàrisáyò àruka ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, kitswále akódhi nì tabhì litíle. Dì ì dré lizízóá tíá dhi: «Àma ki tátrítrí kúlí ka'í, agó kòtingá àyi tòkó dhi 'í?»

3 Akódhi logó àyi dré dhi: «Mósè fè tòlí àmi dré 'òzoá ngíni?» 4 Ì logó drá dhi: «Mósè ka'í tá dhi, agó kòtisì wárágà àyi tòkó nì tingázó gò, mùzoá nzìle.» 5 Yésu logó àyi dré dhi: «Mósè tìsì tá ína tòlí nda kòdhi àmi dré, àmi ki togó dré adrélé tòmbatòmba dhi sè. 6 Dì, ngá títi dhi ki bhàma nì kìdhoma 'á dhi, <Giká bhà tá àyi agó ì tòkó be.>*

7 <Asà dhi, agó nì àyi atá nì tayí àyi andre be, ru amúzó àyi tòkó be gò, 8 àyi rǐti nda ì dré atsázó rúbhá àlo ró.>† Dì ì gò véle adrélé rǐ ko. Be ró dhi, àyi ngá àlo 'i. 9 Asà dhi, lè móndí ì kòlanzí ngá Giká dré amúle nì dhi ko.»

10 Amvolásà, ì kòfi dzó na dre dhi, akódhi nì lebèbhá ì dré gòzo akódhi nì lizí tà nda dri. 11 Akódhi logó àyi dré dhi: «Agó ángùdhi àyi tòkó nì tingalépi gò gòzo tòkó àzya adó mòle dhi, adrè ína múná tà 'o tòkó nì àlo nda rú. 12 Kòdhi ìbe dhi, tòkó ángùdhi àyi agó nì tayílépi gò gòzo agó àzya mo dhi, adrè kókpà múná tà 'o.»

Yésu zi tà tani Giká tí ànzimvá ì dri

(A kònò kpà Mátáyò 19:13-15; Lúkà 18:15-17)

13 Kítú àlo dhi, móndí ì adrè tá àyi ki ànzimvá ki adrì alizo àyi ìbe Yésu véle, kòtabèro àyi, tà tani zizo Giká tí àyi dri be dhi bvò. Dì, akódhi nì lebèbhá ì dré àyikya lawàzo mónnyá nda ì dri tà nda sè. 14 Yésu kònò tà nda dre dhi, akódhi nì togó dré aswázó gò, dré tàzoá àyi dré dhi: «Mǐ tayí ànzimvá kòni ì alìle má véle. Mǐ logá àyi ko. Angyá ko, Giká ni Opì mónnyá adrèbhá àyi nda ì tíni dhi ì dré. 15 Má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélèpi Giká ni Opì ka'í ànzimvá kya tíni ko dhi, kitswá tàdzí file lána ko.» 16 Gò dré ànzimvá nda ki adózó rùle í drígá, àyi drígá bhàzo àyi àlo àlo títi dhi ì dri, tà tani zizo àyi dré.

Yésu ì agó àlo ngá lǐyí ro dhi be dhi

(A kònò kpà Mátáyò 19:16-30; Lúkà 18:18-30)

17 Yésu kònga adrélé lile láti 'ásè dre dhi, agó àlo dhi dré arázó adhéle àyi kórókó títi akódhi kandrá, akódhi nì lizízó tàzoá dhi: «Dhya dóro adrélèpi tà tadhá ni, lè má kò'o àdho tà kòdhya kitswázó lídrì kóná vèsè kólyá dhi nì kisú dhi?» 18 Yésu logó drá dhi: «Mǐ adrè áma zi dhya dóro dhi ró àdho tà sè? Dhya adrélèpi dóro dhi yókódhó, ngbà 'í Giká 'i kalóma. 19 Mǐ nǐ tà tátrítrí kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi ì be: <Lè mí kòpfu móndí dràle ko. Mǐ kò'o múná tà ko. Mǐ kòkugù ngá ko. Mǐ kòtà tà móndí rú kinzò sè ko. Mǐ kòdo móndí ki ngá túrúpfú sè ko. Mǐ kàdré ámi atá nì lǐndrì bha ámi

* 9:48 9:48 A kònò Esáyà 66:24. * 10:6 10:6 A kònò Kìdhoma 1:27; 5:2. † 10:8 10:8 A kònò Kìdhoma 2:24.

andre be.»[‡] ²⁰ Di agó nda tà drá dhi: «Tadhálepi, má likí tòlí nda kòdhi i títi, kidhóle má dré tá adrérà'a kàdhùrà ro dhi 'á.» ²¹ Yésu dré akódhi ni nòzo lèle sè wě gò, tàzoá drá dhi: «Tayí ngbà 'í mí dré tà àlo kòdhya: Mí lì ámi ngá títi dhi ki lagí, làfa ni ni lanzízo lemerèbhá i dré gò, mí kàdréro ngá làgí be kàdrì dhi íbe bhù na. Di mí alì adrélé áma lebè.» ²² Agó nda kòyi kúlí nda i dre dhi, akódhi ni mibhalé dré atsázo kizà ro. Gò dré ngàzo lile kizà be tò, dré tá adrélé ngá íbe zyandre ró dhi sè.

²³ Yésu dré áyi alázo áyi lebèbhá ki no gò, tàzoá àyi dré dhi: «Ngábhá ki fíma Giká ni Opì na dhi kòkòròko!» ²⁴ Gò akódhi ni lebèbhá nda ki líndrì dré gàzo gagà kúlí nda sè. Di, Yésu dré gòzo tàá dhi: «Áma ànzi i, fíma Giká ni Opì na dhi kòkòròko!» ²⁵ Ngá líyí ni fíma Giká ni Opì na dhi ína kòkòròko lavúlé, kàmìlò dré lavúlé sèndáni ni bhále 'ásè dhi rúsè!» [§] ²⁶ Di akódhi ni lebèbhá nda ki líndrì dré gàzo véle wáláká ni ni lavú gò, i dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Kàdré kònini dhi, àdhi ni kitswá lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisú ni?» ²⁷ Yésu dré àyi ki nòzo dhi gò, tàzoá àyi dré dhi: «Móndí i mílésè dhi, tà nda kòdhi tà kitswálé 'òle bwà ko dhi 'i. Di, Giká adré ína tà nda ni no kònini ko. Akódhi mílésè dhi, tà àlo kitswálé 'òle bwà ko dhi yókódhó.»

²⁸ Gò Pétèro dré tàzoá drá dhi: «Mí nò rè ká! Mà tayí tà títi dhi i adrézó ámi lebè.» ²⁹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi àyi dzó 'i yà, àyi adrúpi i 'i yà, àyi amvúpi i 'i yà, àyi andre 'i yà, àyi atá 'i yà, àyi ànzi i 'i yà, kó ngalè àyi amvú i 'i yà dhi ki tayílépi áma tà sè ìndì Rúbí Tani ni tà sè dhi, ³⁰ a ni ngá nda ki vùdrì kisú tsàle vésè be nyadhi-nzi lókyá kònidhi sè. A ni dzó ki kisú, adrúpi íbe, amvúpi íbe, andre íbe, ànzi íbe, amvú íbe, túmání tà adrézó àyi mǐ pfo dhi íbe. Kòdhi íbe dhi, a ni kókpà lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisú lókyá adrélépi alile dhi sè. ³¹ Di, móndí bí adrèbhá drìdrì nyànomvá dhi ki go adrélé bvóle ro. Móndí bí adrèbhá bvóle ro nyànomvá dhi ki go adrélé drìdrì.»

*Yésu gò tódhyá àyi dràma ni tà longó, àyi ngàma dràdrà 'ásè dhi be
(A kònò kpà Mátáyò 20:17-19; Lúkà 18:31-34)*

³² I dré tá adrérà'a mbàle Yèrúsalemà na dhi 'á dhi, Yésu adré tá lile àyi lebèbhá i kandrána. Àyi nda ki togó adré tá gàle tirì dré. Móndyá adrèbhá lile àyi vésè dhi i adré tá kpà ngá ro. Di Yésu dré gòzo tódhyá àyi lebèbhá mudrì-drì-rì nda ki dri gàrà dri gò, kidhózo adrélé tà adrèbhá 'òle atsálé í rú dhi ki ta àyi dré. ³³ Tà dhi: «Mì yi rè ká! Mà adré mbàle Yèrúsalemà na. Kònale dhi, à ni Móndí ni Mvá ni lefè kòwánà kàdrì i drígá tátírìrí kúlí tadhábhá íbe. I dré tà nòzo akódhi dri kitswálé dràdrà sè gò, akódhi ni fèzo pàgàno i drígá. ³⁴ Àyi nda i dré akódhi ni gùzo, tùsú lufúzo mǐá, tswàzoá gò, pfùzoá dràle. Di kitú na àmvolésè dhi, dré ngàzo dràdrà 'ásè.»

*Tà Yàkòbhò i Yòwànì be dhi i dré zìle Yésu tí dhi
(A kònò kpà Mátáyò 20:20-28)*

³⁵ Gò Yàkòbhò i Yòwànì be, Zèbèdáyò ni ànzi i ró dhi, i dré àyi ki kisízo ànyi Yésu làga, tàá drá dhi: «Tadhálepi, mà adré leá mí kò'o tà mà dré dra zìle mí tí dhi àma dré.» ³⁶ Yésu tà àyi dré dhi: «Mì adré leá má kò'o àmi dré àdho tà kòdhya?» ³⁷ I logó drá dhi: «Ámi Opì mǐlanzìlanzì ro dhi na dhi, mí kòbhà àma lírìlé mí làga: àlo ni ámi dríagó lésè, àzya ni ámi lídzí lésè.» ³⁸ Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mì nǐ tà mì dré adrélé zìle kòdhi ko. Mì ni kitswá tsì kópò kizà àdhya má dré adrélé 'òle mvùle dhi ni mvu bwà? Mì ni kpà kitswá bàtìsimò kizà àdhya má dré adrélé 'òle dòle dhi ni do bwà?» ³⁹ I logó drá dhi: «Mà ni kitswá.» Di Yésu tà àyi dré dhi: «Tà bàti ró dhi, mì ni kópò má dré dra mvùle dhi ni mvu, adrézó kpà bàtìsimò má dré dra dòle dhi ni do. ⁴⁰ Di, kàdré ína móndí dra bhàle lírìlé áma dríagó lésè yà, kó ngalè áma lídzí lésè yà dhi ki

‡ 10:19 10:19 A kònò Pfòma 20:12-16; Dùtèrònómè 5:16-20. § 10:25 10:25 «Kàmìlò» kònidhi, kà'wá kàdrì dòngí tìni dhi 'i.

tà sè dhi, tà nda kòdhi nò ma ko. Gĩká ledé lirírà nda ì dhya dré kípèle kitswálé lirílé driá dhi ì dré.»

⁴¹ Yésu ni lebhéhá mudrí àruka dhi ì kòyi tà zìle nda dre dhi, àyi ki togó dré aswázó Yàkòbhò ì rú Yòwánì be. ⁴² Di Yésu dré àyi ki azizó tíí gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì nì tàle dhi, dhya adrélé nòle mónnyá bvò kòndi àdhya ki kàdrì ì ró dhi ì adré àyikya òpì nya àyi dri rĩnyí sè dhi be. Ayi ki dhya kàdrìkàdrì dhi ì adré kpà tà 'o adrézó àyi ki rĩnyí tadhá àyi dré. ⁴³ Di, adré leá dhi, tà nda kàdré kònìni àmi kòfalé ko. Be ró dhi, lè dhya ángùdhi adrélépi leá atsálé kàdrì àmi kòfalé dhi, kàdré àmi ki màràbà ro. ⁴⁴ Lè kpà dhya ángùdhi adrélépi leá adrélé drìdrì àmi kòfalé dhi, kàdré àmi tíí dhi ki màràbà ro.* ⁴⁵ Tàko ko, Móndí ni Mvá alì bvò dri, móndí ì kàdréro tà 'o ì dré dhi bvó ko. Be ró dhi, alì ìna kitswálé tà 'o móndí ì dré dhi bvó. Alì kpà kitswálé àyi lídrì fe ngóro làgì kàdrì fèle móndí zyandre dhi ki apázó tàkonzì lésè dhi tĩni.»

Yésu tidrí Bàràtimáyò mĩ kùdúkùdu ró dhi

(A kònò kpà Mátáyò 20:29-34; Lúkà 18:35-43)

⁴⁶ Gò Yésu ì dré tsazo Yèríkò na lebhéhá ni ìbe. Ì dré tá adrérà'a apfòle bhàandre nda lésè móndí zyandre ìbe dhi 'á dhi, agó àlo mĩ kùdúkùdu ró rú be Bàràtimáyò, Tímáyò ni mvá ro dhi, lírí tá láti làga adrélé ngá zi móndí ì tí. ⁴⁷ Akódhi nda kòyi Yésu Nàzàrétà lésè dhi adré tá lavulé dhi dre dhi, dré ngàzo adrélé loyóá dhi: «Yésu, Dàwídì ni Mvá, mí bhà áma kizà wà!» ⁴⁸ Móndí bí dhi ì dré adrézó tetrélé akódhi dri, kòtayíró kúlí adrézó kíri. Di, dré gòzo véle adrélé kúlí loyó wáláká ni ni lavú: «Dàwídì ni Mvá, mí bhà áma kizà wà!» ⁴⁹ Gò Yésu dré àyi kikízó tàá dhi: «Mì azí akódhi.» Di ì dré mĩ kùdúkùdu nda ni azizó, tàzoá drá dhi: «Mí tsi togó! Mí nga! Akódhi adré àmi zi.» ⁵⁰ Di akódhi dré àyi kítá bhèzo gàrà dri, àyi totózó pá dri gò, alìle Yésu véle. ⁵¹ Yésu dré akódhi ni lizizó tàzoá dhi: «Mí adré leá má kò'o mí dré àdho tà kòdhyà?» Mĩ kùdúkùdu nda logó drá dhi: «Rábbì, má lè ngá nòle!» ⁵² Di Yésu tà drá dhi: «Mí lì! Àmi tà ka'ika'ĩ tidrí mĩ dre.» Gbã kòdhwa, akódhi dré kidhózó adrélé ngá no gò, dré ngàzo adrélé Yésu ni lebhé láti 'ásè.

11

Yésu fĩ Yèrúsalémà na ópí tĩni

(A kònò kpà Mátáyò 21:1-11; Lúkà 19:28-40; Yòwánì 12:12-19)

¹ Yésu ì dré tá adrérà'a 'òle tsàle Yèrúsalémà na dhi 'á dhi, ì dré tsazo ànyi bhà rú zìle Bètèfágè ìndì Bètàníyà dhi ì kandrá, ànyi kóngó Olivè fa kya làga. Gò Yésu dré àyi lebhéhá rĩ dhi ki mùzo lile drìdrì, ² tàzoá àyi dré dhi: «Mì lì bhà àmi kandrá kònàdhi léna. Mì kòfì lána dre dhi, mì ni ndiri púndà mvá 'ìle, à dré dhu rè mbàzo driá ko dhi ni kisú. Mì atrì akódhi, alìzo ába má véle. ³ Dhya àlo kòlizi àmi tí dhi, <Mì adré 'òá kònìni àdho tà sè?> ya dhi, mì kòtà drá dhi: <Mìrì adré leá nì. A ni dra akódhi ni logó kònwa mbèlè.»

⁴ Di ì dré lìzo púndà mvá nda ni kisú. A 'ì tá akódhi láti làga, dzó àlo dhi tí. Ì dré tá adrérà'a akódhi ni atrì dhi 'á dhi, ⁵ móndí àruka kònàle dhi ì dré lizizóá àyi tí dhi: «Mì adré púndà mvá kòdhi ni tri àdho tà sè?» ⁶ Di ì dré kúlí logózó àyi dré ngóro Yésu dré tá tàle àyi dré dhi tĩni gò, mónnyá nda ì dré àyi ki tayízó lile ába.

⁷ Ì kàsè púndà mvá nda atsázó ába Yésu véle dre dhi, ì dré àyi ki kítá bhèzo driá gò, akódhi dré mbàzo lirílé driá. ⁸ Gò móndí zyandre dhi ì dré àyi ki kítá ki lasézó láti mĩsè. Ayi ki àruka ì dré fa bí ki toṅòzo amvú ì 'ásè, lebhézóá láti mĩsè, Yésu kòlavúró driásà be dhi bvó. ⁹ Di mónnyá zyandre nda ì dré adrézó lile akódhi kandrána ìndì akódhi vèsè, adrélé loyóába dhi:

* **10:44** 10:44 «Màràbà» kònìdhi, móndí gile kitswálé àzi 'o àyi liyí dré dhi 'i.

«Òsánà! Tà tani kàdré dhya adrélépi alìle Mírì ni rú sè dhi dri!»*

¹⁰ Tà tani kàdré òpì àma ki tábhí Dàwídi àdhya adrélépi alìle dhi dri!

Osánà kàdré Giká kurú na bhù na dhi dré!»†

¹¹ Di Yésu dré tsàzo Yèrúsalmà na gò, lile file tépelò na, ngá títi lána dhi ki no. Di ìndró dré andrìle dre dhi sè dhi, ì dré pfozo bhàandre nda lésè akódhi ni lebèbhá mudrí-dri-rì dhi íbe, gòle lile Bètànyà na.

*Yésu tatrí figi fa lò'wa 'àlepi ko dhi
(A kònò kpà Mátáyò 21:18-19)*

¹² Kítú bvóá dhi sè, ì dré tá adrérà'a apfòle Bètànyà lésè dhi 'á dhi, tàbirí dré Yésu ni 'òzo. ¹³ Akódhi dré figi fa àlo dhi ni nòzo bí ni íbe vwàvwà ro gò, dré lizo nòá ngalè í ni kitswá lò'wa kisú drilána bwà yà dhi. Di, a ni li tsàle ànyi làgá dhi, kisú ína lò'wa ni àlomvá ko. Kisú ngbà 'í bí ni ì kòdhya. Tàko ko, lókyá nda tá lókyá adrézó figi lò'wa ki dhi 'i ko. ¹⁴ Gò dré tàzoá figi fa nda dré dhi: «Dhya àlo kògò véle lò'wa kisú nyàle mí drina tàdzí ko!» Di akódhi ni lebèbhá ì yi kúlí dré tá tàle nda 'í.

*Yésu dro mónnyá adrèbhá ngá lagí dhi ì topfòle tépelò 'ásè
(A kònò kpà Mátáyò 21:12-17; Lúkà 19:45-48; Yòwàni 2:13-22)*

¹⁵ Ì kòtsa Yèrúsalmà na dre dhi, Yésu dré fizo tépelò na gò, dré ngàzo mónnyá adrèbhá tá ngá lagí ìndì ngá gi kònàle dhi ki dro topfòle 'ásà. Dré mísá mónnyá adrèbhá tá làfa topfó dhi kya ki lebhézó bvò dri, túmání gbólókó mónnyá adrèbhá tá kòbhòlà lagí dhi kya íbe. ¹⁶ Dré kpà ka'izoá dhi, dhya àlo kàdré ngá do lavúzó ába tépelò 'ásè dhi ko. ¹⁷ Gò dré ngàzo adrélé mónní ki tadhá, adrézó tàá dhi: «Giká ni Kúlí adrè tàá dhi:

<A ni áma dzó zi

dzó súrú títi dhi ì dré adrézó tà ta má be dhi ró.»‡

Di, mì gò àmikya dzó nda ni bha adrélé

àrà kùgubhá ì dré adrézó àyi ki zu dhi ró!»§

¹⁸ Kòwánà kàdrì ì tatrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì kòyi tà Yésu dré tá 'òle nda dre dhi, ì dré ngàzo adrélé láti nda kitswázó akódhi ni pfu dràle dhi bvó. Angyá ko, ì adrè tá àyikya akódhi ni ro, mónnyá zyandre títi dhi ì dré tá adrélé tà dré adrélé tadhále dhi ki yi síbhále be ngbo dhi sè.

¹⁹ Ìndró kàndrì dre dhi, Yésu ì dré pfozo bhàandre nda lésè lebèbhá ni íbe.

*Tà tadhále figi fa 'yòlepi dhi ni tà dri dhi
(A kònò kpà Mátáyò 21:20-22)*

²⁰ Drùbhì kínó, ì dré tá adrérà'a lavúlé láti 'ásè dhi 'á dhi, ì dré nòzoá dhi, figi fa nda 'yo tá tsàle kómvo ni na dre. ²¹ Di tà Yésu dré tá tàle dhi dré agázó Péteró léna gò, dré tàzoá drá dhi: «Rábbì, mí nò rè ká! Fígi fa mí dré tatrílé kònìdhi 'yo dre!»

²² Di Yésu dré tàzoá àyi lebèbhá ì dré dhi: «Mì kàdré Giká ni ka'í bàti! ²³ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya àlo kàdré tàá kòngó kònìdhi dré dhi, <Mí nga kònwásè lile dhèle yìandre na> gò, dré adrézó tà kayí í léna ko, di, adrézó ína ka'íá dhi tà í dré adrélé tàle nda ni ru 'o káyà dhi, Giká ni tà nda ni 'o drá. ²⁴ Asà dhi, má adrè tàá àmi dré dhi: Tà ángùdhi mì dré adrélé zìle Giká tí dhi, lè mì kàdré ka'íá dhi, mì kisú tà nda dre dhi, di mì ni kisúá bàti.

* **11:9** 11:9 «Òsánà» kònìdhi adrè léá tàle Ebèrè ti sè dhi «rúku». † **11:10** 11:10 A kònò Longó ì 118:25-26.

‡ **11:17** 11:17 A kònò Esáyà 56:7. § **11:17** 11:17 A kònò Yèrémíyà 7:11.

²⁵ Kòdhi íbe dhi, mì kàdré àmi kì totó adrélé tà zi Gìká tí gò, mì dré adrézó tà íbe móndí àlo rú dhi, lè mì kòtrì akódhi nda ni tàkonzì gò, àmi kì Atá bhù na dhi kòtrìrò kókpà àmi kì tàkonzì be dhi bvó.» [²⁶ *]

*A lizí Yésu tí ngalè akódhi ni rìnyí angá ángolésè ya dhi
(A kònò kpà Mátáyò 21:23-27; Lúkà 20:1-8)*

²⁷ Ì dré gòzo tódhyá tsàle Yèrúsalmà na. Di Yésu dré tá adrérà'a atsilé tépelò ni bhà'álé 'àsè dhi 'á dhi, kòwánà kàdrì i tatrítrí kúlí tadhábhá i tsàle bhàgo íbe dhi ì dré alizo akódhi véle ²⁸ lizíá tíá dhi: «Rìnyí mí dré adrézó tà kòdhi kì 'o dhi angá ína ángolésè? Adhi fè mí dré rìnyí adrézó tà nda kì 'o dhi nì?» ²⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «Má nì kókpà tà àlo dhi nì lizí àmi tí. Mì kòlogó kúlí má tí dhi, má nì kpà tàá àmi dré ngalè rìnyí má dré adrézó tà kòdhi kì 'o dhi angá ángolésè ya dhi. ³⁰ Mì tà rè má dré ká! Bàtìsimò Yòwánì dré fèle dhi angá tá ína ángolésè: Gìká vélesè, kó ngalè móndí i vélesè?» ³¹ Gò ì dré dhèzo adrélé tà kayí àyi kòfalésè, adrézó tàá dhi: «Mà kòtà dhi <Bàtìsimò nda angá Gìká vélesè> dhi, akódhi ni go lizíá àma tí dhi: <Mì ka'í di Yòwánì ko àdho tà sè?» ³² Di, mà nì kitswá tsì tàá dhi <Bàtìsimò nda angá móndí i vélesè> yà dhi?» (Ì tà tá kònìni, ì dré tá adrélé móndyá zyandre dhi kì ro dhi sè. Tàko ko, àyi títi nda ì adrè tá ka'íá dhi, Yòwánì tá ína pròfétá 'i.) ³³ Di ì dré logózóá Yésu dré dhi: «Mà nì ko.» Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Kàdré kònìni dhi, má kitswá kókpà tàá àmi dré ngalè rìnyí má dré adrézó tà nda kì 'o dhi angá ángolésè ya dhi ko.»

12

*Pídhígó vínò líkíbhá kònzi dhi kì tà dri dhi
(A kònò kpà Mátáyò 21:33-46; Lúkà 20:9-19)*

¹ Gò Yésu dré kidhózó adrélé tà tadhá àyi dré pídhígó sè, adrézó tàá dhi: «Agó àlo dhi bhe tá vínò àyi amvú na. Dré gàrà nì kì tobhàzo kírà sè, bhú gàzo kitswázó vínò lò'wa zwa gò, dzó mvumvù dhi nì sizo kitswázó amvú nda nì líkí. Dré amvú nda nì tayízó vínò líkíbhá àruka i drígá gò, lizo atsí na làwú làvo na. ² Lókyá vínò lò'wa kizo dhi kòkitswá dre dhi, dré àyi màràbà kì àlo mùzo kitswálé lò'wa ína tíni dhi nì adó vínò líkíbhá nda i véna. ³ Di, ì dré àyikya màràbà nda nì rùzo tswàle gò, logózóá nzìle drígálé sè. ⁴ Gò amvú líyí nda dré màràbà àzya mùzo lile àyi véna. Di, ì dré akódhi nda nì drì tswàzo, kanyò fèzo drá. ⁵ Amvú líyí nda dré gòzo màràbà nì na mu lile gò, ì dré akódhi nda nì pfùzo dràle. Dré gòzo màràbà àruka bí dhi kì mu gò, ì dré àruka nì kì tswàzo, àruka nì kì tupfúzó todràle.

⁶ Tayí tá ngbà 'í amvú líyí nda nì mváagó dré lèle tò dhi kòdhya. Di kùdù ro dhi, dré kpà akódhi nda nì mùzo lile àyi véna. Adré tá kisùá dhi: <Ì nì áma mváagó nì lindrì bha!> ⁷ Di, vínò líkíbhá nda ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: <Kònàdhi dhya dra amvú kònìdhi nì kisúlèpi tàyilè ro dhi 'i. Mà kòlì akódhi nì pfu dràle, amvú dré tá kitswálé kisúlè tàyilè ro nda kàdréró àma dré!> ⁸ Di ì dré ngàzo akódhi nì ru pfùle dràle gò, àbvò nì nì bhèzo amvú nda 'àsè kivi na.»

⁹ Yésu gò lizíá dhi: «Mì adrè kisùá dhi, amvú líyí nda nì 'òá ngíni? Akódhi nì tsa vínò líkíbhá nda kì tupfú todràle gò, gòzo amvú vínò àdhyà nda nì tayí móndí àruka i drígá.

¹⁰ Mì nà rè tà tisile Gìká nì Kúlí na kònìdhi ko?
<Kírà dzó sibhá ì dré gàle gágà dhi,
gò atsálé kírà agógó dzó nda dré adrézó àyi totó dríá dhi ró.

¹¹ Kòrìdhi tà Mírì dré 'òle nì dhi 'i.

* **11:26** 11:26 Wárágá Gìká nì Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adrè kúlí kòni kì kisú kònwa ko: [Di, mì kòtrì àmikya tàkonzì móndí ì dré 'òle àmi rú dhi i ko dhi, àmi kì Atá bhù na dhi kitswá kókpà àmi kì tàkonzì tri ko.]

Di tà nda líndrígá ró àma mìlésè!»*»

¹² Gò Yúdà ànzì kì kàdrì ì dré gòzo adrélé láti nda kitswázó Yésu nì ru dhi bvó. Angyá ko, ì nì tá tàle dhi, akódhi pì tá pídhígó nda àyi rú dhi be. Di, ì dré tá adrélé móndyá zyandre dhi kì ro dhi sè dhi, ì dré akódhi nì tayízó gò, lizo.

Kàyìsàrà, Rómà kì ópí kàdrì nì mèdáyì gìma
(A kònò kpà Mátáyò 22:15-22; Lúkà 20:20-26)

¹³ Amvolásà dhi, ì dré Fàrìsáyò àruka kì mùzo móndí àruka ópí Eródè àdhya íbe lile Yésu véna, kitswálé akódhi nì 'o la'ile kúlí dré tá adrélé tàle dhi ì sílé dhi bvó.

¹⁴ Ayi nda ì dré tàzoá drá dhi: «Tadhálépi, mà nì tàle dhi, mí adré tròle tà bàti rú dhi be. Mí adré kpà móndí kì líndrì nì tà kisù ko, mí dré adrélé àyi kì no twátwa ko dhi sè. Mí adré kpà Gìkà nì tà tadhá tà bàti sè. Di mí tà rè àma dré ká: Ama kì tátrítrí kúlí ka'í, à kàdré Kàyìsàrà nì mèdáyì gi dhi 'í? Kó ngalè, ka'í ko? Lè mà kàdré giò, kó ngalè mà kàdré giò ko?»

¹⁵ Di, Yésu dré ína àyi kì túrúpfú tà nìzo kyá gò, logózóá àyi dré dhi: «Mì adré áma tabhì litilé àdho tà sè? Mì afè dènári àlo dhi má dré nòle.»† ¹⁶ Di ì dré làfa lò'wa nda nì fezo drá. Gò dré lizizóá àyi tí dhi: «Móndí líndrì kònìdhi tsàle rú tsìle dríá kònìdhi be dhi, àdhi àdhya 'i?» † logó drá dhi: «Kàyìsàrà àdhya 'i.» ¹⁷ Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mì kàdré di ngá Kàyìsàrà àdhya nì fe Kàyìsàrà dré, adrézó kpà ngá Gìkà àdhya nì fe Gìkà dré.» † kòyi akódhi nì kúlí nda dre dhi, àyi kì líndrì dré gàzo bhwäbhwa akódhi nì tà sè.

Tà lizilé ngangà dràdrà 'àsè dhi nì tà dri dhi
(A kònò kpà Mátáyò 22:23-33; Lúkà 20:27-40)

¹⁸ Amvolásà dhi, Sàdùkáyò àruka ì dré alizo Yésu véle kitswálé tà lizì tíá. (Ayi nda ì adrè táá dhi, ngangà dràdrà 'àsè dhi yókódhó.) Di ì tà drá dhi: ¹⁹ «Tadhálépi, Mósè tsì àma dré dhi: <Agó àlo adrélépi mvá àko dhi kòdrà áyi tòkó nì tayí dhi, lè adrúpi nì kòdo tàyítókó nda mòle, kitswázó ànzì ti áyi adrúpi dràlepi nda dré.»‡ ²⁰ Di àgo nzi-drì-rì adrúpi ró dhi ì tá be. Ayi kì kàyo dré tòkó àlo dhi nì mòzo gò, dràzo tólò mvá ti àko ró. ²¹ Adrúpi nì nì rì dré tòkó nda nì dòzo mòle gò, dré kpà dràzo tólò mvá ti àko ró. Tà nda dré kpà ru 'òzo kònìni adrúpi nì nì na rú, ²² tsàle byá adrúpi nì nì nzi-drì-rì rú. Ayi títi nda ì todrà mvá ti àko ró. Kùdù ro dhi, tòkó nda dré kpà dràzo. ²³ Di kítú móndí ì dré dra ngàzo dràdrà 'àsè dhi tú dhi, adrúpi nzi-drì-rì nda ì kòfalé dhi, tòkó nda nì adrè tsítsì dhi àdhi dré? Angyá ko, àyi títi nda ì do tá akódhi mòle àyi dré tòko ró.»

²⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì lití àmi kì tàndi ì dre, mì dré Gìkà nì Kúlí ì rìnyí nì íbe dhi kì nìle ko dhi sè. ²⁵ Kítú móndí ì dré dra ngàzo dràdrà 'àsè dhi tú dhi, ì gò adrélé ru mo ko. † gò kpà adrélé àyi kì ànzì kì fe mòle ko. Be ró dhi, ì nì àyikya adrè ngóro ángéló bhù na dhi ì tíni. ²⁶ Di, kàdré ína ngangà dràdrà 'àsè dhi nì tà sè dhi, mì nà rè Mósè nì búkù na, tà Gìkà dré tá tàle drá fanzì adrélépi kòle àtsi ró dhi na dhi ko? Akódhi tà tá dhi: <Ma Gìkà Abàràrà àdhya 'i, Isákà àdhya 'i, ìndì Yàkóbhò àdhya 'i.>§ ²⁷ Di Gìkà nda Gìkà àbvò kya 'i ko. Be ró dhi, akódhi ína Gìkà móndyá lídrì ro dhi kya 'i. Mì lití àmi tà tàndi ró dre.»

Tòlí kàdrì lavúlé dhi
(A kònò kpà Mátáyò 22:34-40; Lúkà 10:25-28)

²⁸ Tátrítrí kúlí tadhábhá kì àlo kòyi àyi nda ì tà kayírà'a àyi kòfalésè dre dhi, dré atógyàzoá dhi, Yésu logó kúlí àyi dré kyá. Di dré áyi kisízó ànyi akódhi làga, akódhi

* **12:11** 12:11 A kònò Longó ì 118:22-23. † **12:15** 12:15 «Dènári» kònìdhi tá làfa lò'wa adrézó tà 'o ásà Rómà kì òpì 'àsè dhi 'i. ‡ **12:19** 12:19 A kònò Dùtèrònómè 25:5-6. § **12:26** 12:26 A kònò Pfòma 3:6.

ni lizí tazoá dhi: «Tòlí tíí dhi ì kòfalé dhi, tòlí kàdrì lavulé dhi ángùdhi 'i?» ²⁹ Yésu logó drá dhi: «Tòlí kàdrì lavulé dhi, kònìdhi 'i: <Ìsèrélè ànzi ì, mì yì rè ká! Mírì àma kí Gìká, Mírì 'i kalóma. ³⁰ Lè mí kàdré Mírì ámi Gìká ni le ámi togó sè wáyì, ámi lídrì sè wáyì, ámi tà kisùkisù sè wáyì, ìndì ámi rìnyí sè wáyì.>* ³¹ Tòlí ni rì, kònìdhi 'i: <Lè mí kàdré ámi àzya ni le ngóro mí dré adrélé ámi tàndi ni le dhi tíni.>† Tòlí àzya kàdrì tòlí rì kòdhi kí lavulépi dhi yókódhó.»

³² Di tátrítrí kúlí tadhálépi nda tà drá dhi: «Tadhálépi, tà mí dré tàle kòdhi, tà bàti 'i. Mí tà kyá tàle dhi, Gìká ngbà 'í àlo kwákwá, ìndì àzya ni akódhi rúsè dhi yókódhó. ³³ Adrélé Gìká ni le togó wáyì sè, tà nìni wáyì sè ìndì rìnyí wáyì sè dhi, ìndì adrélé dhyá kí àzya ni le dhyá kí tàndi tíni dhi kàdrì lavulé, kà'wá tíí adrélé zàle mòbòmà ro dhi ì rúsè, ìndì ngá tíí adrélé fèle Gìká dré mòbòmà ro dhi ì rúsè.» ³⁴ Di Yésu kònò akódhi logó tá kúlí tògyá sè dhi dre dhi, dré tazoá drá dhi: «Mì vwàvwà ro Gìká ni Opì rúsè ko.»

Di kidhólé lókyá nda sè dhi, dhya àlo dré gòzo véle tà tabhì lizílé akódhi tí ko.

Mèsíyà ì Dàwídi be dhi

(A kònò kpà Mátáyò 22:41-46; Lúká 20:41-44)

³⁵ Yésu dré tá adrérà'a tà tadhá mómí ì dré tépelò na dhi 'á dhi, dré lizizóá dhi: «Tátrítrí kúlí tadhábhá ì adré tàá dhi, Mèsíyà Dàwídi ni mvá 'i dhi ngíni? ³⁶ Tàko ko, Dàwídi ni tàndi tà tá Tírí Lólo ni rìnyí sè dhi:

<Mírì Gìká tà áma Mírì dré dhi:

Mí alì lírìlé áma dríágó lésè,

tsàle lókyá má dré dra ámi kàribhá kí bhàzo

adrélé ámi pá zàle dhi 'á.>‡

³⁷ Kòdhi Dàwídi ni tàndi adré Mèsíyà ni zi áyi Mírì ro. Di Mèsíyà nda ni kitswá kpà adrélé akódhi ni mvá ro ngíningíni ró?»

Di mómíyá zyandre lavulé nda ì adré tá akódhi ni yi lovó sè.

Yésu se mómí kí bí tátrítrí kúlí tadhábhá kí tà sè

(A kònò kpà Mátáyò 23:1-36; Lúká 20:45-47)

³⁸ Yésu dré rè dhu adrérà'a àyi kí tadhá dhi 'á dhi, dré tazoá dhi: «Mí kàdré àmi kí líkí tátrítrí kúlí tadhábhá kí tà sè. Angyá ko, àyi nda ì adré kánzò kàtswákàtswa dhi kí le asólé àyi rú, adrézó tatsílé ába mómí ì kòfalésè. † adré leá dhi, à kàdré mòdo fe àyi dré líndrì sè ngá lagíra ì 'ásè. ³⁹ † adré leá lírìlé àrà líndrì àdhyà lísámbo dzó ì 'ásè dhi ì 'ásè, adrézó kpà leá lírìlé mísá líndrì àdhyà gwányá ì 'ásè dhi ì làgàsè. ⁴⁰ † adré tàyítokó kí ngá kí kàrí tíí. † adré kpà tà zi Gìká tí vwàvwà ro, à kònòró àyi be dhi bvó. Di kítú dra tàbvó tazo dhi tú dhi, à ni tà ño àyi dri tà tàndi ró.»

Ngá tàyítokó àlo lemerè ro dhi dré fèle Gìká dré dhi

(A kònò kpà Lúká 21:1-4)

⁴¹ Amvolásà dhi, Yésu dré lírízó tépelò na, àrà adrézó làfa fe Gìká dré dhi kandrà, adrélé mómí zyandre dhi kí no adrérà'a àyi kí làfa bhe kpúkúbhú adrézó làfa líkí dhi na. Ngábhá bí dhi ì adré tá làfa bhe lána bí. ⁴² Gò tàyítokó àlo lemerè ro dhi dré kpà alízo làfa lò'wa nzì tsàtsà rì làgí be tsà dhi kí bhe lána. ⁴³ Di Yésu dré áyi lebèbhá kí azízó, tazoá àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Tàyítokó lemerè ro kòdhi bhà ína kpúkúbhú na làfa kàdrì, mómíyá àruka tíí dhi kya kí lavú. ⁴⁴ Tàko ko, àyi tíí nda ì adó àyikya àyi kí ngá kí drì fèle kòdhyà. Di, tòkó lemerè ro nda adó ína ngá tíí ì dré tá adrézó ába kitswázó adrìlé ásà dhi ì fèle kòdhyà.»

* **12:30** 12:30 A kònò Dùtèrònómè 6:4-5. † **12:31** 12:31 A kònò Lèvitikè 19:18. ‡ **12:36** 12:36 A kònò Longó ì 110:1.

13

*Yésu longó tépelò ni pfùma ni tà
(A kònò kpà Mátáyò 24:1-2; Lúkà 21:5-6)*

¹ Yésu dré tá adrérà'a apfòle tépelò lésè dhi 'á dhi, akódhi ni lebèbhá ki àlo dré tazoá drá dhi: «Tadhálépi, mí nò rè dzó kàdrì gú kòni i, àyi ki kírà íbe ká!» ² Dì Yésu logó drá dhi: «Mí nò tsì dzó kàdrì kòni i 'í? Lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, à gò véle àyi ki kírà ki àlo kisú àzya ni dri ko. A ni kírà nda ki lebhé títi kìnì mi.»

*Tà dra ru 'obhá lókyá kùdù ni tà tadházó dhi i
(A kònò kpà Mátáyò 24:3-14; Lúkà 21:7-19)*

³ Amvolásà dhi, Yésu ì dré lizo mbàle kòngó Olívè fa kya drìna gò, akódhi dré lirízó àrà kitswázó tépelò no lásà bwà dhi na. Gò Péteró, Yàkòbhò, Yòwàni, tsàle Andréyà be dhi ì dré akódhi ni lizízó àyi pátí, tazoá dhi: ⁴ «Mí tà rè àma dré, tà nda kòdhi ki atsa ángutú ya dhi ká? Adho tà ni ru 'o drìdrì tadházó dhi, tà títi nda ì adrè 'òle ru 'o káyà dhi nì?»

⁵ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kàdré àmi ki likí dóro, dhya àlo kòlitíró àmi ko. ⁶ Tàko ko, mómí bí dhi ki alì áma rú sè adrélé tàá dhi, <Ma Mèsíyà 'ì!> gò, ì dré mómí zyandre dhi ki litízó. ⁷ Mì ni àdzú ki kpòrò yi ànyi, adrézó kpà àdzú ki rúbí yi làwú làvo na. Dì, mì kòtayí àmi ki togó adrélé gàle ásà dhi ko. Tàko ko, adrè leá dhi, tà nda kòdhi ì kò'o rè zyà ru 'íkà. Dì, lókyá kùdù atsa rè ko. ⁸ Súrú ki àdzú bhu súrú àruka íbe. Opì ki kpà àdzú bhu opì àruka íbe. Kàdikàdi ni bvò kosé, ìndì kàràbhò ni dhe àrà twátwa i 'àsè. Dì, tà nda kòdhi ki ngbà 'í adrè ngóró tòkó ni mváaswa ni kidhoma tíni.

⁹ Dì àmi ró dhi, mì kàdré àmi ki likí dóro. Tàko ko, à ni àmi ki 'o topfòle tàbvó tãrà i 'àsè, adrézó àmi ki bhwa lisámbo dzó i 'àsè. Áma tà sè dhi, mì ni àmi ki totó gùvèrènére i kandrá ìndì ópí kàdrì i kandrá, mì kòkitswáró áma tà mì dré nòle ìndì mì dré yìle dhi ki longó àyi dré be dhi bvó. ¹⁰ Tàko ko, adrè leá dhi, à kòlongó rè zyà Rúbí Tanì súrú títi i dré 'íkà. ¹¹ Dì, à kàdré àmi ki dri tàbvó tàle dhi, mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzile tà mì dré dra tàle àmi rúsè dhi dri dhi ko. Be ró dhi, mì kàdré ndìri tà Gíkà dré dra fèle àmi dré tàle lókyá nda sè dhi ni ta kòdhyà. Angyá ko, mì ni adrè tà nda ni ta àmi ko. Be ró dhi, Tirí Lólo ni adrè tàá nì.

¹² Mómí ki àyi ki adrúpi ki lefè todràle kàribhá i drígá. Anzi ki atá ki kpà àyi ki ànzi ki lefè todràle. Anzimvá ki ligí àyi ki tibhá i rú, adrézó àyi ki 'o todràle. ¹³ Mómíyá títi dhi ki togó kònze bha àmi rú áma tà sè. Dì, dhya adrélépi ína togó tsi, adrézó àyi totó tãtà tsàle kùdù na dhi ni adrì.»

*Kizà kàdrì lavúlè dhi
(A kònò kpà Mátáyò 24:15-28; Lúkà 21:20-24)*

¹⁴ «Dì mì ni <ngá adrélé gàle gàgà adrélépi ngá lólo dhi ki kizá dhi> ni no adrérà'a àyi totó àrà kitswálépi tá kàdré lána ko dhi na.* (Lè dhya adrélépi tà kòdhi ni na dhi kàdré àndu ni ni ní dóro.) Lókyá nda sè dhi, lè mómíyá dra adrèbhá bvò Yúdáyà àdhya na dhi ì kòlapá ràle kòngó i drìna. ¹⁵ Lè kpà dhya dra adrélépi àyi dzó drìna dhi kàsí file dzó na, àyi ngá ki do lapázó ába dhi ko. ¹⁶ Dhya dra adrélépi amvú na dhi kògò nzìle í bhàna àyi kítá kidhì àdhya ni do lapázó ába dhi ko. ¹⁷ Kítú nda i tú dhi, kizà ni adrè kàdrì tòkó adrèbhá 'a íbe dhi i dré, ìndì tòkó adrèbhá bà fe ànzimvá i dré dhi i dré. ¹⁸ Mì kàdré tà zi Gíkà tí, àmi ki lapama nda kàdréró kidhì lókyá sè ko.† ¹⁹ Tàko ko, kizà kítú nda kya ni adrè kàdrì lavúlè. A nò rè kizà kárà be kònzìni nda ko, kidhólé Gíkà dré bvò bhàrà lésè atsálé àndrò kòndhi. A kitswá kpà gòle véle

* 13:14 13:14 A kònò Dànyèlè 9:27; 11:31; 12:11. † 13:18 13:18 Yúdà ànzi ki bvò na dhi, «kidhì lókyá» kòndhi, lókyá kidhì ro kóná àlo na, adrélépi gile vwàvwà ro dhi 'i.

nòá tàdzí ko. ²⁰ Kònò Mírì kòki tá kítú nda ki bvó ko dhi, dhya àlo bvò dri dhi kitswá tá adrélé bwà ko. Di, Mírì ki ína kítú nda ki bvó mónnyá í dré zìle dhi ki tà sè.

²¹ Lókyá nda sè dhi, à kàdré tàá àmi dré dhi <Mì nò rè ká, Mèsíyà kònwa!> dhi, mì kòka'í ko. A kàdré kó tàá dhi <Akódhi kònàle!> dhi, mì kòka'í ko. ²² Tàko ko, mèsíyà kìnzò ro dhi ki apfò pròfétà kìnzò ro dhi íbe adrélé tà kàdrì líndrìga ró adrèbhá àyi ki rìnyí tadhá dhi ki 'o, kòkitswá dhi, ì dré ndìndì mónnyá Gìká dré zìle dhi ki litízó.

²³ Má longó àmi dré tà nda kòdhi ì títi drìdrì. Di mì kàdré tàmiiga dri.»

Móndí ni Mvá ni agòma

(A kònò kpà Mátáyò 24:29-31; Lúkà 21:25-28)

²⁴ «Kítú nda ì tú, kizà kàdrì nda àmvolésè dhi, <kítú ni mì ni atsá tìnìmvá ro, mbá gò véle mvèle ko,

²⁵ bhìbhínyà ki ledhé bhù lésè, ìndì rìnyí bhù na dhi ki ru kizí.»[‡]

²⁶ Di lókyá nda sè dhi, mónnyá títi dhi ki Móndí ni Mvá ni no adrérà'a alìle ndùrùku ì 'ásè, rìnyí kàdrì be ìndì mìlanzilanzì kàdrì be. ²⁷ Gò akódhi dré áyi ángéló ki mùzo lìle áyi mónnyá í dré zìle dhi ki kimó bvò ni pá su dhi ì lésè, kídhólé bvò ni kùdù lésè, tsàle byá bhù ni kùdù na.»

Tà tadhále figì fa ni tà rú dhi

(A kònò kpà Mátáyò 24:32-35; Lúkà 21:29-33)

²⁸ «Lè mì kàdré tà tadhále figì fa ni tà rú dhi ni àndu ni dóro. Figì fa ni dríti kàdré atsálé màlímáli gò, bí ni dré adrézó ròle dhi, mì nì tàle dhi, yìgú ànyì dhi be. ²⁹ Kókpà kòdhi tìni, lókyá mì dré dra tà nda kòdhi ki nòzo adrérà'a ru 'o dhi tú dhi, lè mì kònì tàle dhi, Móndí ni Mvá látì 'á, ndìndì àmi ki dzó tí káyà dhi. ³⁰ Má adré tà bàti ta àmi dré: Mónnyá dra adrèbhá lídrì íbe lókyá nda sè dhi ì kitswá dràle títi drìdrì tà títi nda ì dré dra ru 'òzo dhi kandrá ko. ³¹ Bhù ì bvò be dhi ki akí. Di, áma kúlì ì kitswá àyikya tàdzí akílé ko.»

Gìká nì ngbà 'í lókyá kùdù nì

(A kònò kpà Mátáyò 24:36-44)

³² «Di, dhya àlo nì ína kítú 'i yà, kó ngalè sáà 'i yà tà nda ì dré dra ru 'òzo dhi ko. Ndìndì ángéló bhù na dhi 'i yà, kó ngalè Gìká ni Mváagó 'i yà dhi, ì nì ko. Gìká Atá nì ngbà 'í nì kalóma. ³³ Adré di leá dhi, mì kàdré àmi ki líkí, adrézó tàmiiga dri! Tàko ko, mì nì ngalè lókyá nda nì atsá ángutú ya dhi ko.

³⁴ Tà nda kòdhi ngóro agó àlo adrélépi 'òle lìle atsí na dhi àdhya tìni. Akódhi nda adrè rìnyí fe áyi màrábà àlo àlo títi dhi ì dré adrézó àyi ki àzì 'o gò, dré adrézó tàá dhya adrélépi dzóti líkí dhi dré dhi, kàdré tàmiiga dri. Di dré adrézó dzó nda nì tayí lizo. ³⁵ Mì kàdré di tàmiiga dri. Angyá ko, mì nì lókyá ángùdhi dzó líyí nda dré dra agòzo ásà dhi ko, gba kàdré ìndró sè yà, ngátsi kítógá sè yà, àgólòwa dré tsirà bherà'a yà, kó ngalè drùbhì sè yà dhi. ³⁶ Di akódhi kàgò ngbò ró dhi, mì kòtayí àmi akódhi dré kisúle adrérà'a ayí ko dhi ko. ³⁷ Tà má dré adrélé tàle àmi dré kònìdhi, má adrè kpà tàá mónnyá títi ì dré: Mì kàdré tàmiiga dri!»

14

Yúdà ànzi ki kàdrì ì ndà látì Yésu ni rùzo pfùle dràle

(A kònò kpà Mátáyò 26:1-5; Lúkà 22:1-2; Yòwánì 11:45-53)

[‡] 13:25 13:25 A kònò Esáyà 13:10; 34:4; Ezèkyélè 32:7; Yòwélè 2:10; 3:4.

¹ Tayí tá kítú rì gwányá Pásikà àdhya i Mápà tàkú àko dhi àdhya be dhi ì dré atsázó. Kòwánà kàdrì ì tatrítrì kúlí tadhábhá íbe dhi ì adré tá láti nda kitswázó Yésu ni ru túrúpfú sè, pfulè dràle. ² Dì, ì adré tá taa dhi, ì kò'o tà nda gwányá Pásikà àdhya tú ko, mónnyá zyandre dhi ì kòligíró àyi íbe ko sè.

*Tòkó àlo dhi dà málàsì Yésu dri
(A kònò kpà Matáyò 26:6-13; Yòwánì 12:1-8)*

³ Lókyá nda sè dhi, Yésu lì tá Bètànìyà na, file Sìmónà atú kàrí dré tá rùle dhi ni dzó na gò, dré lirízó mísá làga kitswálé ngá nya. Gò tòkó àlo dhi dré afízó mòlàngì mvá ledélé àlàbàsterè sè, galepi málàsì làgì kyàkyà dhi sè bí dhi be.* A ladhí tá málàsì nda tsèrèlè nàradà sè.† Dì tòkó nda dré mòlàngì nda ni ti nòzo gò, málàsì nda ni dàzo Yésu dri. ⁴ Mòndí àruka adrèbhá tá dzó nda 'á dhi ì kònò tà nda dre dhi, àyi kì togó dré aswázó gò, ì dré adrézó taa àyi kòfalésè dhi: «À kizá tsì málàsì kòdhi àdho tà sè? ⁵ Kònò à ni tá kitswá làgì láfa lò'wa kámá-na sè gò, láfa nda ni fèzo lemerèbhá ì dré!»‡ Dì ì dré adrézó tòkó nda ni ndrì tà tándì ró.

⁶ Dì, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì tayí tòkó kònìdhi. Mì adré akódhi ni drì kizá àdho tà sè? Tà dré 'òle má dré kòdhi, tà avélépi tò dhi 'i. ⁷ Angyá ko, mì adré ngbú adrélé lemerèbhá íbe àmi kòfalé, ìndì mì kitswá àyi kì ledé lókyá ángùdhi mì dré adrélé lèle dhi sè. Dì, mì kitswá ngbú adrélé tùmání má be ko. ⁸ Tòkó kònìdhi 'o tà dré tá kitswálé 'òle dhi kòdhya. Dà málàsì má rú drìdrì, kitswázó áma rúbhá ledé bhàle mógó na dhi bvó. ⁹ Má adré tà bàti ta àmi dré: Arà títi bvò wáyi 'àsè à dré dra Rúbí Tani longózó dhi ì 'àsè dhi, à ni kókpà tà tòkó kònìdhi dré 'òle kòdhi ni tití, akódhi ni tà kisúzo.»

*Yùdàsì ì yi ru kòwánà kàdrì íbe, kòlefèró Yésu àyi drígá
(A kònò kpà Matáyò 26:14-16; Lúkà 22:3-6)*

¹⁰ Amvolásà dhi, Yùdàsì Ìsikàriyótà, Yésu ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi kì àlo dré ngàzo lèle tà ta kòwánà kàdrì íbe, kitswázó Yésu ni lefè àyi drígá dhi bvó. ¹¹ Àyi nda ì kòyi tà dré tàle nda dre dhi, ì dré lenzézó ásà gò, ì dré lazízó dhi, ì ni láfa fe drá. Dì Yùdàsì dré kidhózó adrélé lókyá dóro Yésu ni lefèzo àyi drígá dhi ni nda.

*Yésu ì nya gwányá Pásikà àdhya lebèbhá ni íbe
(A kònò kpà Matáyò 26:17-25; Lúkà 22:7-14, 21-23; Yòwánì 13:21-30)*

¹² Gwányá Mápà tàkú àko dhi àdhya ni kítú ni àlo adrézó kábilígyà mvá Pásikà àdhya ni pfu dràle mòbòmà ro dhi sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré akódhi ni lizízó tàzoá dhi: «Mì adré leá dhi, mà kòlì ngá ladhí mí dré gwányá Pásikà àdhya ni nyàzo dhi ángwà?» ¹³ Dì Yésu dré àyi lebèbhá rì dhi kì mùzo, tàzoá àyi dré dhi: «Mì lì bhàandre na. Mì ni drì si agó àlo adrélépi yì do lèdrì na dhi be. Mì dhe akódhi nda bvó. ¹⁴ Dzó dré dra fizo lána dhi na dhi, mì kòtà dzó nda ni líyí dré dhi: <Dhya tà tadhálepì dhi adré àmi lizí: Dzó 'a kile mà dré kitswázó Pásikà nya áma lebèbhá íbe dhi ángwà?> ¹⁵ Dì akódhi nda ni dzó 'a kile kàdrì kurú na dhi ni tadhá àmi dré. A tobhà mísá ì ngá àruka íbe tayílé lána gànzi ró. Mì kòladhi ngá áma dré kònale.» ¹⁶ Dì akódhi ni lebèbhá nda ì dré lizo bhàandre na gò, ì dré tà títi nda kì kisúzo ngóro dré tá tàle àyi dré dhi tíni. Gò ì dré ngá ladhízó kitswázó gwányá Pásikà àdhya ni nya.

¹⁷ Ìndró kàndrì dre dhi, Yésu ì dré tsàzo lirílé mísá làgàsè tùmání akódhi ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi íbe. ¹⁸ Ì dré tá adrérà'a ngá nya dhi 'á dhi, Yésu dré tàzoá dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Àmi kì àlo adrélépi ngá nya tùmání má be dhi ni áma lefè kàribhá ì drígá.» ¹⁹ Dì kizà dré àyi kì 'òzo gò, àyi àlo àlo títi dhi ì dré kidhózó adrélé

* **14:3** 14:3 Alàbàsterè kònìdhi, kírà kemve kpírìkpírì làgì be kàdrì, adrézó mòlàngì ledé ásà dhi 'i. † **14:3** 14:3 Nàradà kònìdhi, dò àlo tàdzí be dóro ìndì làgì be kàdrì, adrézó málàsì ladhí ásà dhi 'i. ‡ **14:5** 14:5 A adré tá láfa lò'wa kòni kì rú zi «dènári». Dènári kámá-na kòni ì tá láfa adrélé fèle mòndí àlo dré àzì 'òle kónà àlo sè dhi tí dhi 'i.

tàá drá dhi: «Zakó ína ma 'i ko?» ²⁰ Akódhi logó àyi dré dhi: «Akódhi nda àmi mudrí-drí-rí ni ki àlo 'i. Akódhi dhya adrélépi mápà so má be sàni àlo na dhi 'i. ²¹ Tà bàti ró dhi, Mónde ni Mvá ni li dràle ngóro tisile akódhi ni tà dri Gíkà ni Kúlí na dhi tíni. Dì, kizà ni ína adré kàdrì dhya dra Mónde ni Mvá nda ni lefèlepi dhi dré! Dóro ni tá dhya nda ni tile ko dhi.»

Mírì ni rúbhá i kàrí ni be dhi

(A kònò kpà Mátáyò 26:26-30; Lúka 22:14-20; 1 Kòrìtòbhá i 11:23-25)

²² Ì dré tá adrérà'a ngá nya dhi 'á dhi, Yésu dré mápà adózó, tà tani zìzo dríá Gíkà tí gò, ñòzoá fèle áyi lebèbhá i dré gò, tàzoá dhi: «Mì do nyàle. Kònìdhi áma rúbhá 'i.»

²³ Dré kpà kópò adózó, àwoyà tàzo Gíkà dré gò, fèzoá àyi dré. Dì àyi títi nda ì dré mvùzoá. ²⁴ Dré tàzoá àyi dré dhi: «Kònìdhi áma kàrí adrélépi tà Gíkà dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi ni 'o kitswálé títi dhi 'i. Kàrí nda ni kutú móndí zyandre i dré.Š

²⁵ Má adré tà bàti ta àmi dré: Má gò véle vìnò mvu ko, tsàle kítú má dré dra vìnò tídhí ro dhi ni mvùzo Gíkà ni Opì na dhi tú.»

²⁶ Dì ì dré longó ngòzo lenzézó Gíkà ni rú sè gò, ì dré pfòzo lile mbàle kòngó Olivé fa kya drina.

Yésu longó dhi, Péteró ni áyi ga

(A kònò kpà Mátáyò 26:31-35; Lúka 22:31-34; Yòwàni 13:36-38)

²⁷ Gò Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Àmi títi, mì ni áma tayí adrélé kalóma. Tàko ko, Gíkà ni Kúlí adré tàá dhi:

«Má ni kábilígyà líkílèpi ni tswa dràle gò, à dré kábilígyà nda ki 'òzo ayíle.»*

²⁸ Dì, má kònga mána dràdrà 'àsè dre dhi, má ni li drìdrì àmi kandrána Gàliláyà na.»

²⁹ Dì Péteró tà drá dhi: «Tágba móndyá títi dhi ì kòtayí mi yà dhi, má kitswá mána ámi tayí tàdzí ko!» ³⁰ Yésu logó drá dhi: «Má adré tà bàti ta mí dré: Ndìndì ngátsi ándrò kònìdhi sè, drìdrì àgólòwa dré dra tsírà bhèzo vèsè be rì dhi kandrá dhi, mí ni mína áma ga vèsè be na.» ³¹ Dì, Péteró gò logóá drá rìnyí sè dhi: «Tágba kòkitswá mà dré dràzo túmání mí be yà dhi, má kitswá tàdzí ámi ga ko.» Gò Yésu ni lebèbhá àruka títi dhi ì dré kókpà tàzoá kònìni.

Yésu zi tà Gíkà tí Gètèsèmànì na

(A kònò kpà Mátáyò 26:36-46; Lúka 22:39-46)

³² Amvolàsà dhi, Yésu ì dré lizo lebèbhá ni íbe tsàle àrà rú zìle Gètèsèmànì dhi na. Gò dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì lírí kònwa, má kòlìró adrélé tà zi Gíkà tí.» ³³ Dré Péteró ki drìzo Yàkòbhò íbe ìndì Yòwàni be í vèsè. Gò akódhi ni togó dré kidhózó adrélé kizà nya, adrézó lanzìle lavúlé. ³⁴ Dì dré tàzoá àyi dré dhi: «Áma togó adré ñòle kizà dré, tsàle ndìndì dràdrà mìle. Mì kàdré kònwa, adrélé tàmi ga dri.»

³⁵ Kòlì vwàle àyi rúsè tsà dre dhi, dré dhèzo kìnì mi adrélé tà zi Gíkà tí, kòkitswá mìlàsà dhi, lókyá kizà àdhya nda kòngaró í rúsè be dhi bvó. ³⁶ Adré tá tàá dhi: «Ábbà, Tátá, mì rìnyí íbe kitswázó tà títi dhi ki 'o. Mí kòdo kópò kizà àdhya kòdhi má vélesè wà. Dì, mí kò'o tà má dré adrélé lèle dhi kòdhya ko. Be ró dhi, mí kò'o tà mí dré adrélé lèle dhi kòdhya.»

³⁷ Gò dré gòzo áyi lebèbhá nda i véna, àyi ki kisú ayí na. Dré tàzoá Péteró dré dhi: «Simónà, mí adré ayí ko? Mí kitswá tá tsì adrélé tàmi ga dri ngbà 'í sàà àlo bwà ko?

³⁸ Lè mì kàdré tàmi ga dri, adrélé kpà tà zi Gíkà tí, kòtayíró àmi tà dré tabhìle, àmi ki 'òzo dhèle tàkonzì na dhi ko. Bàti, dhya ki togó àtsi ró adrézó tà dóro 'o. Dì, dhya ki rúbhá ína yàyà.»

Š 14:24 14:24 A kònò Pfòma 24:8; Yèrèmíyà 31:31-34. * 14:27 14:27 A kònò Zàkàriyà 13:7.

³⁹ Yésu dré gòzo tódhyá lile tà zi Gìká tí ngóro dré tá zìle drìdrì dhi tíni. ⁴⁰ Gò dré gòzo tódhyá gòle àyi kì kisú ayí na, àyi kì mǐ dré tá adrélé ayí ro dhi sè. Di ì nǐ tá véle ì nǐ kúlí logó drá ngíni ya dhi ko.

⁴¹ Bvóá dhi, dré gòzo gòle áyi lebèbhá nda ì véna vésè ni na sè, tàá àyi dré dhi: «Mì adrè dhu rè ayí ko, adrézó lovólé? Kìtswá dre. Lókyá atsa dre. Mì nò rè ká! A adrè 'òle Mòndí ni Mvá ni lefè tàkonzìbhá ì drígá. ⁴² Mì nga, mà kòlìró! Dhya adrélépi áma lefè dhi atsa dre!»

Yésu ni rùma

(A kònò kpà Mátáyò 26:47-56; Lúkà 22:47-53; Yòwánì 18:3-12)

⁴³ Gbǎ kòdhwa, Yésu dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, Yùdásì, akódhi ni lebèbhá mudrí-dri-rì dhi kì àlo dré atsázó. Adrì tá í vésè mòndí zyandre angábhá kòwánà kàdrì ì, tátítrí kúlí tadhábhá ì ìndì bhàgo ì vélesè dhi ì be. Ayi nda ì ru tá sápi ì fa íbe àyi drígá. ⁴⁴ Yùdásì adrélépi 'òle Yésu ni lefè nda tà tá àyi dré dhi, í ni akódhi àdhi 'i yà dhi ni tadhá àyi dré dhi kònìni: «Dhya má dré dra kamulé dhi, akódhi 'i. Mì kòru di akódhi, drìzoá lizo ába, adrézó líkiá dóro.» ⁴⁵ Di Yùdásì nda dré ndiri ayi kisízó ànyi Yésu làga, tàá drá dhi: «Rábbi!» Dré akódhi ni kamúzó. ⁴⁶ Gò mòndyá nda ì dré dhèzo Yésu dri, akódhi ni ru. ⁴⁷ Di, dhya adrèbhá tá Yésu làga dhi kì àlo dré ngàzo ayi sápi asé gò, kòwánà kì kàdrì ni màràbà ni bí bvwàzo kile.

⁴⁸ Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Ma vo kùgú 'i gò, mì dré adrézó alile sápi íbe ìndì fa íbe kitswálé áma ru ni? ⁴⁹ Kìtú àlo àlo títi ì sè dhi, má adrè tá àmi kòfalé, adrélé tà tadhá tépelò na dhi, mì ru tá ma ko. Di, tà kòdhi ì atsa kònìni, kitswálé tà tisìle áma tà dri Gìká ni Kúlí na dhi ì kò'oró ru be dhi bvó.» ⁵⁰ Gò akódhi ni lebèbhá títi dhi ì dré akódhi ni tayízó lapázó.

⁵¹ Kàdhurà àlo kítá asólépi í rú ngbà 'í àlo dhi dré ngàzo adrélé Yésu ni lebe. A adrè tá 'òle akódhi ni ru ká, ⁵² di, dré lapázó ràle bvólíli ro, kítá ína ni tayí.

Yésu pfò kòwánà kì kàdrì ì kandrà bhàgo kàdrì íbe

(A kònò kpà Mátáyò 26:57-68; Lúkà 22:54-55, 63-71; Yòwánì 18:13-14, 19-24)

⁵³ Gò ì dré Yésu ni drìzo lizo ába kòwánà kì kàdrì bhàna. Di kòwánà kàdrì ì, bhàgo ì ìndì tátítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì dré ru kimózó títi kònàle.

⁵⁴ Di Péteró ro dhi, lebe tá ína Yésu lará ro, tsàle byá kòwánà kì kàdrì nda ni bhà'álé na. Dré fizo liríle tépelò líkìbhá ì kòfalé, adrélé àtsí yo ayi íbe.

⁵⁵ Kòwánà kàdrì nda ì bhàgo kàdrì nda íbe títi dhi ì adrè tá tà adrélé tàle Yésu rú dhi kì nda, kitswázó akódhi ni 'o dràle dhi bvó. Di, ì kisú tá àyikya tà àlo ko. ⁵⁶ Mòndí bí dhi ì adrè tá tà ta akódhi rú kinzò sè. Di, tà ì dré adrélé tàle nda ì kisú tá ru ko. ⁵⁷ Gò mòndí àruka ì dré ngàzo tà ta akódhi rú kinzò sè kònìni: ⁵⁸ «Mà yi akódhi adrérà'a tàá dhi: «Má ni tépelò mòndí ì dré síle ni kònìdhi ni pfu, gòzo àzya ni mòndí ì dré síle ni ko dhi ni si kítú na àmvolésè.» ⁵⁹ Di, ndìndì tà ì dré tàle akódhi rú nda kisú ína ru ko.

⁶⁰ Gò kòwánà kì kàdrì dré ngàzo áyi totó àyi kandrà, lizíá Yésu tí dhi: «Mí logó mína kúlí tà dhya kònì ì dré adrélé tàle mí rú kòdhi ì sè ko?» ⁶¹ Di, Yésu adrè tá ína kíri, kúlí logó àko ró. Gò kòwánà kì kàdrì nda dré gòzo lizíá tíá dhi: «Mì Mèsíyà, Gìká kitswálépi rúku sè dhi ni Mvágó 'i?» ⁶² Yésu logó drá dhi: «Ma 'i. Di mì ni Mòndí ni Mvá ni no adrérà'a liríle Gìká rìnyí líyí ni dríagó lésè. Mì ni kpà akódhi ni no adrérà'a agòle ndùrùku bhù na dhi ì 'àsè.» ⁶³ Di kòwánà kì kàdrì nda dré áyi kítá lasízó kizà dré gò, tàzoá dhi: «Mà ni di go véle mòndí àruka kitswábhá tà ta akódhi rú dhi kì nda àdho tà sè? ⁶⁴ Mì yi làdhá dré dhàle Gìká rú kòdhi àmi kì bíbhálé sè dre. Mì adrè di kisúá ngíni?» Di àyi títi nda ì dré tà ngòzo akódhi dri kitswálé dràdrà sè.

⁶⁵ Gò àyi ki àruka ì dré ngàzo adrélé tùsú lufú akódhi mi. Ì dré akódhi ni mǐ dròzo gò, adrézó akódhi ni tisi, adrézó tàá drá dhi: «Mí longó rè tà pròfètà ro ká!» Gò tǐpelò likíbhá ì dré kpà akódhi ni dòzo, adrélé mǐ tosálé.

Pétèró gà Yésu rẹ

(A kònò kpà Mátáyò 26:69-75; Lúkà 22:56-62; Yòwánì 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Lókyá nda sè dhi, Pétèró tá ina tàbhu na, bhà'álé nda na. Gò mvátòkó àlo kòwánà ki kàdrì ni màrábà ro dhi dré atsázó ⁶⁷ Pétèró ni no adrérà'a àtsí yo. Dré akódhi ni nòzo dǐi gò, tàzoá dhi: «Mí tá kókpà tùmání Yésu Nàzàrétà lésè dhi be.» ⁶⁸ Dì, Pétèró dré ina tà nda ni gàzo rè, tàzoá dhi: «Má nǐ ngalè mí adré àdho tà ta ya dhi ko.» Gò dré ngàzo pfòle bhà'álé nda 'ásè, àyi totó láti adrézó afíle dhi 'á. Gbǎ kòdhwa, àgólòwa dré tsírà bhèzo.

⁶⁹ Mvátòkó nda kònò akódhi kònàle dre dhi, dré gòzo tàá mónnyá adrèbhá tá akódhi làga dhi ì dré dhi: «Dhya kòndi àyi ki àlo 'i!» ⁷⁰ Dì Pétèró dré gòzo tódhyá tà nda ni ga rè.

Gí ko, àyi adrèbhá tá Pétèró làga nda ì dré tàzoá drá dhi: «Mí àyi ki àlo 'i bàti! Tàko ko, mí kókpà móndí angálépi Gàlílàyà lésè dhi 'i.» ⁷¹ Dì Pétèró dré ngàzo mǐndrà si, tàzoá dhi: «Tátrítrí kàdré má dri, má kàdré kinzò ta dhi! Má nǐ agó mǐ dré adrézó tà ni ni ta kòdhi ko!» ⁷² Gbǎ kòdhwa, àgólòwa dré gòzo tsírà bhe vèsè ni rǐ sè. Gò kúlí Yésu dré tá tàle Pétèró dré dhi dré agázó lána. Tà tá dhi: «Drìdrì àgólòwa dré dra tsírà bhèzo vèsè be rǐ dhi kandrá dhi, mí ni áma ga vèsè be na.» Gò Pétèró dré dhèzo adrélé ngóle.

15

Yésu pfò Pìlátò kandrá

(A kònò kpà Mátáyò 27:1-2, 11-14; Lúkà 23:1-5; Yòwánì 18:28-38)

¹ Ngá kòwa dre dhi, kòwánà kàdrì ì, tátrítrí kúlí tadhábhá ì tùmání bhàgo kàdrì ìbe títi dhi ì dré ru yìzo Yésu dri. Dì ì dré akódhi ni adròzo gò, drìzoá lizo fèà Pìlátò, Rómà ki gùvèrènerè drígá.

² Gò Pìlátò dré lizizóá Yésu tí dhi: «Mí, mí ópí Yúdà ànzi kya 'i?» Yésu logó drá dhi: «Ámì tándi mí tà dre.» ³ Gò kòwánà kàdrì nda ì dré dhèzo adrélé Yésu ni asíkì tà bǐ dhi ì sè. ⁴ Dì Pìlátò dré gòzo liziá tíá dhi: «Mí logó mína kúlí ko? Mí yi rè tà títi ì dré adrélé tàle mí rú dhi ì ká!» ⁵ Dì, Yésu logó vélé ina kúlí ko. Gò Pìlátò ni líndrì dré gàzo ásà.

A ñò tà Yésu dri kitswálé dràdrà sè

(A kònò kpà Mátáyò 27:15-26; Lúkà 23:13-25; Yòwánì 18:39-19:16)

⁶ Kónà àlo àlo títi, gwányá Pásikà àdhya tú dhi, Pìlátò adré tá dhya ángùdhi bǎdzó na, móndí zyandre dhi ì dré adrélé zìle í tí dhi ni trì àyi dré. ⁷ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, agó àlo rú be Bàrábà dhi tá bǎdzó na móndí àruka ìbe, ì dré tá móndí ki kodzólé ligíle dhi sè, ìndì ì dré tá móndí pfùle dràle dhi sè. ⁸ Dì móndí zyandre dhi ì kòmbà tsàle Pìlátò véna dre dhi, ì dré kidhózó adrélé akódhi ni ti lizí, kò'oró ànzyà gà dré tá adrélé 'òle àyi dré dhi tǐni. ⁹ Dì Pìlátò dré àyi ki lizizó tàzoá dhi: «Mí adré leà dhi, má kòtrì àmi dré ópí Yúdà ànzi kya kòndhi?» ¹⁰ Lizí tá àyi kòndhi tǎko ko, nǐ tá tàle dhi, kòwánà kàdrì ì fè tá Yésu í drígá ngbà 'í dirèma sè dhi be. ¹¹ Dì, kòwánà kàdrì nda ì dré mónnyá zyandre nda ki 'a tifízó, ì kòziró Pìlátò tí kòtrìró Bàrábà àyi dré kòdhya. ¹² Gò Pìlátò dré lizizóá àyi tí dhi: «Mí adré di leà dhi, má kò'o dhya mǐ dré adrélé zìle ópí Yúdà ànzi kya ró kòndhi sè ngíni?» ¹³ Dì ì dré kúlí yòzo tàzoá dhi: «Mí tidí akódhi fa kípakipa dri!» ¹⁴ Pìlátò gò liziá dhi: «Akódhi 'o àdho tà kòndi 'i?» Dì ì dré gòzo adrélé tetrélé rǐnyí sè, adrézó loyóá dhi: «Mí tidí akódhi!»

¹⁵ Pìlátò adré tá mónđyá zyandre nda ki togó le 'òle kinílé. Dì dré Bàrábà ni trizo àyi dré. Dré Yésu ni 'òzo bhwàle gò, akódhi ni fèzo kitswálé tidílé fa kipakipa dri dhi bvó.

Sòdá ì gu Yésu

(A kònò kpà Mátáyò 27:27-31; Yòwánì 19:2-3)

¹⁶ Gò sòdá ì dré Yésu ni drizo fizo ába gùvèrènerè nda ni dzó kàdrì ni bhà'álé na. Ì dré sòdá àruka títi dhi ki azizó ru amú àyi íbe akódhi làgàsè. ¹⁷ Gò ì dré kánzò kǎ asózó rúá, fanzi kùtsi ró dhi ni pàzo kùla ró asolé dríá. ¹⁸ Dì ì dré ngàzo adrélé mòdo fe drá, adrézó tàá dhi: «Mòdo mí dré, ópí Yúdà ànzi kya ni!» ¹⁹ Ì adré tá akódhi ni drì tswa kòzó sè, adrézó túsú lufú rúá. Ì adré tá kpà kórókó títi akódhi kandrá, sùle ngóro ì adré tá akódhi ni lindrì bha na tíni. ²⁰ Ì kògu akódhi kònìni dre dhi, ì dré kánzò kǎ nda ni avùzo rúásà, gòzo akódhi ni kítá ki tosó rúá. Gò ì dré akódhi ni drizo pfòzo ába, kitswálé tidílé fa kipakipa dri dhi bvó.

Yésu ni tidima fa kipakipa dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 27:32-44; Lúkà 23:26-43; Yòwánì 19:17-27)

²¹ Ì dré tá adrérà'a apfòle kònalèsè dhi 'á dhi, ì dré agó àlo rú be Sìmónà, angálépi Kìrénè lésè dhi ni nòzo adrérà'a agòle amvú lésè.* Akódhi nda tá Alìgizándrè ki atá Rúfù be dhi 'i. Dì ì dré akódhi ni 'òzo rìnyí sè adrélé fa kipakipa Yésu àdhya ni do.

²² Gò ì dré Yésu ni drizo lizo ába tsàle àrà rú zìle Gòlògòtà dhi na. (Rú nda kòdhi adré leá tàle dhi «Àrà drífà àdhya».) ²³ Kònàle dhi, ì dré vìnò amúlé àlókò rú zìle mírè dhi be dhi ni fèzo akódhi dré mvùle. Dì, dré ína gàzoá rè. ²⁴ Dì ì dré akódhi ni tidízó fa kipakipa dri gò, dzègé vùzo nìzoá ngalè ì ni akódhi ni kítá ki lanzi àyi kòfalèsè ngíni ya dhi.† ²⁵ Lókyá akódhi ni tidízó nda tá sáà nzi-drì-su drùbhì sè dhi 'i. ²⁶ A tìsì tá tà tà nòzo akódhi dri dhi wáràgà dri kònìni: «Ópí Yúdà ànzi kya». ²⁷ A tidí tá kpà kùgubhá rì dhi ì fa àruka ì drìsè akódhi làgàsè: àlo ni dríágo ni lésè, àzya ni lidzì ni lésè. [²⁸ ‡]

²⁹ Mónđyá adrèbhá tá lavúlé àrà nda 'ásè dhi ì adré tá akódhi ni lodhá, adrézó àyi ki drì ya, adrézó tàá dhi: «Á! Mì tá kitswálépi tépelò pfu gòzo síá kítú na àmvolésè ni, ³⁰ mí así dì fa kipakipa kòdhi drìlèsè ámi tàndi ni tidrí wà!» ³¹ Kòwánà kàdrì ì tatrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì adré tá kpà akódhi ni gu kònìni, adrézó tàá àyi kòfalèsè dhi: «Akódhi tidrí mónđí àruka ì 'í. Dì, kitswá ína àyi tàndi ni tidrí bwà ko! ³² Adré leá dhi, Mèsíyà, ópí Ìsèrèlè ànzi kya kòdhi kàsì nyànomvá fa kipakipa drìlèsè, mà kònòró tà nda akódhi ni ka'izo be dhi bvó!» Kùgubhá tidílé akódhi be nda ì adré tá kpà akódhi ni lodhá kònìni.

Yésu ni drama

(A kònò kpà Mátáyò 27:45-56; Lúkà 23:44-49; Yòwánì 19:28-30)

³³ Kítú rírì sè dhi, tìnìmvá dré bvò ni mì dòzo wáyi, tsàle sáà na kítú rírì àmvolésè dhi na. ³⁴ Dì sáà na nda sè dhi, Yésu dré liyízó kúlí 'u'ù sè tàzoá dhi: «Èlòyì, Èlòyì, lémà sàbàkàtánì?» Kòdhi adré leá tàle dhi: «Áma Gíká, áma Gíká, mí tayí ma àdho tà sè?» ³⁵ Mónđí àruka adrèbhá tá kònàle dhi ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré tàzoá dhi: «Mì yi rè ká! Akódhi adré Èlìyà ni zi.» ³⁶ Gò àyi ki àlo dré ràzo mbèlè ngá vòdhovódho dhi ni adó, vìnègàrì dàzo lána, dròzoá kòzó sílé, tingázóá kuru fèle Yésu dré mvùle gò, tàzoá dhi: «Mà kòtayí rè akódhi, nòzoá ngalè Èlìyà ni atsá akódhi ni tirí fa kipakipa drìlèsè yà dhi.» ³⁷ Dì, Yésu dré trèzo kúlí 'u'ù sè gò, dràzo.

* **15:21** 15:21 «Kìrénè» kònìdhi tá bhàandre bvò Libíyà àdhya lé, bvò kàdrì Afirikà àdhya lé dhi 'i. † **15:24** 15:24 A kònò Longó ì 22:19. ‡ **15:28** 15:28 Wáràgà Gíká ni Kúlí tìsizo àyi dri drìdrì dhi ì lèna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Dì tà tìsìle Gíká ni Kúlí na dhi ì 'o tá ru kònìni. A tìsì tá dhi: «À amú akódhi nàle drìkònzibhá íbe.»] A kònò Esáyà 53:12.

³⁸ Gbã lókyá nda sè dhi, kítá 'ìle tēpelò ni 'a lakízó dhi dré lasízó 'a be rì, kidhólé drì lésè tsàle pá na. ³⁹ Rómà kì sòdá kì kàdrì adrélépi àyi totó Yésu kandrá dhi kònò akódhi drà tá ngíni ya dhi dre dhi, dré tazoá dhi: «Dhya kòdhi tá ína Gíká ni Mváagó 'ì bàti!»

⁴⁰ Tòkó àruka ì tá kpà kònàle, adrélé tà nda kì no lará ro. Ayi kòfalé dhi tá: Màriyà Màgàdàlénè, Màriyà Yàkòbhò kàdhúra ro dhi kì andre Yósè be dhi, tsàle Sàlómè. ⁴¹ Ayi nda ì adrè tá Yésu ni lebe Gàliláyà na, adrézó tà 'o drá. Tòkó àruka bǐ alibhá akódhi be Yèrúsalémà le dhi ì tá kpà kònàle be.

Yésu ni rúbhá bhàma mógó na dhi

(A kònò kpà Mátáyò 27:57-61; Lúkà 23:50-56; Yòwánì 19:38-42)

⁴² Kítú nda tá kítú adrézó tà ledé sàbátù kandrá dhi 'i. Di ìndró kàndrì dre dhi, ⁴³ agó àlo rú be Yòséfà angálépi Àrìmátáyà lésè dhi dré lizo Pìlátò véna. Akódhi nda tá Yúdà ànzi kì bhàgo kàdrì kì àlo rúku ró dhi 'i. Adré tá kpà ína Gíká ni Opì letè nòle. Di akódhi kòtsa Pìlátò véna dre dhi, dré Yésu ni rúbhá zizo tíá tirì àko. ⁴⁴ Pìlátò kòyi Yésu drà dre dhi dre dhi, akódhi ni líndrì dré gazo. Dré sòdá kì kàdrì azízó, lizízóá tíá ngalè akódhi drà dre bàti yà dhi. ⁴⁵ Kòyi tà nda tá kònìni dhi sòdá kì kàdrì nda tí dre dhi, dré láti fèzo Yòséfà dré rúbhá nda ni dòzo. ⁴⁶ Di Yòséfà dré kítá kemve gizo lizo ába gò, dré rúbhá nda ni tirízó fa kípakipa drìlèsè, lambézóá kítá nda sè gò, lizo bhàá mógó àlo gàle kírà na dhi na. Dré kírà kàdrì dhi ni alízó bhàle mógó nda tí. ⁴⁷ Màriyà Màgàdàlénè ì Màriyà Yósè ni andre ró dhi be dhi, ì nò tá àrà rúbhá nda ni bhàzo dhi 'i.

16

Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi

(A kònò kpà Mátáyò 28:1-10; Lúkà 24:1-12; Yòwánì 20:1-18)

¹ Sàbátù kòlavú dre dhi, Màriyà Màgàdàlénè, Màriyà Yàkòbhò ni andre, ìndì Sàlómè be dhi ì dré dò tàdzí be dóro dhi ni gizo, kitswázó lile dàá Yésu ni rúbhá rú dhi bvó. ² Di kítú ni àlo pósò àdhya sè, ngá kòwa dre dhi, ì dré ngàzo drùbhǐ kínó láti do adrézó lile mógó na. ³ Láti 'á dhi, ì adrè tá lizíá àyi kòfalésè dhi: «Àdhi ni kírà lì mógó tísè mà dré kitswázó fìle lána bwà dhi nì?» ⁴ Di, ì kòtingá mǐ dre dhi, ì dré nòzoá dhi, à lì kírà kàdrì gú nda mógó tísè dre.

⁵ Ì kòfì mógó nda na dre dhi, ì dré kàdhúra àlo kánzò kemve asólépi í rú dhi ni nòzo, adrérà'a lírìlé mógó nda na dríagó lésè. Gò àyi kì togó dré gazo tirì dré. ⁶ Di, akódhi dré tazoá àyi dré dhi: «Mì tayí àmi kì togó adrélé gàle tirì dré ko. Mì adrè Yésu Nàzàrétà lésè, tidílé fa kípakipa dri dhi ni nda kòdhya. Akódhi kònwa yókódhó. Nga ína dràdrà 'àsè dre! Mì nò rè àrà tá rúbhá ni ni bhàzo ni ká. ⁷ Di mì lè tàá akódhi ni lebebhá ì dré túmǎní Pétèró be dhi: «Akódhi adrè lile àmi kandrána Gàliláyà na. Kònàle dhi, mì ni akódhi ni no ngóro dré tá tàle àmi dré dhi tǐni.»

⁸ Di tòkó nda kì líndrì dré gazo bhwǎbhwa, ì dré kpà adrézó lyàle lyàlyà gò, ì dré ngàzo lapalé mógó nda lésè. Di, ì tà tá àyíkya tà àlo dhya àlo dré ko, ì dré tá adrélé ngá ro dhi sè.*

* **16:8** 16:8 Wárágà àruka búkù Márokò àdhya ni tísìzo àyi dri drìdrì dhi ì adrè akilé 16:8 àmvolésè. Kòdhi adrè tàá dhi, à adrè Márokò 16:9-20 kisé àyi nda ì léna ko. Wárágà àruka ì léna dhi, à adrè kó 16:9-20 kisé. Wárágà àruka ì léna dhi, à adrè kó kúlí kòni kì kisé 16:8 àmvolésè: [Gò ì dré lizo tà títi tàle àyi dré nda kì longó tàli ró Pétèró ì dré arúpi ni fbe. Àmvolàsà dhi, Yésu ni tàndì dré àyi nda kì mùzo lile bvò wǎyi 'àsè kidhólé kítú dré apfòrà lésè tsàle kítú dré ndìrà na, kitswálé kúlí lólo kitswálépi akilé bwà ko dhi ni longó mónnyá títi ì dré, ì kàdrìró lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisé be dhi bvó. Kàdré kònìni!]

*Márokò nì búkù nì kùdù**(À kònò kpà Mátáyò 28:9-20; Lúkà 24:13-53; Yòwánì 20:11-23; Tà 'òle dhi i 1:6-11)*

⁹ [Yésu kônga dràdrà 'àsè drùbhì kínó kítú nì àlo pòsò àdhya sè dre dhi, dré rè zya agázó Màríyà Màngàdàlénè í dré tá tirí kònzì nzi-drì-rì dhi kì dròzo lásà dhi kandrà.

¹⁰ Gò akódhi nda dré ngàzo lile rúbí nda nì longó dhya adrèbhá tá túmání Yésu be gò, ì dré adrézó àwó ngo, adrézó tongólé akódhi nì tà sè dhi i dré. ¹¹ Dì, àyi nda ì kòyi tàle dhi, Yésu lídrì ro, ìndì Màríyà nò akódhi dre dhi dre dhi, ì dré àyikya ka'izoá ko.

¹² Amvolàsà dhi, Yésu dré gòzo àyi tadhá làsú be twá àyi lebèbhá rì dhi i dré, ì dré tá adrérà'a lile gbàbhú na dhi 'á. ¹³ Dì àyi nda ì dré gòzo rúbí nda nì longó àyi kì arúpi i dré gò, àyi nda ì dré kpà àyi kì kúlí ka'izo ko.

¹⁴ Kùdù ro dhi, Yésu dré gòzo àyi tadhá dhya mudrí-drì-àlo nda i dré, ì dré tá adrérà'a lirílé mísá làgàsè dhi 'á. Gò dré tà tàzo àyi dri, àyi kì tà ka'ika'ì dré tá adrélé yàyà dhi sè, ìndì àyi kì togó dré tá adrélé tòmbatòmba dhi sè. Tàko ko, ì ka'ì tá àyikya dhya akódhi nì nobhá mǐ sè akódhi nì ngàma dràdrà 'àsè dhi àmvolésè dhi kì kúlí ko. ¹⁵ Gò dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì lǐ bvò wǎyi 'àsè Rúbí Tani longóbe mónnyá títi Gǐká dré bhàle dhi i dré. ¹⁶ Dhya ángùdhi dra Rúbí Tani nda nì ka'ilepi gò, bàtísimò dòzo dhi nì adrí. Dì, dhya ángùdhi Rúbí Tani nda nì ka'ilepi ko dhi, Gǐká nì tà bha akódhi nda dri. ¹⁷ Gǐká nì tà twátwa líndrìga ró kòni kì fe mónnyá ka'ìbhá dhi i dré adrélé 'òle dhi kòdhya: Àma rú sè dhi, ì nì tirí kònzì kì dro topfòle móndí i lésè. Ì nì tí twátwa tídhí ro dhi kì ta. ¹⁸ Ì nì nǐ kì ru àyi drígá. Dì ì kòmvu lòmà yà dhi, lòmà nda kitswá àyi kì 'o kònzì àlomvá ko. Ì nì kpà drígá tobhà dràbhá i rú gò, àyi nda ì dré gòzo adrílé.»

¹⁹ Dì Mírì Yésu kòtà tà nda i àyi dré dre dhi, Gǐká dré akódhi nì dòzo bhù na gò, akódhi dré lirízó Gǐká nì dríágó lésè. ²⁰ Dì akódhi nì lebèbhá nda ì dré ngàzo lile Rúbí Tani longóbe àrà títi bvò dri dhi i 'àsè. Mírì adré tá tà 'o àyi íbe, adrézó tadhá dhi, àyi kúlí ì dré tá adrélé longólé nda tà bàti 'i, tà líndrìga ró dré fèle àyi dré adrélé 'òle dhi i sè.]

Rúbí Tani Lúkà dré tisìle dhi

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisìlepi dhi tá Lúkà 'i. Akódhi nda tá àpóstolò 'i ko. Di, akódhi tá ína móndí tà Yésu dré 'òle ìndì tadhálé dhi ki ndàlepi nìle dóro lavúlé, ngóro dhya tà nda ki nobhá mǐ sè dhi ì dré titílé drá dhi tǐni dhi 'i (Lúkà 1:1-4). Akódhi tá kókpà Pólò ni atsiàmú ki àlo 'i (Tà 'òle dhi ì 16:10, àruka ni íbe). Kònìdhi búkù ni àlo búkù rǐ Lúkà dré tisìle dhi ì kòfalé dhi 'i. Búkù kònìdhi léna dhi, akódhi adré Yésu ni lídrì ni tà àzì ni íbe dhi ki tití kòdhya. Akódhi ni búkù ni rǐ rú be «Tà àpóstolò ì dré 'òle dhi ì» dhi léna dhi, adré Èkèlézyà ni tà tití kòdhya.

Búkù kònìdhi léna dhi, Lúkà adré tadhá dhi, Yésu Gíkà ni Mvágó 'i, ìndì Mèsíyà Gíkà dré tá lazíle gò amùzoá kitswálé móndyá títi dhi ki tidrí dhi 'i. Lúkà adré tisìá dhi, Gíkà ni Tirí zì tá Yésu nda alìle Rúbí Tani longó móndyá lemerè ro dhi ì dré (4:18). Tà bàti ró dhi, Yésu adré Gíkà ni lèle tadhá móndyá títi tà yàya dhi íbe dhi ì dré: lemerèbhá ì, dràbhá ì, móndyá adrélé mǐ pǒle dhi ì, tàkonzìbhá ì, tsàle móndyá títi togó be ànzimvá kya tǐni dhi íbe. Tà kàdrì àruka à dré adrélé kisúle búkù kònìdhi léna dhi ì, tà kòni 'i: Tirí Lólo ni àzì, tà zǐma Gíkà tí dhi, Yésu ni lèle tadhama tòkó ì dré dhi, móndí ki tàkonzì trǐma, ìndì Yésu ni ka'ìbhá ki kólénzè.

Búkù su Rúbí Tani ni tà dri dhi ì kòfalé dhi, à adré tà àruka ki kisú ngbà 'í Lúkà ni búkù kònìdhi léna: Yòwánì Bátisimò fèlepi ni tǐma, tà àruka Yésu ni tǐma ni tà dri dhi ì, Yésu ni líma tépelò na mvámvá ro dhi, pídhígó Sàmàríyà agó dóro dhi ni tà dri dhi, pídhígó mvágó avìlepi dhi ni tà dri dhi, àruka ni íbe.

Lúkà adré búkù kònìdhi ni tisì agó àlo rú be Tèyòfilè dhi dré. Akódhi nda dré tá adrélé Yúdà mvá 'i ko dhi sè dhi, Lúkà adré Yúdà ànzi ki tà bí àyi ki labhi íbe dhi ki àndu ngi. Tà nda sè dhi, móndyá ándrò dhi ki kitswá Rúbí Tani Lúkà dré tisìle kònìdhi ni na, àndu ni ni nǐzo dóro lavúlé.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi ki atima

- 1) Tà Lúkà dré Rúbí Tani tisìzo ásà dhi (1:1-4)
- 2) Yòwánì Bátisimò fèlepi ni tǐma, Yésu ni tǐma, ìndì akódhi ni anzi ni tà (1:5-2:52)
- 3) Yòwánì Bátisimò fèlepi ni àzì (3:1-20)
- 4) Yésu ni bátisimò dòma, ìndì akódhi ni tabhǐma (3:21-4:13)
- 5) Yésu ni àzì bvò Gàliláyà àdhya na dhi (4:14-9:50)
- 6) Yésu ni atsí ngàzo Gàliláyà lésè líle Yèrúsalemà na dhi (9:51-19:27)
- 7) Yésu ni pósò kùdù, ìndì akódhi ni dràma (19:28-23:56)
- 8) Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi, ìndì akódhi ni mbàma bhù na dhi (24:1-53)

Tà Lúkà dré Rúbí Tani tisìzo ásà dhi

¹ Atálágó Tèyòfilè, ngóro mí dré nìle be dhi tǐni dhi, móndí bí dhi ì tabhǐ tà ru 'obhá àma kòfalé dhi ki tisìle. ² Ì tisì ngóro dhya tà nda ki nobhá mǐ sè kidhoma ni lésè gò, ì dré atsázó Gíkà ni kúlí longóbhá ì ró dhi ì dré titílé tayíle àma dré dhi tǐni. ³ Di, atálágó, má dré tà títi nda ki ndàle nìle kyá àyi ki kidhoma lésè dhi sè dhi, má mìlésè dhi tá kpà dóro má dré tà nda ki tisìle mí dré mǐbhalé tí dhi. ⁴ Má adré 'òá kònìni, mí kòkitswáro nǐá tàle dhi, tà tadhálé mí dré dhi ì tà bàti 'i dhi be.

Angéló longó Yòwánì ni tǐma ni tà

⁵ Lókyá Eródè dré tá adrérà'a ópí ro bvò Yúdáyà àdhya drìle dhi 'á dhi, kòwánà àlo rú be Zàkàríyà dhi tá be. Akódhi nda tá kòwánà angábhá Abíyà ni sùrú lésè dhi ki àlo 'i. Akódhi ni tòkó rú be Èlizabète dhi angá tá kpà Arónà atú adrélèpi kòwánà ki

kàdrì ro dhi ni sùrú lésè. ⁶ Ayi rìti dhi ki tà tá gyägya Giká m̄lèsè. I adré tá tà títi Mírì ni tátrítrí kúlí dré adréle tale à kò'o dhi ki 'o, tà àlo tivì àko ró. ⁷ Di, àyi tá àyikya mvá àko. Tàko ko, Elizabète tá kóndó 'i, ìndì àyi rìti dhi ki kóná lavú tá dre.

⁸ Kitú àlo dhi, Zàkàriyà nda adré tá àzì 'o kòwánà ro Giká kandrá. Angyá ko, lókyá nda tá lókyá kòwánà akódhi ni sùrú lésè dhi ì dré adrézó àzì 'o dhi 'i. ⁹ Anzyà gà kòwánà ì dré adréle 'òle dhi tìni dhi, ì kipè tá akódhi dzègé sè, file béndélé za Mírì ni tépelò na dhi kòdhya. ¹⁰ Di akódhi dré tá adrerà'a béndélé za dhi 'á dhi, mónnyá zyandre títi dhi ì adré tá tà zi Giká tí kivì na.

¹¹ Gò ángéló Mírì àdhya dré ngàzo agalé Zàkàriyà kandrá, àyi totó adréle àlètàrì adrézó béndélé za dhi ni dríagó lésè. ¹² Zàkàriyà kònò akódhi dre dhi, akódhi ni drì dré abízó nyinyi gò, tirì dré gàzo akódhi léna b̄. ¹³ Di, ángéló nda dré ína tàzoá drá dhi: «Zàkàriyà, mí ro ngá ko! Tàko ko, Giká yi tà mí dré zìle í tí dhi dre. Ami tòkó Elizabète ni mváagó ti mí dré gò, mí dré rú ni ni zìzo Yòwánì. ¹⁴ Akódhi ni arí fe mí dré kólénzé íbe. Mòndí b̄ dhi ki kókpa lenzé akódhi ni tìma sè. ¹⁵ Tàko ko, akódhi ni tà ni adré kàdrì Mírì m̄lèsè. Akódhi kitswá tàdzí vìnò 'i yà, kó ngalè wá àtsí 'i yà dhi ni mvu ko. A ni ga Tirí Lólo sè b̄, kidhólé í dré adrerà'a àyi andre lé dhi 'á. ¹⁶ A ni Ìsèrelè ànzi b̄ dhi ki adrì agòle Mírì àyi ki Giká vélé. ¹⁷ A ni adhé alìle Mírì kandrá, Tirí Lólo atú adrélepi pròfétà Elíyà le dhi ni rinyí sè, kitswálé ànzi ki atá ki togó adzá àyi ki ànzi ì vélé, ìndì mónnyá adrébhá ligilé dhi ki togó adzá mónnyá gyägya ki tògyá vélé, kitswázó mòndí ki tivó adréle gànzi ró Mírì dré be dhi bvó.»*

¹⁸ Di, Zàkàriyà dré ángéló nda ni lizizó tàzoá dhi: «Má ni n̄à ngalè tà kòdhi ni ru 'o bàti dhi ngini? Angyá ko, ma màliga 'i, ìndì áma tòkó ni kóná lavú dre.» ¹⁹ Ángéló logó drá dhi: «Ma Gàbèrèyélè 'i. Má adré áma totó Giká kandrá, adréle akódhi ni àzì 'o. Akódhi amù ma alìle mí vélé, rúbí tani kòdhi ni longó mí dré. ²⁰ Di, mí yi rè ká! Mí ni adré ábhábhá ro tà ta àko ró, tsàle kítú tà nda dré dra ru 'òzo dhi tú. Tàko ko, mí ka'í mína áma kúlí ì ko, tágba kúlí nda ì dré dra ru 'òzo àyi ki lókyá sè dhi.»

²¹ Lókyá nda sè dhi, mónnyá zyandre nda ì adré tá Zàkàriyà ni letè gò, àyi ki líndrì dré adrézó gale, dré tá adréle gile tépelò na tò dhi sè. ²² Di, kàpfò lásà dre dhi, kitswá tá ína tà ta àyi véna bwà ko. Gò ì dré atógyàzoá dhi, ngá agá tá akódhi mi toróbí tìni tépelò na dre. Angyá ko, akódhi atsá tá ína ábhábhá ro, adréle tà ta àyi dré drígá sè. ²³ Akódhi ni lókyá adrézó àzì 'o tépelò na dhi kàkí dre dhi, dré nzìzo í bhàna.

²⁴ Amvolásà dhi, akódhi ni tòkó Elizabète dré 'a kisúzó gò, dré àyi zùzo 'a nda be mbã nzi. Adré tá kisúá í léna dhi: ²⁵ «Mírì 'o má dré tà adrélepi dóro í m̄lèsè dhi kòdhya. Lókyá kònìdhi sè dhi, tingá má rúsè tà adrélepi tá kanyò fe má dré mòndí ì mi dhi dre.»

A longó Yésu ni tìma ni tà

²⁶ Elizabète ni mbã ni nzi-drì-àlo sè dhi, Giká dré ángéló Gàbèrèyélè ni mùzo lìle bhàandre rú zìle Nàzàrètà bvò Gàliláyà àdhya lé dhi na, ²⁷ kyánzi àlo rú be Màriyà, àgo tà nìlepi rè ko dhi véna. A zì tá Màriyà nda agó àlo rú be Yòséfà, angalépi ópí Dàwídi ni sùrú lésè dhi dré tòko ró. ²⁸ Ángéló nda kòfì Màriyà véna dre dhi, dré tàzoá dhi: «Mí Mírì dré àyi togó tani bhàzo mí rú ni, mòdo mí dré! Mírì tùmání mí be!» ²⁹ Di Màriyà ni drì dré abízó nyinyi kúlí nda sè gò, dré adrézó kisúá í léna ngalè mòdo nda tá àdho mòdo kárà 'i ya dhi.

³⁰ Di, ángéló nda dré ína tàzoá drá dhi: «Màriyà, mí ro ngá ko! Tàko ko, mí Giká ni togó tani íbe mí rú. ³¹ Mí yi rè ká! Mí ni 'a kisú gò, mí dré mváagó tìzo, rú ni ni zìzo Yésu. ³² Akódhi ni tà ni adré kàdrì, ìndì à ni akódhi ni zi Giká kurú na bhù na dhi ni Mvágó ro. Mírì Giká ni akódhi ni bha adréle ópí kàdrì ro, ngóro akódhi ni tábhí

* 1:17 1:17 A kònò Máláki 3:23-24.

Dàwídi t́ni. ³³ Akódhi ni òpì nya Ìsèrélè ànzi i dri kóná vèsè kólyá.† Bàti, akódhi ni òpì ni adré kùdù àko.»

³⁴ Di Màrìyà dré ángéló nda ni lizízó tàzoá dhi: «Tà kòdhi ni ru 'o ngíni? Tàko ko, má nì r̀e agó àlo ni tà ko.» ³⁵ Di ángéló nda logó drá dhi: «Tírí Lólo ni así mí dri gò, Gíká kurú na bhù na dhi ni r̀inyí dré ámi asózó. Asà dhi, à ni mvámvá lólo mí dré dra òlè nda ni zi Gíká ni Mvágó ro. ³⁶ Di mí yi r̀e ká! Ámi aró Èlizabète kisú ina 'a dre. Adré mvágó letè, tágba dré adrézó màlìga 'i dhi. Kòndhi, akódhi tá adrélé zìle kòndó ro nda ni mbà ni nzi-dr̀i-àlo dhi 'i. ³⁷ Tàko ko, Gíká mìlèsè dhi, tà àlo kítswalé 'òle bwà ko dhi yókódhó.» ³⁸ Di Màrìyà gò tàá dhi: «Ma Mírì ni màràbà 'i. Tà nda kò'o ru má dré ngóro mí dré tàle dhi t́ni.» Gò ángéló nda dré akódhi ni tayízó.

Màrìyà l̀i Èlizabète ni no

³⁹ Lókyá nda sè dhi, Màrìyà dré ngàzo l̀ile sírì bhàandre àlo bvò kòngo ró Yùdáyà àdhya lé dhi na. ⁴⁰ Dré tsàzo file Zàkàrìyà ni dzó na gò, mòdo fe Èlizabète dré. ⁴¹ Di Èlizabète dré Màrìyà ni mòdo nda ni yir̀a 'a dhi, mvámvá dré ngàzo lána gò, Èlizabète dré gàzo Tírí Lólo sè b̀i. ⁴² Dré yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi: «Gíká bhà tà tani mí dri tòkó àruka títi dhi kya ki lavú dre. Bhà kókpà tà tani mvámvá mí dré dra òlè dhi dri dre. ⁴³ Ma tá àdhi 'i, áma Mírì ni andre dré alìzo má vélé ni? ⁴⁴ Mí nò r̀e ká! Ámi mòdo ni kúlí dré adhéra 'a má bilé dhi 'á dhi, mvámvá nga má léna arí dré. ⁴⁵ Kólénzè mí dré, mí dré ka òlè tàle dhi, Mírì ni dra tà í dré tàle mí dré dhi ni 'o káyà dhi sè.»

Longó Màrìyà àdhya

⁴⁶ Di Màrìyà dré tàzoá dhi:
«Má adré áma Mírì ni tà bha kuru.
⁴⁷ Áma togó adré lenzélé Gíká áma tidr̀ilépi dhi ni rú sè.
⁴⁸ Tàko ko, akódhi bhe m̀i áyi màràbà tàko ni ni no.
Kidhólé nyànomvá dhi, mónnyá lókyá títi i sè dhi ki áma zi kólénzè líyí ro.
⁴⁹ Angyá ko, Gíká r̀inyí líyí ro dhi 'o tà kàdr̀i lavúlé dhi má dré dre.
Akódhi ni rú lólo.
⁵⁰ Adré áyi togó dóro tadhá mónnyá lókyá títi i sè adrébhá áyi ro dhi i dré.
⁵¹ 'O tà kàdr̀i i áyi dr̀igá r̀inyi ró dhi sè dre.
Lapé mónnyá tà kisùkisù ìbe dr̀ikàdr̀i ro dhi i.
⁵² Tírí ópí kàdr̀i i àyi ki lír̀irà adrézó òpì nya dhi i dr̀ilèsè gò,
mónnyá tàko ki tingázó kuru.
⁵³ Fè ngá dóro i mónnyá tàbirí ìbe dhi i dré nyàle gò,
ngábhá ki logózó nzìle dr̀igalé sè.
⁵⁴⁻⁵⁵ Alì áyi màràbà, Ìsèrélè ànzi ki ledé.
Tivì kpà áyi togó dóro tadhama Abàràrà i dré ànzi ni ìbe kóná vèsè kólyá dhi ko,
ngóro dré tá lazilé àma ki tábhí i dré dhi t́ni.»

⁵⁶ Màrìyà dré adrézó Èlizabète bhàna mbà na gò, dré gòzo nzìle í bhàna.

Yòwànì ni t́ima

⁵⁷ Èlizabète ni lókyá t́izo dhi kòkítswá dre dhi, dré mvágó t́izo. ⁵⁸ Akódhi ni bhàzì i aró ni ìbe dhi i kòyi tàle dhi, Mírì tadhá tá áyi togó dóro drá dhi dre dhi, i dré ngàzo adrélé lenzélé t́umánì akódhi be.

⁵⁹ Mvámvá nda ni kítú ni nzi-dr̀i-na akódhi ni t́ima àmvolèsè dhi sè dhi, i dré l̀izo akódhi ni 'o lwàle. Móndí i adré tá 'òle akódhi ni atá, Zàkàrìyà ni rú fe drá ká. ⁶⁰ Di, andre ni dré ina tàzoá dhi: «Kóko, à ni akódhi ni rú zi Yòwànì.» ⁶¹ I tà drá dhi: «Móndí rú be kònnì dhi ámi sùrú na dhi yó.» ⁶² Gò i dré mvámvá nda ni atá ni lizízó

† 1:33 1:33 A kòno 2 Sàmùwèlè 7:12, 13, 16; Esáyà 9:6; Dànyèlè 7:14. Gíká ni Kúlí tísile Giríkì ti sè dhi adré tàá «Yàkòbhò ni dzó» kònwà. Kòdhi adré leá tàle dhi «Ìsèrélè ànzi i».

dríga sè, nìzoá ngalè akódhi lè à kòzi mvámvá nda ni rú àdhi ya dhi. ⁶³ Dì Zàkàríyà dré ngá adrézó ngá tisì dríá dhi ni zìzo gò, tisìzoá dhi: «Akódhi ni rú Yòwánì.» Gò àyi títi dhi ki líndrí dré gàzo tà nda sè. ⁶⁴ Gbã kòdhwa, Zàkàríyà ni kúlí dré fùzo gò, dré kídhózó adrélé tà ta, adrézó Gìká ni rú bha kùle. ⁶⁵ Dì tirì dré gàzo àyi ki bhàzì títi dhi i léna bí. Gò à dré adrézó tà nda ki títi bvò kòngo ró Yùdáyà àdhya 'ásè wáyi. ⁶⁶ Mòndyá títi tà nda ki yibhá dhi i adrè tá tà nda ki kisù, adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Mvámvá kòdhi ni atsá àdhi ró?» Tàko ko, Mírì ni rìnyí tá mvámvá nda íbe bàti.

Longó Zàkàríyà àdhya

⁶⁷ Zàkàríyà, mvámvá nda ni atá dré gàzo Tírì Lólo sè bí gò, dré ngàzo Gìká ni kúlí longó pròfétà àdhya tíni kònìni:

⁶⁸ «Rúku kàdré Mírì, Ìsèrélè ànzi ki Gìká dré, dré alìle áyi mòndyá ki lomí, àyi ki apázó dhi sè.

⁶⁹ Tàko ko, akódhi 'o dhya rìnyí ró dra àma ki tidrìlépi dhi apfòle, áyi màrábà Dàwídì ni sùrú lésè dre.

⁷⁰ 'O kònìni ngóro dré tá lazíle kíno lésè, áyi pròfétà lólo dhi i tí dhi tíni.

⁷¹ Lazí tá dhi, í ni àma ki tidrì àma ki kàribhá i drígàsè, ìndì mòndyá títi adrèbhá togó kònze bha àma rú dhi i drígàsè.

⁷² Asà dhi, tadhá áyi togó dóro àma ki tábhí i dré dre.

Tivì kpà tà lólo í dré bhàle ru yìzo mòndyá ína íbe dhi ko.

⁷³ Tàko ko, sì tá mòndrà lazízóá àma ki tábhí Abàrámà dré dhi,

⁷⁴ í ni àma ki apá àma ki kàribhá i drígàsè, mà kàdréro áyi tà 'o tirì àko,

⁷⁵ ngóro mómí lólo ìndì gyágya í mìlésè dhi i tíni, àma ki lókyá wáyi sè.

⁷⁶ Dì mi, áma mvá ro ni, à ni ámi zi Gìká kurú na bhù na dhi ni pròfétà ro.

Angyá ko, mí ni dhe lìle Mírì kandrána, kitswálé láti ledé akódhi dré.

⁷⁷ Mí ni longóá akódhi ni mómíyá i dré dhi, akódhi ni àyi ki tàkonzì ki tri, àyi ki tidrízó.

⁷⁸ Ama ki Gìká ni 'oá kònìni áyi togó dóro ìndì yàyà dhi sè.

Asà dhi, a ni ngádra amù àma dré bhù lésè ngóro kítú ni apfòapfò tíni,

⁷⁹ kitswálé ngá kazá mómíyá adrèbhá liríle tínimvá na dhi i dré,

ìndì àyi adrèbhá liríle líndrí dràdrà àdhya zàle dhi i dré,

kitswálé kpà àma ki tidrì láti tà kìdrìkìdrì àdhya 'ásè.»[‡]

⁸⁰ Dì mvámvá nda adrè tá mbàle rúbhá sè ìndì tògyá sè. Adrè tá adrélé duku na tsàle lókyá dré apfòrà'a Ìsèrélè ànzi i kandrá dhi 'á.

2

Yésu ni òma

(À kònò kpà Mátáyò 1:18-25)

¹ Lókyá nda sè dhi, Rómà ki ópí kàdrì, Kàyìsàrà Awùgústò dré tòlí fèzo tàzoá dhi, à kòtisì mómíyá wáyi Rómà ki òpí zàle dhi ki rú búkù na. ² Rú tisìma drìdrì nda tá lókyá Kìrìniyò dré tá adrèrà'a gùvèrènerè ro bvò Siríyà àdhya drìle dhi 'á. ³ Gò mómí álo álo títi dhi i dré ngàzo lìle àyi ki rú 'o tisìle àyi ki tàndì ki bhàandre i 'ásè.

⁴ Dì Yòséfà dré kpà ngàzo bhàandre Nàzàrètà àdhya bvò Gàliláyà àdhya lé dhi lésè, lìle bhàandre ópí Dàwídì àdhya rú zìle Bètèlémè, bvò Yùdáyà àdhya lé dhi na. Tàko

[‡] 1:79 1:79 A kònò Esáyà 9:1.

ko, angá tá ína Dàwídi ni sùrú lésè. ⁵ Ì lli tá kònàlè àyi ki rú 'o tisìlè tùmání Màríyà, tòkò zìlè akódhi dré mòlè dhi be. Màríyà nda tá 'a be.

⁶ Ì dré tá adrérà'a Bètèlémè na dhi 'á dhi, Màríyà ni lókyá tìzo dhi dré kitswázó. ⁷ Di dré áyi mváagó kàyo ró dhi ni tìzo, akódhi ni lambézó kítá sè, làlè ayilé àrà kà'wá ì dré tá adrézó ngá nya lána dhi na. Tàko ko, àrà ì dré kitswázó ayilé kùmú ki dzó na dhi tá yókódhó.

Angéló agá kábilígyà líkíbhá i kandrà

⁸ Bvò nda na dhi, kábilígyà líkíbhá àruka ì adré tá ayilé mbì na, adrélé àyi ki kábilígyà ki líkí ngátsi sè. ⁹ Di ángéló Mírì àdhya dré ngàzo agalé àyi kandrà, Mírì ni lagulagu dré ngá kazázó àyi làgásè kúrú gò, ì dré lyàzo kwàkwà tirì dré. ¹⁰ Di, ángéló nda dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì ro ngá ko! Mì yi rè ká! Má alì rúbì tani longó àmi dré. Di mónyá títi dhi ki lenzé ásà tò. ¹¹ Àdrò, ngátsi kònìdhi sè dhi, à ti àmi dré dhya dra móndí ki tidrílèpi dhi bhàandre Dàwídi àdhya na dre. Akódhi nda Mèsíyà 'i, ìndì Mírì 'i. ¹² Mì ni akódhi ni ni tà kònìdhi sè: Mì ni mvá kùrí ká lambélé kítá sè dhi ni kisú, adrérà'a ayilé àrà kà'wá ì dré adrézó ngá nya lána dhi na.»

¹³ Gbã kòdhwa, ángéló lízólìzo bhù lésè dhi ì dré agázó ángéló nda làga, adrélé Gíká ni rú bha kùlè, adrézó tàá dhi:

¹⁴ «Mìlanzilanzì kàdré Gíká dré kurú na bhù na!

Tà kàdríkàdrì kàdré kpà bvò dri mónyá akódhi ni togó dré adrézó kínlé ásà dhi ì dré!»

Kábilígyà líkíbhá i Bètèlémè na

¹⁵ Ángéló ì kònga kábilígyà líkíbhá nda ì vélésè gòlè bhù na dre dhi, àyi nda ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Mà kòlì dì Bètèlémè na, tà ru 'òlèpi gò Mírì dré tà ni ni longózó àma dré kòdhi ni no wà!» ¹⁶ Di ì dré ngàzo lile sírì Bètèlémè na gò, ì dré Màríyà ki kisúzó Yòséfà íbe, ìndì mvá kùrí ká adrélépi tá ayilé àrà kà'wá ì dré adrézó ngá nya lána dhi na nda be. ¹⁷ Ì kònò mvámvá nda dre dhi, ì dré ngàzo tà ángéló dré tá tàlè àyi dré akódhi ni tà sè dhi ni títi móndí bí dhi ì dré. ¹⁸ Mónyá títi tà nda ni yibhá dhi ki líndrí dré gàzo, tà kábilígyà líkíbhá nda ì dré tàlè àyi dré dhi ni tà sè. ¹⁹ Di, Màríyà dré ína tà títi nda ki zùzo áyi togó na, adrézó àyi ki kisú. ²⁰ Gò kábilígyà líkíbhá nda ì dré gòzo gòlè, Gíká ni mì bhabe lanzìlè, ìndì akódhi ni rú bhabe kùlè, tà títi ì dré yìlè ìndì nòlè ngóro tá longólé àyi dré dhi tíni dhi ki tà sè.

Yésu ni fema Gíká dré dhi

²¹ Mvámvá nda ni kítú ni nzi-drì-na akódhi ni tìma àmvolésè dhi sè dhi, à dré akódhi ni lwàzo gò, akódhi ni rú zìzo Yésu, ngóro ángéló dré tá tàlè àkò akódhi ni andre kisú rè 'a ko dhi 'á dhi tíni.

²² Gò Yòséfà ì Màríyà be dhi ì dré àyi ki temvézó mvámvá nda ni tìma àmvolésè, ngóro Mósè ni tátírítrí kúlí dré adrélé tàlè dhi tíni.* Lókyá nda kàkí dre dhi, ì dré mvámvá nda ni dòzo lizo ába Yèrúsalémà na, kitswálé akódhi ni fe Mírì dré dhi bvó. ²³ Tàko ko, Mírì ni tátírítrí kúlí adré tàá dhi: «Lè à kàdré ànzìàgo títi kàyo ró dhi ki fe adrélé lólo Mírì dré.»† ²⁴ Kòdhi íbe dhi, ì lli kitswálé ngá fe Mírì dré, ngóro akódhi ni tátírítrí kúlí dré adrélé tàlè dhi tíni: «À kàdré kòbhòlà rì dhi 'i yà, kó ngalè kòbhòlà ngbòlò rì dhi 'i yà dhi ki fe.»‡

Simèyónà longó kúlí pròfétà àdhya tíni

²⁵ Lókyá nda sè dhi, agó àlo rú be Simèyónà dhi tá Yèrúsalémà na. Akódhi nda tá móndí gyágya, adrélépi tròlè Gíká ni tà rú dhi 'i. Adré tá Mèsíyà ni letè alilè Ìsèrèlè ànzì ki tidrí. Akódhi tá kpà Tirí Lólo íbe í dri. ²⁶ Tirí Lólo nda longó tá drá dhi, kitswá

* 2:22 2:22 A kònò Lèvítikè 12:3, 6. † 2:23 2:23 A kònò Pfòma 13:2, 12. ‡ 2:24 2:24 A kònò Lèvítikè 12:8.

rè dràle drìdrì dré Mírì ni Mèsíyà ni nòzo dhi kandrà dhi ko. ²⁷ Di kitú nda sè dhi, Tirí Lólo drì tá akódhi lìle file tépelò na. Yésu ni tibhá ì kàfí kitswálé akódhi ni fe Giká dré ngóro tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tìni dre dhi, ²⁸ Simèyónà dré mvámvá nda ni adózó í drìgá gò, Giká ni rú bhàzo kùle, tàzoá dhi:

²⁹ «Mírì rúku ró ni, nyànomvá dhi, mí ni kitswá ámi màràbà ni tayí dràle tà kèdrìkèdrì na, ngóro mí dré tá lazilé má dré dhi tìni.

³⁰ Tàko ko, má nò dhya mí dré dra móndí ki tidrízó ni áma mì sè dre.

³¹ Mí bhà tá akódhi ni tà drìdrì, kòkitswá ró ámi tà 'o móndyá títi í mi.

³² Akódhi ngádra dra ámi 'òlepi sùrú títi dhi ì dré nìle dhi 'i.

A ni kpà ámi mìlanzìlanzì tadhá ámi sùrú Isèrèlè ànzì í dré.»

³³ Mvámvá nda ni atá í andre ni be dhi ki líndrí dré gàzo, tà tàle akódhi ni tà dri nda ki tà sè. ³⁴ Di Simèyónà dré tà tani zìzo Giká tí àyi dri gò, tàzoá Màríyà, Yésu ni andre dré dhi: «Mí nò rè ká! Mvámvá kònìdhi atsa kitswálé Isèrèlè ànzì bí dhi ki 'o ledhéle, ìndì àyi bí dhi ki 'o ngàle. Akódhi ni tà ni kpà adrè tà adrézó tà ta rúá kònzi dhi 'i, ³⁵ kitswálé tà móndí zyandre dhi ì dré adrélé kisùle dhi ì kàpfòró ngádra 'á be dhi bvó. Di mì ró dhi, kizà ni kpà ámi tàndì ni togó so ngóro sápi tìni.»

Anà ni kúlí pròfètà àdhya tìni dhi

³⁶ Lókyá nda sè dhi, pròfètà àlo tòko ró rú be Anà dhi tá kpà tépelò na. Akódhi nda tá Fànùwélè, Asèrà ni sùrú lèsè dhi ni zapi 'i. Akódhi agà tá tà tàndì ró. Í gi tá agó dré tá mòle àyi kyanzì lókyá 'á dhi be ngbà 'í kóná nzi-drì-rì. ³⁷ Agó ni ni dràma àmvolésè dhi, adrè tá ngbú tàytòko ró tsàle àyi kóná dré tsarà'a nyadhi-su-drì-su dhi 'á. Adré tá ngbú adrélé tépelò na, adrélé Giká ni líndrì bha, adrézó tàbirì mvo, adrézó tà zi akódhi tí kitú vèsè, ìndì ngátsi vèsè. ³⁸ Di lókyá Yésu ni tibhá ì dré tá adrèrà'a akódhi ni fe Giká dré dhi 'á dhi, Anà nda dré àyi kisízó ànyi àyi làga gò, kidhólé adrélé àwoyà fe Giká dré mvámvá nda ni tà sè. Di dré ngàzo adrélé akódhi ni tà ta móndyá títi adrèbhá tá Yèrúsalmà ni apama letè dhi ì dré.

Yòséfà ì nzi Nàzàrètà na

³⁹ Yòséfà í Màríyà be dhi ì kò'o tà títi Mírì ni tátrítrí kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi ì akilé dre dhi, ì dré gòzo nzìle Yésu be bvò Gàliláyà àdhya na, tsàle àyi ki bhàandre Nàzàrètà na. ⁴⁰ Kònàle dhi, mvámvá nda adrè tá mbàle rìnyí sè, adrélé kpà lì'wálé tògyá na. Akódhi tá kpà Giká ni togó tani íbe í rú.

Yésu mvámvá ro dhi tépelò na

⁴¹ Kóná àlo àlo títi dhi ì sè dhi, Yésu ni tibhá ì adrè tá lìle Yèrúsalmà na gwányá Pásikà àdhya ni tà sè. ⁴² Di Yésu ni kóná kòtsa mudrí-drì-rì dre dhi, ì dré ngàzo lìle akódhi be gwányá nda na, ànzyà gá ì dré adrélé 'òle dhi tìni. ⁴³ Gwányá nda kàkí dre dhi, ì dré láti dòzo nzìzo. Di, Yésu mvámvá ro nda gò ína adrélé Yèrúsalmà na, àyi tibhá ì dré atógyà àko ró. ⁴⁴ Í adrè tá àyikya kisúá dhi, Yésu tá àyi ki atsiàmú í kòfalé. Í kòto atsi kitú ndìle dre dhi, ì dré kidhózó akódhi ni nda àyi ki aró í kòfalé, àyi ki arúpi íbe. ⁴⁵ Di, ì kòndà akódhi tí dre dhi, ì dré gòzo àyi ki tapí gòle akódhi ni nda Yèrúsalmà na. ⁴⁶ Kitú na àmvolésè dhi, ì dré akódhi ni kisúzó tépelò na. Lírí tá tà tadhábhá í kòfalé adrélé àyi ki yi, adrézó tà lízì àyi tí. ⁴⁷ Àyi títi nda ì adrè tá akódhi ni yi síbhálé be ngbo, akódhi ni tògyá ni tà sè, ìndì kúlí dré tá adrélé logólé dhi ki tà sè. ⁴⁸ Di akódhi ni tibhá ì kònò akódhi dre dhi, àyi ki líndrí dré gàzo bhwábhwa gò, andre ni dré akódhi ni lízìzó: «Áma mvá, mí 'o tsì àma kònìni àdho tà sè? Mí nò rè ká! Áma ámi atá be dhi, mà adrè tá ámi nda togó be lanzìlanzì.» ⁴⁹ Di, Yésu logó àyi dré dhi: «Mì adrè tá áma nda àdho tà sè? Mì nì tá ko tàle dhi, lè tá má kàdré áma Atá ni dzó na dhi?» ⁵⁰ Di, tà dré tàle nda ni àndu dré ína fìzo àyi drìna ko.

⁵¹ Gò Yésu ì dré gòzo nzìle tùmání àyì íbe Nàzàrétà na. Kònàle dhi, akódhi adré tá àyì bha àyì kì rìnyí zàle. Dì andre nì adré tá ína tà tíí nda kì zu tayílé àyì togó na. ⁵² Yésu adré tá mbàle rúbhá sè ìndì tògyá sè, adrélé lile drìdrì. Akódhi nì tà tá kpà dóro Gìká mìlèsè ìndì móndí i mìlèsè.

3

Yòwánì Bàtisimò felepi ledé láti Mírì Yésu dré

(A kònò kpà Mátáyò 3:1-12; Márokò 1:1-8; Yòwánì 1:19-28)

¹ Kàyìsàrà Tìberiyò nì kóná nì mudrì-drì-nzi adrézó Rómà kì ópí kàdrì ro dhi sè dhi, Pòtíyò Pìlátò tá gùvèrènerè bvò Yùdáyà àdhya drìle dhi 'i. Eròdè tá ína ópí bvò Gàlìláyà àdhya drìle dhi 'i. Akódhi nì adrúpi, Fìlípò tá ína ópí bvò Ituráyà àdhya drìle ìndì Tràkònítì àdhya drìle dhi 'i. Lìsàniyà tá ína ópí bvò Àbìlénè àdhya drìle dhi 'i. ² Dì lókyá Anà i Kàyáfà be dhi ì dré tá adrerà 'a kòwánà kì kàdrì i ró dhi 'á dhi, Gìká nì kúlí dré tsàzo Yòwánì, Zàkàriyà nì mvá véna duku na. ³ Gò akódhi nda dré ngàzo tatsílé bvò wáyì Yòròdánè làgásè dhi 'àsè longóába móndí i dré dhi, ì kòladzá àyì kì togó gò, bàtisimò dòzo, Gìká kòtrìró àyì kì tàkonzì i be dhi bvò. ⁴ Dì tà nda kòdhi 'o tá ru ngóro pròfètá Èsáyà dré tá tisìle àyì búkù na dhi tíni:

«Dhya àlo adré kúlí loyó duku na, adrézó tàá dhi:

«Mì kòledé láti Mírì dré alìzo!

Mì kòlotó láti atsálé pyà akódhi dré!

⁵ A nì yábhu tíí dhi kì lutú,

kòngó tíí kàdrìkàdrì ro ìndì tsàtsà ro dhi kì lasézó.

A nì láti gòdhógòdho dhi kì lotó atsálé pyà,

lāti bhúrobhúro dhi kì lutúzó atsálé kpàkpà.

⁶ Dì móndyá tíí dhi kì tà Gìká dré 'òle àyì kì tídrízó dhi nì no.»*

⁷ Dì Yòwánì adré tá tàá móndyá zyandre adrébhá apfòle bàtisimò do í véle dhi i dré dhi: «Àmì, nì àtrá kì àrèbhá nì i, àdhi tadhá àmì dré dhi, mì kòlapá Gìká nì kombà adrélépi alìle dhi sílèsè dhi nì? ⁸ Lè mì kàdré tà adrébhá tadhá dhi, mì ladzá àmì kì togó dre dhi kì 'o kòdhya. Mì kòbhà àmì adrélé kisùá àmì léna dhi «Ama àmakya Abàràrà nì ànzì 'i» dhi ko. Tàko ko, má adré tàá àmì dré dhi: Gìká rìnyí íbe kítswázó ànzì 'o topfòle Abàràrà dré kírà kòni i lésè. ⁹ A ga kùbalú fa kómvo i rú dre. Dì à nì fa tíí adrébhá lò'wa dóro 'a ko dhi kì togá lebhélé àtsí na.»

¹⁰ Dì móndyá zyandre nda ì adré tá lizíá akódhi tí dhi: «Lè mà kàdré di àdho tà 'o kòdhya?» ¹¹ Dì Yòwánì adré tá logóá àyì dré dhi: «Lè dhya adrélépi kítá agá lésè dhi íbe rì dhi kòfè àlo nì dhya àkoá dhi dré. Dhya adrélépi mányàngá íbe dhi kàdré kpà lanziá móndí tàbirì íbe dhi i dré be.»

¹² Mèdáyì lagíbhá ì dré kpà alìzo bàtisimò do gò, ì dré akódhi nì lizíó tàzoá dhi: «Tadhá lépi, mà kàdré àmakya àdho tà 'o kòdhya?» ¹³ Yòwánì logó àyì dré dhi: «Mì kòzi móndí kì làfa mèdáyì sè làgí nòle dhi nì lavú dhi ko.»

¹⁴ Gò sòdá àruka ì dré kpà akódhi nì lizíó tàzoá dhi: «Mà kàdré di àmakya àdho tà 'o?» Akódhi logó àyì dré dhi: «Mì kòtopá dhya àlo nì làfa ko. Mì kàsíkì kpà dhya àlo kinzò sè ko. Àmì kì togó kàdré kinílé làfa adrélé fèle àmì dré àmì kì àzì sè dhi sè.»

¹⁵ Móndyá tíí nda ì adré tá Yòwánì nì tà letè nòle, adrézó lizíá àyì léna ngalé akódhi tá ína Mèsíyà 'i yà dhi. ¹⁶ Dì Yòwánì dré tàzoá àyì tíí i dré dhi: «Má adré mána bàtisimò fe àmì dré yí sè. Dì, dhya àlo áma lavulépi rìnyí sè dhi adré ína alìle. Má kítswá akódhi nda nì lindrì sè ko. Má kítswá ndìndì akódhi nì kámókà bǎ trì bwà ko. Akódhi nì ína bàtisimò fe àmì dré Tírì Lólo sè, ìndì àtsí sè. ¹⁷ Akódhi ndàkpá íbe í drígá kítswázó ngánò awá àyì àngbó drìna, lò'wa nì nì lomvózó dàle àyì kòbhó na

* 3:6 3:6 A kònò Èsáyà 40:3-5.

gò, kúyí ni ni kùzo zàle àtsí adrélépi adrálé ko dhi na.» ¹⁸ Yòwánì adré tá kpà Rúbí Tani longó móndyá nda i dré, adrézó àyi ki kodzó kúlí àruka i sè bǐ.

¹⁹ Kòdhi íbe dhi, Yòwánì adré tá ópí Èródè ni ndri, dré tá adrúpi ni ni tòkó Èròdíyà ni dòle mòle dhi sè, ìndì dré tá tà kònzì àruka bǐ dhi ki 'òle dhi sè. ²⁰ Gò Èródè dré ína tà kònzì kòndhi ni bhàzo áyi tà kònzì àruka títi dhi i dri: 'o Yòwánì rùle bhèle bǎdzó na.

Yésu ni bàtisimò dòma

(A kònò kpà Mátáyò 3:13-17; Márokò 1:9-11)

²¹ Yòwánì ni rùma kandrá, akódhi dré tá adrerà'a bàtisimò fe móndyá títi i dré dhi 'á dhi, Yésu dré kpà alizo bàtisimò do. Dré tá adrerà'a tà zi Giká tí dhi 'á dhi, bhù dré ru lanzízo gò, ²² Tirí Lólo dré asízó rúbhá be sùle kòbhòlà àdhya tíni adhéle akódhi dri. Gò kúlí dré apfòzo bhù lésè tàá dhi: «Mì áma Mvágó má dré lèle tò dhi 'i. Áma togó adré kinlé ámi tà sè tò.»

Yésu ni kómvo

(A kònò kpà Mátáyò 1:1-17)

²³ Lókyá Yésu dré áyi àzì kidhózó dhi sè dhi, akódhi ni kóná tá ànyíanyi nyadhi-àlo-dri-mudrí. A adré tá akódhi ni ni Yòséfà ni mvá ro. Yòséfà tá ína Èlì ni mvá 'i, ²⁴ Èlì, Mátátà ni mvá 'i, Mátátà, Léví ni mvá 'i, Léví, Mèlíki ni mvá 'i, Mèlíki, Yánáyì ni mvá 'i, Yánáyì, Yòséfà ni mvá 'i, ²⁵ Yòséfà, Mátátíyà ni mvá 'i, Mátátíyà, Amósà ni mvá 'i, Amósà, Nàwúmà ni mvá 'i, Nàwúmà, Èsíli ni mvá 'i, Èsíli, Nàgáyì ni mvá 'i, ²⁶ Nàgáyì, Mátà ni mvá 'i, Mátà, Mátátíyà ni mvá 'i, Mátátíyà, Sèmèyínà ni mvá 'i, Sèmèyínà, Yòséka ni mvá 'i, Yòséka, Yódà ni mvá 'i, ²⁷ Yódà, Yòwánánà ni mvá 'i, Yòwánánà, Résà ni mvá 'i, Résà, Zòròbàbèlè ni mvá 'i, Zòròbàbèlè, Sàlàtíyélè ni mvá 'i, Sàlàtíyélè, Néri ni mvá 'i, ²⁸ Néri, Mèlíki ni mvá 'i, Mèlíki, Àdì ni mvá 'i, Àdì, Kòsámà ni mvá 'i, Kòsámà, Èlàmadámà ni mvá 'i, Èlàmadámà, Èrè ni mvá 'i, ²⁹ Èrè, Yòsúwà ni mvá 'i, Yòsúwà, Èlìyèzèrè ni mvá 'i, Èlìyèzèrè, Yòrímà ni mvá 'i, Yòrímà, Mátátà ni mvá 'i, Mátátà, Léví ni mvá 'i, ³⁰ Léví, Sìmèyónà ni mvá 'i, Sìmèyónà, Yúdá ni mvá 'i, Yúdá, Yòséfà ni mvá 'i, Yòséfà, Yónámà ni mvá 'i, Yónámà, Èlìyàkímà ni mvá 'i, ³¹ Èlìyàkímà, Mèléyà ni mvá 'i, Mèléyà, Ménà ni mvá 'i, Ménà, Mátátà ni mvá 'i, Mátátà, Nátánà ni mvá 'i, Nátánà, Dàwídì ni mvá 'i, ³² Dàwídì, Yèsè ni mvá 'i, Yèsè, Yòbédè ni mvá 'i, Yòbédè, Bòwésà ni mvá 'i, Bòwésà, Sálà ni mvá 'i, Sálà, Nàsónà ni mvá 'i, ³³ Nàsónà, Àmìnàdábà ni mvá 'i, Àmìnàdábà, Àdìmínà ni mvá 'i, Àdìmínà, Àrínì ni mvá 'i, Àrínì, Èsèrómà ni mvá 'i, Èsèrómà, Fàrésà ni mvá 'i, Fàrésà, Yúdá ni mvá 'i, ³⁴ Yúdá, Yàkòbhò ni mvá 'i, Yàkòbhò, Ísákà ni mvá 'i, Ísákà, Àbàrámà ni mvá 'i, Àbàrámà, Tàrà ni mvá 'i, Tàrà, Nàkórà ni mvá 'i, ³⁵ Nàkórà, Sèrúkà ni mvá 'i, Sèrúkà, Ràgáwù ni mvá 'i, Ràgáwù, Fàlékà ni mvá 'i, Fàlékà, Èbèrè ni mvá 'i, Èbèrè, Sálà ni mvá 'i, ³⁶ Sálà, Kàyínámà ni mvá 'i, Kàyínámà, Àràfàkàsádà ni mvá 'i, Àràfàkàsádà, Sémè ni mvá 'i, Sémè, Nówè ni mvá 'i, Nówè, Lámékè ni mvá 'i, ³⁷ Lámékè, Mátúsàlà ni mvá 'i, Mátúsàlà, Ènókà ni mvá 'i, Ènókà, Yàrètà ni mvá 'i, Yàrètà, Málèlélè ni mvá 'i, Málèlélè, Kàyínámà ni mvá 'i, ³⁸ Kàyínámà, Ènósà ni mvá 'i, Ènósà, Sètè ni mvá 'i, Sètè, Àdámà ni mvá 'i, ìndì Àdámà tá ína Giká ni mvá 'i.

4

Dzaborò tabhì Yésu ni litilé duku na

(A kònò kpà Mátáyò 4:1-11; Márokò 1:12-13)

¹ Àmvolásà dhi, Yésu gàlepi Tirí Lólo sè dhi dré agòzo Yòròdánè lésè. Gò Tirí nda dré akódhi ni drìzo lizo ába duku na. ² Kònàle dhi, Dzaborò dré akódhi ni tabhìzo litilé kítú nyadhi-rì. Lókyá nda sè dhi, Yésu nya ngá àlomvá ko. Dì kítú nda ì kòlavú dre dhi, tàbirí dré akódhi ni 'òzo.

³ Gò Dzáborò nda dré tazoá drá dhi: «Mí kàdré Gíká ni Mváagó 'i bàti dhi, mí kòtà kírà kònìdhi dré dhi, kòladzá ru atsálé mápà ro.» ⁴ Dì, Yésu logó drá dhi: «Gíká ni Kúlí adrè taa dhi: <Móndí adrè ngbà 'í adrélé lídrì íbe mápà sè ko.>»*

⁵ Gò Dzáborò dré akódhi ni drìzo mbàzo ába àrà kurú na dhi na, òpì wáyì bvò àdhya ki tadházó drá gbă lókyá nda 'á. ⁶ Dré tazoá drá dhi: «Má ni rìnyí fe mí dré rúku íbe adrézó òpì kòdhi i drìle títi. Angyá ko, à tayí tà nda kòdhi i má drígá, má kòkìswáró fèá dhya ángùdhi má dré adrézó lèá fèle drá dhi dré. ⁷ Dì mí kòtiti àmi kórókó má kandrà áma lindrì bhàzo dhi, tà nda ki adrè títi mí dré.» ⁸ Yésu gò logóá drá dhi: «Gíká ni Kúlí adrè taa dhi: <Lè mí kàdré ngbà 'í Mírì àmi Gíká ni lindrì bha kòdhya. Mí kàdré kpà lèsámbo 'o ngbà 'í akódhi ni rú sè kalóma.>†»

⁹ Gò Dzáborò dré akódhi ni drìzo lizo ába Yèrusalémà na, akódhi ni bha tépelò ni drì kákú na. Dré tazoá drá dhi: «Mí kàdré Gíká ni Mváagó 'i bàti dhi, mí wa dhèle bvò dri. ¹⁰ Angyá ko, Gíká ni Kúlí adrè taa dhi:

<Gíká ni tòlí fe àyi ángéló i dré àmi tà sè,
ì kàdréro sùle mí rú be dhi bvó.

¹¹ Àyi nda ki àmi ko kító,
mí kòdheró àmi pá si kírà dri ko.>‡»

¹² Dì Yésu gò logóá drá dhi: «Gíká ni Kúlí adrè kókpà taa dhi: <Lè mí kòtabhì Mírì àmi Gíká ko.>§»

¹³ Dì Dzáborò kòtabhì Yésu litlé láti títi i sè kpi dre dhi, dré ngàzo akódhi ni tayí, adrézó lókyá àzya dré kitswázó tà 'o dhi ni letè.

*Yésu kidhó àyi àzì 'òle bvò Gàliláyà àdhya na
(A kònò kpà Mátáyò 4:12-17; Márokò 1:14-15)*

¹⁴ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo gòle bvò Gàliláyà àdhya na Tirí Lólo ni rìnyí be wě. Dì akódhi ni rúbí dré la'úzó bvó wáyì nda 'ásè. ¹⁵ Akódhi adrè tá tatsilé tà tadhábe Yúdà ànzi ki lèsámbo dzó i 'ásè gò, móndyá títi dhi i dré adrézó akódhi ni rú bha kùle.

*Nàzàrètàbhà i gà Yésu rè
(A kònò kpà Mátáyò 13:53-58; Márokò 6:1-6)*

¹⁶ Gò Yésu dré lizo tsàle Nàzàrètà, bhàandre í dré tá mbàzo lána dhi na. Sàbátù kàtsá dre dhi, dré fizo Yúdà ànzi ki lèsámbo dzó na, ànzyà gà dré adrélé 'òle dhi tìni. Dré ngàzo àyi totó kitswálé Gíká ni Kúlí na móndí i kandrà dhi bvó. ¹⁷ Gò búkù pàle pròfètà Èsáyà àdhya ni fèzo drá. Akódhi kòkìnzí búkù nda dre dhi, dré kúlí tìsìle kòni ki kisúzó nàle:

¹⁸ «Tirí Mírì àdhya má dri.

Tàko ko, akódhi zì ma alìle Rúbí Tani longó móndyá lemerè ro dhi i dré.

Amù ma longóá móndyá bǎdzó na dhi i dré dhi,

a ni àyi ki tri,

ìndì móndyá mì kùdúkùdu ró dhi i dré dhi,

a ni àyi ki mì nzi.

Amù ma móndyá adrélé mì pfòle dhi ki apá,

¹⁹ ìndì longóá móndyá títi i dré dhi,

kóná Mírì dré dra àyi togó dóro tadházó dhi atsá dre.»*

²⁰ Yésu kònà tà nda i dre dhi, dré búkù nda ni pàzo logólé lèsámbo dzó nda ni tà likílepi drígá gò, lirízó. Móndyá títi dzó nda 'á dhi ki mì tá akódhi dri. ²¹ Dì dré ngàzo taa àyi dré dhi: «Àndrò kònìdhi, tà tìsìle kòni i 'o ru, mì dré tà nda ki yirà'a dre.»

* 4:4 4:4 A kònò Dütèrònómè 8:3. † 4:8 4:8 A kònò Dütèrònómè 6:13. ‡ 4:11 4:11 A kònò Longó i 91:11-12.

§ 4:12 4:12 A kònò Dütèrònómè 6:16. * 4:19 4:19 A kònò Èsáyà 61:1-2.

22 Ayi títi nda ì adré tá kúlí kìnìkìni dré tá adrélé tàle dhi ki yi síbhálé be ngbo, adrézó akódhi ni tà ta dóro. † adré tá kpà lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndì tsì Yòséfà ni mvá 'i ko?» 23 Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Má nǐ dóro tàle dhi, mǐ ni tògyakúlí kònìdhi ni ta má dré: <Kódzó, mí kòtìdrí ámi tàndì.> Mǐ ni kpà tàá má dré dhi: <Mí kò'o tà títi mà dré yìle mí dré 'òle Kàpàrànwúmà na dhi ì kònwa ámi tàndì bha.> 24 Di má adré tà bàti ta àmi dré: A ka'í gá pròfétà àlo dhi dòle dóro akódhi ni tàndì bha ko na.

25 Tà bàti ró dhi, pròfétà Elíyà ni lókyá 'á dhi, lókyá Gìká dré kozya kikízó kóná na tàlì sè gò, kàràbhò dré dhèzo bvò wǎyi 'ásè dhi sè dhi, tàyítòkó ì ga tá Ìsèrélè ànzi ki bvò na bǐ. 26 Di, tágba dré tá adrézó kònìni dhi, Gìká mù tá Elíyà lile àyi nda ì véna ko. Mù akódhi lile ngbà 'í tàyítòkó àlo Sàrèpátà na, bvò Sídónà àdhya na dhi véna.† 27 Kòdhi íbe dhi, pròfétà Elísà ni lókyá 'á dhi, mómí kàrí dré rùle Ìsèrélè ànzi ki bvò na dhi ì tá be bǐ. Di, tágba kònìni dhi, Gìká tídrí tá àyi nda ki àlo ko. Tídrí ngbà 'í Nàmánà angalépi bvò Síríyà àdhya lésè dhi kòdhya.»‡

28 Di mómíyá títi lísàmbò dzó nda 'á dhi ì kòyi tà nda ì dre dhi, àyi ki togó dré aswázó tà tàndì ró. 29 Gò ì dré ngàzo akódhi ni dro bhàandre nda 'ásè. † dré drízoá lizo ába kòngó bhàandre nda ni mòzo dríá dhi ni gòlòko na, kitswálé akódhi ni tikpó dhèle tàbhu ni na dhi bvò. 30 Di, Yésu dré ína lavúzó àyi kòfalésè lyá gò, lile.

*Yésu dro tírì kònzì agó àlo dhi lésè
(A kònò kpà Mároko 1:21-28)*

31 Amvolásà dhi, Yésu dré lizo tsàle Kàpàrànwúmà, bhàandre àlo Gàlíláyà le dhi na. Sàbátù kàtsá dre dhi, dré kidhózó adrélé mómíyá kònàle dhi ki tadhá àyi ki lísàmbò dzó na. 32 † adré tá akódhi ni yi síbhálé be ngbo, tà dré adrélé tadhálé dhi ki tà sè. Tàko ko, akódhi ni kúlí ì tá lanzìlanzi ro.

33 Lísàmbò dzó nda 'á dhi, agó àlo tírì kònzì íbe í léna dhi tá be. Di dré ngàzo trèle, yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi: 34 «Á! Yésu Nàzàrétà lésè nǐ, tsítsì àma kòfalésè mí be dhi, àdho tà 'i? Mí alì àma ki tà 'o akílé? Má nǐ mi àdhi 'i ya dhi be. Mí Dhya lólo Gìká àdhya 'i!» 35 Gò Yésu dré ngàzo ligílé tírì kònzì nda be, tàzoá dhi: «Mí atsú ámi ti! Mí pfò agó kònìdhi lésè!» Di tírì nda dré agó nda ni bhèzo kǐnì mi mómíyá títi ì kòfalé gò, pfòzo lásà akódhi ni tayí líná. 36 Mómíyá títi nda ki líndrì dré gàzo bhwǎbhwa gò, ì dré adrézó tàá àyi kòfalésè dhi: «Kònìni ni àdho kúlí lanzìlanzi ìndì rǐnyi ró dhi 'i? Akódhi adré ndìndì tòlì fe tírì kònzì ì dré gò, ì dré adrézó topfòle!» 37 Di Yésu ni rúbí dré la'úzó bvò wǎyi nda 'ásè.

*Yésu tídrí dràbhá bǐ dhi ì
(A kònò kpà Mátáyò 8:14-17; Mároko 1:29-34)*

38 Yésu kàpfò lísàmbò dzó nda lésè dre dhi, dré lizo Símónà ni dzó na. Di, Símónà ni àdrá adré tá ína kizà nya, akódhi ni rúbhá dré tá adrélé àtsì ró lavúlé dhi sè. Gò Yésu ni ti lizízó, kòtìdríró tòkó nda be dhi bvò. 39 Di dré tandizo akódhi dríle, ligílé rúbhá àtsì nda dri gò, rúbhá àtsì nda dré pfòzo rúásà. Gbǎ kòdhwa, tòkó nda dré ngàzo kidhólé ngá fe àyi dré nyàle.

40 Kítú kòndì dre dhi, à dré dràbhá títi drà twátwa íbe dhi ki adzízó Yésu vélé. Di akódhi dré drígá bhàzo àyi àlo àlo títi dhi ì dri, àyi ki tídrízó. 41 Tírì kònzì ì dré kpà topfòzo mómí bǐ dhi ì lésè, adrélé loyóába dhi: «Mí Gìká ni Mvágó 'i!» Di, akódhi adré tá ína ligílé àyi íbe, adrézó kúlí logá àyi dré, ì dré nǐle akódhi Mèsíyà 'i dhi be dhi sè.

† 4:26 4:26 Tàyítòkó kònìdhi tá Yúdà mvá 'i ko. Akódhi tá mómí sùrú twá ro dhi 'i. A kònò 1 Opí ì 17:1, 7-16.

‡ 4:27 4:27 A kònò 2 Opí ì 5:1-14.

Yésu longó Giká ni kúlí Yúdà ànzì kì lèsámbò dzó i 'ásè
(A kònò kpà Márokò 1:35-39)

⁴² Ngá kòwa dre dhi, Yésu dré pfòzo lile àrà mómí àko dhi na. Mómí zyandre dhi ì dré kidhózó adréle akódhi ni nda gò, ì dré akódhi ni kisúzó. Ì adré tá akódhi ni le kikilé, kòtayíró àyi ko. ⁴³ Dì, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Adré làá dhi, má kòlongó kpà Rúbí Tani Giká ni Opì àdhya bhàandre àruka títi dhi ì 'ásè be. Tàko ko, tà nda tà Giká dré áma amùzo 'òá dhi 'i.» ⁴⁴ Gò dré gòzo adréle tatsilé Giká ni kúlí longóbe Yúdà ànzì kì lèsámbò dzó àyi kì bvò le dhi ì 'ásè.Š

5

Yésu kidhó áyi lebhá kì azí
(A kònò kpà Màtáyò 4:18-22; Márokò 1:16-20)

¹ Kítú àlo dhi, Yésu totó tá ì adréle Giká ni kúlí longó tǎpǎriandre Gènèsàrètè àdhya mìle.* Mómí zyandre àyi kì kimóbhá akódhi làgàsè kúru dhi ì adré tá àyi kì tribe rúásà, ì kòkítswáró Giká ni kúlí yi be dhi bvò. ² Yésu dré mì bhèzo kòlóngbò rǐ dhi kì no yǎandre nda mìle. Kosyá bhebhá ì así tá kòlóngbò nda ì lésè, adréle àyi kì kimbá kì mì dzi. ³ Gò Yésu dré mbàzo kòlóngbò nda kì àlo adrélepi Símónà àdhya ró dhi na gò, tàá drá dhi, kòkisí kòlóngbò nda vwàle tsà yǐ gàrà rúsè. Dré lirízó lána gò adréle mómíyá zyandre nda kì tadhá.

⁴ Kòtà tà akilé dre dhi, dré tàzoá Símónà dré dhi: «Mí kisí kòlóngbò tǎlí na, mì kòbheró àmi kì kimbá ì kosyá rùzo.» ⁵ Símónà logó drá dhi: «Mírì, mà bhe kimbá ì ngá wàle tà wóyá, mà kisú ngá àlo ko. Dì, mí dré tàle mì dhi sè dhi, má ni go kimbá nda kì bhe tódhyá.» ⁶ Dì ì kòbhe dre dhi, ì dré kosyá rùzo zyandre ró gò, kimbá nda ì dré kidhózó adréle tikilé. ⁷ Gò ì dré àyi kì arúpi kòlóngbò àzya na dhi kì agózó, ì kàlìró drígá bha àyi véle. Ì kàtsá dre dhi, àyi títi dhi ì dré kosyá lomvózó gàle kòlóngbò rǐ nda ì sè bíbi, tsàle kòlóngbò nda ì dré adrézó 'òle aríle na tǐni ká. ⁸ Símónà Pètèró kònò tà nda dre dhi, dré adhézó áyi kórókó titi Yésu kandrá, tàzoá dhi: «Mírì, mí kisí mi má làgàsè. Ma tàkonzì líyí 'i!» ⁹ Tà tá kònìni tàko ko, àyi arúpi ni íbe dhi kì líndrì ga tá gagà, kosyá zyandre ì dré tá rùle dhi kì tà sè. ¹⁰ Tà nda tá kòkpà kònìni akódhi ni àzízì, Yàkòbhò ì Yòwànì be, Zèbèdáyò ni ànzì ì dré. Dì, Yésu dré tàzoá Símónà dré dhi: «Mí ro ngá ko. Kidhólé nyànomvá dhi, mí gò véle adréle kosyá ru ko. Mí ni go adréle mómí kì nda kòdhyá.» ¹¹ Dì ì dré àyi kì kòlóngbò nda kì logózó yǐ gàrà 'a, àyi kì ngá wǎyi dhi kì tayízó gò, ì dré ngàzo adréle Yésu ni lebhè.

Yésu tidrí agó àlo kàrí dré rùle dhi
(A kònò kpà Màtáyò 8:1-4; Márokò 1:40-45)

¹² Kítú àlo, Yésu dré tá adrerà'a bhàandre àlo na dhi 'á dhi, agó àlo kàrí dré rùle lavulé dhi atsá tá àrà nda 'á. Kònò Yésu dre dhi, dré adhézó áyi mǐbhalé bha kǐnì mì gò, akódhi ni ti lizízó tàzoá dhi: «Mírì, mì rǐnyí íbe kítswázó áma temvé tidrìlé, mì kòlè dhi.» ¹³ Dì Yésu dré áyi drígá kidzìzo akódhi ni tabè gò, tàzoá dhi: «Má lè 'í. Mí kàdré kemve kpírìkpírì wà!» Gbǎ kòdhwà, kàrí drà nda dré ngàzo rúásà. ¹⁴ Gò Yésu dré lazízóá drǐá dhi: «Mí kòlongó tà kòdhi dhya àlo dré ko. Be ró dhi, mí lǐ mína ámi tadhá kòwànà dré nòle, ìndì mí fè ngá mòbòmà ro Giká dré ámi temvema sè ngóro Mósè ni tǎtrǐtrǐ kúlí dré adréle tàle dhi tǐni, tadházóá mómí ì dré dhi, mí adrí dre káyà dhi.»

Š 4:44 4:44 A kítswá kpà kúlí «àyi kì bvò» kòni kì ladzá: «bvò Yúdáyà àdhya». * 5:1 5:1 Rú «Gènèsàrètè» kònìdhi tá rú àzya tǎpǎriandre Gàliláyà àdhya dré dhi 'i.

¹⁵ Di, Yésu ni rúbí adrè tá ina la'ulé lile drìdrì. Mòndí zyandre lavulé dhi ì adrè tá allè akódhi ni kúlí yi, kòtidrìró kpà àyi àyi ki drà ì lésè be dhi bvó. ¹⁶ Di, vèsè be bí, Yésu adrè tá ina pfole kalóma, kitswálé tà ta Giká be àrà mòndí àko dhi na.

Yésu tidrí agó àlo pá be àbvò ro dhi

(A kònò kpà Màtáyò 9:1-8; Márokò 2:1-12)

¹⁷ Kítú àlo, Yésu dré tá adrérà'a mòndí ki tadhá dzó àlo na dhi 'á dhi, Fàrisáyò ì tatrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì lírí tá adrélé akódhi làga. Ayi nda ì angá tá bhà títi bvò Gàliláyà àdhya lé dhi ì lésè, bvò Yùdáyà àdhya lésè, ìndì Yèrúsalémà lésè. Yésu tá rínyí Mírì àdhya kitswázó dràbhá ki tidrí dhi íbe. ¹⁸ Di mòndí àruka ì dré agó àlo pá be àbvò ro dhi ni adózó kíndri dri alìzo ába. Í adrè tá láti nda kitswázó file ába dzó nda na, akódhi ni bha Yésu kandrà dhi bvó. ¹⁹ Di, mòndyá zyandre nda ki tà sè dhi, ì kitswá tá àyikya láti kisú fizo ába bwà ko. Di ì dré ngàzo mbàle ába dzó nda drìna gò, dzó nda ni drì awú, akódhi ni tirízó síle kíndri dri Yésu kandrà mòndyá zyandre nda ì kòfalé. ²⁰ Di Yésu kònò àyi ki tà ka'ika'í dre dhi, dré tàzoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Áma arúpi, à trì ámi tàkonzì ì dre.»

²¹ Gò Fàrisáyò nda ì tatrítrí kúlí tadhábhá nda íbe dhi ì dré dhèzo adrélé kisùà àyi léna dhi: «Dhya kòndi tá àdhi 'i, adrélé Giká ni dha kònini ni? Adhi ni kitswá tàkonzì tri ni, kàdré ngbà 'í Giká 'i kalóma ko dhi?» ²² Yésu dré tà ì dré adrélé kisùle nda ni nìzo kyá gò, tàzoá dhi: «Mì adrè àmikya tà kisù kònini àdho tà sè? ²³ Tà kitswálé tàle mbèlè agó pá be àbvò ro kòndhi dré dhi, ángùdhi 'i: <A trì ámi tàkonzì ì dre> dhi, kó ngalè, <Mí nga, mí kídhó atsi to> dhi? ²⁴ Má adrè làá mì kòni dhi, Mòndí ni Mv́à rínyí íbe adrézó tàkonzì tri bvò dri.» Di dré tàzoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Má adrè tàá mí dré dhi: Mí nga, mí do ámi kíndri, ìndì mí nzi mí bhàna!» ²⁵ Gbã kòdhwa, agó nda dré ngàzo mòndyá títi ì misè, áyi kíndri í dré tá ayízó dríá dhi ni do gò, nzìzo í bhàna Giká ni rú bhabe kùle. ²⁶ Di mòndyá títi nda ki líndrí dré gàzo bhwábhwa gò, ì dré ngàzo adrélé Giká ni rú bha kùle. Ayi ki togó adrè tá kpà gàle tirì sè bí gò, ì dré adrézó tàá dhi: «Àndrò, mà nò tà líndrìga ró dhi ì dre!»

Yésu azí Léví

(A kònò kpà Màtáyò 9:9-13; Márokò 2:13-17)

²⁷ Amvolásà dhi, Yésu dré pfozo gò, mèdáyì lagílèpi àlo rú be Léví dhi ni no adrérà'a lírílé mèdáyì lagírà na. Dré tàzoá drá dhi: «Mí lebè ma!» ²⁸ Di Léví nda dré ngàzo àyi ngá títi dhi ki tayí gò, kídhózó adrélé Yésu ni lebè.

²⁹ Bvoá dhi, Léví dré gwányá kàdrì dhi ni 'òzo Yésu dré áyi dzó na. Gò ì dré lírízó mísá làgàsè adrélé ngá nya túmání mèdáyì lagíbhá zyandre dhi íbe, ìndì mòndí àruka íbe. ³⁰ Di, Fàrisáyò ì túmání tatrítrí kúlí tadhábhá Fàrisáyò ro dhi íbe dhi ì dré dhèzo adrélé kúlí ti Yésu ni lebèbhá ì rú, adrézó tàá àyi dré dhi: «Mì adrè ngá nya adrézó ngá mvu túmání mèdáyì lagíbhá íbe ìndì tàkonzìbhá íbe àdho tà sè?» ³¹ Di Yésu dré logózoá àyi dré dhi: «Mòndyá rúbhá be dóro dhi ì ndà gá kódzó ko na. Be ró dhi, mòndyá drà ro dhi ì adrè àyikya ndàà àyi. ³² Má alì mòndyá adrèbhá àyi ki no gyágya dhi ki azí kòdhya ko. Be ró dhi, má alì mána tàkonzìbhá ki azí kòdhya, ì kòladzáró àyi ki togó agòzo Giká vélé.»

A lízí Yésu tàbirí mvòma ni tà dri

(A kònò kpà Màtáyò 9:14-17; Márokò 2:18-22)

³³ Gò Fàrisáyò nda ì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Yòwání ni lebèbhá ì Fàrisáyò kya íbe dhi ì adrè tàbirí mvo rá, adrézó tà zi Giká tí. Di, ámi lebèbhá ì adrè àyikya ngá nya, adrézó ngá mvu.» ³⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì ni kitswá tsì mòndyá azilé gwányá làmó àdhya lé dhi ki 'o tàbirí mvo, ì dré adrérà'a túmání tòkó líyí be dhi 'á? Tàdzí

ko! ³⁵ Di, lókyá adrélépi alile dhi sè dhi, à ni tòkó líyí nda ni tingá àyi kòfalésè gò, ì dré kidhózó adrélé tàbirí mvo lókyá nda sè.»

³⁶ Yésu dré kpà adrézó tà ta àyi dré kúlí alaala sè, adrézó tàá dhi: «Dhya àlo kàdré kítá àku ró lasílépi dhi íbe dhi, asì kígá kítá tídhí ro dhi rúsè, kítá àku nda ni lebhézó ásà ko na. Tàko ko, kò'o kònìni dhi, lasí kítá tídhí nda dre, ìndì kítá tídhí ni kígá nda kitswá ína ru amú kítá àku nda be dóro ko.

³⁷ Kòdhi íbe dhi, dhya àlo dà vínò tídhí ro dhi kíní dhìle adrézó vínò líkí, akùbhá dre dhi ì léna ko na. Tàko ko, kò'o kònìni dhi, vínò tídhí nda ni abhò kíní àku nda ki lasí gò, vínò dré kutúzó, gò kíní nda ì dré abízó tíí. ³⁸ Asà dhi, à adré vínò tídhí ro dhi ni da kíní tídhí ro dhi ì léna.

³⁹ Túmání ába dhi, dhya àlo vínò àku ró dhi ni mvùlepi dhi gò ína vínò tídhí ro dhi ni le mvùle ko na. Angyá ko, adré tàá dhi: «Vínò àku ró dhi adré kínílé tídhí ro dhi ni lavú.»»

6

Yésu Mírì sàbátù àdhya 'i

(A kònò kpà Mátáyò 12:1-8; Márokò 2:23-28)

¹ Sàbátù àlo dhi, Yésu ì adré tá lavulé amvú ngánò àdhya ì 'ásè. Di akódhi ni lebhébhá ì dré kidhózó adrélé ngánò lò'wa vu, adrézó nyiá àyi drígá, adrézó tsíá. ² Gò Fàrisáyò àruka ì dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì adré àmikya tà àma ki tátírítrí kúlí dré adrélé logalé sàbátù tú dhi ni 'o àdho tà sè?» ³ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì nà rè tàdzí tà Dàwidí dré tá 'òle ì dré adrérà'a tàbirí íbe akódhi ni arúpi íbe dhi 'á dhi ko? ⁴ Akódhi fí tá Gíká ni dzó kàdrì na, mápà fèle Gíká dré dhi ni adó nyàle gò, dré kpà fèzoá àyi arúpi ì dré nyàle. Tàkò àma ki tátírítrí kúlí adré tá ína mápà nda ni nyàma logá àyi dré. Ngbà 'í kòwánà ki tá kitswá nyàá dhi àyi.» ⁵ Di Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Móndí ni Mvá, Mírì sàbátù àdhya 'i.»

Yésu tídrí agó àlo dhi sàbátù tú

(A kònò kpà Mátáyò 12:9-14; Márokò 3:1-6)

⁶ Sàbátù àzya tú dhi, Yésu dré fizo Yúdà ànzi ki lisámbò dzó na gò, adrélé móndí ki tadhá. Kònàle dhi, agó àlo dríagó ni dré 'yòzo 'yo'yò dhi tá be. ⁷ Fàrisáyò ì tátírítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì adré tá tà ì dré kitswázó Yésu ni asíkí ásà dhi ni nda. Di ì adré tá akódhi ni mì ga, nòzoá ngalè akódhi ni agó nda ni tídrí sàbátù tú yà dhi. ⁸ Di, Yésu dré ína tà ì dré tá adrélé kisùle nda ki nìzo kyá gò, tàzoá agó drígá be à'yo ró nda dré dhi: «Mí nga ámi totó móndyá tíí dhi ki kító 'á.» Di akódhi nda dré ngàzo àyi totó. ⁹ Gò Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Má adré liziá àmi tí dhi: Ama ki tátírítrí kúlí adré tà ángùdhi ni ka'í sàbátù tú dhi kòdhya: adrélé tà dóro 'o dhi, kó ngalè adrélé tà kònzi 'o dhi? Adrélé móndí tídrí dhi, kó ngalè adrélé móndí pfu dràle dhi?» ¹⁰ Di Yésu dré móndyá í làgàsè kúru nda ki nòzo tíí gò, tàzoá agó nda dré dhi: «Mí kidzì ámi drígá.» Akódhi dré kidzìzoá gò, drígá ni nda dré adrízó. ¹¹ Di àyi nda ki togó dré aswázó lavulé gò, ì dré ngàzo adrélé tà ta àyi kòfalésè, nìzoá ngalè ì ni 'òá Yésu ni tà sè ngíni ya dhi.

Yésu kípè móndí mudrí-drì-rì dhi ì adrélé àpóstolò ì ró

(A kònò kpà Mátáyò 10:1-4; Márokò 3:13-19)

¹² Kítú nda ki àlo sè dhi, Yésu dré lizo mbàle kòngó àlo drìna gò, tà ta Gíká be ngá wàle tà. ¹³ Ngá kòwa dre dhi, dré àyi lebhébhá ki azizó gò, móndí mudrí-drì-rì dhi ki kípèzo àyi kòfalé, àyi ki zìzo àpóstolò ì ró. ¹⁴ Àyi nda ì tá: Simóna (dré rú zile Péterò dhi), adrúpi ni Andréya, Yàkòbhò, Yòwánì, Filípò, Bàràtòlòmáyò, ¹⁵ Mátáyò, Tòmá, Yàkòbhò Aláfáyò ni mvá, Simóna (adréle zile dhya àtsi ró àyi sùrú ni tà sè dhi ró dhi),

16 Yùdàsì Yàkòbhò ni mvá, ìndì Yùdàsì Ìsìkàrìyótà (dra Yésu ni lefèlepi kàribhá i drígrá dhi).

*Yésu tidrí móndí zyandre dhi i gò, tà tadházó àyi dré
(A kònò kpà Mátáyò 4:23-25)*

17 Yésu ì kàsì àyi nda íbe kòngó nda drílèsè dre dhi, akódhi dré áyi kíkízó àrà kpàkpà na. Móndí zyandre lavulé adrèbhá akódhi ni lebè dhi i tá kònàle, túmání móndí lìzólìzo angábhá bvò wáyi Yùdáyà àdhya lésè, Yèrúsalémà lésè, ìndì bvò yíandre mìle, Tírè i làga Sìdónà be dhi lésè dhi íbe. 18 I alì tá kitswálé Yésu ni yi, kòtidríró kpà àyi àyi ki drà i lésè be dhi bvò. Móndí tirí kònzi ì dré tá adrélé lagùle dhi ì alì tá kpà gò, Yésu dré adrézó àyi ki tidrí. 19 Di móndyá zyandre títi nda ì adré tá láti nda kitswázó akódhi ni tabè. Tàko ko, rìnyí adré tá apfòle lásà, adrélé àyi ki tidrí títi.

*Tà adrézó lenzélé ásà dhi i
(A kònò kpà Mátáyò 5:1-12)*

20 Gò Yésu dré mì bhèzo áyi lebèbhá i véna, tàzoá dhi:

«Kólénzé àmi adrèbhá lemerè ro ni i dré.

Tàko ko, Gìkà ni Opì àmìkya 'i!

21 Kólénzé àmi adrèbhá tàbirí íbe nyànomvá ni i dré.

Tàko ko, mì ni ngá nya pìzo!

Kólénzé àmi adrèbhá àwó ngo nyànomvá ni i dré.

Tàko ko, mì ni arí gu!

22 Kólénzé àmi dré, móndí ì kàdré togó kònzi bha àmi rú,

adrézó àmi ki ga, adrézó àmi ki lodhá,

adrézó àmi ki rú ta kònzi Móndí ni Mvá ni tà sè dhi.

23 Mì kàdré lenzélé lókyá nda sè, adrézó ngá to arí sè! Tàko ko, làgí múrúngú adré àmi ki letè bhù na. Ayi ki tábhí ì adré tá kpà pròfétà atú dhi ki 'o kònzi kònini.»

Tà adrézó kizà ro ásà dhi i

24 «Di, kizà àmi ki ngá 'i, àmi ngábhá ró ni i.

Tàko ko, mì kisú àmìkya tà àmi ki togó tindrìlepi dhi dre!

25 Kizà àmi ki ngá 'i, àmi adrèbhá ngá nya pìzo nyànomvá ni i.

Tàko ko, mì ni adré tàbirí íbe!

Kizà àmi ki ngá 'i, àmi adrèbhá arí gu nyànomvá ni i.

Tàko ko, mì ni àwó ngo, adrézó tongólé!

26 Kizà àmi ki ngá 'i, móndyá títi dhi ì kàdré àmi ki rú ta dóro dhi.

Tàko ko, àyi ki tábhí ì adré tá kpà pròfétà atú kinzò ro dhi ki rú ta dóro kònini!»

Dhya ki kàribhá ki lèma

(A kònò kpà Mátáyò 5:38-48; 7:12a)

27 «Di, má adré mána tàá àmi adrèbhá áma yi ni i dré dhi: Lè mì kàdré àmi ki kàribhá ki le. Mì kàdré móndyá adrèbhá togó kònzi bha àmi rú dhi ki 'o dóro. 28 Mì kàdré kpà tà tani zi Gìkà tí móndyá adrèbhá àmi ki tatrí dhi i dri. Mì kàdré kpà tà zi Gìkà tí móndyá adrèbhá àmi ki 'o kònzi dhi i dré. 29 Dhya àlo kòsa ámi kóbhólé àlo dhi dhi, mí kògò àzuya ni ni alá akódhi dré kpà sàle. Dhya àlo kòtopá ámi kítá kidhì àdhya dhi, mí kòtayí kpà akódhi ámi kítá agá lésè dhi ni do. 30 Mì kàdré ngá fe dhya ángùdhi adrélèpi ngá zi mí tí dhi dré. Dhya àlo kòkàrí ámi ngá dhi, mí kògò zìá tíá ko. 31 Mì kàdré tà 'o móndí ì dré ngóro mì dré adrélé lèle ì kò'o àmi dré dhi tíni.

32 Mì kàdré ngbà 'í móndyá adrèbhá àmi ki le dhi ki le kòdhya dhi, mì ni àdho tà dóro kisú ásà kòdhya? Ndìndì tàkonzìbhá ì adré móndyá adrèbhá àyi ki le dhi ki le.

33 Mì kàdré ngbà 'í tà dóro 'o móndyá adrèbhá tà dóro 'o àmi dré dhi ì dré dhi, mì ni àdho tà dóro kisú ásà? Ndìndì tàkonzìbhá ì adré 'oá kònini. 34 Mì kàdré ngbà 'í ngá

fe màri ró mónnyá kitswábhá màri nda ni logó àmi dré dhi i dré dhi, mì ni àdho tà dóro kisú ásà? Ndàndi tàkonzìbhá i adrè ngá fe màri ró tàkonzìbhá àruka i dré, àyi nda i kògòró màri nda ni logó títi àyi dré be dhi bvó.

³⁵ Di, mì kàdré àmikya àmi ki kàribhá ki le, adrézó tà dóro 'o àyi dré. Mì kàdré ngá fe àyi dré màri tà kisú àko ró. Di mì ni làgí múrúngú kisú ásà. Mì ni kpà adrè Giká kurú na bhù na dhi ni ànzi i ró. Tàko ko, akódhi adrè àyi togó dóro tadhá mónnyá àwoyà nibhá tàle í dré ko dhi i dré, ìndi mónnyá adrèbhá tà kònzì 'o dhi i dré. ³⁶ Mì kàdré di mónní ki kizà bha, ngóro àmi ki Atá dré adrélé àmi ki kizà bha dhi tíni.»

*Mónní ki tàbvó tàma
(À kònò kpà Mátáyò 7:1-5)*

³⁷ «Mì kàdré mónní ki tàbvó ta ko, Giká kòtáro kpà àmi ki tàbvó ko. Mì kàdré tà bha mónní i dri ko, Giká kòbhàro kpà tà àmi dri ko. Mì kàdré mónní ki tàkonzì tri, Giká kàdréro kpà àmi ki tàkonzì tri. ³⁸ Mì kàdré ngá fe mónní i dré, Giká kàdréro kpà ngá fe àmi dré. A ni ngá ko, mùzoá, kosézóá gàle bí gò, dàzoá àmi ki kánzì na. Tàko ko, Giká ni ngá ko fèle àmi dré, koma mì dré adrézó ngá ko fèle mónní àruka i dré ásà dhi sè.»

³⁹ Yésu dré kpà tà àzya tàzo àyi dré kúlí alaala sè, tàzoá dhi: «Mì kùdúkùdu àlo dhi ni kitswá tsì mî kùdúkùdu àzya se drìle bwà? Kò'o kònzì dhi, àyi rìti nda ki zakó tsì ledhé bhú na? ⁴⁰ Dhya adrélé tadhále dhi lavú dhya adrélépi àyi tadhá dhi ko. Di, dhya ángùdhi tà tadhále í dré dhi ki nìlepi títi dhi ni atsá ina dhya àyi tadhálepi dhi tíni.»

⁴¹ Mí adrè mína kayísá kórònyá mvá àmi adrúpi mîna dhi ni no gò, adrézó fa gú mí mîna dhi ni atógyà ko àdho tà sè? ⁴² Mí adrè àmi 'o ngíni tàá àmi adrúpi dré dhi «Ama adrúpi, mí 'o má kàpèro kayísá kórònyá mvá mí mîlésè» dhi, tágba mí dré adrézó fa gú àmi tàndi mîna dhi ni no ko dhi? Mì túrúpú líyí 'i! Mí kàpè rè zyà fa gú nda mí mîlésè 'iká, gò mí kògòró ngá no dra kitswázó kayísá kórònyá mvá nda ni apè àmi adrúpi mîlésè ndò.»

*Fa i lò'wa ni íbe dhi
(À kònò kpà Mátáyò 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ «Fa dóro 'a gà lò'wa kònzì ko na. Fa kònzì 'a gà lò'wa dóro ko na. ⁴⁴ A adrè fa àlo àlo títi dhi ki ni àyi ki tàndi ki lò'wa sè. A ki figi lò'wa kùtsí sílé ko na. A ki kpà vìnò lò'wa áyìdhá sílé ko na. ⁴⁵ Dhya dóro adrè tà dóro 'o apfòle tà dóro títi í dré zùle àyi togó na dhi i lésè. Di, dhya kònzì adrè ina tà kònzì 'o apfòle tà kònzì títi í dré zùle àyi togó na dhi i lésè. Angyá ko, akódhi ni ti adrè tà adrélépi gàle akódhi ni togó na dhi ki ta kòdhiya.»

*Dzó ni pá bhàma kírà dri dhi
(À kònò kpà Mátáyò 7:24-27)*

⁴⁶ «Mì adrè áma zi «Mírì, Mírì!» gò, adrézó tà má dré adrélé tàle àmi dré dhi ki 'o ko àdho tà sè? ⁴⁷ Má ni tadhá àmi dré ngalè dhya adrélépi alìle má vélé áma kúlí yi gò adrézó ka'íá 'òle dhi, sù àdhi tíni ya dhi. ⁴⁸ Akódhi nda sù ngóro agó àlo adrélépi tá dzó si gò, bhú ni ni dhizo file fifi, pá ni ni bhàzo kírà dri dhi tíni. Yí dré tizo àyi tswa dzó nda rú dhi, kitswá ina dzó nda ni wu bwà ko, à dré síle tátà dhi sè. ⁴⁹ Di, dhya adrélépi áma kúlí yi gò adrézó ka'íá 'òle ko dhi, sù ngóro agó àlo dzó sílepi bvò mònyá dri, pá ni ni bha àko ró kírà dri dhi tíni. Yí dré tizo àyi tswa dzó nda rú dhi, dzó nda dré ndiri arízó aríarí gò, tà ni dré akízó nyñyi.»

7

*Sòdá kɛ kàdrì àlo dhi ka'ì Yésu bàti
(A kònò kpà Mátáyò 8:5-13)*

¹ Yésu kòtá tà nda ì mómú zyangre ì dré akílè dre dhi, dré gòzo lile Kàpàrànwúma na. ² Kònàle dhi, Rómá kɛ sòdá kɛ kàdrì àlo dhi nì mārábà dré lèle tò dhi tá drà ro ànyíanyì dràdrà mìle. ³ Dì sòdá kɛ kàdrì nda kòyi Yésu nì rúbí dre dhi, dré Yúdà ànzì kɛ bhàgo àruka kɛ mùzo Yésu nì ti lizí, kàlìro áyi mārábà nda nì tidrí. ⁴ Ayi nda ì kòtsa Yésu véna dre dhi, ì dré akódhi nì ti lizízó tà tándi ró, tàzoá dhi: «Agó kòdhi kitswá mí dré lizo akódhi nì mārábà tidrí. ⁵ Tàko ko, akódhi lè àma kɛ sùrú tò. 'O kpà àma kɛ lèsámbo dzó síle dhi nì.» ⁶ Dì Yésu dré ngàzo adrélè lile àyi íbe.

Dré adrérà'a 'òle tsàle dhi 'á dhi, sòdá kɛ kàdrì nda dré áyi arúpi kɛ mùzo tàá drá dhi: «Mírì, mí lagù mí ko. Má kitswá mána ámi lindrì sè ko. Má kitswá ndìndì mí dré afízó áma dzó lé dhi ko. ⁷ Má nò tá kpà dhi, má kitswá tá lile mí véna ko. Dì, mí kòtá ndirì kúlí àlo gò, áma mārábà kàdríró. ⁸ Tàko ko, áma tándi, ma áma kàdrì kɛ rìnyí zàle. Ma kpà sòdá íbe má zàle. Má kàdré tàá àyi kɛ àlo dré dhi <Mí lè!> dhi, adrè lile. Má kàdré tàá àzya nì dré dhi <Mí alì!> dhi, adrè alile. Má kàdré kó tàá áma mārábà dré dhi <Mí 'o tà kòdhi!> dhi, adrè 'òá.»

⁹ Dì Yésu kòyi tà nda dre dhi, akódhi nì líndrì dré gàzo agó nda nì tà sè. Dré áyi alázo tàá mómú zyangre adrèbhá áyi lebè dhi ì dré dhi: «Má adrè tàá àmi dré dhi: Má kisú rè dhya àlo adrélèpi tà ka'ika'ì íbe kònìni dhi Ìsèrèlè ànzì ì kòfalé ko.» ¹⁰ Dì dhya mùle nda ì kògò tsàle bhà na dre dhi, ì dré kisúzóá dhi, mārábà nda adrì dre.

Yésu tingá tàytòkó àlo dhi nì mvá dràdrà lésè

¹¹ Amvolàsà dhi, Yésu dré ngàzo adrélè lile bhàandre àlo rú be Nàyínà dhi na. Akódhi nì lebèbhá ì mómú zyangre lavulé dhi íbe dhi ì adrè tá lile túmání akódhi be. ¹² Ì kòtsa ànyi bhàandre nda nì zèribàti dre dhi, à adrè tá àbvò àlo dhi nì adó apfòzo ába lile mógó na. Dhya dràlepi nda tá tàytòkó àlo dhi nì mváagó àlo kwákwá dhi 'i. Mómú zyangre lavulé bhàandre nda lésè dhi ì adrè tá alile túmání tòkó nda be. ¹³ Dì Mírì kònò akódhi dre dhi, dré kizà dòzo áyi togó na akódhi nì tà sè gò, tàzoá drá dhi: «Mí tayí àwó.» ¹⁴ Dré áyi kisízó ànyi sèreké tabè. Gò dhya adrèbhá tá àbvò nda nì adó dhi ì dré àyi kɛ kíkízó. Dré tàzoá dhi: «Kàdhúra, má adrè tàá mí dré dhi, mí nga kuru!» ¹⁵ Dì dhya dràlepi nda dré ngàzo lírìlé gò, kidhólé tà ta. Gò Yésu dré akódhi nì logózo andre nì drígá.

¹⁶ Dì tirì dré mómúyá títi nda kɛ rùzo gò, ì dré ngàzo adrélè Gíká nì rú bha kùle, adrèzó tàá dhi: «Pròfètá kàdrì dhi apfò àma kòfalé dre! Gíká atsá ína áyi mómúyá kɛ lomí!» ¹⁷ Gò Yésu nì rúbí nda dré la'úzó bhà títi àyi làgàsè dhi ì 'àsè, ìndì Yúdà ànzì kɛ bvò wáyi 'àsè.

*Yòwánì Bàtìsimò fèlepi amù mómú ì Yésu véle
(A kònò kpà Mátáyò 11:2-19)*

¹⁸ Amvolàsà dhi, Yòwánì nì lebèbhá ì dré tà títi Yésu dré tá adrélè 'òle nda kɛ titízó drá. Gò Yòwánì dré áyi lebèbhá rì dhi kɛ azízó ¹⁹ mùle lile Mírì véna, kitswálé akódhi nì lizí tàzoá dhi: «Mì Mèsíyà adrélèpi tá alile dhi 'i? Kó ngalè, mà kàdré dhu rè dhya àzya nì letè?» ²⁰ Dì àyi nda ì kàtsá Yésu véle dre dhi, ì dré tàzoá drá dhi: «Yòwánì Bàtìsimò fèlepi amù àma ámi lizí: <Mì dhya adrélèpi tá alile dhi 'i. Kó ngalè, mà kàdré dhu rè dhya àzya nì letè kòdhya?>»

²¹ Gbá lókýá nda sè dhi, Yésu dré mómú bí dhi kɛ tidrízó àyi kɛ drà ì lésè, ìndì àyi kɛ rúbháaswa ì lésè. Dré kpà tirì kònzi kɛ dròzo topfòle mómú bí dhi ì lésè. Dré kókpà mì kùdúkùdu bí dhi kɛ mì nzìzo. ²² Gò dré logózóá dhya amùle nda ì dré dhi: «Mì gò tà mì dré nòle ìndì mì dré yìle kònì kɛ títi Yòwánì dré: Mì kùdúkùdu ì adrè ngá

no, mèrèkpe ì adré atsí to, móndí kàrí dré rùle dhi ì adré adrílé, móndí bíbhále be kùdúkùdu ró dhi ì adré tà yi, móndí dràbhá dre dhi ì adré angálé dràdrà lésè, ìndì à adré Rúbí Tani longó lemerèbhá ì dré. ²³ Kólénzé dhya ángùdhi dra dhèlepi áma tà sè ko dhi dré!»

²⁴ Dhya Yòwánì dré amùle nda ì kòlì dre dhi, Yésu dré kídhózó adrélé Yòwánì ni tà ta móndyá zyandre ì dré, adrézó tàá dhi: «Mì lè tá duku na àdho no? Mì lè kòzó lyá dré tá adrélé vùle dhi ni no? ²⁵ Mì lè tá àdho no? Mì lè móndí kítá aveave asólépi í rú dhi ni no? Mì yi rè ká! Móndyá adrèbhá kítá làgí be kàdrì dhi ki tosó, adrézó ngá dò nya dhi ì àyikya ópí ki dzó kàdrì ì 'ásè be. ²⁶ Mì lè tá dè àdho no? Mì lè pròfétà ni no? Ayíya! Má adré tàá àmi dré dhi: Yòwánì nda lavú pròfétà byá. ²⁷ Tàko ko, akódhi dhya tà kònìdhi ni tìsìzo tà ni dri Giká ni Kúlí na dhi 'i:

<Mì nò ká! Má ni dhya dra áma kúlí longólépi dhi ni mu lile mí kandrána.

Akódhi nda ni láti ledé mí dré mí kandrána.>*

²⁸ Má adré tàá àmi dré dhi: Móndyá títi tòkó dré tìle dhi ì kòfalé dhi, dhya àlo kàdrì Yòwánì nda ni lavúlépi dhi yókódhó. Dì, tágba dré adrézó kònìni dhi, dhya tàko lavulé Giká ni Opì na dhi lavú ína akódhi.

²⁹ Móndyá títi, ndìndì mèdáyì lagíbhá, Yòwánì ni kúlí yibhá dhi ì nò tá Giká ni tà nda gyágya gò, ì dré bàtìsimò dòzo Yòwánì véna. ³⁰ Dì, Fàrìsáyò ì tátírítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì gà tá àyikya tà Giká dré tá lèle 'òle àyi dré dhi gò, ì dré kpà bàtìsimò dòma Yòwánì véna dhi ni gazo.

³¹ Dì má ni kitswá móndyá àndrò kòni ki tà tadhá àdho ngá rú? Ayi nda ì sù àdhibhá ì tìni? ³² Ì sù ngóro ànzimvá liríbhá ngá lagíra na, adrélé kúlí loyó àyi kòfalésè dhi ì tìni. Ì adré loyóá dhi:

<Mà tswà lãrí àmi dré wóyá,

mì to àmikya lãrí nda ko.

Mà ngo àwó longó wóyá,

mì ngo àmikya àwó ko.>

³³ Tàko ko, Yòwánì Bàtìsimò fèlepi nda dré alìzo dhi, nya tá mápà ko, mvu kpà vínò ko gò, mì dré adrézó tàá dhi: <Akódhi tírì kònzì íbe í léna.> ³⁴ Dì, ma, Móndí ni Mvá, má dré alìzo dhi, má adré mána ngá nya, adrézó kpà ngá mvu gò, mì dré adrézó tàá dhi: <Dhya kòdhi kòvongbolo líyí 'i, wá lítsi líyí 'i, ìndì mèdáyì lagíbhá ki arúpi tàkonzìbhá íbe dhi 'i!> ³⁵ Dì, à adré Giká ni tògyá no gyágya, móndyá adrèbhá tògyá nda ni ka'í dhi ì rú.»

Tòkó àlo zàràbhù ro dhi dà màlàsì Yésu pá

³⁶ Kítú àlo dhi, Fàrìsáyò ki àlo zi tá Yésu lile ngá nya í bhàna. Yésu dré tsàzo file Fàrìsáyò nda ni dzó na gò, lirílé mísá làga. ³⁷ Dì tòkó àlo tàkonzì líyí ro adrélépi bhàandre nda 'á dhi kòyi Yésu adré tá ngá nya Fàrìsáyò nda bhàna dhi dre dhi, dré alìzo mòlàngì mvá ledélé àlàbàsterè sè, gàlepi màlàsì sè bí dhi be. ³⁸ Dré àyi kisézó ànyi Yésu àmvolésè akódhi ni pá làga. Gò dré ngàzo adrélé ngòle, adrélé m̀ndra da akódhi pá, adrézó pá ni ki atrí àyi drìbhí sè, adrézó pá nda ki kamú gò, adrézó màlàsì da dríá. ³⁹ Dì Fàrìsáyò Yésu ni azílépi nda kònò tà nda dre dhi, dré dhèzo adrélé kisézó í léna dhi: «Kònò dhya kònìdhi kàdré tá pròfétà 'i bàti dhi, a ni tá nìá ngalé tòkó adrélépi àyi tabè ni àdhi 'i ya, ìndì adré atsilé ngìni ya dhi be. Angyá ko, akódhi tàkonzì líyí 'i.»

⁴⁰ Gò Yésu dré tàzoá Fàrìsáyò nda dré dhi: «Simónà, ma tà íbe tàle mí dré.» Simónà nda tà dhi: «Tadhálépi, mí tà wà.» ⁴¹ Dì Yésu tà dhi: «Móndí rì dhi ì do tá làfa agó àlo adrélépi làfa fe màri ró dhi véna. Alo ni tá màri íbe làfa lò'wa kámá-nzi agó nda véna. Azya ni tá màri íbe làfa lò'wa nyadhi-rì-drì-mudrí. ⁴² Ayi rìti nda ì dré kitswálé

* 7:27 7:27 A kònò Màlákì 3:1.

màri nda ki logó bwà ko dhi sè dhi, agó nda dré màri àyi rú dhi ki tà tayízó. Di àyi kòfalé dhi, dhya ángùdhi ni agó nda ni le lavúlé dhi nì?»⁴³ Sìmónà logó drá dhi: «Má adré kisùá dhi, dhya adrélépi tá màri kàdrì lavúlé dhi íbe í rú gò, agó nda dré tà ni nì tayízó dhi 'i.» Yésu tà drá dhi: «Mí kisù kyá.»

⁴⁴ Gò dré áyi alázó tòkó nda véle gò, tàá Sìmónà dré dhi: «Mí adré tòkó kònìdhi ni no? Má dré afizó ámi dzó 'á dhi, mí afè tá má dré yí áma pá dzìzo dhi ko. Di, akódhi dzì ína áma pá áyi m̀ndra sè gò, àyi ki atrìzo áyi drìbhí sè. ⁴⁵ Mí kamú tá ma ko. Di, kídhólé má dré afírà lésè dhi, akódhi tayí ína áma pá ki kamuma ko. ⁴⁶ Mí dà tá dò má dri ko. Di, akódhi dà ína m̀lásì má pá. ⁴⁷ Di má adré tàá mí dré dhi: A trì akódhi nì tàkonzì zyandre dhi i dre. Ásà dhi, adré áyi lèle kàdrì dhi ni tadhá má dré. Di, dhya ángùdhi tàkonzì ni nì trìzo tsà dhi adré ína áyi lèle tadhá tsà.» ⁴⁸ Gò Yésu dré tàzoá tòkó nda dré dhi: «À trì ámi tàkonzì i dre.»

⁴⁹ Di mónyá adrèbhá tá mísá làgàsè tùmání akódhi be dhi i dré dhèzo adrélé tàá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndi tá àdhi 'i, adrélé ndìndì tàkonzì tri nì?» ⁵⁰ Di, Yésu dré gòzo tàá tòkó nda dré dhi: «Ámi tà ka'íka'í tidrí mi dre. Mí lè togó be kàdrìkìdri.»

8

Tòkó adrèbhá tá Yésu nì lebè dhi i

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré ngàzo adrélé tatsílè bhàandre i 'ásè ìndì bhà tsàtsà i 'ásè, Rúbí Tani Gíkà nì Opì àdhya ni longóbe móndí i dré. Akódhi ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi i tá kpà tùmání akódhi be. ² Tòkó àruka dré tá tirí kònzì ki dròzo àyi lésè dhi i, ìndì àyi dré tá tidrìlé drà lésè dhi i tá kpà tùmání akódhi be. Ayi nda i tá: Màriyà (adrélé zìle Màriyà Màgàdàlènè, dré tirí kònzì nzi-drì-rì dhi ki dròzo topfòle lásà dhi), ³ Yòwánà (Kúzà, ópí Èròdè ni dzó ni tà ki líkìlépi dhi ni tòkó), Sùsánà, tsàle tòkó àruka bí dhi íbe. I adré tá Yésu ni ledé akódhi ni lebèbhá íbe àyi ki ngá sè.

Pídhígó agó kórì rìlepi dhi ni tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 13:1-9; Márokò 4:1-9)

⁴ Kitú àlo dhi, móndí zyandre lavúlé angábhá bhàandre twátwa i lésè dhi i alì tá ru kimó Yésu làga gò, akódhi dré pídhígó kònìdhi ni pìzo, tàzoá dhi: ⁵ «Kitú àlo dhi, agó àlo dhi pfò tá lile kórì ri áyi amvú na. Dré tá adrèrà'a kórì ri dhi 'á dhi, kórì àruka i ledhé tá láti mìle gò, atózoá gò, àrì i dré tetézoá títi. ⁶ Kórì àruka i ledhé tá kírà dri gò, i dré apfòzo ndiri 'yòle, àyi ki kídrì dré yí kisúlé ko dhi sè. ⁷ Kórì àruka i ledhé tá kùtsí kòfalé gò, kùtsí nda dré mbàzo ába àyi ki amó. ⁸ Di, kórì àruka i ledhé tá àyikya kìnì dóro dri gò, i dré apfòzo mbàle lò'wa 'a dóro. Ayi àlo àlo títi dhi i 'a lò'wa nyadhi-nzi.» Yésu kòtà tà nda dre dhi, dré yòzoá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi.»

Yésu ngi tà i dré adrézó tà ta móndí i dré pídhígó sè dhi ni àndu

(A kònò kpà Mátáyò 13:10-17; Márokò 4:10-12)

⁹ Amvolásà dhi, Yésu ni lebèbhá i dré lizízóá akódhi tí, ngalè pídhígó nda adré tá leá tàle ngíni ya dhi. ¹⁰ Di dré logózoá àyi dré dhi: «Gíkà fè àmi dré tògyá áyi Opì ni tà lùzu ró dhi ki nìzo. Di, mónyá àruka títi i dré dhi, má adré tà ta pídhígó sè kitswálé:

«ì kàdré gba ngá no yà dhi,
ì kàdréró ngá nda ki no dóro ko,
ìndì i kàdré gba tà yi yà dhi,
ì kàdréró tà nda ki àndu ni ko.»*

* 8:10 8:10 A kònò Esáyà 6:9.

*Yésu ngi pídhiógó agó kórì rìlepi dhi ni tà dri dhi ni àndu
(A kònò kpà Mátáyò 13:18-23; Márokò 4:13-20)*

¹¹ Di Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Pídhiógó nda ni àndu kònìdhi 'i: Kórì rìle nda, Giká ni kúlí 'i. ¹² Móndeí àruka ì adré kúlí nda ni ka'í ngóro kórì rìle ledhélé láti mîle nda ì tîni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, Dzáborò adré ndiri atsálé kúlí nda ni tingá àyi ki togó lésè, ì kòka'író adrízó ko dhi bvó. ¹³ Móndeí àruka ì adré Giká ni kúlí ka'í ngóro kórì rìle ledhélé kírà dri nda ì tîni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì adré ndiri ka'íá arí sè. Di, ì dré adrélé kúlí nda ni tayí adrélé tìle àyi ki togó na ko dhi sè dhi, ì adré ngbà 'í ka'íá lókyá tsà sè. Lókyá tà dré adrézó àyi ki tabhì dhi kàtsá dre dhi, ì adré àyi ki tà ka'íka'í nda ni tayí. ¹⁴ Móndeí àruka ì adré Giká ni kúlí ka'í ngóro kórì rìle ledhélé kùtsí kòfalé nda ì tîni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, gí ko, tà adrébhá àyi ki togó 'o lanzìle dhi ì, ngá lovó, ìndì lovó kònzi twátwa lídrì kòndi àdhya ì adré kúlí nda ni amó gò, ì dré adrézó lí'wálé ko, adrézó kpà lò'wa 'a ko. ¹⁵ Di, móndeí àruka ì adré àyikya Giká ni kúlí ka'í ngóro kórì rìle ledhélé kìní dóro dri nda ì tîni. Ayi nda ì adré kúlí nda ni yi togó be gyágya ìndì dóro, adrézó tròle rúá gò, adrézó lò'wa 'a dóro landè àko ró.»

*Tà tadhále tálà ni tà rú dhi
(A kònò kpà Márokò 4:21-25)*

¹⁶ Yésu gò tàá dhi: «À dhì gà tálà bhàle lídrì zàna yà, kó ngalè lángá zàna yà dhi ko na. Be ró dhi, à adré dhíá bhàle zá kuru mísá drìna, kitswálé móndeí títí adrébhá afilé dzó lé dhi ì kàdréro ngádra no be dhi bvó. ¹⁷ Tàko ko, à ni tà títí zùle zùzù dhi ki 'o apfòle ngádra 'á. A ni kpà tà títí lùzu ró dhi ki 'o móndeí ì dré nìle dóro. ¹⁸ Di ásá dhi, lè mì kàdré àmi ki líkí adrélé tà yi dóro. Angyá ko, dhya ángùdhi tà nìlepi bí dhi dré dhi, à ni tà dré nìle nda ki drì timbà. Di, dhya ángùdhi tà nìlepi ko dhi dré dhi, à ni ndìndì tà tsà dré kisùle nìle dhi ni tingá.»

*Yésu ni andre ì adrúpi ni íbe dhi
(A kònò kpà Mátáyò 12:46-50; Márokò 3:31-35)*

¹⁹ Gò Yésu ni andre ì adrúpi ni íbe dhi ì dré alízo kitswálé akódhi ni no dhi bvó. Di, móndeí zyandre dhi ki tà sè dhi, ì kitswá tá atsálé rúá bwà ko. ²⁰ Gò tàzoá drá dhi: «Àmi andre ì àmi adrúpi íbe dhi ì adré àyi ki totó kivi na. Ì adré àmi le nòle.» ²¹ Di, Yésu dré logózóá dhi: «Àma andre ì àma adrúpi íbe dhi ì, dhya adrébhá Giká ni kúlí yi gò ì dré adrézó ka'íá 'òle dhi 'i.»

*Yésu kíkí lyãandre
(A kònò kpà Mátáyò 8:23-27; Márokò 4:35-41)*

²² Kítú àlo dhi, Yésu tà tá àyi lebèbhá ì dré dhi: «Mà kòzya tãpãriandre ni ta'á na.» Di ì dré tombàzo bwátù na gò, ì dré kidhózó adrélé zyàle. ²³ Ì dré tá adrerà'a zyàle dhi 'á dhi, Yésu dré dhèzo adrélé ayí ko. Gbã kòdhwa, lyãandre gú dhi dré ngàzo adrélé vîle tãpãriandre nda mi. Yí dré ngàzo adrélé gàle bwátù na gò, bwátù nda dré adrézó 'òle aríle. Ayi tá ànyíanyi dràdrà mîle. ²⁴ Gò akódhi ni lebèbhá nda ì dré àyi ki kisízó ànyi làgá, akódhi ni toró tàzoá dhi: «Mírì, Mírì, mà adré dràle!» Di Yésu dré ngàzo ligíle lyãandre nda dri yí adrelépi ru kãgbã nda be gò, ì dré rìzo gò, ngá dré gòzo bhùle ndiii. ²⁵ Di Yésu dré àyi lebèbhá ki lizízó tàzoá dhi: «Àmi ki tà ka'íka'í ángwà?»

Tirì dré gàzo àyi léna bí gò, àyi ki líndrì dré gàzo bhwãbhwa. Di ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndi tá ìna àdhi 'i, adrélé ndìndì tòlì fe lyãandre ì dré yíandre be gò, ì dré adrézó akódhi ni kúlí ka'í 'òle ni?»

*Yésu tídrí agó àlo tírì kònzi íbe í léna dhi
(A kònò kpà Mátáyò 8:28-34; Márokò 5:1-20)*

²⁶ Ì kòzya tǎpǎriandre nda ni ta'á na dre dhi, ì dré tsàzo bvò Gèrásà kya na. Bvò nda bvò Gàliláyà àdhya tǎpǎriandre nda ni ta'á lésè dhi kandra. ²⁷ Yésu kàsí bwátù lésè dre dhi, agó àlo tirí kònzì íbe í léna dhi dré alizo kitswálé ru kisú akódhi be. Akódhi nda angá tá bhàandre àlo ànyi àyi làga dhi lésè. Dì, lókyá be vwàvwà ro dhi, asó tá véle kítá ko, ayí kpà véle dzó na ko. Adré tá ína ayilé mógó 'ásè. ²⁸ Dì kònò Yésu dre dhi, dré ngàzo trèle, adhézó akódhi pá gò, yòá kúlí 'u'ù sè dhi: «Yésu, Gíká kurú na dhi ni Mváagó, àma kòfalésè mí be dhi, àdho tà 'i? Má adré ngòle mí rú, mí kò'oró ma kònzì ko!» ²⁹ Tà tá kònìni tàko ko, Yésu tà tá tirí kònzì nda dri dhi, kòpfò agó nda lésè. Angyá ko, vésè be bí, tirí kònzì nda adré tá akódhi ni ru. Tágba à kàdré akódhi ni drígá kǐ tǐ ì pá ni íbe nyǐrì sè, adrézó akódhi ni likí dóro yà dhi, akódhi adré tá nyǐrì nda kǐ tikí gò, tirí kònzì nda dré adrézó akódhi ni tikpó lile duku na. ³⁰ Gò Yésu dré lizízóá tíá dhi: «Ámi rú àdhi?» Akódhi logó drá dhi: «Áma rú <Zyandre>.» Tà tá kònìni tàko ko, tirí kònzì zyandre dhi ì tiffí tá akódhi léna. ³¹ Dì tirí kònzì nda ì dré dhèzo adréle ngòle Yésu rú, kòmùró àyi lile bhú kùdù àko dhi na ko.

³² Ayi làgana kònàni dhi, tìgá kǐ pǎrì andre adré tá ngá nya kòngó drǐna. Dì tirí kònzì nda ì dré Yésu ni ti lizízó, kòtayíró àyi lile tiffilé tìgá nda ì léna. Gò Yésu dré ka'izoá. ³³ Dì tirí kònzì nda ì dré topfòzo agó nda lésè, lile tiffilé tìgá nda ì léna. Gò tìgá nda ì dré ndìzo títi kòngó nda ni gòlòko 'ásè, ledhélé tǎpǎriandre na, yǐ mvu gò, todràzo.

³⁴ Dì tìgá nda kǐ likíbhá ì kònò tà lavúlèpi nda dre dhi, ì dré ngàzo ràle rúbí ni ni longóbe bhàandre na ìndì gbàbhú 'ásè. ³⁵ Gò móndí zyandre dhi ì dré apfòzo tà lavúlèpi nda ni no. Ì kàtsá Yésu véle dre dhi, ì dré agó tirí kònzì kǐ dròzo topfòle lásà nda ni kisúzó, adrérà'a lǐrǐlé Yésu làga. Akódhi tá kítá íbe í rú ìndì tà kisúkisù íbe dóro. Dì tirí dré àyi kǐ 'òzo lavulé. ³⁶ Gò dhya tà nda ni nobhá mǐ sè dhi ì dré agó tá tirí kònzì íbe nda adré tá ngíni ya dhi ni titízó àyi dré. ³⁷ Dì móndyá zyandre títi bvò Gèrásà kya nda 'á dhi ì dré Yésu ni ti lizízó, kòngaró àyi kǐ bvò 'ásè, tirí dré gàle àyi léna bí dhi sè. Dì Yésu dré mbàzo bwátù na kitswálé lile dhi bvó.

³⁸ Gò agó tirí kònzì kǐ dròzo topfòle lásà nda dré Yésu ni ti lizízó, ì kòlìró tùmání. Dì, Yésu dré ína akódhi ni logózó, tàzoá drá dhi: ³⁹ «Mí nzi mí bhàna, ìndì mí títi tà títi Gíká dré 'òle mí dré dhi ì móndí ì dré.» Dì agó nda dré ngàzo lile tà títi Yésu dré 'òle í dré dhi kǐ longóbe bhàandre nda 'ásè títi.

*Yésu tidrí tòkó àlo dhi, ìndì tìngá Yàyíró ni mvátòkó dràdrà lésè
(À kònò kpà Mátáyò 9:18-26; Márokò 5:21-43)*

⁴⁰ Yésu kàzyá tǎpǎriandre nda ni ta'á lésè agòle dre dhi, móndí zyandre adrébhá tá akódhi ni letè dhi ì dré akódhi ni ka'izo dòle àyi kòfalé dóro. ⁴¹ Gò agó àlo rú be Yàyíró, Yúdà ànzì kǐ lísàmbò dzó ni kàdrì kǐ àlo ró dhi, dré alizo adhéle Yésu pá akódhi ni ti lizí, kòlìró í bhàna. ⁴² Tàko ko, akódhi ni mvátòkó àlo kwákwá, adrélépi kóná íbe ànyíànyi mudrí-drǐ-rǐ dhi tá ànyi dràdrà mìle.

Dì Yésu ì dré tá adrérà'a lile dhi 'á dhi, móndí zyandre dhi ì adré tá akódhi ni amó, adrézó àyi kǐ tribe rúásà. ⁴³ Dì àyi nda ì kòfalé dhi, tòkó àlo kàrì dré adrézó ràle rúásà kóná be mudrí-drǐ-rǐ dhi tá be. Akódhi nda kizá tá ngá í drígàsè akilé títi kódzó ì dré wóyá. Dì, dhya àlo kitswá tá akódhi ni tidrí bwà ko. ⁴⁴ Dì dré àyi kisízó ànyi Yésu àmvolésè gò, akódhi ni kítá ti tabè. Gbǎ kòdhwa, kàrì adrélépi ràle rúásà nda dré akízó. ⁴⁵ Gò Yésu dré lizízóá dhi: «Àdhi tabè ma nì?» Dì móndyá títi nda ì dré adrézó tàá dhi, ì 'o tá tà nda àyi ko. Gò Pétèró dré tàzoá dhi: «Mírì, móndyá zyandre kòni ì adré ámi gàrà kǐ kúrú, adrézó àyi kǐ tribe mí rúsè.» ⁴⁶ Dì, Yésu gò ína tàá dhi: «Dhya àlo tabè ma 'í. Tàko ko, má atógyà má rú dhi, rǐnyí pfò má lésè dre.» ⁴⁷ Dì tòkó nda kònò, í kitswá véle àyi zu bwà ko dhi dre dhi, dré alizo lyabe tirí dré adhéle Yésu pá.

Dré titízóá mómndyá tíí i kandrà dhi, í tabè tá akódhi àdho tà sè ya, ìndì í adrí gbá lókyá nda 'á ngíni ya dhi. ⁴⁸ Di Yésu dré tazoá drá dhi: «Áma zapi, ámi tà ka'íka'í tidrí mi dre. Mí lì togó be kìdríkìdri.»

⁴⁹ Yésu dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, dhya àlo angálépi Yàyíró, lèsámbo dzó ni kàdrì nda bhàlésè dhi dré atsázó tàá drá dhi: «Ámi zapi drà dre. Mí kògò adrélé dhya tà tadhálépi dhi ni lagù ko.» ⁵⁰ Di, Yésu kòyi tà nda dre dhi, dré tazoá Yàyíró dré dhi: «Mí ro ngá ko. Mí kòka'í ngbà 'í ka'íka'í gò, akódhi kàdríró.»

⁵¹ Yésu kòtsa Yàyíró bhàna dre dhi, dré mómndí àzya ka'izo fíle í be dzó nda na ko. Ka'í ngbà 'í Pétèró, Yòwánì, Yàkòbhò, tsàle mvátòkó nda ni atá i andre ni be dhi i kòdhya. ⁵² Mómndyá tíí dzó nda 'á dhi i adré tá àwó ngo, adrézó tongolé mvámvá nda ni tà sè. Di, Yésu dré tazoá àyi dré dhi: «Mì tayí àwó. Angyá ko, akódhi drà ko. Adré ína ayí ko.» ⁵³ Gò i dré dhèzo adrélé akódhi ni gu, i dré nìle mvámvá nda drà tá bàti dhi sè. ⁵⁴ Di, Yésu dré akódhi ni drígá rùzo gò, tazoá kúlí 'u'ù sè dhi: «Mvámvá, mí nga!» ⁵⁵ Gbá kòdhwa, akódhi ni lídrì dré agòzo gò, dré ngàzo kuru. Gò Yésu dré tazoá dhi, i kòfè drá ngá nyàle. ⁵⁶ Di mvámvá nda ni atá i andre ni be dhi ki líndrí dré gàzo bhwàbhwa. Di, Yésu dré lazízóá àyi dri dhi, i kòlongó tà ru 'òlepi nda dhya àlo dré ko.

9

*Yésu tibhù àyi lebhà mudrí-drì-rì dhi i lile àzì na
(A kònò kpà Mátáyò 10:5-15; Mároko 6:7-13)*

¹ Amvolàsà dhi, Yésu dré àyi lebhà mudrí-drì-rì dhi ki azízó gò, rìnyí fèzo àyi dré kitswázó tírí kònzì tíí dhi ki dro mómndí i lésè, ìndì kitswázó mómndí ki tidrí àyi ki drà i lésè. ² Dré àyi ki tibhùzo lile Gíkà ni Opì ni tà longóbe, ìndì dràbhà ki tidríbe, ³ tazoá àyi dré dhi: «Mì do ngá àlo atsí sè dhi ko. Mì kòdo kùtù fa 'i yà, kòmvo 'i yà, mápà 'i yà, làfa 'i yà, kó ngalè kítá agá lésè dhi ni àzya 'i yà dhi àmi rú ko. ⁴ Dzó ángùdhi mì dré dra fizo lána dhi, mì kàdré ayíle kònàle tsàle kítú mì dré dra ngàzo bhà nda 'ásè dhi tú. ⁵ Bhàandre ángùdhi dra àmi ki ka'izo dòle lána dóro ko dhi na dhi, mì kòpfò 'àsà, ìndì mì kòtowá tàpfulíndrí àmi pásè tadházóá dhi, mì tayí àyi ki tà tíí dre.» ⁶ Gò Yésu ni lebhà nda i dré ngàzo adrélé tatsíle bhà àlo àlo i 'ásè, Rúbí Tani longóbe, ìndì mómndí ki tidríbe àrà tíí i 'ásè.

*Opí Èródè ni drì abí Yésu ni tà sè
(A kònò kpà Mátáyò 14:1-12; Mároko 6:14-29)*

⁷ Lókyá nda sè dhi, Èródè adrélépi tá ópí ro bvò Gàliláyà àdhya drìle dhi dré tà tíí adrèbhà ru 'o nda ki rúbí yizo gò, akódhi ni drì dré adrézó abíle àsà. Tàko ko, mómndí àruka i adré tá tàá dhi, Yòwánì Bátisimò fèlepi angá ína dràdrà lésè nì. ⁸ Àruka ni i adré tá tàá dhi, Èláyà agá mómndí i kandrà nì. Àruka ni i adré kó tá tàá dhi, pròfétà atú dhi ki àlo angá dràdrà lésè nì. ⁹ Di, Èródè dré tazoá dhi: «Áma tàndì, má 'o Yòwánì ni drì lile dhi 'í. Di dhya má dré adrézó rúbí ni ni yi kòdhi àdhi 'i?» Gò dré adrézó Yésu ni nda nòle.

*Yésu fè ngá nyàle mómndí ngùlù-nzi dhi i dré
(A kònò kpà Mátáyò 14:13-21; Mároko 6:30-44; Yòwánì 6:1-14)*

¹⁰ Apóstolò Yésu dré tá tibhùle nda i kàgò dre dhi, i dré tà tíí i dré 'òle dhi ki titízó drá. Gò akódhi dré àyi ki drìzo lizo àyi patí tsàle bhàandre rú zìle Bètèsàyídà dhi na. ¹¹ Di, mómndí zyandre dhi i kòyi tà nda dre dhi, i dré ngàzo lile akódhi vésè. I kòtsa akódhi véna dre dhi, dré àyi ki ka'izo dòle dóro gò, kìdhózo adrélé Gíkà ni Opì ni tà ta àyi dré, adrézó àyi adrèbhà tá drà íbe dhi ki tidrí.

¹² Ìndró kàtsá ànyì dre dhi, akódhì nì lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ì dré àyì kì kisízó ànyì akódhì làga, tàá drá dhi: «Àma àrà bhà àko dhi 'á. Mí kòfè ì lání mómnyá zyandre kòni ì dré lizo mányàngá nda àrà ayízó dhi íbe, bhà àma làgàsè dhi ì 'àsè ìndì gbàbhú 'àsè.» ¹³ Dì, Yésu logó àyì dré dhi: «Àmi kì tàndì, mì fè ngá àyì dré nyàle dhi àmi.» Ì gò logóá dhi: «Àma ngbà 'í mápà íbe nzi ìndì kosyá íbe rì. Mí adrè leá dhi, àma kì tàndì, mà kòlì mányàngá gí mómnyá zyandre kòni ì dré títi?» ¹⁴ (Angyá ko, àgo ì tá ànyìanyì ngùlù-nzi àrà nda 'á.) Dì Yésu dré tàzoá àyì lebèbhá ì dré dhi: «Mì tukù àyì lirlé ngbungbu nyadhi-rì-drì-mudrí.» ¹⁵ Dì lebèbhá nì ì dré 'òzoá kònnì gò, mómnyá nda ì dré lizízó títi. ¹⁶ Dì Yésu kádó mápà nzi nda ì kosyá rì nda íbe dre dhi, dré mì tingázó kurú na bhù na, tà tani zizo Giká tí ngá nda ì dri. Dré ngá nda kì tonòzo lanzilé àyì lebèbhá ì dré, ì kòlanzíró mómnyá zyandre nda ì dré. ¹⁷ Dì àyì títi nda ì dré nyàzoá pizo. Gò akódhì nì lebèbhá ì dré àmbí nì kì lokózo gale kánzi mudrí-drì-rì dhi ì sè bíbi.

Pètèró tà ngádra 'á dhi, Yésu Mèsíyà 'i

(A kònò kpà Mátáyò 16:13-20; Márokò 8:27-30)

¹⁸ Kítú àlo dhi, Yésu adrè tá tà ta Giká be kalóma. Akódhì nì lebèbhá ì tá ngbà 'í akódhì làga àyì. Gò dré lizízóá àyì tí dhi: «Mómnyá zyandre dhi ì adrè tàá dhi, ma àdhi 'i?» ¹⁹ Ì logó drá dhi: «Mómnyá àruka ì adrè tàá dhi, mì Yòwánì Bátisimò fèlepi 'i. Aruka nì ì adrè tàá dhi, mì Elíyà 'i. Aruka nì ì adrè kó tàá dhi, mì pròfètá atú dhi kì àlo angálèpi dràdrà lèsè dhi 'i.» ²⁰ Yésu gò lizíá àyì tí dhi: «Dì àmi ró dhi, mì adrè àmikya tàá dhi, ma àdhi 'i?» Pètèró gò logóá dhi: «Mì Mèsíyà Giká dré amùle dhi 'i.» ²¹ Gò Yésu dré àyì kì logázó tà tàndì ró, ì kòlongóro tà nda dhya àlo dré ko. ²² Dré tàzoá dhi: «Adrè leá dhi, Mómnyá nì Mv́ kònya kizà lavúlé, ìndì Yúdà ànzi kì bhàgo ì, kòwánà kàdrì ì, ìndì tatrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì kògà akódhì rè. Adrè kpà leá dhi, à kòpfu akódhì dràle gò, kítú nì na sè dhi, Giká kòtingáro akódhì dràdrà lèsè.»

Yésu nì lebèma

(A kònò kpà Mátáyò 16:24-28; Márokò 8:34-9:1)

²³ Bv́óá dhi, Yésu dré tàzoá mómnyá títi dhi ì dré dhi: «Dhya àlo kàdré leá alìle má vèsè dhi, lè akódhì nda kòtayí àyì tàndì nì tà, kàdré àyì fa kípakipa adó kítú àlo àlo títi gò, kàdréro àma lebè. ²⁴ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélèpi àyì tàndì nì lídrì le tidrìlé dhi, a nì àyì lídrì nda nì 'o avìle. Dì, dhya ángùdhi adrélèpi ína àyì lídrì fe áma tà sè dhi, a nì àyì lídrì nda nì tidrì. ²⁵ Angyá ko, dhya àlo kòkisú ngá bv́ò kòndì àdhya ì títi gò, àyì tàndì nì tayízó avìle dhi, akódhì nda kisú ína àdho tà dóro 'i? ²⁶ Dhya àlo kàdré kanyò ro áma tà sè ìndì áma kúlí kì tà sè dhi, Mómnyá nì Mv́ nì kókpà adrè kanyò ro akódhì nda nì tà sè, lókyá í dré dra agòzo àyì mìlanzilanzì na, àyì Atá nì mìlanzilanzì na, ìndì ángéló lólo kya na dhi tú. ²⁷ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Mómnyá àruka adrèbhá àyì kì totó kònwà nì ì kitswá dràle drìdrì ì dré dra Giká nì Opì nòzo dhi kandrà ko.»

Yésu nì làsú ladzá ru atsálé lagulagu ró

(A kònò kpà Mátáyò 17:1-8; Márokò 9:2-8)

²⁸ Anyìanyì kítú nzi-drì-na kúlí nda ì àmvolèsè dhi, Yésu dré Pètèró kì drizo Yòwánì íbe ìndì Yákóbhò be, lizo àyì íbe mbàle kòngó àlo drìna, kitswálé tà ta Giká be. ²⁹ Dì dré adrèrà'a tà ta Giká be dhi 'á dhi, akódhì nì mìbhalé nì làsú dré ngàzo ru ladzá. Akódhì nì kítá ì dré kpà atsázó kemve kpírìkpírì lagulagu ró. ³⁰⁻³¹ Gb́à kòdhwa, àgo rì, Mósè ì Elíyà be dhi ì dré agázó làsú be lagulagu ró àyì kandrà, adrélé tà ta Yésu be. Ì adrè tá Yésu nì àzì lizo dràle Yerúsalemá na dhi nì akí ngíni ya dhi nì tà ta. ³² Pètèró ì arúpi nì íbe dhi kì mì adrè tá ayí ro. Dì ì kòlaró dre dhi, ì dré Yésu nì nòzo lagulagu ró tùmání àgo rì adrèbhá àyì kì totó akódhì làga nda íbe. ³³ Ago nda ì dré tá adrèrà'a

'òle Yésu ni tayí dhi 'á dhi, Péteró dré tazoá drá dhi: «Mírì, dóro ni mà dré adrélé kònwa dhi. Mà kòledé wémà na dhi i kònwa: àlo ni mí dré, àlo ni Mósè dré, ìndì àlo ni Elíyà dré.» (Akódhi nì tá tà í dré adrélé tàle dhi ko.)

³⁴ Dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, ndùrùku dré apfòzo àyi kì asó rùkù. Dì Yésu ni lebèbhá nda ì dré tá adrérà'a file ndùrùku nda na dhi 'á dhi, tirí dré àyi kì 'òzo.

³⁵ Gò kúlí dré apfòzo ndùrùku nda lésè tàà dhi: «Kònìdhi áma Mváagó má dré zìle dhi 'i. Mì kòyi akódhi!» ³⁶ A kòtà tà nda dre dhi, ì dré nòzoá dhi, Yésu tá ìna kalóma. Gò akódhi ni lebèbhá nda ì dré tà nda kì zùzo tayílé àyi léna. Lókyá nda sè dhi, ì tíí tá tà ì dré nòle nda ì dhya àlo dré ko.

*Yésu tídrí mváagó àlo tírì kònzi íbe í léna dhi
(A kònò kpà Mátáyò 17:14-18; Márokò 9:14-27)*

³⁷ Kítú bvóá dhi sè, Yésu ì kàsì kòngó nda drílèsè lebèbhá ni íbe dre dhi, móndí zyandre lavúlé dhi ì dré alìzo ru kisú akódhi be. ³⁸ Gò agó àlo móndyá zyandre nda ì kòfalé dhi dré ngàzo kúlí yo tazoá dhi: «Tadhálépi, má adré àmì ti lizí, mí kòbheró mì áma mváagó véna. Tàko ko, akódhi áma mvá àlo kwákwá dhi 'i. ³⁹ Tírì kònzi àlo dhi adré akódhi ni ru rá gò, dré adrézó trèle ngbò ró. Tírì nda dré adrézó akódhi ni kizí rìnyí sè gò, kápfùtrá dré adrézó apfòle sílása. Adré ngbà 'í akódhi ni tayí lókyá tsà gò, gòzo adrélé akódhi ni ató í pálé. ⁴⁰ Má lizí tá àmì lebèbhá kì ti, ì kòdroró tírì nda ká. Dì, ì kitswá tá àyikya bwà ko.»

⁴¹ Dì Yésu logó dhi: «Àmì, móndyá àndrò tà ka'ika'í àko ìndì àmì kì tayíbhá litílé ni ì, mà ni adré véle àmì íbe vwàle lókyá be ángopí? Má ni àmì kì tà mvo vwàle lókyá be ángopí? Mí adrì àmì mvá nda alìzo ába má véle.» ⁴² Mvámvá nda dré tá adrérà'a alìle Yésu véle dhi 'á dhi, tírì kònzi nda dré akódhi ni bhèzo kìnì mi gò, kizízóá rìnyí sè. Dì, Yésu dré ìna ligízó tírì kònzi nda be, mvámvá nda ni tídrízó gò, logózoá atá ni véna. ⁴³ Dì móndyá tíí nda kì líndrì dré gàzo bhwábhwa Gíká ni tà kàdrì sè.

*Yésu gò àyi dràma ni tà longó
(A kònò kpà Mátáyò 17:22-23; Márokò 9:30-32)*

Móndyá tíí nda ì dré tá adrérà'a síbhálé be ngbo tà tíí Yésu dré adrélé 'òle dhi kì tà sè dhi 'á dhi, dré tazoá àyi lebèbhá ì dré dhi: ⁴⁴ «Mì kòyi tà má dré adrélé tàle àmì dré kònìdhi dóro: A ni Móndí ni Mvá ni lefè kàribhá ì drígá.» ⁴⁵ Dì, kúlí nda fì tá ìna àyi drìna ko. Andu ni zù tá ì zùzù àyi dré, ì kòkitswáró nǎ bwà ko. Ì adré tá kpà ngá ro tà nda ni lizima Yésu tí dhi sè.

*Dhya kàdrì lavúlé dhi àdhi 'i?
(A kònò kpà Mátáyò 18:1-5; Márokò 9:33-37)*

⁴⁶ Amvolásà dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré dhèzo adrélé tà kayí àyi kòfalésè, nìzoá ngalé dhya kàdrì lavúlé àyi kòfalé dhi àdhi 'i ya dhi. ⁴⁷ Yésu dré tà ì dré adrélé kisùle nda ni nìzo kyá gò, mvámvá àlo dhi ni adózó bhàle í làga, ⁴⁸ tazoá àyi dré dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi mvámvá kònìdhi tíni dhi ni ka'í dòle dóro áma rú sè dhi, adré áma tàndì ni ka'í kòdhya. Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'í dòle dóro dhi, adré dhya áma amùlepi dhi ni ka'í kòdhya. Tàko ko, dhya tàko lavúlé àmì tíí ì kòfalé dhi ìna dhya kàdrì lavúlé dhi 'i.»

*Dhya adrélépi ru pfu àmì íbe ko dhi àmì kì àlo 'i
(A kònò kpà Márokò 9:38-40)*

⁴⁹ Gò Yòwánì dré tazoá Yésu dré dhi: «Mírì, mà nò tá agó àlo dhi adrérà'a tírì kònzi kì dro àmì rú sè. Dì mà dré akódhi nda ni logázó, dré tá adrélé àma kì àlo 'i ko dhi sè.» ⁵⁰ Dì, Yésu logó drá dhi: «Mì logá akódhi ko. Angyá ko, dhya ángùdhi adrélépi ru pfu àmì íbe ko dhi, àmì kì àlo 'i.»

Bhà àlo Sàmàríyà kya gà Yésu rè

⁵¹ Lókyá Yésu ni dòzo bhù na dhi kàtsá ànyi dre dhi, akódhi dré ína togó tsìzo lizo Yèrúsalmà na. ⁵² Di dré mómí ki mùzo lile drìdrì í kandrána gò, ì dré lizo tsàle bhà àlo Sàmàríyà kya na kitswálé àrà ledé akódhi dré. ⁵³ Di, mómíyá kònàle dhi ì dré àyikya akódhi ni ka'ima gàzo rè, dré tá adréle lile Yèrúsalmà na dhi sè. ⁵⁴ Akódhi ni lebhébhá, Yákóbhò ì Yòwánì be dhi ì kònò tà nda dre dhi, ì dré tàzoá dhi: «Mírì, mí adré leá dhi, mà kàzì àtsí asilé bhù lésè, àyi ki za vèle nyinyi?» ⁵⁵ Di, Yésu dré ína àyi alázo, lawàle àyi dri. ⁵⁶ Gò ì dré lizo bhà àzya na.

*Mómíyá adrébhá Yésu ni le lebèle dhi ì
(A kònò kpà Mátáyò 8:19-22)*

⁵⁷ Ì dré tá adrerà'a lavulé láti 'àsè dhi 'á dhi, agó àlo dhi dré tàzoá Yésu dré dhi: «Má ni ámi lebè àrà títi ángùdhi mí dré adrézó lile dhi ì 'àsè.» ⁵⁸ Yésu logó drá dhi: «Kìlìwá ì àyi ki bhú íbe. Arí ì kpà àyi ki bhà íbe. Di, Mómí ni Mvá ína àrà dré kitswázó àyi drì la lovózó dhi àko.»

⁵⁹ Gò Yésu dré tàzoá agó àzya dré dhi: «Mí lebè ma.» Di, agó nda tà drá dhi: «Mírì, mí kòtayí rè zyà ma lile áma atá ni si 'íká.» ⁶⁰ Yésu logó drá dhi: «Mí tayí mómí dràbhá dre dhi ì àyi ki àbvò ki si. Di, mi ró dhi, mí lì mína Giká ni Opì ni tà longóbe.»

⁶¹ Gò agó àzya dhi dré tàzoá dhi: «Mírì, má ni ámi lebè. Di, mí kòtayí rè zyà ma lile lazilé bhà na 'íká.» ⁶² Di, Yésu logó drá dhi: «Dhya ángùdhi kibhó dòlepi kitswázó amvú 'a gò, gòzo àyi alá ngá no ì àmvolé dhi kitswá ína Giká ni Opì sè ko.»

10

Yésu tibhù àyi lebhébhá àruka nyadhi-na-drì-mudrí-drì-rì dhi ì àzì 'o

¹ Amvolásà dhi, Mírì Yésu dré àyi lebhébhá àruka nyadhi-na-drì-mudrí-drì-rì dhi ki kipèzo gò, àyi ki tibhùzo lile rì rì drìdrì í kandrána bhàandre wáyi, ìndì àrà wáyi í dré tá adrézó 'òle lile dhi ì 'àsè. ² Dré tá adrerà'a àyi ki tibhù dhi 'á dhi, tà àyi dré dhi: «Lànyá ka amvú na lavulé dre. Di, àzibhá adrébhá lànyá nda ni lokó dhi ki àbvò yókódhó. Mì kàdré di lànyá nda ni líyí ni ti lizí, kòmùró àzibhá ì lile àyi lànyá lokó be dhi bvó. ³ Mì lè! Mì nò rè ká! Má adré àmi ki mu ngóro kábilígyà ànzì ì tíni trú kàlagí ì kòfalé. ⁴ Mì kòdo làfa 'i yà, kòmùvò 'i yà, kó ngalè kámókà àzya 'i yà dhi atsí sè ko. Láti bhálésè dhi, mì kòfè mòdo dhya àlo dré ko.

⁵ Dzó ángùdhi mì dré dra fizo lána dhi na dhi, mì kòtà rè zyà dhi: «Tà kìdrìkìdrì kàdré dzó kònìdhi 'á.» ⁶ Dhya àlo adrélepi tròle tà kìdrìkìdrì rú dhi kàdré kònàle be dhi, tà kìdrìkìdrì mì dré zìle nda ni adré akódhi dri. Di, dhya kònìni dhi kàdré yó dhi, tà kìdrìkìdrì nda ni agò àmi vélé. ⁷ Mì kàdré ayilé dzó nda na, adréle ngá ì dré dra fèle àmi dré dhi ki nya ìndì mvúá. Tàko ko, adré leá dhi, dhya àzì 'òlepi dhi kònnya àyi landè. Di mì kòlavú dzó àlo àlo ì 'àsè, àrà ayízó dhi ki ndabe ko.

⁸ Bhàandre ángùdhi mómíyá lána dhi ì dré dra àmi ki ka'izo dòle dóro dhi na dhi, mì kàdré ngá ì dré dra bhàle àmi kandrá dhi ki nya. ⁹ Mì kàdré dràbhá kònàle dhi ki tidrí, adrézó tàá mómíyá nda ì dré dhi: «Giká ni Opì atsa ànyi àmi kòfalé dre.»

¹⁰ Di, bhàandre ángùdhi mì dré dra fizo lána gò, àmi ki ka'izo dòle dóro ko dhi na dhi, mì kòpfò bhà nda ni láti andre bhálé, tàá àyi dré dhi: ¹¹ «Mà adré ndìndì àmi ki bhàandre ni tàpfulíndrì tròlepi àma pá dhi ni towá tadházóá dhi, mà tayí àmi ki tà títi dre. Di, lè mì kònì tàle dhi, Giká ni Opì atsa ànyi dre.» ¹² Má adré tàá àmi dré dhi: Kítú Giká dré dra tàbvò tàzo dhi tú dhi, a ni tà ño mómíyá bhàandre nda lésè dhi ì dri, mómíyá Sòdómà lésè dhi kya ki lavú.»

*Kizà bhàandre Yésu ni gabhá rè dhi kya
(A kònò kpà Mátáyò 11:20-24)*

¹³ Yésu gò tàá dhi: «Kizà àmi ki ngá 'i, àmi Kòràzínàbhá ro ni i! Kizà kpà àmi ki ngá 'i, àmi Bètèsàyídàbhá ro ni i! Angyá ko, má kò'o tá tà líndrìga ró má dré 'òle àmi véna dhi i Tírè na ìndì Sídónà na dhi, kònò mónnyá bhàandre nda i 'àsè dhi i asó tá kítá lírì àyi rú kínó, lírízó àyi ki drì pfo tópfó sè tadházóá dhi, ì ladzá àyi ki togó káyá dhi dre. ¹⁴ Àsà dhi, kítú Gìká dré dra tàbvò tàzo dhi tú dhi, a ni tà ño àmi dri mónnyá Tírè i lésè Sídónà be dhi kya ki lavú. ¹⁵ Di àmi Kàpàrànwúmàbhá ro ni i, mì adré tsì kisùá dhi, Gìká ni àmi ki tà tingá tsàle byá kurú na bhù na bàti? Tàdzí ko! A ni àmi ki tà tirí tsàle byá mónnyá dràbhá dre dhi ki àrà na.»

¹⁶ Yésu gò tàá àyi lebèbhá i dré dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi àmi ki kúlí yi dhi, adré áma kúlí yi kòdhya. Dhya ángùdhi adrélépi àmi ki ga dhi, adré áma ga kòdhya. Dhya ángùdhi adrélépi áma ga dhi, adré dhya áma amùlepi dhi ni ga kòdhya.»

Mónnyá nyadhi-na-drì-mudrí-drì-rì dhi ki agòma

¹⁷ Amvolásà dhi, mónnyá nyadhi-na-drì-mudrí-drì-rì nda ì dré agòzo arí be Yésu véle, tàá dhi: «Mírì, ndìndì tirí kònzi ì adré tà mà dré adrélé tàle àyi dri ámi rú sè dhi ki 'o, adrézó àyi ki bha àma zàle.» ¹⁸ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má nò Sàtánà adhéra'a bhù lésè ngóro bhù lagulagu tìni. ¹⁹ Mì yi rè ká! Má fè rìnyí àmi dré kitswázó nì ki ató dàpáyá íbe, ìndì kitswázó àmi ki kàribhá, Sàtánà ni rìnyí wáyì dhi ni lavú. Di tà àlo kitswá gòle àmi ki 'o kònzi ko. ²⁰ Di, tágba dré adrézó kònìni dhi, mì kòlenzé tirí kònzi ì dré adrélé àyi ki bha àmi zàle dhi sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya lenzélé Gìká dré àmi ki rú tìsile bhù na dhi sè.»

Yésu fè àwoyà Gìká dré

(A kònò kpà Mátáyò 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu gàlepi Tirí Lólo ni arí sè bí dhi dré tàzoá dhi: «Á! Tátá, Mírì bhù kya bvò be ni, má adré àwoyà ta mí dré, mí dré tà kòdhi ki zùle tògyabhá i dré ìndì mónnyá tà nibhá i dré gò, tà nda ki tadházó ànzimvá i dré dhi sè. Ayíya, Tátá, tàko ko, tà mí dré 'òle nda tá dóro mí m̀lèsè.

²² Áma Atá tayí tà títi dhi i má drígá dre. Dhya àlo ñilepi Gìká ni Mvágó àdhi 'i ya dhi yókódhó, ngbà 'í Gìká Atá nì nì. Dhya àlo ñilepi Gìká Atá àdhi 'i ya dhi kpà yókódhó. Ngbà 'í akódhi ni Mvágó nì nì, ìndì dhya Mvágó nda dré adrézó àyi Atá ni le tadhálé àyi dré dhi ì nì àyi.»

²³ Gò Yésu dré àyi alázo tàá ngbà 'í àyi lebèbhá i dré dhi: «Kòlénzé àmi adrèbhá tà mì dré adrélé nòle dhi ki no ni ì dré! ²⁴ Angyá ko, má adré tàá àmi dré dhi: Pròfétá bí dhi i ópí bí dhi íbe dhi ì lè tá tà mì dré adrélé nòle dhi ki nòle tò gò, ì dré àyikya nòzoá ko. Ì lè tá kpà tà mì dré adrélé yìle dhi ki yìle tò gò, ì dré àyikya yìzoá ko.»

Pídihígó Sàmàrìyà agó dóro dhi ni tà dri dhi

²⁵ Amvolásà dhi, dhya àlo Mósè ni tátátrí kúlí ñilepi dóro lavúlé dhi dré alizo tà kònìdhi ni lizí Yésu tí, kitswázó akódhi ni tabhì: «Tadhálépi, lè má kò'o àdho tà kòdhya kitswázó lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú dhi?» ²⁶ Yésu logó drá dhi: «Mósè ni tátátrí kúlí adré tàá ngíni? Mí adré tátátrí kúlí nda ni na ngíni?» ²⁷ Di tátátrí kúlí tadhálépi nda logó dhi: «Lè mí kàdré Mírì ámi Gìká ni le ámi togó sè wáyì, ámi lídrì sè wáyì, ámi rìnyí sè wáyì, ìndì ámi tà kisùkisù sè wáyì. Lè kpà mí kàdré ámi àzya ni le ngóro mí dré adrélé ámi tándi ni le dhi tìni.»* ²⁸ Yésu gò tàá drá dhi: «Mí logó kyá. Mí kò'o kònìni dhi, mí ni lídrì nda ni kisú.» ²⁹ Di, tátátrí kúlí tadhálépi nda lè tá ína àyi bhàle adrélé gyàgya gò, dré lizízóá Yésu tí dhi: «Áma àzya nda ína àdhi 'i?»

³⁰ Yésu gò logóá dhi: «Kítú àlo dhi, agó àlo dhi adré tá síle Yèrúsalemà lésè lile Yèrìkò na gò, dré tsàzo file trú kùgubhá i kòfalé. Ì dré akódhi ni ngá wáyì dhi ki

* 10:27 10:27 A kònò Dùtèrònómè 6:5; Lèvìtikè 19:18.

topázó, akódhi ni bhwàzo gò, tayízóá ànyíànyí dràdrà mǐle. ³¹ Kòwánà àlo dhi adré tá kpà asilé láti nda 'ásè bágí ro. Kònò agó nda dre dhi, dré ína ngá kizo làgàsà gò lizo. ³² Bvóá dhi, agó àlo Léví ni sùrú lésè dhi dré kpà atsázó agó nda ni no gò, dré kpà ngá kizo làgàsà gò lizo.

³³ Di, Sàmàríyà agó àlo dhi adré tá kpà asilé láti nda 'ásè gò, dré atsázó àrà nda 'á. Kònò agó nda dre dhi, dré ína kizà dòzo áyi togó na akódhi ni tà sè. ³⁴ Dré áyi kisizó ànyí akódhi làga, dò ki da vínò be akódhi ni làzí i mi gò, làzí nda ki lambézó. Dré akódhi ni dòzo bhàle áyi tándi ni púndà dri, lizo ába tsàle kùmú ki dzó na gò, akódhi ni limvùzo kònàle. ³⁵ Kítú bvóá dhi sè dhi, dré làfa lò'wa rǐ dhi ki adózó fèle dzó nda ni líyí dré, tàzoá dhi: <Mí kòlikí agó kònìdhi dóro. Làfa ángopí ya mí dré dra kizálé làfa kòndi dri akódhi ni tà sè dhi, má ni mána logóá mí dré, má dré dra agòrà'a kònwàsè dhi 'á.>>

³⁶ Gò Yésu dré tátírítrí kúlí tadhálépi nda ni lizizó tàzoá dhi: «Mí mǐlèsè dhi, dhya na nda i kòfalé dhi, dhya ángùdhi atsá ína agó fílepi trú kùgubhá i kòfalé nda ni arúpi ró nǐ?» ³⁷ Di tátírítrí kúlí tadhálépi nda logó dhi: «Dhya akódhi ni kizà bhàlepi dhi 'i.» Di Yésu tà drá dhi: «Mí lǐ, mí kàdréro kókpà 'òá kònìni.»

Yésu tsa Màrátà i bhàna Màríyà be

³⁸ Yésu ì dré tá adrérà'a lǐle lebèbhá ni íbe láti 'ásè dhi 'á dhi, ì dré tsàzo bhà àlo na gò, tòkó àlo rú be Màrátà dhi dré akódhi ni ka'izo dòle dóro í bhàna. ³⁹ Mírǐ kòfǐ dzó nda na dre dhi, tòkó nda ni amvúpi rú be Màríyà dhi dré lizizó akódhi ni pá làga, adrélé akódhi ni kúlí yi. ⁴⁰ Di, Màrátà adré tá ína landúlé àzí wáyí dré adrélé 'òle mányàngá tà sè dhi i sè. Dré áyi kisizó ànyí Yésu làga tàá drá dhi: «Mírǐ, áma amvúpi dré áma tayílé adrélé àzí wáyí dhi ki 'o kalóma ni, tà nda tà tàko 'i mí mǐlèsè? Mí kòtà di drá dhi, kàlì drígá bha má vélé wà.» ⁴¹ Di, Mírǐ logó drá dhi: «Màrátà, Màrátà, mí adré mína ámi togó bha lanzǐle, adrézó kpà bhàá kuru tà bǐ dhi i sè. ⁴² Di, tà kitswálépi à kò'o dhi ngbà 'í àlo kwákwá. Màríyà kípè ína tà dóro lavúlé dhi kòdhya. A kitswá kpà tà nda ni tingá vélàsà bwà ko.»

11

Yésu tadhá tà zǐma Gíká tí dhi ni tà (À kònò kpà Mátáyò 6:9-13; 7:7-11)

¹ Kítú àlo dhi, Yésu adré tá tà zi Gíká tí àrà àlo dhi na. Kòzi tà akílé dre dhi, akódhi ni lebèbhá ki àlo dré tàzoá drá dhi: «Mírǐ, mí kòtadhá àma dré tà zǐma Gíká tí dhi, ngóro Yòwánì dré tadhálé áyi lebèbhá i dré dhi tǐni.» ² Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mí dré adrérà'a tà zi Gíká tí dhi 'á dhi, mì kàdré tàá dhi:

<Ama ki Atá, lè mónnyá wáyí dhi ì kònǐ dhi, mí Gíká lólo 'i dhi be.

Ámi Opǐ kàtsá mónnyá wáyí i kòfalé wà.

³ Mí kàfè àma dré mápà kitswálépi àma sè kítú àlo àlo títí i sè dhi wà.

⁴ Mí kòtrǐ àma ki tàkonzì i.

Tàko ko, àma ki tándi mà adré kpà mónnyá wáyí adrèbhá tàkonzì 'o àma rú dhi kya kǐ tri.

Mí kòtayí àma tà dré tabhǐle, àma ki 'òzo dhèle tàkonzì na dhi ko.>>

⁵ Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Àruka ni, dhya àlo àmi kòfalé dhi ni kitswá lǐle áyi arúpi véna ngátsi kítógá sè, tàá drá dhi: <Ama arúpi, mí afè má dré mápà na. ⁶ Angyá ko, áma arúpi àlo dhi alǐ làwú làvo lésè atsálé má vélé. Di, ma ngá àlo má dré kitswálé fèle drá dhi àko.> ⁷ Di akódhi ni arúpi dzó nda lé dhi ni go logóá drá dhi: <Mí lagù ma ko. Má asé dzóti dre. Ama áma ànzi íbe dhi, mà ayí dre. Má kitswá ngàle ngá fe mí dré bwà ko.> ⁸ Di, má adré mána tàá àmi dré dhi: Gba dhya dzó nda lé nda kàdré

ngàle ngá fe akódhi dré, dré adrélé áyi arúpi 'i dhi sè ko yà dhi, a ni nga ngá títi dré adrélé lèle dhi ki fe drá, dré adrélé zǎá landè àko ró dhi sè.

⁹ Má adré di tàá àmi dré dhi: Mì kàdré tà zi Gìká tí gò, kò'oró tà nda àmi dré. Mì kàdré ngá nda gò, mì kòkisúró. Mì kàdré dzóti ga gò, à kònzìró àmi dré. ¹⁰ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi tà zi Gìká tí dhi adré kisúá. Dhya adrélépi ngá nda dhi adré kisúá. Dhya adrélépi dzóti ga dhi dré dhi, à adré kpà nziá.

¹¹ Ami ànzi ki atá ro ni i, àmi ki mvá kàdré kosyá zi àmi tí dhi, mì ni tsì nì fe drá kòdhya? ¹² Kó ngalè, àmi ki mvá kàdré tà'ú bhú zi àmi tí dhi, mì ni tsì dàpáyà fe drá kòdhya? ¹³ Di àmi móndí kònzì ró ni i, mì kòni adrélé ngá dóro fe àmi ki ànzimvá i dré dhi be dhi, àmi ki Atá bhù na dhi ni Tirí Lólo fe dhya adrèbhá zǎá í tí dhi i dré tà tàndi ró!»

Yésu ni tà, tirí kònzì ki kàdrè àdhya be dhi

(A kònò kpà Mátáyò 12:22-30; Márokò 3:22-27)

¹⁴ Kítú àlo dhi, Yésu adré tá tirí kònzì dro agó àlo ábhábhá ro dhi lésè. Tirí kònzì nda kòpfò lásà dre dhi, ábhábhá nda dré kidhózó adrélé kúlí ta gò, móndí zyandre kònàle dhi ki líndrí dré gàzo bhwábhwa. ¹⁵ Di, àyi ki àrukabhá i dré àyikya tàzoá dhi: «Dhya kòdhi adré tirí kònzì ki dro topfòle móndí i lésè, Bèlèzèbúlè, tirí kònzì ki kàdrè ni rinyí sè.» ¹⁶ Ayi ki àruka i adré tá akódhi ni le tabhìle gò, i dré akódhi ni ti lizizó, kò'oró tà àlo líndrìga ró angálèpi Gìká vélésè dhi.

¹⁷ Di, Yésu dré ína tà i dré adrélé kisùle nda ni nizo kyá gò, tàzoá àyi dré dhi: «Òpì ángùdhi móndyá zálá dhi i dré adrézó ru lanzí àyi kòfalésè dhi, òpì nda ni tà ni akí títi. Dzó ángùdhi móndyá lá dhi i dré adrézó ru lanzí àyi kòfalésè dhi, dzó nda ni arí nyinyi. ¹⁸ Kòkpà kòdhi tìni, móndyá Sàtánà ni rinyí zàle dhi i kàdré ru lanzí àyi kòfalésè dhi, akódhi ni òpì ni kitswá àyi totó ngínìngìni ró? Má adré tà kòdhi ni ta, mì dré adrélé tàá dhi, má adré tirí kònzì ki dro Bèlèzèbúlè ni rinyí sè dhi sè. ¹⁹ Má kàdré mána tirí kònzì ki dro Bèlèzèbúlè ni rinyí sè dhi, àmi ki lebèbhá i adré di àyi ki dro àdhi ni rinyí sè? Di ásà dhi, àyi nda ki tà mì dré adrélé tàle nda ki bvó ta àyi. ²⁰ Di, má kàdré mána tirí kònzì ki dro Gìká ni tàndi ni rinyí sè dhi, kòdhi adré tadhá dhi, Gìká ni Opì atsá àmi kòfalé dre káyà dhi.

²¹ Agó kòmbá àlo àdzú ngá íbe bí dhi kàdré áyi dzó líkí dhi, akódhi ni ngá títi dhi i líná. ²² Di, dhya àzya rinyi ró akódhi ni lavúlépi dhi kàtsá àdzú bhu akódhi be gò, lavúzóá dhi, dhya nda ni akódhi ni àdzú ngá dré áyi togó bhàzo driá dhi ki tingá, akódhi ni ngá títi dhi ki topázó lanzílé.

²³ Dhya ángùdhi adrélépi túmání má be ko dhi, adré ína ru pfu má be. Dhya adrélépi móndí ki kimó túmání má be ko dhi, adré ína àyi ki lapé.»

Tirí kònzì ni agòma file móndí léna dhi

(A kònò kpà Mátáyò 12:43-45)

²⁴ Yésu gò tàá dhi: «Tirí kònzì àlo dhi kòpfò dhya àlo lésè dhi, adré anyálé àrà fà ro dhi i 'ásè, àrà í dré kitswázó lovólé lána dhi ni ndabe. Di, kòkitswá kisúá bwà ko dhi, adré tàá dhi: «Má ni go file áma dzó má dré apfòzo lásà dhi na.» ²⁵ Kògò tsàle dre dhi, adré kisúá dhi, à awá dzó nda ni 'álé, ngá lána dhi ki tobhàzo kpákpa dre. ²⁶ Di adré lile tirí kònzì àyi lavúbhá nzi-dri-rì dhi ki nda lizo àyi íbe gò, i dré adrézó tífilé adrélé dhya nda léna. Di dhya nda ni tà kùdù ro dhi vélé kònzì wáláká ni ni lavú.»

Kólénzé móndyá adrèbhá Gìká ni kúlí ka'í 'òle dhi i dré

²⁷ Yésu dré tá adrèrà'a tà nda ki ta dhi 'á dhi, tòkò àlo móndí zyandre i kòfalé dhi dré kúlí yòzo tàzoá drá dhi: «Kólénzé tòkò ámi todólèpi í léna gò, bà fèzo mí dré ndròle dhi dré!» ²⁸ Di, Yésu logó dhi: «Lavúlé dhi, kólénzé ína móndyá adrèbhá Gìká ni kúlí yi gò, i dré adrézó ka'íá 'òle dhi i dré!»

*Tà tadhále pròfètà Yónà ni tà rú dhi
(A kònò kpà Mátáyò 12:38-42)*

²⁹ Móndí zyandre lavúlé dhi ì dré tá adrérà'a ru kimó Yésu làga dhi 'á dhi, akódhi dré ngàzo tàá dhi: «Móndyá ándrò kòni i kònze. Ì adré àyikya tà líntríga ró dhi ni nda nòle. Di, à kitswá tà àzya líntríga ró dhi ni 'o àyi dré nòle dhi ko, kàdré ngbà 'í pròfètà Yónà àdhya 'i ko dhi. ³⁰ Tàko ko, ngóro Gíká dré tá áyi tà tadhále Yónà rú Nínivèbhá ì dré dhi tìni dhi, a ni kókpà áyi tà tadhá Móndí ni Mvá rú móndyá ándrò ni ì dré. ³¹ Kítú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, ópí kàdrì tòko ró bvò tàbhu na dhi drìle dhi ni nga tà bha móndyá ándrò ni ì dri. Tàko ko, ópí nda angá tá ína làwú làvo lésè alìle ópí Sòlòmónò ni tògyakúlí yi 'í. Di mì nò rè ká! Dhya kàdrì Sòlòmónò nda ni lavúlépi dhi be kònwàré! ³² Kòdhi íbe dhi, kítú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, Nínivèbhá ki nga tà bha móndyá ándrò ni ì dri. Tàko ko, Nínivèbhá nda ì dré tá tà Yónà dré longólé àyi dré dhi ni yìzo dhi, ì ladzá tá àyikya àyi ki togó 'í. Di mì nò rè ká! Dhya kàdrì Yónà nda ni lavúlépi dhi be kònwàré!»

*Tà tadhále tálà ni tà rú dhi
(A kònò kpà Mátáyò 5:15; 6:22-23)*

³³ «À dhì gà tálà bhàle àrà lùzu ró dhi na yà, kó ngalè lidrí zàna yà dhi ko na. Be ró dhi, à adré dhíá bhàle zá kuru mísá drìna, kitswálé móndyá títi adrébhá aflé dzó lé dhi ì kàdréro ngádra no be dhi bvò.

³⁴ Àmi mì, tálà adrelépi ngádra fe àmi rúbhá dré dhi 'i. Àmi mì kàdré dóro dhi, àmi rúbhá wáyi dhi ngádra 'á. Di, àmi mì kàdré ína drà ro dhi, àmi rúbhá wáyi dhi tìnímvá na. ³⁵ Mí kònò di dóro, ngádra mí léna dhi kàdréro tìnímvá ro ko. ³⁶ Di ásà dhi, àmi rúbhá wáyi dhi kàdré ngádra 'á gò, rúbhá nda ni kígá àlo dhi dré adrézó tìnímvá na ko dhi, àmi rúbhá nda ni adré rùkù ngádra kító na, ngóro tálà ni ngádra dré adrelé ngá kazá mí dré dhi tìni.»

*Yésu tà tà Fàrisáyò ì rú tatrítrí kúli tadhábhá íbe
(A kònò kpà Mátáyò 23:1-36; Márokò 12:38-40)*

³⁷ Yésu kòtà tà nda ì akilé dre dhi, Fàrisáyò àlo dhi dré akódhi ni zìzo ngá nya í bhàna. Yésu dré di lizo file dzó nda na gò, lirílé mísá làga. ³⁸ Di, Fàrisáyò nda dré ína nòzoá dhi, Yésu dzì drígá drìdrì ngá nyàma kandrá ko gò, líntrí ni dré gàzo tà nda sè. ³⁹ Gò Mírì dré tàzoá drá dhi: «Àmi Fàrisáyò ro ni i, mì adré àmikya kópò ki rúbhá dzi sàni kya íbe gò, àmi léna dhi, mì dré adrézó gàle ngá lovó sè bí, ìndì tà kònze sè bí. ⁴⁰ Àmi móndí azaaza ró dhi 'i! Gíká ngá ki rúbhá ledélépi dhi, ledé kókpà ngá ki 'alé ko? ⁴¹ Di mì kòfè ngá àmi ki kópò na ìndì àmi ki sàni na dhi ì lemerèbhá ì dré gò, ngá títi dhi ì kàtsáro ndì àko àmi dré.

⁴² Àmi Fàrisáyò ro ni i, kizà àmi ki ngá 'i! Mì adré ngá nzì tsàtsà títi mì dré adrelé lokólé àmi ki amvú na, lanzílé 'a be mudrí dhi ki àlo fe Gíká dré: ndìndì àmi ki ménètè, àmi ki rúwè, tsàle ngábí twátwa mì dré adrelé kidhílé dhi íbe.* Di, mì adré àmikya tà gyàgya 'òma ìndì Gíká ni lèma dhi ki tà tivì. Adré tá leá dhi, mì kàdré tà nda kòdhi ki 'o, ngá fèma Gíká dré dhi ni tivì àko ró.

⁴³ Àmi Fàrisáyò ro ni i, kizà àmi ki ngá 'i! Mì adré leá lirílé àrà líntrì àdhya lísàmbò dzó ì 'àsè dhi ì 'àsè. Mì adré kpà leá dhi, à kàdré mòdo fe àmi dré líntrì sè ngá lagírà ì 'àsè.

⁴⁴ Kizà àmi ki ngá 'i! Àmi ngóro mógo rabhá akilé gò, adrézó tatsílé dríàsà ni àko ró dhi ì tìni.»

* **11:42** 11:42 «Ménètè» ìndì «rúwè» kòni i, ngábí tàdzí be dóro adrelé kidhílé dhi 'i. A kònò Lèvitikè 27:30; Dùtèrònómè 14:22

⁴⁵ Gò tatrítrí kúlí tadhábhá kì àlo dré tazoá Yésu dré dhi: «Tadhálepi, mí kàdré tà kòdhi kì ta dhi, mí adré kókpà àma kì lodhá.»

⁴⁶ Di Yésu logó dhi: «Àmi tatrítrí kúlí tadhábhá ro ni i, kizà kókpà àmi kì ngá 'i! Mì adré àmikya ngá lanzilanzi kitswálé dòle bwà ko dhi kì tobhà móndí i dri gò, mì dré adrézó ndìndì drígámbíli so àyi kì ledézó dhi ko.

⁴⁷ Kizà àmi kì ngá 'i! Mì adré mógó kì tobhà pròfétà i dré, tágba àmi kì tábhí ì dré àyi kì tupfúzó todràle àyi dhi. ⁴⁸ Àsà dhi, mì adré àmikya tadhá dhi, mì ka'í tà àmi kì tábhí ì dré tá 'òle nda i. Tàko ko, ì tupfú tá àyikya pròfétà nda i gò, mì dré àmikya adrézó àyi kì mógó kì tobhà. ⁴⁹ Tà nda sè dhi, Giká tà tá àyi tògyá sè dhi: «Má ni pròfétà kì tibhù àpóstolò ìbe lile àyi véna. Di, ì ni àyi kì àruka kì tupfú todràle, adrézó àruka ni kì mì pfo.» ⁵⁰ Di àsà dhi, Giká ni pròfétà títi kidhólé tupfúlé todràle bvò bhàrà lésè atsálé ándrò dhi kì kàrí ni tà zi móndyá ándrò ni i tí, ⁵¹ kidhólé Abélé ni kàrí rú, atsálé Zàkàríyà pfùle dràle àlètàri i kòfalé àrà lólo be dhi ni kàrí rú. Ayíya, má adré tàá àmi dré dhi: Giká ni àyi títi nda kì kàrí ni tà zi móndyá ándrò ni i tí.

⁵² Àmi tatrítrí kúlí tadhábhá ro ni i, kizà àmi kì ngá 'i! Mì kíkí láti adrézó Giká ni tà ni dhi dre. Àmi kì tàndi, mì fí láti nda 'àsè ko gò, mì dré kpà móndyá adrèbhá tá lèá file dhi kì logázó.»

⁵³ Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, Fàrìsáyò nda i tatrítrí kúlí tadhábhá nda ìbe dhi ì dré ngàzo adrélé ligilé akódhi be rinyí sè, adrézó akódhi ni lizí tà bí dhi i sè, ⁵⁴ kitswázó akódhi ni 'o la'ile kúlí dré tá adrélé tàle dhi i silé dhi bvó.

12

Yésu kodzó àyi lebèbhá i tà twátwa i sè (A kònò kpà Mátáyò 10:26-33)

¹ Lókyá nda sè dhi, móndí lìzòlìzo lavulé dhi ì kimó tá ru, tsàle ì dré adrérà'a àyi kì pá ató àyi kòfalésè dhi 'á. Gò Yésu dré zyà kidhózó tà ta àyi lebèbhá i dré, tazoá dhi: «Mì kàdré àmi kì líkí tàkú Fàrìsáyò kya ni tà sè. Tàkú nda àyi kì túrúpfú tà 'i. ² Tà bàti ró dhi, à ni tà títi lùzu ró dhi kì tadhá ngádra 'á. A ni kpà tà títi zùle zùzù dhi kì 'o apfòle móndí ì dré nìle dóro. ³ Di àsà dhi, tà mì dré tàle tínímvá na dhi i, à ni yíá ngádra 'á. Tà mì dré tàle àmi kì àzya bína kòyàya sè dzó kì 'a kàle dhi i 'àsè dhi i, à ni longóá dzódrì i lésè.

⁴ Àma arúpi i, má adré tàá àmi dré dhi: Mì kòro dhya adrèbhá móndí kì rúbhá kì tupfú todràle gò, ì dré kitswázó tà àzya 'o bwà ko dhi i ko. ⁵ Má ni dhya kitswálépi mì dré ròle dhi ni tadhá àmi dré: Mì kàdré Giká, móndí kì rúbhá kì tupfuma àmvolésè, adrélépi rinyí ìbe kitswázó àyi kì bhe líferò na dhi ni ro kòdhya. Ayíya, má adré tàá àmi dré dhi: Mì kàdré akódhi nda ni ro kòdhya.

⁶ A adré zakó tsì kitsìkírínyà nzi dhi kì lagí làfa lò'wa nzí rì dhi i sè? Di tágba dré adrézó kònini dhi, Giká adré àyi nda kì àlo ni tà tivì ko. ⁷ Kàdré di àmi kì tà sè dhi, akódhi nà ndìndì àmi kì drìbhí i títi nàna. Di mì kòro ngá ko. Àmi kì tà lavú kitsìkírínyà zyandre dhi kya byá!

⁸ Má adré tàá àmi dré dhi: Dhya ángùdhi adrélépi tàá móndí i kandrá dhi i ka'í ma dre dhi, Móndí ni Mv́a ni kókpà tàá Giká ni ángéló i kandrá dhi, i ka'í akódhi nda dre. ⁹ Di, dhya ángùdhi adrélépi ína áma ga móndí i kandrá dhi, má ni kókpà akódhi nda ni ga Giká ni ángéló i kandrá. ¹⁰ Dhya ángùdhi adrélépi kúlí kònzi ta Móndí ni Mv́a rú dhi, Giká ni akódhi nda ni tàkonzì tri. Di, dhya adrélépi ína làdhá dha Tírí Lólo rú dhi, à kitswá akódhi nda ni tàkonzì tri ko.

¹¹ A kàdré àmi kì dri tàbvó tàle lisámbò dzó kì kàdrì i kandrásè, ópí i kandrásè ìndì móndí kàdrì i kandrásè dhi, mì kòbhà àmi kì togó adrélé lanzile tà mì dré dra tàle

àmi rúsè yà, kó ngalè mì ni tà nda ni ta ngíni ya dhi dri dhi ko. ¹² Angyá ko, Tirí Lólo ni tà mì dré kitswálé tàle dhi ni tadhá àmi dré gbă lókyá nda sè dhi nì.»

Pídhígó ngá líyí azaaza ró dhi ni tà dri dhi

¹³ Gò dhya àlo mónyá zyandre nda i kòfalé dhi dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, mí kòtà áma adrúpi dré dhi, kòlanzí ngá áma ki atá dré tayílé dhi i áma dré túmání í be.» ¹⁴ Di, Yésu logó drá dhi: «Arúpi, àdhi bhà ma adrélé tà àmi kòfalé dhi ki bvó lanzí dhi nì?» ¹⁵ Gò tàá mónyá títi dhi i dré dhi: «Mì kònò dóro, mì kàdréro àmi ki líkí ngá lovó kára be títi dhi ki tà sè. Angyá ko, dhyá ki lídrì adré ína áyi totó dhyá ki ngá i dri ko, gba à kàdré ngá íbe zyandre ró yà dhi.»

¹⁶ Gò dré pídhígó kònìdhi ni pìzo áyi dré, tàzoá dhi: «Ngá líyí àlo dhi ni amvú ka tá lànyá dóro. ¹⁷ Di akódhi dré ngàzo adrélé kisúá í léna dhi: «Má ni 'òá ngíni? Arà má dré adrézó áma lànyá bha líkílé dhi kitswá ko.» ¹⁸ Gò tàá dhi: «Má ni 'òá kònìni: Má ni áma kòbhó ki awú, àruka ni kàdrì àyi ki lavúbhá dhi ki sizo gò, áma lànyá wáyi bhàzo líkílé lána, áma ngá àruka íbe. ¹⁹ Di má ni go tàá má léna dhi: Ma ngá dóro má dré lokólé dhi íbe bí. Ngá nda ki kitswá áma ledé kóná bí. Nyànomvá dhi, má ni rè lovó, adrélé ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó lenzélé.» ²⁰ Di, Gíká gò ína tàá drá dhi: «Mì móndí azaaza 'i! Àndrò, ngátsi kònìdhi sè dhi, à ni ámi lídrì tingá. Di ngá mí dré lokólé mí dré dhi ki go adrélé àdhi dré?»»

²¹ Yésu gò tàá dhi: «Tà nda ni adré kókpà kònìni dhya ángùdhi adrélépi ngá lokó áyi tàndi dré gò, adrézó lemerè ro Gíká véna dhi dré.»

Dhyá ki togó bhàma lanzìle ko dhi

(À kònò kpà Mátáyò 6:25-34)

²² Gò Yésu dré tàzoá áyi lebèbhá i dré dhi: «Tà nda sè dhi, má adré tàá ámi dré dhi: Mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzìle àmi ki lídrì ni tà sè ko, ngalè mì ni dra àdho ngá nya ya dhi. Mì kòbhà kpà àmi ki togó adrélé lanzìle àmi ki rúbhá ni tà sè ko, ngalè mì ni dra àdho asó àmi rú ya dhi. ²³ Tàko ko, àmi ki lídrì lavú mányàngá byá. Àmi ki rúbhá lavú kpà kítá byá. ²⁴ Mì nò rè àrì i ká. Í kidhí ngá ko na. Í akónà kpà ngá ko na. Àyi kúkú àko, ìndì kòbhó àko. Di, Gíká adré ína ngá fe àyi dré tèle. Di àmi ki tà lavú tsì àrì kya ko? ²⁵ Àmi kòfalé dhi, àdhi ni kitswá áyi lídrì ni lókyá ni drì timbà tsà, dré adrélé áyi togó bha lanzìle dhi sè bwà dhi nì? ²⁶ Di mì kòkitswá tà mvá tsà kòdhi ni 'o bwà ko dhi, mì adré di àmi ki togó bha adrélé lanzìle tà àruka i sè àdho tà sè?»

²⁷ Mì nò rè ngalè pfò mbì na dhi i adré topfòle ngíni ya dhi ká. Í 'o àzì ko na. Í ledé kpà kítá ko na. Di, má adré mána tàá àmi dré dhi: Ndìndì ópí Sòlòmónò rúku ni íbe títi dhi asó tá kítá aveave pfò nda ki àlo àdhya tíni dhi ko. ²⁸ Gíká kàdré kó mbì adrélépi àndrò kònwa gò, kídrù dra bhèzoá àtsí na dhi ki tosó kònìni be dhi, a ni di vélé àmi ki tosó dóro áyi ki lavú ngíni? Àmi àmikya móndí tà ka'ika'í íbe tsà dhi 'i! ²⁹ Mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzìle, adrézó ndàá nìle ngalè mì ni dra àdho ngá nya ya, kó ngalè mì ni dra àdho ngá mvu ya dhi ko. ³⁰ Tàko ko, pàgánò títi bvò kòndi àdhya i adré àyikya ngá nda ki nda kòdhya landè àko ró. Àmi ki Atá nì kpà tàle dhi, àmi lovó íbe ngá nda ki kisúzó dhi be. ³¹ Di, mì kàdré àmikya Gíká ni Opì nda kòdhya gò, akódhi kòtimbaró kpà ngá nda i àmi dré.

Ngá làgí be kàdrì dhi ki lokoma bhù na dhi

(À kònò kpà Mátáyò 6:19-21)

³² Àmi pàrì mvá pabhá má làgàsè ni i, mì kòro ngá ko. Tàko ko, àmi ki Atá mìlèsè dhi dóro áyi Opì fèzo àmi dré. ³³ Di mì kòlàgí àmi ki ngá, làfa ni nì fèzo lemerèbhá i dré. Mì kòledé àmi dré tsungà kitswábhá akùle bwà ko dhi i. Mì kòlokó àmi dré ngá làgí be kàdrì, kitswábhá akílé bwà ko dhi i bhù na. Kònàle dhi, kùgú fì gà ko na. Órò

sì kpà gà ngá ko na. ³⁴ Tàko ko, àrà ángùdhi àmi ki ngá làgì be kàdrì dhi dré adrézó lána dhi na dhi, àmi ki togó ni adré kókpa kònàle.»

Màràbà adrèbhá tàmgà dri dhi i

³⁵ «Mì kàdré gànzi ró, adrélé àmi ki káfà 'ìle àmi ki kípilé 'á dhi íbe, ìndì àmi ki tálà dhìle adrélé kòle dhi íbe. ³⁶ Mì kàdré ngóro màràbà adrèbhá àyi ki mírì ni letè anzìrà'a gwányá lámó àdhya lésè, kònì dra atsá dzóti ga dhi, ì kònzìró akódhi dré be dhi i tìni. ³⁷ Kólénzé ni adré màràbà àyi ki mírì dré dra atsázó àyi ki kisú adrérà'a tàmgà dri dhi i dré! Má adré tà bàti ta àmi dré: Akódhi ni kítá àzì àdhya ni asó í rú, àyi ki 'òzo lírìlé mísá làgàsè gò, ngá fèzo àyi dré nyàle. ³⁸ Kólénzé ni adré àyi dré, àyi ki mírì kòkisú àyi adrérà'a tàmgà dri, gba kàtsá ngátsi kítógá sè yà, kó ngalè ngátsi kítógá àmvolésè yà dhi!

³⁹ Dì, lè mì kònì tà kònìdhi dóro: Dzó líyí kònì tá lókyá ángùdhi kùgú dré kitswázó atsálé dhi be dhi, kònò kitswá tá akódhi ni tayí àyi dzóti ño ko. ⁴⁰ Dì àmi ró dhi, mì kàdré kókpa gànzi ró. Tàko ko, Mòndí ni Mv́a ni atsá sàà mì dré adrélé kisùle ko dhi sè.»

*Màràbà tògya ró mírì ni dré kitswálé ka'ìle dhi
(A kònò kpà Mátáyò 24:45-51)*

⁴¹ Gò Pétèró dré akódhi ni lizízó tàzoá dhi: «Mírì, mí adré ngbà 'í kúlí alaala kòdhi ni ta àma dré àma pátí? Kó ngalè, mí adré tàà móndyá títí i dré?»

⁴² Dì Mírì logó dhi: «Màràbà tògya ró mírì ni dré kitswálé ka'ìle dhi, àdhi 'i? Akódhi nda, dhya mírì ni dré dra bhàle àyi màràbà àruka i drìle, kitswálé mányàngá fe àyi dré nyàle lókyá kitswálépi dhi sè dhi 'i. ⁴³ Màràbà nda ni mírì kàtsá akódhi ni kisú adrérà'a 'òá kònìni dhi, kólénzé ni adré akódhi dré! ⁴⁴ Má adré tà bàti ta àmi dré: Akódhi ni mírì ni akódhi ni bha adrélé àyi ngá títí dhi i drìle. ⁴⁵ Dì, màràbà nda kàdré ína kisùá í léna dhi <Àma mírì adré gile agòma sè> gò, dré kidhózó adrélé màràbà àgo ró ìndì tòko ró dhi ki tswa, adrézó ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó kpà wá tsi dhi, ⁴⁶ akódhi ni mírì ni atsá kítú dré adrélé letèle ko dhi tú, ìndì sàà dré adrélé ñile ko dhi sè. Dì a ni akódhi ni togá, akódhi ni tà bhàzo adrélé túmání móndyá Gìká ni ka'ìbhá ko dhi kya íbe.

⁴⁷ Màràbà ángùdhi adrélépi tà àyi mírì dré adrélé lèle dhi ki ni gò, adrézó tà nda ki 'o ko, adrézó kpà gànzi ró ko dhi, à ni akódhi nda ni bhwa vèsè be bí. ⁴⁸ Dì, màràbà ángùdhi adrélépi tà nda ki ni ko gò, adrézó tà kitswábhá à kòbhwa akódhi ásà dhi ki 'o dhi, à ni akódhi nda ni bhwa vèsè be tsà. Tàko ko, dhya ángùdhi tà bí dhi ki fèzo drá dhi tí dhi, à ni tà bí dhi ki zi kòdhya. Dhya ángùdhi tà bí dhi ki bhàzo drígá dhi tí dhi, à ni tà bí lavúlé dhi ki zi kòdhya.»

*Yésu alì tà ru lanzízó dhi ni bha móndí i kòfalé
(A kònò kpà Mátáyò 10:34-36)*

⁴⁹ «Má alì kitswálé àtsí so bvò dri. Má lè tá dhi, àtsí nda kòko dre! ⁵⁰ Dì, adré lèá dhi, má kòdo rè zyà bàtìsimò kizà àdhya. Àma togó adré kizà nya tò, tsàle lókyá tà nda dré dra ru 'òzo kitswálé títí dhi 'á. ⁵¹ Mì adré kisùá dhi, má alì bvò dri kitswálé tà kèdrìkèdri fe kòdhya? Kóko! Be ro dhi, má adré tàà àmi dré dhi: Má alì mána kitswálé tà ru lanzízó dhi ni bha móndí i kòfalé kòdhya! ⁵² Tàko ko, kidhólé nyànómvá dhi, móndí nzi dzó àlo na dhi ki ru lanzí àyi kòfalésè: na dhi ki àyi ki alá rì dhi i rú, ìndì rì dhi ki àyi ki alá na dhi i rú. ⁵³ I ni ru lanzí: Atá ni àyi alá àyi mváagó rú, ìndì mváagó ni àyi alá àyi atá rú. Andre ni àyi alá àyi mvátòkó rú, ìndì mvátòkó ni àyi alá àyi andre rú. Adrà ni àyi alá àyi àdramvá rú, ìndì àdramvá ni àyi alá àyi adrà rú.»

Lókyá nìma lanzílé dhi
(A kònò kpà Mátáyò 16:2-3)

⁵⁴ Yésu gò tàá móndyá zyandre nda i dré dhi: «Mì kàdré ndùrùku no adrérà'a angalé kítú dré ndirà lésè dhi, mì adré tàá dhi: <Gí ko, bhù nì dra dhi> gò, bhù nda dré dhizo bàti. ⁵⁵ Lyă kàdré avilé tàbhu lésè dhi, mì adré tàá dhi <Kítú nì dra ka> gò, dré kàzo bàti. ⁵⁶ Ami túrúpfúbhá 'i! Mì nì kó bvò kì làsú bhù m̀bhalé be dhi lanzílé dhi be dhi, mì kitswá di àmikya lókyá ándrò kòndi nì tà nì lanzílé bwà ko àdho tà sè?»

Mì lotó àmì kì tà tàbvó tàma kandrà
(A kònò kpà Mátáyò 5:25-26)

⁵⁷ «Mì kitswá adrélé tà kì kòfalé nì lanzílé, adrézó tà gyăgya kípè 'òle dhi bwà ko àdho tà sè? ⁵⁸ Mì kàdré lile dhya adrélépi àmì asíkì dhi be tàbvó tără na dhi, lè mí kòndà látì mì dré kitswázó ru yi akódhi be drìdrì mì dré tsàzo dhi kandrà. Mí kò'o kònini ko dhi, akódhi nì àmì dri tàbvó tàlepi kandrà, tàbvó tàlepi nda dré àmì fèzo pòlìsì drígá gò, akódhi nda dré àmì bhèzo bǎdzó na. ⁵⁹ Má adré tàá mí dré dhi: Mí kitswá apfòle kònalésè ko, tsàle lókyá mí dré dra màri nda nì logózó akílé títi dhi 'á.»

13

Dhyá kì togó ladzama

¹ Lókyá nda sè dhi, m̀ndí àruka ì dré alizo Yésu vélé, m̀ndí àruka Gàliláyà lésè dhi kì tupfuma nì tà longó drá. Pílátò 'o tá àyi nda i tupfúlé todràle, ì dré tá adrérà'a mòbòmà fe Gíká dré dhi 'á. ² Di Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Mì adré kisúá dhi, dhya Gàliláyà lésè nda ì 'o tá tàkonzì m̀ndyá àruka títi Gàliláyà na dhi kya kì lavú, ì dré kizà nyàle todràzo làsú be kònini dhi sè? ³ Kóko! Di, má adré mána tàá àmì dré dhi: Mì kòladzá àmì kì togó ko dhi, mì nì kókpà todrà akílé títi àyi nda i tíni. ⁴ Kàdré ngalè dhya mudrí-drì-nzi-drì-na dzó mvumvù Silòwámà àdhya dré tá arízó àyi dri àyi kì tupfú dhi kì tà sè dhi, mì adré kisúá dhi, àyi nda ì 'o tá tàkonzì m̀ndyá àruka títi adrèbhá Yèrúsalemà na dhi kya kì lavú? ⁵ Kóko! Di, má adré mána tàá àmì dré dhi: Mì kòladzá àmì kì togó ko dhi, mì nì kókpà todrà akílé títi àyi nda i tíni.»

Pídhigó figi fa lò'wa 'àlepi ko dhi nì tà dri dhi

⁶ Yésu gò pídhigó kònìdhi nì pi àyi dré, tàzoá dhi: «Agó àlo dhi bhe tá figi fa àyi amvú vìnò àdhya na. Bvóá dhi, dré lizo lò'wa nda sílá ká, di, dré kisúzóá ko. ⁷ Gò dré tàzoá amvú nda nì líkìlépi dré dhi: <Mí nò rè ká! Kóná na, má landú lò'wa nda kile figi fa kònìdhi sílé ká, di, má dré kisúzóá ko. Mí ga di akódhi. Adré bvò kíkì àngyá àdho tà sè?» ⁸ Di, amvú líkìlépi nda gò logóá drá dhi: <Mírì, mí gò rè tayiá kóná kònìdhi sè ká. Má nì kìnì zálá dhi nì agá kúrú gò, mbì ànwá dazo driá. ⁹ Aruka nì, a nì go lò'wa 'a kóná adrélépi alile dhi sè. Di, kò'a ko dhi, mí nì kitswá 'òá gàle.»

Yésu tídrí tòkó àlo dhi sàbátù tú

¹⁰ Sàbátù àlo dhi, Yésu adré tá tà tadhá Yúdà ànzi kì lísám̀bò dzó kì àlo na. ¹¹ Di tòkó àlo tírì kònzì dré rúbhá nì nì 'òzo adrélé drà ro dhi tá kpà kònàle. Tírì nda 'o tá akódhi nì àmvò atrulé vwàle kóná be mudrí-drì-nzi-drì-na gò, akódhi dré kitswázó àyi kidzì bwà ko. ¹² Di Yésu kònò tòkó nda dre dhi, dré akódhi nì azízó, tàzoá drá dhi: «Tòkó, à atrì mí àmì drà lésè dre!» ¹³ Dré drígá bhàzo akódhi dri gò, gbá kòdhwa, akódhi dré àyi kidzìzo gò kidhólé adrélé Gíká nì rú bha kùle.

¹⁴ Di, lísám̀bò dzó nda nì kàdrì nì togó dré aswázó Yésu rú, dré m̀ndí tídrílé sàbátù tú dhi sè. Gò dré tàzoá m̀ndyá zyandre kònàle dhi i dré dhi: «Kítú adrézó àzì 'o ásà dhi i nzi-drì-àlo. Lè mì kàdré di alile àmì kì 'o tídrílé kítú nda i sè, kítú sàbátù àdhya sè ko.» ¹⁵ Di, Mírì logó drá dhi: «Àmì túrúpfúbhá 'i! Sàbátù tú dhi, àmì àlo àlo títi

dhi i, mì adré àmi ki tí 'i yà, kó ngalè àmi ki púndà 'i yà dhi ki atrì àrà ì dré adrézó ngá nya dhi lésè, adrézó àyi ki se lile yí mvu dhi ko? ¹⁶ Adré di tá leá ko, à kàtrì tòkó Abàràrà ni zapi ró Sàtánà dré tá 'ile vwàle kóná be mudri-drì-nzi-drì-na kònìdhi sàbátù tú dhi?» ¹⁷ Yésu kòtá tà nda dre dhi, akódhi ni kàribhá títi dhi ì adré tá véle kanyò ro. Di, mónyá zyandre títi dhi ì adré tá àyikya lenzélé, tà títi línđrìga ró dré tá adréle 'òle dhi ki tà sè.

Tà tadhále mùtáđi lò'wa ni tà rú dhi
(A kònò kpà Mátáyò 13:31-32; Márokò 4:30-32)

¹⁸ Gò Yésu dré tàzoá dhi: «Giká ni Opì sù ngóro àdho tìni? Má ni tà ni ni tadhá àdho ngá rú? ¹⁹ Opì nda sù ngóro mùtáđi lò'wa dhya àlo dré dòle rìle áyi amvú na dhi tìni. Lò'wa nda dré apfòzo mbàle atsálé fa tìni gò, àrì ì dré bhà sizo kólá ni ì drìna.»

Tà tadhále tàkú ni tà rú dhi
(A kònò kpà Mátáyò 13:33)

²⁰ Yésu gò tàá dhi: «Má ni kitswá Giká ni Opì ni tà tadhá àdho ngá rú? ²¹ Opì nda sù ngóro tàkú mvá tsà tòkó àlo dré adólé amulé fónđro kàdrì dhi be gò, tàkú nda dré fónđro nda ni 'òzo avólé títi dhi tìni.»

Fìma dzóti wàlepi ko dhi 'ásè dhi
(A kònò kpà Mátáyò 7:13-14, 21-23)

²² Yésu dré tá adrérà'a lile Yèrúsalémà na dhi 'á dhi, adré tá lavulé tà tadhábe bhàandre ì 'ásè ìndì bhà tsàtsà ì 'ásè. ²³ Gò mónđi àruka ì dré akódhi ni lizizó tàzoá dhi: «Mìrì, mónyá dra lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisúbhá dhi ki ngbà 'í adré tsà?» Di Yésu logó àyi dré dhi: ²⁴ «Mì kàdré àmi ki rìnyí fe títi fizo Giká ni Opì na dzóti wàlepi ko dhi 'ásè. Tàko ko, má adré tàá àmi dré dhi: Mónđi zyandre dhi ki láti nda kitswázó tá file lána ká. Di, ì kitswá àyikya file bwà ko. ²⁵ Lókyá dzó líyí dré dra ngàzo dzóti asé dhi tú dhi, a ni àmi ki ki kivi na. Gò mì dré kidhózó adréle dzóti ga, adrézó tàá dhi: «Mìrì, mí nzì àma dré dzóti wà!» Di, a ni logóá àmi dré dhi: «Má nì àmi ko. Má nì ngalè mì angá ángolésè ya dhi ko.» ²⁶ Di mì ni tàá dhi: «Mà nya tá ngá, ìndì mà mvu tá ngá túmání mí be. Mí tadhá tá kpà tà àma ki láti andre ì 'ásè.» ²⁷ Di, dzó líyí nda ni go logóá àmi dré dhi: «Má nì àmi ko. Má nì ngalè mì angá ángolésè ya dhi ko. Àmi tà kònzi 'obhá títi ni ì, mì nga má m̀lèsè!»

²⁸ Di mì ni Abàràrà ki no, Isákà íbe, Yàkóbhò be, ìndì pròfétà títi dhi íbe Giká ni Opì na gò, àmi ki bhèzo kivi na. Kònale dhi, à ni adré tongolé, adrézó kpà síkálándrà tsi. ²⁹ Mónđi ki alì kítú dré apfòrà lésè, kítú dré ndìrà lésè, kurú lésè, ìndì tàbhu lésè gò, lírìlé mísá làgàsè Giká ni Opì na. ³⁰ Di, mì yi rè ká! Mónđi àruka adrèbhá bvólé ro nyànomvá dhi ki go adréle drìdrì. Mónđi àruka adrèbhá drìdrì nyànomvá dhi ki go adréle bvólé ró.»

Yésu ngo Yèrúsalémà ni tà sè
(A kònò kpà Mátáyò 23:37-39)

³¹ Lókyá nda sè dhi, Fàrìsáyò àruka ì dré àyi ki kisízó ànyi Yésu làga, tàá drá dhi: «Mí nga kònwàsè lile àrà àzya na! Tàko ko, Eródè adré ina àmi le pfùle dràle.» ³² Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì lì tàá kílìwá kòdhi dré dhi: «Andrò tsàle kídru dhi, má ni tìrì kònzi ki dro topfòle mónđi ì lésè, adrézó mónđi ki tidrì àyi ki drà ì lésè. Kítú ni na sè dhi, má ni àma àzì 'o akílè títi.» ³³ Di, àndrò, kídru, tsàle kítú bvóá dhi tú dhi, adré leá dhi, má kògò adréle lile drìdrì. Tàko ko, kitswá à kòpfu pròfétà àlo dràle àrà twá Yèrúsalémà rúsè dhi na dhi ko.

³⁴ A! Yèrúsalémà, Yèrúsalémà, mì adrélepi pròfétà ki tufú todràle, adrézó kpà dhya Giká dré adréle amùle mí véle dhi ki lebhé todràle kírà sè ni! Tsàle vésè be ángopí, má lè tá àmi ànzi ki kimólé má zàle, ngóro tà'ú dré adréle áyi ànzimvá ki

kimó áyi kupfú zàle dhi t́ini dhi? Di, m̀i lè tá àmikya ko. ³⁵ Di m̀i yi r̀e ká! A tayí àmi k̀i dzó ngbo dre. Má adré tàá àmi dré dhi: M̀i gò véle áma no ko, tsàle lókyá m̀i dré dra tàzoá dhi <Tà tani kàdré dhya adrélépi al̀ile M̀iri ni rú sè dhi dri!> dhi 'á.»*

14

Yésu tidrí agó àlo dhi sàbátù tú

¹ Sàbátù àlo dhi, Yésu l̀i tá ngá nya Fàr̀isáyò k̀i kàdr̀i k̀i àlo bhàna. M̀onnyá k̀onàle dhi ì adré tá akódhi ni m̀i ga. ² Gò agó àlo rúbhá tovólépi dhi dré al̀izo áyi totó Yésu kandrá. ³ Di Yésu dré lizizóá Fàr̀isáyò ì tí t́at́r̀it́r̀i kúli tadhábhá íbe dhi: «Áma k̀i t́at́r̀it́r̀i kúli ka'í, à kàdré m̀ondí k̀i tidrí sàbátù tú dhi 'í? Kó ngalè, ka'í ko?» ⁴ Di, ì dré àyikya adrézó k̀iri. Di Yésu dré drígá bhazo agó nda dri, akódhi ni tidr̀izó gò, láti fèzo drá dré l̀izo. ⁵ Dré gòzo lizíá àyi tí dhi: «Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré mvámvá íbe yà kó ngalè tí àlo dhi íbe yà gò, dré dhèzo bhú na sàbátù tú dhi, dhya nda kitswá ts̀i aséá gb̀a kítú nda sè ko?» ⁶ Di, ì kitswá tá àyikya kúli logó tà nda dri bwà ko.

Dhyá k̀i tà bhàma k̀ini mi dhi

⁷ Gò Yésu dré atógyazoá dhi, m̀onnyá azilé ngá nya nda ì adré tá àyikya lir̀irà lindr̀i àdhya k̀i kipè kòdhya. Di dré tà tadházó àyi dré k̀oǹini: ⁸ «À kàdré àmi zi gwányá làmó àdhya na dhi, mí kòlir̀i àrà lindr̀i àdhya na ko. Tàko ko, àruka ni, dhya àmi zìlepi nda zi kpà m̀ondí àzya àmi lavúlépi lindr̀i sè dhi 'í. ⁹ Kàdré k̀oǹini dhi, a ni al̀i tàá mí dré dhi: <M̀i tayí lir̀irà k̀oǹidhi dhya kòdhi dré.> Di kanyò ni àmi 'o, mí dré adrérà'a l̀ile lir̀ilé àrà kùdù ro dhi na dhi 'á. ¹⁰ Di, à kàdré àmi zi ngá nya dhi, mí kòlir̀i mína àrà kùdù ro dhi na, kitswále dhya àmi zìlepi nda k̀oǹi atsá dhi, kòtaró mí dré dhi: <Áma arúpi, mí nga l̀ile lir̀ilé àrà lindr̀i àdhya na!> Di tà nda ni lindr̀i fe mí dré m̀onnyá títi m̀i dré adrézó lir̀ilé mísá làgàsè tùmáni àyi íbe dhi ì m̀ilésè. ¹¹ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi áyi tà bha kuru dhi, Giká ni akódhi nda ni tà tir̀i k̀ini mi. Di, dhya adrélépi áyi tà bha k̀ini mi dhi, Giká ni akódhi nda ni tà tingá kuru.»

¹² Gò Yésu dré tàzoá dhya áyi azilépi nda dré dhi: «M̀i kàdré gwányá 'o m̀ondí ì dré dhi, gba kàdré kítú rir̀i sè yà, kó ngalè ìndró sè yà dhi, mí kòzi àmi arúpi ì 'i yà, àmi adrúpi ì 'i yà, àmi aró ì 'i yà, kó ngalè àmi bhází ngábhá ro dhi ì 'i yà dhi ko. Tàko ko, mí kàdré 'oá k̀oǹini dhi, àyi nda k̀i go kpà àmi zi ngá nya, tà mí dré 'òle àyi dré nda ni vúdri logózó mí dré. ¹³ Di, mí kàdré gwányá 'o dhi, mí kòzi mína lemerèbhá ì, m̀ondí rúbhá be yà yà dhi ì, mèrèkpè ì, ìndi m̀i kùdúkùdu íbe kòdhya. ¹⁴ Di Giká ni tà tani bha mí dri ásà. Tàko ko, àyi nda ngá àko logólé mí dré. Di, Giká ni ìna tà mí dré 'òle nda ni vúdri logó mí dré, kítú m̀onnyá gyágya dhi ì dré dra ngàzo dràdrà 'àsè dhi tú dhi ǹi.»

Pídhi gó gwányá kàdr̀i ni tà dri dhi

(A k̀onò kpà Mátáyò 22:1-10)

¹⁵ M̀onnyá adrèbhá tá mísá làgàsè tùmáni Yésu be dhi k̀i àlo kòyi tà nda dre dhi, dré tàzoá drá dhi: «Kólénzé ni adré dhya dra gwányá nyabhá Giká ni Opì na dhi ì dré!»

¹⁶ Gò Yésu dré tàzoá drá dhi: «Agó àlo dhi adré tá gwányá kàdr̀i dhi ni 'o gò, dré m̀ondí zyandre dhi k̀i azizó kitswále ngá nya. ¹⁷ Lókyá gwányá nda ni nyazo dhi kòkitswá dre dhi, dré áyi màràbà ni mùzo l̀ile tàá m̀onnyá ì dré tá azilé nda ì dré dhi: <M̀i al̀i wà! Tà títi dhi ì gànzi ró.> ¹⁸ Di, àyi àlo àlo títi nda ì dré ngàzo adrélé tàá dhi, à kòdo àyi k̀onzi ko. Tà logá àyi ǹi. Dhya dr̀idri dhi tà tá dhi: <Má gi mána amvú. Adré leà dhi, má kòlì noá. Má adré àmi ti lizí, mí kòdoró ma k̀onzi ko!> ¹⁹ Azya ni tà tá dhi: <Má gi mána tí mudr̀i dhi ì. Má adré l̀ile tí nda k̀i tabh̀i. Má adré àmi ti lizí,

* 13:35 13:35 A k̀onò Longó ì 118:26.

mí kòdoró ma kònzi ko!»²⁰ Azya ni tà tá dhi: «Má mo rè tòkó nyànomvá. Ásà dhi, má kitswá lile kònale bwà ko.»

²¹ Gò màràbà nda dré agòzo ta nda ki longó áyi mírì dré. Di dzó líyí nda ni togó dré aswázó gò, dré tàzoá áyi màràbà nda dré dhi: «Mí lè mbèlè bhàandre ni láti andre i 'ásè ìndì láti tsàtsà i 'ásè. Mí adrì lemerèbhá i, mómndí rúbhá be yàyà dhi i, mǐ kùdúkùdu i, tsàlè mèrèkpè íbe, alìzo àyi íbe kònwa.»

²² Gò màràbà nda dré gòzo agòlè tàà dhi: «Mírì, má 'o tà mí dré tàlè dhi dre. Di, àrà àngyá dhi dhu rè be.»²³ Di dzó líyí nda dré tàzoá áyi màràbà nda dré dhi: «Mí lè láti gbàbhú na dhi i 'ásè, ìndì láti amvú làga dhi i 'ásè. Mí 'o mómndí i afílé rinyí sè áma dzó lé, áma dzó kògaró mómndí i sè bí be dhi bvó.»²⁴ Tàko ko, má adrè tàà àmi dré dhi: «Dhya má dré tá azilé drìdrì nda ki àlo kitswá ína áma gwányá tabhì nyàlè ko.»»

Tà títi dhi ki gàma adrézó Yésu ni lebè dhi

(A kònò kpà Mátáyò 10:37-38)

²⁵ Mómndí zyandre lavulè dhi i adrè tá lile túmání Yésu be láti 'ásè. Gò akódhi dré áyi alázo tàà àyi dré dhi: ²⁶ «Dhya ángùdhi adrélèpi alìlè má vélé gò, dré adrézó áma le áyi atá ni lavú, áyi andre ni lavú, áyi tòkó ni lavú, áyi ànzi ki lavú, áyi adrúpi ki lavú, áyi amvúpi ki lavú, ìndì áyi tàndì ni lídrì lavú ko dhi, dhya nda kitswá adrélè áma lebèlèpi ró ko.»²⁷ Dhya ángùdhi adrélèpi áyi fa kípakipa do, adrézó alìlè má vélé dhi ko dhi, kitswá kpà adrélè áma lebèlèpi ró ko.

²⁸ Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré dzó mvumvù le sílè dhi, adrè zakó rè zyà lírìlé làfa í dré dra dzó nda ni sìzo ásà dhi ni nda nìlè 'íká, nòzoá ngalè i làfa íbe kitswázó dzó nda ni si akílé títi bwà yà dhi?²⁹ Tàko ko, kòbhà dzó nda ni pá gò, kitswázó síá akílé bwà ko dhi, mómndí títi dra dzó nda ni nobhá dhi ki akódhi ni gu,³⁰ adrézó tàà dhi: «Mì nò ká! Agó kòdhi kidhó tá dzó sílè gò, dré kitswázó síá akílé bwà ko!»

³¹ Kó ngalè, ópí àlo dhi kàdré 'òlè lile àdzú bhu ópí àzya be dhi, adrè zakó rè zyà lírìlé kisúá 'íká ngalè àyi áyi sòdá ngùlù-mudrí dhi íbe dhi ki kitswá ópí àzya i sòdá ni ngùlù-nyadhi-àlo dhi íbe adrèbhá alìlè dhi ki lavú bwà yà dhi?³² Akódhi kònò i kitswá ko dhi, adrè mómndí ki mu lile ópí àzya nda véna, dré rè dhu adrèrà'a vwàvwà ro dhi 'á, akódhi ni ti lizí àdzú kàdréro àyi kòfalésè yó.³³ Kókpà kòdhi tíni, dhya ángùdhi àmi kòfalé, áyi ngá títi dhi ki gàlèpi ko dhi, kitswá ína adrélè áma lebèlèpi ró ko.

³⁴ Tà'í ngá dóro 'i. Di, tà'í ni aswaaswa kòtì akílé lásà dhi, à ni kitswá logóá ngíni?

³⁵ Akódhi ni àzì vélé kìnì dré yà, kó ngalè kòròsò àṅwá dré yà dhi yó. A adrè vélé ndìrì kutúákutua.

Dhya ángùdhi adrélèpi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi!»

15

Pídhigó kábilígyà avìlèpi dhi ni tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 18:12-14)

¹ Kítú àlo dhi, mèdáyì lagíbhá bí dhi i ìndì mómndí bí adrélè nòlè tàkònzìbhá ro dhi íbe dhi i adrè tá àyi ki kisí ànyì Yésu làga kitswálé akódhi ni kúlí yi.² Di Fàrisáyò i tatrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi i dré dhèzo adrélè Yésu ni ndrì, adrézó tàà dhi: «Dhya kòdhi adrè ína tàkònzìbhá ki ka'í, adrézó ngá nya túmání àyi íbe!»

³ Di Yésu dré pídhigó kòndhi ni pìzo àyi dré, tàzoá dhi: ⁴ «Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré kábilígyà íbe nyadhi-nzi gò, àyi ki àlo dré avìzo dhi, a ni 'òá ngíni? A ni zakó tsì kábilígyà nyadhi-su-dri-mudrí-dri-nzi-dri-su nda ki tayí ngálángbá 'á gò, lizo akódhi avìlèpi nda ni ndabe, tsàlè lókyá dré dra kisúzóá dhi 'á.»⁵ Di kòkisú kábilígyà nda dre dhi, a ni adóá abhélé í kembé,⁶ nzìzo ába í bhàna arí sè. Kòtsa dre dhi, a ni áyi arúpi ki azí áyi bhàzì íbe, tàzoá àyi dré dhi: «Mà kòlènzé túmání àmi íbe wà! Àngyá ko, má

kisú kábilígyà mána avìlepi ni dre.> ⁷ Má adré tàá àmi dré dhi: Kókpà kòdhi tìni, arí adré gàle bhù na bǐ tàkonzì líyí àlo áyi togó ladzálépi dhi ni tà sè, arí móndí gyágya nyadhi-su-drǐ-mudrí-drǐ-nzi-drǐ-su avìbhá ko dhi ki tà sè dhi ni lavú.»

Pídihígó làfa lò'wa avìlepi dhi ni tà dri dhi

⁸ «Kó ngalè, tòkó àlo dhi kàdré làfa lò'wa íbe mudrí gò àlo ni dré avìzo dhi, a ni 'òá ngíni? A ni zakó tsǐ tálà dhi, adrézó áyi dzó 'alé awá títi adrézó làfa lò'wa nda ni nda, tsàle lókyá dré dra kisúzóá dhi 'á. ⁹ Di kòkisú dre dhi, a ni áyi arúpi ki azí áyi bhàzǐ íbe, tàzoá àyi dré dhi: <Mà kòlenzé túmání àmi íbe wà! Angyá ko, má kisú làfa lò'wa mána avìlepi ni dre.> ¹⁰ Má adré tàá àmi dré dhi: Kókpà kòdhi tìni, arí adré gàle ángéló Gíká àdhya i kòfalé bǐ, tàkonzì líyí àlo áyi togó ladzálépi dhi ni tà sè.»

Pídihígó mváagó avìlepi dhi ni tà dri dhi

¹¹ Yésu gò pídihígó kònìdhi ni pi, tàzoá dhi: «Agó àlo dhi tá ànziàgo íbe rǐ. ¹² Gò mvá tùgu ró dhi dré tàzoá áyi atá dré dhi: <Tátá, mí afè má dré ngá má dré kitswálé kisulé ámi tàyilé ro dhi i.> Di akódhi ni atá dré tàyilé nda ni lanzízo áyi dré kàyo ni be.

¹³ Gí ko, mvá tùgu nda dré áyi ngá títi nda ki lagízó, làfa ni ni dòzo lìzo ába làwú làvo na. Kònàle dhi, dré ngàzo tatsíle tà swà 'obe, làfa ína ni kizázó. ¹⁴ Kòkizá ngá nda akíle títi dre dhi, kàràbhò dré dhèzo bvò nda na gò, ngá dré kitswálé nyàle dhi dré véle adrézó yókódhó. ¹⁵ Di dré ngàzo lìle àzǐ lizǐ 'òle bhàmvá àlo bvò nda lé dhi véna. Gò bhàmvá nda dré akódhi ni mùzo lìle áyi amvú na adréle áyi tǐgá ki líkǐ. ¹⁶ Mvǎ tùgu nda tá lovó íbe tò mánýàngá tǐgá nda ì dré tá adréle nyàle dhi ki adózó nyàle. Di, à fè tá drá ngá àlo dré kitswálé nyàle dhi ko.

¹⁷ Tà nda kòfǐ akódhi rú dre dhi, dré ngàzo kisúá í léna dhi: <Áma atá ni àzibhá ángopǐ dhi i mánýàngá íbe bǐ gò, má dré mána adrézó dràle tàbirǐ dré dhi? ¹⁸ Má ni nga nzìle áma atá bhàna gò, tàá drá dhi: Tátá, má 'o tàkonzì Gíká rú, ìndǐ mí rú. ¹⁹ Kitswá véle mí dré gòzo adréle áma zi ámi mvá ro dhi ko. Mí kòdo véle ma ngóro ámi àzibhá ki àlo tǐni.> ²⁰ Gò dré ngàzo láti do nzìzo áyi atá bhàna.

Dré rè dhu adrérà'a vwàvwà ro bhà rúsè dhi 'á dhi, atá ni dré akódhi ni nòzo, kizà dòzo áyi togó na akódhi ni tà sè gò, ràzo dhèle agá akódhi ni kamú. ²¹ Gò mvá tùgu nda dré tàzoá drá dhi: <Tátá, má 'o tàkonzì Gíká rú, ìndǐ mí rú. Kitswá véle mí dré gòzo adréle áma zi ámi mvá ro dhi ko.> ²² Di, atá ni dré ína tàzoá áyi màràbà i dré dhi: <Mì adó kánzò avèlépi lavúle dhi asóle akódhi rú mbèlè. Mì adó trónó asóle drǐgá, kámókà ki adózó kpà tosóle pá. ²³ Mì asé tí ngbòlò dò ro dhi lìle, mà kònyaró gwányá lenzézó lavúle. ²⁴ Tàko ko, áma mvá kònìdhi drà tá ína dràdrà gò, dré gòzo adrǐlé! Avì tá ína avìavì gò, má dré gòzo kisúá!> Di ì dré kidhózó adréle gwányá 'o.

²⁵ Lókyá nda sè dhi, agó nda ni mvá kàyo tá amvú na. Dré tá adrérà'a anzǐlé atsálé ànyǐ bhà làga dhi 'á dhi, dré làrǐ yǐzo longó íbe. ²⁶ Di dré màràbà ki àlo azízó gò, lizízóá tíá ngalè kònàle àdho tà 'i ya dhi. ²⁷ Màràbà nda dré logózóá drá dhi: <Ámi adrúpi anzǐ ni gò, ámi atá dré tí ngbòlò dò ro dhi ni 'òzo lìle, dré gòle akódhi ni kisú líná dhi sè.> ²⁸ Di mvá kàyo nda ni togó dré ngàzo aswálé gò, dré ína fǐma dzó na dhi ni gàzo rè. Atá ni kòyi tà nda dre dhi, dré apfòzo akódhi ni ti lizǐ, kòfǐró be dhi bvò. ²⁹ Di, mvá kàyo nda dré ína logózóá áyi atá dré dhi: <Mí nò rè ká! Kóná bǐ, má 'o àzǐ mí dré ámi màràbà tǐni, ámi tòlǐ ki àlo ño àko ró. Di, mí afè ndìndǐ má dré ndrǐ mvá àlo dhi, mà kònyaró lenzézó túmání áma arúpi íbe dhi ko. ³⁰ Di, ámi mváagó ámi ngá títi dhi ki kizálépi akíle tòkó zàràbhù ki tà dri kòdhi kánzǐ dre dhi, mí dré mína tí ngbòlò dò ro dhi ni 'òzo lìle drá!> ³¹ Atá ni gò tàá drá dhi: <Áma mvá, àma ngbú túmání mí be. Ngá títi mána i, mína 'i. ³² Di, adré tá leá dhi, mà kò'o gwányá

lenzézó. Angyá ko, ámi adrúpi kòdhi drà tá ína dràdrà gò, dré gòzo adrílé! Avì tá ína avìavì gò, mà dré gòzo kisúá!»

16

Pídhígó dhya ngá likílépi tògyá sè dhi ni tà dri dhi

¹ Gò Yésu dré pídhígó kònìdhi ni pìzo áyi lebèbhá i dré, tàzoá dhi: «Ngá líyí àlo dhi bhà tá dhya àlo adrélé áyi ngá ki líkí. Gò à dré akódhi nda ni asíkizo ngá líyí nda véna, tàzoá dhi: <Akódhi adré ámi ngá ki kizá.> ² Di ngá líyí nda dré akódhi ni azizó, lizizóá tíá dhi: <Tà má dré adrélé yìle ámi tà dri kòdhi, àdho tà 'i? Mí tà rè má dré, mí 'o àzì bhàle mí drígá dhi ngíni ya dhi ká! Angyá ko, mí kitswá véle adrélé áma ngá likílépi ró ko.>

³ Di ngá likílépi nda dré ngàzo kisúá í léna dhi: <Má ni 'òá ngíni? Tàko ko, áma mírì adré 'òle àzì kòndi ni tingá má drígàsè. Áma rìnyí kitswá ína má dré amvú 'àzo dhi ko. Ngá zizì ni tá kpà adré má dri kanyò ro. ⁴ Má nì tà má dré dra 'òle dhi be, à kònì dra àzì kòndi ni tingá má drígàsè dhi, mómí ì kòka'író ma dòle àyi véna dóro.> ⁵ Di dré ngàzo mómíyá áyi mírì ni màri íbe àyi rú dhi ki azì àlo àlo tíí. Gò dré lizizóá dhya drìdrì dhi tí dhi: <Áma mírì ni màri mí rú dhi ángopí?> ⁶ Akódhi nda logó dhi: <Dò òlívè àdhya tsímangóro nyadhi-nzi.> Di ngá likílépi nda tà drá dhi: <Mí adó ámi wárágà, lírízó mbèlè tisiá dhi: nyadhi-rì-drì-mudrí.> ⁷ Gò dré lizizóá àzya ni tí dhi: <Mì, áma mírì ni màri mí rú dhi ángopí?> Akódhi logó dhi: <Ngánò sákì nyadhi-nzi.> Di ngá likílépi nda tà drá dhi: <Mí adó ámi wárágà tisiá dhi: nyadhi-su.>

⁸ Amvolàsà, mírì nda kòyi tà áyi ngá likílépi gyágya ko nda dré 'òle dhi dre dhi, dré akódhi ni tà bhàzo kuru, dré tá tà 'òle tògyá sè dhi sè. Tàko ko, mómíyá bvò kòndi àdhya ì adré àyikya tà 'o tògyá sè àyi kòfalèsè, mómíyá ngádra àdhya kya ki lavú.

⁹ Má adré di tàá àmi dré dhi: Mì kàdré mómí ki 'o adrélé àmi ki arúpi i ró làfa bvò kòndi àdhya sè, kitswále làfa nda kònì dra akí dhi, à kòka'író àmi file bhà dra adrébhá kóná vèsè kólyá dhi i 'ásè be dhi bvó.

¹⁰ Dhya ángùdhi kitswálepi adrélé ka'ile tà tsà sè dhi, a ni kókpà kitswá adrélé ka'ile tà kàdrì sè. Di, dhya adrélépi tà 'o gyágya tà tsà sè ko dhi, a kitswá kókpà tà 'o gyágya tà kàdrì sè ko. ¹¹ Di mì kòkitswá adrélé ka'ile ngá bvò kòndi àdhya sè ko dhi, àdhi ni àmi ki ka'í, ngá tàndi bhù àdhya ki tayízó àmi drígá dhi nì? ¹² Mì kòkitswá kpà adrélé ka'ile ngá mómí àzya àdhya sè ko dhi, àdhi ni ngá fe àmi dré adrélé àmikyá ró dhi nì?

¹³ Màrábà àlo dhi kitswá mírì rì dhi ki tà 'o lókyá àlo sè bwà ko. Tàko ko, kàdré 'òá kònìni dhi, a ni àlo ni ni ga, adrézó àzya ni ni le. Kó ngalè, a ni tro àlo ni rú, adrézó àzya ni ni ayízè. Di mì kitswá adrélé Giká ni tà 'o, adrézó kpà làfa ni tà 'o àyi ki màrábà tíni lókyá àlo sè bwà ko.»

¹⁴ Fàrìsáyò adrèbhá tá làfa le tò dhi ì kòyi tà nda i tíí dre dhi, ì dré dhèzo adrélé Yésu ni gu. ¹⁵ Di akódhi dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì adré àmikyá àmi ki bha gyágya mómí i kandrá dhi àmi. Di, Giká nì ína àmi ki togó be. Angyá ko, tà mómí ì dré adrélé bhàle kuru àyi kòfalé dhi, tà gàle gágà dhi 'i Giká m̀lèsè.»

Tà àzya Yésu dré tadhále dhi i

(A kònò kpà Mátáyò 11:12-13; 5:31-32; Márokò 10:11-12)

¹⁶ «À longó tá tà tisié Mósè ni tátírí kúlí na ìndì pròfétà ki búkù i 'ásè dhi i, tsàle Yòwánì Bátisimò fèlepi ni lókyá 'á. Di kidhólé lókyá nda sè dhi, à adré Rúbí Tani Giká ni Opì àdhya ni longó kòdha gò, mómíyá tíí dhi ì dré adrézó àyi ki rìnyí fe fizo lána. ¹⁷ Di, tágba dré adrézó kònìni dhi, bhù i bvò be dhi ki kitswá akílé mbèlè lavúlé tà mvá tsà tisié tátírí kúlí nda léna dhi rúsè.

18 Dhya ángùdhi áyi tòkó ni tingálépi gò gòzo tòkó àzya adó mòle dhi, adré ína múná tà 'o. Kòdhi íbe dhi, dhya ángùdhi tòkó tingálé dre dhi ni adólépi mòle dhi, adré kpà múná tà 'o.»

Pídhígó ngá líyí i Làzàrò be dhi ki tà dri dhi

19 Yésu gò tàá dhi: «Agó àlo ngá líyí ro dhi tá be. Adré tá kítá aveave làgí kyàkyà dhi ki asó í rú, adrézó ngá dóro nya, adrézó kpà lenzélé kítú àlo àlo tíí i sè. 20 Di, akódhi nda ni bhà'álé tí dhi, à la tá agó àlo lemerè ro rú be Làzàrò, adrélépi làzì íbe bí í rú dhi. 21 Akódhi nda tá lovó íbe tò kitswázó ngá kórònyá adrébhá tá ledhéle ngá líyí nda ni mísá drílèsè dhi ki nya ká. Di, kitswá tá ína bwà ko. Kòkí i adré tá ndìndì alìle akódhi ni làzì ki mì lembé.

22 Kùdù ro dhi, agó lemerè ro nda dré dràzo gò, ángéló i dré akódhi ni dòzo lizo bhàà ànyi Abàramà làga. Ngá líyí nda dré kókpà dràzo gò, sizoá. 23 Akódhi kòkisú i adrerà'a rúbhá aswálé dràbhá ki àrà na dre dhi, dré mì tingázó Abàramà ki no làwú làvo na, túmání Làzàrò ànyi làgá dhi be. 24 Di dré kúlí yòzo tàzoá dhi: «Tátá Abàramà, mí bhà áma kizà wà! Mí amù Làzàrò áyi drígámbílí so yí na, tìle áma làdra dri. Angyá ko, áma rúbhá adré aswálé àtsí kònìdhi 'á tò.»

25 Di, Abàramà logó drá dhi: «Áma mvá, mí kisù rè ngá dóro tíí mí dré tá kisúle mí dré adrerà'a lídrì be dhi 'á dhi i ká. Di, Làzàrò kisú tá ngbà 'í tà kònzi dhi i kòdhyà. Nyànomvá dhi, à adré di akódhi ni togó tindrì kònwa. Di, ámi rúbhá adré ína aswálé. 26 Kòdhi íbe dhi, à bhà yábhù andre àma ki kòfalé 'á àmi íbe dre. Ásà dhi, dhya adrélépi leà lavúle àmi véna dhi kitswá lavúle bwà ko. A kitswá kpà azyálé kònalèsè àma véle dhi bwà ko.»

27 Di ngá líyí nda tà dhi: «Tátá, kàdré kònini dhi, má adré ámi ti lizí, mí kòmùró Làzàrò lile áma atá ni dzó na, 28 kòlongóro tà áma adrúpi nzi dhi i dri, i kàlìró kpà àrà rúbháaswa àdhyà kònìdhi lé ko.» 29 Abàramà logó drá dhi: «Ayi tà Mósè i dré tisìle pròfétà íbe dhi íbe. I kòyi tà nda i kòdhyà.» 30 Di, ngá líyí nda tà dhi: «Kóko, Tátá Abàramà! Di, dhya àlo ngàlepi dràdrà 'ásè dhi kòlì ína àyi véna dhi, i ni àyi ki togó ladzá.» 31 Di, Abàramà tà drá dhi: «I kòyi Mósè ni kúlí pròfétà kya íbe dhi i ko dhi, tágba dhya àlo kònga dràdrà lèsè yà dhi, i kitswá kpà dhya nda ni kúlí yi ka'izoá bwà ko.»»

17

Tàkonzì i tàkonzì trìma be dhi

(À kònò kpà Màtáyò 18:6-7, 21-22; Màrokò 9:42)

1 Yésu gò tàá áyi lebhébhá i dré dhi: «Tà bàti ró dhi, tà kitswábhá mómí ki 'o ledhéle tàkonzì na dhi ki dra atsa. Di, kizà ni adré kàdrì dhya ángùdhi adrélépi tà nda ki àndu bha dhi dré! 2 Akódhi nda kàdré ndìndì ànzimvá kòni ki àlo 'o dhèle tàkonzì na dhi, dóro ni tá kírà kàdrì 'ìle akódhi kembé gò, akódhi ni bhèzo dràle yìandre na dhi. 3 Di mì kàdré àmi ki líkí be!

Ámi adrúpi ki àlo kò'o tàkonzì mí rú dhi, mí kòtadhá akódhi ni tàkonzì nda drá. Akódhi kòladzá áyi togó tà nda sè dhi, mí kòtrì akódhi ni tàkonzì. 4 Gba kò'o tàkonzì mí rú vèsè be nzi-drì-rì kítú àlo sè gò, dré adrézó agòle mí véle vèsè àlo àlo tíí nda i sè adréle tàá dhi «Má ladzá áma togó dre» dhi, mí kòtrì akódhi ni tàkonzì nda i tíí.»

Tà ka'ika'i ni tà

5 Apóstolò i tà Mírì Yésu dré dhi: «Mí kòtimbà àma ki tà ka'ika'i wà.» 6 Di Mírì logó dhi: «Mì kàdré tà ka'ika'i íbe tsámvá ngóro mùtádì lò'wa tìni dhi, mì ni kitswá tàá fa kàdrì kònìdhi dré dhi «Mí ngi mi lizo ámi bhe tìle yìandre na» gò, fa nda dré àmi ki kúlí ka'izo 'òle.»

Tà kitswálepi màràbà dóro dhi dré 'òle dhi

7 «Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré màràbà adrélépi amvú 'a yà, kó ngalè adrélépi kábilígyà líkí yà dhi íbe gò, akódhi nda dré agòzo amvú lésè dhi, dhya nda adré tǎá drá ngíni? Adré tsǐ tǎá drá dhi: <Mí afí mbèlè lírílé ngá nya>? 8 Kóko! Dì, adré be ína tǎá dhi: <Mí ladhí ngá má dré kitswálé nyàlè. Mí topfó ámi kítá, ngá bhàzo má dré nyàlè ìndì má dré mvùlè 'íká, gò mí kògòró mína ni nya, ìndì mína ni mvu ndò.> 9 Bvóá dhi, mírì nda adré tsǐ àwoyà ta màràbà nda dré, dré tà tàlè í dré dhi kí 'òlè dhi sè 'í? Kóko! 10 Dì tà nda kòdhi kókpà kònìni àmi dré. Mì kò'o tà tíí tàlè àmi dré dhi í dre dhi, mì kàdré tǎá dhi: <Ama màràbà tàko dhi 'i. Mà 'o ngbà 'í tà kitswábhá mà dré 'òlè dhi í kòdhya.>»

Yésu tidrí móndí mudrí kàrí dré rùlè dhi í

11 Yésu dré tá adrérà'a lile Yèrúsalemà na dhi 'á dhi, adré tá lavulé bvò Gàlíláyà àdhya kí bvò Sàmàríyà àdhya be dhi 'ásè. 12 Dré tá adrérà'a file bhà àlo na dhi 'á dhi, móndí mudrí kàrí dré rùlè dhi í dré alizo kitswálé ru kisú ába. Ayi nda ì dré àyi kí kíkízó vwàvwà ro tsà gò, 13 kúlí loyó tàzoá dhi: «Yésu, Mírì, mí bhà àma kí kizà wà!» 14 Yésu kònò àyi dre dhi, dré tàzoá dhi: «Mì lì àmi kí rúbhá kí tadhá kòwánà í dré.» Dì ì dré adrérà'a lile dhi 'á dhi, ì dré adrízó.

15 Dì àyi kí àlo kònò í adrí dre dhi dre dhi, dré agòzo Gíká ní rú bhabe kùlè kúlí 'u'ù sè. 16 Dré adhézó Yésu pá, áyi mì bha kíni mí gò, àwoyà tàzo drá tà dré tá 'òlè í dré nda ní tà sè. Dì akódhi nda tá ína Sàmàríyà agó 'i. 17 Gò Yésu dré lizízóá móndí í làga dhi í tí dhi: «Ayi adríbhá kòdhi í tá tsǐ mudrí ko? Dì àruka ní nzi-drì-su nda í ángwà? 18 Dhya àlo àyi kòfalé agòlèpi Gíká ní rú bha kùlè dhi yókódhó, ngbà 'í agó sùrú twá ro kònìdhi 'i?» 19 Gò dré tàzoá agó nda dré dhi: «Mí nga lile. Àmi tà ka'íká'í tidrí mí dre.»

Gíká ní Opì ní atsama

(A kònò kpà Mátáyò 24:23-28, 37-41)

20 Kítú àlo dhi, Fàrísáyò ì lizí tá Yésu tí dhi: «Gíká ní Opì ní atsá ángutú?» Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Gíká ní Opì adré ína alile ngóro móndí ì dré adrélé ngá letè nòlè dhi tíni ko. 21 A kitswá kpà tǎá dhi <Mì nò ká, Gíká ní Opì kònwa!> yà, kó ngalè <Gíká ní Opì kònàlè!> yà dhi ko. Tàko ko, Gíká ní Opì àmi kòfalé be.»*

22 Dré gòzo tǎá áyi lebèbhá í dré dhi: «Lókyá adrélépi alile dhi sè dhi, mì ní adré lovó íbe tò kitswázó ndìndì Móndí ní Mvǎ ní kítú kí àlo no. Dì, mì kitswá àmikya nòá ko. 23 Móndí kí tǎá àmi dré dhi <Mì nò ká, akódhi kònàlè!> yà, kó ngalè <Akódhi kònwa!> yà dhi. Dì, mì lì àmikya ràlè àyi vésè ko. 24 Tàko ko, kítú Móndí ní Mvǎ dré dra agòzo dhi tú dhi, a ní agó ngóro bhù dré adrélé lagulé ngá kazá bhù mǐbhalé ní bvó àlo lésè tsàlè bvó ní àzya na dhi tíni. 25 Dì, adré leá dhi, akódhi kònnya rè zyà kizà lavulé, ìndì móndyá ándrò kòni ì kògà rè zyà akódhi.

26 Lókyá Móndí ní Mvǎ dré adrérà'a 'òlè agòlè dhi 'á dhi, tà kí adré ngóro Nówè ní lókyá 'á dhi tíni. 27 Móndí ì adré tá àyikya ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó ru mo, adrézó àyi kí ànzi kí fe mòlè, tsàlè kítú Nówè dré firà'a bwátù kàdrì na dhi 'á. Gò yǐ líti andre dré atsázó ngbǒ ró àyi kí tupfú todràlè tíí.

28 Tà nda kí adré kpà ngóro Lótò ní lókyá 'á dhi tíni. Móndí ì adré tá àyikya ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó ngá gí, adrézó ngá lagí, adrézó ngá kidhí, adrézó kpà dzó sí. 29 Dì, kítú Lótò dré apfòzo Sòdómà lésè dhi sè dhi, àtsí í bàrúfí íbe dhi ì dré adàzo ngbǒ ró bhù lésè àyi kí tupfú todràlè tíí. 30 Tà nda kòdhi kí adré kókpà kònìni kítú Móndí ní Mvǎ dré dra apfòzo dhi tú.

31 Kítú nda sè dhi, lè dhya dra adrélépi áyi dzó drìna dhi kàsí file dzó na, áyi ngá kí do lapázó ába dhi ko. Kókpà kòdhi tíni, dhya dra adrélépi amvú na dhi kògò nzìlè

* 17:21 17:21 A kitswá kpà kúlí tisilè Giríkí tí sè kòni kí ladzá kònìni: «Gíká ní Opì àmi léna be.»

í bhàna ko. ³² Mì kisù rè tà atsálépi Lótò ni tòkó rú dhi ká! ³³ Dhya ángùdhi adrélépi áyi tàndi ni lídrì le likíle dhi, a ni áyi lídrì nda ni 'o avìle. Di, dhya ángùdhi adrélépi ína áyi lídrì fe dhi, a ni áyi lídrì nda ni likí.

³⁴ Má adré tàá àmi dré dhi: Ngátsi nda sè dhi, móndí rì dhi ki adré ayílé lánká àlo dri. A ni àlo ni ni do, àzya ni ni tayí. ³⁵ Tòkó rì dhi ki adré ngá 'i tùmání. A ni àlo ni ni do, àzya ni ni tayí.» [³⁶ †] ³⁷ Yésu ni lebèbhá ì gò liziá dhi: «Mírì, tà nda ki ru 'o ángolé?» Di Yésu logó àyi dré dhi: «Àrà ángùdhi àbvò dré adrézó lána dhi drìle dhi, arí àgáaga dhi ki kókpa ru kimó kitswálé àbvò nda ni te.»

18

Pídhígó tàytòkó ì tàbvò tàlepi be dhi ki tà dri dhi

¹ Gò Yésu dré pídhígó kònìdhi ni pìzo, tadházóá áyi lebèbhá ì dré dhi, lè ì kàdré tà zi Giká tí landè àko ró ngíni ya dhi. ² Tà dhi: «Tàbvò tàlepi àlo dhi tá bhàandre àlo dhi na. Adré tá ína Giká ni ro ko, adrézó kpà móndí ki tà kisù ko. ³ Di tàytòkó àlo bhàandre nda 'á dhi adré tá ína alìle akódhi véle rà, adrélé tàá dhi: «Mí lanzí rè tà àma kòfalé áma kàribhá be dhi ni bvò, tà gyägya 'òzo má dré dhi ká!»

⁴ Lókyá be vwàvwà ro dhi, tàbvò tàlepi nda adré tá tà nda ni ga rè. Di, kùdù ro dhi, dré ína kisùzoá í léna dhi: «Gba má dré adrézó Giká ni ro ko yà, adrézó kpà móndí ki tà kisù ko yà dhi, ⁵ má ni tà gyägya 'o tàytòkó kòdhi dré, dré adrélé áma lagù tò dhi sè. Tàko ko, má kò'o kònìni ko dhi, akódhi ni ngbú adrélé alìle áma drì kizá.»

⁶ Di Mírì gò tàá dhi: «Mì yi rè tà tàbvò tàlepi gyägya ko nda dré tàle dhi ká. ⁷ Di Giká kitswá tsì tà gyägya 'o móndyá í dré zìle gò ì dré adrézó liyíle í rú kítú vèsè ìndì ngátsi vèsè dhi ì dré ko? A ni tsì lókyá tigí àyi ki ledézó? ⁸ Má adré tàá àmi dré dhi: A ni tà gyägya 'o àyi dré mbèlè. Di, lókyá Móndí ni Mvá dré dra agòzo dhi tú dhi, a ni tsì móndyá adrèbhá áyi ka'ì bàti dhi ki kisú bvò dri dhi 'í?»

Pídhígó Fàrisáyò ì mèdáyì lagílépi be dhi ki tà dri dhi

⁹ Gò Yésu dré pídhígó kònìdhi ni pìzo móndyá adrèbhá tá àyi ki no gyägya gò, adrézó móndyá àruka títi dhi ki ayízè dhi ì dré. ¹⁰ Tà dhi: «Ago rì dhi ì mbà tá tépelò na kitswálé tà ta Giká be. Alo ni tá Fàrisáyò 'i. Azya ni tá mèdáyì lagílépi 'i. ¹¹ Di Fàrisáyò nda totó tá ì adrélé tà ta Giká be í léna kònìni: «A! Giká, má adré àwoyà ta mí dré, má dré adrélé móndyá àruka títi dhi ì tíni ko dhi sè. Ayi nda ì ngá lovó bhabhá 'i, tà kònzi 'obhá 'i, ìndì múná tà 'obhá 'i. Má adré kpà àwoyà ta mí dré, má dré adrélé mèdáyì lagílépi kòdhi tíni ko dhi sè. ¹² Má adré mána tàbirì mvo, adrézó tà zi mí tí vèsè be rì pòsò àlo sè. Má adré kpà ngá títi má dré adrélé kisulé, lanzílé 'a be mudrí dhi ki àlo fe mí dré.»

¹³ Di, mèdáyì lagílépi nda totó tá ína ì lará ro, adrélé ndìndì áyi m̀ì le tingálé kurú na bhù na ko. Adré tá áyi agá di kizà dré, adrézó tàá dhi: «A! Giká, ma tàkonzì líyí 'i. Mí bhà áma kizà wà!»

¹⁴ Má adré tàá àmi dré dhi: Mèdáyì lagílépi nda gò ína nzìle í bhàna móndí Giká dré bhàle gyägya dhi ró dhi nì. Di, Fàrisáyò nda nzì ína kònìni ko. Tàko ko, Giká ni dhya ángùdhi adrélépi áyi tà bha kuru dhi ni tà tirí kìní mi. Di, a ni dhya adrélépi áyi tà bha kìní mi dhi ni tà tingá kuru.»

Yésu zi tà tani Giká tí ànzimvá ì dri (A kònò kpà Mátáyò 19:13-15; Márokò 10:13-16)

¹⁵ Amvolásà dhi, móndí ì adré tá àyi ki ànzimvá ki adó alìzo àyi ìbe Yésu véle, kòtabèró àyi, tà tani zìzo Giká tí àyi dri be dhi bvò. Akódhi ni lebèbhá ì kònò tà nda

† 17:36 17:36 Wáràgà Giká ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúlí kònì ki kisú kònwa ko: [Ago rì dhi ki adré amvú na. A ni àlo ni ni do, àzya ni ni tayí.]

dre dhi, ì dré dhèzo adrélé lawàle mónnyá nda ì dri tà nda sè. ¹⁶ Di, Yésu dré ína ànzimvá nda ki azizó í véle gò, tàzoá áyi lebhéhá ì dré dhi: «Mì tayí ànzimvá kòni ì alìle má véle. Mì logá àyi ko. Angyá ko, Gìká nì Opì mónnyá adrèbhá áyi nda ì tíni dhi ì dré. ¹⁷ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi Gìká nì Opì ka'í ànzimvá kya tíni ko dhi, kitswá tàdzí file lána ko.»

Yésu ì agó àlo ngá líyí ro dhi be dhi

(A kònò kpà Mátáyò 19:16-30; Márokò 10:17-31)

¹⁸ Amvolásà dhi, Yúdà ànzi ki kàdrì ki àlo dré alìzo Yésu véle akódhi nì lizí, tàzoá dhi: «Dhya dóro adrélépi tà tadhá nì, lè má kò'o àdho tà kòdhya kitswázó lídrì kóná vèsè kólyá dhi nì kisú dhi?» ¹⁹ Yésu logó drá dhi: «Mí adrè áma zi dhya dóro dhi ró àdho tà sè? Dhya adrélépi dóro dhi yókódhó, ngbà 'í Gìká 'i kalóma. ²⁰ Mí nì tà tatrítrí kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi ì be: «Lè mí kò'o múná tà ko. Mí kòpfu móndí drále ko. Mí kòkugù ngá ko. Mí kòtà tà móndí rú kìnzò sè ko. Mí kàdré ámi atá nì lindrì bha ámi andre be.» ²¹ Di agó nda tà drá dhi: «Má líkí tòlí nda kòdhi ì títi, kídhóle má dré tá adrérà'a kàdhùrà ro dhi 'á.»

²² Yésu kòyi tà nda dre dhi, dré tàzoá drá dhi: «Tayí rè dhu mí dré tà àlo kòdhya: Mí lè ámi ngá títi dhi ki lagí, làfa nì nì lanzizó lemerèbhá ì dré gò, mí kàdréró ngá lagí be kàdrì dhi ìbe bhù na. Di mí alì adrélé áma lebhé.» ²³ Agó nda kòyi tà nda dre dhi, kizà dré akódhi nì 'òzo lavúlé, dré tá adrélé ngá ìbe zyandre ró dhi sè.

²⁴ Yésu kònò akódhi tá kizà ro dhi dre dhi, dré tàzoá dhi: «Ngábhá ki fìma Gìká nì Opì na dhi kòkóròko! ²⁵ Ngá líyí nì fìma Gìká nì Opì na dhi ína kòkóròko lavúlé, kàmìlò nì fìma lavúlé sìnánì nì bhálé 'ásè dhi rúsè!»* ²⁶ Gò mónnyá kúlí nda ki yibhá dhi ì dré lizizóá dhi: «Kàdré kònìni dhi, àdhi nì di kitswá lídrì kóná vèsè kólyá dhi nì kisú nì?» ²⁷ Yésu logó dhi: «Tà kitswálé 'òle bwà ko móndí ì mìlèsè dhi, tà Gìká dré kitswálé 'òle nì dhi 'i.»

²⁸ Gò Péteró dré tàzoá drá dhi: «Mí nò rè ká! Mà tayí àma ki ngá títi dhi ì adrézó ámi lebhé.» ²⁹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi áyi dzó 'i yà, áyi tòkó 'i yà, áyi adrúpi ì 'i yà, áyi tibhá ì 'i yà, kó ngalè áyi ànzi ì 'i yà dhi ki tayílépi Gìká nì Opì nì tà sè dhi, ³⁰ a nì ngá nda ki vúdri kisú tsàle vèsè be bí lókyá kònìdhi sè. Kòdhi ìbe dhi, a nì kókpà lídrì kóná vèsè kólyá dhi nì kisú lókyá adrélépi alìle dhi sè.»

Yésu gò tódhyá áyi dràma nì tà longó, áyi ngàma dràdrà 'ásè dhi be

(A kònò kpà Mátáyò 20:17-19; Márokò 10:32-34)

³¹ Amvolásà dhi, Yésu dré áyi lebhéhá mudrí-drì-rì dhi ki drìzo gàrà dri gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì yi rè ká! Mà adrè mbàle Yèrúsalmà na. Kònàle dhi, tà títi pròfétà ì dré tisile Móndí nì Mv́a nì tà dri dhi ki ru 'o. ³² A nì akódhi nì lefè págánò ì drígá. Áyi nda ì dré akódhi nì gùzo, lodházóá, túsú lufúzó mǎ, ³³ tswàzoá gò, pfùzoá drále. Di kítú nì na sè dhi, dré ngàzo dràdrà 'ásè.»

³⁴ Di, tà Yésu dré tàle nda ki àlo fì tá ína àyi drìna ko. Tà nda ki àndu zù tá ì zùzù àyi dré. Di ì nì ngalè Yésu adrè tá àdho tà ta ya dhi ko.

Yésu tidrí agó àlo mì be kùdúkùdu ró dhi

(A kònò kpà Mátáyò 20:29-34; Márokò 10:46-52)

³⁵ Yésu dré tá adrérà'a tsàle ànyi Yèríkò làga dhi 'á dhi, agó àlo mì kùdúkùdu ró dhi lírì tá láti làga adrélé ngá zi móndí ì tí. ³⁶ Akódhi nda kòyi móndí zyandre ì adrérà'a lavúlé dre dhi, dré lizizóá ngalè tà nda àdho tà 'i ya dhi. ³⁷ Gò logózóá drá dhi: «Yésu Nàzàrétà lèsè dhi adrè lavúlé nì.» ³⁸ Kòyi tà nda dre dhi, dré ngàzo adrélé loyóá dhi: «Yésu, Dàwídì nì Mv́a, mí bhà áma kizà wà!» ³⁹ Mónnyá adrèbhá lavúlé drìdrì dhi ì

* **18:25** 18:25 «Kàmìlò» kònìdhi, kà'wá kàdrì dòngí tíni dhi 'i.

dré adrézó tetrélé akódhi dri, kòtayíró kúlí adrézó kírí. Dì, dré gòzo véle adrélé kúlí loyó wáláká ni ni lavú: «Dàwídi ni Mv́, mí bhà áma kizà wà!»

⁴⁰ Gò Yésu dré áyi kikízó tàá dhi, à kàdrì agó nda alizo ába í vélé. Akódhi nda kàtsá ànyi dre dhi, Yésu dré lizízó tiá dhi: ⁴¹ «Mí adré làá má kò'o mí dré àdho tà kòdhyá?» Akódhi logó dhi: «Mírì, má lè ngá nòle!» ⁴² Dì Yésu tà drá dhi: «Mí kònò ngá. Ámi tà ka'ika'í tidrí mi dre.» ⁴³ Gbã kòdhwá, akódhi dré kidhózó adrélé ngá no. Gò dré ngàzo adrélé Yésu ni lebé adrézó Giká ni rú bha kùle. Mòndyá títi dhi ì kònò tà nda dre dhi, ì dré kpà adrézó Giká ni rú bha kùle.

19

Yésu i Zàkáyò be dhi

¹ Yésu dré fizo Yèríkò na gò adrélé lavulé bhàandre nda 'ásè. ² Dì agó àlo rú be Zàkáyò, adrélépi mèdáyì lagíbhá ki kàdrì ro ìndì ngá líyí ro dhi tá kpà bhàandre nda na be. ³ Akódhi nda adré tá làá nòle ngalè Yésu àdhi 'i ya dhi. Dì, mómí zyandre dhi ki tà sè dhi, kitswá tá ína nòá bwà ko, dré tá mbàle tàli dhi sè. ⁴ Gò dré ràzo drìdrì mbàle fa rú be sikhómòrò dhi drìna, kitswálé Yésu ni no dhi bvó. Tàko ko, akódhi nda adré tá 'òle lavulé láti nda 'ásè. ⁵ Yésu kàtsá àrà nda 'á dre dhi, dré mǐ tingázó Zàkáyò ni no gò, tàzoá drá dhi: «Zàkáyò, mí así mbèlè. Angyá ko, adré làá dhi, má kàyí àndrò mí bhàna.» ⁶ Dì Zàkáyò dré asízó mbèlè gò, dré Yésu ni ka'izo dòle í bhàna arí sè.

⁷ Mómí títi tà nda ni nobhá dhi ì adré tá Yésu ni ndrì, adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi lè ína file ayilé tàkonzì líyí ni dzó na!» ⁸ Dì, Zàkáyò dré ngàzo áyi totó Mírì kandrà tàá drá dhi: «Mírì, mí nò rè ká! Má ni áma ngá títi lanzílé 'a be rì dhi ki àlo fe lemerèbhá ì dré. Kòdhi íbe dhi, má kòkàrí mómí ni làfa túrúpí sè dhi, má ni làfa nda ni logó drá, àzya ni ni bhàzo dríá vèsè be na.» ⁹ Dì Yésu tà drá dhi: «Ándrò, tà tidrízó dhi afí dzó kònìdhi lé dre. Tàko ko, dhya kònìdhi kókpà Abàràma ni ànzi ki àlo 'i. ¹⁰ Angyá ko, Mómí ni Mv́ alì kitswálé mómí avìbhá dhi ki nda, àyi ki tidrízó dhi bvó.»

Pídhigó màràbà mudrì dhi ki tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 25:14-30)

¹¹ Mómí zyandre nda ì dré tá adrérà'a Yésu ni yi dhi 'á dhi, dré gòzo pídhigó àlo dhi ni pi àyi dré. Tàko ko, akódhi tá ànyi Yèrúsalemà làga, ìndì ì adré tá àyikya kisúá dhi, Giká ni Opì ni atsá gbã lókyá nda sè. ¹² Dì tà àyi dré dhi: «Agó àlo ópí ki sùrú lèsè dhi adré tá 'òle lile bvò vwàvwà ro dhi na, à kòbhàró ì adrélé ópí ro gò, í kàgòró adrélé áyi opì nya be dhi bvó. ¹³ Dì dré áyi màràbà mudrì dhi ki azízó, làfa lò'wa mudrì dhi ki lanzízó àlo àlo àyi drígàsè gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì kàdré àzì 'o làfa kònìdhi sè adrézó timbàá, tsàle lókyá má dré dra agòzo dhi 'á.»*

¹⁴ Dì, mómí akódhi ni bvò nda lé dhi ì adré tá àyikya togó kònzi bha akódhi rú. Gò ì dré mómí mùzo lile akódhi vèsè tàá dhi: «Mà adré làá dhi, dhya kòdhi kònza opì àma dri dhi ko.»

¹⁵ Dì, tágba kònini dhi, à dré akódhi ni bhàzo ópí ro gò, dré agòzo. Dré màràbà mudrì í dré tá làfa tayízó àyi drígá nda ki azízó gò, àyi ki lizízó nìzoá ngalè ì timbà tá àyi làfa ni drì àngopí ya dhi. ¹⁶ Dhya drìdrì dhi kàtsá dre dhi, dré tàzoá dhi: «Mírì, má 'o àzì làfa lò'wa mína sè gò, làfa lò'wa mudrì àruka ki kisúzó bhàle dríá.» ¹⁷ Dì ópí nda tà drá dhi: «Áma màràbà dóro ni, mí 'o dóro! Mí dré kitswálé má dré ka'ile tà mv́ tsà sè dhi sè dhi, má ni ámi bha adrélé bhàandre mudrì dhi ì drìle.»

* **19:13** 19:13 A adré tá làfa lò'wa kònìdhi ni rú zi «mínà». Mínà àlo dhi tá làfa adrélé fèle mómí àlo dré àzì 'òle mbà na sè dhi tí dhi 'i.

¹⁸ Gò màràbà ni rĩ dré atsázó tàá dhi: <Mírì, má 'o àzí làfa lò'wa mína sè gò, làfa lò'wa nzi àruka ki kisúzó bhàle dríá.> ¹⁹ Di ópí nda tà drá dhi: <Má ni ámi bha adréle bhàandre nzi dhi i dríle.>

²⁰ Gò màràbà ni na dré atsázó tàá dhi: <Mírì, làfa lò'wa mína kònìdhi. Má zù tá làfa nda tayíle kítá na. ²¹ Má adré tá ámi ro, mí dré adréle agó tómbá 'i dhi sè. Mí adré mína ngá mí dré bhàle ko dhi ki do, adrézó kpà ngá mí dré kidhíle ko dhi ki akónà.>

²² Di ópí nda tà drá dhi: <Mi, màràbà kònzi ni, má ni ámi tàbvó ta ámi tàndi ni kúlí sè. Mí nĩ tá tàle dhi, ma agó tómbá 'i dhi be. Má adré ngá má dré bhàle ko dhi ki adó, adrézó ngá má dré kidhíle ko dhi ki akónà. ²³ Mí bhà di tá làfa mána dzó adrézó làfa 'o lendréle dhi na ko àdho tà sè? Kònò má ni tá kitswá làfa nda ni adó àmupi ni be.>

²⁴ Gò dré tàzoá móndí í làga dhi i dré dhi: <Mì do làfa lò'wa kòdhi akódhi drígàsè, fèle dhya adrélepi ába mudrí dhi dré.> ²⁵ Di ì tà drá dhi: <Mírì, akódhi nda làfa lò'wa íbe mudrí!> ²⁶ Akódhi logó àyi dré dhi: <Má adré tàá àmi dré dhi: Dhya ángùdhi adrélepi ngá íbe dhi dré dhi, à ni akódhi ni ngá nda ki drí timbà. Di, kàdré ína dhya adrélepi ngá àko dhi ni tà sè dhi, à ni ndìndì ngá mvá tsà dré adrézó ába dhi ni do drígàsà. ²⁷ Di, kàdré áma kàribhá lèbhá tá má kònya òpí àyi dri ko nda ki tà sè dhi, mà adrí àyi alizo àyi ki tilí todràle má kandrá.>>

Yésu fì Yèrúsalemà na ópí tìni

(A kònò kpà Màtáyò 21:1-11; Márokò 11:1-11; Yòwánì 12:12-19)

²⁸ Yésu kòtà tà nda i dre dhi, dré gòzo láti do adrézó mbàle Yèrúsalemà na. ²⁹ Kòtsa ànyi bhà rú zìle Bètèfágè ìndì Bètàníyà dhi i kandrá, ànyi kóngó Olivè fa kya làga dre dhi, dré àyi lebèbhá rĩ dhi ki mùzo lile drìdrì, ³⁰ tàzoá àyi dré dhi: «Mì lè bhà àmi kandrá kònàdhi léna. Mì kòfì lána dre dhi, mì ni púndà mvá 'ìle, à dré dhu rè mbàzo dríá ko dhi ni kisú. Mì atrì akódhi, alizo ába má véle. ³¹ Dhya àlo kòlízì àmi tí dhi: <Mì adré triá àdho tà sè?> ya dhi, mì kòtà drá dhi: <Mírì adré leà nì.>>

³² Di dhya mùle nda ì dré lizo tà nda ni kisú ngóro Yésu dré tá tàle àyi dré dhi tìni. ³³ Ì dré tá adrérà'a púndà mvá nda ni atrì dhi 'á dhi, púndà nda ni líyí ì dré lizízóá àyi tí dhi: «Mì adré púndà mvá kòdhi ni tri àdho tà sè?» ³⁴ Ì logó dhi: «Mírì adré leà nì.» ³⁵ Gò ì dré púndà mvá nda ni asézó atsázó ába Yésu véle. Ì dré àyi ki kítá bhèzo dríá gò, Yésu ni 'òzo liríle dríá.

³⁶ Di akódhi dré tá adrérà'a lile dhi 'á dhi, móndí zyandre dhi ì adré tá àyi ki kítá ki lasé láti m̄sè, kòlavúro dríásà be dhi bvó. ³⁷ Ì kòtsa ànyi Yèrúsalemà làga láti adrélepi síle kóngó Olivè fa kya drílèsè dhi 'á dre dhi, akódhi ni lebèbhá zyandre títi dhi ì dré ngàzo adréle lenzélé lúlúgyá be, adrézó Giká ni rú bha kùle tà títi líndrígá ró ì dré nòle dhi ki tà sè. ³⁸ Ì adré tá tàá dhi:

«Tà tani kàdré ópí adrélepi alile Mírì ni rú sè dhi dri!

Tà kìdrìkìdri kàdré bhù na, ìndì rúku kàdré Giká kurú na bhù na dhi dré!»†

³⁹ Gò Fàrisáyò àruka móndyá zyandre nda ì kòfalé dhi ì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, mí kòlawà ámi lebèbhá ni i dri, ì kòtayíró kúlí!» ⁴⁰ Di Yésu logó dhi: «Má adré tàá àmi dré dhi: Ì kòtayí kúlí dhi, kírà ki lúlúgyá ga nì!»

Yésu ngo Yèrúsalemà ni tà sè

⁴¹ Yésu kòtsa ànyi Yèrúsalemà làga bhàandre nda ni no dre dhi, dré ngàzo ngòle tà ni sè, ⁴² tàzoá dhi: «Á! Yèrúsalemà, kònò mí kònì tá tà kitswálépi tá tà kìdrìkìdri fe mí dré lókyá ándrò kònìdhi sè dhi be dhi! Di, nyànomvá dhi, tà nda zù i zùzù mí dré.

⁴³ Tàko ko, lókyá ni atsa ámi ki gò, ámi kàribhá ì dré ámi gàrà kìzo kúrú, ngá tobhàzo kitswázó àdzú bhu mí rú gò, ì dré àdzú bhùzo mí be ámi gàrà títi dhi i 'àsè. ⁴⁴ Ì ni

† 19:38 19:38 A kònò Longó i 118:26.

àmi ki bhe kinyílé kìní mi, ámi ànzì mí lé dhi íbe. I kitswá kírà ki àlo tayí àzya ni dri ko. Angyá ko, mí nì tá mína lókyá Giká dré alìzo kitswálé ámi tidrí dhi ko.»

Yésu dro mónnyá adrèbhá ngá lagí dhi i topfòle tépelò 'ásè

(A kònò kpà Mátáyò 21:12-17; Márokò 11:15-19; Yòwánì 2:13-22)

⁴⁵ Amvolásà dhi, Yésu dré fizo tépelò na gò, dré ngàzo mónnyá adrèbhá tá ngá lagí kònàle dhi ki dro topfòle 'ásà. ⁴⁶ Dré tàzoá àyi dré dhi: «Giká ni Kúlí adrè tàá dhi: <Àma dzó ni adrè dzó adrézó tà ta má be dhi 'i.> Di, mì gò àmíkya dzó nda ni bha adrélé àrà kùgubhá ì dré adrézó àyi ki zu dhi ró!»‡

⁴⁷ Kítú àlo àlo títi i sè dhi, Yésu adrè tá tà tadhá tépelò na. Kòwánà kàdrì i, tátírítrí kúlí tadhábhá i tsàle Yúdà ànzì ki drì kobhá íbe dhi, ì adrè tá láti nda kitswázó akódhi ni pfu dràle. ⁴⁸ Di, ì kitswá tá àyíkya láti kisú bwà ko. Angyá ko, mónnyá títi dhi ì adrè tá akódhi ni kúlí yi lovó sè.

20

A lizí Yésu tí ngalè akódhi ni rìnyí angá ángolésè ya dhi

(A kònò kpà Mátáyò 21:23-27; Márokò 11:27-33)

¹ Kítú àlo dhi, Yésu adrè tá móndí ki tadhá tépelò na, adrézó Rúbí Tani longó àyi dré. Gò kòwánà kàdrì i, tátírítrí kúlí tadhábhá i ìndì bhàgo íbe dhi ì dré alìzo akódhi vélé, ² lizíá tíá dhi: «Mí tà rè àma dré ká: Rìnyí mí dré adrézó tà kòdhi ki 'o dhi angá ína ángolésè? Adhi fè rìnyí nda mí dré nì?»

³ Yésu logó àyi dré dhi: «Má ni kókpà tà àlo dhi ni lizí àmi tí. Mì tà rè má dré ká! ⁴ Bàtisimò Yòwánì dré fèle dhi angá tá ína ángolésè: Giká vélésè, kó ngalè móndí i vélésè?» ⁵ Gò ì dré dhèzo adrélé tà kayí àyi kòfalésè, adrézó tàá dhi: «Mà kòtà dhi <Bàtisimò nda angá Giká vélésè> dhi, akódhi ni go lizíá àma tí dhi: <Mì ka'í di Yòwánì ko àdho tà sè?» ⁶ Di, mà kòtà kó dhi <Bàtisimò nda angá móndí i vélésè> dhi, mónnyá títi dhi ki àma ki lebhé todràle kírà sè. Angyá ko, ì adrè ka'íá dhi, Yòwánì tá ína pròfétà 'i.» ⁷ Di ì dré logózóá drá dhi: «Mà ni ngalè bàtisimò nda angá ángolésè ya dhi ko.»

⁸ Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Kàdré kònìni dhi, má kitswá kókpà tàá àmi dré ngalè rìnyí má dré adrézó tà nda ki 'o dhi angá ángolésè ya dhi ko.»

Pídhígó vìnò líkíbhá kònzi dhi ki tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 21:33-46; Márokò 12:1-12)

⁹ Gò Yésu dré pídhígó kònìdhi ni pìzo móndí i dré, tàzoá dhi: «Agó àlo dhi bhe tá vìnò àyi amvú na. Dré amvú nda ni tayízó vìnò líkíbhá àruka i drígá gò, lizo atsí na lókyá be vwàvwà ro. ¹⁰ Lókyá vìnò lò'wa kizo dhi kòkitswá dre dhi, dré àyi màràbà ki àlo mùzo lile vìnò líkíbhá nda i véna, ì kòfèró í dré lò'wa ína tíni dhi be dhi bvó. Di, vìnò líkíbhá nda ì dré àyíkya màràbà nda ni tswàzo gò, logózóá nzìle drígálé sè. ¹¹ Gò amvú líyí nda dré màràbà àzya mùzo lile àyi véna. Di, ì dré kpà akódhi nda ni tswàzo, kanyò fèzo drá gò, logózóá drígálé sè. ¹² Dré gòzo màràbà ni na mu lile gò, ì dré akódhi nda ni pfùzo bí íbe gò, dòzoá bhèle amvú 'ásè kivi na.

¹³ Di amvú líyí nda kòyi tà nda dre dhi, dré kisùzoá í léna dhi: <Má ni 'òá ngíni? Má ni àma mváagó má dré lèle tò dhi ni mu kòdhyà. Aruka ni, ì ni akódhi ni lindrì bha.>

¹⁴ Di, vìnò líkíbhá nda ì kònò mváagó nda adrérà'a alìle dre dhi, ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: <Kònàdhi dhya dra amvú kònìdhi ni kisúlèpi tàyílé ro dhi 'i. Mà kòpfu akódhi dràle, amvú dré tá kitswálé kisúlé tàyílé ro nda kàdréro àma dré!> ¹⁵ Di ì dré ngàzo akódhi ni ru bhèle amvú nda 'ásè kivi na gò, pfùzoá dràle.»

‡ 19:46 19:46 A kònò Esáyà 56:7; Yèrèmíyà 7:11.

Yésu gò lizíá dhi: «Mì adré kisùá dhi, amvú líyí nda ni 'òá ngíni àyi kì tà sè dhi? 16 Akódhi ni tsa vínò likíbhá nda kì tupfú todràle gò, gòzo amvú vínò àdhya nda ni tayí móndí àruka i drígá.»

Dì móndyá zyandre nda ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré tàzoá dhi: «Tà nda kòdhi ì kò'o ru tàdzí ko!»

17 Dì Yésu dré àyi kì nòzo dhi gò, tàzoá dhi: «Tà tisìle Giká ni Kúlí na kònìdhi adré di làá tàle ngíni?

<Kírá dzó sibhá ì dré gàle gágà dhi,

gò atsálé kírá agógó dzó nda dré adrézó áyi totó dríá dhi ró.»*

18 Dhya ángùdhi dra dhèlepi kírá nda dri dhi ni ño. Kòdhi íbe dhi, kírá nda ni dhya ángùdhi ì dré dra adhézó dríá dhi ni kinyí.»

19 Gbã lókyá nda sè dhi, tátrítrí kúlí tadhábhá ì kòwánà kàdrì íbe dhi ì dré láti ndàzo kitswázó Yésu ni ru. Angyá ko, ì nǐ tá tàle dhi, akódhi pì tá pìdhígó nda àyi rú dhi be. Dì, ì dré tá adréle móndyá zyandre dhi kì ro dhi sè dhi, ì dré akódhi ni tayízó.

Kàyisàrà, Rómà kì ópí kàdrì ni mèdáyì gìma

(A kònò kpà Mátáyò 22:15-22; Mároko 12:13-17)

20 Dì ì dré ngàzo adréle Yésu ni mǐ ga gò, móndí àyi kì 'obhá adréle móndí gyágya ró dhi kì mùzo lùzu ró lile Yésu véna. Àyi nda ì adré tá akódhi ni le 'òle la'ile kúlí dré tá adréle tàle dhi ì sílé, ì kòkitswáró akódhi ni fe Rómà kì gùvèrènére drígá. 21 Dì ì dré akódhi ni lizízó tàzoá dhi: «Tadhálépi, mà nǐ tàle dhi, tà mí dré adréle tàle ìndì tadhálé dhi ì gyágya dhi be. Mí adré móndí kì no twátwa ko. Mí adré kpà Giká ni tà tadhá tà bàti sè. 22 Dì mí tà rè àma dré ká: Ama kì tátrítrí kúlí ka'í, mà kàdré Kàyisàrà ni mèdáyì gí dhi 'í? Kó ngalè, ka'í ko?»

23 Dì, Yésu dré ína àyi kì túrúpfú tà nizo kyá gò, logózóá àyi dré dhi: 24 «Mì afè dènári àlo dhi má dré nòle.» † kòfè làfa lò'wa nda drá dre dhi, dré lizízóá dhi: «Móndí líndrì kònìdhi tsàle rú tisìle dríá kònìdhi be dhi, àdhi àdhya 'i?» † logó drá dhi: «Kàyisàrà àdhya 'i.» 25 Dì Yésu tà àyi dré dhi: «Mì kàdré di ngá Kàyisàrà àdhya ni fe Kàyisàrà dré, adrézó kpà ngá Giká àdhya ni fe Giká dré.»

26 Dì ì kitswá tá akódhi ni 'o la'ile kúlí dré tá tàle móndí ì kandrà dhi ì sílé bwà ko. Be ró dhi, àyi kì líndrì ga tá kúlí dré logólé nda sè gò, ì dré kúlí tayízó adrézó kíri.

Tà lizíle ngangà dràdrà 'ásè dhi ni tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 22:23-33; Mároko 12:18-27)

27 Amvolásà dhi, Sàdùkáyò àruka ì dré alizo Yésu véle kitswálé tà lizí tíá. (Àyi nda ì adré tàá dhi, ngangà dràdrà 'ásè dhi yókódhó.) Dì ì tà drá dhi: 28 «Tadhálépi, Mósè tisì àma dré dhi: <Agó àlo adrélepi mvá àko dhi kòdrà áyi tòkó ni tayí dhi, lè adrúpi ni kòdo tàyítókó nda mòle, kitswázó ànzì ti áyi adrúpi dràlepi nda dré.>† 29 Dì àgo nzi-drì-rì adrúpi ró dhi ì tá be. Àyi kì kàyo dré tòkó àlo dhi ni mòzo gò, dràzo tólò mvá ti àko ró. 30 Adrúpi ni nǐ rǐ dré tòkó nda ni dòzo mòle gò, dré kpà dràzo tólò mvá ti àko ró. 31 Tà nda dré kpà ru 'òzo kònìni adrúpi ni nǐ na rú, tsàle byá adrúpi ni nǐ nzi-drì-rì rú. Àyi títi nda ì todrà mvá ti àko ró. 32 Kùdù ro dhi, tòkó nda dré kpà dràzo. 33 Dì kítú móndí ì dré dra ngàzo dràdrà 'ásè dhi tú dhi, adrúpi nzi-drì-rì nda ì kòfalé dhi, tòkó nda ni adré tsítsì dhi àdhi dré? Angyá ko, àyi títi nda ì do tá akódhi mòle àyi dré tòko ró.»

34 Yésu logó àyi dré dhi: «Móndyá ándrò kòni ì adré ru mo, adrézó kpà àyi kì ànzì kì fe mòle. 35 Dì, lókyá adrélepi alile dhi sè dhi, móndyá kitswábhá Giká mìlèsè ì kòngaró dràdrà 'ásè dhi ì gò adréle ru mo ko, adréle kpà àyi kì ànzì kì fe mòle ko. 36 † kitswá kpà gòle dràle ko. Angyá ko, ì nǐ àyikya adré ngóro ángéló ì tíni. Àyi Giká

* 20:17 20:17 A kònò Longó ì 118:22. † 20:28 20:28 A kònò Dùtèrònómè 25:5-6.

ni ànzì 'i, ànzì ngabhá dràdrà 'ásè dhi 'i. ³⁷ Di, kàdré ína ngangà dràdrà 'ásè dhi ni tà sè dhi, ndìndì Mósè tadhá tá ngádra 'á dhi, mónnyá dràbhá dre dhi ki nga dràdrà 'ásè dhi 'i. Tàko ko, dré tá fanzì adrélépi kòlè àtsi ró dhi ni tà tisìzo dhi, zi Mírì <Gìká Abàràrà àdhya, Gìká Isákà àdhya, ìndì Gìká Yàkóbhò àdhya.>‡ ³⁸ Di Gìká nda Gìká àbvò kya 'i ko. Be ró dhi, akódhi ína Gìká mónnyá lídrì ro dhi kya 'i. Angyá ko, akódhi mìlése dhi, àyi títi nda i lídrì ro.»

³⁹ Di tátrítrí kúlí tadhábhá ki àruka ì logó drá dhi: «Tadhálépi, mí tà tà kòdhi kyá!»
⁴⁰ Di dhya àlo dré gòzo véle tà tabhì lizilé akódhi tí ko.

Mèsíyà ì Dàwídi be dhi

(A kònò kpà Mátáyò 22:41-46; Márokò 12:35-37)

⁴¹ Gò Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «À adré tàà dhi, Mèsíyà Dàwídi ni mvá 'i dhi ngíni?»
⁴² Tàko ko, Dàwídi ni tàndi tà tá búkù Yúdà ànzì ki Longó kya na dhi:

<Mírì Gìká tà áma Mírì dré dhi:

Mí alì lírìlé áma dríágó lésè,

⁴³ tsàlè lókyá má dré dra ámi kàribhá ki bhàzo

adrélé ámi pá zàlè dhi 'á.>§

⁴⁴ Kòdhi Dàwídi adré Mèsíyà ni zi áyi Mírì ro. Di Mèsíyà nda ni kitswá kpà adrélé akódhi ni mvá ro ngíningíni ró?»

Yésu se áyi lebébhá ki bí tátrítrí kúlí tadhábhá ki tà sè

(A kònò kpà Mátáyò 23:1-36; Márokò 12:38-40)

⁴⁵ Mónnyá zyandre títi dhi ì dré tá adrérà'a Yésu ni yi dhi 'á dhi, dré tàzoá áyi lebébhá ì dré dhi: ⁴⁶ «Mì kàdré àmi ki líkí tátrítrí kúlí tadhábhá ki tà sè. Angyá ko, àyi nda ì adré kánzò kàtswákàtswa dhi ki le asolé àyi rú, adrézó tatsilé ába móndí ì kòfalésè. Ì adré làá dhi, à kàdré mòdo fe àyi dré lindrì sè ngá lagírà ì 'ásè. Ì adré làá lírìlé àrà lindrì àdhya lìsàmbò dzó ì 'ásè dhi ì 'ásè, adrézó kpà làá lírìlé mísá lindrì àdhya gwányá ì 'ásè dhi ì làgàsè. ⁴⁷ Ì adré tàyítòkó ki ngá ki kàrí títi. Ì adré kpà tà zi Gìká tí vwàvwà ro, à kònòró àyi be dhi bvó. Di kítú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, à ni tà òo àyi dri tà tàndi ró.»

21

Ngá tàyítòkó àlo lemerè ro dhi dré fèlè Gìká dré dhi

(A kònò kpà Márokò 12:41-44)

¹ Yésu dré tá adrérà'a tépelò na dhi 'á dhi, dré mì tìngázó ngábhá ki no adrérà'a àyi ki làfa bhe kpúkúbhú adrézó làfa líkí dhi na. ² Dré kpà tàyítòkó àlo lemerè ro dhi ni nòzo làfa lò'wa nzi tsàtsà rì dhi ki bherà'a lána. ³ Gò Yésu dré tàzoá dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Tàyítòkó lemerè ro kòdhi bhà ína làfa kàdrì, mónnyá àruka títi dhi kya ki lavú. ⁴ Tàko ko, àyi títi nda ì adó àyikya àyi ki ngá ki dri fèlè kòdhya. Di, tòkó lemerè ro nda adó ína ngá títi ì dré tá adrézó ába kitswázó adrìlé ásà dhi ì fèlè kòdhya.»

Yésu longó tépelò ni pfùma ni tà

(A kònò kpà Mátáyò 24:1-2; Márokò 13:1-2)

⁵ Yésu ni lebébhá àruka ì adré tá tépelò ni tà ta, kírà aveave tépelò nda ni sizo ásà dhi íbe, ìndì ngá fèlè Gìká dré tépelò nda ni 'òzo avélé ásà tò dhi íbe. Di, Yésu dré ína tàzoá dhi: ⁶ «Kàdré ngá mì dré adrélé nòlè kòni ki tà sè dhi, lókyá adrélépi alìlè dhi sè dhi, à gò véle kírà kòni ki àlo kisú àzya ni dri ko. A ni kírà nda ki lebhé títi kìnì mi.»

‡ 20:37 20:37 A kònò Pfòma 3:6. § 20:43 20:43 A kònò Longó ì 110:1.

*Tà dra ru 'obhá lókyá kùdù ni tà tadházó dhi i
(A kònò kpà Mátáyò 24:3-14; Márokò 13:3-13)*

⁷ Gò ì dré Yésu ni lizízó tázóá dhi: «Tadhálépi, tà kòdhi ki atsá ángutú? Adho tà ni ru 'o drìdrì tadházóá dhi, tà nda ì adré 'òle ru 'o káyà dhi nì?» ⁸ Yésu logó dhi: «Mì kàdré àmi ki líkí dóro, à kòlitíró àmi ko. Tàko ko, móndí bí dhi ki alì áma rú sè adrélé taa dhi: <Ma Mèsíyà 'i!> ìndì <Lókyá kitswá dre!> Dì, mì kòlì àmikya àyi vésè ko. ⁹ Mì ni àdzú ki rúbí yi, móndí ki ligima àyi ki ópí íbe dhi ki rúbí be. Dì, mì kòtayí àmi ki togó adrélé gàle tirì dré ko. Tàko ko, adré leá dhi, tà nda kòdhi ì kò'o rè zyà ru 'íká. Dì, lókyá kùdù kitswá ína atsálé mbèlè ko.»

¹⁰ Gò taa àyi dré dhi: «Súru ki àdzú bhu súru àruka íbe. Opì ki kpà àdzú bhu opì àruka íbe. ¹¹ Kàdíkàdi ni bvò kosé rinyí sè, ìndì kàràbhò ni dhe drà kònzì íbe àrà twátwa i 'ásè. Tà dra tirì febhá dhi ki ru 'o, ìndì tà kàdrì líndrìga ró dhi ki agá bhù mibhalé 'á.

¹² Dì, tà títi nda i kandrà dhi, à ni àmi ki turú adrélé mǐ pfòle. A ni àmi ki lefè tàbvò tàle lísambò dzó i 'ásè, adrézó àmi ki lebhé bádzó i 'ásè. Áma tà sè dhi, à ni àmi ki tidrì topfòzo àmi íbe ópí kàdrì i kandrásè ìndì gùvèrènerè i kandrásè. ¹³ Tà nda ni látì nzi àmi dré kitswázó áma tà mì dré nòle ìndì mì dré yìle dhi ki longó àyi dré. ¹⁴ Dì ásà dhi, mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzìle, adrézó mì ni tà ta àmi rúsè ngìni ya dhi ni kisù drìdrì dhi ko. ¹⁵ Tàko ko, má ni mána kúlí fe àmi dré kitswálé logolé tògyá sè àmi ki kàribhá i tí, ì kòkitswá ró kayíá ko, ìndì ì kòkitswá ró tà ta rúásà twá ko dhi ma. ¹⁶ Ndìndì àmi ki tibhá i, àmi ki adrúpi i, àmi ki aró i, tsàle àmi ki arúpi íbe dhi ki àmi ki lefè kàribhá i drígá gò, àmi ki àruka ki tupfúzó todràle. ¹⁷ Móndyá títi dhi ki togó kònzì bha àmi rú áma tà sè. ¹⁸ Dì, tágba kònzìni dhi, àmi ki drìbhí ki àlo kitswá ína tavìle ko. ¹⁹ Mì kàdré togó tsi, adrézó àmi ki totó tātā dhi, mì ni lídrì kisú.»

*Yésu longó Yèrúsalémà ni pfùma ni tà
(A kònò kpà Mátáyò 24:15-21; Márokò 13:14-19)*

²⁰ «Mì kònò sòdá zyandre dhi i adrérà'a Yèrúsalémà ni gàrà ki kúrú dre dhi, mì ni nǎ tàle dhi, bhàandre nda ni pfùma atsá ànyi dre dhi be. ²¹ Lókyá nda sè dhi, lè móndyá dra adrèbhá bvò Yùdáyà àdhya na dhi ì kòlapá ràle kòngó i drìna, àyi adrèbhá Yèrúsalémà na dhi ì kàpfò lásà, ìndì àyi adrèbhá gbàbhú 'ásè dhi ì kòfì bhàandre nda na ko. ²² Tàko ko, kítú nda kòna ki adré kítú tà nòzo móndí i dri dhi 'i, kitswálé tà títi tisìle Gìká ni Kúlí na dhi ì kò'oró ru be dhi bvò. ²³ Kítú nda i tú dhi, kizà ni adré kàdrì tòkó adrèbhá 'a íbe dhi i dré, ìndì tòkó adrèbhá bà fe ànzimvá i dré dhi i dré. Kizà ni adré kàdrì lavúlé bvò nda na, ìndì Gìká ni kombà ni adré kàdrì súru nda rú. ²⁴ A ni àyi ki àruka ki tupfú todràle sápi sè, àruka ni ki turúzó lizo àyi íbe bvò títi súru twá ro dhi i 'ásè. Gò móndyá súru twá ro dhi ì dré Yèrúsalémà ni atózó àyi pálé, tsàle móndyá súru twá ro nda ki lókyá dré akírà'a títi dhi 'á.»

*Móndí ni Mvǎ ni agòma
(A kònò kpà Mátáyò 24:29-31; Márokò 13:24-27)*

²⁵ «Tà twátwa líndrìga ró dhi ki agá kítú mi, mbǎ mi, ìndì bhìbhínyà i mi. Dì súru títi bvò dri dhi ki togó ki adré kizà ro lavúlé, àyi ki drì dré adrézó abílé, yìandre dré dra adrélé ru kǎgbá adrèlé kpòrò 'o lavúlé dhi sè. ²⁶ Móndí ki dra tirì dré, ì dré adrérà'a tà adrèbhá alìle bvò dri dhi ki letè dhi 'á. Angyá ko, rinyí bhù na dhi ki ru kizí. ²⁷ Dì lókyá nda sè dhi, móndyá títi dhi ki Móndí ni Mvǎ ni no adrérà'a alìle ndùrùku i 'ásè, rinyí kàdrì be ìndì mìlanzilanzì kàdrì be. ²⁸ Dì tà nda kòdhi ì kòkidhó adrèlé ru 'o dre dhi, mì kòtotó àmi àmi ki drì tingá kuru, adrézó gànzi ró. Tàko ko, lókyá Gìká dré dra àmi ki apázó dhi atsá ànyi dre.»

Tà tadhálé figì fa ni tà rú dhi

(A kònò kpà Mátáyò 24:32-35; Márokò 13:28-31)

²⁹ Gò Yésu dré tà kònìdhi ni tàzo àyi dré kúlí alaala sè, tàzoá dhi: «Mì nò rè figì fa tùmání fa àruka títi dhi íbe dhi i ká! ³⁰ Mì kàdré àyi ki bí no adrérà'a ròle dhi, mì nǎ tàle dhi, yǐgú ànyi dhi be. ³¹ Kókpà kòdhi tǐni, lókyá mì dré dra tà nda kòdhi ki nòzo adrérà'a ru 'o dhi tú dhi, lè mì kònǐ tàle dhi, Gǐká ni Opì ànyi káyà dhi. ³² Má adré tà bàti ta àmi dré: Mòndyá dra adrèbhá lídrì íbe lókyá nda sè dhi ì kitswá dràle títi drìdrì tà títi nda ì dré dra ru 'òzo dhi kandrà ko. ³³ Bhù i bvò be dhi ki akí. Dì, áma kúlí ì kitswá àyikya tàdzí akílé ko.

³⁴ Mì kònò dóro, mì kòbhàró àmi ki togó adrélé lanzìle gwányá 'òma ni tà sè, wá tsìma ni tà sè, ìndì tà bvò kòndì àdhyà ki kisùma ni tà sè ko, kítú tàbvó tàzo nda kòkiró àmi ngbǒ ró ko. ³⁵ Tàko ko, kítú nda ni atsó mòndyá títi bvò dri dhi i dré. ³⁶ Lè mì kàdré di tàmbìga dri, adrélé tà zi Gǐká tí lókyá wáyi sè, mì kòkitswáró tà títi adrèbhá alìle nda ki lavú, kitswázó àmi ki totó kanyò àko Mòndí ni Mvǎ kandrà.»

³⁷ Kítú àlo àlo títi i sè dhi, Yésu adré tá tà tadhá tépelò na gò, ngátsi sè dhi, dré adrézó pǎfòle mbàle ayílé kòngó Olivè fa kya drìna. ³⁸ Dì drùbhì kínó, mòndyá títi dhi ì adré tá lile akódhi ni yi tépelò na.

22

Yùdàsì ì yi ru kòwánà kàdrì íbe, kòleferó Yésu àyi drígá

(A kònò kpà Mátáyò 26:14-16; Márokò 14:10-11)

¹ Yùdà ànzì ki gwányá Mápà tàkú àko dhi àdhyà, adrélé kpà rú zìle Pásikà dhi adré tá atsalé ànyi. ² Kòwánà kàdrì i tàtrírì kúlí tadhábhá íbe dhi ì adré tá láti nda kitswázó Yésu ni pfu dràle lùzu ró. Tàko ko, ì adré tá àyikya mòndyá zyandre dhi ki ro.

³ Dì Sàtánà dré fizo Yùdàsì adrélé kpà rú zìle Ìsìkàrìyótà dhi na. Akódhi nda tá Yésu ni lebhèbhá mudrì-drì-rì dhi ki àlo 'i. ⁴ Gò dré ngàzo lile tà ta kòwánà kàdrì íbe ìndì tépelò líkìbhá ki kàdrì íbe, í ni Yésu ni lefè àyi drígá ngíni ya dhi ni tà dri. ⁵ Ayi nda ì dré lenzézó tà nda sè gò, ì dré lazízóá dhi, ì ni làfa fe drá. ⁶ Dì Yùdàsì dré ka'izoá gò, kidhózó adrélé lókyá dóro Yésu ni lefèzo àyi drígá dhi ni nda, mòndyá zyandre dhi ì kònró ko.

A ledé tà Yésu i dré gwányá Pásikà àdhyà ni nyàzo lebhèbhá ni íbe

(A kònò kpà Mátáyò 26:17-25; Márokò 14:12-21; Yòwánì 13:21-30)

⁷ Gwányá Mápà tàkú àko dhi àdhyà tú dhi, kítú adrézó kábilígyà mvá Pásikà àdhyà ni pfu dràle mòbòmà ro dhi dré atszó. ⁸ Dì Yésu dré Pétèró ki mùzo Yòwánì be, tàzoá dhi: «Mì lè ngá ladhí àma dré gwányá Pásikà àdhyà ni nyàzo.» ⁹ Ì lizí akódhi tàzoá dhi: «Mí adré leá dhi, mà kòlì ladhíá ángwà?» ¹⁰ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kòfì bhàandre na dre dhi, mì ni drì si agó àlo adrélépi yì do lídrì na dhi be. Mì dhe akódhi nda bvó, tsàle dzó dré dra fizo lána dhi na. ¹¹ Mì kòtà dzó nda ni líyí dré dhi: <Dhya tà tadhálepì dhi adré àmi lizí: Dzó 'a kàle mà dré kitswázó Pásikà nya áma lebhèbhá íbe dhi ángwà?» ¹² Dì akódhi nda ni dzó 'a kàle kàdrì kurú na dhi ni tadhá àmi dré. A tobhà mísá i ngá àruka íbe tayílé lána dre. Mì kòladhí ngá àma dré kònàle.» ¹³ Dì ì kòlì dre dhi, ì dré tà títi nda ki kisúzó ngóro Yésu dré tá tàle àyi dré dhi tǐni. Gò ì dré ngá ladhízó kitswázó gwányá Pásikà àdhyà ni nya.

Mìrì ni rúbhá i kàrì ni be dhi

(A kònò kpà Mátáyò 26:26-30; Márokò 14:22-26; 1 Kòrìtòbhá i 11:23-25)

¹⁴ Lókyá kòkitswá dre dhi, Yésu ì dré tsàzo lírìlé mísá làgàsè tùmání akódhi ni àpòstolò mudrì-drì-rì dhi íbe. ¹⁵ Gò dré tàzoá àyi dré dhi: «Ma tá lovó íbe tò atsalé

nyànomvá dhi, mà kònyaró Pásikà kònìdhi túmání àmi ìbe áma kizà nyàma kandrà. ¹⁶ Tàko ko, má adré tàá àmi dré dhi: Má gò vélé nyàá ko, tsàle lókyá tà ni ni dré dra ru 'òzo kitswálé títi Gìká ni Opì na dhi 'á.» ¹⁷ Di dré kópò adózó, àwoyà fèzo Gìká dré gò, tàzoá dhi: «Mì do vínò kópò kònìdhi lé ni lanzílé àmi kòfalésè. ¹⁸ Tàko ko, má adré tàá àmi dré dhi: Má gò vélé vínò mvu ko, tsàle lókyá Gìká ni Opì dré dra atsázó dhi 'á.»

¹⁹ Dré mápà adózó, àwoyà fèzo Gìká dré gò, ñòzoá fèle áyi lebèbhá i dré gò, tàzoá dhi: «Kònìdhi áma rúbhá má dré adrélé fèle àmi ki tà sè dhi 'i. Mì nya, ìndì mì kàdré 'òá kònìni adrézó áma tà kisù.»

²⁰ Ngá nyàma àmvolésè dhi, dré kókpà 'òzoá kònìni kópò sè. Adó kópò nda, tàzoá dhi: «Kópò kònìdhi adré tà tídhí Gìká dré bhàle ru yìzo móndí ìbe áma kàrí kutúlèpi àmi dré dhi sè dhi ni tà tadhá.

²¹ Di, mì yi rè ká! Dhya adrélépi 'òle áma lefè kàribhá i drígá dhi adré lirílé túmání má be mísá kònìdhi làga. ²² Tà bàti ró dhi, Móndí ni Mv́a ni li dràle ngóro Gìká dré tá tà ni ni bhàle drìdrì dhi tíni. Di, kizà ni ìna adré kàdrì dhya dra Móndí ni Mv́a nda ni lefèlepi dhi dré!» ²³ Di ì dré kidhózó adrélé lizíá àyi kòfalésè, ngalè àdhi àyi kòfalé dhi ni tà nda ni 'o ni ya dhi.

Dhya kàdrì lavúlé dhi àdhi 'i?

²⁴ Gò Yésu ni lebèbhá nda ì dré dhèzo adrélé tà kayí àyi kòfalésè, ñìzoá ngalè dhya kàdrì lavúlé àyi kòfalé dhi àdhi 'i ya dhi. ²⁵ Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Móndyá bvò kòndi àdhya ki ópí ì adré àyikya òpì nya àyi dri rinyí sè. Dhya kàdrìkàdrì àyi drìle dhi ì adré kpà àyi ki tàndi ki zi móndí ki ledébhá i ró. ²⁶ Di, adré leá dhi, àmi ki tà kàdré kònìni ko. Be ró dhi, lè dhya kàdrì lavúlé àmi kòfalé dhi kàdré àmi ki tùgumvá tíni. Lè kpà dhya adrélépi àmi ki drì ko dhi kàdré tà 'o àmi ki màrábà tíni. ²⁷ Angyá ko, mì adré kisúá dhi, dhya kàdrì lavúlé dhi àdhi 'i: dhya adrélépi ngá nya mísá na dhi, kó ngalè, dhya adrélépi ngá bha nyàle dhi? Zakó tá dhya adrélépi ngá nya mísá na dhi 'i? Di, ma mána àmi kòfalé dhi ngóro dhya adrélépi tà 'o àmi dré dhi tíni. ²⁸ Ami ró dhi, àmi tá ngbú dhya adrébhá túmání má be tà dré adrerà'a áma tabhì dhi 'á dhi 'i. ²⁹ Di má adré àmi ki bha adrélé òpì nya, ngóro áma Atá dré áma bhàle adrélé òpì nya dhi tíni, ³⁰ mì kàdréró ngá nya ìndì ngá mvu áma mísá làgàsè áma Opì na. Kònàle dhi, mì ni lirí lirírà adrézó òpì nya dhi ì drìsè, adrélé Ìsèrèlè ànzì ki sùrú mudrì-drì-rì dhi ki tàbvó ta.»

Yésu longó dhi, Péteró ni áyi ga

(A kònò kpà Mátáyò 26:31-35; Márokò 14:27-31; Yòwánì 13:36-38)

³¹ Yésu gò tàá dhi: «Simónà, Simónà, mí yi rè ká! Sàtánà zi tà Gìká tí, kòfèro láti í dré àmi ki tabhìzo, ngóro à dré adrélé ngánò kiyá dhi tíni. ³² Di, má zi mána tà Gìká tí mí dré, mí kòtayíro ámi tà ka'ika'ì ko dhi bvó. Di mí kògò agòle má véle dre dhi, mí kòtimbà ámi adrúpi ì àyi ki tà ka'ika'ì na.» ³³ Di, Péteró tà drá dhi: «Mírì, ma gànzi ró lile bã nya, ìndì lile dràle túmání mí be.» ³⁴ Yésu logó drá dhi: «Péteró, má adré tàá mí dré dhi: Andrò drìdrì àgólòwa dré dra tsírà bhèzo dhi kandrà dhi, mí ni áma ga vèsè be na tàzoá dhi, mí nì ma ko.»

Yésu tà áyi lebèbhá i dré dhi, ì kòlotó àyi kitswálé àdzú bhu

³⁵ Yésu gò lizíá àyi tí dhi: «Lókyá má dré tá àmi ki mùzo lile làfa àko, kòmvò àko, ìndì kámókà àzya àko dhi sè dhi, ngá àlo dhi pi tá àmi vélé?»* Ì logó dhi: «Kóko.» ³⁶ Akódhi tà àyi dré dhi: «Di, nyànomvá dhi, dhya adrélépi làfa ìbe dhi, kòdo làfa nda be. Dhya adrélépi kòmvò ìbe dhi, kòdo kpà be. Dhya adrélépi sápi àko dhi, kòlagí áyi kítá kidhì àdhya kitswázó sápi gí í dré. ³⁷ Tàko ko, má adré tàá àmi dré dhi: Lè tà

* 22:35 22:35 A kònò Lúkà 9:3; 10:4.

tisile áma tà dri Giká ni Kúli na kònìdhi kàtsá má rú: «A amú akódhi nàle tátrítrí kúli ñobhá íbe.»† Tà bàti ró dhi, tà tisile áma tà dri kòdhi adrè 'òle ru 'o.»³⁸ Akódhi ni lebèbhá ì gò tàà dhi: «Mírì, sápi rì dhi ì be kònìdhi.» Akódhi logó àyi dré dhi: «Kòdhi kitswá dre.»

*Yésu zi tà Giká tí kòngó Olívè fa kya drìna
(A kònò kpà Mátáyò 26:36-46; Márokò 14:32-42)*

³⁹ Yésu kàpfò kònalèsè dre dhi, dré lizo mbàle kòngó Olívè fa kya drìna, ànzyà gà dré adrélé 'òle dhi tìni. Akódhi ni lebèbhá ì dré kpà akódhi ni lebèzo. ⁴⁰ Ì kòtsa àrà nda na dre dhi, dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì kàdré tà zi Giká tí, kòtayíró àmi tà dré tabhìle, àmi ki 'òzo dhèle tàkonzì na dhi ko.»

⁴¹ Gò dré lizo vwàle àyi rúsè ànyìànyì ngóro kírà vīle dhi dré adrélé lile adhéle dhi pí. Dré dhèzo àyi kórókó titì, tà zizo Giká tí kònìni: ⁴² «Tátá, mí kòlè dhi, mí kòdo kópò kizà àdhya kòdhi má vélèsè wà. Dì, mí kò'o tà má dré adrélé lèle dhi kòdhya ko. Be ró dhi, mí kò'o tà mí dré adrélé lèle dhi kòdhya.» [⁴³ Gò ángéló àlo bhù lèsè dhi dré agázó akódhi kandrá, rīnyí fe drá. ⁴⁴ Yésu ni togó dré adrélé kizà ro lavulé dhi sè dhi, dré gòzo adrélé tà zi Giká tí togó wāyi sè. Gò kúrì adrélépi apfòle rúásà dhi dré atsázó kàrì tìni, adrélé titìle kīnì mi.]‡

⁴⁵ Akódhi kòzi tà nda akílè dre dhi, dré ngàzo gòle àyi lebèbhá nda ì véna, àyi ki kisú adrérà'a ayí ko kizà dré. ⁴⁶ Dì dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì adrè ayí ko àdho tà sè? Mì nga adrélé tà zi Giká tí, kòtayíró àmi tà dré tabhìle, àmi ki 'òzo dhèle tàkonzì na dhi ko.»

*Yésu ni rùma
(A kònò kpà Mátáyò 26:47-56; Márokò 14:43-50; Yòwánì 18:3-11)*

⁴⁷ Gbã kòdhwa, Yésu dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, móndí zyandre dhi ì dré atsázó. Dì dhya rú zīle Yùdásì, Yésu ni lebèbhá mudrì-drì-rì dhi ki àlo dhi adrì tá ína àyi nì. Gò dré àyi kisizó ànyi Yésu làga, kitswálé akódhi ni kamú. ⁴⁸ Dì, Yésu dré tàzoá drá dhi: «Yùdásì, mí adrè tsì Móndí ni Mvã ni kamú, kitswázó akódhi ni lefè kàribhá ì drígá bàti?»

⁴⁹ Yésu ni lebèbhá ì kònò tà adrélépi 'òle ru 'o nda dre dhi, ì dré akódhi ni lizízo: «Mírì, mà kòtogá àyi sápi sè wà?» ⁵⁰ Gò àyi ki àlo dré kòwánà ki kàdrì ni màrábà ni bí dríagó lèsè dhi ni bvwàzo kile. ⁵¹ Dì, Yésu dré ína tàzoá dhi: «Mì tayí! Kòdhi kitswá dre!» Dré agó nda ni bí tabèzo, akódhi ni tidrízó.

⁵² Gò Yésu dré tàzoá kòwánà kàdrì ì, tépelò likíbhá ki kàdrì ì ìndì bhàgo atsábhá àyi ru dhi ì dré dhi: «Ma vo kùgú 'ì gò, mì dré adrézó alìle sápi íbe ìndì fa íbe kitswálé áma ru ni? ⁵³ Kítú àlo àlo títì ì sè, má adrè tá àmi kòfalé tépelò na dhi, mì bhà tá drígá má rú ko. Dì, lókyá kònìdhi àmikya 'ì, ìndì dhya adrélépi àyi rīnyí tadhá tīnīmva na dhi àdhya 'ì.»

Pétèró gà Yésu rè

(A kònò kpà Mátáyò 26:57-58, 69-75; Márokò 14:53-54, 66-72; Yòwánì 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Gò ì dré Yésu ni ruzo, drizoá lizo ába kòwánà ki kàdrì ni dzó na. Dì Péteró adrè tá ína àyi ki lebè lará ro. ⁵⁵ Ayi ki àruka ì turú tá àtsí bhà'álé nda ni kító 'á gò, ì dré lirízó làgásà. Dì Péteró dré kpà lirízó àyi kòfalé. ⁵⁶ Gò mvátòkó àlo màrábà ro dhi dré akódhi ni nòzo adrérà'a lirílè àtsí mīle. Dré mī tingbózó dríá gò, tàzoá dhi: «Dhya kòndi tá kókpà tùmání Yésu be.» ⁵⁷ Dì, Péteró dré ína tà nda ni gázo rè, tàzoá dhi: «Tòkó, má nì akódhi ko.»

† 22:37 22:37 A kònò Esáyà 53:12. ‡ 22:44 22:44 Wárágà àruka Giká ni Kúli tisizo àyi dri dhi ì léna dhi, à adrè 22:43-44 ki kisú ko.

⁵⁸ Gí ko, dhya àzya dré akódhi ni nòzo gò, tàzoá dhi: «Mí kókpà àyi kì àlo 'i.» Dì Pèteró logó dhi: «Kóko, ma 'i ko!»

⁵⁹ Anyiányi sáà àlo àmvolésè dhi, dhya àzya dré gòzo tàá rinyí sè dhi: «Bàti, dhya kòndi tá túmání Yésu be! Angyá ko, akódhi kókpà móndí angálépi Gàliláyà lésè dhi 'i.» ⁶⁰ Dì Pèteró logó dhi: «Agó, má nì ngalè mí adrè àdho tà ta ya dhi ko!» Gbã lókyá dré adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, àgólòwa dré tsírà bhèzo. ⁶¹ Gò Mírì Yésu dré áyi alázó Pèteró ni no òhí. Dì kúlí Mírì dré tá tàle Pèteró dré dhi dré agázó lána. Tà tá dhi: «Ándrò, drìdrì àgólòwa dré dra tsírà bhèzo dhi kandrà dhi, mí ni áma ga vèsè be na.» ⁶² Dì Pèteró dré pfòzo kivè na gò, ngòle ka'ilé ka'ika'i kizà dré.

A gu Yésu, akódhi ni tswàzo

(A kònò kpà Mátáyò 26:67-68; Márokò 14:65)

⁶³ Dì dhya adrèbhá Yésu ni likí dhi ì adrè tá akódhi ni gu, adrézó akódhi ni tswa. ⁶⁴ Ì dré akódhi ni mǐ dròzo gò, adrézó tàá drá dhi: «Mí tà rè àma dré pròfètà ro dhi, ngalè àdhi sa mi nì ya dhi ká!» ⁶⁵ Dì ì adrè tá akódhi ni lodhá kanyò kúlí àruka bí dhi ì sè.

Yésu pfò kòwánà kì kàdrì ì kandrà bhàgo kàdrì ìbe

(A kònò kpà Mátáyò 26:59-66; Márokò 14:55-64; Yòwánì 18:19-24)

⁶⁶ Ngá kòwa dre dhi, Yúdà ànzi kì bhàgo kàdrì ì, kòwánà kàdrì ì ìndì tatrítrí kúlí tadhábhá ìbe dhi, ì dré ru kimózó kònàle. Gò Yésu ni drìzo pfòle àyi nda ì kandrà. ⁶⁷ Dì ì dré tàzoá drá dhi: «Mí kàdré Mèsíyà 'i bàti dhi, mí tà rè àma dré ká!» Yésu logó àyi dré dhi: «Má kòtà tà nda àmi dré dhi, mì kitswá ka'íá ko. ⁶⁸ Má kòlizi kpà tà àmi tí dhi, mì kitswá tàdzí kúlí logó ko. ⁶⁹ Dì, kidhólé nyànomvá dhi, Móndí ni Mv́a ni lírì adrélé Gíká rinyí líyí ni dríagó lésè.» ⁷⁰ Dì àyi títi nda ì lizi tíá dhi: «Mí di mína Gíká ni Mv́agó 'i?» Yésu logó àyi dré dhi: «Àmi kì tàndi mì tà kyá tàle dhi, ma 'i dhi.» ⁷¹ Dì ì tà dhi: «Mà ni di go véle móndí àruka kitswábhá tà ta akódhi rú dhi kì nda àdho tà sè? Ama kì tàndi, mà yi kúlí apfòlepi akódhi ni tàndi sílèsè dhi dre!»

23

Yésu pfò Pilátò kandrà

(A kònò kpà Mátáyò 27:1-2, 11-14; Márokò 15:1-5; Yòwánì 18:28-38)

¹ Gò àyi títi ru kimóbhá nda ì dré ngàzo Yésu ni dri lizo ába Pilátò, Rómà kì gùvèrènerè kandrà. ² Gò ì dré dhèzo adrélé Yésu ni asíkì, adrézó tàá dhi: «Mà kisú dhya kònìdhi adrérà'a àma kì sùrú ni kodzó ligílé. Akódhi adrè ína Káyisàrà ni mèdáyì gǐma logá móndí ì dré. Adrè kpà áyi tàndi ni zi Mèsíyà ro, ìndì ópí ro.» ³ Dì Pilátò dré lizízóá Yésu tí dhi: «Mí, mì ópí Yúdà ànzi kya 'i?» Yésu logó drá dhi: «Ámi tàndi mí tà dre.» ⁴ Gò Pilátò dré tàzoá kòwánà kàdrì ì dré, móndyá zyandre ìbe dhi: «Má kisú mána tà àlo tà bhàzo agó kònìdhi dri dhi ko.» ⁵ Dì, ì gò àyikya tàá rinyí sè dhi: «Akódhi adrè móndí zyandre dhi kì kodzó ligílé tà dré adrélé tadhálé dhi ì sè. Adrè 'òá kònìni Yúdà ànzi kì bvò 'àsè títi, kidhólé Gàliláyà lésè atsálé kònwa Yèrúsalémà 'a.»

⁶ Pilátò kòyi tà nda dre dhi, dré lizízóá ngalè Yésu móndí angálépi Gàliláyà lésè dhi 'i yà dhi. ⁷ Kòyi tàle dhi, akódhi tá ópí Eródè ni rinyí zàle dhi dre dhi, dré akódhi ni mùzo Eródè véna. Angyá ko, akódhi nda tá Yèrúsalémà 'a lókyá nda sè.

Yésu pfò Eródè kandrà

⁸ Eródè kònò Yésu dre dhi, dré lenzézó lavúlé. Tàko ko, yi tá Yésu ni rúbí kíno gò, adrézó akódhi ni le nòle tò. Adrè tá mǐ bha kitswálé akódhi ni no tà àlo líndrìga ró dhi ni 'orà'a. ⁹ Dì dré akódhi ni lizízó tà bí dhi ì sè. Dì, Yésu logó ína drá kúlí àlo ko.

¹⁰ Kòwánà kàdrì ì tatrírí kúlí tadhábhá íbe dhi ì totó tá àyi kònàle adrélé akódhi ni asíkì rinyí sè. ¹¹ Di Eródè ì sódá ni íbe dhi ì dré kpà akódhi ni ayízèzo, adrézó akódhi ni gu. Gò ì dré kánzò aveave asózó rúá, gòzo akódhi ni mu Pílátò véna. ¹² Di kítú nda sè dhi, Eródè ì Pílátò be atú adrébhá tá kàribhá ro dhi ì, ì dré atsázó véle arúpi ró.

A nò tà Yésu dri kitswále dràdrà sè

(A kònò kpà Mátáyò 27:15-26; Márokò 15:6-15; Yòwánì 18:39-19:16)

¹³ Gò Pílátò dré kòwánà kàdrì ki azizó, Yúdà ànzi ki drì kobhá íbe, ìndì mónnyá zyandre íbe, ¹⁴ tàzoá àyi dré dhi: «Mì adrì àmíkya agó kònìdhi alìzo ába má véle tàzoá dhi, adré móndí ki kodzó ligílé. Di, mì yi rè ká! Má lizí tá akódhi àmi kandrá gò, má dré mána tà mì dré adrézó akódhi ni asíkì ásà dhi ni kisúzó vélána ko. ¹⁵ Eródè kisú kpà tà àlo vélána ko. Angyá ko, logó akódhi àma véle. Di dhya kònìdhi 'o tà àlo kitswálepì dràdrà sè dhi ko. ¹⁶ Ásà dhi, má ni akódhi ni 'o bhwàle gò, trìzoá lile.» [¹⁷ *]

¹⁸ Di àyi títi nda ì dré ngàzo kúlí loyó tàzoá dhi: «Mí kò'o dhya kòdhi dràle! Mì kàtrì àma dré Bàrábà kòdhyal!» ¹⁹ (A bhe tá Bàrábà nda bãdzó na, móndí ki kodzoma ligílé bhàandre nda 'á dhi ni tà sè, ìndì móndí pfùma ni tà sè.) ²⁰ Pílátò dré gòzo tódhyá tàá àyi dré dhi, í lè tá ína Yésu ni trìle. ²¹ Di ì dré ngàzo adrélé tetrélé, adrézó loyóá dhi: «Mí tidí akódhi fa kipakipa dri! Mí tidí akódhi!» ²² Pílátò dré gòzo tàá àyi dré vésè ni na sè dhi: «Akódhi 'o àdho tà kònzi 'i? Má kisú mána tà àlo kitswálepì dràdrà sè dhi vélána ko. Ásà dhi, má ni akódhi ni 'o bhwàle gò, trìzoá lile.» ²³ Di, ì dré àyikya gòzo tetrélé rinyí sè tàzoá dhi, à kòtidí akódhi fa kipakipa dri gò, àyi ki kúlí dré lavúzó.

²⁴ Di Pílátò dré tà ì dré adrélé zìle nda ni ka'izo 'òle àyi dré. ²⁵ Dré Bàrábà, bhèle tá bãdzó na móndí ki kodzoma ligílé dhi ni tà sè ìndì móndí pfùma ni tà sè nda ni trìzo, ngóro ì dré adrélé zìle dhi tíni. Dré Yésu ni fèzo àyi drígá, ì kò'oró ngóro ì dré adrélé lèle dhi tíni.

Yésu ni tidima fa kipakipa dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 27:32-44; Márokò 15:21-32; Yòwánì 19:17-27)

²⁶ Ì dré tá adrérà'a Yésu ni dri lizo ába dhi 'á dhi, ì dré agó àlo rú be Símónà angálépì Kírénè lésè dhi ni nòzo adrérà'a agòle amvú lésè.† Di ì dré akódhi nda ni rùzo, fa kipakipa bhàzo dríá gò, akódhi ni 'òzo fa nda ni do lizo ába Yésu vésè.

²⁷ Móndí zyandre lavúlé dhi ì adré tá lile Yésu vésè. Ayi nda ì kòfalé dhi, tòkó àruka ì adré tá àwó ngo, adrézó tongólé Yésu ni tà sè. ²⁸ Di Yésu dré àyi alázó tàá àyi dré dhi: «Àmi ànzitòkó Yèrúsalemà àdhya ni ì, mì kòngo má sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmíkya ngòle àmi ki tàndi ì sè, ìndì àmi ki ànzi ì sè. ²⁹ Angyá ko, lókyá adrélépì alile dhi sè dhi, à ni tàá dhi: <Kólénzé tòkó kóndó ro tibhá ko, ìndì bà febhá ànzimv́á ì dré ko dhi ì dré!> ³⁰ Lókyá nda sè dhi, móndí ki tàá kòngó kàdrìkàdrì ì dré dhi: <Mì kàdhé àma dri wà!> adrézó kpà tàá kòngó tsàtsà ì dré dhi: <Mì kàbvù àma wà!>‡

³¹ Tàko ko, à kàdré 'òá kònìni fa lídrì ro dhi rú dhi, àdho tà ni di véle atsá fa à'yo ró dhi rú dhi nì?»

³² A adrì tá kpà àgo rì drìkònzìbhá ro dhi ì pfùle dràle túmánì Yésu be.

³³ Ì kòtsa àrà adrélé zìle Drífà ro dhi na dre dhi, ì dré Yésu ni tidízó fa kipakipa dri. Ì dré kpà drìkònzìbhá rì nda ki tidízó fa àruka ì drìsè, àlo ni Yésu ni dríagó lésè, àzya ni lídzí ni lésè. ³⁴ Gò Yésu dré tàzoá dhi: «Tátá, mí kòtrì àyi ki tàkònzì. Angyá ko, ì nì

* **23:17** 23:17 Wárágà àruka Gíkà ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Adrè tá lèá dhi, Pílátò kòtrì móndí àlo 'ile bãdzó na dhi àyi dré gwányá Pásikà àdhya tú.] † **23:26** 23:26 «Kírénè» kònìdhi tá bhàandre bvò Líbiyà àdhya lé, bvò kàdrì Afírìkà àdhya lé dhi 'i. ‡ **23:30** 23:30 A kònò Oséyà 10:8.

tà ì dré adrélé 'òle dhi ko.» Gò sòdá ì dré akódhi ni kítá ki lanzízó àyi kòfalésè dzègè sè. §

³⁵ Mòndyá zyandre nda ì totó tá àyi adrélé tà nda ni no. Yúdà ànzi ki kàdrì ì adrè tá àyikya Yésu ni gu, adrézó tàá dhi: «Akódhi tidrí mómí àruka i 'i. Di kàdré Mèsíyà Gíká dré zìle dhi 'i bàti dhi, kòtidrí áyi tàndi wà!» ³⁶ Sòdá ì adrè tá kpà akódhi ni gu. Ì kisí tá àyi ànyi akódhi làga, vìnégáři fe drá, ³⁷ tàzoá dhi: «Mí kàdré ópí Yúdà ànzi kya 'i bàti dhi, mí tidrí ámi tàndi wà!» ³⁸ A di tá wárágà tà tìsìzo dríá dhi akódhi dríle. A tìsì tá dhi: «Kòndhi ópí Yúdà ànzi kya 'i.»

³⁹ Drìkònzìbhá tidilé Yésu làga nda ki àlo adrè tá kpà akódhi ni lodhá, adrézó tàá dhi: «Mí mína Mèsíyà 'i ko? Mí tidrí di àma túmání ámi tàndi be wà!» ⁴⁰ Di, drìkònzìbhá àzya dré ína lawàzo dríá, tàzoá dhi: «À nò kó tà kitswálépi dràdrà sè dhi mí dri akódhi àdhya tìni dhi, mí adrè di mína Gíká ni ro ko àdho tà sè? ⁴¹ Ama ró dhi, à nò tà àma dri gyàgya. Mà adrè àmakya tà kitswálépi tà mà dré 'òle dhi ì sè dhi ni kisú. Di, dhya kòndhi 'o ína tà kònzì àlo dhi ko.» ⁴² Gò dré tàzoá dhi: «Yésu, lókyá mí dré dra fizo ámi òpì na dhi tú dhi, mí kòtivì ma ko.» ⁴³ Yésu logó drá dhi: «Má adrè tà bàti ta mí dré: Àndrò, mà ni adrè túmání mí be pàràdísò na.»

Yésu ni dràma

(A kònò kpà Mátáyò 27:45-56; Márokò 15:33-41; Yòwánì 19:28-30)

⁴⁴ Anyiànyi kítú rírì sè dhi, tìnímvá dré bvò ni mǐ dòzo wáyì, tsàle sáà na kítú rírì àmvolésè dhi na. ⁴⁵ Tàko ko, kítú tayí tá ína ngá kazama. Gò kítá 'ìle tépelò ni 'a lakízó dhi dré lasízó 'a be rì. ⁴⁶ Gò Yésu dré liyízó kúlí 'u'ù sè tàzoá dhi: «Tátá, má tayí áma lídrì mí drígá.» Kòtà tà nda dre dhi, dré dràzo.

⁴⁷ Rómà ki sòdá ki kàdrì kònò tà títi lavúbhá nda ì dre dhi, dré Gíká ni rú bhàzo kùle, tàzoá dhi: «Dhya kòdhi tá ína mómí gyàgya 'i bàti!» ⁴⁸ Mòndyá zyandre títi ru kimóbhá tà nda ni no dhi ì kònò tà lavúbhá nda ì dre dhi, ì dré ngàzo nzìle àyi ki agá dibe kizà dré. ⁴⁹ Di, mòndyá títi Yésu ni nibhá dhi ì túmání tòkó akódhi ni lebèbhá Gàliláyà lésè dhi ìbe dhi ì totó tá àyi adrélé tà nda ki no lará ro.

Yésu ni rúbhá bhàma mógó na dhi

(A kònò kpà Mátáyò 27:57-61; Márokò 15:42-47; Yòwánì 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì ì kòfalé dhi, agó àlo rú be Yòséfà angálépi Arimátáyà, bhàandre àlo Yúdáyà le dhi lésè dhi tá be. Di, akódhi nda ka'ì tá ína tà bhàgo àruka títi dhi ì dré ru yìzo 'òzoá dhi ko. Akódhi tá mómí dóro ìndì gyàgya, adrélépi Gíká ni Opì letè nòle dhi 'i. ⁵² Di dré lizo Pílátò véna Yésu ni rúbhá zi tiá. ⁵³ Pílátò kòka'ì dre dhi, Yòséfà dré lizo rúbhá nda ni tirí fa kipakipa drìlésè, lambézóá kítá kemve sè gò, lizo bhàá mógó àlo gàle kírà na, àbvò bhàzo lána rè ko dhi na. ⁵⁴ Kítú nda tá kítú adrézó tà ledé sàbátù kandrá dhi 'i. Di sàbátù adrè tá 'òle kidhólé.

⁵⁵ Tòkó alìbhá tá Gàliláyà lésè túmání Yésu be nda ì lebè tá Yòséfà gò, ì dré mógó nda ni nòzo, ìndì à bhà Yésu ni rúbhá lána ngíni ya dhi ni nòzo. ⁵⁶ Di ì dré gòzo nzìle gò, dò tàdzí be dóro amulé málàsì be dhi ni ladhí. Di sàbátù tú dhi, ì dré lovózó ngóro tatrítrí kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi tìni.

24

Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi

(A kònò kpà Mátáyò 28:1-10; Márokò 16:1-8; Yòwánì 20:1-10)

¹ Kítú ni àlo pòsò àdhya sè dhi, tòkó nda ì dré ngàzo drùbhì kínó dò tàdzí be dóro ì dré tá ladhíle nda ni do lizo ába mógó na. ² Ì kòtsa dre dhi, ì dré kisúzóá dhi, à li kírà mógó nda tísè dre. ³ Di, ì dré fizo lána dhi, ì kisú àyikya Mírì Yésu ni rúbhá ko. ⁴ Ayì

ki drì dré adrérà'a abilé tà nda sè dhi 'á dhi, àgo rì kítá lagulagu ró dhi ki asóbhá dhi ì dré agázó àyi kandrà. ⁵ Di tirì dré gazo tòkó nda ì léna bì gò, ì dré tandizo mibhalé bha kìnì na ró. Di, àgo nda ì dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì adré dhya lídrì ro dhi ni nda àbvò ì kòfalé àdho tà sè? ⁶ Akódhi kònwa yókódhó. Nga ína dràdrà 'ásè dre! Mì kisù rè tà dré tá tàle àmi dré, dré rè dhu adrérà'a Gàliláyà na dhi 'á dhi ká. ⁷ Akódhi tà tá dhi: <Adré làá dhi, à kòlefè Mòndí ni Mvá tàkonzìbhá ì drígá, akódhi ni tidízó dràle fa kipakipa dri gò, kítú ni na sè dhi, akódhi dré ngazo dràdrà 'ásè.>» ⁸ Di kúlí dré tá tàle nda ì dré agázó àyi léna.

⁹ Di ì kàgò mógó lésè dre dhi, ì dré tà títi nda ki titízó àpòstolò mudrí-drì-àlo dhi ì dré, móndyá àruka títi dhi íbe. ¹⁰ Tòkó nda ì tá: Màriyà Màgàdàlènè, Yòwánà, Màriyà Yàkóbhò ni andre, tsàle tòkó àruka ì. ¹¹ Di, tà ì dré titilé nda ì sù tá ngóro kúlí azaaza ì tíni àpòstolò nda ì bína gò, ì dré ka'izoá ko. ¹² Di, Pétèro dré ína ngazo ràle mógó na. Kòtsa tandìle ngá no dre dhi, dré ngbà 'í kítá kàtswákàtswa dhi ki nòzo kòdhya. Di akódhi ni líndrí dré gazo gò, dré gòzo nzìle í bhàna, adrélé lizíá í léna ngalè àdho tà 'o tá ru nì ya dhi.

*Yésu ni lebèbhá rì dhi ì Emáwù ni láti na
(A kònò kpà Mároko 16:12-13)*

¹³ Gbã kítú nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá ki rì dhi ì adré tá lile bhà àlo rú be Emáwù dhi na. Bhà nda vwà tá Yèrúsalmà rúsè dhi ànyíànyì kilóméterè mudrí-drì-àlo. ¹⁴ Ì adré tá tà títi lavúbhá Yèrúsalmà na dhi ki títi. ¹⁵ Ì dré tá adrérà'a tà ta ìndì tà kayí àyi kòfalésè dhi 'á dhi, Yésu ni tandì dré àyi kisízó ànyì àyi làga gò, ì dré adrézó lile túmánì àyi íbe. ¹⁶ Di, à kíkí tá àyi ki mì, ì kòkìswáro nǎá akódhi àdhi 'i ya dhi ko.

¹⁷ Yésu dré àyi ki lizízó tàzoá dhi: «Mì adré tá àdho tà títi àmi kòfalésè, mì dré adrérà'a atsí to dhi 'á dhi?» Di ì dré àyi ki kíkízó gò, àyi ki mibhalé dré adrézó kizà ro lavulé. ¹⁸ Àyi ki àlo rú be Kèlèyòpà dhi dré logózóá drá dhi: «Móndyá títi adrèbhá tá Yèrúsalmà na dhi ì kòfalé dhi, mì ngbà 'í móndí àlo tà lavúbhá kònale kítú kòni ì sè dhi ki nìlepi ko dhi 'i?» ¹⁹ Yésu lizí dhi: «Àdho tà 'i?» Ì logó drá dhi: «Tà atsábhá Yésu, Nàzàrètà lésè dhi rú dhi 'i. Akódhi tá pròfètà rìnyi ró kúlí tàma sè ìndì tà 'òma sè Giká kandrà ìndì móndyá títi ì kandrà dhi 'i. ²⁰ Di, kòwánà kàdrì ì àma ki drì kobhá íbe dhi ì lefè tá àyikya akódhi, à kòbhàro tà akódhi dri kàtswálé dràdrà sè. Gò ì dré akódhi ni tidízó fa kipakipa dri. ²¹ Mà adré tá àmakya mì bha kisúzoá dhi, kònò akódhi ni tá Ìsèrélè ànzì ki apá nì. Kòdhi íbe dhi, àndrò kònìdhi, kítú ni na tà títi lavúbhá nda ì àmvolésè dhi 'i. ²² Di tòkó àruka àma kòfalé dhi ì tigá àma ki líndrí tà tandì ró. Ì lè tá drùbhì kínó mógó na. ²³ Di, ì kisú àyikya akódhi ni rúbhá ko. Gò ì dré agòzo longóá àma dré dhi, ángéló ì agá tá àyi kandrà tàà àyi dré dhi, Yésu be lídrì ro. ²⁴ Di àma ki arúpi àruka ì dré lizo mógó na gò, ì dré tà nda ni kisúzo ngóro tòkó nda ì dré tá tàle dhi tíni. Di, ì nò àyikya akódhi ko.»

²⁵ Di Yésu tà àyi dré dhi: «Á! Àmi móndí azaaza ró ni ì, mì adré tà títi pròfètà ì dré longolé dhi ki ka'ì mbèlè ko! ²⁶ Adré tá leá dhi, Mèsíyà kònnya kizà làsú be kònìni gò, kòfirò àyi mìlanzìlanzì na dhi ko?» ²⁷ Gò Yésu dré tà títi tisìle àyi tà dri Giká ni Kúlí na dhi ki àndu ngìzo àyi dré, kidhólé Mósè ni búkù ì lésè pròfètà títi dhi kya íbe.

²⁸ Ì kòtsa ànyì bhà ì dré tá adrézó lile lána dhi làga dre dhi, Yésu dré àyi 'òzo ngóro í adré tá lavulé na tíni. ²⁹ Di, ì dré akódhi ni ti lizízó tà tandì ró tàzoá dhi: «Mí kàdré rè túmánì àma íbe. Kítú ndì dre, ìndì ngá adré anilé.» Di dré fizo dzó na adrélé àyi íbe.

³⁰ Ì kòlirí túmánì mísá làgàsè dre dhi, Yésu dré mápà adózó, tà tani zizo dríá Giká tí gò, nòzoá adrélé fèle àyi dré. ³¹ Gbã kòdhwa, àyi ki mì dré ru nzìzo gò, ì dré akódhi ni nìzo. Di, dré ína tavìzo àyi mìlèsè. ³² Gò ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Àma ki togó

adré tá zakó àtsi ró, dré tá adrérà'a tà ta àma dré láti na, adrézó tà Giká ni Kúlí na dhi ki àndu ngi àma dré dhi 'á!»

³³ Gbã lókyá nda sè dhi, ì dré ngàzo gòle Yèrúsalmà na. Ì kòtsa dre dhi, ì dré Yésu ni lebèbhá mudrí-drì-àlo ru kimóbhá mómí àruka íbe dhi ki kisúzó. ³⁴ Ayi nda ì dré tàzoá dhi: «Bàti, Mírì nga dràdrà 'ásè dre! Agá ína Péteró kandrá!» ³⁵ Gò àyi rìti nda ì dré tà títi lavúbhá láti na dhi ki titízó àyi dré. Ì tití tá kpà, ì nǐ tá Yésu àdhi 'i ya dhi, dré tá adrérà'a mápà ño dhi 'á.

Yésu agá ayi lebèbhá i kandrá

(A kònò kpà Mátáyò 28:16-20; Márokò 16:14-18; Yòwánì 20:19-23; Tà 'òle dhi i 1:6-8)

³⁶ Ì dré rè dhu adrérà'a tà nda ki ta dhi 'á dhi, Yésu ni tàndi dré agázó ayi totó àyi kòfalé gò, tàà àyi dré dhi: «Tà kìdrìkìdrì kàdré àmi íbe!» ³⁷ Di àyi ki líndrí dré gàzo tirì dré gò, ì dré adrézó kisúá dhi, ì adré mómí líndrí no kòdhya. ³⁸ Di, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Àmi ki drì adré abilé àdho tà sè? Mì adré kpà tà kayí àmi léna àdho tà sè? ³⁹ Mì nò rè áma drígá i áma pá íbe ni i ká. Kònìdhi áma tàndi 'i! Mì tabè ma atógyàzoá dhi, mómí líndrí zã íbe ìndì fà íbe, ngóro mì dré adrélé nòle má dré adrézó ába kòndi tíni dhi ko.» ⁴⁰ Kòtà tà nda dre dhi, dré ayi drígá ki tadházó ayi pá íbe àyi dré. ⁴¹ Di, ì kitswá tá àyikya tà nda ni ka'ì dhu rè ko togó kìnì dré ìndì líndrìga dré. Di Yésu dré lizízóá dhi: «Àmi ngá nyàle dhi íbe kònwa?» ⁴² Di ì dré kosyá ì dré libhílé dhi ni àmbí fèzo drá. ⁴³ Gò dré dòzoá nyàle àyi mi.

⁴⁴ Di dré tàzoá àyi dré dhi: «Mà dré tá adrérà'a tùmání àmi íbe dhi 'á dhi, má tà tá tà kòni i àmi dré: «Adré leá dhi, tà títi tisìle áma tà dri Mósè ni tátrítrí kúlí na, pròfétà ki búkù i 'ásè, ìndì Yúdà ànzi ki Longó i 'ásè dhi ì kò'o ru.»» ⁴⁵ Gò dré ayi ki tògyá nzìzo, ì kònìró tà tisìle Giká ni Kúlí na dhi ki àndu be dhi bvó. ⁴⁶ Dré tàzoá ayi dré dhi: «À tisì tá tà kòni i: Mèsíyà ni kizà nya dràzo gò, kítú ni na sè dhi, dré ngàzo dràdrà 'ásè. ⁴⁷ A tisì kpà dhi, à ni kúlí longó akódhi ni rú sè súrú títi ì dré kidhóle Yèrúsalmà na tàzoá dhi, ì kòladzá àyi ki togó, Giká kòtrìró àyi ki tàkonzì i be dhi bvó. ⁴⁸ Àmi dhya tà nda kòdhi ki nobhá mǐ sè, ìndì yibhá bíbhálé sè dhi 'i. ⁴⁹ Mì yi rè ká! Má ni mána Tirí Lólo áma Atá dré lazilé dhi ni amù àmi dré. Di àmi ró dhi, mì kàdré adrélé bhàandre 'á, tsàle lókyá rìnyì apfòlepi bhù lésè nda dré dra àmi ki asózó dhi 'á.»

Yésu mbà bhù na ayi lebèbhá i misè

(A kònò kpà Márokò 16:19-20; Tà 'òle dhi i 1:9-11)

⁵⁰ Gò Yésu dré ayi ki drìzo lizo àyi íbe tsàle ànyi Bètáníyà làga. Dré drígá tingázó kurú na, tà tani zìzo Giká tí ayi dri. ⁵¹ Di dré adrérà'a tà tani zi àyi dri dhi 'á dhi, dré ayi ki tayízó gò, Giká dré akódhi ni dòzo bhù na. ⁵² Di ì dré àyikya ledhézó ayi ki kórókó tití akódhi ni lindrì bhàzo gò, ì dré gòzo Yèrúsalmà na kólénzé be bǐ. ⁵³ Di kítú àlo àlo títi ì sè dhi, ì adré tá tépelò na, adrélé Giká ni rú bha kùle landè àko ró.

Rúbí Tani Yòwánì dré tisìle dhi

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisìlepi dhi tá Yòwánì 'i. Akódhi nda tá àpòstolò ki àlo 'i. Vèsè be bí, àyi Pétèrò íbe ìndì Yàkòbhò be dhi i tá ànyi Yésu làga. Búkù kònìdhi léna dhi, Yòwánì adrè áyi zi «Yésu ni lebèlepi dré lèle tò dhi» ró. Yòwánì ni tàndì tadhá tà í dré búkù kònìdhi ni tisìzo ásà dhi kònìni: «Dì, à tisì tà kòdhi i, mì kòka'író dhi, Yésu Mèsíyà 'i, ìndì Gìká ni Mvágó 'i gò, àmi ki tà ka'íka'í nda sè dhi, mì kàdréro lídrì íbe akódhi léna be dhi bvó.» (A kònò 20:31.)

Búkù Yòwánì dré tisìle kònìdhi twá búkù na àruka Rúbí Tani ni tà dri dhi i rúsè. Kìdhoma ni léna dhi, Yòwánì adrè Gìká ni tà àndu ngì, adrèzó tadhá dhi, Yésu Gìká ni Kúlí adrèlépi tá ngbú tùmání Gìká be, ìndì adrèlépi ína Gìká ro dhi 'i (1:1). Kúlí nda atsá tá mómí ro gò, dré bhà mòzo àma kòfalé adrèzó tùmání àma íbe (1:14). Búkù kònìdhi léna dhi, Yòwánì adrè tà twátwa líndrìga ró Yésu dré 'òle dhi ki tití, tadházóá dhi, akódhi Mèsíyà 'i, ìndì Gìká ni Mvágó 'i káyà dhi. Yésu adrè kpà áyi tàndì ni zi «mápà adrèlépi lídrì fe dhi» ró (6:35, 48), «ngádra adrèlépi ngá kazá mómnyá bvò àdhya i dré dhi» ró (8:12; 9:5), «kábiligyà líkìlépi dóro dhi» ró (10:11, 14), «dhya adrèlépi mómí ki tingá dràdrà lésè, ìndì adrèlépi lídrì fe àyi dré dhi» ró (11:25), «látì» ró, «tà bàti» ró, ìndì «lídrì» ro (14:6). Dì Yòwánì adrè mómí zyandre dhi i ka'í tá Yésu atsázó akódhi ni lebèbhá i ró ngìni ya dhi ni tití. Dì, mómí àruka i gà àyikya akódhi ni ka'íma.

Yòwánì adrè tà bí Yésu dré 'òle ìndì tàle áyi lebèbhá ki kodzózó ìndì àyi ki togó tindrìzo ngátsi áyi dràma kandrà dhi sè dhi ki tití (13-16). Adrè kpà tà Yésu dré zìle Gìká tí áyi tàndì dré ìndì áyi lebèbhá i dré dhi ki tití (17).

Yòwánì adrè tadhá ngádra 'á dhi, Gìká adrè mómnyá tití adrèbhá Yésu ni ka'í dhi ki tidrí, i kàdréro lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe. Kòdhi adrè tàá dhi, àyi nda i dré dhi, lídrì kóná vèsè kólyá nda kídhó dre.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Yésu Krìsto, Gìká ni Kúlí 'i (1:1-18)
- 2) Yòwánì Bàtìsimò fèlepi, ìndì Yésu ni lebèbhá drìdrì dhi i (1:19-51)
- 3) Yésu ni àzì mómí i kòfalé dhi (2:1-12:50)
- 4) Yésu ni pòsò kùdù, ìndì akódhi ni dràma (13:1-19:42)
- 5) Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi, ìndì akódhi ni agama akódhi ni lebèbhá i kandrà dhi (20:1-21:25)

Yésu Krìsto, Gìká ni Kúlí 'i

¹ Ngá wáyi dhi ki bhàma kandrà dhi, Kúlí tá be. Kúlí nda tá tùmání Gìká be, ìndì Kúlí nda tá Gìká 'i. ² Akódhi tá tùmání Gìká be drìdrì ngá wáyi dhi ki bhàma kandrà.

³ Gìká 'o tá akódhi ngá wáyi dhi ki bha dhi kòdhya. Dì ngá àlo bhàle akódhi àko dhi yókódhó. ⁴ Lídrì tá akódhi léna, ìndì lídrì nda tá ngádra 'i mómí i dré. ⁵ Ngádra nda adrè kòle tìnìmvá na, ìndì tìnìmvá kíswá akódhi ni lavú bwà ko.

⁶ Gìká amù tá dhya àlo rú be Yòwánì dhi. ⁷ Akódhi nda alì ngádra nda ni tà longó, mómnyá wáyi dhi i kòka'író ásà be dhi bvó. ⁸ Yòwánì ni tàndì tá ngádra nda 'i ko. Dì, akódhi alì ína ngádra nda ni tà longó. ⁹ Tàko ko, ngádra bàti adrèlépi ngá kazá mómnyá wáyi i dré dhi, adrè tá alìle bvò le.

¹⁰ Dì dhya adrèlépi Kúlí 'i nda alì tá adrèlé bvò le. Dì, tágba Gìká dré akódhi ni 'òzo bvò nda ni bha dhi, mómnyá bvò nda àdhya i nì akódhi ko. ¹¹ Akódhi atsá áyi tàndì ni mómnyá i vélé. Dì, mómnyá akódhi àdhya nda i ka'í àyikya akódhi ko. ¹² Tágba

kònìni dhi, mónnyá wáyi akódhi ni ka ìbhá, akódhi ni dòzo àyi ki togó na dhi ì dré dhi, akódhi fè rinyí ì dré atsázó Gíká ni ànzi ì ró. ¹³ A ti ànzi nda ì ngóro móndí ì dré adrélé ànzi ti dhi tíni ko, ngóro móndí ì dré adrélé tà le 'òle dhi tíni ko, ìndì agó dré adrélé tà le 'òle dhi tíni ko. Be ró dhi, Gíká ti àyi atsálé áyi ànzi ì ró dhi nì.

¹⁴ Dhya adrélépi Kúlí 'i nda atsá tá móndí ro gò, dré bhà mòzo àma kòfalé adrézó tùmání àma íbe. Mà nò akódhi ni mìlanzilanzì 'í. Mìlanzilanzì nda, mìlanzilanzì Gíká ni Mvágó àlo kwákwá nda dré kisúlé áyi Atá véna dhi 'i. Akódhi ga togó tani sè bí, ìndì tà bàti sè bí.

¹⁵ Dì Yòwánì longó tá akódhi nda ni tà ngádra 'á móndí ì dré. Akódhi loyó kúlí tàzoá dhi: «Kòndhi dhya má dré tá tà ni ni tàzo dhi 'i. Má tà tá dhi: <Dhya adrélépi adhéle má bvó dhi kàdrì àma lavú. Tàko ko, àma tirà ko dhi 'á dhi, akódhi tá ína be.»

¹⁶ Akódhi nda ni togó tani kàdrì lavulé dhi sè dhi, àma títi, mà kisú tà tani tà tani àzya dri. ¹⁷ Tàko ko, Gíká longó tá áyi tatrítrí kúlí Mósè tí. Dì, fè Yésu Krísto áyi togó tani tadhá áyi tà bàti be dhi kòdha. ¹⁸ Dhya àlo nò tàdzí Gíká ko. Dì, akódhi ni Mvágó àlo kwákwá adrélépi ína Gíká ro, ìndì adrélépi áyi Atá làga nda, 'o Gíká móndí ì dré nìle dhi nì.

Yòwánì Bàtisimò fèlepi longó Yésu ni tà

(A kònò kpà Mátáyò 3:1-12; Márokò 1:1-8; Lúkà 3:1-18)

¹⁹ Yúdà ànzi ki kàdrì Yèrusalémà na dhi ì dré kòwánà ki mùzo Léví íbe ìle Yòwánì véna dhi, áyi nda ì lizí tá akódhi tí dhi: «Mì àdhi 'i?» ²⁰ Dì akódhi gà kúlí logoma áyi tí dhi ko. Dì, tà ína ngádra 'á dhi: «Ma Mèsíyà 'i ko.»* ²¹ Ì gò lizíá tíá dhi: «Mì di mína àdhi 'i? Mì Elíyà 'i?» Akódhi logó dhi: «Kóko, ma Elíyà 'i ko.» Ì gò lizíá dhi: «Mì Pròfétà tá tà ni ni longózó dhi 'i?» Akódhi logó dhi: «Kóko.»† ²² Ì gò tàá drá dhi: «Mì di mína àdhi 'i, mà kòkitswá ró kúlí logó dhya àma ki amùbhá dhi ì dré? Mí adré tàá ámi tàndì ni tà sè ngíni?» ²³ Dì Yòwánì logó kúlí ngóro pròfétà Esáyà dré tá tàle kíno dhi tíni:

«Ma dhya adrélépi kúlí loyó duku na dhi 'i.

Má adré tàá dhi: <Mì kòlotó láti atsálé pyà Mírì dré!>‡

²⁴ Dhya mùle nda ki àruka ì tá Fàrisáyò 'i. ²⁵ Dì áyi nda ì gò Yòwánì ni lizí: «Mí kàdré mína Mèsíyà 'i yà, Elíyà 'i yà, kó ngalè Pròfétà 'i yà dhi ko dhi, mí adré di bàtisimò fe àdho tà sè?» ²⁶ Yòwánì logó áyi dré dhi: «Má adré mána bàtisimò fe yí sè. Dì, dhya àlo mì dré nìle ko dhi ína kònwa àmi kòfalé. ²⁷ Akódhi nda adré adhéle má bvó dhi nì. Má kitswá mána akódhi ni lindrì sè ko. Má kitswá ndìndì akódhi ni kámókà bã tri bwà ko.»§

²⁸ Tà títi nda kòdhi ì 'o tá ru Bètáníyà na, Yòròdánè ni ta'á na, àrà Yòwánì dré tá adrézó bàtisimò fe dhi na.

Yésu, Kábilíyà Mvá Gíká àdhya 'i

²⁹ Kítú bvóá dhi sè dhi, Yòwánì dré Yésu ni nòzo adrérà'a alìle í véle gò, dré tàzoá dhi: «Mì nò rè Kábilíyà Mvá Gíká àdhya adrélépi mónnyá bvó àdhya ki tàkonzì tingá dhi ká! ³⁰ Kòndhi dhya má dré tá tà ni ni tàzo dhi 'i. Má tà tá dhi: <Agó adrélépi adhéle má bvó dhi kàdrì àma lavú. Tàko ko, àma tirà ko dhi 'á dhi, akódhi tá ína be.»* ³¹ Àma tàndì, má nì tá akódhi àdhi 'i ya dhi ko. Dì, má alì mána bàtisimò fe yí sè, Gíká kòtadhá ró akódhi Ìsèrèlè ànzi ì dré be dhi bvó.»

³² Yòwánì gò tàá dhi: «Má nò Tírí Lólo asírà'a bhù lésè kòbhòlà tíni adhéle adrélé akódhi dri. ³³ Àma tàndì, má nì tá akódhi àdhi 'i ya dhi ko. Dì, Gíká àma amùlepi bàtisimò fe yí sè dhi tà tá má dré dhi: <Dhya mí dré dra Tírí Lólo nòzo asírà'a adhéle

* **1:20** 1:20 Rú «Mèsíyà» Ebèrè ti sè dhi ìndì rú «Krísto» Gíríkì ti sè dhi, ì adré leá tàle dhi «Dhya zìle dhi».

† **1:21** 1:21 A kònò Dùtèrònómè 18:15, 18; Málákí 3:23. ‡ **1:23** 1:23 A kònò Esáyà 40:3. § **1:27** 1:27 Kínó lésè Yúdà ànzi ì véna dhi, ngbà 'í màràbà tàko ró dhi adré tá áyi mírì ni kámókà ni bã tri nì. * **1:30** 1:30 A kònò Yòwánì 1:15.

adrélé dríá dhi, akódhi nda ni bátisimò fe Tirí Lólo sè nì.» ³⁴ Di áma tándi, má nò tà nda áma mī sè gò, má dré adrézó longóá ngádra 'á dhi, akódhi nda Giká ni Mvágó 'i.»

Yésu kidhó áyi lebèbhá kī azí

³⁵ Kítú bvóá dhi sè dhi, Yòwánì i lebèbhá ni íbe rì dhi ì dré gòzo tódhyá adrélé àrà nda na. ³⁶ Akódhi dré Yésu ni nòzo adrérà'a lavulé dhi, dré tàzoá dhi: «Mì nò rè Kábilígyà Mvá Giká àdhya ká!» ³⁷ Akódhi ni lebèbhá rì nda ì kòyi akódhi ni kúlí nda dre dhi, ì dré ngàzo adrélé Yésu ni lebè. ³⁸ Di Yésu dré áyi alázó àyi kī no adrérà'a áyi lebè gò, dré àyi kī lizizó tàzoá dhi: «Mì adrè àdho nda?» I tà drá dhi: «Rábbì, mí adrè adrélé ángolé?» (Rú «Rábbì» nda kòdhi adrè leá tàle dhi «Tà tadhálépi».) ³⁹ Akódhi logó àyi dré dhi: «Mì alì, mì ni nòá.» Di ì dré lizo àrà dré tá adrézó adrélé dhi ni no. Gò ì dré adrézó túmánì akódhi be kítú nda ni àmbí sè títi. Lókyá nda tá ànyíànyi sàa su kítú rírí àmvolésè dhi 'i.

⁴⁰ Áyi rì Yòwánì ni kúlí yibhá gò ì dré Yésu ni lebèzo nda ki àlo tá Andréyà, Símónà Pétèrò ni adrúpi 'i. ⁴¹ Di akódhi nda dré zyà ngàzo lile áyi adrúpi Símónà ni kisú gò, tàzoá drá dhi: «Mà kisú Mèsíyà dre.» (Rú «Mèsíyà» nda kòdhi adrè leá tàle dhi «Krishto».) ⁴² Dré Símónà nda ni drízo lizo ába Yésu véna. Di Yésu dré akódhi ni nòzo dhi gò, tàzoá dhi: «Mì, Símónà, Yòwánì ni mvá 'i. A ni ámi rú zi Kéfà.» (Rú nda kòdhi adrè leá tàle dhi «Pétèrò».†)

Yésu azí Filípò i Nàtànàyélè be

⁴³ Kítú bvóá dhi sè dhi, Yésu lè tá lile bvò Gàliláyà àdhya na gò, dré láti dòzo lizo. Dré Filípò ni kisúzó gò, tàzoá drá dhi: «Mí lebè ma!» ⁴⁴ Filípò nda angá tá Bètèsàyídà, bhàandre Andréyà kya Pétèrò be dhi lésè. ⁴⁵ Di Filípò dré ngàzo lile Nàtànàyélè ni kisú gò, tàzoá drá dhi: «Mà kisú dhya Mósè dré tà ni ni tisizo búkù tatrítrí kúlí àdhya léna, ìndì pròfètà ì dré kpà tà ni ni longózó dhi dre.‡ Akódhi nda, Yésu, Yòséfa ni mvá Nàzàrètà lésè dhi 'i.» ⁴⁶ Di Nàtànàyélè nda tà drá dhi: «Ngá dóro ni kitswá apfòle Nàzàrètà lésè bwà?» Filípò logó drá dhi: «Mí alì nòá.»

⁴⁷ Yésu kònò Nàtànàyélè adrérà'a alile í vélé dre dhi, dré tàzoá akódhi ni tà sè dhi: «Mì nò rè Ìsèrélè mvá bàti kònìdhi. Túrúpfú tà akódhi léna yókódhó.» ⁴⁸ Di Nàtànàyélè dré Yésu ni lizizó tàzoá dhi: «Mí nì ma ngíni?» Yésu logó drá dhi: «Drìdrì Filípò dré ámi azizó, mí dré tá adrérà'a figì kómvo dhi 'á dhi, má nò tá mi 'i.» ⁴⁹ Di Nàtànàyélè tà drá dhi: «Rábbì, mí Giká ni Mvágó 'i bàti! Mì Ìsèrélè ànzi kī Opí 'i!» ⁵⁰ Di Yésu logó drá dhi: «Mí adrè áma ka'í, má dré tàle mí dré dhi má nò tá mi figì kómvo dhi sè? Mí nì tà kàdrìkàdrì dra tà kòdhi ni lavúbhá dhi kī no!» ⁵¹ Gò tàá dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Mì ni bhù no ru lanzirà'a, adrézó kpà Giká ni ángéló kī no adrérà'a tombàle ìndì tisilé Móndí ni Mvá drìsè!»§

2

Yésu ladzá yí atsálé vínò ro

¹ Kítú rì àmvolésè dhi, à adrè tá gwányá làmó àdhya ni 'o bhàandre Kánà àdhya Gàliláyà le dhi na. Yésu ni andre tá kònàle be. ² A zi tá kpà Yésu i lebèbhá ni íbe lile gwányá nda na. ³ Di vínò dré akízó gò, Yésu ni andre dré tàzoá drá dhi: «Vínò àyi dré vélé yó.» ⁴ Di Yésu logó drá dhi: «Áma andre, mí adrè áma so tà kòdhi léna àdho tà sè? Lókyá mána kitswá rè ko.» ⁵ Di, andre ni dré tàzoá màrábà i dré dhi: «Mì kò'o tà ángùdhi akódhi dré dra tàle àmi dré dhi kòdhyà.» ⁶ Arà nda 'á dhi, lìdrí

† 1:42 1:42 Rú «Kéfà» Aràméyà ti sè dhi ìndì rú «Pétèrò» Gírikì ti sè dhi, ì adrè leá tàle dhi «Kírà». ‡ 1:45 1:45 A kònò Dùtèrònómè 18:18; Esáyà 9:5-6; Ezèkyèlè 34:23. § 1:51 1:51 Vésè be bí, Yésu adrè áyi zi «Móndí ni Mvá». Rú nda kòdhi, rú ázya fèle Mèsíyà dré dhi 'i. A kònò Dànyèlè 7:13.

nzi-drì-àlo ledélé kírà sè dhi i tá be. Lìdrí làsú be kònìni nda i sè dhi, Yúdà ànzi ì adré tá yí tokó adrézó àyi ki temvé ásà. Lìdrí àlo àlo nda ki 'a adré tá yí do ànyíanyi líterè nyadhi-nzi. ⁷ Di Yésu dré tazoá màrábà nda i dré dhi: «Mì tokó yí todàle gale lìdrí kòni i 'ásè.» Gò ì dré tokózóá todàle gale àyi 'ásè bíbi. ⁸ Yésu dré gòzo tàá àyi dré dhi: «Mì ko nyànomvá lizo ába gwányá líyí dré.» Di ì dré 'òzoá kònìni.

⁹ Gwányá líyí nda ni yí tabhì dhi, àkò yí nda ladzá ru atsálé vínò ro dre. Akódhi nì tá ngalè vínò nda angá ángolésè ya dhi ko. Di, màrábà yí nda ni kobhá dhi ì nì àyikya be. Di gwányá líyí nda dré dhya tòkó mòlepi dhi ni azizó, ¹⁰ tazoá drá dhi: «Móndyá wáyi dhi ì adré gà vínò dóro lavulé dhi ni fe mvùle 'íká. Di à kòmvu tà tàndi ró dre dhi, ì dré gòzo adrélé vínò dóro wáyi ko dhi ni fe mvùle ndò. Di, mí zù mína vínò dóro lavulé dhi gò afèzoá nyànomvá.»

¹¹ Kòrìdhi, tà línđrìga ró Yésu dré 'òle drìdrì dhi 'i. 'O tá tà nda Kánà, bvò Gàliláyà àdhya lé dhi na. 'O kònìni kitswázó àyi mīlanzilanzi tadhá gò, akódhi ni lebèbhá ì dré akódhi ni ka'izo ásà.

¹² Amvolásà dhi, Yésu ì dré lizo andre ni íbe, adrúpi ni íbe ìndì lebèbhá ni íbe, tsàle bhàandre Kàpàrànwúmà àdhya na. Gò ì dré adrézó kònàle gile lókyá be vwàvwà ro tsà.

*Yésu dro móndyá adrèbhá ngá lagí dhi i topfòle tépelò 'ásè
(A kònò kpà Mátáyò 21:12-13; Márokò 11:15-17; Lúkà 19:45-46)*

¹³ Yúdà ànzi ki gwányá Pásikà àdhya atsá tá ànyi gò, Yésu dré mbàzo Yèrúsalemà na. ¹⁴ Kòfì tépelò ni bhà'álé na dre dhi, dré móndí adrèbhá tá tí ki lagí kábilígyà íbe ìndì kòbhòlà íbe dhi ki kisúzó, túmání móndí lírìbhá adrélé làfa topfó mísá i làgásè dhi íbe. ¹⁵ Di dré ngàzo fimbò ledé bã sè gò, àyi ki ladrózó topfòle títi tépelò nda 'ásè, àyi ki tí íbe ìndì àyi ki kábilígyà íbe. Dré móndyá adrèbhá tá làfa topfó nda ki làfa arízó, mísá àyikya ki lebhézó kìní mi. ¹⁶ Gò dré tazoá móndyá adrèbhá tá kòbhòlà lagí nda i dré dhi: «Mì nga kònwásè àmi ki ngá kòdhi íbe títi! Mì kòbhà áma Atá ni dzó atsálé àrà adrézó ngá lagí dhi ró ko!» ¹⁷ Di tà tisìle Gìká ni Kúlí na kònìdhi dré agázó akódhi ni lebèbhá i léna: «Áma togó àtsi ró ámi dzó ni tà sè dhi ni áma za vèle.»*

¹⁸ Gò Yúdà ànzi ki kàdrì ì dré lizízóá Yésu tí dhi: «Mí ni àdho tà línđrìga ró dhi ni 'o tadházóá àma dré dhi, Gìká fè mí dré rìnyí adrézó tà kòdhi ki 'o nì dhi?» ¹⁹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kòpfu tépelò kònìdhi dhi, má ni go tingáá kítú na àmvolésè.»

²⁰ Yúdà ànzi nda ì gò tàá dhi: «Tépelò kònìdhi ni sizo dhi do tá kóná nyadhi-rì-drì-nzi-drì-àlo. Mí ni di go sĩa kítú na sè ngíningíni ró?» ²¹ Di, tépelò Yésu dré tá adrézó tà ni ni ta dhi ína akódhi ni rúbhá 'i. ²² Akódhi ni ngàma dràdrà 'ásè dhi àmvolésè dhi, kúlí dré tá tàle nda kòdhi dré gòzo agalé akódhi ni lebèbhá i léna. Di ì dré tà tisìle Gìká ni Kúlí na dhi ki ka'izo, kúlí Yésu dré tá tàle dhi íbe.

Yésu nì tà adrélèpi móndí ki togó na dhi be

²³ Yésu dré tá adrérà'a Yèrúsalemà na gwányá Pásikà àdhya ni tà sè dhi 'á dhi, móndí zyandre dhi ì dré tà línđrìga ró dré adrélé 'òle dhi ki nòzo gò, ì dré akódhi ni ka'izo. ²⁴ Di, Yésu ka'ì tá ína àyi nda ki tà ko. Tàko ko, nì móndyá títi dhi ki tà be. ²⁵ Lè tá à kòtà móndí ki tà akódhi dré dhi ko. Angyá ko, nì ína tà adrélèpi móndí ki togó na dhi be.

3

Yésu tadhá tà Nìkòdémò dré

* 2:17 2:17 A kònò Longó i 69:10.

¹ Fàrìsáyò ì kòfalé dhi, agó àlo rú be Nìkòdémò dhi tá be. Akódhi tá kpà Yúdà ànzi kì kàdrì kì àlo 'i. ² Ngátsi àlo sè dhi, alì tá Yésu véle gò, tàá drá dhi: «Rábbì, mà nǐ tàle dhi, Gìkà amù mì adrélé áyì tà tadhálépi ró nǐ dhi be. Angyá ko, dhya àlo kitswá tá tà líndrìga ró mí dré adrélé 'òle dhi kì 'o bwà ko, Gìkà kàdré tá tùmáńí akódhi be ko dhi.» ³ Yésu logó drá dhi: «Má adré tà bàti ta mí dré: Dhya àlo kitswá Gìkà nǐ Opì no bwà ko, kòtayí ì gòle òle tódhyá ko dhi.» ⁴ Di Nìkòdémò lizí tíá dhi: «Móńdí agàlepi dre dhi nǐ áyì tayí gòle òle tódhyá ngínìngínì ró? A nǐ kitswá gòle file áyì andre lé gò, gòzo akódhi nǐ ti vèsè be rǐ bwà?» ⁵ Yésu gò logóá drá dhi: «Má adré tà bàti ta mí dré: Dhya ángùdhi òle yǐ sè ìndì Gìkà nǐ Tirí sè ko dhi kitswá ìna file Gìkà nǐ Opì na bwà ko. ⁶ Dhya móńdí dré òle nǐ dhi, akódhi nda lídrì rúbhá àdhya íbe. Di, dhya Gìkà nǐ Tirí dré òle nǐ dhi, akódhi nda lídrì Tirí àdhya íbe. ⁷ Lè ámi líndrì kàdré gàle, má dré tàle mí dré dhi <Lè mí kòtayí mì gòle òle tódhyá> dhi sè ko. ⁸ Lyá adré vǐle àrà ángùdhi dré adrézó lèle vǐle dhi 'ásè. Gba mí kàdré kpòrò nǐ nǐ yi yà dhi, mí kitswá nǐá ngalè lyá nda angá ángolésè ya, kó ngalè adré lǐle ángolé ya dhi ko. Di tà nda kòdhi kókpà kòńnì dhya ángùdhi Gìkà nǐ Tirí dré òle dhi nǐ tà sè.»

⁹ Nìkòdémò gò lizíá tíá dhi: «Tà kòdhi nǐ kitswá ru 'o ngínìngínì ró?» ¹⁰ Yésu logó drá dhi: «Mì tà tadhálépi kàdrì Ìsèrélè ànzi ì kòfalé dhi 'i. Di, mí nǐ mína tà kòdhi ko? ¹¹ Má adré tà bàti ta mí dré: Mà adré tà mà dré nǐle dhi kì ta, adrézó tà mà dré nòle dhi kì longó kòdhya. Di, mì lè àmìkya tà mà dré adrélé longolé nda kì ka'ìle ko. ¹² Gba má dré adrézó tà bvò kòndì àdhya kì ta àmì dré dhi, mì adré àmìkya tà nda kì ka'ì ko. Di má kògò adrélé tà bhù àdhya kì ta àmì dré dhi, mì nǐ di tà nda kì ka'ì ngínìngínì ró? ¹³ Dhya àlo mbàlepi bhù na dhi tàdzí yókódhó, ngbà 'í Móńdí nǐ Mvǎ asílépi bhù lésè dhi 'i.

¹⁴ Ngóró Mósè dré tá nǐ ledélé aya sè asólé fa sílé dhi nǐ tingálé kuru duku na dhi tíni dhi, adré kpà leá dhi, à kòtingá Móńdí nǐ Mvǎ kuru kòńnì, ¹⁵ kitswálé móńdyá wǎyi akódhi nǐ ka'ìbhá dhi ì kàdréró lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe.* ¹⁶ Tàko ko, Gìkà dré móńdyá wǎyi bvò àdhya kì lèle tò dhi sè dhi, afè áyì Mvǎagó àlo kwákwá dhi, kitswálé dhya ángùdhi adrélépi akódhi nǐ ka'ì dhi kòdràró nyo ko, be ró dhi, kàdréró lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe. ¹⁷ Angyá ko, Gìkà amù áyì Mvǎagó bvò kòndìdhì lé kitswálé tà bha móńdyá bvò àdhya ì dri ko. Be ró dhi, amù akódhi kitswázó móńdyá bvò àdhya kì tidrì akódhi sè dhi bvò. ¹⁸ Dhya ángùdhi adrélépi Mvǎagó nda nǐ ka'ì dhi, Gìkà kitswá tà bhà akódhi dri ko. Di, dhya ángùdhi adrélépi Mvǎagó nda nǐ ka'ì ko dhi, Gìkà bhà tà akódhi dri dre. Tàko ko, akódhi nda ka'ì Gìkà nǐ Mvǎagó àlo kwákwá dhi ko. ¹⁹ Tà Gìkà dré adrézó móńdí kì tàbvò ta ásà dhi, tà kòndìdhì 'i: Ngádra atsá bvò 'a dre. Di, móńdyá bvò àdhya ì lè àyìkya tǐnǐmvá, ngádra nda nǐ lavú. Angyá ko, tà ì dré adrélé 'òle dhi ì kòńzi. ²⁰ Dhya ángùdhi adrélépi tà kòńzi 'o dhi adré ngádra nda nǐ ga. Dhya nda adré kpà alìle ngádra nda véle ko, akódhi nǐ tà kòńzi ì kàpfòró ngádra nda 'á ko. ²¹ Di, dhya ángùdhi adrélépi tà bàti ka'ì 'òle dhi adré alìle ngádra nda véle, à kòkitswáró nòá dhi, akódhi adré tà 'o ngóró Gìkà dré adrélé lèle dhi tíni.»

Yòwánì Bátisimò felepi longó Yésu nǐ tà ngádra 'á

²² Amvolásà dhi, Yésu ì lebèbhá nǐ íbe dhi ì dré gòzo lǐle bvò Yúdáyà àdhya na. Ì adré tá tùmáńí kòńalè lókyá be tsà gò, akódhi dré adrézó bátisimò fe móńdí ì dré.

²³ Yòwánì adré tá kpà bátisimò fe Ayìnónà na, ànyi Sàlímà làga, yǐ dré tá adrélé kòńalè tò dhi sè. Móńdí ì adré tá lǐle akódhi véna gò, dré adrézó bátisimò fe àyì dré.

²⁴ Angyá ko, à ru tá rè Yòwánì bhèle bǎdzó na dhi ko.

²⁵ Kítú àlo dhi, Yòwánì nǐ lebèbhá ì kidhó tá adrélé tà kayí àyì kòfalésè Yúdà mvá àlo dhi be, tà adrézó móńdí kì temvé dhi nǐ tà dri. ²⁶ Di ì dré lǐzo Yòwánì véna tàá

* 3:15 3:15 A kòńò Ngá nàle dhi ì 21:9.

drá dhi: «Rábbì, dhya mì dré tá adrézó ába Yòròdánè ni ta'á na gò mí dré tà ni ni longózó dhi adré kpà ína bàtísimò fe. Di nyànomvá dhi, móndyá wáyi dhi ì adré lile vélána.» ²⁷ Di Yòwánì logó dhi: «Dhya àlo kitswá tà àlo kisú bwà ko, Gìká kòfè tà nda drá ni ko dhi. ²⁸ Ami ki tàndi, mì yi ma tǎrà'a ngádra 'á dhi: <Ma Mèsíyà 'i ko. Di, Gìká amù ma alìle drìdrì akódhi nda kandrá.> ²⁹ Dhya adrélépi tòkó mo dhi, tòkó líyí 'i. Di, tòkó líyí nda ni arúpi adré ína áyi totó ànyi làga, adrélé akódhi ni yi. Kòyi akódhi ni kúlí dre dhi, adré lenzélé tò. Di ma ró dhi, má adré lenzélé kònìni, ìndì áma kólénzè nda kàdrì lavulé. ³⁰ Adré leá dhi, akódhi ni tà kàdré lile drìdrì, di, mána kàdré agòle bvólé ro.»

Dhya apfòlepi bhù lésè dhi

³¹ «Dhya apfòlepi kurú lésè dhi, móndyá wáyi dhi ì drìle. Di, dhya apfòlepi bvò kònìdhi lésè dhi ína móndí bvò àdhya 'i. Akódhi nda adré tà bvò àdhya ki ta kòdhya. Dhya apfòlepi bhù lésè nda móndyá wáyi dhi ì drìle. ³² Akódhi adré tà í dré nòle mì sè ìndì í dré yìle bíbhálé sè dhi ki longó kòdhya. Di, dhya àlo adré tà akódhi dré adrélé longólé nda ki ka'í ko. ³³ Dhya tà longólé nda ki ka'ilepi dhi adré tadhá dhi, Gìká adré tà bàti ta. ³⁴ Tàko ko, dhya Gìká dré amùle nda adré Gìká ni kúlí ta kòdhya. Angyá ko, Gìká fè akódhi gàle áyi Tirí sè bǐ. ³⁵ Gìká Atá adré áyi Mvágó ni le. Tayí kpà tà títi dhi ì akódhi drígá. ³⁶ Dhya ángùdhi adrélépi Mvágó nda ni ka'í dhi, akódhi nda lídrì kóná vésè kólyá dhi íbe. Di, dhya adrélépi Mvágó nda ni ga dhi kitswá ína lídrì nda ni kisú ko. Be ró dhi, Gìká ni kombà ni adré akódhi dri nyo.»

4

Yésu tà tà Sàmàríyà tòkó àlo dhi be

¹⁻³ Fàrìsáyò ì yi tá tàle dhi, Yésu adré tá móndí bǐ dhi ki 'o atsálé áyi lebèbhá ì ró, adrézó kpà bàtísimò fe àyi dré, ìndì adré tá 'òá kònìni Yòwánì àdhya ni lavú. (Tà bàti ró dhi, Yésu ni tàndi adré tá bàtísimò fe àyi dré ni ko. Be ró dhi, akódhi ni lebèbhá ì adré tá fèá àyi.) Di Yésu kòyi tà adrélé tàle áyi tà dri nda dre dhi, dré angázó bvò Yúdáyà àdhya lésè gò, láti do gòzo bvò Gàliláyà àdhya na.

⁴ Adré tá leá dhi, akódhi kòlavú bvò Sàmàríyà àdhya 'ásè. ⁵ Di dré lizo tsàle bhàandre àlo Sàmàríyà le, rú zǐle Sìkàrà dhi na, ànyi amvú Yàkòbhò dré tá fèle áyi mvá Yòséfà dré dhi làga. ⁶ Kóró Yàkòbhò àdhya tá kònàle be. Yésu dré landèle atsi dré dhi sè dhi, dré tsàzo lírìlé ànyi kóró nda làga, ànyìanyi kitú rírì sè.

⁷ Di Sàmàríyà tòkó àlo dhi dré alizo yǐ ko gò, Yésu dré tàzoá drá dhi: «Mí afè má dré yǐ mvùle.» ⁸ (Akódhi ni lebèbhá ì lǐ tá bhàandre na, kitswálé ngá gǐ àyi dré nyàle.) ⁹ Di Sàmàríyà tòkó nda gò tàá akódhi dré dhi: «Mí kàdré kó Yúdà mvá 'i dhi, mí adré di yǐ zi mvùle ma, Sàmàríyà tòko ró ni tí ngíningíni ró?» (Akódhi tà tá kònìni tàko ko, Yúdà ànzi ì adré gà ru su Sàmàríyà íbe ko.) ¹⁰ Di Yésu logó drá dhi: «Mí kònì tá kó rè tà Gìká dré adrélé fèle mí dré dhi be, ìndì dhya adrélépi yǐ zi mí tí dhi be dhi, kònò mí ni tá yǐ zi má tí gò, má dré yǐ adrélépi lídrì fe dhi ni fèzo mí dré.» ¹¹ Tòkó nda tà drá dhi: «Mírì, mì ngá yǐ akózó dhi àko, ìndì kóró alú lavulé. Mí ni yǐ adrélépi lídrì fe nda ni kisú ángwà? ¹² Mí adré kisúá dhi, mì mína kàdrì áma ki tábhí Yàkòbhò ni lavú? Akódhi nda tayí kóró kònìdhi áma dré ni. Akódhi ni tàndi mvu tá yǐ kònwa, túmání ànzi ni íbe, ìndì kà'wá ni íbe.» ¹³ Di Yésu logó drá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi yǐ kònìdhi ni mvu dhi, yǐ lovó ni go akódhi ni 'o tódhyá. ¹⁴ Di, dhya ángùdhi yǐ má dré dra fèle í dré dhi ni mvùlepi dhi, yǐ lovó kitswá gòle véle akódhi ni 'o ko. Bàti, yǐ má dré dra fèle akódhi dré nda ni atsá akódhi léna kidrì adrélépi sèle ko ìndì adrélépi lídrì kóná vésè kólyá dhi ni fe dhi ró.» ¹⁵ Di tòkó nda tà drá dhi: «Mírì, mí afè má dré

yí nda kòdhyà, yí lovó kògòró vélé áma 'o ko, ìndì má kògòró vélé alìle yí ko kònwa ko.»

¹⁶ Yésu tà drá dhi: «Mí lì ámi agó ni azí, mì kàgòró tùmáńí kònwa.» ¹⁷ Tòkó nda logó drá dhi: «Ma agó àko.» Dì Yésu tà drá dhi: «Mí tà kyá tàle dhi, mì agó àko dhi. ¹⁸ Angyá ko, mì tá àgo íbe nzi, ìndì agó mí dré adrézó ába ándrò ni, mína 'i ko. Tà mí dré tàle nda, tà bàti 'i.» ¹⁹ Dì tòkó nda tà drá dhi: «Mírì, má adré nòá dhi, mì pròfétà 'i. ²⁰ Ama kí tábhí ì adré tá Gíká ni lindrì bha kòngó kònìdhi dri. Dì, àmi Yúdà ànzi ró dhi i, mì adré tàá dhi, àrà adrézó Gíká ni lindrì bha dhi ngbà 'í Yèrúsalmà na.» ²¹ Dì Yésu logó drá dhi: «Tòkó, mí ka'í vo rè áma kúlí ká! Lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, mì gò vélé Gíká Atá ni lindrì bha kòngó kònìdhi dri yà, kó ngalè Yèrúsalmà na yà dhi ko. ²² Ami, Sàmàríyà ro ni i, mì adré àmikya Gíká ni lindrì bha akódhi ni nì àko ró. Dì, àma Yúdà ànzi ró dhi i, mà adré àmakya Gíká mà dré nìle be dhi ni lindrì bha kòdhyà. Angyá ko, tà adrézó mómí kì tidrì dhi angá Yúdà ànzi i vélesè. ²³ Lókyá adré alìle, atsá kpà dre, mómíyá adrèbhá Gíká Atá ni lindrì bha bàti dhi kì lindrì ni ni bha Tirí na, ìndì tà bàti na. Tàko ko, Gíká Atá adré mómíyá adrèbhá áyi lindrì bha kònìni dhi kì nda kòdhyà. ²⁴ Gíká Tirí 'i. Adré dì leá dhi, mómíyá adrèbhá akódhi ni lindrì bha dhi ì kàdré lindrì ni ni bha Tirí na ìndì tà bàti na.» ²⁵ Tòkó nda gò tàá drá dhi: «Má nì tàle dhi, Mèsíyà adré alìle dhi be. A adré kpà akódhi ni rú zi Krísto. Akódhi kàtsá dre dhi, a ni tà títi dhi kì àndu ngi àma dré.» ²⁶ Dì Yésu dré tàzoá drá dhi: «Ma adrélépi tà ta mí be ni, ma akódhi nda 'i.»

Yésu ni lebèbhá ì agò akódhi vélé

²⁷ Gbã lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré agòzo gò, àyi kì líndrì dré gàzo, ì dré akódhi ni kiséle adrèrà'a tà ta tòkó àlo be dhi sè. Dì, tágba kònìni dhi, àyi kì àlo lizí tá ko tàle dhi «Mí adré àdho nda?» ya, kó ngalè «Mì adré tà ta akódhi be àdho tà sè?» ya dhi.

²⁸ Dì tòkó nda dré áyi lídrì adrézó yí akó ásà dhi ni tayízó gò, gòzo bhàandre nda na, tàá mómíyá kònàle dhi ì dré dhi: ²⁹ «Mì alì agó tà títi má dré 'òle dhi kì tàlepi má dré dhi ni no! Kònò akódhi nda tsì Mèsíyà 'i ko?» ³⁰ Dì àyi nda ì dré apfòzo bhàandre nda lésè adrélé alìle Yésu vélé.

³¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré akódhi ni ti lizízo tàzoá dhi: «Rábbì, mí kònnya ngá wà!» ³² Dì, akódhi logó àyi dré dhi: «Ma mána ngá nyàle mì dré nìle ko dhi íbe.» ³³ Dì akódhi ni lebèbhá nda ì dré kidhózó adrélé lizíá àyi kòfalésè dhi: «Kònò mómí atsá ngá adzì akódhi dré nyàle dre?» ³⁴ Dì Yésu tà àyi dré dhi: «Áma mányàngá ína adrema tà dhya áma amùlepi dhi dré adrélé lèle má kò'o dhi kì 'o, adrézó akódhi ni àzì 'o akílé títi dhi 'i. ³⁵ Mì adré zakó tàá dhi: <Tayí rè dhu mbã su kitswázó lánýá akónà amvú ì 'ásè.> Dì, má adré tàá àmi dré dhi: Mì kòtingá mì adrélé amvú kì no wà! Lánýá ka àyi 'ásè kitswálé akónàle dhi dre. ³⁶ Ndìndì nyànomvá dhi, dhya adrélépi lánýá akónà dhi adré áyi landè nya. Adré kpà lò'wa lokó lídrì kóná vèsè kólyá dhi dré, kitswálé dhya adrélépi kórì rì dhi, ìndì dhya adrélépi lánýá akónà dhi be dhi ì kàdréró lenzélé tùmáńí be dhi bvó. ³⁷ Tògyakúlí adrélépi tàá dhi <Dhya àlo adré kórì rì gò, àzya ni dré adrézó lokóá> dhi, tà bàti 'i. ³⁸ Má mù àmi adrélé lánýá mì dré àzì 'òzo ásà ko dhi ni akónà. Mómí àruka ì 'o tá àzì nda landèzo àyi gò, mì dré adrézó àyi kì landè nya.»

Mómí zyandre Sàmàríyà ro dhi ì ka'í Yésu

³⁹ Dì mómí zyandre Sàmàríyà ro angábhá bhàandre nda lésè dhi ì dré Yésu ni ka'izo, tà tòkó nda dré tàle akódhi ni tà dri dhi sè. Angyá ko, tòkó nda tà tá dhi: «Akódhi tà má dré tà títi má dré 'òle dhi i.» ⁴⁰ Dì àyi nda ì kàtsá Yésu vélé dre dhi, ì dré akódhi ni ti lizízo, ì kàdréró rè dhu tùmáńí àyi íbe. Dì akódhi dré adrézó kònàle

kítú rĭ. ⁴¹ Gò mǒndí àruka zyandre dhi ì dré kpà akódhi ni ka'izo, kúlí dré tàle àyi dré dhi ì sè. ⁴² Ayi nda ì dré tàzoá tòkó nda dré dhi: «Mà adré vélé akódhi ni ka'ĩ ngbà 'í tà mí dré tàle akódhi ni tà dri dhi sè ko. Tàko ko, mà yi vélé akódhi ni kúlí àma ki tàndi ki bíbhálé sè. Mà nĭ tàle dhi, akódhi nda dhya adrélépi mǒndyá bvò àdhya ki tidrí dhi 'i bàti dhi be.»

Yésu tidrí dhya kàdrì dhi ni mváagó

⁴³ Kítú rĭ nda ì àmvolésè dhi, Yésu dré àrà nda ni tayízó gò, lìzo bvò Gàliláyà àdhya na. ⁴⁴ Akódhi ni tàndi tà tá dhi: «À bhà gà prǒfétà ni lindrì akódhi ni tàndi ni bvò 'a ko na.» ⁴⁵ Di, tágba kònĭni dhi, akódhi kòtsa Gàliláyà na dre dhi, mǒndyá kònàle dhi ì dré akódhi ni ka'izo dòle àyi kòfalé dóro. Angyá ko, ì lì tá kpà Yèrúsalmà na gwányá Pásikà àdhya ni tà sè gò, ì dré tà títi akódhi dré tá 'òle kònàle dhi ki nòzo.

⁴⁶ Di Yésu dré gòzo tódhyá lìle Kánà, Gàliláyà le dhi na, àrà dré tá yĭ ladzázó atsálé vínò ro lána dhi na. Kònàle dhi, dhya kàdrì àlo adrélépi Rómà ki òpĭ ni tà 'o dhi tá be. Akódhi nda ni mváagó tá drà ro Kàpàrànwúmà na. ⁴⁷ Di kòyi tàle dhi, Yésu angá tá Yùdáyà lésè agòle Gàliláyà le dhi dre dhi, dré lìzo vélána akódhi ni ti lizí, kòlĭró Kàpàrànwúmà na áyi mváagó adrélépi dràdrà mìle nda ni tidrí be dhi bvó. ⁴⁸ Yésu tà drá dhi: «Mì kitswá àmikya áma ka'ĩ bwà ko, mì kàdré tà líndrìga ró adrèbhá Giká ni rĭnyí tadhá dhi ki no ko dhi!» ⁴⁹ Dhya kàdrì nda tà drá dhi: «Mírĭ, mí alì áma mvá dré dràrà ko dhi 'á wà!» ⁵⁰ Di Yésu logó drá dhi: «Mí nzi mí bhàna. Ámi mvá adrí dre!»

Di dhya nda dré kúlí Yésu dré tàle nda ni ka'izo gò, ngàzo nzile. ⁵¹ Dré tá adrérà'a láti 'á dhi, akódhi ni màràbà ì dré arázó atsálé vélá tàá drá dhi: «Ámi mvá adrí dre!» ⁵² Di dré àyi ki lizízó ngalè áyi mvá nda ni rúbhá atsá tá dóro lókyá ángùdhi sè ya dhi. ĩ dré logózóá drá dhi: «Rúbhá àtsí nda nga rúàsà agyá, sàà àlo kítú rĭrí àmvolésè dhi sè.» ⁵³ Di atá ni nda dré nĭzoá tàle dhi, lókyá nda tá lókyá Yésu dré tàzo í dré dhi «Ámi mvá adrí dre» dhi 'i dhi be. Di akódhi ì mǒndyá wáyi akódhi ni dzó lé dhi íbe dhi ì dré Yésu ni ka'izo.

⁵⁴ Kòrĭdhi, tà líndrìga ró Yésu dré 'òle áyi angama Yùdáyà lésè alìle Gàliláyà le dhi àmvolésè dhi ni rĭ 'i.*

5

Yésu tidrí mèrèkpè agó àlo dhi

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo lìle Yèrúsalmà na, Yùdà ànzi ki gwányá ki àlo ni tà sè. ² Bhàandre nda 'á, ànyi zèrìbàti adrélé zìle Kábílìgyà kya ró dhi làga dhi, yĭ àlo ledélé bómà tíni, adrélé rú zìle Èbèrè ti sè Bètèzàtà dhi be. Yĭ nda làgàsè kúrú dhi, à ledé tá àrà dzó kògbo tíni dhi ì nzi. ³ Kònàle dhi, dràbhá zyandre lavulé dhi ì adré tá ayilé. Ayi kòfalé dhi tá mì kùdúkùdu ì, mèrèkpè ì, tsàle mǒndí pá be àbvò ro dhi íbe.* ⁵ Ayi nda ì kòfalé dhi, agó àlo ayílépi drà be kóná nyadhi-alo-drĭ-mudrì-drĭ-nzi-drĭ-na dhi tá be. ⁶ Yésu kònò akódhi nda adrérà'a ayilé kònàle dre dhi, dré nĭzoá tàle dhi, akódhi ayí tá drà be vwàvwà ro dhi be. Di dré tàzoá drá dhi: «Mí lè adrílé?» ⁷ Di dràbhá nda logó drá dhi: «Mírĭ, dhya àlo kitswálépi áma ledé bwà dhi yókódhó. Angyá ko, lókyá yĭ dré adrérà'a ru kàgbá dhi 'á dhi, dhya àlo kitswálépi áma do bhèle yĭ na má kàdrìró ásà dhi yó. Má kàdré 'òle sìle dhi, dhya àzya adré lavulé sìle má kandrána.» ⁸ Di Yésu tà drá dhi: «Mí nga, mí do ámi kíndri, ìndì mí kídhó atsí to!» ⁹ Gbǎ kòdhwa, agó nda dré adrízó. Dré ayi kíndri dòzo gò kídhózó adrélé atsí to.

* **4:54** 4:54 A kònò Yòwànĭ 2:11. * **5:3** 5:3-4 Wáràgà Giká ni Kúlí tisizo àyi dri drĭdrĭ dhi ì léna dhi, à adré kúlí kònĭ ki kisú kònwa ko: [ĩ adré tá yĭ ni ru kàgbàma letè. 4 Angyá ko, lókyá àruka ì sè dhi, Mírĭ ni ángéló adré tá asilé yĭ nda ni kàgbá. Dràbhá sìlepi zyà drĭdrĭ yĭ kàgbálé nda na dhi, adré tá adrílé áyi drà lésè, tágba drà nda kàdré ngĭni ya dhi.]

Kĩtú tà nda dré ru 'òzo dhi tá sàbátù 'i. ¹⁰ Di Yúdà ànzì kì kàdrì ì dré agó adrílèpi nda nì nòzo gò, ì dré tàzoá drá dhi: «Ándrò kònìdhi, sàbátù 'i. Ama kì tatrítrí kúlí adré ámi kíndri dòma sàbátù tú dhi nì logá.» ¹¹ Di, akódhi logó àyi dré dhi: «Dhya áma tidrílèpi dhi tà má dré dhi: «Mí do ámi kíndri, ìndì mí to atsí.»» ¹² Ì gò lizíá tíá dhi: «Ádhi tà mí dré dhi, mí kòdo ámi kíndri, ìndì mí kòto atsí dhi nì?» ¹³ Di, agó adrílèpi nda nì ìna ngalè dhya áyi tidrílèpi nda àdhi 'i ya dhi ko. Tàko ko, Yésu lavú tá mómí zyandre kònàle dhi ì kòfalèsè lyà.

¹⁴ Amvolásà dhi, Yésu dré agó nda nì kisúzó tépelò na gò, tàzoá drá dhi: «Mí nò rè ká! Mí adrí nyànomvá dre. Adré di leá dhi, mí kòtayí tàkonzì 'òma, tà kòkóròko lavulé dhi kàtsáró mí rú ko dhi bvó.» ¹⁵ Gò agó nda dré ngàzo lile longóá Yúdà ànzì kì kàdrì ì dré dhi, Yésu tidrì tá ì nì.

Yésu tadhá ngádra 'á dhi, ì Gìká nì Mvágó 'i dhi

¹⁶ Di Yúdà ànzì kì kàdrì nda ì dré dhèzo adrélé Yésu nì mǐ pfo, dré tá adrélé tà nda kì 'o sàbátù tú dhi sè. ¹⁷ Di, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Áma Atá adré ngbú adrélé àzì 'o atsalé ándrò kònìdhi. Di ma ró dhi, má adré kpà àzì 'o.» ¹⁸ Di kúlí nda sè dhi, Yúdà ànzì kì kàdrì nda ì dré gòzo véle adrélé láti nda, kitswázó akódhi nì pfo dràle dhi bvó. Tàko ko, akódhi adré tá ngbà 'í tòlì sàbátù àdhya nì ño kòdhya ko. Adré tá kpà Gìká nì zì áyi tàndì nì Atá ro, adrézó áyi bha adrélé díri Gìká be.

¹⁹ Di Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Gìká nì Mvágó kitswá tà àlo 'o áyi drì sè bwà ko. Adré ngbà 'í tà áyi Atá dré adrélé 'òle gò í dré adrézó nòá dhi kì 'o kòdhya. Tà ángùdhi Gìká Atá dré adrélé 'òle dhi, akódhi nì Mvágó adré kókpà 'òá kònìni. ²⁰ Tàko ko, Gìká Atá adré áyi Mvágó nì le gò, adrézó tà títi í dré adrélé 'òle dhi kì tadhá drá. Tà bàti ró dhi, a nì tà kàdrì dra tà kòdhi kì lavúbhá dhi kì tadhá áyi Mvágó nda dré 'òle gò, àmi kì líndrì dré gàzo ásà bhwäbhwa. ²¹ Angyá ko, ngóro Gìká Atá dré adrélé mómí dràbhá dre dhi kì tingá dràdrà lésè adrézó lídrì fe àyi dré dhi tíni dhi, akódhi nì Mvágó adré kókpà lídrì fe dhya ángùdhi í dré adrézó leá fèle drá dhi dré. ²² Kòdhi íbe dhi, Gìká Atá adré dhya àlo nì tàbvó ta ko. Be ró dhi, tayí ìna rìnyí wáyì adrézó mómí kì tàbvó ta dhi áyi Mvágó drígá. ²³ 'O kònìni kitswálé mómí wáyì dhi ì kàdréro áyi Mvágó nda nì líndrì bha, ngóro ì dré adrélé áyi tàndì nì líndrì bha dhi tíni. Dhya ángùdhi adrélèpi Gìká nì Mvágó nì líndrì bha ko dhi, adré kókpà Gìká Atá akódhi nì amùlepi dhi nì líndrì bha ko.

²⁴ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélèpi áma kúlí yi gò adrézó dhya áma amùlepi dhi nì ka'í dhi, akódhi nda lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe. Gìká kitswá tà bha akódhi nda dri ko. Be ró dhi, akódhi nda apfò dràdrà lésè afilé lídrì le dre.

²⁵ Má adré tà bàti ta àmi dré: Lókyá adré alìle, atsa kpà dre, mómí dràbhá dre dhi kì Gìká nì Mvágó nì kúlí yi. Di àyi dra akódhi nda nì kúlí yibhá dhi kì adrí. ²⁶ Tàko ko, ngóro Gìká Atá dré adrélé rìnyí adrézó lídrì fe dhi íbe áyi tàndì léna dhi tíni dhi, fè kpà rìnyí adrézó lídrì fe nda áyi Mvágó dré adrézó ába í léna. ²⁷ Fè kókpà rìnyí adrézó mómí kì tàbvó ta dhi áyi Mvágó nda dré, akódhi dré adrélé Mómí nì Mvágó 'i dhi sè.

²⁸ Lè àmi kì líndrì kàdré gàle tà kòdhi sè ko. Angyá ko, lókyá adrélèpi alìle dhi sè dhi, mómí wáyì dràbhá dre gò ì dré adrézó ayilé mógó ì 'ásè dhi kì Gìká nì Mvágó nì kúlí yi gò, ²⁹ ì dré topfòzo mógó nda ì lésè. Ayi tà dóro 'obhá dhi kì nga dràdrà 'ásè adrélé. Di, àyi tà kònzì 'obhá dhi kì àyikya nga dràdrà 'ásè, Gìká kòbhàro tà àyi dri be dhi bvó. ³⁰ Má kitswá mána tà àlo 'o áma drì sè ko. Má adré ngbà 'í tàbvó ta ngóro má dré adrélé yìle Gìká vélèsè dhi tíni. Di tàbvó má dré adrélé tàle nda gyágya. Tàko ko, má adré tà má dré adrélé lèle dhi kì nda 'òle kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána tà dhya áma amùlepi dhi dré adrélé lèle dhi kì nda 'òle kòdhya.»

Tà adrébhá Yésu ni tà longó dhi i

³¹ «Kònò má kàdré tá áma tàndi ni tà longó ma dhi, áma kúlí kitswá tá adré lanzilanzi ko. ³² Di, dhya àzya adré áma tà longó ni. Má ni tàle dhi, tà dré adrélé longolé áma tà dri dhi, tà bàti 'i dhi be. ³³ Mì mù tá móndí i lile Yòwànì véna àmi, di tà dré longolé áma tà dri dhi tá tà bàti 'i. ³⁴ Má adré mána áma totó tà móndí i dré adrélé longolé áma tà dri dhi dri ko. Di, má adré tà kòdhi ni ta, mì kòkitswá ró adrélé ásà be dhi bvó. ³⁵ Yòwànì nda tá tálà adrélépi kòle, adrélépi ngá kazá móndí i dré dhi 'i. Di mì ka'ì tá lenzélé akódhi ni ngádra nda 'á lókyá tsà sè.

³⁶ Di, ma mána tà kàdrì àruka adrébhá áma tà longó dóro lavúlé Yòwànì àdhya rúsè dhi íbe. Tà nda i, tà áma Atá dré afèle má dré 'òle akilé títi dhi 'i. Tà má dré adrélé 'òle nda i adré áma tà longó, adrézó tadhá dhi, Giká Atá amù ma ni. ³⁷ Kòdhi íbe dhi, Giká Atá áma amùlepi nda adré kpà ína áma tà longó. Mì yi tàdzí akódhi ni kúlí ko. Mì nò kpà tàdzí akódhi ni mibhalé ko. ³⁸ Mì adré kpà akódhi ni kúlí líkí àmi léna ko. Tàko ko, mì adré àmikya dhya dré amùle dhi ni ka'ì ko.

³⁹ Mì adré tà títi tisile Giká ni Kúlí na dhi ki àndu nda nìle kòdhya. Angyá ko, mì adré kisúá dhi, mì ni lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú Kúlí nda sè. Di Kúlí nda kòdhi adré áma tà longó ni. ⁴⁰ Tágba kònìni dhi, mì lè àmikya alìle má vélé lídrì kisú ko!

⁴¹ Má adré mána rúku nda kisulé móndí i vélésè ko. ⁴² Di, má ni àmi be. Má ni, àmi Giká ni lèle àko àmi ki togó na dhi be. ⁴³ Má alì mána áma Atá ni rú sè gò, mì dré áma ka'izo dòle àmi kòfalé ko. Di, dhya àzya kàdré alìle áyi tàndi ni rú sè dhi, mì adré àmikya akódhi nda ni ka'ì dòle dóro. ⁴⁴ Mì adré rúku nda kisulé àmi kòfalésè. Di, mì adré àmikya rúku adrélépi angalé Giká àlo kwákwá dhi vélésè dhi ni nda kisulé kòdhya ko. Mì ni di àmikya áma ka'ì ngínìngìni ró?

⁴⁵ Lè mì kòkisú ko tàle dhi, má ni àmi ki asíkì áma Atá tí ma dhi. Dhya dra àmi ki asíkilepi dhi, Mósè mì dré adrézó mì bha vélána dhi 'i. ⁴⁶ Kònò mì kàdré tá Mósè ni ka'ì bàti dhi, mì ni tá kpà adré áma ka'ì. Angyá ko, akódhi tisì tá áma tà kòdhya. ⁴⁷ Di mì adré kó tà dré tisile nda ki ka'ì ko dhi, mì ni di àmikya áma kúlí ka'ì ngínìngìni ró?»

6

Yésu fè ngá nyàle móndí ngùlù-nzi dhi i dré

(A kònò kpà Mátáyò 14:13-21; Márokò 6:30-44; Lúkà 9:10-17)

¹ Amvolásà dhi, Yésu i dré gòzo lebèbhá ni íbe Gàliláyà na gò, i dré zyàzo tãpãriandre Gàliláyà àdhya ni ta'á na. (A adré kpà tãpãriandre nda ni rú zi, tãpãriandre Tìbèriyà àdhya.)* ² Móndí zyandre lavúlé dhi i adré tá Yésu ni lebe, i dré tá adrélé tà líndrìga ró dré adrélé 'òle adrézó dràbhá ki tidrì dhi ki no dhi sè. ³ Di Yésu i dré mbàzo lebèbhá ni íbe kòngó àlo drìna gò, i dré lírízó. ⁴ Yúdà ànzi ki gwányá Pásikà àdhya tá ànyi.

⁵ Di Yésu kòtingá mì móndyá zyandre lavúlé nda ki no adrérà'a alìle í vélé dre dhi, dré tàzoá Filípò dré dhi: «Mà ni mápà kisú gìle móndyá wáyi kòni i dré nyàle dhi ángolé?» ⁶ Tà tá kònìni kitswázó Filípò ni tà ka'ika'ì tabhì. Tàko ko, ni tá ína tà í dré adrélé 'òle dhi be. ⁷ Di Filípò logó drá dhi: «Tágba mà kàdré tá làfa lò'wa kámá-rì dhi íbe yà dhi, mà kitswá tá mápà gì móndyá àlo àlo títi ni i dré kitswálé ndìndì mvá tsà ni ni kisú nyàle dhi bwà ko.»† ⁸ Yésu ni lebèbhá ki àzya, Andréyà, Sìmonà Péterò

* **6:1** 6:1 Rú «Tìbèriyà» kònìdhi tá kpà rú bhàandre àlo tãpãriandre nda mìle dhi àdhya 'i. A kònò Yòwànì 6:23.
† **6:7** 6:7 A adré tá làfa lò'wa kònìdhi ni rú zi «dènári». Dènári àlo dhi tá làfa adrélé fèle móndí àlo dré àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i. Di làfa lò'wa kámá-rì kòni i tá làfa kàdrì 'i.

ni adrúpi tà drá dhi: ⁹ «Mváagó àlo kònwánò. Akódhi mápà ladhílé órezè sè dhi íbe nzi, ìndì kosyá íbe rì.‡ Di, ngá kòni kì àdho 'o mónnyá zyandre kònini ni ì dré dhi?»

¹⁰ Di Yésu gò tàá áyi lebebhá ì dré dhi: «Mì 'o mónnyá kòni ì lírílé.» Arà nda 'á dhi, mbì tá bí. Di mónnyá nda ì dré lírízó. Ago ì tá ànyíanyi ngùlù-nzi. § ¹¹ Di Yésu dré mápà nda kì adózó, àwoyà tàzo Gíká dré gò, lanzízóá mónnyá títi nda ì dré, ngóro ì dré tá lèle nyàle dhi tíni. Dré kpà kosyá nda kì lanzízó àyi dré kònini. ¹² Di àyi títi nda ì kònya pìzo dre dhi, dré tàzoá áyi lebebhá ì dré dhi: «Mì lokó àmbi ni, kórònyá ni àlo kábíró ko.» ¹³ Di ì dré mápà nzi mónnyá ì dré nyàle nda kì àmbi kì lokózó gále kánzi mudrí-drì-rì dhi ì sè bíbi.

¹⁴ Di mónnyá nda ì kònò tà líndrìga ró Yésu dré 'òle nda dre dhi, ì dré ngàzo adrélé táá dhi: «Bàti, dhya kòdhi Pròfètà adrélépi tá alìle bvò le dhi 'i!» ¹⁵ Di Yésu kònò, ì adré tá 'òle alìle áyi bha ópí ro rìnyí sè dhi dre dhi, dré gòzo áyi vu lyà, mbàle kalóma kòngó nda drìna.

Yésu to atsí tǎpǎriandre drìsè

(A kònò kpà Mátáyò 14:22-33; Márokò 6:45-52)

¹⁶ Ìndró kàndrì dre dhi, Yésu ni lebebhá ì dré ngàzo sìle tǎpǎriandre làgana. ¹⁷ Ì kònò, ngá aní dre, ìndì Yésu atsí rè àyi véle ko dhi dre dhi, ì dré tombàzo bwátù na gò, kídhóle adrélé zyàle tǎpǎriandre ni ta'á na, kitswálé lile Kàpàrànwúmà na. ¹⁸ Lyǎandre adré tá vīle tǎpǎriandre nda mi gò, yī dré adrézó ru kǎgbá. ¹⁹ Di ì kòlì vwàle ànyíanyi kílóméterè nzi yà, ngalè nzi-drì-àlo yà dhi dre dhi, ì dré Yésu ni nòzo adrérà'a atsí to tǎpǎriandre drìsè, adrézó alìle àyi véle. Gò tirì dré àyi kì 'òzo lavulé. ²⁰ Di, Yésu dré ína tàzoá àyi dré dhi: «Ma 'i! Mì ro ngá ko!» ²¹ Ì adré tá akódhi ni le dòle bwátù na. Di gbá lókyá nda sè dhi, ì dré tsàzo tǎpǎriandre nda ni ta'á na, àrà ì dré tá adrézó lile dhi na.

Móndí zyandre dhi ì ndà Yésu

²² Kítú bvóá dhi sè dhi, mónnyá zyandre tayíle ta'á lésè nda ì dré nòzoá dhi, Yésu ni lebebhá ì tombà tá bwátù àlo dhi na lile àyi pátí. Ì nì tá kpà tàle dhi, Yésu mbà tá ína bwátù nda na ko dhi be. ²³ Lókyá nda sè dhi, bwátù àruka angábhá bhàandre Tìbèríyà àdhya lésè dhi ì dré atsízó ànyi àrà mónnyá nda ì dré tá mápà nyàzo Mírì ni àwoyà tàma àmvolésè nda làga. ²⁴ Di mónnyá zyandre nda ì kònò Yésu ì lebebhá ni íbe dhi ì tá yó dhi dre dhi, ì dré tombàzo bwátù nda ì 'ásè gò, zyàle Kàpàrànwúmà na kitswálé Yésu ni nda.

Yésu mápà adrélépi lídrì fe dhi 'i

²⁵ Di ì kòkisú Yésu tǎpǎriandre nda ni ta'á na dre dhi, ì dré lizízóá tíá dhi: «Rábbi, mí atsí kònwa ángutú?» ²⁶ Yésu logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì adré áma nda, mì dré tà líndrìga ró má dré 'òle dhi kì nòle dhi sè ko. Be ró dhi, mì adré àmikya áma nda, mì dré mápà nyàle pìzo ásà dhi sè. ²⁷ Di, adré leá dhi, mì kàdré àzì 'o mányàngá adrélépi ñwàle ñwanwà dhi sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya àzì 'o mányàngá dra adrélépi kóná vèsè kólyá dhi sè. Ma, Móndí ni Mvá, má ni mányàngá nda ni fe àmi dré. Tàko ko, Gíká Atá lwà áyi àngì má rú tadházóá dhi, í ka'í ma káyà dhi.» ²⁸ Di ì lizì tíá dhi: «Lè mà kò'o àdho tà kòdhya kitswázó Gíká ni àzì 'o dhi?» ²⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «Àzì Gíká dré adrélé lèle mì kò'o dhi, kònìdhi 'i: Mì kàdré dhya dré amùle dhi ni ka'í.» ³⁰ Di ì gò lizíá tíá dhi: «Mí ni àdho tà líndrìga ró dhi ni 'o kòdhya, mà kònòró gò ámi ka'izo? Mí ni àdho tà 'o?» ³¹ Ama kì tábhí ì nya tá mánnà duku na. Ngóro tísìle Gíká ni Kúlí na dhi tíni: «Akódhi fè mápà asilépi bhù lésè dhi

‡ 6:9 6:9 «Órezè» kònìdhi, mbì pfò ni kára àlo sùlepi nyá tíni dhi 'i. § 6:10 6:10 A nà tá ngbà 'í àgo adrèbhá tá kònàle dhi ì kòdhya. A nà tá tòkó ì ànzimvá íbe ko.

àyi dré nyàle.>»³² Di Yésu tà àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mósè fè mápà asilépi bhù lésè dhi àmi dré nì ko. Di, áma Atá adré ína mápà tàndi asilépi bhù lésè dhi nì fe àmi dré nì.³³ Tàko ko, mápà tàndi Gìká dré adréle fèle nda, dhya asilépi bhù lésè adréle lídrì fe mónyá bvò àdhyà i dré dhi 'i.»³⁴ Di ì tà drá dhi: «Mírì, mí kàdré ngbú mápà kòdhi nì afè àma dré wà!»

³⁵ Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Ma mána mápà adrélepi lídrì fe dhi 'i. Dhya ángùdhi adrélepi alìle má vélé dhi, tàbirì kitswá tàdzí gòle akódhi nì 'o ko. Dhya ángùdhi adrélepi áma ka'ì dhi, yì lovó kitswá tàdzí gòle akódhi nì nde ko.³⁶ Di, ngóro má dré tàle àmi dré dre dhi tìni dhi, tágba mì dré áma nòzo 'í dhi, mì ka'ì àmikya ma ko.³⁷ Mónyá wáyi áma Atá dré adréle afèle má dré dhi ki alì má vélé. Di dhya ángùdhi adrélepi alìle má vélé dhi, má kitswá tàdzí akódhi nì dro ko.³⁸ Angyá ko, má así bhù lésè kitswálé tà má dré adréle lèle dhi ki 'o kòdhyà ko. Be ró dhi, má así mána tà dhyà áma amùlepi dhi dré adréle lèle dhi ki 'o kòdhyà.³⁹ Di tà dhyà áma amùlepi nda dré adréle lèle dhi, kònìdhi 'i: Adré lèá dhi, má kòtayí dhyà dré afèle má dré dhi ki àlo avìle ko. Adré kpà lèá dhi, má kòtingá àyi nda i títì dràdrà lésè kítú kùdù sè.⁴⁰ Bàti, tà áma Atá dré adréle lèle dhi, kònìdhi 'i: Adré lèá dhi, dhyà ángùdhi adrélepi àyi Mvágó nì no gò adrézó akódhi nì ka'ì dhi, dhyà nda kàdré lídrì kóná vésè kólyá dhi íbe. Di má nì akódhi nì tingá dràdrà lésè kítú kùdù sè.»

⁴¹ Di Yúdà ànzi nda ì dré dhèzo adréle Yésu nì ndrì, dré tá tàle dhi «Ma mápà asilépi bhù lésè dhi 'i» dhi sè.⁴² I adré tá tàá àyi kòfalésè dhi: «Kòdhi tsì Yésu, Yòséfà nì mvá 'i ko? Mà nì akódhi nì atá, andre nì be dhi be. Di akódhi 'o i ngìni adréle tàà nyànomvá dhi, í así bhù lésè dhi?»

⁴³ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì tayí adrema làndrì ndrì àmi kòfalésè dhi.⁴⁴ Dhyà àlo kitswá ína alìle má vélé ko, áma Atá áma amùlepi dhi kàsé akódhi nì togó nì ko dhi. Di má nì akódhi nda nì tingá dràdrà lésè kítú kùdù sè.⁴⁵ Ngóro pròfètà ì dré tisìle Gìká nì Kúlì na dhi tìni: <Gìká nì àyi títì dhi ki tadhá.>† Di dhyà ángùdhi adrélepi Gìká Atá nì yi gò, adrézó tà dré adréle tadhálé dhi ki kisú dhi, akódhi nda adré alìle má vélé.⁴⁶ Kòdhi adré lèá ko tàle dhi, dhyà àlo nò Gìká Atá dhi. Ngbà 'í ma angálépi Gìká Atá nda vélésè dhi, má nò akódhi ma.

⁴⁷ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhyà ángùdhi adrélepi áma ka'ì dhi, akódhi nda lídrì kóná vésè kólyá dhi íbe.⁴⁸ Ma mápà adrélepi lídrì fe dhi 'i.⁴⁹ Àmi ki tábhí ì nya tá mánnà duku na gò, ì dré todràzo.⁵⁰ Di, kònìdhi ína mápà asilépi bhù lésè dhi 'i. Dhyà adrélepi nyàá dhi kitswá dràle ko.⁵¹ Ma mápà lídrì ro asilépi bhù lésè dhi 'i. Dhyà ángùdhi adrélepi mápà nda nì nya dhi, nì adré lídrì íbe kóná vésè kólyá. Mápà nda kòdhi, áma rúbhá má dré dra fèle mónyá bvò àdhyà i dré adrézó dhi 'i.»

⁵² Di Yúdà ànzi nda ì dré ngàzo adréle tà kayí àyi kòfalésè, adrézó tàá dhi: «Dhyà kòdhi nì kitswá àyi rúbhá afè àma dré nyàle ngìningìni ró?»

⁵³ Di Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì kònya Mòndí nì Mvá nì rúbhá ko, ìndì mì kòmvyu akódhi nì kàrí ko dhi, mì kitswá àmikya adréle lídrì íbe àmi léna ko.⁵⁴ Dhyà ángùdhi adrélepi áma rúbhá nya, adrézó kpà áma kàrí mvu dhi, akódhi nda lídrì kóná vésè kólyá dhi íbe. Di má nì akódhi nì tingá dràdrà lésè kítú kùdù sè.⁵⁵ Tàko ko, áma rúbhá ngá tàndi adréle nyàle dhi 'i, ìndì áma kàrí ngá tàndi adréle mvùle dhi 'i.⁵⁶ Dhyà ángùdhi adrélepi áma rúbhá nya, adrézó kpà áma kàrí mvu dhi, akódhi nda adré adréle má léna, ìndì má adré kpà adréle akódhi léna.⁵⁷ Ngóro áma Atá lídrì ro dhi dré áma amùle dhi tìni, ìndì ngóro má dré adréle lídrì íbe akódhi nda sè dhi tìni dhi, dhyà ángùdhi adrélepi áma nya dhi nì adré kókpà lídrì íbe má sè.⁵⁸ Ma kònìdhi, mápà asilépi bhù lésè dhi 'i. Àmi ki tábhí ì nya tá mánnà

* 6:31 6:31 A kònò Pfòma 16:4, 15; Longó i 78:24. † 6:45 6:45 A kònò Esáyà 54:13.

gò, ì dré todràzo. Di, dhya adrélépi mápà kònìdhi ni nya dhi ni ína adré lídrì íbe kóná vésè kólyá.»

⁵⁹ Yésu tà tá tà nda ì Kàpàrànwúmà na, dré tá adrérà'a tà tadhá Yúdà ànzì kì lísámbò dzó na dhi 'á.

Yésu ni lebèbhá bí dhi ì tayí akódhi

⁶⁰ Di Yésu ni lebèbhá ì kòyi tà nda ì dre dhi, àyi kì àruka bí dhi ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Tà dré adrélé tadhálé kòdhi kòkóròko. Adhi ni kitswá yíá ka'íle dhi nì?»

⁶¹ Yésu dré nìzoá tàle dhi, àyi lebèbhá nda ì adré tá làndrì ndrì tà nda sè dhi be gò, dré tàzoá àyi dré dhi: «Tà kòdhi adré tsì àmi kì 'o ledhélé nì bàti? ⁶² Mì ni di kisúá ngíni, lókyá mì dré dra Mòndí ni Mv́a ni nòzo mbàrà'a àrà dré tá adrézó wáláká dhi lèna dhi tú dhi? ⁶³ Gìkà ni Tírì adré lídrì fe nì. Tà rúbhá àdhya adré ína tà àlo 'o ko. Kúlí má dré tàle àmi dré kòdhi ì kúlí Tírì àdhya 'i, ìndì kúlí adrèbhá lídrì fe dhi 'i.

⁶⁴ Di, tágba kònìni dhi, mòndí àruka àmi kòfalé dhi ì ka'í àyikya ma ko.» Yésu tà tá kònìni tàko ko, nì tá kínó lésè ngalè àdhibhá ì kitswá àyi ka'í ko ya dhi be. Nì tá kpà, àdhi ni àyi lefè kàribhá ì drígá nì ya dhi be. ⁶⁵ Akódhi gò tàá dhi: «Tà kòdhi sè dhi, má tà tá àmi dré dhi, dhya àlo kitswá ína alìle má véle ko, áma Atá kòfè láti akódhi dré alìzo nì ko dhi.»

⁶⁶ Kìdhólé lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá bí dhi ì dré akódhi ni tayízó gò, ì dré gòzo véle atsílé túmání akódhi be ko. ⁶⁷ Di Yésu dré lizízóá àyi lebèbhá mudrì-drì-rì dhi ì tí dhi: «Àmi ró dhi, mì lè kókpà lile àyikya tìni?» ⁶⁸ Di, Símónà Pètèró logó drá dhi: «Mírì, mà ni lì àdhi véna? Mì mína kúlí adrèbhá lídrì kóná vésè kólyá dhi ni fe dhi íbe. ⁶⁹ Ama, mà ka'í bàti, ìndì mà nì tàle dhi, mi Dhya lólo Gìkà àdhya 'i dhi be.» ⁷⁰ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má kipè zakó tsì àmi mudrì-drì-rì ni ì ma? Di, tágba kònìni dhi, àmi kì àlo ína dzáborò 'i!» ⁷¹ Adré tá Yúdásì, Símónà Ísikàryótà ni mv́a ni tà ta kòdhyà. Tàko ko, akódhi nda, àyi mudrì-drì-rì nda kì àlo ró dhi, adré tá ína 'òle Yésu ni lefè kàribhá ì drígá dhi nì.

7

Yésu ni adrúpi ì ka'í akódhi ko

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo adrélé tatsílé bvò Gàliláyà àdhya 'àsè. Adré tá leá tatsílé bvò Yúdáyà àdhya 'àsè ko, Yúdà ànzì kì kàdrì kònàle dhi ì dré tá adrélé láti nda akódhi ni pfùzo dràle dhi sè.

² Yúdà ànzì kì gwányá tàbèrènakòlò kya atsá tá ànyi.* ³ Di Yésu ni adrúpi ì dré tàzoá drá dhi: «Lè mí kònga kònwàsè lile Yúdáyà na, àmi lebèbhá wáyì dhi ì kònòró kpà tà líndrìgá ró mí dré adrélé 'òle dhi ì be dhi bvó. ⁴ Dhya àlo kàdré àyi le 'òle mòndí ì dré nìle dhi, adré tà 'o lùzu ró ko. Mì dré adrélé tà nda kòdhi kì 'o dhi sè dhi, mí tadhá di rè mì mòndyá wáyì dhi ì dré nòle!» ⁵ Akódhi ni adrúpi nda ì tà tá kònìni tàko ko, ì adré tá ndìndì akódhi ni ka'í ko.

⁶ Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Lókyá mána kitswá rè ko. Di, àmi dré dhi, lókyá ángùdhi mì dré adrézó lèle lile kònàle dhi ína dóro. ⁷ Mòndyá bvò kòndi àdhya ì kitswá togó kònzi bha àmi rú ko. Di, ì adré àyikya togó kònzi bha má rú, má dré adrélé tadhá ngádra 'á dhi, tà ì dré adrélé 'òle dhi ì kònzi dhi sè. ⁸ Ami, mì lì gwányá na. Má kitswá rè mána lile kònàle ko. Tàko ko, lókyá mána kitswá rè ko.» ⁹ Kòtà tà nda dre dhi, dré gòzo adrélé Gàliláyà na.

* **7:2** 7:2 Gwányá tàbèrènakòlò kya kònìdhi ni lókyá 'á dhi, Yúdà ànzì ì adré tá tàbèrènakòlò kì ledé wémà ì tìni, adrézó lírìlé àyi zàna, kitswálé àyi kì tábhí kì lavuma duku 'àsè dhi ni tà kisù dhi bvó. A kònò Lèvítìkè 23:34-36; Dùtèrònómè 16:13.

Yésu lì gwányá tàbèrènakolò kya na

¹⁰ Dì, Yésu ni adrúpi ì kòlì gwányá nda na dre dhi, akódhi dré kpà ngàzo lile kònàle. Dì, lì tá ngádra 'ásè ko. Be ró dhi, lì ína lùzu ró. ¹¹ Gwányá nda 'á dhi, Yúdà ànzi ki kàdrì ì adré tá akódhi ni nda, adrézó lizíá dhi: «Dhya kòdhi ángwà?» ¹² Mónde zyandre kònàle dhi ì kòfalé dhi, à adré tá ngùrùngùrù ta akódhi ni tà sè. Ayi ki àruka ì adré tá tàá dhi: «Akódhi mónde dóro 'i.» Aruka ni ì adré kó tàá dhi: «Kóko, adré ína mónde zyandre dhi ki lití.» ¹³ Dì, dhya àlo adré tá ta akódhi ni tà dri ngádra 'á ko, ì dré tá adrélé títi Yúdà ànzi ki kàdrì ki ro dhi sè.

¹⁴ Gwányá nda kòtsa kítógá ni na dre dhi, Yésu dré lizo tépelò na gò, kidhólé adrélé tà tadhá. ¹⁵ Yúdà ànzi ì adré tá akódhi ni yi síbhálé be ngbo, adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòdhi ndà kó tà nìle ko dhi, kisú dì tògyá adrézó Gíká ni tà ni kònìni dhi ngíni?»

¹⁶ Dì Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Tà má dré adrélé tadhálé kòdhi ì, tà mána 'i ko. Be ró dhi, tà nda ì angá àyikya Gíká áma amùlepi dhi vélésè. ¹⁷ Dhya ángùdhi adrélépi tà Gíká dré adrélé lèle dhi ki nda 'òle dhi, akódhi nda ni nìá ngalè tà má dré adrélé tadhálé nda ì angá Gíká vélésè yà, kó ngalé áma tàndi vélésè yà dhi. ¹⁸ Dhya adrélépi tà adrèbhá angalé àyi tàndi drílésè dhi ki tà ta dhi, adré rúku nda kisulé àyi tàndi dré. Dì, dhya adrélépi dhya àyi amùlepi dhi ni rúku nda bhàle dhi, adré ína tà bàti ta. Tà àlo kinzò ro akódhi léna dhi yókódhó.

¹⁹ Mósè fè tá tsì tátrítrí kúlí àmi dré ko? Dì, dhya àlo àmi kòfalé dhi adré tà tátrítrí kúlí nda dré adrélé tàle dhi ki 'o ko. Mì adré àmikya láti nda kitswázó áma pfu dràle àdho tà sè?» ²⁰ Dì mónde zyandre nda ì logó drá dhi: «Mì tirí kònze íbe mí léna! Adhi adré láti nda kitswázó àmi pfu dràle dhi nì?» ²¹ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Má 'o ngbà 'í tà líntríga ró àlo dhi sàbátù tú gò, àmi títi dhi ki líntrí dré adrézó gàle ásà. ²² Dì, àmi ró dhi, mì adré kókpà àzì 'o sàbátù tú. Tàko ko, Mósè fè àmi dré tòlì adrézó àmi ki ànziàgo ki lwa gò, mì dré adrézó àyi ki lwa, gba kàdré sàbátù tú yà dhi. (Tà bàti ró dhi, tòlì nda angá tá Mósè vélésè ko. Be ró dhi, angá ína àma ki tábhí ì vélésè drìdrì Mósè ni lókyá kandrà.) ²³ Dì mì kàdré àmi ki ànziàgo ki lwa sàbátù tú kitswázó Mósè ni tátrítrí kúlí líkí dhi, àmi ki togó adré di aswálé má rú, má dré agó àlo dhi ni tidrìlé wáyì sàbátù tú dhi sè àdho tà sè? ²⁴ Lè mì kàdré mónde ki tàbvò ta ngbà 'í tà adrélé nòle mì sè dhi ì sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tàbvò ta gyàgya.»

Yésu Mèsíyà 'i bàti?

²⁵ Lókyá nda sè dhi, mónde Yèrúsalmà 'a dhi ki àruka ì adré tá tàá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòdhi tsì dhya àma ki kàdrì ì dré adrézó láti nda pfùzoá dràle dhi 'i ko? ²⁶ Dì, mì nò rè ká! Akódhi adré tà ta ngádra 'á gò, ì dré adrézó tà àlo ta drá ko! Ì nì àyikya tàle dhi, akódhi Mèsíyà 'i bàti dhi be? ²⁷ Dì, lókyá Mèsíyà dré dra atsázó dhi sè dhi, dhya àlo kitswá àrà dré angázó lásà dhi ni ni ko. Mà nì àmakya àrà dhya kòdhi dré angázó lásà dhi be.»

²⁸ Dì Yésu dré rè dhu adrèrà'a tà tadhá tépelò na dhi 'á dhi, dré ngàzo kúlí yo tàzoá dhi: «Mì nì tsì ma be? Mì nì àrà má dré angázó lásà dhi be? Má alì mána áma drì sè ko. Dì, dhya áma amùlepi dhi adré ngbú adrélé tà bàti ta. Mì nì àmikya akódhi ko. ²⁹ Dì, má nì mána akódhi be. Tàko ko, má angá akódhi vélésè, ìndì akódhi amù ma nì.»

³⁰ Gò Yúdà ànzi ki kàdrì ì dré ngàzo adrélé láti nda kitswázó akódhi ni ru. Dì, àyi ki àlo so drígá akódhi rú ko, lókyá ni dré tá rè kitswálé ko dhi sè. ³¹ Dì, mónde zyandre nda ì kòfalé dhi, mónde bí dhi ì dré akódhi ni ka'izo. Ì adré tá tàá dhi: «Lókyá Mèsíyà dré dra atsázó dhi sè dhi, akódhi ni tsì tà líntríga ró dhi ki 'o dhya kòdhi àdhyà ki lavú?»

Fàrisáyò ì mù móndí ì kitswálé Yésu ni ru

³² Fàrisáyò ì dré móndyá zyandre nda ki yìzo adrérà'a ngùrùngùrù ta Yésu ni tà dri dhi 'í. Dì àyi tùmáńi kòwánà kàdrì íbe dhi, ì dré tépelò líkíbhá ki àruka ki mùzo kitswálé akódhi ni ru.

³³ Gò Yésu dré tàzoá dhi: «Ma dhu rè tùmáńi àmi íbe lókyá tsà sè. Amvolásà dhi, má ni go lile dhya áma amùlepi dhi véna. ³⁴ Mì ni áma nda gò, mì dré àmikya kitswázó áma kisú ko. Angyá ko, mì kitswá lile àrà má dré adrézó lile lána dhi na bwà ko.»

³⁵ Dì Yúdà ànzì ki kàdrì nda ì dré lizízóá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòdhi adré 'òle lile ángolé, mà dré kitswázó akódhi ni kisú bwà ko dhi? A ni lí Gíríkì ki bvò Yúdà ànzì ì dré ayízó dhi ì 'ásè, kitswálé Gíríkì ki tadhá? ³⁶ Adré leá tàle ngíni dré adrérà'a tàá dhi: «Mì ni áma nda gò, mì dré àmikya kitswázó áma kisú ko,» ìndì «Mì kitswá lile àrà má dré adrézó lile lána dhi na bwà ko» dhi?»

Yiandre adrélépi lídrì fe dhi

³⁷ Gwányá nda ni kítú kùdù, adrélépi kàdrì kítú àruka títi nda ki lavú dhi sè dhi, Yésu dré ngàzo kúlí yo tàzoá dhi: «Dhya àlo kàdré yì lovó íbe dhi, akódhi kàlì má véle adrélé yì mvu wà. ³⁸ Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'í dhi, yiandre adrélépi lídrì fe dhi ni adì apfòle akódhi ni togó lésè, ngóro Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni.»†

³⁹ Kòdhi Yésu adré tá Tírí Lólo móndyá àyi ka'íbhá dhi ì dré adrélé 'òle kisúlé dhi ni tà ta kòdhya. Tàko ko, Tírí Lólo nda atsá tá rè ko, Yésu dré tá rè file àyi mìlanzìlanzì na ko dhi sè.

Móndí ì lanzí ru Yésu ni tà sè

⁴⁰ Móndyá zyandre nda ì kòyi Yésu ni kúlí nda ì dre dhi, àyi ki àruka ì dré adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi Pròfétà 'ì bàti!» ⁴¹ Aruka ni ì adré tá tàá dhi: «Akódhi Mèsíyà 'ì!» Dì, àruka ni ì adré kó àyikya tàá dhi: «Mèsíyà ni kitswá tsì angálé Gàliláyà lésè? ⁴² Gíká ni Kúlí adré zakó tsì tàá dhi, Mèsíyà ni angá ópí Dàwídì ni sùrú lésè, ìndì Bètèlémè, bhàandre Dàwídì dré angázó lásà dhi lésè!»‡ ⁴³ Dì móndyá zyandre nda ì dré ru lanzízó Yésu ni tà sè. ⁴⁴ Àyi ki àruka ì adré tá leá dhi, à kòru akódhi. Dì, dhya àlo so drígá akódhi rú ko.

Yúdà ànzì ki kàdrì ì 'o àyi ki togó tombálé Yésu rú

⁴⁵ Gò tépelò líkíbhá nda ì dré gòzo kòwánà kàdrì ì véna Fàrisáyò íbe. Dì àyi nda ì dré lizízóá àyi tí dhi: «Mì adrì dhya kòdhi agòzo ába ko àdho tà sè?» ⁴⁶ Dì tépelò líkíbhá nda ì logó dhi: «Dhya àlo adrélépi tà ta dhya kòdhi àdhya tìni dhi tàdzí yókódhó.»

⁴⁷ Dì Fàrisáyò nda ì gò lizíá àyi tí dhi: «Mì tayí kókpà àmi akódhi nda dré litilé dre?

⁴⁸ Dhya àlo Yúdà ànzì ki kàdrì ì kòfalé yà, kó ngalè Fàrisáyò ì kòfalé yà akódhi ni ka'ilepi dhi tsì be? ⁴⁹ Kóko! Dì, móndyá zyandre kòdhi ì ni àyikya Mósè ni tátrítrí kúlí ko. Gíká ni tátrítrí àyi dri!»

⁵⁰ Fàrisáyò nda ì kòfalé dhi, Nìkòdémò atú lilepi Yésu véna ngátsi sè dhi tá be. Dì akódhi dré tàzoá àyi dré dhi: ⁵¹ «Àma ki tátrítrí kúlí ka'í tsì tà bhàle dhya àlo dri akódhi ni yi àko ró, ìndì tà dré 'òle dhi ni ni àko ró dhi 'í?» ⁵² Dì ì logó drá dhi: «Mì kókpà móndí angálépi Gàliláyà lésè dhi 'í? Mí vwa rè tà Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi ì ká. Mí ni noá dhi, pròfétà àlo angálépi Gàliláyà lésè dhi yókódhó.»

[⁵³ Gò àyi àlo àlo títi dhi ì dré ngàzo nzìle àyi bhà'ásè. §

8

Tòkó àlo rùle múná tà 'orà'a dhi

† 7:38 7:38 A kònò Ezèkyélè 47:1; Zàkàríyà 14:8. ‡ 7:42 7:42 A kònò 2 Sàmùwélé 7:12; Mìkè 5:2. § 7:53 7:53 Wáràgà àruka Gíká ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré Yòwànì 7:53-8:11 dhi ni kisú ko.

¹ Di Yésu dré lizo mbàle kòngó Olivè fa kya drina. ² Ngá kòwa dre dhi, dré gòzo lile tépelò na gò, mónnyá wáyi dhi ì dré alizo ru kimó akódhi làga. Akódhi dré lírízó gò kidhólé adrélé àyi ki tadhá.

³ Di tátrítrí kúlí tadhábhá i Fàrìsáyò íbe dhi, ì dré tòkó àlo dhi ni adrizo alizo bhàa mónnyá wáyi i kandrà. † ru tá akódhi nda adrérà'a múná tà 'o agó àlo dhi be. ⁴ Di ì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, à ki tòkó kònìdhi adrérà'a múná tà 'o agó àlo be dhi 'á. ⁵ Mósè fè tá tòlí tátrítrí kúlí na tàzoá àma dré dhi, mà kàdré tòkó tà 'obhá kònìni dhi ki lebhé todràle kírà sè. Di mí adré mína tàá tà kòdhi sè ngìni?» ⁶ † lizí tá akódhi kònìni kitswázó akódhi ni tabhì litílé, ì kòkitswáró akódhi ni asíkì be dhi bvó. Di, Yésu dré ína tandizo gò, kidhólé adrélé ngá tisì drígámbílí sè kìní mi. ⁷ † dré rè dhu adrérà'a akódhi ni lizí dhi 'á dhi, dré ngàzo àyi totó gò, tàá àyi dré dhi: «Dhya tàkonzì 'òlepi tàdzí ko dhi kàdré àmi kòfalé be dhi, akódhi nda kòkidhó rè zyà tòkó kònìdhi ni lebhélé kírà sè dhi nì.» ⁸ Di dré gòzo tódhyá tandile adrélé ngá tisì kìní mi.

⁹ Di ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré ngàzo topfòle àlo àlo kidhólé màlìga i rú, Yésu ki tayí tòkó nda adrélépi àyi totó akódhi kandrà dhi be. ¹⁰ Di Yésu dré ngàzo àyi totó lizíá tíá dhi: «Tòkó, àyi nda i ángwà? Dhya àlo tà bhàlepi mí dri dhi yókódhó?» ¹¹ Akódhi logó dhi: «Mírì, dhya àlo yó.» Di Yésu tà drá dhi: «Má bhà kókpà tà mí dri ko. Di mí lì, ìndì kidhólé nyànómvá dhi, mí kògò véle tàkonzì 'o ko.»*

Yésu ngádra bvò àdhyà 'i

¹² Yésu dré gòzo tàá mónnyá zyandre i dré dhi: «Ma ngádra adrélépi ngá kazá mónnyá bvò àdhyà i dré dhi 'i. Dhya ángùdhi adrélépi àma lebè dhi kitswá tàdzí atsílé tìnìmvá na ko. Be ró dhi, a ni adré ngádra lídrì àdhyà íbe.»

¹³ Di, Fàrìsáyò ì dré ngàzo tàá drá dhi: «Mí adré mína ámi tàndi ni tà longó mi. Tà mí dré adrélé tàle dhi i, tà bàti 'i ko.» ¹⁴ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Gba má dré adrézó àma tàndi ni tà longó dhi, tà má dré adrélé tàle dhi i, tà bàti 'i. Tàko ko, má nì, má angá ángolésè ya, ìndì má adré lile ángolé ya dhi be. Di, mì nì àmikya ngalè má angá ángolésè ya, kó ngalè má adré lile ángolé ya dhi ko. ¹⁵ Mì adré àmikya àma tàbvó ta ngóro mónnyá bvò kòndi àdhyà ì dré adrélé tàle dhi tìni. Di, má adré mána dhyà àlo ni tàbvó ta ko. ¹⁶ Kònò má kàdré tá tàbvó ta dhi, tàbvó má dré kitswálé tàle nda ni tá adré gyàgya. Angyá ko, má adré tà àlo 'o kalóma ko. Be ró dhi, àma Atá àma amùlepi dhi túmání má be. ¹⁷ A tisì tá àmi ki tàndi ki tátrítrí kúlí na tàle dhi, móndí rì tà nobhá mì sè dhi ì kàdré tà àlo dhi ni longó kòdhya dhi, tà ì dré adrélé longólé nda, tà bàti 'i.† ¹⁸ Ma, má adré àma tàndi ni tà longó. Kòdhi íbe dhi, àma Atá àma amùlepi dhi adré kókpà àma tà longó.» ¹⁹ Di ì lizí tíá dhi: «Ámi Atá ángwà?» Yésu gò logóá àyi dré dhi: «Mì nì ma àdhi 'i yà dhi ko, ìndì mì nì àma Atá àdhi 'i yà dhi ko. Kònò mì kònì tá ma be dhi, mì ni tá kpà àma Atá ni ni.»

²⁰ Yésu tà tá kúlí nda i, dré tá adrérà'a tà tadhá tépelò na, ànyi àrà adrézó ngá fèle Gíká dré dhi ki líkí dhi làga dhi 'á. Di, dhyà àlo ru tá akódhi ko, lókyá ni dré tá rè kitswálé ko dhi sè.

Yésu dhyà Gíká Atá dré amùle dhi 'i

²¹ Yésu dré gòzo tàá àyi dré dhi: «Má adré 'òle lile. Mì ni àma nda gò, mì dré àmikya todràzo àmi ki tàkonzì na. Mì kitswá lile àrà má dré adrézó lile lána dhi na bwà ko.»

²² Di Yúdà ànzì ì lizí àyi kòfalésè dhi: «Akódhi adré 'òle àyi pfu dràle? Kòdhi vo tà dré adrézó tàá dhi: <Mì kitswá lile àrà má dré adrézó lile lána dhi na bwà ko> dhi 'i?» ²³ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì angá àmikya bvò kòndi lésè. Di, má angá mána kurú lésè. Àmi móndí bvò kòndi àdhyà 'i. Di, ma mána móndí bvò kòndi àdhyà 'i ko.

²⁴ Àsà dhi, má tà tá àmi dré dhi, mì ni todrà àmi ki tàkonzì na. Tàko ko, mì kòka'ì,

* **8:11** 8:11 A kònò tà àndu ngàle Yòwánì 7:53 na dhi. † **8:17** 8:17 A kònò Dùtèrònómè 17:6; 19:15.

ma Dhya adrélépi be dhi 'i ko dhi, m̀̀ ni dra todrà àmi ki tàkonzì na.»‡ 25 Di ì lizí tíá dhi: «Mi mína àdhi 'i?» Yésu gò logóá àyi dré dhi: «Ma dhya má dré adrézó tàá kínó lésè dhi, ma akódhi 'i nda 'i. 26 Ma dhu rè tà íbe bí tàle àmi ki tà dri. Ma kpà tà íbe bí tàle àmi ki tàbvó tàzo. Di, dhya áma amùlepi dhi adré ngbú adrélé tà bàti ta. Má adré ngbà 'í tà má dré yìle akódhi nda vélésè dhi ki ta mónnyá bvò kòndi àdhya i dré kòdhya.»

27 Di, ì nǐ tá ko tàle dhi, Yésu adré tá áyi Atá ni tà ta kòdhya dhi. 28 Di Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Lókyá m̀̀ dré dra ma, Móndí ni Mv́́ ni tingázó kuru dhi sè dhi, m̀̀ ni nǐá tàle dhi, ma Dhya adrélépi be nda 'i dhi be. M̀̀ ni kpà nǐá tàle dhi, má adré tà àlo 'o áma drǐ sè ko dhi be. Di, má adré ngbà 'í tà áma Atá dré tadhále má dré dhi ki ta kòdhya. 29 Dhya áma amùlepi dhi túmání má be. Tayí ma kalóma ko. Angyá ko, má adré ngbú tà akódhi ni togó dré adrézó kínílé ásà dhi ki 'o kòdhya.» 30 Di Yésu dré tá adrérà'a tà nda ki ta dhi 'á dhi, móndí bí dhi ì dré akódhi ni ka'izo.

M̀̀ ni adré móndí trìle bàti dhi i ró

31 Di Yésu dré tàzoá Yúdà ànzi áyi ka'ibhá nda i dré dhi: «M̀̀ kàdré tròle tà má dré adrélé tadhále dhi i rú dhi, m̀̀ ni adré áma lebhèbhá 'i bàti. 32 Di m̀̀ ni tà bàti ni gò, tà bàti nda dré àmi ki trizo wǎyi.» 33 I logó drá dhi: «Áma, áma Abàràma ni sùrú 'i. Mà atsá rè tàdzí dhya àlo ni màràbà ro ko. Di mí adré mína tàá dhi, à ni áma ki trì dhi ngíni?» 34 Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi tàkonzì 'o dhi, akódhi nda tàkonzì ni màràbà 'i. 35 Màràbà adré ína adrélé sùrú 'á nyo ko. Di, mv́́agó adré ína adrélé sùrú 'á nyo. 36 Di Giká ni Mv́́agó kòtrì àmi dhi, m̀̀ ni adré móndí trìle bàti dhi i ró.

37 Má nǐ tàle dhi, àmi Abàràma ni sùrú 'i dhi be. Di, m̀̀ adré àmikya láti nda kitswázó áma pfu drále, m̀̀ dré adrélé áma kúlí ka'í dòle àmi ki togó na ko dhi sè. 38 Má adré mána tà áma Atá dré tadhále má dré dhi ki ta kòdhya. Di, m̀̀ adré àmikya tà m̀̀ dré yìle àmi ki atá vélésè dhi ki 'o kòdhya.»

39 I gò logóá drá dhi: «Áma ki atá, Abàràma 'i.» Di Yésu tà àyi dré dhi: «M̀̀ kàdré tá Abàràma ni ànzi 'i bàti dhi, kònò m̀̀ ni tá adré tà Abàràma dré 'òle dhi ki 'o kòdhya. 40 Di, nyànómvá dhi, m̀̀ adré àmikya láti nda kitswázó áma pfu drále, má dré tà bàti má dré yìle Giká vélésè dhi ni tàle àmi dré dhi sè. Abàràma 'o tá ína tà làsú be kònìni dhi ko. 41 Di, m̀̀ adré àmikya tà 'o ngóro àmi ki atá dré adrélé 'òle dhi tǐni.» Di ì logó drá dhi: «Áma, áma ànzi tǐle swà ro dhi 'i ko! Ama ki Atá, Giká 'i kalóma.»

42 Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Giká kàdré tá àmi ki Atá 'i bàti dhi, kònò m̀̀ ni tá adré áma le. Angyá ko, má angá Giká vélésè gò, má dré adrézó kònwa akódhi ni rú sè. Má alì mána áma drǐ sè ko. Be ró dhi, akódhi amù ma nǐ. 43 Tà má dré adrélé tàle kòdhi ì adré fǐle àmi drǐna ko àdho tà sè? I adré fǐle ko, m̀̀ dré kitswálé áma kúlí yi bwà ko dhi sè. 44 Ami àmikya àmi ki atá Dzáborò ni ànzi 'i. M̀̀ adré àmi ki atá nda ni lovó le 'òle kòdhya. Kìdhóle kìdhoma lésè dhi, akódhi nda dhya adrélépi móndí ki tupfú todrále dhi 'i. Adré kpà tròle tà bàti rú ko, tà bàti dré adrélé akódhi léna àlomvá ko dhi sè. Dré adrérà'a kǐnzò ta dhi 'á dhi, adré áyi tǎndi ni ti ta kòdhya. Tàko ko, akódhi kǐnzò líyí 'i, ìndì kǐnzò ni atá 'i. 45 Di, má dré mána adrélé tà bàti ta dhi sè dhi, m̀̀ adré áma ka'í ko. 46 Ami kòfalé dhi, àdhi ni kitswá tsǐ tàkonzì àlo tadhá má rú dhi nǐ? Di má kàdré tà bàti ta kòdhya dhi, m̀̀ adré áma ka'í ko àdho tà sè? 47 Dhya adrélépi Giká àdhya ró dhi adré ína Giká ni kúlí yi. Di, m̀̀ adré àmikya áma kúlí yi ko, m̀̀ dré adrélé Giká àdhya ró ko dhi sè.»

Yésu i Abàràma be dhi

‡ 8:24 8:24 A kònò Pfòma 3:14-15.

48 Di Yúdà ànzì nda ì gò logóá drá dhi: «Mà adré zakó tàá kyá tàle dhi, mi mína Sàmàriyà agó 'i, ìndì mi tirí kònzì íbe mí léna dhi!» 49 Di Yésu logó àyi dré dhi: «Tirí kònzì má léna yókódhó. Be ró dhi, má adré mána lindrì fe áma Atá dré. Di, mi adré àmikyà kanyò fe má dré. 50 Má adré mĩlanzĩlanzĩ nda kisulé áma tãndi dré ko. Di, dhya adrélépi mĩlanzĩlanzĩ le fèle má dré dhi be. Akódhi nda kpà dhya adrélépi tàbvó ta gyãgya dhi 'i. 51 Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi áma kúlí ka'ì 'òle dhi kitswá tàdzí dràle ko!»

52 Di Yúdà ànzì nda ì gò tàá drá dhi: «Nyànomvá, mà nĩ tàle dhi, mi tirí kònzì íbe mí léna káyà dhi be! Abàràrà drà dre. Pròfètà ì todrà kókpà dre. Di, mí adré mína tàá dhi, dhya adrélépi àmi kúlí ka'ì 'òle dhi kitswá tàdzí dràle ko. 53 Mí adré kisùá dhi, mi mína kàdrì áma kí atá Abàràrà ni lavú? Akódhi drà dre. Pròfètà ì todrà kókpà dre. Mí adré di kisùá dhi, mi tá mína àdhi 'i?» 54 Di Yésu gò logóá dhi: «Má kàdré tá mĩlanzĩlanzĩ nda kisulé áma tãndi dré dhi, kònò áma mĩlanzĩlanzĩ nda ni tá adré tà tàko ró. Di, áma Atá adré ína áma mi bha lanzìle dhi nì. Akódhi nda, dhya mi dré adrézó tàá dhi, akódhi àmi kí Giká 'i dhi 'i. 55 Mi nĩ àmikyà akódhi ko. Di, má nĩ mána akódhi be. Kònò má kòtà tá dhi, má nĩ akódhi ko dhi, má ni tá adré kinzò líyí 'i àmi tĩni. Di má nĩ akódhi be, ìndì má adré akódhi ni kúlí ka'ì 'òle. 56 Ami kí atá Abàràrà lenzé tá tò, dré tá kítú má dré alizo dhi ni nòle dhi sè. Akódhi nò kítú nda 'í gò, dré lenzézó ásà.» 57 Di Yúdà ànzì nda ì tà drá dhi: «Ámi kóná kòtsa kó rè nyadhì-rì-drì-mudrì ko dhi, mí 'o mi ngíni tàá dhi, mí nò Abàràrà 'í dhi?» 58 Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Abàràrà ni tirà ko dhi 'á dhi, ma tá mána be!» 59 Di kúlí nda sè dhi, ì dré ngàzo kírà kudhú, kitswázó akódhi ni lebhé dràle ásà. Di, Yésu dré ína áyi zùzo gò, pfòle lyà tépelò 'ásè.

9

Yésu tídrí agó àlo òlè mĩ kùdúkùdu ró dhi

1 Yésu ì dré tá adrérà'a lile láti 'ásè dhi 'á dhi, akódhi dré mĩ bhèzo agó àlo òlè mĩ kùdúkùdu ró dhi ni no. 2 Di akódhi ni lebhéhá ì dré lizízóá dhi: «Rábbì, àdhi 'o tàkònzì agó kòndhi ni tizo mĩ kùdúkùdu ró dhi ni? Akódhi 'o nì, kó ngalè akódhi ni tibhá ì 'o kó àyi?» 3 Yésu logó dhi: «À ti akódhi kòndhi akódhi ni tàkònzì sè yà, kó ngalè akódhi ni tibhá kí tàkònzì sè yà dhi ko. Be ró dhi, à ti akódhi kòndhi, à kòkìtswá ró tà Giká dré adrélé lèle 'òle akódhi léna dhi ni no be dhi bvó. 4 Adré leá dhi, mà kàdré dhya áma amùlepi dhi ni àzì 'o kítú dré adrérà'a be dhi 'á. Ngátsi adré ína alile. Lókyá nda sè dhi, dhya àlo kitswá àzì 'o bwà ko. 5 Má dré adrérà'a bvò kòndhi lé dhi 'á dhi, ma ngádra adrélépi ngá kazá móndyá bvò àdhya ì dré dhi 'i.»

6 Yésu kòtà tà nda dre dhi, dré túsú fùzo kĩní mi, kùrú anzwázó túsú nda sè gò, agó mĩ kùdúkùdu ró nda ni mĩ ndryàzo ásà. 7 Dré tàzoá drá dhi: «Mí lè ámi mĩ dzi yí ledélé rú zìle Sílòwámà dhi na.» (Rú Sílòwámà nda kòdhi adré leá tàle dhi «Mùle dhi».) Di agó nda dré lizo áyi mĩ dzi kònàle gò, dré nzìzo adrélé ngá nobe.

8 Di akódhi ni bhàzì i, tùmání móndyá atú akódhi ni nobhá adrérà'a ngá zi dhi íbe dhi, ì dré ngàzo adrélé lizíá àyi kòfalèsè dhi: «Agó kòndhi tsì dhya adrélépi tá lirlé adrélé ngá zi dhi 'i ko?» 9 Ayi kí àruka ì dré adrézó tàá dhi: «Akódhi 'i.» Àruka ni ì adré kó tàá dhi: «Kóko. Akódhi 'i ko. Di, sù akódhi tĩni.» Di, agó nda dré ína adrézó tàá dhi: «Ma 'i!» 10 Di ì lizí tía dhi: «Ámi mĩ nzì di ru adrélé ngá no ngíningíni ró?» 11 Akódhi logó àyi dré dhi: «Agó rú zìle Yésu dhi anzwá tá kùrú, áma mĩ ndryàzo ásà gò, tàzoá dhi, má kòlì áma mĩ dzi yí Sílòwámà àdhya na. Di má kòlì áma mĩ dzi kònàle dre dhi, má dré ngàzo adrélé ngá no!» 12 I gò lizíá tía dhi: «Agó kòdhi ángwà?» Gò logóá dhi: «Má nĩ ko.»

Fàrisáyò ì lizí tà agó adrélépi dhi tí

¹³ Gò ì dré agó adrélépi tá mì kùdúkùdu ró nda ni drìzo, lèzo ába Fàrisáyò ì véna. ¹⁴ Kítú Yésu dré tá kùrú anzwázó gò, agó nda ni mì nzìzo dhi tá sàbátù 'i. ¹⁵ Di Fàrisáyò nda ì dré kpà lizízóá akódhi tí, ngalè akódhi ni mì nzì tá ru adrélé ngá no ngíni ya dhi. Akódhi dré logózóá àyi dré dhi: «Agó àlo dhi ndryà tá áma mì kùrú sè. Di má kòdzì áma mì dre dhi, má dré kidhózó adrélé ngá no.» ¹⁶ Fàrisáyò nda ki àruka ì gò adrélé tàá dhi: «Dhya tà nda ni 'òlepi kòdhi angá ína Gíká vélésè ko. Tàko ko, adré sàbátù ni tòlí líkí ko.» Di, àruka ni ì adré kó tàá dhi: «Tàkonzì líyí kitswá ína tà líndrìga ró làsú be kònìni dhi ki 'o bwà ngíningíni ró?» Di ì dré ru lanzízó tà nda sè. ¹⁷ Ì dré gòzo lizíá agó adrélépi tá mì kùdúkùdu ró nda tí dhi: «Mì ró dhi, mí adré mína tàá agó ámi mì nzìlepi nda ni tà sè ngíni?» Akódhi logó dhi: «Akódhi nda pròfétà 'i.»

¹⁸ Di, Yúdà ànzì ki kàdrì nda ì ka'í tá rè ko tàle dhi, agó nda tá mì kùdúkùdu 'i gò, dré gòzo adrélé ngá no dhi. Asà dhi, ì dré akódhi ni tibhá ki azízó gò, ¹⁹ lizízóá àyi tí dhi: «Agó kònìdhi àmi ki mvá 'i? Mì adré tàá dhi, mì ti tá akódhi mì kùdúkùdu ró? Adré di ngá no nyànomvá ngíningíni ró?» ²⁰ Di akódhi ni tibhá nda ì logó àyi dré dhi: «Mà nì tàle dhi, kònìdhi àma ki mvá 'i, ìndì apfò tá mì kùdúkùdu ró dhi be. ²¹ Di, mà nì ngalè adré nyànomvá ngá no ngíni ya dhi ko. Mà nì kpà ngalè àdhi nzì akódhi ni mì nì ya dhi ko. Mì kòlìzì akódhi kòdhya. Atsá kàdrì dre. A ni kitswá áyi tàndì ni tà ta bwà.» ²² Akódhi ni tibhá nda ì tà tá kònìni, ì dré tá adrélé Yúdà ànzì ki kàdrì ki ro dhi sè. Tàko ko, àyi nda ì yi tá ru tàzoá dhi, ì ni dhya ángùdhi adrélépi ka'íá tàle dhi, Yésu Mèsíyà 'i dhi ni dro àyi ki lèsámò dzó lésè. ²³ Tà nda sè dhi, akódhi ni tibhá nda ì tà tá dhi: «Atsá kàdrì dre. Mì kòlìzì akódhi kòdhya.»

²⁴ Di Fàrisáyò nda ì dré gòzo tódhyá agó adrélépi tá mì kùdúkùdu ró nda ni azí gò, ì dré tàzoá drá dhi: «Mí fè lindrì Gíká dré. Mà nì tàle dhi, agó kòdhi tàkonzì líyí 'i dhi be.» ²⁵ Gò logóá dhi: «Akódhi nda kàdré ína tàkonzì líyí 'i bàti dhi, má nì ko. Má nì ngbà 'í tà àlo kònìdhi: Ma tá mì kùdúkùdu ró. Di, nyànomvá dhi, má adré ngá no!» ²⁶ Di ì gò lizíá tíá dhi: «Akódhi nda 'o mi ngíni? Nzì ámi mì ngíni?» ²⁷ Gò logóá àyi dré dhi: «Má tà tá àmi dré dre. Di, mì yi ma ko. Mì adré tà nda ni le yìle tódhyá àdho tà sè? Mì adré kpà leá atsálé akódhi ni lebebhá ì ró?» ²⁸ Di ì dré akódhi ni dhàzo tàzoá dhi: «Mì mína dhya kòdhi ni lebelepì 'i! Ama àmakya Mósè ni lebebhá 'i! ²⁹ Mà nì tàle dhi, Gíká tà tá tà Mósè be dhi be. Di, kàdré ína dhya kòdhi ni tà sè dhi, mà nì ngalè akódhi angá ángolésè ya dhi ko.» ³⁰ Di agó nda logó àyi dré dhi: «Tà kòdhi tà kitswálepì dhyá ki líndrì tìgá dhi 'i! Mì nì àmìkya ngalè akódhi angá ángolésè ya dhi ko, tágba dré áma mì nzìzo nì dhi! ³¹ Mà nì tàle dhi, Gíká adré tàkonzìbhá ki yi ko dhi be. Di, adré ína mónyá adrèbhá tròle áyi tà rú, adrèbhá tà í dré adrélé lèle dhi ki 'o dhi ki yi kòdhya. ³² A yi rè tàdzì ko tàle dhi, dhya àlo nzì móndí tìle mì kùdúkùdu ró dhi ni mì dhi. ³³ Kònò agó kòdhi kàngá tá Gíká vélésè ko dhi, kitswá tá tà àlo 'o bwà ko.» ³⁴ Di ì logó drá dhi: «À ti mi trú tàkonzì na bàti! Mí 'o mi ngíni, adrélé àma ki tadhá dhi?» Di ì dré akódhi ni dròzo àyi ki lèsámò dzó lésè.

³⁵ Yésu kòyi tàle dhi, ì dro tá agó nda dhi dre dhi, dré akódhi ni kisúzó gò, lizízóá tíá dhi: «Mí adré Móndí ni Mvá ni ka'í?» ³⁶ Agó nda logó dhi: «Mírì, mí tà rè má dré, akódhi nda àdhi 'i ya dhi ká, má kòkitswá ró akódhi ni ka'í be dhi bvò.» ³⁷ Yésu tà drá dhi: «Mí nò akódhi dre. Akódhi dhya adrélépi tà ta mí be nì 'i.» ³⁸ Di agó nda tà drá dhi: «Mírì, má ka'í dre!» Gò dré adhézó áyi kórókó tìtì Yésu kandrá, akódhi ni lindrì bhàzo.

Adhibhá ì mì kùdúkùdu 'i bàti?

³⁹ Di Yésu dré gòzo tàá dhi: «Má alì mána bvò kòndì lé kitswá lé tàbvò kònìdhi ni ta: Má alì kitswá lé dhya mì kùdúkùdu ró dhi ì kòkitswá ró ngá no, ìndì dhya adrèbhá ngá no dhi ì kàtsá ró mì kùdúkùdu ì ró.» ⁴⁰ Fàrisáyò àruka adrèbhá Yésu làga dhi ì

kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré lizízóá tíá dhi: «Àma tsì kókpà mǐ kùdúkùdu 'i?» ⁴¹ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Kònò mǐ kàdré tá mǐ kùdúkùdu 'i bàti dhi, à kitswá tá tà bha àmi dri àmi ki tàkonzì ki tà sè ko. Dì, mǐ dré adrélé tàle dhi mǐ adré ngá no dhi sè dhi, àmi ki tàkonzì ì dhu rè àmi dri be.»

10

Kábilígyà líkílépi ì kábilígyà nǐ íbe dhi

¹ Yésu gò tàá dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya adrélépi file kábilígyà ki gírí na ti nǐ 'àsè ko, dì, adrélépi ína file láti twá 'àsè dhi, akódhi nda kùgú 'i, ìndì ngá kárilépi 'i. ² Dì, dhya adrélépi file gírí nda nǐ ti 'àsè dhi, kábilígyà líkílépi 'i. ³ Gírí nǐ ti líkílépi adré ti nda nǐ nzi akódhi dré gò, kábilígyà ì dré adrézó akódhi nǐ kúlí yi. Akódhi adré áyi tàndì nǐ kábilígyà ki azí àyi ki rú sè gò, adrézó àyi ki dri pfòzo àyi íbe kivì na. ⁴ Kò'o àyi pfòle títi dre dhi, adré dhèle àyi kandrà. Gò kábilígyà nda ì dré adrézó lile vásà, ì dré kúlí nǐ nǐ nǐle be dhi sè. ⁵ Dì, kábilígyà nda ì kitswá tàdzí lile móndí twá ì dré nǐle ko dhi vèsè ko. Be ró dhi, ì nǐ lapá ràle akódhi nda kandràsè, ì dré kúlí nǐ nǐ nǐle ko dhi sè.»

⁶ Yésu tà tá tà nda àyi dré kúlí alaala sè. Dì, tà dré adrélé tàle nda ki àndu fi ína àyi drina ko.

⁷ Dì Yésu dré gòzo tàá dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Ma gíríti kábilígyà ì dré dhi 'i. ⁸ Móndyá wáyi alìbhá drìdrì má kandrà dhi ì tá kùgubhá 'i, ìndì káribhá 'i. Dì, kábilígyà nda ì yi tá àyi ko. ⁹ Ma gíríti 'i. Dhya ángùdhi adrélépi afilé má 'àsè dhi nǐ adrí. Akódhi nda nǐ adré afilé, adrélé pfòle, adrélé kpà ngá kisú nyàle. ¹⁰ Kùgú adré ngbà 'í alìle kitswálé ngá kugù, kitswálé móndí ki tupfú todràle, ìndì kitswálé tà kizá. Dì, má alì mána móndí ì kàdréró lídrì íbe, ìndì lídrì nda kògaró àyi léna gagà.

¹¹ Ma kábilígyà líkílépi dóro dhi 'i. Kábilígyà líkílépi dóro nda adré áyi lídrì fe áyi kábilígyà ì dré. ¹² Dì, kàdré dhya adrélépi ngbà 'í àzì 'o làfa sè dhi nǐ tà sè dhi, akódhi nda kábilígyà líkílépi 'i bàti ko. Kábilígyà nda ì kpà akódhi nǐ tàndì àdhya 'i ko. Akódhi kònò kàlagí adrérà'a alìle dhi, adré ína kábilígyà nda ki tayí lapázó. Gò kàlagí nda dré adrézó kábilígyà nda ki turú, adrézó àyi ki lapé. ¹³ Dhya nda adré lapalé, dré adrélé ngbà 'í àzì 'o làfa sè dhi sè, ìndì dré adrélé kábilígyà nda ki tà kisù ko dhi sè.

¹⁴ Ma kábilígyà líkílépi dóro dhi 'i. Má nǐ áma kábilígyà ì be, ìndì áma kábilígyà nda ì nǐ kpà ma be, ¹⁵ ngóro áma Atá dré áma nǐle be dhi tǐni, ìndì má dré kpà áma Atá nǐ nǐle be dhi tǐni. Má adré áma lídrì fe áma kábilígyà nda ì dré. ¹⁶ Ma kókpà kábilígyà àruka adrèbhá gírí kònìdhi 'á ko dhi íbe. Adré leà dhi, má kàdrì àyi nda ì afízó àyi íbe be. Ì nǐ kpà áma kúlí yi gò, kábilígyà títi nda ì dré adrézó pǎrí àlo ró, àyi ki líkílépi dré kpà adrézó àlo kwákwá.

¹⁷ Áma Atá adré áma le tò, má dré adrélé áma lídrì fe kitswázó gòle dòá tódhyá dhi sè. ¹⁸ Dhya àlo kitswá áma lídrì tingá bwà ko. Dì, má adré mána fèá ngóro má dré adrélé lèle 'òle dhi tǐni. Ma rǐnyí íbe kitswázó fèá, ìndì ma kpà rǐnyí íbe kitswázó gòle dòá. Kòrìdhi, tòlí má dré kisulé áma Atá vélèsè dhi 'i.»

¹⁹ Yésu nǐ kúlí nda ì sè dhi, Yúdà ànzi ì dré gòzo tódhyá ru lanzí. ²⁰ Ayi ki àruka bí dhi ì adré tá tàá dhi: «Akódhi tirí kònzi íbe í léna! Ngá kizá akódhi nǐ drì dre! Mǐ adré akódhi nǐ yi àdho tà sè?» ²¹ Dì, àruka nǐ ì adré kó tàá dhi: «Dhya adrélépi tirí kònzi íbe í léna dhi adré ína kúlí ta kònìni ko. Tirí kònzi nǐ kitswá tsì móndí mǐ kùdúkùdu ró dhi ki mǐ nzi bwà?»

Yúdà ànzi ki àruka ì gà Yésu rè

²² Lókyá kídhì àdhya sè dhi, Yúdà ànzi ì adré tá gwányá adrézó tépelò nǐ bhàma twá Gíká dré dhi nǐ tà kisù dhi nǐ 'o Yèrúsalémà na. ²³ Dì Yésu dré tá adrérà'a atsílè tépelò

ni kògbo zìle Sòlòmónò àdhyà ró dhi 'àsè dhi 'á dhi, ²⁴ Yúdà ànzi ì dré ru kimózó akódhi làgàsè kúru gò, tàá drá dhi: «Mí ni tà kòdhi ni losó vwàle lókyá be ángopí? Mí kàdré Mèsíyà 'i bàti dhi, mí tà rè àma dré ngádra 'á ká.» ²⁵ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má tà tá tà nda àmi dré dre. Di, mì ka'ì àmikya ma ko. Tà líndrígá ró má dré adrélé 'òle áma Atá ni rú sè dhi ì adré tadhá ngádra 'á dhi, ma àdhi 'i ya dhi nì. ²⁶ Di, mì ka'ì àmikya ma ko, mì dré adrélé áma kábilígyà 'i ko dhi sè. ²⁷ Áma kábilígyà ì adré áma kúlí yi. Má nì kpà àyi be gò, ì dré adrézó áma lebè. ²⁸ Má adré lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni fe àyi dré gò, ì dré kitswázó tàdzí dràle ko. Dhya àlo kitswá kpà àyi ki topá má drígàsè bwà ko. ²⁹ Áma Atá àyi ki afèlepi má dré dhi kàdrì ngá wáyi dhi ki lavú. Di dhya àlo kitswá àyi ki topá áma Atá nda drígàsè bwà ko. ³⁰ Áma áma Atá be dhi ì àlo 'i.»

³¹ Gò Yúdà ànzi nda ì dré gòzo tódhyá kírà kudhú kitswázó Yésu ni lebhé dràle ásà. ³² Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Má 'o tà líndrígá ró dóro bí angábhá áma Atá vélèsè dhi ì àmi dré nòle dhi 'í. Di tà nda ì kòfalé dhi, mì adré 'òle áma lebhé kírà sè tà ángùdhi sè?» ³³ Di Yúdà ànzi nda ì logó drá dhi: «Mà adré ámi lebhé kírà sè tà dóro nda ki àlo sè ko. Be ró dhi, mà adré àmakya ámi lebhé kírà sè, mí dré adrélé Gíká ni lodhá dhi sè. Angyá ko, mì móndí ro ni, mí adré mína ámi 'o adrélé Gíká ro!»

³⁴ Di Yésu logó àyi dré dhi: «À tisì zakó tsì àmi ki tátrítrí kúlí na dhi, Gíká tà tá dhi: <Àmi gíká 'i!>* ³⁵ Mà nì tàle dhi, à kitswá tà àlo tisìle Gíká ni Kúlí na dhi ni bhe gàrà dri bwà ko dhi be. Di Gíká kòzi kó móndyá àyi Kúlí kisúbhá dhi ì gíká ì ró dhi, ³⁶ mì adré di àmikya tàá dhi, má adré Gíká ni lodhá, má dré tàle dhi ma Gíká ni Mváagó 'i dhi sè dhi ngíni? Tà bàti ró dhi, Gíká Atá nda bhà ma twá adrélé ína ró gò, áma amùzo bvò kòndhi lé dhi nì. ³⁷ Má kàdré tà áma Atá dré adrélé 'òle dhi ki 'o kòdhya ko dhi, mì kòka'ì ma ko. ³⁸ Di, má kàdré tà nda ki 'o 'í dhi, gba mì kàdré áma ka'ì ko yà dhi, mì kàdré tà líndrígá ró má dré adrélé 'òle nda ki ka'ì kòdhya, mì kònró tàle dhi, áma Atá má léna, ìndì ma áma Atá léna dhi be.» ³⁹ Di ì dré gòzo adrélé láti nda kitswázó akódhi ni ru. Di, akódhi dré ína ngàzo pfole lyà àyi kòfalésè.

⁴⁰ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo lile zyàle Yòròdánè ni ta'á na, àrà Yòwánì dré tá adrézó bàtisimò fe drìdrì dhi na. Dré adrézó kònàle gile lókyá be vwàvwà ro tsà gò, ⁴¹ móndí zyandre dhi ì dré alizo akódhi vélé. † adré tá tàá dhi: «Yòwánì 'o tá ína tà àlo líndrígá ró dhi ko. Di, tà títi dré tá tàle agó kòdhi ni tà dri dhi ì tá tà bàti 'i.» ⁴² Di móndí zyandre dhi ì dré Yésu ni ka'izo kònàle.

11

Làzàro ni dràma

¹ Agó àlo rú be Làzàro dhi tá drà ro Bètàníyà na. Bètàníyà nda tá kpà bhà akódhi ni amvúpi ì, Màríyà ì Màrátà be dhi kya 'i.* ² Màríyà nda kòdhi tá tòkó màlàsì dàlepi Mírì Yésu pá gò, pá ni ki atrizo áyi drìbhí sè dhi 'i.† Di adrúpi ni, Làzàro nda tá drà ro. ³ Gò akódhi ni amvúpi rì nda ì dré móndí mùzo lile tàá Yésu dré dhi: «Mírì, àmi arúpi mí dré lèle tò dhi drà ro.» ⁴ Yésu kòyi rúbí nda dre dhi, dré tàzoá dhi: «Làzàro ni drà kòdhi kitswá akódhi ni 'o dràle nyo ko. Be ró dhi, drà nda atsá ína akódhi rú Gíká kòkisúró mìlanzilanzì ásà, ìndì kòbhàró kpà àyi Mváagó ni mì lanzìle ásà be dhi bvó.»

⁵ Yésu lè tá Màrátà ì, amvúpi ni Màríyà be, ìndì Làzàro be tò. ⁶ Di, kòyi tàle dhi, Làzàro nda tá drà ro dhi dre dhi, dré gòzo ína adrélé àrà í dré tá adrézó dhi na kítú rì. ⁷ Gò dré tàzoá àyi lebèbhá ì dré dhi: «Mà kògò lile Yúdáyà na.» ⁸ Di, akódhi ni lebèbhá nda ì tà drá dhi: «Rábbì, gí dhu rè ko, Yúdà ànzi ì dré tá adrézó láti nda

* 10:34 10:34 A kònò Longó ì 82:6. * 11:1 11:1 A kònò Lúka 10:38-42. † 11:2 11:2 A kònò Yòwánì 12:1-8.

kitswázó ámi lebhé dràle kírà sè dhi. Di, mí adré mína 'òle gòle kònàle?» ⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «Kítú adré kàle sàà mudrí-drĩ-rĩ ko? Dhya ángùdhi adrélépi atsilé kítú sè dhi adré dhèle ko, dré adrélé ngádra bvò kòndi àdhya ni no dhi sè. ¹⁰ Di, kàdré ina atsilé ngátsi sè dhi, adré dhèle, dré adrélé ngádra àko í léna dhi sè.»

¹¹ Kòtá tà nda dre dhi, dré gòzo tàá àyi dré dhi: «Àma kí arúpi Làzàrò ko ayí dre. Di, má adré mána lile akódhi ni toró.» ¹² Di lebebhá ni ì tà drá dhi: «Mírĩ, akódhi kàdré ayí ko dhi, a ni adrí.» ¹³ Ì adré tá àyikya kisúá dhi, Yésu adré tá Làzàrò ni ayí kòma ni tà ta kòdhya. Tákò, Yésu adré tá ina akódhi ni dràma ni tà ta kòdhya. ¹⁴ Di Yésu dré tàzoá àyi dré ngádra 'á dhi: «Làzàrò drà dre. ¹⁵ Di àmi kí tà sè dhi, má adré lenzélé má dré tá adrélé kònàle yó dhi sè, mì kòkitswáró áma ka'í bàti be dhi bvó. Mà kòlì dhi akódhi véna.» ¹⁶ Di Tòmá, adrélé kpà rú zìle Làtí dhi dré tàzoá Yésu ni lebebhá àruka títi dhi ì dré dhi: «Mà kòlì kókpà be, mà kòdràró túmání akódhi be!»

Yésu dhya adrélépi móndí kí tingá dràdrà lésè dhi 'i, ìndì dhya adrélépi lídrì fe dhi 'i

¹⁷ Yésu kòtsa Bètànyà na dre dhi, dré yìzoá tàle dhi, à bhà tá Làzàrò ayílè mógó na kítú su dre. ¹⁸ Bètànyà nda tá ànyi Yèrúsalmà làga, ànyìanyi kílóméterè na. ¹⁹ Di Yúdà ànzi bí dhi ì alì tá Màràtá ì véle Màrìyà be, kitswálé àyi kí togó tindrì àyi kí adrúpi ni dràdrà ni tà sè.

²⁰ Di Màràtá kòyi tàle dhi, Yésu adré tá alìle dhi dre dhi, dré ngàzo lile ru kisú ába. Di, Màrìyà lírì tá ina adrélé dzó na. ²¹ Màràtá dré tàzoá Yésu dré dhi: «Mírĩ, kònò mí kàdré tá kònwa be dhi, áma adrúpi kitswá tá dràle ko! ²² Di, ndìndì nyànomvá dhi, má nì tàle dhi, Giká ni tà ángùdhi mí dré dra zìle í tí dhi ni fe mí dré dhi be.» ²³ Yésu tà drá dhi: «Àmi adrúpi ni angá dràdrà lésè.» ²⁴ Di Màràtá logó drá dhi: «Má nì tàle dhi, a ni nga dràdrà 'ásè kítú kùdù móndí ì dré dra ngàzo dràdrà 'ásè dhi tú dhi be.» ²⁵ Di Yésu tà drá dhi: «Ma dhya adrélépi móndí kí tingá dràdrà lésè dhi 'i, ìndì dhya adrélépi lídrì fe àyi dré dhi 'i. Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'í dhi, tágba kòdrà yà dhi, a ni adrí. ²⁶ Kòdhi íbe dhi, dhya ángùdhi adrélépi lídrì íbe ìndì adrélépi áma ka'í dhi, kitswá tàdzí dràle kóná vèsè kólyá ko. Mí ka'í tà kòdhi vélé?» ²⁷ Di Màràtá logó drá dhi: «Àyíya, Mírĩ, má adré ka'íá dhi, mì Mèsíyà 'i, Giká ni Mvágó 'i, ìndì dhya adrélépi tá alìle bvò le dhi 'i.»

²⁸ Màràtá kòtá tà nda dre dhi, dré ngàzo lile áyi amvúpi Màrìyà ni azí gò, tàzoá drá kòyàyà sè dhi: «Dhya tà tadhálépi dhi kònwánò. Adré ámi zi.» ²⁹ Màrìyà kòyi rúbí nda dre dhi, dré ngàzo mbèlè lile Yésu véna. ³⁰ Yésu fì tá rè bhà nda na ko. Di, adré tá dhu rè àrà ì dré ru kisúzó Màràtá be dhi na. ³¹ Di Yúdà ànzi adrèbhá tá Màrìyà làga dzó na adrélé akódhi ni togó tindrì nda, ì kònò akódhi ngarà'a pfulè mbèlè dre dhi, ì dré kpà ngàzo akódhi ni lebe. Ì adré tá àyikya kisúá dhi, adré lile ngòle mógó drìna.

³² Màrìyà kòtsa àrà Yésu dré tá adrézó dhi na akódhi ni no dre dhi, dré dhèzo akódhi pá gò, tàá drá dhi: «Mírĩ, kònò mí kàdré tá kònwa be dhi, áma adrúpi kitswá tá dràle ko!» ³³ Di Yésu kònò Màrìyà nda ì adrerà'a ngòle túmání Yúdà ànzi alìbhá ába dhi íbe dre dhi, akódhi ni togó dré ñòzo, adrélé lanzìle tò. ³⁴ Dré lizìzóá dhi: «Mì bhà akódhi ni rùbhá ángwà?» Ì logó drá dhi: «Mírĩ, mí alì nòá.» ³⁵ Yésu dré ngòzo. ³⁶ Di Yúdà ànzi nda ì dré tàzoá dhi: «Mì nò rè dré akódhi ni lèle ngíni ya dhi ká!» ³⁷ Di, móndí àruka àyi kòfalé dhi ì dré tàzoá dhi: «Dhya kòdhi nzì tá kó agó mì kùdúkùdu ró dhi ni mì 'í dhi, kitswá tá tsì tà 'o Làzàrò dré dràzo ko dhi bwà ko?»

Yésu tingá Làzàrò dràdrà lésè

³⁸ Yésu ni togó dré gòzo tódhýá ñòle gò, dré lizo tsàle mógó na. Mógó nda tá gò 'i. A alì tá kírà kàdrì bhàle tíá. ³⁹ Di Yésu dré tàzoá dhi: «Mì zi kírà tíásà.» Di, Màràtá, dhya dràlepi nda ni amvúpi tà drá dhi: «Mírĩ, kòndi tàdzí ni véle tò. Angyá ko, akódhi ayí

mógó na kítú su dre!» ⁴⁰ Yésu logó drá dhi: «Má tà tá mí dré dhi, mí kòka'í dhi, mí ni Gíká ni mĩlanzilanzĩ no dhi ko?» ⁴¹ Di ì dré kírà nda ni zizo. Gò Yésu dré mĩ tingázó kurú na, tàzoá dhi: «Tátá, má adré àwoyà ta mí dré, mí dré áma yĩle dre dhi sè. ⁴² Má nĩ, mí adré ngbú adréle áma yi dhi be. Di, má tà mána tà kòdhi mónnyá zyandre má làga kòni ki tà sè, ì kòkitswáró ka'íá dhi, mí amù ma mi.» ⁴³ Kòtà tà nda dre dhi, dré ngàzo kúlí yo tàzoá dhi: «Làzàró, mí apfò kònalésè!» ⁴⁴ Di dhya tá dràlepi nda dré ngàzo apfòle. A lambé tá drígá ni ì, pá ni íbe kítá kàtswákàtswa dhi ì sè, drĩ ni ni lambézó kítá àzya sè. Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì trĩ akódhi, tayízóá lile.»

Yúdà ànzi ì yi ru kitswázó Yésu ni pfu dràle

(A kònò kpà Mátáyò 26:1-5; Mároko 14:1-2; Lúkà 22:1-2)

⁴⁵ Di Yúdà ànzi alibhá tá Màríyà vélé nda ì kònò tà Yésu dré 'òle nda dre dhi, àyi ki àruka bí dhi ì dré akódhi ni ka'izo. ⁴⁶ Di, àruka ni ì dré àyikya lizo Fàrisáyò ì véna, tà Yésu dré 'òle nda ni tití àyi dré.

⁴⁷ Gò kòwánà kàdrì ì Fàrisáyò íbe dhi ì dré bhàgo kàdrì ki kimózó tití gò, ì dré tàzoá dhi: «Mà nĩ 'òá ngíni? Tàko ko, agó kòdhi adré vélé tà líndrígá ró dhi ki 'o bí! ⁴⁸ Mà kòtayí akódhi adréle tà 'o kònini dhi, mónnyá wáyi dhi ki akódhi ni ka'í. Di Rómà ki kàdrì ki àma ki tépelò 'o pfùle, túmání àma ki sùrú íbe.» ⁴⁹ Di, àyi ki àlo rú be Kàyáfà, adrélepi tá kòwánà ki kàdrì ro kóná kònàdhi sè dhi, dré ngàzo tàá àyi dré dhi: «Àmi, mì nĩ àmikya tà àlo ko! ⁵⁰ Mì nĩ ko tàle dhi, dóro ni àmi dré dhi, dhya àlo dré dràle mónnyá wáyi ì dré dhi, àmi ki sùrú wáyi dhi kòdràró nyo ko dhi?» ⁵¹ Akódhi tà tá tà nda àyi drĩ sè ko. Di, dré tá adréle kòwánà ki kàdrì ro kóná nda sè dhi sè dhi, longó tá ína tà nda pròfétà àdhya tĩni tàzoá dhi, Yésu ni dra Yúdà ànzi ki sùrú ni tà sè. ⁵² Di, kitswá tá ngbà 'í dràle sùrú nda ni tà sè ko, a ni kókpà dra kitswálé Gíká ni ànzi ayíbhá àrà tití ì 'ásè dhi ki kimó adréle sùrú àlo ró. ⁵³ Di kídholé kítú nda sè dhi, Yúdà ànzi ki kàdrì nda ì dré ru yizo kitswázó Yésu ni pfu dràle.

⁵⁴ Di ásà dhi, Yésu dré gòzo vélé adréle atsílé Yúdà ànzi ì kòfalésè ngàdra 'ásè ko. Di, dré ína lizo àrà ànyi duku làga dhi na, bhàandre rú zile Èfàràyímà dhi na gò, ì dré adrézó kònàle túmání lebebhá ni íbe.

⁵⁵ Yúdà ànzi ki gwányá Pásikà àdhya kàtsá ànyi dre dhi, móndí zyandre dhi ì dré ngàzo gbàbhú lésè lile Yèrusalémà na, kitswálé àyi ki temvé drìdrì gwányá nda kandrá. ⁵⁶ Di ì adré tá Yésu ni nda, adrézó tàá àyi kòfalésè tépelò na dhi: «Mì kisù ngíni? Akódhi kitswá tsĩ alile gwányá lé ko?» ⁵⁷ Di, kòwánà kàdrì ì Fàrisáyò íbe dhi ì fè tá tòlí tàzoá dhi, dhya àlo kòni àrà Yésu dré tá adrézó lána dhi be dhi, kòtadhá àrà nda àyi dré, ì kòkitswáró akódhi ni ru be dhi bvó.

12

Màríyà dà màlási Yésu pá

(A kònò kpà Mátáyò 26:6-13; Mároko 14:3-9)

¹ Tayí tá kítú nzi-drì-àlo gwányá Pásikà àdhya kandrá gò, Yésu dré lizo Bètànyà na, bhà Làzàró àdhya na. Làzàró nda tá dhya Yésu dré tingálé dràdrà lésè dhi 'i. ² Di kònàle dhi, à dré ngá ladhízó Yésu dré nyàle. Màrátà adré tá ngá bha móndí ì kandrá. Làzàró tá kpà mónnyá lírìbhá mísá làgàsè túmání Yésu be dhi ì kòfalé. ³ Di Màríyà dré màlási làgí kyàkyà ladhíle tsèrèlè nàradà sè dhi ni adózó, alizo ába líterè àlo ni kítógá 'ásè.* Dré màlási nda ni dàzo Yésu pá gò, pá ni ki atrizo àyi drìbhí sè. Gò màlási nda ni tàdzí dré dzó nda ni 'a dòzo wáyi.

* 12:3 12:3 Nàradà kònìdhi, dò àlo tàdzí be dóro ìndì làgí be kàdrì, adrézó màlási ladhí ásà dhi 'i.

⁴ Di Yùdàsì Ìsìkàrìyótà, Yésu ni lebhèbhá kɛ àlo tá kpà kònàle. Akódhi nda tá dhya adrélépi 'òle Yésu ni lefè kàribhá i drígá dhi 'i. Di kònò tà Màríyà dré 'òle nda dre dhi, dré ina tàzoá dhi: ⁵ «À kitswá tá málàsì kòdhi ni lagí, làfa ni ni fèzo lemerèbhá i dré ko àdho tà sè? A ni tá kitswá làfa lò'wa kámá-na dhi kɛ kisú ásà.»[†] ⁶ Tà tá kònìni dré tá adrélé lemerèbhá kɛ tà kisú dhi sè ko. Be ró dhi, tà ina tà nda dré tá adrélé kùgú 'i dhi sè. Tàko ko, akódhi tá dhya adrélépi kòmvo adrézó làfa bha lána dhi ni likí dhi 'i. Di, adré tá ina ngá bhàle lána dhi ni do áyi tándi dré. ⁷ Gò Yésu dré tàzoá drá dhi: «Mí tayí tòkó kònìdhi, kàdréro tà dré 'òle kòdhi ni likí áyi togó na tsàle kítú dra áma rúbhá bhàzo mógó na dhi tú! ⁸ Mì adré ngbú adrélé lemerèbhá íbe àmi kòfalé. Di, mì kitswá ngbú adrélé tùmání má be ko.»

Yúdà ànzì ì yi ru kitswázó Làzàrò ni pfu dràle

⁹ Yúdà ànzì zyandre dhi ì kòyi tàle dhi, Yésu tá Bètànìyà na dhi dre dhi, ì dré kpà lizo kònàle. † lè tá ngbà 'í Yésu ni tà sè ko. † lè kókpa kitswálé Làzàrò Yésu dré tingálé dràdrà lésè dhi ni no dhi bvó. ¹⁰ Di kòwánà kàdrì ì dré kpà ru yìzo kitswázó Làzàrò ni pfu dràle. ¹¹ Tàko ko, akódhi nda ni tà sè dhi, Yúdà ànzì zyandre dhi ì adré tá àyi kɛ tayí, adrézó Yésu ni ka'ì.

Yésu fì Yèrúsalemà na ópí tìni

(A kònò kpà Mátáyò 21:1-11; Márokò 11:1-11; Lúkà 19:28-40)

¹² Kítú bvóá dhi sè dhi, mómí zyandre alìbhá gwányá Pásikà àdhya lé nda ì dré yìzoá tàle dhi, Yésu adré alìle Yèrúsalemà le. ¹³ Di ì dré mbíra bí kɛ dòzo, topfòzo ába kitswálé ru kisú akódhi be. † adré tá loyóá dhi:

«Òsánà! Tà tani kàdré dhya adrélépi alìle Mírì ni rú sè dhi dri!

Tà tani kàdré ópí Ìsèrélè ànzì kya dri!»[‡]

¹⁴ Di Yésu dré púndà mvá àlo dhi ni kisúzó gò, mbàzo lírìlé driá, ngóro tìsìle Gíkà ni Kúlí na dhi tìni:

¹⁵ «Mì, zapi Sìyónà àdhya ni, mí kòro ngá ko.

Mí nò rè ká! Àmi ópí adré alìle, lírí ina púndà mvá dri.»[§]

¹⁶ Lókyá nda sè dhi, tà nda kòdhi kɛ àndu fì tá dhu rè Yésu ni lebhèbhá i drina ko. Di Yésu kònga dràdrà 'àsè fìle áyi mìlanzìlanzì na dre dhi, ì dré nìzoá tàle dhi, à tìsì tá tà nda ì Yésu ni tà dri gò, à dré tà nda kɛ 'òzo akódhi dré dhi be.

¹⁷ Mómí zyandre tá Yésu ni nobhá Làzàrò ni azírà'a angálé dràdrà lésè, ìndì apfòle mógó lésè nda ì adré tá tà nda ni títí. ¹⁸ Di mómí àruka zyandre dhi ì kòyi tà líndrìga ró Yésu dré tá 'òle nda ni rúbí dre dhi, ì topfò tá kitswálé ru kisú akódhi be. ¹⁹ Di Fàrìsáyò ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Mì nò rè ká! Mà kitswá àmakya tà àlo 'o bwà ko. Mómí wáyi bvò àdhya ì adré lile akódhi vésè!»

Yésu longó àyi dràma ni tà

²⁰ Mómí alìbhá Yèrúsalemà le kitswálé Gíkà ni lindrì bha gwányá nda tú dhi ì kòfalé dhi, Gírìkì àruka i tá be. ²¹ Di àyi nda ì dré alizo Fílípò angálépi tá Bètèsàyídà, Gàlìláyà le dhi lésè dhi vélé gò, lizíá tíá dhi: «Atálágó, mà adré Yésu ni le nòle.» ²² Di Fílípò dré lizo tà nda ni ta Andréyà dré gò, ì dré lizo rìti tàá Yésu dré.

²³ Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Lókyá Mómí ni Mvá dré dra mìlanzìlanzì kisúzó dhi kitswá dre. ²⁴ Má adré tà bàti ta àmi dré: Ngánò lò'wa kòdhe dràle kìnì na ko dhi, a ni ngbú adré kalóma. Di, lò'wa nda kòdhe ina dràle dhi, a ni lò'wa àruka kɛ 'a bí. ²⁵ Dhya ángudhi adrélépi tròle áyi tándi ni lídrì rú dhi, a ni áyi lídrì nda ni 'o avìle. Di, dhya adrélépi áyi lídrì bvò kòndi dri dhi ni ga dhi, a ni áyi lídrì nda ni

[†] 12:5 12:5 A adré tá làfa lò'wa kònì kɛ rú zì «dènářì». Dènářì kámá-na kònì ì tá làfa adrélé fèle mómí àlo dré àzì 'òle kóná àlo sè dhi tí dhi 'i. [‡] 12:13 12:13 A kònò Longó ì 118:25-26. [§] 12:15 12:15 A kònò Zàkàrìyà 9:9.

likí adrelé kóná vèsè kólyá. ²⁶ Dhya ángùdhi adrelépi áma tà le 'òle áma màràbà tíni dhi, lè akódhi nda kàdré áma lebe. Arà ángùdhi má dré adrezó lána dhi na dhi, áma màràbà nda ni adré kókpà be. Di áma Atá ni lindrì fe dhya adrelépi áma tà 'o nda dré.

²⁷ Nyànomvá dhi, áma togó adré lanzìle tò. Di má ni tàá ngíni? Má ni tsì tàá dhi, <Tátá, mí tidrí ma lókyá kizà àdhya kònìdhi sè> dhi? Kóko, má atsa mána kitswálé kizà nya lókyá kònìdhi sè. ²⁸ Tátá, mí kòbhà ámi rú kùle wà!» Yésu kòtà tà nda dre dhi, kúlí dré apfòzo bhù lésè tàá dhi: «Má bhà áma rú kùle dre. Má ni kpà go tódhyá rú nda ni bha kùle.» ²⁹ Di móndyá zyandre adrébhá tá kònàle dhi ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré adrezó tàá dhi: «Kòdhi bhù tadí nì!» Aruka ni ì adré kó tàá dhi: «Ángeló àlo dhi tà tà drá nì!»

³⁰ Di, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Kúlí kòdhi apfò áma tà sè ko. Di, apfò ína àmi ki tà sè. ³¹ Nyànomvá kònìdhi, lókyá bvò kònìdhi ni tàbvò tàzo dhi 'i. Nyànomvá dhi, à ni ópí bvò kòndi àdhya ni dro pfòle.* ³² Di ma ró dhi, à kòtingá ma kurú na bvò 'àsè dre dhi, má ni móndyá wáyi dhi ki asé má véle.» ³³ Yésu tà tá tà nda tadházóá dhi, í ni dra dràdrà kára ángùdhi sè ya dhi.†

³⁴ Di móndyá zyandre nda ì logó drá dhi: «Mà yi tàle dhi, tátátrí kúlí adré tàá dhi, Mèsíyà ni adré kóná vèsè kólyá dhi 'í. Mí adré di mína tàá dhi, lè à kòtingá Móndí ni Mvá bvò 'àsè dhi ngíni? Móndí ni Mvá nda àdhi i?» ³⁵ Di Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Àmi dhu rè ngádra íbe àmi kòfalé dhi lókyá tsà sè. Lè mì kàdré atsílé mì dré adrerà'a ngádra nda íbe dhi 'á, tínímvá kòkiró àmi ko dhi bvó. Angyá ko, dhya adrelépi atsílé tínímvá na dhi nì ína ngalè í adré lile ángolé ya dhi ko. ³⁶ Mì dré adrerà'a ngádra íbe dhi 'á dhi, mì kàdré ngádra nda ni ka'í, mì kàtsáró ànzi ngádra àdhya ì ró be dhi bvó.» Yésu kòtà tà nda ì dre dhi, dré ngàzo lile àyi zu àyi rúsè.

Yúdà ànzi ì ka'í Yésu ko

³⁷ Tágba Yésu dré tá tà líndrìga ró bí dhi ki 'òzo àyi mi dhi, ì ka'í tá àyikya akódhi ko. ³⁸ Di tà nda kòdhi atsa kònìni, kitswálé kúlí profétà Èsáyà dré tá tisìle kòni ì kò'oró ru be dhi bvó:

«Mírì, àdhi ka'í kúlí mà dré longólé dhi nì?

Adhi nò tà Mírì dré tadhálé àyi drìgá rìnyi ró dhi sè dhi nì?»‡

³⁹ Di móndí ì kitswá tá Yésu ni tà ka'í bwà ko. Angyá ko, Èsáyà nda tà tá kpà dhi:

⁴⁰ «Gìká 'o àyi ki mǐ adùle,
àyi ki togó 'òzo tombálé,
ì kònòró ngá àyi ki mǐ sè ko,
ì kònìró tà àyi ki togó na ko,
ì kàdzáró àyi ki togó má véle gò,
má dré àyi ki tidrìzó dhi ko.»§

⁴¹ Èsáyà tà tá tà nda kònìni tàko ko, nò tá ína Yésu ni mìlanzilanzì gò, dré akódhi ni tà tàzo.

⁴² Tágba kònìni dhi, móndí zyandre dhi ì ka'í tá Yésu. Ndìndì Yúdà ànzi ki kàdrì ki àruka ì ka'í 'í. Di, ì adré tá àyi ki tà ka'íka'í nda ni tà ta ngádra 'á ko. Angyá ko, ì adré tá ngá ro, Fàrisáyò ki dra àyi ki dro lísàmbò dzó ì lésè dhi sè. ⁴³ Tàko ko, ì adré tá àyikya rúku le kisúlé móndí ì véna, rúku kisúlé Gìká véna dhi ni lavú.

Kúlí Yésu dré tàle dhi ki móndí ki tàbvò ta nì

* **12:31** 12:31 «Ópí bvò kòndi àdhya» kònìdhi Sàtánà 'i. † **12:33** 12:33 «Móndí ni Mvá ni tingama kurú na bvò 'àsè» kònìdhi adré tà rǐ dhi ki tadhá. Adré tadhá dhi, à ni Yésu ni tingá tidílé fa kípákípa dri. Adré kókpà tadhá dhi, à ni akódhi ni tà tingá bhàle kuru akódhi ni dràma sè ìndì akódhi ni ngàma dràdrà 'àsè dhi sè. ‡ **12:38** 12:38 A kònò Èsáyà 53:1. § **12:40** 12:40 A kònò Èsáyà 6:9-10.

⁴⁴ Amvolásà dhi, Yésu dré kúlí yòzo tàzoá móndyá zyandre i dré dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'í dhi, adré ngbà 'í áma ka'í kòdhya ko, adré kókpà dhya áma amùlepi dhi ni ka'í. ⁴⁵ Dhya ángùdhi adrélépi áma no dhi, adré dhya áma amùlepi dhi ni no kòdhya. ⁴⁶ Má alì mána bvò kònìdhi lé adrélé ngádra ró, kitswálé dhya ángùdhi adrélépi áma ka'í dhi kògòró véle adrélé tìnímvá na ko. ⁴⁷ Dhya àlo kàdré áma kúlí yi gò, adrézó ka'íá 'òle ko dhi, má adré akódhi nda ni tàbvó ta ma ko. Tàko ko, má alì bvò kònìdhi lé kitswálé móndyá bvò àdhya ki tàbvó ta ko. Be ró dhi, má alì mána kitswálé móndyá bvò àdhya ki tidrí. ⁴⁸ Di, dhya adrélépi áma ga gò adrézó áma kúlí ka'í ko dhi, akódhi nda ni tàbvó tàlepi be. Kúlí má dré tàle dhi ki akódhi ni tàbvó ta kítú kùdù sè dhi nì. ⁴⁹ Tàko ko, má tà tá mána kúlí nda i áma drì sè ko. Be ró dhi, áma Atá áma amùlepi dhi fè ina tòlí tàzoá má dré dhi, má kòtà àdho tà 'i ya dhi, ìndì má kòtà tà nda ngíni ya dhi nì. ⁵⁰ Di má nì tàle dhi, akódhi ni tòlí nda adré móndí ki adrì lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisú dhi be. Ásà dhi, tà ángùdhi má dré adrélé tàle dhi, má adré tàá ngóro áma Atá dré tàle má kòtà dhi tìni.»

13

Yésu dzi àyi lebèbhá ki pá

¹ Gwányá Pásikà àdhya kandrá dhi, Yésu nì tá tàle dhi, lókyá í dré ngàzo bvò kònìdhi 'àsè lile àyi Atá véna dhi kitswá dre dhi be. Lè tá ngbú àyi lebèbhá bvò dri dhi i tò. Di gò adrélé àyi ki le tsàle kùdù na.

² Ìndró sè dhi, Yésu i lebèbhá ni íbe dhi i adré tá ngá nya. Di Dzáborò bhà tá tà Yùdàsì Ìsikàriyótà, Sìmonà ni mvá ni togó na, kòlefèro Yésu kàribhá i drígá. ³ Yésu nì tá tàle dhi, àyi Atá tayí tá tà títi dhi i í drígá, í angá tá Gíká vélésè, ìndì í adré 'òle gòle Gíká véna dhi be. ⁴ Di dré ngàzo mísá làgàsè, kítá í dré tá asólé kítá àzya dri dhi ni avù gò, kítá àzya adózó dròle àyi kípilé 'á. ⁵ Dré yì adózó dàle kòtà na gò, kidhózó adrélé àyi lebèbhá àlo àlo dhi ki pá dzi, adrézó pá nda ki atrì kítá í dré tá dròle àyi kípilé 'á nda sè.

⁶ Kòtsa Sìmonà Pétèro rú dre dhi, akódhi nda dré tàzoá drá dhi: «Mírì, mí ni tsì áma pá dzi bàti?» ⁷ Yésu logó drá dhi: «Tà má dré adrélé 'òle kònìdhi, mí nì rè nyànomvá ko. Di, mí ni go tà nda ni àndu ni ndò.» ⁸ Pétèro tà drá dhi: «Kóko! Mí kitswá áma pá dzi tàdzí ko!» Yésu logó drá dhi: «Má kòdzì mi ko dhi, mí kitswá véle adrélé áma lebèlepi ró ko.» ⁹ Di Sìmonà Pétèro tà drá dhi: «Mírì, kàdré kònìni dhi, mí kòdzì ngbà 'í áma pá kòdhya ko, mí kòdzì kókpà áma drígá i áma drì be!» ¹⁰ Di Yésu logó drá dhi: «Adrè leà dhi, dhya àyi dzìlepi dre dhi kògò ngbà 'í àyi pá dzi kòdhya. Di akódhi ni rùbhá wáyì dhi ni adrè ndì àko. Àmi, áma lebèbhá ni i, àmi kemve kpírìkpírì. Di, àmi títi ko.» ¹¹ Tà tá kònìni, dré tá nìle àdhi adrè tá 'òle àyi lefè kàribhá i drígá nì ya dhi be dhi sè. Ásà dhi, tà tá dhi: «Àmi títi ni i kemve ko.»

¹² Di Yésu kòdzì àyi ki pá i akílé títi dre dhi, dré gòzo àyi kítá asó, gòzo lírìlé mísá làga. Dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì nì tsì tà má dré 'òle àmi dré kòdhi ni àndu be? ¹³ Mì adrè àmikya áma zi tà tadhálépi ró, ìndì Mírì ro. Mì adrè tà nda ni ta kyá, tàko ko, ma kònìni bàti. ¹⁴ Di ngóro ma, àmi ki Mírì ro ìndì àmi ki tadhálépi ró nì, má dré àmi ki pá dzìle dhi tìni dhi, lè mì kàdré kókpà àmi ki adrùpi ki pá dzi àmi kòfalésè. ¹⁵ Tàko ko, má 'o tà kòdhi àmi dré nòle, mì kàdré kókpà 'òá ngóro má dré 'òle àmi dré dhi tìni. ¹⁶ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya adrélépi màràbà ro dhi lavú àyi mírì ko. Dhya mùle dhi lavú kpà dhya àyi mùlepi dhi ko. ¹⁷ Nyànomvá dhi, mì nì tà nda kòdhi i be. Di mì kàdré tà nda ki 'o dhi, Gíká ni tà tani bha àmi dri.

¹⁸ Má adrè àmi wáyì dhi ki tà ta kòdhya ko. Má nì mána dhya má dré kípèle dhi i dóro. Di, adrè leà dhi, tà tisìle Gíká ni Kúlí na kònìdhi kò'o ru: «Dhya mà dré áma

mápà nyàzo tùmání ába dhi alá ína i má rú nì.»* ¹⁹ Má adré tà kòdhi ni ta àmi dré drìdrì tà nda ni atsama kandra, tà nda kònì dra ru 'o dhi, mì kòka'író dhi, ma Dhya adrélépi be dhi 'i. ²⁰ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi móndí má dré mùle dhi ni ka'í dòle dóro dhi, adré áma tàndi ni ka'í kòdhya. Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'í dòle dóro dhi, adré dhya áma amùlepi dhi ni ka'í kòdhya.»

Yésu longó dhi, Yùdásì ni áyi lefè kàribhá i drígá

(A kònò kpà Mátáyò 26:20-25; Márokò 14:17-21; Lúkà 22:21-23)

²¹ Yésu kòtà tà nda i dre dhi, akódhi ni togó dré lanzìzo tò gò, dré tàzoá ngádra 'á dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Àmi ki àlo ni áma lefè kàribhá i drígá.» ²² Dì akódhi ni lebhébhá i dré adrézó ru no, adrélé lizíá àyi kòfalésè ngalè adré tá àdhi ni tà ta ya dhi. ²³ Akódhi ni lebhébhá nda ki àlo dré lèle tò dhi, lírí tá adrélé akódhi làga. ²⁴ Dì Sìmónà Pétèró dré akódhi nda ni agózó drígá sè, kòlizíró Yésu nìzoá ngalè adré tá àdhi ni tà ta ya dhi. ²⁵ Dì akódhi nda dré áyi bhèzo Yésu agá lizíá tíá dhi: «Mírì, dhya nda àdhi 'i?» ²⁶ Yésu logó drá dhi: «Akódhi nda dhya má dré dra mápà kígá kònìdhi ni sòzo súpù na fèzoá drá dhi 'i.» Dì kòso mápà kígá nda súpù na dre dhi, dré fèzoá Yùdásì Ìsikàriyótà, Sìmónà ni mvá dré. ²⁷ Yùdásì kòdo mápà kígá nda dre dhi, Sàtánà dré ndiri fizo akódhi léna. Dì Yésu dré tàzoá drá dhi: «Tà mí dré adrélé 'òle kòdhi, mí kò'o mbèlè.» ²⁸ Dì, dhya àlo àyi adrèbhá tá mísá làgàsè nda i kòfalé dhi nì ngalè Yésu tà tá tà nda drá àdho tà sè ya dhi ko. ²⁹ Yùdásì dré tá adrélé làfa líkí nì dhi sè dhi, àyi ki àruka i adré tá kisùá dhi, kònò Yésu adré tá tàá drá dhi, kòlì ngá gí àyi dré gwányá ni tà sè yà, kó ngalè, kòlì ngá fe lemerèbhá i dré yà dhi. ³⁰ Dì Yùdásì kòdo mápà kígá nda dre dhi, dré ngàzo pfole kivi na. Lókyá nda tá ngátsi 'i.

Yésu fè tòlì tídhí ro dhi

³¹ Dì Yùdásì kòpfo dre dhi, Yésu dré tàzoá dhi: «Nyànomvá dhi, Giká ni Móndí ni Mv́a ni m̀i bha lanzìle. A ni kpà áyi m̀ilanzìlanzi tadhá akódhi nda rú. ³² Dì Giká kàdré áyi m̀ilanzìlanzi tadhá akódhi rú dhi, a ni kókpà áyi Mv́a nda ni m̀i bha lanzìle áyi tàndi léna. Bàti, a ni akódhi ni m̀i bha lanzìle nyànomvá. ³³ Áma ànzi i, ma dhu rè àmi íbe ngbà 'í lókyá tsà sè. M̀i ni áma nda. Dì, ngóro má dré tá tàle Yúdà ànzi i dré dhi tíni dhi, má adré kpà tàá nyànomvá àmi dré dhi: M̀i kitswá lile àrà má dré adrézó lile lána dhi na bwà ko.

³⁴ Má adré tòlì tídhí ro kònìdhi ni fe àmi dré kòdhya: M̀i kàdré ru le àmi kòfalésè. Ngóro má dré àmi ki lèle tò dhi tíni dhi, àmi, mì kàdré kókpà ru le àmi kòfalésè tò. ³⁵ M̀i kàdré ru le àmi kòfalésè kònìni dhi, móndyá wáyi dhi ki nìá tàle dhi, àmi áma lebhébhá 'i bàti dhi be.»

Yésu longó dhi, Pétèró ni áyi ga

(A kònò kpà Mátáyò 26:31-35; Márokò 14:27-31; Lúkà 22:31-34)

³⁶ Gò Sìmónà Pétèró dré tàzoá drá dhi: «Mírì, mí adré lile ángolé?» Dì Yésu logó drá dhi: «Àrà má dré adrézó lile lána dhi, mí kitswá áma lebè lizo lána nyànomvá bwà ko. Dì, mí ni go mína áma lebè lizo lána ndò.» ³⁷ Pétèró tà drá dhi: «Mírì, má kitswá ámi lebè nyànomvá bwà ko àdho tà sè? Ma gànzi ró áma lídrì fe drázo mí dré!» ³⁸ Dì Yésu logó drá dhi: «Mí ni tsì ámi lídrì fe drázo má dré bàti? Má adré tà bàti ta mí dré: Drìdrì àgólòwa dré dra tsirà bhèzo dhi kandra dhi, mí ni áma ga vèsè be na.»

14

Yésu tindrì áyi lebhébhá ki togó

* 13:18 13:18 A kònò Longó i 41:10.

¹ Yésu gò tàá àyì dré dhi: «Mì kòtayí àmi ki togó adrélé lanzìle ko. Mì kàdré Giká nì ka'ì, adrézó kpà áma ka'ì. ² Áma Atá nì dzó na dhi, àrà adrézó lána dhi i be bǐ. Má adré lile kònàle kitswá àrà ledé àmi dré. Kàdré tá kònìni ko dhi, kònò má kitswá tá tàá àmi dré ko. ³ Dì má kòlì àrà ledé àmi dré dre dhi, má ni agò àmi ki do lizo àmi íbe má bhàna, mì kàdréró tùmǎní má be àrà má dré adrézó lána dhi na. ⁴ Mì nǐ látì lizo àrà má dré adrézó lile lána dhi na dhi be.»

Yésu látì lizo áyì Atá véna dhi 'i

⁵ Tòmá tà drá dhi: «Mírì, mà nǐ ngalè mí adré lile ángolé ya dhi ko. Mà nǐ kitswá látì nda nǐ nǐ ngíni?» ⁶ Dì Yésu logó drá dhi: «Ma látì 'i, tà bàti 'i, ìndì lídrì 'i. Dhya àlo kitswá lile áma Atá véna ko, kàdré lile má 'àsè ko dhi. ⁷ Mì kònì ma be dhi, mì nǐ kókpà áma Atá nǐ nǐ be. Kìdhólé nyànomvá dhi, mì nǐ akódhi be. Mì nò kókpà akódhi dre.»

⁸ Filípò tà drá dhi: «Mírì, mí tadhá àma dré Giká Atá wà! Kòdhi nǐ kitswá àma dré.» ⁹ Dì Yésu logó drá dhi: «Filípò, mà àmi íbe kínó lésè gò, mí dré rè áma nǐzo ko? Dhya ángùdhi áma nòlepi dhi nò áma Atá dre. Mí adré dì mína tàá dhi <Mí tadhá àma dré Giká Atá wà!> dhi ngíni? ¹⁰ Mí adré tsǐ ka'íá dhi, mà áma Atá léna, ìndì áma Atá má léna dhi ko? Kúlí má dré adrélé tàle àmi dré kònì i, má adré tàá áma drǐ sè ko. Be ró dhi, áma Atá adrélépi adrélé má léna dhi adré áyì àzì 'o nǐ. ¹¹ Lè mì kàdré tà má dré adrélé tàle kònì ki ka'ì: Ma áma Atá léna, ìndì áma Atá má léna. Mì kàdré tà nda nǐ ka'ì áma kúlí sè ko dhi, mì kàdré dì ka'íá tà líndrìga ró má dré adrélé 'òle dhi ki tà sè. ¹² Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'ì dhi nǐ kpà ína tà má dré adrélé 'òle dhi ki 'o. A nǐ ndàndì tà kàdrì dra tà nda ki lavúbhá dhi ki 'o, má dré adrélé lile áma Atá véna dhi sè. ¹³ Má nǐ tà ángùdhi mì dré dra zìle áma rú sè dhi nǐ 'o, áma Atá kòkisúró mìlanzìlanzì áyì Mvágó sè be dhi bvó. ¹⁴ Bàti, tà ángùdhi mì dré dra zìle má tí áma rú sè dhi, má nǐ 'òá.»

Yésu lazì dhi, áyì Atá nǐ Tírì Lólo amù

¹⁵ Yésu gò tàá dhi: «Mì kàdré áma le dhi, mì nǐ kókpà áma tòlì ki ka'ì 'òle. ¹⁶ Má nǐ tà zi áma Atá tí, kòfèró dhya àzya dra àmi ki drǐ tàlepi dhi, kàdréró tùmǎní àmi íbe kóná vèsè kólyá. ¹⁷ Akódhi nda, Tírì Lólo adrélépi tà bàti Giká àdhya nǐ tadhá dhi 'i. Mòndyá bvò kòndì àdhya ì kitswá akódhi nǐ kisú bwà ko, ì dré akódhi nǐ nòle ko dhi se, ìndì ì dré akódhi nǐ nǐle ko dhi sè. Dì, àmi ró dhi, mì nǐ àmìkya akódhi be, dré adrélé àmi íbe dhi sè, ìndì dré dra adrélé àmi léna dhi sè. ¹⁸ Má kitswá àmi ki tayí adrélé kìmvoànzi ì ró ko. Má nǐ dra agò àmi vélé. ¹⁹ Tayí ngbà 'í lókyá tsà, mòndyá bvò kòndì àdhya ì dré gòzo vélé áma no ko. Dì, àmi ró dhi, mì nǐ àmìkya áma no. Má dré adrélé lídrì íbe dhi sè dhi, mì nǐ kókpà adré lídrì íbe. ²⁰ Kítú nda kònàdhi tú dhi, mì nǐ nǐá tàle dhi, mà áma Atá léna, àmi má léna, ìndì mà àmi léna dhi be. ²¹ Dhya ángùdhi adrélépi áma tòlì íbe gò, adrézó ka'íá 'òle dhi, akódhi nda adré áma le nǐ. Áma Atá nǐ dhya adrélépi áma le nda nǐ le. Dì má nǐ kókpà akódhi nǐ le, adrézó áma tadhá drá.»

²² Yùdásì, Ìsìkàrìyótà ro ko dhi, lizì tíá dhi: «Mírì, mí nǐ ngbà 'í àmi tadhá àma dré gò, àmi tadházó mòndyá bvò àdhya ì dré ko àdho tà sè?» ²³ Dì Yésu logó drá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi áma le dhi nǐ tà má dré adrélé tadhálé dhi ki ka'ì 'òle. Áma Atá nǐ akódhi nda nǐ le. Dì mà nǐ lǐ áma ki bhà mo akódhi véna, adrézó tùmǎní akódhi be. ²⁴ Dì, dhya adrélépi áma le ko dhi kitswá ína tà má dré adrélé tadhálé dhi ki ka'ì 'òle ko. Kúlí mì dré adrélé yìle kòdhi ì, kúlí mána 'i ko. Be ró dhi, kúlí nda ì angá áma Atá áma amùlepi dhi vélésè.

²⁵ Má tà tà kòdhi ì àmi dré, má dré rè dhu adrérà'a àmi íbe dhi 'á. ²⁶ Dì, áma Atá nǐ Dhya dra àmi ki drǐ tàlepi dhi nǐ amù áma rú sè. Akódhi nda, Tírì Lólo 'i. Kàtsá

dre dhi, a ni tà títi dhi ki tadhá àmi dré gò, adrézó tà títi má dré tàle àmi dré dhi ki 'o agalé àmi léna dhi ni.

²⁷ Má adré tà kìdrìkìdri tayí àmi dré. Má adré áma tà kìdrìkìdri fe àmi dré kòdhya. Má adré fèá ngóro bvò kònìdhi dré adrélé fèle dhi tíni ko. Di mì kòtayí àmi ki togó adrélé lanzìle ko. Mì kàdré kpà ngá ro àlomvá ko. ²⁸ Mì yi tá ma tǎrà'a àmi dré dhi: <Má adré lile, ìndì má ni dra agò àmi véle.> Mì kàdré tá áma le bàti dhi, kònò mì ni tá lenzé má dré adrélé lile áma Atá véna dhi sè. Tàko ko, áma Atá nda kàdrì áma lavú. ²⁹ Má tà tà kòdhi ì àmi dré drìdrì tà nda ki atsama kandra, kitswálé tà nda ì kònì dra ru 'o dhi, mì kòka'iró be dhi bvó. ³⁰ Má kitswá gòle tà ta àmi ìbe vwàvwà ro ko. Angyá ko, ópí bvò kòndi àdhya adré àlile. Akódhi nda rìnyí àko má drìle. ³¹ Di, adré leá dhi, móndyá bvò kòndi àdhya ì kònì tàle dhi, má adré áma Atá ni le, ìndì má adré tà títi dré tàle má kò'o dhi ki 'o káyà dhi. Mì nga, mà kòlìró kònwásè!»

15

Vínò fa ì kólá ni ìbe dhi

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo tàà dhi: «Ma vínò fa bàti dhi 'i. Áma Atá, vínò fa nda ni likílépi 'i. ² Adré kólá ángùdhi má rú adrélépi lò'wa 'a ko dhi ni ga sèle. Di, kàdré ína kólá adrélépi lò'wa 'a dhi ni tà sè dhi, adré kólá nzì rúá dhi ki si, kólá nda kògòro véle adrélé lò'wa 'a wáláká ni ni lavú. ³ Ami ró dhi, mì atsa kemve kpírìkpírì, kúlí má dré tàle àmi dré dhi ì sè dre. ⁴ Lè mì kàdré adrélé má léna, ngóro má dré adrélé àmi léna dhi tíni. Vínò fa ni kólá àlo dhi kitswá ína lò'wa 'a áyi tãndi sè bwà ko, kàdré adrélé vínò fa rú ko dhi. Kókpà kòdhi tíni, mì kitswá àmikya lò'wa 'a bwà ko, mì kàdré adrélé má léna ko dhi.

⁵ Ma vínò fa 'i, ìndì àmi kólá ni 'i. Dhya ángùdhi adrélépi adrélé má léna gò má dré adrézó lána dhi, akódhi nda ni lò'wa 'a bí. Tàko ko, mì kàdré má rúsè lará ro dhi, mì kitswá àmikya tà àlo 'o bwà ko. ⁶ Dhya àlo kàdré adrélé má léna ko dhi, à ni akódhi nda ni bhe gàrà dri ngóro adrélé kólá bhe dhi tíni gò, dré adrézó 'yòle. A adré kólá làsú be kònìni nda ki lomvó dàle àtsí na gò, ì dré adrézó véle. ⁷ Di, mì kàdré àmikya adrélé má léna gò, áma kúlí ì dré adrézó àmi léna dhi, mì ni kitswá tà ángùdhi mì dré adrélé lèle dhi ni zi gò, mì dré tà nda ni kisúzó. ⁸ Mì kàdré lò'wa 'a bí dhi, kòdhi mì adré tadhá dhi, àmi áma lebèbhá 'i bàti gò, mì dré adrézó áma Atá ni rú bha kùle ásà.

⁹ Ngóro áma Atá dré adrélé áma le dhi tíni dhi, má adré kókpà àmi ki le. Lè mì kàdré di adrélé áma lèle nda na. ¹⁰ Mì kàdré áma tòlí ki ka'ì 'òle dhi, mì ni adré áma lèle na, ngóro má dré adrélé áma Atá ni tòlí ki ka'ì 'òle, adrézó kpà akódhi ni lèle na dhi tíni. ¹¹ Má tà tà kòdhi ì àmi dré, mì kàdré áma kólénzé ìbe àmi léna, ìndì àmi ki kólénzé kògaró kitswálé títi. ¹² Tòlí má dré adrélé fèle àmi dré dhi, tòlí kònìdhi 'i: Lè mì kàdré ru le àmi kòfalésè, ngóro má dré adrélé àmi ki le dhi tíni. ¹³ Lèle kàdrì lèle àruka títi dhi ki lavúlèpi dhi, kònìdhi 'i: A kòfè dhyá ki lídrì dhyá ki arúpi ki tà sè. ¹⁴ Ami áma arúpi 'i, mì kàdré tòlí má dré adrélé fèle dhi ki 'o dhi. ¹⁵ Má adré gòle véle àmi ki zi màràbà ì ró ko. Angyá ko, dhya adrélépi màràbà ro dhi nì ína tà áyi mírì dré adrélé 'òle dhi ì ko. Di, má adré mána àmi ki zi arúpi ì ró, má dré tà títi má dré yìle áma Atá vélésè dhi ki tadhále àmi dré dhi sè. ¹⁶ Mì kipè tá ma àmi ko. Be ró dhi, má kipè àmi ma, àmi ki bhàzo adrélé lile lò'wa 'abe, àmi ki lò'wa nda ì kàdré ro nyo. Di ásà dhi, áma Atá ni tà ángùdhi mì dré dra zìle í tí áma rú sè dhi ni fe àmi dré. ¹⁷ Tòlí mána, tòlí kònìdhi 'i: Mì kàdré ru le àmi kòfalésè.»

Móndyá bvò àdhya ì bhà togó kònzì Yésu ì rú, lebèbhá ni ìbe

¹⁸ «Móndyá bvò àdhya ì kàdré togó kònzì bha àmi rú dhi, mì kòtivì ko tàle dhi, áyi nda ì bhà tá zyà togó kònzì má rú 'íká. ¹⁹ Mì kàdré tá bvò kòndi àdhya ró dhi,

kònò mónnyá bvò kòndi àdhya ki tá adré àmi ki le móndí àyikya i ró. Di, má kipe mána àmi apfòle bvò kòndi lésè gò, mì dré adrézó véle bvò kòndi àdhya ró ko. Ásà dhi, mónnyá bvò kòndi àdhya i adré togó kònzì bha àmi rú. ²⁰ Lè mì kàdré kúlí má dré tá tàle àmi dré kòndhi ni kisù: <Dhya adrélépi màràbà ro dhi lavú áyi mírì ko.> Móndí i kòpfo áma mì 'í dhi, i ni kókpà àmi ki mǐ pfo. I kòka'í áma kúlí 'òle 'í dhi, i ni kókpà àmi ki kúlí ka'í 'òle. ²¹ I ni tà nda kòdhi ki 'o àmi rú áma tà sè, i dré dhya áma amùlepi dhi ni nìle ko dhi sè. ²² Kònò má kàlì tá ta àyi dré ko dhi, à kitswá tá tà bha àyi dri àyi ki tàkonzì sè ko. Di, nyànomvá dhi, àyi àyikya tà àlo i dré kitswázó àyi ki tàrà ga àyi ki tàkonzì sè dhi àko. ²³ Dhya ángudhi adrélépi togó kònzì bha má rú dhi, adré kókpà bhàá áma Atá rú. ²⁴ Kònò má kò'o tá tà líndrìga ró dhya àzya dré 'òle tàdzí ko dhi i àyi kòfalé ko dhi, à kitswá tá tà bha àyi dri àyi ki tàkonzì sè ko. Di, nyànomvá dhi, i nò tà líndrìga ró nda i 'í gò, i dré àyikya togó kònzì bhàzo má rú, ìndì áma Atá rú. ²⁵ I 'o kònnìni kitswálé tà tisìle àyi ki tátítrí kúlí na kòndhi kò'oró ru be dhi bvó: <I bhà togó kònzì má rú tà àndu àko.>*

²⁶ Má ni Dhya dra àmi ki drǐ tàlepi dhi ni amù àmi dré áma Atá vélésè. Akódhi nda, Tírí Lólo adrélépi tà bàti tadhá, ìndì adrélépi angálé Gìkà vélésè dhi 'i. Di kàtsá dre dhi, a ni áma tà longó àmi dré nì. ²⁷ Àmi ró dhi, mì ni kókpà áma tà longó móndí i dré. Tàko ko, àmi túmání má be kidhólé áma àzì ni kidhoma lésè.»

16

¹ «Má tà tà kòdhi i àmi dré, mì kòkitswáró àmi ki tà ka'íka'í tayí ko. ² Tàko ko, à ni àmi ki dro lísàmbò dzó i lésè. Lókyá adré ndìndì alìle, mónnyá dra àmi ki tupfúbhá todràle dhi ki kisùá dhi, i adré àyikya tà 'o Gìkà dré. ³ I ni 'òá kònnìni, i dré Gìkà Atá ni nìle ko dhi sè, ìndì i dré áma nìle ko dhi sè. ⁴ Má tà tà kòdhi i àmi dré, kitswálé lókyá i dré dra tà nda ki 'òzo dhi kònnì atsa dhi, tà má dré tàle àmi dré nda i kàgáro àmi léna be dhi bvó.»

Tírí Lólo ni àzì

«Má tà tá tà nda i àmi dré drǐdrǐ ko, má dré tá dhu rè adrélé àmi íbe dhi sè. ⁵ Nyànomvá dhi, má adré lile dhya áma amùlepi dhi véna. Di, dhya àlo àmi kòfalé dhi adré lizíá má tí ngalè má adré lile ángolé ya dhi ko. ⁶ Be ró dhi, kizà adré ína gàle àmi ki togó na, tà má dré tàle àmi dré nda i sè. ⁷ Di, má adré mána tà bàti tà àmi dré: Dóro ni àmi dré dhi, má dré lile dhi. Angyá ko, má kòlì ko dhi, Dhya dra àmi ki drǐ tàlepi dhi kitswá alìle àmi vélé ko. Di, má kòlì dhi, má ni mána akódhi nda ni amù àmi vélé. ⁸ Akódhi kàtsá dre dhi, a ni mónnyá bvò kòndi àdhya ki tàkonzì tadhá àyi dré, adrészó Gìkà ni tà gyàgya tadhá àyi dré, adrészó kpà tàbvó Gìkà dré dra tàle dhi ni tadhá àyi dré. ⁹ A ni àyi ki tàkonzì tadhá, i dré adrélé áma ka'í ko dhi sè. ¹⁰ A ni Gìkà ni tà gyàgya tadhá, má dré adrélé lile áma Atá véna gò, mì dré gòzo vélé áma no ko dhi sè. ¹¹ A ni tàbvó Gìkà dré dra tàle dhi ni tadhá, Gìkà dré ópí bvò kòndi àdhya ni tàbvó tàle dre dhi sè.

¹² Ma dhu rè tà íbe bí tàle àmi dré. Di, nyànomvá dhi, mì kitswá rè tà nda ki mvo bwà ko. ¹³ Di, Tírí tà bàti àdhya nda kàtsá dre dhi, a ni àmi ki tidrǐ tà bàti wáyì dhi léna. Angyá ko, kitswá ína tà ta àyi drǐ sè ko. Be ró dhi, a ni ngbà 'í tà í dré dra yìle dhi ki ta àmi dré kòdhya. A ni kókpà tà dra atsábhá dhi ki longó àmi dré. ¹⁴ A ni mìlanzilanzì fe má dré. Tàko ko, a ni tà í dré dra kisúlé má vélé dhi ki do longolé àmi dré. ¹⁵ Tà tíí áma Atá àdhya i kókpà mána 'i. Di ásà dhi, má tà tá dhi, Tírí nda ni tà í dré dra kisúlé má vélé dhi ki do longolé àmi dré.»

Yésu ni lebèbhá ki kizà ni ru ladzá atsálé kólénzé ro

* 15:25 A kònò Longó i 35:19; 69:5.

¹⁶ Yésu gò tàá dhi: «Tayí lókyá tsà, mì dré gòzo véle áma no ko. Amvolásà dhi, gí ko, mì dré gòzo áma no.» ¹⁷ Dì akódhi ni lebhèhá ki àruka ì dré lizízóá àyi kòfalésè dhi: «Adré leá tàle ngíni? Tà tá dhi: <Tayí lókyá tsà, mì dré gòzo véle áma no ko. Amvolásà dhi, gí ko, mì dré gòzo áma no.> Tà tá kpà dhi: <Má adré lile áma Atá véna.> ¹⁸ Adré leá tàle ngíni, dré adrérà 'a tàá dhi <lókyá tsà> dhi 'á dhi? Mà nì ngalè adré àdho tà ta ya dhi ko.»

¹⁹ Yésu dré nìzóá tàle dhi, ì adré tá tà le lizílé í tí tà nda dri dhi be gò, dré tàzóá àyi dré dhi: «Mì adré lizíá àmi kòfalésè ngalè tà má dré tàle nda ì adré leá tàle ngíni ya dhi? Má tà tá dhi: <Tayí lókyá tsà, mì dré gòzo véle áma no ko. Amvolásà dhi, gí ko, mì dré gòzo áma no.> ²⁰ Má adré tà bàti ta àmi dré: Mì ni àmikya àwó ngo adrézó tongólé. Dì, mónnyá bvò kòndi àdhyà ki àyikya lenzé. Àmi ki togó ni kizà nya. Dì, kizà nda ni ína ru ladzá atsálé kólénzé ro. ²¹ Tòkó adrélépi 'òle tile dhi adré kizà nya, akódhi ni lókyá tìzo dhi dré atsálé ànyi dre dhi sè. Dì, kòti dre dhi, adré gòle véle àyi kizà nda ni tà kisù ko. Angyá ko, adré lenzélé dré mvá tile apfòle bvò dri dre dhi sè. ²² Tà nda kòdhi kókpà kònni àmi ki tà sè. Nyànomvá dhi, àmi ki togó adré gale kizà sè. Dì, má ni go àmi ki no gò, àmi ki togó dré gòzo adrélé lenzélé. Dì dhya àlo kitswá kólénzé nda ni tìngá àmi ki togó lésè bwà ko.

²³ Kidhólé lókyá nda kònàdhi sè dhi, mì kitswá gòle véle tà àlo lizí má tí ko. Má adré tà bàti ta àmi dré: Áma Atá ni tà ángùdhi mì dré dra zìle í tí áma rú sè dhi ni fe àmi dré. ²⁴ Atsálé nyànomvá kònìdhi dhi, mì zi rè tà àlo áma rú sè dhi ko. Lè mì kàdré tà zi áma rú sè gò, mì kòkisúró tà nda, àmi ki kólénzé kògaró kitswá lé títi be dhi bvó.»

Yésu lavú bvò kònìdhi

²⁵ «Má tà tà kòdhi ì àmi dré kúlí alaala sè. Dì, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, má kitswá gòle véle tà ta àmi dré kònni ko. Be ró dhi, má ni mána áma Atá ni tà ta àmi dré ngádra 'á. ²⁶ Lókyá nda sè dhi, mì ni adré tà zi áma Atá tí áma rú sè. Má adré tàá ko tàle dhi, má ni tà nda ki zi áma Atá tí àmi dré ma dhi. ²⁷ Tàko ko, áma Atá ni tàndi adré àmi ki le, mì dré adrélé áma le dhi sè, ìndi mì dré ka'ìle dhi má angá akódhi vélesè dhi sè. ²⁸ Bàti, má angá áma Atá vélesè alìle bvò kònìdhi lé. Dì nyànomvá dhi, má adré bvò kònìdhi ni tayí, gòzo áma Atá véna.»

²⁹ Dì akódhi ni lebhèhá ì tà drá dhi: «Nyànomvá dhi, mí adré véle tà ta ngádra 'á, kúlí alaala sè ko. ³⁰ Nyànomvá dhi, mà nì tàle dhi, mí nì tà títi dhi ì be. Lè kpà à kògò tà àlo lizí mí tí dhi ko. Dì ásà dhi, mà ka'ì tàle dhi, mí angá Giká vélesè káyà dhi.» ³¹ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Mì adré tsì áma ka'ì nyànomvá? ³² Mì yi rè ká! Lókyá adré alìle, atsá kpà dre, à ni àmi ki lapé ràle àmi àlo àlo títi dhi ki dzó ì 'ásè. Mì ni áma tayí adrélé kalóma. Dì, má kitswá mána adrélé kalóma ko, áma Atá dré adrélé túmání má be dhi sè. ³³ Má tà tà kòdhi ì àmi dré, mì kàdré ró adrélé tà kìdrìkìdri íbe, mì dré adrélé má léna dhi sè. Bvò kònìdhi lé dhi, mì ni adré kizà nya tò. Dì, mì kàdré àmikya togó tsi! Má lavú mána bvò nda dre!»

17

Yésu zi tà áyi Atá tí áyi tàndi dré

¹ Yésu kòtà tà nda ì dre dhi, dré mì tìngázó kurú na bhù na, tàzóá dhi: «Tátá, lókyá kitswá dre. Mí bhà àmi Mvágó ni mì lanzìle wà, àmi Mvágó kòbhàró kókpà àmi mì lanzìle be dhi bvó. ² Tàko ko, mí afè rìnyí akódhi dré adrézó mónnyá wáyi ì drìle, kòfèró lídrì kóná vèsè kólyá dhi mónnyá wáyi mí dré afèle í dré dhi ì dré. ³ Lídrì kóná vèsè kólyá nda, tà kòni 'i: adrélé mì, Giká bàti àlo kwákwá dhi ni ni dhi, ìndi adrélé Yésu Krísto mí dré amùle dhi ni ni dhi. ⁴ Má tadhá àmi mìlanzilanzì mónnyá bvò dri dhi ì dré nòle dre. Angyá ko, má 'o àzì mí dré afèle má dré 'òle dhi akílè dre. ⁵ Dì

nyànomvá dhi, Tátá, mí bhà áma mì lanzìle mí làga, mìlanzìlanzi má dré tá adrézó ába mí làga drìdrì bvò ni bhàma kandrà dhi sè wà.»

Yésu zi tà àyi Atá tí àyi lebèbhá i dré

⁶ «Má tadhá mì mónnyá mí dré adólé bvò kòndi lésè afèle má dré dhi i dré dre. Ayi nda i tá mína 'i. Di mí afè tá àyi má dré gò, i dré ámi kúlí ka'izo 'òle. ⁷ Nyànomvá dhi, i nì tàle dhi, tà títi mí dré afèle má dré dhi i angá mí vélésè dhi be. ⁸ Tàko ko, má fè àyi dré kúlí mí dré afèle má dré dhi i gò, i dré kúlí nda ki ka'izo. Di i nì bàti tàle dhi, má apfò mí vélésè dhi. † ka'i kpà tàle dhi, mí amù ma mi. ⁹ Má adré tà zi mí tí àyi nda i dré. Má adré tà zi mónnyá bvò àdhya i dré ko. Be ró dhi, má adré mána tà zi àyi mí dré afèle má dré nda i dré. Angyá ko, àyi mína 'i. ¹⁰ Ngá wáyi mána i kókpà mína 'i. Ngá wáyi mína i kókpà mána 'i. Di má kisú mìlanzìlanzi àyi nda i sè dre. ¹¹ Nyànomvá dhi, má adré mána lile mí véna. Má gò véle adrélé bvò kòndhi lé ko. Di, àyi nda i dhu rè àyikya bvò kòndhi lé. Áma Atá lólo ni, mí kàdré àyi ki líkí ámi rú mí dré afèle má dré dhi ni rinyí sè, i kàdréro ngá àlo ró, ngóro mà dré adrélé mí be ngá àlo ró dhi tíni. ¹² Má dré tá adrerà'a àyi íbe dhi 'á dhi, má adré tá àyi ki líkí ámi rú mí dré afèle má dré nda ni rinyí sè. Má su tá àyi rú gò, àyi ki àlo dré avizo ko, kàdré ngbà 'í mvá adrélépi tá lile dràdrà kisú dhi 'i ko dhi.* Tà nda kòdhi atsá kòndi, kitswálé tà tisile ámi Kúlí na dhi i kò'oró ru be dhi bvó.†

¹³ Nyànomvá dhi, má adré lile mí véna. Di má adré tà kòdhi ki ta má dré rè dhu adrerà'a bvò kòndhi lé dhi 'á, i kàdréro adrélé áma kólénzé íbe, ìndi kólénzé nda kògaró àyi léna kitswálé títi. ¹⁴ Má fè àyi dré ámi kúlí gò, mónnyá bvò kòndi àdhya i dré togó kòndi bhàzo àyi rú, i dré adrélé bvò kòndi àdhya ró ko dhi sè, ngóro má dré kpà adrélé bvò kòndi àdhya ró ko dhi tíni. ¹⁵ Má adré tà zi mí tí, mí kòtingáro àyi bvò kòndi 'àsè dhi ko. Be ró dhi, má adré mána tà zi, mí kàdréro àyi ki líkí Dhya kòndi ni tà sè. ¹⁶ Ayi nda i móndí bvò kòndi àdhya 'i ko, ngóro má dré kpà adrélé móndí bvò kòndi àdhya 'i ko dhi tíni. ¹⁷ Mí kòbhà àyi twá adrélé mónnyá lólo mína i ró tà bàti sè. Ámi kúlí, tà bàti nda 'i. ¹⁸ Ngóro mí dré áma amùle bvò kòndhi lé dhi tíni dhi, má adré kókpà àyi ki mu lile bvò nda 'àsè. ¹⁹ Ayi nda ki tà sè dhi, má adré áma tàndi ni fe adrélé ámi tà 'o, i kàtsáro mónnyá lólo mína i ró tà bàti sè.»

Yésu zi tà àyi Atá tí mónnyá wáyi dra àyi ka'ibhá dhi i dré

²⁰ «Má adré ngbà 'í tà zi mí tí àyi nda i dré ko. Má adré kókpà tà zi mónnyá dra áma ka'ibhá àyi nda ki kúlí sè dhi i dré. ²¹ Tátá, má adré tà zi, àyi títi nda i kàdréro ngá àlo ró, ngóro mí dré adrélé má léna dhi tíni, ìndi má dré adrélé mí léna dhi tíni. Lè i kàdré kókpà áma léna, mónnyá bvò kòndi àdhya i kòka'iró dhi, mí amù ma mi. ²² Má fè àyi dré mìlanzìlanzi mí dré afèle má dré dhi, i kàdréro ngá àlo ró, ngóro mà dré adrélé mí be ngá àlo ró dhi tíni: ²³ ma àyi léna, ìndi mi má léna. Lè i kàdré kókpà ngá àlo ró kitswálé títi, mónnyá bvò kòndi àdhya i kòndi ró tàle dhi, mí amù ma mi, ìndi mí adré àyi ki le ngóro mí dré adrélé áma le dhi tíni.

²⁴ Tátá, má adré leá dhi, mónnyá mí dré afèle má dré nda i kàdré túmání má be àrà má dré adrézó lána dhi na, i kàdréro áma mìlanzìlanzi no be dhi bvó. Mí afè má dré mìlanzìlanzi nda, mí dré tá áma lile drìdrì bvò ni bhàma kandrà dhi sè.

²⁵ Áma Atá gyàgya ni, tágba mónnyá bvò kòndi àdhya i dré ámi nizo ko dhi, má nì mána mi be. Mónnyá áma ka'ibhá nda i nì kpà tàle dhi, mí amù ma mi dhi be. ²⁶ Má 'o mi àyi nda i dré nìle. Má ni kpà go adrélé ámi 'o i dré nìle, kitswálé lile mí dré adrézó áma le ásà dhi kàdréro àyi léna, ìndi áma tàndi má kàdréro àyi léna.»

* **17:12** 17:12 «Mvá adrélépi tá lile dràdrà kisú» kòndhi tá Yùdási Isìkàriyótá 'i. † **17:12** 17:12 A kòndi Longó i 41:10; Yòwànì 13:18.

18

Yésu ni rùma

(A kònò kpà Mátáyò 26:47-56; Márokò 14:43-50; Lúka 22:47-53)

¹ Yésu kòtá tà nda i dre dhi, ì dré ngàzo lìle lebèbhá ni ìbe zyàle yábhu rú zìle Kèdrónà dhi ni ta'á na. Gò ì dré fizo amvú àlo òlívè fa kya na. ² Di Yùdàsì adrélèpi tá 'òle akódhi ni lefè kàribhá i drígá dhi ni tá kpà àrà nda be. Angyá ko, Yésu i lebèbhá ni ìbe dhi ì adré tá ru kimó kònàle rä. ³ Di Yùdàsì nda dré Rómà ki sòdá zyandre dhi ki adrìzo í vèsè, túmání tépelò likíbhá àruka angábhá kòwánà kàdrì i vélèsè ìndì Fàrisáyò i vélèsè dhi ìbe, alìzo àyi ìbe. Ayi nda ì ru tá àtsí i, tálà i, ìndì àdzú ngá ìbe àyi drígá. ⁴ Di Yésu nì tá tà títi adrèbhá 'òle atsálé í rú dhi i be gò, dré àyi kisizó àyi nda i véna, lizíá àyi tí dhi: «Mì adré àdhi ni nda?» ⁵ Ì logó drá dhi: «Yésu Nàzàrètà lèsè dhi.» Di Yésu tà àyi dré dhi: «Ma 'i.» Yùdàsì adrélèpi akódhi ni lefè àyi drígá nda totó tá i àyi kòfalé. ⁶ Di Yésu kòtá dhi «Ma 'i» àyi dré dre dhi, ì dré gòzo bvólé ro ledhélé kìní mi. ⁷ Gò Yésu dré gòzo tódhyá lizíá àyi tí dhi: «Mì adré àdhi ni nda?» Ì tà dhi: «Yésu Nàzàrètà lèsè dhi.» ⁸ Di Yésu logó dhi: «Má tà tá àmi dré dhi, ma 'i dhi dre. Mì kàdré áma nda kòdhyá dhi, mì tayí di móndyá kòni i lìle.» ⁹ Tà nda kòdhi atsá tá kònìni, kitswálé kúlí Yésu dré tá tàle kònìdhi kò'oró ru: «Má tayí dhyá mí dré afèle má dré dhi ki àlo avìle ko.»*

¹⁰ Gò Sìmónà Péterò adrélèpi tá sápi ìbe dhi, dré ngàzo sápi nda ni asé gò, kòwánà ki kàdrì ni màràbà ni bí dríágó lèsè dhi ni bvwàzo kìle. Màràbà nda ni rú tá Málókò. ¹¹ Di, Yésu dré tàzoá Péterò dré dhi: «Mí logó sápi mína àrà ni na. Adré làá má kòmvu tsì kópò kizà àdhyá áma Atá dré afèle má dré mvùle ni ko?»

Yésu pfò Anà kandrà

¹² Gò Rómà ki sòdá nda i, àyi ki kàdrì, tsàle Yúdà ànzì ki tépelò likíbhá nda ìbe dhi, ì dré Yésu ni rùzo adròle. ¹³ Ì dré zyà akódhi ni drìzo lìzo ába Anà, Kàyáfà ni andrì bhàna. Kàyáfà nda tá kòwánà ki kàdrì 'i kóná nda kònàdhi sè. ¹⁴ Akódhi nda tá dhyá tàlepi Yúdà ànzì i dré dhi «Dóro ni, dhyá àlo dré dràle móndyá wáyi i dré dhi» dhi 'i.

Péterò gá Yésu rè

(A kònò kpà Mátáyò 26:69-70; Márokò 14:66-68; Lúka 22:55-57)

¹⁵ Sìmónà Péterò i Yésu ni lebèlepi àzya dhi be dhi, ì adré tá lìle Yésu vèsè. Kòwánà ki kàdrì nì tá Yésu ni lebèlepi nda be go, à dré akódhi ni tayízó fìle Yésu vèsè kòwánà ki kàdrì nda ni bh'àlé na. ¹⁶ Di, Péterò totó tá ìna i adrélé kivì na dzóti làga. Di Yésu ni lebèlepi, kòwánà ki kàdrì dré tá nìle be nda dré pfòzo tà ta mvátókó adrélèpi tá dzóti nda ni likí dhi be gò, dré Péterò ni 'òzo fìle. ¹⁷ Gò mvátókó adrélèpi dzóti likí nda dré lizízóá Péterò tí dhi: «Mì tsì dhyá kòdhi ni lebèbhá ki àlo 'i ko?» Di, Péterò logó dhi: «Kóko, ma 'i ko.»

¹⁸ Àrà nda dré tá adrélé kidhì ro dhi sè dhi, màràbà i tépelò likíbhá ìbe dhi ì turú tá àtsí gò, ì dré àyi ki totózó làgàsà adrélé yòá. Di Péterò dré kpà àyi totózó adrélé àtsí yo àyi kòfalé.

Kòwánà ki kàdrì lizí tà Yésu tí

(A kònò kpà Mátáyò 26:59-66; Márokò 14:55-64; Lúka 22:66-71)

¹⁹ Dzó nda na dhi, kòwánà ki kàdrì dré Yésu ni lizízó akódhi ni lebèbhá ki tà sè, ìndì tà dré adrélé tadhálé dhi ki tà sè. ²⁰ Di Yésu dré logózóá drá dhi: «Má tà tá mána tà ngádra 'á móndyá wáyi dhi i kandrà. Vèsè wáyi, má tadhá tá tà lisámbò dzó i 'àsè ìndì tépelò na, àrà Yúdà ànzì wáyi dhi ì dré adrézó ru kimó nda i 'àsè. Má tà tá tà àlo dhi lùzu ró ko. ²¹ Mí adré di tà lizí má tí àdho tà sè? Lè mí kòlizi tà móndyá áma

* 18:9 18:9 A kònò Yòwánì 6:39; 17:12.

kúlí yibhá dhi i tí. Ayì nda ì nǐ tà má dré tàle dhi i dóro.» ²² Yésu kòtá tà nda dre dhi, tépelò líkíbhá ki àlo adrélépi tá ànyi làgá dhi dré akódhi ni mǐ sàzo gò, tàzoá drá dhi: «Mí adré kúlí logó kòwánà ki kàdrì tí kònini?» ²³ Di Yésu logó drá dhi: «Má kòtá tà kònzi dhi, lè mí kòtadhá tà kònzi nda àma dré. Di, má kòtá tà bàti kòdhyá dhi, mí adré di áma si àdho tà sè?» ²⁴ Gò Anà dré Yésu ni mùzo bã akódhi ni adròzo ásà dhi íbe í rú lile Kàyáfà, kòwánà ki kàdrì véna.

Pétèró gò tódhyá Yésu ni ga rè

(A kònò kpà Mátáyò 26:71-75; Márokò 14:69-72; Lúkà 22:58-62)

²⁵ Di Símónà Pétèró adré tá ína àtsí yo kivi na. Gò lizízóá tíá dhi: «Mí tsì akódhi ni lebèbhá ki àlo 'i ko?» Di Pétèró dré tà nda ni gazo rè, tàzoá dhi: «Kóko, ma 'i ko.»

²⁶ Gò kòwánà ki kàdrì ni mǎrábà àlo, adrélépi tá dhya Pétèró dré tá bí bvwàle dhi ni aró ro dhi, dré tàzoá dhi: «Má nò tsì mǐ túmǎní akódhi be amvú òlívè fa kya na ko?»

²⁷ Di Pétèró dré gòzo tódhyá tà nda ni ga rè. Gbǎ lókyá nda sè dhi, àgólòwa dré tsíra bhèzo.

Yésu pfò Pílátò kandrá

(A kònò kpà Mátáyò 27:1-2, 11-14; Márokò 15:1-5; Lúkà 23:1-5)

²⁸ Ngá kòwa dre dhi, ì dré Yésu ni drizo Kàyáfà bhàlésè, lizo ába Rómà ki gùvèrènére ni dzó kàdrì na. Di, Yúdà ànzi Yésu ni dribhá nda ì fi tá àyikya dzó kàdrì nda na ko, ì kàtsáró ndí ró ko, ì kòkitswáró gwányá Pásikà àdhya ni nya be dhi bvó.

²⁹ Gò Pílátò dré apfòzo àyi véle, lizíá àyi tí dhi: «Mí adré agó kònìdhi ni asíkì àdho tà sè?» ³⁰ Ì logó drá dhi: «Akódhi kàdré tá drìkònzi líyí 'i ko dhi, kònò mà kitswá tá alìle akódhi ni fe mí drígá dhi ko.» ³¹ Pílátò tà àyi dré dhi: «Àmì ki tàndi mǐ kòdo akódhi tàbvò tàle, ngóro àmì ki tátrítrí kúlí dré adrélé lèle dhi tǐni.» Di Yúdà ànzi nda ì logó drá dhi: «À adré móndí pfùma dràle dhi ni logá àma dré.» ³² Tà nda kòdhi atsá tá kònini, kitswálé kúlí Yésu dré tá tàle í ni ngalè dra dràdrà kára ángùdhi sè ya dhi kò'oró ru be dhi bvó.

³³ Di Pílátò dré gòzo file àyi dzó kàdrì na gò, dré Yésu ni azizó, lizízóá tíá dhi: «Mí, mǐ ópí Yúdà ànzi kya 'i?» ³⁴ Yésu logó dhi: «Tà mí dré lizilé kòdhi angá àmì tàndi drìlèsè? Kó ngalè, dhya àzya tà áma tà mí dré nǐ?» ³⁵ Di Pílátò logó dhi: «Ma dhu Yúdà mvá 'i bàti? Àmì tàndi ni sùrú ì kòwánà kàdrì íbe dhi, ì afè mǐ má drígá àyi. Mǐ 'o àdho tà 'i?» ³⁶ Yésu logó dhi: «Áma òpì, òpì bvò kòndi àdhya 'i ko. Áma òpì kàdré tá òpì bvò kòndi àdhya 'i dhi, kònò áma mǎrábà ì pfu tá làpfú, má dré dhèzo Yúdà ànzi ì drígá ko dhi dre. Di, áma òpì ína òpì kònwa dhi 'i ko.» ³⁷ Pílátò lizí tíá dhi: «Mí di mína ópí 'i?» Di Yésu logó dhi: «Mí tà kyá tàle dhi, ma ópí 'i dhi.† A ti ma ìndì má alì bvò kònìdhi lé kitswálé tà bàti longó móndí ì dré. Dhya ángùdhi adrélépi tròle tà bàti rú dhi adré áma kúlí yi.» ³⁸ Di Pílátò tà drá dhi: «Tà bàti nda àdho 'i?»

A nò tà Yésu dri kitswálé dràdrà sè

(A kònò kpà Mátáyò 27:15-31; Márokò 15:6-20; Lúkà 23:13-25)

Pílátò kòtá tà nda dre dhi, dré gòzo pfòle kivi na Yúdà ànzi ì véna gò, tàá àyi dré dhi: «Má kisú mána tà àlo tà bhàzo akódhi dri dhi ko. ³⁹ Di, gwányá Pásikà àdhya tú dhi, mǐ adré àkodrà áma ti lizí, má kòtriró àmì dré móndí àlo 'ìle bãdzó na dhi. Mǐ adré di léa dhi, má kòtrì àmì dré ópí Yúdà ànzi kya kòdhi?» ⁴⁰ Di ì dré ngàzo trèle, yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi: «Akódhi ko! Mǐ kàtrì áma dré Bàrábà kòdhyá!» Di Bàrábà nda tá ína móndí ki kodzólépi ligilé àyi ki kàdrì ì rú dhi 'i.

† 18:37 18:37 A kitswá kpà kúlí tisìle Gíríkì ti sè kòni ki ladzá kònini: «Mí adré tàá dhi, ma ópí 'i dhi mǐ.»

19

¹ Di Pìlátò dré Yésu ni tayízó drìle bhwàle. ² Gò sòdá ì dré fanzǐ kùtsi ró dhi ni pàzo kùla ró asólé akódhi dri gò, kánzò kǎ asózó rúá. ³ Di ì dré adrézó alìle akódhi véle adrélé tàá dhi: «Mòdo mí dré, ópí Yúdà ànzì kya ni!» I adré tá kpà akódhi ni mì tosa.

⁴ Gò Pìlátò dré gòzo tódhyá pfòle kivi na, tàá Yúdà ànzì ì dré dhi: «Mì nò rè ká! Má adré akódhi ni 'o apfòle àmi kandra, mì kòniró dhi, má kisú mána tà àlo tà bhàzo akódhi dri dhi ko.» ⁵ Di Yésu dré apfòzo kivi le kùlá ledélé kùtsí sè dhi be í dri, ìndì kánzò kǎ be í rú. Pìlátò dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì nò rè agó kònìdhi ká!»

⁶ Di kòwánà kàdrì ì tépelò likìbhá ìbe dhi ì kònò akódhi dre dhi, ì dré ngàzo adrélé tetrélé, adrézó loyóá dhi: «Mí tidí akódhi fa kipakipa dri! Mí tidí akódhi!» Di, Pìlátò logó àyi dré dhi: «Àmi ki tàndì, mì do akódhi tidíle fa kipakipa dri àmi. Ma ró dhi, má kisú mána tà àlo tà bhàzo akódhi dri dhi ko.» ⁷ Yúdà ànzì ì logó drá dhi: «Àma, àma tatrítrí kúlí ìbe. Di tatrítrí kúlí nda adré leá dhi, akódhi kòdràdrà dré àyi zìle Gìkà ni Mvágò ro dhi sè.»*

⁸ Pìlátò kòyi tà nda dre dhi, tirì dré gòzo véle akódhi ni 'o lavúle. ⁹ Di dré gòzo Yésu ni dri fizo ába àyi dzó kàdrì na gò, lizizóá tíá dhi: «Mí angá ángolésè?» Di, Yésu logó ìna kúlí ko. ¹⁰ Pìlátò gò tàá drá dhi: «Mí adré tsì kòdhi agilé má tí? Mí nì ko tàle dhi, ma rinyí ìbe ngalè àmi trizo yà, kó ngalè àmi 'òzo tidíle fa kipakipa dri yà dhi?» ¹¹ Di Yésu logó drá dhi: «Kònò Gìkà kòfè tá rinyí nda mí dré ko dhi, mí kitswá tá tà àlo 'o má rú ko. Asà dhi, dhya áma lefèlepi mí drígá dhi ni tàkonzì kàdrì mína ni lavú.»

¹² Kidhólé lókyá nda sè dhi, Pìlátò dré kidhózó adrélé láti nda Yésu ni trizo. Di, Yúdà ànzì ì dré kúlí yòzo tàzoá dhi: «Mí kòtrì agó kòdhi dhi, mì Kàyìsàrà ni arúpi 'i ko. Tàko ko, dhya ángùdhi adrélèpi tàá dhi, ì ópí 'i dhi, adré ìna ligilé Kàyìsàrà rú.» ¹³ Di Pìlátò kòyi kúlí nda dre dhi, dré Yésu ni 'òzo apfòle kivi le. Gò dré lirízó lirírà adrézó mómí ki tàbvó ta dhi dri, àrà rú zìle Bhà'álé kírà sè dhi na. (Àrà nda ni rú Ebéré ti sè dhi «Gàbàtà».) ¹⁴ Lókyá nda tá ànyíànyi kítú rírí, kítú adrézó tà ledé gwányá Pásikà àdhya dré dhi 'i. Pìlátò dré tàzoá Yúdà ànzì ì dré dhi: «Mì nò rè àmi ki ópí kònìdhi ká!» ¹⁵ Di ì dré gòzo adrélé tetrélé, adrézó loyóá dhi: «Akódhi kòdràdrà! Kòdràdrà! Mí tidí akódhi fa kipakipa dri!» Pìlátò lizí àyi tí dhi: «Má kòtidí tsì àmi ki ópí fa kipakipa dri?» Di kòwánà kàdrì ì logó dhi: «Àma ki ópí àzya yókódhó, ngbà 'í Kàyìsàrà 'i kalóma.» ¹⁶ Gò Pìlátò dré Yésu ni fèzo àyi drígá, ì kòtidíró akódhi fa kipakipa dri be dhi bvó.

Yésu ni tidima fa kipakipa dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 27:32-44; Márokò 15:21-32; Lúkà 23:26-43)

Di ì dré Yésu ni drizo lizo ába. ¹⁷ Akódhi dré àyi tàndì ni fa kipakipa dòzo lizo pfòle ába tsàle àrà adrélé zìle Drífà ro dhi na. (A adré àrà nda ni rú zi Ebéré ti sè dhi «Gòlògótà».) ¹⁸ Kònàle dhi, ì dré akódhi ni tidízó fa kipakipa nda dri. I dré kpà mómí rì àruka ki tidízó fa àruka ì drèsè, àlo ni Yésu ni dríagó lésè, àzya ni lídzi ni lésè, Yésu ni tàndì kítógá 'á.

¹⁹ Pìlátò 'o tá wárágà tsìle gò, dízóá fa kipakipa nda dri. A tsì tá dríá dhi: «Yésu Nàzàrétà lésè dhi, ópí Yúdà ànzì kya.» ²⁰ Yúdà ànzì zyandre dhi ì dré wárágà nda ni nàzo. Tàko ko, àrà Yésu ni tidízó fa dri nda tá ànyi bhàandre làga, ìndì à tsì tá wárágà nda Ebéré ti sè, Látínò ti sè, ìndì Gíríkí ti sè. ²¹ Di ásà dhi, Yúdà ànzì ki kòwánà kàdrì ì dré lizo tàá Pìlátò dré dhi: «Mí kòtisì <Opí Yúdà ànzì kya> dhi ko. Be ró dhi, mí kòtisì mína dhi: <Agó kònìdhi tà tá dhi, ì ópí Yúdà ànzì kya 'i.»» ²² Di, Pìlátò dré logózóá dhi: «Tà má dré tsìle kòdhi, má tsì dre.»

* 19:7 19:7 A kònò Lèvítikè 24:16.

²³ Sòdá ì kòtidí Yésu fa kipakipa dri dre dhi, ì dré akódhi ni kítá ki dòzo lanzilé àyi su dhi ì kòfalésè àlo àlo. Di tayí tá ngbà 'í kítá kàtswa adrélé asolé kítá àzya ì zàle dhi kòdhya. A dhi tá kítá nda ngá àlo ró, kidhólé dri lésè tsàle pá na. ²⁴ Di ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Mà kòlasí ko. Be ró dhi, mà kòvù dzègé sè, nòzoá ngalè a ni adrè àdhi dré ya dhi.» Tà nda kòdhi atsá tá kònìni, kitswálé tà tisìle Gíká ni Kúlí na kònìdhi kò'oró ru:

«Ì lanzí áma kítá ì àyi kòfalésè,
ì vù kítá mána dzègé sè.»†

Di tà kòdhi tà sòdá nda ì dré 'òle dhi 'i.

²⁵ Anyi Yésu ni fa kipakipa nda làga dhi, akódhi ni andre ì adrè tá àyi ki totó, tùmání andre ni ni amvúpi be, Màríyà Kòlópà ni tòkó be, ìndì Màríyà Màgàdàlénè be. ²⁶ Di Yésu kònò áyi andre tùmání áyi lebèlepi í dré lèle tò dhi be dre dhi, dré tàzoá áyi andre dré dhi: «Tòkó, ámi mvá kònìdhi.» ²⁷ Dré kpà tàzoá áyi lebèlepi nda dré dhi: «Ámi andre kònìdhi.» Di kidhólé lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebèlepi nda dré akódhi ni dòzo likilé í bhàna.

Yésu ni dràma

(*A kònò kpà Mátáyò 27:45-56; Márokò 15:33-41; Lúkà 23:44-49*)

²⁸ Amvolásà dhi, Yésu kònì, tà títi dhi ì 'o tá ru akilé dhi dre dhi, dré tàzoá dhi: «Yí lovó adrè áma 'o.» Tà tá kònìni kitswálé tà tisìle Gíká ni Kúlí na dhi kò'oró ru be dhi bvó.‡ ²⁹ Lìdrí àlo gàlepi vìnégári sè dhi tá kònàle. Di sòdá nda ì dré ngá vòdhovódho dhi ni adózó sòle vìnégári nda léna, dròzoá fanẓí rú zìle ìsópè dhi sílé gò, tingázóá kuru bhàle Yésu tí. ³⁰ Di Yésu kòmvu vìnégári nda dre dhi, dré tàzoá dhi: «Tà títi dhi ì 'o ru akilé dre.» Dré drì abhézó gò, áyi lídrì tayízó lèlè.

³¹ Kítú nda tá kítú adrézò tà ledé sàbátù kandrà dhi 'i. Di Yúdà ànzi ki kàdrì ì lè tá àyikya, sàbátù nda dré àbvò nda ki kùle fa kipakipa ì dri dhi ko. Tàko ko, sàbátù nda tá ína kàdrì, dré dhèle Pásikà tú dhi sè. Asà dhi, ì dré Pìlátò ni ti lizizó, kò'oró dhya tidílé fa ì dri nda ki pá tojòle, ìndì àyi ki àbvò tirílé fa nda ì drìlèsè. ³² Di sòdá ì dré lìzo dhya àlo tidílé tùmání Yésu be dhi ni pá ki tojò. Gò ì dré kpà dhya àzya tidílé dhi ni pá ki tojòzo. ³³ Di, ì kòtsa Yésu rú dre dhi, ì dré kisúzóá dhi, drà dre. † tojò di pá ni ì ko. ³⁴ Di, sòdá nda ki àlo dré ína Yésu ni sòzo gàrànzì 'á dli sè gò, gbã kòdhwa, kàrí dré apfòzo yí be. ³⁵ Dhya tà nda kòdhi ki nòlepi mǐ sè dhi adrè tà nda ki longó nì. Di tà dré adrélé longólé nda ì, tà bàti 'i. Akódhi nda nǐ tàle dhi, í adrè tà bàti ta dhi be. Adré tà nda ki longó, mǐ kòka'író kpà tà nda ì be dhi bvó. ³⁶ Tà nda kòdhi atsá kònìni, kitswálé tà tisìle Gíká ni Kúlí na kònìdhi kò'oró ru: «À kitswá akódhi ni fà ki àlo ño ko.»§ ³⁷ Tà àzya Kúlí nda na dhi adrè kpà tàá dhi: «Ì ni dhya ì dré sòle dhi ni no.»*

Yésu ni rúbhá bhàma mógo na dhi

(*A kònò kpà Mátáyò 27:57-61; Márokò 15:42-47; Lúkà 23:50-56*)

³⁸ Amvolásà dhi, agó àlo rú be Yòséfà angalépi Arimátáyà lésè dhi dré lìzo Pìlátò ni ti lizí, kòfèró láti í dré Yésu ni rúbhá dòzo bhàle mógo na. Yòséfà nda tá Yésu ni lebèbhá ki àlo 'i. Di, adrè tá ína akódhi ni lebè lùzu ró, dré tá adrélé Yúdà ànzi ki kàdrì ki ro dhi sè. Di Pìlátò dré tà nda ni ka'izo gò, Yòséfà dré lìzo rúbhá nda ni do. ³⁹ Nìkòdémò atú lìlepi Yésu véna ngátsi sè dhi dré kpà lìzo Yòséfà be. Akódhi nda do tá dò tàdzí be dóro ledéle mírè sè ìndì àlówè sè dhi ànyìanyì kiló nyadhi-àlo-dri-mudrí.† ⁴⁰ Di àyi rìti nda ì dré Yésu ni rúbhá dòzo, lambélé kítá kàtswákàtswa dhi ì sè gò, dò

† **19:24** 19:24 A kònò Longó ì 22:19. ‡ **19:28** 19:28 A kònò Longó ì 22:16; 69:22. § **19:36** 19:36 A kònò Pfòma 12:46; Ngá nàma 9:12; Longó ì 34:21. * **19:37** 19:37 A kònò Zàkàríyà 12:10. † **19:39** 19:39 «Mírè» ì «àlówè» be kòni ì, ngá tàdzí be dóro angábhá mbì lésè yà, ngalè fa lésè yà dhi 'i. Yúdà ànzi ì adrè tá ngá nda ki adó dò tàdzí be dóro dhi ni ledézó ásà gò, adrézò dò nda ni da àbvò rú, àbvò nda ni síma kandrà.

nda ni dàzo rúa, ànzyà gà Yúdà ànzi ì dré adrélé 'òle àbvò sizo dhi t́ni. ⁴¹ Amvú àlo dhi tá ànyi àrà Yésu ni tidízó fa kipakipa dri nda làga. Amvú nda na dhi, à ga tá mógó tídhí dhi kírà na. A bhà tá r̀e m̀ndí lána ko. ⁴² Dì kítú nda dré tá adrélé kítú adrézó tà ledé sàbátu kandrá dhi 'i s̀e dhi, ìndì mógó nda dré tá adrélé ànyi dhi s̀e dhi, ì dré Yésu ni rúbhá bhàzo kònàle.

20

Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi

(A kònò kpà Mátáyò 28:1-8; Mároko 16:1-8; Lúka 24:1-12)

¹ Drùbhí kínó ngá pf̀unìpf̀unì, kítú ni àlo p̀osò àdhya s̀e dhi, M̀aríyà M̀agàdàlénè dré ngàzo l̀ile mógó na. Dré ǹozoá dhi, à tingá kírà mógó nda t́sè dre. ² Dì dré ràzo Símónà Pétèró k̀i k̀isú t̀úmáni Yésu ni lebèlepi àzya dré l̀ele tò dhi be gò, t̀azoá àyi dré dhi: «À do Mírì mógó l̀ésè l̀izo ába dre. Mà ǹì ngalè à bhà akódhi ángolé ya dhi ko!»

³ Dì Pétèró i Yésu ni lebèlepi àzya nda be dhi ì dré ngàzo láti do l̀izo mógó na. ⁴ Ayi r̀iti nda ì adré tá r̀ale rarà. Dì, Yésu ni lebèlepi àzya nda dré ìna ràzo sírì tsàle mógó na dr̀idr̀i Pétèró kandrána. ⁵ Dré tandizo kítá k̀atswákatswa tayílé dhi k̀i no mógó na. Dì, f̀i tá ìna lána ko. ⁶ Símónà Pétèró adrélepi tá aralé akódhi vèsè dhi dré kpà atsázó gò, f̀ile ndirì mógó na. Dré kítá k̀atswákatswa tayílé nda k̀i ǹozo, ⁷ kítá tá Yésu ni dr̀i ndr̀azo ásà dhi be. A pa tá kítá nda bhàle gàrà dri, àrà twá kítá k̀atswákatswa nda kya rúsè dhi na. ⁸ Dì Yésu ni lebèlepi àzya atsálépi tá dr̀idr̀i nda dré kpà f̀izo mógó na. Dré tà nda ni ǹozo gò, ka'izoá. ⁹ (Tàko ko, atsalé kònàdhi dhi, tà tisìle Gíkà ni Kúlì na dhi f̀i tá dhu r̀e àyi dr̀ina ko. Dì ì ǹì tá r̀e ko tàle dhi, l̀è tá Yésu k̀onga dràdrà 'àsè dhi.) ¹⁰ Gò akódhi ni lebèbhá nda ì dré gòzo nzìle àyi bhàna.

Yésu agá M̀aríyà M̀agàdàlénè kandrá

(A kònò kpà Mátáyò 28:9-10; Mároko 16:9-11)

¹¹ Dì, M̀aríyà totó tá ìna i adréle ngòle kivi na mógó nda làga. Dré tá adrerà'a ngòle dhi 'á dhi, dré tandizo ngá no mógó na gò, ¹² ángeló r̀ì kítá kemve asóbhá àyi rú dhi k̀i ǹozo. Ayi nda ì l̀irí tá àrà tá Yésu ni rúbhá bhàzo dhi 'á, àlo ni àrà dr̀i ni ni bhàzo dhi l̀ésè, àzya ni àrà pá ni ni bhàzo dhi l̀ésè. ¹³ Dì ì dré lizízóá tíá dhi: «Tòkó, mí adré ngòle àdho tà s̀e?» Akódhi logó àyi dré dhi: «À do áma Mírì dre. Má ǹì ngalè à bhà akódhi ángolé ya dhi ko.» ¹⁴ Kòtà tà tà nda dre dhi, dré àyi alázó Yésu ni no adrerà'a àyi totó kònàle. Dì, ǹì tá ìna tàle dhi, Yésu 'i dhi ko. ¹⁵ Yésu dré lizízóá tíá dhi: «Tòkó, mí adré ngòle àdho tà s̀e? Mí adré àdhi ni nda?» M̀aríyà adré tá ìna kisùá dhi, akódhi nda tá amvú likílépi 'i. Dré d̀i t̀azoá drá dhi: «Atálágó, mí kòdo akódhi mi dhi, mí tà má dré mí bhà akódhi ángolé ya dhi, má kòlìró akódhi ni adó.» ¹⁶ Yésu tà drá dhi: «M̀aríyà!» Dì M̀aríyà dré àyi alázó akódhi vélé, tàá drá Èbèrè ti s̀e dhi: «Ràbbúnì!» (Rú nda kòdhi adré leá tàle dhi «Tà tadhálépi».) ¹⁷ Dì Yésu tà drá dhi: «Mí ru ma ko. Tàko ko, má mbà r̀e áma Atá véna ko. Dì, mí l̀ì mína áma adrúpi i véna tàá àyi dré dhi, má adré mbàle áma Atá adrélepi kpà àmi k̀i Atá ro dhi véna. Má adré mbàle áma Gíkà adrélepi kpà àmi k̀i Gíkà ro dhi véna.»

¹⁸ Dì M̀aríyà M̀agàdàlénè dré l̀izo longóá akódhi ni lebèbhá i dré dhi: «Má nò mána Mírì dre!» Gò dré tà akódhi dré tá tàle í dré dhi k̀i longózo àyi dré.

Yésu agá àyi lebèbhá i kandrá

(A kònò kpà Mátáyò 28:16-20; Mároko 16:14-18; Lúka 24:36-49)

¹⁹ Kítú ni àlo p̀osò àdhya nda ni ìndró s̀e dhi, Yésu ni lebèbhá i kímó tá ru dzó àlo na, dzóti k̀i atsúzo gágá, ì dré tá adrélé Yúdà ànzi k̀i kàdrì k̀i ro dhi s̀e. Dì Yésu dré al̀izo àyi totó àyi k̀i kítógá 'á gò, tàá àyi dré dhi: «Tà k̀idrìk̀idri kàdré àmi íbe!» ²⁰ Kòtà

tà nda dre dhi, dré áyi drígá ki tadházó àyi dré áyi gàrànzì be. Di akódhi ni lebèbhá nda ì dré lenzézó tò, ì dré áyi ki Mírì nda ni nòle dhi sè. ²¹ Di Yésu dré gòzo tódhyá tàá àyi dré dhi: «Tà kídrikídri kàdré àmi íbe! Ngóró áma Atá dré áma amùle dhi tìni dhi, má adré kókpà àmi ki mu.» ²² Kòtá tà nda dre dhi, dré la'a vòzo àyi dri gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì kòkisú Tírì Lólo wà! ²³ Dhya ángùdhi mì dré dra tàkonzì ni ni trizo dhi, Giká ni kókpà akódhi nda ni tàkonzì tri. Dhya ángùdhi mì dré dra tàkonzì ni ni trizo ko dhi, Giká kitswá kókpà akódhi nda ni tàkonzì tri ko.»

Yésu tadhá i Tòmá dré

²⁴ Di, Tòmá, adréle kpà rú zìle Làtí, Yésu ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ki àlo dhi, tá ína àyi kòfalé yókódhó Yésu dré tá alíra'a. ²⁵ Di Yésu ni lebèbhá àruka nda ì dré tàzoá drá dhi: «Mà nò Mírì dre!» Di, akódhi logó àyi dré dhi: «Má kònò nǎrì ki fúdrì akódhi ni drígálé 'á, áma drígámbílí sòzo lána gò, áma drígá sòzo akódhi ni gàrànzì na ko dhi, má kitswá mána ka'íá bwà ko!»

²⁶ Di kitú nzi-drì-na àmvolésè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré gòzo tódhyá ru kimó dzó nda na. Tòmá tá ína àyi kòfalé be. Tágba à dré tá dzóti nda ki atsúzó dhi, Yésu dré alizo áyi totó àyi ki kítógá 'á gò, tàá àyi dré dhi: «Tà kídrikídri kàdré àmi íbe!» ²⁷ Gò dré tàzoá Tòmá dré dhi: «Mí so ámi drígámbílí kònwa. Mí nò áma drígá i. Mí so kpà ámi drígá áma gàrànzì na. Mí kòtayí tà kayima gò, adrézó áma ka'í!» ²⁸ Di Tòmá tà drá dhi: «Áma Mírì, áma Giká!» ²⁹ Gò Yésu dré tàzoá drá dhi: «Mí adré áma ka'í, mí dré áma nòle dre dhi sè. Di, kólénzé ína móndyá adrébhá áma ka'í áma no àko ró dhi i dré!»

Tà búkù kònìdhi ni tìsìzo dhi

³⁰ Yésu 'o tá tà líndrìga ró àruka bí dhi i áyi lebèbhá i mi. A tìsì tà nda i búkù kònìdhi léna ko. ³¹ Di, à tìsì tà kòdhi i, mì kòka'író dhi, Yésu Mèsíyà 'i, ìndì Giká ni Mvágó 'i gò, àmi ki tà ka'íka'í nda sè dhi, mì kàdré ró lídrì íbe akódhi léna be dhi bvó.

21

Yésu tadhá i áyi lebèbhá nzi-drì-rì dhi i dré

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo tódhyá áyi tadhá áyi lebèbhá i dré tǎpǎriandre Tìbèríyà àdhya mìle.* Tà nda 'o ru kònìni: ² Símónà Péteró, Tòmá adréle kpà rú zìle Làtí dhi, Nàtànàyélè angálèpi Kánà Gàlìláyà le dhi lésè dhi, Zèbèdáyò ni ànzìago i, tsàle Yésu ni lebèbhá rì àruka íbe dhi i tá túmání tǎpǎriandre nda mìle. ³ Di Símónà Péteró dré tàzoá àyi dré dhi: «Má adré lile kosyá bhe.» I tà drá dhi: «Mà ni kpà lí túmání mí be.» Di ì dré tombàzo bwátù na gò, lile kosyá bhe yì ni tǎlí na. Di, ngátsi nda sè dhi, ì kisú tá àyikya ngá àlo ko.

⁴ Ngá kòwa dre dhi, Yésu totó tá i adréle tǎpǎriandre nda mìle. Di, akódhi ni lebèbhá ì nǐ tá àyikya tàle dhi, dhya nda Yésu 'i dhi ko. ⁵ Di Yésu dré kulí yòzo tàzoá àyi dré dhi: «Áma ànzì i, mì ru tsì kosyá 'í?» I logó drá dhi: «Kóko.» ⁶ Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mì kòbhe àmi ki kimbá bwátù ni dríagó lésè gò, mì kòkisúró kosyá.» I dré di bhèzoá gò, ì dré kitswázó kimbá nda ni asé bwà ko, kosyá dré gále lána zyandre ró dhi sè. ⁷ Di Yésu ni lebèlepi dré lèle tò dhi dré tàzoá Péteró dré dhi: «Mírì 'i!» Símónà Péteró kòyi akódhi tǎrà'a dhi «Mírì 'i» dre dhi, dré kítá í dré tá ngìle í rúsè kitswázó kosyá bhe dhi ni adózó asólé í rú gò, áyi bhèzo yì na. ⁸ Yésu ni lebèbhá àruka nda ì dré kpà gòzo bwátù be, adréle kimbá gálèpi kosyá sè bí nda ni se àmvòràmvò. Angyá ko, ì vwà tá yì mìlèsè ko, ngbà 'í ànyìanyì méterè nyadhi-nzi.

* **21:1** 21:1 «Tǎpǎriandre Tìbèríyà àdhya» kònìdhi tá rú àzya tǎpǎriandre Gàlìláyà àdhya dré dhi 'i.

⁹ Ǫ kòtsa sìle kǫnì mi dre dhi, ì dré àtsí turulé dhi ni nòzo, túmǫnì kosyá tobhàle drǫá dhi íbe, ìndì mǫpà be. ¹⁰ Di Yésu dré tǫzoá àyi dré dhi: «Mì alì kosyá àruka mì dré rùle dhi íbe.» ¹¹ Di Simónà Pétèró dré mbǫzo bwátù na gò, kimbá nda ni asé apfòle kǫnì mi. Kimbá nda ga tá kosyá kàdrìkàdrì kámá-àlo-drì-nyadhi-ri-drì-mudrí-drì-na dhi i sè. Di, tǫgba kosyá nda ì dré tá adrézó zyandre ró dhi, kimbá nda tikí tá ko.

¹² Yésu dré tǫzoá àyi dré dhi: «Mì alì ngá nya.» Akódhi ni lebèbhá nda kǫ àlo lizí tá ngalè akódhi àdhi 'i ya dhi ko. Tǫko ko, ì nǫ tǫle dhi, akódhi Mírì 'i káyà dhi be. ¹³ Di Yésu dré àyi kisizó ànyi àyi làga, mǫpà nda ni adó lanzíle àyi dré. Dré kpà 'òzoá kònìni kosyá nda i sè. ¹⁴ Di kòrìdhi, vèsè ni na Yésu dré àyi tadházó àyi lebèbhá i dré, àyi ngàma dràdrà 'àsè dhi àmvolésè dhi 'i.

Yésu i Pétèró be dhi

¹⁵ Ǫ kònya ngá dre dhi, Yésu dré tǫzoá Simónà Pétèró dré dhi: «Simónà, Yòwǫnì ni mvá, mí adrè áma le bàti àyi kònì kya kǫ lavú?» Akódhi logó drá dhi: «Àyiya, Mírì, mí nǫ tǫle dhi, má adrè ámi le dhi be.» Di Yésu tà drá dhi: «Mí kàdré áma kábilígyà ànzì kǫ líkí.» ¹⁶ Yésu gò akódhi ni lizí vèsè ni rǫ sè tǫzoá dhi: «Simónà, Yòwǫnì ni mvá, mí adrè áma le bàti?» Akódhi logó drá dhi: «Àyiya, Mírì, mí nǫ tǫle dhi, má adrè ámi le dhi be.» Di Yésu tà drá dhi: «Mí kàdré áma kábilígyà kǫ líkí.» ¹⁷ Yésu gò akódhi ni lizí vèsè ni na sè tǫzoá dhi: «Simónà, Yòwǫnì ni mvá, mí adrè áma le?» Kizà dré Pétèró ni 'òzo, Yésu dré tá lizíle tíá vèsè ni na sè dhi «Mí adrè áma le?» ya dhi sè. Di Pétèró dré logózóá drá dhi: «Mírì, mí nǫ mína tà títi dhi i be. Mí nǫ tǫle dhi, má adrè ámi le dhi be!» Di Yésu tà drá dhi: «Mí kàdré áma kábilígyà kǫ líkí. ¹⁸ Má adrè tà bàti ta mí dré: Mí dré tá adrèrà'a kàdhùrà ro dhi 'á dhi, mí adrè tá ámi tǫndi ni káfà 'i ámi kípíle 'á gò, mí dré adrèzó lǫle àrà ángùdhi mí dré adrèzó lǫle lǫle lána dhi na. Di, mí kònì dra atsá màlìga ró dhi, mí ni mína ámi drígá kǫ kidzì gò, dhya àzya dré ámi káfà 'ìzo ámi kípíle 'á, ámi drìzo lizo mí be àrà mí dré lèzo lǫle lána ko dhi na.» ¹⁹ Yésu tà tá kònìni tadházóá dhi, Pétèró ni dra dràdrà kárà ángùdhi sè ya dhi, ìndì akódhi ni dràdrà nda ni lindrì fe Gíká dré ngíni ya dhi. Di Yésu kòtà tà nda dre dhi, dré tǫzoá drá dhi: «Mí kàdré áma lebè!»

Yésu i akódhi ni lebèlepi dré lèle tò dhi be dhi

²⁰ Gò Pétèró dré àyi alázó, Yésu ni lebèlepi dré lèle tò dhi ni no adrèrà'a alǫle àyi vèsè. (Akódhi nda tá dhya àyi bhèlepi Yésu agá mísá làga gò, lizíá tíá dhi «Mírì, àdhi ni ámi lefè kàribhá i drígá nǫ?» ya dhi 'i.)[†] ²¹ Di Pétèró kònò akódhi nda dre dhi, dré lizízóá Yésu tí dhi: «Mírì, kàdré di dhya kònìdhi ni tà sè dhi, tà ni ni adrè ngíni?» ²² Yésu logó drá dhi: «Má kòlè akódhi kàdré lídrì íbe tsàle lókyá má dré dra agòzo dhi 'á dhi, kòdhi ámi tà 'i? Mí, mí kàdré mína áma lebè!» ²³ Di tà nda sè dhi, rúbí dré la'úzó Yésu ni ka'ìbhá i kòfalé tàá dhi, akódhi ni lebèlepi nda kitswá ína dràle ko. Tǫkò, Yésu tà tá dhi, dhya nda kitswá dràle ko dhi ko. Be ró dhi, tà tá ína dhi: «Má kòlè akódhi kàdré lídrì íbe tsàle lókyá má dré dra agòzo dhi 'á dhi, kòdhi ámi tà 'i?»

²⁴ Yésu ni lebèlepi nda, dhya tà nda kòdhi kǫ nòlepi mǫ sè gò, dré adrèzó tà nda kǫ longó, adrèzó tisiá wárágà kònìdhi léna dhi 'i. Mà nǫ tǫle dhi, tà dré adrélé longólé nda i tà bàti 'i dhi be.

²⁵ Yésu 'o tá kpà tà àruka i bí. Má adrè kisùá dhi, kònò à kòtisi tá tà nda i àlo àlo títi búkù i léna dhi, àrà búkù nda kǫ tobhàzo bvò kònìdhi lé dhi ni tá adrè yókódhó.

[†] 21:20 21:20 A kònò Yòwǫnì 13:25.

Tà àpóstolò ì dré 'òle dhi ì

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisilepi dhi tá Lúkà 'i. Akódhi nda tá Pólò ni atsiàmù ki àlo 'i (16:10, àruka ni ìbe), ìndì akódhi ni àziàmù ki àlo 'i (2 Tìmòtéyò 4:11; Kòlòsáyì 4:14). Kònìdhi búkù Lúkà dré tisile dhi ni rì 'i. Akódhi ni búkù ni àlo rú zìle «Rúbí Tani Lúkà dré tisile dhi» léna dhi, adré tà tíí Yésu dré 'òle ìndì tadhálé, kidhólé áyi àzì ni kidhoma lésè, tsàle kítú áyi dorà'a bhù na dhi 'á dhi ki tíí (1:1-2). Akódhi ni búkù ni rì kònìdhi léna dhi, adré tà àpóstolò ì dré 'òle dhi ki tíí kòdhya. Adré di mónnyá Yésu ni ka'ìbhá drìdrì dhi ì kisú tá Tírí Lólo gò, ì dré Yésu ni Rúbí Tani longózó Yèrúsalmà na, bvò Yùdáyà àdhya na ìndì Sàmàriyà àdhya na, tsàle byá bvò ni kùdù na ngìni ya dhi ni tíí (1:8). Adré kpà tadhá dhi, Gíká kidhó rè zyà Rúbí Tani nda ni mu Yúdà ànzì ì véna gò, dré kpà mùzoá mónnyá sùrú twá ro dhi ì véna. Di tà Gíká dré kisùle 'òle kínó lésè gò kidhózó 'òá Yúdà ànzì ì kòfalé dhi, adré 'òá kitswálé tíí mónnyá ka'ìbhá Èkèlézyà le dhi ì kòfalé.

Tà kàdrì àruka Lúkà dré adrézó tà ni ki tisì dhi ì kòni 'i: (1) Tírí Lólo ni àzì mónnyá ka'ìbhá ì léna dhi; (2) mónnyá ka'ìbhá dhi ki lídrì ladzama atsálé Krísto àdhya tíni dhi; (3) mónnyá ka'ìbhá dhi ki àzì lizo Rúbí Tani longó sùrú tíí ì dré dhi; (4) mónnyá ka'ìbhá dhi ki mì pfoà ìndì áyi ki togò tsìma àzì tayílé áyi drígá dhi na dhi.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi ki a'ìma

- 1) Yésu ni ka'ìbhá ki 'òma adrélé gànzi ró akódhi ni àzì 'o dhi (1:1-2:47)
- 2) Mónnyá ka'ìbhá dhi ki àzì Yésu ni Rúbí Tani longózó Yèrúsalmà na dhi (3:1-8:3)
- 3) Mónnyá ka'ìbhá dhi ki àzì lizo Rúbí Tani longó bvò Yùdáyà àdhya na ìndì Sàmàriyà àdhya na dhi (8:4-12:25)
- 4) Pólò ni àzì lizo Rúbí Tani longó mónnyá sùrú twá ro dhi ì dré dhi (13:1-28:31)
 - a) Pólò ni atsí andre ni àlo (13:1-14:28)
 - b) Ru kisuma Yèrúsalmà na dhi (15:1-35)
 - c) Pólò ni atsí andre ni rì (15:36-18:22)
 - d) Pólò ni atsí andre ni na (18:23-21:16)
 - e) Pólò ni rùma Yèrúsalmà na dhi, ìndì akódhi ni lèma Rómà na dhi (21:17-28:31)

Yésu lazì áyi ka'ìbhá ì dré dhi, ì ni Tírí Lólo kisú

¹ Atálágò Tèyòfilè, áma búkù drìdrì dhi léna dhi, má tisì tá tà tíí Yésu dré 'òle ìndì tadhálé, kidhólé áyi àzì ni kidhoma lésè, ² tsàle kítú áyi dorà'a bhù na dhi 'á dhi ì.* Drìdrì akódhi ni dòzo dhi kandrá dhi, lazì tá tà àpóstolò ì dré tá kípèle dhi ì dri Tírí Lólo ni rìnyí sè. ³ Tàko ko, akódhi ni dràma àmvolésè dhi, tadhá tá áyi tándì vésè be bí áyi nda ì kandrá gò, dré tà bí dhi ki 'òzo tadházóá ngádra 'á dhi, ì lídrì ìbe káyà dhi. Agá tá áyi kandrá tà ta àyi dré Gíká ni Opì ni tà dri kítú nyadhi-rì.

⁴ Kítú àlo, Yésu dré tá adrérà'a ngá nya áyi ìbe dhi 'á dhi, lazì tá tà áyi dri kònìni: «Lè mì kònga Yèrúsalmà 'ásè ko. Be ró dhi, mì kàdré tà áma Atá dré lazìlé gò, má dré tà ni ni tàzo àmi dré dhi ni letè. ⁵ Tàko ko, Yòwànì fè tá ína bàtìsimò móndí ì dré dhi yí sè. Di, tayí ngbà 'í lókyá tsà, mì dré àmìkya bàtìsimò kisúzó Tírí Lólo sè.»†

Gíká do Yésu bhù na

⁶ Apóstolò nda ì kòkìmó ru Yésu làga dre dhi, ì dré lizízóá tíá dhi: «Mírì, mí ni go Ìsèrélè ànzì ki òpì bha áyi totó tódhyá gbá lókyá kònìdhi sè?» ⁷ Di Yésu logó áyi dré

* **1:2** 1:2 Búkù drìdrì Lúkà àdhya «Rúbí Tani Lúkà dré tisile dhi» 'i. A kònò Lúkà 1:1-4. † **1:5** 1:5 A kònò Mátáyò 3:11; Márokò 1:8; Lúkà 3:16; Yòwànì 1:33.

dhi: «Lókyá ìndì kítú áma Atá dré bhàle áyi tándi ni rinyí sè dhi ki nìma, àmi ki tà 'i ko. ⁸ Di, lókyá Tirí Lólo dré dra asizó àmi ki asó dhi tú dhi, mì ni rinyí kisú. Gò mì dré áma tà mì dré nòle ìndì mì dré yìle dhi ki longózó kidhólé Yèrúsalmà 'a, bvò Yùdáyà àdhya na, bvò Sàmàríyà àdhya na, tsàle byá bvò ni kùdù na.»

⁹ Yésu kòtà tà nda i dre dhi, Giká dré akódhi ni dòzo bhù na àyi misè gò, ndùrùku dré akódhi ni kimózó. ¹⁰ Di dré tá adrérà'a mbàle, ìndì ì dré adrérà'a ngá no bhù na dhi 'á dhi, àgo rì kítá kemve asóbhá àyi rú dhi ì dré agázó ngbǒ ró àyi mǐle gò, ¹¹ tàà àyi dré dhi: «Àmi mónnyá Gàliláyà àdhya ni i, mì totó àmi adrélé ngá no bhù na àdho tà sè? Yésu dòle àmi vélésè bhù na kòdhi ni agò làsú be ngóro mì dré akódhi ni nòle mbàrà'a bhù na dhi tìni.»

A zì Mátíyà àzì do Yùdàsì ni àrà 'a

¹² Gò àpòstolò nda ì dré sizo kóngó Olívè fa kya drìlésè, atsí kitswálé tòle sàbátù tú bwà dhi ni to gòzo Yèrúsalmà na.† ¹³ I kòtsa bhàandre nda na dre dhi, ì dré fizo mbàle dzó 'a kile kurú na ì dré tá adrézó adrélé lána dhi na. Ayi nda i tá: Péteró, Yòwànì, Yàkóbhò, Andréyà, Filípò, Tòmá, Bàràtòlómáyò, Mátáyò, Yàkóbhò (Aláfáyò ni mvá), Símónà (dhya adrélépi tá àtsi ró áyi sùrú ni tà sè dhi), tsàle Yùdàsì (Yàkóbhò ni mvá). ¹⁴ Ayi nda ì adrè tá ru kimó títí, adrélé tà ta Giká be togó àlo sè landè àko ró. I adrè tá 'òà kònìni tùmání tòkó àruka íbe, Màríyà Yésu ni andre be, ìndì adrúpi ni íbe.

¹⁵ Kítú nda kòna ki àlo sè dhi, Yésu ni ka'ìbhá ànyíanyi kámá-àlo-drì-nyadhi-àlo dhi ì kimó tá ru. Gò Péteró dré ngàzo áyi totó àyi kòfalé tàà dhi: ¹⁶ «Áma adrúpi i, adrè tá leá dhi, tà Tirí Lólo dré tá longólé Dàwídi tí Yùdàsì ni tà dri gò, tisizoá Giká ni Kúlí na dhi kò'o ru. Yùdàsì nda fè tá ína i dhya Yésu ni lebhá rùle dhi ki adrì dhi ni. ¹⁷ Akódhi tá àma ki àlo 'i, ìndì Mírì tayí tá àzì kònìdhi àma drígá akódhi be. ¹⁸ Làfa akódhi dré kisulé tà kònzi í dré 'òle nda sè dhi sè dhi, gi tá amvú gò, dhèzo amvú nda na tsílísili ró, 'a lafúlé gò, fí ni ì dré adàzo títí kìnì mì. ¹⁹ Mónnyá títí Yèrúsalmà 'a dhi ì yi tá tà nda ni rúbí 'í. Asà dhi, ì dré amvú nda ni rú zizo àyi ki bhàti sè <Akèledámà>. Rú nda adrè leá tàle dhi <Amvú kàrí àdhya>.§ ²⁰ Tàko ko, à tisì tá búkù Yùdà ànzì ki Longó kya na dhi:

<Lè akódhi ni bhà kàtsá tándró ro.

Lè kpà dhya àlo kòmo bhà àrà nda na ko.>*

A tisì kpà dhi:

<Lè móndí àzya kòdo akódhi ni àzì akódhi ni àrà 'a.>†

²¹⁻²² Asà dhi, lè mà kòkipè móndí àzya àzì do Yùdàsì ni àrà 'a, mónnyá adrèbhá tá tùmání àma íbe lókyá wáyì mà dré tá adrérà'a tatsilé Mírì Yésu be dhi 'á dhi ì kòfalé. Ayi nda i tá àma kòfalé kidhólé Yòwànì dré bàtísimò fèzo Yésu dré dhi sè, atsálé kítú akódhi ni dorà'a àma vélésè dhi 'á. Adrè leá dhi, dhya dra kipèle nda kámú i àma Mírì ni tà nobhá mǐ sè ni íbe, mà kàdréro Mírì ni ngàma dràdrà 'àsè dhi ni tà longó tùmání akódhi be móndí ì dré.»

²³ Di ì dré móndí rì dhi ki bhàzo àyi kandrà: Yòséfa adrélé kpà rú zìle Bàràsàbà, rú àzya be Yúsitò dhi, ìndì Mátíyà be. ²⁴ Gò ì dré tà zizo Giká tí kònìni: «Mírì, mì ni mína mónnyá títí dhi ki togó be. Mí tadhá àma dré dhya mì dré kipèle àyi rì kòni ì kòfalé dhi kòdha, ²⁵ akódhi nda kòdoró àzì àma adrèbhá àpòstolò ro ni ì kòfalé Yùdàsì ni àrà 'a. Tàko ko, Yùdàsì tayí ína àzì nda lizo àrà kitswálépi ì dré dhi na.» ²⁶ Gò ì dré

‡ **1:12** 1:12 «Atsí kitswálé tòle sàbátù tú bwà» kònìdhi tá ànyíanyi kilóméterè àlo dhi 'i. § **1:19** 1:19 A kònò Mátáyò 27:3-8. * **1:20** 1:20 A kònò Longó ì 69:26. † **1:20** 1:20 A kònò Longó ì 109:8.

dzègé vùzo àyi rĩ nda ki rú sè.‡ Mátíyà dré lavúzó, gò ì dré akódhi ni bhàzo àpóstolò mudrí-drĩ-àlo nda i rú.

2

Tirí Lólo así adhéle Yésu ni ka'ibhá i drìsè

¹ Kitú gwányá Pàtèkótè àdhya dré atsázó dhi sè dhi, Yésu ni ka'ibhá ì kimó tá ru adréle títi àrà àlo dhi na.* ² Gbã kòdhwa, kpòrò dré ndròzo bhù lésè ngóro lyãandre gú dhi dré adréle avilé dhi tĩni gò, kpòrò nda dré afízó gàle dzó ì dré tá adrézó lírìlé lána dhi léna. ³ Gò ì dré ngá ngóro àtsí làdra tĩni dhi ni nòzo ru lanzírà'a asilé lírìlé àyi àlo àlo títi dhi ì drìsè. ⁴ Dì àyi títi dhi ì dré gàzo Tirí Lólo sè gò, ì dré ngàzo adréle ti twátwa ki ta, ngóro Tirí nda dré adréle bhàle àyi tí dhi tĩni.

⁵ Lókyá nda sè dhi, mómí zyandre Yúdà ànzi ró angábhá sùrú títi bvò drì dhi ì lésè, adrébhá kpà tròle Gíká ni tà rú dhi ì adré tá adréle Yèrúsalemà 'a. ⁶ Dì ì kòyi kpòrò nda dre dhi, ì dré ru kimózó zyandre ró gò, àyi ki drì dré abízó, àyi àlo àlo títi dhi ì dré adréle àyi nda ki yi adrérà'a àyi ki tàndi ki ti ta dhi sè. ⁷ Dì àyi ki líndrí dré gàzo bhwãbhwa gò, ì dré adrézó tàá dhi: «Mómíyá títi adrébhá tà ta kòni ì tsì mómí Gáliláyà lésè dhi 'i ko? ⁸ Dì àma àlo àlo títi dhi ì, mà adré àyi ki yi adrérà'a àma ki tàndi ki ti ta ngíníngíni ró? ⁹ Ama kòfalé dhi, mómí àruka ì angá bvò Pàrùtíyà àdhya lésè, Mèdíyà àdhya lésè, Èlámà àdhya lésè, Mèsòpòtámíyà àdhya lésè, Yúdáyà àdhya lésè, Kàpàdòkíyà àdhya lésè, Pótò àdhya lésè, Asíyà àdhya lésè, ¹⁰ Firígíyà àdhya lésè, Pàfilíyà àdhya lésè, Ezèpétò àdhya lésè, àrà ànyi Kírénè làga bvò Lìbíyà àdhya na dhi lésè, bhàandre Rómà àdhya lésè, ¹¹ tùrù Kùrètè àdhya lésè, ìndì bvò Aràbíyà àdhya lésè.† Ama ki àruka ì Yúdà ànzi 'i. Aruka ni ì kó mómí sùrú twá ro Yúdà ànzi ki Gíká ni ka'ibhá dhi 'i. Dì àma títi, mà adré àyi ki yi adrérà'a tà kàdrìkàdrì Gíká dré 'òle dhi ki tà ta àma ki tàndi ki ti sè!» ¹² Dì àyi títi nda ki líndrí adré tá gàle bhwãbhwa, àyi ki drì dré kpà adrézó abílé gò, ì dré adrézó lizíyá àyi kòfalésè dhi: «Tà kòdhi adré leá tàle ngíni?» ¹³ Dì, àyi ki àruka ì adré tá àyikya Yésu ni ka'ibhá nda ki gu, adrézó tàá dhi: «Ì adré dràle wá lĩsí dré!»

Pétèró longó Gíká ni kúlí mómí zyandre i dré

¹⁴ Dì Pétèró ì àpóstolò mudrí-drĩ-àlo àruka nda íbe dhi, ì dré ngàzo àyi ki totó mómíyá zyandre nda ì kandrà gò, akódhi dré kúlí yòzo tàzoá àyi dré dhi: «Àmi Yúdà ànzi ró ni ì, ìndì àmi títi adrébhá adréle Yèrúsalemà 'a ni ì, mì ga rè bíbhálé má véle ká! Lè mì kòni tà adrélépi lavulé kòdhi dóro. ¹⁵ Wá adré mómíyá kòni ki tsi ni ngóro mì dré adréle kisùle dhi tĩni ko. Tàko ko, dhu rè tìdzí 'i. ¹⁶ Be ró dhi, tà kòdhi ína tà pròfétà Yòwélé dré tá longólé dhi 'i:

¹⁷ <Gíká tà dhi: Lókyá kùdù sè dhi, má ni áma Tirí kutú mómíyá títi ì dri.

Dì àmi ki ànziàgo ì àmi ki ànzitòkó íbe dhi ki tà longó pròfétà kya tĩni.

Àmi ki kàdhùrà ki ngá dra agábhá àyi mi toróbí tĩni dhi ki no,

ìndì àmi ki màlìga ki toróbí twátwa dhi ki abì.

¹⁸ Lókyá nda sè dhi, má ni áma Tirí kutú áma màrábà àgo ró ìndì tòko ró dhi ì dri gò, ì dré adrézó tà longó pròfétà kya tĩni.

¹⁹ Má ni tà líndríga ró dhi ki 'o agálé bhù mĩbhalé 'á,

‡ **1:26** 1:26 Lókyá àruka ì sè dhi, Yúdà ànzi ì adré tá mómí ki kípè kitswálé Gíká ni àzi 'o dhi dzègé sè. † adré tá tà zi Gíká tí gò, adrézó dzègé vu, Gíká kòtadháro àyi dré dhya í dré kípèle dhi kòdhya be dhi bvò. * **2:1** 2:1 Pàtèkótè kòndhi, gwányá Gíká dré fèle Yúdà ànzi ì dré adrézó lenzélé lànyá lokoma ni tà sè dhi 'i. A kòndè Pfòma 23:16; 34:22; Lèvitikè 23:15-21; Dùtèrònómè 16:9-11. Pàtèkótè nda kitú nyadhi-rì-drì-mudrí gwányá Pásikà àdhya àmvolésè. † **2:11** 2:11 Mómíyá bvò Ezèpétò àdhya lésè ìndì Lìbíyà àdhya lésè kòni ì angá tá kpà bvò kàdrì Afirikà àdhya lésè.

adrézó tà adrébhá áma rinyí tadhá dhi ki 'o agalé bvò dri:

kàrí ni kutú, àtsí ni ko, ìndì àtsíkà ni sa tátá.

²⁰ Kítú ni ru ladzá atsálé tìnímvá ro, ìndì mbă ni liká kàrí tìni 'íká, gò Mírì ni kítú múrúngú ìndì rúku ró dhi dré atsázó ndò.

²¹ Dì mónnyá títi dra liyíbhá Mírì rú dhi ki adrí.>‡»

²² Péteró gò tàá dhi: «Àmi Ìsèrèlè ànzì ni i, mì yi rè áma kúlí ni i ká! Gíká tadhá àmi dré ngádra 'á dhi, Yésu Nàzàrètà lésè dhi tá dhya í dré amùle nì dhi 'i, tà twátwa líndrígá ró í dré fèle Yésu nda dré 'òle àmi kòfalé dhi i sè, ngóro àmi ki tàndì mì dré nìle be dhi tìni. ²³ A lefè tá akódhi nda àmi drígá, ngóro Gíká dré tá tà ni ni bhàle nìzoá drìdrì dhi tìni gò, àmi tùmání móndí kònzì dhi íbe dhi, mì dré akódhi ni tidízó dràle fa kipakipa dri. ²⁴ Dì, Gíká dré ína akódhi ni tingázó dràdrà lésè, akódhi ni apázó ngáaswa dràdrà àdhya lésè. Angyá ko, dràdrà ni rinyí kitswá tá ína akódhi ni ru bwà ko. ²⁵ Dàwídì tà tá akódhi ni tà dri dhi:

<Má adré tá ngbú Mírì Gíká ni no má kandrá.

Angyá ko, akódhi áma dríágó lésè, má kòlyàró tirì dré àlomvá ko.

²⁶ Dì ásà dhi, áma togó adré gàle arí sè bǐ, ìndì áma làdra adré lenzélé.

Ama rúbhá ni kpà adré lídrì íbe, má dré adréle mì bha Mírì véna dhi sè.

²⁷ Tàko ko, mí kitswá mína áma tayí mónnyá dràbhá dre dhi ki àrà na ko, ìndì mí kitswá àmi Dhya lólo dhi ni tayí ñwàle mógó na ko.

²⁸ Mí 'o ma láti lídrì àdhya ki ni dre.

Dì mí ni áma fe gàle arí sè bǐ mà dré adréle tùmání mí be dhi sè.>§

²⁹ Ama adrúpi i, má kitswá tàá àmi dré ngádra 'á dhi: Ama ki tábhi Dàwídì drà tá ína síle gò, akódhi ni mógó dré adrézó áma kòfalé be atsálé ándrò kòndhi. ³⁰ Dì, akódhi nda tá pròfètá 'i. Nì tá kpà tà Gíká dré tá lazilé í dré mòndrà sè tàle dhi, Gíká ni áyi toyó ki àlo bha adréle ópí kàdrì ro í tìni dhi be. ³¹ Dì kònò tà adrélepi tá alìle dhi drìdrì dre dhi, dré Mèsíyà ni ngàma dràdrà 'àsè dhi ni tà longózó tàzoá dhi, Gíká kitswá akódhi ni tayí mónnyá dràbhá dre dhi ki àrà na ko, ìndì kitswá akódhi ni rúbhá tayí ñwàle mógó na ko. ³² Dì Gíká tingá Yésu nda dràdrà lésè dre. Ama títi kòni i, dhya tà nda ni nobhá mì sè dhi 'i. ³³ Dì Gíká kòtingá akódhi nda kurú na bhàle áyi dríágó lésè dre dhi, akódhi dré Tirì Lólo áyi Atá dré tá lazilé dhi ni kisúzó gò, dré Tirì nda ni kutúzó áma dri, ngóro mì dré adréle nòle ìndì yìle ándrò kòndhi tìni. ³⁴ Tàko ko, Dàwídì mbà tá ína bhù na nì ko. Dì, tà tá ína dhi:

<Mírì Gíká tà áma Mírì dré dhi:

Mí alì lírìlé áma dríágó lésè,

³⁵ tsàle lókyá má dré dra àmi kàribhá ki bhàzo

adréle àmi pá zàle dhi 'á.>*

³⁶ Adré dì leá dhi, sùrú wáyi Ìsèrèlè ànzì kya ì kòni tà kòndhi dóro: Gíká bhà Yésu mì dré tá tidíle fa kipakipa dri nda kòdhi adréle Mírì ro, ìndì Mèsíyà ro!»

³⁷ Mónnyá nda ì kòyi tà nda i dre dhi, áyi ki togó dré ñòzo kizà dré gò, ì dré lizízó Péteró i tí àpòstolò àruka íbe dhi: «Àma ki adrúpi i, adré dì leá dhi, mà kò'o ngíni?»

³⁸ Péteró logó àyi dré dhi: «Àmi àlo àlo títi ni i, mì kòladzá àmi ki togó gò, bàtisimò dòzo Yésu Krísto ni rú sè, Gíká kòtrìró àmi ki tàkònzì i be dhi bvó. Dì mì ni Tirì Lólo Gíká dré dra fèle àmi dré àngyá dhi ni kisú. ³⁹ Tàko ko, tà Gíká dré lazilé kòdhi àmi dré, àmi ki ànzì i dré, ìndì mónnyá títi adrébhá làwú làvo 'àsè dhi i dré. Tà bàti ró dhi, lazikúlí nda mónnyá títi Mírì áma ki Gíká dré dra azilé dhi i dré.»

⁴⁰ Dì Péteró dré kúlí àruka bǐ dhi ki tàzo àyi dré, áyi ki kodzózó tàzoá dhi: «Mì kòtidrí àmi lapázó mónnyá ándrò gòdhógòdho ni i kòfalésè wà.» ⁴¹ Dì àyi Péteró ni

‡ 2:21 2:21 A kònò Yòwélé 3:1-5. § 2:28 2:28 A kònò Longó i 16:8-11. * 2:35 2:35 A kònò Longó i 110:1.

kúlí ka'ibhá dhi ì dré bàtísimò dòzo. Gò móndí ànyíànyí ngùlù-na dhi ì dré ru amúzó Yésu nì ka'ibhá nda íbe kítú nda sè.

Yésu nì ka'ibhá kì adrema ngá àlo ró dhi

⁴² Dì Yésu nì ka'ibhá nda ì adré tá àyi kì fe adrélé tà àpóstolò ì dré tá adrélé tadhále dhi kì yi, adrézó ngá àlo ró àyi kòfalésè. † adré tá ngá nya tùmání, adrézó tà ta Giká be landè àko ró. ⁴³ Ayi títi dhi kì líndrí adré tá gàle bhwäbhwa, Giká dré tá adrélé àpóstolò nda kì 'o adrélé tà twátwa líndríga ró dhi kì 'o bí dhi sè. ⁴⁴ Móndyá ka'ibhá títi nda ì adré tá ru amú adrélé ngá àlo ró, adrélé àyi kì ngá kì lanzí àyi kòfalésè. ⁴⁵ † adré tá àyi kì amvú kì lagí àyi kì ngá íbe, adrézó làfa nì nì lanzí àyi kòfalésè, ngóro àyi kì àruka kì lemerè dré adrélé dhi tíni. ⁴⁶ Kítú àlo àlo títi ì sè dhi, ì adré tá ru kímó togó àlo sè tépelò na. † adré tá kpà mányàngá do nyàle àyi kì dzó ì 'àsè, adrézó nyàá arí sè togó ànzimvá kya tíni dhi be.† ⁴⁷ † adré tá kpà Giká nì rú bha kùle. Ayi kì tà tá dóro móndyá títi ì mìlèsè. Dì kítú àlo àlo títi ì sè dhi, Mírì adré tá móndí àruka í dré tá adrélé tídrilé dhi kì amú tùmání àyi íbe.

3

Pétèro tídrí agó àlo òlè mèrèkpè ro dhi

¹ Kítú àlo dhi, Pétèro ì Yòwánì be dhi ì adré tá mbàle tépelò na sáà na kítú rírì àmvolésè dhi sè, lókyá ànzyà gá adrézó tà zi Giká tí dhi sè. ² Lókyá nda sè dhi, à adré tá agó àlo òlè mèrèkpè ro dhi nì adó bhàle tépelò nda nì zèribàti zìle Aveave ró dhi làga, ànzyà ì dré adrélé 'òle kítú àlo àlo títi ì sè dhi tíni, kàdréro ngá zi móndí adrébhá file tépelò na dhi ì tí. ³ Dì akódhi nda kònò Pétèro ì Yòwánì be adrérà'a 'òle file dre dhi, dré kidhózó adrélé làfa zi àyi tí. ⁴ Pétèro ì Yòwánì be dhi ì dré akódhi nì nòzo dhi gò, Pétèro dré tàzoá drá dhi: «Mí nò rè àma ká!» ⁵ Dì agó nda dré adrézó àyi kì no adrézó kisúá dhi, í nì ngá kisú àyi drígásè.

⁶ Dì, Pétèro dré tàzoá drá dhi: «Ma làfa ledélé àrezá sè yà, kó ngalè óro sè yà dhi àko. Dì, ngá má dré adrézó ába dhi, má adré mána fèá mí dré: Yésu Krísto Nàzàrétà lésè dhi nì rú sè, mí nga, mí kidhó atsí to!» ⁷ Gò Pétèro dré akódhi nì dríagó rùzo, akódhi nì 'òzo ngàle dhi bvó. Gbã kòdhwa, akódhi nì pá ì kùlìkpo nì íbe dhi ì dré tombázó gò, ⁸ dré ngàzo àyi totó trà pá dri gò, kidhólé atsí to. Dì dré adrézó lìle lowábe, adrélé Giká nì rú bhabe kùle. Gò ì dré fizo akódhi be tépelò na. ⁹ Móndyá títi dhi ì kònò akódhi adrérà'a atsí to, adrézó kpà Giká nì rú bha kùle dre dhi, ¹⁰ ì dré nìzoá tàle dhi, akódhi tá mèrèkpè agó adrélépi tá lírìlé adrélé ngá zi tépelò nì zèribàti zìle Aveave ró dhi làga dhi 'i dhi be. Dì àyi kì líndrí dré gàzo bhwäbhwa gò, ì dré adrézó síbhálé be ngbo tà atsálépi akódhi nda rú dhi sè.

Pétèro longó Giká nì kúlí tépelò na

¹¹ Agó nda dré rè dhu adrérà'a tròle Pétèro ì rú Yòwánì be dhi 'á dhi, móndyá zyandre títi nda ì dré arázó líndríga be afilé àyi véle tépelò nì kògbo zìle Sòlòmónò àdhya ró dhi lé. ¹² Pétèro kònò tà nda dre dhi, dré tàzoá móndyá nda ì dré dhi: «Ìsèrèlè ànzi nì ì, àmi kì líndrí adré gàle tà kòdhi sè àdho tà sè? Mì adré kpà àma kì no, ngóro mà 'o tá àmakya agó kònìdhi atsí to àma kì tàndi kì rìnyí sè yà, kó ngalè mà dré adrélé tròle Giká nì tà rú dhi sè yà dhi na tíni àdho tà sè? ¹³ Giká Abàramà àdhya, Ísàkà àdhya, ìndì Yàkóbhò àdhya, Giká àma kì tábhí kya nda bhà àyi adhemakandra Yésu nì mǐ lanzìle tà kòdhi sè dhi nì. Mì lefè tá àmikya Yésu nda kitswálé dràle gò, akódhi nì tà gàzo rè Pìlátò kandrà, tágba Pìlátò nda dré tá ína akódhi nì lèzo trìle dhi. ¹⁴ Dì mǐ gá tá àmikya Dhya lólo ìndì gyägya nda gò, móndí pfùlepi àlo dhi nì zìzo trìle

† 2:46 2:46 Giká nì Kúlí tísìle Gírìkì ti sè dhi adré tàá kònwa dhi: «...ì adré tá mápà tonò». Kúlí kòdhi ì kitswá lèá tàle dhi, ì adré tá mányàngá Mírì àdhya nì nya.

àmi dré kòdhya. ¹⁵ Di mì pfu tá dhya láti nzilepi móndí i dré adrízó nda dràle gò, Gĩká dré ína akódhi nì tingázó dràdrà lésè. Ama dhya tà nda ki nobhá mì sè dhi 'i. ¹⁶ Agó mì dré adrélé nòle ìndì nìle kònìdhi bhà ína áyi tà ka'ika'i Yésu nì rú na gò, rú nda dré akódhi nì 'òzo tombálé. Tàko ko, Yésu nì rú nda i túmání tà ka'ika'i bhàle rú nda léna dhi be dhi, ì 'o agó kònìdhi adrilé wáyi, ngóro àmi títi mì dré adrélé nòle dhi tíni.

¹⁷ Ama adrúpi i, má nì tàle dhi, tà mì dré 'òle àmi ki kàdrì ìbe Yésu rú nda i, mì 'o tá tà nìma ko na dhi be. ¹⁸ Di, láti nda sè dhi, Gĩká 'o tà í dré tá longolé drìdrì áyi pròfètà títi dhi i tí dhi kitswálé títi. Longó tá dhi, áyi Mèsíyà nì kizà nya.* ¹⁹ Adré di leá dhi, mì kòladzá àmi ki togó agòzo Gĩká véle, kòtrìro àmi ki tàkonzì i be dhi bvó. ²⁰ Mì kò'o kònìni dhi, mì nì lókyá adrézó àmi ki togó tindrì dhi nì kisú Mírì véna. Akódhi nì kpà Mèsíyà í dré zìle àmi dré drìdrì dhi nì amù. Akódhi nda Yésu 'i. ²¹ Di, adré leá dhi, akódhi nda kàdré dhu rè bhù na, tsàle lókyá Gĩká dré dra tà títi dhi ki 'òzo atsálé tídhí ro dhi 'á, ngóro dré longolé kínó lésè áyi pròfètà lólo dhi i tí dhi tíni. ²² Tàko ko, Mósè tà tá dhi: «Mírì àmi ki Gĩká nì pròfètà àlo má tíni dhi nì 'o apfòle àmi ki tàndì ki sùrú lésè amùle àmi dré. Adré leá dhi, mì kàdré tà títi dré dra tàle àmi dré dhi ki yi. ²³ Di, dhya ángùdhi dra pròfètà nda nì yìlepi ko dhi, Gĩká nì akódhi nda nì tingá móndyá ína i kòfalésè gò, akódhi nì tà 'òzo akílè.»†

²⁴ Tà bàti ró dhi, kidhólé Sàmùwélè rú dhi, pròfètà àlo àlo títi kúlì longóbhá dhi ì longó tá tà adrèbhá ru 'o ándrò kòni i kòdhya. ²⁵ Àmi ró dhi, àmi ànzì adrèbhá tà pròfètà ì dré longolé nda ki kisú tàyilé ro dhi 'i. Mì adré kókpà tà Gĩká dré bhàle ru yìzo àmi ki tábhí ìbe dhi nì kisú tàyilé ro. Tàko ko, Gĩká lazí tá Abàràrà dré dhi: «Má nì tà tani bha sùrú títi bvò àdhya i dri ámi ànzì i sè.»‡ ²⁶ Di Gĩká kò'o áyi adhemakandra Yésu nda apfòle dre dhi, dré rè zyà akódhi nì amùzo àmi, Isèrélè ànzì i véle 'íkà, kàdrìro àmi àlo àlo títi dhi i àmi ki tà kònzì lésè, tà tani bhàzo àmi dri be dhi bvó.»

4

Pètèro i Yòwànì be dhi ì pfo Yúdà ànzì ki bhàgo kàdrì i kandrà

¹ Pètèro i Yòwànì be dhi ì dré rè dhu adrèrà'a tà ta móndyá zyandre nda i dré dhi 'á dhi, kòwànà i, tépelò líkìbhá ki kàdrì, ìndì Sàdùkáyò ìbe dhi ì dré atsázó àrà nda 'á. ² Àyi ki togó adrè tá aswálé àpòstolò nda i rú, ì dré tá adrélé tà tadhá móndí i dré dhi sè. Angyá ko, ì adrè tá Yésu nì ngàma dràdrà 'ásè dhi nì tà longó, adrézó kpà longóá dhi, móndyá Yésu nì ka'ìbhá dhi ki kókpà nga dràdrà 'ásè.* ³ Di ì dré Pètèro ki rùzo Yòwànì be bhèle bádzo na ngá wàle tà. Tàko ko, kítú ndì dre. ⁴ Di, móndí àruka bí àyi ki kúlì yìbhá dhi ì ka'ì tá Yésu gò, móndyá títi Yésu nì ka'ìbhá dhi ì dré lizózó tsàle ànyìànyì ngùlù-nzi.

⁵ Ngá kòwa dre dhi, Yúdà ànzì ki drì kobhá i, àyi ki bhàgo i ìndì tàtrítí kúlì tadhábhá ìbe dhi, ì dré ru kìmózó Yèrúsalmà 'a. ⁶ Àyi kòfalé dhi tá: kòwànà ki kàdrì rú zìle Anà dhi, Kàyáfà, Yòwànì, Àlìgìzàndrè, tsàle móndí àruka kòwànà ki kàdrì nì sùrú lésè dhi ìbe. ⁷ Di ì dré Pètèro ki 'òzo apfòle Yòwànì be àyi kandrà gò, ì dré lizízóá àyi tí dhi: «Mì 'o àmikya tà kòdhi àdhi nì rìnyí sè ya, kó ngalè àdhi nì rú sè ya dhi?»

⁸ Di Pètèro gàlepi Tírì Lólo nì rìnyí sè dhi dré logózóá àyi dré dhi: «Àmi, Yúdà ànzì ki kàdrì i bhàgo ìbe nì i, ⁹ ándrò kònìdhi, à adrè àma ki lizí tà dóro 'òle mèrèkpe agó àlo dhi dré dhi nì tà sè, ìndì akódhi nda adrì ngìni ya dhi nì tà sè. ¹⁰ Adré di leá dhi,

* 3:18 3:18 A kònò Lúkà 24:25-27. † 3:23 3:23 A kònò Dùtèrònómè 18:15, 18, 19. ‡ 3:25 3:25 Gĩká nì Kúlì tisile Gírìkì ti sè dhi adrè tàà kònwa dhi: «Má nì tà tani bha sùrú títi bvò àdhya i dri ámi kòrì sè.» Kòrì nda Yésu, Mèsíyà 'i. A kònò Kidhoma 22:18; 26:4. * 4:2 4:2 Sàdùkáyò kòni i tá Yúdà ànzì ki drì kobhá, adrèbhá ngangà dràdrà 'ásè dhi nì tà ka'ì ko dhi 'i.

àmi túmání Isèrèlè ànzì íbe títi dhi ì, mì kònì tà kònìdhi dóro: Agó kònìdhi adrè áyi totó rúbhá be dóro àmi kandrà, Yésu Krísto Nàzàrètà lésè dhi nì rú nì rinyí sè. Mì tidí tá Yésu nda dràle fa kipakipa dri gò, Gìká dré ìna akódhi nì tingázó dràdrà lésè.

¹¹ Akódhi nda nì tà sè dhi, Gìká nì Kúlí adrè tàá dhi:

«Kírà àmi dzó sibhá ì mì dré gàle gàgà dhi,

gò atsálé kírà agógó dzó nda dré adrézó áyi totó dríá dhi ró.»†

¹² A adrè tà tidrízó dhi nì kisú mómí twá Yésu nda rúsè dhi na ko. Tàko ko, rú àzya Gìká dré afèle mómíyá bvò dri dhi ì dré kitswázó adrélé ásà dhi yókódhó.»

¹³ Di Yúdà ànzì kì bhàgò kàdrì nda ì kònò Pétèró ì Yòwánì be adrèrà'a tà ta tirì àko dre dhi, àyi kì líndrì dré gàzo bhwàbhwa. Angyá ko, ì nò tá dhi, àyi nda ì tá mómí tào tà ndabhá nìle ko dhi 'ì. Di, ì nì kpà tàle dhi, àyi mómí adrèbhá tá túmání Yésu be dhi 'ì dhi be. ¹⁴ Di, ì dré tá adrélé mèrèkpè agó adrélèpi nda nì no adrèrà'a áyi totó àyi làga dhi sè dhi, ì kitswá tá àyikya kúlí logó àyi tí bwà ko. ¹⁵ Di ì dré Pétèró kì 'òzo pfòle Yòwánì be àyi kandrásè kìvì na gò, ì dré tà nda nì 'a nyàzo àyi kòfalé ¹⁶ tàzoá dhi: «Mà nì 'òá àgò kòdhi kì tà sè ngìni? Tàko ko, mómíyá títi adrèbhá Yèrúsalémà 'a dhi ì nì tàle dhi, àyi nda ì 'o àyikya tà líndrìga ró dhi 'í dhi be. Mà kitswá àmakya kayíá bwà ko. ¹⁷ Di, adrè làá dhi, mà kòlogá àyi tàzoá dhi, ì kògò véle tà ta dhya àlo dré agó kòdhi nì rú sè ko, tà kòdhi nì rúbí kògòró la'úlé mómí ì kòfalésè lile drìdrì ko dhi bvó.»

¹⁸ Di ì dré gòzo àyi nda kì azí gò, tà tàma ìndì tà tadhama Yésu nì rú sè dhi nì logázó àyi dré tà tándì ró. ¹⁹ Di, Pétèró ì Yòwánì be dhi ì dré logózóá àyi tí dhi: «Mì lanzí rè tà kònìdhi nì bvó ká: Adrélé Gìká nì kúlí ga 'òle, kitswázó àmi kì kúlí ka'í 'òle dhi, tsì dóro Gìká mílèsè? ²⁰ Tàko ko, mà kitswá àmakya tà mà dré nòle mǐ sè ìndì mà dré yìle bíbhálé sè dhi kì longoma tayí bwà ko.»

²¹ Di bhàgò kàdrì nda ì dré gòzo kúlí aswaaswa kì ta àyi dri gò, ì dré àyi kì tayízó lile. † kisú tá àyikya tà àlo tà nòzo àyi dri dhi ko. Tàko ko, mómíyá títi dhi ì adrè tá Gìká nì rú bha kùle tà ru 'òlepi nda nì tà sè. ²² Angyá ko, mèrèkpè agó adrélèpi líndrìga ró nda nì kóná lavú tá ìna nyadhi-rì.

Yésu nì ka'ìbhá ì zi tà Gìká tí

²³ A kòtayí Pétèró ì Yòwánì be dre dhi, ì dré gòzo àyi kì arúpi Yésu nì ka'ìbhá dhi ì véna, tà títi kòwánà kàdrì ì bhàgò íbe dhi ì dré tàle àyi dré dhi kì tití. ²⁴ Ayi nda ì kòyi tà nda ì dre dhi, ì dré ngàzo kúlí yo togó àlo sè tàzoá Gìká dré dhi: «Mírì rúku ró bhù kì bhàlepi bvò be, yìandre be, ìndì ngá títi àyi lé dhi íbe nì, ²⁵ mí longó tá kúlí ámi màrábà, àma kì tábhí Dàwídí tí Tirí Lólo nì rinyí sè mǐ, tàzoá dhi:

«Súrú títi dhi kì togó aswá àdho tà sè?

Mómíyá bvò àdhya ì yi ru kitswázó tà àngyá 'o àdho tà sè?

²⁶ Ópí kàdrì bvò àdhya ì lotó àyi, ìndì mómí kì kàdrì ì kímó ru,

kitswázó ru pfu Mírì Gìká rú, ìndì akódhi nì Mèsíyà rú.»‡

²⁷ Tà bàti ró dhi, bhàandre kònìdhi 'á dhi, Eródè ì Pòtíyò Pilátò be dhi ì amú tá ru túmání mómí súrú twá ro dhi íbe ìndì Isèrèlè ànzì íbe, kitswázó tà 'o ámi adhemakandra lólo, Yésu mí dré zìle dhi rú. § ²⁸ † 'o kònìni, kitswálé tà mí dré kisùle 'òle kínó lésè ámi rinyí sè dhi ì kò'oró ru be dhi bvó. ²⁹ Di nyànomvá dhi, Mírì, mí kòyi kúlí aswaaswa ì dré adrélé tàle àma rú dhi ì. Mí kòfè rinyí àma ámi màrábà ì dré, adrézó ámi kúlí longó tirì àko. ³⁰ Mí kòkidzì kpà ámi drìgá rinyi ró dhi, adrézó mómí kì tidrí àyi kì drà ì lésè, adrézó kpà tà líndrìga ró adrèbhá ámi rinyí tadhá dhi kì 'o, ámi adhemakandra lólo, Yésu nì rú sè.» ³¹ † kòzi tà nda ì Gìká tí akílé dre dhi,

† 4:11 4:11 A kònò Longó ì 118:22. ‡ 4:26 4:26 A kònò Longó ì 2:1-2. § 4:27 4:27 A kònò Mátáyò 27:1-2; Lúka 23:7-11.

àrà ì dré ru kimózó lána nda dré ru kizízó. Dì ì dré gàzo tíí Tirí Lólo ni rinyí sè gò, ì dré ngàzo adrélé Giká ni kúlí longó móndí ì dré tirí àko.

Yésu ni ka'ibhá ì lanzí àyi ki ngá ì àyi kòfalésè

³² Mòndyá tíí Yésu ni ka'ibhá dhi ì amú tá ru adrélé ngá àlo ró àyi ki togó na ìndì àyi ki tà kisùkisù na. Dhya àlo àyi kòfalé adrélépi tàá dhi, ngá ína ngbà 'í ì dré kalóma dhi tá yókódhó. Be ró dhi, ì adré tá àyi ki ngá tíí dhi ki lanzí àyi kòfalésè. ³³ Apóstolò ì adré tá Mírì Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi ni tà longó rinyí kàdrì sè. Dì àyi tá Giká ni togó tani íbe àyi rú. ³⁴ Dhya àlo lemerè ro àyi kòfalé dhi tá yókódhó. Angyá ko, àyi tíí adrèbhá amvú íbe yà, kó ngalè dzó íbe yà dhi ì adré tá ngá nda ki lagí, adrézó làfa ni ni adó alizo ³⁵ bhàà àpóstolò ì kandrá. Dì à adré tá làfa nda ni lanzí móndí àlo àlo ì dré góro àyi ki lemerè dré adrélé dhi tíni.

³⁶ Agó àlo rú be Yòséfa angalépi Lévi ni sùrú lésè, tile tùrù Kìpìrò àdhya na dhi tá àyi kòfalé. Apóstolò ì fè tá drá rú Bàrànába. (Rú nda kòdhi adré leá tàle dhi «Mvá adrélépi móndí ki togó tìmbà dhi».) ³⁷ Akódhi nda tá amvú àlo dhi íbe gò, dré lagízóá, làfa ni ni adózó alizo bhàà àpóstolò ì kandrá.

5

Anànyà ì Sàfirà be dhi

¹ Agó àlo rú be Anànyà dhi ì tòkó ni Sàfirà be dhi ì tá kpà amvú àlo dhi íbe gò, ì dré lagízóá. ² Dì, Anànyà nda dré ína làfa ni àruka tingázó zùle áyi tàndì dré gò, àmbí ni ni dòzo lizo bhàà àpóstolò ì kandrá. Dì akódhi ni tòkó nì tá kpà tà nda dóro.

³ Gò Pétèro dré tàzoá drá dhi: «Anànyà, mí tayí mína Sàtánà file ámi togó na àdho tà sè? Mí tà kinzò Tirí Lólo dré gò, amvú kòdhi ni làfa àruka tingázó zùle ámi tàndì dré. ⁴ Drìdrì mí dré amvú nda ni lagízó dhi kandrá dhi, amvú nda tá mína 'i ko? Mí dré lagízóá dhi àmvolésè dhi, làfa nda tá mí dríga gò, mí dré tá kitswázó tà ángùdhi mí dré lèle 'òle dhi ni 'o àsà dhi ko? Mí 'o di mi ngíni tà kòdhi ni kisù 'òle kònini dhi? Mí tà kinzò móndí ì dré ko. Be ró dhi, mí tà mína kinzò Giká dré.» ⁵ Anànyà kòyi kúlí nda ì dre dhi, dré dhèzo dràle. Dì tirí dré mòndyá tíí tà nda ni yibhá dhi ki 'òzo lavulé. ⁶ Gò kàdhúra àruka ì dré alizo akódhi ni àbvò do lambélé gò, ì dré pfòzo sĩa.

⁷ Anyiànyì sàà na àmvolésè dhi, Anànyà ni tòkó dré afízó Pétèro ì vélé, tà lavulépi nda ni nì àko ró. ⁸ Pétèro dré lizízóá tíá dhi: «Mí tà rè má dré ká: Mì lagí amvú kòdhi làgí be kòdhòpi bàti?» Tòkó nda logó dhi: «Àyíya, kòdhi làgí nda 'i.» ⁹ Dì Pétèro tà drá dhi: «Mì 'o àmi ngíni ru yi ámi agó be kitswázó Mírì ni Tirí tabhì litilé dhi? Mí nò rè ká! Dhya ámi agó ni sibhá dhi ì dzó tí. Ì ni kókpà ámi do pfòzo mí be.» ¹⁰ Gbá kòdhwa, tòkó nda dré dhèzo dràle Pétèro kandrá. Gò kàdhúra nda ì dré afízó akódhi ni àbvò kisú. Ì dré dòzoá, pfòzo sĩa agó ni làga. ¹¹ Dì tirí dré mòndyá tíí Ekèlézyà le dhi ki 'òzo lavulé, tùmání mòndyá tíí tà nda ni yibhá dhi íbe.

Apóstolò ì 'o tà líndrígá ró dhi ì bī

¹² Apóstolò ì adré tá tà líndrígá ró adrèbhá Giká ni rinyí tadhá dhi ki 'o bī móndí ì kòfalé. Mòndyá ka'ibhá tíí dhi ì adré tá ru kimó togó àlo sè tépelò ni kògbo zìle Sòlòmónò àdhya ró dhi na. ¹³ Dì, móndí àruka ì adré tá tabhìle ru amú àyi íbe ko, tágba mòndyá tíí dhi ì dré tá adrézó àyi ki rú ta dóro dhi. ¹⁴ Tágba kònini dhi, móndí zyandre àgo ró ìndì tòko ró dhi ì adré tá Mírì Yésu ni ka'ì, adrézó ru amú mòndyá ka'ibhá nda íbe adrélé lile drìdrì. ¹⁵ Asà dhi, à adré tá dràbhá ki do tobhàle lánká ì dri ìndì kíndri ì dri látì ì bhálésè, kitswálé Pétèro kònì dra lavú dhi, ndìndì akódhi ni líndrì kòlavúró àyi nda ki àruka ì drìsè gò, ì kàdrìró be dhi bvò. ¹⁶ Móndí zyandre angábhá bhàandre anyi Yèrúsalemà làgàsè dhi ì lésè dhi ì adré tá kpà dràbhá ki adó,

móndí tírí kònzì ì dré adrélé mǐ p̄fòle dhi íbe, alìzo àyì íbe. Gò àyì tíí nda ì dré adrézó adrílé.

A pfo àpóstolò kǐ mǐ

¹⁷ Dì kòwánà kǐ kàdrì tùmání móndyá tíí akódhi làga adrèbhá Sàdùkáyò ì ró dhi íbe dhi, ì adré tá lovó kònzì bha àpóstolò nda ì rú. ¹⁸ Gò ì dré àyì kǐ rùzo bhèle bǎdzó móndyá tíí ì dré dhi na. ¹⁹ Dì, ngátsi sè dhi, ángéló Mírì àdhya dré ína bǎdzó nda ni ti kǐ tinzìzo, àyì kǐ adrìzo apfòzo àyì íbe gò, tàzoá àyì dré dhi: ²⁰ «Mǐ lǐ àmǐ kǐ totó tépelò na, adrélé lídrì tídhí ro kòdhi ni rúbí longó móndí ì dré.» ²¹ Dì drùbhì kínó, ì dré lizo tépelò na gò, kǐdhólé adrélé móndí kǐ tadhá, ngóro ángéló nda dré tá tàle àyì dré dhi tíni.

Kòwánà kǐ kàdrì nda ì móndyá akódhi làga dhi íbe dhi ì kòtsa dre dhi, ì dré Ìsèrélé ànzì kǐ bhàgo kàdrì kǐ kímózó tíí. Gò ì dré móndí kǐ mùzo kǐtswálé àpóstolò nda kǐ adrì bǎdzó lésè. ²² Dì, dhya mùle nda ì kòtsa dre dhi, ì kǐsú tá àyì nda ì bǎdzó na ko. Dì ì dré gòzo gòle tà nda ni longó bhàgo kàdrì nda ì dré, tàzoá dhi: ²³ «Mà dré tsàzo kònale dhi, mà kǐsú tá dhi, à atsú tá bǎdzó ni ti ì gágá. Mà kǐsú kpà bǎdzó líkíbhá ì adrérà'a àyì kǐ totó dzóti nda ì kandrà. Dì, mà kònzì dzóti nda ì dre dhi, mà dré àmakya dhya àlo kǐsúzó ko.» ²⁴ Dì tépelò líkíbhá kǐ kàdrì, kòwánà kàdrì íbe dhi ì kòyi tà nda dre dhi, àyì kǐ drì dré abízó gò, ì dré adrézó líziá àyì kòfalésè ngalè àdho tà 'o tá àpóstolò nda ì nì ya dhi. ²⁵ Dì dhya àlo dré atsázó longóá àyì dré dhi: «Mǐ yi rè ká! Ago mǐ dré tá bhèle bǎdzó na dhi ì totó àyì tépelò na, adrélé móndí kǐ tadhá.» ²⁶ Gò tépelò líkíbhá kǐ kàdrì nda ì dré ngàzo lile móndí ni íbe, àpóstolò nda kǐ adrì alìzo àyì íbe. Dì, ì adrì tá àyì rǐnyí sè ko, ì dré tá adrélé ngá ro, móndí zyandre dhi kǐ dra àyì kǐ lebhé todràle kǐrà sè dhi sè.

²⁷ Ì kàdrì àyì dre dhi, ì dré àyì kǐ 'òzo apfòle bhàgo kàdrì nda ì kandrà gò, kòwánà kǐ kàdrì dré àyì kǐ lízìzo tàzoá dhi: ²⁸ «Mà logá tá àmǐ dré tà tadhama agó kòdhi ni rú sè dhi ko? Dì, mǐ nò rè ká! Mǐ 'o àmikya tà mǐ dré adrélé tadhálé kòdhi ayílé Yèrúsálemà 'ásè tíí dre. Mǐ adré kpà agó kòdhi ni kàrí le bhàle àma dri.»

²⁹ Gò Pétèró ì àpóstolò àruka nda íbe dhi ì dré logózóá dhi: «Adrè leá dhi, mà kàdré Gíká ni kúlí ka'í 'òle dhi kòdhya, móndí kya ko. ³⁰ Gíká àma kǐ tábhí kya tǐngá Yésu mǐ dré tá àmikya tidíle dràle fa kǐpakǐpa dri dhi dràdrà lésè. ³¹ Dì Gíká dré akódhi nda ni tǐngázó kurú na bhàle àyì dríagó lésè adrélé ópí kàdrì ro ìndì móndí kǐ tidrìlépi ró, kòfèró láti Ìsèrélé ànzì ì dré àyì kǐ togó ladzázó, Gíká kòtrìró àyì kǐ tàkonzì ì be dhi bvó. ³² Ama dhya tà nda kǐ nobhá mǐ sè dhi 'i, ngóro Tírì Lólo Gíká dré afèle móndyá adrèbhá àyì kúlí ka'í 'òle dhi ì dré dhi dré kpà adrélé dhi tíni.»

³³ Bhàgo kàdrì nda ì kòyi tà nda ì dre dhi, àyì kǐ togó dré aswázó tà tǎndì ró gò, ì dré adrézó àyì kǐ le 'òle todràle. ³⁴ Fàrìsáyò àlo rú be Gàmàlìyélè dhi tá àyì nda ì kòfalé. Akódhi nda tá tǎtrítrí kúlí tadhálépi líndrì ro móndyá tíí ì mǐlèsè dhi 'i. Dì dré ngàzo àyì totó bhàgo kàdrì nda ì kòfalé tàá dhi, à kò'o rè àgo nda ì p̄fòle kǐvì na lókyá tsà sè. ³⁵ Gò dré tàzoá bhàgo nda ì dré dhi: «Ìsèrélé ànzì ni ì, mǐ kàdré àmǐ kǐ líkí, tà mǐ dré adrélé lèle 'òle àgo kòdhi ì rú dhi sè. ³⁶ Gí rè lavúlè ko, Tèwúdà apfò tá ína tàá dhi, ì móndí kàdrì 'i. Gò móndí ànyíànyì kámá-su dhi ì dré ru amúzó akódhi be. Dì, akódhi ni p̄fùzo dràle gò, akódhi ni lebhèbhá nda kǐ lapézó tíí gò, àyì kǐ tà dré akízó nyínyì. ³⁷ Amvolásà dhi, Yùdásì angálépi Gáliláyà lésè dhi dré kpà apfòzo lókyá à dré tá adrérà'a móndí kǐ na dhi 'á gò, dré móndí zyandre dhi kǐ sèzo í vèsè. Dì, akódhi ni p̄fùzo kpà dràle gò, akódhi ni lebhèbhá nda kǐ lapézó tíí. ³⁸ Dì nyànómvá, má adrè tàá àmǐ dré dhi: Mǐ kòtro àgo kòdhi kǐ tà rú ko. Mǐ tayí àyì lile. Tàko ko, tà ì dré adrélé lèle 'òle dhi kàngá móndí ì vélèsè dhi, a ni dra akílé. ³⁹ Dì, tà nda kàngá ína Gíká vélèsè dhi, mǐ kǐtswá àmikya àyì kǐ kíkí bwà ko. Mǐ kàdré dǐ àmǐ kǐ líkí, mǐ kòkísúró àmǐ adrérà'a ru p̄fu Gíká be ko!» Dì bhàgo kàdrì nda ì dré Gàmàlìyélè ni

kúlí ka'izo. ⁴⁰ Gò ì dré àpóstolò nda ki azizó, àyi ki 'òzo bhwàlè gò, lazizóá àyi dri dhi, ì kògò vélé tà ta Yésu nì rú sè ko. Gò ì dré àyi ki tayizó lile.

⁴¹ Di àpóstolò nda ì dré apfòzo bhàgo kàdrì nda ì vélesè lenzébe lavulé, Giká dré tá ka'ile ì kònya kanyò Yésu nì rú nì tà sè dhi sè. ⁴² Di kítú àlo àlo títi ì sè dhi, ì adré tá tà tadhá tépelò na ìndì móndí ki dzó ì 'ásè, adrézó Rúbí Tani longó, adrézó tadhá dhi, Yésu Mèsíyà 'i káyà dhi.

6

A kípè àgo nzi-drì-rì dhi ì kitswálé àpóstolò ki ledé

¹ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, Yésu nì ka'ibhá ì adré tá lizólé lile drìdrì. Di, àyi nda ì kòfalé dhi, Yúdà ànzi adrèbhá Gírìkì ti ta dhi ì dré ngàzo adrélé kúlí ti Yúdà ànzi adrèbhá Èbèrè ti ta dhi ì rú. Ì adré tá tàá dhi, à adré tá àyi ki tàyítòkó ki tà tivì, à dré tá adrèrà'a mánýàngá lanzí móndí ì dré kítú àlo àlo ì sè dhi 'á. ² Di àpóstolò mudrí-drì-rì dhi ì dré móndyá ka'ibhá títi dhi ki kimózó gò, tàzoá àyi dré dhi: «Kitswá mà dré Giká nì kúlí tadhama tayizó, kitswázó mánýàngá nì tà 'o dhi ko. ³ Di àma ki adrúpi ì, lè mì kòkipè àmi kòfalé àgo nzi-drì-rì gabhá Tírí Lólo sè ìndì tògyá sè, àyi ki tà dré adrézó dóro móndí ì mǐlèsè dhi ì, mà kòtayíró àzi nda àyi drígá. ⁴ Di àma ró dhi, mà nì àma ki fe títi adrélé tà ta Giká be, adrézó kpà akódhi nì kúlí tadhá.» ⁵ Di móndyá zyandre títi nda ì dré tà nda nì ka'izo. Gò ì dré Sètèfánò, adrélépi tà ka'ika'í ìbe kàdrì ìndì gàlepi Tírí Lólo sè dhi ki kípèzo, tùmání Filípò ìbe, Pòròkórò be, Nìkànóra be, Tímónà be, Pàrùménà be, tsàlè Nìkòlá angálépi Atiyòkiyà lésè, Yúdà ànzi ki Giká nì ka'ilepi dhi be. ⁶ Gò ì dré àyi nda ki bhàzo àpóstolò ì kandrá. Di àyi nda ì dré tà zizo Giká tí àyi dré, drígá bhàzo àyi àlo àlo títi ì dri, Giká kòbhàró tà tani àyi dri be dhi bvó.

⁷ Di Giká nì kúlí adré tá ayílé lile drìdrì. Móndyá ka'ibhá Yèrúsalémà na dhi ì adré tá lizólé lavulé. Ayi nda ì kòfalé dhi, kòwánà zyandre dhi ì ka'í tá Yésu gò, adrézó tròlè akódhi nì tà rú.

A ru Sètèfánò

⁸ Sètèfánò nda tá Giká nì togó tani ìbe í rú, ìndì rinyí nì ìbe bí gò, dré adrézó tà kàdrì línđrígá ró adrèbhá Giká nì rinyí tadhá dhi ki 'o móndí ì kòfalé. ⁹ Di, móndí àruka angábhá lèsámò dzó zìlè «Màrábà trìlè dhi kya» ró dhi lésè dhi, ì dré ngàzo ligílé Sètèfánò rú, adrézó tà kayí tíá. Ayi nda ì tá Yúdà ànzi angábhá Kìrénè lésè, Alìgizàndrìyà lésè, bvò Kìlìkiyà àdhya lésè, ìndì bvò Asíyà àdhya lésè dhi 'i. ¹⁰ Di, ì kitswá tá àyikya Sètèfánò nì lavú bwà ko. Angyá ko, adré tá tà ta tògyá sè ìndì Tírí Lólo nì rinyí sè.

¹¹ Gò ì dré làfa fèzo lùzu ró móndí àruka ì dré, ì kòtáro kinzò sè dhi: «Mà yi Sètèfánò adrèrà'a làdhá dha Mósè rú, ìndì Giká rú.» ¹² Di ì dré móndí zyandre dhi ì, bhàgo ì, ìndì tatrítrí kúlí tadhábhá ìbe dhi ki 'a tifízó ligílé Sètèfánò rú. Gò àyi nda ì dré akódhi nì rùzo, drìzoá lizo ába Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì ì kandrá. ¹³ Di ì dré móndí àruka ki 'òzo pfòlè tàá kinzò sè dhi: «Agó kòdhi adré ngbú adrélé tà ta kònzì àma ki tépelò lólo dhi rú, ìndì Mósè nì tatrítrí kúlí rú. ¹⁴ Tàko ko, mà yi akódhi adrèrà'a tàá dhi, Yésu Nàzàrétà lésè kòdhi nì tépelò nda nì pfu gò, labhi Mósè dré tayílé àma dré dhi ki ladzázó.» ¹⁵ Di bhàgo kàdrì títi ru kimóbhá nda ki mǐ tá Sètèfánò dri gò, ì dré nòzoá dhi, akódhi nì mǐbhalé tá ángélo àdhya tǐnì.

7

Sètèfánò logó kúlí Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì ì dré

¹ Gò kòwánà ki kàdrì dré lizizóá Sètèfánò tí dhi: «Tà tàlè mí rú kòdhi ì tà bàti 'i?»

² Di Sètèfànò dré logózóá dhi: «Áma adrúpi i áma atá íbe ni i, mì yi rè áma kúlí ká! Gíká mĩlanzĩlanzĩ ro dhi agá tá àma ki tábhí Abàràrà kandrà, akódhi dré tá adrérà'a bvò Mèsòpòtàmíyà àdhyà na dhi 'á, drìdrì dré bhà mòzo bvò Kàránà àdhyà na dhi kandrà. ³ Gíká dré tàzoá drá dhi: <Mí tayí ámi bvò i ámi sùrú be, lizo bvò má dré dra tadhálé mí dré dhi na.>* ⁴ Di Abàràrà dré bvò Kàlàdáyò kya ni tayízó gò, lizo bhà mo Kàránà na. Akódhi ni atá ni dràma àmvolésè dhi, Gíká dré akódhi ni amùzo alìle bvò mì dré adrézó adrélé àndrò kònìdhi lé.

⁵ Di, Gíká fè tá akódhi dré bvò tàyilè ro dhi kònwàrè ko. Fè tá ndìndì àrà dré kitswázó pá bha lána dhi ko. Di, lazí tá ína dhi, í ni dra bvò nda ni fe akódhi dré, ìndì bvò nda ni adrè akódhi ni toyó i dré tàyilè ro, tágba dré rè dhu adrézó mvá àko dhi. ⁶ Gíká tà drá dhi: <Ámi toyó ki adrè mómí twá i ró mómí àruka ki bvò na. A ni àyi ki bha adrélé māràbà i ró, adrézó àyi ki mì pfo kóná kámá-su. ⁷ Di, má ni mána tà bha sùrú dra àyi ki bhàlepi adrélé māràbà i ró dhi dri. Amvolásà dhi, ì ni angá bvò nda lésè, agòle adrélé áma lindrì bha àrà kònìdhi 'á.>† ⁸ Gò Gíká dré tà bhàzo ru yizo Abàràrà be tàzoá dhi, ì kòlwà àyi ki ànzìàgo i títi, tà ru yizo nda ni tadházó.‡ Gò Abàràrà dré Ísákà ni tizo gò, akódhi ni lwàzo kítú ni nzi-drì-na sè. Ísákà dré Yàkòbhò ni tizo gò, Yàkòbhò nda dré àma ki tábhí mudrì-drì-rì dhi ki tizo.

⁹ Amvolásà dhi, àma ki tábhí ì dré lovó kònzi bhàzo àyi ki tùgumvá Yòséfà rú gò, ì dré akódhi ni lagízó adrélé māràbà ro bvò Ezèpétò àdhyà na. Di, Gíká tá ína túmání akódhi be gò, ¹⁰ dré akódhi ni apázó akódhi ni kizà títi i lésè. Tàko ko, fè tá tògyá akódhi dré, akódhi ni tà 'òzo adrélé dóro Fàráwò, ópí kàdrì Ezèpétò drìle dhi mĩlésè. Di Fàráwò nda dré Yòséfà ni bhàzo adrélé ópí ro í bvó Ezèpétò drìle, ìndì tà títi àyi dzó kàdrì na dhi i drìle.

¹¹ Gò kàràbhò dré dhèzo bvò wáyi Ezèpétò àdhyà 'ásè, ìndì Kàránà àdhyà 'ásè. Kizà tá kàdrì lavúlè gò, àma ki tábhí ì dré kitswázó mányàngá kisú bwà ko. ¹² Di Yàkòbhò kòyi ngánò tá Ezèpétò na be dhi dre dhi, dré àma ki tábhí ki mùzo lile kònàle vèsè ni àlo sè. ¹³ Di vèsè ni rì sè dhi, Yòséfà dré àyi 'òzo àyi adrúpi nda ì dré nìle gò, Yòséfà ni sùrú tadházó Fàráwò dré. ¹⁴ Gò Yòséfà dré mómí mùzo lile àyi atá Yàkòbhò ki adrì àyi sùrú íbe títi. Àyi nda i tá mómí nyadhi-na-drì-mudrì-drì-nzi. ¹⁵ Di Yàkòbhò ì dré lizo àma ki tábhí íbe Ezèpétò na gò, ì dré todràzo kònàle. ¹⁶ Bvóá dhi, àyi ki àbvò ki dòzo lizo bhàá mógó àlo Síkémè le dhi na. Abàràrà gí tá mógó nda láfa sè Èmórà ni ànzi i drígá.

¹⁷ Lókyá Gíká dré tá adrérà'a 'òle tà í dré tá lazilè Abàràrà dré dhi ni 'o dhi 'á dhi, mómíyá àmakya ì lizó tá zyandre ró Ezèpétò na. ¹⁸ Gò ópí kàdrì àzya Yòséfà ni tà nìlepi ko dhi dré ngàzo adrélé òpì nya Ezèpétò dri. ¹⁹ Akódhi nda dré àma ki sùrú ki litízó, àma ki tábhí ki mì pfòzo, àyi ki 'òzo àyi ki ànzi kùrì ki labhé tayilè, ì kòtodràró be dhi bvó.

²⁰ Di lókyá nda sè dhi, Mósè ni tizo. Akódhi ni tà avé tá Gíká mĩlésè tò. A dré akódhi ni líkízó atá ni ni dzó na mbà na. ²¹ Di à kòlabhé akódhi tayilè dre dhi, Fàráwò ni zapì dré akódhi ni kisúzó gò, dòzoá líkílè àyi tàndì ni mvá ro. ²² Gò Mósè nda ni tadházó tògyá wáyi Ezèpétò kya sè gò, dré mbàzo atsálè rĩnyi ró kúlí tàma sè ìndì tà 'òma sè.

²³ Mósè ni kóná kòtsa nyadhi-rì dre dhi, dré kisúzoá dhi, í ni lí àyi adrúpi Ísèrélè ànzi ki no. ²⁴ Gò dré Ezèpétò agó àlo dhi ni nòzo adrérà'a Ísèrélè mvá àlo dhi ni mì pfo. Di dré fizo dhya adrélé mì pfòle nda ni tàrà ga gò, Ezèpétò agó nda ni pfùzo dràle. ²⁵ Mósè adrè tá ína kisúá dhi, àyi adrúpi Ísèrélè ànzi ki tá nìá tàle dhi, Gíká amù i kitswálè àyi ki apá dhi be. Di, ì nì tá àyikya tà nda ko. ²⁶ Kítú bvóá dhi sè dhi, Mósè dré tsàzo Ísèrélè ànzi rì dhi ki kisú adrérà'a ru pfu. Lè tá àyi ki 'òle ru amù

* 7:3 7:3 A kònò Kìdhoma 12:1. † 7:7 7:7 A kònò Kìdhoma 15:13-14. ‡ 7:8 7:8 Tà Gíká dré tá bhàle ru yizo Abàràrà be tàzoá dhi, ì kòlwà àyi ki ànzìàgo i títi kònìdhi adrè tá tadhá dhi, àyi tá Gíká ni sùrú 'i káyá dhi.

tódhyá àyi kòfalèsè gò, dré tàzoá àyi dré dhi: <Àma arúpi i, àmi kó adrúpi i ró dhi, mì adré di àmikya ru 'o kònzì àdho tà sè?> ²⁷ Di, dhya adrélépi tá áyi adrúpi ni mĩ pfo dhi dré ína Mósè ni gbòzo, tàzoá dhi: <Adhi bhà mi adrélé ópí ro ìndì tàbvó tàlepi ró àma drìle dhi nì? ²⁸ Mí adré mína áma le pfùle dràle, ngóro mí dré Ezèpétò agó kònàdhi ni pfùle dràle agyá dhi tìni?>§ ²⁹ Mósè kòyi kúlí nda dre dhi, dré lapázó bvò nda lésè, lile atsálé móndí twá ro bvò Màyànà àdhya na. Gò dré ànziàgo rĩ dhi ki tizo kònàle.

³⁰ Kóná nyadhi-rĩ àmvolèsè dhi, ángéló àlo dhi dré agázó Mósè kandrà fanzĩ adrélépi tá kòle àtsi ró dhi na, duku ànyi kóngó Sínáyĩ àdhya làga dhi na. ³¹ Di Mósè kònò tà nda dre dhi, akódhi ni líndrí dré gàzo bhwábhwa ngá dré adrélé nòle nda ni tà sè. Dré tá adrérà'a áyi kisi ànyi ngá nda ni no dhi 'á dhi, dré Mírì ni kúlí yizo tàá dhi: ³² <Ma Giká ámi tábhí kya 'i, Giká Abàramà àdhya, Ísákà àdhya ìndì Yàkóbhò àdhya 'i.> Mósè dré ngàzo adrélé lyàle gò, dré gòzo ngá nda ni tabhĩ nòle ko tirì dré. ³³ Di Mírì dré tàzoá drá dhi: <Mí tuvù ámi kámókà i mí pásè. Tàko ko, àrà mí dré adrézó ámi totó 'á kònìdhi, àrà lólo dhi 'i. ³⁴ Má nò kizà áma móndyá ì dré adrélé nyàle Ezèpétò na dhi, àyi ki tongotongo ki yizo dre. Di má así kitswálé àyi ki apá dhi bvó. Mí alì di nyànomvá, má kòmùró mi lile Ezèpétò na.>*

³⁵ Mósè kòdhi, dhya Ísèrèlè ànzi ì dré tá gàle tàzoá drá dhi, <Adhi bhà mi adrélé ópí ro ìndì tàbvó tàlepi ró àma drìle dhi nì?> nda 'i. Di, Giká mù tá ína akódhi nda adrélé àyi ki ópí ro ìndì àyi ki apálépi ró dhi kòdhya. Mù tá akódhi ángéló agalépi akódhi kandrà fanzĩ adrélépi tá kòle dhi na dhi sè. ³⁶ Di Mósè nda adrì tá Ísèrèlè ànzi ì apfòzo àyi íbe Ezèpétò lésè dhi nì. 'O tá tà líndríga ró adrèbhá tá Giká ni rĩnyí tadhá dhi ì Ezèpétò na, yĩandre Kika mĩle, ìndì duku na kóná nyadhi-rĩ.†

³⁷ Mósè kòdhi, dhya tá tàlepi Ísèrèlè ànzi ì dré dhi, <Giká ni pròfètà àlo má tìni dhi ni 'o apfòle àmi ki tàndì ki sùrú lésè amùle àmi dré> nda 'i.‡ ³⁸ Akódhi nda tá tùmání àma ki móndyá ru kimóbhá duku na dhi íbe. Totó tá ì àma ki tábhí ki kòfalé 'á, ángéló adrélépi tà ta í be kóngó Sínáyĩ àdhya drìna dhi be. Kisú tá kúlí lídrì àdhya ì gò, kúlí nda ki longózó tayílé àma dré.

³⁹ Di, àma ki tábhí nda ì lè tá àyikya akódhi ni kúlí ka'ile 'òle ko. Be ró dhi, ì gá tá àyikya akódhi. Ayi ki togó na dhi, ì lè tá gòle Ezèpétò na. ⁴⁰ Gò ì dré tàzoá Arónà dré dhi: <Mí ledé àma dré giká kitswábhá àma ki drì ko dhi ì wà. Angyá ko, kàdré ína Mósè àma ki adrìlepi apfòle Ezèpétò lésè kòdhi ni tà sè dhi, mà nì ngalè àdho tà 'o akódhi nì ya dhi ko.> ⁴¹ Di ì dré tí ngbòlò líndrí ledézó, ngá fèzo drá mòbòmà ro gò, gwányá 'òzo lenzézó ngá líndrí ì dré tá ledélé àyi ki drígá sè nda ni tà sè. ⁴² Di, Giká dré ína àmvò alázó àyi rú gò, àyi ki tayízó adrélé líndrí fe bhìbhínyà bhù na dhi ì dré, ngóro tìsìle búkù pròfètà kya na dhi tìni:

<Ísèrèlè ànzi ni i, mì alì tá tsì kà'wá pfùle dhi ki afè má dré mòbòmà àruka íbe, mì dré tá adrérà'a duku na kóná nyadhi-rĩ dhi 'á dhi 'í?

⁴³ Kóko! Mí todó tá àmikya ngá líndrí mì dré tá ledélé kitswázó líndrí fe drá dhi ì kòdhya:

wémà Mòlókò àdhya ì bhìbhínyà líndrí àmi ki giká Ràyifánà àdhya be.§

Di ásà dhi, má ni àmi ki mu adrélé móndí twá ì ró

bvò Babilónà àmvona dhi na.>*

⁴⁴ Àma ki tábhí nda ì todó tá kpà tàbèrènákolò adrélépi Giká ni adrema ni tà tadhá dhi duku 'àsè. A ledé tá tàbèrènákolò nda làsú be ngóro Giká dré tá tàle Mósè dré

§ 7:28 7:28 A kònò Pfòma 2:14. * 7:34 7:34 A kònò Pfòma 3:5-10. † 7:36 7:36 A kònò Pfòma 7:3; 14:21; Ngá nàma 14:33. ‡ 7:37 7:37 A kònò Dùtèrònómè 18:15, 18. § 7:43 7:43 Mòlókò ìndì Ràyifánà kòni ì tá giká tàko móndí sùrú twá ro dhi ì dré adrélé líndrí bhàle dhi 'i. * 7:43 7:43 A kònò Amósà 5:25-27.

dhi t́ini, ìndì ngá líndrì dré tá tadhále drá dhi t́ini. ⁴⁵ A kòtayí tàbèrènakòlò nda àma ḱi tábhí ì dré Yòsúwà be dre dhi, àyi nda ì dré dòzoá lizo ába bvò sùrú twá Gíká dré dròle àyi kandrásè dhi kya na. Gò tàbèrènakòlò nda dré adrézó bvò nda lé tsàle ópí Dàwídì ni lókyá 'á.

⁴⁶ Dàwídì nda ni tà tá dóro Gíká m̀lèsè gò, dré Gíká ni ti lizízó, kòtayíró ì dzó kàdrì si Gíká Yàkòbhò àdhya dré.† ⁴⁷ Dì, Dàwídì ni mvá Sòlòmónò dré ína dzó kàdrì nda ni sizo drá nì. ⁴⁸ Dì, Gíká kurú na bhù na dhi adré ína adrélé dzó móndí ì dré adrélé síle dhi ì 'ásè ko. Ngóro profétà dré adrélé tàle dhi t́ini:

⁴⁹ <Mírì tà dhi: Bhù àrà má dré adrézó lírìlé adrélé òpì nya 'á dhi 'i, ìndì bvò àrà má dré adrézó áma pá bha dríá dhi 'i.

Mì ni di dzó kára be ngíni dhi ni si má dré kòdhya?

Àrà má dré dra lovózó lána dhi ni adré ángolé?

⁵⁰ Ama drígá ledé ngá kòdhi ì títí nì ko?>‡

⁵¹ Ami àmi ḱi togó 'obhá tombálé, ìndì àmi ḱi bíbhále tabhóbhá adrézó ligílé Gíká rú ni ì, àmi ngóro àmi ḱi tábhí nda ì t́ini: Mì adré ngbú adrélé Tírì Lólo ni kúlí kayikayi!

⁵² Profétà àlo àmi ḱi tábhí ì dré m̀ p̀fòle ko dhi tsì be? † tupfú tá ndìndì profétà adrèbhá tá Dhya gyägya dhi ni àlìma ni tà longó dhi ì todràle. Dì nyànomvá dhi, m̀ lefè àmikya akódhi nda kàribhá ì drígá gò, m̀ dré akódhi ni pfùzo dràle. ⁵³ Mì kisú tá Gíká ni tátrítrí kúlí dré longolé ángélo ì tí dhi gò, m̀ dré àmikya tà tátrítrí kúlí nda dré adrélé tàle dhi ḱi ka'izo 'òle ko!»

A lebhé Sètèfánò dràle ḱirà sè

⁵⁴ Bhàgo kàdrì nda ì kòyi tà nda ì dre dhi, àyi ḱi togó dré aswázó Sètèfánò rú gò, ì dré adrézó sikkálándrà tsi bvóá. ⁵⁵ Dì, Sètèfánò gàlepi Tírì Lólo sè nda dré ína m̀ t́ingázó kurú na bhù na Gíká ni m̀lanzìlanzì no, ìndì Yésu ni no adrèrà'a áyi totó Gíká ni dríágó lèsè. ⁵⁶ Dré tàzoá dhi: «Mì nò rè ká! Má adrè nòá dhi, bhù lanzí ru dre. Dì má adrè Móndí ni Mv́a ni no adrèrà'a áyi totó Gíká ni dríágó lèsè!»

⁵⁷ † kòyi tà nda sè dhi, ì dré àyi ḱi bíbhále tabhózó gò, tetrézó kúlí 'u'ù sè. Dì ì dré dhèzo Sètèfánò dri, ⁵⁸ akódhi ni se pfòzo ába bhàandre 'ásè kivi na gò, ì dré kidhózó adrélé akódhi ni lebhé ḱirà sè. Dì akódhi ni asíkìbhá nda ì tuvù tá àyi ḱi kítá kidhì àdhya ì lebhélé kàdhúra àlo rú zìle Sàwúlò dhi pá.‡ ⁵⁹ † dré tá adrèrà'a Sètèfánò ni lebhé dhi 'á dhi, adrè tá liyilé Mírì rú adrézó t́áá dhi: «Mírì Yésu, mí do áma lídrì wà!» ⁶⁰ Dì dré dhèzo áyi kórókó títì gò, yòzoá dhi: «Mírì, mí bhà tàkonzì kònìdhi àyi dri ko.» Kòtà tà nda dre dhi, dré dràzo.

8

¹ Dì Sàwúlò nda ka'ì tá kpà dhi, à kòpfu Sètèfánò dràle wà dhi 'í.

A pfo móndyá Èkèlézyà le dhi ḱi m̀ lavúlé

Kìdhólé kítú nda sè dhi, à dré kidhózó adrélé móndyá Èkèlézyà Yèrúsalémà àdhya lé dhi ḱi m̀ pfo lavúlé. Dì àyi títí nda ì dré lapázó ayíbe bvò Yùdáyà àdhya 'ásè ìndì Sàmàríyà àdhya 'ásè. Tayí tá ngbà 'í àpóstolo ì Yèrúsalémà 'a kòdhya. ² Ago àruka adrèbhá tá tròle Gíká ni tà rú dhi ì dré Sètèfánò ni àbvò dòzo, lizo síá. Gò ì dré akódhi ni ngòzo tà tándì ró.

³ Dì, Sàwúlò ro dhi, dré ína áyi fèzo kitswálé Èkèlézyà ni tà pfu. Adrè tá tatsilé Yésu ni ka'ìbhá ḱi ndabe dzó àlo àlo ì 'ásè, adrézó àgo ḱi turú tòkó íbe, adrézó àyi ḱi 'o lebhélé bãdzó na.

† **7:46** 7:46 Wárágá àruka Gíká ni kúlí tisizo àyi dri dhi ì léna dhi, à adrè kúlí kònì ḱi kisú kònwa: «kòtayíró ì dzó kàdrì si Yàkòbhò ni ànzi ì dré». ‡ **7:50** 7:50 A kònò Èsáyá 66:1-2. § **7:58** 7:58 Sàwúlò kònìdhi, dhya dra rú zìle amvútú Pólò dhi 'i.

Filípò longó Rúbí Tani Sàmàríyà na

⁴ Mòndyá ka'ibhá ayibhá nda ì adré tá Rúbí Tani longó àrà títi ì dré adrézó lavulé dhi ì 'ásè. ⁵ Di Filípò lè tá ina bhàandre àlo bvò Sàmàríyà àdhya lé dhi na gò, kidhólé adrélé Mèsíyà nì tà longó mómí ì dré kònàle. ⁶ Mòndyá zyandre nda ì kòyi tà Filípò dré adrélé tàle dhi ì, ìndì ì kònò tà líndrìga ró dré adrélé 'òle dhi ì dre dhi, ì dré adrézó bíbhálé ga akódhi nì kúlí yi lovó sè. ⁷ Tírì kònzi bí dhi ì adré tá topfòle mómí ì lésè tetrébe. Mómí bí mèrèkpè ro, ìndì pá be àbvò ro dhi ì adré tá kpà adrílé. ⁸ Tà nda sè dhi, arí adré tá gàle bhàandre nda léna bí.

Simónà kódzógó ro dhi ka'ì Yésu

⁹ Bhàandre nda 'á dhi, agó àlo rú be Simónà dhi adré tá làndrì ndrì lókyá be vwàvwà ro, adrézó mómíyá títi Sàmàríyà le dhi ki líndrì tigá. Adré tá tàá dhi, ì ina mómí kàdrì 'ì. ¹⁰ Mòndyá títi kidhólé àyi tàko ì rú tsàle àyi kàdrìkàdrì ì rú dhi ì adré tá akódhi nì yi lovó sè, adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi, rìnyí angálépi Giká vélèsè rú zìle <Rìnyí kàdrì> dhi 'ì.» ¹¹ Ì adré tá tròle akódhi rú, dré tá adrélé àyi ki líndrì tigá àyi làndrì tà sè lókyá be vwàvwà ro dhi sè. ¹² Di, ì kòyi Rúbí Tani Filípò dré adrélé longólé Giká nì Opì nì tà dri ìndì Yésu Krísto nì tà dri dhi dre dhi, àyi àgo ró ìndì tòko ró dhi ì dré Rúbí nda nì ka'izo gò, ì dré bàtisimò dòzo. ¹³ Simónà nì tàndì dré kpà ka'izoà gò, bàtisimò dòzo. Dré ngàzo adrélé tròle Filípò rú, adrézó tà kàdrì líndrìga ró dré adrélé 'òle dhi ki no gò, akódhi nì líndrì dré adrézó gàle ásà.

¹⁴ Apóstolò Yèrusalémà na dhi ì kòyi tàle dhi, mómíyá Sàmàríyà le dhi ì ka'ì tá Giká nì kúlí dhi dre dhi, ì dré Pétèró ki amùzo Yòwànì be àyi vélé. ¹⁵ Àyi nda ì kàtsá dre dhi, ì dré tà zìzo Giká tí mómíyá ka'ibhá nda ì dré, ì kòkisúró Tírì Lólo be dhi bvò. ¹⁶ Tàko ko, Tírì Lólo nda asó tá rè dhu àyi ko. Ì kisú tá ngbà 'í bàtisimò Mírì Yésu nì rú sè dhi kòdhya. ¹⁷ Di Pétèró ì Yòwànì be dhi ì dré drígá bhàzo àyi àlo àlo títi nda ì dri gò, ì dré Tírì Lólo kisúzó.

¹⁸ Di Simónà nda kònò, mómí ì adré tá Tírì Lólo kisú àpóstolò ki drígá bhàma àyi dri dhi sè dhi dre dhi, dré làfa lèzo fèle Pétèró ì dré Yòwànì be, ¹⁹ tàzoá dhi: «Mì afè kókpà rìnyí kòdhi má dré wà, kitswálé dhya ángùdhi má dré dra drígá bhàzo dríá dhi kòkisúró Tírì Lólo be dhi bvò.» ²⁰ Di, Pétèró logó drá dhi: «Mí kòdrà túmání ámi làfa be! Tàko ko, mí kisú tá mína dhi, mí nì tá tà Giká dré adrélé afèle àngyá dhi nì gí làfa sè. ²¹ Mì tà àko Giká nì àzì kòdhi léna, ámi togó dré adrélé gyàgya Giká kandrà ko dhi sè. ²² Lè mí kòladzá di ámi togó tà kònzi mí dré kisùle 'òle kòdhi nì tà sè. Mí zi kpà tà Mírì tí, kòtrìró ámi tà kònzi nda be dhi bvò. ²³ Tàko ko, má nò dhi, ámi togó ga tà kùdzí sè bí, ìndì mí mómí 'ìle tàkònzì sè dhi 'ì.» ²⁴ Di Simónà logó dhi: «Àmi ki tàndì, mì kòzi tà Mírì tí má dré àmi, tà mì dré tàle kòdhi ki àlo kàtsáró má rú ko dhi bvò.»

²⁵ Amvolásà dhi, Pétèró ì Yòwànì be dhi ì dré Mírì Yésu nì tà ì dré nòle ìndì ì dré yìle dhi ki longózó, akódhi nì kúlí tadházó mómíyá kònàle dhi ì dré. Gò ì dré gòzo gòle Yèrusalémà na, Rúbí Tani longóbe bhà bí Sàmàríyà kya ì 'ásè.

Filípò longó Rúbí Tani Ètìyòpíyà agó àlo dhi dré

²⁶ Amvolásà dhi, ángeló Mírì àdhya dré tàzoá Filípò dré dhi: «Mí nga lile tàbhu na láti sílepi Yèrusalémà lésè lile Gázà na duku 'ásè dhi 'ásè.» ²⁷ Di Filípò dré ngàzo lile. Láti 'á dhi, ì dré drì sízo Ètìyòpíyà agó àlo dhi be. Akódhi nda tá ùníkì 'ì, ìndì mómí kàdrì Kàndákè, Ètìyòpíyà ki ópí kàdrì tòko ró dhi zàle, adrélépi làfa nì nì líkí títi dhi 'ì.* Akódhi lè tá Yèrusalémà na kitswálé Giká nì lindrì bha. ²⁸ Dré tá adrèrà'a nzìle dhi 'á dhi, lírì tá àyi tàmbírì dònjí dré adrélé sèle nì dhi na, adrélé búkù pròfètà Èsáyà àdhya nì na kúlí be dràdra. ²⁹ Gò Tírì Lólo dré tàzoá Filípò dré dhi: «Mí kisí

* 8:27 8:27 «Ùníkì» kònìdhi, agó anglé kitswálé ópí kàdrì nì àzì 'o dhi 'ì.

mi ànyi tàmàmbrìrì kòdhi làga, mì kòlìró túmání agó kòdhi be.»³⁰ Di Fìlípò dré ràzo tsàlè ànyi tàmàmbrìrì nda làga gò, agó nda ni yi adrérà'a búkù pròfétà Èsáyà àdhya ni na. Dré lizizóá tíá dhi: «Mí nì tà mí dré adrélé nàlè kòdhi ni àndu be?»

³¹ Di agó nda logó dhi: «Má ni kitswá nǎa ngíni dhya àlo kòngi àndu ni má dré ko dhi?» Di dré Fìlípò ni zìzo mbàlè lírìlé í làga tàmàmbrìrì na. ³² Tà Gíkà ni Kúlí na dré tá adrélé nàlè dhi tá tà kònìdhi 'i:

«À drì tá akódhi ànzyà gà à dré adrélé kábilígyà se lizo ába àrà adrézó liá dhi na dhi tǎni.

Ngóro kábilígyà mvá dré adrélé kíri dhya adrélépi áyi bhí re dhi kandrá dhi tǎni dhi, akódhi nzi ti ko.

³³ A nò tá akódhi móndí tàko ró gò, akódhi ni tàbvó tàzo gyägya ko.

Adhi ni kitswá akódhi ni ànzimvá ki tà tití dhi nì? Tàko ko, à tingá akódhi ni lídrì bvò drìsè dre.»†

³⁴ Gò Ètìyòpiyà agó nda dré lizizóá Fìlípò tí dhi: «Mí tà rè má dré ká: Pròfétà kòdhi adrè àdhi ni tà ta kòdhya? Adré áyi tǎndi ni tà ta, kó ngalè móndí àzya ni tà ta kòdhya?» ³⁵ Di kidhólé tà dré tá adrélé nàlè nda rú dhi, Fìlípò dré Rúbí Tani Yésu ni tà dri dhi ni longózó drá.

³⁶ I dré tá adrérà'a lile láti 'ásè dhi 'á dhi, ì dré tsàzo ànyi àrà àlo yǐ be dhi làga. Di Ètìyòpiyà agó nda dré tàzoá dhi: «Mí nò rè ká! Yǐ kó be kòdhi dhi, tà má dré kitswázó bàtìsimò do bwà ko dhi àdho tà 'i?» [³⁷ †] ³⁸ Di dré tàzoá dhi, à kòkíkí tàmàmbrìrì. Gò Fìlípò ì agó nda be dhi ì dré sizo file yǐ na gò, Fìlípò dré bàtìsimò fèzo drá. ³⁹ Di ì kápfo yǐ nda lèsè dre dhi, Mírì ni Tírì dré ndiri Fìlípò ni dòzo. Ètìyòpiyà agó nda gò véle akódhi ni no ko. Di dré gòzo adrélé lile lenzébe. ⁴⁰ Di Fìlípò ro dhi, dré gòzo áyi kisú bhàandre rú zìlè Azótò dhi na. Di dré ngàzo láti do lizo Kàyìsàríyà na, Rúbí Tani longóbe bhàandre àlo àlo títi dhi ì 'ásè.

9

Sàwúlò ladzá áyi togó Yésu ni ka'i

(A kònò kpà Tà 'òlè dhi ì 22:6-16; 26:12-18)

¹ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, Sàwúlò gò ína adrélé lalílé Mírì Yésu ni ka'ìbhá ì bvó, adrézó dràdrà kúlí ta àyi ki tà sè. Di dré ngàzo lile kòwánà ki kàdrì véna ² akódhi ni lizí, kòtìsìró wárágà ì Yúdà ànzi ki lèsámbo dzó ki kàdrì Dàmàsékè na dhi ì dré, í kònì tsa móndí àgo ró ìndì tòko ró adrèbhá Yésu ni láti lebe dhi ki kisú dhi, í kòturúró àyi agòzo àyi ìbe Yèrusalémà le be dhi bvó.

³ Di dré tá adrérà'a láti 'á, adrélé tsàlè ànyi Dàmàsékè làga dhi 'á dhi, ngádra bhù lèsè dhi dré kòzo ngbò ró ngá kazá akódhi làgàsè kúrú. ⁴ Di dré dhèzo kǐnì mi gò, kúlí yi tǎrà'a í dré dhi: «Sàwúlò, Sàwúlò, mí adrè áma mǐ pfo àdho tà sè?» ⁵ Sàwúlò lizí dhi: «Mírì, mi àdhi 'i?» Di kúlí nda logó drá dhi: «Ma Yésu mí dré mína adrélé mǐ pfole dhi 'i. ⁶ Di mí nga file bhàandre na. Kònàlè dhi, à ni tà kitswálépi mí dré dra 'òlè dhi ni ta mí dré.»

⁷ Móndyá adrèbhá tá atsí to túmání Sàwúlò be dhi ì kíkí tá àyi, adrélé tà nda ni no síbhálè be ngbo. I yi tá kúlí nda 'í, di, ì nò àyikya dhya àlo ko. ⁸ Gò Sàwúlò dré ngàzo kǐnì misè. Di, dré mǐ nzìzo dhi, kitswá tá ína ngá no bwà ko. Di à dré akódhi ni dríga rùzo, akódhi ni sèzo fizo ába Dàmàsékè na. ⁹ Gò dré adrézó kònàlè kítú na ngá no àko ró, ngá nya àko ró ìndì ngá mvu àko ró.

† 8:33 8:33 A kònò Èsáyà 53:7-8. ‡ 8:37 8:37 Wárágà Gíkà ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adrè kúlí kònì ki kisú kònwa ko: [Fìlípò tà drá dhi: «Mí kòka'í àmi togó wáyi sè dhi, mí ni kitswá bàtìsimò do.» Di agó nda logó dhi: «Má adrè ka'íá dhi, Yésu Kristo Gíkà ni Mvágó 'i.»]

¹⁰ Dàmàsékè na dhi, Yésu ni ka'ilepi àlo rú be Anànyà dhi tá be. Di ngá dré agázó akódhi mi toróbí tìni gò, Mírì dré tàzoá drá dhi: «Anànyà!» Akódhi logó dhi: «Mírì, ma kònìdhi.» ¹¹ Di Mírì tà drá dhi: «Mí nga lile láti andre rú zìle Pyà dhi na, agó àlo rú be Yùdàsì dhi bhàna. Kònàle dhi, mí lizí agó rú zìle Sàwúlò angálépi Tàrusò lésè dhi ni tà. Akódhi nda adrè tà zi má tí lókyá kònìdhi sè. ¹² Ngá agá akódhi mi toróbí tìni gò, dré agó àlo rú be Anànyà dhi ni nòzo firà'a drígá bha í dri, í kògòró ngá no be dhi bvó.» ¹³ Di, Anànyà logó dhi: «Mírì, má yi móndí bí dhi í tí tà kònzi títi agó kòdhi dré 'òle ámi mónnyá lólo Yèrusalémà na dhi í rú dhi í 'í. ¹⁴ Atsá kpà kònwa rìnyí í dré kisulé kòwànà kàdrì í véna dhi be, kitswálé mónnyá títi adrèbhá ámi zi àyi kí Mírì ro dhi kí turú dhi bvó.» ¹⁵ Di, Mírì tà Anànyà dré dhi: «Mí lì! Tàko ko, agó kòdhi dhya má dré zìle adrélé áma àzì 'o dhi 'i. A ni lí áma tà longó mónnyá sùrú twá ro dhi í dré, àyi kí ópí í dré, ìndì Ìsèrélè ànzi í dré. ¹⁶ Má ni kizà kàdrì kitswálépi dré dra nyàle áma tà sè dhi ni tadhá drá.»

¹⁷ Gò Anànyà dré lizo file Sàwúlò ni kisú dzó nda na. Dré drígá bhàzo akódhi dri, tàzoá dhi: «Áma adrúpi Sàwúlò, Mírì Yésu agálépi mí kandrà láti bhálé dhi amù ma nì, mí kògòró ngá no, ìndì mí kògaró Tírì Lólo sè be dhi bvó.» ¹⁸ Gbã kòdhwa, ngá ngóró kosyá kobhó tìni dhi dré adhézó Sàwúlò mìlèsè gò, dré gòzo adrélé ngá no. Di dré ngàzo bàtìsimò do. ¹⁹ Bvóá dhi, dré ngá nyàzo gò, gòzo rìnyí kisú.

Sàwúlò longó Rúbí Tani Dàmàsékè na

Gò Sàwúlò dré adrézó Yésu ni ka'ibhá Dàmàsékè le dhi í véna lókyá be vwàvwà ro tsà. ²⁰ Gbã lókyá nda sè dhi, dré ngàzo adrélé Yésu ni tà longó Yúdà ànzi kí lèsámbò dzó í 'àsè, adrézó tadhá dhi, Yésu nda Giká ni Mvágó 'i káyà dhi. ²¹ Mónnyá títi adrèbhá akódhi ni yi dhi kí líndrì adrè tá gàle bhwàbhwa gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Agó kòdhi tsì dhya adrélépi tá mónnyá adrèbhá Yésu kòdhi ni ka'ì Yèrusalémà na dhi kí mì pfo lavulé dhi 'i ko? Atsá kònwa kitswálé àyi nda kí turú lizo àyi íbe kòwànà kàdrì í véna ko?» ²² Di, Sàwúlò adrè tá ína atsálé rìnyí ró adrélé lile drìdrì. Adrè tá tadhá ngádra 'á dhi, Yésu Mèsíyà 'i káyà dhi gò, Yúdà ànzi Dàmàsékè le dhi ì dré kitswázó kúlí logó tíá bwà ko.

²³ Lókyá kòlavú vwàle dre dhi, Yúdà ànzi nda ì dré ngàzo ru yi kitswázó Sàwúlò ni pfo dràle dhi bvó. ²⁴ Di, Sàwúlò dré ína tà nda ni yìzo. Kítú vèsè ìndì ngátsi vèsè dhi, ì adrè tá rìle akódhi bvó bhàandre nda ni zèribàti í 'àsè, kitswálé akódhi ni pfo dràle. ²⁵ Di ngátsi àlo sè dhi, akódhi ni lebèbhá ì dré akódhi ni bhàzo kánzì na gò, akódhi ni tirízó zèribà drìsè kivi na gò, dré lapázó.

Sàwúlò tsa Yèrusalémà na

²⁶ Gò Sàwúlò dré lizo Yèrusalémà na. Kòtsa dre dhi, dré áyi tabhìzo amulé Yésu ni ka'ibhá íbe. Di, àyi títi nda ì adrè tá àyikya akódhi ni ro. Tàko ko, ì ka'ì tá ko tàle dhi, akódhi atsá Yésu ni ka'ilepi ró bàti dhi. ²⁷ Di, Bàrànába dré ína akódhi ni drìzo lizo ába àpòstolò í véna. Gò dré Sàwúlò nò tá Mírì Yésu láti 'á, ìndì Mírì tà tá tà akódhi dré ngíni ya dhi kí titízó àyi dré. Dré kpà Sàwúlò longó tá Yésu ni tà tirì àko Dàmàsékè na ngíni ya dhi ni titízó. ²⁸ Di ì dré Sàwúlò ni ka'izo dòle adrélé túmání àyi íbe. Akódhi adrè tá tatsíle Yèrusalémà 'àsè, Mírì ni tà longóbe tirì àko. ²⁹ Adrè tá kpà tà ta ìndì tà kayí Yúdà ànzi adrèbhá Gíríkì ti ta dhi íbe. Di, àyi nda ì dré ngàzo adrélé láti nda kitswázó akódhi ni pfo dràle. ³⁰ Di Sàwúlò ni adrúpi Yésu ni ka'ibhá dhi ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré akódhi ni drìzo lizo ába Kàyìsàríyà na gò, mùzoá lile Tàrusò na.

³¹ Di Yésu ni ka'ibhá títi bvó Yúdáyà àdhya na, Gálíláyà àdhya na, ìndì Sàmàríyà àdhya na dhi í tá tà kídríkìdrì íbe àyi kòfalé móndí àruka íbe. Giká adrè tá àyi kí tìmbà àyi kí tà ka'íka'ì na. Í adrè tá lizólé, adrélé tà 'o Mírì ni ròma na, ìndì Tírì Lólo ni rìnyí sè, adrézó lile ába drìdrì.

Pétèro 'o tà línđrígá ró dhi i Lídà na ìndì Yópè na

³² Pétèro dré tá adrérà'a tatsilé àrà twátwa i 'ásè dhi 'á dhi, tsa tá Yésu ni ka'ìbhá bhàandre Lídà àdhya na dhi ki no. ³³ Kònàle dhi, dré agó àlo rú be Ayinéyà, adrélépi pá be àbvò ro dhi ni kisúzó. Akódhi nda ayí tá lánká na kóná nzi-drì-na. ³⁴ Dì Pétèro dré tàzoá drá dhi: «Àyinéyà, Yésu Krísto tidrí mi dre! Mí nga ámi kíndri pa!» Gbă kòdhwa, akódhi nda dré ngàzo trà kuru. ³⁵ Dì mónđyá títi adrèbhá tá Lídà le ìndì Sàronà le dhi ì dré akódhi ni nòzo gò, ì dré àyi ki togó adzázó Mírì véle.

³⁶ Anyi àrà nda làgana, bhàandre Yópè àdhya na dhi, tòkó àlo Yésu ni ka'ilepi, rú be Tàbità dhi tá be. (Rú nda kòdhi adrè leá tàle Gírìkì ti sè dhi «Dòrúka».*) Akódhi nda adrè tá ngbú adrélé tà dóro 'o, adrézó kpà ngá fe lemerèbhá i dré. ³⁷ Dì lókyá nda sè dhi, dré dhèzo drà be gò, dré dràzo. Dì akódhi ni rúbhá dzìzo gò, dòzoá bhàle dzó àlo dhi ni 'a kile kurú na dhi na. ³⁸ Yópè nda ànyi Lídà làga. Dì Yésu ni ka'ìbhá Yópè le dhi ì kòyi Pétèro tá Lídà na dhi dre dhi, ì dré àgo rì dhi ki mùzo akódhi ni ti lizí, tàzoá dhi: «Mí kàlì mbèlè àma véle wà!»

³⁹ Dì Pétèro dré ngàzo lile túmání àyi íbe. Kòtsa dre dhi, ì dré akódhi ni drìzo mbàzo ába dzó 'a kile kurú na nda na. Tàyítokó títi dhi ì dré ngàzo àyi ki totó ànyi akódhi làgàsè adrélé àwó ngo, adrézó kítá twátwa Tàbità nda dré tá dhìle dré rè dhu adrérà'a túmání àyi íbe dhi 'á dhi ki tadhá drá. ⁴⁰ Gò Pétèro dré mónđyá títi nda ki 'òzo pfòle kivì na. Dré àyi kórókó titìzo, tà zìzo Gíká tí gò, àyi alázo àbvò nda véle tàá dhi: «Tàbità, mí nga!» Dì akódhi nda dré mǐ nzìzo Pétèro ni no gò, ngàzo liríle. ⁴¹ Pétèro dré akódhi ni drígá rùzo gò, akódhi ni tingázó kuru. Dré Yésu ni ka'ìbhá ki azízó tàyítokó íbe, Tàbità nda ni tadházó àyi dré lídrì ro. ⁴² Dì tà nda ni rúbí dré la'úzó bhàandre wáyi Yópè àdhya 'ásè gò, mónđí zyandre dhi ì dré Mírì Yésu ni ka'izo. ⁴³ Gò Pétèro dré adrézó Yópè na lókyá be vwàvwà ro, agó àlo rú be Símónà, kíní nyìlepi dhi bhàna.

10

Kòrùnèlìyò zi Pétèro í bhàna

¹ Agó àlo rú be Kòrùnèlìyò dhi tá bhàandre Kàyisàriyà àdhya na. Akódhi nda tá Rómà ki sòdá adrélé zìle Itàliyà àdhya ró dhi ki kàdrì 'i.* ² Akódhi i mónđyá títi akódhi ni dzó lé dhi íbe dhi, ì adrè tá tròle Gíká ni tà rú, adrézó kpà akódhi ni ro. Adrè tá ngá fe rà mónđí lemerè ro dhi i dré, adrézó kpà tà ta Gíká be landè àko ró. ³ Kítú àlo, ànyíanyi sàà na kítú rírì àmvolèsè dhi sè dhi, ngá agá tá akódhi mi toróbí tìni. Akódhi nò ángéló àlo Gíká àdhya ngádra 'á afírà'a í véle, tàá í dré dhi: «Kòrùnèlìyò!» ⁴ Dì dré ángéló nda ni nòzo dhi tirì dré gò, lizízóá títi dhi: «Mírì, àdho tà 'i?» Ángéló nda logó drá dhi: «Tà mí dré zìle Gíká tí dhi i túmání ngá mí dré fèle lemerèbhá i dré dhi íbe dhi ì mbà tsàle Gíká kandrà gò, akódhi dré ámi tà kisúzo. ⁵ Dì nyànomvá dhi, mí mù mónđí lile Yópè na, agó rú be Símónà adrélé kpà rú zìle Pétèro dhi ni azí. ⁶ Akódhi nda adrè ayíle kíní nyìlepi àlo rú be Símónà dhi bhàna, yìandre mìle.» ⁷ Dì ángéló tà tàlepi akódhi dré nda kòlì dre dhi, Kòrùnèlìyò dré àyi mǎràbà rì dhi ki azízó túmání sòdá àlo adrélépi tá tà 'o í dré, adrélépi kpà tròle Gíká ni tà rú dhi be. ⁸ Dré tà títi lavúbhá nda ki titízó àyi dré gò, àyi ki mùzo lile Yópè na.

Ngá agá Pétèro mi toróbí tìni

⁹ Kítú bvóá dhi sè, ànyíanyi kítú rírì sè, dhya mùle nda ì dré tá adrérà'a láti 'á ànyi Yópè làga dhi 'á dhi, Pétèro dré mbàzo dzó drì be kpàkpà dhi drìna, adrélé tà ta Gíká

* **9:36** 9:36 Rú «Tàbità» Ebèrè ti sè kònìdhi, ìndì rú «Dòrúka» Gírìkì ti sè kònìdhi, adrè leá tàle dhi «lóbha».

* **10:1** 10:1 Rómà ki sòdá ki kàdrì kònìdhi tá sòdá ànyíanyi nyadhi-nzi dhi i drìle.

be.† 10 Tàbirí dré akódhi ni 'òzo gò, dré adrézó ngá le nyàle. A dré tá adrérà'a ngá ladhi drá dhi 'á dhi, ngá dré afízó akódhi dri toróbí tìni. 11 Akódhi dré nòzoá dhi, bhù lanzí ru dre gò, dré ngá ngóro kítá pìpì gú rùle ti ni su dhi i 'àsè dhi tìni dhi ni nòzo adrérà'a asilé bvò dri. 12 Kítá nda na dhi tá kà'wá pá be su dhi ki kárá twátwa dhi i, tùmání kà'wá adrébhá àyi ki se agáti sè dhi ki kárá twátwa dhi íbe, ìndì àrí ki kárá twátwa dhi íbe. 13 Gò kúlí àlo dhi dré tàzoá drá dhi: «Pétèró, mí nga àyi ki tupfú nyàle!» 14 Di, Pétèró logó dhi: «Mírì, tàdzí ko! Tàko ko, má nya ngá ndì ró tatrítrí kúlí dré adréle logálé dhi ki àlo tàdzí ko.»‡ 15 Di kúlí nda dré gòzo tàá drá dhi: «Mí zi mína ngá Giká dré temvéle dre dhi ndì ró ko.» 16 Tà nda dré ru 'òzo kònini vèsè be na gò, kítá nda ni dòzo bhù na.

17 Di Pétèró ni drì dré abízó tà nda sè gò, dré adrézó lizíá í léna ngalè ngá í dré nòle nda adré tá leá tàle ngini ya dhi. Gbã lókyá nda sè dhi, dhya Kòrùnèliyò dré tá mùle nda ì dré Simónà ni bhà lizízó, atsázó dzó nda tí. 18 Gò ì dré kúlí yòzo, lizízóá ngalè Simónà adréle kpà rú zìle Pétèró dhi adré ayilé dzó nda na yà dhi.

19 Di Pétèró dré rè dhu adrérà'a ngá í dré nòle nda ni tà kisù dhi 'á dhi, Tirí Lólo dré tàzoá drá dhi: «Mí yi rè ká! Ago na dhi ì adré ámi nda. 20 Di mí nga síle àyi véna, mì kòlìró tùmání àyi íbe tà kayí àko ró. Angyá ko, má mù àyi ma.» 21 Di Pétèró kòsi dzó nda drìlèsè dre dhi, dré tàzoá àgo nda ì dré dhi: «Ma kònidhi dhya mì dré adréle ndàle dhi 'i. Mì alì kònwa àdho tà sè?» 22 Di ì logó drá dhi: «Sòdá ki kàdrì rú be Kòrùnèliyò dhi amù àma nì. Akódhi nda mómí gyàgya, adrélepi Giká nì ro dhi 'i. Yúdà ànzi títi dhi ì adré akódhi ni rú ta dóro. Angéló lólo Giká àdhya tà drá dhi, kòzi mi í bhàna ámi kúlí ki yìzo dhi bvó.» 23 Di Pétèró dré àyi ki azízó ayilé dzó nda lé.

Pétèró ì Kòrùnèliyò bhàna

Drùbhì sè dhi, Pétèró ì dré ngàzo lile àyi íbe tùmání Yésu ni ka'ìbhá àruka Yópè lèsè dhi íbe. 24 Kítú bvóá dhi sè dhi, ì dré tsàzo Kàyisàriyà na. Kòrùnèliyò kimó tá àyi aró i àyi arúpi kákà dhi íbe gò, ì dré adrézó àyi ki letè. 25 Di Pétèró dré tá adrérà'a fìle bhà'álé nda na dhi 'á dhi, Kòrùnèliyò dré alìzo adhéle akódhi pá, kitswálé akódhi ni lindrì bha. 26 Di, Pétèró dré ína akódhi ni tingázó, tàzoá drá dhi: «Mí nga. Ama tàndi, ma kókpà mómí 'i mí tìni.» 27 Di Pétèró ì dré tà titízó akódhi be gò, dré fizo mómíyá zyandre ru kimóbhá nda ki kisú dzó na. 28 Gò dré tàzoá àyi dré dhi: «Àmi títi, mì nì tàle dhi, Yúdà ànzi ki tatrítrí kúlí adré ru sùma mómí sùrú twá ro dhi íbe dhi ni logá àyi dré dhi be. Tatrítrí kúlí nda adré kpà fìma àyi bhàna dhi nì logá. Di, Giká tadhá ína má dré dhi, má kòzi dhya àlo ndì ró yà, kó ngalè mómí temvéle ko dhi ró yà dhi ko. 29 Àsà dhi, mì dré áma azízó dhi, má alì ndiri tà kayí àko ró. Má adré di àmi ki lizí, mì azí ma àdho tà sè?»

30 Di Kòrùnèliyò logó dhi: «Lavú dre kítú na, sàà na kítú rírì àmvolèsè dhi sè dhi, má adré tá tà ta Giká be áma dzó kònidhi 'á. Gbã kòdhwa, agó àlo kítá íbe lagulagu ró dhi dré agázó má kandrá, 31 tàá má dré dhi: «Kòrùnèliyò, Giká yi tà mí dré zìle í tí dhi i 'í. Tivì kpà ngá mí dré fèle lemerèbhá i dré dhi i ko. 32 Di mí mù mómí lile Yópè na, Simónà adréle kpà rú zìle Pétèró dhi ni azí. Akódhi nda adré ayilé Simónà kíní nyìlepi dhi bhàna, yìandre mìle.» 33 Di gbã lókyá nda sè dhi, má dré mómí mùzo lile ámi azí. Mí 'o dóro alìzo. Di nyànomvá dhi, àma títi ni i Giká kandrá, kitswálé tà títi Mírì dré tàle mí kòtà àma dré dhi ki yi.»

Pétèró longó Rúbí Tani mómí sùrú twá ro dhi i dré

34 Gò Pétèró dré ngàzo tàá àyi dré dhi: «Nyànomvá dhi, má nì tàle dhi, Giká adré mómí ki no twátwa ko dhi be. 35 Be ró dhi, adré ína mómí sùrú títi i lèsè adrébhá

† 10:9 10:9 Kínó lèsè Isèrèlè ànzi ki bvò na dhi, à adré tá dzó ki drì ledé kpàkpà, à kòkitswáro mbàle líríle lovólé kònàle be dhi bvó. ‡ 10:14 10:14 A kònò Lèvitíkè 11:1-47; Ezèkyèlè 4:14.

áyì ro, adrèbhá kpà tà gyǎgya 'o dhi ki ka'ì kòdhyà. ³⁶ Giká nda amù Rúbí Tani àma, Ìsèrèlè ànzì ì vélé longózóá àma dré dhi, mà ni kitswá adrélé tà kídrikídri íbe àma kòfalé í be Yésu Krísto sè. Yésu Krísto nda mónnyá títi dhi ki Mírì 'i. ³⁷ Ami ki tàndì, mì nǐ tà títi ru 'obhá Yùdáyà na kidhólé Gàliláyà lésè, bàtísimò Yòwánì dré tá longólé dhi àmvolésè dhi ì be. ³⁸ Mì nǐ tàlè dhi, Giká zì tá Yésu Nàzàrètà lésè nda gò, Tírì Lólo fèzo drá rǐnyí be dhi be. Dì Yésu nda dré tatsízó tà dóro 'obe ìndì mónnyá títi Dzaborò dré tá atólé í pálé dhi ki tidríbe. Tàko ko, Giká tá tùmání akódhi be. ³⁹ Ama dhya tà títi akódhi dré 'òle Yúdà ànzì ki bvò na ìndì Yèrúsalemà na nda ki nobhá mǐ sè dhi 'i. A tidí tá akódhi dràlè fa kipakipa dri. ⁴⁰ Dì, kítú ni na sè dhi, Giká dré ína akódhi ni tingázó dràdrà lésè gò, akódhi ni 'òzo móndí ì dré nòlè. ⁴¹ Mónnyá títi dhi ì nò tá akódhi ko. Ngbà 'í àma Giká dré tá zìlè drìdrì kitswálé tà nda ki no dhi ì, mà nò akódhi àma. Akódhi ni ngàma dràdrà 'àsè dhi àmvolésè dhi, mà nya ngá ìndì mà mvu ngá tùmání akódhi be dhi àma. ⁴² Dì akódhi lazí tà àma dri tàzoá dhi, mà kàdré áyì tà longó móndí ì dré adrézó tadhá dhi, ì dhya Giká dré bhàlè adrélé mónnyá títi lídrì ro ìndì dràbhá dre dhi ki tàbvó tàlèpi ró dhi 'i. ⁴³ Pròfètà títi dhi ì longó tá akódhi nǐ tà tàzoá dhi, Giká ni mónnyá títi dra akódhi ni ka'ìbhá dhi ki tàkonzì tri akódhi ni rú sè.»[§]

Móndí sùrú twá ro dhi ì kisú Tírì Lólo

⁴⁴ Pètèró dré rè dhu adrèrà'a tà nda ki ta dhi 'á dhi, Tírì Lólo dré asízó mónnyá títi adrèbhá akódhi ni yi nda ki asó. ⁴⁵ Dì mónnyá ka'ìbhá Yúdà ànzì ró alìbhá tá tùmání Pètèró be dhi ì kònò, Giká kutú tá kókpà Tírì Lólo móndí sùrú twá ro dhi ì dri dhi dre dhi, áyì ki líndrì dré gázo bhwábhwa. ⁴⁶ Tàko ko, ì yi tá áyì nda ì adrèrà'a ti twátwa ki ta, adrézó Giká ni rú bha kùlè dhi 'í. Gò Pètèró dré tàzoá dhi: ⁴⁷ «Àdhi ni kitswá bàtísimò dòma yǐ sè dhi ni logá mónnyá kòni ì dré dhi nǐ? Angyá ko, ì kisú àyikya Tírì Lólo àmakya tǐni.» ⁴⁸ Dì dré tàzoá dhi, à kòfè bàtísimò áyì dré Yésu Krísto ni rú sè. Gò ì dré Pètèró ni ti lizízó, kàdréro dhu rè áyì véna lókyá tsà sè.

11

Pètèró ngi tà í dré 'òle dhi ki àndu

¹ Gò àpóstolò ì mónnyá ka'ìbhá Yùdáyà na dhi íbe dhi ì dré yǐzoá tàlè dhi, móndí sùrú twá ro dhi ì kisú kókpà Giká ni kúlí dre. ² Dì Pètèró kòlì tsàlè Yèrúsalemà na dre dhi, mónnyá ka'ìbhá Yúdà ànzì ró dhi ì dré dhèzo adrélé akódhi ni ndrì, ³ adrézó tàà dhi: «Mí fì mína móndí lwàlè ko dhi ì bhàna gò, mí dré ngá nyàzo tùmání àyì íbe!»

⁴ Dì Pètèró dré ngàzo tà títi lavúbhá nda ki títi áyì dré mǐbhalé tí, tàzoá dhi: ⁵ «Má tá mána bhàandre Yópè àdhya na. Kítú àlo, má dré tá adrèrà'a tà ta Giká be dhi 'á dhi, ngá dré afízó má dri toróbí tǐni. Má nò tá ngá ngóro kítá pǐpǐ gú rùlè ti ni su dhi ì 'àsè dhi tǐni dhi adrèrà'a asilé bhù lésè atsálé má vélé. ⁶ Má kòbhe mǐ ngá kítá nda léna dhi ki no dre dhi, má dré kà'wá pá be su dhi ki kára twátwa dhi ki nòzo, tùmání kà'wá mbì lésè dhi íbe, kà'wá adrèbhá áyì ki se agátì sè dhi íbe, tsàlè àrì íbe. ⁷ Gò má dré kúlí yǐzo tàà má dré dhi: «Pètèró, mí nga áyì ki tupfú nyàlè!» ⁸ Dì má dré logózóá dhi: «Mírì, tàdzí ko! Tàko ko, ngá ndǐ ró àma ki tatrítrí kúlí dré adrélé logalé dhi ki àlo afí rè má sílè tàdzí ko.» ⁹ Dì kúlí nda dré gòzo tàà bhù lésè dhi: «Mí zì mína ngá Giká dré temvéle dre dhi ndǐ ró ko.» ¹⁰ Tà nda dré ru 'òzo kònìni vésè be na gò, ngá títi nda ki dòzo bhù na.

¹¹ Gbá lókyá nda sè dhi, àgo na tá amùlè má vélé Kàyìsàriyà lésè dhi ì dré áyì ki kikízó dzó mà dré tá adrézó lána dhi tí. ¹² Gò Tírì Lólo dré tàzoá má dré dhi, mà kòlì tùmání àyì íbe tà kayí àko ró. Dhya ka'ìbhá nzi-drì-àlo kòni ì dré kpà lizo tùmání má

be gò, mà dré fizo agò àlo rú be Kòrùnèliyò dhi ni dzó na. ¹³ Gò akódhi nda dré í nò tá ángeló agàrà'a í kandrà áyi dzó lé ngíni ya dhi ni titízó àma dré. Tà dhi, ángeló nda tà tá í dré dhi: <Mí mù mómí lile Yópè na Símónà adréle kpà rú zìle Péteró dhi ni azi. ¹⁴ A ni kúlí longó àmi dré mómíyá tíí àmi dzó lé dhi íbe gò, mì dré lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisúzó kúlí nda sè.> ¹⁵ Di má dré kidhórà'a tà ta Kòrùnèliyò nda i dré dhi 'á dhi, Tírí Lólo dré asízó àyi ki asó ngóro dré tá asílè àma ki asó kítú Pàtèkótè àdhya tú dhi tìni. ¹⁶ Gò kúlí Mírì dré tá tàle dhi dré agázó má léna. Akódhi tà tá dhi: <Yòwánì fè tá ína bàtìsimò yí sè. Di, mì ni àmikya bàtìsimò kisú Tírí Lólo sè.>* ¹⁷ Di Gíkà fè kó àyi dré Tírí Lólo àlo nda í dré afèle àma Mírì Yésu Krísto ni ka'ìbhá i dré dhi kòdhya dhi, ma di tá mána àdhi 'i, kitswálé tà Gíkà dré tá lèle 'òle dhi ni kíkí dhi?»

¹⁸ Di i kòyi tà nda i dre dhi, i dré kúlí tayízó gò, i dré Gíkà ni rú bhàzo kùle, tàzoá dhi: «Kàdré kònìni dhi, Gíkà nzi di kókpà láti mómíyá sùrú twá ro dhi i dré, i kòladzàró àyi ki togó lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú.»

Ekèlézyà Atìyòkíyà na dhi

¹⁹ Mómíyá ka'ìbhá ayíbhá àyi ki mì pòma Sètèfànò ni dràma àmvolèsè dhi ni tà sè dhi, i lè tá byá bvò Fòwínìkè àdhya na, tùrù Kìpìrò àdhya na, ìndì bhàandre Atìyòkíyà àdhya na.† Ayi nda i adré tá ngbà 'í Gíkà ni kúlí longó Yúdà ànzi i dré. ²⁰ Di, àyi ki àruka angábhá Kìpìrò lésè ìndì Kìrénè lésè dhi i dré àyikya lizo Atìyòkíyà na gò, kidhólé adréle tà ta mómíyá sùrú twá ro dhi i dré, adrézó Rúbí Tani Mírì Yésu ni tà dri dhi ni longó àyi dré.‡ ²¹ Gíkà ni rinyí tá tùmání àyi íbe gò, mómíyá zyandre dhi i dré àyi ki togó adzázó Mírì vélé, akódhi ni ka'ì.

²² Mómíyá Ekèlézyà Yèrúsalmà àdhya lé dhi i kòyi rúbí nda dre dhi, i dré Bàrànába ni mùzo lile Atìyòkíyà na. ²³⁻²⁴ Akódhi nda tá mómíyá dóro gàlepi Tírí Lólo sè, adrélepi kpà tà ka'ìka'ì íbe kàdrì dhi 'i. Di kòtsa Atìyòkíyà na dre dhi, dré nòzoá dhi, Gíkà bhà tá àyi togó tani mómíyá ka'ìbhá nda i rú dre gò, dré lenzézó ásà. Gò dré àyi ki kodzózó tíí tàzoá dhi, i kàdré tròle Mírì ni tà rú togó wáyi sè. Di mómíyá zyandre lavúlé dhi i dré Mírì Yésu ni ka'izo gò, i dré ru amúzó mómíyá ka'ìbhá kònàle nda íbe.

²⁵ Amvolásà dhi, Bàrànába dré lizo Sàwúlò ni nda Tàrúsò na. ²⁶ Kòkisú akódhi dre dhi, dré akódhi ni adrìzo agòzo ába Atìyòkíyà le. Di àyi nda i dré adrézó ru kimó mómíyá zyandre Ekèlézyà le dhi íbe, adrézó àyi ki tadhá kóná àlo. Atìyòkíyà nda 'á dhi, à kidhó tá adréle Yésu ni lebhá ki zi Krísto ni ka'ìbhá i ró.

²⁷ Lókyá nda sè dhi, pròfètà àruka i dré angázó Yèrúsalmà lésè atsálé Atìyòkíyà 'a. ²⁸ Ayi ki àlo rú be Agábò dhi dré ngàzo longóá Tírí Lólo ni rinyí sè dhi, kàràbhò kàdrì dhi ni dhe bvò wáyi Rómà ki òpì zàle dhi 'àsè. (Di Kàràbhò nda dhe tá Rómà ki ópì kàdrì, Kàlàwùdíyò ni lókyá 'á bàti.) ²⁹ Di mómíyá ka'ìbhá Atìyòkíyà le dhi i dré ru yizo tàzoá dhi, i ni àyi ki ngá lokó ngóro àyi àlo àlo tíí dhi i dré kitswálé 'òle dhi tìni gò, mùzoá àyi ki adrúpi Yésu ni ka'ìbhá Yúdáyà na dhi ki ledé. ³⁰ Gò i dré 'òzoá kònìni. I dré Bàrànába ki mùzo Pólò be ngá nda ki adzí Ekèlézyà Yèrúsalmà na dhi ni bhàgo i véna.

12

A pfu Yàkòbhò dràle, ìndì à ru Péteró bhèle bádzó na

* **11:16** 11:16 A kònò Tà 'òle dhi i 1:5. † **11:19** 11:19 «Atìyòkíyà» kònìdhi tá bhàandre kàdrì Rómà ki òpì ni bvò Siriyà àdhya drìle dhi 'i. ‡ **11:20** 11:20 Mómíyá Rúbí Tani longóbhá kònì ki àruka i angá tá bhàandre Kìrénè àdhya bvò Libiyà àdhya lé, bvò kàdrì Afríkà àdhya lé dhi lésè.

¹ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, ópí Eródè Agùrípà dré kidhózó adrélé Yésu ni ka ìbhá àruka ki mǐ pfo.* ² Dré Yàkóbhò, Yòwánì ni adrúpi ni 'òzo pfùle dràle sápi sè. ³ Kònò tà nda 'o tá Yúdà ànzi ki togó adrélé kiníle dhi dre dhi, dré kpà Péteró ni 'òzo rùle. 'O tá tà nda gwányá Mápà tàkú àko dhi àdhya tú. ⁴ Di kò'o akódhi rùle dre dhi, dré akódhi ni bhèzo bǎdzó na gò, sòdá mudrí-drì-nzi-drì-àlo tukùle su su dhi ki bhàzo adrélé akódhi ni likí. Adré tá kisùá dhi, í ni akódhi ni 'o apfòle tàbvó tàle mónnyá títi i kandrá gwányá Pásikà àdhya àmvolésè. ⁵ Di, à dré tá adrérà'a Péteró ni likí bǎdzó na dhi 'á dhi, mónnyá ka ìbhá dhi i adré tá àyikya tà zi Giká tí togó wǎyi sè akódhi dré.

Mírì 'o Péteró apfòle bǎdzó lésè líndrígá ró

⁶ Kítú Eródè dré tá adrézó 'òle Péteró ni tàbvó ta dhi ni ngátsi sè dhi, Péteró adré tá ayí ko sòdá rǐ dhi i kòfalé bǎdzó na. A adrò tá akódhi nyírì rǐ dhi i sè. Sòdá àruka i adré tá àyi ki totó bǎdzó nda tí, adrélé bǎdzó likí. ⁷ Gbǎ kòdhwa, ángéló Mírì àdhya dré agázó Péteró kandrá gò, ngádra dré kòzo ngá kazá dzó 'a kùle nda na. Ángéló nda dré akódhi ni gbúlú sàzo akódhi ni torózó ayí lésè gò, tàzoá drá dhi: «Mí nga mbèlè!» Gò nyírì dré adàzo akódhi drígásè. ⁸ Di ángéló nda dré tàzoá drá dhi: «Mí 'i ámi káfà ámi kípíle 'á, ámi kámókà ki tosózó.» Di Péteró dré 'òzoá ngóro tàle í dré dhi tíni. Gò ángéló dré tàzoá drá dhi: «Mí asó ámi kítá kidhì àdhya, mí kàlìró má vésè.» ⁹ Di Péteró dré dhèzo akódhi bvó adrélé akódhi ni lebè. Nǐ tá ko tàle dhi, tà ángéló nda dré adrélé 'òle dhi tá tà tàndi 'i dhi. Adré tá ína kisùá dhi, ngá agá tá í mi toróbí tíni. ¹⁰ I dré àrà ni àlo ìndi rǐ ni sòdá i dré tá adrézó bǎdzó likí dhi ki lavúzó gò, i dré tsàzo dzóti kàdrì aya ró adrézó pfòle 'àsà bhàandre na dhi kandrá. Di dzóti nda dré ru nzizo áyi tà sè àyi dré, gò i dré pfòzo. I kòlì láti 'àsè vwàle tsà dre dhi, ángéló nda dré ndiri Péteró ni tayízó.

¹¹ Kùdù ro dhi, Péteró dré ína tà nda ni atógyàzo, tàzoá dhi: «Nyànomvá dhi, má nǐ bàti tàle dhi, Mírì amù áyi ángéló áma apá Eródè drígásè, ìndi tà títi Yúdà ànzi i dré tá lèle 'òle má rú dhi i lésè dhi dre dhi.»

¹² Di tà nda kòfi Péteró drina dre dhi, dré lizo Màriyà, Yòwánì Márokò ni andre ni dzó na. Kònàle dhi, móndí zyandre dhi i kimó tá ru adrélé tà zi Giká tí. ¹³ Akódhi kòga dzóti adrézó file kivi lésè dhi dre dhi, mvátòkò àlo màràbà ro rú be Ródà dhi dré áyi kisízó ànyi dzóti nda làga. ¹⁴ Kòyi Péteró ni kúlì nìle kyá dre dhi, dré áyi tapízó ràle dzó na dzóti nzi àko ró togó kìnì dré gò, dré longózóá mónnyá títi dzó lé dhi i dré dhi: «Péteró kivi na dzó tí.» ¹⁵ I logó drá dhi: «Ngá kizá mi nǐ!» Di, gò táá rǐnyí sè dhi: «Tà bàti 'i!» I gò táá dhi: «Kòdhi akódhi ni líndrì 'i.» ¹⁶ Di, Péteró dré ína gòzo adrélé dzóti ga. I kònzi akódhi ni no dre dhi, àyi ki líndrì dré gàzo bhwǎbhwa. ¹⁷ Di Péteró dré drígá bhàzo kuru àyi ki kúlì kikízó gò, dré Mírì 'o tá i apfòle bǎdzó lésè ngíni ya dhi ni titízó àyi dré. Gò tàzoá dhi: «Mí longó tà kòdhi Yàkóbhò i dré àma ki adrúpi àruka títi dhi íbe be.»† Gò dré pfòzo lile àrà àzya na.

¹⁸ Ngá kòwa dre dhi, sòdá adrèbhá tá bǎdzó likí nda ki drǐ dré abízó nyǐnyi gò, i dré adrézó lizíá àyi kòfalésè ngalè àdho tà 'o tá Péteró ni ya dhi. ¹⁹ Di Eródè dré móndí ki mùzo lile akódhi ni nda gò, i dré àyikya kisúzóá ko. Di dré sòdá adrèbhá bǎdzó likí nda ki lizízó tà tàndi ró gò, àyi ki 'òzo tupfùlé todràle.

Eródè Agùrípà ni dràma

* **12:1** 12:1 «Eródè Agùrípà» kònìdhi tá Eródè Kàdrì dhi ni toyó 'i. (A kònò Lúkà 1:5.) Akódhi tá ópí ro bvò Yúdáyà àdhya, Sàmàriyà àdhya, Gàliláyà àdhya, Pèráyà àdhya, Ituráyà àdhya, Tràkònitì àdhya ìndi Abilènè àdhya i drǐle. † **12:17** 12:17 A adré kisùá dhi, Yàkóbhò kònìdhi tá Yésu ni adrúpi, atsálépi Ekèlézyà ni bhàgo ki àlo ró dhi 'i. A kònò Tà 'òle dhi i 15:13; 21:18.

Amvolásà dhi, ópí Eródè dré ngàzo bvò Yùdáyà àdhya lésè lile adrélé Kàyisàriyà na lókyá be vwàvwà ro. ²⁰ Akódhi ni togó adré tá aswálé móndyá bhàandre Tírè kya Sídónà be dhi i 'àsè dhi i rú. Di àyi nda i dré ru yìzo, móndí ki mùzo lile Eródè ni ti lizi, tà kàdrìkàdrì kàdrérò àyi kòfalé akódhi be be dhi bvó. Angyá ko, àyi ki mányàngá wáyì dhi adré tá apfòle ópí nda ni bvò lésè. Di dhya mùle nda i dré ru yìzo Eródè ni dzó likìbhá ki kàdrì rú be Bálástò dhi be gò, kítú tà tàzo Eródè be dhi ni bhàzo.

²¹ Kítú bhàle nda sè dhi, Eródè dré àyi kítá ópí àdhya ki tosózó í rú, lirízó àyi lirírà òpì àdhya dri gò, kúlí dò tàle móndyá títi i kandrà. ²² Di i dré ngàzo adrélé loyóá dhi: «Kúlí kònìdhi móndí kya 'i ko! Be ró dhi, giká àlo dhi àdhya 'i!»[†] ²³ Gbã kòdhwa, ángéló Mírì àdhya dré Eródè ni tswàzo, dré tá lindrì fèle Giká dré ko dhi sè. Gò pírólo i dré akódhi ni nyàzo gò, dré dràzo.

²⁴ Di, Giká ni kúlí adré tá ina ayílè lile drìdrì. ²⁵ Bàrànába i Sàwúlò be dhi i kò'o àyi ki àzì akílè Yèrúsalemà na dre dhi, i dré Yòwànì adrélé kpà rú zìle Márokò dhi ni drìzo, gòzo akódhi be Atiyòkiyà na.

13

A mù Bàrànába i Sàwúlò be lile Giká ni àzì 'o

¹ Èkèlézyà Atiyòkiyà àdhya lé dhi, pròfétà i tà tadhábhá íbe dhi i tá be. Ayi nda i tá: Bàrànába, Sìmèyónà (adrélé kpà rú zìle Móndí nì dhi), Lùkiyò (angálèpi Kirénè lésè dhi), Mànàyénè (i dré mbàzo ópí Eródè Atipà be dhi), tsàle Sàwúlò.* ² Kítú àlo, i dré tá adrérà'a tàbirì mvo, adrézó lèsámbo 'o Mírì ni rú sè dhi 'á dhi, Tírì Lólo dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì bhà Bàrànába i Sàwúlò be twá má dré, i kàdrérò àzì má dré àyi ki azízó 'oá dhi ni 'o.» ³ Di i kòmvo tàbirì tà zìzo Giká tí dre dhi, i dré drígá bhàzo àyi rì nda i dri gò, àyi ki mùzo lile Giká ni àzì 'o.

Bàrànába i Sàwúlò be dhi i lè tùrù Kìpìrò àdhya na

⁴ A kòmù Bàrànába i Sàwúlò be Tírì Lólo ni rìnyí sè dre dhi, i dré sizo tsàle bhàandre rú zìle Sèlèwùkiyà dhi na, yìandre mìle. Kònàle dhi, i dré mbàzo bwátù na lile tùrù Kìpìrò àdhya na. ⁵ I kòtsa bhàandre rú zìle Sàlámì dhi na dre dhi, i dré kidhózó adrélé Giká ni kúlí longó Yúdà ànzi ki lèsámbo dzó i 'àsè. Yòwànì Márokò tá àyi íbe gò, dré adrézó àyi ki ledé àzì sè.

⁶ I dré lavúzó tùrù nda 'àsè tsàle bhàandre rú zìle Páfò dhi na. Kònàle dhi, i dré ru kisúzó Yúdà mvá àlo rú be Bàràyèsù dhi be. Akódhi nda tá kódzógó 'i, ìndì pròfétà kinzò ro dhi 'i. ⁷ Adré tá tròle gùvèrènerè tùrù nda àdhya, rú be Sèrùgíyò Pólò dhi rú. Gùvèrènerè nda tá móndí tà nìlepi bì dhi 'i. Di dré Bàrànába ki azízó Sàwúlò be, kitswázó Giká ni kúlí yi àyi tí. ⁸ Di, kódzógó Èlúmà (adrélé kódzógó ni rú zi Gírìkì ti sè dhi tíni) nda dré ina ngàzo adrélé ligilé àyi íbe, adrézó láti nda gùvèrènerè nda ni litízó, kòka'iró Yésu ko dhi bvó. ⁹ Di Sàwúlò adrélé kpà rú zìle Pólò, gàlepi Tírì Lólo sè dhi, dré mì tingbózó Èlúmà dri gò, ¹⁰ tàzoá drá dhi: «Mì, Dzáborò ni mvá adrélépi móndí ki lití túrúpfú sè dhi 'i, ìndì tà gyàgya títi dhi ki kàribhá 'i! Mí kitswá mína Mírì ni tà gyàgya ki ladzama atsálé kinzò ro dhi ni tayí ko. ¹¹ Di mí yi rè ká! Nyànomvá dhi, Mírì bhà àyi drígá mí rú dre. Mí ni atsá mì kùdúkùdu ró gò, mí dré kitswázó ngádra kítú àdhya ni no bwà ko lókyá be vwàvwà ro.» Gbã kòdhwa, Èlúmà ni mì dré sàzo gò, tínimvá dré gòzo miá. Dré kidhózó adrélé àyi lidzyá, adrélé móndí nda kitswálé àyi tesé drígá sè. ¹² Di gùvèrènerè nda kònò tà ru 'òlepi nda dre dhi, dré Yésu ni ka'izo. Tàko ko, akódhi ni lindrì ga tá bhwàbhwa tà tadhálé Mírì ni tà dri dhi ni tà sè.

† 12:22 12:22 A kònò Ezèkyèlè 28:2. * 13:1 13:1 «Lùkiyò» kònìdhi angá tá bhàandre Kirénè àdhya bvò Libiyà àdhya lé, bvò kàdrì Afriká àdhya lé dhi lésè. «Eródè Atipà» kònìdhi, Eródè Kàdrì ni mvá 'i.

Pólò i Bàránábà be dhi ì ì Atiyòkiyà bvò Pìsidíyà àdhya lé dhi na

¹³ Gò Pólò i atsiàmú ni ìbe dhi ì dré bwátù dòzo ngàzo Páfò lésè, ìlè tsàlè bhàandre rú zìlè Pèrúgè bvò Pàfilíyà àdhya lé dhi na. Kònàlè dhi, Yòwànì Mároko dré ìna àyi kì tayízó gòzo Yèrúsalmà na. ¹⁴ Gò ì dré ngàzo Pèrúgè lésè ìlè tsàlè Atiyòkiyà bvò Pìsidíyà àdhya lé dhi na.† Sábátù tú dhi, ì dré fizo lírìlè Yúdà ànzi kì lèsámbo dzó na. ¹⁵ A kònà tà àruka tìsìlè Mósè ni tátírí kúlí na ìndì pròfètà kì búkù ì 'àsè dhi ì dre dhi, lèsámbo dzó nda ni kàdrì ì dré mómndí mùzo tàá Pólò ì dré Bàránábà be dhi: «Àma kì adrúpi ì, mì kàdré kúlí ìbe tàlè mómndyá kòni kì tìmbàzo àyi kì tà ka'ìka'ì na dhi, mì kòtà wà.»

¹⁶ Dì Pólò dré ngàzo àyi drígá bha kuru gò, tàzoá dhi: «Àmi Ìsèrélè ànzi ró ni ì, ìndì àmi sùrú twá ro adrèbhá Gìká ni ro ni ì, mì yi rè ma ká! ¹⁷ Gìká Ìsèrélè ànzi kya zì tá àma kì tábhí ì ì dré. Dì ì dré tá adrèrà'a bvò Ezèpétò àdhya na dhi 'á dhi, dré àyi kì 'òzo lizólè atsálè kpà kàdrì gò, dré àyi kì adrìzo apfòlè bvò nda lésè àyi rìnyí kàdrì sè. ¹⁸ Gò dré àyi kì tà kònzì mvòzo duku na ànyìanyì kóná nyadhi-rì. ¹⁹ Bvóá dhi, dré sùrú nzi-drì-rì bvò Kánánà àdhya na dhi kì tà 'òzo akílè gò, àyi kì bvò fèzo àyi mómndyá nda ì dré tàyìlè ro. ²⁰ Tà nda kòdhi ì lavú tá títí kóná be ànyìanyì kámá-su-drì-nyadhi-rì-drì-mudrí.

Amvolásà dhi, Gìká dré tàbvó tabhá kì fèzo àyi dré, tsàlè pròfètà Sàmùwélè ni lókyá 'á. ²¹ Gò mómndyá nda ì dré ópí zizo gò, Gìká dré Sàwúlà, Kísà ni mvá angálèpi Bènyàminà ni sùrú lésè dhi ni fèzo adrélè ópí ro àyi drìlè kóná nyadhi-rì. ²² Dì kòtingá Sàwúlà dre dhi, dré Dàwídì ni bhàzo adrélè ópí ro àyi drìlè. Tà tá akódhi nda ni tà sè dhi: «Má kisú Dàwídì, Yèsè ni mvá, dhya adrélèpi áma togó nda 'òlè kìnìlè dhi ró dre. A ni tà títí má dré adrélè lèlè ì kò'o dhi kì 'o.»‡

²³ Dàwídì nda ni sùrú lésè dhi, Gìká 'o Yésu apfòlè adrélè Ìsèrélè ànzi kì tidrìlèpi ró, ngóro dré tá lazìlè àyi dré dhi tìni. ²⁴ Akódhi nda ni atsama kandrá dhi, Yòwànì longó tá Gìká ni kúlí Ìsèrélè ànzi títí ì dré, tàzoá dhi, ì kòladzá àyi kì togó gò, bátisimò dòzo. ²⁵ Yòwànì nda dré tá adrèrà'a 'òlè àyi àzì 'o akílè dhi 'á dhi, adrè tá tàá dhi: «Mì adrè kisúá dhi, ma àdhi 'i? Ma mána dhya mì dré adrélè letèlè dhi 'i ko. Dì, mì yi rè ká! Akódhi nda adrè alìlè má bvó. Má kitswá ndìndì akódhi ni kámókà bá trì bwà ko.»§

²⁶ Àma adrúpi ì, àmi Abàrámà ni ànzi ró ni ì, ìndì àmi sùrú twá ro adrèbhá Gìká ni ro ni ì, Gìká amù kúlí adrézó mómndí kì tidrì kòdhi àma kì tàndì ì dré. ²⁷ Mómndyá Yèrúsalmà na dhi ì àyi kì kàdrì ìbe dhi ì nì tá àyìkya Yésu nda àdhi 'i ya dhi ko. Ì nì tá kpà pròfètà kì kúlí ì dré adrélè nàlè sàbátù àlò àlò títí dhi ì sè dhi kì àndu ko. Dì, ì dré tà bhàzo Yésu dri dhi, ì 'o tá àyìkya kúlí nda ì kitswálè títí. ²⁸ Tágba ì dré tà àlò kitswálèpi dràdrà sè dhi ni kisúzó akódhi véna ko dhi, ì lizí tá Pìlátò, kò'oró akódhi pfùlè dràlè. ²⁹ Ì kò'o tà títí tìsìlè akódhi ni tà dri dhi ì dre dhi, ì dré akódhi ni rúbhá tìrízó fa kipakipa drìlèsè, bhàlè mógó na. ³⁰ Dì, Gìká dré ìna akódhi ni tìngázó dràdrà lésè. ³¹ Gò akódhi dré agázó vèsè be bí ìndì kítú bí mómndyá lèbhá tùmání ì be Gáliláyà lésè tsàlè Yèrúsalmà na dhi ì kandrá. Nyànomvá dhi, àyi nda ì dhya adrèbhá akódhi ni tà ì dré nòlè mì sè ìndì ì dré yìlè bíbhálè sè dhi kì longó Ìsèrélè ànzi ì dré dhi 'i.

³² Dì àma, mà adrè Rúbí Tanì kòndhi ni longó àmi dré: Tà Gìká dré tá lazìlè àma kì tábhí ì dré dhi, ³³ akódhi 'o àndrò àma, àyi kì ànzi ì dré, dré Yésu ni tìngálè dràdrà lésè dhi sè. Ngóro tìsìlè Yúdà ànzi kì Longó ni rì na dhi tìni:

«Mì áma Mvágó 'i.

Àndrò dhi, má ti mì ma.»*

† 13:14 13:14 «Atiyòkiyà bvò Pìsidíyà àdhya lé» kòndhi, bhàandre twá Atiyòkiyà bvò Síríyà àdhya lé, Pólò ì dré angázó lásà dhi rúsè dhi 'i. ‡ 13:22 13:22 A kònò 1 Sàmùwélè 16:12; Longó ì 89:21. § 13:25 13:25 A kònò Mátáyò 3:11; Mároko 1:7; Lúkà 3:16; Yòwànì 1:27. * 13:33 13:33 A kònò Longó ì 2:7.

³⁴ Giká lazí tá dhi, í ni dra akódhi ni tingá dràdrà lésè gò, rúbhá ni dré kitswázó ñwàlè tādzí ko. Tà tá dhi:

<Má ni tà lólo má dré lazilé Dàwídí dré ìndì mì dré kitswálé ka'ìle dhi ki fe àmi dré.>†

³⁵ Giká ni Kúlí adrè kpà tàá àrà àzya na dhi:

<Mí kitswá àmi Dhya lólo dhi ni tayí ñwàlè mógó na ko.>‡

³⁶ Dàwídí ro dhi, kò'o tà títi Giká dré tá lèlè í kò'o dhi í áyi lókyá 'á dre dhi, dré dràzo gò, akódhi ni rúbhá sizo atá ni kya í kòfalé gò, dré ína ñwàzo ñwanwà. ³⁷ Di, kàdré dhya Giká dré tingalé dràdrà lésè nda ni tà sè dhi, ñwa ína àlomvá ko.

³⁸⁻³⁹ Di áma adrúpi í, lè mì kòni tà mà dré adrélé longolé àmi dré kòndhi dóro: Giká adrè mómí ki tàkonzì tri Yésu nda sè. Akódhi léna dhi, Giká adrè mómí títi adrèbhá akódhi ni ka'í dhi ki apá àyi ki tàkonzì títi Mósè ni tátítrí kúlí dré tá kitswázó àyi ki apá lásà bwà ko dhi í lésè gò, adrézó àyi ki bha gyàgya í kandrá. ⁴⁰ Di ásà dhi, mì kòndò dóro, tà pròfétà ì dré tá tàlè kòni ì kàtsáro àmi rú ko:

⁴¹ <Ami adrèbhá tà má dré tàlè dhi ni no tà tàko ró ni í, mì yi rè ká!

Ami ki líndrí kòga bhwábhwa gò, mì kòtodròró!

Tàko ko, má ni dra tà kàdrì 'o àmi ki lókyá 'á.

Tàgba à kòtítí tá tà nda àmi dré yà dhi, mì kitswá tá ka'íá tādzí ko.>§»

⁴² Di Pólò í Bàrànába be dhi ì dré tá adrèrà'a apfòlè lèsámò dzó nda lésè dhi 'á dhi, à dré àyi ki ti lizízo, ì kàgòró tà ì dré tàlè nda ki ta tódhyá sàbátù adrélèpi alìle dhi sè. ⁴³ Mómí ru kimóbhá nda ì kàpfò dre dhi, Yúdà ànzì bí dhi í ìndì mómí bí sùrú twá ro Yúdà ànzì ki Giká ni ka'ìbhá dhi íbe dhi, ì dré dhèzo Pólò í bvò Bàrànába be. Di Pólò ì dré tà tàzo àyi íbe àyi ki kodzózó, ì kògòró adrélè tròle Giká ni togó tani rú.

Pólò í Bàrànába be dhi ì lè mómí sùrú twá ro dhi í véna

⁴⁴ Sàbátù bvóá dhi tú dhi, ànyíanyi mómí títi bhàandre nda 'á dhi ì dré ru kimózó kitswázó Mírì ni kúlí yi. ⁴⁵ Di, Yúdà ànzì ì kòndò mómí zyandre nda ì dre dhi, ì dré lovó kònzì bhàzo Pólò í rú gò, ì dré adrézó tà kayí akódhi be, adrézó akódhi ni lodhá.

⁴⁶ Di Pólò í Bàrànába be dhi ì dré kúlí logózó àyi tí tirì àko, tàzoá dhi: «Adré tá lèá dhi, mà kòlongó rè zyà Giká ni kúlí àmi, Yúdà ànzì ì dré 'íká. Di, mì gà àmikya kúlí nda rè, adrézó àmi ki no ngóro mómí kitswábhá lídrì kóná vésè kólyá dhi sè ko dhi í ró. Di mì yi rè ká! Mà adrè àmi ki tayí lizo mómí sùrú twá ro dhi í véna. ⁴⁷ Tàko ko, tà Mírì dré tàlè mà kò'o dhi, kòndhi 'i:

<Má bhà mì adrélè ngádra ró mómí sùrú twá ro dhi ì dré,

mí kàdrìró mómí angábhá bvò wáyi lésè dhi í lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisú be dhi bvó.>*»

⁴⁸ Di mómí sùrú twá ro nda ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré ngàzo adrélè lenzélé, adrézó Mírì ni kúlí ni tà bha kuru. Gò àyi títi Giká dré tá zìle kitswálé lídrì kóná vésè kólyá dhi ni kisú dhi, ì dré Yésu ni ka'izo. ⁴⁹ Di Mírì ni kúlí adrè tá ayílé bvò nda 'àsè wáyi.

⁵⁰ Di, Yúdà ànzì nda ì dré àyikya dhya kàdrìkàdrì bhàandre nda 'á dhi ki 'a tifízo, tòkó rúku ró adrèbhá Giká ni ro dhi íbe. Ì dré mómí zyandre dhi ki kodzózó ligilé Pólò í rú Bàrànába be, ì kòpforó àyi ki mǐ be dhi bvó. Gò ì dré àyi ki dròzo pfòlè àyi ki bvò 'àsè. ⁵¹ Di Pólò í Bàrànába be dhi ì dré àyi ki bhàandre ni tàpfulíndrí tròlepi àyi pá dhi ni towázó, tadházóá dhi, ì tayí àyi ki tà títi dre. Gò ì dré lizo bhàandre rú zìle Ikóniyò dhi na. ⁵² Di, kàdré mómí ka'ìbhá Atiyókíya na nda ki tà sè dhi, ì ga àyikya arí sè bí, ìndì Tirí Lólo sè bí.

† 13:34 13:34 A kòndò Esáyà 55:3. ‡ 13:35 13:35 A kòndò Longó í 16:10. § 13:41 13:41 A kòndò Abàkúkà 1:5.

* 13:47 13:47 A kòndò Esáyà 49:6.

14

Pólò i Bàrànábà be dhi i Ikòníyò na

¹ Ikòníyò na dhi, Pólò i Bàrànábà be dhi ì dré kpà fizo Yúdà ànzi kɪ lɪsámbo dzó na gò, ì dré Giká ni kúlí longózó rɪnyí sè. Dì mɔndí lizólizo Yúdà ànzi ró ìndì sùrú twá ro dhi ì dré Yésu ni ka'izo. ² Dì, Yúdà ànzi kúlí nda ni gabhá rè dhi ì dré àyikya mɔndí àruka sùrú twá ro dhi kɪ 'a tifízó, àyi kɪ togó 'òzo abilé Yésu ni ka'ibhá i rú. ³ Tágba kònini dhi, Pólò i Bàrànábà be dhi ì dré gòzo adrélé kònale lókyá be vwàvwà ro. Ì adrè tá Mírì ni tà longó tirì àko, adrézó akódhi ni togó tani ni tà ta. Mírì adrè tá tadhá dhi, tà ì dré adrélé longólé nda tá tà bàti 'i. Tàko ko, adrè tá rɪnyí fe àyi dré adrézó tà líntriga ró adrèbhá àyi rɪnyí tadhá dhi kɪ 'o. ⁴ Dì mɔndyá zyandre bhàandre nda 'á dhi ì dré ru lanzízó: Àyi kɪ àruka ì dhe tá Yúdà ànzi i vésè, àruka ni ì dhe tá kó àyikya àpòstolò nda i vésè. ⁵ Gò mɔndí àruka Yúdà ànzi ró ìndì sùrú twá ro dhi ì tùmání àyi kɪ kàdrì íbe dhi, ì dré ru yizo kitswázó Pólò kɪ 'o kònzi Bàrànábà be, àyi kɪ lebhézó todràle kírà sè dhi bvó. ⁶ Dì, àyi nda ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré lapázó lile bvò Lìkàwòníyà àdhya na. Ì dré tatsízó bhàandre Lìsitrà àdhya 'àsè, Dèrúbè àdhya 'àsè, ìndì àrà bhàandre nda ì làgàsè dhi i 'àsè, ⁷ adrélé Rúbí Tani longóbe mɔndí i dré.

Pólò i Bàrànábà be dhi i Lìsitrà na

⁸ Lìsitrà na dhi, agó àlo pá be àbvò ro dhi tá be. A ti tá akódhi mèrèkpè ro gò, dré kitswázó atsí to tàdzi ko. ⁹ Akódhi nda liri tá adrélé Pólò ni yi adrèrà'a Giká ni kúlí ta mɔndí i dré. Pólò kònò akódhi dhi dre dhi, dré nòzoá dhi, akódhi tá tà ka'ika'í íbe kitswázó adrélé. ¹⁰ Dì dré tàzoá drá kúlí 'u'ù sè dhi: «Mí nga àmi totó pá dri!» Dì agó nda dré wàzo àyi totó gò, kidhólé atsí to.

¹¹ Mɔndí zyandre dhi ì kònò tà Pólò dré 'òle nda dre dhi, ì dré ngàzo kúlí loyó tàzoá Lìkàwòníyàbhá kɪ ti sè dhi: «Giká ì ladzá àyi atsálé mɔndí i ró gò, ì dré asízó àma vélé!» ¹² Gò ì dré kidhózó adrélé Bàrànábà ni zi giká Zèwúsì ro, adrézó Pólò ni zi giká Èrùmè ro, dré tá adrélé kúlí longólépi 'i dhi sè.* ¹³ Zèwúsì ni tépelò tá ànyi firà bhàandre nda na. Dì Zèwúsì ni kòwànà dré ngàzo tiàgo kɪ tesé alizo àyi íbe tùmání ngá pfò aveave ti'ile dhi íbe atsálé bhàandre ni zèribà tí. Tàko ko, akódhi i mɔndyá zyandre nda íbe dhi ì adrè tá ngá nda kɪ le fèle mòbòmà ro Bàrànábà i dré Pólò be, kitswázó àyi kɪ lindrì bha.

¹⁴ Dì, àpòstolò nda ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré àyi kɪ kítá kɪ lasízó kizà dré gò, ì dré ràzo loyóaba mɔndyá zyandre nda ì kòfalésè dhi: ¹⁵ «Àma kɪ arúpi i, mì adrè kònini ni àdho tà 'o? Ama, àma kókpà mɔndí 'i àmi tɪni. Mà alì Rúbí Tani longó àmi dré, mì kòtayíró tà tàkotàko kòni i, àmi kɪ togó adzázó Giká lídrì ro dhi vélé. Akódhi nda bhà tá bhù i, bvò be, yìandre be ìndì ngá títi àyi lé dhi íbe nì. ¹⁶ Atú dhi, tayí tá mɔndyá sùrú títi ì lésè dhi ì adrélé àyi kɪ tàndi kɪ látì lebe. ¹⁷ Dì, tágba kònini dhi, tayí ina àyi tàndi ni tadhama tà dóro dré adrélé 'òle dhi ì sè dhi ko: Adrè kozya afè àmi dré bhù lésè, adrézó lànýá 'o kàle àmi dré lókyá ni 'á. Adrè manyàngá afè kitswálé àmi dré. Adrè kpà arí fe gàle àmi kɪ togó na bí.» ¹⁸ Dì ì kòtà kúlí nda ì togó wáyì sè dre dhi, ì dré mɔndyá zyandre nda kɪ kikízó, ì kòfèró mòbòmà àyi dré ko sè.

¹⁹ Amvolásà dhi, Yúdà ànzi àruka ì dré alizo Atiyòkíyà lésè ìndì Ikòníyò lésè gò, ì dré mɔndyá zyandre nda kɪ 'a tifízó ligílé Pólò i rú. Dì àyi nda ì dré Pólò ni lebhézó kírà sè gò, akódhi ni rúbhá sèzo pfòzo ába bhàandre nda 'àsè kivi na. Ì adrè tá àyikya kisùá dhi, akódhi drà dre. ²⁰ Dì, mɔndyá ka'ibhá dhi ì kòkimó ru akódhi làgàsè kúru dre dhi, dré ina ngàzo gò, gòle file bhàandre na.

Pólò i Bàrànábà be dhi ì gò Atiyòkíyà bvò Siríyà àdhya lé dhi na

* **14:12** 14:12 Atú dhi, Gírìkì i véna dhi, Zèwúsì tá àyi kɪ giká kɪ kàdrì 'i. Èrùmè tá ina giká kɪ kúlí longólépi dhi 'i.

Kítú bvóá dhi sè dhi, Pólò ì dré ngàzo lile Bàrànábà be Dèrúbè na. ²¹ Kònàle dhi, ì dré Rúbí Tani longózó, móndí zyandre dhi ki 'òzo atsálé Yésu ni ka'ibhá ì ró. Gò ì dré gòzo tatsíle Lisítrà 'ásè, Ikòniyò 'ásè, ìndì Atìyòkíyà Pìsìdíyà le dhi 'ásè, ²² adrélé móndyá ka'ibhá dhi ki timbàbe, adrézó àyi ki kodzó adrélé àyi ki totó tātā àyi ki tà ka'ika'ì na. Ì adrè tá tää dhi: «Adrè lèá dhi, mà kàdré kizà ka'ì nyàle bí kitswázó file Giká ni Opì na.» ²³ Ekèlézyà àlo àlo títi dhi ì 'ásè dhi, ì tobhà tá bhàgo ì adrélé móndyá ka'ibhá nda ki drì ko. Di ì kòmvo tàbirì tà zìzo Mírì tí bhàgo nda ì dré dre dhi, ì dré àyi ki tayízó Mírì ì dré tá ka'ile dhi drígá.

²⁴ Ì kòlavú bvò Pìsìdíyà àdhya 'ásè dre dhi, ì dré tsàzo bvò Pàfilíyà àdhya na. ²⁵ Ì dré Giká ni kúlí longózó Pèrúgè na gò, ì dré sizo tsàle bhàandre rú zìle Atàlìyà dhi na, yìandre mìle. ²⁶ Kònàle dhi, ì dré bwátù dòzo gòzo Atìyòkíyà bvò Siríyà àdhya lé dhi na. Atìyòkíyà nda tá bhàandre àyi ki tayízó Giká drígá, ì kòlìró àzì 'o akódhi ni togó tani sè dhi 'i. Nyànomvá dhi, ì 'o àzì nda akilé dre. ²⁷ Di ì kòtsa Atìyòkíyà na dre dhi, ì dré móndyá títi Ekèlézyà le dhi ki kimózó gò, tà títi Giká dré 'òle àyi sè dhi ki titízó àyi dré. Ì títi tá kpà Giká nzi tá láti móndyá sùrú twá ro dhi ì dré Yésu ni ka'izo ngíni ya dhi. ²⁸ Di ì dré adrézó tùmání móndyá ka'ibhá nda ìbe lókyá be vwàvwà ro.

15

Ekèlézyà ni drì kobhá ki ru kimoma Yèrúsalmà na dhi

¹ Amvolásà dhi, Yúdà ànzi àruka ì dré angázó Yùdáya lésè atsálé Atìyòkíyà 'a gò, ì dré adrézó tadhá móndyá ka'ibhá ì dré dhi: «Mì kò'o àmi lwàle ngóro Mósè ni tatrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tìni ko dhi, mì kitswá lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú bwà ko.» ² Di, Pólò ì Bàrànábà be dhi ì dré àyikya tà nda ni gàzo gò, ì dré tà kayízó àyi ìbe rinyí sè. Gò Pólò ki kipezo Bàrànábà be, ìndì móndí ka'ibhá àruka ìbe, ì kòlìró Yèrúsalmà na kitswálé tà ta tà nda dri àpóstolò ìbe, ìndì bhàgo Ekèlézyà àdhya ìbe. ³ Ekèlézyà Atìyòkíyà le dhi dré àyi ki ledézó lile àyi ki atsi na. Di ì dré ngàzo lavulé bvò Fòwínìkè àdhya 'ásè ìndì Sàmàríyà àdhya 'ásè, adrélé móndyá sùrú twá ro dhi ì ka'ì tá Yésu ngíni ya dhi ni tà titìbe gò, rúbí nda dré adrézó arí fe bí móndyá ka'ibhá ì dré. ⁴ Ì kòtsa Yèrúsalmà na dre dhi, àpóstolò ì, bhàgo ì ìndì móndyá títi Ekèlézyà le dhi ìbe dhi, ì dré àyi ki ka'izo dòle togó dóro sè. Gò Pólò ì dré tà títi Giká dré 'òle àyi sè dhi ki titízó àyi dré.

⁵ Di, Yésu ni ka'ibhá àruka Fàrìsáyò ro dhi ì dré ngàzo tää dhi: «Adrè lèá dhi, à kòlwà móndyá ka'ibhá sùrú twá ro dhi ì gò, lazízóá àyi dri dhi, ì kàdré Mósè ni tatrítrí kúlí líkí.»

⁶ Di àpóstolò nda ì bhàgo nda ìbe dhi ì dré ru kimózó kitswázó tà nda ni 'a nya dhi bvó. ⁷ Ì kòtā tà tà nda dri vwàvwà ro dre dhi, Pétèró dré ngàzo tää àyi dré dhi: «Áma adrúpi ì, mì nì tàle dhi, Giká kipe tá ma àmi kòfalé kínó, móndyá sùrú twá ro dhi ì kòyiró Rúbí Tani má tí, Yésu ni ka'izo dhi be. ⁸ Di Giká móndyá títi dhi ki togó nìlepi dhi, dré Tirí Lólo fèzo àyi dré ngóro dré tá afèle àma dré dhi tìni, tadházóá dhi, ì ka'ì àyi dre dhi.* ⁹ Di nò tá ìna àyi twá àma rúsè ko. Tàko ko, temvé tá àyi ki togó àyi ki tà ka'ika'ì sè. ¹⁰ Di nyànomvá dhi, mì adrè àmikya Giká ni tabhì àdho tà sè? Tàko ko, mì adrè ngá lanzi àma ki tábhí ì àma ki tàndì ìbe dhi mà dré kitswálé dòle bwà ko dhi ni bha móndyá ka'ibhá nda ì dri. ¹¹ Tà nda kitswá ko! Be ró dhi, mà adrè àmakya ka'íá dhi, Giká adrè àma ki tidrí Mírì Yésu ni togó tani sè, ngóro dré adrélé àyi ki tidrí dhi tìni.»

¹² Di móndyá títi ru kimóbhá nda ì kòfalé dhi, ngá dré bhùzo ndiii gò, ì dré Bàrànábà ki yìzo Pólò be adrèrà'a tà twátwa líndrìga ró Giká dré tá 'òle àyi sè móndyá sùrú twá ro dhi ì kòfalé dhi ki títi. ¹³ Ì kòtiti tà nda ì akilé dre dhi, Yàkòbhò dré ngàzo tää

* 15:8 15:8 A kònò Tà 'òle dhi ì 10:44; 11:15.

dhi: «Áma adrúpi i, mì yi rè ma ká! ¹⁴ Simónà Péteró tití àma dré, Giká bhe tá rè zya mì mónnyá sùrú twá ro dhi i véna, móndí ki kipèzo àyi kòfalé adrélé mónnyá ina i ró ngíni ya dhi dre. ¹⁵ Di kúlí pròfètà i dré tisile dhi i adré ru kisú tà nda be. † tisì tá dhi:

¹⁶ <Mírì Giká tà dhi: Amvolásà dhi, má ni go

Dàwídi ni dzó arílèpi dre dhi ni 'o áyi totó tódhyá.

Má ni go tà ni abíbhá dhi ki ledé,

dzó nda ni bhàzo tódhyá àrà ni 'á,

¹⁷ kitswálé móndí ki àmbí i kòndàró ma, Mírì,

túmání mónnyá tití sùrú twá ro má dré azilé adrélé mána ró dhi íbe.

Ma, Mírì adrélèpi tà kòdhi ki 'o dhi, má adré tà nda ki ta ma.

¹⁸ Má 'o tá tà nda i nìle kíno lésè.>†»

¹⁹ Yàkòbhò gò tàá dhi: «Ásà dhi, má mìlèsè dhi, dóro ni mà dré tà kòkòròko bhàle mónnyá sùrú twá ro àyi ki togó adzábhá Giká vélé dhi i dri ko dhi. ²⁰ Be ró dhi, mà kòtisì wárágà tàzoá àyi dré dhi, i kònya mányàngá fèle giká tàko i dré dhi ko, i kò'ò ndòtò tà ko, i kònya kà'wá 'òle zùle dràle dhi ki zà ko, ìndì i kònya kà'wá kàrí ko.‡

²¹ Tàko ko, kidhólé kíno lésè dhi, à adré Mósè ni tatrítrí kúlí longó bhàandre àlo àlo títi dhi i 'àsè, adrézó nàá Yúdà ànzi ki lisámbò dzó i 'àsè sàbátù àlo àlo títi i sè.»

Wárágà tisìle Yésu ni ka'ìbhá sùrú twá ro dhi i dré dhi

²² Gò àpóstolò nda i, bhàgo nda i ìndì mónnyá títi Ekèlézyà le dhi íbe dhi, i dré ru yízo móndí ki kipèzo àyi kòfalé mùle tímání Pólò íbe ìndì Bàrànába be, lile mónnyá ka'ìbhá Atiyòkiyà na dhi i véna. † kipè tá Yúdásì adrélé kpà rú zìle Bàràsàba dhi i Silà be kòdhyà. Ayi nda i tá mónnyá ka'ìbhá dhi ki drì kòbhá i kòfalé. ²³ Di i dré wárágà tisìzo kònini, i kòfèro àyi dríga:

«Áma, àpóstolò i bhàgo íbe, àmi ki adrúpi ró dhi i, mà adré wárágà kònidhi ni tisì àma ki adrúpi sùrú twá ro Atiyòkiyà na, bvò Sírìyà àdhya na, ìndì bvò Kìlìkiyà àdhya na dhi i dré. Mòdo àmi dré!

²⁴ Mà yi tàle dhi, móndí àruka i pfò tá àma kòfalésè lile tà ta àmi dré gò, i dré àmi ki drì kizázó, àmi ki togó 'òzo lanzìle. Di, mà mù tá àyi nda i àma ko. ²⁵ Di tà nda sè dhi, àma títi, mà yi ru móndí àruka ki kipèzo mùle àmi véna, tímání àma ki arúpi Bàrànába i Pólò be, mà dré lèle tò dhi íbe. ²⁶ Ayi nda i móndí àyi ki lídrì febhá adrélé dràdrà mìle àma ki Mírì Yésu Krísto ni tà sè dhi 'i. ²⁷ Di mà adré Yúdásì ki mu Silà be, i kòtarò kúlí sè tà mà dré adrélé tisìle àmi dré kòni i. ²⁸ Áma tímání Tírì Lólo be dhi, mà nò dóro ni, mà dré tà àzya lanzì dhi ni bhàle àmi dri ko dhi. Tà kitswábhá mì kò'o dhi i ngbà 'í tà kòni 'i: ²⁹ Mì kònya mányàngá fèle giká tàko i dré dhi ko, mì kònya kà'wá kàrí ko, mì kònya kà'wá 'òle zùle dràle dhi ki zà ko, ìndì mì kò'o ndòtò tà ko. Mì kàdré 'òá kònini dhi, kòdhi mì adré 'òá dóro. Mì kàdré dóro.»

³⁰ Gò i dré dhya kipèle nda ki mùzo lile Atiyòkiyà na. † kòtsa dre dhi, i dré mónnyá zyandre ka'ìbhá dhi ki kimózó gò, wárágà nda ni fèzo àyi dré. ³¹ Ayi nda i kònà wárágà nda dre dhi, i dré lenzézó kúlí tisìle àyi ki togó tindrìzo nda ki tà sè. ³² Gò Yúdásì i Silà be, adrèbhá tá àyikya pròfètà ro dhi i, i dré tà bí dhi ki tàzo kitswázó mónnyá ka'ìbhá nda ki timbà àyi ki tà ka'ika'ì na. ³³ Di i kògò adrélé kònale lókyá tsà dre dhi, mónnyá ka'ìbhá nda i dré tà kìdrìkìdrì zìzo Giká tí àyi dré, i kògòró mónnyá àyi ki mubhá dhi i véna dóro. [³⁴ §] ³⁵ Di, Pólò i Bàrànába be dhi i dré gòzo àyikya

† 15:18 15:18 A kònò Amósà 9:11-12. ‡ 15:20 15:20 A kònò Pfòma 34:15-16; Lèvitikè 17:10-16; 18:6-23. § 15:34 15:34 Wárágà Giká ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Di, Silà ro dhi, ka'ì tá ina adrélé kònale.]

adrélé Atiyòkiyà na. Ayi tùmání móndí àruka bí dhi íbe dhi, ì adré tá Mírì ni kúlí longó, adrézó tà ni ki tadhá móndí ì dré.

Pólò ì lanzí ru Bàránábà be

³⁶ Lókyá kòlavú tsà dre dhi, Pólò dré tazoá Bàránábà dré dhi: «Mà kògò àma ki adrúpi bhàandre àlo àlo títi mà dré Mírì ni kúlí longózó dhi ì 'ásè dhi ki nobe, nõzoá ngalè àyi ngíni ya dhi.» ³⁷ Bàránábà dré ka'izoá. Di adré tá leá dhi, ì kòdrì Yòwánì Márokò àyi vèsè be. ³⁸ Di, Pólò adré tá ína nõá dhi, kitswá ko. Tàko ko, Yòwánì Márokò nda tayí tá àyi bvò Pàfilíyà àdhya na gò, dré gòzo lile àyi íbe àzì na ko. ³⁹ Di ì dré tà nda ni kayízó àyi kòfalèsè tà tãndi ró gò, ì dré ru lanzízó ásà. Bàránábà dré ína Yòwánì Márokò ni drizo gò, ì dré mbàzo bwátù na lile tũrũ Kípíró àdhya na. ⁴⁰ Di, Pólò dré ína Sílà ni kipèzo kòdhya. Di móndyá ka'ibhá dhi ì kòtayí àyi Mírì drígá, kòlikíró àyi àyi togó tani sè dre dhi, ì dré ngàzo lile. ⁴¹ Gò ì dré lavúzó bvò Síríyà àdhya 'ásè ìndì Kilíkíyà àdhya 'ásè, móndyá ka'ibhá Èkèlézyà ì 'ásè dhi ki timbàbe àyi ki tà ka'ika'ì na.

16

Pólò ì Sílà be dhi ì drì Tímòtéyò lizo Gíkà ni àzì 'o

¹ Di Pólò ì dré tsàzo Dèrúbè na gò, lile tsàle Lísitrà na. Kònàle dhi, Yésu ni ka'ilepi àlo rú be Tímòtéyò dhi tá be. Akódhi nda ni andre tá Yúdà mvá Yésu ni ka'ilepi dhi 'i. Di, akódhi ni atá tá ína Gíríkì 'i. ² Móndyá ka'ibhá Lísitrà le ìndì Ikóníyò le dhi ì adré tá akódhi ni rú ta dóro. ³ Di Pólò adré tá akódhi ni le drìle àyi vèsè atsí na. Ásà dhi, dré akódhi ni 'òzo lwàle, Yúdà ànzi bvò nda lé dhi ì kòka'iró akódhi be dhi bvò. Tàko ko, ì nì títi tàle dhi, akódhi ni atá tá Gíríkì 'i dhi be.

⁴ Di Pólò ì adré tá tatsíle bhàandre àlo àlo ì 'ásè, adréle tà àpòstolò ì bhàgo íbe Yèrusalémà na dhi ì dré ru yizo dríá dhi ki longóbe móndyá ka'ibhá dhi ì dré adréle 'òle.* ⁵ Di móndyá ka'ibhá Èkèlézyà ì 'ásè dhi ì adré tá ru timbà àyi ki tà ka'ika'ì na. Ì adré tá kpà lizólé lile drìdrì kítú àlo àlo títi ì sè.

Màkèdóníyà agó àlo dhi zi Pólò lile àyi bvò na

⁶ Gò Pólò ì atsiàmú ni íbe dhi ì dré lavúzó bvò Fírìgíyà àdhya 'ásè ìndì Galàtíyà àdhya 'ásè. Tàko ko, Tirí Lólo logá tá àyi dré Gíkà ni kúlí longoma bvò Asíyà àdhya na dhi. ⁷ Ì dré tsàzo ànyi bvò Mísíyà àdhya làga dhi, ì tabhì tá lile bvò Bítíníyà àdhya na ká. Di, Yésu ni Tirí dré ína tà nda ni logázó àyi dré. ⁸ Di ì dré lavúzó bvò Mísíyà àdhya 'ásè, síle bhàandre rú zìle Trówà dhi na, yìandre mìle. ⁹ Ngátsi sè dhi, ngá dré agázó Pólò mi toróbí tìni. Nò tá Màkèdóníyà agó àlo dhi adrèrà'a àyi totó adréle Pólò ni ti lizì: «Mí azyá Màkèdóníyà le kitswálé àma ki ledé wà!» ¹⁰ Di Pólò kònò ngá nda dre dhi, mà dré ndirì láti ndàzo lizo Màkèdóníyà na. Angyá ko, mà nì tá tàle dhi, Gíkà zi tá àma lile Rúbí Tani longó móndyá kònàle dhi ì dré dhi be.

Lìdíyà ka'ì Yésu Fìlipóyì na

¹¹ Di mà dré bwátù dòzo Trówà na, lavúzó pyà tũrũ Sàmòtrákè àdhya na. Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo bhàandre rú zìle Nèyàpólì dhi na. ¹² Gò mà dré ngàzo kònalèsè lile bhàandre Fìlipóyì àdhya na. Fìlipóyì nda bhàandre kàdrì bvò Màkèdóníyà àdhya lé dhi ki àlo 'i, ìndì bhàandre móndí bí Rómà ro dhi ì dré bhà mòzo lána dhi 'i. Gò mà dré adrézó kònàle lókyá be vwàvwà ro tsà.

¹³ Sábátù tú dhi, mà dré pfòzo bhàandre nda lèsè tsàle yìandre àlo adrélepi díle dhi mìle. Mà adré tá kisúá dhi, mà ni àrà adrézó tà ta Gíkà be dhi ni kisú kònàle. Di mà dré lirízó adréle tà ta tòkó ru kimóbhá kònàle dhi íbe. ¹⁴ Ayi nda ì kòfalé dhi, tòkó

* 16:4 16:4 A kònò Tà 'òle dhi ì 15:23-29.

àlo rú be Lìdiyà angálépi bhàandre Tiyàtirà àdhya lésè dhi tá be. Akódhi nda tá kítá làgí kyàkyà dhi ki lagílépi 'i, ìndì mómndí adrélépi Giká ni ro dhi 'i. Dì dré tá adrérà'a Pólò ni yi dhi 'á dhi, Mírì dré akódhi ni togó 'òzo atsálé àtsi ró tà Pólò dré tàle dhi ki ka'ì. ¹⁵ Dì akódhi ì mómndyá títi akódhi ni dzó lésè dhi ìbe dhi ì dré bàtìsimò dòzo. Dré àma ki ti lizízó tàzoá dhi: «Mì kàdré àma no Mírì Yésu ni ka'ilepi ró bàti dhi, mì kàlì adrélé àma dzó lé wà.» Dì kàsé àma ki togó tà tàndì ró dre dhi, mà dré ka'izoá.

A bhe Pólò i Sílà be bǎdzó na

¹⁶ Kítú àlo, mà dré tá adrérà'a lile àrà adrézó tà ta Giká be dhi na dhi 'á dhi, mà kisú tá ru mvátòkó àlo màràbà ro dhi be. Akódhi nda tá tirí kònzì ìbe í léna gò, adrézó tà adrèbhá alìle dhi ki longó mómndí ì dré rìnyí ni sè. Akódhi ni líyí ì adrè tá làfa kisú bǐ akódhi sè. ¹⁷ Dì akódhi dré ngàzo adrélé àma ki lebè Pólò be, loyóába dhi: «Àgo kòni ì màràbà Giká kurú na bhù na dhi àdhya 'i! Ì adrè láti adrézó adrìlé ásà dhi ni tadhá àmi dré!» ¹⁸ Adrè tá 'òá kònzì kítú be bǐ. Dì, kùdù ni na dhi, Pólò ni togó dré aswázó gò, dré áyi alázó tàá tirí kònzì nda dré dhi: «Yésu Krísto ni rú sè dhi, má adrè tàá mí dri dhi, mí pfò mvátòkó kònzì dhi lésè!» Gbǎ lókyá nda sè dhi, tirí nda dré pfòzo lásà.

¹⁹ Dì mvátòkó nda ni líyí ì kòno tà ì dré tá adrézó mǐ bha làfa kisúzó ásà dhi abí dre dhi dre dhi, ì dré Pólò ki rùzo sèle Sílà be, lizo àyi ìbe bhàandre nda ni kàdrì ì kandrà ngá lagírà na. ²⁰ Ì kòtsa àyi nda ì kandrà dre dhi, ì dré tàzoá dhi: «Dhya Yúdà ànzì ró kòni ì adrè àma ki bhàandre ni 'a tiffì! ²¹ Tàko ko, ì adrè àyikya labhi logalé àma Rómà ro dhi ì dré dhi ki tadhá. Kitswá mà dré labhi nda ki ka'izo, adrézó kpà 'òá ko.»

²² Gò mómndí zyandre dhi ì dré kpà ru amúzó àyi ìbe Pólò ì rú Sílà be. Dì bhàandre ni kàdrì nda ì dré àyi ki kítá 'òzo tuvùle àyi rúsè, gò àyi ki 'òzo bhwàle fa sè. ²³ A kòbhwà àyi tà tàndì ró dre dhi, àyi ki bhèzo bǎdzó na. Gò lazízóá bǎdzó nda ni likílépi dri dhi, kàdré àyi ki líkí dóro. ²⁴ Akódhi kòyi kúlí nda dre dhi, dré àyi ki bhàzo bǎdzó nda ni 'a kile twá dhi na, àyi ki pá 'òzo kitsilé fa kòlòngbó sè.

²⁵ Anyiànyì ngátsi kítógá sè dhi, Pólò ì Sílà be dhi ì adrè tá tà ta Giká be, adrézó longó ngo akódhi ni rú bhàzo kùle. Dhya àruka títi 'ìle bǎdzó nda lé dhi ì adrè tá àyi ki yi. ²⁶ Gbǎ kòdhwa, kàdíkàdi kàdrì dhi dré bvò kosézó, bǎdzó nda ni pá kizízó rìnyí sè. Dì bǎdzó ni ti ì dré títi ru tinzìzo gò, dhya títi 'ìle nda ki nyèrì dré tikízó adàle àyi rúsè. ²⁷ Dì bǎdzó likílépi nda kòlarò bǎdzó ti ki no ngbo dre dhi, dré àyi sápi asézó kitswázó àyi pfu dràle. Angyá ko, adrè tá ìna kisúá dhi, dhya 'ìle nda ì lapá títi dre. ²⁸ Dì, Pólò dré kúlí yòzo rìnyí sè, tàzoá dhi: «Mí 'o mi kònzì ko! Ama títi be kònzì dhi!» ²⁹ Dì bǎdzó likílépi nda dré àtsí zìzo gò, dré arázó afilé bǎdzó 'a kile twá nda lé, adhéle lyabe tirì dré Pólò ì kandrà Sílà be. ³⁰ Dré àyi ki drìzo pfòzo àyi ìbe kivi na gò, lizízóá àyi tí dhi: «Atálágó ì, lè má kò'o àdho tà kòdhya kitswázó adrìlé dhi?» ³¹ Ì logó drá dhi: «Àmi mómndyá títi àmi dzó lésè dhi ìbe dhi ì, mì kòka'ì Mírì Yésu gò, mì kàdrìró.» ³² Gò ì dré Mírì ni kúlí longózó àyi dré, mómndyá títi akódhi ni dzó lésè dhi ìbe. ³³ Dì ngátsi nda sè dhi, bǎdzó likílépi nda dré àyi ki drìzo lizo àyi ki làzì dzi gò, gbǎ lókyá nda sè dhi, ì dré bàtìsimò dòzo mómndyá títi ni ìbe. ³⁴ Dré Pólò ki drìzo fìzo àyi ìbe àyi dzó na, manyàngá fèzo àyi dré nyàle. Dì akódhi ì mómndyá títi ni ìbe dhi, ì dré gàzo arí sè bǐ, ì dré Giká ni ka'ile dhi sè.

³⁵ Ngá kòwa dre dhi, bhàandre ni kàdrì nda ì dré pòlìsì ki mùzo tàá bǎdzó likílépi nda dré dhi: «Mí trè àgo kòdhi ì lile.» ³⁶ Dì bǎdzó likílépi nda dré tàzoá Pólò dré dhi: «Bhàandre ni kàdrì ì amù kúlí tàá dhi, à kòtrì àmi lile. Mì ni di kitswá pfòle lile togó be kàdrìkàdrì.» ³⁷ Dì, Pólò dré ìna tàzoá pòlìsì nda ì dré dhi: «Ì 'o tá àma bhwàle mómndyá títi ì kandrà àma ki tàbvó ta àko ró gò, àma ki 'òzo bhèle bǎdzó na, tágba

má dré adrézó móndeí Rómà ro dhi 'i dhi.† Di nyànomvá dhi, ì adré àyikya àma ki le tayíle lùzu ró? Tàdzí ko! Ayi ki tàndi ì kàlì àma ki trì dhi àyi!»

³⁸ Gò pòlìsì nda ì dré gòzo kúlí nda ki longó bhàandre ni kàdrì nda ì dré. Ayi nda ì kòyi, Pólò ì Sílà be dhi ì tá móndeí Rómà ro dhi 'i dhi dre dhi, tirì dré àyi ki 'òzo. ³⁹ Di ì dré alìzo Pólò ki togó tindrì, àyi ki drìzo pfòzo àyi íbe kivì na gò, àyi ki ti lizízo ì kòtayíró àyi ki bhàandre lizo. ⁴⁰ Di Pólò ì Sílà be dhi ì kàpfò bádzó lésè dre dhi, ì dré gòzo lile Lidíyà bhàna. Kònàle dhi, ì dré ru kimózo móndeíyá ka'ìbhá dhi íbe, àyi ki timbàzo àyi ki tà ka'ika'ì na gò, ì dré àyi ki tayízo lizo.

17

Pólò ì Sílà be dhi ì Tèsàlòníkè na

¹ Amvolásà dhi, ì dré lavúzó bhàandre Afipólí àdhya 'ásè ìndì Apòlòníyà àdhya 'ásè gò, tsàle bhàandre Tèsàlòníkè àdhya na. Yúdà ànzì ki lèsámbo dzó tá kònàle be. ² Di Pólò dré lizo lèsámbo dzó nda na, ànzyà gá dré tá adréle 'òle dhi tìni. Sàbátù na dhi ì sè dhi, dré tà tisìle Giká ni Kúlí na dhi ki tàzo móndeíyá kònàle dhi íbe. ³ Adré tá tà nda ki àndu ngi àyi dré, adrézó tadhá dhi, lè tá Mèsíyà kònya kizà dràzo gò, kòngaró dràdrà 'ásè. Tà tá àyi dré dhi: «Yésu má dré adrézó tà ni ni longó àmi dré kòdhi, Mèsíyà 'i.» ⁴ Di Yúdà ànzì àruka ì dré kúlí nda ni ka'izo gò, ì dré ru amúzó Pólò íbe Sílà be. Gíríkì zyandre adrébhá tá Giká ni ro dhi ì dré kpà ka'izoá, tùmání tòkó bí rúku ró dhi íbe.

⁵ Di, Yúdà ànzì àruka ì dré àyikya lovó kònzì bhàzo Pólò ì rú. Di ì dré àgo kònzì àruka ki kimózo ngá lagírà na gò, ì dré móndeí zyandre dhi ki 'a tífízo adréle tà 'o wáyá ro bhàandre na. Gò ì dré ru wùzo tsàle Yàsonà bhàna kitswálé Pólò ki nda Sílà be, ì kàdrìró àyi móndeíyá zyandre ì kandrà be dhi bvó. ⁶ Di, ì kòndà àyi tí dre dhi, ì dré Yàsonà ki sèzo móndeí ka'ìbhá àruka íbe, lizo àyi íbe bhàandre nda ni kàdrì ì kandrà. Gò ì dré yòzoá dhi: «Àgo adrébhá móndeí ki drì kizá bvò wáyì 'ásè kòdhi ì atsá kpà kònwà dre. ⁷ Yàsonà kòndhi ka'ì àyi dòle í bhàna. Ayi títi nda ì adré ligilé Kàyisàrà ni tòlì ì rú, adrézó tàá dhi, ópí kàdrì àzya rú be Yésu dhi be.» ⁸ Di kúlí ì dré tàle nda ì dré gòzo móndeíyá zyandre nda ki 'a tífí, bhàandre ni kàdrì nda íbe. ⁹ Di ì dré Yàsonà ki 'òzo làfa fe arúpi ni íbe gò, ì dré àyi ki tayízo lile.

Pólò ì Sílà be dhi ì Bèróyà na

¹⁰ Ngá kàní dre dhi, móndeíyá ka'ìbhá dhi ì dré Pólò ki 'òzo lile Sílà be bhàandre Bèróyà àdhya na. Ayi nda ì kòtsa dre dhi, ì dré lizo Yúdà ànzì ki lèsámbo dzó na. ¹¹ Móndeíyá Bèróyà le dhi ki togó tá dóro Tèsàlòníkèbhá kya ki lavú. Di ì dré Giká ni kúlí ka'izo yìle lovó sè. Kítú àlo àlo títi ì sè dhi, ì adré tá tà tisìle Giká ni Kúlí na dhi ki àndu nda, nìzoá ngalè tà Pólò dré tá adréle tàle dhi ì tà bàti 'i yà dhi. ¹² Di móndeí bí Yúdà ànzì ì kòfalé dhi ì dré Yésu ni ka'izo, tùmání Gíríkì tòkó rúku ró bí dhi íbe, ìndì Gíríkì àgo bí dhi íbe.

¹³ Di, Yúdà ànzì Tèsàlòníkè na dhi ì kòyi, Pólò adré tá kpà Giká ni kúlí longó Bèróyà le dhi dre dhi, ì dré àyikya alizo kitswálé móndeíyá zyandre nda ki 'a tífí ligilé Pólò ì rú. ¹⁴ Gbã lókyá nda sè dhi, móndeíyá ka'ìbhá dhi ì dré Pólò ni 'òzo lile àtsí dri yìandre na ro. Di, Sílà ì Tímótéyò be dhi ì dré àyikya adrézó Bèróyà na. ¹⁵ Dhya adrébhá Pólò ni dri dhi ì dré lizo ába tsàle bhàandre Aténáyì àdhya na. Di akódhi dré lazízoá àyi dri dhi, Sílà ì Tímótéyò be dhi ì kàlì í véle mbèlè. Gò ì dré gòzo gòle Bèróyà na.

Pólò longó Giká ni kúlí Aténáyì na

† 16:37 16:37 Rómà ki tòlì adré tá móndeí Rómà ro dhi ki bhwàma logá. Kàdré Pólò ni tà adrézó móndeí Rómà ro dhi sè dhi, à kònò Tà 'òle dhi ì 22:25-29; 23:27.

16 Pólò dré tá adrérà'a àyi nda ki letè Atènyà na dhi 'á dhi, akódhi ni togó adré tá lanzile lavulé, dré tá adrélé nòá dhi, bhàandre nda ga gǐká tako ki líndrì i sè bǐ dhi sè. 17 Asà dhi, adré tá Gǐká ni kúlí ta Yúdà ànzi íbe, ìndì mónnyá sùrú twá ro adrèbhá tá Gǐká ni ro dhi íbe Yúdà ànzi ki lísambò dzó na. Kítú àlo àlo títi i sè dhi, adré tá kpà Gǐká ni kúlí ta mónnyá adrèbhá tá ru kimó ngá lagírà na dhi íbe. 18 Di tògyabhá àruka adrélé zìle Èpikùréyò i ró ìndì Sòtòyíkò i ró dhi i dré dhèzo adrélé tà kayí akódhi be.* Ayi ki àruka i adré tá lizíá dhi: «Dhya kúlí kyàkyà kòdhi adré ína àdho tà le tàle?» Aruka ni i adré tá tàá dhi: «Sù ngóro adré gǐká twá ki tà longó na tíni.» I adré tá tàá kònini, Pólò dré tá adrélé Yésu ni Rúbí Tani longó akódhi ni ngàma dràdrà 'ásè dhi ni tà be dhi sè. 19 Gò i dré akódhi ni drizo lizo ába àrà rú zìle Arèyòpàgò, tògyabhá i dré tá adrézó ru kimó lána dhi na.† Ayi nda i dré tàzoá drá dhi: «Mà ni kitswá tà tídhí mí dré adrélé tadhále kòdhi ki ni bwà? 20 Tà mí dré adrélé tàle nda i adhé àma bíle twá. Di mà lè nìle ngalè tà nda i adré leá tàle ngíni ya dhi.» 21 (I tà tá kònini tako ko, Atènyàbhá títi dhi i mónní alialì dhi íbe dhi i adré tá àyi ki lókyá wáyi dhi ni fe adrézó tà tídhí dhi ki yi, adrézó kpà tà nda ki títi àyi kòfalésè.)

22 Di Pólò dré ngàzo àyi totó àyi ru kimóbhá nda i kòfalé gò, tàá dhi: «Àmi Atènyàbhá ni i, má adré nòá dhi, tà títi i sè dhi, àmi mónní adrèbhá gǐká ni tà nda nìle dhi 'i. 23 Tako ko, má dré tá adrérà'a tatsilé àmi ki bhàandre 'ásè dhi 'á dhi, má nò tá àrà mì dré adrézó àmi ki gǐká ki líndrì bha 'ásà dhi i. Má kisú kpà àlètàrì mì dré adrézó ngá fe àmi ki gǐká dré dhi. A tisi tá rúá dhi: <Gǐká nìle ko dhi dré.> Di má adré mána Gǐká mì dré adrézó líndrì ni ni bha nǐá àko ró dhi ni tà longó àmi dré.

24 Gǐká bvò bhàlepi ngá títi lá dhi íbe dhi, Mírì bhù kya bvò be dhi 'i. Di adré ína adrélé tépelò mónní i dré adrélé síle dhi i 'ásè ko. 25 Mónní i kitswá kpà tà 'o akódhi dré ngóro akódhi tá lovó ni íbe na tíni bwà ko. Tako ko, akódhi adré lídrì fe, la'a íbe ìndì ngá àruka títi dhi íbe mónnyá títi i dré dhi nì. 26 Akódhi 'o tá sùrú títi dhi i apfòle mónní àlo lésè, i kàyíró adrélé bhà mo bvò wáyi dhi drìsè. Bhà àyi ki lókyá i ngóro dré tá lèle 'òle dhi tíni. Lanzí kpà bvò i dré adrézó bhà mo 'ásà dhi i. 27 Gǐká 'o tá kònini, mónní i kàdréró àyi nda gò, kòkitswá dhi, i kòkisúró i be dhi bvó. Tákò, akódhi ína vwàvwà ro àma àlo àlo títi dhi i rúsè ko. 28 Angyá ko, akódhi léna dhi, àma lídrì íbe, adrézó tà 'o, adrézó kpà adrélé be. Ngóro àmi ki tògyabhá àruka i dré tàle dhi tíni: <Ama akódhi ni ànzi 'i.>

29 Di mà dré adrélé Gǐká ni ànzi 'i dhi sè dhi, adré leá mà kòkisú ko tàle dhi, Gǐká ni làsú sù ngóro ngá líndrì mónní i dré adrélé ledélé óro sè yà, àrezá sè yà, kó ngalé kíra sè yà, àyi ki tògyá sè ìndì àyi ki tà kisùle dhi sè dhi tíni dhi. 30 Atú dhi, Gǐká tayí tá mónní i adrélé tà 'o tà nǐma ko na. Di, nyànomvá dhi, adré ína mónnyá títi àrà títi i 'ásè dhi ki kodzó, i kòladzáró àyi ki togó. 31 Tako ko, bhà kítú i dré dra mónnyá títi bvò àdhya ki tàbvò tàzo gyàgya, agó i dré zìle tà nda sè dhi sè dhi dre. Tadhá kpà mónnyá títi i dré dhi, tà nda tà bàti 'i dhi, dré akódhi nda ni tingalé dràdrà lésè dhi sè.»

32 I kòyi tà Pólò dré tàle mónní ni tingama dràdrà lésè dhi ni tà dri nda dre dhi, àyi ki àruka i dré ngàzo akódhi ni gu. Di àruka ni i dré kó tàzoá dhi: «Mà ni go tà mí dré adrélé tàle kòdhi ki yi tódhyá kítú àzya sè.» 33 Di Pólò dré pfòzo àyi kòfalésè. 34 Ayi ki àruka i dré ru amúzó akódhi be gò, i dré Yésu ni ka'izo. Ayi nda i kòfalé dhi tá tògyabhá nda ki àlo, Diyònúsiyò, tòkò àlo rú be Dàmàrì dhi, tsàle mónní àruka íbe.

* 17:18 17:18 Dhya adrélé zìle «Èpikùréyò» i ró kòni i adré tá tadhá dhi, tà kàdrì lavulé dhi kólénzé tà 'i. Dhya adrélé zìle «Sòtòyíkò» i ró kòni i adré tá àyikya tadhá dhi, lè à kòkà'í tà títi adrèbhá atsálé dhi i, adrézó kpà togó íbe kídrikàdrì. † 17:19 17:19 «Arèyòpàgò» kònndhi tá rú kòngó àlo Atènyà le dhi àdhya 'i, ìndì rú tògyabhá adrèbhá tá ru kimó àrà nda lé dhi kya 'i.

18

Pólò lè Kòrítò na

¹ Amvolásà dhi, Pólò dré ngàzo Aténáyì lésè lile bhàandre Kòrítò àdhyà na. ² Kònàle dhi, ì dré ru kisúzó Yúdà mvá àlo rú be Akílà angálépi Pótò lésè dhi be. Lavú dre lókyá tsà, ì angá tá bvò Itàliyà àdhyà lésè tòkó ni rú be Pìrìsíká dhi be, alile Kòrítò le. Tàko ko, Rómà ki ópí kàdrì, Kàlàwùdíyò fè tá tòlí tàzoá dhi, Yúdà ànzi títi dhi ì kòpfò bhàandre Rómà àdhyà 'ásè. Di Pólò dré tsàzo ³ adréle àyi bhàna, adréle àzi 'o tùmání àyi íbe. Angyá ko, ì adré tá títi àzi àlo adrézó wémà ledé dhi ni 'o kòdhyà. ⁴ Sàbátù àlo àlo títi ì sè dhi, Pólò adré tá Gíkà ni kúlí ta Yúdà ànzi ki lèsámbo dzó na, adrézó Yúdà ànzi ki togó asé Gíríkí íbe, ì kòka'iró Yésu be dhi bvò.

⁵ Sílà ì Tímòtéyò be dhi ì kàtsá Màkèdóniyà lésè dre dhi, Pólò dré kidhózó adréle àyi lókyá wáyi dhi ni fe adrézó Gíkà ni kúlí longó, adrézó tadhá Yúdà ànzi ì dré dhi, Yésu Mèsíyà 'i káyà dhi. ⁶ Di, Yúdà ànzi nda ì dré ngàzo adréle ligíle Pólò be, adrézó akódhi ni lodhá. Di Pólò dré àyi kítá kayázó, tàzoá àyi dré dhi: «Àmi ki kàrí kàdré ngòle àmi ki tándi ì dri. Ma tà àko má rú àmi ki tà sè. Kidhólé nyànomvá dhi, má adré mána lile Gíkà ni kúlí longó mónnyá sùrú twá ro dhi ì véna.»

⁷ Di akódhi dré apfòzo lèsámbo dzó nda lésè lile agó àlo rú be Títíyò Yúsitò dhi ni dzó na, ànyi lèsámbo dzó nda làgana. Akódhi nda tá móndí adrélepi Gíkà ni ro dhi 'i. ⁸ Kònàle dhi, lèsámbo dzó ni kàdrì rú be Kùrìsipò dhi ì mónnyá títi akódhi ni dzó lésè dhi íbe dhi, ì dré Mírì Yésu ni ka'izo. Di Kòrítòbhá àruka bí adrébhá Pólò ni kúlí yi dhi ì adré tá kpà Yésu ni ka'ì gò, ì dré adrézó bàtìsimò do.

⁹ Ngátsi àlo sè dhi, ngá dré agázó Pólò mi toróbí tìni gò, Mírì dré tàzoá drá dhi: «Mí ro ngá ko! Mí gò adréle áma tà longó. Mí tayí kúlí ko. ¹⁰ Angyá ko, ma tùmání mí be. Dhyà àlo kitswá drígá bha mí rú àmi 'òzo kònzi dhi ko. Tàko ko, ma móndí íbe zyandre ró bhàandre kònidhi 'á.» ¹¹ Di Pólò dré gòzo adréle kònàle, adréle Gíkà ni kúlí tadhá àyi dré kóná àlo tàlì sè.

¹² Lókyá Gálíyò dré tá adrérà'a gùvèrènerè ro bvò Akáyà àdhyà drìle dhi 'á dhi, Yúdà ànzi ì dré ngàzo ru amú Pólò rú gò, ì dré akódhi ni drìzo lizo ába tàbvò tǎrà na. ¹³ Ì dré tàzoá dhi: «Dhyà kònidhi adré ína móndí ki kodzó, ì kàdréro Gíkà ni lindrì bha láti twá àma ki tátírítrí kúlí dré adréle tadhále dhi rúsè dhi sè.» ¹⁴ Di Pólò dré tá adrérà'a 'òle kúlí ta dhi 'á dhi, Gálíyò dré logózóá Yúdà ànzi nda ì dré dhi: «Àmi Yúdà ànzi ró ni ì, mì kàdré tá móndí asíkí tà kònzi tsà dhi sè yà, kó ngalè tà kònzi kàdrì dhi sè yà dhi, má ni tá àmi ki yi togó vwàvwà sè. ¹⁵ Di, mì dré adréle tà kayí kúlí ki tà dri, rú ki tà dri, ìndì àmi ki tándi ki tátírítrí kúlí ni tà dri dhi sè dhi, mì nò àmíkya tà nda ì àmi. Má lè mána tà nda ki bvò tàle ko!» ¹⁶ Di dré àyi ki dròzo pfòle tàbvò tǎrà nda 'ásè. ¹⁷ Gò àyi títi nda ì dré àyi ki lèsámbo dzó ni kàdrì rú be Sòsèténè dhi ni rùzo tswàle tàbvò tǎrà nda kandrá. Di, Gálíyò dré ína tà nda ni nòzo tà tàko ró.

Pólò gò Aíyòkíyà na

¹⁸ Pólò dré adrézó Kòrítò na lókyá be vwàvwà ro. Di dré lazízó mónnyá ka'ibhá ì tí gò, ì dré mbàzo bwátù na Pìrìsíká íbe ìndì Akílà be kitswálé lile bvò Síríyà àdhyà na. Drìdrì dré mbàzo bwátù na dhi kandrá dhi, Pólò 'o tá àyi drìbhí rèle bhàandre rú zìle Kèkùréyà dhi na, mòmndrà dré tá sile dhi ni tà sè.*

¹⁹ Ì dré tsàzo bhàandre Èfèsò àdhyà na gò, Pólò dré Pìrìsíká ki tayízó Akílà be. Dré ína lizo Yúdà ànzi ki lèsámbo dzó na Gíkà ni kúlí ta àyi íbe. ²⁰ Gò ì dré akódhi ni ti lizízó, kàdréro dhu rè àyi véna vwàvwà ro tsà. Di, dré ína ka'izoá ko. ²¹ Di, dré tá

* **18:18** 18:18 Kínó lésè Yúdà ànzi ì véna dhi, móndí mòmndrà sìlepi dhi kò'o mòmndrà nda akílé dre dhi, adré tá àyi drìbhí 'o rèle tà nda ni tadházó.

adrerà'a 'òle àyi ki tayí dhi 'á dhi, dré tazoá dhi: «Giká kòlè dhi, má ni go atsálé àmi ta.» Dré bwátù dòzo ngàzo Efésò lésè, ²² lile Kàyisàriyà na. Kòtsa dre dhi, dré rè zya mbàzo Yèrusalémà na mòdo fe mónnyá ka'ibhá i dré 'íká, gò lizo Atiyòkiyà na ndò.

²³ Dré adrézó Atiyòkiyà na lókyá be vwàvwà ro tsà. Gò dré ngàzo tatsilé bvò Gàlàtíyà àdhyà 'ásè ìndì Firigíyà àdhyà 'ásè, mónnyá ka'ibhá títi dhi ki timbàbe àyi ki tà ka'ika'í na.

Apólò tadhá Giká ni kúlí Efésò na ìndì Kòritò na

²⁴ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, Yúdà mvá àlo rú be Apólò angálépi Alìgizàndriyà lésè dhi, dré tsàzo Efésò na. Akódhi nda tá móndí tà nìlèpi bí, ìndì Giká ni Kúlí nìlèpi dóro dhi 'i. ²⁵ A tadhá tá kpà drá Mírì ni tà dóro. Di akódhi ni togó tá àtsi ró adrézó Yésu ni tà longó, adrézó akódhi ni tà tadhá kyákyá. Di, nì tá ina ngbà 'i bàtisimò Yòwánì àdhyà ni tà kòdhyà.† ²⁶ Di dré kidhózó adrélé Giká ni kúlí ta tirí àko Yúdà ànzi ki lèsámbo dzó na. Pìrìsíká i Akílà be dhi i kòyi akódhi dre dhi, i dré akódhi ni drìzo lizo ába àyi véna gò, i dré Giká ni tà àndu ngìzo drá dóro kitswálé títi.

²⁷ Amvolásà dhi, Apólò dré lèzoá lile bvò Akáyà àdhyà na. Di mónnyá ka'ibhá Efésò le dhi i dré akódhi ni kodzózó lile gò, i dré wárágà tisìzo àyi ki adrúpi Akáyà na dhi i dré, i kòka'iró akódhi dòle àyi véna dóro. Di akódhi kòtsa kònàle dre dhi, dré mónnyá Yésu ni ka'ibhá Giká ni togó tani sè dhi ki ledézó tò. ²⁸ Tàko ko, adrè tá tà kayí Yúdà ànzi íbe rinyí sè mónnyá títi i kandrà, adrézó tadhá tà tisìle Giká ni Kúlí na dhi i sè dhi, Yésu Mèsíyà 'i káyà dhi.

19

Pólò tsa Efésò na

¹ Apólò dré tá adrerà'a Kòritò na dhi 'á dhi, Pólò dré láti dòzo lavúzó bvò kòngo ró Asíyà àdhyà 'ásè, lile tsàle Efésò na. Kònàle dhi, dré Yésu ni ka'ibhá àruka ki kisúzó gò, ² lizízoá àyi tí dhi: «Mì dré Yésu ni ka'izo dhi, mì kisú Tirí Lólo 'í?» Di i logó drá dhi: «Kóko, mà yi tá ko tàle dhi, Tirí Lólo be dhi.» ³ Pólò gò lizíá dhi: «Kàdré kònini dhi, mì do di bàtisimò ángùdhi kòdhyà?» I logó dhi: «Bàtisimò Yòwánì àdhyà 'i.» ⁴ Di Pólò tà àyi dré dhi: «Yòwánì fè tá bàtisimò móndí i dré, tadházóá dhi, i ladzá àyi ki togó dre. Di adrè tá tàà àyi dré dhi, i kòka'í dhyà adrélépi tá adhéle í bvó dhi kòdhyà. Dhyà nda Yésu 'i.» ⁵ I kòyi kúlí nda dre dhi, i dré ngàzo bàtisimò do Mírì Yésu ni rú sè. ⁶ Di Pólò dré drígá bhàzo àyi dri gò, Tirí Lólo dré asízó àyi ki asó gò, i dré kidhózó adrélé ti twátwa ki ta, adrézó tà longó pròfétà kya tìni. ⁷ Ago nda i tá ànyànyì mudrí-drì-rì.

⁸ Amvolásà dhi, Pólò dré lizo Yúdà ànzi ki lèsámbo dzó na gò, kidhólé adrélé Giká ni kúlí ta tirí àko. Dré Giká ni Opì ni tà tadházó mónnyá kònàle dhi i dré mbá na, adrézó àyi ki togó asé, i kòka'iró be dhi bvó. ⁹ Di, àyi ki àruka i dré àyi ki togó 'òzo tombálé, kúlí nda ki gàzo gò, i dré kidhózó adrélé tà ta kònzi Mírì ni láti ni tà rú mónnyá títi i kandrà. Di Pólò dré àyi ki tayízó. Dré mónnyá ka'ibhá dhi ki drìzo lizo àyi íbe Tiránò ni dzó adrézó móndí ki tadhá dhi na gò, dré adrézó Giká ni tà ta àyi dré kítú àlo àlo títi i sè. ¹⁰ Dré 'òzoá kònini kóná rì gò, mónnyá títi Yúdà ànzi ró ìndì sùrú twá ro bvò Asíyà àdhyà lé dhi i dré Mírì ni kúlí yìzo.

¹¹ Giká adrè tá rinyí fe Pólò dré adrézó tà kàdrì lindríga ró nòle rè ko dhi ki 'o. ¹² A adrè tá ndìndì kítá twátwa dré tá tabèle dhi ki do lizo bhàá dràbhá i rú gò, i dré adrézó adrélé àyi ki drà i lésè. Tirí kònzi i adrè tá kpà topfòle àyi ki àruka i lésè.

Sèkéva ni ànziàgo i tabhì tirí kònzi dròle

† 18:25 18:25 A kònò Tà 'òle dhi i 19:3-4.

¹³ Yúdà ànzì àruka ì adré tá tatsílé àrà twátwa ì 'ásè, adrélé tirí kònzi ki drobe topfòle mómí ì lésè. Gò ì dré kidhózó adrélé tà nda ni tabhì 'òle Mírì Yésu ni rú sè, adrézó tàá tirí kònzi ì dré dhi: «Má adré tàá àmi dri Yésu Pólò dré adrézó tà ni ni longó dhi ni rú sè dhi, mì pfò!» ¹⁴ Di Yúdà ànzì ki kòwánà kàdrì àlo rú be Sèkéva dhi ni ànzìago nzi-drì-rì dhi ì adré tá kpà 'òà kònini. ¹⁵ Kítú àlo dhi, ì tà tá kònini gò, tirí kònzi nda dré logózó àyi dré dhi: «Má nì Yésu be. Má nì kpà Pólò àdhi 'i ya dhi be. Di, àmi àmikya àdhibhá 'i?» ¹⁶ Di agó tirí kònzi nda dré tá adrézó lána dhi dré dhèzo àyi dri, àyi títi dhi ki rinyí lavú gò, àyi ki tswàzo tà tàndi ró. Gò ì dré lapázó dzó nda lésè bvólí ro ìndì làzì be bǐ àyi rúsè.

¹⁷ Mómíyá títi Yúdà ànzì ró ìndì sùrú twá ro Efésò le dhi ì kòyi tà nda dre dhi, tirí dré àyi ki 'òzo gò, ì dré adrézó Mírì Yésu ni rú ni lindrì bha. ¹⁸ Di mómí bǐ Yésu ni ka'ìbhá dhi ì adré tá alìle tà kònzi ì dré 'òle dhi ki ta ngádra 'á mómíyá títi ì kandrá. ¹⁹ Ayi ki àruka adrèbhá tá làndrì ndrìbhá ro dhi ì adré tá àyi ki búkù làndrì àdhya ki adó alìzo zàá mómíyá títi ì kandrá. Búkù ì dré zàle nda ki làgí tá ànyíanyi làfa lò'wa ngùlù-nyadhi-rì-drì-mudrí.* ²⁰ Di àsà dhi, Mírì ni kúlí adré tá la'ulé akódhi ni rinyí sè, adrélé lile drìdrì.

²¹ Tà nda ì kò'o ru títi dre dhi, Pólò dré nòzoá dhi, dóro ni í dré lavulé bvò Mákèdóniyà àdhya 'ásè ìndì Akáyà àdhya 'ásè, lile Yèrúsalmà na dhi. Tà tá dhi: «Má kòlì tsàle kònale dre dhi, adré kpà leá dhi, má kòlì Rómà na.» ²² Di dré àyi àzìamu rǐ, Tímòtéyo ì Erástò be dhi ki mùzo lile í kandrána Mákèdóniyà na gò, dré ína adrézó Asíyà na lókyá tsà sè.

Efèsòbhá ki ligima Pólò i rú dhi

²³ Lókyá nda sè dhi, tà dré abízó nyínyi Efésò na Mírì ni láti ni tà sè. ²⁴ Agó àlo rú be Dèmétríyo adrélépi tá ngá di àrezá sè dhi tá kònale be. Akódhi nda ì àzízǐ ni íbe dhi ì adré tá gǐká tòko ró rú be Arètémì dhi ni dzó nzǐ tsàtsà dhi ki ledé àrezá sè, adrézó làfa kisú àsà bǐ.† ²⁵ Di akódhi dré ngàzo àyi àzízǐ nda ki kimó túmání mómí àruka adrèbhá tá ngá ledé àyi tǐni dhi íbe gò, tàzoá àyi dré dhi: «Áma arúpi ì, mì nǐ tàle dhi, mà adré làfa kisú bǐ àzì kòdhi sè dhi be. ²⁶ Di mì nò ìndì mì yi tàle dhi, Pólò kòdhi se mómí zyandre kònwa Efésò 'a ìndì bvò wáyi Asíyà àdhya lé dhi ki togó litíle dre. Adré ína tàá dhi, gǐká lindrì mómí ì dré adrélé ledéle àyi ki drígá sè dhi ì, gǐká tàndi 'i ko. ²⁷ Di tà nda kitswá ngbà 'í àma ki àzì ni rú kizá kòdhya ko. A ni kókpà kitswá àma ki gǐká tòkó gú, Arètémì ni tépelò ni rú kizá gò, akódhi ni lindrì mómíyá títi Asíyà 'ásè ìndì bvò wáyi 'ásè dhi ì dré adrélé bhàle dhi ni tingázó!»

²⁸ Di ì kòyi tà nda dre dhi, àyi ki togó dré aswázó tà tàndi ró gò, ì dré ngàzo adrélé tetréle adrézó loyóá dhi: «Àrètémì Efèsòbhá kya kàdrì lavulé!» ²⁹ Gí ko, tà dré abízó nyínyi bhàandre nda 'á. Di mómí zyandre dhi ì dré Pólò ni atsíamu, Gáyò ì Arístàrúkò be angábhá Mákèdóniyà lésè dhi ki ruzo gò, ì dré ru wuzo lile àyi íbe àrà kàdrì adrézó ru kimó dhi na. ³⁰ Pólò adré tá ína leá pfòle mómíyá zyandre nda ì kandrá. Di, mómíyá ka'ìbhá dhi ì dré àyikya ka'izoá ko. ³¹ Ndìndì dhya kàdrìkàdrì Asíyà drìle dhi ki àruka adrèbhá tá Pólò ni arúpi ró dhi, ì dré kúlí mùzo akódhi ni ti lizí, kòpfòró mómíyá zyandre nda ì kandrá ko.

³² Mómíyá zyandre ru kimóbhá nda ki drì abí dre nyínyi. Ayi ki àruka ì adré tá tetréle, adrézó tà àlo ta. Aruka ni ì adré tá kó tà àzya ta. Ayi bǐ dhi ì nǐ tá ngalè ì kimó tá ru àdho tà sè ya dhi ko. ³³ Yúdà ànzì ì dré agó àlo rú be Alìgizàndrè dhi ni 'òzo pfòle mómíyá zyandre ì kandrá, kòngiró tà nda ni àndu be dhi bvò. Di akódhi

* **19:19** 19:19 «Làfa lò'wa ngùlù-nyadhi-rì-drì-mudrí» (50.000) kòni ì tá làfa adrélé fèle mómí ngùlù-nyadhi-rì-drì-mudrí dhi ì dré àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i. † **19:24** 19:24 «Àrètémì» kòndhi, Gírìki ki gǐká ki àlo tòko ró, ì dré adrézó mì bha vélana, kòfèró àyi dré ànzì dhi 'i. † adré tá akódhi ni lindrì bha dzó nzǐ tsàtsà ledéle àrezá sè dhi ì sè.

dré drígá bhàzo kuru àyi ki kúlí kíkízó, í kòkitswáró áyi tàrá ga àyi kandrá. ³⁴ Di, ì kònì akódhi Yúdà mvá 'i dhi dre dhi, ì dré ngàzo adrélé tetrélé kúlí àlo sè ànyíànyí sáà rì, adrézó loyóá dhi: «Àrètémì Efésòbhá kya kàdrì lavúlé!»

³⁵ Kùdù ro dhi, dhya bhàle adrélé bhàandre nda ni tà tisì dhi dré ngàzo mónyá zyandre nda ki kúlí kíkí gò, tàzoá àyi dré dhi: «Àmi Efésòbhá ni i, mónyá títi dhi ì nì tàle dhi, à bhà bhàandre Efésò àdhya adrélé gíká gú, Àrètémì ni tépelò líkí, akódhi ni líndrí adhélepi bhù lésè dhi íbe dhi be. ³⁶ Dhya àlo kitswá tà kòdhi ni kayí bwà ko. Àsà dhi, adrélé lèá dhi, mì kàdré kírì, ìndì mì kò'o tà wàyá ro ko. ³⁷ Mì adri àgo kònì ì kònwa, tákò ì lodhá àyikya àma ki gíká tòkó ko, ì topá kpà ngá akódhi ni tépelò ì lésè ko. ³⁸ Di Dèmétríyò ì àzízí ni íbe dhi ì kàdré tà íbe tàle móndí ì rú dhi, àrà adrézó tàbvó ta dhi ì be, ìndì tàbvó tabhá ì be. Adré di lèá dhi, ì kòlì tà ta móndí ì rú kònale. ³⁹ Mì kàdré tà àzya íbe lizilé dhi, à ni kpà tà nda ki yi àrà adrézó tà ki bvó lanzí àma ki tòlì sè dhi na. ⁴⁰ Tàko ko, tayí ngbà 'í tsà, à dré àma ki asíkízo móndí ki ligima ándrò kònìdhi ni tà sè. A kòlízí àma dhi, mà kitswá tà àlo ta tà wàyá 'òle ándrò kònìdhi ni àndu ngìzo dhi bwà ko.» Di kòtà tà nda ì dre dhi, dré mónyá zyandre ru kimóbhá nda ki 'òzo ayílé.

20

Pólò lavú Màkèdóniyà 'ásè ìndì Gírìkì ki bvò 'ásè

¹ Tà wàyá nda kàkí dre dhi, Pólò dré mónyá ka'ìbhá dhi ki azízó gò, àyi ki kodzózó adrélé àyi ki totó tātā àyi ki tà ka'ika'í na. Kòlází àyi tí dre dhi, dré ngàzo lile bvò Màkèdóniyà àdhya na. ² Dré lavúzó bvò nda 'ásè, tà bí dhi ki tabe mónyá ka'ìbhá dhi ki timbàzo àyi ki tà ka'ika'í na. Dré tsàzo Gírìkì ki bvò na gò, ³ dré adrézó kònale mbá na. Dré tá adrerà'a 'òle bwátù do lizo bvò Síríyà àdhya na dhi 'á dhi, dré yízoá tàle dhi, Yúdà ànzì ì yi tá ru kitswázó áyi 'o kònzi. Di dré nòzoá dhi, dóro ni ì dré gòle bvò Màkèdóniyà àdhya 'ásè dhi. ⁴ Akódhi ni atsiàmú ì tá: Sòpátrò, Pírò ni mvá angálépi Bèróyà lésè dhi, Àrìstàrúkò ì Sèkúndò be angábhá Tèsàlòníkè lésè dhi ì, Gáyò Dèrúbè lésè dhi, Timòtéyò, tsàle Tíkíkò ì Tròfimò be angábhá bvò Asíyà àdhya lésè dhi ì. ⁵ Ayi nda ì dré lizo drìdrì àma kandrána, kitswálé àma ki letè Trówà na. ⁶ Ama ró dhi, gwányá Mápà tàkú àko dhi àdhya àmvolésè dhi, mà dré bwátù dòzo ngàzo Fìlipóyì lésè gò, kítú nzi àmvolésè dhi, mà dré tsàzo ru kisú àma ki atsiàmú nda íbe Trówà na. Gò mà dré adrézó kònale kítú nzi-drì-rì.

Yùtíkò ni tingama dràdrà lésè dhi

⁷ Kítú ni àlo pòsò àdhya sè dhi, mà kimó tá ru mónyá ka'ìbhá dhi íbe, kitswázó manyàngá do nyàle.* Pólò adrè tá tà ta mónyá nda ì dré. Di dré tá adrélé 'òle lile drùbhì sè dhi sè dhi, dré gòzo adrélé tà ta tsàle ngátsi kítógá na. ⁸ A tobhá tá tálà bí dhi ì dzó 'a kàle kurú na mà dré ru kimózó lána dhi na. ⁹ Kàdhúra àlo rú be Yùtíkò dhi lírì tá mòlísà na gò, ayí dré adrézó akódhi ni 'o, Pólò dré tá adrerà'a tà ta vwàvwà ro dhi 'á. Di ayí kòlavú akódhi dre dhi, dré dhèzo byá kìnì na, dzó nda ni ètázì ni na 'ásè. A ni akódhi ni tingá dhi, àkò drà ína dre. ¹⁰ Di Pólò dré sizo, tandile kàdhúra nda drìle, akódhi ni lomvó í drígá gò, tàzoá mónyá títi ì dré dhi: «Mì bhà àmi ki togó kuru ko! Akódhi lídrì íbe!» ¹¹ Í kògò mbàle dzó 'a kàle kurú na nda na dre dhi, ì dré mápà tonòzo nyàle. Di Pólò dré gòzo tà ta tsàle drùbhì na gò, ngàzo lile. ¹² Gò ì dré kàdhúra nda ni drìzo nzìzo ába rúbhá be líná. Di tà nda tindrì tá mónyá títi dhi ki togó lavúlé.

Pólò nga Trówà lésè lile Milétò na

* **20:7** 20:7 Gíká ni Kúlí tisìle Gírìkì ti sè dhi adrè tää kònwa dhi: «...kitswázó mápà tonò». Kúlí kòdhi ì kitswá lèá tàle dhi: «kitswázó manyàngá Mírì àdhya ni nya».

¹³ Gò mà dré bwátù dòzo lìzo drìdrì Pólò kandrána, kitswálé akódhi ni letè bhàandre rú zìle Àsò dhi na. Tàko ko, akódhi lè tá ína atsí tòle pá sè tsàzo àma ki kisú kònàle. ¹⁴ Akódhi kàtsá àma ki kisú Àsò 'a dre dhi, mà dré tombàzo bwátù na lìle tsàle bhàandre rú zìle Mìlèné dhi na. ¹⁵ Kìtù bvóá dhi sè dhi, mà dré gòzo lìle bwátù sè, tsàle tùrù Kíyò àdhya kandrà. Kìtù bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo tùrù Sámò àdhya na. Dì kìtù bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo bhàandre rú zìle Mìlétò dhi na. ¹⁶ Pólò lè tá áyi kíkìlé Efésò na ko, kòtigíró tà bvò Asíyà àdhya na ko dhi sè. Tàko ko, adré tá ína làá lìle mbèlè, kòkitswá dhi, kòtsaró Yèrúsalmà na drìdrì gwányá Pàtèkòtè àdhya kandrà.

Pólò tà tà bhàgo Efésò lésè dhi i dré

¹⁷ Dì Mìlétò na dhi, Pólò dré kúlí mùzo Efésò na bhàgo Èkèlézyà àdhya ki azí. ¹⁸ Ì kàtsá akódhi véle dre dhi, dré tàzoá àyi dré dhi: «Lókyá mà dré tá adrérà'a àmi íbe dhi 'á dhi, mì nǐ ngalè má 'o tá tà ngíni ya dhi be, kidhólé kìtù má dré atsázó bvò Asíyà àdhya 'á dhi sè. ¹⁹ Má 'o tá Mírì ni tà akódhi ni màrábà tǐni, togó ànzimvá kya tǐni dhi be ìndì mǐndra be bǐ, tágba Yúdà ànzì ì dré tá áma tabhìzo tà ì dré tá ru yǐzo 'òá má rú dhi ì sè dhi. ²⁰ Mì nǐ tàle dhi, má longó tá àmi dré Gìká ni kúlí, tà ni ki tadházó mónnyá títí ì kandrà, ìndì àmi ki dzó ì 'àsè dhi be. Mà zù àmi dré tà àlo kitswálépi àmi ki ledé bwà dhi ko. ²¹ Má kodzó tá Yúdà ànzì ì mónnyá sùrú twá ro dhi íbe, ì kòladzáró àyi ki togó agòzo Gìká véle, ìndì ì kòka'író àma ki Mírì Yésu.

²² Dì mì yi rè ká! Nyànomvá dhi, má adré mána lìle Yèrúsalmà na, ngóro Tírí Lólo dré adrélé áma dri dhi tǐni. Má nǐ àdho tà ni atsa má rú kònàle nǐ ya dhi ko. ²³ Má nǐ ngbà 'í tà Tírí Lólo dré adrélé longólé má dré bhàandre àlo àlo títí ì 'àsè kònìdhi be: Bǎ ì kizà íbe dhi ì adré áma letè kònàle. ²⁴ Dì, má adré mána áma lídrì no tà tàko ró. Má adré ngbà 'í angú kòdhi ni le ràle tsàle kùdù ni na, má kò'oró àzì Mírì Yésu dré tayílé má drígá dhi akílé títí, kòdhi adrè tàá dhi, má kòlongóro Rúbí Tani Gìká ni togó tani ni tà dri dhi móndí ì dré.

²⁵ Dì nyànomvá dhi, má nǐ tàle dhi, àmi má dré tatsízó Gìká ni Opì ni tà longóbe àmi kòfalésè dhi ki àlo kitswá gòle véle áma mǐbhalé no ko dhi be. ²⁶ Àsà dhi, má adrè tàá àmi dré àndrò kònìdhi dhi, àmi títí dhi ì kòfalé dhi, dhya àlo ni kàrí kitswá ngòle má dri ko. ²⁷ Tàko ko, má longó àmi dré tà títí Gìká dré tá lèle má kòlongó dhi ì, àlo ni ni zu àko ró. ²⁸ Dì mì kàdré àmi ki tàndi ki líkí, túmání kábilígyà ki pǎrí wǎyi Tírí Lólo dré bhàle àmi drígá, mì kàdréro àyi ki drì ko dhi íbe. Mì kàdré Gìká ni Èkèlézyà dré gíle áyi tàndi ni kàrí sè dhi ki líkí ngóro kábilígyà líkíbhá dóro dhi ì tǐni. ²⁹ Má nǐ tàle dhi, áma lǐma àmvolésè dhi, kàlagí àtrá ki tífí àmi kòfalé kitswálé àmi ki 'o kònzì dhi be. Ì kitswá àyikya kábilígyà ki àlo tayí líná ko. ³⁰ Ndìndì àmi ki tàndi ì kòfalé dhi, móndí àruka ki apfò adrélé tà bàti ladzá atsálé kǐnzò ro, kitswázó mónnyá ka'ìbhá dhi ki se àyi vésè dhi bvó. ³¹ Àsà dhi, mì kàdré tàmgà dri! Mì kòtivè ko tàle dhi, gíle kóná na dhi, má tayí tá àmi àlo àlo títí dhi ki kodzoma mǐndra be bǐ kìtù be ìndì ngátsi be dhi ko dhi.

³² Nyànomvá dhi, má adrè àmi ki tayí Gìká drígá, akódhi kàdréro àmi ki timbà kúlí dré afèle áyi togó tani sè dhi sè, mì kòkisúro tà dré lazílé mónnyá títí ì dré bhàle twá adrélé ína ró dhi ì dré tàyilè ro dhi be dhi bvó. ³³ Má bhà tá dhya àlo ni ngá lovó ko, kàdré akódhi ni àrezá 'i yà, akódhi ni oró 'i yà, kó ngalè akódhi ni kítá 'i yà dhi. ³⁴ Àmi ki tàndi, mì nǐ tàle dhi, má 'o tá àzì áma tàndi ni drígá sè, kitswázó ngá kisú àma dré, áma bhápi íbe dhi be. ³⁵ Tà títí má dré 'òle dhi ì sè dhi, má tadhá àmi dré dhi, lè mì kàdré àzì 'o landè àko ró kònìni, kitswázó móndí yàyà dhi ki ledé. Mì kisù rè kúlí Mírì Yésu ni tàndi dré tàle kòni ì ká: «Dhya adrélépi ngá fe dhi ni kòlénzé adrè dhya adrélépi ngá kisú dhi àdhya ni lavú.»»

³⁶ Pólò kòtá tà nda i dre dhi, ì dré àyi ki kórókó titizo tà zizo Giká tí. ³⁷ Di àyi títi dhi ì dré adrézó Pólò ni kamú, adrézó ngòle rúa, ì dré tá adrerà'a lazilé tíá dhi 'á. ³⁸ Ayi ki togó tá kizà ro lavúlé, akódhi dré tá tàle dhi, ì kitswá gòle véle àyi no ko dhi sè. Gò ì dré akódhi ni adzízó yïandre mïle, kòmbàró bwátù na.

21

Pólò ì Yèrusalémà na

¹ Mà kòlanzí ru bhàgo nda ìbe dre dhi, mà dré bwátù dòzo lizo pyà tùrù Kósà àdhya na. Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo tùrù Ródò àdhya na. Gò mà dré lizo tsàle bhàandre Pàtára àdhya na. ² Kònàle dhi, mà dré bwátù àzya adrélépi 'òle zyàle bvò Fòwíníkè àdhya na dhi ni kisúzó gò, mà dré tombàzo lána lile. ³ Mà kòtsa àrà adrézó tùrù Kìpìrò àdhya ni drì no dhi na dre dhi, mà dré lavúzó tàbhu ni lésè gò, lile bvò Sírìyà àdhya na. Di mà dré tsàzo bhàandre Tìrè àdhya na, à kòtiríró ngá bwátù nda dré adólé dhi i be dhi bvó. ⁴ Kònàle dhi, mà dré móndí ka'ìbhá àruka ki kisúzó gò, mà dré adrézó àyi ìbe kítú nzi-drì-rì. Ayi nda ì dré tàzoá Pólò dré Tírí Lólo ni rinyí sè dhi, kòlì Yèrusalémà na ko. ⁵ Di, àma ki lókyá kòkitswá dre dhi, mà dré àmakya ngàzo kitswále lile. Mòndyá ka'ìbhá títi nda i, àyi ki tòkó i ìndì àyi ki ànzimvá ìbe dhi, ì dré àma ki adzízó apfòle bhàandre nda lésè gò, mà dré àma ki kórókó titizo tà zizo Giká tí yïandre mïle. ⁶ Mà kòlazi àyi tí dre dhi, mà dré tombàzo bwátù na lile gò, ì dré àyikya nzizo àyi bhàna.

⁷ Mà kònga Tìrè lésè dre dhi, mà dré lizo tsàle bhàandre rú zìle Pòtòlémáyì dhi na. Kònàle dhi, mà dré mòdo fèzo àma ki adrúpi Yésu ni ka'ìbhá dhi i dré gò, mà dré adrézó àyi ìbe kítú àlo. ⁸ Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré lizo tsàle bhàandre Kàyisàriyà àdhya na. Kònàle dhi, mà dré adrézó Fílípò, Rúbí Tani longólépi dhi ni dzó na. Akódhi nda tá dhya nzi-drì-rì kipèle Yèrusalémà na dhi ki àlo 'i.* ⁹ Akódhi tá ànzitókó su mobhá rè ko, adrébhá tá Giká ni kúlí longó pròfétà kya tíni dhi ìbe.

¹⁰ Mà kàdré kònàle gile kítú àruka i dre dhi, pròfétà àlo rú be Agábò dhi dré atsázó bvò Yúdáyà àdhya lésè. ¹¹ Akódhi nda dré àyi kisúzó ànyi àma làga, Pólò ni káfà adó, àyi pá ki adròzo àyi drígá ìbe gò, tàzoá dhi: «Tírí Lólo adré tàá dhi: Yúdà ànzi Yèrusalémà na dhi ki káfà kònìdhi ni líyí ni adrò kònìni gò, ì dré akódhi ni fèzo móndí sùrú twá ro dhi i drígá.» ¹² Mà kòyi tà nda dre dhi, àma móndyá ka'ìbhá kònàle dhi ìbe dhi i, mà dré Pólò ni ti lizízó, kòlìró Yèrusalémà na ko dhi bvó. ¹³ Di, Pólò dré ìna logózóá dhi: «Mì adré ngòle, adrézó àma togó 'o ngòle àdho tà sè? Ma gànzi ró ngbà 'í bã nya kòdhya ko. Ma kókpà gànzi ró lile dràle Yèrusalémà na Mírì Yésu ni rú ni tà sè.» ¹⁴ Di mà dré kitswále akódhi ni logá bwà ko dhi sè dhi, mà dré kúlí tayízó, tàzoá dhi: «Tà Mírì dré adrélé lèle 'òle dhi kò'o ru wà.»

¹⁵ Àmvolásà, mà dré tà títi dhi ki ledézó gò, mà dré mbàzo Yèrusalémà na. ¹⁶ Mà mbà tá túmání móndí ka'ìbhá àruka Kàyisàriyà lésè dhi ìbe. Di ì dré àma ki drizo lizo àma ìbe agó àlo rú be Mìnàsonà dhi ni dzó na, mà kàyíró kònàle be dhi bvó. Akódhi nda angá tá Kìpìrò lésè, ìndì akódhi tá móndí Yésu ni ka'ìlepi kínó lésè dhi 'i.

Pólò ì kímó ru bhàgo Ekèlézyà àdhya ìbe

¹⁷ Mà kòtsa Yèrusalémà na dre dhi, àma ki adrúpi Yésu ni ka'ìbhá dhi ì dré àma ki ka'izo dòle togó dóro sè. ¹⁸ Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré lizo Pólò be Yàkòbhò bhàna.† Kònàle dhi, bhàgo títi Ekèlézyà àdhya ì kímó tá kpà ru. ¹⁹ Di Pólò dré mòdo fèzo àyi dré gò, tà títi Giká dré 'òle àyi àzì sè móndyá sùrú twá ro dhi i kòfalé dhi ki titízó àyi dré mibhalé tí.

* **21:8** 21:8 A kònò Tà 'òle dhi i 6:5; 8:5. † **21:18** 21:18 Yàkòbhò kònìdhi tá Yésu ni adrúpi ki àlo 'i. A kònò Tà 'òle dhi i 12:17; 15:13.

²⁰ I kòyi tà nda i dre dhi, ì dré ngàzo adrélé Giká ni rú bha kùle. Gò ì dré tàzoá Pólò dré dhi: «Àma ki adrúpi, mí nò rè ngalè Yúdà ànzi lìzólìzo dhi ì ka'í Yésu ngíni ya dhi ká. Ayi títi nda ki togó kókpà àtsi ró Mósè ni tátírítrí kúlí ni tà sè. ²¹ Di, ì yi tàle dhi, mí adrè mína Yúdà ànzi títi ayíbhá móndyá súrú twá ro dhi ì kòfalésè dhi ki tadhá, ì kòtayíró Mósè ni tátírítrí kúlí, ìndì ì kògòró véle adrélé àyi ki ànzi ki lwa ko, adrézó kpà àma ki labhi lebè ko. ²² Mà ni 'òá ngíni? Tàko ko, ì ni dra ámi atsama ni rúbí yi 'í. ²³ Di mí kò'o tà mà dré adrélé tàle mí dré kònìdhi kòdhya. Ago su mònndrà sibhá dhi ì kònwa àma kòfalé be. ²⁴ Mí kòdrì àyi nda ì lìzo àyi íbe, mì kòtemvéro àmi túmání àyi íbe Giká kandrà. Mí kòfè kpà làfa ì dré kitswázó àyi ki drìbhí 'o rèle dhi mi.‡ Mí kò'o kònìni dhi, móndyá títi dhi ki nǎá tàle dhi, tà adrélé tàle mí rú kòdhi ì kinzò 'i dhi be. I ni kpà nǎá dhi, mí adrè mína tà tátírítrí kúlí dré adrélé tàle dhi ki ka'í 'òle dhi be. ²⁵ Kàdré móndyá ka'íbhá súrú twá ro dhi ki tà sè dhi, mà tisì tá wárágà, tà mà dré tá ru yìzo ì kò'o dhi ki longózó àyi dré. Má tisì tá dhi, ì kònya mányàngá fèle giká tàko ì dré dhi ko, ì kònya kà'wá kàrí ko, ì kònya kà'wá 'òle zùle dràle dhi ki zǎ ko, ìndì ì kò'o ndòtò tà ko.Š»

²⁶ Di kítú bvóá dhi sè dhi, Pólò dré àgo nda ki drìzo lìzo àyi ki temvé túmání í be. Gò dré fizo tépelò na, kitswálé lókyá àyi ki temvema nda dré kitswázó akílé gò, ngá fèzo Giká dré àyi àlo àlo títi dhi ki rú sè dhi ni longó.*

A ru Pólò tépelò na

²⁷ Kítú nzi-drì-rì àyi ki temvema nda àdhya ì dré tá adrérà'a 'òle akílé dhi 'á dhi, Yúdà ànzi àruka angábhá bvò Asíyà àdhya lésè dhi ì dré Pólò ni nòzo tépelò na. Di ì dré ngàzo móndyá zyandre títi dhi ki 'a tifí, akódhi ni rùzo gò, ²⁸ ì dré kúlí yòzo tàzoá dhi: «Ìsèrélè ànzi ì, mì alì àma ki ledé wà! Kònìdhi agó adrélépi móndyá títi àrà títi ì 'ásè dhi ki kodzó ligílé àma ki súrú rú, àma ki tátírítrí kúlí rú, ìndì tépelò kònìdhi rú dhi 'i. Kòdhi íbe dhi, akódhi adrì ndìndì móndí súrú twá ro dhi ì afízó àyi íbe tépelò le, àrà lólo kònìdhi ni 'òzo atsálé ndí ró!» ²⁹ (I tà tá kònìni tàko ko, ì nò tá Tròfímò angalépi Efésò lésè dhi ì Pólò be bhàandre 'á. Di ì adrè tá àyikya kisúá dhi, Pólò adrì tá akódhi afízó ába tépelò le.)

³⁰ Di tà nda dré móndyá títi bhàandre nda 'á dhi ki 'a tifízó gò, ì dré angázó aralé àrà títi ì lésè Pólò ni ru, akódhi ni sèzo pfòzo ába tépelò 'ásè gò, tépelò ni dzóti ki tesézó. ³¹ Di ì dré tá adrérà'a 'òle Pólò ni pfu dràle dhi 'á dhi, Rómà ki sòdá ki kàdrì dré yìzoá tàle dhi, tà abí dre nyǎnyi Yérusalémà 'a. ³² Gbǎ kòdhwa, akódhi dré sòdá ki drìzo àyi ki drì kòbhá íbe ràzo àyi íbe móndyá zyandre nda ì véna. Ayi nda ì kònò sòdá ki kàdrì nda ì sòdá ni íbe dre dhi, ì dré Pólò ni pfùma tayízó. ³³ Di sòdá ki kàdrì nda dré àyi kisízó ànyi akódhi làga gò, akódhi ni 'o rùle, adròle nyìrì rì dhi ì sè. Gò dré lìzízóá ngalè akódhi àdhi 'i ya dhi, ìndì 'o tá àdho tà 'i ya dhi. ³⁴ Móndyá zyandre nda ì kòfalé dhi, móndí àruka ì adrè tá tetrélé, adrézó tà àlo ta. Aruka ni ì adrè tá kó tà àzya ta. Tà wàyá nda sè dhi, sòdá ki kàdrì nda kitswá tá tà nda ni àndu ni bwà ko. Di dré Pólò ni 'òzo drìle lìzo ába dzó kàdrì adrézó sòdá ki líkí dhi na. ³⁵ Sòdá nda ì kòtsa Pólò be àrà adrézó mbàle dzó kàdrì nda na dhi na dre dhi, ì dré akódhi ni dòzo dodò móndyá zyandre nda ki ligìma ni tà sè. ³⁶ Tàko ko, àyi títi dhi ì adrè tá lìle tetrébe àyi vésè, adrézó loyóá dhi: «Akódhi kòdràdrà! Kòdràdrà!»

Pólò ga àyi tàrà móndyá zyandre ì kandrà

³⁷ A dré tá adrérà'a 'òle Pólò ni 'o file dzó kàdrì nda na dhi 'á dhi, dré lìzízóá sòdá ki kàdrì tí dhi: «Má ni kitswá tà ta mí dré bwà?» Di sòdá ki kàdrì nda logó drá dhi: «Mí ni tákò Gíríkí ti tàle be? ³⁸ Mí kònìdhi tsì Ezèpétò agó atú móndí ki kodzólépi

‡ 21:24 21:24 A kònò tà àndu ngìle mònndrà sìma ni tà sè Tà 'òle dhi ì 18:18 na dhi. § 21:25 21:25 A kònò Tà 'òle dhi ì 15:20. * 21:26 21:26 A kònò 1 Kòrìtòbhá ì 9:20.

ligilé gò drìkònzibhá ngùlù-su dhi ki drìzo lapázó àyi íbe duku na dhi 'i ko?»³⁹ Di, Pólò logó drá dhi: «Ma, ma Yúdà mvá angálépi Tàrusò bvò Kìlikíyà àdhya lé dhi lésè dhi 'i. Di ma móndí bhàandre rúku kyàkyà dhi lésè dhi 'i. Má adrè ámi ti lizí, mí kòfèró má dré láti tà tàzo móndyá zyandre kòni i dré.»⁴⁰ Di sòdá ki kàdrì nda kòka'í dre dhi, Pólò dré ngàzo áyi totó àrà adrézó mbàle dzó kàdrì nda na dhi na gò, drígá bha kuru móndyá zyandre nda ki kúlí kikízó. Di ngá kòbhù ndiii dre dhi, dré tàzoá àyi dré Èbèrè ti sè dhi:†

22

¹ «Áma adrúpi i, áma atá íbe ni i, mì yi rè tà má dré adrélé tàle àmi dré áma tàrà gàzo ni i ká!»² I kòyi akódhi adrérà'a tà ta àyi dré Èbèrè ti sè dre dhi, i dré gòzo véle adrélé kíri wáláká ni ni lavú. Gò Pólò dré tàzoá dhi: ³ «Ma Yúdà mvá tìle Tàrusò bvò Kìlikíyà àdhya lé dhi na dhi 'i. Di, à líkí tá ma mbàle kònwa Yèrúsalemà 'a. Gàmàliyélé tadhá tá àma ki tábhí ki tátrítrí kúlí má dré nìle kyá dhi nì. Áma togó tá àtsi ró Giká ni tà sè, àmi títi ándrò ni kya tìni. ⁴ Kàdré móndyá adrèbhá Yésu kòdhi ni láti lebe dhi ki tà sè dhi, má pfo tá àyi ki mì tsàle byá àyi ki dràdrà na. Má turú tá àyi àgo ró ìndì tòko ró nda i lebhélé bádzó na. ⁵ Kòwánà ki kàdrì i bhàgo kàdrì títi dhi íbe dhi ki kitswá tadhá dhi, tà má dré adrélé tàle kòdhi i tà bàti 'i dhi. Má kisú tá ndìndì wárágà àyi nda i dré tìsìle àyi ki adrúpi Dàmàsékè na dhi i dré dhi i gò, má dré lizo ába kitswále móndyá ka'íbhá kònale dhi ki turú adrìle Yèrúsalemà le, à kònòró tà àyi dri be dhi bvó.»

Pólò títi, í ka'í Yésu ngíni ya dhi

(A kònò kpà Tà 'òle dhi i 9:1-19; 26:12-18)

⁶ «Lókyá má dré tá adrérà'a tsàle ànyi Dàmàsékè làga ànyìanyi kítú ríri sè dhi 'á dhi, ngádra kàdrì bhù lésè dhi dré kòzo ngbò ró ngá kazá má làgàsè kúru. ⁷ Di má dré dhèzo kíni mi gò, má dré kúlí yìzo tàá má dré dhi: <Sàwúlò, Sàwúlò, mí adrè áma mì pfo àdho tà sè?»⁸ Má dré lizizóá dhi: <Mírì, mi àdhi 'i?» Di kúlí nda logó má dré dhi: <Ma, Yésu Nàzàrètà lésè, mí dré mína adrélé mì pfòle dhi 'i.»⁹ Áma atsiàmú i nò tá kpà ngádra nda 'í. Di, i nì tá àyikya tà kúlí nda dré tá adrélé tàle má dré dhi ki àndu ko. ¹⁰ Gò má dré lizizóá dhi: <Mírì, lè má kò'o ngíni?» Mírì logó má dré dhi: <Mí nga lile Dàmàsékè na. Kònale dhi, à ni tà títi Giká dré bhàle mí kò'o dhi ki ta mí dré.»¹¹ Di má dré kitswále ngá no ngádra nda ni lagulagu dré bwà ko dhi sè dhi, áma atsiàmú i dré áma drígá rùzo, áma sèzo lizo má be Dàmàsékè na.

¹² Kònale dhi, agó àlo rú be Anànyà dhi dré alizo áma no. Akódhi nda tá móndí adrélépi tròle Mósè ni tátrítrí kúlí rú dhi 'i. Yúdà ànzi títi Dàmàsékè na dhi i adrè tá kpà akódhi ni rú ta dóro. ¹³ Akódhi kàtsá áyi totó ànyi má làga dre dhi, dré tàzoá má dré dhi: <Áma adrúpi Sàwúlò, ámi mì kògò ngá no!» Gbã lókyá nda sè dhi, má dré gòzo adrélé ngá no gò, má dré akódhi ni nòzo. ¹⁴ Akódhi dré tàzoá má dré dhi: <Giká áma ki tábhí kya zì mí kitswále tà í dré adrélé lèle 'òle dhi ki ni, kitswále Dhya gyàgya dhi ni no, ìndì kitswále akódhi nda ni kúlí yi tíá dhi bvó. ¹⁵ Tàko ko, mí ni akódhi ni tà mí dré nòle ìndì mí dré yìle dhi ki longó móndyá títi i dré. ¹⁶ Di nyànómvá dhi, mí adrè àdho tà letè? Mí nga akódhi ni zi adrélé ámi Mírì ro, ìndì mí do bátisimò, Giká kòdzìró mí ámi tàkonzì i lésè be dhi bvó.»

Pólò títi, Mírì zi i lile móndyá sùrú twá ro dhi i véna ngíni ya dhi

¹⁷ «Má kàgò Yèrúsalemà le dre dhi, má dré adrézó tà zi Giká tí tìpelò na gò, ngá dré afízó má dri toróbí tìni. ¹⁸ Má nò tá Mírì adrérà'a tàá má dré dhi: <Mí nga mbèlè

† 21:40 21:40 A kitswá kpà kúlí «Èbèrè ti» kòni ki ladzá: «Àràméyà ti».

pfòle Yèrúsalemà 'ásè. Tàko ko, mónnyá Yèrúsalemà 'a dhi ì kitswá àyikya áma tà mí dré adrélé longólé dhi ki ka'í bwà ko.»¹⁹ Má logó dhi: «Mírì, àyi nda ì nǐ dóro tàle dhi, má adré tá mána tatsílé lísámbò dzó ì 'ásè mónnyá adrèbhá ámi ka'í dhi ki turúbe lebhélé bǎdzó na, adrézó kpà àyi ki bhwa.»²⁰ Kòdhi íbe dhi, lókyá à dré tá adrérà'a Sètèfánò, ámi tà longólépi dhi ni kàrí kutú dhi 'á dhi, ma tá mána kònàle, adrélé tà nda ni ka'í, adrézó kpà dhya adrèbhá tá akódhi ni pfu dràle dhi ki kítá líkí.»²¹ Dì Mírì dré tàzoá má dré dhi: «Mí lí, tàko ko, má ni ámi mu líle làwú làvo na, mónnyá súrú twá ro dhi ì véna.»»

Pólò tadhá dhi, ì Rómà agó 'i

²² Mónnyá zyandre nda ì yi tá Pólò tsàle lókyá dré kúlí nda ni tǎrà'a. Gò ì dré ngàzo kúlí loyó, adrézó tàá dhi: «À kòtingá akódhi móndí ì kòfalésè! Kìtswá ína lídrì sè ko!»²³ Ì dré adrézó tetrélé, adrézó àyi ki kítá ki lebhé kíni mi, adrézó tàpfulíndrí lomvó todàle kurú na.»²⁴ Dì sòdá ki kàdrì nda dré Pólò ni 'òzo drìle fizo ába àyi ki dzó kàdrì na. Dré tàzoá dhi, à kòbhwa akódhi adrézó akódhi ni lizí, kòtáro tà mónnyá zyandre nda ì dré tá adrézó tetrélé í rú dhi ni àndu.»²⁵ Dì, à kàdrò akódhi kitswále bhwa dre dhi, Pólò dré lizizóá sòdá ki drì kòbhá ki àlo tí dhi: «Rómà ki tátírítrí kúlí ka'í, mì kàdré móndí Rómà ro dhi ni bhwa, akódhi ni tàbvó ta àko ró dhi 'í?»²⁶ Dì sòdá ki drì kòlepi nda kòyi kúlí nda dre dhi, dré lízo longóá sòdá ki kàdrì nda dré, tàzoá dhi: «Mí adré tá 'òle àdho tà 'o? Tàko ko, agó kòdhi ína móndí Rómà ro dhi 'i!»²⁷ Dì sòdá ki kàdrì nda dré àyi kಿಸಿಸzó ànyi Pólò làga, lizíá tíá dhi: «Mí tà rè má dré ká: Mí móndí Rómà ro dhi 'i bàti?» Pólò logó dhi: «Áyíya, kònini.»²⁸ Sòdá ki kàdrì tà dhi: «Má fè mána làfa kàdrì, atsázó móndí Rómà ro dhi ró.» Dì Pólò logó dhi: «Mána, à ti ma móndí Rómà ro dhi ró dhi titì.»²⁹ Gbǎ kòdhwa, sòdá adrèbhá tá 'òle Pólò ni lizí dhi ì dré akódhi ni tayizó. Dì tirì dré sòdá ki kàdrì nda ni 'òzo, dré nǐle í 'o tá Pólò adrélépi Rómà ro ni adròle nyìrì sè dhi sè.

Pólò pfò Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì ì kandrà

³⁰ Kítú bvóá dhi sè dhi, sòdá ki kàdrì nda dré kòwánà kàdrì ki 'òzo ru kímó bhàgo kàdrì títi dhi íbe. Dì dré Pólò ni trizo gò, 'òzoá apfòle àyi nda ì kandrà, kitswázó tà Yúdà ànzi ì dré adrézó akódhi ni asíkí dhi ni àndu ni dhi bvó.

23

¹ Dì Pólò dré ngàzo bhàgo kàdrì nda ki no dǐí gò, tàzoá dhi: «Áma adrúpi ì, áma togó arókì ma ko tà títi má dré 'òle Gíkà kandrà atsálé ándrò kònìdhi dhi ì sè dhi.»² Gbǎ kòdhwa, kòwánà ki kàdrì rú be Anànyà dhi dré mónnyá adrèbhá Pólò làga dhi ki 'òzo akódhi ni ti sa.»³ Dì Pólò dré tàzoá drá dhi: «Mí, àbè rúbhá tswàle mvèle kemve dhi ró ni, Gíkà ni ámi tswa nǐ! Mí lírì mína kònàle kitswále áma tàbvó ta àma ki tátírítrí kúlí sè. Dì, mí 'o mína ma tswàle, adrézó tátírítrí kúlí nda ni ño.»⁴ Gò àyi adrèbhá Pólò làga nda ì dré tàzoá drá dhi: «Mí 'o mì ngíni adrélé Gíkà ni kòwánà ki kàdrì ni lodhá kònini dhi?»⁵ Dì Pólò logó dhi: «Adrúpi ì, má nǐ tá ko tàle dhi, akódhi kòwánà ki kàdrì 'i dhi. Angyá ko, Gíkà ni Kúlí adré tàá dhi: «Mí kòtà tà kònzì ámi mónnyá ki kàdrì rú ko.»*»

⁶ Dì Pólò nǐ tá tàle dhi, bhàgo kàdrì ru kímóbhá nda ì kòfalé dhi, móndí àruka ì tá Sàdùkáyò 'i, ìndì àruka ni ì tá Fàrìsáyò 'i dhi be. Dì dré kúlí yòzo tàzoá àyi dré dhi: «Áma adrúpi ì, ma mána Fàrìsáyò 'i, ìndì Fàrìsáyò mvá 'i. A adré áma tàbvó ta ándrò kònini, má dré adrélé mì bha Gíkà véna adrézó ka'íá dhi, mónnyá dràbhá dre dhi ki nga dràdrà 'ásè dhi sè!»⁷ Kòtà tà nda dre dhi, lawà dré kizo Fàrìsáyò ì kòfalésè

* 23:5 23:5 A kònò Pfòma 22:27.

Sàdùkáyò íbe gò, mónnyá zyandre nda ì dré ru lanzízó. ⁸ (Tàko ko, Sàdùkáyò ì adré àyíkya tàá dhi, ngangà dràdrà 'àsè dhi yókódhó, ìndì ángéló ì tirí íbe dhi ì yókódhó. Dì, Fàrìsáyò ì adré àyíkya tà nda ki ka'í títi.) ⁹ Dì lawà nda dré vélé kìzo lavúlé gò, tátrítrí kúlí tadhábhá àruka Fàrìsáyò ró dhi ì dré ngàzo adrélé tà kayí rìnyí sè, adrézó tàá dhi: «Mà kisú àmakya tà kònzi àlo dhi agó kònìdhi véna ko. Aruka ni, tirí 'i yà, kó ngalè ángéló 'i yà dhi tà tà drá nì!» ¹⁰ Dì lawà nda dré tá adrélé lile drìdrì dhi sè dhi, sódá ki kàdrì nda adré tá ngá ro, ì nì dra Pólò nì ru pfùle dràle dhi sè. Dì dré lazízóá àyi sódá ì dri dhi, ì kòsi akódhi nì apá àyi drígàsè, drìle lizo ába àyi ki dzó kàdrì na.

¹¹ Kítú nda nì ngátsi sè dhi, Mírì dré agázó Pólò kandrà tàá drá dhi: «Mí tsi togó! Ngóro mí dré áma tà longólé kònwa Yèrusalémà 'a dhi tíni dhi, adré kpà leá dhi, mí kòlongó áma tà Rómà na.»

Yúdà ànzi ì yi ru kitswázó Pólò nì pfu dràle

¹² Ngá kòwa dre dhi, Yúdà ànzi àruka ì dré ru yìzo gò, mònndrà sizo àyi kòfalésè tàzoá dhi, ì kitswá ngá nya ko ìndì ngá mvu ko, tsàle ì dré Pólò nì pfurà'a dràle dhi 'á. ¹³ Dhya ru yibhá tà nda dri dhi ì lavú tá nyadhi-rì. ¹⁴ Dì ì dré lizo kòwánà kàdrì ì véna bhàgo íbe, tàá àyi dré dhi: «Mà sì mònndrà àma kòfalésè tàzoá dhi, mà kitswá ngá nya ko ìndì ngá mvu ko, tsàle lókyá mà dré dra Pólò nì pfùzo dràle dhi 'á. ¹⁵ Dì nyànómvá dhi, àmi túmání bhàgo kàdrì íbe dhi ì, mì kòlizi sódá ki kàdrì, kògòró Pólò nì 'o apfòle àmi kandrà, ngóro mì lè tá akódhi nì tà ndàle nìle kyá na tíni. Dì àma ró dhi, mà nì adré rìle kitswálé akódhi nì pfu dràle drìdrì dré dra atsázó kònwa dhi kandrà.»

¹⁶ Dì, tà ì dré ru yìzo 'oá Pólò rú nda nì rúbí dré dhèzo akódhi nì kòdromvá bina gò, akódhi nda dré lizo longóá Pólò dré sódá ki dzó kàdrì na. ¹⁷ Gò Pólò dré sódá ki drì kobhá ki àlo azízó, tàzoá drá dhi: «Mí drì kàdhúra kònìdhi lizo ába sódá ki kàdrì véna. Tàko ko, akódhi tà íbe longólé drá.» ¹⁸ Dì sódá ki drì kòlepi nda dré akódhi nì drìzo lizo ába sódá ki kàdrì véna, tàzoá dhi: «Pólò 'ìle bádzó na kòdhi zi tá ma lizílé, má kàdzíró kàdhúra kònìdhi mí vélé. Angyá ko, akódhi tà íbe longólé mí dré.» ¹⁹ Dì sódá ki kàdrì nda dré kàdhúra nda nì drígá rùzo, akódhi nì drìzo gàrà dri gò, lizízóá tíá dhi: «Mí adré àdho tà le longólé má dré?» ²⁰ Dì kàdhúra nda logó dhi: «Yúdà ànzi ì yi ru ámi lizízó, mí kò'oró Pólò pfòle kìdru bhàgo kàdrì ì kandrà, ngóro ì lè tá akódhi nì tà ndàle nìle kyá na tíni. ²¹ Adré dì leá dhi, mí kòka'í mína ko. Tàko ko, àyi ki àruka ànyíànyi nyadhi-rì dhi ì adré àyíkya rìle akódhi bvó láti 'á. Àyi nda ì sì mònndrà tàzoá dhi, ì kitswá ngá nya ko ìndì ngá mvu ko tsàle lókyá ì dré dra akódhi nì pfùzo dràle dhi 'á. Nyànómvá kònìdhi, àyi gànzi ró, adréle ngbà 'í ámi kúlí letè kòdha.» ²² Dì sódá ki kàdrì nda dré lazízóá kàdhúra nda dri dhi: «Mí kòtà tà mí dré longólé má dré kòdhi dhya àlo dré ko.» Gò dré akódhi nì tayízó lile.

A mù Pólò gùvèrènerè Fèlikisì véna Kàyìsàriyà na

²³ Dì sódá ki kàdrì nda dré àyi sódá ki drì kobhá rì dhi ki azízó, tàzoá àyi dré dhi: «Mì ledé tà títi dhi ì kitswázó sódá kámá-rì dhi ki dri, túmání sódá nyadhi-na-drì-mudrí dònjí ì dri dhi íbe, ìndì sódá kámá-rì d'ilì íbe àyi drígá dhi íbe, lizo àyi íbe sáà nzi-drì-su ngátsi àdhya sè Kàyìsàriyà na. ²⁴ Mì bhà kpà dònjí ì kitswálé Pólò nì do tsàle byá gùvèrènerè Fèlikisì véna líná dhi bvó.» ²⁵ Dì dré wárágà tìsìzo gùvèrènerè nda dré kònini:

²⁶ «Ma, Kàlàwùdíyò Lìsíyà, má adré wárágà kònìdhi nì tìsì mi, atálágó, gùvèrènerè Fèlikisì dré. Mòdo mí dré! ²⁷ Yúdà ànzi ì ru tá agó má dré adréle mùle mí véna kònìdhi gò, ì dré tá adrézó 'òle akódhi nì pfu dràle. Dì má dré yìzoá tàle dhi, akódhi móndí Rómà ro dhi 'i gò, mà dré lizo sódá mána íbe akódhi nì apá àyi drígàsè. ²⁸ Má lè tá tà ì dré adrézó akódhi nì asíkì ásà dhi nì àndu nìle gò, má

dré akódhi ni 'òzo pfole àyi ki bhàgo kàdrì i kandrà. ²⁹ Má dré kisúzóá dhi, ì adré akódhi ni asíkì àyi ki tatrítrí kúlí ni tà sè. Di, tà tà bhàzo akódhi dri kitswálé dràdrà sè yà, kó ngalè bá sè yà dhi tá yókódhó. ³⁰ Má dré yízoá tàle dhi, ì yi tá ru kitswázó akódhi ni pfu dràle dhi, má dré akódhi ni mùzo lile gbá lókyá nda sè mí véna. Má dré kpà lazízóá akódhi ni asíkìbhá i dri dhi, ì kòlì tà ì dré adrézó akódhi ni asíkì ásà dhi ki ta mí kandrà.»

³¹ Di sòdá nda ì dré Pólò ni drìzo lizo ába ngátsi sè ngóro tá tàle àyi dré dhi tíni gò, ì dré tsàzo bhàandre rú zìle Atípátrì dhi na. ³² Kítú bvóá dhi sè dhi, ì dré akódhi ni tayízó sòdá dòngí i dri nda i drígá, ì kògòro lile ába be dhi bvó. Gò àyi libhá pá sè dhi ì dré àyikya nzizo àyi ki dzó kàdrì na. ³³ Di sòdá dòngí i dri nda ì kòtsa Kàyisàriyà na dre dhi, ì dré wárágà nda ni fèzo gùvèrènerè Fèlikisì dré gò, Pólò ni tayízó akódhi drígá. ³⁴ Di gùvèrènerè nda dré wárágà nda ni nàzo gò, lizízóá Pólò tí ngalè akódhi angá tá bvò ángùdhi lésè ya dhi. Kòyi tàle dhi, akódhi angá tá Kilikíyà lésè dhi dre dhi, ³⁵ dré tàzoá drá dhi: «Má ni ámi yi lókyá ámi asíkìbhá ì dré dra atsázó dhi tú.» Gò dré Pólò ni 'òzo likilé Eródè ni dzó kàdrì na.

24

Yúdà ànzi ì asíkì Pólò Fèlikisì kandrà

¹ Kítú nzi ànvólésè dhi, kòwánà ki kàdrì Anàniyà ì dré tsàzo bhàgo àruka íbe ìndì dhya adrélépi tá kúlí ta àyi dré, rú be Tèrùtúlò dhi be Kàyisàriyà na. Gò ì dré tà ì dré tá adrézó Pólò ni asíkì ásà dhi ki tàzo gùvèrènerè Fèlikisì kandrà. ² A kàzì Pólò dre dhi, Tèrùtúlò nda dré ngàzo tà ta akódhi rú kònini: «Atálágó Fèlikisì, mà adré lenzélé tà kàdrìkàdrì mà dré adrézó ába lókyá be vwàvwà ro mí zàle dhi ni tà sè, ìndì tà mí dré kisùle ladzálé atsálé dóro àma ki bvò kònìdhi lé dhi ki tà sè. ³ Mà adré tà nda ki no lókyá wáyi sè ìndì àrà títi ì 'àsè gò, mà dré adrézó àwoyà ta mí dré togó wáyi sè. ⁴ Di, má lè mána ámi lókyá kizálé ko. Má adré di ámi ti lizí, mí kòyiró àma lókyá tsà sè ámi togó dóro sè.

⁵ Mà kisú dhi, agó kònìdhi ína drìkònzì líyí 'i. Adré móndí ki kodzó ligilé Yúdà ànzi bvò wáyi 'àsè dhi ì kòfalésè. Akódhi móndyá adrébhá dhya Nàzàrètà lésè dhi ni láti kinzò ro dhi ni lebé dhi ki kàdrì ki àlo 'i. ⁶ Tabhì tá ndìndì àma ki tépelò 'òle atsálé ndí ró gò, mà dré akódhi ni rùzo.* ⁸ Ámi tàndi, mí ni kitswá akódhi ni lizí, kitswázó tà títi mà dré adrézó akódhi ni asíkì ásà kòdhi ki àndu ni kyá.»

⁹ Gò Yúdà ànzi ì dré kpà tàzoá dhi, tà títi Tèrùtúlò dré tàle Pólò rú nda ì tà bàti 'i.

Pólò ga àyi tàrà Fèlikisì kandrà

¹⁰ Di gùvèrènerè nda dré drígá bhèzo Pólò véna kòtáro tà gò, Pólò dré ngàzo tàà dhi: «Má nì tàle dhi, mi dhya adrélépi tàbvó ta bvò kònìdhi drìle dhi 'i kóná be bí dhi be. Ásà dhi, ma arí íbe adrézó áma tàrà ga mí kandrà. ¹¹ Ngóro mí dré kitswálé nìle be dhi tíni dhi, lavú rè kítú mudrí-drì-rì ko, má mbà tá Yèrúsalmà na kitswálé Giká ni lindrì bha. ¹² Dhya adrébhá áma asíkì kòni ì kisú tá ma tépelò na adrérà'a tà kayí móndí íbe yà, kó ngalè adrérà'a móndí ki kodzó ligilé yà dhi ko. I kisú tá kpà ma adrérà'a 'òà kònini Yúdà ànzi ki lèsámbò dzó ì 'àsè yà, kó ngalè àrà àzya bhàandre nda lé dhi na yà dhi ko. ¹³ I kitswá kpà tadhá dhi, tà ì dré adrézó áma asíkì ásà dhi ì tà bàti 'i dhi bwà ko. ¹⁴ Di, má adré mána tà kònìdhi ni ka'ì kòdhya: Má adré láti ì dré adrélé zìle kinzò ro nda ni lebé, adrézó Giká àma ki tábhì kya ni lindrì bha ásà. Má adré kpà tà títi tisìle Mósè ni tatrítrí kúlí na ìndì pròfètà ki búkù ì 'àsè dhi

* **24:6** 24:6 Wárágà Giká ni Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Mà lè tá akódhi ni tàbvó tàle ngóro àma ki tatrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tíni. 7 Di, sòdá ki kàdrì Lisiyà dré ína akódhi ni pàzo àma drígàsè rinyí sè. 8 Gò dré tàzoá dhi, akódhi ni asíkìbhá ì kàpfò akódhi ni tà ta mí kandrà.]

ki ka'ì. ¹⁵ Má adré kpà mǐ bha Giká véna, adrézó ka'íá àyi kòni kya tíni dhi, mónnya títi gyǎgya ró ìndì kònzì ró dhi ki nga dràdrà 'ásè. ¹⁶ Di ásà dhi, má adré ngbú adréle áma togó líkí, má kàdréro tà àko má rú Giká kandra, ìndì móndí i kandra.

¹⁷ Má dré tá tsàle Yèrusalémà na ko kóná bí dhi sè dhi, má gò tsàle kònale kitswále ngá fe lemerèbhá áma sùrú na dhi i dré, ìndì kitswále ngá fe Giká dré. ¹⁸ I kisú tá ma adrérà'a tà kòdhi ki 'o tépelò na, àkò má temvé tá ma dre dhi 'á. Ama tá tùmání móndí zyandre dhi íbe ko. Má 'o tá kpà tà àlo wáyá ro ko. ¹⁹ Di, Yúdà ànzi àruka angábhá bvò Asíyà àdhya lésè dhi i tá àyikya kònale. Adré tá leá dhi, àyi nda i kàdré áma asíkí kònwa mí kandra dhi àyi, i kàdré tà íbe tàle má rú dhi. ²⁰ Adré kó leá dhi, dhya kòni i kòtà tà kònzì i dré tá kisúle má véle, má dré tá pfòrà'a Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì i kandra dhi 'á dhi. ²¹ Aruka ni, tà nda tà má dré tá yòle àyi kandra kòndhi 'i: «A adré áma tàbvó ta àmi kandra ándrò kònini, má dré adréle ka'íá tàle dhi, mónnya dràbhá dre dhi ki nga dràdrà 'ásè dhi sè!»

²² Di Fèlikisì, Mírì ni láti ni tà nìlepi dóro nda, dré ru kimoma nda ni 'òzo akíle gò, tàzoá àyi dré dhi: «Lókyá sòdá ki kàdrì Lìsíyà dré dra atsázó dhi tú dhi, má ni àmi ki tà kòdhi ni bvò lanzí.» ²³ Gò dré lazízó sòdá ki drì kòlepi dri dhi, kòbhà sòdá àruka i adréle Pólò ni líkí. Di, à kòtayí akódhi adréle tà àruka dré adréle lèle 'òle dhi ki 'o, ìndì à kòtayí akódhi ni arúpi i adréle akódhi ni lomí.

Pólò pfò Fèlikisì i kandra Drùsílà be

²⁴ Kítú àruka i kòlavú dre dhi, Fèlikisì i dré gòzo tsàle tòkó ni rú be Drùsílà adrélepi Yúdà mvá ro dhi be. Dré Pólò ni azízó gò, akódhi ni yìzo adrérà'a tà adrézó Yésu Krísto ni ka'ì dhi ni tà ta. ²⁵ Di Pólò dré tá adrérà'a tà ta tà gyǎgya 'òma ni tà dri, lovó mvòma ni tà dri, ìndì tàbvó tàma adrélepi alìle dhi ni tà dri dhi 'á dhi, tirì dré Fèlikisì ni 'òzo gò, dré tàzoá dhi: «Tà kòdhi kitswá kítú ándrò dhi sè dre. Mí lì. Má kòkisú lókyá àzya dre dhi, má ni go àmi azí.» ²⁶ Kòdhi íbe dhi, Fèlikisì adré tá ína mǐ bha, Pólò kòfèró làfa í dré. Ásà dhi, adré tá akódhi ni azí rä, i kàdréro tà títi tùmání.

²⁷ Kóná rǐ dhi i kòlavú kònini dre dhi, Pòrukíyò Féstò dré atsázó gùvèrènerè ro Fèlikisì ni àrà 'a. Di Fèlikisì dré tá adréle Yúdà ànzi ki togó le 'òle kiníle dhi sè dhi, dré Pólò ni tayízó adréle bǎdzó na.

25

Pólò pfò Féstò kandra

¹ Kítú na Féstò ni tsàma bvò Yúdáyà àdhya na dhi àmvolésè dhi i kòlavú dre dhi, akódhi dré ngàzo Kàyisàriyà lésè lile Yèrusalémà na. ² Kònale dhi, Yúdà ànzi ki kòwánà kàdrì i àyi ki kàdrì àruka íbe dhi, i dré tsàzo tà i dré tá adrézó Pólò ni asíkí ásà dhi ki ta akódhi kandra. Gò i dré Féstò ni ti lizízó, ³ kò'oró Pólò lile tàbvó tàle Yèrusalémà na, àyi ki togó 'òzo kiníle dhi bvò. I lizí tá kònini tàko ko, i adré tá 'òle móndí ki bha rìle akódhi bvò, i kòpfuró akódhi dràle láti 'á be dhi bvò. ⁴ Di, Féstò dré logózóá àyi dré dhi: «À adré Pólò ni líkí bǎdzó na Kàyisàriyà na. Ama tàndi, má adré 'òle lile kònale. ⁵ Di akódhi nda kò'o tà kònzì dhi, lè mà kòlì tùmání àmi ki kàdrì àruka íbe, i kòtaró tà i dré adrézó akódhi ni asíkí ásà dhi i kònale.»

⁶ Féstò kàdré kònale kítú nzi-drì-na yà, kó ngalè mudrí yà dhi dre dhi, dré gòzo lile Kàyisàriyà na. Di kítú bvóá dhi sè dhi, dré lirízó tàbvó tǎrà na gò, Pólò ni 'òzo apfòle í kandra. ⁷ Pólò kàpfò dre dhi, Yúdà ànzi alìbhá Yèrusalémà lésè dhi i dré ngàzo akódhi ni gàrà ki kúrú gò, i dré asíkízoá tà kàdrìkàdrì i sè bí. Di, i kitswá tá àyikya tadhá dhi, tà nda i tà bàti 'i dhi bwà ko. ⁸ Gò Pólò dré ngàzo àyi tǎrà ga, tàzoá dhi: «Má 'o tà kònzì àlo Yúdà ànzi ki tátrítrí kúlí rú yà, àyi ki tépelò rú yà, kó ngalè Rómà ki ópí kàdrì rú yà dhi ko.»

⁹ Di Féstò dré tá adréle Yúdà ànzì ki togó le 'òle kinlé dhi sè dhi, dré lizizóá Pólò tí dhi: «Mí ka'í lile Yèrúsalmà na, má dré kitswázó ámi tàbvó ta kònàle dhi 'í?» ¹⁰ Di Pólò logó dhi: «Má adré áma totó kònwa tàbvó tǎrà Kàyisàrà àdhyà 'á. Adré leá dhi, à kòtà áma tàbvó kònwa. Má 'o tà kònzi àlo dhi Yúdà ànzì i rú ko, ngóró mí dré nìle be dhi tìni. ¹¹ Di, má kò'o mána tà kònzi àlo kitswálépi dràdrà sè dhi 'í dhi, má kitswá dràma ga ko. Di, tà ì dré adrézó áma asíkì ásà dhi ì kàdré àyikya kinzò 'i dhi, dhyà àlo kitswá áma fe àyi drígá bwà ko. Má adré mána ámi lizí, mí kòmùró ma Kàyisàrà dré tàbvó tàle nì!» ¹² Di Féstò dré tà tazo àyi drì tabhá íbe gò, logózóá dhi: «Mí lizí Kàyisàrà ámi tàbvó ta nì, mí nì di tsa Kàyisàrà nda kandrà!»

Pólò pfò ópí Agurípà i kandrà Bèrùnìkè be

¹³ Kítú àruka i àmvolésè dhi, ópí Agurípà i amvúpi nì Bèrùnìkè be dhi ì dré tsazo mòdo fe Féstò dré Kàyisàriyà na. ¹⁴ Di ì dré tá adréle gile kònàle dhi sè dhi, Féstò dré Pólò nì tà titízó ópí nda dré. Tà tá dhi: «Agó àlo Fèlíkisì dré tayílé bǎdzó na dhi rè dhu kònwàrè. ¹⁵ Má dré tá lizo Yèrúsalmà na dhi, Yúdà ànzì ki kòwánà kàdrì i àyi ki bhàgo íbe dhi ì alì tá akódhi nda nì asíkì má kandrà gò, ì dré áma lizizó, má kònòró tà akódhi dri. ¹⁶ Má dré logózóá àyi dré dhi, àma Rómà ro dhi i, mà adré gà móndí fe à kònòró tà driá dhi, tàbvó nì nì ta àko ró ko. Be ró dhi, lè akódhi kòyi rè zyà tà àyi asíkìbhá ì dré adréle tàle í rú dhi i gò, lókyá fèzo akódhi dré àyi tàrà gazo tà nda ì sè 'íká.

¹⁷ Di àyi nda ì dré tá atsázó kònwa dhi, má tigí tá tà nda ko. Be ró dhi, kítú bvóá dhi sè dhi, má dré lizizó tàbvó tǎrà na gò, agó nda nì 'o apfòle má kandrà. ¹⁸ Di, akódhi nì asíkìbhá nda ì konga tà ta dre dhi, tà ì dré tàle akódhi rú dhi i tá kònzi ngóró má dré tá adréle kisùle dhi tìni ko. ¹⁹ Be ró dhi, ì adré tá àyikya tà kayí akódhi be àyi ki tàndì ki Gíkà nì tà dri, ìndì agó àlo dràlepi, rú be Yésu dhi nì tà dri. Di, Pólò adré tá ína tàá dhi, akódhi nda lídrì íbe. ²⁰ Ma ró dhi, má nì tá ngalè má nì tà làsú be kònìni dhi nì bvó ta ngìni ya dhi ko. Ásà dhi, má dré lizizóá ngalè Pólò nì kitswá ka'íá lile tàbvó tàle Yèrúsalmà na yà dhi. ²¹ Di, Pólò dré ína áma lizizó, má kòmùró i àma ki ópí kàdrì Kàyisàrà dré tàbvó tàle nì. Di má dré akódhi nì 'òzo adréle líkìlé bǎdzó na, tsàle lókyá má dré kitswázó akódhi nì mu Kàyisàrà véna dhi 'á.» ²² Gò Agurípà dré tazoá Féstò dré dhi: «Má adré mána agó kòdhi nì le yìle.» Féstò logó dhi: «Mí nì akódhi nì yi kìdru.»

²³ Kítú bvóá dhi sè dhi, Agurípà i Bèrùnìkè be dhi ì dré atsázó mìlanzilanzì be bí. Ì dré afízó tàbvó tǎrà le sòdá ki kàdrì íbe ìndì dhyà kàdrìkàdrì bhàandre nda àdhyà íbe. Gò Féstò dré Pólò nì 'òzo apfòle àyi kandrà, ²⁴ tazoá dhi: «Ópí Agurípà, ìndì àmi tíí àma íbe nì i, mì nò rè agó kònìdhi ká! Yúdà ànzì tíí Yèrúsalmà na ìndì kònwa Kàyisàriyà 'a dhi ì atsá tà ta akódhi rú má kandrà, yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi, akódhi kitswá dràdrà sè. ²⁵ Di ma ró dhi, má kisú mána tà àlo dré 'òle kitswálépi dràdrà sè dhi ko. Di, akódhi dré áma lizilé àyi mu Kàyisàrà dré tàbvó tàle nì dhi sè dhi, má nò dóro nì, akódhi nì mùle vélána dhi. ²⁶ Di, ma mána tà pyà má dré kitswálé tisìle àma ki ópí kàdrì nda dré akódhi nì tà dri dhi àko. Ásà dhi, má 'o akódhi apfòle àmi kandrà, lavúlé dhi, mì, ópí Agurípà kandrà, mà kònì akódhi nì lizí dhi, má kòkisúró tà má dré kitswálé tisìle akódhi nì tà dri dhi be dhi bvó. ²⁷ Tàko ko, kitswá má dré móndí 'ìle dhi nì mùzo Kàyisàrà véna, tà akódhi nì asíkìzo ásà dhi ki tadhá àko ró dhi ko.»

26

Pólò ga àyi tàrà Agurípà kandrà

¹ Gò Agùrípà dré tazoá Pólò dré dhi: «Mí ni kitswá kúlí ta mí rúsè, ámi tàrá gazo.» Di Pólò dré drígá bhazo kuru gò, tà tazo áyi tàrá gazo kònini: ² «Ópí Agùrípà, ma mána arí íbe, má dré adrélé áma tàrá ga ándrò mí kandrà tà tíí Yúdà ànzi ì dré adrézó áma asíkí ásà dhi ì sè dhi sè. ³ Tàko ko, mí nì mína Yúdà ànzi ki labhi ì, tà ì dré adrézó ru kayí àyi kòfalésè ásà dhi íbe tíí dhi ì dóro lavulé. Má adré di ámi ti lizí, mí kòyiró ma togó be vwàvwà.

⁴ Yúdà ànzi tíí dhi ì nì áma tà dóro, kidhólé áma anzi áma tàndi ni bvò na dhi lésè, tsàle lókyá má dré tá adrérà'a Yèrúsalmà na dhi 'á. ⁵ Í nì ma kíno lésè, ìndì ì kòlè dhi, ì ni kitswá tadhá, má 'o tá àma ki Gíká ni tà ngóro Fàrisáyò adrèbhá 'oá togó be àtsi ró dhi ki àlo ró ngíni ya dhi. ⁶ Di à adré áma tàbvó ta ándrò kònini, má dré adrélé mǐ bha tà Gíká dré tá lazílé áma ki tábhí ì dré dhi ni tà sè dhi sè. ⁷ Tà lazílé nda, tà àma ki sùrú mudrí-drì-rǐ dhi ì dré adrézó mǐ bha kitswázó kisúá, ì dré adrérà'a Gíká ni tà 'o togó be àtsi ró kítú be ìndì ngátsi be dhi 'á dhi 'i. Ópí Agùrípà, má dré kpà adrélé mǐ bha tà nda sè dhi sè dhi, Yúdà ànzi ì adré áma asíkí ándrò. ⁸ Ámi adrèbhá kònwa ni ì, mǐ kitswá àmíkya ka'íá ko tàle dhi, Gíká adré mónnyá drèbhá dre dhi ki tingá dràdrà lésè dhi àdho tà sè?

⁹ Wáláká dhi, áma tàndi má ka'í tá kpà dhi, lè tá má kò'o tà tíí dhi ì kitswázó ligílé Yésu Názàrètà lésè dhi ni rú be. ¹⁰ Di kòrìdhi tá tà má dré 'òle Yèrúsalmà na dhi 'i. Kòwánà kàdrì ì fè tá rinyí má dré Yésu ni ka'ìbhá bí dhi ki turúzó lebhélé bádzo na. A dré tá adrérà'a 'òle àyi ki tupfú todràle dhi 'á dhi, má adré tá mána ka'íá dhi, tà nda kàdré kònini. ¹¹ Má adré tá tatsílé lisámbò dzó ì 'ásè adrélé tà ñobe àyi dri, adrézó àyi ki 'o rinyí sè, ì kògàró àyi ki tà ka'íka'í be dhi bvó. Áma togó dré tá adrélé aswálé àyi rú tà tàndi ró dhi sè dhi, má adré tá lèle àyi ki mǐ pfobe, tsàle byá mónnyá sùrú twá ro dhi ki bhàandre ì 'ásè.»

Pólò tíí, í ka'í Yésu ngíni ya dhi

(A kònò kpà Tà 'òle dhi ì 9:1-19; 22:6-16)

¹² «Di tà nda kòdhi sè dhi, má adré tá lèle Dàmásékè na, kitswálé àzì kòwánà kàdrì ì dré tá bhàle má drígá dhi ni 'o rinyí ì dré fèle má dré dhi sè. ¹³ Ópí, má dré tá adrérà'a láti 'á kítú rírì sè dhi 'á dhi, má dré ngádra bhù lésè dhi ni nòzo adrérà'a kòlè kítú ni lagulagu lavú, adrérà'a ngá kazá àma làgàsè kúrú áma atsiámu íbe. ¹⁴ Di mà dré ledhézó tíí kíni mi gò, má dré kúlí yizo tàá má dré Eberè ti sè dhi: <Sàwúlò, Sàwúlò, mí adré áma mǐ pfo àdho tà sè? Mí dré adrélé kùtsi to pá sè dhi kòkóròko mí dré.>* ¹⁵ Di má dré lizízóá dhi: <Mírì, mǐ àdhi 'i?> Mírì dré logózóá má dré dhi: <Ma Yésu mí dré mína adrélé mǐ pfòle dhi 'i. ¹⁶ Di mí nga ámi totó pá dri! Má agá mí kandrà ámi bha adrélé áma àzì 'òlepi ró ìndì áma tà longólépi ró. Mí ni áma tà mí dré nòle dhi ì, ìndì tà má dré dra tadhálé mí dré dhi íbe dhi ki longó móndí ì dré. ¹⁷ Má ni ámi apá ámi tàndi ni sùrú ì drígàsè ìndì mónnyá sùrú twá ro dhi ì drígàsè. Tàko ko, má adré mána ámi mu àyi nda ì véna ¹⁸ kitswálé àyi ki mǐ nzi, ì kàpfòró tínimvá lésè atsálé ngádra 'á, ìndì ì kàpfòró Sàtánà ni rinyí zálésè atsálé Gíká vélé, akódhi kòtrìró àyi ki tàkonzì ì gò, àrà fèzo àyi dré mónnyá ì dré bhàle twá adrélé ina ró àyi ki tà ka'íka'í sè dhi ì kòfalé.>

¹⁹ Di, ópí Agùrípà, má ka'í tá tà Gíká dré tadhálé má dré nda ni 'òle togó wáyi sè. ²⁰ Di má dré rè zyà lizo Gíká ni kúlí longó mónnyá Dàmásékè na dhi ì dré. Gò má dré lizo longóá mónnyá Yèrúsalmà na dhi ì dré, túmánì mónnyá bvò wáyi Yúdáyà àdhya 'ásè dhi íbe, ìndì mónnyá sùrú twá ro dhi íbe. Má tà tá àyi tíí nda ì dré dhi, ì kòladzá àyi ki togó agòzo Gíká vélé, ìndì ì kàdré tà adrèbhá tadhá dhi ì ladzá àyi ki togó káyà dhi ki 'o kòdhya. ²¹ Tà nda kòdhi sè dhi, Yúdà ànzi ì ru tá ma tépelò na gò, ì dré láti

* **26:14** 26:14 Kúlí «Mí dré adrélé kùtsi to pá sè dhi kòkóròko mí dré» kòni ì adré lèá tàle dhi: «Mí dré adrélé ligílé tà má dré adrélé lèle 'òle dhi íbe dhi kòkóròko mí dré.»

ndàzo kitswázó áma pfu dràle. ²² Di, Gĩká su ína má rú atsálé ándrò kònìdhi gò, má dré adrézó tà má dré nòle ìndì má dré yìle dhi ki longó mónnyá títi tàko ìndì kàdrì ro dhi i dré. Má adré ngbà 'í tà pròfétà i Mósè be dhi i dré tá longólé dhi ki longó kòdha. ²³ I longó tá dhi: «Mèsíyà ni kizà nya, dré ngàzo drìdrì dràdrà 'ásè mónnyá àruka títi dhi i kandrána gò, dré ngádra lídrì àdha ni tà longózó áyi tàndì ni sùrú i dré, tùmání mónnyá sùrú twá ro dhi íbe.»†»

Pólò azí Agùrípà Yésu ni ka'i

²⁴ Pólò dré tá adrérà'a áyi tàrà ga kònìni dhi 'á dhi, Féstò dré kúlí yòzo tàzoá dhi: «Pólò, ámi drì abí dre! Tà kàdrì mí dré ndàle nìle dhi i adré ámi drì kizá nì!» ²⁵ Di Pólò dré logózóá dhi: «Atálágó Féstò, ngá kizá áma drì ko! Tà má dré adrélé tàle kòdhi i, tà bàti 'i ìndì tògyakúlí 'i. ²⁶ Opí Agùrípà yi ína tà kòdhi i dre. Má adré di tà nda ki ta akódhi kandrá tirì àko. Má nì tàle dhi, tà nda ki àlo zù i akódhi dré ko dhi be. Tàko ko, tà nda i 'o ru lùzu ró ko. ²⁷ Opí Agùrípà, mí ka'i tà pròfétà i dré longólé dhi i? Má nì, mí ka'i 'í dhi be!» ²⁸ Di Agùrípà tà Pólò dré dhi: «Mí adré tsì kisúá dhi, lókyá tsà kònìdhi sè, mí ni áma 'o atsálé Krísto ni ka'ilepi ró dhi bàti?» ²⁹ Di Pólò logó dhi: «Kàdré lókyá tsà sè yà, kó ngalè lókyá vwàvwà sè yà dhi, má adré Gĩká ni ti lizí, mì kàtsáro má tìni tùmání mónnyá títi adrèbhá áma kúlí yi ándrò ni íbe, mì kàdré ngbà 'í nyèrì kòni íbe àmi rú ko dhi kòdha.»

³⁰ Gò opí Agùrípà i dré ngàzo tùmání gùvèrènerè Féstò be, Bèrùnìkè be, ìndì mónnyá adrèbhá tá áyi íbe dhi íbe. ³¹ Di i kàpfò àrà nda lésè dre dhi, i dré adrézó tàá áyi kòfalésè dhi: «Agó kòdhi 'o tà àlo kitswálépi dràdrà sè yà, kó ngalè bã sè yà dhi ko.»

³² Gò Agùrípà dré tàzoá Féstò dré dhi: «Agó kòdhi kòlízí tá mì áyi mu Kàyìsàrà dré tàbvò tàle dhi ko dhi, kònò à ni tá kitswá akódhi ni trì bwà.»

27

Pólò ni atsi andre lèzo Rómà na dhi

¹ A kòka'i lókyá mà dré kitswázó bwátù do lèzo bvò Itàliyà àdha na dhi dre dhi, à dré Pólò ki fèzo móndí àruka 'ile dhi íbe Rómà ki opí kàdrì ni sòdá ki drì kòlepi, rú be Yùliyò dhi drígá. ² Di mà dré tombàzo bwátù àlo angalépi Adràmiténò lésè dhi na gò, mà dré ngàzo lile. Bwátù nda adrè tá lile bhàandre àruka yìandre mìlésè bvò Asíyà àdha lé dhi i 'ásè. Mà lè tá tùmání Arìstàrukò angalépi Tèsalònìkè bvò Màkèdòníyà àdha lé dhi lésè dhi be.

³ Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo bhàandre Sidónà àdha na. Yùliyò ni togó dóro tadhále Pólò véna dhi sè dhi, dré akódhi ni tayízó lile áyi arúpi bhàandre nda lé dhi ki no, i kòkitswáro akódhi ni ledé. ⁴ Mà kònga Sidónà lésè dre dhi, lyá dré adrézó avilé sínyà dri àma rú gò, mà dré lavúzó tùrù Kìpìrò àdha làgàsè, tùrù nda kòkìkìró lyá nda tsà be dhi bvó. ⁵ Gò mà dré pfòzo yìandre ni tálí drìsè, lavulé bvò Kìlìkíyà àdha làgàsè ìndì Pàfilíyà àdha làgàsè, tsàle bhàandre rú zìle Mírà bvò Lìkíyà àdha lé dhi na.

⁶ Kònàle dhi, sòdá ki drì kòlepi nda dré bwátù àzya angalépi Alìgizàndríyà lésè, adrèlépi lile Itàliyà na dhi ni kisúzó, àma ki bhàzo lána gò, mà dré lèzo. ⁷ Kítú bí dhi, mà dré lèzo yàya gò, mà dré tsàzo ànyi bhàandre rú zìle Kìnídò dhi làga kizà be bí. Di lyá dré tá adrèlé avilé sínyà dri àma rú dhi sè dhi, mà dré ngá kìzo lavúzó tùrù Kùrètè àdha làgàsè, tásóká Sàlòmónè àdha kandrásè, tùrù nda kòkìkìró lyá nda tsà be dhi bvó. ⁸ Mà dré lavúzó vwàle tsà tùrù nda làgàsè gò, mà dré tsàzo kizà be bí bhàandre rú zìle «Àrà avèlépi bwátù zùzo dhi» na, ànyi bhàandre rú zìle Làsáyà dhi làgana.

† 26:23 26:23 A kònò Esáyà 42:6; 49:6.

⁹ Mà dré lókyá kizálé bí dre dhi sè dhi, lyã adré tá vïle kònzi lavulé. Tàko ko, kítú adrézó mómí ki tàkonzì trìma ni tà kisù dhi lavú dre.* Di Pólò dré ngàzo bwátù nda ni dobhá ki kodzó, tàzoá dhi: ¹⁰ «Áma arúpi i, má adré nòá dhi, atsí kònìdhi adré 'òle atsálé kòkòròko. Bwátù kònìdhi túmání ngá lána dhi íbe dhi ki kitswá abílé títi. Ndìndì àma ki tàndi, mà ni kpà kitswá todràle.» ¹¹ Di, sòdá ki drì kòlepi nda lè tá Pólò ni kúlí nda ki yïle ko. Be ró dhi, yi ína bwátù dobhá ki kàdrì ki kúlí bwátù líyí be dhi kòdhya. ¹² Arà mà dré àma ki kíkízó lána nda kitswá tá ína adrézó lókyá kidhì àdhya ni letè lavulé dhi ko. Di mómí bí àma adrébhá tá bwátù nda lé dhi i kòfalé dhi i dré ru yizo, mà kòngaró àrà nda 'àsè lile. Í adré tá leá tsàle bhàandre rú zìle Fòwíníkisi tùrù nda lé dhi na, kitswálé lókyá kidhì àdhya ni letè lavulé kònale. Fòwíníkisi nda tá àrà adrézó bwátù zu, lyã dré adrézó avilé kítú dré ndìrà lésè dhi 'i.

Kàgùmá vi yãandre mi

¹³ Lyã dré kidhózó adrélé avilé tàbhu lésè yàyà gò, bwátù dobhá nda i dré kisùzoá dhi, i ni kitswá lile tsàle Fòwíníkisi na. Di i dré aya tá tirílé yí na adrézó bwátù kíkí dhi ni asézó gò, mà dré ngàzo adrélé lavulé tùrù Kùrétè àdhya nda làgàsè. ¹⁴ Di, gí ko, lyãandre gú dhi dré ngàzo adrélé avilé tùrù nda drílèsè, adrélé bwátù nda ni vi lile yãandre kítógá na ró. (Á adré lyãandre làsú be kònìni nda ni rú zi «lyãandre angálépi kurú lésè ìndì kítú dré apfòrà lésè dhi».) ¹⁵ Mà dré tá kitswálé lile sínyà dri lyã rúsè bwà ko dhi sè dhi, mà dré àma ki tayízó lyãandre nda dré adrélé tikpólé lizo àma íbe. ¹⁶ Mà dré tá adrérà'a lavulé tùrù mvá àlo rú be Kàwúdà dhi làgàsè dhi 'á dhi, mà dré lagùzo kitswálé kòlóngbò 'ìle bwátù àndu dhi ni asé bhàle bwátù nda drìna. ¹⁷ Bwátù dobhá i kòlikí kòlóngbò nda dre dhi, i dré bǎ ki lebhézó lavulé bwátù zàlèsè, kitswálé rúa tātā. Di i adré tá ngá ro, lyãandre nda ni dra bwátù nda ni vi lile áyi lasí àrà sínyí ro ànyi bvò Líbiyà àdhya làga dhi rú dhi sè. Àsà dhi, i dré fa adrézó bwátù kíkí tsà dhi ni tirízó yí na gò, bwátù nda ni tayízó lyãandre nda dré adrélé tikpólé. ¹⁸ Kítú bvóá dhi sè, kàgùmá nda dré tá adrélé àma ki liví tesélé rìnyí sè dhi sè dhi, bwátù dobhá i dré kidhózó adrélé ngá dòle bwátù nda lé dhi ki lebhé yí na. ¹⁹ Kítú ni na sè dhi, i dré ngá adrézó bwátù do àsà dhi ki lebhézó yí na àyi ki tàndi ki drígá sè. ²⁰ Kàgùmá nda dré gòzo adrélé vïle rìnyí sè kítú bí gò, mà dré gòzo kítú 'i yà, kó ngalè bhìbhìnyà 'i yà dhi ki no ko. Kùdù ro dhi, mà dré àma ki mì bhàma kitswázó adrélé dhi ni tayízó.

²¹ Lókyá kòlavú vwàvwà ro mà dré ngá nya àko ró dre dhi, Pólò dré ngàzo áyi totó àyi títi dhi i kandrá tàá dhi: «Áma arúpi i, adré tá leá dhi, mì kòyi tá áma kúlí gò, ngàzo Kùrétè lésè ko dhi. Kònò mì kitswá tá kizà kòndi ni nya ko, ìndì ngá kòdhi i kitswá tá abílé ko. ²² Di, nyànómvá dhi, má adré àmi ki kodzó, mì kàdréró togó tsi! Dhya àlo àmi kòfalé dhi kitswá ína dràle ko. Bwátù kòndi ni ngbà 'í abí dhi nì. ²³ Tàko ko, ngátsi ándrò kòndi sè dhi, Giká, áma líyí, má dré adrézó tà ni ni 'o dhi ni ángéló agá tá má kandrá ²⁴ tàá dhi: <Pólò, mí ro ngá ko! Adré leá dhi, mí kòtsa pfòle Kàyisàrà kandrá. Giká ni togó tani sè dhi, a ni mómíyá títi mì dré adrézó lile àyi íbe bwátù kòndi sè dhi ki tidrí ámi tà sè.> ²⁵ Di áma arúpi i, mì kàdré togó tsi! Tàko ko, má adré Giká ni ka'í, adrézó kpà ka'íá dhi, tà nda ki ru 'o ngóro dré tàle má dré dhi tíni. ²⁶ Di, adré leá dhi, àma ki bwátù kòndi kòlì áyi lasí tùrù àlo dhi rú.»

Bwátù lasí i tùrù rú

* 27:9 27:9 Giká ni Kúlí tsìle Gíríkí ti sè dhi adré tàá kònwa dhi: «kítú adrézó tàbirí mvo dhi lavú dre». Kítú nda tá kítú adrézó mómí ki tàkonzì trìma ni tà kisù dhi 'i. A kònò Lèvitíkè 16:29-34. Kítú nda tá mbǎ ni nzi-dri-su na, kó ngalè mbǎ ni mudrí na. Di lókyá dóro adrézó lile bwátù sè yãandre mǐsè dhi lavú dre.

²⁷ Kítú ni mudrí-drì-su sè dhi, kàgùmá nda adrè tá ngbú àma ki vi lile yïandre Adríyà àdhya mìsè.† Anyiànyi ngátsi kítógá sè dhi, bwátù dobhá nda ì dré atógyàzoá dhi, mà adrè tá tsàlè ànyi kìní làgana ró. ²⁸ Dì ì dré aya adrézó yï tálí tabhì dhi ni bhèzo yï na, kisúzóá dhi, yï alú tá méterè nyadhi-àlo-drì-mudrí-drì-nzi-drì-rì. Mà kòlì vwàlè tsà dre dhi, ì dré gòzo tódhyá tabhiá kisúzóá dhi, yï alú tá méterè nyadhi-àlo-drì-nzi-drì-na. ²⁹ Dì ì adrè tá ngá ro, àma ki bwátù nda ni dra áyi lasí kírà kàdrìkàdrì yï gàrà na dhi ì rú dhi sè. Dì ì dré aya su dhi ki tirízó yï na bwátù nda àmvolésè kitswálé kíkíá gò, ì dré adrézó ngá letè wàlè. ³⁰ Dì, bwátù dobhá nda ì dré àyikya kòlóngbò tirízó yï na, ngóro ì adrè tá 'òlè aya àruka ki tirí bwátù kòmvolésè na tìni, ì kòkitswáro lapalé àma ki bwátù nda lésè. ³¹ Dì Pólò dré tàzoá sòdá ki drì kòlepi nda ì dré sòdá ni íbe dhi: «Dhya kòni ì kòpfò bwátù kòndi 'ásè dhi, mì kitswá àmikya adrìlé bwà ko!» ³² Dì sòdá nda ì dré kòlóngbò nda ni bã ki bvwàzo, tayízóá dhèlè yï na.

³³ Ngá dré tá adrèrà'a 'òlè wàlè dhi 'á dhi, Pólò dré mónnyá títí dhi ki kodzózó ngá nya, tàzoá dhi: «Ándrò kòndi, kítú ni mudrí-drì-su mì dré adrézó tàmgá dri ngá nya àko ró dhi 'i. ³⁴ Má adrè di àmi ki kodzó ngá nya. Angyá ko, mì adrè nyàá adrízó. Dhya àlo àmi kòfalé dhi ni drìbhí àlo dhi kitswá avìlè ko!» ³⁵ Kòtà tà nda ì dre dhi, dré mápà adózó, àwoyà tàzo Gíká dré àyi títí nda ì kandrà gò, ñòzoá nyàlè. ³⁶ Dì ì dré togó tsìzo títí gò, ì dré kókpà ngá dòzo nyàlè. ³⁷ Ama títí bwátù nda lé dhi ì tá kámá-rì-drì-nyadhi-na-drì-mudrí-drì-nzi-drì-àlo. ³⁸ Mà kònya ngá pìzo dre dhi, bwátù dobhá nda ì dré ngánò àmbí bhèzo yï na, bwátù nda kàngáro yï dri be dhi bvó.

³⁹ Ngá kòwa dre dhi, ì dré kìní nòzo làwú làvo na. Dì, ì nì tá àyikya kìní nda bvò àngùdhi 'i ya dhi ko. Ì dré àrà yï dré tá adrézó ru lomví dhi ni nòzo sínyí yï mìlè dhi be gò, ì dré ru yìzo tàzoá dhi, kòkitswá dhi, ì ni bwátù nda ni di lile áyi lasí sínyí nda dri. ⁴⁰ Dì ì dré aya adrézó bwátù kíkí dhi ki bã bvwàzo tayízóá yï na gò, kápí kàdrì adrézó bwátù tidì ásà dhi ki bã titrìzo. Dì ì dré kítá kàdrì lyá dré adrézó bwátù vi ásà dhi ni tingázó kuru 'ìlè bwátù kandrálésè ro gò, ì dré bwátù nda ni tayízó lile sínyí nda drìna ro. ⁴¹ Dì, bwátù nda ni kòmvo dré ína lizo áyi lasí anzulé sínyí ru lokólépi yï kítógá na dhi dri ngbí. Dì yï adrélépi tá longalé dhi adrè tá ru tswa bwátù nda rú gò, bwátù nda ni àndu dré kidhózó tonjòlè.

⁴² Sòdá nda ì yi tá ru tàzoá dhi, ì ni dhya 'ìlè dhi ki tupfú todràlè, àyi ki àlo kòkitswáro yï wa lapázó ko dhi bvó. ⁴³ Dì, sòdá ki drì kòlepi nda dré ína Pólò ni lèlè tidrìlé dhi sè dhi, dré àyi ki logázó. Dré lazízóá mónnyá yï nibhá wàlè dhi ì dri dhi, ì kòlebhé rè zyà àyi yï na lile pfòlè kìní drìna. ⁴⁴ Gò dré tàzoá mónnyá àruka títí dhi ì dré dhi, ì kòtombà pàlàngì ì drìsè ìndì bwátù kìgá ì drìsè, kitswálé lile pfòlè àyi vèsè. Dì ásà dhi, mónnyá títí nda ì dré topfòzo kìní drìna adrìlé.

28

Pólò tùrù Mèlìtè àdhya na

¹ Mà kàpfò yïandre lésè líná dre dhi, mà dré yìzoá tàlè dhi, tùrù nda ni rú tá Mèlìtè. ² Mónnyá bhà mobhá tùrù nda drìlè dhi ì dré àma ki ka'izo dòlè àyi véna togó dóro lavulé dhi sè. Ì dré àtsí turúzó àma dré yòlè, kozya dré tá adrélè dhìlè dhi sè, ìndì kidhì dré tá adrélè àma ki 'o dhi sè. ³ Dì, Pólò dré àtsipá amvózó kitswálé dàlè àtsí na dhi, nì àtrá dré ína apfòzo lásà àtsí ni rìnyí dré, akódhi ni drìgá tsi ngbí. ⁴ Mónnyá nda ì kònò nì nda adrèrà'a livìlé akódhi drìgá dre dhi, ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Kòndhi agó móndí pfùlepi dràlè dhi 'i bàti! Tàgba dré adrízó yïandre lésè dhi, gíká gyàgya dhi kitswá akódhi ni tayí adrìlé ko.» ⁵ Dì, Pólò dré ína nì nda ni kivízó dhèlè

† 27:27 27:27 «Yïandre Adríyà àdhya» kòndhi tá yïandre Mèdìtèránè àdhya ni kítógá na.

àtsí na gò, kàtrá ni dré akódhi ni 'òzo kònzi àlomvá ko. ⁶ Mòndyá nda ì adré tá letèá, nòzoá ngalè akódhi ni drígá ni tipí yà, kó ngalè a ni dhe dràle ngbõ ró yà dhi. Di, ì kòletè vwàvwà ro dre dhi, ì dré nòzoá dhi, tà twá 'o ína akódhi ko. Di ì dré gòzo tà ladzá, tàzoá dhi: «Dhya kònìdhi gíká ki àlo 'i!»

⁷ Mòndyá tùrù nda drìle dhi ki kàdrì rú be Pòpìliyò dhi ni bhà tá ànyi àrà nda làga. Di akódhi nda dré àma ki ka'izo dòle í véna togó dóro sè, adrézó àma ki 'o dóro kítú na. ⁸ Di, akódhi ni atá adré tá ína drà ro lánká na, rúbhá ni dré tá adréle àtsi ró dhi sè, ìndì dré adréle áyi 'a bhù kàri ró dhi sè. Di Pólò dré fizo akódhi ni no gò, dré tà zizo Giká tí, drígá bhàzo akódhi dri gò, akódhi ni tidrízó. ⁹ Tà nda ni rúbí kòla'ú dre dhi, dràbhá àruka títi tùrù nda drìle dhi ì dré alizo Pólò véle gò, dré kpà àyi ki tidrízó títi. ¹⁰ Gò ì dré àma ki lindrì bhàzo láti twátwa bí dhi ì sè. Di mà dré tá adrerà'a 'òle lile dhi 'á dhi, ì dré ngá mà dré tá adrézó lovó ni íbe atsí sè dhi ki afèzo àma dré.

Pólò tsa Rómà na

¹¹ Mà kàdrè kònàle mbã na dre dhi, mà dré tombàzo bwátù àlo lókyá kidhì àdhya ni letèlepi lavúlè tùrù nda làga dhi na gò, mà dré ngàzo lile. Bwátù nda angá tá Alìgìzàndrìyà lésè, ìndì rú ni tá «Giká làti i».* ¹² Di mà dré tsàzo bhàandre rú zìle Sírakúsà dhi na gò, mà dré adrézó kònàle kítú na. ¹³ Gò mà dré ngàzo lavúlè bvò nda làgàsè, tsàle bhàandre rú zìle Règìyò dhi na. Kítú bvóá dhi sè dhi, lyã dré kidhózó adréle avilé tàbhù lésè gò, kítú ni na sè dhi, mà dré tsàzo bhàandre rú zìle Pòtìyóllì dhi na. ¹⁴ Kònàle dhi, mà dré mómí ka'ìbhá àruka ki kisúzó gò, ì dré àma ki zizo adréle àyi véna pòsò àlo. Di àmvolásà dhi, mà dré ngàzo lile Rómà na. ¹⁵ Mòndyá ka'ìbhá Rómà na dhi ì yi tá tàle dhi, àma tá láti 'á. Di àyi ki àruka ì dré alizo àma ki drì letè ngá lagirà kàdrì Apíyò àdhya na. Aruka ni ì dré alizo àma ki kisú bhàandre rú zìle «Kùmú ki dzó na dhi i» dhi na. Pólò kònò àyi nda ì títi dre dhi, dré àwoyà tàzo Giká dré gò, togó tsizo. ¹⁶ Mà kòtsa Rómà na dre dhi, à dré dzó fèzo Pólò dré adrézó lána kalóma. A bhà tá ngbà 'í sòdá àlo adréle akódhi ni líkí dhi kòdhyà.

Pólò longó Giká ni kúlí Rómà na

¹⁷ Kítú na àmvolèsè dhi, Pólò dré Yúdà ànzi Rómà le dhi ki drì kobhá ki azizó alile í véle. Àyi nda ì kòkimó ru dre dhi, akódhi dré ngàzo tàá àyi dré dhi: «Àma adrúpi ì, à ru tá ma Yèrúsalmà na áma fèzo Rómà ì drígá, tágba má dré tá tà àlo 'òzo kònzi àma ki sùrú rú yà, kó ngalè àma ki tábhí ki labhì rú yà dhi ko dhi. ¹⁸ Rómà ki kàdrì ì kòlìzì ma dre dhi, ì dré tà àlo kitswálèpi dràdrà sè dhi ni kisúzó má véle ko gò, ì dré adrézó áma le tayílé. ¹⁹ Di, Yúdà ànzi kònàle dhi ì dré tá tà nda ni gàzo dhi, lè tá má kòlìzì à kòmùró ma Kàyìsàrà dré tàbvó tàle be dhi bvó. Tágba dré adrézó kònìni dhi, ma mána tà àlo adrézó áma tàndì ni sùrú asíkì ásà dhi àko. ²⁰ Di ásà dhi, má azí tá àmi nòle, mà kòtáró tà àmi íbe. A 'ì ma nyèrì sè kònìni, tà Ìsèrèlè ànzi ì dré adrézó m̀ì bha ásà dhi ni tà sè.»

²¹ Di Yúdà ànzi nda ì dré logózóá drá dhi: «Mà kisú wárágà àlo ámi tà dri Yúdáyà lésè dhi ko. Kòdhi íbe dhi, àma ki adrúpi angábhá kònalèsè dhi ki àlo tà tà kònzi àlo mí rú yà, kó ngalè tà kònzi àlo dhya àzya dré tàle mí rú yà dhi ko. ²² Di, mà adré àmakya tà mí dré adréle kisùle dhi ki le yìle mí tí. Tàko ko, mà nì tàle dhi, mómíyá àrà títi ì 'àsè dhi ì adré tà ta kònzi Giká ni láti mí dré adréle longólè kòdhi rú dhi be.»

²³ Di ì dré kítú bhàzo kitswázó gòle ru kisú Pólò be. Kítú nda kàtsá dre dhi, ì dré atsázó véle zyandre ró wáláká ni ni lavú, àrà Pólò dré tá adrézó adréle dhi 'á. Di kidhólè drùbhì sè tsàle ìndró na dhi, Pólò dré Giká ni Opì ni tà longózó, àndu ni ni ngìzo àyi dré, adrézó àyi ki togó asé Yésu ni ka'ì tà tisile Mósè ni tatrítrí kúlí na ìndì pròfètà ki búkù ì 'àsè dhi ì sè. ²⁴ Gò àyi ki àruka ì dré tà dré tàle nda ki ka'izo. Di,

* **28:11** 28:11 «Giká làti» kònì ì tá Gírìkì ki gíká rì ì dré tá adrézó m̀ì bha àyi véna adrézó lile bwátù sè yìandre m̀isè dhi 'i.

àruka ni ì ka'ì tá àyikya ko. ²⁵ Ì dré tá adrérà'a tà kayí àyi kòfalésè, adrézó 'òle ayilé dhi 'á dhi, Pólò dré kúlí kòni ki tàzo àyi dré: «Tirí Lólo longó tá tà kyá àmi ki tábhí ì dré pròfètà Esáyà tí, ²⁶ tàzoá dhi:

<Mí ì tàá móndyá kòdhi ì dré dhi:

Mì ni adré tà yi 'í,

dì, mì kitswá tà mì dré adrélé yìle nda ki àndu ni tàdzí ko.

Mì ni adré ngá no 'í,

dì, mì kitswá ngá mì dré adrélé nòle nda ki atógyà tàdzí ko.

²⁷ Tàko ko, móndyá kòdhi ki togó andírì dre.

Ì tabhó àyi ki bíbhále, àyi ki mì dròzo dròdrò.

Ì kò'o tá kònìni ko dhi, kònò ì ni tá ngá no àyi ki mì sè,

adrézó tà yi àyi ki bíbhále sè, adrézó tà ni àyi ki togó na,

ì dré àyi ki togó adzázó má véle gò,

má dré àyi ki tidrízó.>†»

²⁸ Pólò gò tàá dhi: «Adré di làá dhi, mì kònì dóro tàle dhi, Gíká mù kúlí adrézó móndí ki tidrì dhi móndyá sùrú twá ro dhi ì véna. Ì ni àyikya kúlí nda ni yi!» [²⁹ ‡]

³⁰ Dì Pólò adré tá adrélé dzó í dré làfa fèzo adrézó lána dhi na kóná rì. Adré tá móndyá títi adrébhá tá alìle í véle dhi ki ka'ì dòle togó dóro sè. ³¹ Adré tá Gíká ni Opì ni tà longó, adrézó Mírì Yésu Krísto ni tà tadhá móndí ì dré tirì àko. Dì dhya àlo logá tá akódhi ko.

† **28:27** 28:27 A kònò Esáyà 6:9-10. ‡ **28:29** 28:29 Wáràgà Gíká ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Pólò kòtà kúlí nda ì dre dhi, Yúdà ànzi nda ì dré ngàzo lile tà kayíbe àyi kòfalésè tà tàndi ró.]

Wárágà Pólò dré tisìle Rómabhá i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle mónnyá ka'ìbhá Rómà na dhi i dré dhi 'i. Rómà nda tá bhàandre kàdrì Rómà ki òpì drìle dhi 'i. A adré kisùá dhi, Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi àmvolésè dhi, akódhi ni ka'ìbhá àruka Yúdà ànzi ró, ngóro Akílà i Pìrìsíka be dhi i tìni dhi, ì lè tá Rúbí Tani longó Rómà na gò, Èkèlézyà bhàzo kònàle (Tà 'òle dhi i 18:2). Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì tà ledézó kitswázó lile mónnyá ka'ìbhá kònàle nda ki no dhi bvó. Adré àyi ki le nòle drìdrì dré dra lizo Èsèpanyà na dhi kandrá.

Di wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò adré Rúbí Tani ni tà àndu ngì mibhalé tí. Adré kpà àzì bhàle í drígá adrézó lile Rúbí Tani longó mónnyá sùrú twá ro dhi i véna dhi ni tà ta. Adré tàá dhi, Rúbí Tani nda adré láti Gìká dré adrézó móndí ki bha gyägya í kandrá dhi ni tà tadhá. Akódhi adré ngbà 'í àyi ki bha gyägya àyi ki tà ka'ìka'ì sè (Rómabhá i 1:16-17).

Pólò adré tadhá dhi, mónnyá títi dhi i tàkonzì ni rinyí zàle (1:18-3:20). Di Gìká adré àyi ki bha gyägya í kandrá, ì dré Yésu Krísto ni ka'ìle dhi sè (3:21-4:25). I kò'o kònìni dhi, Gìká adré àyi ki atrì tàkonzì ni rinyí lésè, ìndì dràdrà ni rinyí lésè (5:1-21). Adré di lèá dhi, ì kàdré àyi ki no ngóro móndí dràbhá tàkonzì lésè dre gò, ì dré adrézó lídrì íbe Krísto na dhi i ró (6:1-7:25). I kàdré kpà atsílè Tírì Lólo ni rinyí sè, adréle trobe Gìká ni lèle kàdrì dré tadhále àyi dré Krísto na dhi rú (8:1-39).

Amvolásà dhi, Pólò adré tà twátwa dhi ki tadhá: mónnyá Gìká dré zìle adréle ína i ró dhi ki tà, mónnyá sùrú twá ro dhi ki tidrìma Yúdà ànzi íbe dhi, àma ki fèma Gìká dré dhi, lèle ni tà, àma ki bhàma mónnyá àma drìle dhi ki rinyí zàle dhi, àma ki adrúpi ki tàbvó tàma ko dhi, ìndì àma ki adrúpi ki 'òma ledhélé tàkonzì na ko dhi.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì tà dré adrézó wárágà kònìdhi ni tisì dhi (1:1-17)
- 2) Mónnyá títi dhi i tàkonzì ni rinyí zàle (1:18-3:20)
- 3) Tà Gìká dré adrézó móndí ki tidrì dhi (3:21-4:25)
- 4) Lídrì tídhí ro Krísto na dhi (5:1-8:39)
- 5) Mónnyá sùrú twá ro dhi ki tidrìma Yúdà ànzi íbe dhi (9:1-11:36)
- 6) Mónnyá ka'ìbhá dhi ki atsìma (12:1-15:13)
- 7) Tà tàle kùdù ro dhi i, ìndì mòdo fèma (15:14-16:27)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Yésu Krísto ni màrábà, má adré wárágà kònìdhi ni tisì ma. Gìká azì ma adréle àpòstolò ro gò, àma bhàzo twá adréle àyi Rúbí Tani longó dhi bvó. ² Lazì tá Rúbí Tani nda ni tà drìdrì àyi pròfètà i tí gò, ì dré tà nda ki tisìzo akódhi ni Kùlí lólo dhi na.* ³ Rúbí Tani nda adré akódhi ni Mvá, àma ki Mírì Yésu Krísto ni tà tadhá kòdhya. A ti tá akódhi nda móndí ro ópí Dàwídi ni sùrú na. ⁴ Di, Gìká tadhá ína ngádra 'á dhi, akódhi àyi Mvágó 'i káyà dhi, dré akódhi ni tingalé dràdrà lésè Tírì Lólo ni rinyí sè dhi sè. ⁵ Krísto nda sè dhi, Gìká bhà àyi togó tani àma rú, àma ki bhàzo adréle àpòstolò i ró, mà kàdréró móndí sùrú títi i lésè dhi ki azì Krísto ni ka'ì, ìndì akódhi ni kùlí ka'ì 'òle, à kàdréró akódhi ni rú bha kùle be dhi bvó. ⁶ Ami kókpà mónnyá azilé adréle Yésu Krísto àdhya ró nda i kòfalé be.

* 1:2 1:2 A kònò Esáyà 52:7; 61:1.

⁷ Má adré wárágà kònìdhi ni tisì àmi, móndyá títi Rómà na, Giká dré lèlè tò ìndì dré azilé adrélé móndyá lólo ína i ró dhi i dré. Giká àma ki Atá i Mírì Yésu Krísto be dhi ì kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì ì kòfè tà kìdrìkìdrì àmi dré!

Pólò lè lile móndyá ka'ìbhá Rómà na dhi ki no

⁸ Drìdrì dhi, má adré àwoyà fe áma Giká dré àmi ki tà sè, Yésu Krísto ni rú sè. Tàko ko, à adré àmi ki tà ka'ìka'ì ni tà títi bvò wáyi 'ásè. ⁹ Giká, má dré adrézó tà ni ni 'o togó wáyi sè, adrézó Mv́a ni ni Rúbí Tani longó dhi nì dóro tàlè dhi, tà má dré adrélé tàlè kònìdhi, tà bàti 'i káyà dhi. Má adré àmi ki tà kisù landè àko ró, ¹⁰ vèsè wáyi má dré adrerà'a tà zi akódhi tí dhi 'á. Má adré akódhi ni ti lizí, lókyá bí àmvolésè dhi, kàdré tà dré lèlè 'òlè dhi 'i dhi, kònziró láti má dré tsàzo àmi véna. ¹¹ Tàko ko, ma lovó íbe tò àmi ki nòzo, má kòkitswáró tà tani àzya Tírì Lólo àdhya ni fe àmi dré, kitswálé àmi ki timbà àmi ki tà ka'ìka'ì na. ¹² Má adré kpà lèá dhi, àma tùmání àmi íbe dhi i, mà kòkitswá ru timbà àma ki tà ka'ìka'ì sè.

¹³ Áma adrúpi i, má adré lèá mì kònì dhi, vèsè be bí, má ndà tá láti lizo àmi véna, àma àzì kòkitswáró lè'wa dóro 'a àmi kòfalé, ngóro dré adrélé 'òlè móndyá àruka títi súrú twá ro dhi i kòfalé dhi t́ni. Dì, atsálé ándrò kònìdhi dhi, tà àruka ì kíkí láti má dré nì. ¹⁴ Tàko ko, adré lèá dhi, má kòlì móndyá twátwa títi dhi i véna: móndí tà ndabhá nìlè dhi i véna, ìndì móndí tà nibhá ko dhi i véna, móndí tògya ró dhi i véna, ìndì móndí tògya ró ko dhi i véna. ¹⁵ Asà dhi, áma togó kókpà àtsi ró lizo Rúbí Tani longó àmi adrébhá Rómà na dhi i dré.

Rúbí Tani ni rinyí adrézó móndí ki tidrí dhi

¹⁶ Ma kanyò ro Rúbí Tani ni tà sè ko. Tàko ko, Rúbí Tani nda, rinyí Giká dré adrézó móndyá títi adrébhá Rúbí nda ni ka'ì dhi ki tidrí ásà dhi 'i. Akódhi fè rè zyà Rúbí nda Yúdà ànzi i dré gò, adrézó kpà fèá móndyá súrú twá ro dhi i dré. ¹⁷ Rúbí Tani nda adré tadhá dhi, Giká adré móndí ki bha gyägya í kandrà ngíni ya dhi. Adré ngbà 'í àyi ki bha gyägya àyi ki tà ka'ìka'ì sè. Láti àzya tà ka'ìka'ì rúsè dhi yókódhó. Ngóro tisìlè Giká ni Kúlí na dhi t́ni: «Dhya atsálépi gyägya àyi tà ka'ìka'ì sè dhi ni adrí.»†

Giká ni kombà tadhále móndyá tàkonzì 'obhá dhi i rú dhi

¹⁸ Giká adré àyi kombà tadhá bhù lésè móndyá títi adrébhá àyi tà ga rè, adrébhá tà kònzì 'o, ìndì adrébhá láti tà bàti àdhya ni kíkí àyi ki tà kònzì sè dhi i rú. ¹⁹ Tàko ko, àyi nda ì nì àyikya Giká ni tà kitswálé nìlè dhi i be, akódhi ni tàndì dré tà nda ki tadhále àyi dré ngádra 'á nì dhi sè. ²⁰ Angyá ko, kidhólé bvò ni bhàma lésè dhi, à adré Giká ni tà kitswálé nòlè m̀ sè bwà ko dhi ki atógyà dóro. Kòdhi adré tàá dhi, à adré akódhi ni rinyí adrélépi kóná vèsè kólyá dhi ni atógyà, akódhi ni lídrì Giká àdhya ró dhi be, ngá títi dré bhàlè dhi i sè. Asà dhi, móndyá nda i tà àlo ì dré kitswázó àyi ki tàrà ga ásà dhi àko.

²¹ Tàko ko, tágba ì dré Giká ni nizo be dhi, ì adré akódhi ni lindrì bha ngóro dré kitswálé akódhi dré dhi t́ni ko. † adré kpà àwoyà ta drá ko. Be ró dhi, àyi ki tà kisùkisù atsá ína tà tàko ró, ìndì àyi ki tògyá azá atsálé t́nimvá ro. ²² Tágba ì dré adrézó tàá dhi, àyi tògya ró dhi, ì atsá àyikya móndí azaaza ró. ²³ † tayí Giká kitswálépi dràlè bwà ko dhi ni mìlanzìlanzì, adrézó lindrì fe ngá líndrì làsú be móndí adrébhá dràlè dràdrà dhi i t́ni, àrì i t́ni, kà'wá i t́ni, ìndì kà'wá adrébhá àyi ki se agáti sè dhi i t́ni dhi i dré.

²⁴ Dì ásà dhi, Giká tayí móndyá nda i adrélé tatsílé swà ro, lovó kònzì àyi ki togó na dhi ki 'obe gò, ì dré adrézó kanyò fe àyi ki tàndì ki rúbhá i dré àyi kòfalésè. ²⁵ † tayí tà bàti Giká àdhya, adrézó tà kinzò ro dhi ni ka'ì kòdhya. † adré lindrì fe ngá Giká dré bhàlè dhi i dré, adrézó lèsámbo 'o ngá nda ki rú sè. Dì, ì adré àyikya lindrì fe

† 1:17 1:17 A kònò Abàkúka 2:4.

Dhya ngá tíí nda ki bhàlepi dhi dré ko. Akódhi nda kitswá rúku sè kóná vèsè kólyá! Kàdré kònini.

²⁶ Tà nda sè dhi, Giká tayí àyi adrélé tatsilé rúbhá lovó kanyò ro dhi ki bhabe. Di àyi ki tòkó ì tayí àyikya tà tòkó ì dré ànzyà adrélé 'òle àgo íbe àyi ki rúbhá sè dhi, adrézó tà swà 'o àyi ki rúbhá sè àyi kòfalésè. ²⁷ Kókpà kòdhi tíni, àgo ì tayí àyikya tà àgo ì dré ànzyà adrélé 'òle tòkó íbe àyi ki rúbhá sè dhi, adrézó rúbhá lovó àtsi ró dhi ki bha àyi kòfalésè àgo ró. Di àgo nda ì adré tà kanyò ro dhi ki 'o àyi kòfalésè gò, ì dré adrézó làgí kitswálepí àyi ki tà swà nda sè dhi ni kisú àyi ki tàndi ì rú.

²⁸ Ì dré Giká ni nìma gàle rè dhi sè dhi, akódhi tayí àyi adrélé tà kisú wàyá ro, adrézó tà kitswábhá 'òle ko dhi ki 'o. ²⁹ Di ì ga àyikya tà kònzi ki kára tíí dhi ì sè bí. Ì ga togó kònzi sè, ngá lovó sè, tà swà sè, lovó kònzi sè, móndí ki tufuma sè, lawà sè, móndí ki litima sè, ìndi drìkònzi sè bí. Ayi móndí ki asíkìbhá 'i, ³⁰ móndí ki rú tabhá kònzi dhi 'i, Giká ni kàribhá 'i, móndí ki lindrì bhabhá ko dhi 'i, drìkàdrìbhá 'i, ìndi afàbhá 'i. Ì adré ngbú adrélé tà kònzi twátwa ì dré kitswále 'òle dhi ki kisú. Ì adré ligíle àyi ki tibhá ì rú. ³¹ Ayi tògyá àko. Ì kitswá adrélé ka'ile ko. Ayi móndí ki lovó àko àyi rú. Ì adré kpà móndí ki kizà bha ko. ³² Ì nì tàbvó Giká dré tàle gyägya kònìdhi dóro: Móndyá adrèbhá tà làsú be kònini nda ki 'o dhi ì kitswá àyikya dràdrà sè. Di, tágba kònini dhi, ì adré ngbà 'í tà nda ki 'o kòdhya ko, ì adré kókpà móndyá adrèbhá tà nda ki 'o dhi ki ka'ì.

2

Móndí ki tàbvó Giká dré adrélé tàle gyägya dhi

¹ Di ásà dhi, mí adrèlepí móndí ki tàbvó ta ni, mí tà àlo mí dré kitswázó ámi tàrà ga ásà dhi àko, gba mí kàdré àdhi 'i ya dhi. Tàko ko, mí kàdré móndí àruka ki tàbvó ta dhi, mí adré tà bha ámi tàndi dri. Angyá ko, mí adré kókpà tà mí dré adrézó àyi ki tàbvó ta ásà nda ki 'o. ² Mà nì tàle dhi, Giká adré móndyá adrèbhá tà 'o làsú be kònini dhi ki tàbvó ta gyägya dhi be. ³ Di, mí kàdré mína àyi ki tàbvó ta gò, mí dré adrézó tà nda ki 'o dhi, mí adré tsì kisúà dhi, mí ni lapá Giká ni tàbvó tàma sílésè bwà? ⁴ Kòdhi mí adré tsì Giká ni togó dóro ìndi vwàvwa ro dré adrélé tadhále mí dré, dré adrèrà'a ámi tà mvo dhi 'á dhi ni ayízè? Mí nì ko tàle dhi, Giká ni togó dóro nda adré ámi adrì ámi togó ladzá dhi nì dhi?

⁵ Di, mí dré ámi togó 'òle tombále dhi sè, ìndi mí dré ámi togó ladzama gàle rè dhi sè dhi, mí adré Giká ni kombà asé ámi tàndi dri, tsàle kítú dré dra áyi kombà tadházó gò, móndí ki tàbvó tàzo gyägya dhi tú. ⁶ Tàko ko, Giká ni tà logó móndí àlo àlo tíí dhi ì dré, tà ì dré 'òle dhi ì tí.* ⁷ Móndyá tíí adrèbhá tà dóro 'o landè àko ró, adrézó mìlanzìlanzì nda kisúle lindrì íbe ìndi lídrì kóná vèsè kólyá dhi be dhi ì dré dhi, a ni lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni fe kòdhya. ⁸ Di, móndyá tíí adrèbhá àyi ki tàndi ki tà bha drìdrì, adrèbhá tà bàti ga, adrézó tà kònzi ka'ì dhi ì dré dhi, a ni áyi kombà tadhá áyi togóaswa be kòdhya. ⁹ Kizà ì tà kòkóròko be dhi ki adré móndyá tíí adrèbhá tà kònzi 'o dhi ì dré. Tà nda ki adré rè zyà Yúdà ànzi ì dré gò, adrélé kókpà móndyá sùrú twá ro dhi ì dré. ¹⁰ Di, mìlanzìlanzì, lindrì, tà kìdrìkìdri be dhi ki adré móndyá tíí adrèbhá tà dóro 'o dhi ì dré. Tà nda ki adré rè zyà Yúdà ànzi ì dré gò, adrélé kókpà móndyá sùrú twá ro dhi ì dré. ¹¹ Tàko ko, Giká adré ína móndí ki no twátwa ko.

¹² Móndyá tíí tatrìtrì kúlì Mósè àdhya àko gò ì dré adrézó tàkònzi 'o dhi ki kókpà todrà tatrìtrì kúlì nda àko. Móndyá tíí tatrìtrì kúlì nda zàle gò ì dré adrézó tàkònzi 'o dhi ì, Giká ni àyi ki tàbvó ta tatrìtrì kúlì nda sè. ¹³ Tàko ko, móndyá adrèbhá ngbà 'í tatrìtrì kúlì nda ni yi dhi ì kitswá atsále gyägya Giká mìlésè ko. Be ró dhi, móndyá adrèbhá tatrìtrì kúlì nda ni ka'ì 'òle dhi ki atsá gyägya akódhi mìlésè àyi. ¹⁴ Angyá

* 2:6 2:6 A kònò Longó ì 62:13; Tògyakúlì 24:12.

ko, mónnyá sùrú twá ro tátrítrí kúlí nda àko dhi ì kàdré tà tátrítrí kúlí nda dré adrélé tàle dhi ki 'o àyi ki tàndi ì sè dhi, sù ngóro àyi tátrítrí kúlí nda ìbe àyi léna dhi tìni, tágba ì dré adrézó tátrítrí kúlí nda àko dhi. ¹⁵ Ì adré tadhá dhi, Gíká tìsì tà tátrítrí kúlí nda dré adrélé tàle dhi ì àyi ki togó na dre. Ayi ki togó adré kpà tadhá dhi, tà nda kònini. Ayi ki tà kisùkisù adré ngalè àyi ki asíkì 'í yà, kó ngalè àyi ki tàrá ga 'í yà dhi. ¹⁶ Tà nda kòdhi ki ru 'o kítú Gíká dré dra mónnyá títí dhi ki tà lùzu ró dhi ki bvó tàzo Yésu Krísto sè dhi tú, ngóro Rúbí Tani má dré adrélé longólé dhi dré adrélé tàle dhi tìni.

Yúdà ànzi ì tátrítrí kúlí be dhi

¹⁷ Mí adrélépi ámi zi Yúdà mvá ro ni, mí adré zakó ámi totó tátrítrí kúlí Mósè àdhya dri, adrélé ámi afà Gíká ni tà sè. ¹⁸ Mí adré kisúá dhi, mí nì tà Gíká dré adrélé lèle à kò'o dhi ì be, ìndì mí nì tà ki kòfalé lanzílé tà dóro ka'izo dhi be, mí dré tátrítrí kúlí nda ni tà àndu ndàle nìle be dhi sè. ¹⁹ Mí adré kpà kisúá dhi, mí mína mì kùdúkùdu ki drì kòlepi 'i, ngádra móndí tìnímvá na dhi ì dré dhi 'i, ²⁰ móndí tà nibhá ko dhi ki tadhálepí 'i, ìndì ànzimvá ki tadhálepí 'i, mí dré tà bàti kisulé tà nìni be kitswálé títí tátrítrí kúlí nda na dhi sè. ²¹ Di mí adrélépi móndí àruka ki tadhá ni, mí adré mína ámi tàndi ni tadhá ko àdho tà sè? Mí adrélépi tadhá dhi, à kòkugù ngá ko dhi, mí adré mína ngá kugù àdho tà sè? ²² Mí adrélépi tàá dhi, à kò'o múná tà ko dhi, mí adré mína múná tà 'o àdho tà sè? Mí adrélépi gíká tàko ki líndrí ga ni, mí adré mína ngá gíká tàko ki tépelò na dhi ki topá àdho tà sè? ²³ Di mí adrélépi ámi afà tátrítrí kúlí ni tà sè ni, mí adré mína tátrítrí kúlí nda ni ño, adrézó kanyò fe Gíká dré ásà àdho tà sè? ²⁴ Ngóro tìsìle Gíká ni Kúlí na dhi tìni: «Ámi ki tà sè dhi, mónnyá sùrú twá ro dhi ì adré Gíká ni lodhá.»†

²⁵ Mí dré ámi 'òle lwàle dhi dóro, mí kàdré tà tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi ki 'o dhi. Di, mí kàdré mína tátrítrí kúlí nda ni ño dhi, mí atsá ngóro mí 'o tá mì lwàle ko na tìni. ²⁶ Dhya àlo Yúdà mvá ro ko àyi 'òlepi lwàle ko dhi kàdré tà tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi ki 'o dhi, Gíká ni zakó tsì akódhi nda ni no ngóro akódhi 'o tá ì lwàle dre na tìni. ²⁷ Tà bàti ró dhi, dhya àyi 'òlepi lwàle ko gò, dré adrézó tátrítrí kúlí 'o dhi ni ìna tà bha mì dri. Angyá ko, tágba mí dré adrézó tátrítrí kúlí tìsìle nda ìbe gò, mí dré ámi 'òzo lwàle dhi, mí adré mína tátrítrí kúlí nda ni ño.

²⁸ Tàko ko, dhya adrélépi ngbà 'í àyi 'o sùle ngóro Yúdà mvá tìni tà dré adrélé 'òle rúbhá sè dhi ì sè dhi, dhya nda Yúdà mvá 'i bàti ko. Kòkpà kòdhi tìni, dhyá ki 'òma lwàle ngbà 'í rúbhá na dhi, dhyá ki lwàma 'i bàti ko. ²⁹ Be ró dhi, dhya adrélépi Yúdà mvá ro àyi togó na dhi ìna Yúdà mvá 'i bàti. Dhyá ki 'òma lwàle togó na dhi ìna dhyá ki lwàma 'i bàti. Dhya àlo kitswá ngbà 'í àyi 'o lwàle kònini Tírí Lólo ni rìnyí sè, tátrítrí kúlí tìsìle dhi sè ko. Akódhi nda adré rúku kisú móndí ì véna ko. Be ró dhi, adré ìna rúku kisú Gíká véna.

3

¹ Di adrema Yúdà mvá ro dhi ni dóro àdho 'i? Di kó, dhyá ki 'òma lwàle dhi ni dóro àdho 'i? ² Tà nda kòdhi ì dóro lavulé láti títí ì sè. Drìdrì dhi, Gíká bhà àyi tàndi ni kúlí ì Yúdà ànzi nda ì drígá. ³ Di, àyi ki àruka ì likí àyikya kúlí nda ì ko, ì dré adrélé tà ka'ika'ì àko dhi sè. Di ì dré adrélé tà ka'ika'ì àko dhi sè dhi, kòdhi adré tsì tàá dhi, Gíká kitswá ìna adrélé ka'ìle togó wáyi sè ko? ⁴ Tàdzí ko! Gíká adré ngbú ìna adrélé tà bàti ta, tágba mónnyá títí dhi ì dré adrézó kinzòbhá 'i dhi. Ngóro tìsìle Gíká ni Kúlí na dhi tìni:

«Adrè léá dhi, mónnyá títí dhi ì kònì dhi, tà títí mí dré adrélé tàle dhi ì gyägya, ìndì tàbvó títí mí dré adrélé tàle dhi ì gyägya.»*

† 2:24 2:24 A kònò Esáyà 52:5. * 3:4 3:4 A kònò Longó ì 51:6.

⁵ Di, àma ki tà kònzi kàdré Giká ni tà gyägya tadhá ngádra 'á dhi, mà ni go tàà ngíni? Mà ni tsì tàà dhi, Giká gyägya ko, dré adrélé áyi kombà tadhá móndí i dré dhi sè? (Kòdhi má adré tà ta móndí kya tíni.) ⁶ Tàdzí ko! Tàko ko, kàdré tá kònini dhi, Giká ni tá kitswá móndyá títi bvò àdhya ki tàbvó ta ngíni? ⁷ Aruka ni, à ni kitswá liziá dhi: «Áma tà kinzò ro dhi kàdré Giká ni tà bàti tadhá ngádra 'a, adrézó kpà akódhi ni mìlanzìlanzì tadhá lavúlé dhi, akódhi adré di tà bha má dri tàkonzì 'òlepi tíni àdho tà sè?» ⁸ Di, à kàdré tà kisù kònini dhi, à ni tá kitswá kpà tàà dhi: «Lè mà kàdré tà kònzi 'o, tà dóro kàtsáro ásà be dhi bvó!» Móndí àruka ì adré àma ki lodhá adrézó tàà dhi, mà adré tà ta kònini. Tà bàti ró dhi, tà Giká dré dra bhàle àyi nda i dri dhi kitswá àyi dré.

Móndí gyägya dhi yókódhó

⁹ Di mà ni go tàà ngíni? Ama Yúdà ànzi ró dhi i, àma tsì dóro móndyá àruka títi dhi ki lavú? Alomvá ko! Tàko ko, má tadhá ngádra 'a dhi, móndyá títi Yúdà ànzi ró ìndì sùrú twá ro dhi i tàkonzì ni rìnyí zàle. ¹⁰ Ngóro Giká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni:

«Móndí gyägya dhi yókódhó, ndìndì àlo ni yó.

¹¹ Dhya tà nìlepi bàti dhi yókódhó.

Dhya adrélépi Giká ni nda dhi yókódhó.

¹² Móndyá títi dhi ì alá àyi Giká rú dre.

Ayi títi dhi ì tayí àyi ki togó abílé dre.†

Dhya adrélépi tà dóro 'o dhi yókódhó, ndìndì àlo ni yó.

¹³ Ayi ki àwobhàlé ngóro mógó ti be ngbo dhi tíni.

‡ adré móndí ki lití àyi ki làdra sè.‡

Nì ki kàtrá adré titìle àyi tísè.§

¹⁴ Tátrítríkúlí i kúlí aswaaswa íbe dhi ì adré apfòle àyi sílésè.*

¹⁵ Ayi ki pá adré ràle móndí ki kàrí kutúbe.

¹⁶ † adré tà kizá tayílé kizà be àyi ki láti 'ásè.

¹⁷ † nì láti tà kìdríkìdri àdhya ko.†

¹⁸ Tirí àyi mi Giká ni tà sè dhi yókódhó.»‡

¹⁹ Mà nì be tàle dhi, tà títi tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi i, adré tàà móndyá adrèbhá tátrítrí kúlí nda zàle dhi i dré, kitswázó móndyá títi bvò àdhya ki kúlí kíkí, àyi ki tadházó tàkonzìbhá i ró Giká kandrà dhi bvó. ²⁰ Di ásà dhi, dhya àlo kitswá atsálé gyägya Giká kandrà, tátrítrí kúlí 'òma sè ko. Angyá ko, tátrítrí kúlí nda adré tadhá àma dré dhi, àma tàkonzìbhá 'i káyà dhi.

Móndí ki bhàma gyägya Giká kandrà àyi ki tà ka'ika'i sè dhi

²¹ Di, nyànomvá dhi, Giká tadhá láti twá tátrítrí kúlí rúsè í dré adrézó móndí ki bha gyägya í kandrà dhi dre. Tà tisìle Mósè ni tátrítrí kúlí na ìndì pròfètà ki búkù i 'ásè dhi ì adré láti nda ni tà longó kòdhya. ²² Láti nda, kònìdhi: Giká adré móndyá títi adrèbhá Yésu Krísto ni ka'í dhi ki bha gyägya í kandrà, àyi ki tà ka'ika'i nda sè. Tàko ko, Giká mìlésè dhi, móndí i twátwa ko: ²³ àyi títi dhi ì 'o tàkonzì gò, ì dré kitswázó akódhi ni mìlanzìlanzì sè ko. ²⁴ Di, Giká ni togó tani sè dhi, adré àyi ki bha gyägya í kandrà àngyá, Yésu Krísto dré àyi ki apálé tàkonzì lésè dhi sè. ²⁵ Giká afè Krísto nda dràle mòbòmà ro, kitswázó móndyá títi adrèbhá akódhi ni ka'í dhi ki tàkonzì tri akódhi ni kàrí sè dhi bvó. Giká 'o kònini tadházóá dhi, i gyägya káyà dhi. Tàko ko, akódhi ni togó vwàvwà sè dhi, mvò tá móndí ki tàkonzì ì dré tá 'òle wáláká dhi i gò,

† 3:12 3:12 A kònò Longó i 14:1-3; 53:2-4. ‡ 3:13 3:13 A kònò Longó i 5:10. § 3:13 3:13 A kònò Longó i 140:4.

* 3:14 3:14 A kònò Longó i 10:7. † 3:17 3:17 A kònò Esàya 59:7-8. ‡ 3:18 3:18 A kònò Longó i 36:2.

tà n̄ozo àyi dri ko. ²⁶ 'O tá kòn̄ini àyi tà gyägya tadházó nyànomvá, adrézó kpà tadhá dhi, i gyägya, ìndì i dhya adrélépi món̄dyá títi adrèbhá Yésu ni ka'í dhi ki bha gyägya dhi 'i.

²⁷ Kàdré di kòn̄ini dhi, tà mà dré kitswázó àma ki afà ásà dhi be? Tà àlomvá yókódhó! Tà nda kòn̄ini àdho tà sè? Mà dré tatrítrí kúlí 'òle dhi sè? Kóko, be ró dhi, mà dré tà ka'ile dhi sè. ²⁸ Tàko ko, mà adré tadhá dhi, Giká adré món̄dí ki bha gyägya ngbà 'í àyi ki tà ka'ika'í sè, tatrítrí kúlí 'òle dhi sè ko. ²⁹ Di Giká ngbà 'í Giká Yúdà ànzi kya 'i? Akódhi kókpà Giká món̄dyá súrú twá ro dhi kya 'i ko? Ayíya, akódhi kókpà Giká món̄dyá súrú twá ro dhi kya 'i. ³⁰ Tàko ko, Giká ngbà 'í àlo kwákwá. Adré món̄dí ki bha gyägya í mìlèsè ngbà 'í àyi ki tà ka'ika'í sè, ì kàdré Yúdà ànzi 'i yà, kó ngalè món̄dí súrú twá ro dhi 'i yà dhi. ³¹ Kòdhi adré tsì tàá dhi, tà ka'ika'í sè dhi, mà adré tatrítrí kúlí no tà tàko ró? Tàdzi ko! Be ró dhi, mà adré tatrítrí kúlí nda ni 'o àyi totó tātā.

4

Abàràrà, dhya bhàle gyägya akódhi ni tà ka'ika'í sè dhi

¹ Di ásà dhi, mà ni tàá àma ki tábhí Abàràrà ni tà sè ngíni? Akódhi nda kisú tá ína àdho tà dóro àyi tà ka'ika'í sè? ² Kònò Abàràrà kàtsá tá gyägya Giká mìlèsè tà dóro í dré 'òle dhi i sè dhi, a ni tá kitswá àyi afà tà nda sè. Di, Giká kandrà ko. ³ Di, Giká ni Kúlí adré ína tàá dhi: «Abàràrà ka'í tá Giká gò, Giká dré akódhi ni nòzo gyägya akódhi ni tà ka'ika'í nda sè.»*

⁴ Ngóro mà dré n̄ile be dhi t̄ini dhi, dhya adrélépi àzì 'o dhi adré làgì kisú ngá fèle àngyá dhi ró ko. Be ró dhi, adré ína làgì kisú ngá kitswálépi àzì nda tí dhi ró. ⁵ Di, dhya adrélépi ína àzì 'o ko gò, adrézó Giká adrélépi tàkonzìbhá ki bha gyägya dhi ni ka'í dhi, Giká adré akódhi nda ni no gyägya akódhi ni tà ka'ika'í sè. ⁶ Dàwídi adré kpà tà ta kòn̄ini món̄dyá Giká dré adrélé n̄ole gyägya dhi ki kólénzè ni tà sè. Di, Giká adré àyi nda ki no gyägya àzì ì dré 'òle dhi i sè ko.

⁷ «Kólénzè món̄dyá Giká dré àyi ki tà kònzi ki trizo, ìndì àyi ki tàkonzì ki zùzo dhi i dré!

⁸ Kólénzè dhya Mírì dré kitswázó tàdzi tà bha dríá tàkonzì ni ni tà sè ko dhi dré!»†

⁹ Di kólénzè nda ngbà 'í món̄dyá àyi ki 'obhá lwàle dhi i dré? Kólénzè nda kókpà món̄dyá àyi ki 'obhá lwàle ko dhi i dré ko? Ngóro mà dré tàle dre dhi t̄ini: Giká nò tá Abàràrà gyägya akódhi ni tà ka'ika'í sè. ¹⁰ Di, Giká nò tá akódhi kòn̄ini àngutú? Akódhi ni lwàma àmvolèsè, kó ngalè akódhi ni lwàma kandrà? Giká nò tá akódhi gyägya akódhi ni lwàma kandrà, àmvolásà ko. ¹¹ Di Abàràrà dré gòzo tà àyi 'òzo lwàle dhi ni kisú ndò. Tà akódhi ni 'òzo lwàle nda tá ngóro àngì adrélépi tadhá dhi, Giká nò tá akódhi gyägya akódhi ni tà ka'ika'í sè, akódhi ni lwàrà ko dhi 'á dhi t̄ini. Di ásà dhi, Abàràrà atsá món̄dyá títi adrèbhá Giká ni ka'í, di, àyi ki 'obhá lwàle ko dhi ki atá ro, Giká kòn̄oró kpà àyi nda i gyägya àyi ki tà ka'ika'í sè. ¹² Abàràrà kókpà món̄dyá àyi ki 'obhá lwàle gò, ì dré adrézó atsílè àyi ki tà ka'ika'í na ngóro àma ki atá Abàràrà dré tá 'òle àyi lwàma kandrà dhi t̄ini dhi ki atá 'i.

Tà Giká dré lazìlé dhi ni kisuma tà ka'ika'í sè dhi

¹³ Giká lazì tá Abàràrà i dré toyó ni íbe dhi, ì ni dra bvò wáyi dhi ni kisú tàyiilé ro. Di Abàràrà kisú tá tà lazìlé nda, dré tá tatrítrí kúlí 'òle dhi sè ko. Be ró dhi, kisú tà nda dré tá Giká ni ka'ile gò, Giká dré akódhi ni nòzo gyägya ásà dhi sè. ¹⁴ Tàko ko, món̄dyá adrèbhá tatrítrí kúlí lebè dhi ì kàdré tá tà lazìlé nda ni kisú àyi dhi, kònò tà ka'ika'í ni tá adrè tà tàko 'i, ìndì tà Giká dré lazìlé nda ni tá kpà adrè tà tàko 'i. ¹⁵ Àngyá ko, tatrítrí kúlí adrè Giká ni kombà asé món̄dyá adrèbhá tatrítrí kúlí nda ni

* 4:3 4:3 A kònò Kidhoma 15:6. † 4:8 4:8 A kònò Longó i 32:1-2.

tabhì lebèle dhi i dri. Di, àrà tatrítrí kúlí dré adrézó yó dhi 'á dhi, tatrítrí kúlí nda ni ñòma kókpà yókódhó.

¹⁶ Di ásà dhi, à adré tà Gíká dré lazílé nda ni kisú tà ka'ika'í sè, ngóró tà Gíká dré afèle àngyá áyi togó tani sè dhi ró, tà lazílé nda kàdréro Abàramà ni toyó títi dhi i dré, ngbà 'í àyi adrèbhá tatrítrí kúlí lebè dhi i dré ko, di kókpà àyi adrèbhá Gíká ni ka'í Abàramà àdhya tíni dhi i dré. Akódhi nda àma títi dhi ki atá 'i. ¹⁷ Ngóró Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni: «Má bhà mi adrélé sùrú zyandre dhi ki atá ro.»‡ Di Abàramà nda àma ki atá 'i, Gíká akódhi dré ka'ile dhi mìlésè. Tàko ko, Gíká nda adré mónnyá drèbhá dre dhi ki 'o adrélé, adrézó kpà ngá adrèbhá yó dhi ki 'o adrélé be dhi nì.

¹⁸ Abàramà ka'í tá tà Gíká dré lazílé nda gò, adrézó m̀ bha akódhi véna ásà, tágba tà adrézó m̀ bha ásà dhi dré tá adrézó yó dhi. Di ásà dhi, atsá sùrú zyandre dhi ki atá ro, ngóró tá tàle drá dhi tíni: «Ámi toyó ki adré zyandre ró.»§ ¹⁹ Tayí tá áyi tà ka'ika'í nda atsálé yàya ko, tágba dré nòzoá dhi, áyi kóná tá ànyíanyi nyadhi-nzi, áyi rúbhá tá ànyi dràdrà m̀le, ìndì áyi tòkó, Sàrà tá kóndó 'i dhi. ²⁰ Tágba kònini dhi, tayí tá áyi tà ka'ika'í nda, adrézó tà kayí í léna tà Gíká dré tá lazílé nda ni tà sè dhi ko. Be ró dhi, atsá tá ina véle r̀nyi ró áyi tà ka'ika'í na gò, dré Gíká ni rú bhàzo kùle. ²¹ Tàko ko, ka'í tá bàti tàle dhi, Gíká tá r̀nyi íbe kitswázó tà í dré tá lazílé nda ni 'o. ²² Di akódhi ni tà ka'ika'í nda sè dhi, «Gíká nò akódhi gyägya.»

²³ A tisi kúlí «Gíká nò akódhi gyägya» kòni i ngbà 'í Abàramà ni tà sè ko. ²⁴ A tisi kókpà kúlí nda i àma adrèbhá Gíká àma ki Mírì Yésu ni tingálépi dràdrà lésè dhi ni ka'í gò, Gíká dré adrézó àma ki no gyägya dhi ki tà sè. ²⁵ Akódhi fè Yésu nda dràle àma ki tàkonzì ki tà sè gò, akódhi ni tingázó dràdrà lésè àma ki bhàzo gyägya í kandrá dhi bvó.

5

Ama tà kìdrìkìdri íbe àma kòfalé Gíká be

¹ Di Gíká dré àma ki bhàle gyägya í mìlésè àma ki tà ka'ika'í sè dhi sè dhi, àma tà kìdrìkìdri íbe àma kòfalé akódhi be, àma ki Mírì Yésu Krísto sè. ² Ama ki tà ka'ika'í nda sè dhi, Krísto nda nzì láti àma dré Gíká ni togó tani kisúzó gò, mà dré adrézó àma ki totó tātā lána. Di mà adré lenzélé, adrézó m̀ bha Gíká véna akódhi ni mìlanzìlanzì mà dré dra kisulé dhi ni tà sè.

³ Ngbà 'í kòdhi ko, mà adré kpà lenzélé kizà mà dré adrélé nyàle dhi ki tà sè. Tàko ko, mà nì tàle dhi, àma ki kizà nyàma nda adré àma ki 'o adrélé togó tsi dhi be. ⁴ Di àma ki togó tsima nda adré tà àma léna dhi ki tabhì atsálé dóro. Ama ki tà tabhìma nda adré àma ki 'o adrélé m̀ bha Gíká véna. ⁵ Di àma ki m̀ bhàma Gíká véna nda kitswá kanyò fe àma dré ko. Angyá ko, Gíká kutú áyi lèle gàle àma ki togó na bí, Tírì Lólo dré afèle àma dré dhi sè.

⁶ Tàko ko, mà dré tá dhu r̀ adrèrà'a r̀nyi àko dhi 'á dhi, lókyá kòkitswá dre dhi, Krísto drà àma, tàkonzìbhá ki tà sè. ⁷ Dhyá ki fèle dràle móndí àlo gyägya dhi ni tà sè dhi, tà kòkòròko 'i. Aruka ni, à ni kitswá dhyá ki fe dràle móndí àlo dóro dhi ni tà sè. ⁸ Di, Gíká tadhá ina áyi lèle kàdrì àma véle dhi tà kònìdhi sè: Mà dré tá dhu r̀ adrèrà'a tàkonzìbhá 'i dhi 'á dhi, Krísto drà àma ki tà sè. ⁹ Di nyànomvá dhi, Gíká bhà àma gyägya í mìlésè Krísto ni kàrí sè. Di dré 'òle kònini dhi sè dhi, a ni àma ki apá áyi kombà lésè Krísto nda sè bàti! ¹⁰ Tàko ko, mà dré tá adrèrà'a Gíká ni kàribhá 'i dhi 'á dhi, akódhi amú tá àma tódhyá í be áyi Mv́a ni dràma sè. Di dré àma ki amúlé í be kònini dhi sè dhi, a ni àma ki tidrí áyi Mv́a nda ni lídrì sè bàti! ¹¹ Di tà nda sè

‡ 4:17 4:17 A kònò Kìdhoma 17:5. § 4:18 4:18 A kònò Kìdhoma 15:5.

dhi, mà adré lenzélé Gĩká kandrà àma ki Mírì Yésu Krísto sè, Gĩká dré àma ki amulé tódhyá í be Krísto nda sè dhi sè.

Dràdrà kisuma Adámà ni tà sè dhi, ìndì lídrì kisuma Krísto ni tà sè dhi

¹² Tàkonzì afí tá bvò kònìdhi lé móndí àlo, Adámà sè gò, dràdrà dré kpà afízó tàkonzì nda sè. Àsà dhi, dràdrà nda atsá tá móndyá tíí bvò àdhyà í rú, ì dré tíí tàkonzì 'òle dhi sè. ¹³ Tàko ko, drìdrì Gĩká dré tátírítrí kúlí fèzo dhi kandrà dhi, tàkonzì tá bvò kònìdhi lé be. Dì, tátírítrí kúlí dré tá adrérà'a yó dhi 'á dhi, Gĩká adré tá tà bha móndí í dri ngóro dré kitswálé àyi ki tàkonzì sè dhi tìni ko. ¹⁴ Tágba kònìni dhi, kídhólé Adámà ni lókyá 'á atsálé Mósè ni lókyá 'á dhi, móndyá tíí bvò àdhyà í tá dràdrà ni rìnyí zàle, ndìndì àyi tàkonzì 'obhá Gĩká ni tátírítrí kúlí ñozo Adámà àdhyà tìni ko dhi í. Adámà nda ni tà adré tá Krísto adrélépi tá àlìle dhi ni tà tadhá kòdhyà.

¹⁵ Dì, tàkonzì Adámà dré tá 'òle nda ína ngóro tà tani Gĩká dré afèle àyi togó tani sè dhi tìni ko. Tàko ko, móndí àlo nda ni tàkonzì sè dhi, móndí lízólìzo dhi ì todrà dre. Dì, Gĩká tadhá véle àyi togó tani lavulé, tà tani afèzo gàle móndí lízólìzo í léna lavulé, móndí àlo, Yésu Krísto sè. ¹⁶ Kòdhi íbe dhi, tàkonzì móndí àlo dré 'òle nda ni kùdù ngóro tà tani Gĩká dré afèle nda ni kùdù tìni ko. Tàko ko, tàbvó tàma angálépi tàkonzì àlo nda lésè dhi ni tà sè dhi, Gĩká adré tá tà bha móndí í dri. Dì, tà tani angálépi tàkonzì zyandre dhi í lésè nda ni tà sè dhi, Gĩká adré móndí ki bha gyägya í kandrà. ¹⁷ Angyá ko, tàkonzì móndí àlo dré 'òle nda sè dhi, dràdrà adré tá òpì nya móndyá tíí í dri, móndí àlo nda sè. Dì, móndyá tíí Gĩká ni togó tani kisúbhá gò, dré àyi ki bhàzo gyägya dhi ki adrí gò, ì dré véle adrézó òpì nya lavulé móndí àlo, Yésu Krísto nda sè.

¹⁸ Dì tàkonzì àlo Adámà dré 'òle nda ni tà sè dhi, Gĩká adré tá tà bha móndyá tíí í dri. Kókpà kòdhi tìni, tà àlo gyägya Krísto dré 'òle nda ni tà sè dhi, Gĩká adré móndyá tíí dhi ki bha gyägya í mílèsè, ì kòkisúró lídrì àsà be dhi bvó. ¹⁹ Tàko ko, móndí àlo nda ni lígìma ni tà sè dhi, móndí lízólìzo dhi ì atsá tá tàkonzìbhá ro. Kókpà kòdhi tìni, tà móndí àlo, Krísto dré ka'ìle 'òle dhi ni tà sè dhi, móndí lízólìzo dhi ki atsá gyägya Gĩká mílèsè.

²⁰ Kàdré dì tátírítrí kúlí ni tà sè dhi, Gĩká fè tá tátírítrí kúlí nda móndí í dré, àyi ki tàkonzì ì kòlìzóró lile drìdrì. Dì, àrà tàkonzì ì dré lízózó dhi 'á dhi, Gĩká tadhá véle àyi togó tani lavulé. ²¹ Dì àsà dhi, ngóro tàkonzì dré tá adrélé òpì nya móndyá tíí í dri, ì kòtodràró àsà dhi tìni dhi, nyànomvá dhi, Gĩká ni togó tani adré òpì nya àyi dri kònìni, Gĩká kòbhàró àyi gyägya í mílèsè gò, ì kòkisúró lídrì kóná vèsè kólyá dhi àma ki Mírì Yésu Krísto sè be dhi bvó.

6

Dràma tàkonzì lésè dhi, ìndì adrema lídrì íbe Krísto na dhi

¹ Dì mà ni go tàá ngíni? Mà ni tsì go adrélé tàkonzì 'o, Gĩká kàdréró àyi togó tani bha àma rú lavulé? ² Tàdzí ko! Mà drà àmakya tàkonzì lésè dre. Dì mà ni go atsilé tàkonzì na ngíningíni ró? ³ Mì nì ko tàle dhi, àma tíí bàtìsimò dobhá ru amúzó Yésu Krísto be dhi í, mà do bàtìsimò nda ru amúzó ába akódhi ni dràma na káyà dhi? ⁴ Dì bàtìsimò dòma nda sè dhi, mà drà túmání akódhi be gò àma ki sizo ába, mà kàdrìró adrélé lídrì tídhí ro dhi íbe, ngóro Gĩká Atá dré Krísto ni tingálé dràdrà lésè àyi mílànzilanzì sè dhi tìni.

⁵ Dì mà dré ru amulé Krísto be akódhi ni dràma na dhi sè dhi, mà ni kókpà ru amú akódhi be akódhi ni ngangà dràdrà 'àsè dhi na. ⁶ Tàko ko, mà nì tàle dhi, à tidí tá àma ki lídrì àku túmání Krísto be fa kípakipa dri dhi be, àma ki rúbhá tàkonzì àdhyà kòdràró gò, mà kògòró véle adrélé māràbà tàkonzì àdhyà í ró ko dhi bvó. ⁷ Angyá ko, dhyà ángùdhi dràlepi dre dhi, à atrì akódhi nda tàkonzì ni rìnyí lésè dre.

⁸ Di mà dré dràle túmání Krísto be kònìni dhi sè dhi, mà adré ka'íá dhi, mà ni kókpa adré lídrì íbe túmání akódhi be. ⁹ Tàko ko, mà nì tàle dhi, Krísto nga dràdrà 'ásè, ìndì kitswá gòle véle dràle ko dhi be, dré adrélé véle dràdrà ni rìnyí zàle ko dhi sè. ¹⁰ Akódhi dré dràzo dhi, drà ngbà 'í vèsè àlo kitswále tàkonzì ni rìnyí lavú dhi bvó. Di lídrì dré adrézó ába dhi, adré ába Giká dré.

¹¹ Kókpa kòdhi tìni, mì kàdré àmi ki no ngóro mómí dràbhá tàkonzì lésè dre gò, ì dré adrézó lídrì íbe Giká dré Yésu Krísto na dhi i ró. ¹² Di ásà dhi, mì kòtayí tàkonzì adrélé òpì nya àmi ki rúbhá na dhi ko, mì kàdréro lovó kònzì àmi ki rúbhá kya ki ka'í 'òle ko dhi bvó. ¹³ Mì kòfè àmi ki rúbhá ki kígá i ngóro ngá adrézó tàkonzì 'o ásà dhi i ró ko. Be ró dhi, mì kàdré àmi ki fe Giká dré, ngóro mómíyá adrìbhá dràdrà lésè dhi i ró. Mì kàdré kpà àmi ki rúbhá ki kígá ki fe Giká dré, ngóro ngá adrézó tà gyägya 'o ásà dhi i ró. ¹⁴ Tàko ko, tàkonzì kitswá gòle òpì nya àmi dri ko. Angyá ko, àmi tátírítrí kúlí ni rìnyí zàle ko. Be ró dhi, àmi àmikya Giká ni togó tani zàle.

Màrabà tà gyägya àdhya i

¹⁵ Kàdré di kònìni dhi, mà ni tsì go adrélé tàkonzì 'o, mà dré adrélé véle tátírítrí kúlí zàle ko dhi sè, ìndì mà dré adrélé Giká ni togó tani zàle dhi sè? Tàdzí ko! ¹⁶ Mì nì ko tàle dhi, mì kàdré àmi ki fe mómí àlo dré ngóro akódhi ni màrabà ro dhi, àmi màrabà mómí mì dré adrézó kúlí ni ni ka'í 'òle nda àdhya 'i dhi? Di mì kàdré tàkonzì ka'í 'òle dhi, mì ni adré màrabà tàkonzì àdhya 'i gò, tàkonzì nda dré àmi ki drìzo lìle dràdrà kisú. Di, mì kàdré àmikya Giká ni kúlí ka'í 'òle dhi, mì ni adré akódhi ni màrabà 'i gò, dré àmi ki bhàzo gyägya í m̀lèsè. ¹⁷ Di, mà kàdré àwoyà fe Giká dré! Tàko ko, tágba mì dré tá adrézó màrabà tàkonzì àdhya 'i dhi, mì ka'í àmikya Giká ni tà tadhále àmi dré dhi 'òle àmi ki togó wäyi sè dre. ¹⁸ Di Giká atrì àmi tàkonzì ni rìnyí lésè gò, mì dré atsázó màrabà tà gyägya àdhya i ró.

¹⁹ Má adré tà ta mómí kya tìni kònìni, àmi mómí ro dhi ki tà yàya sè. Wáláká dhi, mì fè tá àmi ki rúbhá adrélé màrabà tàkonzì àdhya i ró gò, mì dré adrézó tatsilé swà ro, adrélé tàkonzì 'o lìzo ába drìdrì. Di, nyànomvá dhi, mì kòfè àmi ki rúbhá adrélé màrabà tà gyägya àdhya i ró, mì kàdréro atsilé togó lólo be Giká kandrà be dhi bvó. ²⁰ Lókyá mì dré tá adrérà'a màrabà tàkonzì àdhya 'i dhi 'á dhi, àmi tá tà gyägya ni rìnyí zàle ko. ²¹ Di, mì kisú tá àmikya àdho tà dóro 'i, tàkonzì mì dré tá 'òle, adrèbhá kanyò fe àmi dré àndrò dhi i sè dhi? Angyá ko, tàkonzì nda ì adré mómí ki dri lìle dràdrà kisú. ²² Di, nyànomvá dhi, Giká atrì àmi tàkonzì ni rìnyí lésè gò, mì dré atsázó màrabà Giká àdhya i ró. Di tà dóro mì dré adrélé kisulé ásà dhi, kònìdhi 'i: Àmi mómí àyi ki febhá adrélé lólo Giká dré dhi 'i, ìndì mì ni lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú. ²³ Tàko ko, làgì tàkonzì àdhya dràdrà 'i. Di, tà tani Giká dré adrélé afèle àyi togó tani sè dhi, lídrì kóná vèsè kólyá àma ki Mírì Yésu Krísto na dhi 'i.

7

Ama mómí atrìle tátírítrí kúlí ni rìnyí lésè dhi 'i

¹ Ama adrúpi i, mì nì àmikya tátírítrí kúlí ni tà dóro. Di mì nì tàle dhi, tátírítrí kúlí nda rìnyí íbe mómí dri, akódhi nda dré adrérà'a lídrì íbe dhi 'á dhi be. ² Tà nda kòdhi ni tadházó dhi, mì kisù rè tòkó mòle dhi ni tà ká. Tátírítrí kúlí adré tàá dhi, tòkó mòle nda akódhi ni agó ni rìnyí zàle, agó nda dré adrérà'a lídrì íbe dhi 'á. Di, agó nda kòdrà dhi, à adré tòkó nda ni atrì tátírítrí kúlí lámó àdhya lésè. ³ Ásà dhi, akódhi ni agó kàdré dhu rè lídrì íbe gò, dré gòzo agó àzya mo dhi, à adré akódhi ni zi tòkó zàràbhù ro dhi ró. Di, akódhi ni agó kòdrà dhi, à adré akódhi ni atrì tátírítrí kúlí nda lésè gò, dré kitswázó atsále agó àzya ni tòko ró. Akódhi kò'o kònìni dhi, akódhi tòkó zàràbhù ro dhi 'i ko.

⁴ Di áma adrúpi i, tà nda kókpà kònini àmi ki tà sè. Mì drà kókpà tatrítrí kúlí lésè Krísto ni dràma sè dre, mì kàtsáró mómí àzya àdhya ró, Krísto ngàlepi dràdrà 'ásè nda àdhya ró, mì kàdréro lò'wa dóro 'a Gíká dré be dhi bvó. ⁵ Tàko ko, mà dré tá adrérà'a lovó kónzi rúbhá àdhya ni rinyí zàle dhi 'á dhi, tatrítrí kúlí nda nzi tá láti lovó kónzi i dré adrézó tà 'o áma ki rúbhá na gò, mà dré adrézó lò'wa kónzi 'a kitswále dràdrà sè. ⁶ Di, nyànomvá dhi, mà drà àmakya tatrítrí kúlí adrélépi tá àma ki 'i nda lésè gò, àma ki atrizo tatrítrí kúlí nda ni rinyí lésè, mà kàdréro tà 'o Gíká dré láti tídhí Tírí Lólo àdhya sè, láti àku tatrítrí kúlí tisile dhi àdhya sè ko.

Tatrítrí kúlí i tàkonzì be dhi

⁷ Di mà ni go tàá ngíni? Tatrítrí kúlí tàkonzì 'i? Tàdzí ko! Tà bàti ró dhi, tatrítrí kúlí nda 'o tá ma nía ngalè tàkonzì àdho 'i ya dhi ni. Tàko ko, tatrítrí kúlí nda kòtà tá dhi «Mí kòbhà mómí ki ngá lovó ko» dhi ko dhi, kònò má kitswá tá nía ngalè lovó kónzi bhàma àdho 'i ya dhi ko. ⁸ Di, tatrítrí kúlí nda kónzi láti dre dhi, tàkonzì 'o tá ína lovó kónzi ki kára títi dhi i gale má léna bí. Angyá ko, tatrítrí kúlí nda kàdré tá yó dhi, kònò tàkonzì ni tá adré rinyí àko. ⁹ Wáláká dhi, má adré tá lídrì íbe tatrítrí kúlí àko. Di, tatrítrí kúlí kàtsá má véle dre dhi, tàkonzì atsá tá lídrì ro má léna gò, ¹⁰ má dré mána dràzo. Di má dré nòzoá dhi, tatrítrí kúlí fèle mómí ki drizo lile lídrì kisú nda drì ína ma lile dràdrà kisú kòdhya. ¹¹ Tàko ko, tatrítrí kúlí nda sè dhi, tàkonzì kisú tá láti áma litízó gò, dré áma 'òzo dràle. ¹² Tágba kònini dhi, tatrítrí kúlí nda ína lólo, ìndì tà tatrítrí kúlí nda dré adrélé tàle à kò'o dhi i lólo, gyägya, ìndì dóro.

¹³ Di tatrítrí kúlí adrélépi dóro nda 'o tsì ma dràle dhi ni? Tàdzí ko! Be ró dhi, tàkonzì 'o ma dràle tà adrélépi dóro nda sè dhi ni, à kònìró ngalè tàkonzì ni tàndì àdho 'i ya dhi, ìndì tàkonzì nda kàtsáró kónzi lavulé tatrítrí kúlí sè be dhi bvó.

Ru pfùma tàkonzì be dhi

¹⁴ Mà nì tàle dhi, tatrítrí kúlí tà Tírí Lólo àdhya 'i dhi be. Di, ma mána mómí bvò àdhya 'i, ìndì à lagí ma adrélé màràbà ro tàkonzì dré. ¹⁵ Tàko ko, tà má dré adrélé 'òle dhi i, má nì má adré 'òá àdho tà sè ya dhi ko. Angyá ko, má adré tà má dré adrélé lèle 'òle dhi ki 'o kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána tà má dré gale gágà dhi ki 'o kòdhya. ¹⁶ Di má kàdré tà má dré adrélé lèle 'òle ko dhi ki 'o dhi, má adré ka'íá tàle dhi, tatrítrí kúlí dóro káyà dhi. ¹⁷ Di má adré kisúá dhi, má adré tà nda ki 'o ma ko. Be ró dhi, tàkonzì adrélépi má léna dhi adré 'òá nì. ¹⁸ Má nì tàle dhi, tà dóro má léna yókódhó dhi be. Kòdhi adré tàá dhi, tà dóro áma rúbhá tàkonzì àdhya na dhi yókódhó. Tàko ko, ma lovó íbe tò adrézó tà dóro 'o. Di, má kitswá mána tà nda ki 'o bwà ko. ¹⁹ Angyá ko, má adré tà dóro má dré adrélé lèle 'òle dhi ki 'o kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána tà kónzi má dré adrélé lèle 'òle ko dhi ki 'o kòdhya. ²⁰ Di má kàdré tà má dré adrélé lèle 'òle ko dhi ki 'o dhi, má adré 'òá ma ko. Be ró dhi, tàkonzì adrélépi má léna dhi adré 'òá nì.

²¹ Di má adré tatrítrí kúlí kònìdhi ni kisú adrérà'a tà 'o má léna: Tágba má kàdré tà dóro le 'òle yà dhi, má adré ngbà 'í tà kónzi 'o kòdhya. ²² Tàko ko, áma togó na dhi, má adré lenzélé tatrítrí kúlí Gíká àdhya ni tà sè. ²³ Di, má adré mána tatrítrí kúlí àzya kisú adrérà'a tà 'o áma rúbhá na, adrézó ru pfu tatrítrí kúlí má dré ka'ile áma tà kisúkisù na dhi be. Tatrítrí kúlí àzya nda adré áma 'i bhàle tatrítrí kúlí tàkonzì àdhya adrélépi tà 'o áma rúbhá na dhi ni rinyí zàle. ²⁴ Adho kizà 'i má dré kònini nì! Adhi ni kitswá áma apá rúbhá adrélépi áma dri lile dràdrà kisú kònìdhi lésè dhi nì? ²⁵ Má adré àwoyà fe Gíká dré àma ki Mírì Yésu Krísto sè!

Di ásà dhi, áma tà kisúkisù na dhi, ma màràbà Gíká ni tatrítrí kúlí àdhya 'i. Di, áma rúbhá tàkonzì àdhya na dhi, ma mána màràbà tàkonzì ni tatrítrí kúlí àdhya 'i.

8

Atsima Tírí Lólo ni rinyí sè dhi

¹ Di nyànomvá dhi, tà adrézó tà bha móndyá adrèbhá Yésu Krísto na dhi i dri dhi véle yókódhó. ² Tàko ko, tátrítrí kúlí Tírí Lólo adrélépi lídrì fe Yésu Krísto na dhi àdhya atrì àma tátrítrí kúlí tàkonzì àdhya ìndì dràdrà àdhya lésè dre. ³ Angyá ko, tátrítrí kúlí Mósè àdhya kitswá tá àma ki tidrí bwà ko, lovó kònzì rúbhá àdhya dré tá tátrítrí kúlí nda ni 'òle atsálé rinyí àko dhi sè. Di, Gíká 'o tá ína tà àma ki tidrízó dhi nì. Amù áyi tàndì ni Mv́ alìle rúbhá tàkonzì àdhya ni do àmakya tíni, kòfèró i dràle tàkonzì ni tà sè. Di ásà dhi, Gíká bhà tà tàkonzì adrélépi tá tà 'o mómí ki rúbhá na nda dri, rinyí ni ni 'òzo akílé. ⁴ 'O tà nda kònzì kitswálé tà gyàgya tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi ì kò'oró ru kitswálé títi àma adrèbhá atsílé lovó kònzì rúbhá àdhya na ko, di, adrèbhá atsílé Tírí Lólo ni rinyí sè dhi i léna.

⁵ Tàko ko, móndyá adrèbhá atsílé lovó kònzì rúbhá àdhya na dhi ì adrè ngbà 'í tà lovó kònzì nda dré adrélé lèle dhi ki kisù 'òle kòdhya. Di, móndyá adrèbhá atsílé Tírí Lólo ni rinyí sè dhi ì adrè àyikya tà Tírí nda dré adrélé lèle dhi ki kisù 'òle kòdhya. ⁶ Angyá ko, adrélé lovó kònzì rúbhá àdhya ni tà kisù dhi adrè dhyá ki dri lile dràdrà kisú. Di, adrélé Tírí ni tà kisù dhi adrè ína dhyá ki dri lile lídrì kisú, tà kàdrìkàdrì be kòdhya. ⁷ Móndyá adrèbhá lovó kònzì rúbhá àdhya ni tà kisù dhi i, kàribhá Gíká àdhya 'i. Ayi nda ì adrè àyi ki bha Gíká ni tátrítrí kúlí ni rinyí zàle ko. I kitswá kpà 'òá kònzì bwà ko. ⁸ Ayi adrèbhá lovó kònzì rúbhá àdhya ni rinyí zàle nda ì kitswá kpà Gíká ni togó 'o kinilé bwà ko.

⁹ Di, àmi ró dhi, àmi lovó kònzì rúbhá àdhya ni rinyí zàle ko. Be ró dhi, àmi àmikya Tírí Lólo ni rinyí zàle, Tírí Gíká àdhya nda kàdré adrélé àmi léna bàti dhi. Dhyá àlo kàdré Tírí Krísto àdhya íbe í léna ko dhi, akódhi nda mómí Krísto àdhya 'i ko. ¹⁰ Di Krísto kàdré àmi léna dhi, tágba àmi ki rúbhá dré adrézó lile dràdrà kisú tàkonzì ni tà sè dhi, àmi lídrì íbe Krísto ni Tírí na, Gíká dré àmi ki bhàle gyàgya í mìlésè dhi sè. ¹¹ Di Gíká Yésu ni tingálépi dràdrà lésè dhi ni Tírí kàdré adrélé àmi léna dhi, Gíká Krísto ni tingálépi dràdrà lésè nda ni kókpà lídrì fe àmi ki rúbhá adrèbhá dràle dràdrà dhi i dré, áyi Tírí adrélépi àmi léna nda ni rinyí sè.

¹² Di àma adrúpi i, àma màri íbe bàti. Di, màri nda, tà adrézó atsílé lovó kònzì rúbhá àdhya na dhi 'i ko. ¹³ Tàko ko, mì kàdré atsílé lovó kònzì rúbhá àdhya na dhi, mì ni dràdrà. Di, mì kàdré àmikya àmi ki tàkonzì ki 'o dràle Tírí ni rinyí sè dhi, mì ni adrè lídrì íbe. ¹⁴ Móndyá títi Gíká ni Tírí dré adrélé tidrìle dhi i, Gíká ni ànzì 'i. ¹⁵ Tàko ko, Tírí mì dré kisúlé nda bhà àmi gòle adrélé màrábà ro ko, ìndì adrélé tiri ró ko. Be ró dhi, Tírí mì dré kisúlé nda bhà ína àmi adrélé Gíká ni ànzì i ró. Tírí nda sè dhi, mà adrè liyílé Gíká rú adrézó tàá dhi: «Ábbà! Tátá!» ¹⁶ Tírí nda ni tàndì adrè tadhá àma léna dhi, àma Gíká ni ànzì 'i káyà dhi nì. ¹⁷ Di mà kàdré Gíká ni ànzì 'i dhi, mà ni tà dré lazílé áyi ànzì i dré dhi ni kisú tàyílé ro. Mà ni tà nda ni kisú túmání Krísto be, mà kàdré kizà ka'í nyàle túmání akódhi be dhi. Tàko ko, mà kàdré kizà ka'í nyàle túmání Krísto be dhi, mà ni kókpà mìlanzìlanzì kisú túmání ába.

Mìlanzìlanzì adrélépi alìle dhi

¹⁸ Di má adrè kisúá dhi, kizà mà dré adrélé nyàle nyànomvá dhi ì kitswá àyikya mìlanzìlanzì Gíká dré dra tadhálé àma dré dhi sè ko. ¹⁹ Tàko ko, ngá títi Gíká dré bhàle dhi ì adrè lókyá dré dra áyi ànzì ki 'òzo apfòle dhi ni letè lovó sè. ²⁰ Angyá ko, Gíká bhà ngá títi í dré tá bhàle nda i adrélé tà tàko ni rinyí zàle, tágba ngá nda ì dré tá lèzoá kàdré kònzì ko dhi. Di, Gíká lè tá ína tà nda kàdré kònzì. Tágba kònzì dhi, à adrè mì bha Gíká véna, ²¹ akódhi kàtrìró ngá nda i áyi ki ñwanwà ni rinyí lésè, ì kàdré ró ngá trìle mìlanzìlanzì ro Gíká ni ànzì kya tíni dhi i ró. ²² Di mà nì tàle dhi,

ngá títi Gíká dré bhàle nda ì adré tongólé, adrézó kizà nya ngóro tòkó adrélépi 'òle tilé dhi àdhya tíni, atsálé nyànomvá kònìdhi dhi be. ²³ Di, ngbà 'í ngá nda 'i ko, àma adrèbhá Tirí Lólo íbe ngóro ngádrì Gíká dré afèle dhi ró dhi i, mà adré kókpà tongólé àma léna, adrézó kítú Gíká dré dra àma ki tadházó áyi ànzì i ró dhi ni letè lovó sè. Kítú nda tú dhi, Gíká ni àma ki apá àma ki rúbhá íbe títi. ²⁴ Mà dré adrélé mǐ bha Gíká véna kònìni dhi sè dhi, akódhi tidrí àma dre. Di, à kàdré mǐ bha ngá adrélé nòle mǐ sè dhi ni tà sè dhi, kòdhi mǐ bhàma 'i bàti ko. Adhi adré mǐ bha ngá í dré kisúlé dre dhi ni tà sè dhi nì? ²⁵ Di, mà kàdré mǐ bha tà mà dré rè kisúlé ko dhi sè dhi, mà adré letéa togó vwàvwà sè.

²⁶ Kókpà kòdhi tíni, Tirí Lólo adré àma ki ledé àma ki tà yàya sè. Tàko ko, mà nǐ tà zìle Gíká tí ngóro dré kitswálé dhi tíni ko. Di, Tirí nda ni tàndi adré ína tà zi Gíká tí àma dré, adrézó tongólé tongotongo kitswázó tà ni ni ta kúlí sè bwà ko dhi i sè. ²⁷ Di Gíká adrélépi àma ki togó ki tabhì dhi, nǐ tà Tirí nda dré adrélé lèle zìle í tí dhi i be. Tàko ko, Tirí nda adré tà zi Gíká tí akódhi ni mónyá lólo i dré, ngóro Gíká dré adrélé lèle dhi tíni.

²⁸ Mà nǐ kpà tàle dhi, Gíká adré tà títi dhi ki 'o ru amú adrélé dóro mónyá títi adrèbhá áyi le, dré azilé ngóro í dré kisùle 'òle drìdrì dhi tíni dhi i dré dhi be. ²⁹ Tàko ko, mónyá Gíká dré tá nǐle drìdrì mónyá ína ró dhi i, akódhi zì tá kpà àyi kitswálé atsálé ngóro áyi Mvágó tíni, akódhi nda kàdréro Mvá kàyo ró áyi adrúpi zyandre dhi i kòfalé be dhi bvó. ³⁰ Di àyi Gíká dré tá zìle drìdrì nda i, azí kókpà àyi. Àyi akódhi dré tá azilé nda i, bhà kókpà àyi gyàgya í mǐlèsè. Àyi akódhi dré tá bhàle gyàgya í mǐlèsè nda i, 'o kókpà áyi mǐlanzilanzì kisú.

Gíká ni lèle kàdrì àma véle Yésu Krísto na dhi

³¹ Di tà nda kòdhi i sè dhi, mà ni go tàá ngíni? Gíká kàdré àma dré dhi, àdhi ni kitswá ru pfu àma íbe dhi nì? ³² Tàko ko, akódhi apá áyi tàndi ni Mvá dràdrà lèsè ko. Be ró dhi, fè ína akódhi nda dràle àma títi dhi ki tà sè. Kò'o kònìni 'í dhi, a ni kókpà tà títi dhi ki afè àma dré áyi togó tani sè, ngóro dré áyi Mvá ni afèle àma dré dhi tíni. ³³ Adhi ni kitswá mónyá Gíká dré zìle dhi ki asíkì dhi nì? Gíká adré àyi nda ki bha gyàgya í mǐlèsè dhi nì! ³⁴ Adhi ni di kitswá tà bha àyi nda i dri dhi nì? Yésu Krísto drà àma ki tà sè nì! Lavúlé dhi, akódhi nga dràdrà 'àsè gò, dré adrézó Gíká ni dríagó lèsè, adrélé tà zi tíá àma dré! ³⁵ Adhi ni di kitswá àma ki kòfalé lanzí lèle Krísto àdhya be dhi nì? Kizà 'i yà, tà kòkòròko 'i yà, mǐ pfpfò 'i yà, tàbirí 'i yà, adrélé bvólíí ro dhi 'i yà, adrélé ànyi dràdrà mǐle dhi 'i yà, kó ngalè dràdrà 'i yà dhi ni kitswá tsì 'òà dhi nì? ³⁶ Ngóro Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni:

«Ámi tà sè dhi, àma ànyi dràdrà mǐle lókyá títi i sè.

A adré àma ki no ngóro kábilígyà adrélé 'òle tililé dhi i tíni.»*

³⁷ Di, tà nda kòdhi títi dhi i sè dhi, àma àmakya móndí tà lavúbhá lavúlavú Krísto àma ki lèlepi dhi sè dhi 'i. ³⁸ Tàko ko, má adré ka'íá bàti tàle dhi, tà àlo kitswá àma ki kòfalé lanzí lèle Gíká àdhya be bwà ko, kàdré gba dràdrà 'i yà, lídrì 'i yà, ángélo i 'i yà, tirí kònzi ópí kàdrì ro ìndì rǐnyi ró dhi i 'i yà, lókyá ándrò kònìdhi 'i yà, lókyá adrélépi alìle dhi 'i yà, ³⁹ rǐnyí kurú na dhi 'i yà, kó ngalè rǐnyí bvò àndúna dhi 'i yà dhi. Bàti, ngá títi Gíká dré bhàle dhi ki àlo kitswá ína àma ki kòfalé lanzí lèle Gíká dré tadhále àma dré àma ki Mírì Yésu Krísto na dhi be bwà ko.

9

Gíká i mónyá dré zìle dhi íbe dhi

* 8:36 8:36 A kònò Longó i 44:23.

¹ Má adré tà bàti ta Krísto na. Má adré kinzò ta ko. Tirí Lólo adrélepi áma togó na dhi adré tadhá dhi, tà má dré adréle tàle kònndhi, tà bàti 'i: ²⁻³ Ama togó adré kizà nya, adrézó kpà lanzile áma sùrú, Yúdà ànzi kì tà sè landè àko ró. Má mìlésè dhi, dóro ni tá áma tàndi ni tatrílé gò, àma kì kòfalé lanzízó Krísto be dhi, áma sùrú nda ì kòkitswá tá adrílé ásà dhi. ⁴ Angyá ko, àyi nda ì Isèrèlè ànzi 'i. Gìkà bhà tá àyi adréle áyi ànzi ì ró gò, áyi mìlanzilanzì tadházó àyi dré. Bhà tá tà twátwa ru yìzo àyi íbe dhi ì. Fè tá kpà àyi dré áyi tátírí kúlí, túmání tà adrézó áyi lindrì bha dhi íbe, ìndì áyi lazikúlí íbe. ⁵ Ayi kì tábhí ì Abàràrà 'i, Isákà 'i, ìndì Yàkòbhò 'i. Kòdhi íbe dhi, Krísto ni tàndi apfò tá móndí ro àyi kì sùrú lésè. Krísto nda, Gìkà adrélepi tà títi dhi ì dríle, ìndì kitswálepi rúku sè kóná vèsè kólyá dhi 'i! Kàdré kònini!

⁶ Kòdhi adré leá ko tàle dhi, Gìkà 'o tà í dré tá lazíle àyi kì tà sè dhi ko dhi. Tàko ko, móndyá títi angábhá Isèrèlè ni sùrú lésè dhi ì, Isèrèlè ànzi 'i bàti ko. ⁷ Kókpà kòdhi tíni, móndyá títi angábhá Abàràrà ni sùrú lésè dhi ì, akódhi ni ànzi 'i bàti ko. Be ró dhi, Gìkà tà tá Abàràrà dré dhi: «À ni ngbà 'í Isákà ni ànzi kì zi ámi ànzi ì ró dhi kòdhyà.»* ⁸ Kòdhi adré tàá dhi, ànzi tìle rúbhá sè dhi ì Gìkà ni ànzi 'i ko. Be ró dhi, Gìkà adré ngbà 'í ànzi tìle áyi lazikúlí sè dhi kì no áyi ànzi ì ró dhi kòdhyà. ⁹ Tàko ko, Gìkà lazí tá tà nda kúlí kòni ì sè: «Lókyá kòkitswá dre dhi, má ni agò gò, Sàrà dré mváagó tìzo.»†

¹⁰ Ngbà 'í kòdhi ko, ànziàgo rì Rèbékà dré tìle dhi kì atá tá agó àlo, àma kì tábhí Isákà 'i. ¹¹⁻¹² Dì, ànzimvá nda kì tirà ko, ìndì ì dré rè tà dóro 'i yà, kó ngalè tà kònzi 'i yà dhi kì 'orà ko dhi 'á dhi, Gìkà tà tá ína Rèbékà dré dhi: «Mvá kàyo ni tà 'o mvá tugu dré akódhi ni màràbà tíni.»‡ Kòdhi adré tadhá dhi, Gìkà adré móndí kì zi ngóro dré kisùle 'òle drìdrì dhi tíni. Akódhi ni tàndi dhyà adrélepi móndí kì azí dhi 'i. Dì, adré àyi kì azí tà dóro ì dré adréle 'òle dhi kì tà sè ko. ¹³ Ngóro Gìkà ni Kúlí dré adréle tàle dhi tíni: «Má lè Yàkòbhò kòdhyà. Dì, má gà mána Èsáwù rè.»§

¹⁴ Dì mà ni gò tàá ngíni? Gìkà tsì gyägya ko? Tàdzí ko! ¹⁵ Tàko ko, akódhi tà Mósè dré dhi:

«Má ni dhyà ángùdhi má dré adrézó kizà ni ni le bhàle dhi ni kizà bha.

Má ni kpà áma togó dóro tadhá dhyà ángùdhi má dré adrézó leá tadhále drá dhi dré.»*

¹⁶ Dì ásà dhi, tà kàdrì dhi, tà móndí ì dré adréle lèle 'òle dhi 'i ko, ìndì tà ì dré adréle 'òle àyi kì rìnyí sè dhi 'i ko. Tà kàdrì lavúlè dhi, ngbà 'í Gìkà ni togó dóro dré adréle tadhále dhyà ángùdhi dré adrézó leá tadhále drá dhi dré dhi 'i. ¹⁷ Tàko ko, Gìkà ni Kúlí adré tàá Fàráwò, ópí kàdrì Ezèpètò àdhyà ni tà sè dhi: «Má bhà mì ópí kàdrì ro tà kòdhi sè, má kòtadháro áma rìnyí mí rú, à kòbhàro áma rú kùle bvò wáyí 'àsè be dhi bvò.»† ¹⁸ Dì ásà dhi, Gìkà adré dhyà ángùdhi dré adrézó kizà ni ni le bhàle dhi ni kizà bha. Adré kpà dhyà ángùdhi dré adrézó togó ni ni le 'òle tombále dhi ni togó 'o tombále.

Gìkà ni kombà ì akódhi ni togó tani be dhi

¹⁹ Dì àruka ni, àmi kì àlo ni kitswá lizíá má tí dhi: «Kàdré dì kònini dhi, Gìkà adré tà bha móndí ì dri àdho tà sè? Tàko ko, àdhi ni kitswá ligíle tà dré adréle lèle 'òle dhi íbe dhi ni?» ²⁰ Dì, mì móndí ro ni, mì tá àdhi 'i, adréle tà kayí Gìkà tí ni? Ngá ledéle dhi adré tsì lizíá dhyà áyi ledélepi dhi tí dhi: «Mí ledé ma làsú be kònini àdho tà sè» ya dhi?‡ ²¹ Dhyà adrélepi lidrì ru dhi tsì rìnyí íbe adrézó lidrì nda kì ru ngóro dré adréle lèle dhi tíni ko? Akódhi kitswá tsì kìní àlo sè lidrì àlo ru tà kàdrì 'òzo ásà, gòzo lidrì àzya ru tà tàko 'òzo ásà dhi ko?

* 9:7 9:7 A kònò Kìdhoma 21:12. † 9:9 9:9 A kònò Kìdhoma 18:10. ‡ 9:11-12 9:11-12 A kònò Kìdhoma 25:23. § 9:13 9:13 A kònò Màlàkì 1:2-3. * 9:15 9:15 A kònò Pfòma 33:19. † 9:17 9:17 A kònò Pfòma 9:16. ‡ 9:20 9:20 A kònò Èsáyà 29:16; 45:9.

²² Kókpà kòdhi tíni, Gìká lè tá áyi kombà tadhálé, áyi rìnyí 'òzo mónnyá títi dhi i dré nòle. Di, mvò tá ína mónnyá í dré tá bhàle kitswálé lèle dràdrà kisú dhi ki tà áyi togó vwàvwà sè, ²³ kitswázó áyi m̀lanzilanzì kàdrì dhi ni tadhá mónnyá í dré tá bhàle kitswálé áyi m̀lanzilanzì kisú áyi togó dóro sè dhi i dré. ²⁴ Ama kókpà mónnyá dré azilé nda i kòfalé be. Di, akódhi azí àma ngbà 'í Yúdà ànzi i kòfalésè ko. Azí kókpà àma mónnyá sùrú twá ro dhi i kòfalésè. ²⁵ Ngóro dré adrelé tale búkù Oséyà àdhya na dhi tíni:

«Má ni mónnyá adrébhá tá mána ró ko dhi ki zi mónnyá mána i ró.

Má ni sùrú má dré tá lèle ko dhi ni zi sùrú má dré lèle tò dhi ró.»[§]

²⁶ Arà tá tàzoá áyi dré dhi <Ami mónnyá mána 'i ko> dhi 'á dhi,

à ni áyi ki zi Gìká lídrì ro dhi ni ànzi i ró.»*

²⁷ Di, Ìsèrèlè ànzi ki tà sè dhi, pròfètà Esáyà yo tá kúlí tàzoá dhi:

«Tàgba Ìsèrèlè ànzi i dré lizózó ngóro sínyí ỳandre mìle dhi tíni dhi, ngbà 'í áyi ki àmbí ki adrí ni.

²⁸ Tàko ko, Mírì ni kúlí í dré lazilé bvò kònìdhi ni tà dri dhi ni 'o mbèlè kitswálé títi.»†

²⁹ Ngóro Esáyà dré tá longólé drìdrì dhi tíni:

«Mírì rìnyí líyí ro dhi kòtayí tá ànzi ki àmbí àma dré ko dhi,

kònò àma ki tà atsa tá ngóro mónnyá Sòdómà i lésè Gòmórà be dhi kya tíni dre.»‡

Ìsèrèlè ànzi i ka'í ko

³⁰ Di mà ni go tàá ngíni? Mónnyá sùrú twá ro adrébhá tá áyi ki nda bhàle gyägya Gìká mìlèsè ko dhi, i atsa àyikya gyägya akódhi mìlèsè áyi ki tà ka'íka'í sè. ³¹ Di, Ìsèrèlè ànzi adrébhá tá áyi ki nda bhàle gyägya Gìká mìlèsè tátrítrí kúlí sè dhi, i atsa àyikya gyägya akódhi mìlèsè ko. ³² Adho tà sè? Tàko ko, i ndà láti atsázó gyägya akódhi mìlèsè áyi ki tà ka'íka'í sè ko. Be ró dhi, i ndà àyikya láti atsázó gyägya tà dóro i dré 'òle dhi i sè. Di ásà dhi, i tisì áyi ki pá kírà adrelépi móndí ki tokpó ledhélé dhi rú. ³³ Ngóro Gìká ni Kúlí dré adrelé tale dhi tíni:

«Mì nò rè ká! Má bhà Sìyónà na kírà adrelépi móndí ki tokpó dhi,

kírà adrelépi móndí ki 'o ledhélé dhi.

Di dhya ángùdhi adrelépi kírà nda ni ka'í dhi,

kitswá tàdzí adrelé kanyò ro ko.»[§]

10

¹ Ama adrúpi i, má adré Gìká ni ti lízì togó wäyi sè, adrézó ngòle akódhi rú Ìsèrèlè ànzi ki tà sè, akódhi kòtidrìró áyi be dhi bvó. ² Tàko ko, má kitswá tàá áyi nda ki tà sè dhi, áyi ki togó àtsi ró Gìká ni tà sè bàti. Di, áyi ki togó àtsi ró nda adré ína áyi totó tà bàti nìma dri ko. ³ Angyá ko, i nì láti Gìká dré adrézó móndí ki bha gyägya í kandrà dhi ko. I ka'í kpà Gìká ni láti nda ni lebèle ko. Be ró dhi, i ndà àyikya áyi ki tàndi ki láti atsázó gyägya Gìká kandrà dhi kòdhya. ⁴ Di, Krísto 'o ína tà Gìká dré tátrítrí kúlí fèzo ásà dhi kitswálé títi, kitswálé mónnyá títi adrébhá áyi ka'í dhi i kàtsáro gyägya Gìká kandrà be dhi bvó.

Tà adrézó móndí ki tidrí àyi ki tà ka'íka'í sè dhi

⁵ Kàdré atsama gyägya tátrítrí kúlí 'òma sè dhi ni tà sè dhi, Mósè tisì tá kònìni: «Dhya adrelépi tà títi tátrítrí kúlí dré adrelé tale dhi ki 'o dhi ni adrí tà nda i sè.»*

⁶ Di, kàdré ína atsama gyägya Gìká kandrà tà ka'íka'í sè dhi ni tà sè dhi, Gìká ni Kúlí adré tàá kònìni: «Mí kòtà ámi togó na dhi, àdhi ni mba bhù na nì ya dhi ko.»† (Kòdhi

§ 9:25 9:25 A kònò Oséyà 2:25. * 9:26 9:26 A kònò Oséyà 2:1. † 9:28 9:28 A kònò Esáyà 10:22-23. ‡ 9:29

9:29 A kònò Esáyà 1:9. § 9:33 9:33 A kònò Esáyà 8:14-15; 28:16. * 10:5 10:5 A kònò Lèvitikè 18:5. † 10:6 10:6 A kònò Dùtèrònómè 30:13.

adré taā dhi, àdhi ni mba Krísto ni 'o asilé bvò dri dhi nì.) ⁷ «Mí kòtá kpà dhi, àdhi ni si bvò àndúna nì ya dhi ko.» † (Kòdhi adré taā dhi, àdhi ni si Krísto ni tìngá dràdrà lésè dhi nì.) ⁸ Dì, Gìkà ni Kúlí adré ína taā dhi: «Kúlí ànyi mí làga. Kúlí nda mí tí ìndì ámi togó na.» § Kúlí nda kúlí tà ka'ika'ì àdhya mà dré adrélé longolé kònndhi 'i: ⁹ Mí kòtá ámi ti sè dhi, Yésu Mírì 'i gò, mí dré ka'izoá ámi togó na tàle dhi, Gìkà tìngá akódhi dràdrà lésè dhi, mí ni adrí. ¹⁰ Tàko ko, à adré Yésu ni ka'ì togó sè gò, Gìkà dré adrézó dhyá ki bha gyägya í kandrà. A adré kpà taā ti sè dhi, Yésu Mírì 'i gò, Gìkà dré adrézó dhyá ki tidrí. ¹¹ Ngóro Gìkà ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni: «Dhya ángùdhi adrélépi akódhi ni ka'ì dhi kitswá tàdzí adrélé kanyò ro ko.»* ¹² Angyá ko, Yúdà ànzi í móndyá sùrú twá ro dhi íbe dhi í twátwa ko. Mírì àlo kwákwá dhi àyi títí nda ki Mírì 'i. Akódhi nda adré tà tani fe gàle móndyá títí adrèbhá liyílé í rú dhi í léna. ¹³ Tàko ko, Gìkà ni Kúlí adré taā dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi liyílé Mírì rú dhi ni adrí.» †

¹⁴ Dì, ì ni kitswá liyílé Mírì rú ngíni, ì kòka'ì rè akódhi ko dhi? † ni kitswá kpà akódhi ni ka'ì ngíni, ì kòyi rè akódhi ni tà ko dhi? † ni kitswá kpà akódhi ni tà yi ngíni, móndí àruka ì kòlongó rè akódhi ni rúbí àyi dré ko dhi? ¹⁵ Ayi nda ki kitswá kpà akódhi ni rúbí longó ngíni, à kòmù rè àyi rúbí nda ni longó ko dhi? Ngóro Gìkà ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni: «Mì nò rè ngalè dhya adrèbhá àlìle rúbí tani longó dhi ki pá avé tò ngíni ya dhi ká!» †

¹⁶ Dì, Ìsèrèlè ànzi Rúbí Tani yìbhá dhi í kòfalé dhi, àyi títí dhi ì ka'ì àyikya Rúbí nda ko. Tàko ko, pròfètà Èsáyà tà dhi: «Mírì, àdhi ka'ì rúbí mà dré longolé dhi nì?» § ¹⁷ Dì ásà dhi, à adré rúbí nda ni ka'ì, rúbí nda ni yìma sè. A adré kpà rúbí nda ni yi, Krísto ni kúlí longoma sè. ¹⁸ Má adré dì liziá dhi: Ìsèrèlè ànzi ì yi tsì rúbí nda ko? Kònndhi ko, ì yi 'í. Ngóro Gìkà ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni: «Móndí ki kúlí la'ú bvò wáyi 'àsè.

Ayi ki kúlí tsa byá bvò ni kùdù na.»*

¹⁹ Dì, má adré gòle liziá dhi: Ìsèrèlè ànzi nda ì nì tsì rúbí nda ni àndu ko? † nì 'í. Drìdrì dhi, Mósé longó tá Gìkà ni kúlí kònndhi:

«Má nì àmi ki 'o lovò kònzì bha sùrú adrèbhá bàti ró ko dhi í rú. Má nì àmi ki togó 'o aswálé sùrú twá adrèbhá tà nìni àko dhi í rú.» †

²⁰ Kòdhi íbe dhi, Èsáyà longó tá Gìkà ni kúlí tirì àko kònndhi:

«Má tayí ma móndyá adrèbhá tá áma nda ko dhi ì dré kisúlé.

Má tadhá ma móndyá adrèbhá tá tà zi má tí ko dhi í dré.» †

²¹ Dì, kàdré ína Ìsèrèlè ànzi ki tà sè dhi, Èsáyà tà kpà dhi:

«Kidhólé drùbhì sè tsàle ìndró na dhi, má kidzì áma drígá móndyá adrèbhá ligílé má rú, adrézó áma kúlí ga rè dhi í véna.» §

11

Gìkà gà rè Ìsèrèlè ànzi í ko

¹ Má adré dì liziá dhi: Gìkà gà ína àyi móndyá í dre? Tàdzí ko! Tàko ko, áma tàndi, ma Ìsèrèlè mvá 'i. Má angá mána Abàramà ni sùrú lésè, ìndì Bènyàminà ni sùrú lésè.

² Gìkà gà àyi móndyá í dré tá zìle drìdrì dhi í rè ko. Mì nì tà Gìkà ni Kúlí dré adrélé tàle pròfètà Èlìyà nì tà sè dhi ko? Èlìyà nda ngo tá Gìkà rú Ìsèrèlè ànzi ki tà sè kònndhi:

³ «Mírì, ì tupfú ámi pròfètà í todràle dre. † awú kpà ámi àlètàrì í dre. Dì tayí ngbà 'í ma kalóma. † adré kpà láti nda áma pfùzo dràle.»* ⁴ Dì, Gìkà logó tá kúlí akódhi dré

‡ 10:7 10:7 A kònò Dùtèrònómè 30:13. § 10:8 10:8 A kònò Dùtèrònómè 30:14. * 10:11 10:11 A kònò Èsáyà 28:16. † 10:13 10:13 A kònò Yòwélé 3:5. ‡ 10:15 10:15 A kònò Èsáyà 52:7. § 10:16 10:16 A kònò Èsáyà 53:1. * 10:18 10:18 A kònò Longó í 19:5. † 10:19 10:19 A kònò Dùtèrònómè 32:21. ‡ 10:20 10:20 A kònò Èsáyà 65:1. § 10:21 10:21 A kònò Èsáyà 65:2. * 11:3 11:3 A kònò 1 Ópí í 19:10, 14.

ngíni? Logó tá kònini: «Mi kalóma ko. Tàko ko, má likí má dré àgo ngùlù-nzi-drì-rì àyi ki kórókó titìbhá Bálà kandrà ko dhi i kòdhya.»† ⁵ Di àndrò kònidhi, tà nda kókpà kònini. Tayí rè Ìsèrèlè ànzi ki àmbí Gìká dré zìle àyi togó tani sè dhi i. ⁶ Di Gìká kòzì àyi nda i àyi togó tani sè 'í dhi, kòdhi adrè tadhá dhi, zì àyi tà dóro i dré 'òle dhi i sè ko. Kàdré tá kònini ko dhi, kònò Gìká ni togó tani ni tá adrè tà dré adrélé fèle àngyá dhi 'i ko.

⁷ Tà nda kòdhi i adrè tàá dhi, tà Ìsèrèlè ànzi i dré adrélé ndàle àyi ki togó wáyi sè dhi, i kisú ko. Ngbà 'í àyi Gìká dré zìle dhi i kisú tà nda àyi. Di, àyi ki àruka títi dhi ki togó atsa ína tòmbatomba. ⁸ Ngóro tisìle Gìká ni Kúlí na dhi tìni:

«Gìká 'o àyi ki tà kisùkisù atsálé tìnímvá ro,
àyi ki mì dròzo, i kàdréro ngá no ko gò,
àyi ki bíbhálé tabhózó, i kàdréro tà yi ko atsálé àndrò kònidhi.»‡

⁹ Dàwídi tà kpà dhi:

«Lè àyi ki gwányá i kàtsá tà adrélépi àyi ki 'o la'ìle bã sílé dhi ró,
tà adrélépi àyi ki 'o ledhélé dhi ró,
ìndì tà adrézó tà ño àyi dri àyi ki tàkonzì sè dhi ró.

¹⁰ Lè àyi ki mì kàní, i kàdréro ngá no ko,
ìndì àyi ki àmvò kàdré atrulé nyo.»§

¹¹ Má adrè di lizíá dhi: Ìsèrèlè ànzi i kòdhe kònini dhi, i dhe kònini nyo? Tàdzí ko! Be ró dhi, àyi ki tàkonzì ki tà sè dhi, Gìká nzi ína láti mónnyá sùrú twá ro dhi i dré adrízó, kitswázó Ìsèrèlè ànzi nda ki 'o lovó kònzì bha mónnyá sùrú twá ro nda i rú.

¹² Di Ìsèrèlè ànzi ki tàkonzì sè dhi, Gìká fè tà tani gàle mónnyá títi bvò àdhya i dré. Ìsèrèlè ànzi nda ki dhèma sè dhi, Gìká fè tà tani gàle mónnyá sùrú twá ro dhi i dré. Kàdré di kònini dhi, Ìsèrèlè ànzi nda ki kònì dra agò Gìká véle dhi, akódhi ni tà tani fe gàle àyi dré lavulé!

Mónnyá sùrú twá ro dhi ki tidrìma

¹³ Àmi sùrú twá ro ni i, má adrè nyànomvá tà ta àmi dré. Gìká bhà ma adrélé àpóstolò ro àmi, mónnyá sùrú twá ro dhi i véna. Má adrè di áma àzì nda ni tà bha kuru. ¹⁴ Aruka ni, àzì nda sè dhi, má ni kitswá áma tàndi ni sùrú ki 'o lovó kònzì bha àmi, mónnyá sùrú twá ro dhi i rú, kitswázó àyi ki àruka ki tidrì ásà dhi bvó. ¹⁵ Tàko ko, Ìsèrèlè ànzi nda ki gàma sè dhi, Gìká 'o mónnyá àruka títi bvò àdhya i ru amú tódhyá í be. Di kònì dra go Ìsèrèlè ànzi nda ki ka'í dhi, a ni lídrì fe àyi adrèbhá ngóro móndí dràbhá dre dhi i tìni nda i dré! ¹⁶ Ngóro mì dré nìle be dhi tìni dhi, mápà ni kígá adrélé fèle drìdrì Gìká dré dhi kàdré lólo dhi, mápà wáyi nda kókpà lólo. Fa kómvo kàdré lólo dhi, fa nda ni kólá i kókpà lólo.

¹⁷ Ìsèrèlè ànzi i ngóro òlívè fa, Gìká dré kólá ni ki àruka ki togázó dhi tìni. Àmi sùrú twá ro ni i, àmi ngóro òlívè fa twá apfòlepi mbì na, Gìká dré kólá ni ki adózó 'òle tìle òlívè fa tàndi nda rú dhi tìni. Di nyànomvá dhi, mì adrè kpà òlívè fa nda ni sú adrélépi apfòle kómvo ni lésè dhi ni kisú. ¹⁸ Di, lè mì kàdré àmi ki afà, Gìká dré àmi ki 'òle tìle kólá togálé nda ki àrà 'a dhi sè ko. Di, mì kàdré àmi ki afà dhi, lè mì kònì tàle dhi, mì adrè fa kómvo 'o ru totó dhi àmi ko. Be ró dhi, fa kómvo nda adrè ína àmi ki 'o ru totó dhi nì. ¹⁹ Aruka ni, mì ni tàá dhi: «Gìká togá kólá nda i, àma ki 'òzo tìle àyi ki àrà 'a dhi bvó.» ²⁰ Kòdhi bàti. Di, Gìká togá àyi nda i, i dré tá adrélé tà ka'íka'í àko dhi sè. Àmi ró dhi, mì adrè àmikya àmi ki totó àmi ki tà ka'íka'í sè. Mì kàdré di drìkàdrì ro tà nda sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tìri ró. ²¹ Tàko ko, Gìká kòtogá Ìsèrèlè ànzi adrèbhá tá kólá tàndi ró nda i kònini dhi, mì kònò dóro, kòtogáro kókpà àmi àyi tìni ko dhi bvó.

† 11:4 11:4 A kònò 1 Opí i 19:18. ‡ 11:8 11:8 A kònò Dùtèrònómè 29:3; Esáyà 6:10; 29:10. § 11:10 11:10 A kònò Longó i 69:23-24.

²² Di mì kisù rè Gĩká ni togó dóro ni tà, akódhi ni kombà be dhi ká. Akódhi adré áyi kombà tadhá mónnyá ledhébhá dhi i dré. Di, adré ína áyi togó dóro tadhá àmi dré, mì kògò adrélé tròle akódhi ni togó dóro nda rú dhi. Di, mì kò'o kònini ko dhi, akódhi ni kókpà àmi ki togá ngóro kólá àruka nda i tĩni. ²³ Di Isèrèlè ànzi nda i kàgò Gĩká vélé akódhi ni ka'ĩ dhi, a ni go àyi ki 'o tìle tódhyá òlívè fa nda rú. Angyá ko, akódhi rĩnyí íbe kitswázó tà nda ni 'o. ²⁴ Tàko ko, tágba mì dré angázó òlívè fa gà adrélépi apfòle mbì na dhi lésè dhi, Gĩká ga àmi gò, àmi ki 'òzo tìle òlívè fa í dré kidhílé nda rú. Di a ni kókpà kitswá kólá angábhá òlívè fa nda lésè dhi ki 'o tìle tódhyá áyi ki tàndi ki fa nda rú.

Isèrèlè ànzi ki tidrima

²⁵ Ama adrúpi i, má lè mì kònĩ Gĩká ni tà lùzu ró kònidhi, mì kàdréro drìkàdrì ro ko dhi bvó: Isèrèlè ànzi ki togó atsá tòmbatòmba, tsàle lókyá mónnyá títi Gĩká dré zìle sùrú twá i kòfalésè dhi i dré dra alizo akódhi vélé dhi 'á. ²⁶ Di àyi nda i kàlì dre dhi, Gĩká ni Isèrèlè ànzi ki tidrì títi, ngóro tìsìle akódhi ni Kúlì na dhi tĩni:

«Dhya dra móndí ki apálépi dhi ni apfò Siyónà lésè gò, dré Yàkòbhò ni ànzi ki togó adzázó àyi ki ligìma ni tà lésè.

²⁷ Di tà má dré dra bhàle ru yìzo àyi íbe dhi, kònidhi 'i:

Má ni àyi ki tàkonzì ki tingá títi.»*

²⁸ Kàdré di Rúbí Tani ni tà sè dhi, Isèrèlè ànzi nda i atsá nyànomvá Gĩká ni kàribhá ro, àmi sùrú twá ro dhi ki tà sè. Di, kàdré ína àyi ki zìma ni tà sè dhi, àyi ngbú mónnyá Gĩká dré lèle tò dhi 'i, tà dré tá lazílé àyi ki tábhí i dré dhi ki tà sè. ²⁹ Tàko ko, kàdré tà tani Gĩká dré afèle dhi ki tà sè, ìndì mónnyá dré azílé dhi ki tà sè dhi, akódhi kitswá tàdzí tà í dré 'òle nda ki ladzá ko. ³⁰ Ami atú ligìbhá Gĩká rú dhi i, mì kisú nyànomvá akódhi ni togó dóro Isèrèlè ànzi ki ligìma ni tà sè dre. ³¹ Kókpà kòdhi tĩni, àyi nda i atsá nyànomvá móndí adrèbhá ligìlé akódhi rú dhi i ró, i kòkisúró kókpà Gĩká ni togó dóro, mì dré akódhi ni togó dóro nda ni kisúlé dre dhi sè. ³² Tàko ko, Gĩká tayí mónnyá títi dhi i adrélé 'ìle àyi ki ligìma ni tà sè, í kòkitswáró áyi togó dóro tadhá àyi títi nda i dré be dhi bvó.

Gĩká ni rú bhàma kùle dhi

³³ Bati, Gĩká ni tà làgí kyàkyà dhi kàdrì lavúlé!

Akódhi ni tògyá i tà nìni ni be dhi i kàdrì lavúlé!

Adhi ni kitswá tàbvó dré adrélé tàle dhi ki àndu ngi dhi ni?

Adhi ni kitswá látì dré adrézó tà 'o ásà dhi ki àndu ni dhi ni?

³⁴ Ngóro Gĩká ni Kúlì dré adrélé tàle dhi tĩni:

«Àdhi nì tà Mírì dré adrélé kisùle dhi ni?

Adhi tà akódhi ni drì ni?»†

³⁵ Adhi fè ngá Gĩká dré,

kògòró vùdrì ni ni logó dhi ni?»‡

³⁶ Tàko ko, tà títi dhi i angá akódhi vélésè, i adré kpà adrélé akódhi sè, ìndì akódhi dré.

Mìlanzìlanzì kàdré akódhi dré kóná vésè kólyá! Kàdré kònini.

12

Ama ki fema mòbòmà ro Gĩká dré dhi

¹ Di ásà dhi, áma adrúpi i, má adré àmi ki kodzó kònini: Gĩká dré áyi togó dóro tadhá àmi dré dhi sè dhi, mì kàdré àmi ki rúbhá ki fe akódhi dré ngóro mòbòmà lólo lídrì ro kitswábhá akódhi mìlésè dhi i ró. Kòdhi lèsámbo bati mì dré adrélé 'òle

* **11:27** 11:27 A kònò Esáyà 59:20-21; 27:9. † **11:34** 11:34 A kònò Esáyà 40:13. ‡ **11:35** 11:35 A kònò Yóbò 41:3.

akódhi ni rú sè dhi 'i. ² Mì kòfè àmi adrélé ru su tà mónnyá bvò kòndi àdhya ì dré adrélé 'òle dhi íbe ko. Be ró dhi, mì kòtayí àmi Gìká dré adrélé ladzálé, dré adrélé àmi ki tà kisùkisù 'o atsálé tídhí ro dhi sè. Mì kò'o kònini dhi, mì ni di kitswá tà ki kòfalé ni lanzílé, adrézó tà Gìká dré adrélé lèle mì kò'o dhi ki ka'í 'òle. Tà dré adrélé lèle mì kò'o nda kòdhi ì, tà dóro kitswábhá títi akódhi mìlèsè dhi 'i.

³ Gìká ni togó tani bhàle má rú dhi sè dhi, má adré tàá àmi àlo àlo títi dhi ì dré dhi: Mì kàdré àmi ki tà kisù tà kàdrì ro ngóro dré kitswálé àmi sè ko dhi tíni ko. Be ró dhi, mì kàdré àmi ki tà kisù tògyá sè, ngóro Gìká dré tà ka'íka'í fèle àmi àlo àlo títi dhi ì dré dhi tíni. ⁴ Ama àlo àlo títi dhi ì rúbhá íbe àlo. Di, rúbhá nda ína kígá íbe bí, ìndì kígá nda ì adré àzì twátwa dhi ki 'o. ⁵ Kókpa kòdhi tíni, àma zyandre dhi ì, mà amú ru atsálé rúbhá àlo ró Krísto na, ìndì àma títi dhi ì rúbhá àlo nda ni kígá 'i. ⁶ Ama àlo àlo títi dhi ì, mà kisù rìnyí twátwa dhi ì, ngóro Gìká dré áyi togó tani bhàle àma rú dhi tíni. Di dhya àlo kòkisú rìnyí adrézó Gìká ni kúlí longó pròfètà àdhya tíni dhi, kàdré kúlí nda ni longó ngóro Gìká dré tà ka'íka'í fèle drá dhi tíni. ⁷ Dhya àzya kòkisú ína rìnyí adrézó tà 'o móndí ì dré dhi, kàdré áyi fe adrélé tà nda ki 'o. Dhya àzya kòkisú ína rìnyí adrézó móndí ki tadhá dhi, kàdré áyi fe adrélé àyi nda ki tadhá. ⁸ Dhya àzya kàdré ína móndí ki kodzó dhi, kàdré áyi fe adrélé àyi nda ki kodzó. Dhya àzya kàdré ína ngá fe móndí ì dré dhi, kàdré ngá nda ki fe togó dóro sè. Dhya àzya kàdré ína móndí ki drì ko dhi, kàdré àyi nda ki drì ko togó wáyi sè. Dhya àzya kàdré ína móndí ki kizà bha dhi, kàdré àyi nda ki kizà bha togó kìnì sè.

Lèle ni tà

⁹ Lè mì kàdré móndí ki le togó wáyi sè, túrúpíú àko. Mì kàdré tà kònzì ga, adrézó tròle tà dóro rú. ¹⁰ Mì kàdré ru le àmi kòfalèsè ngóro adrúpi ì tíni. Mì kàdré láti nda adrézó àmi ki adrúpi ki lindrì bha àmi kòfalèsè. ¹¹ Mì kàdré tà 'o togó wáyi sè, adrézó tòbvo ró ko. Be ró dhi, àmi ki togó kàdré ína àtsi ró adrézó tà 'o Mírì dré akódhi ni màràbà tíni. ¹² Mì kàdré lenzélé, adrézó mì bha Gìká véna. Mì kàdré togó tsi, mì dré adrérà'a kizà nya dhi 'á. Mì kàdré àmi ki fe adrélé tà zi Gìká tí landè àko ró. ¹³ Mì kàdré àmi ki ngá lanzí mónnyá Gìká àdhya adrèbhá lemerè ro dhi ì dré. Mì kàdré móndí ki ka'í dòle àmi véna togó dóro sè.

¹⁴ Mì kàdré tà tani zi Gìká tí mónnyá adrèbhá àmi ki mì pfo dhi ì dri. Ayíya, mì kàdré tà tani zi àyi nda ì dri, mì kòtatrì àyi ko. ¹⁵ Mì kàdré lenzélé túmání mónnyá adrèbhá lenzélé dhi íbe. Mì kàdré kpà àwó ngo túmání mónnyá adrèbhá àwó ngo dhi íbe. ¹⁶ Mì kàdré àmi ki adrúpi ki tà kisù, adrézó ngá àlo ró àmi kòfalèsè. Mì kàdré drìkàdrì ro ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya ru su móndí tàko íbe. Mì kàdré kpà àmi ki no tògyabhá ro ko.

¹⁷ Mì kàdré tà kònzì logó tà kònzì 'òle àmi rú dhi tí ko. Mì kàdré tà adrèbhá dóro mónnyá títi ì mìlèsè dhi ki nda 'òle. ¹⁸ Kòkitswá dhi, tà títi mì dré adrélé 'òle dhi ì sè dhi, mì kàdré tà kìdrìkìdrì líkì àmi kòfalé mónnyá títi dhi íbe. ¹⁹ Ama arúpi má dré lèle tò ni ì, dhya àlo kò'o tà kònzì àmi rú dhi, mì kòlogó tà kònzì nda ni vúdrì drá ko. Be ró dhi, mì kòtayí láti Gìká dré adrézó áyi kombà tadhá. Tàko ko, Mírì adré tàá áyi Kúlí na dhi: «Má ni móndí ki tà kònzì ki vúdrì logó àyi dré dhi ma. Má ni tà logó àyi dré tà ì dré 'òle dhi ì tí dhi ma.»* ²⁰ Di, ngóro Gìká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni:

«Àmi kàrìbhá kàdré tàbirì íbe dhi, mí kàdré ngá fe akódhi dré nyàle.

Akódhi kàdré yì lovó íbe dhi, mí kàdré yì fe akódhi dré mvùle.

Tàko ko, mí kàdré 'oá kònini dhi, mí ni kanyò fe akódhi dré ngóro àtsíkèle dàle akódhi dri dhi tíni.»†

* 12:19 12:19 A kònò Dùtèrònómè 32:35. † 12:20 12:20 A kònò Tògyakúlí 25:21-22.

21 Di mí kòtayí mi tà kònzi dré adrélé lavulé dhi ko. Be ró dhi, mí kàdré mína tà kònzi lavú tà dóro mí dré adrélé 'òle dhi i sè.

13

Ama ki bhàma mónnyá àma drìle dhi ki rìnyí zàle dhi

1 Adré làá dhi, móndí àlo àlo títi dhi ì kàdré àyi ki bha mónnyá àyi drìle dhi ki rìnyí zàle. Tàko ko, rìnyí adrézó òpì nya dhi angá ína Giká vélésè. Akódhi bhà kpà mónnyá adrèbhá òpì nya nda i adrélé ópí ro dhi nì. 2 Asà dhi, dhya ángùdhi adrélépi ligilé ópí í drìle dhi rú dhi, adré ína ligilé tà Giká dré bhàle nì dhi rú. Di dhya adrélépi 'òá kònìni dhi adré Giká ni tàbvó tàma asé àyi tàndi dri. 3 Tà bàti ró dhi, mónnyá adrèbhá tà dóro 'o dhi ì adré ópí àyi drìle dhi ki ro dhi àyi ko. Be ró dhi, mónnyá adrèbhá tà kònzi 'o dhi ì adré àyikya ópí àyi drìle dhi ki ro dhi àyi. Di mí kàdré ópí mí drìle dhi ni le ròle ko dhi, mí kàdré tà dóro 'o, akódhi kòbhàró ámi tà kuru be dhi bvó. 4 Tàko ko, akódhi nda Giká ni àzì 'òlepi 'i, kàdréro ámi 'o dóro be dhi bvó. Di, mí kàdré mína tà kònzi 'o dhi, lè mí kàdré ngá ro. Angyá ko, ópí nda rìnyí íbe adrézó tà ño móndí i dri. Akódhi Giká ni àzì 'òlepi 'i, kàdréro tà ño dhya adrélépi tà kònzi 'o dhi dri, adrézó Giká ni kombà tadhá drá be dhi bvó. 5 Adré di làá dhi, mì kàdré àmi ki bha mónnyá àmi drìle dhi ki rìnyí zàle. Di, mì kàdré ngbà 'í 'òá kònìni, à kòjòró tà àmi dri ko dhi sè ko. Mì kàdré kókpa 'òá kònìni, àmi ki togó kàrókìró àmi ko dhi sè.

6 Tà nda sè dhi, lè mì kàdré kpà mèdáyì gi be. Tàko ko, mónnyá àmi drìle dhi i Giká ni àzì 'obhá, adrèbhá àyi ki fe adrélé àzì nda ni 'o dhi 'i. 7 Mì kàdré di dhya ángùdhi ni màri mì dré adrézó ába dhi ni logó akódhi dré. Màri nda kàdré mèdáyì gìma ni tà sè dhi, mì kàdré mèdáyì nda ni gi. Kàdré tákisì àzya gìma ni tà sè dhi, mì kàdré tákisì nda ni gi. Kàdré móndí ki ròma ni tà sè dhi, mì kàdré àyi nda ki ro. Kàdré móndí ki lindrì bhàma ni tà sè dhi, mì kàdré àyi nda ki lindrì bha.

Tà àzya tadhále lèle ni tà dri dhi

8 Lè mì kàdré dhya àlo ni màri íbe àmi rú ko, kàdré ngbà 'í màri adrézó ru le àmi kòfalésè dhi 'i ko dhi. Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi àyi àzya ni le dhi 'o tà títi tátrítrí kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi i dre. 9 Tòlí tátrítrí kúlí na dhi ì adré tàá dhi: «Mí kò'o múná tà ko, mí kòpflu móndí dràle ko, mí kòkugù ngá ko, ìndì mí kòbhà móndí ki ngá lovó ko.»* Di tòlí nda i tòlí àruka títi dhi íbe dhi ì adré ru kisú tà tòlí àlo kònìdhi dré adrélé tàle dhi ni ta kòdhyà: «Mí kàdré ámi àzya ni le ngóro mí dré adrélé ámi tàndi ni le dhi tíni.»† 10 Dhya adrélépi àyi àzya ni le dhi kitswá ína tà kònzi 'o akódhi rú bwà ko. Di ásà dhi, dhya adrélépi àyi àzya ni le dhi adré tà títi tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi ki 'o kitswále títi.

Adrema gànzi ró Krísto ni agòma ni tà sè dhi

11 Lè mì kàdré tà nda kòdhi ki 'o togó wáyì sè, mì dré lókyá ándrò kònìdhi ni ñile be dhi sè. Lókyá mì dré ngàzo ayí 'àsè dhi kitswá dre. Tàko ko, lókyá mà dré dra lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisúzó dhi atsá ànyi lavulé lókyá mà dré kidhózó Yésu ni ka'í dhi rúsè dre. 12 Ngá adré 'òle wàle, ìndì kítú adré 'òle apfòle. Adré di làá dhi, mà kòtingá àma rúsè tà adrélé 'òle tìnìmvá na dhi i, àdzú ngá ngádra àdhya ki tosózó àma rú kòdhyà. 13 Mà kàdré atsílè ngádra 'àsè ngóro dré kitswále dhi tíni. Di, mà kògò adrélé tatsíle gwányá wàyá ki tà 'obe, wá tsibe, ndòtò tà 'obe, tà swà 'obe, lawàbe, ìndì lovó kònzi bhabe móndí i rú dhi ko. 14 Be ró dhi, mì kàsó àmikya Mírì Yésu Krísto àmi rú. Mì kòtayí kpà àmi adrélé kisùá ngalè mì ni lovó kònzi àmi ki rúbhá kya ki 'o ngíni ya dhi ko.

* 13:9 13:9 A kònò Pfòma 20:13-17; Dùtèrònómè 5:17-21. † 13:9 13:9 A kònò Lèvítikè 19:18.

14

Ama ki adrúpi ki tàbvó tàma ko dhi

¹ Mì kàdré móndyá adrébhá tà ka'ika'i íbe yàya dhi ki ka'i. Dì, mì kàdré àmikya àyi nda ki ndrì tà ì dré adrélé nòle dóro yà, kó ngalè kònzì yà dhi ì sè ko. ² Tàko ko, dhya àlo ni tà ka'ika'i sè dhi, adré ngá títi dhi ki ka'i nyàle. Dì, dhya àzya tà ka'ika'i íbe yàya dhi adré ína ngbà 'í ngábí ki ka'i nyàle dhi kòdhya. ³ Adré dì leá dhi, dhya adrélépi ngá títi dhi ki nya nda kàdré dhya adrélépi ngá àruka ki nya ko nda ni ayízè ko. Kòkpà kòdhi tìni, dhya adrélépi ngá àruka ki nya ko nda kàdré tà bha dhya adrélépi ngá títi dhi ki nya nda dri ko. Angyá ko, Gìká ka'i akódhi nda dre. ⁴ Dì, mì tá mína àdhi 'i, adrélé mómí àzya ni màràbà ni tàbvó ta ni? Màràbà nda kàdré àyi totó àyi tà ka'ika'i na yà, kó ngalè kàdré dhèle yà dhi, tà nda adré akódhi ni tàndi ni mírì ni no kòdhya. Tà bàti ró dhi, akódhi nda ni àyi totó tātā. Tàko ko, Mírì rinyí íbe kitswázó akódhi ni 'o adrélé àyi totó tātā.

⁵ Aruka ni, dhya àlo adré kítú àlo dhi ni no kàdrì kítú àruka ki lavú. Dì, dhya àzya adré ína kítú títi dhi ki no díri. Adré dì leá dhi, mómí àlo àlo títi dhi ì kàdré tà ì dré adrélé nòle tà bàti ró dhi ki ka'i togó wáyi sè. ⁶ Dhya adrélépi kítú àlo dhi ni no kítú kàdrì ro dhi, adré 'òá kònnìni kitswázó lindrì fe Mírì dré. Dhya adrélépi ngá títi dhi ki ka'i nyàle dhi, adré 'òá kònnìni kitswázó lindrì fe Mírì dré. Angyá ko, adré àwoyà ta Gìká dré ngá nda ki tà sè. Dhya adrélépi ngá àruka ki ka'i nyàle ko dhi, adré kpà 'òá kònnìni kitswázó lindrì fe Mírì dré. Adré kpà àwoyà ta Gìká dré ngá í dré adrélé nyàle dhi ki tà sè. ⁷ Tàko ko, àma àmakya lídrì íbe àma ki tàndi ì dré ko. Mà adré kpà dràle àma ki tàndi ì dré ko. ⁸ Mà kàdré lídrì íbe dhi, mà adré ába kitswázó lindrì fe Mírì dré. Mà kàdré kó dràle dhi, mà adré dràle kitswálé lindrì fe Mírì dré. Dì mà kàdré lídrì íbe yà, kó ngalè mà kàdré dràle yà dhi, àma títi dhi ì Mírì àdhya 'i. ⁹ Tà nda kòdhi sè dhi, Krísto drà gò dré adrízó, í kàdréró mómíyá títi lídrì ro ìndì dràbhá dre dhi ki Mírì ro be dhi bvó.

¹⁰ Dì mì ró dhi, mí adré mína ámi adrúpi ni tàbvó ta àdho tà sè? Kó ngalè, mí adré ámi adrúpi ni ayízè àdho tà sè? Tàko ko, àma títi mà ni pfo àma ki totó Gìká kandrà, kòtáró àma ki tàbvó be dhi bvó. ¹¹ Tàko ko, Gìká ni Kúlí adré tàá dhi: «Ma, Mírì lídrì ro ni, má adré tàá tà bàti ró dhi: Mómíyá títi dhi ki àyi ki kórókó títi má kandrà.

Mómíyá títi dhi ki tàá àyi ki tàndi ki ti sè dhi, ma Gìká 'i.»*

¹² Dì ásà dhi, àma àlo àlo títi dhi ì, mà ni àma ki tàndi ki tà ta Gìká kandrà.

Ama ki adrúpi ki 'òma ledhélé ko dhi

¹³ Dì ásà dhi, lè mà kògò véle àma ki adrúpi ki tàbvó ta àma kòfalésè ko. Be ró dhi, mì kòno dóro, mì kò'oró tà àlo kitswálépi àmi ki adrúpi ni 'o dhèle tàkonzì na dhi ko. ¹⁴ Ma adrélépi Mírì Yésu na ni, má adré ka'íá tàle dhi, ngá àlo kitswá adrélé ndí ró àyi tàndi ni tà sè ko. Dì, dhya àlo kàdré ngá àlo dhi ni no ndí ró dhi, ngá nda ína ndí ró akódhi dré bàti. ¹⁵ Mí kàdré kizà fe ámi adrúpi dré ngá mí dré adrélé nyàle dhi sè dhi, kòdhi mí adré véle tà 'o lèle sè ko. Lè mí kòkizá ámi adrúpi Krísto dré dràzo ásà nda ni tà ka'ika'i, ngá mí dré adrélé nyàle dhi sè ko. ¹⁶ Mí kòfè kpà láti mómí ì dré kitswázó ngá mí dré adrélé nòle dóro dhi ni tà ta kònzì dhi ko. ¹⁷ Tàko ko, Gìká ni Opì, tà adrézó ngá nya ìndì ngá mvu dhi 'i ko. Be ró dhi, Gìká ni Opì nda ína tà adrézó tà gyàgya 'o, adrézó tà kídrikídri íbe, adrézó kpà arí Tirí Lólo dré adrélé fèle dhi íbe dhi 'i. ¹⁸ Dhya ángùdhi adrélépi Krísto ni tà 'o kònnìni dhi ni tà ni adré dóro Gìká mìlésè, ìndì mómí ì mìlésè.

* 14:11 14:11 A kònò Esáyà 45:23.

¹⁹ Di ásà dhi, lè mà kàdré láti nda adrézó tà kàdríkàdri íbe àma kòfalé, adrézó kpà ru timbà àma ki tà ka'ika'i na. ²⁰ Mí kòpfu Giká ni àzì manyàngá ni tà sè ko. Bàti, manyàngá títi dhi i dóro lavulé. Di, mí kàdré ámi adrúpi ni 'o dhèle ngá mí dré adrélé nyàle dhi sè dhi, ngá nda ni nyàma atsá ina tà kònzì ró mí dré. ²¹ Dóro ni, mí dré zà nyàle yà, vínò mvùle yà, kó ngalè tà àzya 'òle yà dhi ko dhi, tà nda kàdré ámi adrúpi ni 'o dhèle dhi.

²² Di tà ángùdhi mí dré adrélé ka'ile dhi, mí kàdré tà nda ni líkí àmi kòfalé Giká be. Kólénzé dhya adrélépi tà bha áyi tàndi dri tà í dré ka'ile dhi ni tà sè ko dhi dré! ²³ Di, dhya àlo kàdré ina tà kayí í léna ngá í dré adrélé 'òle nyàle dhi ni tà sè gò, adrézó ngá nda ni nya dhi, Giká ni tà bha akódhi nda dri. Tàko ko, akódhi adré tà 'o tà ka'ika'i sè ko. Tà bàti ró dhi, tà ángùdhi adrélé 'òle tà ka'ika'i sè ko dhi, tàkònzì 'i.

15

Tà adrébhá àma ki adrúpi ki togó 'o kínlé dhi ki 'òma

¹ Lè àma adrébhá rinyi ró àma ki tà ka'ika'i na dhi i, mà kàdré mónnyá tà ka'ika'i íbe yàya dhi ki tà yàya do àma ki togó na. Mà kàdré tà adrébhá àma ki togó 'o kínlé dhi ki 'o kòdhya ko. ² Be ró dhi, àma àlo àlo títi dhi i, mà kàdré tà adrébhá àma ki adrúpi ki togó 'o kínlé dhi ki 'o kòdhya, mà kàdréro àyi ki 'o dóro, adrézó àyi ki timbà àyi ki tà ka'ika'i na be dhi bvó. ³ Angyá ko, Krísto ni tàndi 'o tá ina tà adrébhá tá àyi togó 'o kínlé dhi i ko. Ngóro Giká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni: «Làdhá móndí ì dré adrélé dhàle mí rú dhi ì adhé má dri dre.»* ⁴ Tàko ko, tà títi atú tisìle Giká ni Kúlí na dhi i, à tisì kitswázó àma ki tadhá, ìndì àma ki timbà àma ki tà ka'ika'i na, mà kàdréro togó tsi, adrézó mì bha Giká véna be dhi bvó.

⁵ Giká nda adré àma ki 'o togó tsi, adrézó àma ki timbà àma ki tà ka'ika'i na dhi ni. Di akódhi kòfè kpà àmi adrélé ngá àlo ró àmi kòfalésè, ngóro Yésu Krísto dré tadhále àmi dré dhi tíni, ⁶ mì kòkitswáro Giká, àma ki Mírì Yésu Krísto ni Atá ni rú bha kùle togó àlo sè ìndì kúlí àlo sè be dhi bvó.

Yésu Krísto atsá màràbà ro mónnyá títi dhi i dré

⁷ Di ásà dhi, mì kàdré ru ka'i àmi kòfalésè, ngóro Krísto ni tàndi dré àmi ki ka'ile dhi tíni, kitswázó mìlanzilanzì fe Giká dré dhi bvó. ⁸ Tàko ko, má adré tàà àmi dré dhi: Krísto atsá Yúdà ànzì ki màràbà ro Giká ni tà bàti ni tà sè, kitswálé tà Giká dré tá lazilé àyi ki tábhí i dré dhi ki 'o títi, ⁹ mónnyá sùrú twá ro dhi ì kòkitswáro kpà Giká ni rú bha kùle akódhi ni togó dóro sè be dhi bvó. Ngóro Giká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni:

«Àsà dhi, má ni ámi rú bha kùle mónnyá sùrú twá ro dhi i kòfalé, adrézó longó ngo ámi rú sè.»†

¹⁰ Kúlí nda adré kpà tàà dhi:

«Àmi sùrú twá ro ni i, mì kàdré lenzélé túmání mónnyá Giká àdhya íbe wà!»‡

¹¹ Adré kpà tàà dhi:

«Àmi títi sùrú twá ro ni i, mì kàdré Mírì ni rú bha kùle wà!

Àmi mónnyá títi ni i, mì kàdré akódhi ni tà bha kuru!»§

¹² Esáyà adré kpà tàà dhi:

«Dhya àlo Yésè ni kómvo lésè dhi ni apfò

kitswálé òpì nya sùrú títi dhi i dri.

Mónnyá sùrú twá ro dhi ki mì bha akódhi véna.»*

* 15:3 15:3 A kònò Longó i 69:10. † 15:9 15:9 A kònò Longó i 18:50; 2 Sàmùwèlè 22:50. ‡ 15:10 15:10 A kònò Dùtèrònómè 32:43. § 15:11 15:11 A kònò Longó i 117:1. * 15:12 15:12 A kònò Esáyà 11:10.

¹³ Giká adrézó mǐ bha ásà dhi kòfè kólénzé i gàle tà kìdríkìdri be àmi léna bǐ, mǐ dré adrélé akódhi ni ka'í dhi sè, mǐ kàdréro véle mǐ bha akódhi véna lavulé Tírí Lólo ni rǐnyí sè be dhi bvó!

Pólò ni àzì mǒndyá sùrú twá ro dhi i véna dhi

¹⁴ Ama adrúpi i, áma tàndi má adré ka'íá tàle dhi, mǐ ga àmikya tà dóro sè bǐ, tà nǐnǐ sè bǐ, ìndì mǐ kitswá ru kodzó àmi kòfalésè bwà. ¹⁵ Di, tágba kònini dhi, má tisì tà àruka kòdhi i àmi dré tirí àko, kitswázó tà nda ki 'o agalé àmi léna dhi bvó. Tàko ko, Giká ni togó tani bhàle má rú dhi sè dhi, ¹⁶ bhà ma adrélé Yésu Krísto ni àzì 'òlepi ró mǒndyá sùrú twá ro dhi i véna. Má adré di tà 'o kòwánà àdhya tǐni, adrészó Giká ni Rúbí Tani longó, mǒndyá sùrú twá ro nda i kàdréro ngá fèle mòbòmà ro kitswálépi Giká mǐlèsè, Tírí Lólo dré bhàle adrélé lólo akódhi dré dhi i tǐni.

¹⁷ Di ásà dhi, má adré áma drǐ bha kuru Yésu Krísto na, àzì má dré adrélé 'òle Giká dré nda ni tà sè. ¹⁸ Di, má kitswá mána tà àzya ta ko, kàdré ngbà 'í tà Krísto dré 'òle má sè mǒndyá sùrú twá ro dhi ki adrizo Giká ni kúlí ka'í 'òle dhi 'i ko dhi. 'O tà nda kònini kúlí i dré afèle má dré tàle dhi i sè, tà i dré afèle má dré 'òle dhi i sè, ¹⁹ tà twátwa lǐndrǐga ró dhi ki rǐnyí sè, ìndì Tírí Lólo ni rǐnyí sè. Di má longó Krísto ni Rúbí Tani nda kidhólé Yèrusalémà na tsàle byá bvò Iliríkò àdhya na. ²⁰ Angyá ko, ma tá ngbú lovó íbe tò lizo Rúbí Tani nda ni longó àrà Krísto ni tà yizo rè ko dhi i 'ásè, má kòtobhàro ngá dzópá dhya àzya dré bhàle dhi dri ko. ²¹ Ngóro Giká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tǐni:

«Mǒndyá akódhi ni tà longózó àyi dré rè ko dhi ki akódhi ni no.
Mǒndyá akódhi ni tà yibhá rè ko dhi ki akódhi ni tà àndu ni.»†

Pólò lè tsàle Rómà na

²² Vèsè be bǐ, àzì nda kikí tá látì má dré lizo àmi ki no ko dhi nǐ. ²³ Di, nyànomvá dhi, má 'o àzì mána bvò kòni i 'ásè dhi akílé títi dre. Kóná bǐ, ma tá lovó íbe tò lizo àmi ki no. ²⁴ Di má adré mǐ bha àmi ki nòzo má dré lavúra'a lile bvò Èsèpanyà àdhya na dhi 'á, mà kòkitswáro lenzélé túmání àmi íbe lókyá tsà sè. Amvolásà dhi, mǐ ni kitswá áma ledé má dré lizo Èsèpanyà na.

²⁵ Di, nyànomvá dhi, má adré mána lile Yèrusalémà na, kitswálé ngá adzì mǒndyá lólo Giká àdhya i dré. ²⁶ Tàko ko, mǒndyá ka'ibhá Màkèdoníyà na ìndì Akáyà na dhi i nò tá dóro ni, i dré ngá lokólé fèle lemerèbhá mǒndyá ka'ibhá Yèrusalémà na dhi i kòfalé dhi i dré dhi. ²⁷ Ayi nda i kisù tá tà nda 'òle dhi àyi. Di, tà bàti ró dhi, àyi tá mǒndyá nda ki màri íbe. Tàko ko, mǒndyá sùrú twá ro dhi i kòkisú tà tani Tírí Lólo dré fèle Yúdà ànzi i dré dhi túmání àyi íbe dhi, àyi màri Yúdà ànzi nda kya íbe. Adré di leá dhi, mǒndyá sùrú twá ro nda i kàdré àyi ki ngá lanzí Yúdà ànzi nda i dré. ²⁸ Di má kàdzí ngá fèle nda i àyi dré gò, àzì nda ni 'òzo akílé títi dre dhi, má ni látì do lavúzó àmi tasè gò, lile Èsèpanyà na. ²⁹ Má nǐ tàle dhi, lókyá má dré dra tsàzo àmi véna dhi sè dhi, má ni tsa Krísto ni tà tani íbe bǐ dhi be.

³⁰ Ama adrúpi i, má adré àmi ki kodzó àma ki Mírǐ Yésu Krísto ni rú sè, ìndì lèle Tírí Lólo àdhya sè, mǐ kàdréro tà zi Giká tí má dré, adrészó àdzú bhu túmání má be. ³¹ Mǐ kàdré tà zi tíá, kàpáro ma mǒndyá ka'ibhá ko Yúdáyà na dhi i drígásè be dhi bvó. Mǐ kàdré kpà tà zi, mǒndyá ka'ibhá Yèrusalémà na dhi i kòka'író tà má dré adrélé 'òle àyi dré dhi be dhi bvó. ³² Di Giká kòlè dhi, má ni tsa àmi véna arí be bǐ gò, mà dré kitswázó lovólé tsà túmání àmi íbe. ³³ Giká adrélépi tà kìdríkìdri fe dhi kàdré túmání àmi íbe títi! Kàdré kònini.

16

Pólò ni mòdo fèma mǒndí twátwa i dré dhi

† 15:21 15:21 A kònò Èsáyà 52:15.

¹ Má lè àma ki amvúpi Fòwibè ni tà tadhálé àmi dré. Akódhi nda màràbà Èkèlézyà Kèkùréyà na dhi àdhyà 'i. ² Má adré leá dhi, mì kòka'ì akódhi dòle dóro Mírì Yésu ni rú sè, ngóro dré kitswálé móndyá lólo Gìká àdhyà i sè dhi tìni. Mì kòledé kpà akódhi tà ángùdhi dré adrézó lovó ni íbe dhi sè be. Angyá ko, akódhi ni tàndi ledé móndí bí dhi i dre. Ledé kókpà ma 'í.

³ Mì kòfè mòdo Pìrìsíká i dré Akílà be. Ayi nda i áma àziàmú Yésu Krísto na dhi 'i. ⁴ Ì ka'ì tá àyi ki tàndi ki lídrì fèle adrélé ànyi dràdrà mìle, kitswázó áma tidrí dhi bvó. Di má adré ngbà 'í àwoyà fe àyi dré ma kalóma ko. Èkèlézyà títi móndyá sùrú twá ro dhi kya i adré kókpà àwoyà fe àyi dré. ⁵ Mì kòfè kpà mòdo móndyá Èkèlézyà àdhyà adrèbhá ru kimó àyi ki dzó na dhi i dré be. Mì kòfè mòdo áma arúpi Èpènetò, má dré lèle tò dhi dré be. Akódhi nda tá dhyà Krísto ni ka'ilepi drìdrì bvò Asiyá àdhyà na dhi 'i. ⁶ Mì kòfè mòdo Màriyà, àzi 'òlepi landèzo àmi dré dhi dré be. ⁷ Mì kòfè mòdo Andrònìkò i dré Yùniyà be be. Ayi nda i áma aró, mà dré tá adrézó túmání àyi íbe bãdzó na dhi 'i. Ayi kpà móndí kàdrì àpóstolò i kòfalé dhi 'i. Ì ka'ì tá kpà Krísto drìdrì má kandrà.

⁸ Mì kòfè mòdo áma arúpi Apìliyatò, má dré lèle Mírì na dhi dré be. ⁹ Mì kòfè mòdo Urùbánò, àma ki àziàmú Krísto na dhi dré be. Mì kòfè mòdo áma arúpi Sàtàkísà, má dré lèle tò dhi dré be. ¹⁰ Mì kòfè mòdo Apélè, àyi tá ka'ika'ì Krísto na dhi ni tadhálépi ngádra 'á dhi dré be. Mì kòfè mòdo móndyá Arìstòbúlò ni dzó na dhi i dré be. ¹¹ Mì kòfè mòdo áma aró Èròdíyò dré be. Mì kòfè mòdo móndyá Mírì Yésu ni ka'ìbhá Nàrùkísò ni dzó na dhi i dré be. ¹² Mì kòfè mòdo Trifàyínà i dré Trifósà be be. Ayi nda i tòkó adrèbhá Mírì ni àzi 'o landèzo dhi 'i. Mì kòfè mòdo áma arúpi Pèrúsì, má dré lèle tò dhi dré. Akódhi nda tòkó àzya adrélépi Mírì ni àzi 'o togó wáyi sè dhi 'i. ¹³ Mì kòfè mòdo Rúfù, Mírì dré zàle dhi dré, ìndi andre ni adrélépi kókpà áma andre ró dhi dré be. ¹⁴ Mì kòfè mòdo Asìkùrítò dré, Fèlègónà dré, Èrúmè dré, Pàtróbà dré, Èrúmà dré, ìndi áma ki adrúpi adrèbhá àyi íbe dhi i dré be. ¹⁵ Mì kòfè mòdo Fìlòlógò dré, Yùliyà dré, Nèrèwù dré amvúpi ni be, Olípà dré, túmání móndyá títi Gìká àdhyà adrèbhá àyi íbe dhi íbe. ¹⁶ Mì kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kòfalésè lèle sè. Èkèlézyà títi Krísto àdhyà i fè kókpà mòdo àmi dré.

Tà tàle kùdù ro móndyá ka'ìbhá ki kodzózó dhi i

¹⁷ Áma adrúpi i, má adré àmi ki kodzó, mì kàdréró àmi ki likí móndyá adrèbhá àmi ki 'o ru lanzí àmi kòfalésè dhi ki tà sè. Ayi nda i adré tà twá tadhá tà mì dré kisulé dhi i rúsè, adrézó móndí àruka ki 'o ledhéle tàkonzì na. Mì kàdré adrélé twá àyi rúsè. ¹⁸ Tàko ko, móndyá làsú be kònìni nda i adré áma ki Mírì Yésu Krísto ni tà 'o akódhi ni màràbà i tìni ko. Be ró dhi, àyi àyikya màràbà àyi ki tàndi ki lovó kya 'i. Ì adré kúlí kìnìkìnì ki ta túrúpfú kúlí íbe, adrézó móndí tà nibhá ko dhi ki lití. ¹⁹ Di, kàdré ína àmi ki tà sè dhi, móndyá títi dhi i yi tàle dhi, mì adré Mírì ni kúlí ka'ì 'òle ngìni ya dhi 'í. Má adré di lenzélé àmi ki tà sè. Di, má adré leá dhi, mì kàdré tògya ró tà dóro ki tà sè, adrélé kpà tà àko àmi rú tà kònzì ki tà sè. ²⁰ Tayí ngbà 'í lókyá tsà, Gìká adrélépi tà kàdrìkàdrì fe dhi dré àmi ki fèzo Sàtánà ni ató àmi ki pá zàle.

Ama ki Mírì Yésu kòbhà àyi togó tani àmi rú!

²¹ Áma àziàmú Tìmòtéyò fè mòdo àmi dré. Lùkiyò, Yàsonà, ìndi Sòsipàtrò adrèbhá áma aró ro dhi, i fè kpà mòdo àmi dré.

²² Ma, Tèrùtiyò wárágà kònìdhi ni tisìlepi ni, má adré mòdo fe àmi dré Mírì ni rú sè.

²³ Gáyò, àma ki ka ìlepi dòle áyi dzó na mónnyá tíí Ekèlézyà àdhya íbe dhi, fè mòdo àmi dré. Èrístò bhàandre kònìdhi ni làfa líkílepi dhi, tùmáńí àma ki adrúpi Kùwàrútò be dhi ì fè kpà mòdo àmi dré. [²⁴ *]

Gìká nì rú bhàma kùle kùdù ro dhi

²⁵ Rúku kàdré Gìká dré! Akódhi rìnyí íbe kitswázó àmi ki timbà àmi ki tà ka'íkà'í na, Yésu Krísto nì Rúbí Tani má dré adréle longolé dhi sè, ngóro Gìká dré tà nì zùle kíno lése dhi ni tadhále dhi tìni. ²⁶ Nyànomvá dhi, Gìká adrélepi kóná vésè kólyá nda 'o tà nda apfòle ngádra 'á tà pròfétà ì dré tisìle áyi Kúlí na dhi ì sè, kitswálé móndí sùrú tíí ì lése dhi ì kòka'iró akódhi, adrezó kpà akódhi nì kúlí ka'í 'òle be dhi bvó. ²⁷ Mìlanzilanzì kàdré Gìká àlo kwákwá tògya ró nda dré Yésu Krísto sè kóná vésè kólyá! Kàdré kònìni.

* **16:24** 16:24 Wárágà Gìká nì Kúlí tisìzo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Ama ki Mírì Yésu Krísto nì togó tani kàdré àmi íbe. Kàdré kònìni.]

Wárágà Pólò dré tisìle Kòrítòbhá i dré dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Kòrítò na dhi i dré dhi ni àlo 'i. Kòrítò nda tá bhàandre kàdrì Gíríkí kya ki àlo 'i, ìndì bhàandre kàdrì Rómà ki òpì ni bvò Akáyà àdhya drìle dhi 'i. Mòndí bí bhàandre nda na dhi i adrè tá ngá gí ìndì ngá lagí, adrézó gíká tàko ki lindrì bha, adrézó tògyá nda nìle. Ayi bí dhi i adrè tá kpà atsílè swà ro ndòtò tà 'obe. Pólò tsa tá Rúbí Tani longó gò Èkèlézyà bhàzo kònàle, dré tá adrèrà'a áyi atsí andre ni rì to dhi 'á (Tà 'òle dhi i 18:1-17).

Pólò adrè wárágà kònìdhi ni tisì kitswázó móndyá ka'ìbhá dhi ki drì ta tà twátwa apfòbhá àyi kòfalé dhi i sè. Adrè àyi ki kodzó tà i dré tá adrézó ru lanzí àyi kòfalésè dhi ki tà sè, ndòtò tà àyi ki àruka i dré tá adrélé 'òle dhi ni tà sè, ìndì tà i dré tá adrézó tàbvó ta àyi kòfalésè dhi ki tà sè. Adrè kpà tà tadhá àyi dré tà twátwa i dré tá lizilé dhi i dri: làmó ni tà, mányàngá fèle gíká tàko i dré dhi ni nyàma ni tà, àgo ki tà tòkó ìbe lísámbo na dhi, mányàngá Mírì àdhya ni tà, tà tani Tirí Lólo dré adrélé fèle dhi ki tà, lèle ni tà, Krísto ni ngàma dràdrà 'ásè dhi ni tà, ìndì móndyá dràbhá dre dhi ki ngàma dràdrà 'ásè dhi ki tà.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì àwoyà fèma Kòrítòbhá ki tà sè dhi (1:1-9)
- 2) Tà móndyá ka'ìbhá dhi i dré adrézó ru lanzí ásà dhi i (1:10-4:21)
- 3) Ndòtò tà móndyá ka'ìbhá i kòfalé dhi (5:1-13)
- 4) Tà i dré adrézó tàbvó ta àyi kòfalésè dhi i (6:1-20)
- 5) Làmó ni tà (7:1-40)
- 6) Gíká tàko ki tà (8:1-11:1)
- 7) Ago ki tà tòkó ìbe lísámbo na dhi, ìndì mányàngá Mírì àdhya ni tà (11:2-34)
- 8) Tà tani Tirí Lólo dré adrélé fèle dhi i (12:1-14:40)
- 9) Krísto ni ngàma dràdrà 'ásè, móndyá dràbhá dre dhi kya ìbe dhi ki tà (15:1-58)
- 10) Làfa lokólé Èkèlézyà Yèrúsalémà na dhi dré dhi, ìndì kúlí kùdù (16:1-24)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Gíká dré azilé adrélé Yésu Krísto ni àpóstolò ro ngóro í dré lèle dhi tíni dhi, túmání àma ki adrúpi Sòsètènè be dhi, ² mà adrè wárágà kònìdhi ni tisì Èkèlézyà Gíká àdhya Kòrítò na dhi dré, àmi Gíká dré bhàle twá adrélé móndyá lólo ína i ró Yésu Krísto na dhi i dré. Gíká azí àmi adrélé lólo túmání móndyá títi àrà títi i 'ásè adrèbhá àma ki Mírì Yésu Krísto ni zi àyi ki Mírì ro dhi ìbe. Bàti, akódhi nda Mírì àyikya 'i, ìndì àmakya 'i.

³ Gíká àma ki Atá i Mírì Yésu Krísto be dhi i kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì i kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Tà tani móndyá ka'ìbhá dhi i dré kisúlé Krísto na dhi i

⁴ Má adrè ngbú adrélé àwoyà ta áma Gíká dré àmi ki tà sè, dré àyi togó tani bhàle àmi rú Yésu Krísto na dhi sè. ⁵ Tàko ko, mì dré adrélé Yésu Krísto na dhi sè dhi, Gíká 'o àmi gàle tà tani títi dhi i sè, àmi ki kúlí tàma na ìndì àmi ki tà nìma na. ⁶ 'O tà nda àmi léna kònìni tadházóá dhi, Krísto ni tà mà dré longólé gò mì dré ka'izoá dhi tà bàti 'i dhi. ⁷ Asà dhi, tà tani Gíká dré adrélé fèle dhi ki àlo pí àmi ko, mì dré adrèrà'a àma ki Mírì Yésu Krísto ni agòma letè lovó sè dhi 'á. ⁸ Akódhi ni àmi ki timbà àmi ki tà ka'ika'ì na tsàle lókyá kùdù sè nì, mì kàdréró tà àko àmi rú kítú àma ki Mírì Yésu

Krístico dré dra agòzo dhi tú. ⁹ Gìká àmi ki azilèpi ru amú áyi Mvá, àma ki Mírì Yésu Krístico be nda, kitswá adrélé ka'ile togó wáyi sè.

Tà mónyá ka'ibhá dhi ì dré adrézó ru lanzí ásà dhi ì

¹⁰ Ama adrúpi ì, má adré àmi ki kodzó àma ki Mírì Yésu Krístico ni rú sè: Ami títi, mì kàdré ru yi àmi kòfalésè, mì kàdréro ru lanzí àmi kòfalésè ko, be ró dhi, mì kàdréro ngá àlo ró kitswálé títi, tà mì dré adrélé kisùle dhi ì sè, ìndì tà mì dré adrélé lèle 'òle dhi ì sè. ¹¹ Ama adrúpi ì, má yi mómí àruka Kòlówè ni dzó lésè dhi ì tí dhi, lawà àmi kòfalé be dhi 'í. ¹² Kòdhi ìbe dhi, má adré yíá tàle dhi, àmi kòfalé dhi, dhya àlo adré tàá dhi: «Ma Pólò ni lebèlepi 'i.» Dhya àzya adré kó tàá dhi: «Ma mána Apólò ni lebèlepi 'i.» Azya ni: «Ma mána Péterò ni lebèlepi 'i.»* Azya ni: «Ma mána Krístico ni lebèlepi 'i.»

¹³ Mì adré kisúá dhi, à ni kitswá tsì Krístico ni lanzí bwà? A tidí tá Pólò dràle fa kipakipa dri àmi ki tà sè dhi kòdhya? A fè tá bàtisimò àmi dré Pólò ni rú sè? ¹⁴ Má adré mána àwoyà ta Gìká dré, má dré bàtisimò fèle dhya àlo àmi kòfalé dhi dré ko dhi sè. Má fè ngbà 'í Kùrisipò ì dré Gáyò be. ¹⁵ Dì dhya àlo kitswá tàá dhi, à fè bàtisimò àmi dré áma rú sè dhi ko. ¹⁶ (Bàti, má fè kpà bàtisimò mómí Sètéfánà ni dzó lésè dhi ì dré. Dì, má nì má fè tá bàtisimò dhya àzya dré 'í káyà dhi ko.) ¹⁷ Tàko ko, Krístico mù ma kitswálé bàtisimò fe mómí ì dré ko. Be ró dhi, mù ma kitswálé Rúbí Tani longó mómí ì dré dhi bvò. Dì, má adré mána Rúbí Tani nda ni longó kúlí angábhá mómí ki tògyá lésè dhi ì sè ko, Krístico ni dràma fa kipakipa dri dhi kàtsáro tà rinyí àko dhi ró ko.

Yésu Krístico, rinyí ìndì tògyá Gìká àdhya 'i

¹⁸ Tàko ko, Krístico ni fa kipakipa nda ni tà adrélé longólé dhi sù ngóro tà azaaza tíni mómí adrèbhá lèle dràdrà kisú dhi ì dré. Dì, àma adrèbhá lèle lídrì kisú dhi ì dré dhi, tà nda ína rinyí Gìká àdhya 'i. ¹⁹ Tàko ko, Gìká ni Kúlí adré tàá dhi: «Má ni tògyabhá ki tògyá kizá.

Má ni mómí tà nibhá dhi ki tà nìni 'o atsálé tà tàko ró.»†

²⁰ Dì tògyabhá ì ángwà? Mómí tà ndabhá nìle dhi ì ángwà? Tògyabhá adrèbhá tà kayí àyi kòfalésè lókyá ándrò kòndi sè dhi ì ángwà? Gìká tadhá ngádra 'á dhi, tògyá bvò kòndi àdhya tà azaaza 'i dhi! ²¹ Tàko ko, akódhi ni tògyá sè dhi, tayí tá ì mómí bvò kòndi àdhya ì dré kitswálé nìle àyi ki tàndi ki tògyá sè bwà dhi ko. Be ró dhi, nò ína dóro ni, ì dré adrélé mómí adrèbhá áyi ka'í dhi ki tidrí, tà sùlepi tà azaaza tíni adrélé longólé dhi sè dhi. ²² Tàko ko, Yúdà ànzi ì adré tà líndrìga ró dhi ki zi nòle dhi kòdhya. Gírìkì ì adré àyikya tògyá nda nìle dhi kòdhya. ²³ Dì, àma ró dhi, mà adré àmakya Krístico tidilé fa kipakipa dri dhi ni tà longó kòdhya. Tà nda kòdhi tà adrélèpi Yúdà ànzi ki 'o ledhélé dhi 'i, ìndì tà azaaza mómí sùrú twá ro dhi ì dré dhi 'i. ²⁴ Dì, mómí Yúdà ànzi ró ìndì sùrú twá ro Gìká dré azilé dhi ì dré dhi, Krístico nda rinyí Gìká àdhya 'i, ìndì tògyá Gìká àdhya 'i. ²⁵ Tàko ko, Gìká ni tà sùlepi tà azaaza tíni dhi ína tògya ró mómí ki tògyá lavú. Kòdhi ìbe dhi, Gìká ni tà sùlepi tà yàya tíni dhi ína rinyi ró mómí ki rinyí lavú.

²⁶ Ama adrúpi ì, mì kisù rè ngalè àmi tá mómí ngíni ya dhi ká, lókyá Gìká dré tá àmi ki azírà'a dhi. Ami kòfalé dhi, mómí bí dhi ì tá tògyabhá 'i ko mómí ì mílésè dhi. Ami ki àruka bí dhi ì tá mómí kàdrìkàdrì 'i ko. Ami ki àruka bí dhi ì tá mómí angábhá ópí ki sùrú lésè dhi 'i ko. ²⁷ Dì, Gìká kipè ína mómí mómí bvò àdhya ì dré adrélé nòle azaaza ró dhi ì kòdhya, kitswázó kanyò fe tògyabhá ì dré dhi bvò. Kipè mómí mómí bvò àdhya ì dré adrélé nòle yàya dhi ì kòdhya, kitswázó kanyò

* **1:12** 1:12 Gìká ni Kúlí tisile Gírìkì ti sè dhi léna dhi, à adré «Kéfà» kisú kònwa. Rú nda rú àzya Péterò àdhya 'i.

† **1:19** 1:19 A kòndì Esáyà 29:14.

fe mónnyá r̄inyi ró dhi i dré dhi bvó. ²⁸ Kipè mónnyá mónnyá bvò àdhyà i dré adrélé nòlè tà tàko ró, adrélé kpà zèlè zèzè dhi i kòdhyà, kitswázó tà kàdr̄i bvò àdhyà ki kizá, ²⁹ dhyà àlò kòkitswáró áyi afà Ḡiká kandrà ko dhi bvó. ³⁰ Dì Ḡiká 'o àmi ru amú Yésu Kr̄isto be dhi n̄i. 'O kpà Kr̄isto nda adrélé àma dré tògyá angálèpi í vélèsè dhi 'i. Tàko ko, akódhi nda dhyà àma ki bhàlèpi gyăgya ìndì lólo Ḡiká kandrà dhi 'i, ìndì dhyà àma ki apálèpi tàkonzì lésè dhi 'i. ³¹ Asà dhi, ngóro Ḡiká ni Kúlí dré adrélé tàlè dhi t̄ini: «Lè dhyà adrélépi áyi afà dhi kàdré áyi afà tà Mír̄i dré 'òlè dhi ki tà sè.»‡

2

Kr̄isto tidilè fa kipakipa dri dhi ni tà longoma

¹ Ama adrúpi i, lókyá má dré tsàzo Ḡiká ni tà lùzu ró dhi ni longó àmi dré dhi sè dhi, má longó tá tà nda kúlí k̄in̄ik̄ini i sè ko, ìndì tògyakúlí i sè ko. ² Tàko ko, má lè tá tà àzya 'òlè n̄ilè àmi kòfalé ko, kàdré ngbà 'í Yésu Kr̄isto, dhyà tidilè fa kipakipa dri dhi ni tà 'i ko dhi. ³ Asà dhi, má dré tá adrérà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, ma tá móndí tà íbe yàya, adrélépi t̄iri ró adrélé lyàlè lyàlyà dhi 'i. ⁴ Tà má dré longólè àmi dré nda, má longó tá tògyakúlí kitswázó àmi ki togó asé dhi i sè ko. Be ró dhi, má longó mána tà nda r̄inyí T̄irí Lólo dré tadhálé dhi sè, ⁵ àmi ki tà ka'ika'i kàdréró áyi totó tògyá móndí kya dri ko, be ró dhi, kàdréró áyi totó r̄inyí Ḡiká àdhyà dri.

Tògyá Ḡiká àdhyà

⁶ Dì, tágba dré adrézó kòn̄ini dhi, mà adré àmakya tògyá àlò dhi ni tadhá mónnyá li'wábhá àyi ki tà ka'ika'i na dhi i kòfalé. Dì, tògyá nda ína tògyá bvò kòndi àdhyà 'i ko, ìndì tògyá ópí bvò kòndi àdhyà àyi ki tà dré adrézó akílè dhi kya 'i ko. ⁷ Be ró dhi, mà adré àmakya Ḡiká ni tògyá dré zùlè zùzù k̄in̄ó lésè dhi ni tadhá kòdhyà. Ḡiká bhà tá tògyá nda dr̄idr̄i bvò ni bhàma kandrà, mà kòkisúró m̄ilanz̄ilanz̄i ásà. ⁸ Opí bvò kòndi àdhyà i n̄i àyikya tògyá nda ko. Kònò i kòn̄i tá be dhi, i kitswá tá àma ki Mír̄i m̄ilanz̄ilanz̄i ro dhi ni tidí dr̄alè fa kipakipa dri dhi ko. ⁹ Dì, ngóro t̄isilè Ḡiká ni Kúlí na dhi t̄ini:

«Tà móndí ki m̄i dré nòlè r̄è ko, àyi ki bíbhálé dré ȳilè r̄è ko, i dré kpà kisùlè r̄è ko dhi,

Ḡiká bhà dr̄idr̄i zùlè mónnyá adrèbhá áyi le dhi i dré.»*

¹⁰ Dì, Ḡiká tadhá ína tà lùzu ró nda àma dré T̄irí Lólo ni r̄inyí sè dre. Tàko ko, T̄irí nda adré tà t̄ití dhi ki tabh̄i, adrézó nd̄ind̄i tà Ḡiká dré zùlè zùzù dhi ki ni. ¹¹ Angyá ko, móndí i kòfalé dhi, àdhi n̄i tà dhyà àlò dré adrélé kisùlè í léna dhi n̄i, kàdré ngbà 'í dhyà nda ni togó 'i ko dhi? Kókpà kòdhi t̄ini, dhyà àlò n̄i tà Ḡiká dré adrélé kisùlè dhi i ko. Ngbà 'í Ḡiká ni T̄irí n̄i n̄i. ¹² Ama ró dhi, mà kisú t̄irí bvò kòndi àdhyà kòdhyà ko. Be ró dhi, mà kisú àmakya T̄irí angálèpi Ḡiká vélèsè dhi kòdhyà, mà kòkitswáró tà tani Ḡiká dré afèlè àma dré áyi togó tani sè dhi ki ni be dhi bvó. ¹³ Mà adré tà nda kòdhi ki ta kòdhyà. Dì, mà adré t̄áá kúlí móndí ki tògyá dré adrélé tadhálé dhi i sè ko. Be ró dhi, mà adré àmakya t̄áá kúlí T̄irí dré adrélé tadhálé dhi i sè. Mà adré dì tà T̄irí àdhyà ki ta kúlí T̄irí àdhyà i sè. ¹⁴ Dhyà Ḡiká ni T̄irí àko dhi kitswá ína tà adrèbhá angálè T̄irí nda vélèsè dhi ki ka'i bwà ko. Tàko ko, akódhi m̄ilèsè dhi, tà nda i tà azaaza 'i. Kitswá kpà tà nda ki àndu ni bwà ko. Angyá ko, à kitswá ngbà 'í tà nda ki àndu ni lanz̄ilé T̄irí sè bwà. ¹⁵ Dhyà Ḡiká ni T̄irí íbe dhi adré tà t̄ití dhi ki bvó ni lanz̄ilé. Dì, dhyà àzya kitswá ína akódhi nda ni tàbvó ni tàlè bwà ko. ¹⁶ Tàko ko,

«Àdhi n̄i tà Mír̄i dré adrélé kisùlè dhi n̄i?

Àdhi ni kitswá akódhi ni dr̄i ta n̄i?»†

Dì, àma ró dhi, àma àmakya Kr̄isto ni tà kisùkisù íbe àma léna.

‡ 1:31 1:31 A kònò Yèrèmýà 9:23. * 2:9 2:9 A kònò Esáyà 52:15; 64:3. † 2:16 2:16 A kònò Esáyà 40:13.

3

Màrábà Gìkà àdhya i

¹ Ama adrúpi i, má dré tá adrérà'a àmi íbe dhi 'á dhi, má kitswá tá tà ta àmi dré ngóro mónde lí'wábhá àyi kɪ tà ka'ika'í na dhi i dré dhi tɪni ko. Má tà tá dɪ tà àmi dré ngóro mónde bvò àdhya i dré dhi tɪni, ìndì mónde adrèbhá ànzimvá ro Krísto ni ka'ima na dhi i dré dhi tɪni. ² Má fè tá àmi dré bàsú kòdhya, mányàngá tòmbatòmba dhi 'i ko. Tàko ko, m̀ì kitswá tá àmikya ngá nda ni mvo bwà ko. Tà bàti ró dhi, m̀ì kitswá dhu rè mvòá bwà ko. ³ Ami dhu rè mónde bvò àdhya i tɪni. Tàko ko, m̀ì adrè àmikya lovó kònzɪ bha, adrézó kpà lawàlè àmi kòfalésè. Dì àmi tsì mónde bvò àdhya 'i ko? M̀ì adrè tsì tà 'o mónde kya tɪni ko? ⁴ Angyá ko, àmi kɪ àlò kàdré tàá dhi «Ma Pólò ni lebèlepi 'i,» ìndì àzya ni kó «Ma Apólò ni lebèlepi 'i» dhi, kòdhi m̀ì adrè tsì tà 'o mónde kya tɪni ko?

⁵ Apólò ína àdhi 'i? Pólò dɪ kó ína àdhi 'i? Ama ngbà 'í Gìkà ni màrábà m̀ì dré Yésu ni ka'izo àyi kɪ kúlí sè dhi 'i. Ama àlò àlò títí dhi i, mà 'o àzì Mírì dré bhàlè àma drígá dhi kòdhya. ⁶ Má ri tá kòrì gò, Apólò dré yì dàzo dríá. Dì, Gìkà 'o ína kòrì nda mbàlè dhi nì. ⁷ Àsà dhi, dhya adrélépi kòrì ri dhi, ìndì dhya adrélépi yì da dhi, mónde kàdrè 'i ko. Dhya kàdrè ngbà 'í Gìkà adrélépi kòrì 'o mbàlè dhi 'i. ⁸ Dhya adrélépi kòrì ri dhi i dhya adrélépi yì da dhi be dhi kɪ àzì àlò. Dì àyi àlò àlò títí dhi kɪ làgí kisú àyi kɪ tàndi kɪ àzì ì dré 'òlè dhi tí. ⁹ Tàko ko, àma Gìkà ni àzìàmú 'i. Ami àmikya Gìkà ni amvú 'i. Ami kókpà Gìkà ni dzó adrélé sile dhi 'i.

¹⁰ Gìkà ni togó tani bhàlè má rú dhi sè dhi, má bhà dzó ni pá ngóro dzó silepi tògyá sè dhi tɪni gò, mónde àruka ì dré adrézó ngá tobhà dríá. Dì, adrè làá dhi, àyi àlò àlò títí dhi ì kònò dóro ngalè ì adrè tobhàá ngíni ya dhi. ¹¹ Tàko ko, dhya àlò kitswá dzópá àzya bha dzópá bhàlè dre dhi rúsè bwà ko. Dzópá bhàlè nda, Yésu Krísto 'i. ¹² Dzópá nda dri dhi, mónde àruka kɪ ngá tobhà órò sè yà, àrezá sè yà, kírà làgí kyàkyà dhi ì sè yà, fa sè yà, kòzó sè yà, kó ngalè kayísá sè yà dhi. ¹³ Dì à ni àyi àlò àlò títí nda kɪ àzì ì ngíni ya dhi ni no ngádra 'á kítú tàbvó tàzo dhi tú. Tàko ko, Gìkà ni àyi àlò àlò títí dhi kɪ àzì kɪ tabhì àtsí sè, tadházóá dhi, àzì nda ì ngalè ngíni ya dhi. ¹⁴ Dhya àlò ni àzì kàdré áyi totó tātā dhi, akódhi nda ni làgí kisú àzì nda sè. ¹⁵ Dì, dhya àzya ni àzì kòve àtsí sè vevè dhi, akódhi nda kitswá ína làgí kisú ko. Akódhi ni tàndi ni adrì, dì kàdrì gba yà dhi, a ni su ngóro mónde akpólépi àtsí misè dhi tɪni.

¹⁶ M̀ì nì ko tàlè dhi, àmi Gìkà ni tépelò 'i, ìndì Gìkà ni Tírì adrè adrélé àmi léna dhi? ¹⁷ Dhya àlò kòpfu Gìkà ni tépelò dhi, Gìkà ni kókpà akódhi nda ni pfu dràlè. Tàko ko, Gìkà ni tépelò ína lólo, ìndì àmi akódhi ni tépelò nda 'i.

¹⁸ M̀ì kàdré àmi kɪ tàndi kɪ lití ko. Dhya àlò àmi kòfalé dhi kàdré kisúá dhi, ì tògyá líyí 'i tògyá bvò kòndi àdhya sè dhi, lè akódhi nda kàtsá mónde azaaza ró, kàtsáro tògyá líyí ro bàti. ¹⁹ Tàko ko, tògyá bvò kòndi àdhya tà azaaza 'i Gìkà m̀lèsè. Ngóro Gìkà ni Kúlí dré adrélé tàlè dhi tɪni: «Akódhi adrè tògyabhá kɪ 'o la'ìlè àyi kɪ tàndi kɪ túrúpfú tà sílè.»* ²⁰ Adrè kpà tàá dhi: «Mírì nì tàlè dhi, tà tògyabhá ì dré adrélé kisùlè dhi ì tà tàko 'i dhi be.»† ²¹ Adrè dɪ làá dhi, m̀ì kògò adrélé àmi kɪ afà mónde kɪ tà sè ko! Tàko ko, tà títí dhi ì àmikya 'i. ²² Kàdré Pólò 'i yà, Apólò 'i yà, Pétèrò 'i yà, bvò kòndhi 'i yà, lídrì 'i yà, dràdrà 'i yà, lókyá ándrò kòndhi 'i yà, kó ngalè lókyá adrélépi alìlè dhi 'i yà dhi, tà títí dhi ì àmikya 'i. ²³ Dì àmi àmikya Krísto àdhya 'i, ìndì Krísto Gìkà àdhya 'i.

4

Krísto ni àpóstolò i

* 3:19 3:19 A kònò Yóbò 5:13. † 3:20 3:20 A kònò Longó ì 94:11.

¹ Asà dhi, mì kàdré àma ki no ngóro Krísto ni àzí 'obhá i ró, ìndì dhya Giká ni tà lùzu ró dhi ki bhàzo àyi drígá dhi i ró. ² Di adré làá dhi, dhya àzí bhàzo drígá dhi kàdré mómí áyi mírì dré kitswálé ka'ìle togó wáyi sè dhi 'i. ³ Di, mì kàdré àmikya áma tàbvó ta yà, kó ngalè tàbvó tàlepi bvò kòndi àdhya kàdré tàá nì yà dhi, tà nda tà tàko 'i má mìlèsè. Ama tàndi má adré ndìndì áma tàbvó ta ma ko. ⁴ Ama togó adré áma arókì tà àlo sè ko. Di, kòdhi adré tadhá dhi, ma gyägya Giká kandrà dhi ko. Dhya adrélépi áma tàbvó ta dhi ngbà 'í Mírì 'i kalóma. ⁵ Asà dhi, lè mì kàdré dhya àlo ni tàbvó ta drìdrì lókyá Giká dré bhàle dhi kandrà ko. Mì kàdré Mírì Yésu ni agòma letè. Akódhi nda ni tà zùle tìnìmvá na dhi ki 'o apfòle ngádra 'á gò, tà mómí ì dré lèle 'òle àyi ki togó na dhi ki tadházó. Di mómí àlo àlo títi dhi ki rúku kitswálépi àyi sè dhi ni kisú Giká véna.

⁶ Ama adrúpi i, má tadhá tà nda kòdhi i àmi dré àma ki tàndi i rú Apólò be, mì kònrò lile vwàvwà ro tà tisìle dhi i rúsè ko, mì kàdréro kpà drìkàdrì ro adrézó mómí ki no twátwa dhi ko. ⁷ Mì tá mína àdhi 'i, adrélé àmi tàndi ni no twá mómí àruka i rúsè ni? Tà dóro títi mí dré adrézó ába dhi i kòfalé dhi, tà àlo mí dré kisulé ko dhi be? Di mí kòkisú tà nda i 'í dhi, mí adré di àmi afà ngóro mí kisú tá tà nda i ko na tìni àdho tà sè?

⁸ Mì adré àmikya kisúá dhi, mì kisú tà títi mì dré tá adrézó lovó ni íbe dhi i dre? Mì adré kisúá dhi, mì atsá ngábhá i ró dre? Mì atsá ópí i ró, adrélé òpì nya àma àko dhi dre? Má mìlèsè dhi, dóro ni tá mì dré atsálé ópí i ró bàti dhi, mà kòkitswáro tá òpì nya tùmání àmi íbe ká. ⁹ Tàko ko, má mìlèsè dhi, sù ngóro Giká bhà tá àma adrèbhá àpóstolò ro dhi i kùdù ro, ngóro mómí rùle àdzú na, tà bhàzo àyi dri kitswálé dràdrà sè gò, adrézó àyi ki dri lizo àyi ki tupfú todràle mómíyá títi i mì dhi i tìni. Ama ngóro mómí wàyá bhàle mómíyá títi bvò àdhya i kandrà ángéló íbe, ì dré adrélé nòle dhi i tìni. ¹⁰ A adré àma ki no mómí azaaza i ró Krísto ni tà sè gò, adrézó àmi ki no tògyabhá i ró Krísto na. Ama mómí tà íbe yàya dhi 'i, di, àmi àmikya mómí rìnyi ró dhi 'i. A adré àma ki ayízè gò, adrézó àmi ki lindrì bha. ¹¹ Atsálé ándrò kòndhi dhi, àma tàbirí íbe, yí lovó íbe, ìndì kítá àko. A adré àma ki mǐ pfo gò, mà dré adrézó tatsilé àrà ndabe. ¹² Mà adré àzí 'o landèzo àma ki tàndi ki drígá sè. A kàdré àma ki lodhá dhi, mà adré àmakya tà tani zi Giká tí mómí i dri. A kàdré àma ki mǐ pfo dhi, mà adré àmakya tà nda ni mvo. ¹³ A kàdré àma ki rú ta kònzì dhi, mà adré àmakya kúlí yàya logó kòdhya. Atsálé nyànomvá kòndhi dhi, à adré àma ki no kòròsò tìni, ngá ànjwá adrélé bhèle mbì na dhi tìni.

¹⁴ Má adré tà nda kòdhi ki tisì kitswázó kanyò fe àmi dré ko. Be ró dhi, má adré mána tisíá kitswázó àmi ki kodzó, ngóro áma ànzì má dré lèle tò dhi i tìni. ¹⁵ Tágba mì kàdré àmi ki drì kobhá íbe ngulù-mudrí Krísto na yà dhi, àmi ngbà 'í atá íbe àlo. Tàko ko, má dré Rúbí Tani longólé àmi dré gò mì dré ka'izoá dhi sè dhi, má atsá mána àmi ki atá ro Yésu Krísto na. ¹⁶ Má adré di àmi ki kodzó, mì kàdréro áma lebè, adrézó tà 'o mána tìni. ¹⁷ Tà kòdhi sè dhi, má adré áma mvá Tímòtéyò, má dré lèle tò dhi ni mu àmi véna. Akódhi nda mómí kitswálé ka'ìle togó wáyi sè Mírì ni tà sè dhi 'i. Kòtsa dre dhi, a ni látì má dré adrélé lebèle Yésu Krísto na dhi ni tà 'o agalé àmi léna, ngóro má dré adrélé tadhálé àrà títi i 'àsè ìndì Ekèlézyà títi i 'àsè dhi tìni.

¹⁸ Mómí àruka àmi kòfalé dhi ì atsá àyikya drìkàdrì ro, adrézó kisúá dhi, má kitswá lile àmi véna ko. ¹⁹ Di, Mírì kòlè dhi, má ni tsa àmi véna mbèlè. Di má kònzì tsa dhi, má ni ngbà 'í drìkàdrìbhá nda ki kúlí yi kòdhya ko, má ni kókpà nòá ngalè àyi Giká ni rìnyí íbe bàti yà dhi. ²⁰ Tàko ko, à adré Giká ni Opì ni tà tadhá ngbà 'í kúlí sè ko. Be ró dhi, à adré tà ni ni tadhá rìnyí sè. ²¹ Mì adré làá dhi, má kòtsa àmi véna ngíni? Má kòtsa fimbò be má drígá, kó ngalè togó yàya galepi lèle sè dhi be?

5

Ndòtò tà mónyá ka'ibhá i kòfalé dhi

¹ Arà tíí i 'àsè dhi, à adré yǎ tàle dhi, ndòtò tà àmi kòfalé be. A adré ndìndì ndòtò tà kára be kònini nda ni yi págánò i kòfalé ko. Tàko ko, à adré tàá dhi, agó àlo àmi kòfalé dhi adré ayilé áyi atá ni tòkó be. ² Dì mì adré àmíkya avolé drìkàdrì sè! Adré tá be làá dhi, mì kòtongó tá tà nda sè gò, dhya tà nda ni 'òlepi dhi ni tingázó àmi kòfalésè. ³ Ma ró dhi, tágba má dré adrézó àmi kòfalé yó dhi, áma togó ína ngbú àmi véna. Dì má tà tá mána dhya tà nda ni 'òlepi dhi ni tàbvó dre, ngóró ma tá àmi kòfalé be na tíni. ⁴ Dì mì kònì dra ru kimó àma ki Mírì Yésu ni rú sè dhi, áma togó ni adré túmání àmi íbe, ìndì àma ki Mírì Yésu ni rinyí ni adré àmi íbe. ⁵ Dì mì kòfè dhya nda Sàtánà drígá, lovó kònzi akódhi ni rúbhá àdhya kòdràró gò, akódhi ni lídrì kàdríró kítú Mírì dré dra agòzo dhi tú.

⁶ Tà mì dré kitswázó àmi ki afà àsà dhi yókódhó. Mì nǐ ko tàle dhi, tàkú mvá tsà dhi adré mápà fónδρο tíí dhi ni 'o avolé nǐ dhi? ⁷ Dì mì kòtingá tàkú àku kòdhi, àmi ki temvézó, mì kàtsáró mápà tídhí ro tàkú àko. Tà bàti ró dhi, mì atsá àmíkya mápà tídhí ro dre, à dré Krísto àma ki kábiligyà mvá Pásikà àdhya ni pfùle dràle mòbòmà ro dhi sè. ⁸ Àsà dhi, mà kàdré àma ki gwányá Pásikà àdhya ni 'o. Dì, mà kàdré 'oá mápà ladhíle tàkú àku tàkonzì àdhya ìndì togó kònzi àdhya sè dhi sè ko. Be ró dhi, mà kàdré àmakya 'oá mápà tàkú àko togó wáyi àdhya ìndì tà bàti àdhya sè.

⁹ Ama wárágà tisìle drìdrì dhi léna dhi, má tisì tá àmi dré dhi, mì kàdré ru su mónyá adrèbhá ndòtò tà 'o dhi íbe ko. ¹⁰ Kòdhi má adré tá mónyá bvò kòndì àdhya adrèbhá ndòtò tà 'o yà, adrèbhá ngá lovó bha yà, adrèbhá ngá kisú túrúpfú sè yà, kó ngalè adrèbhá gíká tàko ki lindrì bha yà dhi ki tà ta kòdhya ko. Kònò kàdré tá kònini ko dhi, a ni tá làá dhi, mì kònga bvò kònìdhi 'àsè. ¹¹ Dì, má adré tá mána làá tàle dhi: Mì kàdré ru su mónyá adrèbhá àyi ki zi Yésu ni ka'ibhá i ró gò, ì dré adrézó ndòtò tà 'o yà, adrézó ngá lovó bha yà, adrézó gíká tàko ki lindrì bha yà, adrézó mómí ki rú ta kònzi yà, adrézó wá tsi yà, kó ngalè adrézó ngá kisú túrúpfú sè yà dhi íbe ko. Mì kàdré ndìndì ngá nya mónyá làsú be kònini nda íbe ko.

¹²⁻¹³ Tàko ko, mónyá Yésu ni ka'ibhá ko dhi ki tàbvó tàma nò ma ko. Gíká ni àyi nda ki tàbvó ta nì. Dì, adré zakó tsì làá dhi, mì kàdré mónyá Èkèlézyà le dhi ki tàbvó ta àmi? Àsà dhi, ngóró Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni: «Mì kòdro tàkonzì líyí àmi kòfalésè.»*

6

Tà adrézó tàbvó ta àsà mónyá ka'ibhá i kòfalé dhi i

¹ Mì kàdré tà íbe àmi kòfalé àmi ki adrúpi be dhi, mì adré àmíkya lile tà nda ni bvó 'o págánò ì dré tàle dhi ngínìngíni ró? Mì adré àmíkya lile tà nda ni bvó 'o mónyá Gíká àdhya ì dré tàle dhi ko àdho tà sè? ² Mì nǐ ko tàle dhi, mónyá Gíká àdhya ki mónyá bvò kòndì àdhya ki tàbvó ta àyi dhi? Dì mì kònì dra mónyá bvò kòndì àdhya ki tàbvó ta àmi dhi, mì kitswá tsì tà mvá tsà àmi kòfalé dhi ki bvó ta bwà ko? ³ Mì nǐ ko tàle dhi, mà ni dra ángéló ki tàbvó ta dhi? Dì mà kitswá tà lídrì kòndì àdhya ki bvó ta bwà ko àdho tà sè? ⁴ Mì kàdré tà làsú be kònini dhi íbe àmi kòfalé dhi, mì adré di lile tà nda ki bvó 'o tàle mómí Èkèlézyà dré adrélé nòle mómí tàko ró dhi i véna ngíni? ⁵ Má adré tà kòdhi ki ta kanyò fèzo àmi dré. Àmi kòfalé dhi, dhya àlo adrélépi tògyá íbe kitswázó tà àyi adrúpi i kòfalé dhi ni bvó ta bwà dhi tsì yókódhó? ⁶ Dì, mómí ka'ilepi àlo dhi adré ína àyi adrúpi ni dri lizo ába tà àyi kòfalé dhi ni bvó 'o tàle, ìndì adré 'oá kònini mónyá ka'ibhá ko dhi i kandrá!

* 5:12-13 5:12-13 A kònò Dùtèrònómè 17:7.

⁷ Tà bàti ró dhi, mì dré adrélé tà adrézó tàbvó ta ásà dhi íbe àmi kòfalé dhi sè dhi, kòdhi adré tadhá dhi, mì adhé dre. Mì kitswá tá tà kònzi 'òle àmi rú dhi ki mvo bwà ko àdho tà sè? Mì kitswá tá àmi ki ngá tayí topálé dhi bwà ko àdho tà sè? ⁸ Di, mì adré àmikya móndí ki 'o kònzi, adrézó àyi ki ngá topá dhi àmi. Mì adré kpà 'òá kònini àmi ki adrúpi i rú!

⁹ Mì nì ko tàle dhi, móndyá adrèbhá tà kònzi 'o dhi i kitswá file Giká ni Opì na ko dhi? Mì kòtayí àmi adrélé litilé ko: Móndyá adrèbhá ndòtò tà 'o dhi i, móndyá adrèbhá giká tàko ki lindrì bha dhi i, móndyá adrèbhá múná tà 'o dhi i, àgo adrèbhá ayilé àgo íbe dhi i, ¹⁰ móndyá adrèbhá ngá kugù dhi i, móndyá adrèbhá ngá lovó bha dhi i, móndyá adrèbhá wá tsi dhi i, móndyá adrèbhá móndí ki rú ta kònzi dhi i, ìndì móndyá adrèbhá ngá kisú túrúpfú sè dhi íbe dhi i kitswá file Giká ni Opì na ko. ¹¹ Wáláká dhi, móndí àruka àmi kòfalé dhi i tá àyi nda kòdhi i tìni. Di, Giká dzì àmi àmi ki tàkonzì lésè, àmi ki bhàzo twá adrélé ína ró, àmi ki bhàzo gyǎgya í kandrá Mírì Yésu Krísto ni rú sè, ìndì àma ki Giká ni Tirí ni rinyí sè.

Lindrì fema Giká dré àma ki rúbhá sè dhi

¹² Mì adré tàá dhi: «Mà kitswá àmakya tà títi dhi ki 'o bwà.» Bàti, kònini. Di, tà títi nda i kitswá àyikya àmi ki ledé ko. Má adré tàá dhi: «Má kitswá tà títi dhi ki 'o bwà.» Di, má kitswá mána áma tayí tà dré atólé í pálé dhi ko. ¹³ Mì adré kpà tàá dhi: «Giká bhà mányàngá 'a dré. Bhà kpà 'a mányàngá dré.» Kòdhi bàti. Di, Giká ni ngá nda ki tà 'o akilé rìti. Kàdré rúbhá ni tà sè dhi, Mírì Giká bhà rúbhá à kàdréro ndòtò tà 'o ásà dhi bvó ko. Be ró dhi, bhà ína rúbhá nda à kàdréro àyi tà 'o ásà be dhi bvó. Mírì adré kpà rúbhá nda ni líkí nì. ¹⁴ Giká tingá tá Mírì Yésu ni rúbhá dràdrà lésè àyi rinyí sè. A ni kókpà àma ki rúbhá ki tingá dràdrà lésè kònini.

¹⁵ Mì nì ko tàle dhi, àmi ki rúbhá i Krísto ni rúbhá ni kágá 'i dhi? Di má ni tsì áma rúbhá adrélépi Krísto àdhya ró dhi ni amú tòkó zàràbhù ni rúbhá be bwà? Tàdzí ko! ¹⁶ Mì nì ko tàle dhi, dhya adrélépi ru amú tòkó zàràbhù be dhi, i atsa rúbhá àlo ró akódhi be dre dhi? Tàko ko, Giká ni Kúlí adré tàá dhi: «Àyi rìti dhi ki atsa rúbhá àlo ró.»* ¹⁷ Di, dhya adrélépi ru amú Mírì be dhi, i atsa ngá àlo ró akódhi be Tirí na dre.

¹⁸ Lè mì kàdré lapálé ndòtò tà silésè! Tàkonzì àruka títi móndí dré adrélé 'òle dhi i, adré 'òá àyi rúbhá rú ko. Di, dhya ángùdhi adrélépi ndòtò tà 'o dhi, adré tàkonzì nda ni 'o àyi tàndi ni rúbhá rú. ¹⁹ Mì nì ko tàle dhi, àmi ki rúbhá Tirí Lólo ni tépelò 'i dhi? Tàko ko, Giká fè àmi dré Tirí Lólo nda adrélé àmi léna. Àmi ki rúbhá àmi ki tàndi kya 'i ko. ²⁰ Tàko ko, Giká gi àmi làgí kàdrì sè dre. Di ásà dhi, mì kàdré lindrì fe Giká dré àmi ki rúbhá sè.

7

Lámó nì tà

¹ Kàdré ína tà mì dré lizilé má tí àmi ki wárágà le dhi ki tà sè dhi, dóro ni agó dré tòkó mòle ko dhi. ² Di, kitswázó ndòtò tà 'o ko dhi, lè àgo àlo àlo títi dhi i kàdré àyi ki tàndi ki tòkó íbe, ìndì tòkó àlo àlo títi dhi i kàdré àyi ki tàndi ki àgo íbe. ³ Lè agó kàdré àyi rúbhá logá àyi tòkó dré ko. Kókpà kòdhi tìni, lè tòkó kàdré àyi rúbhá logá àyi agó dré ko. ⁴ Tòkó ni rúbhá ngbà 'í akódhi ni tàndi àdhya 'i ko. Be ró dhi, akódhi ni rúbhá nda kókpà agó ni àdhya 'i. Kókpà kòdhi tìni, agó ni rúbhá ngbà 'í akódhi ni tàndi àdhya 'i ko. Be ró dhi, akódhi ni rúbhá nda kókpà tòkó ni àdhya 'i. ⁵ Mì kàdré di ru ga àmi kòfalésè rúbhá ni tà sè ko, kàdré ngbà 'í lókyá mì dré ru yìzo àmi ki fèzo adrélé tà ta Giká be dhi 'a ko dhi. Di lókyá nda kòlavú dre dhi, mì kògò adrélé ru amú, Sàtánà kòkitswá ró àmi ki tabhì litilé àmi ki lovó rúbhá àdhya sè ko dhi bvó. ⁶ Má adré tà kòdhi ni ta ngóro tòlí bhàle àmi dri dhi tìni ko. Be ró dhi, má fè mána

* 6:16 6:16 A kònò Kìdhoma 2:24.

látí àmi dré adrézó tà 'o. ⁷ Má mìlèsè dhi, dóro ni tá móndyá tíí dhi ì dré làmó mòle ko má tíni dhi. Di, Giká lanzí tà tani twátwa dhi ì móndí àlo àlo tíí dhi ì dré. Dhya àlo tà tani àlo dhi íbe. Dhya àzya tà tani àzya dhi íbe.

⁸ Kàdré móndyá mobhá ko dhi ì tàyítòkó íbe dhi ki tà sè dhi, má adré tàá dhi, dóro ni ì dré ngbú adrélé kònìni má tíni dhi. ⁹ Di, ì kòkítswá rúbhá lovó mvo bwà ko dhi, lè ì kòmo àyikya làmó. Tàko ko, làmó mòle dhi dóro lavúlé, rúbhá lovó tayílé adrélé àtsi ró dhi rúsè.

¹⁰ Kàdré móndyá mobhá dhi ki tà sè dhi, má adré tàá kònìni (má adré di tàá ma ko, Mírì adré tàá nì): Lè tòkó kònga áyi agó kandrásè ko. ¹¹ Di, kò'o kònìni dhi, kògò agó àzya mo ko, be swá dhi, kògò ru amú áyi agó be. Adré kpà leà dhi, agó kòtingá áyi tòkó ko.

¹² Àmi àruka tíí dhi ì dré dhi, má adré tàá kònìni (má adré tàá ma, Mírì adré tàá nì ko): Agó àlo Yésu ni ka'ilepi dhi kàdré tòkó ka'ilepi ko dhi íbe gò, tòkó nda dré adrézó leà adrélé agó nda be dhi, lè agó nda kòtingá tòkó nda ko. ¹³ Kókpà kòdhi tíni, tòkó àlo Yésu ni ka'ilepi dhi kàdré agó ka'ilepi ko dhi íbe gò, agó nda dré adrézó leà adrélé tòkó nda be dhi, lè tòkó nda kòtayí agó nda ko. ¹⁴ Tàko ko, Giká bhà agó ka'ilepi ko nda twá adrélé ína ró, akódhi ni tòkó Yésu ni ka'ilepi nda ni tà sè. Kókpà kòdhi tíni, Giká bhà tòkó ka'ilepi ko nda twá adrélé ína ró, akódhi ni agó Yésu ni ka'ilepi nda ni tà sè. Kònò kàdré tá kònìni ko dhi, áyi ki ànzi ki tá adré móndí bhàle twá Giká dré dhi ì ró ko. Di, tà bàti ró dhi, ànzi nda ì àyikya móndí lólo Giká àdhya 'i.

¹⁵ Di, dhya ka'ilepi ko dhi kàdré ína leà ru lanzílé áyi àzya Yésu ni ka'ilepi dhi be dhi, à kòtayí akódhi lile. Akódhi nda kòlì làsú be kònìni dhi, à atrì àzya ni Yésu ni ka'ilepi dhi tòlì làmó àdhya lésè, kàdré agó 'i yà, kó ngalè tòkó 'i yà dhi. Angyá ko, Giká azí àmi adrélé tà kìdrìkìdri íbe. ¹⁶ Kòdhi íbe dhi, mi, tòkó Yésu ni ka'ilepi ni, mí nì ngalè mí ni àmi agó ni tidrí yà dhi ko. Kókpà kòdhi tíni, mi, agó Yésu ni ka'ilepi ni, mí nì ngalè mí ni àmi tòkó ni tidrí yà dhi ko.

Adrema ngóro mì dré tá adrélé Giká dré àmi ki azirà'a dhi tíni dhi

¹⁷ Kàdré ngbà 'í tà kòdhi 'i ko dhi, lè àmi àlo àlo tíí dhi ì mì kàdré adrélé ngóro Mírì dré fèle àmi dré dhi tíni, ìndì ngóro mì dré tá adrélé Giká dré àmi ki azirà'a dhi tíni. Má adré tòlì kòdhi ni fe Ekèlézyà tíí ì dré kòdhya. ¹⁸ Di dhya àlo kàdré móndí lwàle dhi 'i Giká dré tá akódhi ni azirà'a dhi, akódhi nda kàdré ngbú adrélé kònìni. Dhya àlo kàdré móndí lwàle ko dhi 'i Giká dré tá akódhi ni azirà'a dhi, akódhi nda kò'o ì lwàle ko. ¹⁹ Dhyá ki lwàma ìndì dhyá ki lwàma ko dhi, tà tàko 'i. Tà kàdrì dhi ngbà 'í Giká ni tòlì ki ka'ima 'òle dhi 'i. ²⁰ Lè àmi àlo àlo tíí dhi ì mì kàdré adrélé ngóro mì dré tá adrélé Giká dré àmi ki azirà'a dhi tíni. ²¹ Di mí kàdré màràbà 'i Giká dré tá àmi azirà'a dhi, mí kòtayí àmi togó adrélé lanzíle tà nda sè ko. Di, mí kòkítswá atsálé móndí trèle dhi ró bwà dhi, mí kò'o mína kònìni. ²² Tàko ko, dhya adrélépi tá màràbà ro Mírì dré akódhi ni azirà'a dhi, atsá ína móndí trèle Mírì àdhya ró. Kókpà kòdhi tíni, dhya adrélépi tá màràbà ro ko Mírì dré akódhi ni azirà'a dhi, atsá ína màràbà Krísto àdhya ró. ²³ Giká gi àmi làgí kàdrì sè. Mì kòtayí di àmi atsálé màràbà móndí kya ró dhi ko. ²⁴ Di áma adrúpi ì, lè àmi àlo àlo tíí dhi ì mì kàdré adrélé Giká kandra ngóro mì dré tá adrélé dré àmi ki azirà'a dhi tíni.

Móndyá mobhá ko dhi ki tà, tàyítòkó kya íbe dhi ì

²⁵ Kàdré móndyá mobhá ko dhi ki tà sè dhi, má kisú tòlì Mírì vélèsè ko. Di, má adré mána tà kisùle kònìdhi ni fe ngóro móndí kitswálepí adrélé ka'ile, Mírì dré áyi togó dóro tadhálé drá dhi sè dhi tíni. ²⁶ Kizà mà dré adrélé nyàle lókyá ándrò kòndì sè dhi sè dhi, má adré kisúá dhi, dóro ni mì dré adrélé dhu rè ngóro mì dré adrélé dhi tíni dhi. ²⁷ Mí kàdré tòkó íbe dhi, mí kòndà látì tòkó nda ni tingázó dhi ko. Mí kàdré

tòkó àko dhi, mí kòndà tòkó mòle dhi ko. ²⁸ Di, mí kòmo tòkó dhi, mí 'o mína tàkonzì 'i ko. Kókpà kòdhi tìni, kyánzi mòlepi rè ko dhi kòmo dhi, akódhi 'o tàkonzì 'i ko. Di, mónnyá adrèbhá ru mo dhi i, tà ni adrè àyi ki drì nya rä. Má adrè mána àmi ki le apalé tà nda i silésè.

²⁹ Ama adrúpi i, má adrè leá tàle dhi, tayí ngbà 'í lókyá tsà. Kidhólé nyànomvá dhi, lè àgo adrèbhá tòkó íbe dhi ì kàdré Gìká ni tà 'o ngóro àyi tá tòkó àko na tìni.

³⁰ Mónnyá adrèbhá ngòle dhi ì kàdré tà 'o ngóro ì adrè tá ngòle ko na tìni. Mónnyá adrèbhá lenzélé dhi ì kàdré tà 'o ngóro ì adrè tá lenzélé ko na tìni. Mónnyá adrèbhá ngá gí dhi ì kàdré tà 'o ngóro ngá nda i tá àyikya 'i ko na tìni. ³¹ Mónnyá adrèbhá tà 'o ngá bvò kòndi àdhya i sè dhi ì kàdré tà 'o ngóro àyi tá ngá nda ki lovó íbe ko na tìni. Tàko ko, bvò mà dré nìle kòndhi adrè akílé akíakí.

³² Má adrè leá dhi, mì kàdré tà adrézó togó bha lanzile dhi íbe ko. Agó mòlepi ko dhi adrè àyi togó bha Mírì ni tà dri, adrézó kisùá ngalè í ni kitswá Mírì ni togó 'o kinílé ngíni ya dhi. ³³ Di, agó mòlepi dhi adrè ína àyi togó bha tà bvò kòndi àdhya i dri, adrézó kisùá ngalè í ni kitswá àyi tòkó ni togó 'o kinílé ngíni ya dhi. ³⁴ Di tà dré adrélé lèle 'òle dhi ì lanzí ru 'a be rì. Kókpà kòdhi tìni, tòkó mòlepi ko dhi ìndì kyánzi mòlepi rè ko dhi, ì adrè àyi ki togó bha Mírì ni tà dri, ì kàdré lólo rúbhá ni tà sè ìndì togó ni tà sè akódhi kandrà be dhi bvò. Di, tòkó mòlepi dhi adrè ína àyi togó bha tà bvò kòndi àdhya i dri, adrézó kisùá ngalè í ni kitswá àyi agó ni togó 'o kinílé ngíni ya dhi. ³⁵ Má adrè tà kòdhi ki ta kitswázó tà lanzí bha àmi dri ko, be ró dhi, kitswázó àmi ki ledé, mì kàdré tà kitswábhá Mírì mìlèsè dhi ki 'o, adrézó tròle akódhi ni tà rú togó wáyi sè.

³⁶ A kòzì tòkó agó àlo dhi dré gò, agó nda dré adrézó kisùá dhi, í adrè tà 'o tòkó nda rú dóro ko àyi lovó rúbhá àdhya sè gò, dré adrézó tòkó nda ni le mòle dhi, lè ì kòmo ru ngóro dré adrélé lèle dhi tìni. Akódhi kò'o kònni dhi, 'o tàkonzì 'i ko. ³⁷ Di, agó nda kònni dóro tàle dhi, í lè tòkó nda ni mòle ko, ngóro tà bhàle í dri dhi tìni ko, be ró dhi, ngóro tà í dré lèle 'òle dhi tìni gò, dré kitswázó àyi lovó rúbhá àdhya ni mvo bwà dhi, akódhi 'o dóro làmó mòzo ko. ³⁸ Di àsà dhi, agó tòkó zìle drá dhi ni mòlepi dhi, 'o dóro. Di, agó tòkó zìle drá dhi ni mòlepi ko dhi 'o ína dóro lavulé.

³⁹ Tòkó àlo dhi ni agó kàdré dhu rè lídrì íbe dhi, lè ì kàdré ngbú adrélé agó nda be. Di, akódhi ni agó kòdrà dhi, akódhi ni kitswá ína agó ángùdhi dré lèle dhi ni mo, kàdré móndí Mírì àdhya 'i dhi. ⁴⁰ Di, má adrè mána kisùá dhi, akódhi ni adrè arí íbe lavulé, kàdré dhu rè ngóro dré adrélé dhi tìni dhi. Má adrè kpà kisùá dhi, má adrè àmi ki drì ta tògyá Gìká ni Tirí àdhya sè.

8

Mányàngá fèle gìká tàko i dré dhi ni tà

¹ Kàdré manyàngá fèle gìká tàko i dré dhi ni tà sè dhi, má adrè tàá kònni: Mà nì tàle dhi, àma títi dhi i tà nìni íbe dhi be. Tà nìni adrè móndí ki 'o avolé drìkàdrì sè. Di, lèle adrè ína móndí ki timbà àyi ki tà ka'ika'ì na. ² Dhya ángùdhi adrélépi kisùá dhi, í nì tà be dhi, nì ína tà ngóro dré kitswálé í kònni dhi tìni rè ko. ³ Di, dhya adrélépi Gìká ni le dhi, Gìká nì akódhi nda kòdhya.

⁴ Kàdré di manyàngá fèle gìká tàko i dré dhi ni nyàma ni tà sè dhi, mà nì tàle dhi, gìká tàko bvò àdhya i tà tàko 'i dhi be. Mà nì kpà, Gìká ngbà 'í àlo kwákwá dhi be.

⁵ Bati, móndí àruka ì adrè àyikya gìká tàko bhù na ìndì bvò dri dhi ki zi gìká ro. Tàko ko, gìká i bí, ìndì mírì i bí. ⁶ Di, tágba dré adrézó kònni dhi, àma dré dhi, Gìká ngbà 'í àlo kwákwá. Akódhi nda àma ki Atá ngá títi dhi ki bhàlepi, ìndì mà dré adrézó lídrì íbe drá dhi 'i. Mírì kókpà 'í àlo kwákwá. Akódhi nda Yésu Krísto ngá títi dhi ki bhàzo àsà, ìndì mà dré adrézó lídrì íbe àsà dhi 'i.

⁷ Di, m'òndyá tíí dhi ì nǐ àyikya tà nda kòdhi i ko. M'òndí àruka ì adré rè dhu ru su g'íká tàko kǐ tà íbe. Ayi nda ì kàdré mánýàngá fèle g'íká tàko ì dré dhi nǐ nya dhi, ì adré n'òá ng'óró mánýàngá g'íká tàko kya ró. Di àyi kǐ tà ka'íkà'í yàyà dhi sè dhi, àyi kǐ togó adré àyi kǐ arókì gò, ì dré adrézó kisúá dhi, ì 'o àyi atsálé ndí ró G'íká kandrà dre. ⁸ Tà bàti ró dhi, mánýàngá adré ína àma kǐ 'o atsálé ànyi G'íká làga dhi nǐ ko. Gba mà k'ònya yà dhi, kó ngalè mà k'ònya ko yà dhi, tà nda adré tà dóro 'o àma dré ko.

⁹ Di, mì dré nǐle mì kitswá àmikya ngá tíí dhi kǐ nya bwà dhi sè dhi, mì k'ònò dóro, tà nda kàtsáró tà mì dré adrézó m'òndí tà ka'íkà'í íbe yàyà dhi kǐ 'o ledhélé tàkonzì na dhi ró ko. ¹⁰ Tàko ko, dhya àlo tà íbe yàyà dhi k'ònò mì adrélépi tà nǐnǐ íbe dhi adrérà'a ngá nya g'íká tàko nǐ tépelò na dhi, tà nda nǐ zakó tsì akódhi nda nǐ togó se adrélé mánýàngá fèle g'íká tàko ì dré dhi nǐ nya? ¹¹ Àsà dhi, mí adré àmi adrúpi tà íbe yàyà ìndì Krísto dré dràzo àsà dhi nǐ tà ka'íkà'í kizá àmi tà nǐnǐ nda sè. ¹² Mì kàdré tàkonzì 'o àmi kǐ adrúpi ì rú, adrézó àyi kǐ tà ka'íkà'í yàyà dhi kǐ kizá làsú be k'ònìni dhi, mì adré àmikya tàkonzì 'o Krísto nǐ t'òndi rú. ¹³ Àsà dhi, ngá má dré adrélé nyàle dhi kàdré àma adrúpi nǐ 'o dhèle tàkonzì na dhi, má kitswá gòle véle zǎ nya ko, má k'òg'òró akódhi nǐ 'o dhèle ko.

9

Pólò gà ngá kisúlé Rúbí Tani nǐ longoma nǐ tà sè

¹ Má kitswá mána tà adrèbhá dóro má mǐlèsè dhi kǐ 'o bwà ko? Ma mána àpóstolò 'í ko? Má n'ò àma kǐ Mírì Yésu àma mǐ sè ko? Àmi àzì má dré 'òle Mírì nǐ tà sè dhi nǐ lò'wa 'í ko? ² Tàgba m'òndí àruka ì kàdré àma no ng'óró àpóstolò ro ko yà dhi, ma àpóstolò 'í àmi dré. Tàko ko, mì dré adrélé Mírì Yésu na dhi sè dhi, mì adré àzì má dré 'òle àpóstolò ro dhi nǐ tadhá ngádra 'á dhi àmi.

³ Tà má dré adrézó àma tàrà ga àsà m'òndí adrèbhá àma ndrì dhi ì tí dhi ì, tà k'òni 'í: ⁴ Mà kitswá tsì adrélé ngá kisú nyàle ìndì mvùle àzì mà dré adrélé 'òle dhi sè bwà ko? ⁵ Mà kitswá tsì tòkó Yésu nǐ ka'ìbhá dhi kǐ do mòle, adrézó tatsíle àyi íbe ng'óró àpóstolò àruka kya tǐni, Mírì nǐ adrúpi kya tǐni, ìndì Pètèró àdhya tǐni dhi ko? ⁶ Adré tsì leá dhi, àma Bàrànába be dhi ì, mà kàdré ngbà 'í àzì 'o àma kǐ t'òndi kǐ drígá sè làfa kisúzó dhi àma? ⁷ Adhi adré s'òdá àzì 'o àyi t'òndi nǐ làfa sè dhi nǐ? Adhi adré ngá kidhí gò, adrézó lò'wa nǐ nǐ nya ko dhi nǐ? Adhi adré kà'wá líkí gò, adrézó bàsú nǐ nǐ mvu ko dhi nǐ?

⁸ Mì adré kisúá dhi, má adré tà kòdhi kǐ ta ng'óró m'òndí ì dré adrélé kisúle dhi tǐni? M'òsè nǐ t'òndi k'òkpa tàá k'ònìni ko? ⁹ Tàko ko, M'òsè nǐ t'òndi k'òkpa nda adré tàá dhi: «Tí dré adrérà'a lò'wa ató zìle dhi 'á dhi, à kòdrò ti nǐ ngá nyàle dhi nǐ logázó drá ko.»* Kòdhi G'íká adré ngbà 'í tí kǐ tà kisú kòdhya? ¹⁰ Adré zakó tsì tà nda nǐ ta àma kǐ tà sè? Tà bàti ró dhi, à tsì tà nda àma kǐ tà sè. Tàko ko, adré leá dhi, dhya adrélépi amvú 'a dhi ì dhya adrélépi ng'òndi tswa dhi be dhi, ì kàdré 'òá adrézó mì bha lànyá kisúzó àyikya ró. ¹¹ Mà k'òrì k'òrì Tirí Lólo àdhya àmi k'òfalé 'í dhi, mà kitswá tsì ngá bvò àdhya kǐ kisú àmi drígàsè ko?

¹² M'òndí àruka ì kàdré rǐnyí íbe kitswázó ngá kisú àmi drígàsè 'í dhi, àma àmakya rǐnyí íbe àyikya kǐ lavú ko? Di, tàgba dré adrézó k'ònìni dhi, mà 'o tà àmi k'òfalé rǐnyí nda sè ko. Be ró dhi, mà adré àmakya tà tíí dhi kǐ mvo, mà k'òk'òk'ò Rúbí Tani Krísto àdhya nǐ longoma ko.

¹³ Mì nǐ ko tàle dhi, dhya adrèbhá àzì 'o tépelò na dhi ì adré ngá fèle tépelò nda na dhi kǐ àmbí kisú nyàle dhi? Dhya adrèbhá tà 'o àlèt'òrì kandrà dhi ì adré kpà ngá fèle àlèt'òrì nda dri dhi kǐ àmbí kisú.† ¹⁴ K'òkpa kòdhi tǐni, Mírì Yésu fè t'òlì tàzoá dhi,

* 9:9 9:9 A k'ònò kpà Dùt'òr'ònomè 25:4; 1 Tím'òt'èyò 5:18. † 9:13 9:13 A k'ònò Lèv'ítiké 6:9, 19; Dùt'òr'ònomè 18:1-3.

móndyá adrèbhá Rúbí Tani longó dhi ì kàdré ngá kisú àyi kì lídrì dré Rúbí Tani ni longoma nda sè.‡

15 Di, má 'o mána tà rinyí nda sè àlomvá ko. Má adrè kpà tà kòdhi kì tisì, àmi kì togó asézó ngá fe má dré dhi bvó ko. Má mìlèsè dhi, dóro ni tá má dré dràle kitswálé ngá zi àmi tí ko dhi! Dhya àlo kitswá tà má dré adrézó áma afà ásà kòdhi ni tingá má vélèsè ko! 16 Tà bàti ró dhi, má kàdré Rúbí Tani longó dhi, má kitswá mána áma afà tà nda sè bwà ko. Tàko ko, Giká bhà àzì nda má drígá nì, má kàdréro 'òá be dhi bvó. Kònò kizà ni tá adrè áma ngá 'i, má kàdré tá Rúbí Tani nda ni longó ko dhi! 17 Kònò má kòkipè tá àzì nda 'òle ma dhi, má ni tá làgì kisú ásà. Di, Giká dré àzì nda ni bhàle má drígá nì dhi sè dhi, má adrè ngbà 'í àzì bhàle má drígá nda ni 'o kòdhya. 18 Má ni di àdho làgì kisú àzì nda sè kòdhya? Ama làgì, adrema Rúbí Tani má dré adrélé longolé àngyá dhi ni longó dhi 'i. Ásà dhi, má adrè longóá ngá zi àko ró, tágba má dré adrézó rinyí íbe kitswázó ngá kisú àzì nda sè dhi.

19 Gba má dré adrézó dhya àlo ni màrábà 'i ko dhi, má 'o ma adrélé móndyá títi dhi kì màrábà ro, kitswázó móndí bí dhi kì adrì Krísto ni ka'í dhi bvó. 20 Di Yúdà ànzì ì kòfalé dhi, má 'o ma adrélé Yúdà ànzì nda ì tíni, kitswázó àyi kì adrì Krísto vélé dhi bvó. Móndyá adrèbhá Mósè ni tátírítrí kúlí zàle dhi ì kòfalé dhi, má 'o ma adrélé àyi tátírítrí kúlí zàle nda ì tíni, tágba má dré adrézó tátírítrí kúlí zàle ko dhi, má kòkitswáro àyi kì adrì Krísto vélé be dhi bvó. 21 Móndyá adrèbhá tátírítrí kúlí àko dhi ì kòfalé dhi, má 'o ma adrélé àyi tátírítrí kúlí àko nda ì tíni, kitswázó àyi kì adrì Krísto vélé dhi bvó. Kòdhi adrè tàá dhi, ma Giká ni tátírítrí kúlí zàle ko dhi ko. Be ró dhi, ma mána Krísto ni tátírítrí kúlí zàle. 22 Móndyá tà ka'ika'í íbe yàyà dhi ì kòfalé dhi, má 'o ma adrélé yàyà àyi nda ì tíni, kitswázó àyi kì adrì Krísto vélé dhi bvó. Di móndyá títi dhi ì kòfalé dhi, má 'o ma adrélé àyi àlo àlo títi dhi ì tíni, adrélé láti títi dhi kì nda kitswázó àyi kì àruka kì tidrí dhi bvó. 23 Má adrè tà títi nda kì 'o Rúbí Tani ni tà sè, mà kòkisúro tà tani ásà túmání móndí àruka bí dhi íbe be dhi bvó.

24 Mì nì ko tàle dhi, móndí ì kàdré angú ra dhi, àyi títi dhi ì adrè ràle, di, ngbà 'í àyi kì àlo adrè làgì kisú nì dhi? Di mì kàdré àmikya angú ra kitswázó làgì kisú dhi bvó. 25 Móndyá títi adrèbhá ru pfu lavi na dhi ì adrè tà bí dhi kì mvo, àyi kì rúbhá kì 'òzo atsálé tòmbátòmba. † adrè 'òá kitswázó kúlá adrélépi ñwàle ñwanjà dhi ni kisúzó kòdhya. Di, mà adrè àmakya 'òá kitswázó kúlá kitswálépi ñwàle bwà ko dhi ni kisúzó kòdhya. 26 Di ásà dhi, má adrè mána angú ra wàyá ro ko. Mà kàdré ru pfu móndí àzya be dhi, má adrè akódhi ni tisì wàyá ro ko. 27 Di, má adrè mána áma rúbhá 'o atsálé tòmbátòmba, adrézó bhàá áma rinyí zàle, má kònò dra Rúbí Tani longó móndí àruka ì dré dhi, à kòkitswáro làgì logá má dré ko.

10

Tà 'òma Ìsèrèlè ànzì kya tíni ko dhi

1 Ama adrúpi ì, má lè mì kòtivì ko tàle dhi, Mósè ni lókyá 'á dhi, àma kì tábhí títi dhi ì atsí tá ndùrùku zàlèsè gò, ì dré lavúzó yìandre 'àsè dhi.* 2 Di ndùrùku nda na ìndì yìandre nda na dhi, ì kisú tá bàtisimò, ru amúzó Mósè be. 3 Àyi títi dhi ì nya tá mányàngá àlo angálépi Giká vélèsè dhi kòdhya. 4 † mvu tá kpà yì àlo angálépi Giká vélèsè dhi kòdhya. Tàko ko, ì adrè tá yì adrélépi apfòle kírà angálépi Giká vélèsè gò adrélé àyi kì lebè dhi lèsè dhi ni mvu.† Kírà nda tá Krísto 'i. 5 Tágba dré tá adrézó kònòni dhi, móndí bí àyi kòfalé dhi kì tà tá dóro Giká mìlèsè ko gò, ì dré todràzo duku na.

‡ 9:14 9:14 A kònò Mátáyò 10:10; Lúkà 10:7. * 10:1 10:1 A kònò Pfòma 13:21-22; 14:19-29 † 10:4 10:4 A kònò Ngá nàma 20:8-11.

6 Di tà nda kòdhi ì atsa tá àyi rú kònìni kitswálé tà tadhá àma dré, mà kàdréro tà kònzi kì lovó bha àyikya tìni ko. 7 Mì kàdré dī gĩká tàko kì lindrì bha àyi kì àruka kya tìni ko. Ngóro tìsìle Gĩká nì Kúlí na dhi tìni: «Móndí ì lírí tá adréle ngá nya ìndì ngá mvu gò, ì dré ngàzo adréle lārì to gĩká tàko ì kandrá.»‡ 8 Mà kàdré ndòtò tà 'o àyi kì àruka kya tìni ko. Tàko ko, àyi ngùlù-nyadhi-àlo-drì-na nda ì todrà tá kítú àlo sè. § 9 Mà kàdré Krísto nì tabhì àma kì tàkonzì sè àyi kì àruka kya tìni ko. Tàko ko, nì tìtsí tá àyi nda ì todràle dhi kòdhyà.* 10 Mì kàdré kpà ngùrùngùrù ta àyi kì àruka kya tìni ko. Tàko ko, ángeló adrélepi dràdrà fe dhi tufú tá àyi nda ì todràle dhi kòdhyà.†

11 Tà nda kòdhi ì atsa tá àyi rú kitswázó tà tadhá àma dré. A tìsì kpà tà nda ì kitswázó àma adrébhá lídrì íbe lókyá kùdù kònìdhi 'á dhi kì kodzó dhi bvó. 12 Àsà dhi, mì kàdré kisùá dhi mì adré àmi kì totó tātā dhi, mì kònò dóro, mì kòdheró ko! 13 Tà twá adré àmi kì tabhì tà adrébhá mónyá títí dhi kì tabhì dhi ì rúsè ko. Gĩká kitswá kpà adréle ka'ìle togó wáyi sè. Kitswá àmi kì tayí tà dré tabhìle àmi kì rìnyí lavúzó dhi ko. Dì, tà dré adrérà'a àmi kì tabhì dhi 'á dhi, a nì látì nzi àmi dré kitswázó lapálé tíasà, mì kòkitswáró togó tsi be dhi bvó.

Gĩká tàko kì lindrì bhàma ko dhi

14 Dì áma arúpi má dré lèle tò nì ì, mì kàdré lapálé gĩká tàko kì lindrì bhàma nì tà sílèsè. 15 Má adré tà kòdhi kì ta àmi, móndí tògya ró dhi ì dré. Dì àmi kì tándì, mì kòtabhì tà má dré adréle tàle nda ì, nìzoá ngalè tà nda ì tà bàti 'i yà dhi. 16 Mà dré adrérà'a mánýàngá Mírì àdhyà nì nya dhi 'á dhi, mà kàdré kópò adó, adrézó tà tanì zì Gĩká tí dríá gò, adrézó mvuá dhi, mà adré zakó tsi àma kì amú Krísto nì kàrí be? Mà kàdré kpà mápà tojò nyàle dhi, mà adré zakó tsi àma kì amú Krísto nì rúbhá be? 17 Mápà nda dré adréle ngbà 'í àlo dhi sè dhi, àma zyandre dhi ì, mà atsa rúbhá àlo ró. Angyá ko, mà adré títí mápà àlo nda nì nya kòdhyà.

18 Mì kisù rè Ìsèrèlè ànzì kì tà ká. † kàdré ngá fèle mòbòmà ro àlètàrì dri dhi kì nya dhi, ì adré zakó tsi àyi kì amú Gĩká àlètàrì nda nì bhàzo drá dhi be? 19 Má adré leá tàle dhi, ngá fèle gĩká tàko ì dré dhi, tà kàdrì 'i dhi ko. Gĩká tàko ì kpà tà kàdrì 'i ko. 20 Dì, à kàdré ngá fe mòbòmà ro gĩká tàko ì dré dhi, à adré fèá tirí kònzi ì dré, Gĩká dré ko. Má adré dī leá dhi, mì kàmú ru tirí kònzi íbe àlomvá ko. 21 Mì kitswá adréle kópò Mírì àdhyà nì mvu, adrézó kókpà kópò tirí kònzi kya nì mvu dhi bwà ko. Mì kitswá adréle mánýàngá Mírì àdhyà nì nya, adrézó kókpà mánýàngá tirí kònzi kya nì nya dhi bwà ko. 22 Kòdhi mà adré tsi Mírì nì togó le 'òle aswálé? Ama tsi rìnyí íbe akódhi àdhyà nì lavú?

Tà títí dhi kì 'òma lindrì fezo Gĩká dré dhi

23 Mì adré tàá dhi: «Mà kitswá tà títí dhi kì 'o bwà.» Bàti, kònìni. Dì, tà títí nda ì kitswá àyikya àmi kì ledé ko. «Mà kitswá tà títí dhi kì 'o bwà.» Dì, tà títí nda ì kitswá àyikya móndí kì timbà àyi kì tà ka'ika'ì na ko. 24 Lè mì kàdré tà dóro nda kìsulé àmi kì tándì ì dré ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà dóro nda àmi kì àzya ì dré.

25 Mì kàdré ngá títí adréle lagilé ngá lagírà na dhi kì ka'ì nyàle. Dì, mì kàdré àmikya ngá nda kì tà lízì ko, tà nda kàrókìró àmi kì togó ko dhi bvó. 26 Tàko ko, Gĩká nì Kúlí adré tàá dhi: «Bvò ì ngá títí lá dhi íbe dhi ì, Mírì àdhyà 'i.»‡

27 Dhyà àlo Yésu nì ka'ilepi ko dhi kòzi àmi ngá nya gò, mì dré ka'izoá lile dhi, mì kònnya ngá títí bhàle àmi kandrá dhi ì. Dì, mì kòlìzì àmikya ngá nda kì tà ko, tà nda kàrókìró àmi kì togó ko. 28 Dì, dhyà àlo kòtā ína àmi dré dhi, «Kònìdhi ngá fèle gĩká tàko dré dhi 'i» dhi, mì kònnya ko, dhyà tà nda nì tàlepi àmi dré dhi nì tà sè, ìndì tà

‡ 10:7 10:7 A kònò Pfòma 32:6. § 10:8 10:8 «Ngùlù-nyadhi-àlo-drì-na» kònìdhi: 23.000. A kònò Ngá nàma 25:1-18 * 10:9 10:9 A kònò Ngá nàma 21:5-6 † 10:10 10:10 A kònò Ngá nàma 17:6-14 ‡ 10:26 10:26 A kònò Longó ì 24:1.

nda kàròkìró móndí ni togó ko sè. ²⁹ Má adré àmi ki togó ni tà ta kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána dhya àzya nda ni togó ni tà ta kòdhya. Di à ni kitswá liziá dhi: «Á adré tà má dré adrélé nòle dóro dhi ki logá má dré dhya àzya ni togó ni tà sè àdho tà sè? ³⁰ Má kàdré mána àwoyà ta Gìká dré gò adrézó ngá nya dhi, à adré tà ta kònzi má rú ngá má dré àwoyà fèzo ásà nda sè àdho tà sè?»

³¹ Di mì kàdré ngá nya yà, ngá mvu yà, kó ngalè tà ángùdhi ni 'o yà dhi, mì kàdré tà nda ki 'o títi kitswázó lindrì fe Gìká dré dhi bvó. ³² Mì kò'o tà àlo kitswálépi móndí ki 'o ledhéle tàkonzì na dhi ko, àyi nda ì kàdré Yúdà ànzi 'i yà, móndí sùrú twá ro dhi 'i yà, kó ngalè móndí Ekèlézyà Gìká àdhya lé dhi 'i yà dhi. ³³ Mì kàdré tà 'o mána tíni. Má adré tà títi dhi ki 'o, áma tà kàdréró dóro móndyá títi dhi ì m̀lèsè. Má adré tà dóro nda kisúle áma tàndi dré ko. Be ró dhi, má adré mána tà dóro nda móndí zyandre dhi ì dré, ì kòkitswáró lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú be dhi bvó.

11

¹ Mì kàdré tà 'o mána tíni, ngóro áma tàndi má dré adrélé tà 'o Krísto àdhya tíni dhi tíni.

Ago ki tà tòkó íbe ìsámbò na dhi

² Má adré àmi ki tà bha kuru, mì dré adrélé ngbú áma tà kisù dhi sè, ìndì mì dré adrélé tròle tà má dré tadhále àmi dré dhi ì rú dhi sè.

³ Di, má adré mána leá mì kònì dhi, àgo títi dhi ki drì Krísto 'i, tòkó ni drì agó 'i, ìndì Krísto ni drì Gìká 'i. ⁴ Di ìsámbò na dhi, agó àlo dhi kòndrà ngá í dri gò, adrézó tà zi Gìká tí yà, kó ngalè adrézó Gìká ni kúlì longó pròfètà àdhya tíni yà dhi, agó nda adré ína kanyò fe Krísto dré.* ⁵ Di tòkó àlo dhi kòndrà ngá í dri ko gò, adrézó tà zi Gìká tí yà, kó ngalè adrézó Gìká ni kúlì longó pròfètà àdhya tíni yà dhi, tòkó nda adré ína kanyò fe áyi agó dré. Tàko ko, sù ngóro tòkó nda rè tá áyi drìbhí rère na tíni. ⁶ Tòkó kòndrà ngá í dri ko dhi, dóro ni tá dré áyi drìbhí rèle rère dhi. Di, tòkó ni drìbhí rèma yà, kó ngalè akódhi ni drìbhí fàma yà dhi kàdré kanyò fe drá dhi, lè akódhi kàdré áyi drì ndràndrà. ⁷ Di, adré leá dhi, agó kòndrà ína áyi drì ko. Tàko ko, Gìká bhà agó làsú be í tíni, ìndì agó adré Gìká ni m̀lantzìlanzi tadhá. Di, tòkó adré ína agó ni m̀lantzìlanzi tadhá. ⁸ Angyá ko, Gìká 'o tá agó apfòle tòkó lèsè ko. Be ró dhi, 'o ína tòkó apfòle agó lèsè. ⁹ Kòdhi íbe dhi, Gìká bhà tá agó tòkó dré ko. Be ró dhi, bhà ína tòkó agó dré. ¹⁰ Tà nda sè dhi, ìndì ángéló ki tà sè dhi, lè tòkó kàdré áyi drì ndra tadházóá dhi, ì agó zàle dhi.

¹¹ Di, tágba kònini dhi, Mìrì na dhi, tòkó ni tà kitswá adrélé be dhi agó ni tà àko ko. Agó ni tà kitswá kpà adrélé be dhi tòkó ni tà àko ko. ¹² Tàko ko, ngóro tòkó dré apfòle agó lèsè dhi tíni dhi, à ti kpà agó apfòle tòkó lèsè. Di, tà bàti ró dhi, ngá títi dhi ì apfò Gìká vélèsè.

¹³ Mì kòlanzi tà kònì ki bvó àmi ki tàndi ì kòfalé: Tòkó àlo dhi kòndrà áyi drì ko gò adrézó tà zi Gìká tí dhi, kòdhi tsì dóro? ¹⁴ Ngá wáyi Gìká dré bhàle dhi ki làsú adré zakó tsì tadhá àmi dré dhi, agó ni drìbhí kàdré kàtswa dhi, tà nda adré kanyò fe akódhi dré? ¹⁵ Di, tòkó ni drìbhí kàdré kàtswa dhi, tà nda adré ína lindrì fe akódhi dré. Tàko ko, Gìká fè drìbhí kàtswa nda akódhi dré ngóro ngá dré adrézó áyi drì ndra ásà dhi tíni. ¹⁶ Dhya àlo kàdré tà le kayílè tà nda kòdhi ì dri dhi, áma labhi àzya mà dré adrélé lebèle dhi àko. Ekèlézyà Gìká àdhya ì kòkpà labhi àzya àko.

Mányàngá Mìrì àdhya

(A kònò kpà Mátáyò 26:26-29; Márokò 14:22-25; Lúkà 22:15-20)

* **11:4** 11:4 Gìká ni Kúlì tisile Gírìkì ti sè dhi adré tàà kònwa dhi, «agó nda adré ína kanyò fe áyi drì dré.» Kòdhi adré leá tàle dhi, agó nda adré kanyò fe Krísto dré.

¹⁷ Kàdré tà mì dré adrézó ru kimó adrélé 'òá dhi ki tà sè dhi, má kitswá àmi ki tà bha kuru ásà ko. Tàko ko, mì adré àmikya tà kònzi ki 'o, tà dóro ki lavú. ¹⁸ Drìdrì dhi, má adré yíá tàle dhi, mì dré adrérà'a ru kimó móndí Èkèlézyà àdhya i ró dhi 'á dhi, mì adré àmikya ru lanzí àmi kòfalésè. Di má ni kitswá tà nda ni ka'í tsà. ¹⁹ Tà bàti ró dhi, lè tà adrézó ru lanzí dhi ì kàdré àmi kòfalé be, à kòkitswáró móndyá Gìká dré ka'ìle àmi kòfalé dhi ki ni be dhi bvó. ²⁰ Mì dré adrérà'a ru kimó dhi 'á dhi, mì adré àmikya mányàngá Mírì àdhya ni nya kòdhya ko. ²¹ Tàko ko, mì dré adrérà'a ngá nya dhi 'á dhi, àmi àlo àlo títi dhi i mì adré ngá do àmi ki tàndi i dré nyàle drìdrì móndí àruka i kandrá. Di móndí àruka i tàbirí íbe, àruka ni ì adré kó wá tsi. ²² Àmi tsì dzó àko kitswázó ngá nya ìndì ngá mvu lána dhi? Kó ngalè, mì adré Èkèlézyà Gìká àdhya ni ayíze, adrézó kanyò fe móndí mányàngá àko dhi i dré? Má ni àdho tà ta àmi dré kòdhya? Má ni tsì àmi ki tà bha kuru? Kóko! Má kitswá àmi ki tà bha kuru tà nda sè ko!

²³ Tàko ko, má tadhá mána àmi dré tà má dré kisulé Mírì vélésè kòni i kòdhya: Ngátsi Mírì Yésu ni lefèzo kàribhá i drígá dhi sè dhi, akódhi adó tá mápà, ²⁴ àwoyà fèzo Gìká dré gò, ñòzoá tàzoá dhi: «Kònìdhi áma rúbhá má dré adrélé fèle àmi ki tà sè dhi 'i. Mì nya, ìndì mì kàdré 'òá kònìni adrézó áma tà kisù.» ²⁵ Ngá nyàma àmvolésè dhi, dré kókpà 'òzoá kònìni kópò sè. Adó kópò nda, tàzoá dhi: «Kópò kònìdhi adrè tà tídhí Gìká dré bhàle ru yízo móndí íbe áma kàrí sè dhi ni tà tadhá. Mì mvu, ìndì vésè wáyi mì dré adrérà'a mvuá dhi 'á dhi, mì kàdré 'òá kònìni adrézó áma tà kisù.» ²⁶ Tàko ko, vésè wáyi mì dré adrérà'a mápà kòdhi ni nya, adrézó kpà kópò kòdhi ni mvu dhi 'á dhi, mì adré Mírì ni dràdrà ni tà longó, tsàle lókyá dré dra agòzo dhi 'á.

²⁷ Àsà dhi, dhya ángùdhi adrélépi Mírì ni mápà nya yà, adrélépi kó akódhi ni kópò mvu yà ngóro dré kitswálé Gìká mìlèsè dhi tìni ko dhi, akódhi nda adrè ína tàkonzì 'o Mírì ni rúbhá rú ìndì akódhi ni kàrí rú gò, tàkonzì nda dré adrézó akódhi dri. ²⁸ Adré di lèá dhi, móndí àlo àlo títi dhi ì kàdré àyi ki tàndi ki togó tabhì 'íká gò, ì kògòro adrélé mápà nda ni nya, adrézó kópò nda ni mvu ndò. ²⁹ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi mápà nda ni nya, adrézó kópò nda ni mvu Mírì ni rúbhá ni tà kisù àko ró dhi, adrè ína Gìká ni tàbvó tàma asé àyi tàndi dri. ³⁰ Tà nda sè dhi, móndí bí àmi kòfalé dhi i rúbhá íbe yàya ìndì drà ro, ìndì àmi ki àruka bí dhi ì todrà dre. ³¹ Mà kàdré àma ki tàndi ki tàbvó ta dhi, Gìká kitswá àma ki tàbvó ta ko. ³² Di, Mírì Gìká adrè ína àma ki tàbvó ta, adrézó àma ki lotó, í kòbhàro tà àma dri móndyá bvò àdhya kya tìni ko dhi bvó.

³³ Àsà dhi, áma adrúpi i, mì dré adrérà'a ru kimó mányàngá Mírì àdhya ni nya dhi 'á dhi, mì kàdré ru letè àmi kòfalésè. ³⁴ Àmi ki àruka ì kàdré tàbirí íbe dhi, ì kònya ngá àyi bhàna 'íká, mì kònì dra ru kimó dhi, mì kò'oró tàkonzì gò àmi ki tàbvó tàzo dhi ko.

Kàdré tà àruka mì dré lizilé dhi ki tà sè dhi, má ni tà nda ki lotó lókyá má dré adrérà'a àmi véna dhi 'á.

12

Tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi i

¹ Àma adrúpi i, kàdré tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi ki tà sè dhi, má adrè lèá mì kònì tà bàti tà nda i dri be. ² Mì nì tàle dhi, mì dré tá adrérà'a págànò i ró dhi 'á dhi, mì tayí tá àmi adrélé tatsilé gìká tàko kitswábhá kúlí ta bwà ko dhi i vésè dhi be. ³ Àsà dhi, má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya àlo adrélépi tà ta Gìká ni Tírí ni rìnyí sè dhi kitswá tàá dhi «Tátrítrí kàdré Yésu dri!» dhi bwà ko. Kòdhi íbe dhi, dhya àlo kitswá tàá dhi «Yésu Mírì 'i!» dhi bwà ko, kàdré ngbà 'í Tírí Lólo ni rìnyí sè ko dhi.

⁴ Tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi i twátwa. Di, Tírí àlo nda adrè ína fèá ni. ⁵ Látì adrézó Mírì ni àzì 'o dhi i twátwa. Di, à adrè àzì nda ki 'o Mírì àlo nda dré. ⁶ Tà

Gìká dré adrélé 'òle móndí i 'àsè dhi i twátwa. Di, Gìká àlo nda adré tà tíí nda ki 'o móndyá tíí dhi i 'àsè dhi nì.

⁷ Gìká adré àyi Tírí ni rìnyí tadhá móndyá ka'ibhá àlo àlo tíí dhi i rú, adrézó tà dóro 'o àyi tíí nda i dré. ⁸ Dhya àlo dré dhi, Tírí nda adré rìnyí adrézó kúlí ta tògyá sè dhi ni fe kòdhya. Dhya àzuya dré dhi, Tírí àlo nda adré rìnyí adrézó kúlí ta tà nìní sè dhi ni fe kòdhya. ⁹ Azya ni dré dhi, Tírí àlo nda adré rìnyí adrézó Gìká ni ka'ì togó wáyí sè dhi ni fe kòdhya. Azya ni dré dhi, Tírí àlo nda adré rìnyí adrézó móndí ki drà tidrí dhi ni fe kòdhya. ¹⁰ Azya ni dré dhi, adré rìnyí adrézó tà líndrígá ró dhi ki 'o dhi ni fe kòdhya. Azya ni dré dhi, adré rìnyí adrézó Gìká ni kúlí longó pròfètà àdhya tíni dhi ni fe kòdhya. Azya ni dré dhi, adré rìnyí adrézó tíí twátwa dhi ki ni lanzílé dhi ni fe kòdhya. Azya ni dré dhi, adré rìnyí adrézó ti twátwa ki ta dhi ni fe kòdhya. Azya ni dré dhi, adré rìnyí adrézó ti twátwa nda ki kúlí àndu ngi dhi ni fe kòdhya. ¹¹ Tírí àlo kwákwá nda adré tà tíí nda ki 'o nì. Adré rìnyí twátwa nda ki lanzí móndí àlo àlo tíí i dré, ngóro í dré adrélé lèle 'òle dhi tíni.

Rúbhá àlo kígá ni íbe bí dhi

¹² Dhyá ki rúbhá ngá àlo dhi 'i, gba dré adrézó kígá íbe bí dhi. Krísto ni tà kókpà kòdhi tíni. Gba rúbhá ni ni kígá i dré adrézó bí dhi, rúbhá nda ngbà 'í àlo. ¹³ Tàko ko, à fè bàtisimò àma tíí dhi i dré Tírí Lólo àlo dhi ni rìnyí sè, mà kàdréro rúbhá àlo ró, gba mà kàdré Yúdà ànzi 'i yà, móndí sùrú twá ro dhi 'i yà, màràbà 'i yà, kó ngalè móndí màràbà ro ko dhi 'i yà dhi. Gìká bhà Tírí àlo nda adrélé àma tíí dhi i léna.

¹⁴ Rúbhá nda ni kígá ngbà 'í àlo ko. Be ró dhi, rúbhá nda kígá íbe bí. ¹⁵ Tágba rúbhá nda ni pá kòtà tá dhi «Má dré adrélé drígá 'i ko dhi sè dhi, ma rúbhá ni kígá 'i ko» dhi, pá nda ni tá adré ngbú rè rúbhá nda ni kígá ró. ¹⁶ Kó ngalè, bí ni kòtà tá dhi «Má dré adrélé mǐ 'i ko dhi sè dhi, ma rúbhá ni kígá 'i ko» dhi, bí nda ni tá adré ngbú rè rúbhá nda ni kígá ró. ¹⁷ Kònò rúbhá wáyí dhi kàdré tá mǐ 'i yà dhi, a ni tá kitswá tà yi ngíni? Kó ngalè, rúbhá wáyí dhi kàdré tá bí 'i yà dhi, a ni tá kitswá ngá tàdzí ngu ngíni? ¹⁸ Tà bàti ró dhi, Gìká tobhá kígá àlo àlo tíí dhi i rúbhá léna ngóro í dré tá lèle 'òle dhi tíni. ¹⁹ Kígá nda i kàdré tá ngbà 'í àlo dhi, kònò rúbhá nda kitswá tá adrélé ko. ²⁰ Tà bàti ró dhi, rúbhá ni kígá i bí. Di, rúbhá nda ína ngbà 'í àlo.

²¹ Rúbhá nda ni mǐ kitswá ína tàà drígá dré dhi «Ámi lovó má rú yó!» dhi bwà ko. Kó ngalè, drǐ ni kitswá ína tàà pá dré dhi «Ámi lovó má rú yó!» dhi bwà ko. ²² Tàko ko, rúbhá ni kígá adrélé nòle yàyà dhi i kàdré tá yó dhi, kònò rúbhá nda kitswá tà tà 'o bwà ko. ²³ Rúbhá ni kígá mà dré adrélé nòle líndrì àko ró dhi i, mà adré àyi nda ki líndrì bha kígá àruka tíí dhi kya ki lavú. Rúbhá ni kígá kitswábhá adrélé nòle ko dhi i, mà adré àyi nda ki líkí kígá àruka tíí dhi ki lavú. ²⁴ Di, mà adré 'òá kònìni rúbhá ni kígá kitswábhá adrélé nòle dhi ki tà sè ko. Di, Gìká amú ína rúbhá ni kígá i tíí, líndrì fèzo kígá adrèbhá tá líndrì àko dhi i dré, ²⁵ tà adrézó ru lanzí dhi kàdréro rúbhá nda na yó, be ró dhi, kígá nda i kàdréro àyi ki àzuya ki tà kisù. ²⁶ Àsà dhi, kígá àlo dhi kàdré kizà nya dhi, kígá àruka tíí dhi i adrè kókpà kizà nya túmání akódhi be. Kígá àlo dhi kàdré rúku kisú dhi, kígá àruka tíí dhi i adrè lenzélé túmání akódhi be.

²⁷ Ámi ró dhi, àmi Krísto ni rúbhá 'i. Ámi àlo àlo tíí dhi i rúbhá nda ni kígá 'i. ²⁸ Gìká bhà tá rè zyà àpóstolò i adrélé drìdrì Èkèlézyà na gò, pròfètà ki bhàzo àyi àmvolésè gò, dhya adrèbhá tà tadhá dhi ki bhàzo àyi àmvolésè. Àmvolásà dhi, bhà tá dhya adrèbhá tà líndrígá ró dhi ki 'o dhi i, dhya adrèbhá móndí ki drà tidrí dhi íbe, dhya adrèbhá móndí ki ledé dhi íbe, dhya adrèbhá móndí ki drǐ ko dhi íbe, tsàle dhya adrèbhá ti twátwa ki ta dhi íbe. ²⁹ Di móndyá tíí dhi i àpóstolò 'i ko. Àyi tíí dhi i pròfètà 'i ko. Àyi tíí dhi i tà tadhábhá 'i ko. Àyi tíí dhi i rìnyí íbe adrézó tà líndrígá

ró dhi ki 'o ko, ³⁰ adrézó móndeí ki drà tidrí ko, adrézó ti twátwa ki ta ko, adrézó ti twátwa nda ki kúlí àndu ngi ko. ³¹ Di, àmi ki togó kàdré ína àtsi ró, kitswázó tà tani lavúlé Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi ki kisú.

Nyànomvá dhi, má ni láti dóro láti àruka títi dhi ki lavúlépi dhi ni tadhá àmi dré kòdhya.

13

Lèle ni tà

¹ Kònò má kàdré tá ti twátwa móndeí kya ki ta ángéló kya íbe gò, má dré mána adrézó lèle àko dhi, má ni tá adré ngóro ngílingíí adrélé tswàle wáyá ro dhi tíni, kó ngalè gòká adrélé vòle wáyá ro dhi tíni. ² Kònò má kàdré tá Gíká ni kúlí longó pròfétà àdhya tíni, adrézó tà títi lùzu ró dhi ki ni lanzíle tà nìni be wáyí, adrézó tà ka'íka'í íbe kàdrì kitswázó kóngó ki 'o àyi ki kisí gò, má dré mána adrézó lèle àko dhi, má ni tá adré ngá tàko 'i. ³ Kònò má kòlanzí tá áma ngá títi dhi i lemerèbhá i dré, áma rùbhá fèzo vèle àtsí na gò, má dré mána adrézó lèle àko dhi, má kitswá tá tà dóro àlo kisú àsà ko.

⁴ Lèle adré tà letè togó vwàvwà sè, adrézó áyi togó dóro tadhá móndeí i dré. Adré lovó kònzi bha móndeí i rú ko. Adré áyi afà ko, adrézó drìkàdrì ro ko. ⁵ Adré kanyò fe móndeí i dré ko, adrézó tà dóro nda kisúle áyi tàndi dré ko, adrézó áyi togó tayí adrélé ašwálé ko. Adré tà kònzi 'òle í rú dhi ki tà kisú vwàvwà ro ko. ⁶ Adré lenzélé tà kònzi sè ko. Be ró dhi, adré ína lenzélé tà bàti sè. ⁷ Lèle adré tà títi dhi ki mvo, adrézó Gíká ni ka'í tà títi i sè, adrézó mì bha akódhi véna tà títi i sè, adrézó togó tsi tà títi i sè.

⁸ Lèle kitswá tàdzí akíle ko. Di, à ni Gíká ni kúlí longoma pròfétà kya tíni dhi ni tayí. A ni ti twátwa ki tàma kíkí. A ni kúlí tàma tà nìni sè dhi ni tayí. ⁹ Tàko ko, mà adré àmakya tà ni tsà, adrézó Gíká ni kúlí longó pròfétà kya tíni tsà. ¹⁰ Di, lókyá tà títi dhi i dré dra kitswábhá títi dhi tú dhi, tà kitswábhá tsà dhi ki àyikya tavì.

¹¹ Má dré tá adrerà'a mvámvá ro dhi 'á dhi, má adré tá tà ta mvámvá àdhya tíni, adrézó tà kisú mvámvá àdhya tíni, adrézó tà ni lanzíle mvámvá àdhya tíni. Di, lókyá má dré atsázó móndeí kàdrì ro dhi sè dhi, má tayí tà ànzimvá kya i títi. ¹² Nyànomvá dhi, mà adré ngá no tsà, ngóro ngá líndrí adrélé nòle tàlàtálà na dhi tíni. Di, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, mà ni ru no Gíká be mì sè. Nyànomvá dhi, má adré tà ni tsà. Di, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, má ni tà títi dhi ki ni, ngóro Gíká dré áma nìle bàti dhi tíni.

¹³ Nyànomvá dhi, tà na kòni i be: tà ka'íka'í, mì bhàbhà Gíká véna dhi, ìndì lèle. Di, tà kàdrì lavúlé tà nda i kòfalé dhi ína lèle 'i.

14

Ti twátwa ki tàma, ìndì tà longoma pròfétà kya tíni dhi

¹ Mì kàdré di láti lèle àdhya ni lebe. Àmi ki togó kàdré kpà àtsi ró, kitswázó tà tani Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi ki kisú. Lavúlé dhi, mì kàdré rìnyí adrézó Gíká ni kúlí longó pròfétà kya tíni dhi ni le kisúle dhi kòdhya. ² Tàko ko, dhya adrélépi ti twá ta dhi adré tà ta móndeí i dré ko. Be ró dhi, adré ína tà ta Gíká dré. Angyá ko, dhya àlo nì tà akódhi dré adrélé tàle dhi ko, dré adrélé tà lùzu ró dhi ki ta Tírí Lólo ni rìnyí sè dhi sè. ³ Di, dhya adrélépi Gíká ni kúlí longó pròfétà àdhya tíni dhi adré ína tà ta móndeí i dré, kitswázó àyi ki timbà àyi ki tà ka'íka'í na, kitswázó àyi ki kodzó, ìndì kitswázó àyi ki togó ki tindrì. ⁴ Dhya adrélépi ti twá ta dhi adré áyi tàndi ni timbà áyi tà ka'íka'í na. Di, dhya adrélépi Gíká ni kúlí longó pròfétà àdhya tíni dhi adré ína móndeí títi Ekèlézyà le dhi ki timbà àyi ki tà ka'íka'í na. ⁵ Má adré leá dhi, mì kàdré títi ti twátwa ki ta. Di, lavúlé dhi, má adré leá mì kàdré Gíká ni kúlí longó pròfétà kya tíni. Tàko ko, dhya adrélépi tà longó pròfétà àdhya tíni dhi lavú dhya adrélépi ti

twátwa ki ta dhi, akódhi nda kàdré ngbà 'í ti twátwa nda ki kúlí àndu ngi Èkèlézyà nì timbàzo dhi ko dhi.

⁶ Ama adrúpi i, kònò má kòtsa tá àmi véna adrélé ti twátwa ki ta dhi, tà nda ni tá kitswá àmi ki ledé ngíni? Dì, má kòtsa mána tà lùzu ró tadhálé dhi íbe yà, tà nǐnǐ tàle dhi íbe yà, tà longolé pròfétà àdhyà tíni dhi íbe yà, kó ngalè tà tadhálé dhi íbe yà dhi, tà nda ni àmi ki ledé bàti. ⁷ Kàdré ndìndì ngá ledélé lārí ro ngóro fírílí tíni, ìndì kùdhí tíni dhi ki tà sè dhi, à kàdré ngá nda ki tswa wàyá ro dhi, à ni longó adrélé tswàle nda ni ni ngíni? ⁸ Kó ngalè, à kàdré gòká vo dóro ko dhi, àdhi ni áyi lotó lile àdzú bhu dhi nì? ⁹ Tà nda kòdhi kókpà kònìni àmi ki tà sè. Mì kàdré kúlí nǐle ko dhi ki ta kòdhyà dhi, à ni kúlí mì dré adrélé tàle nda ki àndu ni ngíni? Mì ni adrè àmíkya kúlí nda ki ta àngyá. ¹⁰ Tà bàti ró dhi, ti twátwa adrélé tàle bvò dri dhi i bí. Dì, ti adrélépi àndu àko dhi yókódhó. ¹¹ Dì má kònì kúlí adrélé tàle dhi ki àndu ko dhi, má ni adrè móndí twá ro dhyà adrélépi kúlí nda ki ta dhi dré, ìndì akódhi nda ni kpà adrè móndí twá ro má dré. ¹² Tà nda kókpà kònìni àmi ki tà sè. Àmi ki togó dré adrélé àtsi ró tà tani Tirí Lólo dré adrélé fèle dhi ki kisú dhi sè dhi, mì kàdré tà tani adrézó Èkèlézyà ni timbà dhi ki nda kòdhyà.

¹³ Àsà dhi, lè dhyà adrélépi ti twá ta dhi kàdré tà zi Gìká tí, kitswázó kúlí í dré adrélé tàle nda ki àndu ngi dhi bvó. ¹⁴ Tàko ko, má kàdré tà ta Gìká be ti twá dhi sè dhi, áma togó adrè tà nda ki ta nì. Dì, áma tà kisùkisù adrè ína tà 'o ko. ¹⁵ Dì má ni 'òá ngíni? Má ni tà ta Gìká be áma togó sè, adrézó kpà tàá áma tà kisùkisù sè. Má ni longó ngo áma togó sè, adrézó kpà longóá áma tà kisùkisù sè. ¹⁶ Tàko ko, mí kàdré Gìká ni rú bha kùle ngbà 'í kúlí angábhá àmi togó lésè dhi i sè dhi, dhyà adrélépi kúlí mí dré adrélé tàle àwoyà fèzo Gìká dré nda ki yi dhi ni kitswá tàá «Kònìni!» dhi ngíni? Angyá ko, akódhi nda nǐ kúlí mí dré adrélé tàle nda ki àndu ko. ¹⁷ Dì tágba mí dré adrézó àwoyà ta Gìká dré dhi, mí adrè mína dhyà nda ni timbà akódhi ni tà ka'ika'í na ko.

¹⁸ Má adrè àwoyà ta Gìká dré, má dré adrélé ti twátwa ki ta àmi títi dhi kya ki lavú dhi sè. ¹⁹ Dì, lèsámbo na dhi, má dré kúlí nzi móndí i dré nǐle dhi ki tàle àyi ki tadházó dhi dóro lavúle, má dré kúlí ngulù-mudrí dhi ki tàle ti twá sè dhi rúsè.

²⁰ Ama adrúpi i, mì kàdré tà kisù ngóro ànzimvá kya tíni ko. Mì kàdré tà 'o ànzimvá kya tíni ngbà 'í tà kònzi 'òma ni tà sè. Dì, tà kisùma ni tà sè dhi, mì kàdré tà 'o ngóro móndí li'wábhá dre dhi kya tíni. ²¹ Gìká ni Kúlí adrè tàá dhi:

«Mírì tà dhi: Má ni tà ta móndyá kòdhi i dré móndí adrébhá ti twátwa ki ta dhi i sè, ìndì móndí twá ki kúlí i sè.

Dì, tágba dré adrézó kònìni dhi, i kitswá àyikya áma yi ko.»*

²² Àsà dhi, Gìká bhà ti twátwa ki tàma, kitswázó áyi rǐnyí tadhá móndyá ka'ìbhá dhi i dré ko, be ró dhi, móndyá ka'ìbhá ko dhi i dré. Dì, bhà ína tà longoma pròfétà kya tíni dhi, kitswázó áyi rǐnyí tadhá móndyá ka'ìbhá dhi i dré, móndyá ka'ìbhá ko dhi i dré ko. ²³ Dì àmi móndyá Èkèlézyà le ni i, mì kòkimó ru títi adrélé ti twátwa ki ta gò, móndí ka'ìlepi ko dhi 'i yà, kó ngalè móndí tà nda ni nǐlepi ko dhi 'i yà dhi dré fizo àmi ki yi dhi, a ni tàá dhi, ngá kizá àmi ki drǐ dre. ²⁴ Dì, mì kàdré àmíkya títi Gìká ni kúlí longó pròfétà kya tíni gò, móndí ka'ìlepi ko dhi 'i yà, kó ngalè móndí tà nda ni nǐlepi ko dhi 'i yà dhi dré fizo àmi ki yi dhi, a ni áyi tàkonzì ni àmi ki kúlí i sè, adrézó ka'íá i tàkonzì líyí 'i káyà dhi. ²⁵ Dì tà títi dré zùle áyi togó na dhi ki apfò ngádra 'á gò, dré dhèzo áyi mǐ bha kǐnǐ na, Gìká ni lindrì bhàzo, tàzoá dhi: «Gìká àmi kòfalé be bàti!»

Tà 'òma mǐbhalé tí lèsámbo na dhi

* 14:21 14:21 A kònò Esáyà 28:11-12.

²⁶ Ama adrúpi i, à kàdré di 'òá ngíni? Mì kàdré ru kimó dhi, àmi ki àlo ni kitswá longó ngo, àzya ni ni kitswá tà tadhá, àzya ni ni kitswá tà lùzu ró dhi ni tadhá, àzya ni ni kitswá ti twá ta, àzya ni ni kitswá ti twá nda ni kúlí àndu ngi. Di mì kàdré tà títi nda ki 'o kitswázó móndyá Èkèlézyà le dhi ki timbà àyi ki tà ka'ika'i na. ²⁷ A kàdré ti twátwa ki ta dhi, adré leà dhi, ngbà 'í mómí rì yà, kó ngalè na yà dhi ì kàdré ti twátwa nda ki ta dhi àyi. Di ì kàdré ti nda ki ta bvóá bvóá. Adré kpà leà dhi, dhya àzya kàdré kúlí ì dré adrélé tàle nda ki àndu ngi. ²⁸ Di, dhya kitswálépi kúlí nda ki àndu ngi bwà dhi kàdré yó dhi, le mómíyá nda ì kàdré àyikya kírì lísámbò na. Ì kàdré ti twátwa nda ki ta àyi ki tàndi ì dré, ìndì Giká dré.

²⁹ Kàdré mómíyá adrèbhá Giká ni kúlí longó pròfètà kya tìni dhi ki tà sè dhi, le àyi rì yà, kó ngalè na yà dhi ì kàdré kúlí nda ki longó, mómíyá àruka títi dhi ì kàdréro tà ì dré adrélé tàle nda ki tabhì lanzílé. ³⁰ Dhya àzya adrélépi lírílé dhi kòkisú tà lùzu ró tadhá dhi dhi, le dhya adrélépi tá tà ta drìdrì nda kòtayí kúlí tàma. ³¹ Di àmi àlo àlo títi dhi i, mì ni kitswá Giká ni kúlí longó pròfètà kya tìni, dhya àlo àzya ni bvó, kitswázó mómíyá títi dhi ki tadhá, ìndì àyi ki kodzó dhi bvó. ³² Adré leà dhi, mómíyá adrèbhá tà longó pròfètà kya tìni dhi ì kàdré àyi ki togó bha àyi ki rìnyí zàle. ³³ Tàko ko, Giká adré tà 'o wàyá ro ko. Be ró dhi, adré ina tà 'o tà kàdrìkàdrì na.

Ngóro dré adrélé Èkèlézyà títi ì 'àsè dhi tìni dhi, ³⁴ le tòkó ì kàdré kírì lísámbò na. Ì kòtà kúlí ko. Be ró dhi, ì kàdré àyi ki bha àyi ki drì kobhá ì zàle, ngóro Mósè ni tátrìtrì kúlí dré adrélé tàle dhi tìni. ³⁵ Ì kàdré tà ì dré lèle nìle dhi ìbe dhi, ì kàdré tà nda ki lizí àyi ki àgo ì tí bhàna. Tàko ko, tòkó dré adrélé tà ta lísámbò na dhi kanyò ro akódhi dré.

³⁶ Àmi Kòrìtòbhá ni i, mì adré vo tsì kisúá dhi, Giká ni kúlí apfò àmi ki tàndi ì vélésè? Kó ngalè, Giká ni kúlí nda tsa ngbà 'í àmi véna? ³⁷ Mómíyá àruka àmi kòfalé dhi ì kàdré àyi ki no pròfètà ì ró yà, kó ngalè mómíyá Tírì Lólo ni rìnyí ìbe dhi ì ró yà dhi, le àyi nda ì kòka'i dhi, tà má dré adrélé tsìle àmi dré kòdhi ì, tòlí Mírì àdhya 'i. ³⁸ Di, ì kòka'i kònìni ko dhi, à kitswá kpà àyi ki tàndi ki ka'i ko.

³⁹ Di áma adrúpi i, àmi ki togó kàdré àtsi ró, adrézó Giká ni kúlí longó pròfètà kya tìni. Mì kòlogá kpà ti twátwa ki tàma mómíyá ì dré ko. ⁴⁰ Di, adré leà dhi, mì kàdré àmìkya tà títi dhi ki 'o mìbhalé tí, ngóro dré kitswálé Giká mílésè dhi tìni.

15

Krìsto ni ngàma dràdrà 'àsè dhi

¹ Ama adrúpi i, má le Rúbí Tani má dré longolé àmi dré dhi ni tà 'òle agalé àmi léna. Mì ka'i Rúbí Tani nda gò, mì dré adrézó àmi ki totó tātā dríá. ² Rúbí Tani nda sè dhi, Giká adré àmi ki tidrí, mì kàdré tròle gígí ro tà má dré longolé àmi dré nda rú dhi. Di, mì kàdré 'òá kònìni ko dhi, mì ka'i àmìkya àngyá.

³ Má tadhá àmi dré tà kàdrìkàdrì má dré kisulé kònì ì kòdhya: Krìsto drà àma ki tàkonzì ki tà sè, ngóro tsìle Giká ni Kúlí na dhi tìni. ⁴ Di akódhi ni rúbhá bhàzo mógó na gò, kítú ni na sè dhi, dré ngàzo dràdrà 'àsè, ngóro tsìle Giká ni Kúlí na dhi tìni. ⁵ Di dré agázó Pètèro kandrá gò, dré agázó àpòstolò mudrí-drì-rì dhi ì kandrá. ⁶ Amvolásà dhi, dré agázó lókyá àlo sè mómíyá ka'ìbhá kámá-nzi lavú dhi ì kandrá. Àyi nda ì kòfalé dhi, mómíyá bí dhi ì dhu rè lídrì ìbe. Di, àyi ki àruka ì todrà dre. ⁷ Di akódhi dré agázó Yàkòbhò kandrá gò, dré gòzo agalé àpòstolò títi dhi ì kandrá. ⁸ Àyi títi nda ì àmvolésè dhi, dré kpà agázó áma tàndi kandrá, tágba má dré tá adrézó ngóro mvámvá tìle lókyá dóro sè ko dhi tìni dhi.

⁹ Tàko ko, ma mómíyá tào lavulé àpòstolò títi dhi ì kòfalé dhi 'i. Má kitswá ndìndì adrélé zìle àpòstolò ro dhi ko, má dré tá mómíyá Giká ni Èkèlézyà le dhi ki mì pfòle dhi sè. ¹⁰ Di, Giká ni togó tani bhàle má rú dhi sè dhi, ma ngóro má dré adrélé àndró

kònìdhi tìni. Akódhi bhà áyi togó tani nda má rú àngyá ko. Tàko ko, má 'o mána àzì àpóstolò àruka títi dhi kya ki lavú. Tà bàti ró dhi, má 'o àzì nda ma ko. Be ró dhi, Gìká ni togó tani adrélèpi tà 'o má léna dhi 'o ína àzì nda nì. ¹¹ Asà dhi, kàdré ma 'i yà, kó ngalè àyi nda 'i yà dhi, tà nda kòdhi i tà mà dré adrélé longólé ìndì mì dré ka'ìle dhi 'i.

Móndyá dràbhá dre dhi ki ngàma dràdrà 'àsè dhi

¹² Dì, mà kàdré kó longóá dhi Krísto nga dràdrà 'àsè 'í dhi, móndí àruka àmi kòfalé dhi i adrè di àyikya tàá dhi, móndyá dràbhá dre dhi i kitswá ngàle dràdrà 'àsè ko dhi ngìningìni ró? ¹³ Kònò ngangà dràdrà 'àsè dhi kàdré tá yó dhi, Krísto nga tá kpà dràdrà 'àsè ko. ¹⁴ Dì Krísto kònga tá dràdrà 'àsè ko dhi, tà mà dré adrélé longólé dhi ni tá adrè tà tàko 'i, ìndì àmi ki tà ka'ìka'ì ni tá adrè tà tàko 'i. ¹⁵ Kòdhi íbe dhi, mà ni tá adrè Gìká ni tà longóbhá kinzò sè dhi 'i. Tàko ko, mà longó àmakya Gìká ni tà tàzoá dhi, akódhi tingá Krísto dràdrà lésè dre dhi 'í. Dì, móndyá dràbhá dre dhi i kòkitswá tá ngàle dràdrà 'àsè ko dhi, Gìká tingá tá kpà Krísto dràdrà lésè ko. ¹⁶ Tàko ko, móndí i kòkitswá tá ngàle dràdrà 'àsè ko dhi, Krísto nga tá kpà dràdrà 'àsè ko. ¹⁷ Dì Krísto kònga tá dràdrà 'àsè ko dhi, àmi ki tà ka'ìka'ì ni tá adrè àngyá, ìndì mì ni tá adrè dhu rè àmi ki tàkonzì na. ¹⁸ Kòdhi íbe dhi, móndyá Krísto ni ka'ìbhá gò i dré todrazo dhi ki tà akí tá dre. ¹⁹ Kònò mà kàdré tá ngbà 'í mì bha Krísto véna lídrì kònìdhi ni tà sè dhi, mà ni tá adrè kizàbhá 'i móndyá àruka títi dhi ki lavú.

²⁰ Dì, tà bàti ró dhi, Krísto nga dràdrà 'àsè, ngóro dhya ngàlepi drìdrì móndyá dràbhá àruka títi dhi i kandrána dhi ró. ²¹ Tàko ko, ngóro dràdrà dré atsálé móndí i kòfalé móndí àlo dhi sè dhi tìni dhi, ngangà dràdrà 'àsè dhi atsá kòkpà móndí àlo dhi sè. ²² Ngóro móndyá títi angábhá Adámà lésè dhi i dré adrélé dràle dhi tìni dhi, móndyá títi ru amúbhá Krísto be dhi ki adrì. ²³ Dì, móndí àlo àlo títi dhi ki adrì àyi ki tàndi ki lókyá sè. Krísto adrì ína drìdrì móndyá àruka títi dhi i kandrá nì. Dì lókyá dré dra agòzo dhi tú dhi, móndyá akódhi àdhyà ki adrì. ²⁴ Amvolásà dhi, lókyá kùdù ni atsá. Lókyá nda sè dhi, Krísto ni tirí kònzì títi ópí kàdrì ro ìndì rìnyi ró dhi ki tà 'o akílé, rìnyí títi adrézó òpì nya dhi íbe gò, Opì logózó Gìká Atá drígá. ²⁵ Tàko ko, lè Krísto kàdré òpì nya tsàle lókyá Gìká dré dra akódhi ni kàribhá títi dhi ki bhàzo adrélé akódhi ni pá zàle dhi 'á.* ²⁶ Kàribhá ni kùdù dré dra tà ni ni 'òzo akílé dhi, dràdrà 'i. ²⁷ Angyá ko, Gìká ni Kúlí adrè tàá dhi: «Gìká bhà tà títi dhi i akódhi ni pá zàle.»† Dì tà tisìle kòdhi kàdré tàá «tà títi dhi i» kònìni dhi, adrè Gìká ni tàndi ni bha lána ko. Tàko ko, Gìká nda dhyà adrélèpi tà títi nda ki bha Krísto ni pá zàle dhi 'i. ²⁸ Dì akódhi kònì dra 'oà kònìni dhi, Krísto, Gìká ni Mvágó nda ni áyi tàndi ni bha Gìká tà títi dhi ki bhàlepi áyi pá zàle nda zàle, Gìká kàdréro tà títi dhi i drìle.

²⁹ Dì, ngangà dràdrà 'àsè dhi kàdré ína yó dhi, móndyá adrèbhá bàtìsimò do móndyá dràbhá ki rú sè dhi i adrè 'oà kònìni àdho tà sè? Móndyá dràbhá dre dhi i kòkitswá ngàle dràdrà 'àsè ko dhi, à adrè bàtìsimò do àyi ki rú sè àdho 'òzo?

³⁰ Ama ró dhi, mà adrè kpà àma ki lídrì fe adrélé dràdrà mìle lókyá títi i sè àdho tà sè? ³¹ Tàko ko, ma mána dràdrà mìle kítú àlo àlo títi dhi i sè. Tà nda tà bàti 'i, ngóro má dré adrélé áma drì bha kuru àmi ki tà sè Yésu Krísto àma ki Mírì na dhi tìni. ³² Kònò má kòpfu tá ru kà'wá àtrá íbe Èfésò na ngbà 'í móndí ki tà sè dhi, má ni tá àdho tà dóro kisú ásà kòdhyà? Móndyá dràbhá dre dhi i kòkitswá ngàle dràdrà 'àsè ko dhi,

«Mà kàdré ngá nya, adrézó ngá mvu!

Tàko ko, kìdru, mà ni dra dràdrà.»‡

* 15:25 15:25 A kònò Longó i 110:1. † 15:27 15:27 A kònò Longó i 8:7. ‡ 15:32 15:32 A kònò Esáyà 22:13.

³³ Mì kòtayí àmi adrélé litlé ko: «Ru sùma móndí kònzi íbe dhi adré dhyá ki tà dóro ki kizá.» ³⁴ Mì kògò di adrélé tà kisù dóro. Mì kòtayí kpà tàkonzi 'òma. Tàko ko, móndí àruka àmi kòfalé dhi ì nì àyikya Gìká ko. Má adré tà kòdhi nì ta kanyò fèzo àmi dré.

Rúbhá móndyá dra ngabhá dràdrà 'ásè dhi kya

³⁵ Di, à ni kitswá lizíá dhi: «Móndyá dràbhá dre dhi ki nga dràdrà 'ásè ngíni? Ì ni nga rúbhá ngíni dhi sè?» ³⁶ Tà lizilé nda tà azaaza 'i! Lò'wa mí dré adrélé kidhílé dhi kòdrà ko dhi, kitswá ína apfòle lídrì ro ko. ³⁷ Mí dré adrérà'a lò'wa kidhí dhi 'á dhi, mí adré ngá dra apfòlepi dhi nì kidhí kòdhyà ko. Be ró dhi, mí adré ngbà 'i lò'wa kidhí kòdhyà, kàdré ngánò lò'wa 'i yà, kó ngalè ngá àzya nì lò'wa 'i yà dhi. ³⁸ Di Gìká adré rúbhá tídhí dhi nì fe lò'wa nda dré, ngóro í dré adrélé lèle 'òle dhi tíni. Lò'wa àlo àlo títi dhi ì dré dhi, adré rúbhá fe adrélé àyi ki tàndi kya ró.

³⁹ Ngá títi dhi ki zǎ kandra àlo ko. Móndí ki zǎ ni kára twá, kà'wá ki zǎ ni kára twá, àrí kya ni kára twá, ìndì kosyá kya ni kára twá. ⁴⁰ Kòdhi íbe dhi, rúbhá bhù àdhyà ì be, ìndì rúbhá bvò àdhyà ì be. Di rúbhá bhù àdhyà ki lagulagu twá rúbhá bvò àdhyà kya rúsè. ⁴¹ Kítú nì lagulagu twá, mbǎ nì lagulagu twá, ìndì bhìbhínyà ki lagulagu twá. Nðndì bhìbhínyà àlo àlo títi dhi ki lagulagu twá àyi ki àzya kya rúsè.

⁴² Tà nda nì adré kókpà kònini móndyá dra ngabhá dràdrà 'ásè dhi ki tà sè. Rúbhá adrélé síle kìnì na ngá adrélépi ñwàle ñwanwà dhi ró dhi, nì nga rúbhá kitswálepi ñwàle bwà ko dhi ró. ⁴³ Rúbhá adrélé síle líndrì àko dhi, nì nga rúbhá mìlanzilanzì ro dhi ró. Rúbhá adrélé síle rúbhá yàya ro dhi, nì nga rúbhá rinyi ró dhi ró. ⁴⁴ Rúbhá adrélé síle rúbhá bvò àdhyà ró dhi, nì nga rúbhá adrélépi Tírí Lólo nì lídrì íbe dhi ró.

Ngóro rúbhá bvò àdhyà dré adrélé be dhi tíni dhi, rúbhá adrélépi Tírí nì lídrì íbe dhi kókpà be. ⁴⁵ Asà dhi, Gìká nì Kúlí adré tàà dhi: «Móndí drìdrì, Adámà atsá móndí lídrì íbe dhi ró.» § Di, Adámà kùdù ro dhi atsá ína Tírí adrélépi lídrì fe dhi ró. ⁴⁶ Di, rúbhá Tírí àdhyà atsá drìdrì nì ko. Be ró dhi, rúbhá bvò àdhyà atsá ína 'íká, gò rúbhá Tírí àdhyà dré atsázó ndò. ⁴⁷ Móndí drìdrì nda apfò tàpfulíndrì bvò àdhyà lésè. Di, móndí kùdù ro nda apfò ína bhù lésè. ⁴⁸ Móndyá bvò àdhyà ì ngóro móndí apfòlepi bvò lésè nda tíni. Di, móndyá bhù àdhyà ì àyikya ngóro móndí apfòlepi bhù lésè nda tíni. ⁴⁹ Ngóro mà dré adrélé làsú íbe móndí apfòlepi bvò lésè nda àdhyà tíni dhi tíni dhi, mà nì adré kókpà làsú íbe móndí apfòlepi bhù lésè nda àdhyà tíni.

⁵⁰ Ama adrúpi ì, tà má dré adrélé tàle dhi ì, kòni ì: Dhyá ki rúbhá ì kàrí nì be dhi ì kitswá file Gìká nì Opì na bwà ko. Ngá adrélépi ñwàle ñwanwà dhi kitswá file ngá kitswábhá ñwàle bwà ko dhi ì kòfalé bwà ko. ⁵¹ Mì yi rè ká! Má adré tà lùzu ró dhi nì ta àmi dré kòdhyà: Ama títi dhi ì kòfalé dhi, móndí àruka ì kitswá dràle ko. Di, àma títi dhi ki rúbhá ki ru ladzá ⁵² lókyá mvá tsà mǐ atswàma àdhyà tíni dhi sè, gòká kùdù dré ngorà'a. Tàko ko, à nì gòká vo gò, móndyá dràbhá dre dhi ì dré ngàzo dràdrà 'ásè rúbhá kitswábhá ñwàle bwà ko dhi íbe. Di àma ki rúbhá ki ru ladzá. ⁵³ Tàko ko, lè rúbhá adrélépi ñwàle ñwanwà kònìdhi kòladzá ru atsálé rúbhá kitswálepi ñwàle bwà ko dhi ró. Lè rúbhá adrélépi dràle dràdrà kònìdhi kòladzá ru atsálé rúbhá kitswálepi dràle bwà ko dhi ró. ⁵⁴ Di rúbhá adrélépi ñwàle ñwanwà nda kònì ru ladzá atsálé rúbhá kitswálepi ñwàle bwà ko dhi ró dhi, ìndì rúbhá adrélépi dràle dràdrà nda kònì ru ladzá atsálé rúbhá kitswálepi dràle bwà ko dhi ró dhi, tà tìsìle Gìká nì Kúlí na kònìdhi nì ru 'o:

«À lavú dràdrà nì rinyí, tà nì nì 'òzo akílé dhi dre!*

⁵⁵ Dràdrà, àmi rinyí móndí ki lavúzó dhi ángwà?

Dràdrà, àmi rinyí móndí ki tufúzó todràle dhi ángwà?»†

⁵⁶ Dràdrà ni rinyí adrézó mónde ki tupfú todràle nda, tàkonzì 'i. Di tàkonzì nda ni rinyí angá tatrítrí kúlí lésè. ⁵⁷ Di, mà kàdré àmakya àwoyà fe Giká dré, dré adrélé àma ki 'o tàkonzì lavú dràdrà be àma ki Mírì Yésu Krísto ni rinyí sè dhi sè!

⁵⁸ Asà dhi, áma adrúpi má dré lèle tò ni i, mì kàdré àmi ki totó tātā. Mì kòtayí àmi tà dré kizilé àlomvá ko. Mì kàdré ngbú àmi ki fe adrélé Mírì ni àzì 'o adrézó lile ába drìdrì. Tàko ko, mì nì tàle dhi, àzì mì dré adrélé 'òle Mírì na dhi kitswá dràle àngyá ko dhi be.

16

Làfa lokólé móndeýá ka'ibhá Yèrúsalmà na dhi i dré dhi

¹ Kàdré làfa mì dré adrélé lokólé móndeýá Giká àdhya Yèrúsalmà na dhi i dré dhi ni tà sè dhi, mì kàdré 'òá ngóro má dré tàle Èkèlézyà Gàlàtíyà na dhi i dré dhi tìni.*

² Kítú ni àlo pòsò àlo àlo títí dhi kya sè dhi, àmi àlo àlo títí dhi i mì kàdré làfa mì dré kiséle dhi ni àruka bha gàrà dri. Mì kàdré 'òá kònìni kitswále má kònì dra tsa dhi, mì kòlokóro làfa lókyá nda sè ko. ³ Di má kòtsa dre dhi, má ni wárágà ki fe móndeýá mì dré dra kipèle dhi i dré gò, àyi ki mùzo ngá mì dré adrélé fèle nda ki adzì Yèrúsalmà na. ⁴ Kòkitswá má dré kpà lizo dhi, mà ni li túmání àyi íbe.

Atsí Pólò dré lèle tòle dhi

⁵ Má kònì dra lavú bvò Màkèdòníyà àdhya 'àsè dhi, má ni tsa àmi véna. Tàko ko, má ni lavú Màkèdòníyà 'àsè. ⁶ Aruka ni, má ni adrè àmi véna lókyá be vwàvwà ro tsà. Aruka ni, má ni ndìndì lókyá kìdhì àdhya ni letè lavúlé àmi véna, mì kògòro áma ledé má dré lizo àrà má dré dra lizo lána dhi na. ⁷ Tàko ko, má lè àmi ki nòle ngbà 'í lókyá tsà sè má dré adrèrà'a lavúlé dhi 'á ko. Be ró dhi, Mírì kòlè dhi, má adrè léá gíle àmi ta. ⁸ Nyànomvá dhi, má ni adrè kònwa Èfèsò 'a tsàle gwányá Pàtèkòtè àdhya na. ⁹ Tàko ko, Giká nzi láti má dré adrézó àzì kàdrì dhi ni 'o kònwa, gba móndeí bí dhi i kàdré ligilé má rú yà dhi.

¹⁰ Tímòtéyò kòtsa àmi véna dhi, mì kò'o akódhi dóro, kàdréro àmi kòfalé tirì àko. Tàko ko, akódhi adrè Mírì ni àzì 'o mána tìni. ¹¹ Adrè di léá dhi, dhya àlo kàyízè akódhi ko. Akódhi dré adrèrà'a 'òle agòle dhi 'á dhi, mì kòledé akódhi, kàgòro má véle togó be kìdrìkìdri. Àngyá ko, má adrè akódhi ni letè adrúpi àruka íbe.

¹² Kàdré àma ki adrúpi Apólò ni tà sè dhi, má kodzó tá akódhi togó wáyi sè, kòlìro àmi véna àma ki adrúpi àruka íbe. Di, akódhi lè tá ína lile nyànomvá ko. Di a ni dra lókyá dóro nda lizo ndò.

¹³ Lè mì kàdré tàmgà dri, adrélé àmi ki totó tātā àmi ki tà ka'ika'í na. Mì kàdré togó tsi, adrézó kpà rinyi ró. ¹⁴ Mì kàdré kpà tà títí dhi ki 'o lèle sè.

¹⁵ Mì nì tàle dhi, Sètèfánà i móndeýá akódhi ni dzó lé dhi íbe dhi i tá móndeí Yésu ni ka'ibhá drìdrì bvò Akáyà àdhya na dhi 'i dhi be. Di i fè àyi adrélé tà 'o móndeýá lólo Giká àdhya i dré. Áma adrúpi i, má adrè àmi ki kodzó, ¹⁶ mì kàdréro àmi ki bha móndeýá adrèbhá tà 'o àyi nda kya tìni dhi i zàle, ìndì móndeýá títí adrèbhá àzì 'o landèzo túmání àyi íbe dhi i zàle. ¹⁷ Má adrè lenzélé Sètèfánà ki atsama Fòrùtùnátò íbe Akàyìkò be dhi ni tà sè. Àyi nda i 'o má dré tà títí mì dré kitswále 'òle bwà ko dhi i dre. ¹⁸ I tindrì áma togó ngóro i dré kpà 'òle àmi dré dhi tìni. Mì kàdré di móndeí làsú be kònìni dhi ki tà bha kuru.

Mòdo kùdù

¹⁹ Èkèlézyà bvò Asíyà àdhya lé dhi i fè mòdo àmi dré. Akilà i Pìrìsíkà be dhi i fè kpà mòdo àmi dré togó wáyi sè Mírì Yésu na, túmání móndeýá Èkèlézyà àdhya adrèbhá

* 16:1 16:1 A kònò Rómabhá i 15:25-26.

ru kimó àyi ki dzó lé dhi íbe. ²⁰ Ama ki adrúpi tíí kònwa dhi ì fè kpà mòdo àmi dré. Àmi ró dhi, mì kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kòfalésè lèlè sè.

²¹ Ma, Pólò, má adré kúlí kòni ki tìsì áma tàndì ñi drígá sè, mòdo fèzo àmi dré.

²² Dhya àlo kàdré Mírì Yésu ñi le ko dhi, tátrítrí kàdré akódhi dri! Mírì, mí kàlì wà!

²³ Mírì Yésu ñi togó tani kàdré àmi íbe! ²⁴ Má adré àmi ki le tíí Yésu Krísto na.

Wárágà Pólò dré tisìle Kòrìtòbhá i dré dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Kòrìtò na dhi i dré dhi ni rì 'i. Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì kitswázó tà ledé àyi kòfalésè Kòrìtòbhá nda ìbe dhi bvó. Tàko ko, akódhi ni wárágà ni àlo léna dhi, lotó tá àyi àyi ki ru lanzìma ni tà sè, ìndì àyi ki tàkonzì àruka ki tà sè. Di móndí àruka àyi kòfalé dhi ì gò adréle ligìlé akódhi rú, adrézó lizíá ngalè akódhi tá àpóstolò 'i bàti yà dhi. Di wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò adré tà ta rìnyí sè, adrézó àyi tàrá ga àzì àpóstolò àdhya Gìká dré bhàle í drígá dhi ni tà sè. Tágba kònìni dhi, Pólò adré leà dhi, àyi Kòrìtòbhá nda ìbe dhi ì kògò ru amú tódhyá. Adré kpà lenzélé, dré yìle Títò tí tàle dhi, ì ladzá àyi ki togó, ìndì ì lè gòle àyi no tò dhi sè (7:5-16).

Wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò adré kpà àzì Gìká dré fèle móndyá ka'ìbhá títi dhi i dré adrézó Rúbí Tani longó dhi ni tà ta (2:14-17; 3:1-3, 4-18; 4:1-18; 5:16-21). Amvolásà dhi, adré Kòrìtòbhá ki kodzó ngá lokó kitswálé títi, ì kòfèro lemerèbhá móndyá ka'ìbhá Yèrúsalemà na dhi i kòfalé dhi i dré.

Wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò kàdré àyi tàrá ga àpóstolò kinzò ro adrébhá ligìlé í rú dhi ki tà sè dhi, adré 'òà kònìni àyi tàndi ni tà sè ko. Be ró dhi, adré ìna 'òà kònìni tadházóá ngádra 'á dhi, Rúbí Tani dré adréle longólé dhi tà bàti 'i káyà dhi.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì móndyá ka'ìbhá dhi ki togó tindrìma (1:1-11)
- 2) Tà Pólò i kòfalé Kòrìtòbhá ìbe dhi (1:12-7:16)
- 3) Kòrìtòbhá ki kodzoma ngá lokó fèle móndyá ka'ìbhá Yèrúsalemà na dhi i dré dhi (8:1-9:15)
- 4) Pólò ni tàrá gàma àzì Gìká dré bhàle akódhi drígá dhi ni tà sè dhi (10:1-13:10)
- 5) Pólò ni kúlí kùdù (13:11-13)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, bhàle adréle Yésu Krìsto ni àpóstolò ro ngóro Gìká dré lèle dhi tíni dhi, túmání àma ki adrúpi Tímòtéyò be dhi, mà adré wárágà kònìdhi ni tisì àmi, Ekèlézya Gìká àdhya Kòrìtò na dhi dré, túmání móndyá lólo títi Gìká àdhya bvò Akáyà àdhya na dhi ìbe.

² Gìká àma ki Atá i Mírì Yésu Krìsto be dhi ì kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì ì kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Gìká adré móndí ki togó tindrì

³ Rúku kàdré Gìká, àma ki Mírì Yésu Krìsto ni Atá dré! Akódhi nda, àma ki Atá adrélépi àyi togó dóro tadhá àma dré dhi 'i, ìndì Gìká adrélépi àma ki togó tindrì lavúlé dhi 'i. ⁴ Adré àma ki togó tindrì àma ki kizà títi dhi i na, mà kòkitswáro kpà móndí àruka ki togó tindrì àyi ki kizà títi dhi i na, ngóro Gìká dré àma ki tàndi ki togó tindrìle dhi tíni. ⁵ Tàko ko, ngóro kizà Krìsto dré nyàle dhi ì dré adréle gàle àma léna bí dhi tíni dhi, Gìká adré kókpà àma ki togó tindrì lavúlé Krìsto sè. ⁶ Mà kàdré kizà nya dhi, mà adré nyàà mì kòkisúro togó tindrìma túmání lídrì kóná vèsè kólyá dhi be be dhi bvó. Gìká kàdré àma ki togó tindrì dhi, adré tindrìá kitswázó kókpà àmi ki togó tindrì, mì kàdréro togó tsi kizà títi mì dré adréle nyàle àmakya tíni dhi i sè. ⁷ Di mà adré mì bha Gìká véna àmi ki tà sè. Tàko ko, mà nì tàle dhi, ngóro mà dré adréle kizà nya túmání àmi ìbe dhi tíni dhi, mà ni kókpà togó tindrìma kisé túmání àmi ìbe dhi be.

⁸ Ama ki adrúpi i, mà adré leá mì kònì ngalè mà nya tá kizà bvò Asíyà àdhya na ngíni ya dhi. Kizà nda òò tá àma tà tándi ró, àma ki rinyí lavúzó gò, mà dré àma ki mì bhàma kitswázó adrílé dhi ni tayízó. ⁹ Ama léna dhi, sù ngóro à òò tá tà àma dri kitswálé dràdrà sè na tíni. Di, tà nda 'o tá ru kònìni, mà kàdréro mì bha àma ki tándi i dri ko, be ró dhi, Giká adrélépi móndí ki tingá dràdrà lésè dhi dri. ¹⁰ Akódhi nda apá àma dràdrà làsú be kònìni nda lésè nì. A ni go kpà àma ki apá nì. Mà adré di àma ki mì bha akódhi véna, kògòro adrélé àma ki apá. ¹¹ Ami ró dhi, mì adré kpà àma ki ledé, mì dré adrélé tà zi Giká tí àma dré dhi sè. Di àsà dhi, móndí zyandre dhi ki tà tani Giká dré dra 'òle àma dré dhi ki no, ì dré tà zìle akódhi tí àma dré dhi sè gò, ì dré àwoyà fèzo akódhi dré àma ki tà sè.

Pólò ladzá tà í dré tá kisùle 'òle dhi

¹² Tà mà dré adrézó drì bha kuru àsà dhi, tà kònìdhi 'i: Ama ki togó adré tadhá àma léna dhi, mà 'o tà bvò kònìdhi lé, lavulé dhi, àmi kòfalé, togó lólo wáyi angalépi Giká vélésè dhi sè dre. Mà 'o kònìni àma móndí ro dhi ki tógyá sè ko. Be ró dhi, mà 'o àmakya kònìni Giká ni togó tani bhàle àma rú dhi sè. ¹³ Ama ki wárágà i léna dhi, mà adré ngbà 'í tà mì dré kitswálé nàle ìndì nìle bwà dhi ki tisì àmi dré kòdhya. Di má adré mì bha, mì kòkitswáro tà kònìdhi ni ni dóro, ¹⁴ ngóro mì dré kidhólé nìle tsà dhi tíni: Kítú àma ki Mírì Yésu dré dra agòzo dhi tú dhi, mì ni kitswá drì bha kuru àma ki tà sè, ngóro mà dré dra drì bhàle kuru àmi ki tà sè dhi tíni.

¹⁵ Má dré tá àmi ki tà ka'ìle bàti dhi sè dhi, má kisù tá drìdrì dhi, má ni tá tsa àmi véna vésè be rì, mì kòkitswáro tá tà tani kisù vésè be rì ká. ¹⁶ Angyá ko, má lè tá tsàle àmi véna, má dré tá adrérà'a lile Màkèdóniyà na dhi 'á, má kònì agò Màkèdóniyà lésè dhi, má kògòro tódhyá àmi ki no gò, mì kòkitswáro áma ledé lile Yúdáyà na. ¹⁷ Di mì adré kisúá dhi, má dré tá adrérà'a tà kisù 'òle kònìni dhi 'á dhi, má kisù tá mána tà nda 'òle togó wáyi sè ko? Kó ngalè, mì adré kisúá dhi, má adré mána tà kisù 'òle ngóro móndyá bvò àdhya kya tíni, adrézó tàá «Áyíya» ìndì «Kóko» lókyá àlo sè dhi 'í?

¹⁸ Di, Giká nì tàle dhi, mà dré adrérà'a áyi kúlí longó àmi dré dhi 'á dhi, mà adré tàá «Áyíya» ìndì «Kóko» lókyá àlo sè ko dhi be. ¹⁹ Tàko ko, Yésu Krísto, Giká ni Mvágó, mà dré tà ni ni longózó tùmání Sílà ìbe ìndì Timótéyò be àmi dré dhi, adré ína tàá «Áyíya» ìndì «Kóko» lókyá àlo sè ko.* Be ró dhi, Krísto nda léna dhi, tà títi dhi i «Áyíya» 'i. ²⁰ Angyá ko, Giká adré tà títi í dré lazilé dhi ki 'o kitswálé títi Krísto na. Di Krísto nda sè dhi, mà adré tàá «Kàdré kònìni», adrézó Giká ni rú bha kùle. ²¹ Giká nda adré àma ki 'o adrélé àma ki totó tātā tùmání àmi ìbe Krísto na dhi nì. Tàko ko, akódhi zì tá àma, ²² àngì lwàzo àma rú tadházóá dhi, àma móndyá ína 'i káyà dhi. Dré Tírì Lólo bhàzo àma ki togó na, ngóro ngádrì adrélépi tadhá dhi, í ni tà títi í dré lazilé dhi ki afè àma dré dhi tíni.

²³ Giká nì dóro tàle dhi, tà má dré adrélé tàle kònìdhi tà bàti 'i káyà dhi. Má kàdré kinzò ta dhi, akódhi kòbhà tà má dri. Má gò tá tsàle tódhyá àmi véna Kòrítò na ko, má kápáro àmi kúlí má dré tá adrélé 'òle tàle àmi dri dhi i lésè. ²⁴ Mà adré òpì le nyàle àmi dri àmi ki tà ka'ìka'ì ni tà sè ko. Be ró dhi, mà adré àmakya àzì 'o tùmání àmi ìbe, mì kàdréro gàle arí sè bí. Tàko ko, mì adré àmi ki totó tātā àmi ki tándi ki tà ka'ìka'ì sè.

2

¹ Di má nò tá dóro ni, má dré gòle tsàle àmi véna ko dhi, má kògòro kizà fe àmi dré ko. ² Tàko ko, má kàdré kizà fe àmi dré dhi, àdhi ni go arí fe má dré dhi nì, kàdré

* **1:19** 1:19 Giká ni Kúlí tisìle Gírìkì ti sè dhi léna dhi, à adré rú «Silùwánò» kisù kònwa. Rú nda tá rú àzya Sílà dré dhi 'i.

àmi má dré kizà fèzo àmi dré dhi 'i ko dhi? ³ Di má tisì tá wáràgà àmi dré ngóro má dré tá tisìle dhi tìni, má kònì dra tsa àmi véna dhi, má kòkisúró kizà móndyá tá kitswábhá arí fe má dré dhi i véna ko. Má ka'í tá dhi, má kàdré arí íbe dhi, àmi títí mì nì kókpà adré arí íbe. ⁴ Di má tisì tá wáràgà nda àmi dré togó lanzi gàlepi kizà sè bí dhi be, ìndì m̀ndra íbe bí. Má tisì tá kònìni kitswázó kizà fe àmi dré dhi bvó ko, be ró dhi, mì kònìró áma lèle kàdrì àmi véna dhi be dhi bvó.

Dhya tàkonzì 'òlepi dhi ni tàkonzì trìma

⁵ Dhya àlo kòfè kizà dhi, akódhi nda fè kizà ngbà 'í má dré ko. Be ró dhi, fè kizà nda àmi títí dhi i dré, kó ngalè m̀ndí bí àmi kòfalé dhi i dré. (Má lè tà nda ni kitélé ko.) ⁶ Tà m̀ndí bí àmi kòfalé dhi i dré òle dhya nda dri dhi kitswá akódhi dré dre. ⁷ Di nyànomvá dhi, adré leá dhi, mì kòtrì akódhi ni tàkonzì, akódhi ni togó tindrìzo, akódhi ni togó nda kònjòró kizà dré ònò ko. ⁸ Má adré di àmi ki kodzó, mì kògòró tódhyá àmi ki lèle tadhá akódhi dré.

⁹ Má tisì tá wáràgà nda àmi ki tabhìzo, nìzoá ngalè mì adré áma kúlí ka'í 'òle tà títí i sè 'í yà dhi. ¹⁰ M̀ kàdré dhya àlo ni tàkonzì tri dhi, má adré kókpà akódhi nda ni tàkonzì tri. Má kàdré tàkonzì tri dhi, tàkonzì kitswálé trìle dhi kàdré be dhi, má adré tría Krísto kandrá àmi ki tà sè, ¹¹ Sàtánà kòkisúró láti áma ki litìzó dhi ko dhi bvó. Tàko ko, mà nì tà akódhi nda dré adréle 'òle áma ki tabhìzo litìlé dhi i be.

Pólò ni togó lanzi Trówà na

¹² Má dré tá lizo Krísto ni Rúbí Tani longó Trówà na dhi, Mírì nzì tá láti dra má dré àzì nda ni 'òzo. ¹³ Di, tágba kònìni dhi, áma togó lanzi tá ina, má dré áma adrúpi Tító ni kisúlé kònàle ko dhi sè. Asà dhi, má dré lazìzó m̀ndyá kònàle dhi i tí gò, lizo bvò M̀kèdòníyà àdhya na.

Ama ngóro tàdzì dóro Krísto àdhya tìni

¹⁴ Di, mà kàdré àwoyà fe Giká dré! Tàko ko, akódhi adré ngbú adréle áma ki tidrì, ngóro m̀ndí i dré 'òle lavúlé Krísto na dhi i tìni. Ama sè dhi, adré kpà Krísto ni 'o m̀ndí i dré nìle àrà títí i 'àsè, ngóro tàdzì dóro adrélepi ngùle m̀ndí i kòfalé dhi tìni. ¹⁵ Angyá ko, áma ngóro tàdzì dóro Krísto dré fèle Giká dré, adrélepi ngùle m̀ndyá adrébhá lèle lídrì kisú dhi i kòfalé, túmání m̀ndyá adrébhá lèle dràdrà kisú dhi íbe dhi tìni. ¹⁶ Ayi adrébhá lèle dràdrà kisú nda i dré dhi, áma tàdzì dràdrà àdhya tìni. Di, àyi adrébhá lèle lídrì kisú nda i dré dhi, áma àmakya tàdzì lídrì àdhya tìni. Di àdhi ni kitswá tà nda sè nì? ¹⁷ Ama ró dhi, mà adré Giká ni kúlí lagí làfa sè ngóro m̀ndí àruka bí dhi kya tìni ko. Be ró dhi, Krísto na dhi, mà adré àmakya kúlí nda ni longó togó wáyi sè Giká kandrá, Giká dré áma ki mùle tà nda ni 'o nì dhi sè.

3

Ama ngóro wáràgà Krísto dré tisìle m̀ndí ki togó na dhi tìni

¹ Mà adré gòle véle áma ki tàndi ki tà dóro ta kòdhya? Adré tsì leá dhi, mà kàdré áma ki tà dóro ki tisì wáràgà na fèle àmi dré yà, kó ngalè mà kàdré àmi ki lizì áma ki tà dóro ki tisì wáràgà na yà dhi, ngóro m̀ndí àruka i dré adréle 'òle dhi tìni? ² Àmi ki tàndi i wáràgà àmakya tisìle áma ki togó na, m̀ndyá títí dhi i dré adréle nàle ìndì nìle dhi 'i. ³ Bàti, mì adré tadhá ngádra 'á dhi, àmi wáràgà Krísto dré tisìle áma ki àzì sè dhi 'i. Akódhi tisì wáràgà nda wáràgà sú sè ko. Be ró dhi, tisì Tírì Giká lídrì ro dhi àdhya sè. Tisì kpà wáràgà nda kírà dri ko. Be ró dhi, tisì m̀ndí ki togó na.

Ama Giká ni àzì 'obhá tà tídhí dré bhàle ru yìzo m̀ndí íbe dhi ni tà sè dhi 'i

⁴ Mà adré tà nda kòdhi ki ka'í bàti Krísto sè Giká kandrá. ⁵ Di, mà adré áma ki no ngóro m̀ndí kitswábhá tà 'o àyi ki tàndi ki r̀nyí sè bwà dhi i ró ko. Be ró dhi, Giká

adré ína àma ki 'o kitswálé tíí dhi nì. ⁶ Akódhi 'o àma kitswálé tíí, adrélé áyi àzí 'obhá tà tídhí í dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi nì tà sè dhi i ró. Tà tídhí dré bhàle nda angá tátírítrí kúlí tisìle dhi lésè ko. Be ró dhi, angá ína Tírí Lólo vélésè. Tàko ko, tátírítrí kúlí tisìle nda adré móndí ki 'o todràle. Di, Tírí nda adré ína móndí ki 'o adrílé.

⁷ Tágba tátírítrí kúlí tisìle wárágà pá sè kírà i dri dhi dré tá adrézó dràdrà fe dhi, Gíká 'o tá tátírítrí kúlí nda adrélé mìlanzìlanzì ro, Isèrelè ànzì ì kòkitswáró Mósè ni mibhalé no bwà ko lagulagu ni nì tà sè, tágba lagulagu nda dré tá adrézó akílé akíakí dhi.

⁸ Kàdré kònìni dhi, tà tídhí angálépi Tírí Lólo vélésè nda ni adré di véle mìlanzìlanzì ro lavúlé! ⁹ Tà àku adrélépi tá tà bha móndí i dri nda kàdré tá mìlanzìlanzì ro dhi, tà tídhí adrélépi móndí ki bha gyàgya Gíká kandrà nda véle mìlanzìlanzì ro lavúlé!

¹⁰ Tàko ko, tà àku adrélépi tá mìlanzìlanzì ro nda gò véle adrélé mìlanzìlanzì ro ko, tà tídhí nda ni mìlanzìlanzì dré àku ni nì lavúlé dhi sè. ¹¹ Tà àku adrélépi tá akílé nda kàdré tá mìlanzìlanzì ro dhi, tà tídhí adrélépi kóná vésè kólyá nda véle mìlanzìlanzì ro lavúlé!

¹² Di mà dré adrélé mì bha tà nda kòdhi dri dhi sè dhi, mà adré tà tíí dhi ki 'o tawà sè. ¹³ Ama ngóro Mósè adrélépi tá áyi mibhalé zu kítá sè, Isèrelè ànzì ì kònòro lagulagu ni adrélépi tá akílé dhi ko dhi tìni ko. ¹⁴ Di, Isèrelè ànzì nda ki tà kisùkisù tá ína tìnimvá na. Tàko ko, atsálé ándrò kònìdhi dhi, ì dré adrérà'a tà àku Gíká dré tá bhàle ru yìzo móndí íbe dhi nì kúlí na dhi 'á dhi, kítá àlo nda adré rè dhu àyi ki tà kisùkisù zu. A kitswá ngbà 'í kítá nda ni tìngá Krísto ni ka'ima sè. ¹⁵ Bàti, atsálé ándrò kònìdhi dhi, ì kàdré Mósè ni tátírítrí kúlí na dhi, kítá nda adré rè dhu àyi ki tà kisùkisù zu. ¹⁶ Di, dhya àlo kàdré áyi togó adzá Mírì véle dhi, à adré kítá nda ni tìngá.

¹⁷ Mírì nda Tírí 'i. Arà Mírì ni Tírí dré adrézó dhi 'á dhi, tà adrézó móndí ki trì dhi be. ¹⁸ Ama tíí kítá nda ni tìngázó àma ki mibhalé 'ásè dhi i, mà adré Mírì ni mìlanzìlanzì tadhá, ngóro tàlàtálà dré adrélé ngá líndrì tadhá dhi tìni. Di Mírì adré àma ki ladzá atsálé áyi tàndì tìni gò, mà dré adrézó akódhi ni mìlanzìlanzì tadhá adrézó lìle ába drìdrì. Kòdhi tà Mírì adrélépi Tírí 'i nda dré adrélé 'òle nì dhi 'i.

4

Ngá làgí kyàkyà lìdrì rùle kìnì sè dhi i léna dhi

¹ Di àsà dhi, Gíká dré àzí nda ni bhàle àma drígá áyi togó dóro sè dhi sè dhi, mà adré àma ki togó tayí adrélé lanzìle ko. ² Be ró dhi, mà gà àmakya tà lùzu ró ìndì kanyò ro dhi ki 'òma rè. Mà adré tà 'o túrúpfú sè ko, adrézó kpà Gíká ni kúlí ladzá atsálé kinzò ro ko. Be ró dhi, mà adré àmakya tà bàti tadhá ngádra 'á, adrézó àma ki tàndì ki tà tadhá móndyá tíí dhi i dré kitswálé tabhìle àyi ki togó na Gíká kandrà.

³ Di, Rúbí Tani mà dré adrélé longólé dhi kàdré ína lùzu ró dhi, adré ngbà 'í lùzu ró móndyá adrèbhá lìle dràdrà kisú dhi i dré. ⁴ Angyá ko, gíká bvò kòndì àdhya 'o móndyá ka'ibhá ko dhi ki tà kisùkisù atsálé tìnimvá ro, ì kòkitswáró ngádra Rúbí Tani àdhya ni no bwà ko.* Rúbí Tani nda adré Krísto, adrélépi Gíká ni líndrì 'i dhi ni mìlanzìlanzì tadhá kòdhya. ⁵ Tàko ko, mà adré àma ki tàndì ki tà longó kòdhya ko. Be ró dhi, mà adré Yésu Krísto ni tà longó kòdhya, adrézó tadhá dhi, akódhi Mírì 'i, ìndì àma, àmi ki màràbà Yésu ni tà sè dhi 'i. ⁶ Tàko ko, Gíká tà tá dhi: «Ngádra kàdré kòle tìnimvá na!»† Di Gíká nda 'o áyi ngádra kòle ngá kazá àma ki togó na dhi nì, mà kònìró áyi mìlanzìlanzì adrélépi lagúlé Krísto ni mibhalé 'á dhi be dhi bvò.

⁷ Di, àma àmakya ngá làgí kyàkyà nda íbe àma léna, tágba mà kàdré ngóro lìdrì rùle kìnì sè dhi i tìni yà dhi, tadházóá dhi, rìnyì kàdrì lavúlé nda angá ína Gíká vélésè, àma vélésè ko. ⁸ Mà adré kizà nya láti tíí i sè, di, kizà nda lavú ína àma ko. Ama ki

* 4:4 4:4 «Gíká bvò kòndì àdhya» kònìdhi Sàtánà 'i. † 4:6 4:6 A kònò Kidhoma 1:3.

drì adré abílé, di, tà nda kizá ína àma ki tà ka'ika'í ko. ⁹ A adré àma ki mì pfo, di, Gíká tayí ína àma ko. A adré àma ki abhé kìnì mi, di, mà drà àmakya ko. ¹⁰ Mà adré ngbú adrélé Yésu ni dràdrà todó àma rú, à kàdréro kókpà Yésu ni lídrì no àma rú be dhi bvó. ¹¹ Tàko ko, à adré ngbú àma adrèbhá lídrì ro dhi ki lefè adrélé dràdrà mìle Yésu ni tà sè, à kàdréro kókpà Yésu ni lídrì no àma ki rúbhá adrélépi dràle dràdrà dhi rú. ¹² Di ásà dhi, àma ngbú ànyi dràdrà mìle, mì kàdréro lídrì íbe be dhi bvó.

¹³ Gíká ni Kúlí adré tàá dhi: «Má ka'í dre. Asà dhi, má dré tà tàzo.»‡ Tà ka'ika'í làsú be kònìni nda sè dhi, mà adré kpà Gíká ni ka'í gò, adrézó tà ta. ¹⁴ Tàko ko, mà nì tàle dhi, Gíká Mírì Yésu ni tingálépi dràdrà lésè dhi ni kókpà àma ki tingá dràdrà lésè túmání Yésu be gò, àma ki 'òzo pfole àmi íbe í kandrá dhi be. ¹⁵ Tà títi mà dré adrélé mvòle dhi i, mà adré mvòá àmi ki tà sè, Gíká ni togó tani kòtsaró móndí zyandre lavúlé dhi i véna gò, àyi ki 'o adrélé àwoyà ta akódhi dré, adrézó akódhi ni rú bha kùle.

¹⁶ Asà dhi, mà adré àma ki togó tayí adrélé lanzile ko. Tágba àma ki rúbhá dré adrézó ñwàle ñwanwà dhi, Gíká adré àma ki togó 'o atsálé tídhí ro kítú àlo àlo títi i sè. ¹⁷ Tàko ko, kizà tsàtsà mà dré adrélé nyàle lókyá tsà sè kòdhi i adré àma ki 'o kitswálé mìlanzilanzì kàdrì kizà nda ki lavúlépi ìndì adrélépi kóná vèsè kólyá dhi ni kisú. ¹⁸ Di mà adré mì bha ngá kitswálé nòle mì sè dhi i dri ko. Be ró dhi, mà adré àmakya mì bha tà kitswálé nòle mì sè bwà ko dhi i dri. Angyá ko, ngá kitswálé nòle mì sè dhi i adré ngbà 'í gile lókyá tsà sè. Di, tà kitswálé nòle mì sè bwà ko dhi i adré àyikya gile kóná vèsè kólyá.

5

Ama ki rúbhá bhù àdhya ni asoma

¹ Mà nì tàle dhi, àma ki rúbhá bvò àdhya adrélépi ngóro wémà tíni kònìdhi kòdrà dhi, mà nì dzó àzya dra adrélépi kóná vèsè kólyá dhi ni kisú Gíká véna bhù na dhi be. Dzó nda dzó móndí i dré síle nì dhi 'i ko. Be ró dhi, dzó nda dzó Gíká dré síle nì dhi 'i. ² Nyànomvá dhi, mà adré tongólé lovó sè, adrézó àma ki rúbhá bhù àdhya nda ni le asólé àma rú. ³ Angyá ko, mà kònì dra rúbhá nda ni asó dhi, mà kitswá adrélé bvólíli ro ko. ⁴ Bàti, mà dré adrèrà'a rúbhá bvò àdhya kònìdhi na dhi, mà adré tongólé, adrézó ngá lanzì todó. Kòdhi adré leá ko tàle dhi, mà adré rúbhá bvò àdhya kònìdhi ni le tayílé dhi. Di, mà adré àmakya rúbhá bhù àdhya nda ni le asólé kòdhya, kitswálé rúbhá dràdrà àdhya kònìdhi kòladzàro ru atsálé rúbhá lídrì àdhya ró be dhi bvó. ⁵ Gíká zì àma tà nda kòdhi ni kisú dhi ni gò, dré Tirí Lólo afèzo àma dré, ngóro ngàdrì adrélépi tadhá dhi, í nì tà títi í dré lazílé dhi ki afè àma dré dhi tíni.

⁶ Di ásà dhi, àma ki togó adré ngbú gàle àma ki tà ka'ile dhi sè bí. Mà nì kpà tàle dhi, mà dré adrèrà'a rúbhá kònìdhi na dhi 'á dhi, àma vwàvwà ro Mírì ni bhà rúsè dhi be. ⁷ Tàko ko, mà adré atsílé àma ki tà ka'ika'í sè. Mà adré atsílé ngá mà dré kitswálé nòle mì sè dhi i sè ko. ⁸ Bàti, mà adré gàle àma ki tà ka'ile dhi sè bí. Di àma mìlésè dhi, dóro ni tá mà dré rúbhá kònìdhi ni tayílé gò, lizo adrélé Mírì bhàna dhi. ⁹ Di, mà adré tà títi dhi ki 'o adrézó Gíká ni togó 'o kinílé, gba mà kàdré rúbhá kònìdhi na yà, kó ngalè mà kòtayí rúbhá nda yà dhi. ¹⁰ Tàko ko, adré leá dhi, àma títi mà kòpfò Krísto kandrá, kòtáro àma ki tàbvó, mà kòkisúro tà kitswálépi tà mà dré 'òle rúbhá na dhi i sè dhi, gba tà nda i kàdré tà dóro 'i yà, kó ngalè tà kònzi 'i yà dhi.

Gíká amú àma tódhyá í be Krísto sè

¹¹ Di mà dré Mírì ni ròma nìle be dhi sè dhi, mà adré móndí ki togó asé akódhi ni ka'í. Gíká nì ína àma ki tà dóro. Má adré kisúá dhi, mì nì kókpà àma ki tà dóro.

‡ 4:13 4:13 A kònò Longó i 116:10.

12 Mà lè gòlè àma ki tãndi ki tà dóro ta àmi dré ko. Be ró dhi, mà adrè àmakya láti fe àmi dré adrézó drĩ bha kuru àma ki tà sè, mì kòkìtswáró kúlí logó mónnyá adrèbhá drĩ bha kuru ngá adrélé nòlè mì sè dhi ki tà sè dhi i tí. Bàti, àyi nda i adrè drĩ bha kuru tà móndí ki togó na dhi ki tà sè ko. 13 Mà kàdré tà 'o ngóro móndí azaaza kya tíni dhi, mà adrè 'oá Gíká dré. Mà kàdré kó tà 'o tà kisùkisù be dóro dhi, mà adrè 'oá àmi dré. 14 Tàko ko, Krísto ni lèlè adrè àma ki fe adrélé tà 'o dhi nì. Angyá ko, mà dré ka'ile Krísto drà mónnyá títi dhi ki tà sè dre dhi sè dhi, mà ka'í kókpà tàlè dhi, mónnyá títi dhi i todrà túmání akódhi be dre. 15 Dì akódhi drà mónnyá títi dhi ki tà sè, kitswálé mónnyá adrèbhá lídrì ro dhi i kògòro adrélé tà 'o àyi ki tãndi i dré ko, be ró dhi, i kàdré ró tà 'o akódhi dràlèpi gò ngalè dràdrà 'àsè àyi dré nda dré.

16 Dì kidhólé nyànomvá dhi, mà adrè dhya àlo no, ngóro mónnyá bvò àdhyà i dré adrélé nòlè dhi tíni ko. Tágba atú dhi, mà dré tá Krísto ni nòzo kònìni dhi, mà adrè gòlè vélé akódhi ni no kònìni ko. 17 Dì dhya àlo kàdré Krísto na dhi, akódhi nda móndí Gíká dré bhàlè tódhyá adrélé móndí tídhí ro dhi 'i. Tà àku i akí dre. Mì nò rè ká! Tà títi dhi i atsá tà tídhí ro dre! 18 Tà títi nda kòdhi i angá Gíká vélésè. Akódhi nda amú àma tódhyá í be Krísto sè gò, àzì adrézó móndí ki adrì ru amú tódhyá í be dhi ni bhàzo àma drígá. 19 Tàko ko, Gíká adrè mónnyá títi bvò àdhyà ki amú tódhyá í be Krísto na gò, adrézó vélé àyi ki tàkonzì ki tà bha àyi dri ko. Dì fè rúbì ru amuma tódhyá nda àdhyà àma dré, mà kàdré ró longóá móndí i dré be dhi bvò.

20 Dì ásà dhi, àma dhya adrèbhá Krísto ni tà longó akódhi ni rú sè dhi 'i. Gíká ni tãndi adrè móndí ki azì àma tí dhi nì. Mà adrè dhi àmi ki ti lizì Krísto ni rú sè: Mì kòtayí àmi Gíká dré amulé tódhyá í be dhi wà! 21 Tàko ko, Gíká bhà Krísto adrélèpi tá tàkonzì àko nda atsálé tàkonzì ro àma ki tà sè, mà kàtsáro mónnyá í dré bhàlè gyàgya Krísto na dhi i ró be dhi bvò.

6

1 Ama Gíká ni àzìàmú ró dhi i, mà adrè àmi ki kodzó, mì kònòró Gíká ni togó tani mì dré kisulé dhi tà tàko ró ko. 2 Tàko ko, Gíká adrè tàà dhi:

«Lókyá àma togó tani tadházó dhi sè dhi, má yi tá mi.

Kítú móndí ki tidrízó dhi sè dhi, má ledé tá mi.»*

Dì mì yi rè ká! Nyànomvá kònìdhi, lókyá Gíká dré adrézó àyi togó tani tadhá dhi 'i. Àndrò kònìdhi, kítú Gíká dré adrézó móndí ki tidrí dhi 'i.

Kizà Pólò dré nyàlè, ìndì tà dré 'òlè Gíká ni àzì sè dhi i

3 Mà adrè tà kitswábhá móndí ki 'o ledhélé tàkonzì na dhi ki 'o ko, à kòkìtswáró tà ta kònzi àzì Gíká dré bhàlè àma drígá dhi rú ko. 4 Be ró dhi, mà adrè àma ki tadhá Gíká ni màrábà i ró tà títi i sè: Mà adrè àma ki togó tsi kizà títi mà dré adrélé nyàlè dhi i na, ìndì tà kòkòróko adrèbhá atsálé àma rú dhi i na. 5 Lókyá àruka i sè dhi, à tswà àma, àma ki lebhézó bãdzó na. A kodzó móndí i ligilé àma rú. Mà 'o àzì kòkòróko landèzo. Mà ko ayí ko, kó ngalè mà ayí tàbirì sè. 6 Mà adrè àmakya tà 'o togó lólo sè, tà nìni sè, togó vwàvwà sè, togó dóro sè, Tirì Lólo ni rìnyí sè, ìndì lèlè túrúpfú àko dhi sè. 7 Mà adrè tà bàti ta, adrézó tà 'o Gíká ni rìnyí sè. Mà adrè àdzú ngá ki ru àma ki dríágó lésè ìndì àma ki lídzì lésè, adrézó tà gyàgya 'o ásà.† 8 Mà adrè Gíká ni tà 'o, gba à kàdré àma ki lindrì bha yà, kó ngalè à kàdré kanyò fe àma dré yà dhi, gba à kàdré àma ki rú ta dóro yà, kó ngalè à kàdré àma ki rú ta kònzi yà dhi. A adrè àma ki zi móndí ki litíbhá i ró, tákò mà adrè àmakya tà bàti ta. 9 A adrè àma ki no ngóro móndí nìlè ko dhi i ró, tákò móndí bí dhi i nì àma be. A adrè àma ki no

* 6:2 6:2 A kònò Esáyà 49:8. † 6:7 6:7 «Àdzú ngá rùlè dríágó lésè» kònì i, àdzú ngá adrézó kàribhá ki lavú ásà dhi 'i. «Àdzú ngá rùlè lídzì lésè» kònì i, àdzú ngá adrézó sùlè dhyà rú dhi 'i.

ngóro mómí dràdrà m̀ile dhi i ró, tákò àma rè dhu lídrì íbe. A adré tà ño àma dri, di, à p̄fu ína àma dràle ko. ¹⁰ A adré kizà fe àma dré, di, mà adré àmakya lenzélé. A adré àma ki no lemerèbhá ro, di, mà adré àmakya mómí bí dhi ki 'o atsálé ngábhá ro. A adré àma ki no ngá àko na t́nì, di, àma àmakya ngá títi dhi íbe.

¹¹ Ami Kòrítòbhá ni i, mà tà tà àmi dré ngádra 'á. Mà tadhá àma ki togó dóro àmi dré dre. ¹² Mà gà àma ki lèle tadhama àmi dré ko. Di, mì gà àmikya àmi ki lèle tadhama àma dré dre. ¹³ Má adré tà kònìdhi ni ta àmi dré ngóro áma ànzi i dré dhi t́nì: Mì kàdré àmi ki togó dóro tadhá àma dré wà, ngóro mà dré adréle àmakya ni tadhá àmi dré dhi t́nì!

Ru amuma mómíyá ka'ìbhá ko dhi íbe ko dhi

¹⁴ Lè mì kàdré ru amú mómíyá ka'ìbhá ko dhi íbe ko. Tàko ko, tà gyágya ni kitswá tsì ru su tà kònzi be bwà? Ngádra ni kitswá tsì ru amú t́nìmvá be bwà? ¹⁵ Krísto ni kitswá tsì ru yi Dzáborò be bwà? Di mómí Yésu ni ka'ilepi dhi ni kitswá ru su mómí ka'ilepi ko dhi be nǵninǵnì ró? ¹⁶ Gíká ni tépelò ni kitswá tsì ru yi gíká tàko íbe bwà? Tàko ko, àma Gíká lídrì ro dhi ni tépelò 'i. Ngóro Gíká ni tándi dré tàle dhi t́nì:

«Má ni adré àyi kòfalé,
adréle atsílé t́mání àyi íbe.
Má ni adré àyi ki Gíká ro,
ì ni àyikya adré áma mómíyá i ró.‡

¹⁷ Di Mírì adré tàá dhi:
Mì kàpfò àyi kòfalésè,
àmi ki bha adréle twá àyi rúsè.
Mì kòtabè ngá àlo ndì ró dhi ko gò,
má kòka'ìró àmi. §

¹⁸ Mírì rìnyí líyí ro dhi adré tàá dhi:

Má ni adré àmi ki Atá ro,
mì ni àmikya adré áma ànziàgo i ró, ìndì áma ànzitòkó i ró.»*

7

¹ Ama arúpi má dré lèle tò ni i, mà dré adréle tà Gíká dré lazíle nda íbe dhi sè dhi, lè mà kòtemvé àma tà títi kitswábhá àma ki 'o atsálé ndì ró rúbhá na, ìndì togó na dhi i sè. Mà kàdré kpà àma ki fe adréle lólo kitswále títi Gíká mìlésè, akódhi ni ròma na.

Pólò ni arí Kòrítòbhá ki tà sè dhi

² Mì kòka'ì àma dòle àmi ki togó na wà! Mà 'o àmakya dhya àlo kònzi ko. Mà kizá dhya àlo ni tà ka'ika'ì ko. Mà líti dhya àlo ngá kisúzó drígàsà dhi ko. ³ Má adré tà kòdhi ki ta kitswázó tà bha àmi dri ko. Tàko ko, ngóro má dré tàle àmi dré dre dhi t́nì dhi, àmi ki tà àma ki togó na. Mà ka'ì kpà adréle t́mání àmi íbe, kàdré lídrì na yà, kó ngalè dràdrà na yà dhi. ⁴ Má adré àmi ki tà ka'ì tà bàti ró, adrézó drì bha kuru àmi ki tà sè. Di áma togó andrì gò, má dré adrézó gàle arí sè bí, tágba mà dré adrézó kizà nya lavúlé dhi.

⁵ Tàko ko, mà dré tá atsázó Màkèdóníyà 'a dhi, mà kisú tá lókyá lovózó dhi àlomvá ko. A fè tá kizà àma dré láti títi i sè. Ama tá lawà íbe àma rú, adrézó kpà tirì íbe àma léna. ⁶ Di, Gíká adrélépi mómí kizà ro dhi ki togó tindrì dhi, tindrì ína àma ki togó Títò ni atsama sè. ⁷ Di, ngbà 'í akódhi ni atsama sè ko, tindrì kpà àma ki togó, àmi

‡ **6:16** 6:16 A kònò Lèvítikè 26:12; Yèrèmyà 32:38; Ezèkyèlè 37:27. § **6:17** 6:17 A kònò Esáyà 52:11; Ezèkyèlè 20:34, 41. * **6:18** 6:18 A kònò 2 Sàmùwèlè 7:14; Esáyà 43:6.

ki tándi mì dré tá kpà akódhi ni togó tindrìle dhi sè. Tàko ko, akódhi tití tá àma dré, àmi ki lovó áma nòzo dhi ni tà, àmi ki kizà tà ru 'òlepi dhi sè dhi ni tà, ìndì àmi ki togó àtsi ró áma tà sè dhi ni tà. Di áma togó dré gòzo véle gàle arí sè wáláká ni ni lavú.

⁸ Tágba má dré tá kizà fèzo àmi dré áma wárágà sè dhi, áma togó ína kizà ro tà nda sè ko. Tà bàti ró dhi, áma togó tá kizà ro, lókyá má dré yìzoá tàle dhi, wárágà nda fè tá kizà àmi dré, tágba dré tá adrézó ngbà 'í lókyá tsà sè dhi. ⁹ Di, nyànomvá dhi, má adré mána lenzélé. Má adré lenzélé àmi ki kizà nda sè ko, be ró dhi, àmi ki kizà nda dré àmi ki 'òle togó ladzá dhi sè. Tàko ko, mì atsa tá àmikya kizà ro ngóro Giká dré tá lèle dhi tìni. Asà dhi, mà 'o àmi kònzì àlomvá ko. ¹⁰ Angyá ko, à kàdré kizà ro ngóro Giká dré adréle lèle dhi tìni dhi, kizà nda adré dhyá ki 'o togó ladzá, à kàdríró be dhi bvó. Di kizà làsú be kònzì nda kitswá gile dhyá léna bwà ko. Di, kizà bvò kòndi àdhyà adré ína dhyá ki dri lèle dràdrà na. ¹¹ Mì nò rè ngalè kizà mì dré nyàle ngóro Giká dré tá lèle dhi tìni nda 'o tà dóro àmi léna ngíni ya dhi ká! Kizà nda 'o àmi ki togó atsálé àtsi ró adréle tà 'o lovó sè, adréle àmi ki tàrá ga, adréle tàkonzì ga, adréle ngá ro, adréle lovó íbe áma nòzo, ìndì adréle gànzi ró tà ño gyàgya dhyà tàkonzì 'òlepi dhi dri. Di látì títì nda i sè dhi, mì tadhá ngádra 'á dhi, àmi tà àko àmi rú tà nda sè dhi dre. ¹² Má tisì tá wárágà nda àmi dré, dhyà tà kònzì 'òlepi nda ni tà sè ko, ìndì dhyà tà kònzì nda ni 'òzo rúá dhi ni tà sè ko. Be ró dhi, má tisì mána wárágà nda, mì kònzì ngádra 'á Giká kandrà dhi, àmi àtsi ró àma ki tà sè ngíni ya dhi. ¹³ Tà nda kòdhi i sè dhi, Giká tindrì àma ki togó dre.

Túmání àma ki togó tindrìma nda be dhi, mà lenzé tá lavúle, mà dré nòle ngalè mì fè tá arí Títò dré ngíni ya dhi sè. Tàko ko, mì 'o akódhi ni togó atsálé kìdrìkìdri dre. ¹⁴ Atú dhi, má tà tá akódhi dré àmi ki tà, áma drì bhàzo kuru ásà gò, mì dré kanyò fèzo má dré ko. Ngóro tà títì má dré tàle àmi dré dhi ì dré adréle tà bàti 'i dhi tìni dhi, àmi ki tà títì má dré tàle drì be kuru Títò kandrà dhi i tá kókpà tà bàti 'i. ¹⁵ Nyànomvá dhi, akódhi ni lèle àmi véna dhi atsa véle kàdrì wáláká ni ni lavú, dré adrérà 'a kisúá dhi, mì ka'í tá àma ki kúlí 'òle, ìndì mì ka'í tá i dòle àmi véna ngá ròma sè ìndì togó yàyà sè ngíni ya dhi 'á. ¹⁶ Má adré di lenzélé, má dré kitswále àmi ki ka'í tà títì i sè dhi sè.

8

Pólò kodzó Kòrìtòbhá i ngá lokó fèle mómndí ka'ìbhá àruka i dré

¹ Áma adrúpi i, má adré leá dhi, mì kònzì tà Giká dré 'òle áyi togó tani sè Ekèlézyà Màkèdóniyà le dhi i 'ásè dhi be. ² Tágba kizà kàdrì dré tá adrézó mómndyá ka'ìbhá nda ki tabhì lavúle dhi, àyi ki arí kàdrì túmánì àyi ki lemerè be dhi i 'o tá àyi ki togó atsálé àtsi ró ngá fe mómndí àruka i dré. ³ Má adré tà bàti ta àmi dré: Ì fè ngá ì dré kitswále fèle bwà dhi i títì. Bàti, ì fè ngá nda i àyi ki rìnyí lavú byá. Ayi ki tándi ì kisù tá tà nda 'òle drìdrì gò, ⁴ ì dré àma ki ti lizízó tà tándi ró, mà kòfèró látì àyi dré drígá bhàzo túmánì mómndí àruka íbe, ngá fe mómndyá ka'ìbhá Yèrúsalémà na dhi i dré.* ⁵ Di tà ì dré 'òle nda lavú tà mà dré tá kisùle dhi byá. Tàko ko, ì fè tá rè zyà àyi ki tándi i Mírì dré 'íká gò, ì dré àyi ki fèzo àma dré ndò, ngóro Giká dré tá lèle dhi tìni.

⁶ Di ásà dhi, mà lizí Títò ni ti, kògòro àmi véna àmi ki kodzó tà dóro mì dré tá kìdhólé 'òle dhi ni 'o kitswále títì be dhi bvó. Tàko ko, akódhi nda kìdhó tá àmi ki kodzólé drìdrì, mì kòlokóro ngá fèle mómndí àruka i dré dhi ni. ⁷ Ngóro mì dré adréle tà dóro 'o lavúle àmi ki tà ka'ika'í sè, àmi ki kúlí i sè, àmi ki tà nìnzì sè, àmi ki togó àtsi ró dhi sè, ìndì àmi ki lèle àma véle dhi sè dhi tìni dhi, mì kò'o kókpà tà dóro nda kòdhi, ngá fèzo mómndí àruka i dré àmi ki togó wáyi sè.

* 8:4 8:4 A kònò Rómà 15:26.

⁸ Kòdhi má adré tòlí bha àmi dri ko. Be ró dhi, má adré mána àmi ki lèle tabhì mómndí àruka togó íbe àtsi ró dhi kya rú, nìzoá ngalè àmi ki lèle nda lèle bàti 'i yà dhi. ⁹ Tàko ko, mì nì tà àma ki Mírì Yésu Krísto dré 'òle áyi togó tani sè dhi be. Tágba dré tá adrézó ngá líyí ro dhi, 'o i atsálé lemerè ro àmi ki tà sè, mì kàtsáró ngábhá i ró akódhi nì lemerè sè.

¹⁰ Dì má adré àmi ki drì ta àmi ki ledézó kònini: Kóná lavúlépi dhi sè dhi, àmi tá mómndyá tà nda nì lebhá 'òle drìdrì dhi 'i. Ami tá kókpà mómndyá kidhóbhá ngá lokó kitswálé fèle mómndí àruka i dré drìdrì dhi 'i. ¹¹ Dì nyànomvá dhi, mì kò'o tà nda kitswálé títi, ngóro mì dré tá tà nda nì lèle 'òle togó wáyi sè dhi tíni. Mì kòfè ngá nda i ngóro mì dré kitswálé fèle bwà dhi tíni. ¹² Tàko ko, dhya àlo kàdré ngá le fèle togó wáyi sè gò, dré adrézó fèa ngóro dré kitswálé fèle bwà dhi tíni dhi, Gíká adré ngá nda ni ka'ì. Angyá ko, Gíká adré ngá dhya nda dré adrézó ába dhi nì no kòdhyà. Adré ngá akódhi dré adrézó ába ko dhi nì no kòdhyà ko.

¹³ Má adré lèá ko, mì kàdré ngá fe mómndí àruka i dré atsázó ngábhá ro gò, mì dré àmikya atsázó lemerèbhá ro dhi. Be ró dhi, má adré lèá dhi, àmi títi mì kàdré tà 'o àmi kòfalèsè adrézó díri. ¹⁴ Dì àmi adrèbhá ngá íbe bí nyànomvá dhi i, mì nì kitswá mómndyá adrèbhá lemerè ro dhi ki ledé. Dì lókyá mì dré dra adrézó lemerè ro gò i dré adrézó ngá íbe bí dhi sè dhi, i nì kitswá àyikya àmi ki ledé. Kònini dhi, mì nì adré díri. ¹⁵ Ngóro tìsìle Gíká nì Kúlí na dhi tíni: «Dhya ngá lokólépi bí dhi tá ngá íbe bí lavulé ko, ìndì dhya ngá lokólépi tsà dhi, ngá pi akódhi ko na.»†

Pólò mù Títò i àziàmu nì íbe Kòrìtò na

¹⁶ Mà adré àwoyà fe Gíká dré, dré Títò nì togó 'òle atsálé àtsi ró àmi ki tà sè àmakya tíni dhi sè. ¹⁷ Angyá ko, Títò ka'ì tà mà dré zìle í tí nda 'òle gò, adrézó lile àmi véna lovó sè, ngóro dré lèle 'òle nì dhi tíni. ¹⁸ Mà adré kpà àma ki adrúpi àlo dhi nì mu lile túmání Títò be. A adré akódhi nda nì tà bha kuru Èkèlézyà títi i 'ásè, àzì dré adrélé 'òle Rúbí Tani nì tà sè dhi sè. ¹⁹ Ngbà 'í kòdhi ko, Èkèlézyà i kípè tá akódhi lile túmání àma íbe, mà kàdzíró ngá fèle nda i mómndyá ka'ìbhá Yèrúsalémà na dhi i dré, kitswázó Mírì nì tàndi nì lindrì bha, ìndì àma ki togó àtsi ró mómndí ki ledézó dhi nì tadhá. ²⁰ Mà adré lèá dhi, tà kitswázó àma ki asìkì ngá bí bhàle àma drígá nda ki tà sè dhi kàdré yókódhó. ²¹ Tàko ko, mà adré tà títi dhi ki nda 'òle dóro Mírì mìlèsè, ìndì mómndí i mìlèsè.

²² Kòdhi íbe dhi, mà adré kpà àma ki adrúpi àzya mu lile àyi nda íbe àmi véna. Mà tabhì akódhi nda vèsè be bí ìndì láti twátwa i sè bí gò, dré áyi togó tadházó àtsi ró. Nyànomvá dhi, akódhi nì togó vélé àtsi ró lavulé, dré àmi ki tà ka'ìle bàti dhi sè. ²³ Kàdré Títò nì tà sè dhi, akódhi àma arúpi 'i, ìndì àma àziàmu àmi kòfalé dhi 'i. Kàdré àma ki adrúpi àruka nda ki tà sè dhi, àyi dhya Èkèlézyà i dré mùle kitswálé lindrì fe Krísto dré dhi 'i. ²⁴ Dì ásà dhi, mì kòtadhá àyi dré àmi ki lèle bàti, Èkèlézyà títi dhi i kòniró tà mà dré adrézó dri bha kuru àmi ki tà sè dhi be dhi bvó.

9

Ngá lokólé mómndyá ka'ìbhá Yèrúsalémà na dhi i dré dhi ki tà

¹ Kàdré dì ngá mì dré adrélé lokólé fèle mómndyá ka'ìbhá Yèrúsalémà na dhi i dré nda ki tà sè dhi, lè tá má kòtìsì tà tà nda dri àmi dré ko. ² Tàko ko, má nì tàle dhi, àmi ki togó àtsi ró àyi nda ki ledézó dhi be. Má adré drì bha kuru tà nda sè, adrézó tàà mómndyá Màkèdóníyà le dhi i dré dhi, kidhólé kóná lavúlépi dhi sè dhi, àmi adrèbhá Akáyà na dhi i gànzi ró adrélé ngá fe. Dì àmi ki togó àtsi ró nda 'o mómndí bí àyi kòfalé dhi ki togó atsálé kókpà àtsi ró ngá fe dhi nì. ³ Dì, tágba kònini dhi, má adré àma ki adrúpi kòdhi ki mu lile àmi véna, kitswálé àmi ki tà mà dré adrézó drì bha kuru ásà

† 8:15 8:15 A kònò Pfòma 16:18.

nda kàtsáró tà tàko ró ko. Be ró dhi, má adrè làà dhi, mì kàdré àmíkya gànzi ró ngá fe, ngóro má dré tàle àmì ki tà sè dhi tìni. ⁴ Tàko ko, mà kòtsa tá àmì véna túmání mómí àruka Màkèdóniyà lésè dhi íbe gò, mà dré àmì ki kisúzó gànzi ró ko dhi, kònò mà ni tá adrè kanyò ro túmání àmì íbe, mà dré tá àmì ki tà ka'ìle tò dhi sè. ⁵ Dì ásà dhi, má nò tá dóro ni, má dré adrúpi nda ki mule lile drìdrì má kandrána, àmì ki kodzó ngá mì dré lazilé togó dóro sè nda ki lokó adrélé gànzi ró dhi. Mì kò'o kònìni dhi, mì ni kitswá ngá nda ki fe togó dóro sè. Mì kitswá feá ngóro à ru tá àmì rìnyí sè feá na tìni ko.

⁶ Ngóro mì dré nìle be dhi tìni dhi, dhya ángùdhi adrélépi kórì ri tsà dhi, adrè kókpà ngá akónà tsà. Dì, dhya ángùdhi adrélépi kórì ri bí dhi, adrè kókpà ngá akónà bí. ⁷ Lè àmì àlo àlo títì dhi i mì kàdré ngá fe ngóro mì dré kisùle drìdrì àmì léna dhi tìni. Dì, mì kàdré àmíkya ngá fe togó kizà ro dhi sè ko, ìndì ngóro tòlì bhàle àmì dri dhi tìni ko. Tàko ko, Gìkà adrè dhya adrélépi ngá fe arí sè dhi ni ka'ì kòdhya. ⁸ Dì Gìkà rìnyí íbe kitswázó ngá fe gàle àmì drígá bí áyi togó tani sè, kitswálé tà títì i sè dhi, mì kàdréro ngbú adrélé ngá títì mì dré adrézó lovó ni íbe dhi íbe, adrézó kpà tà dóro títì mì dré adrélé lèle 'òle dhi ki 'o be dhi bvó. ⁹ Ngóro tisìle Gìkà ni Kúlì na dhi tìni: «Akódhi lanzí áyi ngá i lemerèbhá i dré.

Akódhi ni tà gyägya ni adrè kóná vèsè kólyá.»*

¹⁰ Dì Gìkà adrélépi kórì fe mómí i dré rìle, ìndì adrélépi mápà fe àyi dré nyàle dhi ni kórì títì mì dré adrézó lovó ni íbe dhi ki fe àmì dré, adrézó 'òá mbàle, mì kòkitswáro tà dóro 'o togó dóro sè, adrézó lò'wa dóro 'a lavúlé. ¹¹ A ni ngá fe gàle àmì drígá bí látì títì i sè, mì kòkitswáro ngbú adrélé ngá fe mómí i dré gò, i kàdréro àwoyà fe Gìkà dré ngá mì dré adrélé fèle àyi dré àma drígá dhi ki tà sè.

¹² Tàko ko, ngá mì dré adrélé fèle kòdhi ki ngbà 'í mómíyá ka'ìbhá Yèrúsalmà na dhi ki ledé kòdhya ko. Ngá nda ki kókpà mómí bí dhi ki 'o àwoyà fe Gìkà dré. ¹³ Tà dóro mì dré adrélé 'òle, adrélépi àmì ki tà dóro tadhá nda sè dhi, mómí bí dhi ki Gìkà ni rú bha kùle, mì dré tà Krísto ni Rúbí Tani dré adrélé tàle dhi ki ka'ìle 'òle dhi sè, ìndì mì dré adrélé ngá fe àyi dré ìndì mómí àruka i dré togó dóro sè dhi sè. ¹⁴ I ni kpà tà zi Gìkà tí àmì dré togó wáyi sè, dré áyi togó tani bhàle àmì rú lavúlé dhi sè. ¹⁵ Mà kàdré àwoyà fe Gìkà dré, tà tani dré afèle, kitswázó àndu ni ni ngi bwà ko nda ni tà sè!

10

Pólò ga áyi tàrá àzì Gìkà dré bhàle í drígá dhi ni tà sè

¹ Ma, Pólò, má adrè àmì ki kodzó togó dóro ìndì yàyà angálépi Krísto vélésè dhi sè. Má ni dóro tàle dhi, mómí àruka i adrè tàá dhi, má kàdré àmì kòfalé dhi, ma mómí yàyà 'i dhi. Dì, áma wáràgà i 'ásè dhi, má adrè mána tà ta rìnyí sè. ² Dì má adrè àmì ki ti lizí, má kònì dra tsa àmì véna dhi, mì kò'oró ma àmì ki àruka ki lotó rìnyí sè ko. Tàko ko, kòkitswá dhi, má ni tà ta rìnyí sè mómí àruka adrèbhá kisúá dhi, mà adrè tà 'o mómíyá bvò àdhya kya tìni dhi i dré. ³ Angyá ko, tágba mà dré adrézó bvò kònìdhi lé dhi, mà adrè àmakya àdzú bhu mómíyá bvò àdhya kya tìni ko. ⁴ Adzú ngá mà dré adrézó àdzú bhu ásà dhi i, àdzú ngá bvò kòndi àdhya 'i ko. Be ró dhi, àyi àyikya àdzú ngá rìnyí ró Gìkà àdhya, mà dré adrézó àma ki kàribhá ki rìnyí adrézó àdzú bhu 'ásà dhi ni pfu dhi 'i. Mà adrè di tà kayikayi títì kinzò ro dhi ki pfu, ⁵ túmání tà títì drìkàdrì ro adrèbhá ru pfu Gìkà ni tà nìni rú dhi íbe. Mà adrè kpà tà kisùle títì dhi ki turú tobhàle Krísto ni rìnyí zàle. ⁶ Dì mì kòbhà àmì ki tàndi i Krísto ni rìnyí zàle kitswálé títì dre dhi, mà ni adrè gànzi ró tà ño mómíyá àruka títì adrèbhá dhu rè ligíle dhi i dri.

* 9:9 9:9 A kònò Longó i 112:9.

⁷ Mì adré àmíkya ngbà 'í ngá no àyi ki làsú sè. Lè dhya ángùdhi adrélépi ka'íá dhi, i mómí Krísto àdhya 'i dhi, kònǐ tàle dhi, àma kókpa mómí Krísto àdhya 'i í tǐni dhi. ⁸ Tágba má kàdré áma afà rǐnyí Mírì dré afèle àma dré dhi ni tà sè lavúlé yà dhi, ma kanyò ro rǐnyí nda sè ko. Tàko ko, Mírì afè rǐnyí nda àma dré kitswázó àmi ki tà ka'íka'í kizá ko, be ró dhi, kitswázó àmi ki tǐmbà àmi ki tà ka'íka'í na dhi bvó. ⁹ Dì má lè mì kàdré kisùá ko tàle dhi, má adré àmi ki líndrì le tǐgálé áma wárágà i sè dhi. ¹⁰ Angyá ko, mómí àruka i adré tàá dhi: «Akódhi ni wárágà i 'ásè dhi, adré tà ta kúlí lanzìlanzì i sè ìndì rǐnyí sè. Dì, kàdré àma kòfalé dhi, akódhi ína mómí yàyà 'i, ìndì akódhi ni kúlí i kúlí tàko 'i.» ¹¹ Lè mómíyá adrèbhá tà ta làsú be kònìni nda i kònì dhi, mà ni tà 'o rǐnyí sè àmi kòfalé, ngóro mà dré adrélé tà ta rǐnyí sè àma ki wárágà i 'ásè dhi tǐni.

¹² Mà kitswá àma ki amú mómí àruka adrèbhá àyi ki tǎndi ki tà dóro tadhá dhi íbe bwà ko. Mà kitswá kpà àma ki tabhì àyi nda i rú ko. Ayi nda i kàdré àyi ki tabhì àyi ki tǎndi i kòfalésè, ìndì àyi ki tǎndi i rú dhi, àyi tògyá àko. ¹³ Dì, àma ró dhi, mà kitswá àmakya àma ki afà àma ki tǎndi ki bvó lavú dhi ko. Be ró dhi, mà ni ngbà 'í àma ki afà tsàle byá àzì Gíká dré bhàle àma drígá dhi ni bvó na. Azì nda ni bvó tsa byá àmi véna. ¹⁴ Mà adré dì àma ki afà lavúlé ko, ngóro mà tsa tá àmi véna ko na tǐni. Tàko ko, mà tsa byá àmi véna Krísto ni Rúbì Tani be dhi 'í. ¹⁵ Mà kitswá kpà àma ki afà àma ki bvó lavú, àzì mómí àruka i dré 'òle dhi ki tà sè ko. Dì, mà adré àmakya mì bha, mì kàdréro lile àmi ki tà ka'íka'í be drǐdrì, àma ki àzì àmi kòfalé dhi kàdréro kpà lile drǐdrì, ¹⁶ mà kòkitswáro lile Rúbì Tani longóbe bvó vwàvwà ro àmíkya rúsè dhi i 'ásè. Tàko ko, mà lè àma ki afàle àzì mómí àruka i dré 'òle àyi ki àrà i 'ásè dhi ki tà sè ko. ¹⁷ Dì, ngóro Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tǐni: «Lè dhya adrélépi àyi afà dhi kàdré àyi afà tà Mírì dré 'òle dhi ki tà sè.»* ¹⁸ Tàko ko, Mírì adré dhya adrélépi àyi tǎndi ni tà dóro tadhá dhi ni ka'í kòdhya ko. Be ró dhi, adré ína dhya í dré adrézó tà dóro ni ni ka'í dhi ni ka'í kòdhya.

11

Pólò kodzó Kòrìtòbhá i àpóstolò kinzò ro dhi ki tà sè

¹ Má adré leá dhi, mì kòtayí ma tà ta tsà ngóro mómí azaaza àdhya tǐni, ngóro mì dré adrélé 'òle dhi tǐni. ² Ma lovó íbe àmi ki tà sè tò, ngóro Gíká ni tǎndi dré kpà adrélé lovó íbe àmi ki tà sè tò dhi tǐni. Tàko ko, má zì àmi adrélé agó àlo kwákwá, Krísto dré, má kòferó àmi akódhi dré ngóro tòkó lólo àgo tà nǐlepi rè ko dhi tǐni. ³ Dì, má adré mána ngá ro àmi ki tà sè. Ngóro nǐ dré tá Èvà ni litílé àyi túrúpfú tà sè dhi tǐni dhi, à ni kitswá kpà àmi ki tà kisùkisù lití, mì kòtayíro tróma Krísto rú togó lólo sè dhi be dhi bvó. ⁴ Tàko ko, à kòtsa adrélé Yésu twá dhi ni tà longó Yésu mà dré tà ni ni longózó dhi rúsè dhi, mì adré àmíkya tà nda ni ka'í mbèlè. A kàdré kó àmi ki kodzó tǐrì twá kisú Tǐrì Lólo mì dré kisúlé dhi rúsè dhi, mì adré kpà ka'íá mbèlè. A kàdré kó àmi ki kodzó rúbì tani twá ka'í Rúbì Tani mì dré ka'íle dhi rúsè dhi, mì adré kókpa ka'íá mbèlè. ⁵ Má mìlésè dhi, dhya àmi kòfalé adrèbhá àyi ki no àpóstolò kàdrì i ró dhi i lavú ma àlomvá ko. ⁶ Tágba má kòkisú tògyá adrézó kúlí ta dóro dhi ko yà dhi, ma mána tà nǐnǐ íbe. Má tadhá tà nda àmi dré ngádra 'á tà títì i sè ìndì látì títì i sè dre.

⁷ Lókyá má dré Rúbì Tani Gíká àdhya ni longózó àmi dré làfa sè ko dhi sè dhi, má 'o tá tsǐ tǎkonzì, má dré tá áma tà tǐrìlé kitswázó àmi ki tà tǐngá kuru dhi sè dhi 'í? ⁸ Má ka'í tá làfa kisúlé Èkèlézyà àruka i drígàsè, kitswázó àzì 'o àmi kòfalé dhi bvó. ⁹ Dì má dré tá adrérà'a àmi véna, adrélé ngá lovó íbe dhi 'á dhi, má zì tá ngá àlo àmi ki àlo tí ko. Tàko ko, àma ki adrúpi atsábhá Màkèdóníyà lésè dhi i afè tá ngá má dré

* **10:17** 10:17 A kònò Yèrèmiyà 9:23; 1 Kòrìtòbhá i 1:31.

tá adrézó lovó ni íbe dhi i àyi. Tà títi i sè dhi, má tayí tá áma tà lanzile àmi dri dhi ko. Di má ni go adrélé 'òá kònìni. ¹⁰ Má adré tàá tà bàti Krísto àdhya adrélépi má léna dhi sè dhi: Dhya àlo bvò wáyi Akáyà àdhya na dhi kitswá áma afàma tà nda sè dhi ni kikí bwà ko. ¹¹ Má adré tàá kònìni àdho tà sè? Má dré àmi ki lèle ko dhi sè? Giká ni tàndi nì dóro, má lè àmi 'í káyà dhi!

¹² Di, má ni go adrélé tà 'o ngóro má dré adrélé 'òle dhi tíni, kitswázó láti kikí dhya adrébhá àyi ki 'o nòle ngóro àma tíni gò, ì dré adrézó àyi ki afà tà nda sè dhi i dré. ¹³ Dhya nda i àpóstolò kinzò ro dhi 'i, ìndì àzì 'obhá túrúpfú sè dhi 'i. Ì adré àyi ki ladzá atsálé ngóro Krísto ni àpóstolò i tíni. ¹⁴ Di, áma líndrí adré ína gále tà nda sè ko. Tàko ko, Sàtánà ni tàndi adré àyi ladzá atsálé ngóro ángéló ngádra àdhya tíni. ¹⁵ Di akódhi ni màrábà ì kàdré àyi ki ladzá atsálé ngóro móndí adrébhá tà gyágya 'o dhi i tíni dhi, tà nda adré áma líndrí tigá ko. Di, lókyá kùdù sè dhi, ì ni àyikya tà kitswálepí tà ì dré 'òle dhi i sè dhi ni kisú kòdhya.

Kizà Pólò dré nyàle Giká ni àzì sè dhi i

¹⁶ Má adré gòle tàá dhi: Lè mì kònò ma ngóro móndí azaaza tíni, má dré adrélé tà ta kònìni dhi sè ko. Di, mì kàdré àmikya áma no kònìni dhi, mì kòka'í ma ngóro móndí azaaza tíni, má kòkitswáro áma afà tsà be dhi bvò. ¹⁷ Bàti, má kàdré áma afà kònìni dhi, má adré tà ta ngóro Mírì dré adrélé lèle dhi tíni ko, be ró dhi, ngóro móndí azaaza dré adrélé tàle dhi tíni. ¹⁸ Di, móndí bí dhi ì dré adrélé àyi ki afà móndyá bvò àdhya kya tíni dhi sè dhi, má ni kókpà áma afà kònìni. ¹⁹ Àmi adrébhá àmi ki no tògyabhá ro ni i, àmi gànzi ró adrélé móndí azaaza ki ka'í togó wáyi sè! ²⁰ Tà bàti ró dhi, mì adré móndí ki ka'í, gba ì kàdré àmi ki bha àyi ki màrábà ì ró yà, ì kàdré àmi ki lití yà, ì kàdré àmi ki ngá topá yà, ì kàdré àmi ki no móndí tàko ì ró yà, kó ngalé ì kàdré àmi ki mì sa yà dhi. ²¹ Má adré tàá kanyò sè dhi, mà 'o tá tà àmi kòfalé rìnyí sè móndyá nda kya tíni ko!

Di, tà ángùdhi móndí àruka ì dré kitswázó àyi ki afà ásà dhi, má ni kókpà kitswá 'òá kònìni. (Kòdhi má adré tà ta móndí azaaza àdhya tíni.) ²² Àyi nda i Èbèrè 'i? Ma kókpà kònìni. Àyi Ìsèrèlè ànzi 'i? Ma kókpà kònìni. Àyi Àbàràma ni toyó 'i? Ma kókpà kònìni. ²³ Àyi Krísto ni màrábà 'i? (Kòdhi má adré tà ta tirí kiza líyí àdhya tíni.) Ma kókpà kònìni àyi ki lavú. Má 'o mána àzì kòkóròko àyikya ki lavú. A lebhé ma bádzo na vèsè be bí àyi ki lavú. A tswà ma vèsè be bí àyi ki lavú. Ma tá ànyí dràdrà mìle vèsè be bí. ²⁴ Vèsè be nzi, Yúdà ànzi ì bhwa ma fimbò sè vèsè be nyadhi-àlo-dri-mudrí-dri-nzi-dri-su. ²⁵ Vèsè be na, à tswà ma fa sè. Vèsè be àlo, à lebhé ma kíra sè. Vèsè be na, bwátù arí áma tayí yí mi. Ma tá yíandre mi ngátsi àlo ìndì kítú àlo. ²⁶ Vèsè be bí, má to atsí lizo vwàvwà ro. Má nya kizà yí lití i sè, kùgú i drígá, áma sùrú i drígá, móndí sùrú twá ro dhi i drígá, ìndì adrúpi kinzò ro dhi i drígá. Má nya kpà kizà bhàandre i 'ásè, duku i 'ásè, ìndì yíandre i m̀sè. ²⁷ Má 'o àzì kòkóròko landèzo lavulé. Vèsè be bí, má ko ayí ko. Tàbirí ndè ma, yí lovó be. Vèsè be bí, ngá nyàle dhi pi ma. Kìdhì ndè ma, ìndì ma tá kítá àko. ²⁸ Má kitswá tà àruka títi dhi ki ta ko. Di, kítú àlo àlo títi i sè dhi, má adré mána áma togó bha lanzile Èkèlézyà títi dhi ki tà sè. ²⁹ Dhya àlo kàdré yàya dhi, ma kókpà yàya. A kò'o dhya àlo dhèle tàkonzì na dhi, áma togó adré aswále tà nda sè.

³⁰ Di kòkitswá má dré adrézó áma afà dhi, má ni áma afà tà adrébhá áma tà yàya ki tadhá dhi i sè. ³¹ Giká áma ki Mírì Yésu ni Atá, kitswálepí rúku sè kóná vèsè kólyá dhi, nì dóro tàle dhi, má adré kinzò ta ko dhi. ³² Lókyá má dré tá adrerà'a Dàmàsèkè na dhi 'á dhi, gùvèrènerè adrélepí tá ópí Arétà zàle dhi bhà tá sòdá i adrélé bhàandre nda ni zèribàti ki líkí, ì kòkitswáro áma ru be dhi bvò. ³³ Di, à bhà ma kánzì na, áma 'òzo pfòle mòlísà àlo zèribà na dhi 'ásè, áma tirízó gò, má dré lapázó gùvèrènerè nda drígàsè.

12

Tà lùzu ró Gìká dré tadhále Pólò dré dhi i

¹ Adré leá dhi, má kògò adrélé áma afà, tágba kàdré tà dóro 'i ko yà dhi. Di má ni ngá agábhá má mi toróbí tìni dhi kì tà ta, túmání tà lùzu ró Mírì dré tadhále má dré dhi íbe. ² Má ni agó àlo Yésu Krísto ni ka'ilepi dhi be. Lavú dre kóná mudrí-drì-su, Gìká do tá akódhi kurú na, bhù kurú na àzya ni kì lavúlépi dhi na. Di má ni ko ngalè Gìká do tá akódhi rúbhá na yà, kó ngalè rúbhá na ko yà dhi. Gìká ni ngbà 'í nì. ³⁻⁴ Di má ni, Gìká do tá akódhi nda pàràdisò na dhi be. Kàdré tá rúbhá na yà, kó ngalè rúbhá na ko yà dhi, má ni ko. Gìká ni nì. Di kònàle dhi, akódhi yi tá tà kitswázó tà ni ni ta kúlí sè bwà ko, à dré logalé mómí dré tàle dhi i kòdhya. ⁵ Má ni áma afà dhya làsú be kònini nda ni tà sè. Di, má kitswá mána áma afà áma tàndi ni tà sè ko, kàdré ngbà 'í áma tà yàyà kì tà sè ko dhi. ⁶ Kònò má kàdré tá áma le afàle áma tàndi ni tà sè dhi, má ni tá adré mómí azaaza 'i ko. Tàko ko, má ni tá adré tà bàti ta kòdhya. Di, má adré mána tà nda ni le 'òle ko, dhya àlo kònòró ma kàdrì ngóró dré kitswálé tà má dré adréle 'òle ìndì tàle dhi i sè ko dhi tìni ko.

⁷ Di, kitswázó áma kíkí, má kàtsáró drìkàdrì ro tà kàdrì lùzu ró tadhále má dré nda kì tà sè ko dhi, à bhà ngá kùtsí tìni dhi áma rúbhá na. Ngá nda ngá Sàtánà dré amùle kitswálé kizà fe má dré dhi 'i, má kàdré ró drìkàdrì ro ko dhi bvó. ⁸ Vèsè be na, má lizí tá Mírì ti, kòtingá ró tá ngá nda má rúsè ká. ⁹ Di, akódhi logó má dré dhi: «Áma togó tani kitswá mí dré dre. Tàko ko, má adré áma rìnyí 'o kitswálé títí ámi tà yàyà na.» Di ásà dhi, má ni mána áma afà áma tà yàyà kì tà sè, Krísto ni rìnyí kàdré ró tà 'o má léna be dhi bvó. ¹⁰ Má adré di lenzélé áma tà yàyà kì tà sè, làdhá adréle dhàle má rú dhi kì tà sè, tà kòkóròko kì tà sè, áma mì pfòma ni tà sè, ìndì kizà má dré adréle nyàle Krísto ni tà sè dhi kì tà sè. Tàko ko, má dré adrérà'a yàyà dhi 'á dhi, ma rìnyí ró.

Pólò ni togó lanzì Kòrìtòbhá kì tà sè

¹¹ Má kòtà tà ngóró mómí azaaza àdhya tìni dhi, mì 'o ma adréle tà ta kònini dhi àmi. Adré tá be leá dhi, mì kàdré áma tà dóro kì tadhá dhi àmi. Tàko ko, dhya àmi kòfalé adrèbhá àyi kì no àpóstolò kàdrì i ró dhi i lavú ma àlomvá ko, tágba má kàdré mána mómí tákò 'i yà dhi. ¹² Lókyá má dré tá adrérà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, má 'o tá tà línríga ró adrèbhá tá Gìká ni rìnyí tadhá dhi i landè àko ró, tadházóá dhi, ma àpóstolò 'i káyà dhi. ¹³ Tà dóro títí má dré tá 'òle Èkèlézyà àruka i 'ásè dhi i, má 'o kókpa àmi kòfalé 'í. Di, má tayí mána áma tà lanzìle àmi dri dhi ko. Mì kòtrì di tà kònzì má dré 'òle àmi rú nda kòdhi!

¹⁴ Kòdhi vèsè ni na má dré adrézó 'òle lile àmi véna dhi 'i. Di má kitswá áma tà tayí lanzìle àmi dri dhi ko. Tàko ko, má adré àmi kì ngá nda kisulé kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána àmi kì tàndi kì nda kisulé kòdhya. Adré leá dhi, ànzimvá i kàdré ngá lokó fèle àyi kì tibhá i dré dhi àyi ko. Adré di be leá dhi, ànzi kì tibhá i kàdré ngá lokó fèle àyi kì ànzi i dré dhi àyi. ¹⁵ Ma ró dhi, ma gànzi ró áma ngá fe akilé títí àmi dré, ìndì áma tàndi ni fe wáyì àmi dré. Di, má kàdré àmi kì le lavulé dhi, mì ni go adréle áma le tsà?

¹⁶ Di mì ni ka'íá tàle dhi, má tayí áma tà lanzìle àmi dri dhi ko dhi. Di, tágba kònini dhi, mómí àruka àmi kòfalé dhi kì tàá dhi, ma túrúpfú líyí ro ni, má lití àyi túrúpfú sè. ¹⁷ Má lití tsì àmi, àmi kì ngá kisúzó dhya má dré mùle àmi véna dhi i sè? ¹⁸ Bàti, má kodzó tá Títò lile àmi véna gò, má dré áma kì adrúpi àlo dhi ni mùzo lile túmání akódhi be. Di Títò nda lití tsì àmi, ngá kisúzó àmi drígàsè dhi 'í? Ama rìti dhi i, mà 'o tà àmi kòfalé togó àlo sè, látì àlo dhi ni lebèzo.

¹⁹ Mì adré àmikya kisúá dhi, mà tà tà nda kòdhi i títí kitswázó áma kì tàrá ga àmi kandrá? Kóko! Be ró dhi, mà adré àmakya tà ta Gìká kandrá ngóró mómí adrèbhá

Krístico na dhi i t́ini. Ama arúpi mà dré lèle tò ni i, tà títi mà dré adrélé 'òle dhi i, mà adré 'òá kitswázó àmi ki timbà àmi ki tà ka'ika'í na. ²⁰ Má adré mána ngá ro, má ni dra tsa àmi véna àmi ki kisú ngóro má dré lèle ko dhi t́ini dhi sè, ìndì mì ni dra áma kisú ngóro mì dré lèle ko dhi t́ini dhi sè. Má adré kpà ngá ro, má ni dra lawà kisú àmi kòfalé, lovó kònzì íbe, togóaswa be, dhyá ki tà bhàma drìdrì dhi be, làdhá be, móndí ki rú tàma kònzì dhi be, drìkàdrì be, ìndì tà wàyá be dhi sè. ²¹ Má adré kpà ngá ro, má kònì dra tsa dhi, áma Gíkà ni dra áma tà tirí àmi kandrá dhi sè, ìndì má ni dra ngo móndí bí tàkonzì 'obhá drìdrì gò, ì dré àyi ki togó ladzázó ko dhi ki tà sè dhi sè. Tàko ko, ì ladzá àyi ki togó àyi ki tà ndì ró dhi ki tà sè, àyi ki ndòtò tà sè, ìndì àyi ki tà swà ì dré 'òle dhi ki tà sè ko.

13

Tà tàle kùdù ro Kòrítòbhá kì kodzózó dhi i

¹ Kòdhi vésè ni na má dré adrézó lèle àmi véna dhi 'i. Ngóro tisìle Gíkà ni Kúlí na dhi t́ini: «À kàdré tà títi dhi ki bvó lanzí, móndí rí yà kó ngalè na yà tà nda ki nobhá mì sè dhi ki kúlí sè.»* ² Má longó tá tà àmi dri má dré tá adrérà'a àmi véna vésè ni rí sè dhi 'á, di má adré gòle longóá má dré adrérà'a vwàvwà ro dhi 'á: Má kònì dra tsa àmi véna dhi, má kitswá móndyá tàkonzì 'obhá drìdrì dhi ki tayí móndí àruka íbe tà ñòma àyi dri dhi sè ko. ³ Mì adré tá lèá nìle dhi, Krístico adré tà ta má tí ni káyà dhi, di mì ni nǎá. Tàko ko, Krístico dré adrérà'a tà 'o àmi kòfalé dhi 'á dhi, akódhi yàyà ko. Be ró dhi, adré ína tà 'o rǐnyí sè. ⁴ Tà bàti ró dhi, akódhi tá yàyà akódhi ni tidírà'a fa kipakipa dri dhi 'á. Di, nyànomvá dhi, akódhi ína lídrì íbe Gíkà ni rǐnyí sè. Ama ró dhi, áma kókpà yàyà Krístico na. Di, áma àmakya lídrì íbe túmání akódhi be Gíkà ni rǐnyí sè, ìndì mà ni rǐnyí nda ni tadhá àmi dré.

⁵ Lè mì kàdré àmi ki togó ki tabhì, nǐzoá ngalè mì ka'í Krístico bàti gò, mì dré adrézó tà 'o àmi ki tà ka'ika'í nda sè yà dhi. Mì kàdré àmi ki tàndì ki tabhì. Mì nì, Yésu Krístico àmi léna be dhi ko? Aruka ni, mì ni àmi ki tabhì kisúzóá dhi, àmi ki tà kitswá ko. ⁶ Di má adré mì bha, mì kònró tàle dhi, Gíkà ka'í àma adrélé àpóstolò i ró ni káyà dhi. ⁷ Má adré tà zi Gíkà tí, mì kò'oró tà kònzì àlomvá ko. Má adré zǐá kònìni, à kònòró àma ngóro móndí Gíkà dré ka'íle dhi i t́ini ko. Be ró dhi, má adré mána zǐá kònìni, mì kàdréro tà dóro 'o, tágba mà kàdré sùle ngóro móndí Gíkà dré ka'íle ko dhi i t́ini yà dhi. ⁸ Tàko ko, mà kitswá tà àlo 'o kònzì tà bàti rú bwà ko. Be ró dhi, mà kitswá ngbà 'í tà 'o tà bàti nda dré. ⁹ Mà kàdré yàyà gò, mì dré àmikya adrézó rǐnyí ró dhi, mà adré lenzélé tà nda sè. Mà adré kpà tà zi Gíkà tí, kò'oró àmi kitswá lé títi be dhi bvó. ¹⁰ Asà dhi, má adré tà kòdhi ki tisì àmi dré, má dré adrérà'a vwàvwà ro dhi 'á, má kònì dra tsa àmi véna dhi, má kòlotóro àmi rǐnyí Mírì dré afèle má dré dhi sè ko. Tàko ko, akódhi afè rǐnyí nda má dré kitswázó àmi ki tà ka'ika'í kizá ko, be ró dhi, kitswázó àmi ki timbà àmi ki tà ka'ika'í na dhi bvó.

¹¹ Kùdù ro dhi, áma adrúpi i, mì kàdré lenzélé. Mì kàdré àmi ki fe Gíkà dré adrélé 'òle kitswá lé títi. Mì kàdré ru timbà, adrézó kpà ru yi àmi kòfalésè. Mì kàdré tà kìdrìkìdrì íbe àmi kòfalé be. Di Gíkà adrélépi lèle fe tà kìdrìkìdrì be dhi, ni adré túmání àmi íbe. ¹² Mì kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kòfalésè lèle sè. Móndyá títi Gíkà àdhya kònwa dhi i fè mòdo àmi dré.

¹³ Mírì Yésu Krístico ni togó tani, Gíkà ni lèle, ìndì ru amuma Tirí Lólo be dhi i kàdré àmi íbe títi!

* 13:1 13:1 A kònò Dùtèrònómè 19:15.

Wárágà Pólò dré tisìle Gàlàtíyàbhá ĩ dré dhi

Wárágà kònìdhi nì tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá bvò Gàlàtíyà àdhya na dhi ĩ dré dhi 'i. Pólò longó tá Rúbí Tani gò, Èkèlézyà ki tobhàzo bvò nda na, dré tá adrérà'a áyi atsí andre nì rì to, adrélé kpà na nì nì to dhi 'á (Tà 'òle dhi ĩ 16:6; 18:23). Amvolásà dhi, móndí àruka ĩ dré tsàzo adrélé tadhá dhi, lè móndyá ka'ìbhá Yúdà ànzi ró ko dhi ĩ kàdré Mósè nì tatrítrí kúlí líkí, lavulé dhi, ĩ kàdré àyi ki 'o lwàle. ĩ adré di tá móndyá ka'ìbhá nda ki drì kizá tà nda sè.

Di Pólò adré wárágà kònìdhi nì tisì kitswázó móndyá ka'ìbhá nda ki lotó tà tadhálé kinzò sè nda nì tà sè. Drìdrì dhi, adré tadhá dhi, Gìká azí ĩ adrélé àpóstolò ro móndyá sùrú twá ro dhi ĩ véna ngìni ya dhi. Adré kpà tadhá dhi, àpóstolò àruka títi dhi ĩ ka'ì ĩ áyi àzì be ngìni ya dhi. Bvóá dhi, adré tadhá dhi, Gìká adré móndí ki bha gyàgya ĩ kandrá tatrítrí kúlí 'òma sè ko, di ngbà 'í Yésu Krísto nì ka'ìma sè. Kùdù ro dhi, Pólò adré àyi ki kodzó, ĩ kàdréro atsilé Tírí Lólo nì rìnyí sè. Tàko ko, Tírí nda nì lò'wa dóro 'a bí àyi léna. Lò'wa kàdrì lavulé dhi, lèle 'i.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò nì mòdo fèma, ìndì Rúbí Tani nì tà (1:1-10)
- 2) Pólò nì azima adrélé àpóstolò ro dhi (1:11-2:21)
- 3) Móndí ki tidrima tatrítrí kúlí 'òma sè ko, di, Yésu Krísto nì ka'ìma sè dhi (3:1-4:31)
- 4) Atsima Tírí Lólo nì rìnyí sè dhi (5:1-6:10)
- 5) Pólò nì kúlí kùdù (6:11-18)

Pólò nì mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Yésu Krísto nì àpóstolò, má adré wárágà kònìdhi nì tisì ma. A mù ma móndí ĩ vélèsè ko. Móndí ĩ mù kpà ma nì ko. Be ró dhi, Yésu Krísto ĩ Gìká Atá akódhi nì tingálèpi dràdrà lésè dhi be dhi, ĩ mù ma adrélé àpóstolò ro dhi àyi. ² Ama tùmání áma adrúpi títi mà dré adrézó àyi íbe dhi ĩ, mà adré wárágà kònìdhi nì tisì Èkèlézyà bvò Gàlàtíyà àdhya na dhi ĩ dré.

³ Gìká àma ki Atá ĩ Mírì Yésu Krísto be dhi ĩ kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì ĩ kòfè tà kìdrìkìdrì àmi dré! ⁴ Krísto nda fè ĩ dràle àma ki tàkonzì ki tà sè, kitswálé àma ki apá bvò kònze àndrò kònìdhi lésè, ngóro Gìká àma ki Atá dré tá lèle dhi tìni. ⁵ Milanzilanzì kàdré Gìká dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònìni.

Rúbí Tani ngbà 'í àlo kwákwá

⁶ Ama líndrì adré gàle àmi ki tà sè. Tàko ko, mì adré àmikya Gìká àmi ki azílèpi Krísto nì togó tani sè dhi nì tayí mbèlè gò, adrézó àmi ki adzá rúbí tani twá dhi véna. ⁷ Tà bàti ró dhi, rúbí tani twá Rúbí Tani bàti dhi rúsè dhi yókódhó. Di, móndí àruka ĩ adré àyikya àmi ki drì kizá, adrézó Rúbí Tani Krísto àdhya nì le ladzálé atsálé tà gòdhógòdho ró. ⁸ Di, dhya àlo kàdré rúbí tani twá dhi nì longó Rúbí Tani mà dré longolé àmi dré dhi rúsè dhi, Gìká nì tatrítrí kàdré akódhi nda dri, gba kàdré àma 'i yà, kó ngalè ángéló apfòlepi bhù lésè dhi 'i yà dhi! ⁹ Ngóro mà dré tàle dre dhi tìni dhi, má adré gòle tàá dhi: Dhya àlo kàdré rúbí tani twá dhi nì longó àmi dré Rúbí Tani mì dré ka'ìle dhi rúsè dhi, Gìká nì tatrítrí kàdré akódhi dri!

¹⁰ Kòdhi má adré tsì móndí ki togó tabhì asélé, ĩ kòka'ìró áma tà be dhi bvó? Kóko! Má adré mána lèá dhi, Gìká kòka'ì áma tà nì. Kó ngalè, má adré tà 'o kitswázó móndí ki togó 'o kiníle dhi bvó? Kóko! Kònò má kàdré tá 'òá kònìni dhi, má nì tá adré Krísto nì màràbà 'i ko.

Pólò ni azima adréle àpóstolò ro dhi

¹¹ Ama adrúpi i, má lè mì kònì tàle dhi, Rúbí Tani má dré adréle longolé dhi angá móndí i drílèsè ko. ¹² Má kisú Rúbí Tani nda móndí i vélèsè ko. Móndí i tadhá kpà Rúbí nda má dré nì ko. Be ró dhi, Yésu Krísto ni tàndi tadhá Rúbí nda má dré nì.

¹³ Tàko ko, mì yi tàle dhi, wáláká dhi, má adré tá Yúdà ànzi kì Gìkà ni tà lebè ngíni ya dhi 'í. Mì yi kpà má adré tá mónnyá Èkèlézyà Gìkà àdhya lé dhi kì mǐ pfo lavulé, adrézó àyi kì tà tabhì pfùle ngíni ya dhi 'í. ¹⁴ Má adré tá mána Yúdà ànzi kì Gìkà ni tà 'o, adrézó lile ába drìdrì áma mbàamu bì Yúdà ànzi ró dhi kya kì lavú. Ama togó tà àtsi ró lavulé áma kì tábhí kì labhi kì tà sè.

¹⁵⁻¹⁶ Di, Gìkà zì tá ina ma áma tirà ko dhi 'á gò, áma azizó áyi togó tani sè. Di kisù tá dóro ni, í dré áyi Mvá ni tadhále má dré dhi, má kàdréro akódhi ni Rúbí Tani longó mónnyá sùrú twá ro dhi i véna. Di dré áyi Mvá nda ni tadházó má dré dhi, má zi tá móndí àlo kitswálé áma drì ta dhi ko. ¹⁷ Má lè tá kpà Yèrusalémà na dhya bhàle adréle àpóstolò i ró drìdrì má kandrà dhi kì no ko. Di, gbǎ lókyá nda sè dhi, má lè tá mána bvò Aràbíyà àdhya na gò, má dré gòzo lile Dàmàséke na.

¹⁸ Kóná na àmvolésè dhi, má dré lizo Yèrusalémà na, mà kòkitswáro ru ni Péteró be be dhi bvó.* Gò mà dré adrézó akódhi be kítú mudrí-drì-nzi. ¹⁹ Má nò tá àpóstolò kì àruka i ko, ngbà 'í Yàkòbhò, Mírì ni adrúpi 'i kalóma. ²⁰ Má adré tàá Gìkà kandrà dhi, tà má dré adréle tisile kòdhi i tà bàti 'i, kinzò 'i ko.

²¹ Amvolásà dhi, má dré lizo bvò Síríyà àdhya na ìndì Kìlìkíyà àdhya na. ²² Lókyá nda sè dhi, mónnyá Krísto ni ka'ìbhá Èkèlézyà Yúdáyà na dhi i 'ásè dhi i nǐ tá rè dhu ma ko. ²³ I yi tá ngbà 'í tà adréle tàle áma tà sè dhi kòdhya: «Dhya atú adrélepi áma kì mǐ pfo dhi, adré nyànomvá tà adrézó Krísto ni ka'ì dhi ni longó, tágba dré tá adrézó tà nda ni tabhì pfùle dhi.» ²⁴ Di i adré tá Gìkà ni rú bha kùle áma tà sè.

2

Apóstolò i ka'ì Pólò

¹ Kóná mudrí-drì-su àmvolésè dhi, má dré gòzo lile tódhyá Yèrusalémà na. Mà lè tá túmǎní Bàrànába be. Má drì tá kpà Títò má vésè be. ² Má lè tá kònàle, Gìkà dré tá tadhále má dré dhi má kòlì dhi sè. Di mà kòkisú ru áma pátí dhya adréle nòle móndí kàdrì Èkèlézyà àdhya ró dhi i be dre dhi, má dré Rúbí Tani má dré adréle longolé mónnyá sùrú twá ro dhi i dré dhi ni àndu ngizo àyi dré. Tàko ko, má lè tá àzì má dré tá 'òle ìndì má dré tá adréle 'òle dhi kàtsá tà tàko ró ko. ³ Di i dré áma kúlí yizo dhi, i lè tá ndìndì áma atsiàmu Títò ni 'òle lwàle dhi ko, tágba akódhi dré tá adrézó Gírìkì mvá 'i dhi. ⁴ Tà nda kòdhi apfò tá áma kandrà tàko ko, adrúpi àruka kinzò ro dhi i afí tá lùzu ró áma kòfalé, tà áma kì trizo Yésu Krísto na dhi ni nda nìle túrúpfú sè, i kòbhàro áma gòle adréle tódhyá màràbà tatrítrí kúlí àdhya i ró be dhi bvó. ⁵ Di, mà ka'ì tá àmakya tà i dré lèle 'òle nda àlomvá ko, mà kòsuró tà bàti Rúbí Tani àdhya mà dré adréle longolé àmi dré dhi rú.

⁶ Kàdré di dhya adréle nòle móndí kàdrì i ró nda kì tà sè dhi, i lè tá àyikya tà àzya bhàle tà má dré adréle longolé dhi dri ko. (Àyi nda i kàdré tá móndí kàdrì 'i bàti dhi, tà nda tà kàdrì 'i má mìlèsè ko. Tàko ko, Gìkà adré móndí kì làsú no kòdhya ko.) ⁷ Be ró dhi, i nò àyikya ngádra 'á dhi, Gìkà bhà tá má drígá àzì adrézó Rúbí Tani longó mónnyá sùrú twá ro dhi i véna dhi, ngóro i dré tá àzì adrézó Rúbí nda ni longó Yúdà ànzi i véna dhi ni bhàle Péteró drígá dhi tìni. ⁸ Tàko ko, Gìkà tá Péteró ni bhàlepi adréle àpóstolò ro Yúdà ànzi i véna dhi, bhà tá kpà ma adréle àpóstolò ro mónnyá sùrú twá ro dhi i véna dhi nì. ⁹ Di Yàkòbhò, Péteró, tsàle Yòwànì, adréle nòle móndí

* **1:18** 1:18 Gìkà ni Kúlí tisile Gírìkì ti sè dhi léna dhi, à adré «Kéfà» kisú kònwa. Rú nda rú àzya Péteró àdhya 'i.

kàdrì Èkèlézyà àdhyà ró dhi, ì nò dhi, Gìká afè tá àzì nda má dré áyi togó tani sè nì. Dì ì dré àma ki drígá rùzo tùmání Bàrànába be, tadházóá dhi, mà amú ru àyi íbe dre. Dì mà dré ru yìzo àyi íbe, mà kòlìró àmakya mónnyá sùrú twá ro dhi ì véna, ìndì ì kòlìró àyikya Yúdà ànzì ì véna. ¹⁰ Ì zi tá ngbà 'í tà àlo àma tí kòdhya, mà kògòró adrélé móndí lemerè ro dhi ki tà kisù. Dì tà nda kòdhi tá tà àma togó dré adrézó àtsi ró 'òá dhi 'i.

Pólò ligí Pètèró be Atìyòkíyà na

¹¹ Dì, àmvolásà, lókyá Pètèró dré atsázó Atìyòkíyà 'a dhi sè dhi, má ligí tá akódhi be mónnyá títi ì kandrà, tà kònzì dré tá adrélé 'òle dhi sè. ¹² Tàko ko, akódhi dré atsázó dhi, kídhó tá adrélé ngá nya tùmání móndí ka'ìbhá sùrú twá ro dhi íbe. Dì, móndí àruka Yàkòbhò dré amùle dhi ì dré atsázó dhi, Pètèró dré ína apfòzo mónnyá sùrú twá ro nda ì kòfalèsè gò, adrélé àyi rúsè gàrà dri. 'O tá kònìni dré tá adrélé Yúdà ànzì amùle nda ki ro dhi sè. Tàko ko, àyi nda ì adré tá leá dhi, mónnyá ka'ìbhá títi dhi ì kàdré àyi ki 'o lwàle. ¹³ Dì mónnyá ka'ìbhá àruka títi Yúdà ànzì ró dhi ì kònò tà nda dre dhi, ì dré kpà kídhózó adrélé túrúpfú tà nda ni 'o tùmání Pètèró be. Ì se tá ndìndì Bàrànába ni togó adrélé túrúpfú tà nda ni 'o àyikya tíni.

¹⁴ Dì má kònò, ì adré tá tà bàti Rúbí Tani àdhyà ni lebé ko dhi dre dhi, má dré tàzoá Pètèró dré mónnyá títi ì kandrà dhi: «Mì, Yúdà mvá ro ni, mí adré mína tà 'o ngóro mónnyá sùrú twá ro dhi kya tíni, Yúdà ànzì kya tíni ko? Dì mí 'o mì ngíni adrélé mónnyá sùrú twá ro nda ki kodzó adrélé tà 'o Yúdà ànzì kya tíni dhi?»

Mónnyá Yúdà ànzì ró ìndì sùrú twá ro dhi ki bhàma gyägya àyi ki tà ka'ìka'ì sè dhi

¹⁵ Ama ró dhi, àma móndí tíle Yúdà ànzì ró dhi 'i. Ama móndí sùrú twá ro Gìká ni tátrítrí kúlí nibhá ko dhi 'i ko.* ¹⁶ Dì, mà nì tàle dhi, Gìká adré móndí ki bha gyägya í kandrà tátrítrí kúlí 'òma sè ko dhi be. Be ró dhi, adré ngbà 'í àyi ki bha gyägya ì dré Yésu Krísto ni ka'ìle dhi sè. Dì àma, mà ka'ì kókpà Yésu Krísto nda, Gìká kòbhàró àma gyägya í kandrà Krísto ni ka'ìma sè, tátrítrí kúlí 'òma sè ko. Tàko ko, dhyà àlo kitswá atsálé gyägya Gìká kandrà tátrítrí kúlí 'òma sè bwà ko.

¹⁷ Dì, mà kàdré ndàá atsálé gyägya Gìká kandrà mà dré Krísto ni ka'ìle dhi sè gò, àma ki kisúzó tàkonzìbhá ro dhi, kòdhi adré tsì tàá dhi, Krísto adré àma ki 'o file tàkonzì na dhi nì? Tàdzì ko! ¹⁸ Má kògò àma bha tátrítrí kúlí má dré tayíle dhi ni rìnyí zàle dhi, má adré tadhá dhi, mà tátrítrí kúlí nda ni nòlepi 'i bàti. ¹⁹ Tàko ko, tátrítrí kúlí nda sè dhi, má drà mána tátrítrí kúlí nda lésè dre, má kàdré ró lídrì íbe Gìká dré be dhi bvó. Bàti, à tidí mà dràle tùmání Krísto be fa kipakipa dri dre. ²⁰ Dì má kàdré lídrì íbe dhi, kòdhi véle ma 'i ko, be ró dhi, Krísto ína lídrì íbe má léna nì. Dì lídrì má dré adrézó ába rúbhá na kònìdhi, má adré ába, má dré adrélé Krísto, Gìká ni Mvágó ni ka'ì dhi sè. Akódhi nda lè tá ma tò gò, áyi tàndì ni lídrì fèzo áma tà sè dhi nì. ²¹ Dì má adré mána Gìká ni togó tani ga ko. Àngyá ko, móndí ì kòkitswá tá atsálé gyägya Gìká kandrà tátrítrí kúlí 'òma sè dhi, kònò Krísto drà tá ína àngyá.

3

Tátrítrí kúlí 'òma, kó ngalè Krísto ni ka'ìma

¹ Àmì Gálàtíyàbhá nì ì, àmì móndí azaaza 'i! Adhi lifí àmì kólé sè dhi nì? Tàko ko, à tadhá tá àmì dré ngádra 'á dhi, Yésu Krísto drà fa kipakipa dri àmì ki tà sè ngíni ya dhi 'í. ² Dì má lè ngbà 'í tà àlo kònìdhi ni lizíle àmì tí kòdhya: Mì kisú Tírì Gìká àdhyà mì dré tátrítrí kúlí 'òle dhi sè? Kó ngalè, mì dré Krísto ni rúbí mì dré yíle dhi

* **2:15** 2:15 Gìká ni Kúlí tisile Gírìkì ti sè dhi adré tàá kònwa dhi: «móndí sùrú twá ro adrébhá tàkonzì 'o dhi ì». Kòdhi tá rú Yúdà ànzì ì dré fèle mónnyá sùrú twá ro dhi ì dré dhi 'i. Rú nda ni àndu adré leá tàle dhi: «móndí sùrú twá ro Gìká ni tátrítrí kúlí nibhá ko dhi ì»

ni ka'ile dhi sè? ³ Mì tayí àmi azalé kònini ngíningíni ró? Mì kidhó kó Giká ni ka'í akódhi ni Tírí ni rinyí sè dre dhi, mì ni go tsí tà mì dré kidhólé nda ni 'o akilé àmi kí tàndi kí rinyí sè bwà? ⁴ Mì nya tsí kizà bí dhi i àngyá? Kóko, kàdré kònini ko! ⁵ Mì tà rè má dré ká: Giká adré áyi Tírí fe àmi dré, adrézó kpà tà líndrígá ró dhi kí 'o àmi kòfalé, mì dré adrélé tátrítrí kúlí 'o dhi sè? Kó ngalè, mì dré adrélé Krísto ni rúbí mì dré yíle dhi ni ka'í dhi sè?

⁶ Mì kisù rè Abàràrà ni tà ká. Giká ni Kúlí adré tàá dhi: «Akódhi ka'í tá Giká gò, Giká dré akódhi ni nòzo gyágya akódhi ni tà ka'íka'í nda sè.»* ⁷ Ásà dhi, lè mì kòní dhi, mónnyá adrébhá Giká ni ka'í dhi i Abàràrà ni ànzi 'i bàti. ⁸ Giká ni Kúlí tadhá tá drìdrì dhi, Giká ni mónnyá sùrú twá ro dhi kí bha gyágya í kandrà àyi kí tà ka'íka'í sè gò, Kúlí nda dré Rúbí Tani longózó Abàràrà dré, tàzoá dhi: «Má ni tà tani bha sùrú títi bvò àdhya i dri mí sè.»† ⁹ Di àsà dhi, mónnyá títi adrébhá Giká ni ka'í dhi i adré tà tani kisú, ngóro Abàràrà dré tá kisulé áyi tà ka'íka'í sè dhi tìni.

¹⁰ Di, mónnyá títi adrébhá láti nda atsázó gyágya Giká kandrà tátrítrí kúlí 'òma sè dhi i àyikya tátrítrí íbe àyi dri. Tàko ko, Giká ni Kúlí adré tàá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi ngbú tà títi tisile búkù tátrítrí kúlí àdhya na dhi kí 'o ko dhi, Giká ni tátrítrí akódhi nda dri.»‡ ¹¹ Di mà adré nòá ngádra 'á dhi, dhya àlo kitswá atsalé gyágya Giká kandrà tátrítrí kúlí 'òma sè bwà ko. Tàko ko, Giká ni Kúlí adré tàá dhi: «Dhya atsalépi gyágya áyi tà ka'íka'í sè dhi ni adrí.»§ ¹² Di, tátrítrí kúlí adré ína áyi totó tà ka'íka'í dri ko. Be ró dhi, ngóro tisile dhi tìni: «Dhya adrélépi tà títi tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi kí 'o dhi ni adrí tà nda i sè.»*

¹³ Krísto apá àma tátrítrí angalépi tátrítrí kúlí lésè dhi lésè, dré atsalé dhya tatrílé dhi ró àma kí tà sè dhi sè. Tàko ko, Giká ni Kúlí adré tàá dhi: «Dhya ángùdhi tidilé fa kípakipa dri dhi tátrítrí íbe í dri.»† ¹⁴ Krísto 'o tà nda kònini, kitswále tà tani Giká dré lazilé Abàràrà dré dhi kòtsaró kpà mónnyá sùrú twá ro dhi i véna Yésu Krísto sè, mà kòkisúro Tírí Lólo Giká dré lazilé dhi àma kí tà ka'íka'í sè be dhi bvó.

Tátrítrí kúlí i lazikúlí be dhi

¹⁵ Àma adrúpi i, má ni tà nda kòdhi ni tadhá tà móndí i dré adrélé 'òle àyi kòfalésè dhi rú: Móndí i kòbhà tà ru yízo àyi kòfalésè dhi, à kitswá gòle tà nda ni bhe bwà ko. A kitswá kpà tà àzya bha tà nda dri bwà ko. ¹⁶ Di tà Giká dré tá lazilé Abàràrà dré dhi i kókpà kònini. Giká ni Kúlí adré tàá dhi, Giká lazí tá tà nda i Abàràrà dré, toyó ni be. Kúlí nda adré tàá «toyó ni i dré» ngóro móndí bí dhi i dré dhi tìni ko. Be ró dhi, adré tàá «toyó ni dré» ngóro móndí àlo dré dhi tìni.‡ Móndí àlo nda Krísto 'i. ¹⁷ Tà má dré adrélé lèle tàle dhi, tà kònidhi 'i: Giká bhà tá tà ru yízo Abàràrà be dhi gò, áyi lazikúlí fèzo drá. Di tátrítrí kúlí atsalépi kóná kámá-su-drì-nyadhi-àlo-drì-mudrí àmvolésè dhi kitswá ína tà bhàle ru yízo nda ni bhe bwà ko. Tátrítrí kúlí nda kitswá kpà lazikúlí nda ni pfu ko. ¹⁸ Tàko ko, tà Giká dré lazilé áyi mónnyá i dré tàyilé ro dhi kàdré tá áyi totó tátrítrí kúlí dri dhi, kònò tàyilé nda kitswá tá áyi totó lazikúlí dri ko. Di, tà bàti ró dhi, Giká fè tàyilé nda Abàràrà dré áyi lazikúlí sè.

Tà Giká dré tátrítrí kúlí fèzo àsà dhi

¹⁹ Kàdré di kònini dhi, tà Giká dré tátrítrí kúlí fèzo àsà dhi àdho tà 'i? Giká fè tá tátrítrí kúlí nda kitswále móndí kí tàkonzè tadhá àyi dré, tsàle lókyá Abàràrà ni toyó tà ni ni lazizó nda dré atsàrà'a. Giká fè tá tátrítrí kúlí nda ángéló i sè, ìndi móndí àlo adrélépi tá áyi totó móndí kí kòfalé 'á Giká be dhi sè. § ²⁰ Di Giká dré tá áyi lazikúlí

* **3:6** 3:6 A kònò Kidhoma 15:6. † **3:8** 3:8 A kònò Kidhoma 12:3; 18:18; 22:18. ‡ **3:10** 3:10 A kònò Dùtèrònómè 27:26. § **3:11** 3:11 A kònò Abàkúka 2:4. * **3:12** 3:12 A kònò Lèvitikè 18:5. † **3:13** 3:13 A kònò Dùtèrònómè 21:23. ‡ **3:16** 3:16 A kònò Kidhoma 12:7; 13:15; 24:7. § **3:19** 3:19 «Móndí adrélépi tá áyi totó móndí kí kòfalé 'á Giká be» kònidhi tá Mósè 'i.

nda ni fèzo Abàràrà dré dhi, dhya àzya adrélépi tá áyi totó àyi ki kòfalé 'á dhi tá yókódhó. Tàko ko, Giká ngbà 'í àlo kwákwá.

²¹ Kòdhi adré tsì tàá dhi, tátrítrí kúlí adré ru pfu lazikúlí Giká àdhya íbe? Tàdží ko! Tàko ko, tátrítrí kúlí kòkítswá tá lídrì fe mómndí i dré bwà dhi, kònò mómndí ki tá atsa gyàgya tátrítrí kúlí nda sè. ²² Dì, Giká ni Kúlí adré ína tàá dhi, mómndyá títi bvò àdhya i tàkonzì ni rìnyí zàle, Giká kòfèró áyi lazikúlí nda mómndyá adrèbhá Yésu Krísto ni ka'í dhi i dré àyi ki tà ka'íka'í sè.

²³ Drìdrì lókyá adrézó Krísto ni ka'í nda dré atsázó dhi kandrá dhi, àma tá mómndí 'íle tátrítrí kúlí ni rìnyí zàle, tsàle lókyá nda ni tadhàrà'a. ²⁴ Dì ásà dhi, Giká bhà tá tátrítrí kúlí nda adrélé àma ki drì kòlepi ró, tsàle lókyá Krísto dré atsàrà'a, Giká kòbhàró àma gyàgya í kandrá àma ki tà ka'íka'í sè. ²⁵ Dì lókyá adrézó Krísto ni ka'í nda dré atsálé dre dhi sè dhi, àma véle tátrítrí kúlí adrélépi tá àma ki drì ko nda ni rìnyí zàle ko.

Ama Giká ni ànzi 'i bàti

²⁶ Dì àmi títi dhi i Giká ni ànzi 'i, mì dré Yésu Krísto ni ka'íle dhi sè. ²⁷ Tàko ko, àmi títi bàtísimò dobhá ru amúzó Krísto be dhi i, mì asó Krísto àmi rú dre. ²⁸ Dì àmi véle twátwa ko, gba mì kàdré Yúdà ànzi 'i yà, kó ngalè mómndí Yúdà ànzi ró ko dhi 'i yà, màràbà 'i yà, kó ngalè mómndí màràbà ro ko dhi 'i yà, àgo 'i yà, kó ngalè tòkó 'i yà dhi. Tàko ko, àmi títi mì atsa ngá àlo ró Yésu Krísto na. ²⁹ Dì mì kàdré mómndyá Krísto àdhya 'i dhi, àmi Abàràrà ni ànzi 'i bàti. Mì ni kpà tà Giká dré lazílé áyi ànzi i dré tàyilé ro dhi ni kisú.

4

¹ Tà má dré adrélé tàle dhi, tà kònìdhi 'i: Dhya dra áyi atá ni ngá kisúlépi tàyilé ro dhi kàdré dhu rè mvámvá ro dhi, akódhi ngóro màràbà tíni, gba áyi atá ni ngá títi dhi dré adrézó ína ró dhi. ² A adré akódhi ni bha akódhi ni líkíbhá i drígá ìndì akódhi ni ngá líkíbhá i drígá, tsàle lókyá atá ni dré bhàle dhi dré atsàrà'a. ³ Dì àma, àma tá kókpà ànzimvá i tíni, adrélé kpà màràbà i ró tà bvò kòndi àdhya ki rìnyí zàle. ⁴ Dì lókyá kòkítswá dre dhi, Giká dré áyi Mvágó ni amùzo, tòkó dré 'íle tátrítrí kúlí zàle, ⁵ kàpáro mómndyá adrèbhá tá tátrítrí kúlí nda zàle dhi i, mà kàtsáro Giká ni ànzi i ró be dhi bvó. ⁶ Dì mà dré adrélé akódhi ni ànzi 'i bàti dhi sè dhi, Giká amù áyi Mvá ni Tírí adrélé àma ki togó na. Tírí nda adré loyóá àma léna dhi: «Ábbà! Tátá!» ⁷ Dì ásà dhi, mì véle màràbà 'i ko. Be ró dhi, mì mína Giká ni mvá 'i bàti. Dì mí dré adrélé akódhi ni mvá 'i dhi sè dhi, mì ni kpà tà dré lazílé áyi ànzi i dré tàyilé ro dhi ni kisú.

Pólò ni togó lanzi Gàlathyàbhá ki tà sè

⁸ Wáláká dhi, mì dré tá Giká ni nìrà ko dhi 'á dhi, àmi tá màràbà giká tàko kya 'i, tágba giká nda i dré adrézó giká bàti 'i ko dhi. ⁹ Dì, nyànomvá dhi, mì nì véle Giká dre. Tà bàti ró dhi, Giká nì àmi nì. Dì mì 'o àmi ngíni gòle àmi ki adzá tà rìnyí àko ìndì kizà ro bvò kòndi àdhya nda i véna dhi? Mì adré tsì leà gòle adrélé tà nda ki màràbà i ró? ¹⁰ Tàko ko, mì adré àmíkya kítú àruka ki tà lebè, mbá àruka kya íbe, lókyá àruka kya íbe, ìndì kóná àruka kya íbe. ¹¹ Má adré ngá ro àmi ki tà sè, àzì má dré 'òle àmi kòfalé dhi ni dra atsa tà tàko ró dhi sè.

¹² Àma adrúpi i, má adré àmi ki ti lizí, mì kàtsáro má tíni, ngóro má dré tá atsálé àmi tíni dhi tíni. Wáláká dhi, mì 'o tá ma kònzì ko. ¹³ Ngóro mì dré nìle be dhi tíni dhi, lókyá má dré Rúbí Tani longózó àmi dré vèsè ni àlo sè dhi sè dhi, má longó tá, àma rúbhá dré tá adrélé drà ro dhi sè. ¹⁴ Dì tágba àma rúbhá yàyà nda dré tá adrézó tà lanzi ro àmi dri dhi, mì ayízè tá ma ko, mì gà tá kpà ma ko. Be ró dhi, mì ka'í àmíkya ma dòle ngóro ángélo Giká àdhya tíni, kó ngalè Yésu Krísto ni tàndi tíni. ¹⁵ Dì àmi ki

arí m̀ dré tá adrézó ába dhi véle ángwà? Má kitswá tàà àmi ki tà sè dhi, kòkitswá tá dhi, m̀ ni tá àmi ki m̀ angí afèle má dré.* ¹⁶ Di, nyànomvá dhi, má atsa vo véle àmi ki kàribhá ro, má dré adréle tá bàti ta àmi dré dhi sè?

¹⁷ M̀ndí àruka àmi kòfalé dhi ki togó àtsi ró kitswázó àmi ki se àyi vésè. Di, tà ì dré adréle lèle 'òle nda dóro ko. I adré àyikya àma ki kòfalé le lanzilé àmi íbe, àmi ki togó kàtsáro àtsi ró àyi ki tà sè be dhi bvó. ¹⁸ Adréle togó íbe àtsi ró dhi dóro, tà adrézó togó íbe kònini dhi kàdré dóro dhi. Adré kpà leá dhi, m̀ kàdré togó íbe àtsi ró lókyá wáyi sè, ngbà 'í lókyá mà dré adrerà'a àmi íbe dhi 'á ko. ¹⁹ Àma ànzi i, má adré gòle kizà nya àmi ki tà sè, ngóro tòkó adrélepi 'òle tile dhi dré adréle kizà nya dhi t́ni, tsale lókyá m̀ dré dra àmi ki tayízó Krísto dré ladzálé atsálé í t́ni dhi 'á. ²⁰ Má lè tá adréle túmání àmi íbe nyànomvá, má kòkitswáro tá ta àmi dré làsú be twá. Angyá ko, áma drí adré abíle àmi ki tà sè!

Tà tadhále Agàrà ni tà rú, ìndì Sàrà ni tà rú dhi

²¹ Àmi adrébhá leá adréle tátrítrí kúlí zàle ni i, m̀ tà rè má dré ká: M̀ ni tà tátrítrí kúlí nda dré adréle tàle dhi i ko? ²² Tàko ko, à tísì tá dhi, Abàràrà tá ànziàgo íbe rì. Alo ni tá mvámvá tòkó màràbà ro, rú be Agàrà dhi dré tile dhi 'i. Azya ni tá mvámvá tòkó màràbà ro ko, rú be Sàrà dhi dré tile dhi 'i. ²³ A ti mvámvá tòkó màràbà ro dhi àdhya nda rinyí rúbhá àdhya sè. Di, à ti mvámvá tòkó màràbà ro ko dhi àdhya nda lazikúlí Gíká àdhya sè.

²⁴ A ni kitswá tà nda kòdhi ki àndu ngi kònini: Tòkó rì nda ì adré tà rì Gíká dré bhàle ru yìzo m̀ndí íbe dhi ki tà tadhá kòdhya. Agàrà nda adré tà Gíká dré bhàle ru yìzo m̀ndí íbe kòngó Sináyì drina dhi ni tà tadhá. Akódhi adré ànzi ki ti adréle màràbà i ró. ²⁵ Agàrà adré kòngó Sináyì bvò Aràbíyà àdhya na dhi ni tà tadhá, adrézó kpà Yèrúsalémà àndrò kòndi ni tà tadhá. Angyá ko, Yèrúsalémà nda ànzi ni íbe dhi i màràbà 'i. ²⁶ Di, Yèrúsalémà bhù na dhi ina màràbà 'i ko. Yèrúsalémà nda àma ki andre 'i. ²⁷ Tàko ko, Gíká ni Kúlí adré tàà dhi: «M̀, tòkó kòndó ro tilepi ko ni, mí kòlenzé wà! M̀ mváaswa yilepi ko ni, mí kòga lúlúgyá wà! Tàko ko, tòkó tayíle dhi ni ànzi ki lizó bí, tòkó adrélepi agó be dhi àdhya ki lavú.»†

²⁸ Àma adrupi i, àmi àmikya ànzi tile Gíká ni lazikúlí sè dhi 'i, ngóro Ísákà t́ni. ²⁹ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, mvámvá tile rinyí rúbhá àdhya sè nda adré tá mvámvá tile Tírí Lólo ni rinyí sè nda ni m̀ pfo. Nyànomvá dhi, tà nda kòdhi kókpà kònini. ³⁰ Di, Gíká ni Kúlí adré tàá ngíni? «M̀ dro tòkó màràbà ro nda i mvá ni be mí kandrásé. Tàko ko, tòkó màràbà ro nda ni mvá kitswá ina tà lazilé tayíle ro dhi ni kisú túmání tòkó màràbà ro ko dhi ni mvá be tàdzí ko.»‡ ³¹ Di ása dhi, áma adrupi i, áma tòkó màràbà ro dhi ni ànzi 'i ko. Be ró dhi, áma àmakya tòkó màràbà ro ko dhi ni ànzi 'i.

5

Ama m̀ndyá Krísto dré trile dhi 'i

¹ Krísto trì àma, mà kàdréro m̀ndí trile bàti dhi i ró. Adré di leá dhi, m̀ kàdré àmi ki totó tātā tà nda sè. M̀ kòtayí kpà àmi gòle adréle tódhyá màràbà tátrítrí kúlí àdhya i ró ko.

² M̀ yi rè ká! Ma, Pólò, má adré tàà àmi dré dhi: M̀ kò'o àmi lwàle kitswále atsálé gyàgya Gíká kandrá dhi, tà Krísto dré 'òle àmi dré dhi kitswá véle àmi ki ledé ko. ³ Má adré gòle tàà dhi: Lè dhya ángùdhi áyi 'òlepi lwàle dhi kàdré tà títí tátrítrí kúlí dré

* **4:15** 4:15 Kúlí «m̀ ni tá àmi ki m̀ angí afèle má dré» kòni ì adré leá tàle dhi, àyi nda i tá gànzi ró àyi ki fe wáyi Pólò ni tà sè. † **4:27** 4:27 A kònò Esáyà 54:1. ‡ **4:30** 4:30 A kònò Kidhoma 21:10.

adrélé tàle dhi ki 'o. ⁴ Ami adrèbhá láti nda atsázó gyágya Giká kandrá tátrítrí kúlí 'òma sè ni i, mì lanzí ru Krísto be dre. Mì vwà kpà Giká ni togó tani rúsè vwàvwà. ⁵ Di, àma ró dhi, àma ki tà ka'ika'i sè dhi, mà adrè mǐ bha Giká véna àma ki bhàma gyágya akódhi kandrá dhi ni tà sè, adrézó tà nda ni letè lovó sè Tírí Lólo ni rinyí sè. ⁶ Tàko ko, àma adrèbhá Yésu Krísto na dhi i dré dhi, dhyá ki lwàma ìndì dhyá ki lwàma ko dhi, tà tàko 'i. Tà kàdrì lavulé dhi ngbà 'í Krísto ni ka'ima gò adrézó tà ka'ika'i nda ni tadhá lèle sè dhi 'i.

⁷ Mì adrè kó tá angú ra dóro dhi, àdhi kíkí di àmi tà bàti ka'ima 'òle dhi ni tayí dhi nì? ⁸ Tà adrézó àmi ki togó se kònini nda angá ina Giká adrélépi àmi ki azí dhi vélésè ko. ⁹ Mì nǐ ko tàle dhi, tàkú mvá tsà dhi adrè mápà fòndro títi dhi ni 'o avolé nì dhi? ¹⁰ Di, má adrè mána ka'ía Mírì na tàle dhi, mì kitswá tà twá kisù tà má dré adrélé tàle kòdhi rúsè ko. Kàdré ina dhya adrélépi àmi ki drì kizá dhi ni tà sè dhi, Giká ni tà bha akódhi nda dri, kàdré gba àdhi 'i ya dhi.

¹¹ Ama adrúpi i, kònò má kàdré tá tadhá dhi, lè mǒndí ì kàdré àyi ki 'o lwàle dhi 'í dhi, à ni tá go adrélé áma mǐ pfo àdho tà sè? Tàko ko, tà má dré adrélé longolé Krísto nì dràma fa kipakipa dri dhi ni tà dri dhi kitswá tá vélé mǒndí ki 'o ledhélé dhi ko. ¹² Kàdré dhya adrèbhá àmi ki drì kizá nda ki tà sè dhi, má mǐlèsè dhi, dóro ni tá ì dré àyi ki rúbhá ki tolwàle títi dhi!

¹³ Ami, áma adrúpi ró ni i, Giká azí àmi adrélé mǒndí trèle bàti dhi i ró. Di, mì kàdré àmi ki trima nda ni no ngóro tà adrélépi láti fe àmi dré adrézó lovó kònzì àmi ki rúbhá kya ki 'o dhi ró ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà 'o àmi ki adrúpi i dré àyi ki màràbà i tǐni lèle sè. ¹⁴ Tàko ko, tà títi tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi ì adrè àyi ki totó tòlí àlo kònìdhi dri: «Mí kàdré ámi àzya nì le ngóro mí dré adrélé ámi tàndì nì le dhi tǐni.»† ¹⁵ Di, mì kàdré àmikya ru titsí, adrézó ru nya àmi kòfalésè kà'wá àtrá kya tǐni dhi, mì kònò di dóro, mì kòpfuró ru todràle ko.

Atsima Tírí Lólo ni rinyí sè dhi

¹⁶ Má adrè di tàà dhi: Mì kàdré atsilé Tírí Lólo ni rinyí sè gò, mì kòkitswáro lovó kònzì àmi ki rúbhá kya ki 'o ko. ¹⁷ Tàko ko, tà lovó kònzì rúbhá àdhyà dré adrélé lèle 'òle dhi i twá Tírí Lólo àdhyà i rúsè. Tà Tírí Lólo dré adrélé lèle 'òle dhi i kókpà twá tà lovó kònzì rúbhá àdhyà dré adrélé lèle 'òle dhi i rúsè. Di tà rǐ nda kòdhi ì adrè ru pfu àyi kòfalésè gò, mì dré kitswázó tà mì dré adrélé lèle 'òle dhi ki 'o bwà ko. ¹⁸ Di, mì kàdré àmi ki tayí Tírí Lólo dré adrélé tidrèle dhi, àmi vélé tátrítrí kúlí ni rinyí zàle ko.

¹⁹ A ni kitswá tà lovó kònzì rúbhá àdhyà dré adrélé lèle 'òle dhi ki no ngádra 'á: ndòtò tà, tà ndí ró dhi, tà swà, ²⁰ giká tàko ki lindrì bhàma, kólé tà, togó kònzì bhàma, lawà, lovó kònzì bhàma mǒndí i rú dhi, togóaswa, dhyá ki tà bhàma drìdrì dhi, ru lanzima, ru kayima, ²¹ dirèma, wá tsìma, gwányá wáyá ki tà, tsàle tà àruka làsú be kònini dhi i. Má adrè tà longó àmi dri ngóro má dré tá longolé àmi dri drìdrì dhi tǐni: Mǒndyá adrèbhá tà 'o làsú be kònini dhi i kitswá àyikya file Giká ni Opì na ko.

²² Di, lò'wa dóro Tírí Lólo dré adrélé 'òle 'àle mǒndí i léna dhi i, kòni 'i: lèle, arí, tà kàdrìkàdrì, togó vwàvwà, togó dóro, tà dóro 'òma, tà ka'ika'i, ²³ togó yàyà, ìndì dhyá ki lovó mvòma. Tátrítrí kúlí adrè tà ta kònzì tà nda kòdhi i rú àlomvá ko. ²⁴ Mǒndyá Yésu Krísto àdhyà ì tidí fa kipakipa dri lovó kònzì rúbhá àdhyà, túmání tà títi lovó kònzì nda dré adrélé lèle 'òle dhi ìbe todràle dre. ²⁵ Mà dré adrélé lídrì ìbe Tírí Lólo ni rinyí sè dhi sè dhi, lè mà kàdré kpà atsilé Tírí nda ni rinyí sè. ²⁶ Lè mà kàdré drìkàdrì ro ko. Mà kàdré àma ki adrúpi ki togó 'o aswálé ko, adrézó lovó kònzì bha àma ki adrúpi i rú ko.

* 5:9 5:9 A kònò 1 Kòritòbhá i 5:6. † 5:14 5:14 A kònò Lèvítikè 19:18.

6

Ama ki adrúpi ki tà lanzì dòma

¹ Ama adrúpi i, mì kòkisú àmi ki adrúpi àlo dhi adrérà'a tàkonzì 'o dhi, àmi li'wábhá àmi ki tà ka'íka'í na dre ni i, mì kòlotó akódhi nda togó yàya sè. Di, mì kòsu àmi ki tàndi i rú, tà nda kòtabhìró kókpà àmi gò, àmi ki 'òzo dhèle tàkonzì na dhi ko. ² Mì kàdré ru ledé àmi kòfalésè, adrézó àmi ki adrúpi ki tà lanzì do. Mì kàdré 'òá kònìni dhi, mì ni tòlí Krísto dré fèle dhi ni 'o kitswálé títi. ³ Dhya àlo kàdré àyi no móndí kàdrì ro dhi, tágba dré adrézó móndí tàko 'i dhi, akódhi nda adré àyi tàndi ni lití. ⁴ Lè àmi àlo àlo títi dhi i mì kàdré tà mì dré adrélé 'òle dhi ki tabhì, mì kòkitswáró àmi ki drì bha kuru àmi ki tàndi ki tà sè be dhi bvó. Di, mì kòtabhì àmi ki tà móndí àruka kya rú ko. ⁵ Tàko ko, lè àmi àlo àlo títi dhi i mì kàdré tà bhàle àmi ki tàndi i drígá dhi ki 'o kòdhya.

⁶ Lè dhya ángùdhi adrézó Gìká ni kúlí tadhá drá dhi kàdré àyi ngá dóro títi dhi ki lanzì dhya adrélépi àyi tadhá dhi dré.

⁷ Mì kòtayí àmi adrélé litíle ko: A kitswá Gìká ni gu bwà ko. Mì ni ngá mì dré adrélé kidhíle dhi ni akónà kòdhya. ⁸ Mì kàdré ngá kidhí lovó kònzi rúbhá àdhya dré dhi, mì ni dràdrà akónà lovó kònzi nda lésè kòdhya. Di, mì kàdré ngá kidhí Tírí Lólo dré dhi, mì ni lídrì kóná vésè kólyá dhi ni akónà Tírí nda vélésè kòdhya. ⁹ Mà kòtayí àma adrélé landèle tà dóro 'òma sè ko. Tàko ko, lókyá kòkitswá dre dhi, mà ni lànýá dóro akónà, mà kòtayí àma landèle ko dhi. ¹⁰ Di ásà dhi, mà kàdré láti nda adrézó tà dóro 'o mónýá títi i dré. Lavúlé dhi, mà kàdré 'òá kònìni àma ki adrúpi Yésu ni ka'ibhá dhi i dré.

Pólò ni kúlí kùdù

¹¹ Mì nò rè wárágà pá kàdrì má dré adrézó wárágà kònìdhi ni tisì àmi dré áma tàndi ni drígá sè dhi i ká.

¹² Dhya adrèbhá àmi ki le 'òle lwàle nda i adré àyikya tà 'o rúbhá sè, à kàdré àyi ki no dóro be dhi bvó. Di, i adré ngbà 'í tà nda ki 'o, à kàdré àyi ki mì pfo Krísto ni fa kipakipa ni tà sè ko dhi sè. ¹³ Tà bàti ró dhi, ndìndì àyi àyi ki 'obhá lwàle nda i adré àyikya tatrítrí kúlí líkí ko. Tágba kònìni dhi, i adré àmi ki le 'òle lwàle, i kòkitswáró àyi ki afà tà i dré àmi ki 'òzo 'òá àmi ki rúbhá sè dhi ni tà sè.

¹⁴ Di, ma ró dhi, má kitswá mána áma afà tà àzya sè ko, kàdré ngbà 'í fa kipakipa àma ki Mírì Yésu Krísto àdhya ni tà sè ko dhi. Tàko ko, fa kipakipa nda sè dhi, à tidí tà bvò kòndi àdhya má dré tá adrézó mǐ bha dríá dhi i todràle dre. A tidí kpà ma dràle tà bvò kòndi àdhya i lésè dre. ¹⁵ Tà bàti ró dhi, dhyá ki lwàma ìndì dhyá ki lwàma ko dhi, tà kàdrì 'i ko. Tà kàdrì lavúlé dhi ngbà 'í dhyá ki tayìma Gìká dré bhàle tódhyá adrélé móndí tídhí ro dhi 'i. ¹⁶ Tà kàdrìkàdrì i Gìká ni togó dóro be dhi i kàdré mónýá títi adrèbhá 'òá kònìni dhi i dré. Àyi nda i Ìsèrèlè ànzi bàti Gìká àdhya 'i.

¹⁷ Kùdù ro dhi, lè dhya àlo kògò adrélé áma lagù ko. Angyá ko, ma àngì Yésu àdhya íbe má rú.

¹⁸ Ama adrúpi i, àma ki Mírì Yésu Krísto ni togó tani kàdré àmi íbe! Kàdré kònìni.

Wárágà Pólò dré tisìle Èfésòbhá i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Èfésò na dhi i dré dhi 'i. Èfésò nda tá bhàandre kàdrì bvò Asíyà àdhya na dhi 'i. Pólò longó tá Rúbí Tani kònàle gò, Gìká ni tà tadházó Èfésòbhá i dré kóná rì tàlì sè, dré tá adrèrà'a áyi atsí andre ni na to dhi 'á (Tà 'òle dhi i 19:1-20:1).

Pólò adrè wárágà kònìdhi ni tisì tà kàdrìkàdrì rì dhi i sè. Alo ni, adrè Rúbí Tani ni tà àndu ngì m̀bhalé tí, adrézó Gìká zì móndí i adrélé ina ró gò, àyi ki apázó tàkonzì lésè Yésu Krísto sè ngìni ya dhi ni tà tadhá. Adrè tà lùzu ró Gìká dré kisùle 'òle kínó lésè dhi ni tadhá kònìni: «A ni tà títi bhù na ìndì bvò dri dhi ki amú bhàle adrélé ópí kàdrì àlo, Krísto zàle» (1:10). Pólò adrè kpà Gìká amú móndyá sùrú twá ro dhi i Yúdà ànzì ìbe adrélé sùrú àlo ró Krísto na ngìni ya dhi ni tà tadhá (2:11-22).

Rì ni, Pólò adrè Yésu ni ka'ìbhá ì kàdré atsìlé ngìni ya dhi ni tà tadhá. Adrè tàá dhi, mà kòtingá àma ki lídrì àku àma rúsè, lídrì tídhí Gìká dré bhàle adrélé ina tíni dhi ni asózó àma rú (4:20-24). Adrè kpà tà tadhá àgo ki tà àyi ki tòkó ìbe dhi dri, ànzimvá ki tà àyi ki tibhá ìbe dhi dri, ìndì màràbà ki tà àyi ki mírì ìbe dhi dri. Kùdù ro dhi, adrè móndyá ka'ìbhá dhi ki kodzó, ì kàdréro àdzú ngá Gìká àdhya ki tosó àyi rú àdzú tírì kònzi ìbe dhi ni tà sè (6:10-20).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Krísto ni Rúbí Tani ni tà àndu ngìma (1:3-3:21)
- 3) Lídrì tídhí ro Krísto na dhi (4:1-6:20)
- 4) Pólò ni kùlì kùdù (6:21-24)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, bhàle adrélé Yésu Krísto ni àpòstolò ro ngóro Gìká dré lèle dhi tíni dhi, mà adrè wárágà kònìdhi ni tisì àmi, móndyá lólo Gìká àdhya Èfésò na dhi i dré, àmi adrèbhá Yésu Krísto ni ka'ì tà títi i sè dhi i dré. ² Gìká àma ki Atá i Mírì Yésu Krísto be dhi i kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì ì kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Tà tani Gìká dré afèle àma dré Krísto na dhi i

³ Rúku kàdré Gìká, àma ki Mírì Yésu Krísto ni Atá dré! Tàko ko, akódhi afè àma dré tà tani títi angábhá í vélésè bhù lésè dhi i, mà dré adrélé Krísto na dhi sè. ⁴ Drìdrì bvò ni bhàma kandrà dhi, zì tá àma adrélé Krísto na, mà kàdréro lólo ìndì tà kònzi àko àma rú í mìlèsè be dhi bvò. Akódhi ni lèle sè dhi, ⁵ bhà tá àma twá drìdrì, mà kàtsáro áyi ànzì i ró Yésu Krísto sè, ngóro dré tá lèle 'òle dhi tíni, ìndì ngóro tà nda dré tá adrélé dóro akódhi mìlèsè dhi tíni. ⁶ 'O tá kònìni, mà kàdréro áyi rú bha kùle, áyi togó tani mìlanzìlanzì ro í dré bhàle àma rú áyi Mvá í dré lèle tò dhi na dhi ni tà sè. ⁷ Tàko ko, akódhi ni togó tani kàdrì lavulé nda sè dhi, amú áyi Mvá nda dràle àma ki tàkonzì trizo ìndì àma ki apázó tàkonzì lésè akódhi ni kàrì sè. ⁸ Tà bàti ró dhi, fè áyi togó tani gàle àma léna bí, túmánì tògyá wáyi tà títi dhi ki àndu nizo dhi be. ⁹ Tadhá kpà àma dré tà lùzu ró í dré kisùle 'òle ìndì í dré lèle 'òle kínó lésè Krísto na dhi, ngóro dré tá adrélé dóro akódhi mìlèsè dhi tíni. ¹⁰ Tà dré lèle 'òle nda, tà kònìdhi 'i: Lókyá kòkìtswá títi dre dhi, a ni tà títi bhù na ìndì bvò dri dhi ki amú bhàle adrélé ópí kàdrì àlo, Krísto zàle.

¹¹ Dì Gìká bhà àma twá, àma ki zìzo adrélé móndyá ina i ró Krísto na, ngóro í dré kisùle 'òle kínó lésè dhi tíni. Tàko ko, akódhi adrè tà títi dhi ki 'o ngóro í dré kisùle 'òle,

ìndì í dré lèlè 'òlè dhi tíni. ¹² Di Gìká 'o tà nda kònìni, kitswálé àma àma ki mǐ bhabhá Krísto véna drìdrì dhi í, mà kàdréro Gìká ni rú bha kùlè akódhi ni mǐlanzìlanzì sè be dhi bvó.

¹³ Àmì ró dhi, mǐ yi kókpa tà bàti Rúbí Tani àdhya Gìká dré adrézó àmì ki tídrí ásà dhi gò, mǐ dré Krísto ni ka'izo. Di Gìká dré áyi àngì lwàzo àmì rú, tadházóá dhi, àmì mónnyá ína 'i káyà dhi. Àngì nda, Tírí Lólo Gìká dré lazilé dhi 'i. ¹⁴ Tírí Lólo nda ngádrì Gìká dré afèlè àma dré drìdrì, tadházóá dhi, í ni dra tà í dré lazilé tàyílè ro dhi ni afè àma dré dhi 'i, tsàlè lókyá í dré dra àma, mónnyá ína ró dhi ki apázó kitswálé títi dhi 'á. Di ásà dhi, mà kàdré akódhi ni rú bha kùlè akódhi ni mǐlanzìlanzì sè wà!

Pòlò zi tà Gìká tí Efèsòbhá i dré

¹⁵ Di ásà dhi, kidhólé lókyá má dré yìzoá tàlè dhi, mǐ adrè Mírì Yésu ni ka'ì, adrézó mónnyá lólo Gìká àdhya ki le ngìni ya dhi sè dhi, ¹⁶ má adrè àwoyà ta Gìká dré àmì ki tà sè landè àko ró. Má adrè kpà àmì ki tà kisù, má dré adrèrà'a tà zi Gìká tí dhi 'á. ¹⁷ Má adrè Gìká, àma ki Mírì Yésu Krísto ni Atá mǐlanzìlanzì ro dhi ni ti lizí, kòfèró tògyá Tírí Lólo àdhya àmì dré kitswázó áyi tà lùzu ró dhi ki ni, mǐ kòkitswáró kpà áyi tàndì ni ni dóro lavúlè be dhi bvó. ¹⁸ Má adrè kpà tà zi akódhi tí, kò'oró áyi ngádra ngá kazá àmì ki togó na, mǐ kònìró tà dré àmì ki azizó adrélè mǐ bha í véna ásà dhi í, tímǎní tà kàdrì mǐlanzìlanzì ro dré lazilé áyi mónnyá i dré tàyílè ro dhi be.

¹⁹ Kò'o kpà àmì áyi rǐnyí kàdrì lavúlè adrélèpi tà 'o àma adrèbhá áyi ka'ì dhi i léna dhi ni ni. Akódhi ni rǐnyí kàdrì lavúlè nda, ²⁰ rǐnyí dré tadhálé Krísto rú, dré akódhi ni tingàrà'a dràdrà lésè, ìndì akódhi ni 'orà'a lírìlè áyi dríágo lésè bhù na dhi 'á dhi 'i. ²¹ Gìká bhà Krísto nda adrélè ópì kàdrì títi dhi i drìlè, rǐnyí títi adrézó òpì nya dhi i drìlè, rǐnyí àruka títi dhi i drìlè, òpì títi dhi i drìlè, ìndì rú títi kitswálé fèlè lókyá kònìdhi sè ìndì lókyá adrélèpi alìlè dhi sè dhi i drìlè. ²² Bhà kpà tà títi dhi i adrélè Krísto ni pá zàlè gò, akódhi ni bhàzo adrélè Èkèlézyà ni drì kòlèpi ró tà títi i sè. ²³ Èkèlézyà nda Krísto ni rúbhá 'i. Akódhi adrè Èkèlézyà nda ni 'o gálè áyi tàndì ni lídrì sè bí, ngóro í dré adrélè tà títi dhi ki 'o gálè áyi tàndì sè bí dhi tíni.

2

Gìká 'o àma adrélè tímǎní Krísto be

¹ Wáláká dhi, àmì tá àmìkya mónní dràbhá dre dhi 'i, àmì ki ligìma ni tà sè ìndì àmì ki tàkonzì ki tà sè. ² Lókyá nda sè dhi, mǐ adrè tá tatsílè tàkonzì 'obe, ìndì tà bvò kòndì àdhya ki lebèbe. Mǐ adrè tá kpà tírì kònzì ki kàdrì adrélèpi òpì kitswálè nòlè bwà ko dhi drìlè dhi ni lebè. Tírì nda tírì adrélèpi tà 'o nyànomvá mónnyá adrèbhá ligílè Gìká rú dhi i léna dhi 'i. ³ Àma títi, àma tá kókpa àyi nda i kòfalé, adrélè tà 'o àyikya tíni. Mà adrè tá tatsílè lovó kònzì àma ki rúbhá kya ki 'obe, ìndì tà mà dré tá adrélè kisùlè lovó kònzì nda sè dhi ki 'obe. Àma ki tà làsú kònzì sè dhi, mà adrè tá lèlè Gìká ni kòmbà kisú àyi nda kya tíni.

⁴ Di, Gìká ni togó dóro lavúlè dhi sè, ìndì akódhi ni lèlè kàdrì àma vélè dhi sè dhi, ⁵ 'o àma adrélè tímǎní Krísto be, tágba mà dré tá adrézó mónní dràbhá dre dhi 'i àma ki tàkonzì ki tà sè dhi. Tà bàti ró dhi, Gìká tídrì àmì áyi togó tani sè. ⁶ Di mà dré ru amúlè Yésu Krísto be dhi sè dhi, Gìká tingá àma kurú na tímǎní akódhi be, àma ki 'òzo lírìlè bhù na tímǎní akódhi be. ⁷ Gìká 'o tà nda kònìni, kitswálè lókyá títi adrèbhá alìlè dhi i sè dhi, í kòtadháro áyi togó tani kàdrì lavúlè, í dré bhàlè àma rú Yésu Krísto na dhi be dhi bvó.

⁸ Tàko ko, Gìká tídrì àmì áyi togó tani sè, àmì ki tà ka'ika'ì sè. Tà nda kòdhi angá àmì ki tàndì i vélèsè ko. Be ró dhi, tà nda ína tà Gìká dré fèlè àmì dré àngyá dhi 'i. ⁹ Di akódhi tídrì àmì tà dóro mǐ dré 'òlè dhi i sè ko, dhya àlo kòkitswáro áyi afà áyi tàndì ni tà sè bwà ko. ¹⁰ Àngyá ko, àma ngá Gìká dré ledélè áyi tàndì ni dríga sè dhi

'i. Akódhi bhà àma tódhyá Yésu Krísto na, mà kàdréro tà dóro í dré bhàle drìdrì àma dré 'òle dhi ki 'o be dhi bvó.

Ama sùrú àlo Yésu Krísto na dhi 'i

¹¹ Di àsà dhi, mì kisù rè ngalè wáláká dhi, àmi tá mómí ngíni ró dhi 'i ya dhi ká. Tàko ko, àmi tá mómí tìle sùrú twá ro dhi 'i. Yúdà ànzì adrèbhá àyi ki zi mómí lwàle dhi i ró dhi, ì adrè tá àmi ki zi mómí lwàle ko dhi i ró. (Tákò, àyi ki lwàma nda ngbà 'í tà ì dré 'òle àyi ki rúbhá na dhi 'i.) ¹² Wáláká dhi, àmi tá vwàvwà ro Krísto rúsè. Àmi tá twá Gìkà ni sùrú, Isèrèlè ànzì i rúsè. Àmi tá kpà twá tà Gìkà dré bhàle ru yìzo mómíyá ína íbe dhi rúsè, ìndì àyi lazikúlí rúsè. Bvò kònìdhi lé dhi, àmi tá Gìkà àko, ìndì tà mì dré tá kitswázó mì bha àsà dhi tá kpà yókódhó. ¹³ Di, nyànomvá dhi, mì dré ru amúlé Yésu Krísto be dhi sè dhi, Gìkà 'o àmi adrèbhá tá vwàvwà ro dhi i atsálé ànyi í làga Krísto ni kàrí sè dre.

¹⁴ Tàko ko, Krísto ni tàndi bhà tà kìdrìkìdrì àma kòfalé nì. Angyá ko, 'o Yúdà ànzì i mómíyá sùrú twá ro dhi íbe dhi i atsálé sùrú àlo ró, dré àyi rúbhá fèle dhi sè. 'O kpà zèribà adrélèpi tá àma ki kòfalé lanzí, adrézó àma ki 'o adrélé kàribhá i ró dhi arílé. ¹⁵ 'O kpà tatrítrí kúlí i tà títí tatrítrí kúlí nda dré adrélé tàle à kò'o dhi íbe dhi ki tà akílé. 'O tà nda kòdhi i kitswázó sùrú rì nda ki bha adrélé sùrú àlo tídhí ro dhi ró í léna, adrélé kpà tà kìdrìkìdrì íbe. ¹⁶ 'O kpà kònìni, kitswálé àyi dràma fa kipakipa dri dhi sè dhi, í kàmúró àyi rì nda i tódhyá Gìkà be, ì kàtsáro rúbhá àlo ró. Di pfu tà adrélèpi tá àyi ki 'o adrélé kàribhá i ró nda dràle kònìni. ¹⁷ Di Krísto nda alì Rúbí Tani tà kìdrìkìdrì àdhyà ni longó àmi sùrú twá ro adrèbhá tá vwàvwà ro Gìkà rúsè dhi i dré, ìndì àma Yúdà ànzì adrèbhá tá ànyi akódhi làga dhi i dré. ¹⁸ Tàko ko, nzì láti àma dré adrézó àma ki kisí àmi íbe ànyi Gìkà Atá làga Tírí Lólo àlo sè dhi nì.

¹⁹ Di àsà dhi, àmi sùrú twá ro ni i, àmi véle mómí twá 'i ko, ìndì mómí angábhá sùrú twá i lésè dhi 'i ko. Be ró dhi, àmi àmikya bhàànzì 'i tùmání mómíyá lólo Gìkà àdhyà íbe. Àmi kpà Gìkà ni sùrú akódhi ni dzó lé dhi 'i. ²⁰ Akódhi adó kpà àmi dzó nda ni sizo, àmi ki tobhàzo dzópá í dré bhàle àpóstolò i sè ìndì pròfétà i sè dhi dri. Yésu Krísto ni tàndi, kírà agógó dzó nda dré adrézó àyi totó driá dhi 'i. ²¹ Akódhi adrè dzó wáyì nda ni 'o adrélé kitsílé, adrélé mbàle atsálé tépelò lólo Mírì dré dhi ró dhi nì. ²² Di mì dré adrélé Krísto na dhi sè dhi, Gìkà adrè kpà àmi ki tobhà dzó nda ni sizo, dzó nda kàtsáro àrà í dré adrézó lána àyi Tírí sè dhi ró be dhi bvó.

3

Azì Gìkà dré bhàle Pólò drígá mómíyá sùrú twá ro dhi i dré dhi

¹ Di àsà dhi, ma, Pólò, ma Yésu Krísto ni mómí 'ìle bádzó lé àmi sùrú twá ro dhi ki tà sè dhi 'i. ² Mì yi tàle dhi, Gìkà bhà azì má drígá àyi togó tani sè, má kàdréro 'oá àmi dré dhi 'i. ³ Tàko ko, akódhi tadhá má dré tà lùzu ró í dré kisùle 'òle kíno lésè dhi, ngóro má dré adrélé tà ni ni tìsì tsà dhi tìni. ⁴ Mì kònà tà má dré adrélé tìsìle kòdhi i dhi, mì ni kitswá tògyá Gìkà dré afèle má dré Krísto ni tà lùzu ró nda ni àndu nìzo dhi ni atógyà. ⁵ Wáláká dhi, Gìkà 'o tá tà lùzu ró nda mómí lókyá àruka i sè dhi i dré nìle ko. Di, nyànomvá dhi, tadhá tà nda àyi Tírí ni rìnyí sè àyi àpóstolò lólo i dré, ìndì àyi pròfétà lólo i dré dre. ⁶ Di tà lùzu ró nda, tà kònìdhi 'i: Rúbí Tani ni ka'ima sè dhi, mómíyá sùrú twá ro dhi ì kisú tà Gìkà dré lazílé àyi ànzì i dré tàyílé ro dhi tùmání Yúdà ànzì íbe dre. Í atsá kpà rúbhá àlo ró tùmání Yúdà ànzì nda íbe dre. Í kisú kpà tà Gìkà dré lazílé dhi tùmání Yúdà ànzì nda íbe Yésu Krísto na dre.

⁷ Gìkà fè ma adrélé Rúbí Tani nda ni màràbà ro àyi togó tani í dré bhàle má rú dhi sè, ìndì àyi rìnyí adrélèpi tà 'o má léna dhi sè. ⁸ Tágba má dré tá adrézó mómí tàko ró lavúlé mómíyá títí Gìkà àdhyà i kòfalé dhi, akódhi bhà azì nda má drígá àyi togó tani sè, má kàdréro Krísto ni tà kàdrì, kitswázó àndu ni ni ni bwà ko dhi ni longó

móndyá súrú twá ro nda i dré. ⁹ Lè kpà má kàdré tadhá móndyá títi i dré ngádra 'á dhi, Giká adré tà lùzu ró nda ni 'o ngini ya dhi. Giká ngá títi dhi ki bhàlepi dhi zù tá tà lùzu ró nda kínó lésè. ¹⁰ 'O tá kònini, kitswálé nyànomvá dhi, í kòtadháró Èkèlézyà rú áyi tògyá kàdrì í dré adrézó tà títi dhi ki 'o ásà dhi, tirí ópí kàdrì ro ìndì rinyi ró kurú na bhù i 'ásè dhi i dré be dhi bvó. ¹¹ Di Giká 'o tà í dré kisùle 'òle kínó lésè nda kitswálé títi àma ki Mírì Yésu Krísto sè, kàdré kóná vèsè kólyá. ¹² Di mà dré adrélé Krísto na dhi sè dhi, ìndì mà dré adrélé akódhi ni ka'í dhi sè dhi, mà kitswá àma ki kisí ànyi Giká làga tirì àko, ìndì tà ka'ika'í be bǐ. ¹³ Di ásà dhi, má adré àmi ki ti lizí, mì kòtayíró àmi ki togó adrélé lanzile, má dré adrélé kizà nya àmi ki tà sè dhi sè ko. Tàko ko, má adré kizà nya kònini, mì kòkitswáró Giká ni mìlanzilanzì kisú be dhi bvó.

Krísto ni lèle ni tà nìma

¹⁴ Di ásà dhi, má adré àma kórókó titì Giká, àma ki Atá kandrà. ¹⁵ Súrú títi bhù na ìndì bvó dri dhi i adré adrélé be akódhi sè. ¹⁶ Má adré tà zi akódhi tí, kitswálé akódhi ni mìlanzilanzì kàdrì lavulé dhi sè dhi, kòtimbàró àmi ki togó áyi Tirí ni rinyi sè. ¹⁷ Má adré zìá kònini, Krísto kàdré adrélé àmi ki togó na àmi ki tà ka'ika'í sè. Má adré kpà tà zi Giká tí, mì kàdré tròle lèle rú, adrézó àmi ki totó tātā lāna, ¹⁸ kitswálé àmi tùmānì móndyá lólo títi Giká àdhyā íbe dhi i, mì kòkitswáró Krísto ni lèle ni tǎli ángopí ya, kàtswa ni ángopí ya, mvumvù ni ángopí ya, ìndì tǎli ni ángopí ya dhi ni ni. ¹⁹ Ayíya, mì kàdré akódhi ni lèle tà nǐnǐ wǎyi dhi ni lavulépi nda ni ni, mì kàdré gǎle Giká ni tǎndi ni lídrì sè kitswálé títi be dhi bvó.

²⁰ Giká rinyí íbe kitswázó tà 'o, tà mà dré adrélé zìle akódhi tí dhi ki lavú, ìndì tà mà dré adrélé kisùle dhi ki lavú byá, akódhi ni rinyí adrélépi tà 'o àma léna dhi sè. ²¹ Mìlanzilanzì kàdré akódhi dré Èkèlézyà na ìndì Yésu Krísto na, lókyá títi i sè ìndì kóná vèsè kólyá! Kàdré kònini.

4

Adrema ngá àlo ró Krísto ni rúbhá na dhi

¹ Di ásà dhi, ma 'ìle bǎdzó kòndi 'á Mírì ni tà sè ni, má adré àmi ki kodzó, mì kàdré atsilé ngóro dré kitswálé tà Giká dré àmi ki azizó ásà dhi sè dhi tǐni. ² Mì kàdré àmi ki tà bha kǐnǐ mi tà títi i sè, adrézó tà 'o togó yàya sè, adrézó tà letè togó vwàvwà sè. Mì kàdré àmi ki adrúpi ki tà yàya mvo àmi kòfalésè lèle sè. ³ Mì kàdré tà títi dhi ki 'o, adrézó àmi ki líkí adrélé ngá àlo ró àmi kòfalésè Tirí Lólo na, tà kǐdríkǐdrì adrélépi àmi ki fe ru amú dhi sè. ⁴ Krísto ni rúbhá ngbà 'í àlo kwákwá. Tirí Lólo kpà ngbà 'í àlo kwákwá, ngóro tà Giká dré àmi ki azizó adrélé mǐ bha í véna ásà dhi dré adrélé àlo kwákwá dhi tǐni. ⁵ Mírì ngbà 'í àlo kwákwá, tà ka'ika'í ngbà 'í àlo kwákwá, ìndì bǎtísimò ngbà 'í àlo kwákwá. ⁶ Giká kókpà ngbà 'í àlo kwákwá. Akódhi nda móndyá títi dhi ki Atá 'i. Adré òpì nya àyi títi dhi i dri, adrézó tà 'o àyi títi dhi i sè, adrézó adrélé àyi títi dhi i léna dhi nì.

⁷ Di, àma àlo àlo títi dhi i, mà kisú tà tani twátwa dhi i, ngóro Krísto dré tà nda ki lanzilé àma dré áyi togó tani sè dhi tǐni. ⁸ Ásà dhi, Giká ni Kúlí adré tǎá dhi:

«Akódhi dré tá mbǎrà'a kurú na dhi 'á dhi,
drǐ tá dhyā í dré rùle dhi i í vèsè gò,
tà tani lanzizó mǎndí i dré.»*

⁹ Kúlí «akódhi mbà kurú na» kòdhi i adré lèá tàle dhi, akódhi si tá kpà bvó àndúna.

¹⁰ Di akódhi sǐlepi nda tá dhyā àlo mbàlepi kurú na bhù ki lavú nda 'i, kò'oró bvó wǎyi dhi gǎle áyi tǎndi ni lídrì sè bǐ be dhi bvó.

* 4:8 4:8 A kònò Longó i 68:19.

11 Di Krísto nda bhà mómí àruka Èkèlézyà le dhi i adrélé àpóstolò i ró dhi nì. Bhà àruka nì i adrélé pròfètà i ró, àruka nì ki bhàzo adrélé Rúbí Tani longóbhà i ró, àruka nì ki bhàzo adrélé Èkèlézyà ni líkíbhà i ró, àruka nì ki bhàzo adrélé tà tadhábhà i ró. 12 Bhà àyi nda i adrélé kònini, ì kàdréro mómíyá Gíkà àdhya ki ledé kitswá lé títi, ì kàdréro àzì bhàle àyi drígá dhi ki 'o, adrézó Krísto ni rúbhá timbà be dhi bvó. 13 A ni adrélé kònini, tsàle lókyá àma títi mà dré dra atsázó ngá àlo ró àma ki tà ka'ika'í na, ìndì Gíkà ni Mvágó ni nìma na gò, mà dré lí'wázó atsálé Krísto ni tàndi tíni, kitswá lé akódhi ni tà sè títi dhi 'á.

14 Lókyá nda sè dhi, mà kitswá gòle véle adrélé ànzimvá i tíni ko. A kitswá gòle adrélé àma ki tesé tà tadhá lé twátwa dhi i sè, ngóro lyãandre dré adrélé bwátù lívi, ìndì yí dré adrélé bwátù kàgbá dhi tíni ko. A kitswá kpà gòle adrélé àma ki tesé mómí adrèbhà láti nda àma ki litízó àyi ki túrúpfú tà sè dhi i sè ko. 15 Be ró dhi, mà ni àmakya adrélé tà bàti ta lèle sè, adrézó mbàle tà títi i sè, atsálé ngóro Krísto adrélépi rúbhá ni drì 'i dhi tíni. 16 Akódhi nda adrélé rúbhá ni kígá títi dhi ki 'o ru amú ìndì ru kisú kídrì títi adrèbhà àyi ki tí'ì dhi i sè, atsálé rúbhá àlo ró dhi nì. Di rúbhá ni kígá àlo àlo títi dhi ì kàdré àyi ki àzì 'o dhi, rúbhá wáyi nda adrélé mbàle atsálé rinyi ró lèle na.

Lídrì tídhí ro Krísto na dhi

17 Di ásà dhi, má adrélé àmi ki kodzó tà tàndi ró Mírì ni rú sè, mì kògòro véle adrélé atsílé ngóro págánò ì dré adrélé atsílé àyi ki tà kisúkisù àngyá na dhi tíni ko. 18 Ayi ki tà kisúkisù nda atsá tímímvá ro gò, ì dré adrézó vwàvwà ro lídrì Gíkà àdhya rúsè, ì dré àyi ki togó 'òle tombá lé gò adrézó tà nìní àko dhi sè. 19 Ayi ki togó andírì gò, ì dré àyi ki fèzo adrélé tà swà 'o, adrézó kpà tà ndì ró dhi ki kára títi dhi ki 'o lovó sè.

20 Di, àmi ró dhi, mì kisú àmikya Krísto ni tà nìle dhi kònini ko. 21 Tàko ko, mì yi tá akódhi ni tà gò, à dré tà bàti adrélépi akódhi léna dhi ni tadházó àmi dré dhi 'í. 22 Kàdré di àmi ki atsima wáláká dhi ni tà sè dhi, lè mì kòtingá àmi ki lídrì àku àmi rúsè. Àngyá ko, lídrì àku nda adrélé dràle dràdrà lovó kònzì adrèbhà akódhi ni lití dhi i sè. 23 Kòdhi íbe dhi, mì kòtayí àmi ki tà kisúkisù Tírì Lólo dré adrélé ladzálé atsálé tídhí ro. 24 Mì kàsó kpà àmi rú lídrì tídhí Gíkà dré bhàle adrélé ína tíni dhi, mì kòkitswá ró atsílé tà gyágya na, tà bàti na, ìndì tà lólo na be dhi bvó.

25 Di àmi àlo àlo títi dhi i, mì kòtayí kinzò tàma, adrézó tà bàti ta àmi ki adrúpi i dré. Àngyá ko, àma títi dhi i rúbhá àlo ni kígá 'i. 26 Àmi ki togó kàdré aswá lé dhi, mì kòtayí àmi adrélé tàkonzì 'o ásà ko. Mì kòtayí kpà kítú ndìle àmi ki togóaswa nda dri ko. 27 Mì kòfè láti Dzáborò dré kitswázó tà 'o àmi ki togó na dhi ko. 28 Lè dhya ángùdhi adrélépi ngá kugù dhi, kògò adrélé ngá kugù ko. Be ró dhi, akódhi nda kàdré àzì 'o àyi tàndi ni drígá sè adrézó adrélé ásà, kòkitswá ró kpà ngá lanzí lemerèbhà i dré be dhi bvó. 29 Mì kòtayí kúlí kònzì àlo dhi apfòle àmi sílèsè ko. Be ró dhi, mì kàdré ngbà 'í kúlí dóro kitswá bhà àmi ki adrúpi ki timbà àyi ki tà ka'ika'í na dhi ki ta kòdhya, kitswázó àyi adrèbhà àmi ki yi dhi ki ledé ásà. 30 Mì kòfè kizà Tírì Lólo Gíkà àdhya dré ko. Tàko ko, Gíkà afè Tírì nda àmi dré ngóro àngì lwàle àmi rú dhi tíni, tadházóá dhi, í ni àmi ki apá kitswá lé títi kítú í dré bhàle dhi tú. 31 Mì kòtingá àmi rúsè togó kùdzì, togóaswa, kombà, kòtrétre, làdhà i, ìndì tà kònzì ki kára títi dhi íbe. 32 Di, mì kàdré àmikya dóro, adrélé àmi ki togó dóro tadhà àmi kòfalèsè. Mì kàdré kpà àmi ki adrúpi ki tàkonzì tri àmi kòfalèsè, ngóro Gíkà dré àmi ki tàkonzì trìle Krísto na dhi tíni.

5

Atsima ngádra 'ásè dhi

¹ Di àmi, Giká ni ànzi dré lèle tò ni i, mì kàdré tà 'o akódhi àdhya tìni. ² Mì kàdré kpà atsilé lèle na Krísto àdhya tìni. Tàko ko, akódhi nda lè àma tò gò, àyi lídrì fèzo àma ki tà sè, ngóro mòbòmà tàdzí be dóro fèle Giká dré dhi tìni.

³ Adré leá dhi, ndòtò tà, tà ndí ró dhi i, ngá lovó be dhi ì kàdré àmi kòfalé àlomvá ko. Angyá ko, tà nda kòdhi ì kitswá mónnyá lólo Giká àdhya i sè ko. ⁴ Adré kpà leá dhi, ndòtò kúlí i, kúlí azaaza i, ìndì kúlí wáyá adrézó lenzélé ásà dhi íbe dhi ì kàdré àmi kòfalé yókódhó. Kúlí làsú be kònìni nda ì kitswá kpà àmi sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya kúlí adrézó àwoyà fe Giká dré dhi ki ta kòdha. ⁵ Tàko ko, mì nì dóro tàle dhi, mónnyá adrèbhá ndòtò tà 'o dhi i, mónnyá adrèbhá tà ndí ró dhi ki 'o dhi i, ìndì mónnyá adrèbhá ngá lovó bha dhi íbe dhi ki àlo kitswá file Opì Krísto kya Giká be dhi na ko dhi. (Dhya ángùdhi adrélèpi ngá lovó bha dhi ína giká tàko ki lindrì bhàlepi 'i.)

⁶ Mì kòtayí àmi dhya àlo dré litilé kúlí tàko i sè ko. Tàko ko, tà kònzi làsú be kònìni dhi ì adré Giká ni kombà asé mónnyá adrèbhá ligilé akódhi rú dhi ì dri. ⁷ Asà dhi, lè mì kòsù ru àyi nda íbe ko, adrézó kpà tà 'o àyi íbe ko. ⁸ Tàko ko, wáláká dhi, àmi tá tìnímvá 'i. Di, nyànomvá dhi, àmi àmikya ngádra 'i Mírì Yésu na. Mì kàdré di atsilé ngóro ànzi ngádra àdhya i tìni. ⁹ Angyá ko, lò'wa dóro mónnyá ngádra 'á dhi ì dré adrélé 'àle dhi i, kònì 'i: tà dóro títi dhi ki 'òma, tà gyágya 'òma, ìndì tà bàti tàma. ¹⁰ Mì kàdré tà Mírì ni togó dré adrézó kiníle ásà dhi ki nda nìle kòdha. ¹¹ Mì kòsù ru tà tàkotàko mónnyá tìnímvá na dhi ì dré adrélé 'òle dhi íbe ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà nda ki tadhá ngádra 'á. ¹² Tàko ko, ndìndì tà mónnyá nda ì dré adrélé 'òle lùzu ró dhi ki tàma adré kanyò fe. ¹³ A adré ngá títi adrélé tadhále ngádra 'á dhi ki no dóro. ¹⁴ Kòdhi íbe dhi, ngá títi ngádra dré adrélé tadhále dhi ì adré kpà atsálé ngádra ró. Asà dhi, à adré tàá dhi:

«Mì adrélèpi ayí ko ni, mí kòlaró ayí lésè,
 ìndì mí kàngá dràdrà lésè gò,
 Krísto kò'oró ayí ngádra kòle àmi kazá.»

¹⁵ Di ásà dhi, mì kònò dóro ngalè mì adré atsilé ngíni ya dhi. Mì kàdré atsilé ngóro móndí azaaza i tìni ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya atsilé ngóro tògyabhá i tìni. ¹⁶ Mì kàdré lókyá wáyì mì dré adrézó ába dhi ki líkí, adrézó tà dóro 'o ásà. Angyá ko, kítú kònì i kònzi lavúlé. ¹⁷ Mì kàdré di móndí azaaza i ró ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà Mírì dré adrélé lèle mì kò'o dhi ki nda nìle kòdha. ¹⁸ Mì kòtayí àmi wá dré adrélé tsìle ko. Tàko ko, wá nda adré móndí ki tidrì adrélé tà swà 'o dhi nì. Be ró dhi, mì kàdré àmi ki tayí adrélé gale Tirí Lólo sè. ¹⁹ Mì kàdré longó Giká ni Kúlí na dhi ki ngo, túmání longó adrézó Giká ni rú bha kùle dhi íbe, ìndì longó adrèbhá angalé Tirí Lólo vélésè dhi íbe, adrézó ru timbà àmi kòfalésè. Ayíya, mì kàdré longó ngo Mírì dré, adrézó lenzélé akódhi ni rú sè togó wáyì sè. ²⁰ Kòdhi íbe dhi, mì kàdré ngbú àwoyà ta Giká àma ki Atá dré tà títi i sè, àma ki Mírì Yésu Krísto ni rú sè.

Ago ki tà àyi ki tòkó íbe dhi

²¹ Lè mì kàdré àmi ki bha àmi ki àzya i zàle àmi kòfalésè, Krísto ni lindrì bhàma sè.

²² Àmi tòkó i, mì kàdré àmi ki drì asó àmi ki àgo i kandrà, ngóro mì dré adrélé 'òle Mírì kandrà dhi tìni. ²³ Tàko ko, agó ína tòkó drìle, ngóro Krísto dré adrélé Èkèlèzyà drìle dhi tìni. Krísto nda, Èkèlèzyà adrélèpi akódhi ni rúbhá ro dhi ni tidrìlèpi 'i. ²⁴ Di ngóro Èkèlèzyà dré adrélé ayí bha Krísto zàle dhi tìni dhi, lè tòkó ì kàdré kókpà àyi ki bha àyi ki àgo i zàle tà títi i sè.

²⁵ Àmi àgo i, lè mì kàdré àmi ki tòkó ki le, ngóro Krísto dré Èkèlèzyà ni lèle tò gò, ayí lídrì fèzo akódhi ni tà sè dhi tìni. ²⁶ Akódhi 'o kònìni, Èkèlèzyà nda ni temvézó yí akódhi ni dzìzo ásà dhi sè ìndì Giká ni Kúlí sè, akódhi ni 'òzo atsálé lólo Giká dré,

²⁷ í kò'oró akódhi apfòle í kandra Ekèlézyà mīlanzīlanzī ro dhi ró, ndí àko, rúbhá àdé àko, ìndì tà àzya kitswálépi ko dhi àko, akódhi kàdréro lólo ìndì tà kònzì àko í rú be dhi bvó. ²⁸ Kókpa kòdhi tīni, lè àgo ì kàdré àyi kī tòkó kī le, ngóro ì dré adrélé àyi kī tàndi kī rúbhá kī le dhi tīni. Agó adrélépi àyi tòkó nī le dhi adré àyi tàndi nī le kòdhya. ²⁹ Angyá ko, dhya àlo gà àyi tàndi nī rúbhá tàdzí rè ko. Be ró dhi, adré ina ngá fe àyi rúbhá dré nyàle, adrézó rúbhá nda nī likí dóro, ngóro Krísto dré adrélé 'òle Ekèlézyà dré dhi tīni. ³⁰ Tàko ko, àma akódhi nī rúbhá nī kīgá 'i. ³¹ Ngóro Gíká nī Kúlí dré adrélé tàle dhi tīni: «Àsà dhi, agó nī àyi atá nī tayí àyi andre be, ru amúzó àyi tòkó be gò, àyi rīti nda ì dré atsázó rúbhá àlo ró.»* ³² Tà nda kòdhi, tà kàdrì lùzu ró dhi 'i. Dì, má adré mána tà nda nī ta Krísto nī tà dri, ìndì Ekèlézyà nī tà dri. ³³ Tágba kònzì dhi, lè àmi àlo àlo títi dhi ì mī kàdré àmi kī tòkó kī le, ngóro mī dré adrélé àmi kī tàndi kī le dhi tīni. Adré kpà lèá dhi, tòkó ì kàdré àyi kī àgo kī lindrì bha.

6

Anzimvá kī tà àyi kī tibhá íbe dhi

¹ Àmi ànzimvá ì, lè mī kàdré àmi kī tibhá kī kúlí ka'í 'òle, mī dré adrélé Mírì na dhi sè. Tàko ko, tà nda kòdhi tà gyägya 'i. ² «Mī kàdré àmi atá nī lindrì bha àmi andre be.» Tòlì nda kòdhi tòlì Gíká dré fèle drìdrì túmání lazikúlí be dhi 'i. ³ Lazikúlí nda, kònzì dhi 'i: «Mī kàdré àmi atá nī lindrì bha àmi andre be, mī kàdréro arí íbe, adrézó kpà lídrì íbe bvò kònzì dri lókyá be vwàvwà ro be dhi bvó.»*

⁴ Àmi, ànzì kī atá ì, mī kàdré àmi kī ànzimvá kī togó 'o aswálé àngyá ko. Be ró dhi, mī kàdré àmīkya àyi kī likí, adrézó àyi kī tadhá ìndì àyi kī lotó Mírì nī tà sè.

Màrábà kī tà àyi kī mírì íbe dhi

⁵ Àmi màrábà ró nī ì, mī kàdré àmi kī mírì bvò kòndi àdhya kī kúlí ka'í 'òle togó dóro sè, àyi kī lindrì bhàma sè, ìndì àyi kī ròma sè, ngóro mī dré adrélé 'òle Krísto dré dhi tīni. ⁶ Dì, mī kàdré ngbà 'í àyi kī kúlí ka'í 'òle àyi mī, àmi kī tà kàdréro dóro àyi mīlèsè dhi bvó ko. Be ró dhi, mī kàdré àmīkya àyi kī kúlí ka'í 'òle togó wáyì sè ngóro màrábà Krísto àdhya ì tīni, adrézó tà Gíká dré adrélé lèle mī kò'o dhi kī 'o tà nda sè. ⁷ Mī kàdré àmi kī àzì 'o màrábà ì ró togó wáyì sè, adrézó 'òá ngóro mómí ì dré dhi tīni ko, be ró dhi, ngóro Mírì nī tàndi dré dhi tīni. ⁸ Tàko ko, mī nī tàle dhi, Mírì nī làgí fe mómí àlo àlo títi ì dré tà dóro ì dré 'òle dhi ì tí, ì kàdré gba màrábà 'i yà, kó ngalè mómí màrábà ro ko dhi 'i yà dhi be.

⁹ Àmi mírì ro nī ì, mī kàdré kókpa 'òá kònzì àmi kī màrábà ì véna. Mī kògò véle adrélé kúlí aswaaswa ta àyi dri ko. Tàko ko, mī nī tàle dhi, àmi kī Mírì bhù na dhi kókpa àyi kī Mírì 'i dhi be. Akódhi nda adré kpà mómí kī no twátwa ko.

Àdzú ngá Gíká àdhya kī tosoma

¹⁰ Kùdù ro dhi, mī kàdré rīnyi ró Mírì na, ìndì akódhi nī rīnyí kàdrì lavulé dhi na. ¹¹ Mī kàdré àdzú ngá títi Gíká dré adrélé afèle dhi kī tosó àmi rú, mī kòkitswáro àmi kī totó tātá tà Dzàborò dré adrézó àmi kī tabhì litílé ásà dhi ì kandra be dhi bvó. ¹² Tàko ko, mà adré ru pfu mómí rúbhá be ìndì kàrí be dhi íbe ko. Be ró dhi, mà adré àmakya ru pfu tirí kònzì kī kàdrì adrèbhá kurú na bhù ì 'àsè dhi íbe, àyi adrèbhá ópí kàdrì ì ró ìndì rīnyi ró, adrèbhá òpí nya bvò tīnimvá ro kòndi drìle dhi íbe. ¹³ Dì ásà dhi, mī kàdré àdzú ngá títi Gíká àdhya kī tosó àmi rú, kītú kònzì kònzì dra atsá dhi, mī kòkitswáro pá sī àmi kī kàribhá ì kandra gò, àdzú nda àmvolèsè dhi, mī kàdréro dhu rè àmi kī totó tātá be dhi bvó.

* 5:31 5:31 A kònò Kìdhoma 2:24. * 6:3 6:3 A kònò Pfòma 20:12; Dùtèrònómè 5:16.

¹⁴ Mì kàdré di àmi ki totó adrélé gànzi ró. Mì kò'ì àmi ki kípilé 'á káfà tà bàti àdhya kòdhya. Mì kàsó àmi agá aya tà gyágya àdhya kitswázó àmi ki líkí dhi kòdhya. ¹⁵ Mì kòtosó àmi pá kámókà adrézó gànzi ró lèlè Rúbí Tani tà kìdríkìdri àdhya ni longó ásà dhi i kòdhya. ¹⁶ Tà títi dhi i sè dhi, mì kòru àmi drígá àgbáwù àmi ki tà ka'ika'í àdhya kòdhya, mì kòkitswáró kíyá títi àtsi ró Dhya kònzì dré adrézó àmi ki bhú ásà dhi ki àtsi kìdrá be dhi bvó. ¹⁷ Mì kàsó àmi dri kátabhùlà aya ró tà àmi ki tidrízó dhi àdhya kòdhya. Mì kòru àmi drígá sápi Tírí Lólo àdhya kòdhya. Sápi nda Gíká ni Kúlí 'i. ¹⁸ Kòdhi íbe títi dhi, mì kàdré ngbú tà zi Gíká tí, adrézó tongólé akódhi rú Tírí Lólo ni rinyí sè. Mì kàdré 'òá kònini adrézó kpà tàmgà dri. Mì kàdré kpà tà zi Gíká tí móndyá lólo títi akódhi àdhya i dré landè àko ró.

¹⁹ Mì kàdré kpà tà zi Gíká tí má dré, má kònì dra tà ta dhi, kàfèró kúlí má dré kitswázó tà lùzu ró Rúbí Tani àdhya ni longó tirí àko be dhi bvó. ²⁰ Rúbí Tani nda ni tà sè dhi, ma mómí 'ìlè bǎdzó lé adrélépi Krísto ni tà longó akódhi ni rú sè dhi 'i. Mì kàdré di tà zi Gíká tí, má kàdréro Rúbí Tani nda ni longó tirí àko, ngóro dré kitswálé má kòlongó dhi tìni.

Pólò ni kúlí kùdù

²¹ Ama ki adrúpi Tíkíkò mà dré lèlè tò dhi, ni tà títi dhi ki longó àmi dré, mì kòyiró àma rúbí, tùmání tà má dré adrélé 'òlè dhi íbe. Akódhi nda Mírì ni àzì 'òlepi, kitswálé ka'ìlè togó wáyì sè dhi 'i. ²² Má adré di akódhi ni mu àmi véna tà nda sè, mì kònìró ngalè àma ngíni ya dhi, ìndì akódhi kòtimbàró àmi àmi ki tà ka'ika'í na.

²³ Gíká àma ki Atá tùmání Mírì Yésu Krísto be dhi i kòfè tà kìdríkìdri, lèlè, ìndì tà ka'ika'í íbe àmi, àma ki adrúpi i dré! ²⁴ Gíká ni togó tani kàdré móndyá títi adrébhá àma ki Mírì Yésu Krísto ni le lèlè kitswálépi akílé bwà ko dhi sè dhi i dré!

Wárágà Pólò dré tisìle Fìlipóyìbhá i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Fìlipóyì na dhi i dré dhi 'i. Fìlipóyì nda tá bhàandre kàdrì Rómà ki òpì ni bvò Màkèdòníyà àdhya drìle dhi 'i. Pólò longó tá Rúbí Tani gò Ekèlézyà bhàzo kònàle, dré tá adrérà'a àyi atsí andre ni rì to dhi 'á (Tà 'òle dhi i 16:12-40).

Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì, dré adrérà'a bǎdzó na dhi 'á. Adré tisìà àwoyà tàzo Fìlipóyìbhá i dré, ngá i dré adzìlé àyi ledézó dhi ki tà sè. Adré kpà àyi ki togó tìmbà, adrézó tàá dhi, kizà í dré adrélé nyàle dhi adré vélé Rúbí Tani 'o lile drìdrì lavúlé. Adré tàá dhi, Gìkà fè àma adrélé ngbà 'í Krìsto ni ka'ì ko, fè kókpà àma adrélé kizà nya akódhi ni tà sè (1:12-30). Adré kpà Fìlipóyìbhá nda ki kodzó, i kàdréró tà kisù Krìsto àdhya tìni, adrézó àyi ki tà bha kìnì mi, adrézó kizà ka'ì nyàle Krìsto àdhya tìni (2:1-30). Adré kpà àyi ki kodzó, i kàdréró mǐ bha tà adrélé 'òle rúbhá sè dhi i dri ko. Be ró dhi, i kònì di tàle dhi, Gìkà bhà àyi gyǎgya í kandrà i dré Krìsto ni ka'ìle dhi sè (3:1-11). Kùdù ro dhi, Pólò adré àyi ki kodzó, i kàdréró tà 'o ìna tìni, adrézó lile ába drìdrì, adrézó lenzélé, adrézó kpà tà zi Gìkà tí tà títì i sè (3:12-4:9).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki a'ìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì tà dré zìle Gìkà tí Fìlipóyìbhá i dré dhi (1:1-11)
- 2) Pólò ni kizà nyàma Rúbí Tani ni tà sè dhi (1:12-30)
- 3) Ama ki tà bhàma kìnì mi Yésu Krìsto àdhya tìni dhi (2:1-18)
- 4) Azí Tìmòtéyò kya Èpàfùròdíto be dhi (2:19-30)
- 5) Ama ki atsama gyǎgya Gìkà kandrà Krìsto ni ka'ìma sè dhi, ìndì tà 'òma Pólò àdhya tìni dhi (3:1-4:9)
- 6) Pólò ni àwoyà tàma ngá fèle drá dhi sè dhi, ìndì mòdo kùdù (4:10-23)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, túmǎní Tìmòtéyò be, adrèbhá Yésu Krìsto ni màrábà ro dhi i, mà adré wárágà kònìdhi ni tisì àmi, móndyá lólo títì Yésu Krìsto ni ka'ìbhá Fìlipóyì na dhi i dré, túmǎní Ekèlézyà ni drì kobhá íbe, ìndì Ekèlézyà ni tà líkíbhá íbe. ² Gìkà àma ki Atá i Mírì Yésu Krìsto be dhi i kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì i kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Pólò zi tà Gìkà tí Fìlipóyìbhá i dré

³ Má adré àwoyà ta áma Gìkà dré, vèsè wǎyi má dré adrérà'a àmi ki tà kisù dhi 'á. ⁴ Má dré adrérà'a tà zi Gìkà tí àmi títì dhi ki tà sè dhi 'á dhi, má adré 'òá arí sè bí, ⁵ mǐ dré ru amúlé túmǎní má be Rúbí Tani ni longoma ni tà sè dhi sè. Mǐ 'o kònìni kidhólé kítú mǐ dré tá Rúbí nda ni ka'izo dhi sè, atsálé ándrò kònìdhi. ⁶ Má adré di ka'íá tàle dhi, Gìkà àzì dóro nda ni kidhólépi 'òle àmi léna dhi ni go lile ába drìdrì gò, 'òá akílé títì kítú Yésu Krìsto dré dra agòzo dhi tú.

⁷ Má kàdré àmi títì dhi ki tà kisù kònìni dhi, kòdhi gyǎgya, má dré adrélé àmi ki tà íbe áma togó na dhi sè. Gba má kàdré bǎ nya yà, kó ngalè má kàdré Rúbí Tani longó adrézó tàrà ni ni ga yà dhi, àma túmǎní àmi íbe títì dhi i Gìkà ni togó tani íbe àma rú. ⁸ Gìkà nǐ dóro tàle dhi, má adré àmi ki le togó wǎyi sè, Yésu Krìsto ni tàndi ni lèle sè káyà dhi.

⁹ Má adré di tà zi Gìkà tí, mǐ kàdréró ru le àmi kòfalèsè, adrézó tà nǐni kisú tògyá be adrézó lile ába drìdrì, ¹⁰ mǐ kòkìtswáro tà ki kòfalé ni lanzìlé, tà dóro lavúlé dhi

ki ka'izo, mì kàdréro togó íbe lólo ìndì tà àko àmi rú, tsàle kítú Krísto dré dra agòzo dhi tú. ¹¹ Mì ni kpà ga lò'wa tà gyägya àdhya Yésu Krísto dré adrélé 'òle 'àle àmi léna dhi i sè bǐ, Gǐká kòkisúró mǐlanzìlanzì i rúku be ásà be dhi bvó.

Rúbí Tani ni ìma drìdrì Pólò ni bã nyàma sè dhi

¹² Ama adrúpi i, má adrélé leá mì kònǐ dhi, tà atsálépi má rú kòdhi nzǐ véle láti Rúbí Tani dré adrézó ìle drìdrì lavulé. ¹³ Asà dhi, sòdá títi adrèbhá Rómà ki ópí ni dzó kàdrì líkí kònwa dhi i tùmáni mónnyá àruka títi dhi íbe dhi, i nǐ dóro tàle dhi, má adrélé bã nya Yésu Krísto ni tà sè káyà dhi. ¹⁴ Di áma bã nyàma nda ni tà sè dhi, Gǐká fè àma ki adrúpi bǐ dhi i gàle tawà sè bǐ Mírì Yésu na gò, i dré adrézó véle Gǐká ni kúlí longó tirì àko wáláká ni ni lavú.

¹⁵ Tà bàti ró dhi, àyi ki àruka i adrélé Krísto ni tà longó àyi ki lovó kònzi sè, ìndì dirèma sè. Di, àruka ni i adrélé kó àyikya longóá togó dóro sè. ¹⁶ Ayi nda kòni i adrélé 'òá kònini lèle sè. Tàko ko, i nǐ tàle dhi, Gǐká bhà ma kònwa adrélé Rúbí Tani ni tàrá ga dhi be. ¹⁷ Di, mónnyá àruka kòna i adrélé àyikya Krísto ni tà longó togó kònzi sè, adrézó àyi ki tàndi ki tà bha drìdrì. I adrélé kisúá dhi, i ni go véle áma kizà timbà kònwa bãdzó 'á. ¹⁸ Tà yókódhó! A kàdré Krísto ni tà longó láti twátwa i sè, gba kàdré togó kònzi sè yà, kó ngalè togó dóro sè yà dhi, má adrélé lenzélé tà nda sè.

Ayiya, má ni kpà go adrélé lenzélé. ¹⁹ Tàko ko, má nǐ tàle dhi, Gǐká ni dra tà atsálépi má rú kòdhi ni ladzá atsálé tà áma apázó dhi ró dhi be, tà mì dré adrélé zǐle akódhi tí dhi i sè, ìndì tà Yésu Krísto ni Tirì dré adrélé 'òle áma ledézó dhi sè. ²⁰ Má adrélé mì bha Gǐká véna lovó sè, má kòkítswá ró adrélé kanyò ro tà àlo sè ko, be ró dhi, má kàdréro gàle tawà sè bǐ nyànomvá ngóro lókyá wǎyi sè dhi tíni, adrézó Krísto ni tà bha kuru áma rúbhá sè, gba kàdré áma lídrì sè yà, kó ngalè áma dràdrà sè yà dhi. ²¹ Tàko ko, má kàdré lídrì íbe dhi, má adrélé ába Krísto ni tà sè. Má kàdré kó dràle dràdrà dhi, kòdhi dóro lavulé má mǐlèsè. ²² Di, má kàdré dhu rè lídrì íbe dhi, má ni go adrélé Krísto ni àzi 'o, adrézó lò'wa dóro 'a bǐ. Di má nǐ má ni àdho kipè kòdhya ya dhi ko. ²³ Tà rǐ nda kòdhi i adrélé áma togó tesé. Ma lovó íbe tò lizo adrélé tùmáni Krísto be. Tà nda tà dóro lavulé dhi 'i. ²⁴ Di, àmi ki tà sè dhi, lè má kògò mána adrélé lídrì íbe. ²⁵ Má adrélé di tà nda ni ka'í, adrézó niá tàle dhi, má ni go adrélé lídrì íbe, adrézó tùmáni àmi íbe títi, mì kòkítswá ró ìle drìdrì àmi ki tà ka'íka'í na kólénzé be bǐ. ²⁶ Di má kòni dra go tsàle àmi véna dhi, mì ni véle àmi ki drì bha kuru Yésu Krísto na lavulé, tà dré 'òle má dré dhi sè.

Atsima ngóro dré kítswalé Rúbí Tani sè dhi tíni dhi

²⁷ Tà kàdrì lavulé dhi, lè mì kàdré atsilé ngóro dré kítswalé Rúbí Tani Krísto àdhya sè dhi tíni. Di gba má kòtsa àmi ki no yà, kó ngalè má kòyi ngbà 'í àmi ki tà yiyì yà dhi, má ni niá tàle dhi, mì adrélé àmi ki totó tātā, adrélé àdzú bhu togó àlo sè, Rúbí Tani mì dré ka'ile dhi ni tà sè dhi be. ²⁸ Asà dhi, mì kítswá ngá ro àmi ki kàribhá adrèbhá ru pfu àmi íbe dhi ki tà sè àlomvá ko. Kòdhi ni tadhá àyi dré dhi, i adrélé ìle dràdrà kisú, di mì adrélé àmikya ìle lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú, ngóro Gǐká dré adrélé tà nda ni 'o nǐ dhi tíni. ²⁹ Tàko ko, Krísto ni tà sè dhi, Gǐká fè àmi adrélé ngbà 'í akódhi ni ka'í ko, fè kókpà àmi adrélé kizà nya akódhi ni tà sè. ³⁰ Nyànomvá dhi, mì adrélé àdzú àlo mì dré tá nòle má rú dhi ni bhu kòdhya. Ngóro mì dré yǐle dhi tíni dhi, má adrélé kpà dhu rè àdzú nda ni bhu.

2

Ama ki tà bhàma kǐni mi Yésu Krísto àdhya tíni dhi

¹ Má nǐ tàle dhi, Gǐká adrélé àmi ki timbà Krísto na, adrézó àmi ki togó tindrì àyi lèle sè dhi be. Mì amú ru Tirì Lólo be, adrélé ngá àlo ró akódhi léna. Mì adrélé àmi ki togó

dóro tadhá, adrézó àmi ki adrúpi ki kizà bha àmi kòfalésè. ² Asà dhi, má adré àmi ki kodzó, mì kàdréro ru yi àmi kòfalésè, adrézó ru le lèle àlo sè, adrézó kpà tà 'o togó àlo sè, ìndì tà kisùle àlo dhi sè. Mì kàdré 'òá kònìni dhi, mì ni áma togó 'o gàle arí sè bí. ³ Ami kòfalé dhi, mì kò'o tà àlo kitswázó àmi ki tà bha drìdrì dhi bvó yà, kó ngalè kitswázó àmi ki afà dhi bvó yà dhi ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya àmi ki tà bha kìnì mi, adrézó àmi ki adrúpi ki tà no kàdrì àmikya ki lavú. ⁴ Mì kàdré ngbà 'í àmi ki tàndi ki tà kisù kòdhya ko. Be ró dhi, àmi àlo àlo títi dhi i, mì kàdré àmi ki adrúpi ki tà kisù kòdhya.

⁵ Mì kàdré tà kisù ngóro Yésu Krísto àdhya tìni:

⁶ Tágba akódhi dré tá adrézó Gíká ni tàndi ni làsú íbe dhi, lè tá tròle adrema díri Gíká be dhi rú ko.

⁷ Be ró dhi, tayí tá ína i atsálé ngá tàko ró, làsú màràbà àdhya ni ka'izo dòle gò, ka'izoá atsálé móndí ro.

Dì kàtsá làsú be móndí tìni dre dhi,

⁸ dré àyi tà bhàzo kìnì mi gò,

tà Gíká dré tá lèle í kò'o dhi ki ka'izo 'òle tsàle byá dràdrà na, ndìndì dràdrà fa kipakipa dri dhi na.

⁹ Dì ásà dhi, Gíká dré akódhi ni tingázó bhàle kuru lavulé, rú kàdrì rú àruka títi dhi ki lavulépi dhi ni fèzo akódhi dré.

¹⁰ Dì Yésu ni rú nda sè dhi, móndyá títi ìndì tìrì títi bhù na, bvò dri, ìndì bvò àndúna dhi ki àyi ki kórókó títi akódhi kandra,

akódhi ni lindrì bhàzo.

¹¹ Í ni kpà tàá àyi ki tàndi ki ti sè dhi, Yésu Krísto Mírì 'i, Gíká Atá ni rú bhàzo kùle ásà.

Ama ki laguma bhìbhìnyà i tìni móndí i kòfalé dhi

¹² Ama arúpi má dré lèle tò ni i, ngóro mì dré adrélé ngbú áma kúlì ka'ì 'òle má mi dhi tìni dhi, mì kàdré kókpà 'òá kònìni má dré adrérà'a àmi kòfalé yó dhi 'á. Mì kàdré tà 'o Gíká ni ròma sè ìndì akódhi ni lindrì bhàma sè, kitswázó tà àmi ki tidrízó ásà dhi ni 'o kitswálé títi dhi bvó. ¹³ Tàko ko, Gíká adré ína tà 'o àmi léna ni, mì kàdréro tà í dré adrélé lèle mì kò'o dhi ki le 'òle, adrézó kpà tà nda ki 'o be dhi bvó.

¹⁴ Mì kàdré tà títi dhi ki 'o ngùrùngùrù sè ko ìndì káyì sè ko, ¹⁵ mì kàdréro Gíká ni ànzì lólo i ró tà àlo àko àmi rú, ìndì tà kònzì àko àmi rú, móndyá àndrò gòdhògòdho àyi ki tayíbhá litílé dhi i kòfalé be dhi bvó. Mì kàdré lagulé àyi nda i kòfalé ngóro bhìbhìnyà bhù mibhalé 'á dhi i tìni, ¹⁶ mì dré adrérà'a kúlì lídrì àdhya ni tadhá àyi dré dhi 'á. Mì kàdré 'òá kònìni dhi, má ni áma drì bha kuru àmi ki tà sè kitú Krísto dré dra agòzo dhi tú. Tàko ko, à ni nòá ngádra 'á dhi, má ra angú, ìndì má 'o àzì landèzo àngyá ko. ¹⁷ Dì tágba kòkitswá má dré áma lídrì fèzo wáyì àmi ki tà sè yà dhi, má adré mána lenzélé ásà. Tàko ko, áma lídrì nda sù ngóro vínò dàle tà mì dré adrélé 'òle ìndì fèle Gíká dré mòbòmà ro àmi ki tà ka'ika'ì sè dhi dri dhi tìni.* Má adré dì lenzélé ásà tùmání àmi íbe títi. ¹⁸ Adré kpà leá dhi, mì kàdré lenzélé tùmání má be.

Azì Tìmòtáyò kya Epàfùròdìtò be dhi

¹⁹ Má adré mǐ bha Mírì Yésu véna kitswázó Tìmòtáyò ni mu lèle àmi véna mbèlè, má kòkitswáro àmi ki rúbì yi gò, áma togó kàndrìró be dhi bvó. ²⁰ Dhya àzya Tìmòtáyò rúsè adrélépi tà kisù mána tìni dhi yókódhó. Akódhi adré àyi togó bha wáyì àmi ki tà dri. ²¹ Móndyá àruka títi dhi i adré ngbà 'í àyi ki tàndi ki tà kisù kòdhya. Í adré Yésu

* **2:17** 2:17 Kàdré ngá dàle mòbòmà dri dhi ni tà sè dhi, à kònò Kìdhoma 35:14; Pfòma 24:6-8; Ngá nàma 15:1-16; 28:7; 29:6; Ebèrè i 9:19.

Krístico ni tà kisù kòdhyà ko. ²² Di, mì nǐ tàlè dhi, Tímòtéyò 'o tà títi dhi i áyi tà ka'ika'í tadházó dhi be. 'O Rúbí Tani ni àzì mǎràbà tǐni túmǎní má be, ngóro mvámvá dré adrélé àzì 'o áyi atá be dhi tǐni. ²³ Má adré di mì bha akódhi ni mùzo lǐlè àmi véna mbèlè, lókyá má dré dra nǐzoá ngalè áma tà ni adré ngǐni ya dhi sè. ²⁴ Má adré kpà ka'íá Mírǐ na tàlè dhi, áma tàndi má ni kókpà tsa àmi ki no mbèlè.

²⁵ Má nò dóro ni, áma adrúpi Epáfùròdító ni mùlè nzǐlè àmi véna dhi. Akódhi mì dré tá amùlè ngá adzì áma lemerè ni tà sè nda atsá ina áma àziámu ró, ìndi áma àdzú bhuàmu ró. ²⁶ Di, nyànomvá dhi, akódhi ina lovó íbe tò àmi ki nòzo. Akódhi ni togó adré kpà lanzǐlè, mì dré tá yǐlè tàlè dhi, akódhi tá drà ro dhi sè. ²⁷ Tà bàti ró dhi, akódhi tá ina drà ro ànyǐanyi dràdrà mǐlè. Di, Giká bhà akódhi ni kizà dre. Ngbà 'í akódhi 'i ko, bhà kókpà áma kizà, má kònyaró véle kizà lavúlè akódhi ni tà sè ko dhi bvó. ²⁸ Di ásà dhi, áma togó àtsi ró akódhi ni mùzo nzǐlè àmi véna, mì kògòró lenzélè akódhi ni nòma sè gò, áma togó kàndrǐró ásà. ²⁹ Di akódhi kòni dra tsa dhi, mì kòka'í akódhi dòlè àmi véna Mírǐ ni lèlè sè, ìndi kólénzè wǎyi sè. Mǐ kàdré kpà móndí làsú be kòni dhi ki lindrǐ bha be. ³⁰ Tàko ko, akódhi tá ina ànyǐanyi dràdrà mǐlè Krístico ni àzì ni tà sè. Ka'í tá kpà áyi lídrǐ fèlè, kitswázó tà mì dré kitswálè 'òlè bwà ko dhi ki 'o má dré.

3

Ama ki atsama gyǎgya Giká kandrà Krístico ni ka'ima sè dhi

¹ Kùdù ro dhi, áma adrúpi i, mì kàdré lenzélè Mírǐ Yésu na! Má kògò tà má dré tá tisǐlè àmi dré dhi ki tisǐ tódhyá dhi, kòdhi kitswá áma lagù ko. Tà tisǐlè nda ki kpà kitswá àmi ki líkí. ² Lè mì kàdré sùlè àmi rú kòkí ki tà sè. Ayi nda i Yúdà ànzi adrèbhá tà kònzì 'o, adrèbhá móndí ki le 'òlè lwàlè dhi 'i. ³ Giká mǐlèsè dhi, áma ki tàndi i móndyá lwàlè bàti dhi 'i. Tàko ko, mà adré Giká ni lindrǐ bha akódhi ni Tírǐ ni rǐnyí sè dhi áma. Mà adré áma ki drǐ bha kuru mà dré ru amúlè Yésu Krístico be dhi sè. Mà adré kpà mì bha tà adrélè 'òlè rúbhá sè dhi i dri ko. ⁴ Kòno áma tàndi má ni tá adré tà íbe bí kitswázó áma mì bha drǐá dhi ma.

Móndí àruka i kàdré kisùá dhi, i 'o tà bí rúbhá sè kitswázó mì bha drǐá dhi, má 'o mána tà bí àyíkya ki lavú dhi ma. ⁵ Tàko ko, à ti tá ma Ìsèrèlè mvá ro, Bènyàminà ni sùrú na. Ma Èbèrè tàndi angálèpi Èbèrè ki sùrú lésè dhi 'i. A lwà tá ma kítú ni nzi-drǐ-na áma tǐzo dhi àmvolésè. Kàdré Yúdà ànzi ki tǎtrǐtrǐ kúlí ni tà sè dhi, má lebè tá tǎtrǐtrǐ kúlí nda Fàrisáyò ro. ⁶ Kàdré adrema togó íbe àtsi ró dhi ni tà sè dhi, má pfo tá móndyá ka'íbhá Èkèlèzyà na dhi ki mì tà tàndi ró. Kàdré adrema gyǎgya tǎtrǐtrǐ kúlí 'òma sè dhi ni tà sè dhi, à kitswá tá tà àlo bha má rú bwà ko.

⁷ Di, tà ángùdhi má dré tá kitswálè kisulé tà nda kòdhi i sè bwà dhi, má adrè nyànomvá noá tà tàko ró Yésu Krístico ni tà sè. ⁸ Ngbà 'í kòdhi ko, má adrè tà títi dhi ki no tà tàko ró, má dré adrélè áma Mírǐ Yésu Krístico ni nǐma ni tà no kàdrǐ lavúlè dhi sè. Akódhi ni tà sè dhi, má gà tà títi dhi i gǎgà, adrézó tà nda ki no kànyànyà ro, má kòkisúró Krístico, ⁹ ru amúzó akódhi be be dhi bvó. Má kitswá tá áma tàndi ni 'o atsálè gyǎgya Giká kandrà tǎtrǐtrǐ kúlí 'òma sè bwà ko. Di, Giká bhà ina ma adrélè gyǎgya í kandrà, má dré Krístico ni ka'íle dhi sè dhi ni. Tàko ko, à kitswá ngbà 'í atsálè gyǎgya akódhi kandrà tà ka'ika'í sè. ¹⁰ Nyànomvá dhi, má adrè ngbà 'í Krístico ni le nǐlè, túmǎní rǐnyí dré ngàzo dràdrà 'àsè dhi be kòdhyà. Má adrè kpà kizà dré nyàlè dhi ki le nyàlè, má kòdràró ngóro dré dràlè dhi tǐni, ¹¹ má kòkitswáró kpà ngalè dràdrà 'àsè be dhi bvó.

Angú rama kitswázó làgí kisú dhi

¹² Má adrè kisùá ko tàlè dhi, má kisú tà nda kòdhi i títi dre dhi. Má atsá kpà dhu rè dóro kitswálè títi ko. Di, má adrè mána lǐlè drǐdrǐ kitswálè tà nda ki ru, ngóro Yésu

Krístico dré kpà áma rùle í dré dhi t́ni. ¹³ Áma adrúpi i, má adré kisúá ko tàle dhi, má ru tà nda i dre dhi. Di, tà má dré adréle 'òle dhi, kòndhi 'i: Má adré tà má àmvolé dhi ki tivì, adrézó áma fe adréle lile drìdrì. ¹⁴ Má adré angú ra tsàle byá kùdù ni na, kitswázó làgí Gìká dré áma zizo kisúá bhù na Yésu Krístico na dhi ni kisú dhi bvó.

¹⁵ Lè àma títi lí'wábhá àma ki tà ka'íka'í na dre dhi i, mà kàdré tà kisù kònni. Di, móndí àruka àmi kòfalé dhi ì kàdré tà kisù twá dhi, Gìká ni tà nda ni tadhá àmi dré. ¹⁶ Tà kàdrì lavúlé dhi, lè mà kàdré lile drìdrì, adréle tròle tà mà dré kisúlé dre dhi ì rú.

¹⁷ Áma adrúpi i, m̀ kàdré áma lebé adrézó tà 'o mána t́ni. M̀ kàdré kpà móndyá adrébhá tà mà dré tadhále àmi dré dhi ki lebé dhi ki no be. ¹⁸ Tàko ko, má adré gòle tà má dré tá tàle àmi dré vèsè be bí kòndhi ni ta m̀ndra sè: Móndí bí dhi ì adré tà 'o ngóro kàribhá Krístico ni fa kípakípa àdhya i t́ni. ¹⁹ Ayì nda ì adré lile dràdrà kisú. Ayì ki g̀iká, àyì ki rúbhá ki lovó 'i. Í adré àyì ki drì bha kuru tà adrébhá kanyò fe àyì dré dhi ki tà sè. Í adré ngbà 'í tà bvò kòndi àdhya ki kisù kòdhya. ²⁰ Di, àma ró dhi, àma ki bhà ína bhù na. Mà adré àma ki tidrìlépi, M̀rì Yésu Krístico ni agòma kònalésè dhi ni letè lovó sè. ²¹ Akódhi ni àma ki rúbhá yàà dhi ki ladzá atsálé ayì rúbhá m̀lanzilanzì ro dhi t́ni, ayì r̀nyí í dré adrézó tà títi dhi ki bha ayì pá zàle dhi sè.

4

¹ Di áma adrúpi má dré lèle tò ni i, m̀ kàdré àmi ki totó tātā M̀rì Yésu na! Áma arúpi i, ma lovó íbe tò àmi ki nòzo. Má adré kpà lenzélé àmi ki tà sè tò. Àmi áma kulá má dré adrézó drì bha kuru ásà dhi 'i.

Tà tàle kùdù ro Filipóyìbhá ki kodzóó dhi i

² Má adré Yùwòdíyà ki ti lizí Sítikè be, ì kàdréro ru yi togó àlo sè M̀rì Yésu na. ³ M̀, áma àziàmú má dré kitswálé ka'ile ni, má adré kpà àmi ti lizí tòkó nda ki ledé. Tàko ko, ì bhù tá àdzú túmání má be Rúbí Tani ni tà sè, túmání Kèlémè be, ìndì áma àziàmú àruka ayì ki rú dré adrézó búkù lídrì àdhya léna dhi íbe.

⁴ M̀ kàdré ngbú adréle lenzélé M̀rì Yésu na. Má adré gòle tàà dhi, m̀ kàdré lenzélé! ⁵ M̀ kàdré àmi ki togó yàà tadhá móndyá títi i véna. M̀rì Yésu adré alìle mbèlè. ⁶ M̀ kòbhà àmi ki togó adréle lanzìle tà àlo sè ko. Be ró dhi, tà títi i sè dhi, m̀ kàdré tà m̀ dré adréle lèle kisúlé dhi ki zi Gìká tí, adrézó tongólé akódhi rú, adrézó kpà àwoyà ta akódhi dré. ⁷ Di Gìká ni tà k̀drìk̀drì adrélépi móndyá títi dhi ki tà ǹnì lavú dhi ni àmi ki togó líkí, àmi ki tà kisùkisù be Yésu Krístico na.

⁸ Kùdù ro dhi, áma adrúpi i, m̀ kàdré tà títi adrébhá bàti dhi ki kisù, túmání tà títi kitswábhá lindrì sè dhi íbe, tà títi adrébhá gyàgya dhi íbe, tà títi adrébhá lólo dhi íbe, tà títi adrébhá aveave ró dhi íbe, tà títi kitswábhá adréle ka'ile dhi íbe, tà títi adrébhá dóro kitswálé títi dhi íbe, ìndì tà títi kitswábhá rúku sè dhi íbe kòdhya. ⁹ M̀ kàdré tà títi m̀ dré ndàle kisúlé má vélé dhi ki 'o, túmání tà títi m̀ dré yìle má tí dhi íbe, ìndì tà títi m̀ dré nòle má rú dhi íbe. Di Gìká adrélépi tà k̀drìk̀drì fe dhi ni adré túmání àmi íbe.

Pòlò tà àwoyà ngá fèle í dré dhi sè

¹⁰ Má adré lenzélé M̀rì Yésu na, m̀ dré gòle áma tà kisù lókyá vwàvwà àmvolésè dhi sè. Má ǹ, m̀ adré tá áma tà kisù drìdrì dhi be. Di, láti m̀ dré tá kitswázó àmi ki togó dóro tadhá má vélé dhi tá yó. ¹¹ Má adré tàà kònni, má dré adréle ngá lovó íbe dhi sè ko. Tàko ko, má ǹ mána adréle togó k̀drìk̀drì íbe ngá má dré adrézó ába dhi ki tà sè dhi be. ¹² Má sù ru adrema lemerè ro dhi be, ìndì adrema ngá íbe bí dhi be. Tà títi i sè dhi, má ǹ adréle togó k̀drìk̀drì íbe dhi be, gba má kàdré ngá nyàle dhi

íbe yà, kó ngalè tàbirí íbe yà, má kàdré ngá íbe bí yà, kó ngalè ngá àko yà dhi. ¹³ Má kitswá tà títi dhi ki 'o Krísto adrélépi rinyí afè má dré dhi sè.

¹⁴ Di, mì 'o àmíkya dóro áma kizà dòzo tùmání má be. ¹⁵ Ami Fìlipóyìbhá ni i, mì nǐ dóro tàle dhi, lókyá má dré tá Rúbí Tani longózó àmi kòfalé gòzo adrélé 'òle ngàle Màkèdòníyà 'ásè dhi sè dhi, àmi tá Èkèlézyà àlo ru amúlépi má be adrélé ngá fe má dré dhi 'i kalóma dhi. Èkèlézyà àzya adrélépi 'òá kònìni dhi tá yókódhó. ¹⁶ Tàko ko, má dré tá adrérà'a Tèsalòníkè na dhi 'á dhi, mì adzí tá ngá má dré tá adrézó lovó ni íbe dhi i vèsè be bí. ¹⁷ Má adré tàá kònìni, má dré adrélé ngá le kisúlé àmi drígàsè dhi sè ko. Be ró dhi, má adré mána lèá dhi, Gìká kòfè tà tani àmi dré ngá mì dré afèle má dré dhi i sè. ¹⁸ Má kisú ngá títi mì dré adzilé Èpàfùròdíto drígá dhi i dre. Nyànomvá dhi, ma ngá íbe bí kitswálé má sè. Ngá àlo áma pìlepi dhi véle yókódhó. Ngá mì dré afèle nda i ngóro ngá tàdzí be dóro fèle mòbòmà ro Gìká dré dhi i tìni. Ngá nda i kitswá akódhi mìlèsè gò, dré ka'izoá. ¹⁹ Di áma Gìká ni ngá títi mì dré adrézó lovó ni íbe dhi ki fe gàle àmi drígá bí, ngóro dré adrélé tà làgí kyàkyà mìlanzìlanzì ro dhi ki fe Yésu Krísto na dhi tìni. ²⁰ Mìlanzìlanzì kàdré Gìká áma ki Atá dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònìni.

Mòdo kùdù

²¹ Mì kòfè mòdo mónyá lólo títi Yésu Krísto ni ka'ìbhá dhi i dré. Adrúpi mà dré adrézó àyi íbe kònwa dhi i fè mòdo àmi dré. ²² Mónyá lólo títi Gìká àdhya i fè kpà mòdo àmi dré, lavúlé dhi, àyi adrèbhá Kàyìsàrà ni dzó na dhi 'i.

²³ Mírì Yésu Krísto ni togó tani kàdré àmi íbe!

Wárágà Pólò dré tisìle Kòlòsáyìbhá i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle mónnyá ka'ìbhá Kòlòsáyì na dhi i dré dhi 'i. Kòlòsáyì nda tá bhàandre àlo bvò Asíyà àdhya na, vwàlepi Èfèsò rúsè ko dhi 'i. Sù ngóro Pólò ni tàndi tsa tá rè kònàle ko na tìni. Akódhi ni àziàmu, Èpàfùrà tsa tá Rúbí Tani longó gò, Èkèlézyà bhàzo kònàle dhi ni (1:7; 4:12). Àmvolásà dhi, Pólò dré tá adrérà'a bǎdzó na dhi 'á dhi, yi tá tàle dhi, à adré tá Gìká ni tà tadhá Kòlòsáyìbhá i dré kinzò sè, adrézó tàá dhi, lè ì kàdré tìrì àruka ópí kàdrì ro dhi ki lindrì bha, ì kàdré àyi ki 'o lwàle, ìndì ì kàdré tà àruka ki 'o kitswázó adrìlé, ìndì kitswázó Gìká ni ni dhi bvò.

Di ásà dhi, Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisi kitswázó tà nda ki lotó, ìndì kitswázó Rúbí Tani ni tà àndu ngi. Adré tàá dhi, lè à kàdré ngbà 'í Yésu Krísto ni ka'ì kòdhya, kitswázó adrìlé ìndì kitswázó Gìká ni ni dhi bvò. Gìká 'o tá akódhi nda ngá títí dhi ki bha gò, akódhi ni 'òzo kpà mónnyá títí dhi ki amú tódhyá í be dhi kòdhya. Krísto nda ngá títí dhi i drìle, ìndì Èkèlézyà drìle (1:15-23). Di ngóro mà dré akódhi ni ka'ìle adrélé àma ki Mírì ro dre dhi tìni dhi, lè mà kàdré atsilé akódhi léna, adrélé tròle akódhi rú, adrézó àma ki timbà akódhi léna, mà kàtsáro rinyi ró àma ki tà ka'ìka'ì na (2:6-7).

Kùdù ro dhi, Pólò adré mónnyá ka'ìbhá ì kàdré atsilé ngíni ya dhi ni tà tadhá. Adré tà tadhá àgo ki tà àyi ki tòkó ìbe dhi dri, ànzimvá ki tà àyi ki tibhá ìbe dhi dri, ìndì màràbà ki tà àyi ki mírì ìbe dhi dri.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì tà dré zìle Gìká tí Kòlòsáyìbhá i dré dhi (1:1-14)
- 2) Krísto ngá títí i drìle, ìndì Èkèlézyà drìle (1:15-2:5)
- 3) Ama ki lídrì Krísto na dhi (2:6-4:6)
- 4) Mòdo kùdù (4:7-18)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, bhàle adrélé Yésu Krísto ni àpòstolò ro ngóro Gìká dré lèle dhi tìni dhi, tímǎní àma ki adrúpi Tímòtéyò be dhi, mà adré wárágà kònìdhi ni tisi, ² àmi, àma ki adrúpi lólo adrèbhá Yésu Krísto ni ka'ì tà títí i sè Kòlòsáyì na dhi i dré. Gìká àma ki Atá kòbhà àyi togó tani àmi rú, ìndì kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Rúbí Tani tsa Kòlòsáyìbhá i véna

³ Mà adré ngbú adrélé àwoyà fe Gìká, àma ki Mírì Yésu Krísto ni Atá dré àmi ki tà sè, adrézó kpà tà zi akódhi tí àmi dré. ⁴ Tàko ko, mà yi tàle dhi, mì adré Yésu Krísto ni ka'ì, adrézó mónnyá lólo Gìká àdhya ki le ngíni ya dhi 'í. ⁵ Angyá ko, mì yi tá tà bàti Rúbí Tani àdhya tsàlepi àmi véna dhi gò, mì dré adrézó mì bha tà Gìká dré zùle àmi dré bhù na dhi ni tà sè. ⁶ Rúbí Tani nda adré ayílé lò'wa dóro 'abe bvò wáyi 'ásè, adrézó lèle drìdrì. Adré kókpà 'òá kònìni àmi kòfalé, kidhólé kítú mì dré tá Rúbí nda ni yìzo gò, Gìká ni togó tani ni tà nìzo bàti dhi sè, atsálé àndrò kònìdhi. ⁷ Mì yi tá Rúbí nda àma ki àziàmu, Èpàfùrà mà dré lèle tò dhi tí. Akódhi nda Krísto ni àzi 'òlepi àmi ki tà sè, kitswálé ka'ìle togó wáyi sè dhi 'i. ⁸ Di akódhi tà àma dré àmi ki lèle angálépi Tírì Lólo vélésè dhi ni tà nì.

Pólò zi tà Gìká tí Kòlòsáyìbhá i dré

⁹ Tà nda sè dhi, kidhólé kítú mà dré àmi ki tà yìzo dhi sè dhi, mà adré tà zi Gìká tí àmi dré landè àko ró. Mà adré akódhi ni ti lizì, kò'oró àmi gàle tògyá wáyi ìndì

tà nìni Tírí Lólo dré adrélé fèle dhi i sè bí, mì kòkitswáro tà Gíká dré adrélé lèle mì kò'o dhi ki ni dóro lavulé be dhi bvó. ¹⁰ Mà adré zǎá kònìni, mì kàdréro atsilé ngóro dré kitswálé Mírì mǐlèsè dhi tǐni, adrélé tà akódhi ni togó dré adrézó kiníle ásà dhi ki 'o kòdhiya. Mì kàdré 'òá kònìni dhi, mì ni adré lò'wa dóro 'a bí, adrézó kpà Gíká ni ni dóro adrézó lèle ába drǐdrǐ. ¹¹ Mà adré kpà tà zi akódhi tí, kàdréro àmi ki timbà áyi rǐnyí kàdrǐ mǐlanzǐlanzǐ ro dhi sè, mì kàdréro togó tsi tà tíí i sè, adrézó kpà tà leté togó vwàvwà sè. ¹² Mì kàdré kpà àwoyà fe Gíká Atá dré kólénzè sè be. Angyá ko, akódhi 'o àmi kitswálé tíí, mì kòkisúro tà dré lazíle áyi mónyá lólo i dré tàyíle ro dhi áyi Opì ngádra àdhya na be dhi bvó. ¹³ Tàko ko, akódhi apá àma òpì tǐnǐmvá àdhya lésè gò, àma ki 'òzo afíle Opì áyi Mvá í dré lèle tò dhi àdhya lé. ¹⁴ Akódhi ni Mvá nda sè dhi, trǐ àma ki tàkonzì, àma ki apázó tàkonzì ni rǐnyí lésè.

Krǐsto dhya adrélépi ngá tíí i drǐle dhi 'i, ìndì Ekèlézyà ni drǐ 'i

¹⁵ Krǐsto nda, Gíká kitswálé nòle mǐ sè bwà ko dhi ni líndrǐ 'i. Akódhi Gíká ni Mvágó kàyo adrélépi ngá tíí bhàle dhi i drǐle dhi 'i. ¹⁶ Tàko ko, Gíká 'o tá akódhi ngá tíí dhi ki bha dhi kòdhiya, gba kàdré ngá bhù na dhi 'i yà, ngá bvò dri dhi 'i yà, ngá kitswálé nòle mǐ sè dhi 'i yà, ngá kitswálé nòle mǐ sè ko dhi 'i yà, òpì 'i yà, rǐnyí 'i yà, ópì kàdrǐ 'i yà, kó ngalè rǐnyí adrézó òpì nya dhi 'i yà dhi. Bàti, Gíká bhà tá ngá tíí nda i akódhi sè, ìndì akódhi dré. ¹⁷ Akódhi tá kǐnó ngá tíí dhi i kandrá. Adré kpà ngá tíí dhi ki 'o adrélé ru totó àyi ki àrà i 'àsè dhi nì. ¹⁸ Akódhi rúbhá ni drǐ 'i, kòdhi adré tàá dhi, Ekèlézyà ni drǐ 'i. Akódhi ngá tíí dhi ki kidhoma 'i, ìndì Mvá kàyo ngàlepi drǐdrǐ dràdrà 'àsè dhi 'i, kàdréro ngá tíí dhi i drǐle be dhi bvó. ¹⁹ Tàko ko, Gíká nò tá dóro ni, í dré áyi tǎndì ni lídrǐ 'òle gàle áyi Mvá nda léna bí gò, ²⁰ akódhi ni 'òzo ngá tíí dhi ki amú tódhyá í be dhi, gba kàdré ngá bvò dri dhi 'i yà, kó ngalè ngá bhù na dhi 'i yà dhi. Di Gíká bhà tà kǐdrǐkǐdrǐ àyi kòfalé ngá tíí nda íbe, áyi Mvá nda ni kǎrí kutúlepi fa kipakipa dri dhi sè.

²¹ Àmi ró dhi, àmi tá wáláká dhi vwàvwà ro Gíká rúsè, adrélé akódhi ni kǎrǐbhá i ró, tà kònzì tíí mì dré tá adrélé kisùle adrézó kpà 'òá dhi ki tà sè. ²² Di, nyànomvá dhi, Gíká amú àmi tódhyá í be Krǐsto ni rúbhá fèle drǐle àmi ki tà sè dhi sè dre, í kò'oró àmi apfòle í kandrá móndí lólo i ró, tà kònzì àko ìndì tà àko àmi rú. ²³ Di, adré lèá dhi, mì kàdré tròle àmi ki tà ka'íka'í rú, adrézó àmi ki totó tǎtá Rúbí Tani mì dré ka'íle gò adrézó mǐ bha ásà dhi dri. Rúbí Tani nda, Rúbí adrélé longóle mónyá tíí bvò dri dhi i dré dhi 'i. Gíká bhà ma, Pólò, adrélé Rúbí nda ni àzì 'òlepi ró.

Azì Gíká dré bhàle Pólò drǐgá Ekèlézyà ni tà sè dhi

²⁴ Nyànomvá dhi, má adré lenzélé kizà má dré adrélé nyàle àmi ki tà sè dhi i sè. Tàko ko, àma rúbhá na dhi, má adré kizà Krǐsto dré kidhóle nyàle dhi ki ka'í nyàle kitswálé tíí akódhi ni rúbhá ni tà sè, kòdhi adré tàá dhi, Ekèlézyà ni tà sè. ²⁵ Má atsá Ekèlézyà nda ni àzì 'òlepi ró, ngóro Gíká dré àzì nda ni bhàle má drǐgá dhi tǐni, má kòlongóro àmi dré Gíká ni kúlí kitswálé tíí be dhi bvó. ²⁶ Gíká zù tá tà lùzu ró nda zùzù kǐnó lésè mónyá lókyá tíí i sè dhi i dré. Di, nyànomvá dhi, tadhá tà lùzu ró nda áyi mónyá lólo i dré dre. ²⁷ Tàko ko, Gíká nò dóro ni, í dré tà kàdrǐ lùzu ró ìndì mǐlanzǐlanzǐ ro í dré lèle 'òle mónyá súrú twá ro dhi i kòfalé nda ni 'òle àyi dré nǐle dhi. Tà kàdrǐ nda, Krǐsto adrélépi àmi léna, mì dré adrézó mǐ bha vélána kitswázó mǐlanzǐlanzǐ kisú dhi 'i. ²⁸ Di mà adré Krǐsto nda ni tà longó mónyá tíí i dré. Mà adré àyi ki kodzó adrézó àyi ki tadhá tògyá wǎyi sè, mà kòkitswáro àyi àlo àlo tíí dhi ki 'o apfòle Gíká kandrá, móndí lí'wábhá Krǐsto na kitswálé tíí dhi i ró. ²⁹ Tà nda sè dhi, má adré àzì 'o, adrézó kpà àdzú bhu akódhi ni rǐnyí kàdrǐ adrélépi tà 'o má léna dhi sè.

2

¹ Má adré lèá mì kònì ngalè má adré àdzú bhu àmi ki tà sè, mónnyá ka'ibhá Làwòdikiyà na dhi ki tà sè, ìndì mónnyá àruka títi áma nobhá rè ko dhi ki tà sè ngíni ya dhi. ² Má adré 'òá kònìni kitswázó àyi ki togó timbà, ì kàmúró ru atsálé ngá àlo ró lèle na be dhi bvó. Má adré kpà lèá dhi, ì kòkisú tògyá gàle àyi léna bí, ì kòkitswáró Gìká ni tà lùzu ró dhi ni ni dóro lavúlé, adrézó tà nda ni ka'ì kitswálé títi. Tà lùzu ró nda, Krísto ni tàndi 'i. ³ Dhya ángùdhi ru amúlépi akódhi nda be dhi adré tògyá làgí kyàkyà zùle akódhi léna dhi ni kisú, tà nìni be.

⁴ Má adré tà kòdhi ni ta àmi dré, dhya àlo kòkitswáró àmi ki lití kúlí kìnì i sè ko. ⁵ Gba má dré adrézó àmi kòfalé yó dhi, áma togó ína ngbú àmi véna. Má adré lenzélé mì dré adrélé tà títi dhi ki 'o mibhalé tí dhi sè, ìndì mì dré adrélé àmi ki totó tàtà àmi ki tà ka'ika'ì Krísto na dhi léna dhi sè.

Ama ki lídrì Krísto na dhi

⁶ Dì ásà dhi, ngóro mì dré Yésu Krísto ni ka'ile adrélé àmi ki Mírì ro dre dhi tíni dhi, mì kàdré atsilé akódhi léna, ⁷ adrélé tròle akódhi rú, adrézó àmi ki timbà akódhi léna, mì kàtsáro rìnyi ró àmi ki tà ka'ika'ì na, ngóro tadhálé àmi dré dhi tíni. Mì kàdré kpà àwoyà fe Gìká dré tà títi i sè.

⁸ Mì kònò dóro, dhya àlo kòlitíró àmi tògyá tàko adrélépi angalé móndí i drílèsè dhi sè ko. Angyá ko, tògyá nda adré àyi totó labhi móndí kya i dri, ìndì tà bvò kòndi àdhya i dri. Adré àyi totó Krísto ni tà dri ko. ⁹ Tàko ko, Krísto nda ni rúbhá na dhi, Gìká 'o tá àyi tàndi ni lídrì gàle gagà. ¹⁰ 'O kpà lídrì nda gàle àmi léna gagà Krísto na. Akódhi tirí títi ópí kàdrì ro ìndì rìnyi ró dhi i drìle.

¹¹ Akódhi léna dhi, Gìká 'o kpà àmi lwàle dre. Dì, àmi ki lwàma nda, lwàma 'òle móndí ki drígá sè dhi 'i ko. Be ró dhi, Krísto 'o àmi lwàle, lovó kònzì rúbhá àdhya ni tingázó dhi ni. ¹² Tàko ko, à sù tá àmi tùmání akódhi be bàtìsimò na gò, àmi ki tingázó tùmání akódhi be, mì dré Gìká ni rìnyí akódhi ni tingázó dràdrà lésè dhi ni ka'ile dhi sè.

¹³ Wáláká dhi, àmi tá móndí dràbhá dre dhi 'i àmi ki tàkonzì ki tà sè. A lwà tá kpà àmi, lovó kònzì rúbhá àdhya ni tingázó dhi ko. Dì, nyànomvá dhi, Gìká 'o àmi adrélé tùmání Krísto be dre. Tàko ko, trì àma ki tàkonzì i títi gò, ¹⁴ tà tìsile tátrítrí kúlí na adrèbhá tá tà bha àma dri dhi ki pfùzo. Bàti, tingá tà nda i àma rúsè, tidíle fa kipakipa dri. ¹⁵ Lavú kpà tirí kònzì ópí kàdrì ro ìndì rìnyi ró dhi i, àyi ki rìnyí tingázó àyi drígásè, àyi ki tà yàyà tadházó mónnyá títi dhi i dré nòle.

¹⁶ Dì ásà dhi, mì kòtayí àmi dhya àlo dré tàbvó tàle, ngá mì dré adrélé nyàle dhi ki tà sè yà, kó ngalè ngá mì dré adrélé mvùle dhi ki tà sè yà dhi ko. Mì kòtayí kpà àmi tàbvó tàle gwányá adrézó Gìká ni lindrì bha dhi ni tà sè yà, gwányá mbá sí àdhya ni tà sè yà, kó ngalè kítú sàbátù àdhya ni tà sè yà dhi ko. ¹⁷ Tà nda kòdhi i ngbà 'í tà adrèbhá alìle dhi ki líndrì 'i. Dì, tà tàndi ína Krísto 'i. ¹⁸ Mì kòtayí kpà mónnyá adrèbhá àyi ki tà bha kìnì mi túrúpfú sè ìndì adrèbhá ángéló ki lindrì bha dhi i adrélé tà bha àmi dri ko. Mónnyá làsú be kònìni nda i adré ngá i dré nòle toróbí tíni dhi ki tà títi, adrézó àyi ki afà àyi ki tà kisùle àngyá dhi i sè. ¹⁹ Dì, ì lanzí ru Krísto, adrélépi rúbhá ni drì 'i dhi be dre. Tàkò akódhi nda adré rúbhá ni kígá títi dhi ki 'o ru amú kídri títi ìndì bā títi adrèbhá àyi ki tíni dhi i sè gò, rúbhá nda dré adrézó mbàle ngóro Gìká dré adrélé lèle dhi tíni.

²⁰ Mì drà kó tùmání Krísto be tà bvò kòndi àdhya i lésè dre dhi, mì adré di àmikya tà 'o ngóro mónnyá bvò kòndi àdhya kya tíni àdho tà sè? Angyá ko, mì adré tòlí làsú be kònìni dhi ki lebè kòdhya: ²¹ «Mí kòdo ngá kòndi mí drígá ko! Mí kòtabhì ngá kòndi ni tàdzí ko! Mí kòtabè ngá kòndi ko!» ²² Ngá títi adrézó tà 'o ásà nda kòdhi ì adré ñwàle ñwanwà. Kòdhi íbe dhi, tòlí nda i tà tadhálé nda íbe dhi i adré ngbà 'í angalé mónnyá bvò kòndi àdhya i drílèsè. ²³ Tà bàti ró dhi, tòlí làsú be kònìni nda i

sù ngóro tòlí tògya ró dhi i tíni. Tàko ko, à adré tàá dhi, lè à kàdré tròle Giká ni tà rú, à kàdré dhyá ki tà bha kìní mi, ìndì à kàdré dhyá ki rúbhá 'o adréle kizà nya. Di, tòlí nda i kitswá àyikya àma ki ledé lovó kònzì àma ki rúbhá kya ki ató àma pále dhi bwà ko.

3

¹ Di ásà dhi, Giká dré àmi ki tingálé dràdrà lésè tùmáńí Krísto be dhi sè dhi, mì kàdré àmi ki togó bha tà kurú na bhù na dhi i dri. Kònàle dhi, Krísto adré lirílé Giká ni driágo lésè. ² Mì kàdré tà bvò kòndì àdhyà ki kisù kòdhya ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikyà tà kurú na bhù na dhi ki kisù kòdhya. ³ Tàko ko, mì drà dre, ìndì Giká zù àmi ki lídrì tídhí ro dhi Krísto be í léna dre. ⁴ Bàti, àmi ki lídrì nda Krísto 'i. Di lókyá akódhi nda dré dra apfòzo dhi tú dhi, mì ni kókpà apfò tùmáńí akódhi be akódhi ni mìlanzilanzì na.

Lídrì àku, ìndì lídrì tídhí

⁵ Di ásà dhi, lè mì kò'o àmi ki lídrì àku bvò kòndì àdhyà ni tà i todràle. Tà nda i tà kòni 'i: ndòtò tà, tà ndí ró dhi, rúbhá lovó bhàma, lovó kònzì ki bhàma, ìndì ngá lovó bhàma. Tàko ko, ngá lovó bhàma, giká tàko ki lindrì bhàma 'i. ⁶ Tà nda kòdhi i sè dhi, Giká ni kombà adré alìle mónyá adrèbhá ligílé akódhi rú dhi i dri. ⁷ Wáláká dhi, mì fè tá àmi adréle tatsilé tà nda ki 'obe. ⁸ Di, nyànomvá dhi, lè mì kòtingá àmi rúsè tà làsú be kònìni dhi i títi: togóaswa, kombà, tà kònzì, móndí ki rú tàma kònzì dhi, ìndì kúlí swà adrèbhá apfòle àmi sílésè dhi i. ⁹ Mì kòtà kpà kinzò àmi kòfalésè ko. Tàko ko, mì tingá àmi rúsè àmi ki lídrì àku tùmáńí tà kònzì títi mì dré tá adréle 'òle dhi íbe dre gò, ¹⁰ mì dré lídrì tídhí ro dhi ni asózó àmi rú. Giká àmi ki bhàlepi dhi adré àmi ki lídrì nda ni ladzá atsálé tídhí ro làsú be ína tíni, mì kòkitswáro akódhi ni ni dóro lavúlé be dhi bvó.

¹¹ Di ásà dhi, móndí i vélé twátwa ko, gba i kàdré Yúdà ànzì 'i yà, kó ngalè móndí Yúdà ànzì ró ko dhi 'i yà, móndí lwàle dhi 'i yà, kó ngalè móndí lwàle ko dhi 'i yà, móndí sùrú twá ro dhi 'i yà, móndí tà nibhá ko dhi 'i yà, màrábà 'i yà, kó ngalè móndí màrábà ro ko dhi 'i yà dhi. Tà kàdrì lavúlé dhi ngbà 'í Krísto adrélepi àyi títi nda i léna, ìndì adrélepi tà títi dhi 'i dhi 'i.

¹² Di àmi Giká dré lèle tò ìndì dré zìle adréle mónyá lólo ína i ró ni i, mì kòtosó àmi tà dóro mì dré adréle 'òle àmi ki togó dóro sè dhi i sè, àmi ki tà mì dré adréle bhàle kìní mi dhi sè, àmi ki togó yàyà sè, ìndì àmi ki togó vwàvwà sè. ¹³ Mì kàdré àmi ki adrúpi ki tà yàyà mvo, adrézó àmi ki tàkonzì tri àmi kòfalésè, gba tàkonzì 'òle àmi rú nda kàdré àdho tà 'i ya dhi. Mì kàdré àmi ki adrúpi ki tàkonzì tri, ngóro Mírì dré àmi ki tàkonzì trìle dhi tíni. ¹⁴ Tà kàdrì tà títi nda ki lavúlépi dhi, tà kòndhi 'i: Mì kòtosó àmi lèle sè. Tàko ko, lèle nda adré àmi ki amú adréle ngá àlo ró kitswálé títi dhi nì.

¹⁵ Mì kàdré Krísto ni tà kìdrìkìdrì tayí adréle òpì nya àmi ki togó na. Angyá ko, Giká azí àmi adréle rúbhá àlo ró tà kìdrìkìdrì na. Mì kàdré kpà àwoyà fe Giká dré. ¹⁶ Mì kàdré Krísto ni kúlí tayí adréle gàle àmi léna bí, mì kàdréro tà tadhá ìndì ru kodzó àmi kòfalésè tògyá wáyi sè. Mì kàdré longó Giká ni Kúlí na dhi ki ngo, tùmáńí longó adrézó Giká ni rú bha kùle dhi íbe, ìndì longó adrèbhá angálé Tirí Lólo vélésè dhi íbe, adrézó àwoyà ta Giká dré. ¹⁷ Kúlí títi mì dré adréle tàle ìndì tà títi mì dré adréle 'òle dhi i, mì kàdré 'òá Mírì Yésu ni rú sè, adrézó àwoyà fe Giká Atá dré akódhi sè.

Ago ki tà àyi ki tòkó íbe dhi, ìndì ànzimvá ki tà àyi ki tibhá íbe dhi

¹⁸ Àmi tòkó i, mì kàdré àmi ki drì asó àmi ki àgo i kandrá, ngóro dré kitswálé mónyá adrèbhá Mírì na dhi i sè dhi tíni.

¹⁹ Ami àgo i, mì kàdré àmi ki tòkó ki le. Mì kòbhà kpà togó kùdzí àyi rú ko.

²⁰ Ami ànzimvá i, mì kàdré àmi ki tibhá ki kúlí ka'í 'òle tà tíí i sè. Tàko ko, Mírì ni togó adré kinilé tà nda sè.

²¹ Ami, ànzi ki atá i, mì kàdré àmi ki ànzimvá ki togó 'o aswálé àngyá ko, àyi ki togó kòlanzìró ko.

Màràbà ki tà àyi ki mírì íbe dhi

²² Ami màràbà ro ni i, mì kàdré àmi ki mírì bvò kòndi àdhyà ki kúlí ka'í 'òle tà tíí i sè. Di, mì kàdré ngbà 'í 'òá kònìni àyi nda i mi, àmi ki tà kàdréro dóro àyi mìlésè dhi bvó ko. Be ró dhi, mì kàdré 'òá kònìni àmi ki togó wáyi sè, ìndì mì dré adrélé Mírì ni ro dhi sè. ²³ Tà tíí àngùdhi mì dré adrélé 'òle dhi i, mì kàdré 'òá àmi ki togó wáyi sè, ngóro mì dré adrélé 'òá Mírì dré dhi tíni, móndí i dré dhi tíni ko. ²⁴ Tàko ko, mì nǐ tàle dhi, mì ni làgí múrúngú Mírì dré lazilé àyi ànzi i dré tàyilé ro dhi ni kisú dhi be. Mírì mì dré adrézó tà ni ni 'o màràbà ni tíni dhi, Mírì Yésu Krísto 'i. ²⁵ Di, dhyà adrélépi tà kònzì 'o dhi ni tà kònzì kisú tà kònzì í dré 'òle dhi i tí. Tàko ko, Giká adré móndí ki no twátwa ko.

4

¹ Ami mírì ro ni i, mì kàdré àmi ki màràbà ki 'o dóro ìndì gyägya. Mì kòtivì ko tàle dhi, àmi kókpà Mírì íbe bhù na dhi.

Tà àruka tàle Kòlòsáyìbhá ki kodzózó dhi i

² Mì kàdré àmi ki fe adrélé tà zi Giká tí landè àko ró, adrézó tàmiğa dri, adrélé kpà àwoyà fe akódhi dré. ³ Mì kàdré kpà tà zi Giká tí àma dré, kònzìró láti àma dré kitswázó Krísto ni tà lùzu ró dhi ni longó be dhi bvó. Tàko ko, tà nda tà má dré adrézó bã nya ásà dhi 'i. ⁴ Di mì kàdré tà zi akódhi tí, má kòkitswáro tà nda ni longó ngádra 'á, ngóro dré kitswálé má dré 'òle dhi tíni.

⁵ Mì kàdré tà 'o tògyá sè móndyá Yésu ni ka'ìbhá ko dhi i kòfalé. Mì kàdré lókyá wáyi mì dré adrézó ába dhi ki líkí, adrézó tà dóro 'o ásà. ⁶ Mì kàdré ngbú kúlí ta àmi ki togó dóro sè, kúlí nda i kàdréro kìnìkìni ngóro tà'í dàle mányàngá na dhi tíni, mì kònzìró kpà adrélé tà logó móndí àlo àlo tíí adrébhá tà lizí àmi tí dhi i dré dhi be.

Mòdo kùdù

⁷ Ama ki adrúpi Tíkíkò mà dré lèle tò dhi ni áma rúbí tíí dhi ki longó àmi dré. Akódhi nda àma ki àziàmú 'i, ìndì Mírì ni àzì 'òlepi, kitswálé ka'ìle togó wáyi sè dhi 'i. ⁸ Di má adré akódhi ni dzo àmi véna, mì kònzìró àma ki tà tíí dhi i, ìndì kòtimbàró àmi àmi ki tà ka'ìka'ì na. ⁹ Ë adré lile àmi véna, túmání àma ki adrúpi Onèsimò mà dré lèle tò dhi be. Akódhi nda angá àmi ki tàndi i kòfalésè, ìndì kitswá adrélé ka'ìle togó wáyi sè. Ayi nda i kònì dra tsa dhi, i ni tà tíí adrébhá lavulé kònwa dhi ki tíí àmi dré.

¹⁰ Arìstàrúkò mà dré adrézó bãdzó 'á akódhi be dhi, fè mòdo àmi dré. Márokò, Bàrànába ni kòdromvá fè kpà mòdo àmi dré. Mì yi tá akódhi nda ni tà drìdrì dre. Kòtsa àmi véna dhi, mì kòka'ì akódhi dòle àmi véna togó dóro sè. ¹¹ Yésu, adrélé kpà rú zile Yúsitò dhi, fè kpà mòdo àmi dré. Ayi nda kòdhi i Yúdà ànzi adrébhá àma ki àziàmú Giká ni Opì ni tà sè dhi i kòfalé dhi 'i àyi pátí. Ë adré kpà áma togó tindrì tò.

¹² Epàfúrà angálépi àmi kòfalésè, adrélépi kpà Yésu Krísto ni màràbà ro dhi, fè mòdo àmi dré. Akódhi nda adré ngbú tà zi Giká tí àmi dré togó be àtsi ró, mì kàdréro àmi ki totó tātā, adrélé lí'wálé àmi ki tà ka'ìka'ì na, adrélé tà Giká dré adrélé lèle mì kò'o dhi ki ka'ì 'òle tíí. ¹³ Má ni kitswá tàá akódhi nda ni tà sè dhi, adré àyi fe adrélé àzì 'o àmi ki tà sè, ìndì móndyá ka'ìbhá Làwòdìkiyà na ìndì Yèràpòlí na dhi ki tà sè.

¹⁴ Ama ki adrúpi Lúkà mà dré lèlè tò, adrélépi kódzó ro dhi, ì fè mòdo àmi dré tùmáńí Dè mà be.

¹⁵ Mì kòfè mòdo àma ki adrúpi adrèbhá Làwòdíkíyà na dhi ì dré, Nífà dré, ìndì mónnyá Èkèlézyà àdhya adrèbhá ru kímó akódhi ñ dzó na dhi ì dré. ¹⁶ A kònà wárágà kònìdhi àmi kòfalé dre dhi, mì kòmù wárágà nda Èkèlézyà Làwòdíkíyà na dhi dré kpà nàle be. Má adré kpà lèá dhi, mì kòdo wárágà má dré tá mùle àyi nda ì dré dhi nàle àmi kòfalé be. ¹⁷ Mì kòtà Arùkípò dré dhi: «Mí kònò dóro, mí kò'oró àzì Mírì dré bhàle mí drígá dhi akílé tíí.»

¹⁸ Ma, Pólò, má adré kúlí kòni ki tisì áma tándi ni drígá sè, mòdo fèzo àmi dré. Mì kòtivì áma nyìrì ki tà ko. Gíká ni togó tani kàdré àmi íbe!

Wárágà Pólò dré tisìle Tèsàlònìkèbhá i dré dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Tèsàlònìkè na dhi i dré dhi ni àlo 'i. Tèsàlònìkè nda tá bhàandre kàdrì Rómà ki òpì ni bvò Màkèdòníyà àdhya drìle dhi 'i. Pólò tsa tá Rúbí Tani longó gò Èkèlézyà bhàzo kònàle, dré tá adrérà'a áyi atsi andre ni rì to dhi 'á, akódhi ni pfòma Fìlipóyì lésè dhi àmvolésè. Di, gí tá rè ko, Yúdà ànzi ì dré togó kònzi bhàzo Pólò rú, adrézó ligilé ába. Di adré tá lèá dhi, Pólò kòpfò Tèsàlònìkè lésè lile Bèróyà na (Tà 'òle dhi i 17:1-10). Amvolásà, akódhi kòtsa Kòrìtò na dre dhi, dré móndyá ka'ìbhá Tèsàlònìkè na dhi ki rúbì yìzo áyi àziàmù Tìmòtéyò tí gò, dré wárágà kònìdhi ni tisìzo àyi dré.

Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì kitswázó móndyá nda ki timbà àyi ki tà ka'ìka'ì na dhi bvó. Adré àwoyà ta Gìká dré àyi ki tà ka'ìka'ì ni tà sè, ìndì àyi ki lèle sè. Adré í 'o tá tà àyi kòfalé ngíni ya dhi ni tà 'o agalé àyi léna, adrézó àyi ki kodzó, ì kàdréró atsilé ngóro dré kitswálé Gìká m̀lèsè dhi t́ni. Adré kpà kúlí logó tà Tèsàlònìkèbhá ì dré tá lizilé Mírì Yésu ni agòma ni tà dri, ìndì móndyá ka'ìbhá dhi ki ngàma dràdrà 'àsè dhi ni tà dri dhi i sè. Kùdù ro dhi, adré Èkèlézyà ni drì ta, adrézó tà kitswábhá ì kàdré 'òá àyi kòfalésè dhi ki tadhá àyi dré.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

1) Mòdo fèma (1:1)

2) Tèsàlònìkèbhá ki tà ka'ìka'ì (1:2-3:13)

3) Atsima ngóro dré kitswálé Gìká m̀lèsè dhi t́ni dhi (4:1-12)

4) Yésu ni agòma, ìndì móndyá ka'ìbhá dhi ki ngàma dràdrà 'àsè dhi (4:13-5:11)

5) Móndyá ka'ìbhá dhi ki drì tàma (5:12-28)

Mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, túmání Sílà íbe ìndì Tìmòtéyò be dhi i, mà adré wárágà kònìdhi ni tisì Èkèlézyà Tèsàlònìkè na dhi dré, àmi adrèbhá Gìká Atá àdhya ró ìndì Mírì Yésu Krìsto àdhya ró dhi i dré.* Gìká kòbhà áyi togó tani àmi rú, ìndì kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Pólò fè àwoyà Tèsàlònìkèbhá ki tà ka'ìka'ì ni tà sè

² Lókyá mà dré adrérà'a tà zi Gìká tí dhi 'á dhi, mà adré ngbú adrélé àwoyà ta akódhi dré àmi títi dhi ki tà sè, adrézó tà zi akódhi tí àmi dré. ³ Vèsè wáyi, mà adré àmi ki tà kòni ki kisù Gìká àma ki Atá kandrá kòdhya: M̀ì adré àzì 'o àmi ki tà ka'ìka'ì sè, adrézó tà 'o àmi ki lèle sè, adrézó m̀ì bha àma ki Mírì Yésu Krìsto véna landè àko ró.

⁴ Ama ki adrúpi Gìká dré lèle tò ni i, mà ǹì tàle dhi, akódhi zì àmi adrélé móndyá ína i ró dhi be. ⁵ Tàko ko, lókyá mà dré Rúbí Tani longózó àmi dré dhi sè dhi, mà longó tá Rúbí Tani nda ngbà 'í kúlí sè ko. Be ró dhi, mà longó àmakya Rúbí nda r̀inyí sè, Tírì Lólo sè, ìndì mà dré tá ǹile, tà mà dré tá adrélé longólé nda i tà bàti 'i dhi be dhi sè. Mà dré tá adrérà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, m̀ì ǹì mà 'o tá tà àmi ki tà sè ngíni ya dhi be. ⁶ Àmi ró dhi, m̀ì lebè tá àma, adrézó tà 'o àmakya t́ni ìndì Mírì Yésu àdhya t́ni. Tágba m̀ì dré tá adrézó kizà nya lavulé dhi, m̀ì ka'ì tá kúlí mà dré longólé nda arí Tírì Lólo dré fèle gàle àmi léna dhi sè. ⁷ Asà dhi, móndyá ka'ìbhá títi bvò Màkèdòníyà

* **1:1** 1:1 Gìká ni Kúlí tisìle Gírìkì ti sè dhi léna dhi, à adré rú «Sìlùwánò» kisú kònwa. Rú nda tá rú àzya Sílà dré dhi 'i.

àdhyà na ìndì Akáyà àdhyà na dhi ì nò Mírì ní tà àmi rú gò, ì dré kpà adrézó tà 'o àmíkya t́nì. ⁸ Tàko ko, àmi ki tà sè dhi, Mírì 'o áyi kúlí la'ulé ngbà 'í Mákèdóníyà 'ásè, ìndì Akáyà 'ásè ko. Móndyá àrà títí ĩ 'ásè dhi ì yi tàle dhi, mì ka'í Gíká ngíni ya dhi 'í. Asà dhi, lè mà kògò adrélé àmi ki tà títí àyi dré ko. ⁹ Angyá ko, àyi ki tàndi ì adrè mì ka'í tá àma dòle àmi véna togó dóro sè ngíni ya dhi ní tà títí àyi. ĩ adrè kpà mì tayí gíká tàko ĩ, àmi ki togó adzázó Gíká bàti lídrì ro dhi véle, adrézó akódhi ní tà 'o màràbà ní ĩ t́nì ngíni ya dhi ní tà títí. ¹⁰ Nyànomvá dhi, mì adrè akódhi ní Mvágó Yésu, dré t́ngalé dràdrà lésè dhi ní agòma bhù lésè dhi ní letè. Yésu nda apá àma Gíká ní kombà adrélépi alìle dhi lésè nì.

2

Azì Pólò dré 'òle Tèsàlòníkèbhá ĩ kòfalé dhi

¹ Ama ki adrúpi ĩ, àmi ki tàndi mì nì tàle dhi, àma ki tsàma àmi véna dhi tá tà tàko 'í ko dhi be. ² Ngóro mì dré nìle be dhi t́nì dhi, drìdrì mà dré tsàzo àmi véna dhi kandrà dhi, à pfo tá àma ki mì, àma ki 'òzo kònzì lavulé Filípóyì na. Di, Gíká dré tawà afèzo àma dré lizo áyi Rúbí Tani longó àmi dré tirì àko, tágba à dré tá adrézó ligílè àma íbe tà tàndi ró dhi. ³ Tàko ko, mà dré adrèrà'a mómí ki kodzó Rúbí Tani nda ní ka'í dhi 'á dhi, mà adrè àyi ki kodzó kinzò sè yà, tà kònzì mà dré lèle 'òle dhi sè yà, kó ngalè túrúpfú sè yà dhi ko. ⁴ Be ró dhi, mà adrè àmakya Rúbí Tani nda ní longó ngóro mómí Gíká dré ka'ile gò, Rúbí nda ní bhàzo àyi drígá dhi ĩ ró. Di mà adrè longóá kitswázó mómí ki togó 'o kinílè dhi bvó ko. Be ró dhi, mà adrè àmakya longóá kitswázó Gíká adrélépi àma ki togó tabhì dhi ní togó 'òzo kinílè dhi bvó. ⁵ Lókyá mà dré tá adrèrà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, mà tà tá tà àlo kúlí kìnì ĩ sè kitswázó àmi ki tà bha kuru àngyá dhi ko. Mà 'o tá kpà tà àlo àmi ki ngá kisúzó túrúpfú sè dhi ko, ngóro Gíká ní tàndi dré nìle be dhi t́nì. ⁶ Mà ndà tá kpà rúku kisulé mómí ĩ m̀lèsè ko, kàdré tá àmi m̀lèsè yà, kó ngalè mómí àruka ĩ m̀lèsè yà dhi. ⁷ Ama Yésu Krísto ní àpóstolò ro dhi ĩ, mà ní tá kitswá àma ki 'o adrélé mómí kàdrì ro àmi drìle dhi bwà. Di, àma tá àmakya àmi kòfalé dhi togó íbe ànzimvá kya t́nì, ngóro ànzì ki andre dré adrélé áyi tàndi ní ànzimvá ki líkí dhi t́nì. ⁸ Mà dré àmi ki lèle tò dhi sè dhi, àma ki lovó tá ngbà 'í Gíká ní Rúbí Tani longózó àmi dré dhi kòdhya ko. Ama ki lovó tá kpà àma ki tàndi ki lídrì fèzo àmi dré, àma ki lèle àmi véna nda sè.

⁹ Ama ki adrúpi ĩ, mì kisù rè ngalè mà 'o tá àzì kòkòròko landèzo àmi kòfalé ngíni ya dhi ká. Mà dré tá adrèrà'a Gíká ní Rúbí Tani longó àmi dré dhi 'á dhi, mà 'o tá àzì kítú be ìndì ngátsi be, àma ki tà kòlanzìró àmi ki àlo dri ko. ¹⁰ Àmi tà nda ki nobhá mì sè túmánì Gíká be dhi ĩ, mì ní kitswá tàá àma ki tà sè, ngalè mà 'o tá tà àmi Yésu ní ka'ibhá ĩ kòfalé gyàgya, togó lólo se, ìndì tà àko àma rú ngíni ya dhi. ¹¹ Mì nì kpà tàle dhi, mà 'o tá tà àmi àlo àlo títí dhi ĩ véna dóro, ngóro ànzì ki atá dré adrélé 'òle áyi ànzì ĩ dré dhi t́nì dhi be. ¹² Mà timbà tá àmi àmi ki tà ka'íka'í na, àmi ki togó tindrìzo, àmi ki kodzózó, mì kàdréro atsílè ngóro dré kitswálè Gíká m̀lèsè dhi t́nì. Tàko ko, akódhi nda adrè àmi ki zì file áyi Opì na, ìndì áyi m̀lanzìlanzì na dhi nì.

¹³ Asà dhi, mà adrè kpà àwoyà ta Gíká dré tà kòndhi sè: Lókyá mì dré Gíká ní kúlí yìzo àma tí dhi sè dhi, mì ka'í tá kúlí nda ngóro kúlí mómí kya ró ko. Be ró dhi, mì ka'í àmíkya kúlí nda ngóro kúlí Gíká àdhyà ró, ngóro dré adrélé bàti dhi t́nì. Di nyànomvá dhi, kúlí nda adrè tà 'o àmi adrèbhá ka'íá dhi ĩ léna dhi nì.

¹⁴ Ama ki adrúpi ĩ, àmi ki tà atsa ngóro Gíká ní Èkèlézyà Yùdáyà na adrèbhá Yésu Krísto na dhi kya t́nì. Tàko ko, mì nya kizà àmi ki tàndi ki mómí ĩ drígá, ngóro ì dré kizà nyàle Yùdà ànzì ĩ drígá dhi t́nì. ¹⁵ Yùdà ànzì nda ĩ pfo tá Mírì Yésu dràle ngóro ì dré tá pròfètà ki tupfulé todràle dhi t́nì gò, ì dré àma ki mì pfòzo tà tàndi ró dhi àyi. Ayi ki tà kitswá Gíká m̀lèsè àlomvá ko. ĩ adrè ru pfo mómíyá títí dhi íbe. ¹⁶ ĩ adrè

kpà àma ki le kikílé, mà kòlongóro Gíká ni kúlí móndyá sùrú twá ro dhi i dré ko, ì kàdríró ko dhi bvó. Àsà dhi, ì adré àyi ki tàkonzì ki 'o gàle àyi léna gagà. Dì, kùdù ro dhi, Gíká tadhá àyi kombà àyi dré dre.

Pólò lè gòle Tèsàlòníkèbhá ki no

¹⁷ Ama ki adrúpi i, lókyá mà dré ru lanzízó àmi íbe lókyá tsà sè dhi sè dhi, àma ki ru lanzima nda tá ngbà 'í rúbhá na, togó na ko. Dì àma ki togó tá àtsi ró àmi ki tà sè gò, mà dré láti ndàzo kitswázó gòle àmi ki no. ¹⁸ Vésè be bí, mà lè tá gòle àmi véna. Lavúlé dhi, ma, Pólò, má lè tá tò, dì, Sàtánà kíkí tá ína láti àma dré. ¹⁹ Tàko ko, àmi ki tàndi i tà mà dré adrézó m̀i bha ásà, adrézó kpà lenzélé ásà dhi 'i. Àmi kpà àma ki kúlá mà dré dra àma ki drì bhàzo ásà kuru àma ki Mírì Yésu kandrá, akódhi dré agòrà'a dhi 'i. ²⁰ Ayíya! Àmi m̀ndí mà dré adrézó àma ki drì bha kuru, adrézó kpà lenzélé àyi sè dhi 'i.

3

¹ Dì mà dré tá kitswálé gòle àmi ki nòma ko dhi ni mvo bwà ko dhi sè dhi, mà nò tá dóro ni, mà dré adrélé àma pátí Aténáyì na dhi. ² Dì mà dré àma ki adrúpi Tímòtéyo ni mùzo àmi véna kitswálé àmi ki kodzó, ìndì àmi ki timbà àmi ki tà ka'ika'í na. Akódhi nda Gíká ni àziàmù mà dré adrézó Krísto ni Rúbí Tani 'o ayílé tùmání akódhi be dhi 'i. ³ Mà adré lèá dhi, dhya àlo àmi kòfalé dhi kòtayí i kizà mà dré adrélé nyàle dhi dré kizílé ko. Àmi ki tàndi m̀i ǹi tàle dhi, Gíká tayí àma adrélé kizà làsú be kònìni dhi ki nya dhi be. ⁴ Tàko ko, mà dré tá adrérà'a àmi íbe dhi 'á dhi, mà adré tá ngbú tàá dhi, à adré tá 'òle àma ki m̀i pfo. Dì tà nda atsá kònìni bàti, ngóro m̀i dré nìle be dhi t́ni. ⁵ Àsà dhi, lókyá má dré kitswázó gòle àmi ki nòma ko dhi ni mvo bwà ko dhi sè dhi, má mù tá Tímòtéyo àmi véna, nìzoá ngalè m̀i adré tròle àmi ki tà ka'ika'í rú ngíni ya dhi. Má adré tá ngá ro, dhya adrélépi m̀ndí ki tabhì litílé dhi ni dra àmi ki lití gò, àzì mà dré tá 'òle àmi kòfalé dhi dré atsázó tà tàko ró dhi sè.

Rúbí Tímòtéyo dré longólé dhi tindrì Pólò ni togó

⁶ Dì, nyànomvá dhi, Tímòtéyo agò àmi vélésè, àmi ki tà ka'ika'í ni rúbí dóro longó àma dré àmi ki lèle ni tà be dre. Akódhi tà àma dré dhi, m̀i adré ngbú adrélé àma ki tà kisù, adrézó lovó íbe àma ki nòzo, ngóro mà dré kpà adrélé lovó íbe àmi ki nòzo dhi t́ni. ⁷ Dì àma ki adrúpi i, àma ki togó andrì àmi ki tà ka'ika'í ni tà sè dre, tágba mà dré adrézó kizà nya lavúlé dhi. ⁸ Nyànomvá dhi, àma ki lídrì agò dre, mà dré yìle tàle dhi, m̀i adré àmi ki totó tātā Mírì Yésu na dhi sè. ⁹ Dì mà ǹi, mà ni àwoyà ta Gíká dré tà dré 'òle àmi dré dhi sè ngíni ya dhi ko. Tàko ko, àmi ki tà sè dhi, mà adré lenzélé àma ki Gíká kandrá lavúlé. ¹⁰ Kítú be ìndì ngátsi be dhi, mà adré akódhi ni ti lizí togó wáyi sè, kòtayíró àma gòle àmi ki no, mà kòkitswáro tà àmi ki pibhá àmi ki tà ka'ika'í na dhi ki timbà be dhi bvó.

¹¹ Dì Gíká àma ki Atá ni tàndi, àma ki Mírì Yésu be dhi ì kònzì láti àma dré kitswázó lile àmi véna. ¹² Mírì kò'o kpà àmi ki lèle gàle àmi léna gagà, m̀i kàdréro ru le àmi kòfalésè, adrézó kpà m̀ndyá àruka títi dhi ki le, ngóro mà dré adrélé àmi ki le dhi t́ni. ¹³ Kòtimbà kpà àmi ki togó, m̀i kàdréro lólo, ìndì tà àko àmi rú Gíká àma ki Atá kandrá, lókyá àma ki Mírì Yésu dré dra agòzo àyi m̀ndyá lólo títi dhi íbe dhi tú. Kàdré kònìni!

4

Atsima ngóro dré kitswálé Gíká m̀lèsè dhi t́ni dhi

¹ Kùdù ro dhi, àma ki adrúpi i, mà adré àmi ki ti lizí, adrézó àmi ki kodzó Mírì Yésu ni rú sè: Ngóro mà dré tadhálé àmi dré dre dhi t́ni dhi, m̀i kàdré atsílé ngóro

dré kitswálé Gíká m̀lèsè dhi t́nì. Tà bàti ró dhi, mì adrè atsilé l̀sú be k̀ǹnì. Dì nyànomvá dhi, mì k̀gò adrélé 'òá l̀zo ába dr̀dr̀. ² Tàko ko, mì ǹ tà mà dré lazilé àmi dri Mírì Yésu ǹ rú sè dhi i be.

³ Gíká adrè leá dhi, mì kàdré àmi ki fe adrélé l̀lo í dré. M̀ kàdré di àmi ki likí ndòtò tà sè. ⁴ Lè àmi àlo àlo títi dhi i, mì k̀ǹ adrélé àmi ki tàndi ki rúbhá likí dhi be, ngóro dré adrélé l̀lo Gíká m̀lèsè dhi t́nì, ìndì dré kitswálé lindr̀ sè dhi t́nì.* ⁵ M̀ kòtayí àmi adrélé rúbhá lovó bha àmi k̀falésè ngóro pàgánò Gíká ǹ nibhá ko dhi kya t́nì ko. ⁶ Tà kòdhi sè dhi, lè dhya àlo àmi k̀falé dhi kò'o áyi adrúpi k̀nzi ko, ìndì k̀liti akódhi àlomvá ko. Angyá ko, Mírì ǹ tà ño mónyá títi adrèbhá tàkonzì l̀sú be k̀ǹnì dhi ki 'o dhi i dri, ngóro mà dré longólé àmi dri dr̀dr̀ dhi t́nì. ⁷ Tàko ko, Gíká azí àma adrélé ndòtò tà 'o dhi ko. Be ró dhi, azí ína àma adrélé l̀lo í dré. ⁸ Dì ásà dhi, dhya ángudhi adrélépi tà lazilé í dri kòdhi ǹ ga rè dhi, adrè m̀ndí ki kúlí ga kòdhya ko. Be ró dhi, adrè ína Gíká adrélépi áyi Tírì L̀lo fe àmi dré dhi ǹ kúlí ga kòdhya.

⁹ Kàdré ru lèma ngóro adrúpi i t́nì dhi ǹ tà sè dhi, lè mà k̀tisì tà nda àmi dré wárágà sè ko. Tàko ko, Gíká ǹ tàndi tadhá àmi adrélé ru le àmi k̀falésè dhi ǹ. ¹⁰ Tà bàti ró dhi, mì adrè ru le àmi k̀falésè àmi ki adrúpi títi M̀kèdònyà na dhi íbe. Dì, àma ki adrúpi i, mà adrè àmi ki kodzó, mì k̀gòro adrélé 'òá l̀zo ába dr̀dr̀.

¹¹ M̀ kàdré àmi ki fe adrélé tà k̀dr̀k̀dr̀ íbe àmi k̀falé, adrézó àmi ki tàndi ki tà no, adrézó kpà azí 'o àmi ki tàndi ki dr̀gá sè, ngóro mà dré lazilé àmi dri dhi t́nì. ¹² M̀ kàdré 'òá k̀ǹnì dhi, àmi ki tà ǹ adrè dóro mónyá ka'ìbhá ko dhi i m̀lèsè, ìndì mì kitswá adrélé ngá zi m̀ndí i tí ko.

Yésu ǹ agòma, ìndì mónyá ka'ìbhá dhi ki ngàma dràdrà 'àsè dhi

¹³ Ama ki adrúpi i, kàdré mónyá drèbhá dre dhi ki tà sè dhi, mà lè mì kàdré tà ǹma ko na ko, adrélé kpà kizà ro ngóro mónyá tà m̀ bhàzo dhi àko dhi i t́nì ko. ¹⁴ Tàko ko, mà ka'ì tàle dhi, Yésu drà gò, dré ngàzo dràdrà 'àsè dhi 'í. Dì mà adrè kpà ka'ìá tàle dhi, Gíká ǹ mónyá títi Yésu ǹ ka'ìbhá gò ì dré todràzo dhi ki tingá dràdrà lésè, ngóro dré Yésu ǹ tingalé dràdrà lésè dhi t́nì. ¹⁵ Mà adrè tà Mírì dré tadhálé àma dré dhi ki ta àmi dré kòdhya: Ama dra adrèbhá dhu rè lídr̀ íbe kítú Mírì dré dra agòzo dhi tú dhi i, mà kitswá l̀le dr̀dr̀ mónyá drèbhá dre dhi i kandrána ko. ¹⁶ Tàko ko, à ǹ l̀lúgyá ga, ángéló ki kàdr̀ dré kúlí yòzo gò, Gíká ǹ gòká vòzo gò, Mírì ǹ tàndi dré asizó bhù lésè. Dì mónyá Krísto ǹ ka'ìbhá gò ì dré todràzo dhi ì dré ngàzo dràdrà 'àsè 'íká. ¹⁷ Amvolásà dhi, Gíká dré àma dra adrèbhá dhu rè lídr̀ íbe dhi ki tingázó kímólé àyi íbe ndùrùku na, àma títi mà k̀kisúro ru Mírì be kurú na. Dì mà ǹ adrè túmání Mírì be kóná vèsè kólyá. ¹⁸ Dì ásà dhi, mì kàdré ru kodzó àmi k̀falésè kúlí kòdhi i sè.

5

Kítú Mírì Yésu dré dra agòzo dhi

¹ Ama ki adrúpi i, kàdré l̀kyá ki tà sè kítú íbe dhi, lè mà k̀tisì tà nda àmi dré wárágà sè ko. ² Tàko ko, àmi ki tàndi mì ǹ dóro tàle dhi, kítú Mírì dré dra agòzo dhi ǹ atsá ngóro kùgú dré adrélé atsálé ngátsi sè dhi t́nì dhi. ³ L̀kyá m̀ndí ì dré adrèrà'a tàá dhi «Tà títi dhi i k̀dr̀k̀dr̀, ìndì kírì!» dhi 'á dhi, tà dra àyi ki tà pfùlepi dhi ǹ atsá àyi rú ngbò ró, ngóro m̀váaswa dré adrélé atsálé tòkó 'a be dhi rú ngbò ró dhi t́nì. Dì àyi ki àlo kitswá ína lapalé tà nda sílèsè ko.

⁴ Dì, àmi, àma ki adrúpi i, àmi àmìkya t́nimvá na ko, kítú nda k̀kírò àmi kùgú àdhya t́nì ko. ⁵ Tàko ko, àmi títi dhi i ànzi ngàdra àdhya 'i, ìndì ànzi kítú àdhya 'i.

* 4:4 4:4 A kitswá kpà kúlí tísìle Gírìkì ti sè k̀ǹ ki ladzá k̀ǹnì: «Lè àmi àlo àlo títi dhi i, mì k̀ǹ tòkó mòle dhi be, ngóro...»

Ama ànzì tìnìmvá àdhya 'i ko, ìndì ngátsi àdhya 'i ko. ⁶ Asà dhi, mà kàdré adrélé ayí na móndí àruka i tìni ko. Be ró dhi, mà kàdré àmakya tàmgà dri, adrélé àma ki tà kisùle dhi ki likí. ⁷ Angyá ko, móndyá adrèbhá ayí ko dhi ì adré ayí ko ngátsi sè. Móndyá adrèbhá wá tsi dhi ì adré kpà wá tsi ngátsi sè. ⁸ Dì, mà dré adrélé móndyá kítú àdhya 'i dhi sè dhi, lè mà kàdré àma ki tà kisùle dhi ki likí. Lè mà kàsó àma rú àma ki tà ka'ika'í lèle be, ngóro aya asólé àma agá kitswázó àma ki likí dhi tìni. Mà kàsó kpà àma dri tà mà dré adrézó mǐ bha adrízó ásà dhi, ngóro kátabhùlà aya ró asólé àma dri dhi tìni. ⁹ Tàko ko, Gìká zì àma kitswálé àyi kombà kisú kòdhya ko. Be ró dhi, zì àma kitswálé lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú àma ki Mírì Yésu Krísto sè kòdhya. ¹⁰ Krísto nda drà àma ki tà sè, kitswálé mà kàdré gba lídrì ro yà, kó ngalé mà kòdrà yà dhi, mà kàdréró lídrì íbe tùmání akódhi be be dhi bvó. ¹¹ Dì ásà dhi, mà kàdré ru kodzó, adrélé kpà ru tìmbà àmi kòfalésè àmi ki tà ka'ika'í na, ngóro mǐ dré adrélé 'òle dhi tìni.

Tà tàle kùdù ro Tèsalòníkèbhá kǐ kodzózó dhi i

¹² Ama ki adrúpi i, mà adré àmi ki tí lízì, mǐ kàdréró àmi ki drǐ kobhá Mírì ni àzì na dhi ki lídrì bha. Tàko ko, àyi nda ì adré àzì 'o landèzo àmi kòfalé, adrézó kpà àmi ki kodzó. ¹³ Mǐ kàdré àyi ki tà bha kuru lèle na, àzì ì dré adrélé 'òle nda ni tà sè. Mǐ kàdré kpà tà kǐdrìkǐdrì íbe àmi kòfalé.

¹⁴ Ama ki adrúpi i, mà adré àmi ki kodzó, mǐ kàdréró móndí tòbvo ró dhi ki bí se, adrézó móndí tǐri ró dhi ki kodzó, adrézó kpà móndí tà íbe yàya dhi ki ledé. Mǐ kàdré àmi ki togó vwàvwà tadhá móndyá títi dhi i véna. ¹⁵ Mǐ kònò dóro, dhya àlo àmi kòfalé dhi kòlogóro tà kònzi tà kònzi 'òle í rú dhi tí ko. Be ró dhi, mǐ kàdré ngbú tà dóro nda 'òle àmi kòfalésè, ìndì móndyá àruka títi dhi i véna.

¹⁶ Mǐ kàdré ngbú adrélé lenzélé, ¹⁷ adrézó tà zi Gìká tí landè àko ró, ¹⁸ adrézó àwoyà ta akódhi dré tà títi i sè. Tàko ko, tà nda kòdhi i tà Gìká dré adrélé lèle mǐ kò'o Yésu Krísto na dhi 'i.

¹⁹ Mǐ kòkǐdrá àtsí Tírì Lólo àdhya ko. ²⁰ Mǐ kàyízè kpà tà móndí ì dré adrélé longolé pròfétà kya tìni dhi i ko. ²¹ Mǐ kàdré tà títi dhi ki tabhǐ, adrézó tròle tà dóro i rú. ²² Mǐ kàdré àmi ki likí tà kònzi ki kára títi dhi ki tà sè.

²³ Nyànomvá dhi, Gìká adrélépi tà kǐdrìkǐdrì fe dhi ni tàndì kò'o àmi atsálé lólo kitswálé títi í mǐlèsè. Kàdré kpà àmi ki lídrì likí wáyì, àmi ki togó íbe ìndì àmi ki rúbhá íbe, mǐ kàdréró tà àko àmi rú kítú àma ki Mírì Yésu Krísto dré dra agòzo dhi tú. ²⁴ Gìká adrélépi àmi ki azí dhi kitswá adrélé ka'íle togó wáyì sè, ìndì a ni tà nda ki 'o nǐ.

²⁵ Ama ki adrúpi i, mǐ kàdré kpà tà zi Gìká tí àma dré be.

²⁶ Mǐ kòfè mòdo àma ki adrúpi títi dhi i dré, adrézó ru kamú àmi kòfalésè àyi íbe lèle sè. ²⁷ Má adré àmi ki kodzó Mírì ni rú sè, mǐ kònàro wáràgà kònìdhi àma ki adrúpi títi dhi i dré.

²⁸ Ama ki Mírì Yésu Krísto ni togó tani kàdré àmi íbe!

Wárágà Pólò dré tisìle Tèsàlòníkèbhá ĩ dré dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Tèsàlòníkè na dhi ĩ dré dhi ni rì 'i. Wárágà kònìdhi léna dhi, akódhi adré àwoyà ta Gìká dré Tèsàlòníkèbhá ki tà ka'ìka'ì ni tà sè ìndì àyi ki lèle sè, tágba à dré adrézó àyi ki mì pfo lavulé gò, ĩ dré adrézó kizà nya dhi. Adré kpà gòle Yésu ni agòma ni tà tadhá àyi dré, ngóro dré tá tadhále àyi dré àyi wárágà ni àlo léna dhi tíni. Tàko, móndí àruka ĩ adré tá taa àyi dré kinzò sè dhi, kítú Yésu dré dra agòzo dhi atsá dre. Di Pólò adré àyi ki lotó, adrézó taa àyi dré dhi, lè móndí zyandre dhi ĩ kòlìgí rè zyà Gìká rú gò, agó drìkònzì líyí ro dhi dré apfòzo 'íkà gò, Yésu kàgòro ndò. Adré di àyi ki kodzó, ĩ kàdréro àyi ki totó tātā, adrélé tròle tà dré tadhále àyi dré dhi ĩ rú.

Adré kpà àyi ki kodzó, ĩ kòtayíró àyi adrélé tòbvo ró ko. Be ró dhi, ĩ kàdré àzì 'o ngóro dré tá 'òle àyi kòfalé dhi tíni, ìndì ĩ kòtayí àyi adrélé landèle tà dóro 'òma sè ko.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Awoyà fèma Tèsàlòníkèbhá ki tà ka'ìka'ì ni tà sè dhi (1:3-12)
- 3) Tà tadhále Yésu ni agòma ni tà dri dhi (2:1-17)
- 4) Tà zìma Gìká tí dhi, ìndì àzì 'òma (3:1-15)
- 5) Mòdo kùdù (3:16-18)

Mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, tùmání Silà ìbe ìndì Tìmòtèyò be dhi ĩ, mà adré wárágà kònìdhi ni tisì Ekèlézyà Tèsàlòníkè na dhi dré, àmi adrèbhá Gìká àma ki Atá àdhya ró ìndì Mírì Yésu Krìsto àdhya ró dhi ĩ dré. ² Gìká àma ki Atá ĩ Mírì Yésu Krìsto be dhi ĩ kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì ĩ kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Tèsàlòníkèbhá ki tà ka'ìka'ì, ìndì tàbvó Gìká dré dra tàle gyägya lókyá kùdù sè dhi

³ Ama ki adrúpi ĩ, lè mà kàdré ngbú àwoyà ta Gìká dré àmi ki tà sè. Tà nda kòdhi gyägya, tàko ko, mì adré Gìká ni ka'ì togó wäyi sè adrézó lèle ába drìdrì. Àmi títi, mì adré kpà ru le àmi kòfalésè adrézó lèle ába drìdrì. ⁴ Tà nda sè dhi, mà adré àmi ki tà ta drì be kuru Ekèlézyà Gìká àdhya ĩ kòfalésè. Mà adré taa àyi dré dhi, mì adré Gìká ni ka'ì, adrézó togó tsi, tágba à dré adrézó àmi ki mì pfo lavulé gò, mì dré adrézó kizà nya dhi.

⁵ Tà nda kòdhi ĩ adré tadhá dhi, Gìká adré tàbvó ta gyägya. Tàko ko, kizà mì dré adrélé nyàle kòdhi ĩ sè dhi, Gìká ni àmi ki 'o kitswálé àyi Opì mì dré adrézó kizà nya ásà dhi sè. ⁶ Tà bàti ró dhi, Gìká gyägya. A ni kizà logó móndyá adrèbhá kizà fe àmi dré dhi ĩ dré gò, ⁷ tà kàdrìkàdrì afèzo àma adrèbhá kizà nya tùmání àmi ìbe dhi ĩ dré. A ni 'òá kònìni lókyá Mírì Yésu dré dra agázó bhù lésè àyi ángéló rìnyi ró dhi ìbe dhi tú. ⁸ Akódhi nda ni alì àtsì adrélèpi kòle dhi na, kitswálé tà ño móndyá Gìká ni nibhá ko dhi ĩ dri, ìndì móndyá àma ki Mírì Yésu ni Rúbí Tani gabhá 'òle dhi ĩ dri. ⁹ A ni tà ño àyi nda ĩ dri gyägya, àyi ki tupfúzó todràle kóná vèsè kólyá, ĩ kàdréro vwàvwà ro Mírì rúsè, ìndì akódhi ni rìnyí m̀lanzìlanzì ro dhi rúsè. ¹⁰ Tà nda ni ru 'o kítú Mírì dré dra agòzo kitswálé m̀lanzìlanzì kisú lindrì be móndyá lólo títi àyi ka'ìbhá dhi ĩ vélésè dhi tú. Àmi ró dhi, mì ni adré kókpà àyi nda ĩ kòfalé, mì dré kúlì mà dré longolé àmi dré dhi ki ka'ìle dhi sè.

¹¹ Tà nda sè dhi, mà adré tà zi àma ki Gĩká tí àmi dré landè àko ró, kò'oró àmi kitswálé tà í dré àmi ki azízó ásà dhi sè, ìndì kò'oró tà dóro tí tí m̀ dré adré lé lèlè 'òlè àmi ki tà ka'ĩka'ĩ sè dhi ĩ kitswálé tí tí àyi rĩnyí sè. ¹² Mà adré zĩá kònini, àma ki Mírĩ Yésu kòkisúró m̀lanzĩlanzĩ àmi ki tà sè, ìndì m̀ kòkisúró kpà m̀lanzĩlanzĩ akódhi léna, àma ki Gĩká ĩ Mírĩ Yésu Krísto be dhi ki togó tani bhàlè àmi rú dhi sè.

2

Tà dra ru 'obhá drĩdrĩ Mírĩ ni agòma kandrà dhi ĩ

¹ Ama ki adrúpi ĩ, kàdré àma ki Mírĩ Yésu Krísto ni agòma, ìndì àma ki ru kimoma akódhi be dhi ki tà sè dhi, mà adré àmi ki kodzó kònini: ² A kàdré tàá dhi, Mírĩ Yésu ni kitú atsá dre dhi, m̀ kòtayí tà nda àmi ki drĩ kizá yà, kó ngalè àmi ki lĩndrí tigá yà dhi mbèlè ko. Gba à kàdré tàá dhi, tà nda apfò Tírĩ Lólo vélésè yà, m̀ndí ki kúlí lésè yà, kó ngalè àma ki tàndi ki wárágà lésè yà dhi, m̀ kòka'ĩ ko. ³ M̀ kòtayí àmi dhya àlo dré lítílé nd̀ndì tà àlo sè ko. Tàko ko, kitú nda kitswá atsálé drĩdrĩ m̀ndí zyandre dhi ki ligima Gĩká rú dhi kandrà ko, ìndì dhya drĩkònzĩ líyí ro dhi ni apfòma kandrà ko. Drĩkònzĩ líyí nda, dhya adrélépi lile dràdrà kisú dhi 'i. ⁴ Akódhi nda ni ligí gĩká tí tí m̀ndí ĩ dré adrézó àyi ki lĩndrĩ bha dhi íbe, ìndì ngá tí tí ĩ dré adrézó gĩká nda ki lĩndrĩ bha ásà dhi íbe gò, dré àyi bhàzo gĩká nda ĩ drĩlè tí tí. A ni nd̀ndì fĩ lĩrĩlé Gĩká ni tépelò na gò, adrélé tàá ngádra 'á dhi, àyi tàndi ína Gĩká 'i.

⁵ Lókyá má dré tá adrérà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, má tà zakó tsì tà nda àmi dré dhi 'í? ⁶ Di nyànomvá dhi, m̀ nì tà adrélépi drĩkònzĩ líyí nda ni apfòma kíkí dhi àdho 'i ya dhi be. Akódhi kitswá apfòlè ko, tsàlè lókyá ni dré dra kitswázó dhi 'á. ⁷ Tàko ko, rĩnyí lùzu ró tàkònzì àdhya kidhó adrélé tà 'o dre. Di, dhya adrélépi rĩnyí nda ni kíkí dhi ni go adrélé kíkíá, tsàlè lókyá dra akódhi ni tĩngázó dhi 'á. ⁸ Lókyá nda sè dhi, drĩkònzĩ líyí nda ni apfò. Di, Mírĩ Yésu ni akódhi ni pfu dràlè àyi la'a sè, akódhi ni tà 'òzo akílè àyi atsama lagulagu ró dhi sè. ⁹ Drĩkònzĩ líyí nda ni atsá Sàtánà ni rĩnyí be, adrélé tà twátwa lĩndrĩga ró ìndì kinzò ro dhi ki 'obe. ¹⁰ A ni m̀ndyá adrébhá lile dràdrà kisú dhi ki lítí tà kònzĩ ki kárà tí tí dhi ĩ sè. Àyi nda ki todrà akílè tí tí, ĩ dré tà bàti lèlè ka'ĩlè adrízó ásà ko dhi sè. ¹¹ Ásà dhi, Gĩká ni tà rĩnyí ró dhi ni amù àyi ki lítí, ĩ kòka'ĩró tà kinzò ro dhi, ¹² í kòbhàró tà m̀ndyá tí tí tà bàti gabhá gò, ĩ dré lenzézó tàkònzì sè dhi ĩ dri.

M̀ kàdré àmi ki totó tātā!

¹³ Di, àma ki adrúpi Mírĩ dré lèlè ni ĩ, lè mà kàdré ngbú àwoyà ta Gĩká dré àmi ki tà sè. Tàko ko, Gĩká kipè tá àmi kitswálé adrílè drĩdrĩ m̀ndí àruka ĩ kandrà, Tírĩ Lólo dré àmi ki bhàlè lólo Gĩká kandrà dhi sè, ìndì m̀ dré tà bàti ka'ĩlè dhi sè. ¹⁴ Akódhi azí àmi lídrĩ tídhí ro nda ni kisú Rúbí Tani mà dré longólè àmi dré dhi sè, m̀ kòkisúró àma ki Mírĩ Yésu Krísto ni m̀lanzĩlanzĩ be dhi bvó. ¹⁵ Di ásà dhi, àma ki adrúpi ĩ, m̀ kàdré àmi ki totó tātā, adrélé tròlè tà mà dré tadhálè àmi dré dhi ĩ rú, kàdré kúlí sè yà, kó ngalè wárágà sè yà dhi.

¹⁶⁻¹⁷ Ama ki Mírĩ Yésu Krísto ni tàndi ĩ Gĩká àma ki Atá be dhi ĩ kòtĩmbà àmi ki togó, rĩnyí fèzo àmi dré, m̀ kòkitswáró ngbú adrélé tà dóro 'o, adrézó kpà kúlí dóro ta. Tàko ko, Gĩká nda lè àma tò gò, tà adrézó àma ki tĩmbà nyo dhi ni afèzo àma dré tũmání tà mà dré adrézó m̀ bha ásà dhi be àyi togó tani sè dhi nì.

3

Pólò lizí Tèsàlònìkèbhá ki tí, ĩ kàdréro tà zi Gĩká tí í dré

¹ Kùdù ro dhi, àma ki adrúpi ĩ, m̀ kàdré tà zi Gĩká tí àma dré, Mírĩ ni kúlí kàdréro la'úlè lile drĩdrĩ, ìndì m̀ndí ĩ kàdréro kúlí nda ni no lĩndrĩ ro, ngóro tà nda dré adrélé

àmi véna dhi t́ni. ² Mì kàdré kpà tà zi Gìkà tí, kàpáró àma móndí kònzì adrèbhá ligílé ĩ rú dhi ĩ drígàsè. Angyá ko, móndyá títí dhi ĩ kitswá Gìkà nì ka'ĩ ko.

³ Dì, Mírì kitswá ína adrélé ka'ile togó wáyi sè. A nì àmi ki timbà àmi ki tà ka'ìka'ĩ na, adrézó àmi ki líkí Dhya kònzì nì tà sè. ⁴ Mà adré ka'íá Mírì na tàle dhi, mì adré tà mà dré adrélé tàle mì kò'o dhi ki 'o, ìndì mì nì go adrélé 'òá. ⁵ Mírì kàsè àmi ki togó ĩ vélé, mì kònró Gìkà nì lèle bàti, adrézó kpà togó tsi, ngóró Krísto dré adrélé àmi ki fe 'òá dhi t́ni.

Azì 'òma Pólò àdhya t́ni dhi

⁶ Ama ki adrúpi ĩ, mà adré àmi ki kodzó Mírì Yésu Krísto nì rú sè: Mì kàdré ru su àmi ki adrúpi adrèbhá tòbvo ró, adrèbhá kpà tà mà dré tadhále àmi dré dhi ki lebè ko dhi ĩbe ko. ⁷ Ami ki tàndi mì nì tàle dhi, lè mì kàdré tà 'o àmakya t́ni dhi be. Angyá ko, àma tá àmakya tòbvo ró àmi kòfalé ko. ⁸ Mà nya tá kpà dhya àlo nì ngá àngyá ko. Be ró dhi, mà 'o àmakya àzì kòkóròko landèzo kítú be ìndì ngátsi be, àma ki tà kòlanzìró àmi ki àlo dri ko. ⁹ Tágba mà dré tá adrézó rìnyí ĩbe kitswázó ngá zi àmi tí bwà dhi, mà zi tá ngá àlo àmi tí ko, mì kàdréró tà no àma rú gò, adrézó 'òá àmakya t́ni. ¹⁰ Tàko ko, mà dré tá adrèrà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, mà lazí tá tà àmi dri kònnì: «Lè dhya adrélépi àzì le 'òle ko dhi kònya ngá ko.»*

¹¹ Mà adré tàá kònnì tàko ko, mà adré yíá tàle dhi, móndí àruka àmi kòfalé dhi ĩ tayí àyi adrélé tòbvo ró. Ayi nda ĩ adré àzì 'o ko. Be ró dhi, ĩ adré àyikya tífílé móndí ki tà ĩ 'ásè. ¹² Mà adré dì tà lazí móndyá làsú be kònnì dhi ĩ dri, adrézó àyi ki kodzó Mírì Yésu Krísto nì rú sè: ĩ kàdré àzì 'o togó be lìrì, adrézó àyi ki tàndi ki ngá nya kòdhya. ¹³ Dì, àmi, àma ki adrúpi ĩ, mì kòtayí àmi adrélé landèle tà dóro 'òma sè ko.

¹⁴ Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré kúlí mà dré tisìle wárágà kòndhi léna dhi ki ka'ĩ 'òle ko dhi, mì kònò akódhi nda dóro, adrézó ru su akódhi be ko, kanyò kò'oró akódhi be dhi bvó. ¹⁵ Dì tágba kàdré kònnì yà dhi, mì kònò akódhi àmi ki kàribhá ro ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya akódhi nì kodzó àmi ki adrúpi t́ni.

Mòdo kùdù

¹⁶ Nyànomvá dhi, Mírì tà kìdrìkìdri líyí ro dhi nì tàndi kòfè tà kìdrìkìdri àmi dré lókyá wáyi ĩ sè, ìndì látí wáyi ĩ sè. Mírì kàdré túmání àmi ĩbe títí.

¹⁷ Ma, Pólò, má adré kúlí kòni ki tisì áma tàndi nì drígá sè, mòdo fèzo àmi dré. Má adré kúlí tisì kònnì áma wárágà títí ĩ 'ásè, tadházóá dhi, má tisì ma.

¹⁸ Ama ki Mírì Yésu Krísto nì togó tani kàdré àmi ĩbe títí!

* 3:10 3:10 A kònò 1 Tèsàlòníkèbhá ĩ 4:11.

Wárágà Pólò dré tisìle Tìmòtéyò dré dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle Tìmòtéyò dré dhi ni àlo 'i. Tìmòtéyò nda tá kàdhúra àlo Yésu ni ka'ilepi, angálépi bvò Asíyà àdhya lésè dhi 'i. Akódhi ni andre tá Yúda mvá Yésu ni ka'ilepi dhi 'i. Atá ni tá Gíríkì 'i. Pólò kipè tá akódhi adrélé áyi atsiámu ró, kàtsáro kpà áyi àziámu ki àlo ró (Tà 'òle dhi i 16:1-3). Amvolásà dhi, Pólò bhà tá akódhi adrélé Èkèlézyà ni drì kobhá ki àlo ró í bvó (2 Tìmòtéyò 1:6).

Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì tà kàdrìkàdrì na dhi i sè. Alo ni, adré Tìmòtéyò ni kodzó adrélé tàmgà dri móndyá adrèbhá tá Gìká ni tà tadhá kinzò sè Èkèlézyà na dhi ki tà sè. Tàko ko, àyi nda ì adré tá tròle títì tàko i rú, ìndì tábhí ki rú ki atìma rú, adrézó móndyá ka'ìbhá dhi ki 'o ru lanzí àyi kòfalésè (1:4; 4:7). Ì adré tá kpà làmó mòma logá, mányàngá àruka ki nyàma be móndí i dré (4:3). Rì ni, Pólò adré tà lazí Tìmòtéyò dri Èkèlézyà ni drì kòma ni tà sè, ìndì tà adrézó Èkèlézyà ni drì kobhá ki kipè dhi ki tà sè. Na ni, Pólò adré Tìmòtéyò ni drì ta, akódhi kàdréro Yésu Krísto ni màràbà dóro dhi ró, ìndì kàdréro móndyá Èkèlézyà le dhi ki drì ko dóro.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Èkèlézyà ni tà, ìndì Èkèlézyà ni drì kobhá ki tà (1:3-3:16)
- 3) Tìmòtéyò ni drì tàma Gìká ni àzì 'òma ni tà sè dhi (4:1-6:21)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Yésu Krísto ni àpóstolò, má adré wárágà kònìdhi ni tisì ma. Gìká àma ki tídrìlépi dhi túmání Yésu Krísto mà dré adrézó mǐ bha vélána dhi be dhi, ì bhà ma adrélé àzì nda ni 'o dhi àyi. ² Má adré tisìá mi, Tìmòtéyò, àma mvá bàti tà ka'ìka'ì na dhi dré. Gìká àma ki Atá i àma ki Mírì Yésu Krísto be dhi ì kòbhà àyi ki togó tani mí rú, ì kòbhà ámi kizà, ìndì ì kòfè tà kàdrìkàdrì mí dré!

Pólò kodzó Tìmòtéyò Gìká ni tà tadhábhá kinzò sè dhi ki tà sè

³ Ngóro má dré tá ámi kodzolé má dré tá adrèrà'a lile Màkèdóníyà na dhi 'á dhi tìni dhi, mí kògò adrélé Èfèsò na, mí kòtáro móndí àruka adrèbhá Gìká ni tà tadhá kinzò sè dhi i dri dhi, ì kòtayí tà nda ki tadhama. ⁴ Mí kòtà kpà àyi dré dhi, ì kòtayí adrema tròle títì tàko i rú, ìndì tábhí ki rú ki atìma rú dhi. Angyá ko, tà nda kòdhi ì adré káyì 'o apfòle móndí i kòfalé. Ì adré àyikya móndí ki ledé Gìká ni àzì bhàle àyi drígá dhi ki 'o tà ka'ìka'ì sè dhi ko. ⁵ Má adré tòlí kòdhi ni fe, móndí ì kàdréro ru le àyi kòfalésè be dhi bvó. Lèle nda adré angalé togó lólo ìndì dóro, adrélépi tà ka'ì túrúpfú sè ko dhi lésè. ⁶ Móndí àruka ì ku látì dóro nda 'ásè gò, ì dré àyi ki fèzo adrélé tà tàko ki títì àyi kòfalésè. ⁷ Àyi nda ì lè adrélé tátírítrí kúlí tadhábhá i ró. Dì, ì nǐ àyikya tà ì dré adrélé tadhále dhi ki àndu ko, tágba ì dré adrézó tà nda ki tadhá rinyí sè dhi.

⁸ Mà nǐ tàle dhi, tátírítrí kúlí dóro dhi be, à kàdré tà 'o ngóro tátírítrí kúlí nda dré adrélé tàle dhi tìni dhi. ⁹ Mà nǐ kpà tàle dhi, Gìká bhà tátírítrí kúlí móndyá gyágya dhi i dré ko dhi be. Be ró dhi, bhà ìna tátírítrí kúlí nda móndyá adrèbhá tátírítrí kúlí nda ni ño dhi i dré, túmání móndyá adrèbhá ligilé i rú dhi ìbe, móndyá adrèbhá áyi tà ga dhi ìbe, móndyá adrèbhá tàkonzì 'o dhi ìbe, móndyá adrèbhá tà lólo ató àyi pálé dhi ìbe, móndyá adrèbhá áyi lindrì bha ko dhi ìbe, móndyá adrèbhá áyi ki tibhá ki tufú dhi ìbe, móndyá adrèbhá móndí ki tufú todràle dhi ìbe, ¹⁰ móndyá adrèbhá ndòtò tà 'o dhi ìbe, àgo adrèbhá ayilé àgo ìbe dhi ìbe, móndyá adrèbhá móndí ki lagí

màràbà ro dhi íbe, mónnyá adrèbhá kinzò ta dhi íbe, mónnyá adrèbhá tà ta móndí í rú kinzò sè dhi íbe, ìndì mónnyá adrèbhá tà twá tadhálé tà gyägya rúsè dhi kí 'o dhi íbe. ¹¹ Tà tadhálé gyägya nda adrè angálé Rúbí Tani mìlanzìlanzì ro Gìká rúku ró dhi dré bhàle má dríga dhi lésè.

Gìká nì togó tani bhàle Pólò rú dhi

¹² Má adrè àwoyà ta àma kí Mírì Yésu Krísto dré, dré rìnyí afèle má dré adrézó áyi àzì 'o dhi sè. Akódhi nò tá ma ngóro móndí í dré kitswálé ka'ile dhi ró gò, àma bhàzo adrélé áyi àzì 'o, ¹³ tágba atú dhi, má dré tá adrézó akódhi nì lodhá, adrézó akódhi nì mónnyá kí mǐ pfo, adrézó àyi kí 'o kònzì lavúlé dhi. Di, Gìká gò ìna áyi togó dóro tadhá má dré, má dré tá adrélé tà nda kí 'o tà nìma ko ìndì tà ka'ima ko na dhi sè. ¹⁴ Di àma kí Mírì bhà áyi togó tani kàdrì má rú gò, àma 'òzo gàle tà ka'ika'ì sè bí, ìndì lèle sè bí Yésu Krísto na.

¹⁵ Kúlì kòni í, kúlì bàti kitswálé ka'ile togó wáyi sè dhi 'i: Yésu Krísto alì bvò kòndhi lé kitswálé tàkonzìbhá kí tidrì dhi bvó. Ayi nda í kòfalé dhi, ma tàkonzì líyí àyi títi dhi kí lavúlépi dhi 'i. ¹⁶ Di, tà nda sè dhi, Gìká bhà àma kizà, Yésu Krísto kòtadháro áyi togó vwàvwà ma tàkonzì 'òlepi lavúlé nda rú, móndí tà nda nì nobhá dhi í kòka'író akódhi gò, lídrì kóná vèsè kólyá dhi nì kisúzó. ¹⁷ Lìndrì í mìlanzìlanzì be dhi í kàdré Gìká dré kóná vèsè kólyá! Akódhi nda Opí kàdrì adrélépi kóná vèsè kólyá, kitswálépi dràle bwà ko, ìndì kitswálé nòle bwà ko dhi 'i. Akódhi Gìká 'i kalóma. Kàdré kònnì!

¹⁸ Àma mvá Tímòtéyo, má adrè ámi kodzó ngóro atú pròfètà í dré tà longolé ámi tà dri dhi tíni, mí kàdréro tròle tà longolé nda í rú, adrézó àdzú tà ka'ika'ì àdhya nì bhù dóro. ¹⁹ Mí kàdré kpà tròle ámi tà ka'ika'ì rú, adrézó ámi togó líkí adrélé dóro. Móndí àruka í bhe àyikya tà nda í rìti gò, í dré àyi kí tà ka'ika'ì tayízó arílé, ngóro bwátù àruka í dré adrélé arílé yìandre na dhi tíni. ²⁰ Ayi nda í kòfalé dhi, Ìmènýò í Alìgìzàndrè be. Má tayí àyi nda í Sàtánà dríga, í kònrò àyi kí tàkonzì gò, Gìká nì lodhama tayízó be dhi bvó.

2

Tà zìma Gìká tí mónnyá títi í dré dhi

¹ Drìdrì dhi, má adrè àma kí adrúpi kí kodzó, í kàdréro tà zi Gìká tí mónnyá títi í dré, adrézó tongolé akódhi rú, adrézó kpà àwoyà ta akódhi dré àyi kí tà sè. ² Í kàdré kpà tà zi Gìká tí ópí í dré, ìndì mónnyá bhàle àyi drìle dhi í dré, mà kàdréro tà 'o togó be lìrì ìndì kìdrìkìdrì, adrézó tròle Gìká nì tà rú, àma kí tà kàdréro lìndrì be móndí í mìlésè. ³ Tà nda kòdhi, tà dóro kitswálépi Gìká àma kí tidrìlépi dhi mìlésè dhi 'i. ⁴ Akódhi adrè leá dhi, mónnyá títi dhi í kòkisúró lídrì kóná vèsè kólyá dhi, adrézó kpà tà bàti nì. ⁵ Tàko ko, Gìká ngbà 'í àlo kwákwá. Dhya adrélépi áyi totó tà 'o móndí kí kòfalé 'á Gìká be dhi kókpà àlo kwákwá. Akódhi nda Yésu Krísto atsálépi móndí ro dhi 'i. ⁶ Akódhi fè tá áyi tándì ngóro làgì kàdrì fèle mónnyá títi dhi kí apázó tàkonzì lésè dhi tíni. 'O tá tà nda lókyá kitswálépi dhi sè, tadházóá dhi, Gìká adrè leá dhi, mónnyá títi dhi í kàdrì. ⁷ Tà nda sè dhi, Gìká bhà ma adrélé áyi tà longolépi ró ìndì àpòstolò ro, má kàdréro tà bàti adrézó Krísto nì ka'ì dhi nì tadhá mónnyá sùrú twá ro dhi í dré. Kòdhi má adrè tà bàti ta kòdhya, má tà kinzò ko.

Ago kí tà tòkó íbe Ekèlézyà na dhi

⁸ Má adrè di leá dhi, àgo títi àrà títi í 'àsè dhi í kàdré tà zi Gìká tí, adrézó dríga da kurú na akódhi véna togó lólo sè, togóaswa àko, ìndì káyi àko.

⁹ Má adrè kpà leá dhi, tòkó í kàdré kítá asó àyi rú tògyá sè, àyi kí làsú kàdréro dóro móndí í mìlésè, ngóro dré kitswálé àyi kí lìndrì sè dhi tíni. Í kàdré àyi kí 'o avélé drìbhí títi sè yà, órò sè yà, màyìkà í sè yà, kó ngalè kítá làgì ró dhi í sè yà dhi ko. ¹⁰ Be

ró dhi, ì kàdré àyi kì 'o avélé tà dóro ì dré adrélé 'òle dhi ì sè, ngóro dré kitswálé tòkó adrébhá tàá dhi ì adré tròle Giká ni tà rú dhi ì sè dhi tíni.

¹¹ Lè tòkó ì kàdré tà nda nìle togó be liri ìndi ànzimvá kya tíni. ¹² Má ka'í tòkó ì kàdré tà tadhá dhi ko, ìndi ì kàdré àgo ì drìle dhi ko. Di ì kàdré tà yi kírì. ¹³ Tàko ko, Giká bhà tá Adámà 'íká, gò dré gòzo Èvà ni bha ndò. ¹⁴ Sàtánà lití tá kpà Adámà kòdhyà ko. Be ró dhi, tòkó tayí ina ì Sàtánà dré litílé dhi ni gò, dré Giká ni tòlí òzo. ¹⁵ Di, tágba dré adrézó kònini dhi, tòkó kì adri ànzi kì tìma sè, ì kàdré tròle àyi kì tà ka'ika'í rú, lèle rú, tà lólo rú, ìndi tà 'òma tògyá sè dhi rú dhi.

3

Ekèlézyà ni drì kobhá kì tà

¹ Kúli kòni ì, kúli kitswálé ka'ile dhi 'i: Dhya ángùdhi adrélépi lovó ìbe adrézó Ekèlézyà ni drì kòlepi ró dhi, adré àzì dóro le 'òle dhi kòdhyà. ² Di adré leá dhi, Ekèlézyà ni drì kòlepi kàdré mómí adrélépi tà àko í rú dhi 'i. Akódhi kàdré agó tòkó ìbe àlo kwákwá dhi 'i. Kàdré mómí adrélépi àyi tà kisùle dhi kì likí, adrélépi tà 'o tògyá sè, ìndi kitswálépi lindrì sè dhi 'i. Kàdré mómí adrélépi mómí kì ka'í dòle í véna togó dóro sè dhi 'i, ìndi mómí tà nìlepi tadhále dóro dhi 'i. ³ Kàdré wá tsilepi ró ko, làpfubhá ro ko, ìndi lawàbhá ro ko. Be ró dhi, kàdré ina mómí adrélépi togó ìbe yàya dhi 'i. Kàdré kpà làfa lovó bhàlepi ró ko. ⁴ Kòni adrélé mómí àyi tàndi ni dzó lé dhi kì drì ko dóro dhi be. Kòni kpà adrélé àyi ànzimvá kì likí dóro, ì kàdré àyi kúli yi lindrì sè. ⁵ Angyá ko, dhya àlo kòni mómí àyi tàndi ni dzó lé dhi kì drì kòle dóro ko dhi, a ni kitswá Ekèlézyà Giká àdhyà ni likí ngíni? ⁶ Lè akódhi kàdré mómí Yésu ni ka'ilepi tídhí ro dhi 'i ko, kàtsáro drìkàdrì ro gò, akódhi ni tàbvó tàzo Dzàborò àdhyà tíni ko. ⁷ Lè akódhi ni tà kàdré dóro mómí ka'ìbhá ko dhi ì mílèsè, à kòkitswáro tà kanyò ro dhi ni bha akódhi rú ko, kòla'ìro kpà bǎ Dzàborò dré tapélé dhi sílé ko.

Ekèlézyà ni tà likíbhá kì tà

⁸ Kàdré Ekèlézyà ni tà likíbhá kì tà sè dhi, adré kpà leá dhi, àyi nda ì kàdré mómí kitswábhá lindrì sè dhi 'i. Ì kàdré túrúpfubhá ì ró ko, wá tsìbhá ì ró ko, ìndi làfa ndabhá túrúpfú sè dhi ì ró ko. ⁹ Be ró dhi, ì kàdré àyikya tròle tà bàti lùzu ró ì dré ka'ile dhi rú togó lólo sè. ¹⁰ Lè à kàdré rè zyà àyi kì tabhì 'íká, di à kòkisú tà àlo àyi rú ko dhi, à kògòro àyi kì bha adrélé àzì 'o Ekèlézyà ni tà likíbhá ì ró ndò.

¹¹ Kàdré àyi kì tòkó kì tà sè dhi, adré kpà leá dhi, àyi nda ì kàdré mómí kitswábhá lindrì sè dhi 'i. Ì kàdré mómí kì rú tabhá kònzì dhi ì ró ko. Be ró dhi, ì kàdré àyikya mómí adrébhá àyi kì tà kisùle dhi kì likí dhi 'i, ìndi mómí kitswálé ka'ile tà títi ì sè dhi 'i.

¹² Lè Ekèlézyà ni tà likílépi kàdré agó tòkó ìbe àlo kwákwá dhi 'i. Kòni adrélé àyi ànzimvá kì drì ko dóro, mómí títi àyi tàndi ni dzó lé dhi ìbe dhi be. ¹³ Ekèlézyà ni tà likíbhá ì kàdré àyi kì àzì 'o dóro dhi, ì ni lindrì kisú mómí ì mílèsè ìndi Giká mílèsè. Ì ni kpà adré àyi kì totó tātā àyi kì tà ka'ika'í dri Yésu Krísto na.

Tà lùzu ró mà dré ka'ile dhi

¹⁴ Má adré tà kòdhi kì tisì mí dré, gba má dré adrézó mǐ bha tsàzo mí véna mbèlè dhi. ¹⁵ Di, má kòtigí tà dhi, mí ni nǎá dhi, mómí Giká ni sùrú ro dhi ì kàdré tà 'o àyi kòfalèsè ngíni ya dhi be. Sùrú nda, Ekèlézyà Giká lídrì ro dhi àdhyà 'i, ìndi dzópá tà bàti dré adrézó àyi totó dríá dhi 'i. ¹⁶ Lè mómí títi dhi ì kòni tàle dhi, tà lùzu ró mà dré ka'ile dhi tà kàdrì lavulé dhi 'i dhi be:

Krístò apfò tá mómí ro gò,

Tírì Lólo dré akódhi ni tadházó mómí gyàgya ró.

Dré agázó ángélò ì mi gò,

à dré akódhi ni tà longózó sùrú tíí i 'àsè.
Móndí bvò dri dhi ì dré akódhi ni ka'izo gò,
Gìká dré akódhi ni dòzo mbàle mīlanzilanzì na.

4

Tà tadhálé kinzò sè dhi i

¹ Tírí Lólo adrè taa ngádra 'á dhi, lókyá kùdù sè dhi, móndí àruka ki àyi ki tà ka'ika'í tayí, adrézó tatsíle tírí adrèbhá móndí ki lití dhi i vèsè, adrélé tròle tà tírí kònzì ì dré adrélé tadhálé dhi i rú. ² Tà adrélé tadhálé làsú be kònìni dhi ì adrè apfòle kinzòbhá adrèbhá tà 'o túrúpfú sè dhi i vélésè. Ayi nda ì tayí àyi ki togó abíle ngóro aya bhàle kàle àtsí na dhi tìni gò, ì dré gòzo vélé àyi ki tàndi ki tàkonzì ni ko. ³ Ì adrè làmó logá móndí i dré, adrézó kpà mánýàngá àruka ki nyàma logá àyi dré. Tàkò Gìká bhà tá mánýàngá nda móndyá adrèbhá àyi ka'í, adrèbhá kpà tà bàti ni dhi i dré nyàle àwoyà tàma sè. ⁴ Tàko ko, ngá tíí Gìká dré bhàle dhi i dóro. Adré di làé dhi, à kògà ngá nda ki àlo ko. A kàdré di be ngá tíí dhi ki ka'í nyàle àwoyà sè. ⁵ Angyá ko, à adrè ngá nda ki bha lólo Gìká kandrà akódhi ni kúlí sè, ìndì tà zìma akódhi tí dhi sè.

Yésu Krísto ni àzì 'òlepi dóro dhi

⁶ Mí kòtadhá tà nda kòdhi i àma ki adrúpi i dré dhi, mí ni adrè Yésu Krísto ni àzì 'òlepi dóro dhi ró. Mí ni kpà tadhá dhi, mí lí'wá tà bàti mí dré ka'ile dhi na, ìndì tà dóro tadhálé mí dré lebèle dhi na dre. ⁷ Mí kàdré tíí tákò adrèbhá líndrì fe Gìká dré ko dhi ki ga rè. Mí kàdré mína ámi fe atsálé rìnyi ró adrema tròle Gìká ni tà rú dhi sè. ⁸ Dhyá ki rúbhá fèma atsálé rìnyi ró dhi dóro tsà. Di, adrema tròle Gìká ni tà rú dhi ína dóro lavúlé tà tíí dhi i sè. Tàko ko, dhya adrélépi tròle Gìká ni tà rú dhi kisú ína tà Gìká dré lazíle lídrì ándrò kòndhi ni tà sè dhi i dre. A ni kókpà tà lazíle lídrì adrélépi alìle dhi ni tà sè dhi ki kisú.

⁹ Kúlí kòdhi i, kúlí bàti kitswálé ka'ile togó wáyi sè dhi 'i. ¹⁰ Di ásà dhi, mà adrè àzì kòkòròko 'o adrézó landèle, mà dré adrélé mī bha Gìká lídrì ro dhi véna dhi sè. Akódhi nda dhya adrélépi móndyá tíí dhi ki tidrí dhi 'i, lavúlé dhi, dhya adrélépi móndyá adrèbhá àyi ka'í dhi ki tidrí dhi 'i.

¹¹ Lè mí kàdré tà nda kòdhi ki tadhá móndí i dré, adrézó àyi ki kodzó adrélé tà nda ki 'o. ¹² Mí kòtayí mī dhya àlo dré nòle móndí tákò ró ámi kàdhùrà ni tà sè dhi ko. Di, mí kàdré mína tà dóro 'o, móndyá ka'ibhá dhi ì kàdréro tà no mí rú, adrézó 'òá mína tìni kúlí tàma na, atsima na, lèle na, tà ka'ika'í na, ìndì tà lólo 'òma na. ¹³ Mí kàdré ámi fe adrélé Gìká ni Kúlí na àyi kandrà, adrézó àyi ki kodzó, adrézó kpà àyi ki tadhá, tsàle lókyá má dré dra tsàzo dhi 'á. ¹⁴ Mí kòbhe tà tani Tírí Lólo dré fèle mí dré pròfètà ki kúlí sè, bhàgo Èkèlézyà àdhyà ì dré drígá bhàrà'a mí dri dhi 'á dhi ko. ¹⁵ Mí kàdré ámi fe adrélé tà nda kòdhi ki 'o togó wáyi sè, móndyá tíí dhi ì kàdréro nòá dhi, mí adrè lèle drìdrì ámi tà ka'ika'í na dhi. ¹⁶ Mí kàdré sùle ámi tàndi rú, ìndì tà mí dré adrélé tadhálé dhi i rú landè àko ró. Tàko ko, mí kàdré 'òá kònìni dhi, mí ni ámi tàndi ni tidrí, adrézó kpà móndyá adrèbhá ámi yi dhi ki tidrí.

5

Timòtéyò ni drì tàma móndyá ka'ibhá dhi ki tà sè dhi

¹ Mí kòtà tà màlìga i dri kúlí aswaaswa sè ko. Be ró dhi, mí kàdré mína àyi ki kodzó ngóro ámi atá i tìni. Mí kàdré kàdhùrà ki 'o ngóro ámi adrúpi i tìni. ² Mí kàdré kpà tòkò màlìga ki 'o ngóro ámi andre i tìni, adrézó kyánzi ki 'o togó be lólo ngóro ámi amvúpi i tìni.

Tàyítòkò ki tà

³ Lè mí kàdré tàyítòkó adrèbhá mómndí àko dhi ki lindrì bha, adrézó àyi ki likí. ⁴ Di, tàyítòkó àlo dhi kàdré ína ànzi íbe yà, kó ngalè toyó íbe yà dhi, lè àyi nda ì kònì rè zyà adrélé tà 'o àyi ki tà ka'íka'í sè, adrézó àyi ki tàndi ki sùrú ki likí, adrézó tà logó àyi ki tibhá ì dré àyi ki tábhí íbe, ngóro àyi nda ì dré tá 'òle àyi dré dhi tíni. Tàko ko, tà nda tà dóro kitswálépi Gíká mílèsè dhi 'i. ⁵ Tàyítòkó adrélépi kalóma bàti dhi adré àyi mǐ bha Gíká véna, adrézó tà zi akódhi tí, adrézó tongólé rúá kítú be ìndì ngátsi be landé àko ró. ⁶ Di, tàyítòkó adrélépi tatsílé àyi tàndi ni lovó 'obe dhi drà ína dre, tágba dré adrézó lídrì íbe dhi. ⁷ Mí kòlazí tà nda kòdhi ì mómndyá ka'íbhá ì dri, à kòkìswáro tà kònzì ta àmi ki àlo rú ko. ⁸ Dhya àlo kàdré sùle àyi sùrú ì rú ko, lavúlé dhi, mómndyá àyi tàndi ni dzó lé dhi ì rú ko dhi, akódhi nda gá àyi tà ka'íka'í dre. Akódhi kònzì mómndyá ka'íbhá ko dhi ki lavú.

⁹ Kìswázó tàyítòkó àlo dhi ni rú bha tàyítòkó àruka adrélé ledélé dhi kya ì kòfalé dhi bvó dhi, lè akódhi nda ni kóná kòlavú nyadhi-na, ìndì kàdré tòkó adrélépi tá agó àlo kwákwá dhi àdhya 'i.* ¹⁰ Adré kpà lèá dhi, tà akódhi dré 'òle dhi ì kàdré dóro mómndí ì mílèsè. Kòdhi adré tàá dhi, akódhi tòkó adrélépi tá àyi ànzimvá ki likí dóro, adrélépi mómndí ki ka'í dòle í véna togó dóro sè, adrélépi tà 'o mómndyá ka'íbhá ì dré àyi ki mārábà tíni, adrélépi mómndí kizà ro dhi ki ledé, adrélépi kpà àyi fe tà dóro ki kárá títi dhi ki 'o dhi 'i.

¹¹ Di, kàdré ína tàyítòkó kyánzi ró dhi ki tà sè dhi, mí kòbhà àyi nda ki rú tàyítòkó àruka kya ì kòfalé ko. Tàko ko, àyi ki lovó rúbhá àdhya kòlavú àyi ki lovó adrézó tròle Krísto rú dhi dre dhi, ì ni lèá gòle lámó na. ¹² Di ì ni àyi ki tàndi ki 'o tàbvó tàle, ì dré mómndrà ì dré tá síle drìdrì dhi ni òle dhi sè. ¹³ Kòdhi íbe dhi, ì ni ru su adrélé tòbvo ró, adrélé tatsílé mómndí ki dzó ì 'ásè. Ngbà 'í kòdhi ko, ì ni kpà atsá tòkó adrèbhá tà tàko ki ta, adrézó tífílé mómndí ki tà ì 'ásè, adrézó kúlí kitswábhá tàle ko dhi ki ta dhi ì ró. ¹⁴ Di ásà dhi, má adré tàyítòkó kyánzi ró dhi ki drì ta, ì kògòro mòle, adrélé ànzi tí, adrézó àyi ki dzó ki tà likí, ì kòfèro láti àyi ki kàribhá dré àyi ki rú tàzo kònzì dhi ko. ¹⁵ Tàko ko, àyi ki àruka ì ku láti dóro 'ásè gò, ì dré dhèzo Sàtánà bvó.

¹⁶ Di tòkó àlo Yésu ni ka'ilepi dhi kàdré tàyítòkó íbe àyi sùrú lé dhi, kàdré àyi ki ledé. Kòtayí àyi ki tà lanzile Èkèlézyà dri ko, Èkèlézyà kòkìswáro tàyítòkó adrèbhá kalóma bàti dhi ki ledé kòdhya be dhi bvó.

Bhàgo ki tà

¹⁷ Kàdré bhàgo adrèbhá Èkèlézyà ni drì ko dóro dhi ki tà sè dhi, à kàdré àyi nda ki lindrì bha vèsè be rì. Lavúlé dhi, à kàdré 'òá kònzìni àyi adrèbhá àyi ki fe adrélé Gíká ni kúlí longó, adrézó kpà akódhi ni tà tadhá dhi ì dré. ¹⁸ Tàko ko, Gíká ni Kúlí adré tàá dhi: «Tí dré adrérà'a lò'wa ató zìle dhi 'á dhi, à kòdrò ti ni ngá nyàle dhi ni logázó drá ko,» ìndì «Lè dhya àzì 'òlepi dhi kònya àyi landè.»† ¹⁹ Mí kòyi tà adrélé tàle bhàgo àlo rú dhi ko, mómndí rì yà kó ngalè na yà tà nda ni nobhá mǐ sè dhi ì kàdré tàá àyi ko dhi.‡ ²⁰ Dhya àlo kàdré tàkònzì 'o dhi, mí kòtadhá tàkònzì nda drá mómndyá ka'íbhá títi dhi ì kandrá, mómndyá àruka títi dhi ì kàdréro ngá ro tàkònzì 'òma sè.

²¹ Má adré àmi kodzó Gíká ì kandrá, Yésu Krísto be, ìndì ángéló Gíká dré kipèle dhi íbe: Mí kàdré tà nda kòdhi ki 'o, adrézó mómndí ki no twátwa ko. Mí kàdré kpà mómndí kipèkipè ko. ²² Mí kòbhà drígá mómndí dri, akódhi ni bhàzo twá Mírì ni àzì 'o dhi mbèlè ko. Mí kòfì kpà mómndí ki tàkònzì na ko. Di, mí kàdré mína àmi tàndi ni likí adrélé lólo.

²³ Àmi 'a ni tà sè, ìndì àmi rúbhá dré adrélé drà ro rä dhi sè dhi, mí kàdré ngbà 'í yǐ mvu kòdhya ko. Mí kàdré kpà vínò mvu tsà be.

* **5:9** 5:9 A kitswá kpà kúlí tísìle Gírìkì ti sè kòni ki ladzá kònzìni: «...kòlikí ì ngbà 'í agó dré tá mòle dhi dré.»
 † **5:18** 5:18 A kòno kpà Dùtèrònómè 25:4; 1 Kòrìtòbhá ì 9:9; Mátáyò 10:10; Lúkà 10:7. ‡ **5:19** 5:19 A kòno Dùtèrònómè 19:15.

²⁴ A kitswá móndeí àruka ki tàkonzì no ngádra 'á, àkò à tà rè àyi ki tàkonzì nda ki tàbvó ko dhi 'á. Di, à ni kó móndeí àruka ki tàkonzì no àmvolásà. ²⁵ Kókpà kòdhi tíni, à kitswá tà dóro móndeí ì dré adrélé 'òle dhi ki no ngádra 'á. Ndàndì tà dóro adrélé nòle ngádra 'á ko dhi ì kitswá àyi ki zu bwà ko.

6

Màràbà kị tà

¹ Kàdré móndeí ka'ìbhá adrèbhá màràbà ro dhi ki tà sè dhi, ì kàdré àyi ki mírì ki no ngóro móndeí kitswábhá lindrì wáyi sè dhi ì ró, à kòkitswáro tà ta kònzì Gìká rú ko, ìndì tà mà dré adrélé tadhále dhi ì rú ko. ² Ayi ki mírì ì kàdré móndeí ka'ìbhá dhi 'ì dhi, ì kòtayí àyi nda ki lindrì bhàma, ì dré adrélé àyi ki adrúpi 'ì Krísto na dhi sè ko. Be ró dhi, ì kàdré àyikya àzì 'o àyi dré dóro lavúlé. Tàko ko, mírì ì dré adrézó àzì 'o àyi dré nda ì, móndeí ka'ìbhá ì dré adrélé lèle tò dhi 'ì. Mí kàdré tà nda kòdhi ki tadhá móndeí ì dré kòdhyà, adrézó àyi ki kodzó adrélé tà nda ki 'o.

Gìká nì tà tadhama kìnzò sè dhi, ìndì làfa lovó bhàma

³ Dhya àlo kàdré Gìká nì tà tadhá kìnzò sè, adrézó tròle àma ki Mírì Yésu Krísto nì kúlí bàti dhi ì rú ko, adrézó kpà tròle tà tadhále lindrì fèzo Gìká dré dhi ì rú ko dhi, ⁴ dhya nda móndeí drìkàdrì ro, tà nìlepi àlomvá ko dhi 'ì. Akódhi lovó kònzì ìbe adrézó tà kayí móndeí ìbe kúlí ki tà dri. Tà nda kòdhi adrè móndeí ki 'o adrélé lovó kònzì bha àyi kòfalésè, adrézó lawàle, adrézó ru lodhá, adrézó ru no mì kònzì sè, ⁵ adrézó kpà tà kayí àyi kòfalésè landè àko ró. Móndeí làsú be kònzì nda ki tà kisùkisù abíabí gò, ì dré tà bàti tayízó. Ì adrè kisúà dhi, adrema tròle Gìká nì tà rú dhi láti adrézó ngá kisú ásà dhi 'ì.

⁶ Tà bàti ró dhi, mà kàdré tròle Gìká nì tà rú, adrézó lenzélé ngá mà dré adrézó ába dhi ki sè dhi, mà kisú àmakya ngá làgí be kàdrì dhi dre. ⁷ Tàko ko, mà atsá bvò kòndhi 'á drígálé sè. Mà ni kpà go pfòle 'ásà drígálé sè. ⁸ Di mà kàdré ngá nyàle dhi ìbe, adrézó kpà kítá asolé àma rú dhi ìbe dhi, mà ni lenzé ásà. ⁹ Di, móndeí adrèbhá láti nda atsázó ngábhá ì ró dhi ì adrè àyikya dhèle tà adrélèpi móndeí ki tabhì dhi na. Ì adrè kpà àyi ki 'o la'ìle àyi ki lovó kònzì azaaza ró dhi ì sílé gò, lovó nda ì dré adrézó àyi ki dri lèle àyi ki abiabi kisú dràdrà be. ¹⁰ Tàko ko, làfa lovó ìna tà kònzì ki kára títi dhi ki kómvo 'ì. Móndeí àruka adrèbhá làfa lovó bha dhi ì tayí àyi lèle vwàvwà ro àyi ki tà ka'ìka'ì rúsè gò, ì dré adrézó kizà nya lavúlé.

Timòtéyò nì drì tàma

¹¹ Di, mì móndeí Gìká àdhya ró nì, mì kàdré mína lapálé tà nda kòdhi ì sílésè títi. Mí kàdré láti nda adrézó tà gyàgya 'o, adrézó tròle Gìká nì tà rú, adrézó Gìká nì ka'ì togó wáyi sè, adrézó ámi lèle tadhá, adrézó ámi togó tsi, adrézó kpà ámi togó yàyà tadhá. ¹² Mí kàdré àdzú tà ka'ìka'ì àdhya nì bhu dóro. Mí kòru lídrì kóná vèsè kólyá Gìká dré ámi azízó kisúà dhi ngbí, ngóro mì dré tà mì dré ka'ìle dhi nì longólé móndeí bí dhi ì kandrá dóro dhi tíni. ¹³ Má adrè ámi kodzó Gìká adrélèpi lídrì fe ngá títi ì dré dhi mìlésè, ìndì Yésu Krísto tà í dré ka'ìle dhi nì longólèpi Pòtíyò Pilátò kandrá dóro dhi mìlésè, tàzoá dhi: ¹⁴ Mí kàdré tòlí fèle mì dré kòdhi ki 'o togó lólo sè ìndì tà àko mì rú, tsàle kítú àma ki Mírì Yésu Krísto dré dra agòzo dhi tú. ¹⁵ Gìká nì Yésu Krísto nda nì 'o agòle lókyá ì dré bhàle dhi sè dhi nì. Akódhi nda Gìká rúku ró dhi 'ì, Opí kàdrì àlo kwákwá dhi 'ì, ópí títi dhi ki Opí 'ì, ìndì mírì títi dhi ki Mírì 'ì. ¹⁶ Akódhi dhya àlo kwákwá kitswálèpi dràle ko, ìndì adrélèpi adrélé ngádra kitswázó tsàle ànyi làgá bwà ko dhi na dhi 'ì. Akódhi dhya móndeí àlo dré nòle rè ko, ìndì kitswálé nòle bwà ko dhi 'ì. Lindrì ì rìnyí be dhi ì kàdré akódhi dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònzì.

Ngábhá kị tà

¹⁷ Kàdré móndyá ka'ibhá ngábhá ro bvò kònìdhi lé dhi ki tà sè dhi, mí kàdré àyi nda ki kodzó, ì kàdréro drìkàdrì ro ko. Ì kàdré kpà àyi ki mì bha ngá adrèbhá gĩle ko dhi ì dri ko. Be ró dhi, ì kàdré àyi ki mì bha Gĩká adrélèpi ngá tíí ki afè àma dré adrézó lenzélé ásà dhi véna. ¹⁸ Mí kàdré tàá àyi dré dhi, ì kàdré tà dóro 'o, adrézó ngábhá ì ró tà dóro nda ki 'òma sè. Ì kàdré kpà gànzi ró adrélé àyi ki ngá lanzí mómí ì dré togó dóro sè. ¹⁹ Ì kàdré 'òá kònìni dhi, ì ni ngá làgí be kàdrì kitswábhá akílé bwà ko dhi ki lokó àyi dré lókyá adrélèpi alìle dhi sè, ì kòkisúró lídrì bàti dhi be dhi bvó.

Pólò ni kúlí kùdù

²⁰ Tímòtéyò, mí kàdré tà Gĩká dré bhàle mí drígá dhi ki líkí dóro. Mí kògà kúlí tàko adrèbhá lindrì fe Gĩká dré ko dhi ì, túmání tà kinzò ro adrèbhá ligílé tà bàti rú dhi íbe. A adrè tà nda ki zi «tà nǐnǐ», dǐ, tà nda ì àyíkya kinzò tà 'i. ²¹ Mómí àruka tàbhá dhi ì kisú tà nǐnǐ nda dre dhi, ì tayí àyi vwàle àyi ki tà ka'ika'í rúsè vwàvwà.

Gĩká ni togó tani kàdré àmi íbe!

Wárágà Pólò dré tisìle Tímòtéyò dré dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle Tímòtéyò dré dhi ni rì 'i. Wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò adrè Tímòtéyò, áyi àziàmú ro dhi ni timbà akódhi ni tà ka'ika'i na. Adré akódhi ni kodzó, kògòró adrélé Rúbí Tani longó, adrézó Gìká ni tà tadhá, adrézó àzì bhàle í drígá dhi ni 'o kitswálé títi (2:2; 4:2, 5). Adré kpà tàá dhi, Tímòtéyò kàdré kizà ka'i nyàle ngóro sòdá dóro Yésu Krísto àdhya tíni (1:8; 2:3; 4:5).

Pólò adrè Tímòtéyò ni bí se, kàdréro áyi líkí kúlí tàko ìndì títí tàko ki tà sè, ìndì káyi azaaza adrèbhá mómí ki drì kizá dhi ki tà sè (2:14-18; 2:23; 4:4). Kàdré di be tròle Gìká ni Kúlí rú, ìndì Gìká ni tà tadhálé gyägya dhi i rú (1:13; 2:15; 3:14-17; 4:2).

Kùdù ro dhi, Pólò adrè tàá dhi, Tímòtéyò kàdré tà í dré nòle Pólò rú dhi ki lebè: tà dré tadhálé dhi i, akódhi ni atsimá, akódhi ni tà ka'ika'i, akódhi ni togó vwàvwà, akódhi ni lèle, akódhi ni togó tsìma, tsàle kizà dré nyàle dhi i (1:13; 3:10-11).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Tímòtéyò ni kodzoma àzì bhàle akódhi drígá dhi ni 'o dhi (1:3-2:13)
- 3) Tímòtéyò ni drì tàma (2:14-4:5)
- 4) Tà nòle Pólò rú dhi i (4:6-18)
- 5) Mòdo kùdù (4:19-22)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Yésu Krísto ni àpóstolò, má adrè wárágà kònìdhi ni tisì ma. Gìká bhà ma adrélé àpóstolò ro ngóro í dré lèle dhi tíni, má kàdréro lídrì dré lazílé Yésu Krísto na dhi ni tà longó mómí i dré be dhi bvó. ² Má adrè tisíá mi, Tímòtéyò, áma mvá má dré lèle tò dhi dré. Gìká áma ki Atá i áma ki Mírì Yésu Krísto be dhi i kòbhà àyi ki togó tani mí rú, i kòbhà ámi kizà, ìndì i kòfè tà kàdrìkàdrì mí dré!

Pólò kodzó Tímòtéyò àzì bhàle akódhi drígá dhi ni 'o togó wäyi sè

³ Má adrè àwoyà ta Gìká dré ámi tà sè. Gìká nda Gìká má dré adrézó tà ni ni 'o togó lólo sè ngóro áma tábhí i dré tá 'òle dhi tíni dhi 'i. Má dré adrèrà'a tà zi akódhi tí dhi 'á dhi, má adrè ámi tà kisù kítú be ìndì ngátsi be landè àko ró. ⁴ Má kàdré ámi mìndra ni tà kisù dhi, ma lovó íbe tò ámi nòzo, áma togó kògaró arí sè bí be dhi bvó. ⁵ Má nì tàle dhi, mí adrè Gìká ni ka'i togó wäyi sè dhi be, ngóro ámi dèdé Lòwísi dré tá ka'ile drìdrì dhi tíni, ìndì ámi andre Yùnikè dré kpà ka'ile dhi tíni. Má adrè ka'ia dhi, mi kpà mína tà ka'ika'i làsú be àyikya tíni dhi íbe mí léna. ⁶ Tà nda sè dhi, má adrè ámi kodzó, mí kògòró tà Gìká dré bhàle mí léna áyi togó tani sè, má dré drígá bhàrà'a mí dri dhi 'á dhi ni 'o atsálé àtsi ró. ⁷ Tàko ko, Tírì Gìká dré bhàle áma léna dhi adrè áma ki togó 'o adrélé tìri ró ko. Be ró dhi, Tírì nda adrè ína áma ki togó 'o gàle rìnyí sè bí ìndì lèle sè bí. Adré kpà áma ki 'o adrélé tà 'o tògyá sè.

⁸ Adré di leá dhi, mí kàdré kanyò ro áma ki Mírì ni tà longoma sè ko. Mí kàdré kpà kanyò ro ma, akódhi ni mómí 'ìle bädzó lé dhi ni tà sè ko. Be ró dhi, mí kàdré mína kizà ka'i nyàle túmání má be Rúbí Tani ni tà sè, rìnyí Gìká dré adrélé fèle dhi sè. ⁹ Gìká nda tídrì áma, áma ki azizó adrélé mómíyá lólo ína i ró dhi nì. 'O tá tà nda kònìni tà dóro mà dré 'òle dhi i sè ko. Be ró dhi, 'o tá kònìni ngóro í dré kisùle 'òle kíno lésè áyi togó tani sè dhi tíni. Bvò ni bhàma kandrà dhi, kisù tá áyi togó tani tadhálé áma dré Yésu Krísto na. ¹⁰ Di nyànomvá dhi, tadhá áyi togó tani nda áma dré

Yésu Krísto àma ki tidrìlèpi dhi ni atsama sè dre. Akódhi nda 'o dràdrà ni rinyí akilé gò, láti adrézó lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú ásà dhi ni tadházó ngádra 'á Rúbí Tani sè. ¹¹ Rúbí Tani nda ni tà sè dhi, Giká bhà ma adrélé áyi tà longólèpi ró, àpóstolò ro, ìndì áyi tà tadhálèpi ró. ¹² Tà nda sè dhi, má adré kizà nya kòdhi tìni. Di, ma mána kanyò àko, má dré nìle má ka'ì àdhi 'i ya dhi be dhi sè. Má adré kpà ka'íá dhi, akódhi nda rinyí íbe kitswázó tà í dré bhàle má drígá dhi ni líkí tsàle kítú tàbvó tàzo dhi tú.*

¹³ Mí kàdré tà má dré tadhálé gyägya mí dré yìle dhi ki lebé kòdhya, adrézó tròle ámi tà ka'íka'ì rú, ìndì lèle Yésu Krísto na dhi rú. ¹⁴ Mí kàdré tà dóro bhàle mí drígá dhi ni líkí, Tirí Lólo adrélèpi adrélé mí léna dhi ni rinyí sè.

¹⁵ Ngóro mí dré nìle be dhi tìni dhi, mónnyá ka'ìbhá títi angábhá bvò Asíyá àdhya lésè dhi ì tayí ma adrélé kalóma. Ayi nda i kòfalé dhi, Fígélò i Erèmògéné be. ¹⁶ Di, Mírì kòtadhá áyi togó dóro mónnyá títi Onèsifòro ni dzó na dhi i dré, dré áma togó tindrìle rà dhi sè, ìndì dré tá adrélé kanyò ro áma nyèrì ki tà sè ko dhi sè. ¹⁷ Lókyá akódhi nda dré atsázó Rómà 'a dhi sè dhi, ndà tá ma lovó sè gò áma kisúzó. ¹⁸ Di Mírì kòtadhá áyi togó dóro akódhi dré kítú tàbvó tàzo dhi tú. Mí nì akódhi ndà tá láti áma ledézó má dré tá adrérà'a Èfèsò na dhi 'á ngíni ya dhi be.

2

Sòdá dóro Yésu Krísto àdhya

¹ Di áma mvá, mí kàdré rinyi ró Giká ni togó tani bhàle mí rú Yésu Krísto na dhi sè. ² Tà mí dré yìle má tí móndí bí dhi i kandrá dhi i, mí kàdré tà nda ki tadhá tayílé móndí mí dré kitswálé ka'ìle dhi i dré, àyi nda i kòkitswáró kpà tà nda ki tadhá móndí àruka i dré be dhi bvó. ³ Mí kàdré kizà ka'ì nyàle tùmání má be, ngóro sòdá dóro Yésu Krísto àdhya tìni. ⁴ Dhya adrélèpi sòdá àzì 'o dhi adré ína mǐ bhe tà bvò kòndi àdhya i dri ko, í kòkitswáró áyi kàdrì áyi bhàlepi àzì nda mi dhi ni togó 'o kínlé be dhi bvó. ⁵ Kòdhi íbe dhi, dhya adrélèpi angú ra dhi kitswá ína làgí kisú ko, kàdré angú nda ni ra ngóro angú ni tòlí dré adrélé tàle dhi tìni ko dhi. ⁶ Adré kpà lèá dhi, dhya áyi fèlepi amvú 'a dhi kòkisú rè zyà lànyá lokólé drìdrì dhi nì. ⁷ Lè mí kàdré tà má dré adrélé tàle kòdhi ki kisú dóro gò, Mírì kòfèro mí dré tògyá tà nda ki àndu nìzo títi.

⁸ Mí kàdré Yésu Krísto angálèpi Dàwídì ni sùrú lésè, ngàlepi kpà dràdrà 'àsè dhi ni tà kisú kòdhya, ngóro Rúbí Tani má dré adrélé longólé dhi dré adrélé tàle dhi tìni. ⁹ Rúbí Tani nda ni tà sè dhi, má adré kizà nya, tsàle byá áma 'írà'a nyèrì sè drìkònzì líyí tìni dhi 'á. Di, à kitswá Giká ni kúlí 'i nyèrì sè bwà ko. ¹⁰ Ásà dhi, má adré tà títi dhi ki mvo mónnyá Giká dré zìle dhi ki tà sè, ì kòkisúró kpà lídrì kóná vèsè kólyá dhi mìlanzìlanzì be Yésu Krísto na be dhi bvó.

¹¹ Kúlí kòni i, kúlí kitswálé ka'ìle dhi 'i:
Mà kòdrà tùmání Yésu be dhi,
mà ni kókpà adré lídrì íbe tùmání akódhi be.

¹² Mà kàdré togó tsi kizà na dhi,
mà ni kókpà òpì nya tùmání akódhi be.
Mà kògà akódhi dhi,
akódhi ni kókpà àma ki ga.

¹³ Mà kàdré móndí kitswábhá adrélé ka'ìle dhi 'i ko dhi,
akódhi ngbú dhya kitswálèpi adrélé ka'ìle togó wáyì sè dhi 'i,
tàko ko, akódhi kitswá ína áyi tàndi ni ga ko.

* **1:12** 1:12 A kitswá kpà kúlí tsìle Gírìkí ti sè kòni ki ladzá kònnìni: «...akódhi nda rinyí íbe kitswázó tà má dré bhàle í drígá dhi ni líkí tsàle kítú tàbvó tàzo dhi tú.»

Gìká ni àzì 'òlepi dré kitswálé ka'ìle dhi

¹⁴ Lè mí kàdré tà nda kòdhi ki 'o agalé móndyá ka'ìbhá dhi i léna. Mí kàdré kpà àyi ki kodzó Gìká kandrà, ì kàdréro tà kayí àyi kòfalésè kúlí ki tà dri ko. Tà kayikayi làsú be kònìni dhi kitswá tà dóro 'o àlomvá ko. Be ró dhi, adré ìna móndyá adrèbhá tà nda ki yi dhi ki drì kizá. ¹⁵ Mí kàdré tà títi dhi ki 'o kitswázó ámi fe Gìká dré ngóro móndí dré kitswálé ka'ìle dhi ró. Mí kàdré kpà akódhi ni àzì 'o kanyò àko, adrézó akódhi ni kúlí tà bàti àdhyà ni tadhá gyàgya. ¹⁶ Mí kàdré kúlí tàko adrèbhá lindrì fe Gìká dré ko dhi ki ga. Tàko ko, móndyá adrèbhá kúlí ta kònìni dhi ì adré àyikya vwàle Gìká ni tà rúsè vwàvwà. ¹⁷ Ayi ki tà tadhálé dhi ì adré móndí ki 'o kònzì, ngóro làzì dré adrélé atsílé rúbhá nya dhi tíni. Ayi nda ì kòfalé dhi, Ìmènýò ì Filètò be. ¹⁸ Ayi nda ì ku láti tà bàti àdhyà 'àsè dre. Ì adré tàá dhi, ngangà dràdrà 'àsè dhi ni tà lavú dre. Ì adré di móndí àruka ki tà ka'ìka'ì kizá ásà. ¹⁹ Tágba kònìni dhi, dzópá Gìká dré bhàle dhi adré ìna àyi totó tātā. A tìsì kúlí kòni ì dzópá nda rú kòdhyà: «Mírì nì móndyá adrèbhá ìna ró dhi ì be,»* ìndì «Lè móndyá títi adrèbhá tàá dhi, àyi móndí Mírì àdhyà 'i dhi, ì kòtayí tà kònzì 'òma.»

²⁰ Dzó kàdrì dhi léna dhi, ngá ledélé órò sè ìndì àrezá sè dhi ì be, túmání ngá ledélé fa sè ìndì kìnì sè dhi ìbe. Ngá ledélé órò sè ìndì àrezá sè nda ì ngá adrézó tà 'o ásà lindrì sè dhi 'i. Ngá àruka nda ì kó ngá adrézó tà 'o ásà lindrì àko dhi 'i. ²¹ Dhyà ángùdhi àyi temvélepi tàkonzì títi ì lésè dhi ni adré ngá adrézó tà 'o ásà lindrì sè dhi 'i. Akódhi nda fè ì adrélé lólo Mírì dré kitswázó tà dóro 'o í sè. Akódhi gànzi ró tà dóro títi dhi ki 'o.

²² Lè mí kàdré lapalé lovó kònzì kàdhúra kya ì sílèsè. Mí kàdré láti nda adrézó tà gyàgya 'o, adrézó Gìká ni ka'ì togó wáyi sè, adrézó ámi lèle tadhá, adrézó tà kàdrìkàdrì bha móndí ì kòfalé. Mí kàdré tà nda ki 'o túmání móndyá títi adrèbhá liyílé Mírì rú togó lólo sè dhi ìbe. ²³ Mí kàdré káyì azaaza ró ìndì tògyá àko dhi ki ga. Tàko ko, mí nì tàle dhi, tà nda ì adré móndí ki 'o lawàle àyi kòfalésè dhi be. ²⁴ Adré lèá dhi, màràbà Mírì àdhyà kàdré lawàle móndí ìbe ko. Be ró dhi, kàdré ìna àyi togó dóro tadhá móndyá títi ì véna. Kòni adrélé tà tadhá dóro dhi be. Kàdré kpà tà mvo togó vwàvwà sè. ²⁵ Kàdré móndyá adrèbhá ligilé í rú dhi ki lotó togó yàyà sè. Adhi nì nì, Gìká ni láti fe àyi dré àyi ki togó ladzázó gò, tà bàti nìzo dhi. ²⁶ Ì kò'o kònìni dhi, ì nì go tà ni kisùle dóro gò, ì dré lapázó bã Dzáborò dré tapélé àyi dré dhi sílèsè. Angyá ko, akódhi nda ru tá àyi, àyi ki 'òzo tà í dré lèle ì kò'o dhi ki 'o.

3

Tà lókyá kùdù àdhyà ì

¹ Lè mí kòni tà kòndhi dóro: Lókyá kùdù sè dhi, tà kòkóròko lavúlé dhi ki dra atsá. ² Tàko ko, móndí ki adré àyi ki tàndi ki le kòdhyà. Ì ni adré làfa lovó bha, adrézó àyi ki afà, adrélé drìkàdrì ro. Ì ni adré Gìká ni lodhá, adrézó ligilé àyi ki tibhá ì rú, adrézó àwoyà ni tàle ko, adrézó tà lólo ató àyi pálé. ³ Ì ni adré lèle àko, adrézó móndí ki tàkonzì tri ko, adrézó móndí ki rú ta kònzì. Ì kitswá àyi ki tàndi ki lovó mvo ko, adrézó tà 'o kà'wá àtrá kya tíni, adrézó tà dóro ga. ⁴ Ì ni adré móndí ki lefè kàribhá ì drìgá, adrézó tà 'o swà ro, adrézó àyi ki tà bha kuru, adrézó àyi ki tàndi ki lovó le Gìká ni lavú. ⁵ Ì ni su ngóro móndí adrèbhá tròle Gìká ni tà rú dhi ì tíni. Di, ì nì àyikya Gìká ni rìnyí gágà. Mí kàdré di ru su móndyá làsú be kònìni dhi ìbe ko.

⁶ Ayi nda ki àruka ì adré tifilé dzó ì 'àsè túrúpfú sè, adrélé tòkó kitswálé litilé mbèlè dhi ki lití. Tàko ko, tòkó nda ì ga àyikya tàkonzì sè bí gò, ì dré adrézó tatsílé lovó kònzì twátwa dhi ki 'obe. ⁷ Ì adré ngbú tà nda nìle, di, ì kitswá àyikya tà bàti ni ka'ìle bwà ko. ⁸ Móndyá nda ì adré ligilé tà bàti rú, ngóro Yánè ì Yàmberè be dhi ì dré tá ligilé

* 2:19 2:19 A kònò Ngá nàma 16:5.

Mósè rú dhi tîni.* Ayi ki tà kisùkisù abíabí gò, àyi ki tà ka'ika'ï dré atsázó tà tàko ró. ⁹ Di, ì kitswá àyikya gòlè lèlè drìdrì ko. Tàko ko, à ni àyi ki azaaza no ngádra 'á, ngóro Yánè kya Yàmbéré be dhi tîni.

Timotéyò ni drì tàma

¹⁰ Di, mi ró dhi, mí lebè mína ma, tà má dré tadhálé dhi ki nìzo dóro dre. Mí nì kpà áma atsima, tà má dré lèlè 'òlè dhi, áma tà ka'ika'ï, áma togó vwàvwà, áma lèlè, áma togó tsìma, ¹¹ áma mǐ pfòma, ìndì kizà títí má dré nyàlè dhi i be. Mí nì kpà tà atsábhá má rú gò áma mǐ pfòzo Atiyòkiyà na, Ikòniyò na, ìndì Lìsitrà na dhi i be. Di, Mírì apá ína ma tà títí nda i lésè.† ¹² Tà bàti ró dhi, à ni móndyá títí adrèbhá leá tròlè Gìká ni tà rú Yésu Krísto na dhi ki mǐ pfo. ¹³ Di, móndyá kònzì adrèbhá móndí ki lití dhi ki adrè vélé tàkònzì 'o lizo ába drìdrì. I ni adrè móndí ki lití, adrézó kpà àyi ki tayí adrélé litilé.

¹⁴ Di, mi ró dhi, mí kàdré mína tròlè tà mí dré yìlè gò ka'izoá bàti dhi i rú. Tàko ko, mí nì, mí yi tá tà nda i àdhibhá i tí ya dhi be. ¹⁵ Kòdhi íbe dhi, kídhólé ámi anzì lésè dhi, mí nì Gìká ni Kúlí lólo dhi dóro. Kúlí nda ni kitswá tògyá fe mí dré adrízó ásà, mí dré Yésu Krísto ni ka'ile dhi sè. ¹⁶ Tàko ko, tà títí tisìlè Gìká ni Kúlí na dhi i apfò akódhi ni tàndì sílèsè. Tà tisìlè nda i dóro adrézó móndí ki tadhá, adrézó àyi ki tàkònzì tadhá àyi dré, adrézó àyi ki lotó, adrézó àyi ki kodzó adrélé atsílè tà gyägya na, ¹⁷ móndyá Gìká àdhya i kòkitswá ró títí, adrélé kpà gànzi ró tà dóro títí dhi ki 'o.

4

¹ Má adrè ámi kodzó Gìká mìlèsè ìndì Yésu Krísto mìlèsè. Yésu nda dhya dra móndyá títí lídrì ro ìndì dràbhá dre dhi ki tàbvó tàlepi, í dré dra agòrà àyi Opì na dhi 'á dhi 'i. ² Mí kàdré Gìká ni kúlí longó móndí i dré, kàdré gba lókyá dóro sè yà, kó ngalè lókyá kònzì sè yà dhi. Mí kàdré móndí ki tàkònzì tadhá àyi dré, adrézó àyi ki lotó, adrézó àyi ki kodzó togó vwàvwà sè ìndì tà tadhálé gyägya dhi i sè. ³ Tàko ko, lókyá adrélépi alìlè dhi sè dhi, móndí ki Gìká ni tà tadhálé gyägya dhi ki ga. I ni tà tadhábhá bí dhi ki kímó àyi làgàsè, adrélé tà ì dré adrélé lèlè yìlè dhi ki tadhá, ì kòkitswá ró àyi ki tàndì ki lovó 'o be dhi bvó. ⁴ I kitswá àyi ki bíbhálé ga tà bàti véna ko. Be ró dhi, ì ni àyikya àyi ki bíbhálé ga títí tàko i véna. ⁵ Di, mi ró dhi, mí kàdré mína ámi tà kisùlè dhi ki líkí tà títí i sè. Mí kàdré kizà ka'ï nyàlè, adrézó Rúbí Tani longó, adrézó àzì Gìká dré bhàlè mí drìgá dhi ni 'o kitswá lè títí.

⁶ Tàko ko, ma ró dhi, má fè áma lídrì wáyi Gìká dré mòbòmà ro dre. Lókyá má dré dra lizo dhi atsá kpà ànyi dre. ⁷ Má bhu mána àdzú dóro, angú ràzo tsàlè kùdù ni na dre. Má su áma tà ka'ika'ï rú. ⁸ Di nyànomvá dhi, à zù kúlá tà gyägya àdhya adrélé áma letè. Di Mírì dra móndí ki tàbvó tàlepi gyägya dhi ni kúlá nda ni afè má dré, kítú tàbvó tàzo dhi tú dhi nì. A kitswá fèá ngbà 'í má dré kalóma ko. A ni kókpà fèá móndyá títí adrèbhá àyi agòma letè lovó sè dhi i dré.

Pólò ni kúlí kùdù

⁹ Mí kò'o tà títí dhi i alizo má vélé mbèlè. ¹⁰ Tàko ko, Démà lè tá ína tà bvò kòndì àdhya i tò gò, áma tayízó adrélé kalóma, lizo Tèsalòníkè na. Kùrèsékè lè ína Galàtíyà na, ìndì Títò lè ína Dàlàmatíyà na. ¹¹ Tayí ngbà 'í Lúkà kònwa má làga kòdhya. Di mí kàdrì Márokò alizo akódhi be. Tàko ko, akódhi nda ni kitswá drìgá bha má vélé àzì sè. ¹² Má mù Tikíkò Efésò na. ¹³ Mí dré adrérà'a 'òlè alìlè dhi 'á dhi, mí kádó kótì má dré tayílè Kàrúpò véna Trówà na dhi alizo ába be. Mí kàlì kpà áma búkù íbe, lavúlè dhi, búkù kínì sè dhi i.

* **3:8** 3:8 «Yánè i Yàmbéré be» kòni i rú Yúdà ànzi ì dré tá fèlè Ezèpètò ni kódzógó i dré dhi 'i. A kònò Pfòma 7:11, 22. † **3:11** 3:11 A kònò Tà 'òlè dhi i 13; 14.

¹⁴ Alìgìzándrè adrélèpi tóká líyí ro dhi 'o ma kònzì lavúlé. Mírì nì tà logó akódhì dré tà dré 'òle dhi ì tí dhi nì. ¹⁵ Mí kòlikí mína mì akódhì sè. Angyá ko, akódhì ligí àma íbe kúlí mà dré adrélé longólé dhi kì tà sè tà tàndì ró.

¹⁶ A dré tá adrérà'a áma tàbvó ta vèsè nì àlo sè dhi 'á dhi, dhya àlo alìlepi áyì totó má làga dhi tá yókódhó. Móndyá tíí dhi ì tayí ma adrélé kalóma. Giká kòbhà tà nda àyì rú ko! ¹⁷ Dì, Mírì totó tá ína ì má làga rìnyí afè má dré áyì kúlí longózó ngádra 'á dhi nì, móndyá tíí sùrú twá ro dhi ì kòyiró be dhi bvó. Dì Giká apá ma kàmì sílèsè nì. ¹⁸ Bàti, Mírì nì áma apá tà kònzì tíí 'òle má rú dhi ì lésè gò, áma 'òzo fìle líná áyì Opì bhù àdhya léna. Rúku kàdré akódhì dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònìni.

Mòdo kùdù

¹⁹ Mí fè mòdo Pìrìsìkà ì dré Akílà be, ìndì móndyá tíí Onèsifórò nì dzó na dhi íbe. ²⁰ Erástò gò adrélé Kòrítò na. Má tayí Tròfimò drà ro Mìlétò na. ²¹ Mí 'o tà tíí dhi ì alìzo kònwa lókyá kidhì àdhya kandrà.

Yùbùlò ì fè mòdo mí dré tùmáńí Púdè, Línò, Kàlàwùdíyà, ìndì àma kì adrúpi tíí dhi íbe.

²² Mírì kàdré tùmáńí mí be! Akódhì nì togó tani kàdré àmi íbe tíí!

Wárágà Pólò dré tisìle Títò dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle Títò dré dhi 'i. Títò nda tá mómí Yúdà mvá ro ko Yésu ni ka'ilepi gò, dré atsázó Pólò ni àziàmu ki àlo ró dhi 'i (Gàlàtíyàbhá i 2:1-3). Pólò tayí tá akódhi tūrù Kùrètè àdhya na, kònòró Ekèlézyà ki tà, bhàgo ki tobhàzo Ekèlézyà bhàandre títi i 'àsè dhi i drìle (1:5).

Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisì tà kàdrìkàdrì na dhi i sè. Alo ni, adré tà lazí Títò dri tà adrézó Ekèlézyà ni drì kobhá ki kipè dhi ki tà sè (1:5-16). Tàko ko, mómí bí Ekèlézyà Kùrètè àdhya na dhi ki tà tá dóro ko. Rì ni, Pólò adré Títò ni drì ta, tà kitswábhá dré tadhálé mómí twátwa Ekèlézyà na dhi i dré dhi ki tà sè: àgo màlìga i, tòkó màlìga (kitswábhá kpà kyánzi ki tadhá dhi i), kàdhúra i, ìndì màrábà i (2:1-15). Na ni, Pólò adré mómíyá ka'ìbhá dhi i kàdré atsilé ngíni ya dhi ni tà tadhá Títò dré (3:1-11). Ayi nda i kàdré tà kàdrìkàdrì bha mómí i kòfalé, adrézó tà kitswábhá mómí ki 'o ru lanzí dhi ki ga.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mómó fèma (1:1-4)
- 2) Ekèlézyà ni drì kobhá ki tà (1:5-16)
- 3) Tà kitswábhá tadhálé mómí twátwa Ekèlézyà na dhi i dré dhi i (2:1-15)
- 4) Mómíyá ka'ìbhá dhi ki atsima (3:1-11)
- 5) Pólò ni kúlí kùdù (3:12-15)

Pólò ni mómó fèma

¹ Ma, Pólò, Gìká ni màrábà, ìndì Yésu Krísto ni àpóstolò, má adré wárágà kònìdhi ni tisì ma. Gìká bhà ma adrélé àzì nda ni 'o, mómíyá í dré zìle dhi i kòka'iró Yésu Krísto, tà bàti nìzo gò, adrézó tròle Gìká ni tà rú, ² i kàdré ró mì bha lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisúzó. Gìká kitswálepì kinzò ta ko dhi lazí tá lídrì nda ni tà drìdrì bvò ni bhàma kandrà. ³ Di lókyá dré tá bhàle dhi kòkitswá dre dhi, Gìká àma ki tídrìlepì nda dré áyi kúlí 'òzo apfòle ngádra 'á. Tàko ko, bhà áyi kúlí nda ni longoma ni tà má drígá, má kòlongóro ngóro dré tá tàle má kò'o dhi tìni.

⁴ Má adré wárágà kònìdhi ni tisì mì, Títò, àma mvá bàti àma ki tà ka'ìka'ì na dhi dré. Gìká àma ki Atá i Yésu Krísto àma ki tídrìlepì dhi be dhi i kòbhà àyi ki togó tani mí rú, ìndì i kòfè tà kàdrìkàdrì mí dré!

Azì fèle Títò dré 'òle tūrù Kùrètè àdhya na dhi

⁵ Má tayí tá mì adrélé Kùrètè na, mí kòledé ró tà kitswábhá rè ko dhi i títi, bhàgo ki tobhàzo Ekèlézyà bhàandre àlo àlo títi dhi i 'àsè dhi i drìle, ngóro má dré tá lazíle mí dri dhi tìni. ⁶ Adré leá dhi, bhàgo kàdré mómí adrélepì tà àko í rú dhi 'i. Kàdré agó tòkó íbe àlo kwákwá dhi 'i. Akódhi ni ànzì i kàdré mómí Yésu ni ka'ìbhá dhi 'i. I kàdré kpà tà kitswázó àyi ki asíkì ásà dhi àko àyi rú, kàdré tà swà 'òma ni tà sè yà, kó ngalè mómí ki kúlí gàma ni tà sè yà dhi. ⁷ Adré leá dhi, Ekèlézyà ni drì kòlepì kàdré mómí adrélepì tà àko í rú dhi 'i. Tàko ko, à adré Gìká ni àzì bha akódhi drígá kòdhya. Akódhi kàdré drìkàdrì ro ko, kombà ro ko, wá tsìlepì ró ko, làpfubhá ro ko, ìndì làfa ndàlepì túrúpfú sè dhi ró ko. ⁸ Be ró dhi, kàdré ína mómí adrélepì mómí ki ka'ì dòle í véna togó dóro sè, adrélepì tà dóro le, adrélepì tà 'o tògyá sè, adrélepì gyàgya ìndì lólo, ìndì adrélepì àyi tàndì ni lovó mvo dhi 'i. ⁹ Kàdré tròle gígí ro kúlí

bàti tadhálé í dré dhi i rú, í kòkitswáró móndí ki kodzó tà adrélé tadhálé gyägya dhi i sè, kitswázó kpà móndí adrèbhá ligílé tà nda i rú dhi ki tàkonzì tadhá àyi dré.

¹⁰ Tàko ko, móndí adrèbhá ligílé, adrèbhá tà tàko ki ta, adrèbhá kpà móndí ki lití dhi i bí. Lavulé dhi, àyi Yúdà ànzi i kòfalé. ¹¹ Adré leà dhi, à kàtsú àyi ki ti. Angyá ko, ì adré àyikya tà kitswábhá tadhálé ko dhi ki tadhá kòdhya, kitswázó làfa kisú túrúpfú sè dhi bvó. Ì adré di móndí dzó àruka i 'ásè dhi ki drì kizá tití. ¹² Àyi ki tàndi ki pròfètà ki àlo tà dhi: «Kùrètèbhá i ngbú àyikya kinzòbhá 'i, kà'wá àtrá kònzì dhi 'i, ìndì kòvongbolobhá tòbvo ró dhi 'i.» ¹³ Tà tàle àyi rú nda kòdhi tà bàti 'i. Àsà dhi, mí kàdré àyi ki tàkonzì tadhá àyi dré ngádra 'á, ì kàdréro àyi ki totó tātā àyi ki tà ka'ika'ĩ na be dhi bvó. ¹⁴ Lè ì kògò adrélé tròle títí tàko Yúdà ànzi kya i rú ko, ìndì tòlí móndyá tà bàti gabhá rè dhi kya i rú ko. ¹⁵ Móndyá adrèbhá togó íbe lólo dhi i dré dhi, ngá títí dhi i lólo. Di, móndyá tà ka'ika'ĩ àko adrèbhá togó íbe ndĩ ró dhi i dré dhi, ngá títí dhi i ndĩ ró. Angyá ko, ì tayí àyikya àyi ki togó atsálé ndĩ ró àyi ki tà kisùkisù be. ¹⁶ Móndyá làsú be kònni nda ì adré tàá dhi, ì nĩ Gíká be. Di, ì adré àyikya akódhi ni ga tà títí ì dré adrélé 'òle dhi i sè. Àyi nda i móndyá adrélé gale gágà dhi 'i. Àyi móndyá adrèbhá ligílé, ìndì kitswábhá tà dóro 'o bwà ko dhi 'i.

2

Tà kitswábhá tadhálé móndí twátwa Ekèlézyà na dhi i dré dhi i

¹ Di, mí ró dhi, mí kàdré mína tà tadhá ngóro dré kitswálé Gíká ni tà adrélé tadhálé gyägya dhi sè dhi tìni. ² Mí kàdré àgo màlìga ki tadhá, ì kàdréro àyi ki tà kisùle dhi ki likí, adrézó tà 'o tògyá sè, ì kòkitswáró lindrì sè. Ì kàdré àyi ki totó tātā àyi ki tà ka'ika'ĩ na, àyi ki lèle na, ìndì àyi ki togó tsìma na.

³ Kàdré tòkó màlìga ki tà sè dhi, mí kàdré kpà àyi ki tadhá, ì kàdréro atsílé ngóro móndí àyi ki febhá adrélé lólo Gíká dré dhi i tìni. Ì kàdré móndí ki rú ta kònzì ko. Ì kòtayí kpà àyi atsálé wá ni màràbà i ró ko. Be ró dhi, ì kàdré àyikya tà dóro tadhá kòdhya. ⁴ Àsà dhi, ì ni kitswá kyánzi ki tadhá, ì kàdréro àyi ki àgo ki le àyi ki ànzimvá íbe, ⁵ adrézó tà 'o tògyá sè, adrézó togó íbe lólo ìndì dóro, adrézó àyi ki dzó ki tà likí, adrézó drì asó àyi ki àgo i kandrá, à kòkitswáró tà ta kònzì Gíká ni kúlí rú àyi ki tà sè ko.

⁶ Kàdré kàdhúra ki tà sè dhi, mí kàdré kpà àyi ki kodzó, ì kàdréro tà 'o tògyá sè. ⁷ Mí ró dhi, mí kàdré tà dóro 'o tà títí i sè, ì kàdréro tà nda ki no mí rú, adrézó 'oá mína tìni. Mí kàdré tà mí dré adrélé tadhálé dhi ki likí, kàdréro tà bàti ró kitswálé lindrì sè. ⁸ Mí kàdré kpà kúlí ta gyägya, à kòkitswáró kúlí nda ki kayí ko, ámi kàribhá ì kàdréro kanyò ro, ì dré adrélé tà kònzì àko tàle àma rú dhi sè.

⁹ Kàdré màràbà ki tà sè dhi, mí kàdré àyi ki kodzó, ì kàdréro drì asó àyi ki mírì i kandrá tà títí i sè, àyi ki tà kàdréro dóro àyi ki mírì nda i mìlésè. Ì kàdré kúlí tokó àyi tí ko. ¹⁰ Ì kàdré kpà àyi ki ngá kugù àlomvá ko. Be ró dhi, ì kàdré àyi ki tàndi ki tadhá ngóro móndí kitswálé ka'ile togó wáyi sè dhi i ró, ì kàdréro Gíká àma ki tidrìlépi dhi ni tà adrélé tadhálé dhi ki 'o adrélé lindrì ro tà títí i sè.

¹¹ Tàko ko, Gíká tadhá àyi togó tani kitswázó móndyá títí dhi ki tidrì dhi dre. ¹² Akódhi ni togó tani nda sè dhi, adré àma ki tadhá atsima twá àyi tà rúsè dhi ni ga, lovó kònzì bvò kòndi àdhya ki 'òma be, mà kàdréro atsílé tògyá sè, adrélé tà gyägya 'o, adrézó tròle Gíká ni tà rú lókyá ándrò kòndhi sè. ¹³ Mà adré 'oá kònni, adrézó mì bha arí be, adrézó Yésu Krísto, àma ki Gíká kàdrì ìndì àma ki tidrìlépi dhi ni agòma mìlanzilanzì ro dhi ni letè. ¹⁴ Akódhi nda fè àyi tàndi àma ki tà sè, kitswálé àma ki apá tàkonzì títí i lésè, ìndì kitswálé àma ki temvé adrélé móndyá lólo ína i ró, mà kàdréro àtsi ró adrélé tà dóro 'o.

¹⁵ Mí kàdré tà nda kòdhi ki tadhá mómndí i dré kòdhyà, adrézó àyi ki kodzó, adrézó àyi ki lotó rinyí wáyi fèle mí dré dhi sè. Mí kòtayí mì dhyà àlo dré ayízèle ko.

3

Móndyá ka'ibhá dhi ki atsimá

¹ Lè mí kògò adrélé tàá móndyá ka'ibhá i dré dhi, ì kàdré àyi ki bha àyi ki ópí i zàle, ìndì dhyà bhàle àyi drìle dhi i zàle. I kàdré àyi nda ki kúlí yi, adrézó gànzi ró tà dóro títi dhi ki 'o. ² I kòtà dhyà àlo ni rú kònze ko. I kòlawà kpà mómndí ìbe ko. Be ró dhi, ì kàdré àyi ki togó dóro ìndì yàyà tadhá móndyá títi i véna.

³ Tàko ko, wáláká dhi, àma tá kókpà mómndí azaaza ligíbhá Gíká rú, àyi ki tayíbhá litílé dhi 'i. Ama tá màràbà àma ki lovó kònze kya, ìndì lovó twátwa bvò àdhyà kya 'i. Mà adré tá tatsíle tà kònze 'obe, lovó kònze bhabe, ìndì togó kònze bhabe àma kòfalésè. Mómndí àruka ì adré tá kpà togó kònze bha àma rú. ⁴ Dì, Gíká àma ki tidrílépi dhi tadhá tá ìna àyi togó dóro àyi lèle be àma dré gò, ⁵ àma ki tidrízó. Tidrí tá àma tà gyágya mà dré 'òle dhi i sè ko. Be ró dhi, tidrí ìna àma í dré àma ki kizà lèle bhàle dhi sè. Tàko ko, dzì tá àma àma ki tàkònze lésè, àma ki tìzo tódhyá, lídrì tídhí ro dhi ni afèzo àma dré Tírí Lólo ni rinyí sè. ⁶ Dré Tírí Lólo nda ni kutúzó gàle àma léna bí Yésu Krísto àma ki tidrílépi dhi sè, ⁷ kitswálé àma í dré bhàle gyágya àyi togó tani sè dhi i, mà kòkisúró lídrì kóná vésè kólyá dhi tàyilé ro, adrézó àma ki mì bha ásà. ⁸ Kúlí kòdhi i, kúlí kitswálé ka'ile dhi 'i. Má adré di leá dhi, mí kàdré tà kòdhi ki tadhá ngádra 'á, móndyá Gíká ni ka'ibhá dhi ì kàdréró àyi ki fe adrélé tà dóro 'o. Tà nda i tà dóro lavúlé kitswábhá móndyá títi dhi ki ledé dhi 'i.

⁹ Dì, mí kàdré mína káyi azaaza dhi ki ga, tábhí ki rú ki atíma ìbe, lawà ìbe, ìndì tà kayima tátrítrí kúlí ni tà dri dhi be. Tàko ko, tà nda kòdhi i tà tàko kitswábhá mómndí ki ledé bwà ko dhi 'i. ¹⁰ Dhyà àlo kàdré mómndí ki 'o ru lanzí dhi, lè mí kòkodzó akódhi nda vésè àlo tsàle vésè rì. Kòyi ko dhi, mí kòtayí akódhi. ¹¹ Mí nì tàle dhi, dhyà làsú be kònnì dhi tayí àyi tà kisùkisù abíle dre dhi be. Tàkònze dré adrélé 'òle dhi i sè dhi, adré tà bhà àyi tàndi dri.

Pólò ni kúlí kùdù

¹² Má ni Arètémà 'i yà kó ngalè Tíkíkò 'i yà dhi ni mu mí véna. Ayi nda ki àlo kòtsa dre dhi, mí kò'o tà títi dhi i lizo àma kisú Nìkòpólí na. Tàko ko, má nò dóro ni, má dré lókyá kidhì àdhyà ni letèle lavúlé kònale dhi. ¹³ Mí kò'o tà títi dhi i Zénà tòlí tà 'òlepi dhi ki ledézó Apólò be lile àyi ki atsí na, ngá àlo kòpiró àyi láti na ko. ¹⁴ Lè àma ki móndyá ì kònnì àyi ki fèle adrélé tà dóro 'o, ì kòkitswáró ngá fe móndyá adrèbhá lovó ni ìbe dhi i dré, adrézó kpà lò'wa dóro 'a bí.

¹⁵ Móndyá títi mà dré adrézó àyi ìbe kònwa dhi ì fè mòdo mí dré. Mí kòfè kpà mòdo móndyá ka'ibhá títi adrèbhá àma ki le dhi i dré.

Gíká ni togó tani kàdré àmi ìbe títi!

Wárágà Pólò dré tisìle Fìlèmonà dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle Fìlèmonà dré dhi 'i. Fìlèmonà nda tá mómí kàdrì Yésu ni ka'ìlepi, adrélèpi Ekèlézyà Kòlòsáyì àdhya na dhi 'i. Akódhi tá màrábà àlo rú be Onèsímò dhi ìbe. Onèsímò nda lapá tá Fìlèmonà drígàsè lile ru kisú Pólò be bǎdzó na. Di Pólò dré akódhi ni togó asézó Yésu ni ka'ì gò, dré kisùzoá dóro ni, í dré akódhi ni logólé líyí ni véna dhi.

Pólò adrè di wárágà kònìdhi ni tisì Fìlèmonà ni ti lizízó, kòtrìró áyi màrábà nda ni tàkonzì, akódhi ni ka'izo dòle ngóro áyi adrúpi Krísto na dhi ró. Pólò adrè leá dhi, Fìlèmonà kò'o tà nda kònìni ngóro tòlí bhàle í dri dhi tíni ko, be ró dhi, ngóro dré lèle 'òle áyi lèle Krísto na dhi sè dhi tíni.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi kí a'ima

Pólò ni mòdo fèma (1:1-3)

Pólò ni àwoyà fèma Fìlèmonà ni tà sè dhi (1:4-7)

Fìlèmonà ni ti lizima Onèsímò ni tà sè dhi (1:8-22)

Pólò ni kúlí kùdù (1:23-25)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò 'ìle bǎdzó kòndi 'á Yésu Krísto ni tà sè dhi, túmání àma kí adrúpi Tímòtéyò be dhi, mà adrè wárágà kònìdhi ni tisì mí, àma kí àziàmu Fìlèmonà mà dré lèle tò dhi dré. ² Mà adrè kpà tisìá àma kí amvúpi Apíyà dré, àma kí àdzú bhuàmu Arùkípò dré, ìndì mómíyá Ekèlézyà àdhya adrèbhá ru kímó ámi dzó na dhi i dré. ³ Gìkà àma kí Atá i Mírì Yésu Krísto be dhi i kòbhà àyi kí togó tani àmi rú, ìndì i kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Pólò fè àwoyà Fìlèmonà ni tà sè

⁴ Lókyá má dré adrèrà'a tà zi Gìkà tí dhi 'á dhi, má adrè ngbú adrélé àwoyà ta akódhi dré ámi tà sè, adrézó kpà tà zi akódhi tí mí dré. ⁵ Tàko ko, má adrè ámi tà ka'ika'ì Mírì Yésu na dhi ni tà yi, túmání ámi lèle mí dré adrélé tadhálé mómíyá lólo títi Gìkà àdhya i véna dhi ni tà be. ⁶ Má adrè di tà zi Gìkà tí, ámi tà ka'ika'ì nda kàdréró lò'wa 'a bí, mí kònró tà tani títi mà dré adrézó ába Yésu Krísto na dhi i be dhi bvó. ⁷ Ama adrúpi, ámi lèle timbà àma togó gale arí sè bí, mí dré mómíyá Gìkà àdhya kí togó tindrìle dhi sè.

Pólò lizí Fìlèmonà ni ti Onèsímò ni tà sè

⁸ Asà dhi, tágba má dré tá kitswázó tòlí fe mí dré Krísto na tà kitswálépi mí dré 'òle dhi sè dhi, ⁹ má adrè mána ámi ti lizí lèle sè. Di, ma, Pólò màlìga ró 'ìle nyànomvá bǎdzó 'á Yésu Krísto ni tà sè dhi, ¹⁰ má adrè ámi ti lizí àma mvá Onèsímò ni tà sè. Tàko ko, akódhi nda atsá àma mvá ro Krísto na kònwa bǎdzó 'á. ¹¹ Wáláká dhi, akódhi tá mómí tàko 'i mí mìlése. Di, nyànomvá dhi, akódhi ina mómí kitswálépi àma kí ledé túmání mí be dhi 'i.* ¹² Má adrè akódhi ni logó mí véna, tágba akódhi dré adrézó àma tàndi ni togó 'i dhi.

¹³ Má lè tá tò akódhi ni kikílè ànyi má làga kònwa, kòledéró ma ámi àrà 'a, má dré adrèrà'a bá nya Rúbí Tani ni tà sè dhi 'á. ¹⁴ Di, má kitswá tá 'òá kònìni mí dré ka'íá àko ró ko. Be ró dhi, má adrè leá dhi, mí kò'o tà dóro ngóro mí dré lèle 'òle dhi tíni, ngóro tòlí bhàle mí dri dhi tíni ko.

* **1:11** 1:11 Rú «Onèsímò» kònìdhi adrè leá tàle dhi, «dhya adrélèpi mómí kí ledé dhi».

¹⁵ Aruka ni, mì lanzí tá ru Onèsímò be lókyá tsà sè, mí kògòró akódhi ni kisú adrézó ába nyo be dhi bvó. ¹⁶ Nyànomvá dhi, akódhi vélé ngbà 'í màrábà 'i ko. Akódhi lavú vélé màrábà byá. Akódhi adrúpi má dré mána lèle tò dhi 'i. Di, lavulé dhi, akódhi ni adrè mómí mí dré dra lèle tò dhi 'i, ìndì adrúpi mí dré dra lèle tò Mírì na dhi 'i.

¹⁷ Di àsà dhi, mí kàdré áma no ámi arúpi ró dhi, mí kòka'ì akódhi ngóró mí ni tá áma tàndi ni ka'ì kòdhya na tìni. ¹⁸ Akódhi kò'o mì kònzi yà, kó ngalè kàdré ámi màri íbe í rú yà dhi, mí kòbhà màri nda áma rú tí. ¹⁹ Ma, Pólò, má adrè kúlí kòni kì tìsì áma tàndi ni drígá sè: Má ni màri nda ni logó mí dré. Kònò má ni tá kitswá tàá dhi, mì mína áma màri íbe mí rú, ìndì màri nda ámi tàndi ni lídrì 'i. ²⁰ Di áma adrúpi, má adrè leá mí kò'o tà nda kòdhi má dré Mírì ni rú sè. Mí kòtindrì áma togó Krísto na. ²¹ Má adrè wárágà kònìdhi ni tìsì mí dré, adrézó ka'íá dhi, mí ni áma kúlí ka'ì 'òle. Má nì, mí ni vélé tà 'o tà má dré adrélé zìle kòdhi ni lavú byá dhi be.

²² Kòdhi íbe dhi, mí kòledé àrà má dré kitswázó ayilé mí véna dhi be. Tàko ko, má adrè mì bha Gíká véna, kònzìró láti má dré gòzo tsàle àmi véna, ngóró mì dré adrélé zìle akódhi tí dhi tìni.

Pólò ni kúlí kùdù

²³ Epàfùrà mà dré adrézó bã nya ába Yésu Krísto ni tà sè dhi, fè mòdo mí dré. ²⁴ Márokò, Arìstàrukò, Démà, tsàle Lúkà be, áma àzìamu ró dhi, ì fè kpà mòdo mí dré.

²⁵ Mírì Yésu Krísto ni togó tani kàdré àmi íbe!

Wárágà tisìle Èbéré i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà tisìle Èbéré i dré dhi 'i. A nǐ dhya wárágà kònìdhi ni tisìlepi dhi ngalè àdhi 'i ya dhi ko. Di, à ni kitswá nòá dhi, à adré tisíá móndyá Yésu ni ka'ìbhá gò, ì dré adrézó kizà nya dhi i dré. A adré di tisíá àyi nda ki kodzózó, ì kàdréro àyi ki totó tātā àyi ki tà ka'ìka'ì na. A adré kpà tadhá àyi dré ngádra 'á dhi, Yésu Krísto dhya àyi ki tidrìlépi kitswálé títi dhi 'i.

A lanzí wárágà kònìdhi 'a be rì. Alo ni, à adré Krísto ni tà kàdrì lavúlé dhi ni tadhá (1:1-10:18). A adré tadhá dhi, akódhi Gìká ni Mvágó adrélépi Gìká ni tàndi ni lídrì tadhá kyá í rú dhi 'i. Akódhi kàdrì pròfétà ki lavú, ángéló ki lavú, Mósè ni lavú, ìndì Yòsúwà ni lavú. Akódhi kòwánà kàdrì tà tídhí Gìká dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi ni tà sè dhi 'i. Di akódhi kàdrì kòwánà tà àku ru yìzo dhi àdhya ki lavú. Akódhi ni lídrì fèle mòbòmà ro ngbà 'í vèsè àlo dhi kókpà kàdrì, mòbòmà atú fèle vèsè be bí dhi ki lavú. Di akódhi ni kàrí kutúlépi dhi sè dhi, temvé àma ki togó tàkonzì lésè kitswálé títi, àma ki tidrìzó.

Rì ni, à adré móndyá ka'ìbhá dhi ki kodzó, ì kàdréro tròle àyi ki tà ka'ìka'ì rú (10:19-13:19). A adré tà ka'ìka'ì móndyá Gìká àdhya atú dhi ì dré tadhálé dhi ki tà tadhá. A adré kpà Gìká adré àma ki lotó áyi ànzì i tíni dhi ni tà tadhá. A adré kpà tàá dhi, mà kàdré àma ki mǐ bha Yésu dri, adrézó àma ki kisí ànyi Gìká làga akódhi sè, ìndì àma ki tà ka'ìka'ì sè.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Krísto, Gìká ni Mvágó adrélépi Gìká ni tàndi ni lídrì tadhá í rú dhi 'i (1:1-3)
- 2) Krísto kàdrì ángéló ki lavú (1:4-2:18)
- 3) Krísto kàdrì Mósè ni lavú, ìndì Yòsúwà ni lavú (3:1-4:13)
- 4) Krísto kòwánà kàdrì kòwánà atú dhi ki lavúlépi dhi 'i (4:14-7:28)
- 5) Tà tídhí ru yìzo Krísto sè dhi kàdrì, tà àku ru yìzo dhi ni lavú (8:1-9:22)
- 6) Krísto ni lídrì fèle mòbòmà ro dhi kàdrì, mòbòmà atú fèle dhi ki lavú (9:23-10:18)
- 7) Ama ki kisima ànyi Gìká làga dhi (10:19-39)
- 8) Tà ka'ìka'ì (11:1-40)
- 9) Gìká ni ànzì ki lotoma (12:1-13)
- 10) Tà tàle móndyá ka'ìbhá ki kodzózó dhi i (12:14-13:19)
- 11) Kúlí kùdù (13:20-25)

Gìká longó áyi kúlí áyi Mvágó tí

¹ Atú dhi, Gìká longó tá áyi kúlí àma ki tábhí i dré áyi pròfétà i tí, lókyá twátwa i sè ìndì látì twátwa i sè. ² Di, lókyá kùdù kònìdhi sè dhi, longó áyi kúlí àma dré áyi tàndi ni Mvágó tí. Akódhi nda dhya Gìká dré tá 'òle ngá títi dhi ki bha dhi 'i, ìndì dhya dré bhàle kitswálé tà títi í dré lazíle tàyíle ro dhi ki kisú dhi 'i. ³ Akódhi nda adré lagúlé Gìká ni tàndi ni mìlanzilanzì sè. Adré kpà Gìká ni tàndi ni lídrì 'o adréle nòle kyá í rú. Adré ngá títi dhi ki 'o adréle ru totó àyi ki àrà i 'ásè áyi kúlí rǐnyi ró dhi sè. Akódhi dré móndyá bvò dri dhi ki temvézó àyi ki tàkonzì lésè dhi àmvolésè dhi, dré mbàzo liríle Gìká múrúngú dhi ni dríágó lésè bhù na.*

Gìká ni Mvágó kàdrì ángéló ki lavú

* 1:3 1:3 Opí kàdrì ni dríágó lésè dhi, àrà adréle fèle móndí dré akódhi ni lindrì tadházó dhi 'i.

⁴ Di Giká ni Mváagó nda atsa kàdrì ángéló títi dhi ki lavú byá, ngóro rú Giká dré fèle drá dhi dré kpà adréle kàdrì ángéló kya ki lavú byá dhi tíni. ⁵ Tàko ko, Giká tà tá tàdzí tà ángéló dré ngóro dré tàle áyi Mvá dré dhi tíni ko. Tà tá áyi Mvá nda dré dhi:

«Mí áma Mváagó 'i.

Ándrò dhi, má ti mi ma.»†

Tà kpà dhi:

«Má ni mána adré akódhi ni Atá ro.

Akódhi ni ina adré áma Mvá ro.»‡

⁶ Kòdhi ìbe dhi, lókyá Giká dré tá adréra'a áyi Mvá kàyo nda ni amù bvò dri dhi 'á dhi, tà dhi:

«Lè ángéló títi Giká àdhya ì kòbhà akódhi ni lindrì.»§

⁷ Kàdré ángéló ki tà sè dhi, Giká tà dhi:

«Akódhi adré áyi ángéló ki amù lyá tíni.

Adré áyi màràbà nda ki amù àtsí làdra tíni.»*

⁸ Di, kàdré ina akódhi ni Mvá ni tà sè dhi, tà dhi:

«Á! Giká, ámi lirírà adrézó òpì nya dhi ni adré kóná vèsè kólyá.

Mí ni adré òpì nya kùtù fa adrélepi ámi tà gyägya tadhá dhi sè.

⁹ Mí lè mína tà gyägya kòdhya gò, tà kònzì gàzo gàgà.

Di ásà dhi, Giká, ámi Giká zì mi adréle kàdrì ámi arúpi ki lavú gò,

dò kólénzé àdhya ni dàzo mí dri.»†

¹⁰ Akódhi tà kpà áyi Mvá nda ni tà sè dhi:

«Mírì, ngá títi dhi ki kidhoma 'á dhi, mí bhà tá bvò ni pá mi.

Mí bhà tá kpà bhù ì ámi tàndì ni drígá sè.

¹¹ Ngá nda ki dra akílè títi, di, mí ni mína ngbú adré be.

Ì ni akù kítá ì tíni.

¹² Mí ni àyi ki kopá kánzò tíni.

Ì ni ru ladzá kítá àku dhi ì tíni.

Di, mí ni mína ngbú adré ngóro mí dré adréle dhi tíni.

Ámi kóná kitswá kpà tàdzí akílè ko.»‡

¹³ Giká tà kpà tàdzí tà ángéló àlo dré kònìni ko:

«Mí alì lirílé áma dríagó lésè,

tsàle lókyá má dré dra ámi kàribhá ki bhàzo adréle ámi pá zàle dhi 'á.»§

¹⁴ Ángéló títi dhi ì ngbà 'í tirí adrébhá Giká ni àzì 'o dhi 'i. Akódhi adré àyi ki amù mónnyá dra lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisúbhá dhi ki ledé.

2

Tà kàdrì adrézó móndí ki tídrì dhi

¹ Di ásà dhi, lè mà kàdré véle tròle tà mà dré yìle dhi ì rú wáláká ni ni lavú, mà kòkítswáro vwàle tà nda ì rúsè ko dhi bvó. ² Tàko ko, Giká 'o tá kúlí atú í dré tá longolé ángéló ì tí dhi ì adréle ru totó tātā. Di dhya ángùdhi kúlí nda ki gàlepi 'òle dhi kisú tá ina tà ñòle í dri kitswálepi áyi tàkònzì sè dhi. ³ Kàdré kònìni dhi, mà ni di àmakya lapá tàbvó tàma sílèsè ngìningìni ró, mà kàdré tà kàdrì adrézó móndí ki tídrì àndrò kòdhi ni no tà tàko ró dhi? Mírì Yésu ni tàndì longó tá rè zyà tà nda ni gò, mónnyá akódhi ni yibhá dhi ì dré tadházóá àma dré dhi, tà nda tà bàti 'i káyà dhi. ⁴ Giká tadhá kpà ngádra 'á dhi, tà nda tà bàti 'i, tà twátwa líndrìga ró dré 'òle móndí ì kòfalé dhi ì sè, ìndì rìnyí twátwa Tirí Lólo àdhya dré lanzílé móndí ì dré ngóro dré lèle 'òle dhi tíni dhi ì sè.

† **1:5** 1:5 A kònò Longó ì 2:7. ‡ **1:5** 1:5 A kònò 2 Sàmùwèlè 7:14. § **1:6** 1:6 A kònò Dùtèrònómè 32:43. * **1:7** 1:7 A kònò Longó ì 104:4. † **1:9** 1:9 A kònò Longó ì 45:7-8. ‡ **1:12** 1:12 A kònò Longó ì 102:26-28. § **1:13** 1:13 A kònò Longó ì 110:1.

Yésu atsa móndí ro áyi adrúpi ki tídrí

⁵ Di, kàdré ángéló ki tà sè dhi, Gìká bhà bvò adrélépi alile mà dré adrézó tà ni ni ta dhi adrélé àyi ki pá zàle ko. ⁶ Be ró dhi, à tisi tà Gìká ni Kúlí na kònini:

«Á! Gìká, móndí tá ina àdhi 'i, mí dré adrézó akódhi ni tà kisù dhi?
Móndí ni mvá tá ina àdhi 'i, mí dré adrézó akódhi ni tà no dhi?»

⁷ Mí bhà akódhi adrélé lókyá tsà sè ángéló i zàle.

Mì bhà kpà akódhi ni mǐ lanzìle, lindrì fèzo drá.

⁸ Mí bhà kpà tà títi dhi i adrélé akódhi ni pá zàle.»*

Gìká kòbhà tà títi dhi i móndí ni pá zàle kònini dhi, tayí tà àlo dré bhàle akódhi ni pá zàle ko dhi ko. Di, nyànomvá dhi, mà nò rè tà títi dhi i adrérà'a akódhi ni pá zàle dhi ko. ⁹ Di, mà adré Yésu ni no kòdhya. Tàko ko, Gìká bhà tá akódhi nda adrélé lókyá tsà sè ángéló i zàle, kitswálé Gìká ni togó tani sè dhi, kòdràró móndyá títi dhi ki tà sè be dhi bvó. Di nyànomvá dhi, Gìká bhà akódhi ni mǐ lanzìle, lindrì fèzo drá, dré tá kizà ka'ile nyàle gò dràzo dhi sè.

¹⁰ Tàko ko, adré tá leá dhi, Gìká ngá títi dhi i dré adrézó ásà adrélé kpà drá dhi, kò'o Yésu ni tà kitswálé títi kizà dré nyàle dhi sè, kitswázó ànzi zyandre dhi ki adrì áyi mǐlanzìlanzì kisú dhi bvó. Angyá ko, Yésu nda dhya láti nzìlepi àyi dré lídrì kisúzó dhi 'i.

¹¹ Di Yésu adrélépi móndí ki 'o atsálé lólo nda, túmání móndyá dré 'òle atsálé lólo dhi íbe dhi ki Atá àlo kwákwá. Asà dhi, akódhi adré àyi ki zi áyi adrúpi i ró kanyò àko. ¹² Tàko ko, tà dhi:

«Á! Gìká, má ni ámi tà longó áma adrúpi i dré.

Má ni ámi rú bha kùle àyi ru kimóbhá nda i kòfalé.»†

¹³ Tà kpà dhi:

«Má ni áma tà ka'ika'i bha Gìká léna.»

Tà kókpà dhi:

«Ma kònidhi, túmání ànzi Gìká dré afèle má dré dhi íbe.»‡

¹⁴ Di ànzi nda i dré adrélé rúbhá íbe ìndì kàrí íbe dhi sè dhi, Yésu ni tàndi atsa tá kpà móndí ro àyi tíni. 'O tá kònini, kitswálé áyi dràma sè dhi, í kòpfuró Dzàborò adrélépi tá rinyí dràdrà àdhya íbe dhi ni tà, ¹⁵ ìndì í kòtrìró móndyá títi adrèbhá tá àyi ki lókyá wáyi sè màràbà i ró dràdrà ròma sè dhi i be dhi bvó.

¹⁶ Tà bàti ró dhi, akódhi atsa ángéló ki ledé kòdhya ko. Be ró dhi, atsa ina Abàramà ni ànzi ki ledé kòdhya. ¹⁷ Asà dhi, adré tá leá dhi, akódhi kàtsá áyi adrúpi i tíni tà títi i sè, kàtsáró àyi ki kòwánà kàdrì kitswálépi àyi ki kizà bha ìndì kitswálépi adrélé ka'ile dhi ró Gìká kandrà, kò'oró tà títi dhi i móndí ki tàkonzì trizo be dhi bvó. ¹⁸ Tàko ko, akódhi ni tàndi nya tá kizà, tà dré tá adrérà'a áyi tabhì dhi 'á. Asà dhi, a ni kitswá móndyá tà dré adrélé tabhìle dhi ki ledé bwà.

3*Yésu kàdrì Mósè ni lavú*

¹ Di áma adrúpi Gìká dré azilé adrélé móndyá lólo ina i ró ni i, mǐ kisù rè Yésu nda ni tà ká. Akódhi, àpóstolò ìndì kòwánà kàdrì mà dré ka'ile bàti gò, adrézó tà ni ni longó dhi 'i. ² Akódhi 'o tá tà títi Gìká áyi zìlepi dhi dré bhàle í drígá dhi i, ngóro Mósè dré kpà tà títi Gìká ni dzó na bhàle í drígá dhi ki 'òle dhi tíni. ³ Di, Yésu kitswá ina lindrì kàdrì sè Mósè ni lavú, ngóro dhya adrélépi dzó si dhi dré adrélé lindrì íbe kàdrì, dzó síle nda àdhya ni lavú dhi tíni. ⁴ Tàko ko, dzó títi dhi i dré dhi, dhya àyi ki sibhá dhi i be. Di, dhya ngá títi dhi ki sílepi dhi, Gìká 'i. ⁵ Mósè àdhya ró dhi, kitswá tá Gìká dré ka'ile ngóro màràbà í dré bhàle áyi dzó na dhi ró gò, dré tà Gìká dré lèle

* 2:8 2:8 A kònò Longó i 8:5-7. † 2:12 2:12 A kònò Longó i 22:23. ‡ 2:13 2:13 A kònò Esáyà 8:17-18.

tàle lókyá adrélépi alile dhi sè dhi ki longózó. ⁶ Di, Krísto àdhya ró dhi, kitswá ína Gíká dré ka'ile ngóro áyi Mvágó í dré bhàle áyi dzó drìle dhi ró. Ama Gíká ni dzó nda 'i, mà kàdré tròle tà mà dré ka'ile bàti gò, adrézó mǐ bha ásà, ìndì adrézó drǐ bha kuru ásà dhi rú dhi.

Ama kǐ togó 'òma tombálé ko dhi

⁷ Di ásà dhi, ngóro Tírí Lólo dré adrélé tàle Gíká ni Kúlí na dhi tǐni:

«Ándrò dhi, mǐ kòyi Gíká ni kúlí dhi,

⁸ mǐ kò'o àmi kǐ togó tombálé ko.

Mǐ kò'o ngóro àmi kǐ tábhí kya tǐni ko,

lókyá ì dré tá ligírà'a má rú, ìndì ì dré tá áma tabhǐrà'a duku na dhi 'á.

⁹ Kònàle dhi, ì tabhǐ tá ma, áma togó vwàvwà tabhǐzo,

tágba ì dré tá tà títí má dré 'òle dhi kǐ nòzo kóná nyadhi-rǐ dhi.

¹⁰ Ásà dhi, áma togó dré aswázó móndyá lókyá nda 'á dhi ì rú.

Di má dré tàzoá dhi: † ì adré ngbú àyi kǐ togó tayí adrélé vwàle má rúsè vwàvwà.

† ì nǐ kpà áma láti lebèle ko.»

¹¹ Di má dré mǎndrà sǐzo togóaswa dré, tàzoá dhi:

«Ayi nda ì kitswá tàdzí fǐle àrà adrézó lovólé má be dhi léna ko!»*

¹² Di áma adrúpi ì, mǐ kònò dóro, dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdréro togó kónzi, adrélépi Gíká lídrǐ ro dhi ni ka'í ko gò, adrézó áyi alá akódhi rú dhi íbe ko. ¹³ Be ró dhi, mǐ kàdré ru timbà àmi kòfalésè àmi kǐ tà ka'íka'í na kǐtú àlo àlo títí ì sè, àmi kǐ àlo kòtayíro ì tàkonzì dré litǐlé gò, áyi togó 'òzo tombálé Gíká rú dhi ko. Lè mǐ kàdré 'òá kònìni, à dré rè dhu adrérà'a kǐtú nda ì zi «Ándrò» dhi 'á. ¹⁴ Tàko ko, àma Krísto ì arúpi 'i bàti, mà kàdré tròle gǐgǐ ro tà mà dré ka'ile drǐdrǐ dhi rú, tsàle byá àma kǐ lókyá ì kùdù na dhi. ¹⁵ Ngóro Gíká ì Kúlí dré adrélé tàle dhi tǐni:

«Ándrò dhi, mǐ kòyi Gíká ì kúlí dhi,

mǐ kò'o àmi kǐ togó tombálé, ngóro àmi kǐ tábhí ì dré tá 'òle ì dré ligírà'a Gíká rú dhi tǐni ko.»†

¹⁶ Di àyi Gíká ì kúlí yibhá gò, ì dré ligízó akódhi rú nda ì tá àdhibhá 'i? Ayi nda ì tá zakó móndyá títí Mósè dré tá adrìle apfòzo àyi íbe Ezèpétò lésè dhi 'i? ¹⁷ Di Gíká ì togó aswá tá kóná nyadhi-rǐ dhi àdhibhá ì rú? Ayi nda ì tá zakó móndyá tàkonzì 'obhá gò, ì dré ledhézó todràle duku na dhi 'i? ¹⁸ Di Gíká sǐ tá mǎndrà àdhibhá ì dré tàzoá dhi, ì kitswá tàdzí fǐle àrà adrézó lovólé í be dhi léna ko dhi? Ayi nda ì tá zakó móndyá akódhi ì kúlí gabhá 'òle dhi 'i? ¹⁹ Di mà adré nòá dhi, àyi nda ì kitswá tá fǐle àrà adrézó lovólé nda léna ko, ì dré Gíká ì ka'ile ko dhi sè.

4

Àrà adrézó lovólé Gíká be dhi

¹ Di Gíká lazí tà tayílé àma dré, tàzoá dhi, mà ì kitswá fǐle àrà adrézó lovólé í be dhi léna. Ásà dhi, mǐ kònò dóro, dhya àlo àmi kòfalé dhi kòtayíro lókyá fizo àrà nda léna dhi lapálé ko. ² Tàko ko, à longó Rúbí Tani àma dré yǐle, ngóro Ìsèrèlè ànzi nda kya tǐni. Di, rúbí ì dré yǐle nda ledé tá ína àyi ko. Angyá ko, ì yi tá rúbí nda kisúlé tà ka'íka'í sè ko. ³ Di, àma rúbí nda ì ka'íbhá dhi ì, mà adré àmakya fǐle àrà adrézó lovólé nda léna. Kàdré àrà nda ì tà sè dhi, Gíká tà dhi:

«Di má sǐ tá mǎndrà togóaswa dré, tàzoá dhi:

† ì kitswá tàdzí fǐle àrà adrézó lovólé má be dhi léna ko!»*

Gíká tà tá tà nda kònìni, tágba dré tá áyi àzì 'òzo akílé kidhólé í dré bvò bhàrà lésè dhi. ⁴ Tàko ko, à tǐsì tà kǐtú ì nzi-drǐ-rǐ ì tà dri, Gíká ì Kúlí na dhi kònìni: «Kǐtú ì

* 3:11 3:11 A kònò Longó ì 95:7-11. † 3:15 3:15 A kònò Longó ì 95:7-8. * 4:3 4:3 A kònò Longó ì 95:11.

nzi-dri-rì sè dhi, Gìká dré lovózo àzì tíí í dré tá 'òle dhi í sè.»† 5 Di akódhi ní Kúlí nda adré kpà tàá dhi: «Í kitswá tādzí file àrà adrézó lovólé má be dhi léna ko.»

6 Di tayí dhu rè lókyá mómí àruka ì dré kitswázó file àrà adrézó lovólé nda léna dhi. Angyá ko, mómíyá atú Rúbí Tani yibhá nda ì fí tá àyíkya àrà nda léna ko, ì dré kúlí nda ní ka'ile 'òle ko dhi sè. 7 Di kóná bí lókyá nda àmvolésè dhi, Gìká dré gòzo tódhyá kítú àzya bha, kítú nda ní zìzo «Ándrò» gò, dré longózoá Dàwíðí tí ngóro tísile kònwá dre dhi tìni:

«Ándrò dhi, mì kòyi Gìká ní kúlí dhi,
mì kò'o àmi kí togó tombálé ko.»‡

8 Tàko ko, Yòsúwà kò'o tá kó rè mómíyá nda í file àrà adrézó lovólé nda léna 'í dhi, kònò Gìká gò tá kítú àzya adrézó file lána dhi ní tà ta ko. 9 Di ásà dhi, tayí dhu rè àrà mómíyá Gìká àdhya ì dré kitswázó lovólé lána sàbátù ní tà àdhya tìni dhi. 10 Angyá ko, dhya ángùdhi filepi àrà adrézó lovólé Gìká be nda léna dhi, adré kpà lovólé áyi tándi ní àzì sè, ngóro Gìká dré lovólé áyi àzì sè dhi tìni. 11 Adré di leá dhi, mà kò'o tà tíí dhi í kitswázó file àrà adrézó lovólé nda léna, dhya àlo àma kòfalé dhi kògàro Gìká ní kúlí gò dhèzo Ìsèrèlè ànzì nda kya tìni ko.

12 Tàko ko, Gìká ní kúlí lídrì ro, ìndì adré tà 'o rìnyí sè. Kúlí nda tsi, sápi sí lètsi be rì dhi ní lavú byá. Adré file mómí léna tsàle byá àrà akódhi ní tà kisùkisù lanzízo togó ní be dhi na. Adré file tsàle byá àrà akódhi ní fà kí lanzízo fà ní ní dò be dhi na. Adré tà akódhi dré adrélé kisùle dhi kí bvó lanzí, tà dré adrélé lèle 'òle dhi íbe. 13 Ngá àlo ngá tíí Gìká dré bhàle dhi í kòfalé dhi kitswá áyi zu akódhi mìlésè bwà ko. Ngá tíí dhi í ngádra 'á, dhya mà dré dra àma kí tà tíí dhi kí tàzo akódhi kandrà nda mí.

Yésu, àma kí kòwánà kàdrì lavúlé dhi 'í

14 Di ásà dhi, mà kàdré tròle gígí ro tà mà dré ka'ile bàti gò, adrézó longóá dhi rú. Tàko ko, àma kòwánà kàdrì lavúlé, filepi bhù na tsàle byá Gìká ní tándi véna dhi íbe. Akódhi nda, Yésu, Gìká ní Mvágó 'í. 15 Ama kí kòwánà kàdrì nda, mómí kitswálépi kizà do áyi togó na àma kí tà yàya kí tà sè bwà ko dhi 'í ko. Be ró dhi, àma kí kòwánà kàdrì nda ína dhya tà tíí dhi ì dré tabhìle àma tìni gò, dré ína tàkonzì 'òzo ko dhi 'í. 16 Di tà mà dré ka'ile bàti nda sè dhi, mà kàdré àma kí kisi ànyi Gìká ní lírìrà adrézó òpì nya áyi togó tani sè dhi làga, kàdréro àma kí kizà bha, adrézó áyi togó tani bha àma rú, kitswázó àma kí ledé lókyá kitswálépi àma sè dhi sè be dhi bvó.

5

1 Kòwánà kàdrì ángùdhi mómí ì dré adrélé kípèle dhi, ì adré kípèá kitswálé áyi totó àyi kí kòfalé 'á Gìká be, adrélé ngá fe ìndì mòbòmà fe akódhi dré àyi kí tàkonzì kí tà sè. 2 Kòwánà kàdrì nda ní kitswá tà 'o togó yàya sè mómíyá tà nibhá ko, àyi kí tayíbhá litíle dhi ì dré, áyi tándi ní tà dré kpà adrélé yàya dhi sè. 3 Di akódhi ní tà yàya nda sè dhi, lè kàdré ngá fe mòbòmà ro áyi tándi ní tàkonzì kí tà sè, adrézó kókpà feá mómí kí tàkonzì kí tà sè. 4 Dhya àlo kitswá áyi tándi ní bha adrélé kòwánà ro líndrì kisúzo ásà dhi ko. Gìká kitswá ngbà 'í mómí kí zì adrélé àzì nda ní 'o dhi ní, ngóro dré Arónà ní zìle dhi tìni.

5 Kókpà kòdhi tìni, Krísto bhà tá áyi tándi adrélé kòwánà kàdrì ro mìlanzilanzì kisúzo ásà dhi ko. Be ró dhi, Gìká zì tá akódhi ní gò, tàzoá drá dhi:

«Mì áma Mvágó 'í. Ándrò dhi, má tí mí ma.»*

6 Tà kpà áyi Kúlí na dhi:

«Mì kòwánà kàdrì 'í kóná vèsè kólyá, ngóro Mèlikìsèdékè tìni.»†

† 4:4 4:4 A kònò Kídhoma 2:2. ‡ 4:7 4:7 A kònò Longó í 95:7-8. * 5:5 5:5 A kònò Longó í 2:7. † 5:6 5:6 A kònò Longó í 110:4.

⁷ Lókyá Yésu nda dré tá adrérà'a bvò dri dhi 'á dhi, zi tá tà Gìká tí, adrézó ngòle kúlí 'u'u' sè àwó íbe dhya kitswálépi tá akódhi ni apá dràdrà lésè nda rú. Di Gìká dré akódhi ni yìzo, dré áyi bhàle Gìká ni rìnyí zàle dhi sè. ⁸ Tágba akódhi dré tá adrézó Gìká ni Mv́ 'i dhi, lè tá kòni Gìká ni kúlí ka'ile 'òle dhi be, kizà í dré nyàle dhi sè. ⁹ Di Gìká kò'o akódhi ni tà kitswálé títi dre dhi, akódhi dré atsázó dhya adrélépi lídrì kóná vésè kólyá dhi ni fe mónyá títi adrèbhá áyi kúlí ka'ì 'òle dhi i dré dhi ró. ¹⁰ Angyá ko, Gìká bhà akódhi adrélé kòwánà kàdrì ro ngóro Mèlikìsèdékè tíni.

Ama ki tà ka'ika'ì tayima ko dhi

¹¹ Ama tà íbe bí tàle tà nda i dri. Di, tà nda ki àndu ngìma àmi dré dhi kòkòròko. Tàko ko, mì adrè tà yi nìle mbèlè ko. ¹² Lókyá lavú dre tò kidhólé kítú mì dré Yésu ni ka'izo dhi sè, atsálé nyànomvá kòndhi. Lè tá dhi, mì kàtsá tà tadhábhá i ró dre. Di, adrè leá dhi, à kògò Gìká ni kúlí ni tà adrélé tadhálé drìdrì dhi ki tadhá tódhyá àmi dré. Lè à kàdré bàsú fe àmi dré kòdhya, mányàngá tòmbatòmba 'i ko. ¹³ Dhya ángùdhi adrélépi ngbà 'í bàsú mvu dhi dhu rè mvámvá 'i. Akódhi nì rè tà adrélé tadhálé tà gyàgya dri dhi i ko. ¹⁴ Di, mányàngá tòmbatòmba dhi ína móndí li'wábhá dre dhi i dré. Áyi nda i adrè ngbú adrélé nyàá atsázó tògyabhá ro, i kòkitswáro tà dóro ki ni lanzíle tà kònzì íbe.

6

¹ Di ásà dhi, lè mà kòtayí tà adrélé tadhálé drìdrì Krísto ni tà sè dhi i gò, adrézó tà adrèbhá móndí ki 'o li'wálé àyi ki tà ka'ika'ì na dhi ki tadhá kòdhya. Lè mà kògò tódhyá dzó ni pá bha, adrézó tà adrélé tadhálé drìdrì kòni ki tadhá ko: dhya ki togó ladzama tà adrèbhá dhya ki dri lèle dràdrà kisú dhi ki tà sè dhi, Gìká ni ka'ima, ² tà tadhálé bàtìsimò twátwa dhi ki tà dri dhi i, drígá bhàma móndí i dri dhi, mónyá dràbhá dre dhi ki ngàma dràdrà 'ásè dhi, ìndì móndí ki tàbvó Gìká dré dra tàle kitswálé kóná vésè kólyá dhi. ³ Gìká kòlè dhi, mà ni 'òá kòni.

⁴ Kàdré di mónyá dhebhá àyi ki tà ka'ika'ì tayí dhi ki tà sè dhi, à ni kitswá àyi ki adrè agòle àyi ki togó ladzá tódhyá dhi ngìningìni ró? Tàko ko, àyi nda i kisú tá Gìká ni ngádra ngá kazá àyi ki togó na dhi 'í. I tabhì tá tà tani dré afèle àyi dré bhù lésè dhi 'í. I kidhó tá adrélé Tírì Lólo ni tà ni 'í. ⁵ I tabhì tá Gìká ni kúlí gò, i dré nìzoá tàle dhi, kúlí nda dóro dhi 'í. I kidhó tá kpà adrélé rìnyí lókyá adrélépi alìle dhi àdhya ki ni dhi 'í. ⁶ Di tà nda kòdhi i àmvolésè dhi, i kòdhe àyi ki tà ka'ika'ì tayí dhi, à kitswá àyi ki adrè agòle àyi ki togó ladzá tódhyá dhi bwà ko. Tàko ko, i adrè àyikya gòle Gìká ni Mv́agó ni tidí tódhyá fa kipakipa dri, adrézó kanyò fe akódhi dré mónyá títi i mi.

⁷ Bvò adrélépi kozya adrélépi dhìle í dri rà dhi ni se gò, adrézó ngá 'o kàle bí dhya bvò nda ni 'àzo àyi dré dhi i dré dhi, adrè tà tani kisú Gìká vélésè. ⁸ Di, bvò adrélépi kùtsí ki 'o apfòle mbì wàyá íbe dhi, atsá ína ngá àngyá ro gò, Gìká dré adrézó 'òle bvò nda ni tatrí. Kùdù ro dhi, a ni zàá vèle àtsí sè.

⁹ Di, áma arúpi má dré lèle tò ni i, tágba mà dré adrézó tà ta kòni dhi, mà adrè ka'íá dhi, mì ni àmìkya tà tani lavúlé dhi ki kisú, túmánì lídrì kóná vésè kólyá dhi be. ¹⁰ Tàko ko, Gìká ngbú gyàgya. Kitswá àzì dóro mì dré 'òle dhi ki tà tivì ko. Kitswá kpà lèle mì dré tadhálé í dré, tà mì dré 'òle ìndì mì dré adrélé 'òle áyi mónyá lólo i dré dhi i sè dhi ni tà tivì ko. ¹¹ Di mà adrè leá dhi, àmi àlo àlo títi dhi i mì kàdré dhu rè tà 'o togó be àtsi ró kòni tsàle kùdù na, mì kòkisúro tà mì dré adrézó mì bha ásà dhi i kitswálé títi be dhi bvó. ¹² Mà adrè leá dhi, mì kàtsá tòbvo ró ko, be ró dhi, mì kàdré àmìkya tà 'o ngóro mónyá adrèbhá tà Gìká dré lazíle dhi ki kisú àyi ki tà ka'ika'ì sè ìndì àyi ki togó vwàvwà sè dhi kya tíni.

Tà Giká dré lazilé dhi kitswá tàdzí ru ladzá ko

¹³ Lókyá Giká dré tá adrerà'a tà lazí Abàràrà dré dhi 'á dhi, sù tá mònndrà tadházóá dhi, í ni tà í dré lazilé nda ni 'o bàti. Dhya kàdrì akódhi ni lavulépi, dré tá kitswázó mònndrà nda ni sù rú ni sè dhi tá yókódhó. Di Giká sù tá mònndrà nda áyi tàndi ni rú sè, ¹⁴ tàzoá dhi:

«Tà bàti ró dhi, má ni tà tani bha mí dri.

Má ni kpà ámi sùrú 'o lizólé zyandre ró.»*

¹⁵ Di Abàràrà kòletè tà nda togó vwàvwà sè dre dhi, dré tà Giká dré lazilé nda ni kisúzó.

¹⁶ Mòndí ì kàdré mònndrà si dhi, ì adré sùá mòndí kàdrì àyi ki lavulépi dhi ni rú sè. Di mònndrà nda adré tà ì dré tàle dhi ni 'o adréle ru totó tātā, adrézó káyi títi dhi ki 'o akilé. ¹⁷ Di Giká sù tá kpà mònndrà tà í dré lazilé nda ni 'òzo adréle ru totó tātā, ìndì tadházóá mòndyá adrèbhá tá 'òle tà lazilé nda ni kisú dhi ì dré dhi, tà í dré kisùle 'òle nda kitswá tàdzí ru ladzá ko. ¹⁸ Di Giká 'o tá tà rì kitswábhá ru ladzá ko dhi ì. Kitswá kpà ìna kinzò ta tàdzí ko. 'O tá kònni, kitswázó àma àma ki zubhá í léna dhi ki timbà àma ki tà ka'ika'ì na, mà kàdréró tròle gígí ro tà mà dré adrézó mì bha ása dhi rú. ¹⁹ Tà mà dré adrézó mì bha ása nda adré àma ki 'o adréle àma ki totó tātā, tà àlo kòkitswáró àma ki tà ka'ika'ì kizí ko dhi bvó. Tà mà dré adrézó mì bha ása nda adré kpà àma ki 'o lavulé kítá 'ìle tépelò bhù àdhyà ni 'a lakízó dhi 'ásè, adréle file Arà lólo lavulé dhi na. ²⁰ Yésu ni tàndi fi àrà nda na àma kandràna àma ki tà sè dre. Tàko ko, akódhi atsa kòwànà kàdrì ro kóná vèsè kólyá Mèlikisèdéké tìni.

7

Mèlikisèdéké kòwànà kàdrì 'i

¹ Mèlikisèdéké nda tá ópí kàdrì bhàandre Sàlémà àdhyà drìle dhi 'i, ìndì kòwànà Giká kurú na bhù na dhi àdhyà 'i. Abàràrà dré tá adrerà'a agòle àdzú dré tá ópí ki lavúzó dhi lésè dhi 'á dhi, Mèlikisèdéké nda lè tá ru kisú akódhi be gò, dré tà tani bhàzo dríá. ² Di Abàràrà dré ngá títi í dré tá adólé àdzú nda lésè dhi ki dímè fèzo akódhi dré.* Rú Mèlikisèdéké kòdhi adré zyà leá tàle dhi «ópí tà gyàgya àdhyà». Kòdhi íbe dhi, akódhi ni rú «ópí Sàlémà àdhyà» nda adré leá tàle dhi «ópí tà kàdrìkàdrì àdhyà».† ³ Akódhi atá àko, andre àko, ìndì sùrú kómvo àko. Akódhi ni kidhoma yókódhó, akódhi ni lídrì ni kùdù kpà yókódhó. Akódhi Giká ni Mvá tìni, ìndì adré adréle kòwànà kàdrì ro kóná vèsè kólyá.

⁴ Mì kisù rè ngalè Mèlikisèdéké nda ni tà tá kàdrì ngíni ya dhi ká! Ndìndì àma ki tábhí Abàràrà ni tàndi fè tá ngá títi í dré tá adólé àdzú lésè dhi ki dímè akódhi dré. ⁵ Mòsè ni tátátrí kúlí adré leá dhi, Léví ànzi bhàle adréle kòwànà ì ró dhi ì kàdré àyi ki adrúpi Ìsèrelè ànzi ró dhi ki ngá títi dhi ki dímè lokó àyi drígàsè, tágba àyi nda ì dré kpà adrézó Abàràrà ni ànzi 'i dhi. ⁶ Di, tágba Mèlikisèdéké nda dré angázó Léví ni sùrú lésè ko dhi, kisú tá ìna Abàràrà ni dímè akódhi drígàsè. Gò dré tà tani bhàzo dhyà Giká ni lazikúlí ki kisulépi nda dri. ⁷ Ngóro mà dré nìle be dhi tìni dhi, dhyà adrélepi tà tani bha dhi kàdrì, dhyà adrézó tà tani bha dríá dhi ni lavú.

⁸ Léví ànzi adrèbhá dímè kisú nda ì àyikya mòndí adrèbhá dràle dràdrà dhi 'i. Di, Mèlikisèdéké dímè kisulépi nda ìna dhyà Giká ni Kúlí dré adrézó tàá dhi, akódhi lídrì íbe kóná vèsè kólyá dhi 'i. ⁹ A ni kitswá ndìndì tàá dhi, Léví ànzi adrèbhá dímè kisú nda ì fè tá àyi ki tàndi ki dímè Mèlikisèdéké dré àyi ki tábhí Abàràrà ni látì 'ásè. ¹⁰ Tàko ko, lókyá Mèlikisèdéké dré tá Abàràrà ni dímè kisúzó dhi sè dhi, Léví tá rè dhu áyi tábhí Abàràrà ni rúbhá na be.

* **6:14** 6:14 A kònò Kidhoma 22:16-17. * **7:2** 7:2 «Dímè» kòndhi, dhyá ki ngá títi adréle kisulé, lanzilé 'a be mudrí dhi ki àlo adréle fèle Giká dré dhi 'i. † **7:2** 7:2 A kònò Kidhoma 14:17-21.

Yésu kòwánà kàdrì 'i Mèlikìsèdèké tìni

¹¹ Tàtrítrí kúlí Gìká dré tá fèle Isèrèlè ànzi ì dré dhi adrè áyi totó, tà Léví ànzi adrèbhá kòwánà ì ró dhi ì dré adrélé 'òle dhi ì dri. Di kòwánà nda ì kòkìtswá tá tà 'ò kìtswálé títí Gìká mìlèsè 'í dhi, lè tá akódhi kògò dhya àzya bha adrélé kòwánà ro ngóro Mèlikìsèdèké tìni, di ngóro kòwánà angábhá Arónà ni sùrú lèsè dhi ì tìni ko dhi àdho tà sè? ¹² Tàko ko, à kòladzá kòwánà ki tà dhi, adrè kpà lèá dhi, à kòladzá tàtrítrí kúlí. ¹³ Ama ki Mírì mà dré adrézó tà kòdhi ki ta dhi angá tá ína sùrú twá lèsè. Dhya àlo sùrú nda lèsè dhi 'ò tá àzì àlètàrì làga kòwánà ro tàdzí ko. ¹⁴ Angyá ko, mà nì tàle dhi, àma ki Mírì nda angá tá Yúdà ni sùrú lèsè dhi be. Mósè tà tá àlo sùrú nda ni tà dri ko, dré tá adrèrà'a kòwánà ki tà ta dhi 'á.

¹⁵ Tà mà dré adrélé tàle kòdhi ì atsá véle ngádra 'á tà kònìdhi sè: Kòwánà àzya làsú be Mèlikìsèdèké tìni dhi apfò dre. ¹⁶ Akódhi nda atsá kòwánà ro, ngóro tòlí dré adrélé tàle móndí ki sùrú kómvo ki tà sè dhi tìni ko. Be ró dhi, atsá ína kòwánà ro, dré adrélé rìnyí íbe adrézó lídrì ro kóná vèsè kólyá dhi sè. ¹⁷ Tàko ko, Gìká ni Kúlí adrè tàá dhi:

«Mì kòwánà 'i kóná vèsè kólyá, ngóro Mèlikìsèdèké tìni.»‡

¹⁸ Di Gìká bhà tá tòlí àku dhi gàrà dri, tòlí nda dré tá adrélé rìnyí àko ìndì tà àko dhi sè. ¹⁹ Angyá ko, Mósè ni tàtrítrí kúlí kìtswá tá ína tà àlo 'ò kìtswálé títí bwà ko. Di, nyànomvá dhi, Gìká bhà tà dóro tà àku nda ni lavúlèpi, mà dré adrézó m̀ bha ásà dhi dre gò, mà dré adrézó àma ki kìsì ànyì akódhi làga tà nda sè.

²⁰ Kòdhi íbe dhi, Gìká s̀ kpà m̀ndrà tà nda ni bhàzo. Móndí àruka ì atsá tá kòwánà ì ró m̀ndrà àko. ²¹ Di, Gìká bhà ína Yésu atsálé kòwánà ro m̀ndrà sè, tàzoá drá dhi: «Mírì s̀ tá m̀ndrà, ìndì kìtswá áyi kúlí ladzá ko:

«Mì, kòwánà 'i kóná vèsè kólyá.»§

²² Di ásà dhi, Yésu atsá ína dhya adrélèpi tà dóro lavúlè Gìká dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi ni 'ò adrélé ru totó tàtá dhi ró.

²³ Tàtrítrí kúlí zàle dhi, móndí bí dhi ì atsá tá kòwánà ì ró, dràdrà dré tá adrélé àyi ki àzì kíkí dhi sè. ²⁴ Di, Yésu adrè ína àzì 'ò kòwánà ro kóná vèsè kólyá, dré adrélé lídrì íbe kóná vèsè kólyá dhi sè. ²⁵ Di ásà dhi, akódhi ni kìtswá móndyá adrèbhá alìle Gìká véle í sè dhi ki tídrì kìtswálé títí, í dré adrélé ngbú lídrì íbe adrézó tà zi Gìká tí àyi dré dhi sè.

²⁶ Di Yésu nda, kòwánà kàdrì kìtswálépi títí àma sè dhi 'i. Angyá ko, akódhi lólo, tà àko í rú, ìndì tàkonzì àko. Gìká bhà kpà akódhi twá tàkonzìbhá ì rúsè gò, akódhi ni tìngázó zá kuru bhù ki lavú. ²⁷ Di, akódhi adrè ína tà 'ò ngóro kòwánà kàdrì àruka kya tìni ko. Tàko ko, kítú àlo àlo títí ì sè dhi, àyi nda ì adrè mòbòmà fe àyi ki tàndi ki tàkonzì ki tà sè 'íká, gò ì dré kpà adrézó fèá móndí ki tàkonzì ki tà sè ndò. Di, akódhi fè ína ì mòbòmà ro ngbà 'í vèsè àlo móndí ki tàkonzì ki tà sè dre. ²⁸ Tàtrítrí kúlí adrè móndí adrèbhá tà íbe yàya dhi ki bha adrélé kòwánà kàdrì ì ró. Di, m̀ndrà Gìká dré s̀le tàtrítrí kúlí nda ni fèma àmvolèsè dhi, bhà ína Gìká ni Mvágó adrélé kòwánà kàdrì kìtswálépi títí dhi ró, adrélé kóná vèsè kólyá.

8*Yésu, kòwánà kàdrì tà tídhí Gìká dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi ni tà sè dhi 'i*

¹ Tà kàdrì mà dré adrélé tàle dhi, tà kònìdhi 'i: Ama kòwánà kàdrì làsú be kònìni nda íbe. Akódhi nda lírì adrélé Gìká múrúngú dhi ni lírìrà òpì àdhya ni driágó lèsè bhù na. ² Kònàle dhi, adrè Gìká ni tà 'ò àrà lólo adrézó akódhi ni líndrì bha lána dhi na. Àrà nda, tàbèrènakòlò tàndi Mírì dré ledélé nì, móndí ì dré ledélé ko dhi 'i.

‡ 7:17 7:17 A kònò Longó ì 110:4. § 7:21 7:21 A kònò Longó ì 110:4.

³ Kòwánà kàdrì títí adrélé bhàle dhi i, à adré àyi ki bha adrélé ngá fe ìndì mòbòmà fe Gìkà dré. Adré di leà dhi, àma ki kòwánà kàdrì kàdré kpà ngá íbe fèle Gìkà dré. ⁴ Kònò akódhi nda kàdré tá kònwa bvò dri dhi, kitswá tá ndìndì adrélé kòwánà ro ko. Tàko ko, kòwánà adrèbhá ngá fe Gìkà dré ngóro tatrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tìni dhi i be. ⁵ Ayi nda ì adré àyi ki àzì 'o kòwánà i ró ngá líndrì adrèbhá ngá tàndì bhù na dhi ki tadhá dhi i sè. Àsà dhi, lókyá Mósè dré tá adrèrà'a 'òle tàbèrènakolò ledé dhi 'á dhi, Gìkà lazí tá tà akódhi dri, tàzoá dhi: «Mí kònò dóro, mí kòledéro ngá títí dhi i làsú be ngóro má dré tadhále mí dré kóngó drìna dhi tìni.»* ⁶ Di, nyànomvá dhi, àzì Yésu dré kisulé kòwánà àdhyà ró dhi ína kàdrì àyikya ki lavú byá. Tàko ko, akódhi adrè áyi totó tà 'o móndí ki kòfalé 'á Gìkà be, tà tídhí Gìkà dré bhàle ru yìzo àyi íbe dhi ni tà sè. Tà tídhí ru yìzo nda kpà kàdrì, tà àku ru yìzo dhi ni lavú. Kòdhi íbe dhi, lazikúlí tà tídhí ru yìzo nda dré adrézó áyi totó dríá dhi i kókpà kàdrì, lazikúlí àku dhi ki lavú.

⁷ Kònò tà àku Gìkà dré tá bhàle ru yìzo móndí íbe nda kàdré tá dóro kitswálé títí dhi, tà adrézó àzya ni ni bha àrà ni 'á dhi ni tá adrè yókódhó. ⁸ Di, Gìkà kisú tá ína tà kònzi áyi móndyá i véna gò, tàzoá dhi:

«Mírì tà dhi: Mì yi rè ká! Lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, má ni tà tídhí ru yìzo tódhyá Ìsèrèlè ànzi íbe, ìndì Yúdà ànzi íbe dhi ni bha.

⁹ Tà tídhí ru yìzo nda kitswá adrélé ngóro tà àku má dré tá bhàle ru yìzo àyi ki tábhí íbe dhi tìni ko.

Lókyá nda kònàdhi sè dhi, má ru tá àyi ki dríga gò, àyi ki adrìzo apfòle Èzèpétò lésè. Di, ì ka'í tá àyikya tà má dré bhàle ru yìzo àyi íbe nda ni lebèle ko.

Gò má dré gòzo véle àyi ki tà kisù ko.

¹⁰ Di, Mírì tà dhi: Lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi,

tà tídhí má dré dra bhàle ru yìzo tódhyá Ìsèrèlè ànzi íbe nda, tà kònìdhi 'i:

Má ni áma tatrítrí kúlí bha àyi drìna,

kúlí nda ki tisìzo àyi ki togó na.

Má ni mána adrè àyi ki Gìkà ro,

ìndì ì ni àyikya adrè áma móndyá i ró.

¹¹ Dhyà àlo kitswá gòle áyi àzya 'i yà, kó ngalè áyi adrúpi 'i yà dhi ni tadhá,

tàzoá dhi <Mí kònì Mírì> dhi ko.

Tàko ko, àyi nda ki títí áma ni,

kìdhólé móndí tàko lavúlé àyi kòfalé dhi rú, tsàle móndí kàdrì lavúlé dhi rú.

¹² Angyá ko, má ni àyi ki tà kònzi ki tri.

Má kitswá gòle véle àyi ki tàkònzì ki tà kisù ko.»†

¹³ Di Gìkà dré tà ru yìzo nda kòdhi ni zìle «tídhí ro» dhi sè dhi, kòdhi adrè tadhá dhi, akódhi bhà tà àku ru yìzo nda gàrà dri dre. Tà bhàle gàrà dri adrélépi kpà agàle dhi, adrè 'òle tavìle.

9

Tólí àku adrézó Gìkà ni líndrì bha ásà dhi i

¹ Tà àku Gìkà dré tá bhàle ru yìzo Ìsèrèlè ànzi íbe nda tá tòlí adrézó Gìkà ni líndrì bha ásà dhi íbe, tùmání àrà lólo bvò dri adrézó akódhi ni líndrì bha lána dhi be. ² Di à ledé tá tàbèrènakolò, 'a ni ni lakízó 'a be rì. A zi tá 'a ni ni àlo kìle nda ni rú «Àrà lólo dhi». Àrà nda léna dhi, à bhà tá ngá adrézó àtsí tosó sílá dhi, mísá àlo dhi, ìndì mápà fèle Gìkà dré dhi íbe. ³ Kítá 'ìle tàbèrènakolò nda ni 'a lakízó dhi àmvolésè dhi, 'a ni ni rì rú zìle «Àrà lólo lavúlé dhi» tá be. ⁴ Àrà nda léna dhi, à bhà tá àlètàrì ledélé òrò sè adrézó béndélé za Gìkà dré dríá dhi, ìndì kpúkúbhú rúbhá ni ni ndryàzo títí

* 8:5 8:5 A kònò Pfòma 25:40. † 8:12 8:12 A kònò Yèrémíyà 31:31-34.

órò sè, tà Gìká dré tá bhàle ru yìzo móndí íbe nda àdhya be. Kpúkúbhú nda léna dhi, à bhà tá lídrí ledélé óró sè mánnà íbe í léna dhi, kùtù fa Arónà àdhya bí àlú ì dré topfòzo dríá dhi, ìndì kírà tátrítrí kúlí tisìzo àyi dri, adrèbhá tà Gìká dré tá bhàle ru yìzo móndí íbe nda ni tà tadhá dhi íbe. ⁵ Kpúkúbhú nda dríle dhi, à bhà tá kèrùbímà adrèbhá Gìká ni adrema mìlanzìlanzì ro dhi ni tadhá dhi í. Kèrùbímà nda ki kupfú ì zàle dhi, àrà adrézó móndí ki tàkonzì tri dhi tá be. Di, nyànomvá dhi, mà kitswá tà nda kòdhi ki àndu ngì mibhalé tí bwà ko.

⁶ A kòtobhà ngá tíí nda ì tàbèrènákolò nda léna kònìni dre dhi, kòwánà ì adrè tá file kítú àlo àlo tíí ì sè 'a ni ni àlo kìle nda léna, adrélé àyi ki àzì 'o. ⁷ Di, kàdré ína 'a ni ni rì kìle nda ni tà sè dhi, kòwánà ki kàdrì adrè tá ngbà 'í file lána dhi ni. Adré tá ngbà 'í file lána vèsè àlo kóná àlo sè. Adré tá ngbú file kàrí be, adrélé fèá Gìká dré àyi tàndì ni tàkonzì ki tà sè, ìndì móndí ki tàkonzì ì dré tá 'òle tà nìma ko na dhi ki tà sè. ⁸ Kòdhi Tírí Lólo adrè tá tadhá dhi, à nzì tá láti adrézó file Arà lólo lavulé nda léna dhi rè ko, tàbèrènákolò ni àlo nda dré tá rè dhu adrèrà'a be dhi 'á. ⁹ Kòdhi adrè lókyá ándrò kònìdhi ni tà tadhá. Adré tadhá dhi, ngá kòwánà ì dré adrélé fèle mòbòmà íbe Gìká dré dhi ì kitswá móndyá adrèbhá lèsámò nda ki 'o dhi ki togó temvé kitswále tíí dhi bwà ko. ¹⁰ Angyá ko, ngá ì dré adrélé fèle Gìká dré nda ì ngbà 'í mányàngá ì ngá mvùle dhi íbe dhi 'i. Tà ì dré adrélé 'òle nda ì ngbà 'í tà twátwa adrézó móndí ki rúbhá ki temvé dhi 'i. A adrè tòlí nda ki 'o kònìni, tsàle lókyá Gìká dré tà tídhí dhi ni bhàrà'a dhi 'á.

Krìsto ni kàrí kitswá móndí ki togó ki temvé kitswále tíí

¹¹ Di, nyànomvá dhi, Krìsto apfò kòwánà kàdrì ro tà dóro atsábhá dhi ki tà sè dre. Fì kpà tàbèrènákolò kàdrì kitswálepí tíí àlo ni ni lavú dhi léna dre. Tàbèrènákolò nda, tàbèrènákolò bvò kòndì àdhya móndí ì dré ledélé àyi ki drígá sè dhi 'i ko. Be ró dhi, tàbèrènákolò nda, tàbèrènákolò bhù àdhya 'i. ¹² Akódhi fì lána ndrìàgo ki kàrí tiàgo kya be fèle dhi sè ko. Be ró dhi, fì ína ngbà 'í vèsè àlo Arà lólo lavulé dhi léna àyi tàndì ni kàrí sè, kitswále àma ki apá tàkonzì ni rìnyí lèsè kóná vèsè kólyá. ¹³ Tátrítrí kúlí zàle dhi, à adrè ndrìàgo ki kàrí tiàgo kya be dhi ni adó tìkàrá zàle dhi ni tópfó be, ligìle móndyá adrèbhá ndí ró àyi ki tàkonzì sè dhi ì drìsè, kitswázó àyi ki rúbhá ki temvé, àyi ki 'òzo atsále lólo Gìká dré. ¹⁴ Kàdré kònìni dhi, Krìsto ni kàrí adrè di vélé àma ki togó ki temvé tà mà dré 'òle adrèbhá tá àma ki dri lile dràdrà kisú dhi ì lèsè, mà kàdréró Gìká adrélèpi lídrì ro dhi ni tà 'o be dhi bvó! Tàko ko, Tírí Lólo adrélèpi kóná vèsè kólyá dhi ni rìnyí sè dhi, Krìsto fè àyi tàndì mòbòmà kitswálepí tíí dhi ró Gìká dré àma ki tàkonzì ki tà sè.

¹⁵ Asà dhi, Krìsto nda dhya adrélèpi àyi totó tà 'o móndí ki kòfalé 'á Gìká be, tà tídhí Gìká dré bhàle ru yìzo àyi íbe dhi ni tà sè dhi 'i, móndyá Gìká dré azilé dhi ì kòkisúró tà dré lazilé àyi dré tàyilé ro dhi, adrézó ába kóná vèsè kólyá. Tàko ko, Krìsto drà àyi ki apá àyi ki tàkonzì ì dré tá 'òle tà àku ru yìzo dhi zàle dhi ì lèsè dre.

¹⁶ Kàdré wárágà tisìle tàyilé ngá ki tà sè dhi ni tà sè dhi, adrè leá dhi, à kòtadhá rè zyà dhya wárágà nda ni tisìlepí dhi drà dre káyà dhi 'íká. ¹⁷ Tàko ko, à kitswá tà 'o wárágà nda sè bwà ko, dhya nda dré rè dhu adrèrà'a lídrì íbe dhi 'á. A ni ngbà 'í kitswá tà 'o ásà dhya nda ni dràma àmvolésè. ¹⁸ Tà nda sè dhi, Gìká bhà tá ndìndì tà àku ru yìzo móndí íbe dhi kàrí sè. ¹⁹ Angyá ko, Mósè kòlongó tà tíí tátrítrí kúlí dré tá adrélé tàle à kò'o dhi ì móndyá tíí ì dré dre dhi, dré tiàgo ki kàrí ndrìàgo kya be dhi ni adózó amúle yí be gò, ligìzoá búkù tátrítrí kúlí nda àdhya dri, ìndì móndyá tíí nda ì drìsè, fanzì rú zìle isópè dhi sè, ìndì kítá ká dhi sè. ²⁰ Gò dré tàzoá dhi: «Kònìdhi, kàrí tà Gìká dré bhàle ru yìzo àmi íbe dhi àdhya 'i.»* ²¹ Di dré kpà kàrí nda ni adózó ligìle tàbèrènákolò dri, ìndì ngá tíí adrézó Gìká ni lindrì bha ásà dhi ì drìsè. ²² Tà

* 9:20 9:20 A kònò Pfòma 24:8.

bàti ró dhi, tatrítrí kúlí adré leá dhi, à kàdré ànyànyì ngá títi dhi ki temvé kàrí sè. Angyá ko, kàrí kòkutú ko dhi, Gíká kitswá mómí ki tàkonzì tri ko.

²³ Dì adré tá leá dhi, à kàdré ngá líndrí adrébhá ngá tándi bhù na dhi ki tadhá nda kòdhi ki temvé kònini. Adré di leá dhi, à kàdré ngá tándi bhù àdhya ki temvé mòbòmà dóro mòbòmà nda ki lavúbhá dhi i sè.

²⁴ Tàko ko, Krísto fi tá àrà lólo ledélé mómí ki dríga sè, adrélépi tá ngá líndrí ngá tándi bhù na dhi àdhya ró dhi léna ko. Be ró dhi, fi ina bhù ni tándi na gò, pfòle adrélé Gíká kandrà àma ki tà sè. ²⁵ Fi tá kpà bhù na kitswále áyi fe mòbòmà ro vésè be bí, ngóro kòwánà ki kàdrì dré adrélé file Àrà lólo lavúlé dhi léna kóná àlo àlo títi i sè kà'wá ki kàrí sè dhi tìni ko. ²⁶ Kònò Krísto kàdré tá 'òá kònini dhi, a ni tá leá dhi, kàdré kizà nya vésè be bí kídholé bvò ni bhàma lésè. Dì, nyànomvá, lókyá kùdù kònidhi sè dhi, Krísto apfò ngbà 'í vésè àlo áyi fe mòbòmà ro, kitswále tàkonzì ki tà 'o akilé dhi dre. ²⁷ Adré leá dhi, mómí àlo àlo títi dhi i kòdrà vésè àlo gò, àmvolásà dhi, Gíká kòtárò àyi ki tàbvó. ²⁸ Kókpà kòdhi tìni, Krísto fè i dràle mòbòmà ro vésè àlo, kitswále mómí zyandre dhi ki tàkonzì ki tingá. A ni kpà go apfòle vésè ni rí sè. Dì, a ni go apfòle kitswále tàkonzì tingá dhi bvó ko. Be ró dhi, a ni go apfòle kitswále lídrì kóná vésè kólyá dhi ni fe mómí adrébhá áyi letè dhi i dré.

10

Krísto fè i dràle mòbòmà ro ngbà 'í vésè àlo

¹ Tà Mósè ni tatrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi i ngbà 'í tà dóro adrébhá alile dhi ki líndrí 'i, tà dóro tándi nda 'i ko. Àsà dhi, tágba à kàdré mòbòmà fe Gíká dré kóná àlo àlo títi i sè landè àko ró yà dhi, tatrítrí kúlí nda kitswá tàdzí mómí adrébhá àyi ki kisi Gíká kandrà dhi ki 'o kitswále títi ko. ² Kònò kòkitswá tá mómí adrébhá lisámbò 'o nda ki togó temvé kitswále títi 'í dhi, i kitswá tá gòle véle áyi ki tàkonzì kisù ko gò, à dré mòbòmà fèma àyi ki tà sè dhi ni tayízó. ³ Tà bàti ró dhi, mòbòmà adrélé fèle kóná àlo àlo títi i sè nda i adré mómí nda ki tàkonzì 'o agálé àyi léna dhi ni. ⁴ Angyá ko, tiàgo ki kàrí ndrìago kya be dhi kitswá tàdzí tàkonzì tingá ko.

⁵ Dì ásà dhi, Krísto dré tá adrérà'a 'òle alile bvò kònidhi lé dhi 'á dhi, tà tá Gíká dré dhi:

«Mí lè tá mòbòmà i ìndì ngá adrélé fèle mòbòmà ro mí dré dhi íbe kòdhya ko.

Dì, mí ledé mína rúbhá má dré kitswále fèle dhi kòdhya.

⁶ Mí ka'í tá kà'wá adrélé zàle dhi i, ìndì mòbòmà adrélé fèle tàkonzì ki tà sè dhi íbe kòdhya ko.

⁷ Dì má dré tàzoá dhi: «Á! Gíká, ma kònidhi.

Má alì tà mí dré adrélé lèle má kò'o dhi ni 'o, ngóro tisìle áma tà sè ámi búkù pàle dhi léna dhi tìni.»*

⁸ Dì Krísto nda tà tá rè zyà dhi: «Mí lè tá mòbòmà i, ngá adrélé fèle dhi i, kà'wá adrélé zàle dhi i, ìndì mòbòmà adrélé fèle tàkonzì ki tà sè dhi íbe kòdhya ko. Mí ka'í tá kpà ngá nda i ko.» Tà tá kònini, tágba tatrítrí kúlí dré adrézó leá dhi, à kàdré ngá nda ki fe Gíká dré dhi. ⁹ Gò dré tàzoá dhi: «Ma kònidhi. Má alì tà mí dré adrélé lèle má kò'o dhi ni 'o.» Àsà dhi, bhà tá tà àku nda gàrà dri, tà tídhí nda ni bhàzo àrà ni 'á. ¹⁰ Dì Yésu Krísto dré tà Gíká dré tá lèle i kò'o dhi ni 'òle dhi sè dhi, Gíká 'o àma atsálé lólo i kandrà, Krísto ni rúbhá fèle ngbà 'í vésè àlo mòbòmà ro àma ki tà sè dhi sè.

¹¹ Tatrítrí kúlí zàle dhi, kòwánà títi dhi i adré ngbú adrélé àyi ki àzì 'o kítú àlo àlo títi i sè, adrézó mòbòmà fe landè àko ró, tágba mòbòmà nda i dré kitswázó tàdzí mómí ki tàkonzì tingá ko dhi. ¹² Dì, Krísto fè ina i ngóro mòbòmà àlo kwákwá fèle tàkonzì ki tà sè kitswálepi lókyá títi i sè dhi ró gò, dré lírízó Gíká ni dríagó lésè. ¹³ Kídholé lókyá nda sè dhi, adré lókyá Gíká dré dra áyi kàribhá ki bhàzo adrélé áyi pá zàle dhi

* 10:7 10:7 A kònò Longó i 40:7-9.

ni letè. ¹⁴ Tàko ko, mòbòmà àlo kwákwá nda sè dhi, 'o mónnyá Giká dré bhàle twá adrélé ina ró dhi i kitswálé tíí kóná vèsè kólyá.

¹⁵ Tírí Lólo adré kpà tà nda ki longó kòdhyá. Angyá ko, tà tá rè zyà dhi:

¹⁶ «Mírì tà dhi: Lókyá adrélépi àlìle dhi sè dhi, tà tídhí má dré dra bhàle ru yìzo tódhyá àyi íbe dhi, tà kònìdhi 'i:

Má ni áma tátírítrí kúlí bha àyi ki togó na, kúlí nda ki tisìzo àyi drìna.»†

¹⁷ Gò tàà dhi:

«Má kitswá gòle véle àyi ki tàkonzì ki tà kisù, tà kònzi ì dré 'òle dhi íbe ko.»‡

¹⁸ Di Giká kòtrì móndí ki tàkonzì i kònini dhi, adré di leá dhi, à kògò véle mòbòmà fe tàkonzì nda ki tà sè ko.

Ama ki kisima ànyi Giká làga dhi

¹⁹ Di áma adrúpi i, mà dré adrélé Yésu ni tà ka'í bàti dhi sè dhi, mà kitswá adrélé file Arà lólo lavulé dhi léna akódhi ni kàrí sè. ²⁰ Mà adré file lána láti tídhí lídrì ro dré nzìle àma dré kitswázó lavulé kítá 'ìle dhi 'ásè dhi 'ásè. Kítá 'ìle nda, akódhi ni rúbhá 'i. ²¹ Di ásà dhi, mà dré adrélé kòwánà kàdrì adrélépi Giká ni dzó drìle dhi íbe dhi sè dhi, ²² mà kàdré àma ki kisí ànyi Giká làga togó dóro adrélépi akódhi ni ka'í bàti dhi sè. Tàko ko, akódhi temvé àma ki togó, àma ki tàkonzì nìní tingázó dre. Dzì kpà àma ki rúbhá yì tsèrèlè dhi sè dre. ²³ Mà kàdré kpà tròle gígí ro tà mà dré adrézó mǐ bha ásà, adrézó kpà longóá dhi rú. Tàko ko, Giká tà nda ni lazilépi dhi kitswá adrélé ka'ìle togó wáyì sè. ²⁴ Mà kàdré kpà àma ki adrúpi ki tà kisù, adrézó ru kodzó àma kòfalésè, mà kàdréró tà dóro 'o lèle sè. ²⁵ Mà kòtayí adrema ru kimó àma ki adrúpi íbe dhi ngóro móndí àruka kya tíni ko. Be ró dhi, mà kàdré ru timbà àma kòfalésè àma ki tà ka'ika'í na. Mà kàdré véle 'òá adrézó lile ába drìdrì, mà dré adrerà'a kítú Mírì dré dra agòzo dhi ni no atsàrà'a ànyi dhi 'á.

²⁶ Di, mà kògò adrélé tàkonzì 'o ìze sè mà dré tà bàti kisúzó nìle dhi àmvolésè dhi, mòbòmà kitswálépi tàkonzì nda ki tingá dhi ni adré véle yókódhó. ²⁷ Mà kàdré 'òá kònini dhi, tayí ngbà 'í tirì àma dré, mà dré adrerà'a Giká ni tàbvó tàma letè, tímání àtsí kàdrì dra akódhi ni kàribhá ki zàlepi véle dhi be dhi 'á. ²⁸ Tàko ko, dhyá àlo kògà Mósè ni tátírítrí kúlí 'òle gò, móndí rì yà, kó ngalè na yà tà nda ni nobhá mǐ sè dhi ì dré akódhi ni asíkìzo dhi, à adré akódhi nda ni 'o dràle, kizà ni ni bha àko ró. ²⁹ Kàdré kònini dhi, mǐ adré kisúá dhi, à ni dǐ véle tà ño dhyá adrélépi Giká ni Mvá ni ayízè, adrélépi kàrí tà Giká dré bhàle ru yìzo dhi àdhyá áyi 'òlepi atsálé lólo dhi ni no ngá tàko ró, ìndì adrélépi Tírí Giká dré fèle áyi togó tani sè dhi ni lodhá dhi dri ngíni? ³⁰ Angyá ko, mà nǐ dhyá tà kòni ki tàlepi dhi be: «Má ni móndí ki tà kònzi ki vúdri logó àyi dré dhi ma. Má ni tà logó àyi dré tà ì dré 'òle dhi i tí dhi ma.» Akódhi nda tà kpà dhi: «Mírì ni áyi mónnyá ki tàbvó ta.»§ ³¹ Dhèle Giká lídrì ro dhi drígá dhi, tà adrélépi tirì fe gàle dhyá léna dhi 'i!

³² Mǐ kisù rè lókyá mǐ dré tá Giká ni ngádra kisúzó ngá kazá àmi ki togó na dhi ká! Lókyá nda sè dhi, tágba mǐ dré tá adrézó kizà nya dhi, mǐ adré tá àmi ki togó tsi àdzú kàdrì dhi na. ³³ Lókyá àruka i sè dhi, à adré tá àmi ki lodhá, adrézó àmi ki mǐ pfo mónnyá tíí i kandrá. Lókyá àruka i sè dhi, mǐ adré tá àmi ki totó tātā móndí adrébhá kizà nya kònini dhi làga. ³⁴ Mǐ adré tá kizà do àmi ki togó na móndí 'ìle bǎdzó na dhi ki tà sè. A kàdré àmi ki ngá topá dhi, mǐ adré tá tà nda ni ka'í dóro, adrézó lenzélé ásà. Tàko ko, mǐ nǐ tá tàle dhi, àmi tá àmìkya tà dóro ngá nda ki lavúbhá dhi íbe, ìndì tà nda ì kitswá akilé bwà ko dhi be.

³⁵ Di ásà dhi, mǐ kòbhe tà mǐ dré ka'ìle bàti dhi ko. Angyá ko, mǐ ni làgí múrúngú kisú ásà. ³⁶ Adré di leá dhi, mǐ kàdré togó tsi, adrézó tà Giká dré adrélé lèle mǐ kò'o

† 10:16 10:16 A kònò Yèrémíyá 31:33. ‡ 10:17 10:17 A kònò Yèrémíyá 31:34. § 10:30 10:30 A kònò Dùtèrònómè 32:35-36.

dhi ki 'o, m̀ k̀k̀isúró tà dré lazílé dhi be dhi bvó. ³⁷ Tàko ko, ngóro Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi t̀nì:

«Tayí ngbà 'í lókyá tsà,

dhya adrélépi alile dhi dré alizo. Kitswá ína gile ko.

³⁸ Dhya adrélépi gyägya má mlésè dhi ni adré lídrì íbe áyi tà ka'íka'í sè.

Di, kògò ína bvólé ro dhi, áma togó kitswá kinílé akódhi ni tà sè ko.»*

³⁹ Ama ró dhi, àma móndí adrèbhá gòle bvólé ro kitswálé dràdrà kisú dhi 'i ko. Be ró dhi, àma àmakya móndí adrèbhá Gíká ni ka'í gò adrézó adrílé dhi 'i.

11

Tà ka'íka'í

¹ Dhya adrélépi tà ka'íka'í íbe bàti dhi adré ka'íá tàle dhi, í ni dra tà í dré adrézó m̀ bha ásà dhi ki kisú káyà dhi. Adré kpà nìá tàle dhi, tà í dré kitswálé nòle m̀ sè ko dhi ki dra ru 'o káyà dhi be. ² Atú dhi, àma ki tábhí ì ka'í tá Gíká kònìni gò, akódhi dré àyi ki tà bhàzo kuru ásà.

³ Tà ka'íka'í sè dhi, mà nì tàle dhi, Gíká bhà bhù i bvò be áyi kúlí sè dhi be. Di ngá adrélé nòle m̀ sè dhi ì apfò ngá adrélé nòle m̀ sè ko dhi ì lésè.

⁴ Tà ka'íka'í sè dhi, Abèlè fè tá Gíká dré mòbòmà dóro dhi Kàyínà àdhya ni lavú. Akódhi ni tà ka'íka'í nda sè dhi, Gíká ka'í ngá dré fèle nda i gò, akódhi ni tà bhàzo kuru, akódhi ni zizo móndí gyägya dhi ró. Di tà ka'íka'í nda sè dhi, Abèlè adrè rè dhu tà ta àma dré, tágba dré dràzo dhi.

⁵ Tà ka'íka'í sè dhi, Gíká do tá Ènókà í véna, kòdràró ko dhi bvó. Di à dré gòzo véle akódhi ni kisú ko, Gíká dré tá akódhi ni dòle í véna dhi sè. Angyá ko, Gíká ni Kúlí adrè tàá dhi, drìdrì Ènókà nda ni dòzo dhi kandrá dhi, akódhi ni tà 'o tá Gíká ni togó kinílé. ⁶ Di, tà ka'íka'í àko dhi, dhya àlo kitswá ína Gíká ni togó 'o kinílé bwà ko. Tàko ko, lè dhya ángùdhi adrélépi áyi kisí ànyi Gíká làga dhi kàdré ka'íá dhi, akódhi be, ìndì adrè làgí múrúngú fe móndyá títi adrèbhá áyi nda togó wäyi sè dhi ì dré káyà dhi.

⁷ Tà ka'íka'í sè dhi, Gíká dré tá tà lazízó Nówè dri tà kitswálé nòle rè ko dhi ki tà sè dhi, Nówè ka'í tá Gíká ni kúlí nda 'òle gò, bwátù kàdrì dhi ni ledézó kitswázó áyi sùrú tidrí. Di ásà dhi, bhà tá tà móndyá bvò àdhya i dri gò, dré atsázó gyägya Gíká mlésè áyi tà ka'íka'í nda sè.

⁸ Tà ka'íka'í sè dhi, Gíká dré tá Abàramà ni zizo lìle bvò dré kitswálé kisulé tàyilé ro dhi na dhi, Abàramà ka'í tá Gíká ni kúlí nda 'òle gò, dré lìzo, tágba dré tá nìzoá ngalè í adrè tá lìle ángolé ya dhi ko dhi. ⁹ Akódhi ni tà ka'íka'í nda sè dhi, dré bhà mòzo adrézó móndí twá ro bvò Gíká dré tá lazílé í dré nda na. Gò dré adrézó wémà i zále, ngóro Ísákà i Yàkòbhò be tà lazílé nda ni kisúbhá tàyilé ro dhi ì dré kpà 'òle dhi t̀nì. ¹⁰ Tàko ko, adrè tá bhàandre Gíká dré tá tà ni ni kisúzo drìdrì gò, sìzoá pá íbe tātā dhi ni letè.

¹¹ Tà ka'íka'í sè dhi, Abàramà nda kisú tá r̀nyí mvá t̀zo, tágba akódhi ni kóná dré tá lavúzó, ìndì Sàrà ni t̀ndi dré tá adrézó kóndó ro dhi. Angyá ko, nò tá Gíká tà nda ni lazílépi í dré dhi ngóro dhya í dré kitswálé ka'íle togó wäyi sè dhi ró. ¹² Di ásà dhi, agó àlo adrélépi tá ànyi dràdrà m̀le nda lésè dhi, ànzì ì dré topfòzo lìzólé zyandre ró, ngóro bhìbhínyà bhù m̀bhalé 'á dhi i t̀nì, ìndì sínyí ỳandre m̀le kitswálé nàle bwà ko dhi t̀nì.

¹³ Móndyá títi nda kòdhi ì adrè tá atsílé tà ka'íka'í na, tsàle lókyá ì dré todràrà'a. Ì kisú tá tà Gíká dré lazílé dhi i ko. Di, ì nò tá àyikya tà lazílé nda i vwàvwà ro, tà nda ki ka'izo dóro. Ì ka'í tá kpà tàle dhi, àyi tá ngóro móndí twá bvò àyikya ró dhi àko dhi i t̀nì. ¹⁴ Móndyá adrèbhá tà ta làsú be kònìni dhi ì adrè tadhá ngádra 'á dhi,

* 10:38 10:38 A kònò Abàkúkà 2:3-4.

ì adré bvò àzya nda adrélé àyikya ró. ¹⁵ Kònò ì kàdré tá bvò ì dré tá tayílé dhi ni tà kisù dhi, ì ni tá kitswá láti kisú nzìzo bvò nda na. ¹⁶ Di, ì adré tá àyikya bvò dóro lavúlé dhi ni nda kisúlé kòdhya. Kòdhi adré tàá dhi, ì adré tá bvò bhù na dhi ni nda kòdhya. Di ásà dhi, Gìká kanyò àko ì dré adrélé áyi zi àyi ki Gìká ro dhi sè. Tàko ko, akódhi ledé bhàandre àyi dré dre.

¹⁷ Tà ka'ika'í sè dhi, Gìká dré tá Abàràrà ni tabhìzo dhi, Abàràrà fè tá Ìsàkà mòbòmà ro akódhi dré. Di akódhi tà Gìká dré tá lazílé dhi ki kisúlépi nda adré tá 'òle áyi mváagó àlo kwákwá dhi ni fe dràle, ¹⁸ tágba Gìká dré tá tázòá drá dhi «À ni ngbà 'í Ìsàkà ni ànzi ki zi ámi ànzi i ró dhi kòdhya» dhi.* ¹⁹ Abàràrà adré tá ina kisúá dhi, tágba Ìsàkà kòdrà yà dhi, Gìká rìnyí íbe kitswázó akódhi ni tingá dràdrà lésè. Di à ni kitswá tàá kúlí alaala sè dhi, Abàràrà gò áyi mváagó nda ni kisú ngóro mómí tingálé dràdrà lésè dhi tìni.

²⁰ Tà ka'ika'í sè dhi, Ìsàkà zi tá tà tani Gìká tí Yàkòbhò i dri Èsáwù be tà adrèbhá tá alìle dhi ki tà sè.

²¹ Tà ka'ika'í sè dhi, Yàkòbhò dré tá adrèrà'a 'òle dràle dhi 'á dhi, zi tá tà tani Gìká tí Yòséfà ni ànzi àlo àlo títi dhi i dri. Gò dré Gìká ni lindrì bhàzo, í dré tá adrèrà'a áyi agò áyi kùtù fa dri dhi 'á.

²² Tà ka'ika'í sè dhi, Yòséfà dré tá adrèrà'a ànyì dràdrà mìle dhi 'á dhi, longó tá Ìsèrèlè ànzi ki apfòma Èzèpétò lésè dhi ni tà gò, dré tà í dré tá lèlè à kò'o áyi fà ni tà sè áyi dràma àmvolésè dhi ni tà lazízó.

²³ Tà ka'ika'í sè dhi, Mósè ni tibhá ì zù tá akódhi mbă na akódhi ni tìma àmvolésè. Tàko ko, ì nò tá dhi, mvámvá nda ni tà avé tò. I ro tá kpà ngá, ì dré tá ópí kàdrì ni kúlí gàle 'òle dhi sè ko.

²⁴ Tà ka'ika'í sè dhi, Mósè nda dré tá mbàzo atsálé kàdrì dhi, gà tá à kàdré áyi zi ópí kàdrì, Fàráwò ni zapi ni mvá ro dhi rè. ²⁵ Di kipè tá kizà nyàma tùmání mómíyá Gìká àdhya íbe dhi kòdhya, lenzema tàkonzì ni tà sè lókyá tsà sè dhi ni àrà 'a. ²⁶ Akódhi mìlèsè dhi, kanyò mvòle Krìsto ni tà sè dhi tá dóro lavúlé, ngá làgí be kàdrì Èzèpétò na dhi ki kisúlé dhi rúsè. Angyá ko, adré tá mǐ bha làgí múrúngú í dré kitswálé kisúlé dhi dri. ²⁷ Akódhi ni tà ka'ika'í nda sè dhi, apfò tá Èzèpétò lésè ópí kàdrì ni togóaswa ni ro àko ró gò, dré áyi togó tsìzo lizo ába drìdrì, dré tá adrélé Gìká kitswálé nòle mǐ sè bwà ko dhi ni no dhi sè. ²⁸ Tà ka'ika'í nda sè dhi, tà tá Ìsèrèlè ànzi i dré dhi, ì kò'o gwányá Pásìkà àdhya, kàrí ligìzo dzóti fa i rúsè, kitswálé ángéló adrélépi dràdrà fe dhi kòtupfúró àyi ki ànziàgo kàyo ró dhi i todràle ko dhi bvó.

²⁹ Tà ka'ika'í sè dhi, Ìsèrèlè ànzi ì zya tá yǎandre Kìka, ngóro à dré adrélé atsílè àrà fà ro dhi 'ásè dhi tìni. Di, Èzèpétò ì kòtabhì tà nda 'òle dre dhi, yǎandre nda dré anzízó àyi drìsè rùkù àyi ki tupfú todràle.

³⁰ Tà ka'ika'í sè dhi, Ìsèrèlè ànzi ì tatsí tá Yèríkò làgàsè kúrúkúró kítú nzi-drì-rǐ gò, bhàandre nda ni zèribà dré adàzo kǐnì mǐ.

³¹ Tà ka'ika'í sè dhi, Rábà, tòkó zàràbhù ro dhi ka'í tá Ìsèrèlè ànzi mùle lùzu ró dhi i dòle í véna gò, à dré akódhi ni pfùzo dràle tùmání mómíyá ligìbhá Gìká rú dhi íbe ko.

³² Di má ni go véle tàá ngíni? Lókyá má dré kitswázó tà ta Gèdèyónà ni tà dri, Bàràkà ni tà dri, Sàmòsónà ni tà dri, Yèfétà ni tà dri, Dàwídì ni tà dri, Sàmùwèlè ni tà dri, ìndì pròfétà ki tà dri dhi yó. ³³ Ayi nda ki tà ka'ika'í sè dhi, ì bhù tá àdzú òpì ki lavúzó, ì 'o tá tà gyàgya i, ì kisú tá tà Gìká dré tá lazílé dhi i, ì tabhó tá kàmì ki síbhálé i, ³⁴ ì kidrá tá àtsí adrélépi kòle rìnyì ró dhi, ì lapá tá mómí ki sápi i sílèsè. Ayi tà íbe yàya dhi ì atsá tá rìnyì ró. I atsá tá àgo tòmbátòmba i ró àdzú na, àyi ki kàribhá angábhá bvò twá i lésè dhi ki ladró. ³⁵ Tòkó ì gò tá àyi ki mómí tá dràbhá dhi ki kisú ngóro mómí tingálé dràdrà lésè dhi i tìni.

* **11:18** 11:18 A kònò Kidhoma 21:12.

Móndí àruka ì tayí tá àyi adrélé rúbhá 'òle aswálé gò, ì dré todràzo. Ì gà tá à kàpá àyi dhi rè, ì kòngaró dràdrà 'àsè lídrì dóro lavúlé dhi nì kisú be dhi bvó. ³⁶ Arukabhá nì ì tayí tá àyi adrélé gùle, adrélé tswàle, adrélé 'ìle nyìrì sè, adrélé bhèle bǎdzó na. ³⁷ A lebhé tá àruka nì ì todràle kírà sè. A tìsì tá àruka nì ì 'a be rì. A tupfú tá àruka nì ì todràle sápi sè. Aruka nì ì tatsì tá lemerèbhá ì ró kìnì kábilígyà kya ndrì ìbe asolé àyi rú dhi ìbe. Ì tayí tá àyi adrélé mǐ pfòle, adrélé 'òle kònzì. ³⁸ Ì tatsì tá duku ì 'àsè ìndì kòngó ì drìsè, adrélé àyi kì tuzù kírà gò ì 'àsè, ìndì bhú kìnì zàle dhi ì 'àsè. Tágba dré tá adrézó kònnì dhi, móndyá bvó kòndì àdhya ì kitswá tá àyi nda kì lindrì sè ko! ³⁹ Móndyá títi nda kòdhi kì tà ka'ika'ì sè dhi, Gìká bhà tá àyi kì tà kuru. Di, ì kisú tá àyikya tà dré tá lazílé dhi ko. ⁴⁰ Tàko ko, Gìká bhà tá tà dóro lavúlé dhi zùle àma dré, kitswázó àma kì 'o kitswálé títi tùmání àyi ìbe dhi bvó.

12

Gìká nì ànzì kì lotoma

¹ Di àma ró dhi, àma móndyá zyandre àyi kì tà ka'ika'ì tadhábhá nda ìbe kimólé àma làgàsè kúrú. Di àsà dhi, lè mà kòbhe àma rúsè ngá lanzì títi adrèbhá àma kì kíkì dhi ì, tùmání tàkònzì adrèbhá àma kì tìì dhi ìbe, mà kàdréró angú Gìká dré bhàle àma kandrà dhi nì ra landè àko ró. ² Mà kàdré kpà àma kì mǐ bha Yésu dri. Tàko ko, akódhi nda dhya láti nzilepi àma dré adrézó Gìká nì ka'ì dhi 'i, ìndì dhya adrélépi àma kì 'o kitswálé títi àma kì tà ka'ika'ì na dhi 'i. Akódhi dré tá kólénzé Gìká dré bhàle ì kandrà dhi nì nòle dhi sè dhi, ka'ì tá kizà nyàle fa kípakipa dri, kanyò nì nì nòzo tà tàko ró gò, dré lirízó Gìká nì lirírà òpì àdhya nì dríágó lésè. ³ Mì kisú rè ngalè akódhi mvò tá tàkònzìbhá ligìbhá í rú kònnì dhi kì tà ngìni ya dhi ká, mǐ kòkitswáró landèle àmi kì togó tayízó lanzìle ko dhi bvó.

⁴ Tàko ko, àdzú mǐ dré adrélé bhùle tàkònzì ìbe kòdhi léna dhi, mǐ bhu rè tsàle àmi kì kàrí dré kutúrà dhi na ko. ⁵ Mǐ tivì kúlí Gìká dré tàle àmi kì kodzózó àyi ànzì ì ró dhi dre? Akódhi tà dhi:

«Àma mvá, Mírì kàdré àmi lotó dhi, mǐ kònnò tà nda tà tàko ró ko. Kàdré àmi tàkònzì tadhá mǐ dré dhi, mǐ kòtayí àmi togó lanzìle àsà ko.

⁶ Tàko ko, Mírì adré móndyá títi í dré adrélé lèle dhi kì lotó kòdhya.

Adré kpà tà ño móndyá títi í dré adrélé ka'ìle àyi ànzì ì ró dhi ì dri.»*

⁷ Gìká kàdré di àmi kì lotó dhi, mǐ kàdré togó tsi, adrézó kizà mǐ dré adrélé nyàle nda kì mvo. Gìká adré àmi kì 'o ngóro àyi tándì nì ànzì ì tìni. Tàko ko, mvámvá àlo atá nì dré adrézó lotóá ko dhi tsi be? ⁸ Di, Gìká kàdré àmi kì lotó ngóro dré adrélé 'òle àyi ànzì títi dhi kì tà sè dhi tìni ko dhi, kòdhi adré tadhá dhi, àmi akódhi nì ànzì 'ì bàti ko. Be ró dhi, àmi àmìkya bákólyá ànzì 'i. ⁹ Ama títi dhi ì tá atá bvò dri adrèbhá tá àma kì lotó dhi ìbe gò, mà dré adrézó àyi kì lindrì bha. Kàdré kònnì dhi, lè mà kàdré di véle àma kì bha àma kì Atá bhù na dhi nì rìnyí zàle, mà kàdríró be dhi bvó! ¹⁰ Ama kì atá bvò dri nda ì adré tá àma kì lotó lókyá tsà sè, ngóro dré tá adrélé dóro àyi mǐlèsè dhi tìni. Di, Gìká adré ína àma kì lotó ngóro dré adrélé dóro àma dré dhi tìni, mà kàtsáró lólo ngóro í dré adrélé lólo dhi tìni. ¹¹ Dhya ángudhi adrélé lotólé dhi adré tà nda nì no lókyá nda sè dhi ngóro tà adrélépi arí fe dhi ró ko. Be ró dhi, adré ína tà nda nì no ngóro tà adrélépi kizà fe dhi ró. Di, àmvolásà, à kòlotó akódhi nda kitswálé títi dre dhi, a nì lò'wa dóro 'a bí, adrézó tà gyàgya 'o tà kídrikídri na.

¹² Di àsà dhi, lè mǐ kògò rìnyí fe àmi kì dríga toròbhá dhi ì dré, ìndì àmi kì pá landèbhá dhi ì dré. ¹³ Mǐ kàdré kpà láti lotó àmi kì pá ì dré, móndí pá ìbe yàya dhi ì kàtsáró mèrèkpe ì ró ko, be ró dhi, ì kàdríró be dhi bvó.†

* 12:6 12:6 A kònnò Tògyakúlí 3:11-12. † 12:13 12:13 A kònnò Tògyakúlí 4:26.

Gìká ni gàma ko dhi

¹⁴ Lè mì kàdré láti nda adrézó tà kùdrìkùdri íbe àmi kòfalé móndyá títi dhi íbe. Mì kàdré kpà àmi kì fe adrélé lólo Gìká dré be. Tàko ko, dhya áyi fèlepi adrélé lólo Mírì dré ko dhi, kitswá ína akódhi ni no ko. ¹⁵ Mì kònò dóro, dhya àlo àmi kòfalé dhi kòtayíró i vwàle Gìká ni togó tani rúsè ko. Dhya àlo kòtayí kpà áyi togó atsálé kùdzìkùdzi ko, tà kùdzì nda kàtsáró kpà móndí àruka bí dhi i rú, àyi kì 'o atsálé ndí ró ko. ¹⁶ Mì kònò kpà dóro, dhya àlo àmi kòfalé dhi kò'oró ndòtò tà ko, ìndì kògàró Gìká ni tà Esáwù àdhya tíni ko. Tàko ko, Esáwù nda lagí tá ína tà í dré tá kitswálé kiséle tàyilé mvá kàyo àdhya ró dhi ngbà 'í manyàngá mvá tsà dhi sè. ¹⁷ Ngóro mì dré nìle be dhi tíni dhi, àmvolásà dhi, dré gòzo tódhyá tà tani nda ni le kiséle gò, à dré gàzoá rè. Ndà tá láti tà nda ni ladzázó, di, kitswá tá ína ko, tágba dré tà nda ni ndàzo m̀ndra sè bí dhi.

¹⁸ Ama adrúpi i, mì kisé tá àmi ànyi kòngó kitswálé tabèle bwà, ìndì adrélépi kòle àtsi ró dhi làga ko. Mì kisé kpà àmi ànyi àrà adrélépi t́nìmvá ro ìndì ngátsi ró, kàgùmá dré adrézó v̀le lána dhi làga, ngóro Ìsèrèlè ànzi ì dré tá 'òle kòngó Sínáyì àdhya na dhi tíni ko. ¹⁹ Mì kisé kpà àmi ànyi àrà gòkà v̀zo gò, kúlí tirì fèlepi dhi ni ỳzo lána dhi làga ko. Tàko ko, Ìsèrèlè ànzi ì dré tá kúlí nda ni ỳzo dhi, ì lizí tá Gìká ni ti, kòkìkìró kúlí nda, kògòró tà ta ko dhi bvó.† ²⁰ Angyá ko, ì kitswá tá tà kúlí nda dré tá adrélé tàle ì kò'o dhi ni mvo bwà ko. Kúlí nda tà tá dhi: «Dhya àlo kòtabè kòngó kòndhi dhi, kàdré gba kà'wá 'i yà dhi, lè à kòlebhé akódhi nda dràle kírà sè.»§ ²¹ Tà ì dré tá nòle nda dré tirì fèle àyi dré tò dhi sè dhi, Mósè ni t̀ndi tà tá dhi: «Má adrè lyàle tirì dré.»*

²² Di, mì kisé àmikya àmi ànyi kòngó Siyónà àdhya làga, ìndì Yèrúsalémà, bhàandre Gìká lídrì ro dhi àdhya bhù na dhi làga. Mì kisé àmi ànyi ángéló l̀zólìzo ru kímóbhá adrélé lenzélé dhi i làga. ²³ Mì kisé àmi ànyi Gìká ni ànzi kàyo ró ru kímóbhá, àyi kì rú tisìzo bhù na dhi i làga. Mì kisé àmi ànyi Gìká, móndyá títi dhi kì tàbvó tàlepi dhi làga, ìndì móndyá atsábhá gyàgya kitswálé títi dhi kì líndrì i làga. ²⁴ Mì kisé kpà àmi ànyi Yésu adrélépi áyi totó tà 'o móndí kì kòfalé 'á Gìká be, tà t́dhi Gìká dré bhàle ru ỳzo àyi íbe dhi ni tà sè dhi làga, ìndì akódhi ni kàrí kutulépi, adrélépi tà ta dóro lavulé Abèlè ni kàrí àdhya rúsè dhi làga.

²⁵ Mì kònò di dóro, mì kògàró dhya adrélépi tà ta àmi dré dhi ko. Tàko ko, móndyá dhya adrélépi tá tà longó àyi dri bvò dri dhi ni gabhá rè dhi ì kòlapá Gìká ni tàbvó tàma sílèsè ko dhi, mà ni di àmakya lapá ng̀ning̀ni ró, mà kàdré àma kì alá dhya adrélépi tà longó àma dri bhù lésè dhi rú dhi? ²⁶ Lókyá nda kòndhi sè dhi, Gìká ni kúlí kizí tá bvò tà t̀ndi ró. Di, nyànomvá dhi, akódhi lazí kúlí tàzoá dhi: «Má kitswá ngbà 'í gòle bvò kizí kòdhya ko. Be ró dhi, má ni go tódhyá bvò kì kizí bhù íbe vésè àlo.» ²⁷ Kúlí «tódhyá» ìndì «vésè àlo» kòdhi ì adrè lèá tàle dhi, Gìká ni ngá títi í dré tá bhàle dhi kì kizí t́ngálé, ngá kitswálé kizílé bwà ko dhi ì kàdré ró rè dhu be dhi bvó.

²⁸ Di ásà dhi, mà dré adrélé òpì kitswálé kizílé bwà ko dhi ni kisé dhi sè dhi, mà kàdré àwoyà fe Gìká dré, adrézó akódhi ni líndrì bha akódhi ni ròma sè, ngóro dré kitswálé akódhi m̀lèsè dhi tíni. ²⁹ Tàko ko, àma kì Gìká ína àtsí adrélépi ngá za vèle dhi 'i.†

13*Tà tàle kùdù ro móndyá ka'ìbhá kì kodzózó dhi i*

¹ Lè mì kàdré ru le àmi kòfalésè ngóro adrúpi i tíni. ² Mì kòtivì adrema móndí twá kì ka'í dòle àmi kì dzó na kùmú i ró dhi ko. Tàko ko, móndí àruka adrèbhá 'òá kònni

‡ **12:19** 12:19 A kònò P̀fòma 19:16-22. § **12:20** 12:20 A kònò P̀fòma 19:12-13. * **12:21** 12:21 A kònò Dùtèrònómè 9:19. † **12:29** 12:29 A kònò Dùtèrònómè 4:24.

dhi ì ka'í tá ángéló ì dòle àyì kì dzó na nǎá àko ró. ³ Mì kàdré mǎndí 'ìle bǎdzó na dhi kì tà kisù, ngóro mì adré tá bǎ nya tǔmǎní àyì ìbe na tǐnì. Mì kàdré kpà mǎndí adrélé mì pfòle dhi kì tà kisù, ngóro mì adré tá kizà nya àyíkya tǐnì na tǐnì.

⁴ Lè mǎndyá títí dhi ì kàdré làmó nì tà bha kuru. Làmó na dhi, mì kàdré àmì kì rúbhá líkí adrélé ngbà 'í mǎndí mì dré mòle dhi ì dré. Tàko ko, Gìkà nì mǎndyá adrèbhá múná tà 'o dhi kì tàbvó ta, tǔmǎní mǎndyá adrèbhá ndòtò tà 'o dhi ìbe.

⁵ Lè mì kòtayí àmì làfa lovó dré adrélé tidrìle dhi ko. Be ró dhi, mì kàdré àmìkya lenzélé ngá mì dré adrézó ába dhi kì tà sè. Angyá ko, Gìkà tà dhi:

«Má kitswá tàdzí àmì tayí ko.

Má kitswá tàdzí àmì tà tìvì ko.»*

⁶ Dì ásà dhi, mà adré ka'íá bàtì tàle dhi:

«Mírì dhya adrélépi áma ledé dhi 'i.

Má kitswá ngá ro àlomvá ko.

Mǎndí kì kitswá àdho tà 'o má rú kòdhya?»†

⁷ Mì kàdré àmì kì drì kobhá Gìkà nì kúlí longóbhá àmì dré dhi kì tà kisù. Mì kàdré lò'wa dóro ì dré adrélé 'àle àyì kì lídrì na dhi kì no, adrézó tà 'o tà ka'íka'í sè àyíkya tǐnì. ⁸ Yésu Krísto ngbú ngóro dré tá adrélé agyá dhi tǐnì, dré adrélé ándrò dhi tǐnì, ìndì dré dra adrélé kóná vèsè kólyá dhi tǐnì.

⁹ Mì kòtayí àmì kì togó tà adrélé tadhále twá dhi ì dré adrélé sèle dhi ko. Dóro nì, àma kì togó tayíle adrélé timbàle Gìkà nì togó tani sè dhi. Dì, tòlí mǎndí ì dré adrélé lebèle mányàngá nì tà sè dhi ì kitswá àyì kì togó timbà ko, kitswá kpà àyì kì ledé ko.

¹⁰ Ama àlètárì ìbe, ìndì kòwánà adrèbhá tà 'o Yúdà ànzì kì tàbèrènakolò na dhi ì kitswá ngá adrélé fèle mòbòmà ro àlètárì nda dri dhi kì nya bwà ko. ¹¹ Tàko ko, kòwánà kì kàdrì adré kà'wá kì kàrì do, adrézó file Arà lólo lavulé dhi léna fèa tàkonzì kì tà sè gò, à dré adrézó kà'wá nda kì rúbhá za káà nì kìvì na. ¹² Dì ásà dhi, Yésu nya tá kpà kizà dràzo bhàandre nì kìvì na, kitswázó mǎndí kì temvé atsálé lólo àyì tàndì nì kàrì sè.‡ ¹³ Mà kàdré dì pfòle akódhi véna káà nì kìvì na, adrélé kanyò dré mvòle dhi nì mvo. ¹⁴ Tàko ko, bvò kònìdhi dri dhi, àma bhàandre adrélépi gíle nyo dhi àko. Dì, mà adré àmakya bhàandre adrélépi àlìle dhi nì letè kòdhya.

¹⁵ Dì Yésu sè dhi, mà kàdré ngbú lindrì fe Gìkà dré, ngóro mòbòmà mà dré adrélé fèle drá dhi tǐnì. Mòbòmà nda kúlí adrèbhá apfòle àma tísè, adrélé akódhi nì rú bha kùle dhi 'i. ¹⁶ Dì mì kòtìvì adrema tà dóro 'o, adrézó kpà àmì kì ngá lanzí mǎndí ì dré dhi ko. Tàko ko, mòbòmà adrélé fèle làsú be kònìni dhi kì tà sè dhi, Gìkà nì togó adrè kìnìlé tò.

¹⁷ Mì kàdré àmì kì drì kobhá kì kúlí ka'í 'òle, adrézó àmì kì bha àyì kì rìnyí zàle. Angyá ko, ì adrè àmì kì líkí landè àko ró. † nì kpà àzì ì dré adrélé 'òle àmì kì tà sè dhi kì ta Gìkà kandrá. Mì kàdré dì àyì kì kúlí ka'í 'òle, ì kàdréro àyì kì àzì nda nì 'o arí sè, kizà sè ko. Tàko ko, ì kàdré 'òá kizà sè dhi, tà nda kitswá àmì kì ledé àlomvá ko.

¹⁸ Mì kàdré tà zì Gìkà tí àma dré. Tàko ko, mà nǐ dóro tàle dhi, àma kì togó adrè àma kì arókì àlomvá ko dhi. Má adrè kpà leá atsílé dóro tà títí ì sè. ¹⁹ Lavulé dhi, má adrè àmì kì kodzó, mì kàdréro tà zì Gìkà tí, má kòkitswáro gòle mbèlè àmì véna.

Kúlí kùdù

²⁰⁻²¹ Gìkà tingá àma kì Mírì Yésu dràdrà lésè gò, akódhi nì 'òzo atsálé kábilígyà líkìlépi kàdrì dhi ró akódhi nì kàrì kutulépi dhi sè. Kàrì nda sè dhi, 'o tà í dré bhàle ru yìzo mǎndí ìbe dhi kitswále kóná vèsè kólyá. Dì Gìkà adrélépi tà kìdrìkìdri fe nda kò'o àmì kitswále títí tà títí ì sè, mì kòkitswáro tà dré adrélé lèle mì kò'o dhi kì 'o.

* **13:5** 13:5 A kònò Dùtèrònómè 31:6, 8; Yòsúwà 1:5. † **13:6** 13:6 A kònò Longó ì 118:6. ‡ **13:12** 13:12 A kònò Yòwàni 19:17, 20.

Kàdré kpà tà adrélépi dóro í m̀lèsè dhi ni 'o àma léna Yésu Krísto sè. M̀lanzìlanzì kàdré akódhi dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònini.

²² Ama adrúpi i, má adré àmi ki ti lizí, m̀ kòka'iró kúlí má dré tisìle àmi ki kodzózó kòdhi i dóro. Àngyá ko, má tisì àmi dré ngbà 'í wárágà tsà dhi kòdhya. ²³ Má adré làá m̀ kònì dhi, à atrì àma ki adrúpi Timòtéyò bãdzó lésè dre. Akódhi kàtsá má véle mbèlè dhi, mà ni li túmání akódhi be àmi ki no.

²⁴ M̀ kòfè mòdo àmi ki drì kobhá títi dhi i dré, túmání mónnyá lólo títi Gìká àdhya íbe. Ama ki adrúpi angábhá Itàliyà lésè dhi i fè kpà mòdo àmi dré.

²⁵ Gìká ni togó tani kàdré àmi íbe títi!

Wárágà Yàkóbhò dré tisìle dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Yàkóbhò dré tisìle dhi 'i. A adré kisùá dhi, Yàkóbhò nda tá Yàkóbhò, Yésu ni adrúpi ró dhi 'i, ìndì Ekèlézyà ni drì kobhá kàdrì dhi ki àlo 'i. Akódhi adré wárágà kònìdhi ni tisì «súrú mudrí-drì-rì ayíbhá bvò wáyi 'ásè dhi i dré» (1:1). Kòdhi adré leá tàle dhi, móndyá títi Yésu ni ka'ìbhá gò ì dré ayízó bvò wáyi 'ásè dhi i dré. Wárágà kònìdhi léna dhi, Yàkóbhò adré móndyá ka'ìbhá dhi ki drì ta tà twátwa bí dhi i sè, adrézó tadhá àyi dré dhi, ì kàdré tà 'o àyi kòfalésè ìndì móndyá bvò kòndì àdhya i kòfalé ngìni ya dhi. Adré tà kòni ki ta kòdhya: tà ka'ìka'ì i tògyá be dhi, móndyá ka'ìbhá lemerè ro ìndì ngábhá ro dhi ki tà, móndyá ka'ìbhá dhi ki tabhìma, Gìká ni kúlí yìma ìndì 'òma, móndí ki nòma twátwa ko dhi, tà ka'ìma ìndì tà dóro 'òma, dhyá ki ti líkima, tògyá adrélépi apfòle bhù lésè dhi, dhyá ki bhàma Gìká ni rìnyí zàle dhi, móndí ki tàbvó tàma ko dhi, dhyá ki afàma ko dhi, ngábhá ki tà, tà letèma togó vwàvwà sè dhi, ìndì tà zìma Gìká tí dhi. Lavúlé dhi, Yàkóbhò adré tadhá dhi, lè móndyá ka'ìbhá dhi ì kàdré ngbà 'í Gìká ni ka'ì ko, ì kàdré kókpà tà dóro 'o àyi ki tà ka'ìka'ì nda sè.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Mòdo fèma (1:1)
- 2) Tà ka'ìka'ì i tògyá be dhi (1:2-8)
- 3) Móndyá ka'ìbhá lemerè ro ìndì ngábhá ro dhi ki tà (1:9-11)
- 4) Móndyá ka'ìbhá dhi ki tabhìma (1:12-18)
- 5) Gìká ni kúlí yìma, ìndì kúlí nda ni 'òma (1:19-27)
- 6) Móndí ki nòma twátwa ko dhi (2:1-13)
- 7) Tà ka'ìma ìndì tà dóro 'òma (2:14-26)
- 8) Dhyá ki ti líkima (3:1-18)
- 9) Dhyá ki bhàma Gìká ni rìnyí zàle dhi (4:1-10)
- 10) Móndí ki tàbvó tàma ko dhi, ìndì dhyá ki afàma ko dhi (4:11-17)
- 11) Ngábhá ki tà (5:1-6)
- 12) Tà letèma togó vwàvwà sè dhi, ìndì tà zìma Gìká tí dhi (5:7-20)

Yàkóbhò ni mòdo fèma

¹ Ma, Yàkóbhò, māràbà Gìká àdhya ìndì Mírì Yésu Krìsto àdhya ró dhi, má adré wárágà kònìdhi ni tisì súrú mudrí-drì-rì ayíbhá bvò wáyi 'ásè dhi i dré.* Mòdo àmi dré!

Tà ka'ìka'ì i tògyá be dhi

² Ama adrúpi i, tà twátwa dhi ì kàdré àmi ki tabhì dhi, mì kàdré tà nda ki no ngóro tà adrézó lenzélé ásà dhi i ró. ³ Tàko ko, mì nì tàle dhi, tà adrébhá àmi ki tà ka'ìka'ì tabhì dhi ì adré àmi ki 'o adrélé togó tsi nì dhi be. ⁴ Di adré leá dhi, àmi ki togó tsìma nda kàdré tà 'o àmi léna kitswále títi, mì kòlì'wáro àmi ki tà ka'ìka'ì na kitswále títi, ìndì tà dóro kòpiró àmi àlomvá ko.

⁵ Di, dhyá àlo àmi kòfalé dhi kàdré tògyá le kisúle dhi, lè akódhi nda kàdré tògyá zi Gìká tí gò, Gìká kòfèro drá. Tàko ko, Gìká adré tà dóro fe móndyá títi i dré àyi togó dóro sè, tà bha àko ró àyi dri. ⁶ Di, dhyá nda dré adrerà'a tà zi Gìká tí dhi 'á dhi, lè

* **1:1** 1:1 A adré kisùá dhi, kúlí «súrú mudrí-drì-rì ayíbhá bvò wáyi 'ásè» kòni ì adré leá tàle dhi: «móndyá títi Yésu ni ka'ìbhá gò ì dré ayízó bvò wáyi 'ásè dhi i».

kàdré zǎá tà ka'ika'í sè, tà kayí àko ró í léna. Angyá ko, dhya ángùdhi adrélépi tà kayí í léna dhi, sù ngóro yǎandre nì mǐ lyǎ dré adrélé livilé longalé gò, dré adrézó ìle swà ro dhi tǐni. ⁷ Lè dhya lǎsú be kònnìni nda kòkisù ko tàle dhi, í nì ngá kisú Mírì vélésè dhi. ⁸ Tàko ko, akódhi nì ína tà áyi togó lé dhi kì kipèle bwà ko. Nǐ kpà ngalè í nì 'òá ngíni ya dhi ko.

Móndyá ka'ibhá lemerè ro ìndì ngábhá ro dhi kì tà

⁹ Lè móndyá ka'ibhá lemerè ro dhi ì kàdré àyi kì drǐ bha kuru, Gíká dré àyi kì tà tingalé kuru dhi sè. ¹⁰ Dì, móndyá ka'ibhá ngábhá ro dhi ì kàdré àyi kì drǐ bha kuru, Gíká dré àyi kì tà tirilé kǐnì mi dhi sè. Tàko ko, ngábhá kì tà nì akí ngóro mbì pfò àdhya tǐni. ¹¹ Angyá ko, kǐtú adré apfòle kàle, àtsí nì dré adrézó mbì za 'yòle, pfò nì dré adrézó dhèle gò, aveave nì dré adrézó akílé. Dì ngábhá kì tà nì kókpà akí kònnìni, ì dré adrérà'a àyi kì làfa tà 'o dhi 'á.

Móndyá ka'ibhá dhi kì tabhìma

¹² Kólénzé dhya adrélépi áyi togó tsi tà dré adrérà'a áyi tabhì dhi 'á dhi dré! Tàko ko, Gíká kòka'í akódhi nda nì tà dre dhi, akódhi nì kulá lídrì àdhya nì kisú, ngóro Gíká dré lazilé móndyá adrèbhá áyi le dhi ì dré dhi tǐni.

¹³ Adré leá dhi, dhya tà dré adrélé tabhìle dhi kòtà dhi, «Gíká adré áma tabhì nì» dhi ko. Angyá ko, tà kònzì kitswá ína Gíká nì tabhì bwà ko. Akódhi nì tàndì adré kpà dhya àlo nì tabhì litilé dhi ko. ¹⁴ Dì, tà kàdré dhya àlo nì tabhì dhi, tà nda adré akódhi nì lití, dré áyi tayílé áyi tàndì nì lovó kònzì dré sèle litilé dhi sè. ¹⁵ Dì lovó kònzì nda kòkisú 'a dre dhi, adré tàkònzì ti. Dì tàkònzì nda kòlì'wá kitswálé títì dre dhi, adré dràdrà ti.

¹⁶ Áma adrúpi má dré lèle tò nì i, mì kòtayí àmi adrélé litilé ko: ¹⁷ Tà dóro títì kitswábhá títì dhi ì adré apfòle bhù lésè, adrélé asilé Gíká Atá ngádra títì dhi kì bhàlepi bhù mǐbhalé 'á dhi vélésè. Akódhi nda kitswá ru ladzá ko. Tínmvá kpà akódhi mìle dhi yókódhó. ¹⁸ Akódhi ti àma tódhyá áyi kúlí tà bàti àdhya sè, ngóro í dré tá lèle 'òle dhi tǐni, mà kàdréró ngádrǐ ì ró ngá títì dré bhàle dhi ì kòfalé be dhi bvó.

Gíká nì kúlí yìma, ìndì kúlí nda nì 'òma

¹⁹ Áma adrúpi má dré lèle tò nì i, mì kònnì tà kòndhi dóro: Lè àmi àlo àlo títì dhi ì mì kàdré gànzi ró adrélé tà yi mbèlè. Dì, mì kàdré àmikya kúlí ta mbèlè ko. Mì kàdré kpà àmi kì togó tayí aswálé mbèlè ko. ²⁰ Tàko ko, dhya adrélépi áyi togó tayí aswálé dhi adré tà gyǎgya Gíká àdhya nì 'o kòdhya ko. ²¹ Asà dhi, mì kòtingá àmi rúsè tà wǎyi adrèbhá àmi kì 'o atsálé ndǐ ró dhi i, tà kònzì wǎyi mì dré adrélé 'òle dhi íbe. Dì togó yàyà sè dhi, mì kàdré kúlí Gíká dré adrélé kidhíle àmi kì togó na dhi nì ka'í. Angyá ko, kúlí nda rǐnyí íbe kitswázó àmi kì tidrí.

²² Mì kàdré ngbà 'í Gíká nì kúlí yiyí ko. Mì kàdré kókpà tà kúlí nda dré adrélé tàle dhi kì 'o be. Mì kàdré 'òá kònnìni ko dhi, mì adré àmi kì tàndì kì lití. ²³ Tàko ko, dhya adrélépi Gíká nì kúlí yi gò adrézó ka'íá 'òle ko dhi, sù ngóro móndí áyi mǐbhalé nòlepi tàlàtálà na gò, ²⁴ kònnò áyi mǐbhalé nda dre dhi, dré lizo tivíá mbèlè ngalé áyi lǎsú tá ngíni ya dhi tǐni. ²⁵ Dì, dhya adrélépi tǎtrítǎ kúlí kitswálépi títì, adrélépi móndí kì tri dhi nì yi gò, adrézó tròle rúá, adrézó tà í dré yìle dhi kì tivì ko, di, adrézó ína tà nda kì 'o dhi, Gíká nì tà tani bha akódhi dri, tà dré adrélé 'òle dhi ì sè.

²⁶ Dhya ángùdhi adrélépi áyi no ngóro móndí adrélépi Gíká nì tà 'o dhi ró gò, adrézó ína áyi kúlí líkí ko dhi, adré áyi tàndì nì lití. Tà dré adrélé 'òle Gíká nì lindrì bhàzo nda tà tàko 'i. ²⁷ Dì, tà à dré kitswálé 'òle Gíká Atá nì lindrì bhàzo, dré adrélé nòle lólo ìndì tà kònzì àko dhi ró dhi, tà kòndhi 'i: adrélé kǎmvoànzi kì líkí tayítókó íbe

àyi ki kizà na dhi, ìndì adrélé dhyá ki tàndi ni líkí adrélé lólo tà kònzi bvò àdhya ki tà sè dhi.

2

Móndí ki nòma twátwa ko dhi

¹ Ama adrúpi i, mì dré adrélé àma ki Mírì Yésu Krísto mĩlanzĩlanzĩ ro dhi ni ka'ĩ dhi sè dhi, mì kàdré móndí ki no twátwa ko. ² Agó àlo kítá aveave asólépi í rú trónó óró sè dhi be dhi kàtsá àrà mì dré ru kimózó dhi 'á gò, agó àzya lemerè ro kítá lírí asólépi í rú dhi dré kpà atsázó àrà nda 'á dhi, mì adré 'òá ngíni? ³ Mì kàdré agó kítá aveave asólépi nda ni lindrì bha, adrézó tàá akódhi dré dhi «Mí kòlírì kònwa àrà dóro 'á» gò, mì dré adrézó tàá agó lemerè ro nda dré dhi, «Mí totó mì kònàle», kó ngalè «Mí lírí áma pá làga kĩní mi kònwa» dhi, ⁴ kòdhi mì adré tsì móndí ki no twátwa àmi kòfalésè ko? Mì adré tsì móndí ki tàbvó ta àmi ki tà kisùle kònzi dhi i sè ko?

⁵ Ama adrúpi má dré lèle tò ni i, mì yi rè ká! Gíká kípè tsì móndyá móndyá bvò àdhya ì dré adrélé nòle lemerèbhá ro dhi i atsálé ngábhá i ró àyi ki tà ka'ika'ĩ sè dhi kòdhyá ko? Kípè tsì àyi nda i kitswálé file áyi Opì í dré tà ni ni lazizó móndyá adrèbhá áyi le dhi i dré dhi na dhi kòdhyá ko? ⁶ Dì, àmi, mì adré àmikya lemerèbhá nda ki ayízè! Ngábhá ì adré zakó tsì àmi ki ató àyi pálé, adrézó kpà àmi ki tidrì tàbvó tabhá i kandrá dhi àyi? ⁷ Ayi nda ì adré zakó tsì dhyá àmi ki azílépi dhi ni rú dóro dhi ni lodhá dhi àyi?

⁸ Mì ni tòlí tisìle Gíká ni Kúlí na kònìdhi dóro: «Mí kàdré àmi àzya ni le ngóro mí dré adrélé àmi tàndi ni le dhi tĩni.»* Dì mì kàdré tòlí Gíká ni Opì àdhya nda ni ka'ĩ 'òle bàti dhi, kòdhi mì adré tà dóro 'o. ⁹ Dì, mì kàdré àmikya móndí ki no twátwa dhi, mì adré tàkonzì 'o gò, tátrírì kúlí dré adrézó tadhá dhi, àmi tátrírì kúlí nda ni ñobhá 'i. ¹⁰ Tàko ko, dhyá àlo kàdré tátrírì kúlí líkí wáyi gò, dré ndìndì tà àlo tátrírì kúlí nda dré adrélé tàle dhi ni ñòzo dhi, akódhi nda ñò tátrírì kúlí wáyi nda dre. ¹¹ Angyá ko, Gíká tàlepi dhi «Mí kò'o múná tà ko» dhi, tà kókpà dhi: «Mí kòpfu móndí dràle ko.»† Dì mí kò'o múná tà ko gò, mí dré mína móndí pfùzo dràle dhi, mí atsá tátrírì kúlí ñòlepi ró dre.

¹² Asà dhi, lè mì kàdré kúlí ta adrézó kpà tà 'o, ngóro móndí dra àyi ki tàbvó tàzo tátrírì kúlí adrélépi móndí ki tri dhi sè dhi kya tĩni. ¹³ Tàko ko, kítú dra móndí ki tàbvó tàzo dhi tú dhi, Gíká ni dhyá ángùdhi áyi àzya ni kizà bhàlepi ko dhi ni tàbvó ta, akódhi ni kizà bha àko ró. Gíká mĩlésè dhi, móndí ki kizà bhàle dhi kàdrì lavulé, móndí ki tàbvó tàle dhi rúsè.

Tà ka'ima ìndì tà dóro 'òma

¹⁴ Ama adrúpi i, dhyá àlo kàdré tàá dhi, i tà ka'ika'ĩ ìbe gò, dré adrézó tà adrèbhá áyi tà ka'ika'ĩ nda ni tadhá dhi ki 'o ko dhi, akódhi nda ni àdho tà dóro kisú ásà? Tà ka'ika'ĩ làsú be kònìni nda ni kitswá tsì akódhi ni tidrì? ¹⁵ Àmi ki adrúpi àlo 'i yà, kó ngalè àmi ki amvúpi àlo 'i yà dhi kàdré kítá asólé í rú dhi àko, ìndì ngá kitswálé nyàle kítú àlo àlo sè dhi àko gò, ¹⁶ àmi ki àlo dré tàzoá akódhi dré dhi: «Mí kòlì togó be kàdrìkàdrì! Mí kòlíkí mì kídhì sè dóro, ìndì mí kònnya ngá pìzo pìpì!» gò, mì dré àmikya ngá kitswábhá akódhi ni rúbhá ledé dhi ki fèzo drá ko dhi, mì adré àdho tà dóro 'o kòdhyá? ¹⁷ Kókpà kòdhi tĩni, dhyá àlo kàdré ngbà 'í tà ka'ika'ĩ ìbe gò, adrézó tà dóro 'o tà ka'ika'ĩ nda sè ko dhi, tà ka'ika'ĩ nda drà dre.

¹⁸ A ni kitswá tàá dhi: «Mí mína tà ka'ika'ĩ ìbe. Ma mína tà dóro má dré adrélé 'òle dhi ìbe. Mí tadhá rè má dré àmi tà ka'ika'ĩ tà dóro 'òle dhi àko nda ká. Dì má ni mí dré àma tà ka'ika'ĩ tadhá tà dóro má dré adrélé 'òle dhi i sè.» ¹⁹ Mì adré mína

* 2:8 2:8 A kònò Lèvitikè 19:18. † 2:11 2:11 A kònò Pfòma 20:13-14; Dùtèrònómè 5:17-18.

ka'ia dhi, Giká àlo kwákwá. Kòdhi dóro. Tirí kònzì ì adré kókpà ka'ia kònini gò, ì dré adrézó lyàle tirí dré.

²⁰ Mì mómí azaaza ró ni, mí adré làá má kòtadhá mí dré dhi, tà ka'ika'í tà dóro 'òle dhi àko dhi, tà tàko 'i káyà dhi? ²¹ Mí kisù rè àma kí tábhi Abàramà ni tà ká. Giká nò tá tsì akódhi nda gyägya tà dré tá 'òle dhi ì sè ko? Tàko ko, akódhi bhà tá àyi mvá Ìsákà àlètári dri, kitswázó fèá mòbòmà ro Giká dré. ²² Mí nò rè ngalè akódhi ni tà ka'ika'í adré tá tà 'o tùmání tà dóro dré tá adrélé 'òle dhi íbe ngíni ya dhi ká. Di Giká 'o tá akódhi ni tà ka'ika'í nda kitswálé títi tà dóro dré 'òle nda ì sè. ²³ Di tà tisile Giká ni Kúlí na kòndhi 'o ru kònini: «Abàramà ka'í tá Giká gò, Giká dré akódhi ni nòzo gyägya akódhi ni tà ka'ika'í nda sè.»‡ Kòdhi íbe dhi, Giká zi tá kpà akódhi àyi arúpi ró. ²⁴ Mì nò rè ká! Giká adré mómí kí bha gyägya í kandrà ngbà 'í àyi kí tà ka'ika'í sè ko. Adré kókpà àyi kí bha gyägya tà ì dré adrélé 'òle dhi ì sè.

²⁵ Kókpà kòdhi tíni, Giká bhà tá Rábà, tòkó zàràbhù ro dhi gyägya í kandrà tà dré tá 'òle dhi ì sè. Tàko ko, akódhi nda ka'í tá Ìsèrelè ànzì mùle lùzu ró dhi ì dòle í véna gò, àyi kí mùzo nzìle láti twá 'ásè.‡ ²⁶ Di ngóro rúbhá la'a lídrì àdhyà àko dhi dré adrélé dràle dràdrà dhi tíni dhi, tà ka'ika'í tà dóro 'òle dhi àko dhi adré kókpà dràle dràdrà.

3

Ama ki làdra likíma

¹ Ama adrúpi ì, lè mómí bí àmi kòfalé dhi ì kàdré láti nda atsázó tà tadhábhá ì ró ko. Tàko ko, mì nì tàle dhi, Giká ni àma adrèbhá àyi tà tadhá dhi kí tàbvó ta tà tàndi ró, mómí àruka kya kí lavú dhi be. ² Ama títi dhi ì, mà adré ledhélé tàkonzì na láti twátwa ì sè. Di, dhyà àlo kàdré ína dhèle tàkonzì na kúlí í dré adrélé tàle dhi ì sè ko dhi, akódhi nda mómí dóro kitswálépi dhi 'i. Kitswá àyi rúbhá wáyi dhi ni bha àyi rìnyí zàle.

³ Mà kàdré aya mvá tsà dhi ni 'i dòngí ì tí kitswázó àyi kí bha àma kí rìnyí zàle dhi, mà kitswá àyi kí dri lile àrà ángùdhi mà dré adrézó lèle lile lána dhi na bwà. ⁴ Kàdré kó bwátù kàdrì kí tà sè dhi, tágba ì kàdré kàdrì gú yà, ìndì lyàandre dré adrézó àyi kí liví yà dhi, aya mvá tsà dhi kitswá àyi kí tidì lile àrà ángùdhi bwátù dòlepi dré adrézó lèle lile lána dhi na bwà. ⁵ Dhyá kí làdra ni tà kókpà kòdhi tíni. Tágba làdra nda dré adrézó rúbhá ni kígá mvá tsà dhi 'i dhi, adré àyi afà tà kàdrìkàdrì í dré 'òle dhi kí tà sè. Mì nò rè ngalè àtsí mvá tsà dhi dré adrélé duku andre za vèle ngíni ya dhi ká! ⁶ Ama kí làdra kókpà àtsí 'i. Rúbhá ni kígá títi dhi ì kòfalé dhi, adré tà kònzì 'o lavulé. Adré àma kí rúbhá wáyi dhi ni 'o atsálé ndí ró. Adré kpà àma kí lídrì wáyi dhi ni za vèle àtsí adrélépi angalé líferò lésè dhi sè.

⁷ Mómí ì adré kà'wá mbì àdhyà kí kára títi dhi kí turú adrézó àyi kí líkí bhà 'a, tùmání àrì twátwa dhi íbe, kà'wá twátwa adrèbhá àyi kí se agáti sè dhi íbe, ìndì kosyá twátwa dhi íbe. Bàti, ì líkí kà'wá nda ì títi atsálé bhà àdhyà ró. ⁸ Di, dhyà àlo kitswá ína àyi tàndi ni làdra líkí kitswálé títi ko. Làdra nda, ngá kònzì kitswálé líkíle bwà ko dhi 'i. Akódhi ga kàtrá adrélépi mómí kí tufú todràle dhi sè bí.

⁹ Ama kí làdra sè dhi, mà adré Mírì àma kí Atá ni rú bha kùle, adrézó kókpà mómí Giká dré bhàle làsú be í tíni dhi kí tatrí ásà. ¹⁰ Di kúlí adrézó tà tani bha mómí ì dri dhi ì tùmání kúlí adrézó mómí kí tatrí dhi íbe dhi, ì adré apfòle ti àlo nda lésè. Ama adrúpi ì, lè tá tà nda kàdré kònini ko. ¹¹ Yí kìnì ni kitswá tsì apfòle tùmání yí kùdzí be kidrì àlo lésè bwà? ¹² Ama adrúpi ì, figí fa kitswá tsì òlívè lò'wa 'a bwà? Vínò fa kitswá tsì figí lò'wa 'a bwà? Di kidrì tà'i ró dhi kitswá kpà yí kìnì 'o apfòle bwà ko.

‡ 2:23 2:23 A kònò Kidhoma 15:6. § 2:25 2:25 A kònò Yòsúwà 2:1-21.

Tògyá adrélépi apfòle bhù lésè dhi

¹³ Dhya àmi kòfalé adrélépi tà nìni ìbe ìndi tògyá ìbe dhi àdhi 'i? Lè dhya nda kàdré tà nda ki tadhá àyi atsimá dóro dhi sè, ìndi tà dóro í dré adrélé 'òle togó yàya sè ìndi tògyá sè dhi i sè. ¹⁴ Di, mì kàdré àmikya lovó kònzì bha àmi kòfalésè, adrézó àmi ki tàndi ki tà bha drìdrì dhi, lè mì kàdré àmi ki afà tà nda sè ko. Mì kàdré kpà tà bàti ga ko. ¹⁵ Tògyá làsú be kònini nda adré apfòle bhù lésè ko. Be ró dhi, tògyá nda ína tògyá bvò kòndi àdhyà 'i. Adré angalé Dzáborò vélésè. ¹⁶ Tàko ko, àrà ángùdhi mómí ì dré adrézó lovó kònzì bha àyi kòfalésè, adrézó àyi ki tàndi ki tà bha drìdrì dhi 'á dhi, à adré tà wáyá kisú, tà kònzì ki kárá títi dhi ìbe.

¹⁷ Di, tògyá adrélépi apfòle bhù lésè dhi ína lólo. Adré tà kìdrìkìdri bha mómí i kòfalé, adrézó togó yàya tadhá, adrézó mómí ki yi dóro, adrézó mómí ki kizà bha, adrézó tà dóro 'o, adrézó mómí ki no twátwa ko, adrézó kpà tà 'o túrúpfú àko. ¹⁸ Mómíyá adrébhá tà kìdrìkìdri bha mómí i kòfalé dhi ì adré ngá kidhí tà kìdrìkìdri na gò, ì dré adrézó lànýá tà gyàgya àdhyà ni akónà bí.

4

Ama ki bhàma Giká ni rìnyí zàle dhi

¹ Tà adrézó ru pfu, adrézó lawàle àmi kòfalésè dhi adré angalé ángolésè? Tà nda ì adré zakó tsì angalé àmi ki lovó kònzì adrébhá àdzú bhu àmi léna dhi i lésè? ² Mì adré ngá lovó bha gò, mì dré adrézó ngá nda ni kisú ko. Di mì adré lovó kònzì bha mómí i rú, adrézó àyi ki le tupfúlé ngá nda ni kisúzó. Mì adré lawàle, adrézó ru pfu mómí ìbe ngá nda ni tà sè. Di, mì adré àmikya ngá mì dré adrélé lèle nda ni kisú ko, mì dré adrélé zìá Giká tí ko dhi sè. ³ Di, tágba mì kàdré ngá nda ni zi Giká tí yà dhi, mì adré kisúá ko. Tàko ko, mì adré ngá nda ni zi togó kònzì sè, mì kò'oró àmi ki tàndi ki lovó kònzì ásà be dhi bvò.

⁴ Àmi mómí zàràbhù ro ni i, mì nì ko tàle dhi, ru sùma tà bvò kòndi àdhyà ìbe dhi adré dhyá ki 'o atsálé Giká ni kàribhá ro dhi? Di dhyà ángùdhi adrélépi leá adrélé arúpi bvò kòndi àdhyà ró dhi, adré àyi 'o atsálé Giká ni kàribhá ro. ⁵ Giká ni Kúlí adré tàá dhi: «Giká adré togó í dré bhàle àma léna dhi ni lovó bha tò.»* Mì adré kisúá dhi, Giká ni Kúlí adré tà kòdhi ni ta àngyá? ⁶ Di, Giká ni togó tani bhàle àma rú dhi kàdrì lavulé. Tàko ko, akódhi ni Kúlí adré tàá dhi: «Giká adré ru pfu mómíyá drìkàdrì ro dhi ìbe.

Di, adré ína àyi togó tani bha mómíyá adrébhá àyi ki tà bha kìní mi dhi i rú.»†

⁷ Di ásà dhi, mì kàdré àmi ki bha Giká ni rìnyí zàle. Mì kàdré ligílé Dzáborò be gò, kòlapáro àmi rúsé vwàvwà ro. ⁸ Mì kàdré àmi ki kisí ànyi Giká làga gò, kòkisíró kpà i ànyi àmi làga. Àmi tàkònzìbhá ni i, mì kòdzì àmi ki drìgá àmi ki tàkònzì lésè! Àmi túrúpfúbhá ni i, mì kòtemvé àmi ki togó! ⁹ Mì kàdré kizà ro, adrélé àwó ngo, adrézó tongólé! Àmi ki arí kòladzá ru atsálé àwo ró. Àmi ki kólénzé kòladzá ru atsálé kizà ro. ¹⁰ Mì kàdré àmi ki tà bha kìní mi Mírì kandrà gò, kòtìngáro àmi ki tà kuru.

Mómí ki tàbvó tàma ko dhi

¹¹ Àma adrúpi i, lè mì kàdré tà ta kònzì àmi ki adrúpi i rú ko. Dhyà ángùdhi adrélépi tà ta kònzì àyi adrúpi rú yà, kó ngalé adrélépi akódhi ni tàbvó ta yà dhi, adré tà ta kònzì Giká ni tàtrítrí kúlí rú, adrézó kpà tàtrítrí kúlí nda ni tàbvó ta. Mì kàdré tàtrítrí kúlí ni tàbvó ta dhi, kòdhi mí adré tàtrítrí kúlí nda ni 'o ko. Be ró dhi, mí atsá mína tàtrítrí kúlí nda ni tàbvó tàlepi ró. ¹² Tàkò dhyà tàtrítrí kúlí fèlepi ìndi mómí ki tàbvó tàlepi dhi ngbà 'í àlo kwákwá. Giká 'i kalóma. Akódhi nda rìnyí ìbe kitswázó mómí

* 4:5 4:5 A kitswá kpà kúlí tisile Gírìkì ti sè kòni ki ladzá kònini: «Giká adré Tírí í dré bhàle àma léna dhi ni lovó bha tò,» kó ngalé «Togó Giká dré bhàle àma léna dhi adré lovó bha tò.» † 4:6 4:6 A kòndi Tògyakúlí i 3:34.

tidrí, kitswázó kpà mómí pfu dràle. Di, mi tá mína àdhi 'i, adrélé ámi àzya ni tàbvó ta ní?

Ama ki afàma ko dhi

¹³ Mì yi rè ma, àmi adrèbhá tàá dhi «Ándrò yà, kó ngalè kǐdrú yà dhi, mà ni lí bhàandre àlo na, àzì 'o kóná àlo làfa kisúzó» ni í. ¹⁴ Ami, mì nǐ ngalè kǐdrú dhi, àmi kí lídrì nǐ adrè ngíni ya dhi ko. Tàko ko, àmi kí lídrì nda sù ngóro sàsàlí adrélèpi sàle lókyá tsà sè gò, dré adrézó akílè dhi tǐni. ¹⁵ Adré dǐ be leá dhi, mì kàdré tàá kònni: «Mírì kòlè dhi, mà ni adrè lídrì íbe gò, mà dré tà kòni kí 'òzo tà kòna íbe.» ¹⁶ Di, nyànomvá dhi, mì adrè àmi kí afà adrélè drìkàdrì 'o. Dhyá kí afàma làsú be kònni nda kònni. ¹⁷ Di ásà dhi, dhyá ángùdhi adrélèpi tà dóro ni 'òle gò, adrézó tà nda kí 'o ko dhi, adrè ína tàkonzì 'o.

5

Tà tàle ngábhá kí kodzózó dhi

¹ Ami ngábhá ro ni í, mì yi rè ká! Lè mì kàdré àwó ngo adrézó lúlǔ ga, kizà adrèbhá alǐle àmi dri dhi kí tà sè! ² Ami kí ngá ñwa dre. Kidzú mbe àmi kí kítá í dre. ³ Kǐndrì mbe àmi kí óró í, àmi kí àrezá be dre. Di kǐndrì nda ni àmi kí tàkonzì tadhá ngádra 'á kítú tàbvó tàzo dhi tú dhi nǐ. A ni kpà àmi kí zǎ nya, ngóro àtsí dré adrélè zǎ za vèle dhi tǐni. Tàko ko, mì lokó àmikya ngá làgí be kàdrì dhi í àmi dré lókyá kùdù sè dre. ⁴ Mì yi rè ká! Làfa mì dré gàle fèle dhyá àzì 'obhá àmi kí amvú na dhi í dré dhi adrè ngòle àmi dri. Kótrétre dhyá lànyá lokóbhá àmi kí amvú na dhi kya dhe Mírì rǐnyí líyí bína dre. ⁵ Bvò kòndhi lé dhi, àmi tá ngbú adrélè trú kólányá na, adrélè àmi kí tàndi kí lovó 'o. Mì nya àmi síle ngbǒngbo kà'wá tǐni, adrélè kítú dra àmi kí tilízó dhi ni letè. ⁶ Mì bhà tà mómí adrèbhá tá tà àko àyi rú dhi í dri, àyi kí tupfúzó todràle, tágba í dré tá adrézó ligílè àmi rú ko dhi.

Tà letèma togó vwàvwà sè dhi

⁷ Di áma adrúpi í, mì kàdré tà letè togó vwàvwà sè, tsàle kítú Mírì dré dra agòzo dhi tú. Mì nò rè ngalè dhyá ngá kidhílepi dhi adrè ngá nda kí letè akónale togó vwàvwà sè ngíni ya dhi ká. Adré letèa kidhólè lókyá kozya dré adrézó anzílè dhi sè, tsàle lókyá kozya nda dré adrèrà'a akílè dhi 'á. ⁸ Ami ró dhi, mì kàdré kókpà tà letè togó vwàvwà sè, adrézó togó tsi. Tàko ko, kítú Mírì dré dra agòzo dhi atsá ànyi dre. ⁹ Áma adrúpi í, mì kàdré ru ndrì àmi kòfalèsè ko, à kòtáró àmi kí tàbvó ko dhi bvó. Mì nò rè ká! Dhyá dra mómí kí tàbvó tàlepi dhi dzó tí!

¹⁰ Áma adrúpi í, mì kisù rè ngalè pròfètá atú tà longóbhá Mírì ni rú sè dhi, í tsi tá àyi kí togó àyi kí kizà na ngíni ya dhi ká. Mì kàdré dǐ togó tsi àyikya tǐni. ¹¹ Mà adrè zakó tsi àyi nda kí zì kólénzèbhá ro, í dré tá àyi kí togó tsìle dhi sè? Mì yi zakó ngalè Yóbò tsi tá àyi togó ngíni ya dhi 'í. Mì nò kpà tà Mírì dré 'òle akódhi dré kùdù na dhi 'í. Tàko ko, Mírì adrè kizà do àyi togó na mómí kí tà sè, adrézó àyi kí kizà bha tà tàndi ró.

¹² Áma adrúpi í, tà kàdrì lavúlè dhi, lè mì kòsì mòmndrà bhù ni rú sè yà, bvò ni rú sè yà, kó ngalè ngá àzya ni rú sè yà dhi ko. Be ró dhi, mì kàdré ngbà 'í tàá «Àyíya», kó «Kóko», Gíká kòbhàró tà àmi dri ko.

Tà zìma Gíká tí tà ka'ika'í sè dhi

¹³ Dhyá àlo àmi kòfalé dhi kàdré kizà nya dhi, kàdré tà zì Gíká tí. Dhyá àlo kàdré arí íbe dhi, kàdré longó ngo Gíká ni rú bhàzo kùle. ¹⁴ Dhyá àlo àmi kòfalé dhi kàdré drà ro dhi, kàzì bhàgo Èkèlézyà àdhyá í, í kòziró tà Mírì tí akódhi dré, dò dàzo akódhi dri Mírì ni rú sè. ¹⁵ Di tà zìle Mírì tí tà ka'ika'í sè dhi ni dhyá drà ro nda ni tidrí gò, Mírì dré akódhi ni tingázó kuru. Dhyá nda kò'o tàkonzì dhi, Gíká ni kpà akódhi

ni tàkonzì tri. ¹⁶ Di àsà dhi, lè mì kàdré àmi ki tàkonzì ki ta ngádra 'á àmi kòfalésè, adrézó kpà tà zi Gĩká tí àmi ki adrúpi i dré, mì kàdríró àmi ki drà i lésè be dhi bvó. Tà bàti ró dhi, tà móndí gyăgya dré adrélé zìle Gĩká tí dhi, rĩnyí íbe adrézó tà kàdrì 'o.

¹⁷ Mì kisù rè Èlìyà ni tà ká. Akódhi nda tá móndí 'i àma tĩni. Akódhi zi tá tà Gĩká tí togó wáyì sè, kozya kòdhiró ko dhi bvó. Di kozya dré dhizo bvò dri ko kóná na, mbă nzi-drĩ-àlo. ¹⁸ Amvolásà dhi, dré gòzo tódhyá tà zi Gĩká tí gò, kozya dré gòzo adrélé dhìle gò, bvò dré gòzo adrélé ngá 'o kàle.

¹⁹ Ama adrúpi i, dhya àlo àmi kòfalé dhi kòku láti tà bàti àdhya 'ásè gò, dhya àzya dré akódhi ni adrìzo agòle láti tà bàti àdhya nda 'á dhi, ²⁰ lè mì kònì tà kònìdhi: Dhya ángùdhi adrélépi móndí tàkonzì 'òlepi dhi ni adrì agòle láti kinzò ro dhi lésè dhi, ni akódhi nda ni tidrí dràdrà lésè gò, akódhi ni tàkonzì zyandre dhi ki zùzo.

Wárágà Péteró dré tisìle dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Péteró dré tisìle dhi ni àlo 'i. Akódhi nda tá àpóstolò ki àlo 'i, ìndì Ekèlézyà ni drì kòbhá kàdrì dhi ki àlo 'i. Adré wárágà kònìdhi ni tisì mónnyá Gìká àdhya ayìbhá bvò twátwa i 'àsè dhi i dré (1:1). Adré tisìá kitswázó àyi ki timbà àyi ki tà ka'ika'ì na dhi bvò. Tàko ko, à adré tá àyi ki mǐ pfo, adrézó kizà fe àyi dré Krísto ni tà sè. Dì wárágà kònìdhi léna dhi, Péteró adré Rúbí Tani ni tà 'o agalé àyi léna, adrézó tadhá dhi, Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi adré àyi ki 'o adrélé mǐ bha Gìká véna (1:3-5). Adré kpà tadhá dhi, kizà i dré adrélé nyàle nda adré àyi ki tà ka'ika'ì tabhì, adrézó àyi ki 'o kitswálé tíí, i kòkisúró rúku, mìlanzilanzì, lindrì be kítú Yésu Krísto dré dra apfòzo dhi tú (1:6-9). Adré kpà tàá dhi, Krísto ni kizà nyàma ni tà sè dhi, lè i kàdré kòkpà tà kisù akódhi àdhya tíni, adrézó gànzi ró adrélé kizà nya akódhi àdhya tíni. Tàko ko, dhya ángùdhi kizà nyàlepi rúbhá na dhi tayí tàkonzì 'òma dre (4:1-6). Péteró adré kpà tàá dhi, i kàdré kizà nya Krísto ni tà sè dhi, lè i kàdré lenzélé adrézó Gìká ni rú bha kùle tà nda sè. Tàko ko, Gìká ni Tirí mìlanzilanzì ro dhi adré adrélé àyi léna (4:12-19).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki a'ìma

- 1) Péteró ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Móndí ki tidrìma (1:3-12)
- 3) Adrema lólo tà tíí dhi ki 'òma sè dhi (1:13-2:10)
- 4) Atsima dóro dhi, ìndì kizà nyàma (2:11-4:19)
- 5) Bhàgo ki tà kàdhúra íbe dhi (5:1-11)
- 6) Mòdo kùdù (5:12-14)

Péteró ni mòdo fèma

¹ Ma, Péteró, Yésu Krísto ni àpóstolò, má adré wárágà kònìdhi ni tisì àmi, mónnyá Gìká dré zìle, ayìbhá ngóro móndí twá i ró bvò Pótò àdhya 'àsè, Gàlàtíyà àdhya 'àsè, Kàpàdòkíyà àdhya 'àsè, Asíyà àdhya 'àsè, ìndì Bìtìníyà àdhya 'àsè dhi i dré. ² Gìká Atá nda zì àmi ngóro í dré tá kisùle 'òle kíno lésè dhi tíni, àmi ki bhàzo twá adrélé mónnyá lólo ína i ró Tirí Lólo ni rinyí sè, mì kòka'író Yésu Krísto ni kúlí 'òle, àmi ki tayízó dré temvéle àyi kàrí sè.

Gìká kòbhá àyi togó tani àmi rú, tà kìdrìkìdrì fèzo gàle àmi léna bí!

Ama ki tidrìma, ìndì àma ki mì bhàma Gìká véna dhi

³ Rúku kàdré Gìká, àma ki Mírì Yésu Krísto ni Atá dré! Akódhi ni togó dóro lavúlé dhi sè dhi, ti àma tódhyá lídrì tídhí ro dhi ni afèzo àma dré, Yésu Krísto ni ngàma dràdrà 'àsè dhi sè. 'O kònìni, mà kàdré mǐ bha í véna lovó sè, ⁴ adrézó tà í dré lazilé àma dré tàyilé ro, í dré zùle bhù na dhi ni letè. Tà lazilé tàyilé ro nda kitswá ñwàle bwà ko, kitswá atsalé ndì ró bwà ko, ìndì lagulagu ni kitswá kpà akílé bwà ko. ⁵ Dì àmi ki tà ka'ika'ì sè dhi, Gìká adré àmi ki likí àyi rinyí sè, tsàle lókyá mì dré dra lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisúzó dhi 'á. Gìká gànzi ró lídrì nda ni tadhá lókyá kùdù sè.

⁶ Tà nda kòdhi i sè dhi, mì adré lenzélé lavúlé, tágba kòkitswá mì dré adrézó kizà nya tà twátwa adrébhá àmi ki tabhì dhi i sè lókyá tsà sè yà dhi. ⁷ Tà nda i atsá àmi rú kònìni kitswálé àmi ki tà ka'ika'ì tabhì, ngóro à dré adrélé óro tabhì àtsí sè dhi tíni. Gìká mìlésè dhi, àmi ki tà ka'ika'ì nda lavú óro, ngá adrélépi akílé tágba tabhìzoá àtsí sè dhi byá. Dì à kòtabhì àmi ki tà ka'ika'ì nda gò ka'izoá dre dhi, mì ni rúku kisù mìlanzilanzì íbe ìndì lindrì be kítú Yésu Krísto dré dra apfòzo dhi tú. ⁸ Tágba mì dré

akódhi nda ni nòzo rè mǐ sè ko dhi, mǐ adré akódhi ni le. Gba mǐ dré adrézó akódhi ni no nyànomvá ko dhi, mǐ adré akódhi ni ka'í gò, mǐ dré adrézó lenzélé lavúlé, kólénzè mǐlanzìlanzì ro kitswázó tà ni ni ta bwà ko dhi sè. ⁹ Tàko ko, mǐ adré tà mǐ dré Yésu Krísto ni ka'izo ásà dhi ni kisú. Tà nda, àmi kǐ tidrìma 'i.

¹⁰ Kàdré tà adrézó mǐndí kǐ tidrì nda ni tà sè dhi, prǒfétà atú dhi ì ndà tá tà nda ni àndu nǐle kyá gò, ì dré tà tani Gǐká dré lèle fèle àmi dré àyi togó tani sè dhi ni tà longózó. ¹¹ Tàko ko, Krísto ni Tirí àyi léna dhi adré tá tadhá àyi dré dhi, Krísto ni kizà nya gò, mǐlanzìlanzì kisúzó àmvolásà. Ásà dhi, ì adré tá lókyá tà nda dré kitswázó ru 'o dhi ni nda nǐle, túmǎní tà kitswábhá atsálé drǐdrǐ tà nda ni tadhá dhi íbe. ¹² Dì Gǐká tadhá tá prǒfétà nda ì dré dhi, tà ì dré tá adrélé longólé nda ì kitswá adrélé àyi dré ko. Be ró dhi, ì adré tá tà nda kǐ longó àmi dré. Dì nyànomvá dhi, mǐ yi tà nda ì dhya Rúbí Tani longóbhá àmi dré Tirí Lólo amùle bhù lésè dhi ni rǐnyí sè dhi ì tí dre. Ndàndì ángéló ì lovó íbe tò kitswázó tà nda kǐ ni.

Adrema lólo tà títi mà dré adrélé 'òle dhi ì sè dhi

¹³ Dì ásà dhi, mǐ kàdré tamǐga dri, adrélé àmi kǐ tà kisùle dhi kǐ líkí. Mǐ kàdré mǐ bha Gǐká véna, tà tani mǐ dré dra kisulé akódhi ni togó tani sè lókyá Yésu Krísto dré dra apfòzo dhi tú dhi ni tà sè. ¹⁴ Àmi, Gǐká ni ànzi ì, mǐ kàdré akódhi ni kúlí ka'í 'òle. Mǐ kògò adrélé tatsilé lovó kònzì kǐ 'obe, ngóro mǐ dré tá adrélé 'òle mǐ dré tà nǐrà ko dhi 'á dhi tǐni ko. ¹⁵ Dì, ngóro Gǐká àmi kǐ azílèpi dhi dré adrélé lólo dhi tǐni dhi, mǐ kàdré kókpa lólo tà títi mǐ dré adrélé 'òle dhi ì sè. ¹⁶ Tàko ko, Gǐká ni Kúlí adré tàà dhi: «Mǐ kàdré lólo. Angyá ko, áma tàndi, ma lólo.»*

¹⁷ Mǐ nǐ tàle dhi, Gǐká mǐ dré adrélé zǐle àmi kǐ Atá ro dhi, adré mǐndí àlo àlo títi dhi kǐ tàbvó ta ngóro àyi kǐ tà 'òle dhi ì dré adrélé dhi tǐni dhi be. Adré àyi kǐ no twátwa ko. Dì mǐ dré adrérà'a bvò kòndhi dri kùmú ì tǐni dhi 'á dhi, mǐ kàdré tà 'o akódhi ni ròma sè. ¹⁸ Tàko ko, mǐ nǐ làgí Gǐká dré àmi kǐ gǐzo láti tàko àmi kǐ tábhí ì dré tá lebèle dhi lésè dhi ángopí ya dhi be. Làgí nda tá ngá adrélèpi ñwàle ñwanwà ngóro àrezá tǐni yà, kó ngalè òrò tǐni yà dhi 'i ko. ¹⁹ Be ró dhi, Gǐká gǐ àmi Krísto ni kǎrí làgí kyàkyà dhi sè. Akódhi nda tá kábilígyà mvá tà kònzì àko ìndì ndí àko í rú dhi 'i. ²⁰ Gǐká zì tá akódhi drǐdrǐ bvò ni bhàma kandrà gò, akódhi ni 'òzo apfòle lókyá kùdù kòndhi sè àmi kǐ tà sè. ²¹ Dì akódhi nda sè dhi, mǐ adré Gǐká ni ka'í. Gǐká tǐngá akódhi dràdrà lésè gò, akódhi ni mǐ bhàzo lanzìle, mǐ kàdréro àmi kǐ tà ka'íka'í bha Gǐká léna, adrézó mǐ bha akódhi véna.

²² Nyànomvá dhi, mǐ temvé àmi mǐ dré tà bàti ka'ile 'òle dhi sè dre, mǐ kàdréro àmi kǐ adrúpi kǐ le togó wáyi sè. Adré dì leá dhi, mǐ kàdré ru le àmi kòfalésè togó lólo àtsi ró dhi sè. ²³ Tàko ko, à gò àmi kǐ ti tódhyá dre. Dì, lídrì tídhí mǐ dré kisulé nda angá mǐndí kǐ kórì adrélèpi ñwàle ñwanwà dhi lésè ko. Be ró dhi, angá ína kórì kitswálèpi ñwàle bwà ko dhi lésè. Bàti, à ti àmi Gǐká ni kúlí lídrì ro, adrélèpi kóná vésè kólyá dhi sè. ²⁴ Tàko ko, ngóro Gǐká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tǐni:

«Mǐndyá títi dhi ì ngóro mbì tǐni.

Ayi kǐ rúku kpà ngóro mbì pfò kya tǐni.

Mbì adré 'yòle gò, pfò ni dré adrézó zǐle.

²⁵ Dì, Mírì ni kúlí adré ína adrélé kóná vésè kólyá.»†

Kúlí nda kòdhi Rúbí Tani longólé àmi dré dhi 'i.

2

¹ Dì ásà dhi, mǐ kòtǐngá àmi rúsè tà kònzì kǐ kǎrá títi dhi ì, kǐnzò títi dhi ì, túrúpfú tà, lovó kònzì bhàma mǐndí ì rú dhi, ìndì mǐndí kǐ rú tàma kònzì dhi. ² Ngóro ànzi

* 1:16 1:16 A kònò Lèvítikè 19:2. † 1:25 1:25 A kònò Esáyà 40:6-8.

kùrì i tìni dhi, m̀ kàdré bàsú t̀ndì Tirí Lólo àdhya ni le mvùle kòdhya, m̀ kàdréro mbàle àmi k̀ lídrì t̀dhi ro dhi na. ³ Tàko ko, m̀ tabhì Mírì dre gò, m̀ dré atógyàzoá dhi, akódhi dóro lavulé.

Kírà lídrì ro dhi ìndì mónyá Gíká dré zìle dhi i

⁴ M̀ kàdré àmi k̀ k̀sì ànyì Mírì Yésu làga. Akódhi nda kírà lídrì ro móndí i dré gàle gàgà, di Gíká dré ìna k̀pèle adrélé làgì ró í m̀lèsè dhi 'i. ⁵ Àmi adrèbhá kòkpà ngóro kírà lídrì ro dhi i t̀ni ni i, m̀ kòtayí àmi Gíká dré tobhàle atsálé dzó Tirí Lólo àdhya ró, m̀ kàdréro kòwánà lólo i ró, adrélé mòbòmà Tirí àdhya k̀tswábhá Gíká m̀lèsè dhi k̀ fe akódhi dré Yésu Krísto sè. ⁶ Tàko ko, Gíká ni Kúli adrè tàá dhi: «M̀ nò rè ká! Má ni kírà bha Siyónà na.

Kírà nda kírà làgì kyàkyà má dré k̀pèle adrélé kírà agógó dzó ni pá bhàzo dríá dhi ró dhi 'i.

Dhya àngùdhi adrélépi kírà nda ni ka'ì dhi, k̀tswá tàdzí adrélé kanyò ro ko.»*

⁷ Àmi adrèbhá akódhi ni ka'ì dhi i dré dhi, kírà nda kírà làgì kyàkyà dhi 'i. Di, mónyá akódhi ni ka'ìbhá ko dhi i dré dhi:

«Kírà dzó sibhá i dré gàle gàgà dhi,

gò atsálé kírà agógó dzó nda dré adrézó àyi totó dríá dhi ró.»†

⁸ Gíká ni Kúli adrè kpà tàá dhi:

«Kírà nda kírà adrélépi móndí k̀ tokpó dhi 'i,

ìndì kírà adrélépi móndí k̀ 'o ledhélé dhi 'i.»‡

Àyi nda i adrè ledhélé, i dré adrélé Gíká ni kúli ga 'òle dhi sè. Tàko ko, Gíká bhà tá àyi adrélé tà 'o kòni.

⁹ Di, àmi ró dhi, àmi mónyá Gíká dré zìle adrélé sùrú ìna ró dhi 'i. Àmi kpà kòwánà Opí àdhya 'i, sùrú lólo dhi 'i, ìndì mónyá Gíká ni t̀ndì àdhya 'i, m̀ kàdréro tà kàdrìkàdrì dré 'òle dhi k̀ longó móndí i dré be dhi bvó. Tàko ko, akódhi azí àmi apfòle t̀nimvá lèsè, afilé àyi ngàdra líndrìga ró dhi 'á dhi ni. ¹⁰ Wáláká dhi, àmi tá mónyá Gíká àdhya 'i ko. Di, nyànomvá dhi, àmi mónyá Gíká àdhya 'i bàti. Wáláká dhi, à bhà tá àmi k̀ kizà ko. Di, nyànomvá dhi, Gíká bhà àmi k̀ kizà dre.

¹¹ Àma arúpi má dré lèle tò ni i, àmi ngóro móndí twá adrèbhá bvò àyikya ró dhi àko dhi i t̀ni. Má adrè di àmi k̀ kodzó, m̀ kàdréro àmi k̀ líkí lovó kònzì àmi k̀ rúbhá kya adrèbhá ru pfu àmi íbe dhi k̀ tà sè. ¹² M̀ kàdré kpà atsílé dóro pàgàno i kòfalèsè. Di tágba i kàdré àmi k̀ asíkì tà kònzì 'òma sè yà dhi, i ni tà dóro m̀ dré adrélé 'òle dhi k̀ no gò, i dré Gíká ni rú bhàzo kùle tà nda i sè k̀tú dré dra atsázó dhi tú.

Ama k̀ bhàma àma k̀ kàdrì i zàle, àma k̀ m̀rì íbe dhi

¹³ Mírì ni tà sè dhi, m̀ kàdré àmi k̀ bha mónyá títi bhàle àmi drìle dhi k̀ rìnyí zàle, kàdré ópí kàdrì adrélépi òpì nya àmi dri dhi 'i yà, ¹⁴ kò ngalè gùvèrènerè 'i yà dhi. Angyá ko, gùvèrènerè nda i dhya ópí nda dré bhàle dhi 'i, i kàdréro tà ño mónyá adrèbhá tà kònzì 'o dhi i dri, adrézó kpà mónyá adrèbhá tà dóro 'o dhi k̀ tà bha kuru. ¹⁵ Tàko ko, Gíká adrè leá dhi, m̀ kàdré tà dóro 'o, k̀tswázó móndí azaaza tà nibhá ko dhi k̀ kúli kíkì dhi bvó. ¹⁶ M̀ kàdré atsílé ngóro móndí Gíká dré trìle dhi i t̀ni. Di, m̀ kàdré àmi k̀ trìma nda ni no ngóro tà adrélépi láti fe àmi dré adrézó tà kònzì 'o dhi ró ko. Be ró dhi, m̀ kàdré àmikya tà 'o ngóro màràbà Gíká àdhya i t̀ni. ¹⁷ M̀ kàdré mónyá títi dhi k̀ líndrì bha, adrézó àmi k̀ adrúpi k̀ le. M̀ kàdré Gíká ni ro, adrézó ópí kàdrì ni líndrì bha.

¹⁸ Àmi màràbà ro ni i, m̀ kàdré àmi k̀ bha àmi k̀ m̀rì k̀ rìnyí zàle líndrì sè wáyi. M̀ kàdré 'òá kòni ngbà 'í àyi adrèbhá togó íbe dóro ìndì yà yà dhi i véna ko. M̀

* 2:6 2:6 A kòno Esáyà 28:16. † 2:7 2:7 A kòno Longó i 118:22. ‡ 2:8 2:8 A kòno Esáyà 8:14.

kàdré kókpà 'òá kònìni àyi adrèbhá togó ìbe tòmbatòmbe dhi i véna. ¹⁹ Tàko ko, mì kàdré kizà nya tà gyägya sè ko gò, adrézó mvòá Gìká ni tà sè dhi, kòdhi dóro Gìká mìlèsè. ²⁰ Di, à kàdré àmi ki tswa mì dré tà kònzi 'òle dhi sè gò, mì dré adrézó mvòá dhi, mì ni àdho tà dóro kisú ásà? Di, mì kàdré àmikya kizà nya mì dré tà dóro 'òle dhi sè gò, mì dré adrézó mvòá dhi, kòdhi dóro Gìká mìlèsè. ²¹ Gìká azí àmi adrélé tà 'o kònìni. Tàko ko, Krísto ni tàndi nya tá kizà àmi ki tà sè, mì kàdréro akódhi ni lebè, adrézó tà 'o akódhi àdhya tíni. ²² Akódhi 'o tá ina tàkonzì ko. Kúlí móndí ki litízó dhi apfò tá kpà akódhi sílèsè àlomvá ko. § ²³ Móndí ì dré tá adrèrà'a akódhi ni lodhá dhi 'á dhi, akódhi logó tá làdhá àyi tí ko. Ì dré tá adrèrà'a akódhi ni rúbhá 'o aswálé dhi 'á dhi, logó tá kúlí aswaaswa àyi tí ko. Be ró dhi, bhà tá i Gìká adrélépi tàbvó ta gyägya dhi drígá. ²⁴ Akódhi ni tàndi do tá àma ki tàkonzì i í rú fa kipakipa dri, mà kòdraró tàkonzì lésè gò, mà kàdréro lídrì ìbe adrézó tà gyägya 'o. Làzí akódhi ni tswàzo dhi àdhya sè dhi, mì adrí dre. ²⁵ Tàko ko, àmi tá ngóro kábilígyà avìbhá dhi i tíni. Di, nyànomvá dhi, mì agò kábilígyà líkìlépi, adrélépi kpà àmi ki lídrì líkì dhi véle dre.

3

Tòkó ki tà àyi ki àgo ìbe dhi

¹ Àmi tòkó i, mì kàdré kókpà àmi ki bha àmi ki àgo i zàle. Di àmi ki àgo ki àruka ì kàdré Gìká ni kúlí ga rè dhi, mì ni kitswá àyi ki adrí Yésu ni ka'í àmi ki atsimá dóro dhi sè, àmi ki kúlí sè ko. ² Tàko ko, ì ni nòá ngalè mì adrè atsilé togó lólo sè, adrélé Gìká ni lindrì bha ngíni ya dhi. ³ Lè àmi ki aveave kàdré tà mì dré adrélé 'òle àmi ki rúbhá sè dhi i sè ko, kàdré àmi ki drìbhí tìma 'i yà, màyìkà ledélé órò sè dhi ki tosoma àmi rú dhi 'i yà, kó ngalè kítá aveave dhi ki tosoma àmi rú dhi 'i yà dhi. ⁴ Be ró dhi, àmi ki aveave kàdré ina tà dóro mì dré adrélé zùle àmi ki togó na dhi i sè. Aveave nda aveave àmi ki togó yàya ìndì lèrì àdhya, kitswálépi dràle bwà ko, ìndì adrélépi làgì ró Gìká mìlèsè dhi 'i. ⁵ Tàko ko, tòkó lólo atú adrèbhá tá mì bha Gìká véna dhi ì adrè tá àyi ki 'o avélé kònìni. Ì adrè tá kpà drì asó àyi ki àgo i kandrá. ⁶ Sarà adrè tá 'òá kònìni. Adrè tá Abàràma ni kúlí yi, adrézó akódhi ni zi áyi mìrì ro. Àmi Sarà nda ni ànzitòkó 'i, mì kàdré tà dóro 'o, adrézó àmi ki tayí adrélé ngá ro tà àlo sè ko dhi.

⁷ Àmi àgo i, mì kàdré kókpà 'òá kònìni, adrézó àmi ki tòkó ìbe dóro. Mì kàdré àyi ki tà yàya tòkó kya ró dhi ki kisù, adrézó àyi ki lindrì bha. Tàko ko, mì ni lídrì Gìká dré lazilé àyi togó tani sè dhi ni kisú tàyìlé ro túmání àyi ìbe. Mì kàdré 'òá kònìni, tà àlo kòkitswáro tà mì dré adrélé zìle Gìká tí dhi ki kíkì ko.

Kizà nyàma tà dóro 'òma sè dhi

⁸ Kùdù ro dhi, àmi títi mì kàdré ngá àlo ró àmi kòfalèsè, adrélé àmi ki adrúpi ki kizà do. Mì kàdré ru le àmi kòfalèsè adrúpi i tíni, adrélé àmi ki togó dóro tadhá, adrézó àmi ki tà bha kìnì mi. ⁹ Mì kàdré tà kònzi logó tà kònzi 'òle àmi rú dhi tí ko, adrézó kpà làdhá logó làdhá dhàle àmi rú dhi tí ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà tani zi Gìká tí móndí tà kònzi 'obhá àmi rú dhi i dri. Tàko ko, Gìká azí àmi adrélé tà 'o kònìni, mì kòkisúro tà tani dré lazilé àmi dré tàyìlé ro dhi be dhi bvó. ¹⁰ Angyá ko, Gìká ni Kúlí adrè tàá dhi:

«Lè dhya àngùdhi adrélépi leá lenzélé àyi lídrì sè, adrélépi kpà kítú dóro dhi ki le nòle dhi,

kàdré àyi tí líkì kúlí kònzi i sè, ìndì kìnzò i sè.

¹¹ Lè akódhi kàdzá àyi togó tà kònzi lésè adrézó tà dóro 'o.

Kàdré tà kèdrìkèdrì nda bhàle móndí i kòfalé togó wäyi sè.

¹² Tàko ko, Mìrì ni mì móndyá adrèbhá tà gyägya 'o dhi i dri.

Adré kpà bíbhálé ga tà ì dré adrélé zìle í tí dhi kì yìzo.

Di, adré ìna àmvò alá mónnyá adrèbhá tà kònzì 'o dhi ì rú.»*

¹³ Àmi kì togó kàdré àtsi ró adrélé tà dóro 'o dhi, àdhi ni àmi kì 'o kònzì dhi nì? ¹⁴ Di, tágba mì kàdré kizà nya mì dré adrélé tà gyàgya 'o dhi sè yà dhi, Gìká ni tà tani bha àmi dri. Mì kàdré ngá ro tà móndí ì dré adrézó ngá ro ásà dhi ì sè ko. Mì kòtayí kpà àmi kì togó adrélé lanzìle ko.† ¹⁵ Be ró dhi, àmi kì togó na dhi, mì kòbhà Krísto twá adrélé àmi kì Mírì ro. Mì kàdré ngbú adrélé gànzi ró tà mì dré adrézó m̀ bha ásà dhi ni àndu ngi, dhya ángùdhi adrélépi tà nda ni lizí àmi tí dhi dré. ¹⁶ Di, mì kàdré 'oá togó yàya sè, ìndì lindrì sè. Mì kàdré àmi kì togó likí adrélé lólo, kitswálé mónnyá adrèbhá àmi kì rú ta kònzì tà dóro mì dré adrélé 'òle Krísto ni tà sè dhi ì sè dhi, ì kàdréro kanyò ro kúlí kònzì ì dré adrélé tàle àmi rú dhi ì sè. ¹⁷ Angyá ko, mì kàdré kizà nya mì dré adrélé tà dóro 'o dhi sè gò, Gìká dré lèzoá kàdré kònzì dhi, kòdhi dóro lavulé mì dré adrélé kizà nya mì dré adrélé tà kònzì 'o dhi sè dhi rúsè.

¹⁸ Tàko ko, Krísto ni tàndì nya tá kizà ngbà 'í vèsè àlo móndí kì tàkònzì kì tà sè. Akódhi gyàgya ró nda drà mónnyá gyàgya ko dhi kì tà sè, kitswálé àmi kì adrì Gìká véle dhi bvó. A pfu tá akódhi ni rúbhá dràle gò, dré gòzo adrélé Tírì Lólo ni rìnyí sè. ¹⁹ Di Tírì Lólo nda sè dhi, akódhi dré kpà lèzo Gìká ni kúlí longó tirì 'ìle bãdzó na dhi ì dré. ²⁰ Ayi nda ì tá móndí atú ligìbhá Gìká rú lókyá Nówè dré tá adrèrà'a bwátù kàdrì dhi ni ledé, ìndì Gìká dré adrèrà'a tà letè togó vwàvwà sè dhi 'á dhi 'i. Bwátù kàdrì nda na dhi, móndí bí ko, ngbà 'í móndí nzi-drì-na dhi ì adrì tá yì liti sè dhi àyi. ²¹ Yì nda adrè bàtisimò ni tà tadhá kòdhya. Di nyànomvá dhi, bàtisimò nda adrè àmi kì tidrì nì. Adré àmi kì tidrì, àmi kì rúbhá dzìma sè ko, be ró dhi, mì dré adrélé longóá dhi, mì adzá àmi kì togó Gìká véle dre dhi sè. Adré àmi kì tidrì, Yésu Krísto ni ngàma dràdrà 'ásè dhi sè. ²² Akódhi nda mbà bhù na gò, adrélé Gìká ni dríagó lésè. Kònale dhi, ángélo ì, ópí kàdrì ì, tsàle rìnyí ìbe dhi ì akódhi ni rìnyí zàle.

4

Atsima ngóro Gìká dré adrélé lèle dhi tíni dhi

¹ Di Krísto dré kizà nyàle rúbhá na dhi sè dhi, mì kàdré kókpà tà kisù akódhi àdhya tíni, adrézó gànzi ró adrélé kizà nya kònzì. Tàko ko, dhya ángùdhi kizà nyàlepi rúbhá na dhi tayí tàkònzì 'òma dre. ² Àsà dhi, dhya nda kitswá gòle áyi lókyá àmbí bvò kòndhi dri dhi ni fe, adrézó lovó kònzì áyi rúbhá àdhya kì 'o dhi ko. Be ró dhi, adrè áyi fe adrélé tà Gìká dré adrélé lèle í kò'o dhi kì 'o kòdhya. ³ Tàko ko, wáláká dhi, mì kizá tá àmi kì lókyá bí, adrézó tà págánò ì dré adrélé lèle 'òle dhi kì 'o. Mì adrè tá tatsíle tà swà 'obe, lovó kònzì kì bhabe, wá tsibe, gwányá wáyá kì tà 'obe, ìndì gìká tàko kì lindrì bhabe, tágba tà nda ì dré tá adrézó kònzì lavulé Gìká m̀lèsè dhi. ⁴ Di nyànomvá dhi, págánò nda kì líndrì adrè gàle, mì dré adrélé tatsíle àyi ìbe tà swà nda kì 'obe ko dhi sè gò, ì dré adrézó àmi kì lodhá. ⁵ Di, ì ni àyikya tà ì dré adrélé 'òle nda kì ta Gìká adrélépi gànzi ró mónnyá títi lídrì ro ìndì dràbhá dre dhi kì tàbvó ta dhi kandrá. ⁶ Tà nda sè dhi, à longó tá ndìndì Rúbí Tani mónnyá dràbhá dre dhi ì dré. Di tágba Gìká dré àyi nda kì tàbvó tàzo tà ì dré 'òle rúbhá na dhi ì sè mónnyá títi dhi kya tíni dhi, ì ni kitswá lídrì Gìká àdhya ni kisú Tírì Lólo na.

⁷ Tà títi dhi kì kùdù atsá ànyi dre. Di ásà dhi, mì kàdré tà 'o tògyá sè, adrézó àmi kì tà kisùle dhi kì likí, mì kàdréro tà zi Gìká tí be dhi bvó. ⁸ Lavulé dhi, mì kàdré ru le àmi kòfalèsè togó wáyì sè. Tàko ko, lèle adrè ìna tàkònzì zyandre dhi kì zu. ⁹ Mì kàdré àmi kì adrùpi kì ka'ì dòle àmi véna togó dóro sè, ngùrùngùrù sè ko. ¹⁰ Àmi àlo àlo títi dhi ì, mì kàdré tà 'o àmi kì adrùpi ì dré, tà tani mì dré kisúle Gìká ni togó tani

* 3:12 3:12 A kònò Longó ì 34:13-17. † 3:14 3:14 A kònò Esáyà 8:12.

sè dhi sè. Mì kàdré 'òá ngóro mómí Gíká dré tà tani twátwa dhi ki bhàzo àyi drígá dhi i tìni. ¹¹ Dhya àlo kàdré kúlí longó dhi, kàdré kúlí adrèbhá angalé Gíká vélésè dhi ki longó kòdha. Dhya àlo kàdré tà 'o mómí i dré dhi, kàdré 'òá rìnyí Gíká dré adrélé fèle drá dhi sè. Mì kàdré di tà títí dhi ki 'o, mómí i kàdréro Gíká ni rú bha kùle Yésu Krísto sè be dhi bvó. Mìlanzìlanzì i rìnyí be dhi i kàdré akódhi dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònìni.

Kizà nyàma Krísto ni tà sè dhi

¹² Ama arúpi má dré lèle tò ni i, lè àmi ki líndrí kàdré gàle, tà kizà ro adrèbhá àmi ki tabhì dhi ki tà sè ko. Mì kàdré kpà tà nda ki no ngóro tà twá atsábhá àmi rú dhi i ró ko. ¹³ Be ró dhi, mì kàdré àmikya lenzélé mì dré adrélé kizà nya Krísto àdha tìni dhi sè, akódhi kònì dra apfò áyi mìlanzìlanzì na dhi, mì kòkitswáro vélé lenzélé lavulé arí be bí be dhi bvó. ¹⁴ A kàdré àmi ki lodhá Krísto ni rú ni tà sè dhi, Gíká ni tà tani bha àmi dri. Tàko ko, Gíká ni Tírí mìlanzìlanzì ró dhi adré adrélé àmi léna. ¹⁵ Di, mì kàdré kizà nya dhi, lè mì kàdré nyàá mì dré adrélé mómí tupfúbhá i ró yà, kùgubhá i ró yà, tà kònzi 'obhá i ró yà, kó ngalè mómí tífíbhá mómí ki tà i 'ásè dhi i ró yà dhi sè ko. ¹⁶ Di, mì kàdré kizà nya mì dré adrélé Krísto ni ka'ìbhá i ró dhi sè dhi, mì kàdré àmikya kanyò ro tà nda sè ko. Be ró dhi, mì kàdré Gíká ni rú bha kùle, mì dré Krísto ni rú nda ni ka'ìle dòle dhi sè. ¹⁷ Tàko ko, lókyá tàbvó tàzo dhi kitswá dre. A ni rè zyà mómí Gíká àdha ki tàbvó ta drìdrì. Di tàbvó tàma nda kòkidhó àma rú dhi, mómí Gíká ni Rúbí Tani gabhá rè dhi kya ni di vélé adré ngíni? ¹⁸ Ngóro tisìle Gíká ni Kúlí na dhi tìni:

«Mómí àlo gyàgya dhi ni adrima kàdré kòkòròko dhi, mómí Gíká ni tà gabhá rè dhi ki tà tàkonzìbhá íbe dhi ni di vélé adré ngíni?»*

¹⁹ Asà dhi, lè mómí adrèbhá kizà nya ngóro Gíká dré adrélé lèle dhi tìni dhi, i kàdré àyi ki bha Gíká àyi ki bhàlepi dhi drígá, adrélé tà dóro 'o. Tàko ko, Gíká nda kitswá adrélé ka'ìle togó wáyi sè.

5

Bhàgo ki tà kàdhúra íbe dhi

¹ Bhàgo Èkèlézyà àdha àmi kòfalé dhi i dré dhi, má adré tà ta kònìni. Ma kókpà bhàgo 'i àmi tìni. Ma dhya Krísto ni kizà nyàle dhi ki nobhá mì sè dhi ki àlo 'i, ìndì mómí dra Gíká ni mìlanzìlanzì dré dra tadhálé dhi ni kisúbhá dhi ki àlo 'i. Di má adré àmi ki kodzó, ² mì kàdréro kábilígyà ki pàrí Gíká dré bhàle àmi drígá dhi ki líkí, ngóro kábilígyà líkíbhá dóro dhi i tìni. Mì kàdré àyi ki drì ko dóro. Di, mì kàdré 'òá kònìni ngóro tòlí bhàle àmi dri dhi tìni ko. Be ró dhi, mì kàdré 'òá togó dóro sè, ngóro Gíká dré adrélé lèle dhi tìni. Mì kàdré 'òá làfa lovó sè ko, be ró dhi, àmi ki togó dré adrélé àtsi ró tà nda sè dhi sè. ³ Mì kàdré òpì nya kábilígyà bhàle àmi drígá nda i dri rìnyí sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà dóro 'o àyi kòfalé, i kàdréro tà no àmi rú, adrézó 'òá àmikya tìni. ⁴ Di lókyá kábilígyà líkíbhá ki kàdrì dré dra apfòzo dhi tú dhi, mì ni kúlá mìlanzìlanzì ro, lagulagu ni dré kitswázó akílé bwà ko dhi ni kisú.

⁵ Àmi kàdhúra i, mì kàdré kpà àmi ki bha màlìga i zàle. Àmi títí, mì kàdré àmi ki tà bha kíni mi. Tàko ko, Gíká ni Kúlí adré tàà dhi:

«Gíká adré ru pfu mómí drìkàdrì ro dhi íbe.

Di, adré ína àyi togó tani bha mómí adrèbhá àyi ki tà bha kíni mi dhi i rú.»*

⁶ Di àsà dhi, mì kàdré àmi ki bha Gíká ni drígá rìnyí ró dhi zàle, kòtingáro àmi kuru lókyá kitswálepì dhi sè be dhi bvó. ⁷ Mì kàdré tà títí adrèbhá àmi ki togó 'o lanzìle dhi ki bha Gíká drígá. Tàko ko, akódhi adré àmi ki tà kisú nì.

* 4:18 4:18 A kònò Tògyakúlí 11:31. * 5:5 5:5 A kònò Tògyakúlí i 3:34.

⁸ Mì kàdré àmi kɛ tà kisùle dhi kɛ likí, adrézó tàmìga dri. Tàko ko, àmi kɛ kàribhá, Dzaborò adré tatsilé kändríbe kàmì tìni, adrélé móndí nda nyàle. ⁹ Mì kàdré dɛ pá si akódhi kandrà, adrézó àmi kɛ totó tātā àmi kɛ tà ka'ika'í na. Tàko ko, mì nì tàle dhi, àmi kɛ adrúpi bvò wáyí 'ásè dhi ì adré kpà kizà nya làsú be àmikya tìni dhi be.

¹⁰ Dɛ mì kònya kizà lókyá tsà sè dre dhi, Gíká nì tándi adrélépi áyí togó tani tadhá tà títí ì sè dhi nì àmi kɛ 'o kitswálé títí, àmi kɛ timbàzo, àmi kɛ 'òzo àmi kɛ totó tātā àmi kɛ tà ka'ika'í na. Tàko ko, akódhi nda azí àmi kitswálé áyí m̀lanzilanzì adrélépi kóná vèsè kólyá dhi nì kisú Yésu Krísto na. ¹¹ Rinyí kàdré akódhi dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònini.

Mòdo kùdù

¹² Ama adrúpi Sílà má dré adrélé ka'ile togó wáyí sè dhi, bhà drígá má véle wárágà kònìdhi nì tisìzo.† Dɛ má tisì wárágà mvá kònìdhi àmi kɛ kodzózó, ìndì tadházóá àmi dré dhi, mì adré tròle Gíká nì togó tani rú bàti dhi.

¹³ Ekèlézyà Bàbìlónà le Gíká dré zìle àmi tìni dhi fè mòdo àmi dré.‡ Ama mvá, Márokò fè kpà mòdo àmi dré. ¹⁴ Àmi ró dhi, mì kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kòfalèsè lèle sè.

Tà kìdrìkìdrì kàdré àmi títí adrèbhá Krísto na dhi ì dré!

† **5:12** 5:12 Gíká nì Kúlí tisile Gírìkì ti sè dhi léna dhi, à adré rú «Silùwánò» kisú kònwa. Rú nda tá rú àzya Sílà dré dhi 'i. ‡ **5:13** 5:13 A adré kisúá dhi, «Bàbìlónà» kònìdhi adré Rómà, bhàandre kàdrì Rómà kɛ òpì àdhya nì tà ta kòdhya.

Wárágà Péteró dré tisìle dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Péteró dré tisìle dhi ni rì 'i. Adré tisiá kitswázó mónnyá ka ìbhá títi dhi ki kodzó, ì kàdréro àyi ki líkí Gìká ni tà tadhábhá kinzò sè dhi ki tà sè. Ì kàdré kpà tatsíle swà ro ngóro tà tadhábhá kinzò sè nda ì dré tá adréle tadhále dhi tìni ko. Péteró adré tàá dhi, ì kàdré tròle kulí pròfétà ì dré longolé dhi i rú, ìndì tà àpòstolò ì dré longolé dhi i rú (1:19-21; 3:1-2). Adré kpà tà tadhá Mírì Yésu ni agòma ni tà dri, adrézó tàá dhi, Mírì adré tà tigi tà í dré lazíle dhi ki 'òma sè ko. Be ró dhi, akódhi ni togó vwàvwà sè dhi, adré láti fe mónnyá títi dhi i dré kitswázó adrìle (3:8-16).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki aìma

- 1) Péteró ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Tà Gìká dré móndí ki azízó ásà dhi (1:3-21)
- 3) Gìká ni tà tadhábhá kinzò sè dhi i (2:1-22)
- 4) Krìsto ni agòma (3:1-18)

Péteró ni mòdo fèma

¹ Ma, Sìmónà Péteró, màrábà ìndì àpòstolò Yésu Krìsto àdhya ró dhi, má adré wárágà kònìdhi ni tisì àmi tà ka'ika'ì làgí kyàkyà dhi ni kisúbhá àmakya tìni dhi i dré. Mì kisú tà ka'ika'ì nda, Yésu Krìsto, àma ki Gìká ìndì àma ki tìdrìlèpi dhi ni tà gyàgya sè.

² Gìká ni togó tani i tà kìdrìkìdrì be dhi ì kàdré gàle àmi léna bǐ, mì dré Gìká ni nìle túmánì àma ki Mírì Yésu be dhi sè!

Tà Gìká dré àma ki azízó ásà dhi

³ Mírì ni rìnyí Gìká àdhya ró dhi sè dhi, afè àma dré tà títi dhi i, mà kàdréro atsilé ngóro Gìká dré adréle lèle dhi tìni, adréle kpà tròle akódhi ni tà rú. Akódhi 'o àma Gìká àma ki azìlèpi akódhi ni mǐlanzìlanzì sè ìndì akódhi ni rìnyí sè dhi ni ni dhi nì.

⁴ Tà nda kòdhi i sè dhi, Gìká nda afè àma dré àyi lazikúlí kàdrì làgí ró dhi i, kitswálé lazikúlí nda i sè dhi, mì kàdréro àyi tàndi ni lídrì íbe àmi léna, ìndì mì kòkitswáro lapalé lovó kònzì adrébhá mónnyá bvò àdhya ki kizá dhi i sílèsè.

⁵ Àsà dhi, mì kàdré àmi ki fe wáyi adréle tà dóro bha àmi ki tà ka'ika'ì dri. Mì kàdré kpà tà nǐnǐ bha tà dóro 'o'ò nda dri, ⁶ adrézó lovó mvomvò bha tà nǐnǐ nda dri, adrézó togó tsitsì bha lovó mvomvò nda dri, adrézó trotrò Gìká ni tà rú dhi ni bha togó tsitsì nda dri, ⁷ adrézó togó dóro tadhatadha àmi ki adrúpi i dré dhi ni bha trotrò Gìká ni tà rú nda dri, adrézó lèle bha togó dóro tadhatadha nda dri. ⁸ Tàko ko, mì kàdré tà nda kòdhi íbe àmi léna adrézó lèle ába drìdrì dhi, mì ni tà dóro 'o bǐ adrézó kpà lò'wa dóro 'a bǐ, mì dré àma ki Mírì Yésu Krìsto ni nìle be dhi sè. ⁹ Dì, dhya àlo kàdré tà nda i àko dhi, akódhi ína mǐ kùdúkùdu 'i. Akódhi tivì kpà tàle dhi, Gìká temvé i tàkònzì í dré tá 'òle wáláká dhi i lésè dre dhi.

¹⁰ Dì ásà dhi, àma adrúpi i, àmi ki togó kàdré àtsi ró adrézó tadhá dhi, Gìká zì àmi, àmi ki azízó adréle mónnyá ína i ró káyà dhi. Tàko ko, mì kàdré 'òá kònìni dhi, mì kitswá tàdzí dhèle ko. ¹¹ Kòdhi íbe dhi, à ni àmi ki ka'ì fìle àma ki Mírì Yésu Krìsto àma ki tìdrìlèpi dhi ni Opì na, adréle kònàle kóná vèsè kólyá.

¹² Má ni ngbú adré tà nda kòdhi ki 'o agalé àmi léna, tágba mì dré tà nda ki nìzo dóro, adrézó kpà àmi ki totó tātā tà bàti mì dré kisúle dhi dri dhi. ¹³ Dì má dré rè dhu adrèrà'a lídrì íbe dhi 'á dhi, má mǐlèsè dhi, dóro ni adréle tà nda ki 'o agalé àmi léna dhi. ¹⁴ Tàko ko, má nǐ tàle dhi, má adré 'òle àma rúbhá kònìdhi ni tayí dhi be,

ngóro àma ki Mírì Yésu Krísto ni tàndi dré tadhálé má dré dhi tìni. ¹⁵ Di má ni tà títi dhi ki 'o, kitswálé áma lîma àmvolésè dhi, mì kòkítswáro ngbú adrélé tà nda ki kisù be dhi bvó.

Móndyá Krísto ni mîlanzîlanzî nobhá mì sè dhi i

¹⁶ Tàko ko, mà dré tá adrérà'a àma ki Mírì Yésu Krísto ni atsama rînyí be dhi ni tà longó àmi dré dhi 'á dhi, mà totó tá àma títì tàko apfòbhá mómí ki tògyá lésè dhi i dri ko. Di, mà nò tá àmakya akódhi ni tà kàdrì àma ki tàndi ki mì sè. ¹⁷ Angyá ko, akódhi kisú tá lindrì i mîlanzîlanzî be Gíká Atá vélésè, Gíká ni kúlí dré apfòrà'a áyi mîlanzîlanzî kàdrì dhi lésè dhi 'á. Kúlí nda tà drá dhi: «Kòndhi áma Mváagó má dré lèlè tò dhi 'i. Áma togó adré kinlé akódhi ni tà sè tò.»* ¹⁸ Ama ki tàndi mà yi kúlí apfòlepi bhù lésè nda àma ki bíbhálé sè, mà dré tá adrérà'a akódhi be kóngó lólo drîna dhi 'á.

¹⁹ Tà nda sè dhi, mà nî vélé dóro tàlè dhi, kúlí pròfétà i dré longólé dhi i tà bàti 'i káyà dhi. Àmi ró dhi, mì kàdré tròlè kúlí nda i rú dhi, mì ni adrè 'òá dóro. Tàko ko, kúlí nda i ngóro àtsí adrélépi kòlè ngá kazá tînimvá na dhi tîni. Di mì kàdré tròlè kúlí nda i rú, tsàlè lókyá kítú dré dra apfòzo, ìndi nzàgó dré dra ngá kazá àmi ki togó na dhi 'á. ²⁰ Tà kàdrì lavúlé dhi, lè mì kòni tàlè dhi, dhya àlo kitswá tà àlo pròfétà i dré tisìlè Gíká ni Kúlí na dhi ni àndu ngi áyi drì sè bwà ko. ²¹ Tàko ko, kúlí pròfétà i dré longólé nda ki àlo angá tàdzí tà mómí i dré tá lèlè tàlè dhi lésè ko. Be ró dhi, pròfétà nda i longó tá kúlí angábhá Gíká vélésè dhi i kòdhya, ngóro Tírì Lólo dré tá àyi ki tidrìlè dhi tîni.

2

*Gíká ni tà tadhábhá kînzò sè dhi i
(A kònò kpà Yúdà 1:4-13)*

¹ Atú dhi, pròfétà kînzò ro dhi i apfò tá Ìsèrèlè ànzi i kòfalé. Di Gíká ni tà tadhábhá kînzò sè dhi ki kókpà apfò àmi kòfalé kònni. I ni Gíká ni tà i dré dra tadhálé gòdhógòdho dhi ki tosó àmi kòfalé lùzu ró, adrézó mómí ki tà ka'ika'i kizá. I ni ndìndi Mírì Yésu àyi ki apalépi tàkonzì lésè dhi ni ga, adrézó dràdrà asé àyi ki tàndi i dri ngbò ró. ² Mómí zyandre dhi ki dhe àyi vésè, adrélé tà swà 'o àyikya tîni. Tà nda sè dhi, à ni tà ta kònzì látì tà bàti àdhya rú. ³ Ngá lovó sè dhi, tà tadhábhá kînzò sè nda ki àmi ki lití kúlí tàko angábhá àyi drìlèsè dhi i sè, kitswázó ngá kisú àmi drígàsè dhi bvó. Di, kidhólé kínó lésè dhi, dhya dra àyi ki tàbvó tàlèpi dhi ína gánzi ró kitswálé tà bha àyi dri. Akódhi dra àyi ki tà pfùlepi pfupfù nda adrè ayí ko ko.

⁴ Tàko ko, Gíká tayí tá ángéló tàkonzì 'obhá dhi i tà ñòma àyi dri dhi sè ko. Be ró dhi, bhe tá ína àyi líferò na, àyi ki 'izo nyìrì sè àrà tînimvá ro dhi na, adrézó àyi ki likí kònàlè adrélé kítú àyi ki tàbvó tàzo dhi ni letè. ⁵ Tayí tá kpà móndyá adrèbhá tá bvò dri Nówè ni lókyá 'á dhi i ko. Be ró dhi, 'o tá ína yí tilè bvò drìsè wáyì, móndyá àyi tà gabhá rè nda ki tupfúzó todràlè. Tidrì tá ngbà 'í Nówè àyi tà gyàgya longólépi dhi, túmání mómí àruka nzi-drì-rì dhi íbe kòdhya. ⁶ Gíká bhà tá kpà tà bhàandre Sòdómà àdhya dri Gòmórà àdhya be gò, bhàandre nda ki zàzo vèlè, tadházóá dhi, í ni móndyá àyi tà gabhá àyikya tîni dhi ki 'o kònni. ⁷ Apá tá Lótò, dhya gyàgya ro dhi kòdhya. Akódhi nda nya tá kizà lavúlé tà swà drìkònzìbhá i dré tá adrélé 'òlè dhi ki tà sè. ⁸ Tàko ko, dhya gyàgya nda adrè tá adrélé àyi kòfalé gò, akódhi ni togó dré adrézó kizà nya àyi ki tà kònzì dré adrélé nòlè, ìndi yìlè kítú àlo àlo títi i sè dhi ki tà sè. ⁹ Di tà títi nda kòdhi i adrè tadhá dhi, Mírì Gíká nî adrélé móndyá adrèbhá tròlè àyi tà rú dhi ki apá tà adrèbhá àyi ki tabhì dhi i lésè dhi be. Nî kpà adrélé móndyá

* 1:17 1:17 A kònò Mátáyò 17:1-5; Márokò 9:2-7; Lúkà 9:28-35.

adrébhá tà kònzi 'o dhi ki likí tsàle kítú àyi ki tàbvó tàzo, gò tà ñozo àyi dri dhi tú dhi be. ¹⁰ Lavulé dhi, a ni tà ño móndyá adrébhá tatsíle lovó kònzi àyi ki rúbhá kya ki 'obe, ìndì adrébhá àyi rinyí adrézó òpì nya dhi ni ayízè dhi i dri.

Tà tadhábhá kinzò sè nda i móndí drìkàdrì ro, adrébhá tà 'o tirì àko dhi 'i. Ì adré àyikya tirì mīlanzilanzì ro bhù na dhi ki lodhá tirì àko. ¹¹ Dì, ndìndì ángéló adrébhá rinyi ró ìndì kòmba ró dhi ì adré àyikya tirì nda ki lodhá, adrézó àyi ki asíkì Mírì kandrá dhi ko. ¹² Dì, móndyá nda ì adré tà ì dré ñile ko dhi ki lodhá kòdhya. Àyi ngóro kà'wá mbì àdhya tà nibhá ko, à dré tìle kitswázó àyi ki turú, tupfúlè todràle dhi i tìni. Dì ì ni kókpà todrà akílè títì kà'wá nda i tìni. ¹³ A ni tà kònzi logó àyi dré tà kònzi ì dré 'òle dhi i tì. Ì adré tatsíle àyi ki lovó kònzi ki 'obe ngádra 'àsè, adrézó lenzélé àsà. Àmi ki gwányá i 'àsè dhi, àyi ngóro ngá ndì ró adrélèpi kanyò fe àmi dré dhi tìni, ì dré adrérà'a lenzélé àyi ki túrúpfú tà sè dhi 'á. ¹⁴ Àyi ki mī ga múná tà sè bí. Ì kitswá tàdzì tàkònzì 'òma tayí ko. Ì adré móndí tà ka'ika'ì ìbe yàya dhi ki lití ledhélé tàkònzì na. Àyi ki togó ga làfa lovó sè bí. Giká ni tátrítrí àyi dri! ¹⁵ Ì ku láti tà gyàgya àdhya 'àsè, adrézó láti Bálámà, Bòsòro ni mvá àdhya ni lebé kòdhya. Bálámà nda lè tá ina làfa kisúle tà kònzi 'òma sè tò. ¹⁶ Dì, pròfètà nda ni púndà, kà'wá kitswálèpi kúlì tà bwà ko dhi tà tá kúlì móndí tìni, kitswázó akódhi ni azaaza kíkì.*

¹⁷ Tà tadhábhá kinzò sè nda ì sù ngóro yì kidrì sèbhá dre dhi i tìni, ìndì ndùrùku lyãandre dré adrélè livilé dhi i tìni. Giká zù tìnìmvá anílèpi tsìtsì dhi àyi dré. ¹⁸ Ì adré àyi ki afà kúlì tàko i sè, adrélè móndí lapábhá tídhí ro móndí litíle dhi i kòfalèsè dhi ki togó se, ì kàdréró tatsíle swà ro lovó kònzi àyi ki rúbhá kya ki 'obe be dhi bvó. ¹⁹ Ì adré lazíá àyi nda ì dré dhi, ì ni àyi ki tri, tágba àyi ki tàndi ì dré adrézó mārábà àyi ki tà swà àdhya 'i dhi. Tàko ko, dhya ángùdhi tà àlo dré adrélè atólè í pálè dhi ina mārábà tà nda àdhya 'i. ²⁰ Móndí ì kòlapá tà kònzi bvò kòndi àdhya i sílèsè àma ki Mírì Yésu Krísto àma ki tidrìlèpi dhi ni ñima sè gò, ì dré gòzo tódhyá àyi ki tayí tà kònzi nda ì dré atólè àyi pálè dhi, àyi ki kùdù ni véle atsá kònzi wáláká ni ni lavú. ²¹ Kònò ì kònì tá láti tà gyàgya àdhya ko dhi, kòdhi ni tá adré dóro lavulé, ì dré láti nda ni ñile be gò, àmvò alázó tòlì lólo fèle àyi dré dhi véle dhi rúsè. ²² Ì 'o àyikya tà ngóro tògyakúlì ì dré adrélè tàle dhi tìni: «Kòkì adrè gòle tódhyá ngá í dré adhlé dhi ni nya.»† A adrè kpà tàà dhi: «Tìgá dzìle dhi adrè gòle fìle tódhyá kùrú na.»

3

Kítú Mírì dré dra agòzo dhi

¹ Ama arúpi má dré lèle tò ni i, kònìdhi wárágà má dré tìsìle àmi dré dhi ni rì 'i. Wárágà rì nda i léna dhi, má 'o tà agalé àmi léna, mī kàdréró tà adrébhá bàti dhi ki kisù kòdhya. ² Má adrè leà dhi, mī kòkisù kúlì pròfètà lólo atú dhi ì dré longólè dhi i, tùmání tòlì àma ki Mírì àma ki tidrìlèpi dhi dré tàle àmi ki àpòstolò i tì dhi be kòdhya.

³ Drìdrì dhi, lè mī kònì tàle dhi, lókyá kùdù sè dhi, móndí dra àmi ki gubhá dhi ki apfò adrélè àmi ki gu, adrézó tatsíle àyi ki tàndi ki lovó kònzi ki 'obe. ⁴ Ì ni lizíá dhi: «Akódhi lazí tá ko tàle dhi, í ni dra agò dhi? Dì akódhi nda ángwà? Tàko ko, kidhólè àma ki tábhí ki dràma lèsè atsálè ándrò kònìdhi dhi, tà títì dhi i ngbú ngóro dré tá adrélè bvò bhàrà'a dhi tìni.» ⁵ Dì, àyi nda ì adrè tà kònì ki tìvì ìze sè: Wáláká dhi, Giká tà tá kúlì gò, bhù ki bhàzo bvò be. Lanzí tá bvò ki kòfalé yì be, bvò nda ni 'òzo apfòle yì nda lèsè.* ⁶ Amvolásà dhi, 'o tá yì tìle bvò wáláká dhi drìsè, bvò nda ni pfùzo títì.† ⁷ Dì Giká ni kúlì àlo nda sè dhi, adrè bhù ándrò kònì ki likí bvò ándrò

* 2:16 2:16 A kònò Ngá nàma 22:4-35. † 2:22 2:22 A kònò Tògyakúlì 26:11. * 3:5 3:5 A kònò Kìdhoma 1:6-9.

† 3:6 3:6 A kònò Kìdhoma 7:11.

kònìdhi be, adrélé àyi ki pfùma àtsí sè dhi ni letè, tsàle kítú í dré dra mónnyá àyi tà gabhá dhi ki tàbvò tàzo gò, àyi ki tà 'òzo akílé dhi tú.

⁸ Di, áma arúpi má dré lèle tò ni i, mì kòtivì ko tàle dhi, Mírì m̀lèsè dhi, kítú àlo dhi ngóro kóná ngùlù-àlo dhi t́ni, ìndì kóná ngùlù-àlo dhi ngóro kítú àlo dhi t́ni dhi.‡

⁹ Mírì adrè tà tigí tà í dré lazílé dhi ki 'òma sè ngóro móndí àruka ì dré adrélé kisùle dhi t́ni ko. Be ró dhi, adrè ína àyi togó vwàvwà tadhá àmi véna. Tàko ko, adrè làá dhi, dhya àlo kòdrà nyo ko, be ró dhi, mónnyá títi dhi ì kòladzá àyi ki togó agòzo í véle.

¹⁰ Di, kítú Mírì dré dra agòzo dhi ni atsa ngóro kùgú dré adrélé atsálé ngbõ ró dhi t́ni. Kítú nda tú dhi, bhù ki akí kpòrò 'u'ù be, ìndì ngá títi bhù m̀bhalé 'á dhi ki ve àtsí sè. Di bvò i ngá títi lá dhi íbe dhi ki akí.

¹¹ Di à kàdré ngá títi dhi ki 'o akílé kònìni dhi, lè mì kàdré di véle móndí ngíni dhi i ró? Adrè làá dhi, mì kàdré atsílé ngóro móndí lólo i t́ni, adrélé tròle Gíká ni tà rú!

¹² Mì kàdré kpà kítú Gíká àdhya nda ni letè lovó sè, adrézó tà títi dhi ki 'o kítú nda ni 'òzo atsálé mbèlè. Kítú nda tú dhi, bhù ki ve akílé àtsí sè, ìndì ngá títi bhù m̀bhalé 'á dhi ki agá òle àtsí sè. ¹³ Di, mà adrè àmakya bhù tídhí ro dhi ki letè bvò tídhí ro dhi be, ngóro Gíká dré lazílé dhi t́ni. Arà nda i 'àsè dhi, tà gyàgya ni ga b́.

¹⁴ Di áma arúpi má dré lèle tò ni i, mì dré adrérà'a kítú nda ni letè dhi 'á dhi, mì kàdré àmi ki fe wáyi adrélé ndí àko, tà kònzi àko àmi rú, ìndì tà k̀drík̀dri íbe àmi kòfalé Gíká be. ¹⁵ Mì kàdré àma ki Mírì ni togó vwàvwà dré adrélé tadhá àmi véna dhi ni no ngóro láti dré adrélé fèle àmi dré adrízó àsà dhi ró. Ama ki adrúpi Pólò mà dré lèle tò dhi, tisì kpà tà nda kòdhi àmi dré tògyá Gíká dré fèle í dré dhi sè dre.

¹⁶ Adrè tà tisì kònìni àyi wáràgà títi dhi i léna, dré adrérà'a tà ta tà nda i dri dhi 'á. Tà àruka dré tisìle wáràgà nda i léna dhi ki àndu nìma kòkòròko. Móndí àruka tà nibhá ko, adrèbhá tà ka'ika'í íbe yàya dhi ì adrè àyikya tà nda ki ladzá atsálé kinzò ro, ngóro ì dré kpà adrélé 'òle tà àruka tisìle Gíká ni Kúlí na dhi i sè dhi t́ni. Asà dhi, ì adrè àyi ki tàndi ki dràdrà asé àyi dri.

Pétèro ni kúlí kùdù

¹⁷ Ama arúpi má dré lèle tò ni i, nyànomvá dhi, má lazí tà nda kòdhi i àmi dri dre. Mì kàdré di àmi ki likí, mì kòtayíró àmi móndí kònzi ì dré litílé ko, ì dré kpà àmi ki tà ka'ika'í kizízó ko. ¹⁸ Be ró dhi, mì kàdré àmi ki fe adrélé li'wálé àma ki Mírì Yésu Krísto àma ki tídrílépi dhi ni togó tani na, ìndì akódhi ni nìma na. Mìlanzilanzì kàdré akódhi dré nyànomvá, tsàle kóná vèsè kólyá! Kàdré kònìni.

‡ 3:8 3:8 A kònò Longó i 90:4.

Wárágà Yòwánì dré tisìle dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

A adré kisùá dhi, dhya wárágà kònìdhi ni tisìlepi dhi tá Yòwánì, àpóstolò ki àlo 'i, ìndì Ekèlèzyà ni drì kobhá kàdrì dhi ki àlo 'i. Tágba à dré adrézó Yòwánì nda ni rú kisú wárágà kònìdhi léna ko dhi, à ni kitswá nòá ngádra 'á dhi, dhya wárágà kònìdhi ni tisìlepi dhi tá dhya Yésu ni tà nobhá mì sè dhi ki àlo 'i (1:1-4).

Yòwánì adré wárágà kònìdhi ni tisì tà kàdrìkàdrì rì dhi i sè. Alo ni, adré móndyá ka'ìbhá dhi ki kodzó tàzoá dhi, ngóro ì dré ru amúlé Giká Atá be, ìndì akódhi ni Mvá, Yésu Krísto be dre dhi tìni dhi, lè ì kàdré adrélé àyi léna. Ì kàdré kpà tròle tà ì dré yìle àpóstolò i tí dhi i rú. Adré kpà tàá dhi, dhya ángùdhi Giká ni nìlepi bàti dhi ni kpà akódhi ni tòlì ki ka'ì 'òle. Kòdhi adré tàá dhi, ì ni Giká ni Mváagó, Yésu Krísto ni ka'ì, adrézó kpà ru le àyi kòfalésè. Tàko ko, Giká ni tàndi lèle 'i (3:11-24; 4:7-21).

Rì ni, Yòwánì adré àyi ki kodzó, ì kàdréró àyi ki likí tà pròfétà kinzò ro dhi ì dré adrélé tadhálé dhi ki tà sè. Adré tàá dhi, ì kàdré móndyá títi dhi ki tabhì, nìzoá ngalè tirí àyi léna dhi i Tirí Giká àdhya 'i bàti yà dhi (4:1-6). Adré kpà àyi ki kodzó tàzoá dhi, ì lavú bvò kònìdhi dre, ìndì Tirí adrélépi àyi lé dhi kàdrì, tirí adrélépi bvò kònìdhi lé dhi ni lavú (4:4).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki a'ima

- 1) Kúlì adrélépi lídrì fe dhi (1:1-4)
- 2) Ngádra i tìnìmvá be dhi (1:5-2:29)
- 3) Giká ni ànzì i Dzáborò kya íbe dhi i (3:1-24)
- 4) Tà bàti i kinzò be dhi (4:1-6)
- 5) Giká ni lèle, ìndì ru lèma àma kòfalésè dhi (4:7-21)
- 6) Giká ni Mváagó ni ka'ima (5:1-21)

Kúlì adrélépi lídrì fe dhi

¹ M̀à adré dhya adrélépi tá be kínó tà títi dhi ki kìdhoma lésè, mà dré yìle, mà dré nòle mì sè, mà dré tabèle, ìndì mà dré tà ni ni kisùzo dhi ni tà longó kòdhya. Akódhi nda Kúlì adrélépi lídrì fe dhi 'i. ² Lídrì nda apfò tá àma kòfalé gò, mà dré nòzoá. Dì mà adré tà mà dré nòle mì sè nda ni tà ta, adrézó lídrì kóná vèsè kólyá adrélépi tá Giká Atá véna gò, dré apfòzo àma kòfalé nda ni tà longó kòdhya. ³ M̀à adré tà mà dré nòle ìndì mà dré yìle nda ni longó àmi dré, mì kàmúró kpà ru àma íbe adrélé tùmáni be dhi bvó. Ama, mà amú ru Giká Atá be, ìndì akódhi ni Mváagó, Yésu Krísto be dre. ⁴ M̀à adré tà kòdhi ki tisì, mà kàdréró lenzélé tùmáni àmi íbe kitswálé títi.

Atsima ngádra 'ásè dhi

⁵ Tà mà dré yìle Yésu Krísto nda tí gò, mà dré adrézó longóá àmi dré dhi, tà kònìdhi 'i: Giká ngádra 'i, ìndì akódhi léna dhi, tìnìmvá àlomvá yókódhó. ⁶ M̀à kàdré tàá dhi, mà amú ru Giká be dre gò, mà dré adrézó atsílé tìnìmvá na dhi, kòdhi mà adré kinzò ta, ìndì mà adré atsílé tà bàti na ko. ⁷ Dì, mà kàdré àmakya atsílé ngádra 'ásè ngóro Giká ni tàndi dré adrélé ngádra 'á dhi tìni dhi, mà amú ru àma kòfalésè gò, akódhi ni Mvá, Yésu ni kàrí dré adrézó àma ki temvé tàkonzì wáyi dhi i lésè.

⁸ M̀à kàdré tàá dhi, àma tàkonzì àko dhi, kòdhi mà adré àma ki tàndi ki lití, ìndì tà bàti àma léna yókódhó. ⁹ Dì, mà kàdré àma ki tàkonzì ki ta ngádra 'á Giká kandrà dhi, akódhi ni àma ki tàkonzì nda ki tri gò, àma ki temvézó àma ki tà kònzi wáyi dhi i lésè. Tàko ko, akódhi gyágya, ìndì kitswá adrélé ka'ile togó wáyi sè. ¹⁰ M̀à kàdré tàá

dhi, mà 'o tàkonzì ko dhi, mà adré Giká ni bha kinzò líyí ro, adrézó kpà tadhá dhi, akódhi ni kúlí àma léna yókódhó.

2

Krístico, dhya adrélépi àma ki tàrá ga dhi 'i

¹ Ama ànzì i, má adré tà kòdhi ki tisì àmi dré, mì kò'oró tàkonzì ko dhi bvó. Di, dhya àlo kò'o tàkonzì dhi, àma dhya adrélépi àma ki tàrá ga Giká Atá kandrá dhi íbe. Akódhi nda Yésu Krístico, dhya adrélépi gyágya dhi 'i. ² Giká afè akódhi dràle mòbòmà ro, àma ki tàkonzì ki trizo ásà. Ngbà 'í tàkonzì àmakya 'i ko, afè akódhi dràle mónnyá títi bvó àdhya ki tàkonzì ki trizo.

³ Mà kàdré Giká ni tòlí ki ka'í 'òle dhi, mà nì tàle dhi, mà nì akódhi bàti dhi be. ⁴ Dhya adrélépi tàà dhi «Má nì akódhi be» gò, dré adrézó akódhi ni tòlí ki ka'í 'òle ko dhi, dhya nda kinzò líyí 'i, ìndì tà bàti akódhi léna yókódhó. ⁵ Di, dhya adrélépi ína akódhi ni kúlí ka'í 'òle dhi adré tadhá dhi, Giká ni lèle ga akódhi léna kitswálé títi. Tà kòdhi sè dhi, mà nì tàle dhi, àma akódhi léna dhi be. ⁶ Lè dhya ángùdhi adrélépi tàà dhi, í adré adrélé akódhi léna dhi, kàdré atsilé ngóro Yésu ni tàndì dré atsilé dhi tìni.

Tòlí tídhí ro dhi

⁷ Ama arúpi má dré lèle tò ni i, má adré tòlí tídhí ro dhi ni tisì àmi dré kòdhya ko. Be ró dhi, tòlí má dré adrélé tisìle kòdhi, tòlí àku mì dré kisúlé adrézó ába kidhóle kidhoma lésè dhi 'i. Tòlí àku nda kúlí mì dré yìle dre dhi 'i. ⁸ Tágba kònìni dhi, má adré kpà tòlí tídhí ro dhi ni tisì àmi dré kòdhya. A ni kitswá tà bàti tòlí nda àdhya ni no Krístico na, ìndì àmi léna. Tàko ko, tínímvá adré akílé, ìndì ngádra bàti dhi kidhó adrélé nga kazá dre.

⁹ Dhya adrélépi tàà dhi, i ngádra 'á gò, dré adrézó togó kònzì bha áyi adrúpi rú dhi, dhya nda dhu rè tínímvá na. ¹⁰ Dhya adrélépi áyi adrúpi ni le dhi adré atsilé ngádra 'ásè, ìndì tà àlo kitswálépi akódhi ni 'o dhèle dhi akódhi léna yókódhó. ¹¹ Di, dhya adrélépi ína togó kònzì bha áyi adrúpi rú dhi, dhu rè tínímvá na, ìndì adré atsilé tínímvá na. Akódhi nda nì ngalé í adré lèle ángolé ya dhi ko. Tàko ko, tínímvá nda 'o akódhi ni mǐ adùle dre.

¹² Àmi, àma ànzì i, má adré tà tisì àmi dré, Giká dré àmi ki tàkonzì trìle Krístico ni rú sè dhi sè.

¹³ Àmi, ànzì ki atá i, má adré tà tisì àmi dré, mì dré dhya adrélépi be tà títi dhi ki kidhoma lésè dhi ni nǐle be dhi sè.

Àmi, tódhíbhá i, má adré tà tisì àmi dré, mì dré Dhya kònzì ni lavúle dre dhi sè.

¹⁴ Àmi, àma ànzì i, má tisì tà àmi dré, mì dré Giká Atá ni nǐle be dhi sè.

Àmi, ànzì ki atá i, má tisì tà àmi dré, mì dré dhya adrélépi be tà títi dhi ki kidhoma lésè dhi ni nǐle be dhi sè.

Àmi tódhíbhá i, má tisì tà àmi dré, mì dré adrélé rinyi ró dhi sè,

Giká ni kúlí dré adrélé àmi léna dhi sè, ìndì mì dré Dhya kònzì ni lavúle dre dhi sè.

Bvò kòndhi ni tà lèma ko dhi

¹⁵ Lè mì kàdré bvò kòndhi 'i yà, kó ngalè tà bvò kòndi àdhya 'i yà dhi ki le ko. Dhya àlo kàdré tà bvò kòndi àdhya ki le dhi, Giká Atá ni lèle akódhi léna yókódhó.

¹⁶ Tàko ko, tà bvò kòndi àdhya i, tà kòni 'i: lovó kònzì rúbhá àdhya i, lovó kònzì ngá adrélé nòle mǐ sè dhi i sè dhi i, ìndì dhyá ki afàma ngá adrézó ába dhi ki tà sè dhi. Tà nda kòdhi ì adré angalé Giká Atá vélésè ko. Be ró dhi, ì adré àyikya angalé bvò

kònìdhi lésè. ¹⁷ Bvò kònìdhi ì lovó kònzi bvò kòndi àdhya íbe dhi ì adré akílé akíakí. Dì, dhya adrélépi tà Gìká dré adrélé lèlè í kò'o dhi kì 'o dhi, nì ína adré lídrì íbe kóná vèsè kólyá.

Krístico ni kàribhá ni atsama

¹⁸ Áma ànzi ì, lókyá ándrò kònìdhi lókyá kùdù 'i. Mì yi tàlè dhi, Krístico ni kàribhá nì dra atsá dhi 'i. Dì ndìndì nyànomvá dhi, Krístico ni kàribhá bí dhi ì apfò dre. Tà nda sè dhi, mà nì tàlè dhi, kònìdhi lókyá kùdù 'i dhi be. ¹⁹ Mòndyá nda ì pfò àma kì tàndi ì kòfalésè. Dì, àyi tá àyikya mòndyá àmakya 'i ko. Tàko ko, ì kàdré tá mòndyá àmakya 'i dhi, kònò ì nì tá adré ngbú tùmání àma íbe. Dì, àyi kì pfòma nda adré ína tadhá dhi, àyi kì àlo tá àmakya 'i ko.

²⁰ Dì, àmi ró dhi, àmi àmikya Tírí Lólo Krístico dré kutulé àmi dri dhi íbe gò, àmi títi m̀ dré tà bàti nìzo. ²¹ Má adré tà tisì àmi dré, m̀ dré tà bàti nìlè ko dhi sè ko. Be ró dhi, má adré tà tisì àmi dré, m̀ dré tà bàti nìlè be dhi sè, ìndì tà àlo kinzò ro dhi dré adrélé angalé tà bàti nda lésè ko dhi sè.

²² Dì kinzò líyí ína àdhi 'i? Akódhi dhya adrélépi tàá dhi, Yésu Mèsíyà 'i ko dhi 'i. Dhya nda Krístico ni kàribhá 'i. Adré Gìká Atá nì ga, akódhi nì Mv́a be. ²³ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi Gìká nì Mv́a nì ga dhi, akódhi Gìká Atá íbe í léna ko. Dhya ángùdhi adrélépi Gìká nì Mv́a nì ka'í dhi, akódhi kókpà Gìká Atá íbe í léna.

²⁴ Àmi ró dhi, lè m̀ kàdré tà m̀ dré tá yìlè kidhólé kidhoma lésè dhi kì líkí adrélé àmi léna. Tàko ko, tà m̀ dré yìlè nda ì kàdré àmi léna dhi, àmi kì tàndi m̀ nì kpà adré Gìká nì Mv́a na, ìndì Gìká Atá na. ²⁵ Tà Krístico dré lazilé àma dré dhi, tà kònìdhi 'i: lídrì kóná vèsè kólyá dhi.

²⁶ Má adré tà kòdhi kì tisì àmi dré m̀ndí adrébhá láti nda kitswázó àmi kì lítí dhi kì tà sè. ²⁷ Dì, àmi ró dhi, m̀ kisú Krístico nì Tírí dré kutulé àmi dri dhi gò, Tírí nda dré adrézó àmi léna. Asà dhi, lè dhya àlo kògò adrélé tà tadhá àmi dré ko. Tàko ko, Krístico nì Tírí nda adré tà títi dhi kì tadhá àmi dré nì. Tà dré adrélé tadhálé nda ì tà bàti 'i, kinzò 'i ko. Dì ngóro Tírí nda dré tadhálé àmi dré dre dhi tíni dhi, m̀ kàdré adrélé Krístico na.

Gìká nì ànzi ì

²⁸ Dì nyànomvá dhi, àma ànzi ì, lè m̀ kàdré adrélé Krístico na, akódhi kònì dra apfò dhi, mà kògaró tà mà dré ka'íle bàti dhi sè bí, adrélé kanyò àko akódhi kandrá kítú dré dra agòzo dhi tú. ²⁹ M̀ nì tàlè dhi, akódhi gyágya dhi be. Asà dhi, m̀ nì kpà tàlè dhi, dhya ángùdhi adrélépi tà gyágya 'o dhi, m̀ndí akódhi dré tìlè dhi 'i dhi be.

3

¹ M̀ kisù r̀ lèlè kàdrì Gìká Atá dré tadhálé àma vélé, à kàdré ró àma kì zì akódhi nì ànzi ì ró dhi ká! Dì àma akódhi nì ànzi 'i bàti. Mòndyá bvò kòndi àdhya ì nì àma àdhibhá 'i ya dhi ko, ì dré kpà Gìká Atá nì nìlè ko dhi sè. ² Áma arúpi má dré lèlè tò nì ì, nyànomvá dhi, àma Gìká nì ànzi 'i. A tadhá dhu r̀ mà nì adré ngíni ya dhi ko. Dì, mà nì àmakya tà kònìdhi kòdhya: Krístico kònì dra apfò dhi, mà nì adré akódhi tíni. Tàko ko, mà nì akódhi nì no ngóro dré adrélé dhi tíni. ³ Dhya ángùdhi adrélépi m̀ bha Gìká véna tà nda kòdhi sè dhi, adré àyi tàndi nì temvé, ngóro Krístico nì tàndi dré adrélé lólo dhi tíni.

⁴ Dhya ángùdhi adrélépi tàkonzì 'o dhi adré Gìká nì tatrítrí kúlí ño. Tàko ko, tàkonzì 'òma ína ligíma Gìká nì tatrítrí kúlí rú dhi 'i. ⁵ Dì, m̀ nì tàlè dhi, Krístico apfò kitswálé àma kì tàkonzì tingá dhi be. M̀ nì kpà tàlè dhi, tàkonzì akódhi léna yókódhó dhi be. ⁶ Dhya ángùdhi adrélépi adrélé akódhi léna dhi kitswá gòlè adrélé tàkonzì 'o ko. Dhya ángùdhi adrélépi tàkonzì 'o dhi nò akódhi r̀ ko, ìndì nì kpà akódhi ko.

⁷ Ama ànzi i, m̀i kòtayí àmi dhya àlo dré litilé ko. Dhya ángùdhi adrélépi tà gyăgya 'o dhi gyăgya, ngóro Krísto ni tàndi dré adrélé gyăgya dhi t́ni. ⁸ Di, dhya adrélépi tàkonzì 'o dhi ína m̀onđi Dzáborò àdhya 'i. Angyá ko, Dzáborò nda adré tàkonzì 'o kidhólé kidhoma lésè. Tà nda sè dhi, Gĩká ni Mvágó apfò kitswále tà Dzáborò dré adrélé 'òle dhi ki pfu akíle dhi bvó. ⁹ Dhya ángùdhi Gĩká dré òle atsále áyi mvá ro dhi kitswá gòle adrélé tàkonzì 'o ko, Gĩká ni tàndi ni lídrì dré adrélé akódhi nda léna dhi sè.* Dhya nda kitswá gòle adrélé tàkonzì 'o bwà ko, Gĩká dré akódhi ni òle ni dhi sè. ¹⁰ Mà ni kitswá Gĩká ni ànzi ki ni lanzíle Dzáborò ni ànzi íbe, tà kònìdhi sè: Dhya ángùdhi adrélépi tà gyăgya 'o ko dhi, Gĩká ni mvá 'i ko. Dhya adrélépi áyi adrúpi ni le ko dhi kókpà Gĩká ni mvá 'i ko.

Ru lèma àma kòfalésè dhi

¹¹ Tà m̀i dré yìle kidhólé kidhoma lésè dhi, tà kònìdhi 'i: Lè mà kàdré ru le àma kòfalésè. ¹² Lè mà kàdré tà 'o Kàyínà àdhya t́ni ko. Akódhi nda tá m̀onđi Dhya kònzi àdhya 'i gò, dré áyi adrúpi ni pfùzo dràle. Di, pfu tá áyi adrúpi nda dràle àdho tà sè? Pfu akódhi dràle, áyi tà 'òle dhi ì dré tá adrélé kònzi dhi sè, ìndì áyi adrúpi ni tà 'òle dhi ì dré tá adrélé gyăgya dhi sè.

¹³ Ama adrúpi i, m̀onđyá bvò kòndi àdhya ì kàdré togó kònzi bha àmi rú dhi, lè àmi ki lídrì kàdré gàle ásà ko. ¹⁴ Mà nì tàle dhi, mà apfò dràdrà lésè afíle lídrì le dre dhi be, mà dré adrélé àma ki adrúpi ki le dhi sè. Dhya adrélépi m̀onđi ki le ko dhi dhu rè rinyí dràdrà àdhya zàle. ¹⁵ Dhya ángùdhi adrélépi togó kònzi bha áyi adrúpi rú dhi, m̀onđi pfùlepi dràle dhi 'i. Di m̀i nì tàle dhi, m̀onđyá adrèbhá m̀onđi pfu dràle dhi ki àlo lídrì kóná vésè kólyá dhi íbe í léna ko dhi be.

¹⁶ Mà ni kitswá nìá ngalè lèle àdho 'i ya dhi, tà kònìdhi sè: Yésu Krísto fè tá áyi tàndi ni lídrì àma ki tà sè. Adré di lèá dhi, mà kàdré kókpà àma ki lídrì fe àma ki adrúpi ki tà sè. ¹⁷ Dhya àlo adrélépi ngá íbe dhi kàdré áyi adrúpi ni no adrèrà'a lemerè ro gò, dré adrézó kizà ni ni bha ko dhi, Gĩká ni lèle ni kitswá adrélé akódhi nda léna ngínìngìni ró? ¹⁸ Ama ànzi i, lè mà kàdré m̀onđi ki le ngbà 'í kúlì i sè ko, ìndì ti sè ko. Be ró dhi, mà kàdré àmakya m̀onđi ki le tà mà dré adrélé 'òle dhi i sè ìndì tà bàti sè. ¹⁹ Mà kàdré 'òá kònìni dhi, mà ni nìá dhi, àma m̀onđi tà bàti àdhya 'i dhi be. Mà ni kitswá kpà àma ki togó bha adrélé kidrìkìdrì Gĩká kandrà. ²⁰ Di, àma ki togó kàdré àma ki arókì, adrézó tà bha àma dri dhi, mà nì tàle dhi, Gĩká kàdrì àma ki togó lavú, ìndì akódhi nì tà títi dhi be.

²¹ Ama arúpi má dré lèle tò ni i, àma ki togó kàdré tà bha àma dri ko dhi, mà ni adrè gàle tà mà dré ka'ile bàti dhi sè bí Gĩká kandrà. ²² Mà adrè kpà tà ángùdhi mà dré adrélé zìle akódhi tí dhi ni kisú, mà dré adrélé akódhi ni tòlí ki ka'ì 'òle dhi sè, ìndì mà dré adrélé tà akódhi ni togó dré adrézó kiníle ásà dhi ki 'o dhi sè. ²³ Di tòlí Gĩká dré afèle àma dré dhi, kònìdhi 'i: Mà kòka'ì akódhi ni Mvágó Yésu Krísto, adrézó kpà ru le àma kòfalésè, ngóro dré tá tàle mà kò'o dhi t́ni. ²⁴ Dhya ángùdhi adrélépi Gĩká ni tòlí ki ka'ì 'òle dhi adrè adrélé akódhi léna. Gĩká adrè kpà adrélé dhya nda léna. Mà ni kitswá nìá dhi, Gĩká adrè adrélé àma léna dhi, tà kònìdhi sè: Mà ni nìá Tírì Lólo Gĩká dré afèle àma dré dhi sè.

4

Tírì m̀onđi i lé dhi kì tabhìma

¹ Ama arúpi má dré lèle tò ni i, lè m̀i kàdré m̀onđyá títi adrèbhá tàá dhi, áyi Gĩká ni Tírì íbe áyi léna dhi ki ka'ì ko. Be ró dhi, m̀i kàdré áyi nda ki tabhì, nìzoá ngalè tírì áyi lé dhi ì angá Gĩká vélésè bàti ya dhi. Tàko ko, pròfètà kinzò ro bí dhi ì apfò ayíle

* **3:9** 3:9 Gĩká ni Kúlì tisìle Gírìkì ti sè dhi adrè tàá kònwa dhi: «Gĩká ni kòrì dré adrélé akódhi nda léna dhi sè.»

bvò wǎyi 'àsè dre. ² Mì ni di kitswá nǎ ngalè tirí àyi lé nda i Tirí Gíká àdhya 'i yà dhi, tà kònìdhi sè: Dhya ángùdhi adrélépi ka'íá tàle dhi, Yésu Krísto atsá bvò kònìdhi 'á mómí ro káyà dhi, dhya nda Tirí Gíká àdhya íbe í léna. ³ Di, dhya ángùdhi adrélépi Yésu ni tà ga rè dhi, dhya nda Tirí Gíká àdhya àko í léna. Tirí akódhi nda léna dhi, tirí Krísto ni kàribhá àdhya 'i. Mì yi tàle dhi, Krísto ni kàribhá nda adré alìle. Di akódhi nda atsá adrélé bvò kònìdhi lé dre.

⁴ Di, àma ànzi i, àmi àmikya mómí Gíká àdhya 'i. Mì lavú kpà pròfétà kinzò ro nda i dre. Tàko ko, Tirí adrélépi àmi lé dhi kàdrì, tirí adrélépi bvò kònìdhi lé dhi ni lavú. ⁵ Ayi nda i mómíyá bvò kòndi àdhya 'i. Àsà dhi, ì adré tà ta ngóro mómíyá bvò kòndi àdhya kya tíni gò, mómíyá bvò àdhya ì dré adrézó àyi kì kúlí yi. ⁶ Di, àma àmakya mómí Gíká àdhya 'i. Dhya ángùdhi Gíká ni nìlepi be dhi adré àma kì kúlí yi. Di, dhya ángùdhi adrélépi Gíká àdhya ró ko dhi adré ína àma kì kúlí yi ko. Tà nda kòdhi sè dhi, mà ni kitswá Tirí tà bàti àdhya ni ni lanzílé tirí kinzò àdhya be.

Gíká lèle 'i

⁷ Àma arúpi má dré lèle tò ni i, mà kàdré ru le àma kòfalésè. Tàko ko, lèle adré angalé Gíká vélésè. Dhya ángùdhi adrélépi mómí kì le dhi, akódhi nda Gíká ni mvá 'i. Akódhi nì kpà Gíká be. ⁸ Dhya ángùdhi adrélépi mómí kì le ko dhi nì ína Gíká ko. Tàko ko, Gíká lèle 'i. ⁹ Gíká tadhá áyi lèle àma vélé dhi tà kònìdhi sè: Amù áyi Mvágó àlo kwákwa dhi alìle bvò kònìdhi lé, mà kòkitswáro lídrì kisé akódhi sè be dhi bvò. ¹⁰ A adré lèle nda ni no tà kònìdhi sè: Mà lè tá Gíká àma ko. Be ró dhi, akódhi lè ína àma nì gò, áyi Mvágó ni amùzo kitswále dràle mòbòmà ro, àma kì tàkonzì kì trizo àsà.

¹¹ Àma arúpi má dré lèle tò ni i, Gíká kòlè àma tò kònìni dhi, lè mà kàdré kókpà ru le àma kòfalésè. ¹² Dhya àlo nò rè tàdzí Gíká ko. Di, mà kàdré ru le àma kòfalésè dhi, kòdhi adré tadhá dhi, Gíká adré adrélé àma léna, ìndì akódhi 'o áyi lèle gàle àma léna kitswále títi.

¹³ Mà ni kitswá nǎ dhi, mà adré adrélé Gíká léna, ìndì akódhi adré adrélé àma léna dhi, tà kònìdhi sè: Dré áyi Tirí afèle àma dré dhi sè. ¹⁴ Mà nò tà kòdhi mǐ sè gò, mà dré adrézó longóá dhi, Gíká Atá amù áyi Mvágó adrélé mómíyá bvò àdhya kì tídrìlépi ró. ¹⁵ Dhya àlo kàdré ka'íá tàle dhi, Yésu Gíká ni Mvágó 'i káyà dhi, Gíká adré adrélé dhya nda léna, ìndì akódhi nda adré adrélé Gíká léna. ¹⁶ Di àma, mà nǐ lèle Gíká dré tadhále àma vélé dhi be gò, mà dré adrézó ka'íá.

Gíká lèle 'i. Dhya ángùdhi adrélépi atsílé lèle na dhi, adré adrélé Gíká léna, ìndì Gíká adré adrélé akódhi nda léna. ¹⁷ Tà nda sè dhi, lèle nda adré tà 'o àma kòfalé kitswále títi, mà kògaró tà mà dré ka'íle bàti dhi sè bǐ Gíká kandrà, kítú dré dra tàbvó tàzo dhi tú. Tàko ko, àma kì lídrì bvò kònìdhi lé dhi ngóro Krísto àdhya tíni. ¹⁸ Lèle na dhi, tirí yókódhó. Be ró dhi, lèle kitswálepi títi dhi adré ína tirí dro. Dhya ángùdhi adrélépi ngá ro dhi, lèle ga rè akódhi nda léna kitswále títi ko. Tàko ko, akódhi adré ngá ro, à nì dra tà ño í dri dhi sè.

¹⁹ Àma ró dhi, mà adré mómí kì le, Gíká dré zyà àma kì lèle drìdrì nì dhi sè. ²⁰ Dhya àlo kàdré tàá dhi «Má adré Gíká nì le» gò, dré adrézó togó kònzì bha áyi adrúpi rú dhi, akódhi nda kinzò líyí 'i. Tàko ko, dhya adrélépi áyi adrúpi í dré adrélé nòle mǐ sè dhi nì le ko dhi, kitswá ína Gíká í dré adrélé nòle mǐ sè ko dhi nì le bwà ko. ²¹ Di tòlì Gíká dré afèle àma dré dhi, kònìdhi 'i: Lè dhya adrélépi Gíká nì le dhi kàdré kókpà áyi adrúpi nì le.

5

Gíká nì Mvágó nì ka'íma

¹ Dhya ángùdhi adrélépi ka'íá dhi Yésu Mèsíyà 'i káyà dhi, akódhi nda Giká ni mvá 'i. Dhya ángùdhi adrélépi ànzì kì atá nì le dhi, adré kókpà akódhi nì ànzì kì le. ² Mà nì kitswá niá dhi, mà adré Giká nì ànzì kì le dhi, tà kònìdhi sè: Mà dré adrélé Giká nì le dhi sè, ìndì mà dré adrélé akódhi nì tòlì kì 'o dhi sè. ³ Tàko ko, mà kàdré Giká nì le bàti dhi, mà nì akódhi nì tòlì kì ka'í 'òle. Akódhi nì tòlì nda kì 'òma kòkóròko àma dré ko. ⁴ Angyá ko, dhya adrélépi Giká nì mvá ro dhi lavú bvò kònìdhi dre. Tà mà dré adrézó bvò kònìdhi nì lavú ásà dhi, àma kì tà ka'íka'í 'i. ⁵ Di àdhi nì kitswá bvò kònìdhi nì lavú dhi nì? Ngbà 'í dhya adrélépi ka'íá tàle dhi, Yésu Giká nì Mvágó 'i dhi 'i.

Tà longólé Yésu Krísto nì tà dri dhi

⁶ Yésu Krísto, dhya atsálépi bvò kònìdhi 'á kitswálé bàtìsimò do, ìndì kitswálé kàrì kutú dhi 'i. Akódhi atsá tá ngbà 'i bàtìsimò do ko. Be ró dhi, atsá ína kitswálé bàtìsimò do yí sè, ìndì kitswálé áyi kàrì kutú. Di Tírì Lólo adré tadhá àma dré dhi, tà nda tà bàti 'i dhi nì. Tàko ko, Tírì nda tà bàti 'i. ⁷ Tà adrébhá tadhá dhi, tà nda tà bàti 'i dhi na: ⁸ Tírì Lólo, yí ìndì kàrì. Di tà na nda ì adré ru kisú adrézó tà àlo ta kòdhyà. ⁹ Mà adré gà tà mómí ì dré adrélé longólé dhi kì ka'í. Di, tà Giká dré longólé dhi ína kàdrì tà nda kì lavú. Angyá ko, Giká longó tà nda áyi tàndì nì Mvágó nì tà dri. ¹⁰ Dhya ángùdhi adrélépi Giká nì Mvágó nì ka'í dhi, dhya nda tà Giká dré longólé nda íbe í léna. Di, dhya adrélépi Giká nì ka'í ko dhi adré ína akódhi nì bha kinzò líyí ro, dré tà Giká dré longólé áyi Mvágó nì tà dri dhi nì ka'íle ko dhi sè. ¹¹ Di tà longólé nda, tà kònìdhi 'i: Giká afè àma dré lídrì kóná vèsè kólyá dhi, ìndì mà adré lídrì nda nì kisú akódhi nì Mvágó na. ¹² Dhya ángùdhi adrélépi Giká nì Mvágó nda íbe dhi kókpà lídrì nda íbe í léna. Di, dhya adrélépi Giká nì Mvágó nda àko í léna dhi kókpà lídrì nda àko.

Yòwánì nì kúlì kùdù

¹³ Má adré tà kòdhi kì tìsì àmi adrébhá Giká nì Mvágó nì ka'í dhi ì dré, mì kòkitswáro niá dhi, àmi lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe dhi be. ¹⁴ Tà mà dré adrélé ka'íle bàti Giká kandrà dhi, tà kònìdhi 'i: Mà kàdré tà zi akódhi tí ngóro dré adrélé lèle dhi tìni dhi, akódhi adré àma kì yi. ¹⁵ Di mà dré nìle, akódhi adré àma kì yi dhi sè dhi, mà nì kpà tàle dhi, mà adré tà ángùdhi mà dré adrélé zìle akódhi tí dhi nì kisú dhi be.

¹⁶ Dhya àlo kàdré áyi adrúpi nì no adrerà'a tàkonzì 'o gò, tàkonzì nda dré adrézó dhyá kì dri lile dràdrà kisú ko dhi, lè dhya nda kòzi tà Giká tí akódhi nda dré gò, Giká kòfèro lídrì akódhi dré. Má adré ngbà 'í mómíyá àyi kì tàkonzì dré adrézó àyi kì dri lile dràdrà kisú ko dhi kì tà ta kòdhyà. Tàkonzì adrélépi dhyá kì dri lile dràdrà kisú dhi be. Má adré tàá dhi, à kàdré tà zi Giká tí mómíyá tàkonzì làsú be kònìni dhi kì 'obhá dhi ì dré dhi ko. ¹⁷ Tà kònzì títì adrélé 'òle dhi ì, tàkonzì 'i. Di, tàkonzì adrélépi dhyá kì dri lile dràdrà kisú ko dhi be.

¹⁸ Mà nì tàle dhi, dhya adrélépi Giká nì mvá ro dhi kitswá gòle adrélé tàkonzì 'o ko dhi be. Tàko ko, Giká nì Mvágó adré akódhi nda nì likí gò, Dhya kònzì dré kitswázó akódhi nì 'o kònzì ko. ¹⁹ Mà nì tàle dhi, àma mómí Giká àdhyà 'i dhi be. Mà nì kpà, mómíyá títì bvò kòndì àdhyà ì Dhya kònzì nì rínyí zàle dhi be. ²⁰ Mà nì kpà tàle dhi, Giká nì Mvágó atsá bvò kònìdhi 'á gò, dré tògyá afèzo àma dré, mà kòkitswáro Giká adrélépi bàti dhi nì nì be dhi bvó. Di mà adré adrélé Giká bàti nda léna, adrélé kókpà akódhi nì Mvágó, Yésu Krísto léna. Akódhi nda Giká bàti dhi 'i, ìndì lídrì kóná vèsè kólyá dhi 'i.

²¹ Àma ànzì ì, mì kàdré àmi kì likí giká tàko kì tà sè.

Wárágà Yòwánì dré tisìle dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Yòwánì dré tisìle dhi ni rì 'i. Akódhi adré tisìá «Tòkó Gìká dré zìle dhi dré akódhi ni ànzì íbe» (1:1). A adré kisùá dhi, kòdhi adré leá tàle dhi, adré tisìá Èkèlézyà àlo dhi dré mónnyá lá dhi íbe. Wárágà tsà kònìdhi léna dhi, Yòwánì adré mónnyá ka'íbhá dhi kì kodzó, ì kàdréro ru le àyi kòfalésè, ìndì ì kàdréro àyi kì likí tà tadhábhá kinzò sè dhi kì tà sè. Ì kàdré kpà dhya ángùdhi adrélèpi tà twá tadhá Krísto àdhya rúsè dhi ni ga.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi kì atìma

- 1) Yòwánì ni mòdo fèma (1:1-3)
- 2) Atsima tà bàti na ìndì lèle na dhi (1:4-6)
- 3) Tà tadhábhá kinzò sè dhi ì (1:7-11)
- 3) Kúlí kùdù (1:12-13)

Yòwánì ni mòdo fèma

¹ Ma, bhàgo, má adré wárágà kònìdhi ni tisì àmi, Tòkó Gìká dré zìle dhi dré àmi ànzì íbe.* Má adré àmi kì le tà bàti na. Ngbà 'í ma 'i ko, mónnyá títi tà bàti nibhá dhi ì adré kókpà àmi kì le tò. ² Tàko ko, tà bàti nda adré adrélé àma léna, ìndì a ni adré àma íbe kóná vèsè kólyá.

³ Gìká àma kì Atá ì akódhi ni Mv́a Yésu Krísto be dhi ì kòbhà àyi kì togó tani àma rú, ì kòbhà àma kì kizà, ìndì ì kàfè tà kìdrìkìdrì àma dré tà bàti na ìndì lèle na!

Atsima tà bàti na ìndì lèle na dhi

⁴ Má lenzé tá lavulé, má dré àmi ànzì àruka kì kisúle adrérà'a atsilé tà bàti na, ngóro Gìká Atá dré tá tàle mà kò'o dhi tíni dhi sè. ⁵ Dì nyànomvá dhi, mi, Tòkó má dré lèle tò ni, má adré tòlí tídhí ro dhi ni tisì mí dré ko. Be ró dhi, má adré tòlí mà dré adrézó ába kídhóle kídhoma lésè dhi ni tisì kòdhya. Má adré àmi ti lizí, mà kàdréro ru le àma kòfalésè. ⁶ A adré lèle nda ni no tà kònìdhi sè: Mà kàdré atsilé ngóro Gìká ni tòlí dré adrélé tàle dhi tíni. Ngóro mì dré yìle kídhóle kídhoma lésè dhi tíni dhi, tòlí nda kònìdhi 'i: Mì kàdré atsilé lèle na.

Tà tadhábhá kinzò sè dhi ì

⁷ Móndí bí adrèbhá móndí kì lití dhi ì apfò ayíle bvò wáyi 'àsè. Ayi nda ì adré ka'íá ko tàle dhi, Yésu Krísto atsá bvò kònìdhi 'á móndí ro dhi. Dhya ángùdhi adrélèpi tà ta làsú be kònìni dhi, móndí kì litílépi 'i, ìndì Krísto ni kàribhá 'i. ⁸ Mì kàdré dì àmi kì likí, mì kòtayíró tà mà dré àzì 'òzo ásà dhi lapalé ko, be ró dhi, mì kòkisúró làgí múrúngú kítswálépi àmi dré dhi be dhi bvò.

⁹ Dhya ángùdhi adrélèpi ràle drìdrì gò adrélé tròle tà Krísto dré tadhále dhi ì rú ko dhi, akódhi nda Gìká àko í léna. Dì, dhya ángùdhi adrélèpi tròle tà Krísto dré tadhále nda ì rú dhi, akódhi nda Gìká Atá íbe, ìndì Gìká ni Mv́agó íbe í léna. ¹⁰ Dhya àlo kòtsa àmi véna adrélé tà twá tadhá tà kòdhi ì rúsè dhi, mì kòka'í akódhi nda dòle àmi kì dzó na ko. Mì kòfè ndìndì mòdo akódhi dré ko. ¹¹ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélèpi mòdo fe drá dhi, ì adré ru amú akódhi be tà kònzi dré adrélé 'òle nda ì na.

Yòwánì ni kúlí kùdù

* **1:1** 1:1 A adré kisùá dhi, kúlí «Tòkó Gìká dré zìle dhi ànzì ni íbe» kòni ì adré leá tàle dhi, «Èkèlézyà àlo mónnyá lá dhi íbe dhi ì».

¹² Ma dhu rè tà íbe bí tàle àmi dré. Di, má lè mána tà nda kí tisìle wárágà sè ìndì wárágà sú sè ko. Be ró dhi, má adré mǐ bha tsàzo àmi véna, mà kòkìtswáró tà ta ti sè, mà kòlènzéró tùmǎní àmi íbe kitswálé tíí.

¹³ Àmi Amvúpi Gíká dré zìle dhi ní ànzi ì fè mòdo mí dré.†

† **1:13** 1:13 A adré kisùá dhi, kúlí «àmi Amvúpi Gíká dré zìle dhi ní ànzi ì» kòni ì adré leá tàle dhi, «móndyá Ekèlézyà Yòwánì véna dhi lé dhi ì».

Wárágà Yòwánì dré tisìle dhi ni na

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Yòwánì dré tisìle dhi ni na 'i. Akódhi adré tisíá Yésu ni ka'ìlepi àlo rú be Gáyò, adrélépi tá tròle tà bàti rú dhi dré. Yòwánì adré Gáyò nda ni tà bha kuru, dré tá adrélé mómí ka'ìbhá ki ledé lile àyi ki atsí na Krísto ni tà sè dhi sè. Adré kpà akódhi ni kodzó, kàdréro àyi líkí agó àlo rú be Dìyòtréfè dhi ni tà kònzi sè.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atíma

- 1) Yòwánì ni mòdo fèma (1:1-4)
- 2) Gáyò ni tà dóro dhi (1:5-8)
- 3) Dìyòtréfè ni tà, Dèmètríyò àdhya be dhi (1:9-12)
- 4) Kúlí kùdù (1:13-15)

Yòwánì ni mòdo fèma

¹ Ma, bhàgo, má adré wárágà kònìdhi ni tisì mi, áma arúpi Gáyò, má dré lèle tà bàti na dhi dré.

² Áma arúpi má dré lèle tò ni, má adré tà zi Gíká tí, mí kàdréro dóro tà títi i sè, ìndì ámi rúbhá kàdréro dóro, ngóro ámi tà ka'ìka'ì dré kpà adrélé dóro dhi tìni. ³ Má lenzé tá lavúlé, àma ki adrúpi àruka i dré atsálé ámi tà ta má dré dhi sè. Tàko ko, i títi tá, mí adré tròle tà bàti rú, adrézó kpà atsílé tà bàti na ngíni ya dhi. ⁴ Má kàdré yíá tàle dhi, áma ànzi i adré atsílé tà bàti na dhi, tà nda adré áma fe lenzélé lavúlé.

Gáyò ni tà dóro dhi

⁵ Áma arúpi má dré lèle tò ni, mí adré ámi tà ka'ìka'ì tadhá, tà dóro mí dré adrélé 'òle àma ki adrúpi i dré dhi i sè. Mí adré 'òá kònìni, tágba i dré adrézó mómí twá mí dré nìle ko dhi 'i dhi. ⁶ Àyi nda i tà ámi lèle ni tà Èkèlézyà kònwa dhi kandrá. Dì mí ni 'òá dóro, mí kògò adrélé mómí làsú be kònìni dhi ki ledé lile àyi ki atsí na, ngóro dré kítswalé Gíká mílèsè dhi tìni. ⁷ Tàko ko, àyi nda i adré lile atsí na Krísto ni tà sè, ìndì i adré ngá kúsú págànò i drígàsè àlomvá ko. ⁸ Adré dì lèá dhi, mà kàdré mómíyá làsú be kònìni dhi ki ledé, mà kàdréro àzì 'o tùmání àyi íbe tà bàti ni tà sè.

Dìyòtréfè ni tà, Dèmètríyò àdhya be dhi

⁹ Má tisì tá wárágà tsà Èkèlézyà mí véna dhi dré dre. Dì, Dìyòtréfè, adrélépi lèá adrélé drìdrì àmi kòfalé dhi, lè ína àma ki kúlí yìle ko. ¹⁰ Tà nda sè dhi, má kòtsa àmi véna dre dhi, má ni tà kònzi dré adrélé 'òle dhi ki ta mómíyá títi i kandrá, tùmání kúlí kònzi dré adrélé tàle àma rú dhi íbe. Dì, tà dré adrélé 'òle nda i kítswá dhu rè akódhi dré ko. Adré kpà àma ki adrúpi ki ka'ì dòle í véna ko. Adré kpà mómíyá adrèbhá àyi nda ki le ka'ìle dhi ki logá, adrézó àyi ki dro pfòle Èkèlézyà 'ásè.

¹¹ Áma arúpi má dré lèle tò ni, mí kàdré tà 'o ngóro mómíyá adrèbhá tà kònzi 'o dhi kya tìni ko. Be ró dhi, mí kàdré mína tà 'o ngóro mómíyá adrèbhá tà dóro 'o dhi kya tìni. Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi tà dóro 'o dhi, mómí Gíká àdhya 'i. Dì, dhya adrélépi tà kònzi 'o dhi nì ína Gíká ko.

¹² Dì, kàdré ína Dèmètríyò ni tà sè dhi, mómíyá títi dhi i adré akódhi ni tà ta dóro. Ndìndì tà bàti ni tàndì adré akódhi ni tà ta dóro. Mà adré kpà akódhi ni tà ta dóro. Mí nì tàle dhi, tà mà dré adrélé tàle nda tà bàti 'i dhi be.

Yòwánì ni kúlí kùdù

¹³ Ma dhu rè tà íbe bí tàle mí dré. Dì, má lè mána tà nda ki tisìle wárágà fa sè ìndì wárágà sú sè ko. ¹⁴ Má adré mǐ bha tsàzo ámi no mbèlè, mà kòkítswaró tà ta ti sè.

¹⁵ Tà kàdríkàdri kàdré tùmǎní mí be. Ama kí arúpi kònwa dhi ì fè mòdo mí dré. Mí kòfè kpà mòdo àma kí arúpi àlo àlo tíí dhi ì dré, adrézó àyí kí zi rú sè.

Wárágà Yúdà dré tisìle dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Yúdà dré tisìle dhi 'i. Akódhi nda adrè áyi zi Yésu Krísto ni màràbà ro, ìndì Yàkóbhò ni adrúpi ro (1:1). Adrè wárágà tsà kònìdhi ni tisì kitswázó móndyá ka'ìbhá dhi ki kodzó, ì kàdréro àyi ki likí móndyá tífìbhá àyi kòfalé adrélé Gìká ni tà tadhá kinzò sè dhi ki tà sè. Adrè tàá dhi, móndyá nda ì adrè tá Gìká ni togó tani ni tà ladzá atsálé àyi dré láti adrézó tà swà 'o dhi ró (1:4). A kònò dhi, tà àruka wárágà kònìdhi léna dhi ì sù ngóro tà Péteró dré tisìle áyi wárágà ni rì na dhi ì tíni. Yúdà adrè móndyá ka'ìbhá dhi ki kodzó, ì kàdréro àdzú bhu àyi ki tà ka'ìka'ì ni tà sè (1:3).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki a'ima

- 1) Yúdà ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Tà tadhábhá kinzò sè dhi ì (1:3-16)
- 3) Tà tàle móndyá ka'ìbhá ki kodzó dhi ì (1:17-23)
- 4) Gìká ni rú bhàma kùle kùdù ro dhi (1:24-25)

Yúdà ni mòdo fèma

¹ Ma, Yúdà, Yésu Krísto ni màràbà ro, ìndì Yàkóbhò ni adrúpi ró dhi, má adrè wárágà kònìdhi ni tisì àmi, móndyá Gìká Atá dré lèle tò, dré azilé, ìndì Yésu Krísto dré adrélé likilé dhi ì dré. ² Gìká kòbhà àmi ki kizà, ìndì kòfè tà kìdrìkìdrì ì lèle be gàle àmi léna bí!

*Gìká ni tà tadhábhá kinzò sè dhi ì
(À kònò kpà 2 Péteró 2:1-17)*

³ Ama arúpi má dré lèle tò ni ì, áma togó tá àtsi ró wárágà tisìzo àmi dré, lídrì tídhí ro mà dré kisúlé túmánì àmi ìbe dhi ni tà sè. Dì, má nò mána dóro ni, má dré wárágà kònìdhi ni tisìle àmi ki kodzó adrélé àdzú bhu àmi ki tà ka'ìka'ì ni tà sè dhi. Gìká bhà tà ka'ìka'ì nda móndyá lólo ína ì léna, ì kàdréro adrélé ába nyo. ⁴ Dì, mómí àruka Gìká ni tà gabhá rè dhi ì luvù tá àyi tífìlé lùzu ró àmi kòfalé gò, ì dré adrézó àma ki Gìká ni togó tani ni tà ladzá, atsálé àyi dré láti adrézó tà swà 'o dhi ró. Ì adrè kpà àma ki Mírì, àma ki Opí àlo kwákwá, Yésu Krísto ni ga rè. A tisì tá móndyá nda ki tà kínó lésè Gìká ni Kúlí na, tàzoá dhi, Gìká ni tà bha àyi dri.

⁵ Má adrè dì léá dhi, mì kòkisù tà kòni ì, tágba mì dré tà nda ki nìzo dóro dhi: Mírì Gìká apá tá Isèrèlè ànzi ì, àyi ki 'òzo apfòle Ezèpétò lésè 'íká, gò dré àyi ki àruka ka'ìbhá ko dhi ki 'òzo todràle ndò. ⁶ Mì kòkisù kpà ángéló tá ligìbhá Gìká rú dhi ki tà. Ayi nda ì lè tá rìnyí bhàle àyi drígá dhi likilé ko gò, ì dré àyi ki tàndì ki bhà bhù na dhi ni tayízó. Dì Gìká dré àyi ki 'ìzo nyìrì sè kóná vèsè kólyá àrà tìnìmvá ro dhi na, adrézó àyi ki likí kònàle adrélé kítú kàdrì àyi ki tàbvó tàzo dhi ni letè. ⁷ Kókpà kòdhi tíni, mì kòkisù móndyá Sòdómà àdhyà, Gòmórà àdhyà, ìndì bhàandre àyi làgàsè dhi kya ki tà. Ayi nda ì fè tá àyi adrélé ndòtò tà 'o, adrézó rúbhá twá dhi ni lovó bha. Dì Gìká dré tà nòzo àyi dri, tadházóá dhi, móndyá tà 'obhá àyikya tíni dhi ki kizà nya àtsí na kóná vèsè kólyá.

⁸ Dì móndyá àmi kòfalé nda ì adrè kókpà tà 'o kònìni. Ì adrè toróbì ì dré adrélé abìle dhi ki lebè, adrézó àyi ki tàndì ki rúbhá ki kizá tàkonzì 'òma sè. Ì adrè Gìká ni rìnyí adrézó òpì nya dhi ni ayízè, adrézó tirí mìlanzilanzì ro bhù na dhi ki lodhá. ⁹ Dì, ndìndì ángéló ki kàdrì, Mikàyélè dha tá ína Dzáborò asíkile Gìká kandrà ko, ì dré tá adrèrà'a tà kayí akódhi nda be Mósè ni rúbhá ni tà sè dhi 'á. Be ró dhi, tà tá ína dhi: «Mírì kòlìgí mí be!» ¹⁰ Dì, móndyá nda ì adrè àyikya tà ì dré nìle ko dhi ki lodhá

kòdhya. Di, tà ì dré nǐle àyi kǐ rúbhá sè kà'wá tà nibhá ko dhi kya tíni dhi ì adré àyi kǐ kizá nǐ. ¹¹ Kizá àyi kǐ ngá 'i! Tàko ko, ì lebè àyikya láti kònzǐ Kàyínà àdhya tíni.* Ì tayí àyi litílé làfa lovó sè Bálámà tíni.† Ì ligí Gíká rú Kórè tíni gò, dràdrà dré atsázó àyi rú.‡

¹² Ami kǐ gwányá adrézó lèle tadhá dhi ì 'ásè dhi, àyi ngóro ngá adrélépi kanyò fe àmi dré dhi tíni. Tágba ì dré adrézó gwányá 'o tùmání àmi íbe dhi, ì adré àyi kǐ 'a nya gále ngá sè kanyò àko. Ayi ngóro ndùrùku yí àko, lyá dré adrélé livilé dhi ì tíni. Ayi ngóro fa lò'wa 'abhá ko, lókyá lò'wa kǐzo dhi 'á dhi ì tíni. A tingí fa nda kǐ kómvo kǐnǐ lésè gò, ì dré dràzo dràdrà. ¹³ Ayi ngóro yǐandre ni mǐ lyá dré adrélé livilé longalé gò, dré adrézó lèle swà ro dhi tíni. Yí nda adré àyi kǐ tà kanyò ro dhi kǐ 'o topfòle tósá tíni. Ayi ngóro bhǐbhínyà adrébhá tatsíle wáyá ro dhi ì tíni. Gíká zù tǐnǐmvá anilépi tsǐtsǐ dhi àyi dré adrézó lána kóná vésè kólyá.

¹⁴ Ayi nda kǐ tà sè dhi, Ènókà, móndí ni nzi-drǐ-rǐ Adámà àmvolésè dhi, longó tá tà pròfétà àdhya tíni, tàzoá dhi: «Mǐ yi rè ká! Mǐrǐ adré alǐle àyi ángéló lólo lǐzólizo dhi íbe, ¹⁵ móndyá títi dhi kǐ tàbvó ta. A ni tà bha móndyá kònzǐ títi àyi tà gabhá dhi ì dri, tà kònzǐ títi ì dré 'òle ligízó í rú dhi ì sè, ìndǐ kúlí kònzǐ títi ì dré tàle í rú dhi ì sè.»§ ¹⁶ Móndyá nda ì adré ngbú ngùrùngùrù ta, adrézó làndrǐ ndrǐ, adrézó tatsíle àyi kǐ tàndǐ kǐ lovó kònzǐ kǐ 'obe, adrézó àyi kǐ afà, adrézó móndí kǐ tà bha kuru kitswázó ngá kisú ásà dhi bvó.

Tà tàle kùdù ro móndyá ka'ìbhá kǐ kodzózó dhi ì

¹⁷ Di, àmi, áma arúpi má dré lèle tò ni ì, mǐ kòkisù tà àma kǐ Mǐrǐ Yésu Krísto ni àpóstolò ì dré longólé drǐdrǐ dhi ì kòdhya. ¹⁸ Ì tà tá àmi dré dhi: «Lókyá kùdù sè dhi, móndí kǐ apfò adrélé àmi kǐ gu, adrézó tatsíle àyi kǐ tàndǐ kǐ lovó kònzǐ kǐ 'obe.» ¹⁹ Móndyá nda ì adré àmi kǐ 'o ru lanzǐ àmi kòfalésè dhi àyi. Ì adré àyi kǐ tàndǐ kǐ rúbhá lovó kǐ lebè. Ayi Gíká ni Tǐrǐ àko àyi lèna.

²⁰ Di, àmi, áma arúpi má dré lèle tò ni ì, lè mǐ kàdré àmi kǐ timbà àmi kǐ tà ka'ìka'í lólo dhi na. Mǐ kàdré tà zi Gíká tí Tǐrǐ Lólo ni rǐnyí sè. ²¹ Mǐ kàdré àmi kǐ líkǐ adrélé Gíká ni lèle na, mǐ dré adrerà 'a àma kǐ Mǐrǐ Yésu Krísto ni letè lídrǐ kóná vésè kólyá dhi ni fe àmi dré akódhi ni togó dóro sè dhi 'á.

²² Mǐ kàdré àmi kǐ togó dóro tadhá móndyá adrébhá tà ka'ìka'í íbe yàyà dhi ì véna. ²³ Mǐ kàdré móndí àruka kǐ apá tidrǐlé àtsí sílésè. Móndí àruka kǐ tà sè dhi, mǐ kàdré àyi kǐ kizá bha, adrézó kpà tǐrǐ íbe, adrézó ndǐndǐ àyi kǐ kítá atsábhá ndǐ ró àyi kǐ tàkònzǐ sè dhi kǐ tabè ko.

Gíká ni rú bhàma kùle kùdù ro dhi

²⁴ Gíká rǐnyí íbe kitswázó àmi kǐ líkǐ mǐ kòdheró ko, ìndǐ kitswázó àmi kǐ 'o pfòle àyi adrerà mǐlanzǐlanzǐ ro dhi kandrá tà kònzǐ àko àmi rú ìndǐ arí be bí. ²⁵ Ama kǐ Mǐrǐ Yésu Krísto sè dhi, mǐlanzǐlanzǐ, rúku, rǐnyí, ìndǐ rǐnyí adrézó òpǐ nya dhi be dhi ì kàdré Gíká àlo kwákwá àma kǐ tidrǐlépi dhi dré, kídhólé kǐnó lésè, atsálé nyànomvá kòndhi, tsàle kóná vésè kólyá! Kàdré kònzǐni.

* **1:11** 1:11 A kònò Kidhoma 4:3-8. † **1:11** 1:11 A kònò Ngá nàma 22:1-35. ‡ **1:11** 1:11 A kònò Ngá nàma 16:1-35. § **1:15** 1:15 A kònò Kidhoma 5:18, 21-24.

Tà lùzu ró tadhále Yòwánì dré dhi i

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisìlepi dhi tá Yòwánì 'i (1:1, 4, 9; 22:8-9). A adré kisùá dhi, akódhi nda tá Yòwánì, àpóstolò mudrí-drì-rì dhi ki àlo 'i, ìndì dhya Yésu ni Rúbí Tani tisìbhá dhi ki àlo 'i. Akódhi tisì tá búkù kònìdhi lókyá adrérà'a Yésu ni ka'ìbhá ki mǐ pfo lavulé, ì dré tá adrélé akódhi ni ka'ì àyi ki Mírì ro dhi sè dhi 'á. Adré di àyi ki timbà àyi ki tà ka'ìka'ì na, adrézó àyi ki kodzó, ì kàdréro tròle àyi ki tà ka'ìka'ì rú.

Yòwánì adré taa dhi, Yésu Krísto ni tàndì mù ángéló Giká ni tà lùzu ró dhi ki tadhá í dré, í kòlongóro tà dra ru 'obhá nda i Yésu ni ka'ìbhá i dré (1:1-2). Adré tà twátwa agábhá í mi dhi i ìndì tà ángéló ì dré tadhále í dré dhi ki tisì, kúlí alaala móndyá ka'ìbhá dhi ì dré ngbà 'í kitswálé àndu nìle àyi dhi i sè. Angyá ko, kúlí alaala bí nda ì angá Búkù tà àku ru yìzo dhi àdhya lésè. Móndí ki kitswá tà kayí àyi kòfalésè tà àruka tisìle búkù kònìdhi lé dhi ki àndu ndàzo nìle. Di, Yòwánì adré tà kàdrì kònìdhi ni tadhá ngádra 'á: Mírì Yésu Krísto sè dhi, Giká ni àdzú bhu áyi kàribhá íbe lókyá be vwàvwà ro, àyi ki lavúzó títi gò, áyi móndyá ki 'òzo file bhù tídhí ro ìndì bvò tídhí ro dhi na, ì kàdréro adrélé túmání í be kóná vèsè kólyá.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Tà lùzu ró tadhále Yòwánì dré dhi i (1:1-8)
- 2) Tà agalépi drìdrì akódhi mi dhi, ìndì tà dré tisìle Ekèlézyà nzi-drì-rì dhi i dré dhi i (1:9-3:22)
- 3) Giká ni lindrì bhàma Kábilígyà Mvá be dhi (4:1-5:14)
- 4) Búkù pàle dhi, kídhá ni nzi-drì-rì dhi íbe dhi i (6:1-8:1)
- 5) Gòká nzi-drì-rì dhi i (8:2-11:19)
- 6) Nǐ máláwú gú dhi, ìndì kà'wá àtrá rǐ dhi i (12:1-13:18)
- 7) Tàbvó Giká dré dra tàle dhi ni tà longoma (14:1-20)
- 8) Kópò nzi-drì-rì gabhá Giká ni kombà sè bíbi dhi i (15:1-16:21)
- 9) Giká ni kàribhá ki lavuma (17:1-20:10)
- 10) Tàbvó Giká dré dra tàle kùdù ro dhi (20:11-15)
- 11) Bhù tídhí ro dhi, bvò tídhí ro dhi, ìndì Yèrúsalmà tídhí ró dhi (21:1-22:6)
- 12) Yésu ni alìma ni tà longoma (22:7-21)

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

¹ Tà búkù kònìdhi léna dhi i, tà lùzu ró Yésu Krísto dré tadhále dhi 'i. Giká fè tá tà nda i Yésu dré tadhále áyi mǎràbà i dré dhi nǐ, ì kònìró tà dra ru 'obhá lókyá tsà àmvolésè dhi i be dhi bvó. Di Yésu amù tá áyi ángéló tà nda ki tadhá ma, Yòwánì, áyi mǎràbà ro dhi dré. ² Di má adré tà títi má dré nòle nda ki longó. Kòdhi adré taa dhi, má adré Giká ni kúlí longó tà bàti Yésu Krísto dré tadhále dhi íbe. ³ Kólénzé ni adré dhya dra kúlí pròfétà àdhya kòni ki nàlepi móndí i dré dhi dré! Kólénzé ni kpà adré móndyá dra kúlí nda ki yibhá gò, ì dré adrézó tàmgà dri kúlí nda i sè dhi i dré! Tàko ko, lókyá atsa ànyi dre.

Mòdo fèma Ekèlézyà nzi-drì-rì dhi i dré dhi

⁴ Ma, Yòwánì, má adré tà kòni ki tisì Ekèlézyà nzi-drì-rì bvò Asíyà àdhya na dhi i dré. Giká adrélépi be, adrélépi tá be kíno lésè, ìndì adrélépi alìle dhi kòbhà áyi togó tani àmi rú, ìndì kòfè tà kídrìkàdrì àmi dré! Kò'o kòni ní túmání tírì nzi-drì-rì adrèbhá áyi lírìrà òpì àdhya kandrà dhi íbe, ⁵ ìndì Yésu Krísto be. Yésu Krísto nda, dhya adrélépi tà títi í dré yìle Giká vélésè dhi ki longó gyàgya dhi 'i. Akódhi kókpa

dhya ngàlepi dràdrà 'àsè drìdrì mónnyá àruka títi dhi i kandrána dhi 'i, ìndì ópí kàdrì ópí títi bvò àdhya i drìle dhi 'i.

Mìlanzìlanzì kàdré akódhi adrélépi àma ki le tò, àma ki apálépi àma ki tàkonzì lésè áyi kàrí sè nda dré! ⁶ Akódhi bhà àma adrélé òpì ro, ìndì kòwánà i ró, mà kàdréro tà 'o áyi Atá Gìká dré. Mìlanzìlanzì i rìnyí be dhi i kàdré akódhi dré kóná vésè kólyá! Kònìni.

⁷ Mì nò rè ká! Akódhi adrè alìle ndùrùku 'àsè! Mónnyá títi dhi ki akódhi ni no mǐ sè, ndìndì áyi akódhi ni sobhá dìlì sè dhi i. Súrú títi bvò dri dhi ki tongó akódhi ni tà sè. Ayíya, kàdré kònìni!

⁸ Mírì Gìká tà dhi: «Ma Álefà 'i, ìndì Omégà 'i.* Ma Gìká rìnyí líyí ro adrélépi be, adrélépi tá be kínó lésè, ìndì adrélépi alìle dhi 'i.»

Yòwánì nò Krìsto mìlanzìlanzì ro

⁹ Ma, Yòwánì, ma àmi ki adrúpi adrélépi Gìká ni Opì 'a, adrélépi kizà nya, ìndì adrélépi togó tsi túmánì àmi íbe Yésu na dhi 'i. A ru tá ma bhàle tùrù Pátomò àdhya na Gìká ni kúlí ni tà sè, ìndì tà bàti Yésu dré tadhálé dhi ni tà sè. ¹⁰ Kítú Mírì àdhya sè dhi, Tírì Lólo asó tá ma gò, má dré kúlí 'u'ù gòká ni 'u'ù tìni dhi ni yìzo má àmvolésè, ¹¹ tàá dhi: «Mí tìsì tà mí dré dra nòle dhi i búkù na, mùle Ekèlézyà nzi-drì-rì dhi i dré: Ekèlézyà Efèsò àdhya dré, Simìrúnà àdhya dré, Pèrùgámò àdhya dré, Tiyàtírà àdhya dré, Sàrúdi àdhya dré, Fìlàdèlèfiyà àdhya dré, ìndì Làwòdìkiyà àdhya dré.»

¹² Dì má dré àma alázó kitswálé kúlí adrélépi tà ta má dré nda ni no. Má kálá ma dre dhi, má dré ngá nzi-drì-rì ledélé órò sè adrézó àtsí tosó sílá dhi ki nòzo. ¹³ Ngá nda ki kító 'á dhi, dhya làsú be móndí ni mvá tìni dhi totó tá i. Asó tá kánzò kàtswa tsàlepi í pána dhi, áyi agá dròzo bã ledélé órò sè dhi sè.† ¹⁴ Akódhi ni drì drìbhí ni íbe dhi i tá kemve lavulé ngóro kábilígyà bhí mvé tìni, ìndì pfúrí kemve dhi tìni. Akódhi ni mǐ adrè tá kòle rìnyí ró àtsí tìni. ¹⁵ Akódhi ni pá adrè tá lagulé ngóro bòronzè kobvólé àtsí sè dhi tìni. Akódhi ni kúlí adrè tá ndròle ngóro kòlyá kàdrì dhi ni ndròma tìni. ¹⁶ Akódhi ni driágó lésè dhi, ru tá bhìbhínyà nzi-drì-rì dhi i. Akódhi sílèsè dhi, sápi tìle sí litsi be rì dhi adrè tá apfòle. Akódhi ni mǐbhalé adrè tá lagulé ngóro kítú dré adrélé lagulé áyi rìnyí sè wáyi dhi tìni.

¹⁷ Má kònò akódhi dre dhi, má dré dhèzo akódhi pá àbvò tìni. Dì, akódhi dré áyi driágó bhàzo má dri, tàzoá dhi: «Mí ro ngá ko! Ma dhya drìdrì dhi 'i, ìndì dhya kùdù dhi 'i. ¹⁸ Ma dhya adrélépi lídrì ro dhi 'i. Má drà tá dràdrà. Dì, mí nò rè ká, ma mána lídrì ro kóná vésè kólyá! Ma lífùngúlà ànzi dràdrà àdhya íbe, ìndì mónnyá dràbhá dre dhi ki àrà àdhya be má drígá. ¹⁹ Mí tìsì dì tà mí dré nòle dhi i: tà adrébhá ru 'o nyànomvá dhi i, túmánì tà dra ru 'obhá àmvolásà dhi íbe. ²⁰ Tà lùzu ró mí dré nòle dhi ki àndu kòni 'i: Bhìbhínyà nzi-drì-rì mí dré nòle àma driágó lésè dhi i, Ekèlézyà nzi-drì-rì dhi ki ángeló 'i. Ngá nzi-drì-rì adrézó àtsí tosó sílá dhi i, Ekèlézyà nzi-drì-rì dhi 'i.»

2

Tà tìsìle Ekèlézyà Efèsò na dhi dré dhi

¹ «Mí kòtìsì tà ángeló adrélépi Ekèlézyà Efèsò na dhi ni líkí dhi dré kònìni:

Dhya adrélépi bhìbhínyà nzi-drì-rì dhi ki ru áyi driágó lésè, ìndì adrélépi tatsìlé ngá nzi-drì-rì ledélé órò sè adrézó àtsí tosó sílá dhi i kòfalésè dhi, adrè kúlí kòni

* **1:8** 1:8 «Álefà» kònìdhi, wárágà pá drìdrì Gírìkì ti àdhya 'i. «Omégà» kònìdhi wárágà pá kùdù dhi 'i. Dì Gìká adrè tàá kònwa dhi, i dhya drìdrì dhi 'i, ìndì dhya kùdù dhi 'i. Yésu adrè kpà tà nda ni ta áyi tàndì ni tà sè 1:15 na. † **1:13** 1:13 Rú «Móndí ni Mvá» kònìdhi, rú àzya fèle Mèsíyà dré dhi 'i. A kònò Dànyèlè 7:13; 10:5.

ki ta kòdhya: ² Má nǐ tà mí dré adrélé 'òle dhi i be. Má nǐ, mí adré àzì 'o landèzo, adrézó togó tsi ngíni ya dhi be. Má nǐ, mí kitswá móndí kònzì ki tà mvo ko dhi be. Mí tabhì dhya adrèbhá tàá kinzò sè dhi, àyi àpòstolò 'i dhi i gò, mí dré àyi ki kinzò 'òzo apfòle ngádra 'á. ³ Mí nya kizà áma rú nǐ tà sè gò, mí dré ámi togó tsìzo landè àko ró.

⁴ Di, ma tà íbe tàle mí dri: Mí tayí mína adrema áma le wáláká nǐ tǐni dhi dre.

⁵ Mí kisù rè ngalè mí dhe ngíni ya dhi ká! Di mí kòladzá ámi togó, gòzo adrélé tà mí dré 'òle wáláká dhi ki 'o. Mí kòladzá ámi togó ko dhi, má nǐ tsa mí véna, ámi ngá adrézó àtsí tosó sílá dhi nǐ tingá àrà nǐ 'ásè. ⁶ Di, tà dóro mí dré adrélé 'òle dhi, kòndhi 'i: Mí adré tà Nìkòlá nǐ lebhèbhá ì dré adrélé 'òle dhi ki ga, ngóro má dré kpà adrélé tà nda ki ga dhi tǐni.*

⁷ Dhya bíbhále íbe tà yǐzo dhi kòyi tà Tirí Lólo dré adrélé tàle Ekèlézyà i dré dhi! Dhya ángùdhi dra tà lavulépi dhi dré dhi, má nǐ fa lídrì àdhya Gìká nǐ pàràdísò le dhi nǐ lò'wa fe dré nyàle.»

Tà tisìle Ekèlézyà Simìrúnà na dhi dré dhi

⁸ «Mí kòtisì tà ángeló adrélépi Ekèlézyà Simìrúnà na dhi nǐ líkí dhi dré kònzìni:

Dhya adrélépi drìdrì, adrélépi kùdù, ìndì dràlepi gò gòle adrélé lídrì íbe dhi, adré kùlì kòni ki ta kòdhya: ⁹ Má nǐ kizà mí dré adrélé nyàle dhi i, ámi lemerè tà be dhi be. Di, tágba dré adrézó kònzìni dhi, mí mína ngá líyí 'i! Má nǐ làdhá móndyá adrèbhá tàá kinzò sè dhi, àyi Yúdà ànzì 'i dhi ì dré adrélé dhàle mí rú dhi i be. Àyi nda i Yúdà ànzì 'i bàti ko. Be ró dhi, àyi lìsámbo dzó Sàtánà àdhya 'i. ¹⁰ Di mí kòro ngá kizà mí dré adrélé 'òle nyàle dhi ki tà sè àlomvá ko. Mí yi rè ká! Dzàborò nǐ móndí àruka àmi kòfalé dhi ki bhe bãdzó na, àyi ki tabhìzo, àyi ki 'òzo kizà nya kítú mudrì. Mí kàdré di tròle ámi tà ka'ika'ì rú tsàle byá dràdrà na. Di má nǐ kùlá lídrì àdhya nǐ fe mí dré.

¹¹ Dhya bíbhále íbe tà yǐzo dhi kòyi tà Tirí Lólo dré adrélé tàle Ekèlézyà i dré dhi! Dhya ángùdhi dra tà lavulépi dhi, dràdrà nǐ rǐ kitswá akódhi nda nǐ 'o kònzì àlomvá ko.»

Tà tisìle Ekèlézyà Pèrùgámò na dhi dré dhi

¹² «Mí kòtisì tà ángeló adrélépi Ekèlézyà Pèrùgámò na dhi nǐ líkí dhi dré kònzìni:

Dhya adrélépi sápi tìle sí lǐtsi be rǐ dhi íbe dhi, adré kùlì kòni ki ta kòdhya: ¹³ Má nǐ àrà mí dré adrézó adrélé lána dhi be. Àrà nda Sàtánà nǐ lírìrà adrézó òpì nya dhi 'i. Di, tágba dré adrézó kònzìni dhi, mí adré mína tròle áma rú rú. Mí gà áma ka'ima ko, tágba à dré tá Atípà, áma tà longólépi gyàgya dhi nǐ pfùzo dràle àmi véna, Sàtánà nǐ adrèrà na dhi.

¹⁴ Di, ma tà àruka íbe tàle mí dri: Móndí àruka àmi kòfalé dhi ì adré àyikya tròle tà Bàlámà dré tá tadhále dhi i rú. Akódhi nda tadhá tá Bàlákà dré dhi, kò'o Ìsèrèlè ànzì i ledhélé tàkonzì na ngíni ya dhi. Bàlákà nda se tá àyi ki togó litílè, ì kàdréro mányàngá fèle gìká tàko i dré dhi nǐ nya, adrézó kpà ndòtò tà 'o be dhi bvó.† ¹⁵ Kòdhi íbe dhi, àmi ki àruka ì adré tròle tà Nìkòlá nǐ lebhèbhá ì dré adrélé tadhále dhi i rú. ¹⁶ Mí kòladzá di ámi togó! Mí kò'o kònzìni ko dhi, má nǐ tsa mí véna mbèlè, kitswále àdzú bhu móndyá nda íbe sápi adrélépi apfòle má sílèsè dhi sè.

¹⁷ Dhya bíbhále íbe tà yǐzo dhi kòyi tà Tirí Lólo dré adrélé tàle Ekèlézyà i dré dhi! Dhya ángùdhi dra tà lavulépi dhi dré dhi, má nǐ mánnà zùle zùzù dhi nǐ fe dré nyàle. Má nǐ kpà kírà mvá kemve, rú tídhí dhi nǐ tsìzo drǐá dhi nǐ fe drá. Dhya àlo

* **2:6** 2:6 A kòno kpà 2:15. Tà àzya tàle «Nìkòlá nǐ lebhèbhá» kòni ki tà dri dhi yókódhó. Di à kitswá tàá dhi, àyi nda ì adrè tá tròle Gìká nǐ tà bàti rú ko. † **2:14** 2:14 A kòno Ngá nàma 22-24; 25:1-2; 31:16.

rú nda ni àndu nìlepi dhi yókódhó. Ngbà 'í dhya dra kírà nda ni kisúlépi dhi ni nǎa nǎ.»

Tà tisìle Ekèlézyà Tiyàtírà na dhi dré dhi

¹⁸ «Mí kòtisì tà ángéló adrélépi Ekèlézyà Tiyàtírà na dhi ni líkí dhi dré kònìni:

Gìká ni Mvágó, mǐ ni dré adrézó kòle àtsí tǐni, ìndì pá ni dré adrézó lagulé bòrónzè kobvólé àtsí sè dhi tǐni dhi, adré kúlí kòni kǐ ta kòdhya: ¹⁹ Má nǐ tà mí dré adrélé 'òle dhi i, ámi lèle, ámi tà ka'íka'í, tà mí dré adrélé 'òle má dré dhi i, ìndì ámi togó tsìma dhi be. Má nǐ kpà tàle dhi, mí adré tà dóro 'o wáláká nǐ ni lavú dhi be.

²⁰ Dì, ma tà íbe tàle mí dri: Mí adré Yèzàbèlè, tòkó adrélépi áyi zi pròfétà ro kinzò sè dhi ni tayí adrélé tà tadhá áma màràbà i dré. Akódhi nda adré àyi kǐ lití adrélé ndòtò tà 'o, ìndì adrélé mánýàngá fèle gǐká tàko i dré dhi ni nya. ²¹ Má fè tá lókyá akódhi dré áyi togó ladzázó áyi ndòtò tà sè ká, di, lè tá ína ko. ²² Dì ásà dhi, má ni akódhi ni bhe lánzá dri kitswálé kizà nya lavulé. Má ni kpà mónyá adrèbhá múná tà 'o akódhi be dhi kǐ 'o kizà nya lavulé, ì kòladzá àyi kǐ togó tà ì dré adrélé 'òle akódhi be nda kǐ tà sè ko dhi. ²³ Kòdhi íbe dhi, má ni akódhi ni ànzi kǐ tupfú todràle. Dì Ekèlézyà títi dhi kǐ nǎa tàle dhi, ma dhya mónyá títi dhi kǐ togó nìlepi àyi kǐ tà kisùkisù be dhi 'i dhi be. Má ni tà logó àmi àlo àlo títi dhi i dré tà mì dré 'òle dhi i tí.

²⁴ Dì àmi, mónyá Tiyàtírà le dhi kǐ àmbí adrèbhá tròle tà tòkó nda dré adrélé tadhálé dhi i rú ko, adrézó kpà tà adrélé zǐle <Sàtánà ni tà lùzu ró> dhi kǐ nda nìle ko dhi i dré dhi, má adré tàá kònìni: Má bhà ngá lanzǐ àzya àmi dri ko. ²⁵ Mì kàdré ngbà 'í tròle gǐgǐ ro tà mì dré adrézó ába dhi rú, tsàle lókyá má dré dra agòzo dhi 'á.

²⁶ Dhya ángùdhi dra tà lavulépi, ìndì tà má dré lèle dhi kǐ 'òlepi tsàle kùdù na dhi dré dhi, má ni rǐnyí fe dré adrézó òpì nya sùrú títi i dri.

²⁷ Akódhi ni òpì nya àyi dri kùtù aya ró adrélépi áyi rǐnyí tadhá dhi sè.

A ni àyi kǐ tonò ngóro ìdrí rùle kǐnǐ sè dhi i tǐni.‡

²⁸ Má ni rǐnyí nda ni fe drá, ngóro áma Atá dré afèle má dré dhi tǐni. Má ni kpà nzàgó adrélépi kòle drùbhǐ sè dhi ni fe drá.

²⁹ Dhya bíbhálé íbe tà yǐzo dhi kòyi tà Tírí Lólo dré adrélé tàle Ekèlézyà i dré dhi!»

3

Tà tisìle Ekèlézyà Sàrúdi na dhi dré dhi

¹ «Mí kòtisì tà ángéló adrélépi Ekèlézyà Sàrúdi na dhi ni líkí dhi dré kònìni:

Dhya adrélépi tírì nzi-drǐ-rǐ Gìká àdhya íbe, ìndì bhǐbhínyà nzi-drǐ-rǐ dhi íbe dhi, adré kúlí kòni kǐ ta kòdhya: Má nǐ tà mí dré adrélé 'òle dhi i be. Má nǐ, móndí ì adrè kisúá dhi, mí lídrǐ ro, tákò mí drá mǐna dràdrà dhi be. ² Mí kònga di ayí 'ásè! Mí kòtimbà tà dóro ni àmbí mí dré adrézó ába dhi, tà nda kòdràró dràdrà ko. Tàko ko, má nò dhi, tà mí dré adrélé 'òle dhi ì kitswá áma Gìká mǐlèsè ko. ³ Ásà dhi, lè mí kòkisù tà mí dré tá yǐle gò ka'izoá dhi i kòdhya. Mí kòladzá ámi togó, gòzo adrélé tà nda kǐ 'o. Dì, mí kònga ayí 'ásè ko dhi, má ni tsa ámi kitó kùgú tǐni, ìndì mí kitswá lókyá má dré dra tsàzo dhi ni ni bwà ko.

⁴ Dì, tágba dré adrézó kònìni dhi, móndí àruka àmi kòfalé Sàrúdi le dhi ì lopfó àyi kǐ kítá i tàkonzì 'òma sè ko. Dì à ni àyi nda kǐ tosó kítá kemvekemve dhi i sè, ì kàdréro lèlè tùmání má be, ì dré kitswálé má sè dhi sè.

‡ 2:27 2:27 A kònò Longó i 2:8-9.

⁵ Dhya ángùdhi dra tà lavúlèpi dhi, à ni kpà akódhi nda ni tosó kítá kemve sè àyi nda i tìni. Má kitswá tàdzí akódhi ni rú búkù lídrì àdhya lé dhi ni kizá ko. Be ró dhi, má ni tàá áma Atá kandrà ángeló ni íbe dhi, akódhi nda mómí mána 'i káyá dhi.

⁶ Dhya bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi tà Tirí Lólo dré adrélé tàle Ekèlèzyà i dré dhi!»

Tà tisìle Ekèlèzyà Filadèlèfiyà na dhi dré dhi

⁷ «Mí kòtisì tà ángeló adrélèpi Ekèlèzyà Filadèlèfiyà na dhi ni líkí dhi dré kònìni:

Dhya adrélèpi lólo ìndì bàti, adrélèpi lífùngulà mvá ópí Dàwídì àdhya íbe í drígá dhi, adrè kúlí kòni ki ta.* Dhya nda kàdré dzóti nzi dhi, mómí àlo kitswá atsúá bwà ko. Kàdré kó dzóti atsú dhi, mómí àlo kitswá nziá bwà ko. ⁸ Dhya nda adrè tàá dhi: Má nì tà mí dré adrélé 'òle dhi i be. Má nì, mì rìnyí íbe tsà dhi be. Dì, mí líkí mína áma kúlí 'í. Mí gà kpà áma rú mómí i kandrà ko. Dì mí nò rè ká! Má nzi dzóti mí kandrà, ìndì dhya àlo kitswá atsúá bwà ko. ⁹ Má ni mómíyá adrèbhá tàá kinzò sè dhi, àyi Yúdà ànzi 'i dhi ki 'o alìle kórókó títì mí kandrà. Ayi nda i Yúdà ànzi 'i bàti ko. Be ró dhi, ì angá àyikya Sàtánà ni lìsàmbò dzó lésè. Dì má ni àyi ki 'o nìá dhi, má lè mì tò dhi be. ¹⁰ Mí dré ámi togó tsìle ngóro má dré tá tàle mí kò'o dhi tìni dhi sè dhi, má ni ámi líkí, kitswálé lókyá kizà ro dra mómíyá títì bvò dri dhi ki tabhìzo dhi kàtsáro mí rú ko. ¹¹ Má adrè alìle mbèlè! Mí kàdré tròle tà mì dré adrézó ába dhi rú, dhya àlo kòdoró ámi kúlá ko dhi bvò.

¹² Dhya ángùdhi dra tà lavúlèpi dhi, má ni akódhi nda ni 'o adrélé dzópá áma Giká ni tépelò na dhi ki àlo ró. Akódhi nda ni adrè kònàle kóná vésè kólyá. Má ni áma Giká ni rú tisì akódhi dri, túmání bhàandre áma Giká àdhya ni rú be. Bhàandre nda, Yèrusalémà tídhí dra asilèpi bhù lésè, áma Giká vélésè dhi 'i. Kòdhi íbe dhi, má ni kpà áma rú tídhí ro dhi ni tisì akódhi dri.

¹³ Dhya bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi tà Tirí Lólo dré adrélé tàle Ekèlèzyà i dré dhi!»

Tà tisìle Ekèlèzyà Làwòdikíyà na dhi dré dhi

¹⁴ «Mí kòtisì tà ángeló adrélèpi Ekèlèzyà Làwòdikíyà na dhi ni líkí dhi dré kònìni:

Dhya adrélèpi tàá dhi <Kàdré kònìni!>, adrélèpi tà títì í dré yìle dhi ki longó gyágya, ìndì Giká dré 'òle ngá títì dhi ki bha dhi, adrè kúlí kòni ki ta kòdhya:† ¹⁵ Má ni tà mí dré adrélé 'òle dhi i be. Má nì, mì kìdríkìdri ko, ìndì mì àtsi ró ko dhi be. Dóro ni tá mí dré adrélé tá kìdríkìdri yà, kó ngalè àtsi ró yà dhi. ¹⁶ Dì, mí dré adrélé kàlwákàlwa, adrélé àtsi ró ko, adrélé kpà kìdríkìdri ko dhi sè dhi, má adrè 'òle ámi adhi má sílèsè! ¹⁷ Mí adrè tàá dhi: <Ma ngá líyí 'i. Ma ngá títì má dré adrézó lovó ni íbe dhi íbe. Ngá àlo pí ma ko.> Dì, mí nì ko tàle dhi, mì mína kizà líyí 'i, ìndì mómíyá adrézó kizà do ásà dhi 'i dhi. Mí mína lemerè ro, mì kùdúkùdu ró, ìndì bvólíí ro. ¹⁸ Má adrè di ámi dri ta: Mí kògì má drígàsè órò zàle àtsí sè atsálé kpírìkpírí dhi, mí kàdréro ngá líyí ro bàti. Mí kògì má drígàsè kítá kemvekemve dhi i asólé mí rú, à kònòró ámi kanyò ámi bvólíí tà sè dhi ko. Mí kògì kpà má drígàsè àlókò tìle mí mína, mí kàdréro ngá no drádra. ¹⁹ Má adrè mómíyá títì má dré adrélé lèle dhi ki tàkonzì tadhá àyi dré, adrézó àyi ki lotó. Mí kàdré di àtsi ró, ìndì mí kòladzá ámi togó! ²⁰ Mí nò rè ká! Má adrè áma totó dzó tí, adrélé dzóti ga. Dhya àlo kàdré áma kúlí yi gò adrézó dzóti nzi dhi, má ni fì akódhi nda véna, adrélé ngá nya túmání akódhi be, kàdréro kpà ngá nya túmání má be.

²¹ Dhya ángùdhi dra tà lavúlèpi dhi, má ni akódhi nda ni bha adrélé lírìlé túmání má be áma lírìrà adrézó òpì nya dhi dri, ngóro áma tàndi má dré tà lavulé gò adrézó lírìlé áma Atá be akódhi ni lírìrà adrézó òpì nya dhi dri dhi tìni.

* **3:7** 3:7 «Lífùngulà mvá ópí Dàwídì àdhya» kònìdhi, adrè rìnyí Mèsíyá dré adrézó òpì nya ásà dhi ni tà tadhá.

† **3:14** 3:14 A kònò Tògyakúlí 8:22.

22 Dhya bíbhálé íbe tà yǐzo dhi kòyi tà Tírí Lólo dré adrélé tàle Èkèlézyà i dré dhi!»

4

Gìká ni mǐ bhàma lanzìle bhù na dhi

¹ Amvolásà dhi, má dré dzóti àlo nzìle nzìnzì dhi ni nòzo bhù na. Gò má dré kúlí 'u'ù má dré tá yǐle drìdrì gòká ni 'u'ù tǐni dhi ni yǐzo tàá má dré dhi: «Mí ambà kònwa má véle, má kòtadháro mí dré tà dra ru 'obhá tà kòdhi i àmvolésè dhi i.» ² Gbǎ kòdhwa, Tírí Lólo dré áma asózó gò, má dré lirírà adrézó òpì nya dhi ni nòzo bhù na gò, má dré dhya adrélépi liríle driá dhi ni nòzo. ³ Dhya adrélépi liríle driá nda ni làsú tá lagulagu ró kírà làgí kyàkyà rú be dzáspè ìndì sàrùdùwánè dhi i tǐni.* Lirírà nda ni gàrà 'ásè kúrú dhi, gǎrí adrè tá lagulé kírà rú be èmèródè dhi tǐni.† ⁴ Lirírà nda làgàsè kúrú dhi, lirírà àruka nyadhi-àlo-drì-su adrézó òpì nya dhi i tá be. Di bhàgo nyadhi-àlo-drì-su dhi i adrè tá liríle lirírà nda i drìsè. Ayi àlo àlo títí nda i asó tá kítá kemve àyi rú, kùlá órò sè dhi ni asózó àyi dri. ⁵ Lirírà nda lésè dhi, bhù lagulagu adrè tá topfòle, kpòrò adrè tá ndròle, ìndì bhù adrè tá tadíle. Lirírà nda kandrà dhi, àtsí nzi-drì-rì adrébhá kòle dhi i tá be. Atsí nda i tǐrì nzi-drì-rì Gìká àdhya 'i. ⁶ Lirírà nda kandrà dhi, yǐandre adrélépi lagulé tàlàtálà tǐni ìndì krìstálè tǐni dhi tá kpà be.‡

Lirírà kító 'á nda làgàsè kúrú dhi, ngá su lídrì ro dhi i tá be. Ayi nda i tá mǐ íbe bí àyi rúsè, àyi kandrálésè ìndì àyi àmvolésè. ⁷ Ngá lídrì ro nda ni àlo ni làsú tá kàmì àdhya tǐni. Rì ni ni làsú tá tiágó àdhya tǐni. Na ni ni mǐbhalé tá móndí àdhya tǐni. Su ni ni làsú tá gǐrì adrélépi ngàle kuru sè dhi àdhya tǐni. ⁸ Ngá su lídrì ro àlo àlo títí nda i tá kupfú íbe nzi-drì-àlo. Ayi rúsè dhi, mǐ i ga bí, ndìndì àyi ki kupfú i zàle. Kítú sè ìndì ngátsi sè dhi, i adrè tá kúlí loyó landè àko ró adrézó tàá dhi:

«Mírì Gìká rǐnyí líyí ro, adrélépi tá be kínó lésè, adrélépi be, ìndì adrélépi alìle dhi, lólo, lólo, lólo!»

⁹ Di vésè wáyi ngá lídrì ro nda i dré adrérà'a mǐlanzìlanzì, lindrì, àwoyà be dhi ki fe dhya adrélépi liríle lirírà òpì àdhya dri, adrélépi lídrì íbe kóná vésè kólyá dhi dré dhi 'á dhi, ¹⁰ bhàgo nyadhi-àlo-drì-su dhi i adrè ledhélé àyi ki kórókó tǐtì dhya adrélépi liríle lirírà òpì àdhya dri nda kandrà, adrézó akódhi adrélépi lídrì íbe kóná vésè kólyá nda ni lindrì bha. † adrè àyi ki kùlá ki lebhé akódhi ni lirírà kandrà, adrézó tàá dhi: ¹¹ «Mírì àma ki Gìká, mí kitswá adrélé mǐlanzìlanzì kisú, lindrì íbe ìndì rǐnyí be dhi mǐ.

Tàko ko, mí bhà tá ngá títí dhi i mǐ.

Mí bhà ngá nda i ngóro mí dré tá lèle 'òle dhi tǐni, i kàdréro adrélé be dhi bvó.»

5

Kábilìgyà Mvǎ kitswá Gìká mǐlèsè búkù kǐnzí dhi ni

¹ Amvolásà dhi, má dré búkù pàle papà dhi ni nòzo dhya adrélépi liríle lirírà òpì àdhya dri nda ni driágó lésè. A tǐsì tá tà búkù nda léna ìndì àmvò ni dri gò, búkù nda ni pàzo kibèle kídhá nzi-drì-rì dhi i sè. ² Gò má dré ángéló àlo rǐnyí ró dhi ni nòzo, adrérà'a lizíá kúlí 'u'ù sè dhi: «Àdhi kitswá Gìká mǐlèsè kídhá kòdhi ki kunzì, búkù kòdhi ni kǐnzízó dhi nì?» ³ Di, dhya àlo bhù na yà, bvò dri yà, kó ngalè bvò àndúna yà, kitswálépi búkù nda ni kǐnzí, 'a ni ni nòzo bwà dhi tá yókódhó. ⁴ Gò má dré dhèzo adrélé ngòle tà tàndì ró, à dré tá dhya àlo kitswálépi Gìká mǐlèsè búkù nda ni kǐnzí, 'a ni ni nòzo dhi ni kisúle ko dhi sè. ⁵ Di, bhàgo ki àlo dré tàzoá má dré dhi: «Mí ngo

* **4:3** 4:3 «Dzáspè» kònìdhi kírà làgí kyàkyà làsú be mbìlìdrì tǐni dhi 'i. «Sàrùdùwánè» kònìdhi kírà kika dhi 'i. † **4:3** 4:3 «Èmèródè» kònìdhi kírà làgí kyàkyà làsú be mbìlìdrì tǐni dhi 'i. ‡ **4:6** 4:6 «Krìstálè» kònìdhi kírà adrélépi lagulé tàràtára dhi 'i.

ko! Mí nò rè ká! Kàmĩ angálépi Yúdà ni sùrú lésè dhi, dhya angálépi ópí Dàwídi ni kómvo lésè dhi lavú tà dre. Akódhi nda kitswá Giká mìlésè kídhá nzi-drì-rì nda ki kunzì, búkù nda ni kinzízó dhi nì!»

⁶ Gò má dré Kábilígyà Mv́a ni nòzo adrérà'a áyi totó lirírà òpì àdhya ni kító 'á, ngá su lídrì ro dhi ki kító 'á, ìndì bhàgo ki kító 'á. Akódhi sù ngóró à pfu tá akódhi dràle dràdrà na tíni. Akódhi tá ko'yá íbe nzi-drì-rì, ìndì mĩ íbe nzi-drì-rì. Mĩ nda i tirí nzi-drì-rì Giká àdhya dré mùle lèle bvò wáyi 'ásè dhi 'i. ⁷ Dì Kábilígyà Mv́a nda dré lizo búkù do dhya adrélépi lirílé lirírà òpì àdhya dri nda ni dríagó lésè. ⁸ Kòdo búkù nda dre dhi, ngá su lídrì ro dhi i bhàgo nyadhi-àlo-drì-su dhi íbe dhi i dré ledhézó àyi ki kórókó titì Kábilígyà Mv́a nda kandrà. Ayi àlo àlo títi nda i tá kùdhí íbe. I ru tá kpà àyi drígá kópò ledélé órò sè gabhá béndélé sè bíbi dhi i. Béndélé nda, tà mónnyá lólo títi Giká àdhya i dré tá zìle akódhi tí dhi 'i. ⁹ Dì i dré ngàzo adrélé longó tídhí dhi ni ngo, adrézó tàá dhi:

«Mí kitswá Giká mìlésè búkù do, kídhá ni ki kunzìzo dhi mi.

Tàko ko, à pfu tá mi dràle, ìndì ámi kàrí sè dhi, mí gĩ Giká dré

mónnyá angábhá sùrú títi i lésè, ti títi i lésè, mónnyá títi i lésè, ìndì bvò títi i lésè dhi i.

¹⁰ Mí bhà àyi adrélé òpì ro, ìndì kòwánà i ró, i kàdréro tà 'o àma ki Giká dré.

Dì i ni òpì nya bvò dri.»

¹¹ Má dré mĩ bhèzo gò, ángélo lizólizo dhi ki kúlí yìzo. Ayi nda i lizó tá tsàle ngùlù vésè be ngùlù, ìndì ngùlù-mudrí vésè be ngùlù-mudrí. I kimó tá àyi lirírà òpì àdhya làgàsè kúrú, ngá lídrì ro dhi i làgàsè kúrú, ìndì bhàgo i làgàsè kúrú. ¹² Dì i adré tá longó ngo kúlí 'u'ù sè, adrézó tàá dhi:

«Kábilígyà Mv́a tá pfùle dràle dhi kitswá Giká mìlésè

rìnyí kisú, ngá làgí kyàkyà dhi íbe, tògyá be, lindrì be, mìlanzìlanzì be, ìndì rúku be!»

¹³ Gò má dré mónnyá títi ìndì ngá títi Giká dré bhàle adrélé bhù na, bvò dri, bvò àndúna, ìndì yìandre na dhi ki yìzo, adrérà'a longó ngo adrézó tàá dhi:

«Rúku, lindrì, mìlanzìlanzì, rìnyí be dhi i kàdré dhya adrélépi lirílé lirírà òpì àdhya dri dhi dré,

ìndì Kábilígyà Mv́a dré kóná vésè kólyá!»

¹⁴ Ngá su lídrì ro dhi i adré tá logóá dhi: «Kàdré kònìni!» Dì bhàgo i dré ledhézó àyi ki kórókó titì Giká kandrà Kábilígyà Mv́a be, àyi ki lindrì bhàzo.

6

Kábilígyà Mv́a kunzì rè zyà kídhá nzi-drì-àlo dhi i

¹ Má dré tá adrérà'a nòá dhi 'á dhi, Kábilígyà Mv́a dré kídhá nzi-drì-rì nda ni àlo kunzìzo. Gò má dré ngá su lídrì ro nda ki àlo yìzo tǎrà'a kúlí sè bhù ni tadima tíni dhi: «Mí kàlì!» ² Dì má dré nòzoá dhi, dònjí àlo kemve dhi agá má kandrà. Dhya adrélépi lirílé dríá dhi ru tá kisu i drígá gò, kúlá fèzo drá. Dì akódhi nda dré lizo àdzú bhu kàribhá lavúlépi ró, kitswázó kàribhá ki lavú dhi bvò.

³ Kábilígyà Mv́a kòkunzì kídhá ni rì dre dhi, má dré ngá lídrì ro ni rì yìzo tǎrà'a dhi: «Mí kàlì!» ⁴ Gò dònjí àzya kika ryarya dhi dré apfòzo má kandrà. Dhya adrélépi lirílé dríá dhi dré dhi, à dré rìnyí fèzo dré tà kìdríkìdri tingázó bvò drìsè, mónnyá i kòtupfúró ru todràle be dhi bvò. Gò sápi kàdrì fèzo akódhi dré.

⁵ Kábilígyà Mv́a kòkunzì kídhá ni na dre dhi, má dré ngá lídrì ro ni na yìzo tǎrà'a dhi: «Mí kàlì!» Gò má dré nòzoá dhi, dònjí kini dhi agá má kandrà. Dhya adrélépi lirílé dríá dhi ru tá ngá adrézó ngá ki lanzìlanzì tabhì ásà dhi i drígá. ⁶ Gò má dré ngá kúlí tíni apfòlepi ngá su lídrì ro dhi i kòfalésè dhi ni yìzo tàá dhi: «À ni ngbà 'í

ngánò fónδρο fe kílò àlo àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí. A ni kó órezè fónδρο fe kílò na àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí. Adré kpà leá dhi, à kòkizá dò i vínò be dhi ko.»*

⁷ Kábilígyà Mvá kòkunzi kídhá ni su dre dhi, má dré ngá lídrì ro ni su yìzo tǎrà'a dhi: «Mí kàlì!» ⁸ Gò má dré nòzoá dhi, dònǵí mǎnǎmǎnì dhi agá má kandrà. Dhya adrélépi lírìlé dríá dhi ni rú tá Dràdrà. Akódhi nda vésè dhi, mónǵyá dràbhá dre dhi ki àrà adré tá lìle. Gò rǐnyí fèzo àyi nda i dré adrézó bvò wǎyi lanzílé 'a be su dhi ni àlo dríle, i kòtupfúró mónǵí i todràle sápi sè, kàràbhò sè, drà kònzi sè, ìndì kà'wá àtrá i sè.

⁹ Kábilígyà Mvá kòkunzi kídhá ni nzi dre dhi, má dré mónǵyá tupfúlé todràle dhi ki líndrì ki nòzo àlètàrì zàle. A tupfú tá àyi nda i todràle, i dré tá Gíká ni kúlí longólé, ìndì akódhi ni tà tadhále landè àko ró dhi sè. ¹⁰ Di i dré liyízó kúlí 'u'ù sè tǎzoá dhi: «Mírì rúku ró adrélépi lólo ìndì bàti ni, mí ni gi tsàle ángutú mónǵyá bvò àdhya ki tàbvò tàma sè, ìndì àma ki kàrì ni tà zǐma àma ki tupfúbhá i tí dhi sè dhi?» ¹¹ Gò kánzò kemve dhi ni fèzo àyi àlo àlo títi dhi i dré gò, tǎzoá àyi dré dhi, i kòlovó rè lókyá tsà sè, tsàle lókyá àyi ki adrúpi mǎràbà ro dhi ki tupfúrà'a todràle àyi tíni kitswále títi dhi 'á.

¹² Má dré tá adrérà'a nòá dhi 'á dhi, Kábilígyà Mvá dré kídhá ni nzi-drì-àlo kunzìzo. Di kàdíkàdi kàdrì dhi dré bvò kosézó rǐnyí sè. Kítú dré anízó atsálé kítá lírì kini dhi tíni. Mbǎ dré líkázó títi atsálé kàrì tíni. ¹³ Bhǐbhǐnyà bhù mǐbhalé 'á dhi i dré ledhézó bvò dri, ngóro figì lò'wa i dré adrélé azìle lyǎandre sè dhi tíni. ¹⁴ Bhù dré ru kopázó tavìle búkù pàle dhi tíni gò, kòngó títi dhi ki tingázó tǔrù íbe àyi ki àrà i 'ásè.

¹⁵ Di ópí kàdrì bvò àdhya i, mónǵyá kàdrì dhi i, sòdá ki kàdrì i, ngábhá i, kòmbá i, tsàle mónǵyá àruka títi mǎràbà ro, ìndì mǎràbà ro ko dhi i dré àyi ki tuzùzo gò i 'ásè, ìndì kírà kòngó drǐna dhi i 'ásè. ¹⁶ Gò i dré adrézó liyílé kòngó i rú kírà íbe, adrézó tàá dhi: «Mì kàdhé àma dri, àma ki zu dhya adrélépi lírìlé lírìrà òpì àdhya dri dhi mǐlèsè, ìndì kòmbà Kábilígyà Mvá àdhya kandrásè wà! ¹⁷ Tàko ko, kítú kàdrì àyi ki kòmbà tadházó dhi atsá dre. Adhi ni kitswá áyi totó bwà dhi nì?»

7

A lwà àngì mónǵyá Gíká àdhya ki kándrágá i 'ásè

¹ Amvolásà dhi, má dré ángeló su dhi ki nòzo, adrérà'a àyi ki totó bvò ni pá su dhi i 'ásè. I adré tá lyǎandre su bvò àdhya ki kíkí, i kòviró bvò mi yà, yǎandre mi yà, kó ngalè fa àlo rú yà dhi ko. ² Gò má dré ángeló àzya nòzo adrérà'a angálé kítú dré apfòrà lèsè. Akódhi nda tá ngá adrézó Gíká lídrì ro dhi ni àngì lwa mónǵí ki kándrágá i 'ásè dhi íbe i drígá. Di dré yòzoá kúlí 'u'ù sè ángeló su rǐnyí fèzo àyi dré bvò ki 'òzo kònzi yǎandre be dhi i dré dhi: ³ «Mì kò'o bvò 'i yà, yǎandre 'i yà, kó ngalè fa 'i yà dhi i kònzi ko, tsàle lókyá mà dré dra àngì lwàzo àma ki Gíká ni mǎràbà ki kándrágá i 'ásè dhi 'á.» ⁴ Gò má dré mónǵyá àngì nda ki lwàzo àyi ki kándrágá i 'ásè dhi i tá ángopí ya dhi ni yìzo: Àyi nda i tá mónǵí ngùlù-kámá-àlo-drì-nyadhi-rì-drì-su, angábhá Ìsèrèlè ànzi ki sùrú títi i lèsè dhi 'i.*

⁵ Mónǵyá angábhá Yúdà ni sùrú lèsè, àngì lwàzo àyi ki kándrágá i 'ásè dhi i tá ngùlù-mudrí-drì-rì,†

mónǵyá Rùbénà ni sùrú lèsè dhi i tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

mónǵyá Gádà ni sùrú lèsè dhi i tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

⁶ mónǵyá Asérà ni sùrú lèsè dhi i tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

mónǵyá Nèfàtálì ni sùrú lèsè dhi i tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

* 6:6 6:6 A adré kisúá dhi, tà tàle kòdhi i adré kàràbhò ni tà ta kòdhyà. * 7:4 7:4 «Ngùlù-kámá-àlo-drì-nyadhi-rì-drì-su» kònìdhi: 144.000. † 7:5 7:5 «Ngùlù-mudrí-drì-rì» kònìdhi: 12.000.

móndyá Mánásè ni sùrú lésè dhi i tá ngùlù-mudrí-drì-rì,
 7 móndyá Simèyónà ni sùrú lésè dhi i tá ngùlù-mudrí-drì-rì,
 móndyá Léví ni sùrú lésè dhi i tá ngùlù-mudrí-drì-rì,
 móndyá Ìsàkàrà ni sùrú lésè dhi i tá ngùlù-mudrí-drì-rì,
 8 móndyá Zàbùlónà ni sùrú lésè dhi i tá ngùlù-mudrí-drì-rì,
 móndyá Yòséfà ni sùrú lésè dhi i tá ngùlù-mudrí-drì-rì,
 móndyá Bènyàminà ni sùrú lésè dhi i tá ngùlù-mudrí-drì-rì.

Móndí lizólizo dhi i bhà Gìkà ni lindrì

9 Amvolásà dhi, má dré móndí lizólizo kitswálé nàle bwà ko, angábhá bvò títi i lésè, sùrú títi i lésè, móndyá títi i lésè, ìndì ti títi i lésè dhi ki nòzo, adrérà'a àyi ki totó lírìrà òpì àdhya kandrà, ìndì Kábilígyà Mv́à kandrà. A tosó tá àyi kánzò kemvekemve dhi i sè, ìndì i ru tá mbíra bí àyi drígá. 10 Ì adré tá loyóá kúlí 'u'ù sè dhi:

Rìnyí adrézó móndí ki tídrì dhi adré angálé àma ki Gìkà adrélépi lírìlé lírìrà òpì àdhya dri dhi vélésè, ìndì Kábilígyà Mv́à vélésè!

11 Angéló títi dhi i totó tá àyi adrélé lírìrà òpì àdhya làgàsè kúru, bhàgo i làgàsè kúru, ìndì ngá su lídrì ro dhi i làgàsè kúru. Dì ì dré ledhézó àyi ki mǐ bha kǐnǐ mǐ lírìrà òpì àdhya kandrà, adrézó Gìkà ni lindrì bha, 12 adrézó tàá dhi:

«Kàdré kònìni!

Rúku, mìlanzilanzì, tògyá, àwoyà, lindrì, tsàle rìnyí be dhi i kàdré àma ki Gìkà dré kóná vésè kólyá!

Kònìni!»

13 Gò bhàgo ki àlo dré áma lizízó tàzoá dhi: «Àyi tosólé kánzò kemvekemve dhi i sè kònì i, àdhibhá 'i? Ì angá ángolésè?» 14 Má logó drá dhi: «Atálágó, mí nǐ be mǐ.» Dì akódhi tà dhi:

«Àyi nda i móndyá apfòbhá kizà kàdrì lésè dhi 'i.

Ì dzi àyi ki kánzò i temvéle Kábilígyà Mv́à ni kàrí na dre.

15 Dì ásà dhi, i totó àyi Gìkà ni lírìrà òpì àdhya kandrà, adrélé lísámbò 'o akódhi dré kítú be ìndì ngátsi be akódhi ni tépelò na.

Dì dhya adrélépi lírìlé lírìrà òpì àdhya dri nda ni bhà mo adrézó túmání àyi íbe.

16 Tàbirí kitswá gòle véle àyi ki 'o ko, yǐ lovó kitswá kpà gòle àyi ki nde ko.

Kítú àtsí 'i yà, kó ngalè àtsí àzya 'i yà dhi kitswá kpà gòle véle àyi rú ko.

17 Tàko ko, Kábilígyà Mv́à adrélépi lírìrà òpì àdhya ni kító 'á dhi ni àyi ki líkí, ngóro kábilígyà líkílépi dré adrélé 'òle dhi tíni.

A ni àyi ki dri lizo àyi íbe yǐ kidrì adrébhá lídrì fe dhi i 'àsè.

Dì Gìkà ni mǐndra atrì àyi misè títi.»

8

Kábilígyà Mv́à kunzì kídhá ni nzi-drì-rì

1 Kábilígyà Mv́à kòkunzì kídhá ni nzi-drì-rì dre dhi, ngá dré bhùzo bhù na ndiii anyiànyì sàà ni tàlì sè.

2 Bvóá dhi, má dré ángéló nzi-drì-rì adrébhá àyi ki totó Gìkà kandrà dhi ki nòzo. Gò gòká nzi-drì-rì dhi ki fèzo àyi dré àlo àlo.

3 Gò ángéló àzya dré alizo áyi totó anyi àlètàrì làga. Ru tá í drígá ngá ledélé órò sè adrézó béndélé za lána dhi. Gò béndélé bí dhi ni fèzo akódhi dré, túmání tà móndyá lólo títi Gìkà àdhya i dré tá zìle tíá dhi íbe, kòzàro ngá nda i títi Gìkà dré àlètàrì órò sè dhi dri, Gìkà ni lírìrà òpì àdhya kandrà. 4 Dì béndélé ni àtsíkà dré ngàzo ángéló nda drígàsè túmání tà móndyá lólo dhi i dré tá zìle Gìkà tí dhi íbe mbàle Gìkà véna. 5 Gò ángéló nda dré ngá adrézó béndélé za lána nda ni dòzo, àtsí àlètàrì dri dhi ni dàzo

gàle lána bí gò, bhèzoá bvò dri. Di bhù dré ngàzo adrélé tadilé, kpòrò dré adrézó ndròle, bhù dré adrézó lagulé gò, bvò dré ru kosézó.

Gòká nzi-drì-rì dhi ì

⁶ Gò ángéló nzi-drì-rì adrèbhá tá gòká nzi-drì-rì dhi ìbe àlo àlo nda ì dré pá sizo kitswázó gòká vo dhi bvò.

⁷ Di ángéló ni àlo dré ngàzo gòká vo. Di fí ì àtsí be amulé kàrí be dhi ki bhèzo bvò dri. Gò bvò wáyi lanzílé 'a be na dhi ni àlo dré vèzo, túmání fa títi lanzílé 'a be na dhi ki àlo ìbe, ìndì mbìlìdrì títi dhi ìbe.

⁸ Gò ángéló ni rì dré gòká vòzo. Di ngá ngóro kóngó kàdrì adrélépi kòle àtsi ró dhi tíni dhi ni bhèzo ndìle yìandre na. Gò yìandre wáyi lanzílé 'a be na dhi ni àlo dré ru ladzázó atsá lé kàrí ró. ⁹ Di ngá títi lídrì ro yìandre na lanzílé 'a be na dhi ki àlo dré dràzo. Kòdhi ìbe dhi, bwátù títi lanzílé 'a be na dhi ki àlo dré abízó.

¹⁰ Gò ángéló ni na dré gòká vòzo. Di bhìbhínyà gú adrélépi kòle àtsi ró dhi dré apfòzo bhù lésè, dhèle yìandre títi adrèbhá díle lanzílé 'a be na dhi ki àlo dri, ìndì yí kidrì ì drìsè. ¹¹ Bhìbhínyà nda ni rú tá «Ngá kùdzì». Di yìandre títi lanzílé 'a be na dhi ki àlo dré atsázó kùdzìkùdzì. Mòndí zyandre yí nda ni mvubhá dhi ì dré todràzo, yí nda dré tá atsá lé kùdzìkùdzì dhi sè.

¹² Gò ángéló ni su dré gòká vòzo. Di kítú lanzílé 'a be na dhi ni àlo tswàzo, túmání mbá lanzílé 'a be na dhi ni àlo be, ìndì bhìbhínyà títi lanzílé 'a be na dhi ki àlo be. Gò ngá títi nda ki 'a àlo dhi dré atsázó tínimvá ro. Di kítú lanzílé 'a be na dhi ni àlo, ngátsi àdhya be dhi ì tá véle ngádra àko.

¹³ Má dré tá adrèrà'a nòá dhi 'á dhi, má dré gírì adrélépi ngàle kuru sè dhi ni yízo, adrèrà'a loyóá kúlí 'u'ù sè dhi: «Kizà! Kizà! Kizà ni adrè móndyá títi adrèbhá bvò dri dhi ì dré, gòká ángéló na àruka ì dré adrélé 'òle vòle 'ùle dhi ì sè!»

9

Gòká ni nzi vòma

¹ Gò ángéló ni nzi dré gòká vòzo. Di má dré bhìbhínyà àlo adhélepi bhù lésè bvò dri dhi ni nòzo. A fè tá bhìbhínyà nda dré lifùngúlà mvá bhú kùdù àko dhi ni ti nzizo.

² Di kònzì bhú nda ni ti dre dhi, àtsíkà dré apfòzo lásà mbàle kurú na, ngóro àtsíkà dré adrélé mbàle àtsi kàdrì lésè dhi tíni. Di àtsíkà nda dré kítú ni mì 'òzo anilé bhù mìbhalé be. ³ Atsíkà nda lésè dhi, kisa ì dré topfòzo asilé bvò dri. Gò rìnyí fèzo kisa nda ì dré adrézó móndí ki tozà ngóro dápáyà kya tíni. ⁴ A lazí tá àyi dri dhi, ì kò'o mbì 'ì yà, kó ngalè fa 'ì yà dhi kònzì ko. Be ró dhi, ì kò'o ngbà 'í móndyá Giká ni àngì lwàzo àyi ki kàndrágá ì 'ásè ko dhi ì kònzì kòdhya. ⁵ A fè tá àyi dré rìnyí kitswázó móndí ki tupfú todràle dhi ko. Be ró dhi, à fè àyi dré rìnyí adrézó ngbà 'í móndí ki rúbhá 'o aswá lé mbá nzi. Di àyi ki rúbháaswa nda tá ngóro ngáaswa dápáyà dré adrélé fèle dhi tíni. ⁶ Kítú nda ì tú dhi, móndí ki dràdrà nda, di, ì kitswá àyikya kisúá ko. Ì ni adrè lovó ìbe tò kitswázó dràle, di, dràdrà ni lapá àyi kandrásè.

⁷ Kisa nda ki lású tá ngóro dòngí adrèbhá 'òle lile àdzú na dhi kya tíni. Ayi tá ngá ngóro kulá ledélé órò sè dhi tíni dhi ìbe àyi dri. Ayi ki mìbhalé tá móndí kya tíni. ⁸ Ayi ki drìbhí tá tòkó kya tíni. Ayi ki sí tá kàmì kya tíni. ⁹ Ayi tá ngá aya ró adrélépi àyi ki líkí dhi ìbe àyi agá. Ayi ki kupfú ki kpòrò tá ngóro tàmàmbirì bí dòngí ì dré adrélé sèle ràzo ába àdzú na dhi kya tíni. ¹⁰ Ayi tá tàví adrélépi móndí ki tozà dápáyà kya tíni dhi ìbe. Di àyi ki tàví nda ì tá rìnyí ìbe adrézó móndí ki rúbhá 'o aswá lé mbá nzi. ¹¹ Ayi ki ópí kàdrì tá ángéló bhú kùdù àko dhi àdhya 'ì. Akódhi nda ni rú Èbére ti sè dhi Abàdónà, ìndì Gíríkì ti sè dhi Apòlìyónà. (Rú nda kòdhi ì adrè leá tàle dhi «Ngá kizálépi».)

¹² Kizà ni àlo lavú tá kònìni. Di, mì yi rè ká! Kizà rì àruka ì adrè alìle.

Gòká ni nzi-drì-àlo vòma

¹³ Gò ángéló ni nzi-drì-àlo dré gòká vòzo. Dì má dré kúlí apfòlepi ko'yá su àlètàrì òrò sè Gìká kandrà dhi àdhyà i lésè dhi ni yìzo. ¹⁴ Kúlí nda dré tazoá ángéló ni nzi-drì-àlo adrélépi tá gòká íbe nda dré dhi: «Mí lì ángéló su 'ìle yìandre gú adrélépi òle rú be Yùfùràtè dhi làga dhi ki trì.» ¹⁵ Gò ángéló su tá adrélé likílé sáà nda sè, kítú nda sè, mbá nda sè ìndì kóná nda sè nda ki trìzo, ì kòtupfúró mónnyá títi bvò dri lanzílé 'a be na dhi ki àlo todràle be dhi bvò. ¹⁶ Má yi tá sòdá adrèbhá àdzú bhu dònjí sè dhi i tá ángopí ya dhi 'í. Ayi nda i tá mìllyó-kámá-rì.*

¹⁷ Dì ngá agálépi má mi toróbí tìni nda na dhi, dònjí i sòdá liríbhá àyi drìsè dhi íbe nda ki làsú tá kònini: Ayi tá ngá aya ró adrélépi àyi ki likí dhi íbe àyi agá. Ngá nda i tá kika àtsí tìni, mǎnīmǎnì ro bhù ni mǐbhalé tìni, ìndì wàyìwàyì ro kítú tìni. Dònjí nda ki drì sù tá kàmì kya tìni. Ayi sílésè dhi, àtsí adrè tá apfòle, àtsíkà íbe ìndì bàrúti be. ¹⁸ Dì mónnyá títi bvò dri lanzílé 'a be na dhi ki àlo ì dré todràzo kizà kàdrì na nda i sè: àtsí, àtsíkà, ìndì bàrúti adrèbhá tá apfòle dònjí i sílésè dhi i. ¹⁹ Dònjí nda ki rinyí tá àyi ki ti na, ìndì àyi ki tàví na. Angyá ko, àyi ki tàví nda tá ngóro nì adrélépi drì íbe dhi tìni. Ayi ki tàví ki drì nda i sè dhi, ì adrè tá móndí ki 'o kònzi.

²⁰ Dì, tágba móndí zyandre dhi ì dré todràzo kizà kàdrì nda i sè dhi, móndí ki àmbí ì ladzá tá àyikya àyi ki togó tà ì dré tá adrélé 'òle dhi ki tà sè ko. Ì tayí tá tìrì kònzi ki líndrì bhàma ko. Ì tayí tá kpà gìká tàko ki líndrì bhàma ko, tágba gìká nda ì dré tá adrézó ngá ledélé òrò sè, àrezá sè, bòronzè sè, kírà sè, ìndì fa sè, kitswábhá ngá no bwà ko, tà yi bwà ko, ìndì atsi to bwà ko dhi 'i dhi. ²¹ Ì ladzá tá kpà àyi ki togó, móndí ki tufuma ni tà sè, kólé tà 'òma ni tà sè, ndòtò tà 'òma ni tà sè, ìndì ngá kugùma ni tà sè ko.

10*Angéló búkù tsà dhi be dhi*

¹ Gò má dré ángéló àzya rinyi ró dhi ni nòzo adrèrà'a asilé bhù lésè. Akódhi nda asó tá ndùrùku í rú. Akódhi drìle dhi, gári tá be. Akódhi ni mǐbhalé adrè tá lagulé kítú tìni. Akódhi ni pá tá ngóro àtsísi adrélépi kòle dhi tìni. ² Ru tá búkù tsà nzìle nzìnzì dhi í drígá. Dré àyi pá drígá lésè dhi ni bhàzo yìandre dri, àyi pá lídzí lésè dhi ni bhàzo bvò dri. ³ Gò dré ngàzo trèle ngóro kàmì dré adrélé kàndrìlé dhi tìni. Kòtre dre dhi, bhù dré tadízó vésè be nzi-drì-rì kúlí tazo. ⁴ Kòtadí kúlí ta dre dhi, má adrè tá 'òle kúlí nda ki tisì ká. Dì, má dré kúlí àzya apfòlepi bhù lésè dhi ni yìzo tàá dhi: «Mí kòzù kúlí bhù ni tadima nzi-drì-rì kòdhi ì dré tàle dhi i. Mí kòtisì tà nda i ko.»

⁵ Gò ángéló má dré nòle adrèrà'a àyi totó yìandre dri ìndì bvò dri nda dré àyi drígá bhàzo kuru bhù na ró. ⁶ Dré mònndrà sizo Gìká adrélépi lídrì ro kóná vésè kólyá, bhù ki bhàlepi bvò be, yìandre be, ìndì ngá títi àyi lé dhi íbe dhi ni rú sè, tazoá dhi: «À kitswá gòle véle tà tigí ko! ⁷ Dì, lókyá ángéló ni nzi-drì-rì dré adrèrà'a 'òle gòká vo dhi 'á dhi, tà lùzu ró Gìká dré kisùle 'òle kínó lésè dhi ni ru 'o kitswále títi, ngóro dré tá longólé àyi mǎràbà, pròfètà ì dré dhi tìni.»

⁸ Gò kúlí má dré tá yìle bhù lésè nda dré gòzo tàá má dré dhi: «Mí lì búkù tsà nzìle nzìnzì dhi ni do ángéló adrélépi àyi totó yìandre dri ìndì bvò dri dhi drígàsè.» ⁹ Dì má dré áma kisízó ànyi ángéló nda làga gò tàá drá dhi, kàfè búkù tsà nda má dré. Dì dré tazoá má dré dhi: «Mí kòdo nyàle. Mí sílé dhi, a ni kadí apé tìni. Dì, a ni go ámi 'a 'o atsálé kùdzíkùdzi.» ¹⁰ Gò má dré búkù tsà nda ni adózó ángéló drígàsè nyàle. Má sílé dhi, búkù nda kadí tá apé tìni. Dì, má kònnyà dre dhi, dré áma 'a 'òzo atsálé kùdzíkùdzi. ¹¹ Dì à gò tàá má dré dhi: «Adrè làá dhi, mí kògò tà longó pròfètà àdhyà

* 9:16 9:16 «Mìllyó-kámá-rì» kònndhi: 200.000.000.

tíni mómndí twátwa bí dhi ki tà dri, súrú twátwa bí dhi ki tà dri, ti twátwa bí dhi ki tà dri, ìndì òpí twátwa bí dhi ki tà dri.»

11

Pròfètà rì Giká ni tà longóbhá dhi i

¹ Amvolásà dhi, à dré kòzó adrézó ngá ki kàdrì tabhì ásà dhi ni afèzo má dré gò, tàzoá má dré dhi: «Mí lì tépelò ni kàdrì tabhì, àlètàrí àdhya be. Mí kònà kpà mómndyá adrèbhá Giká ni lindrì bha tépelò nda na dhi i be. ² Di, kàdré ína tépelò ni bhà'álé kivì na dhi ni tà sè dhi, mí kòtabhì àrà nda ko. Tàko ko, à tayí àrà nda págánò i dré dre. Ayi nda ki bhàandre lólo dhi ni ató àyi pálé mbă nyadhi-rì-drì-rì.* ³ Di má ni rinyí fe áma màràbà rì dhi i dré, kitswázó tà ì dré dra yìle má vélésè dhi ki longó pròfètà kya tíni mómndí i dré. Ayi nda ki kítá lírí asó àyi rú, adrézó áma tà longó kítú ngùlù-àlo-drì-kámá-rì-drì-nyadhi-na.»† ⁴ Pròfètà rì nda i òlívè fa rì, ìndì ngá rì adrézó àtsí tosó sílá, adrèbhá àyi ki totó Mírì adrélépi bvò wáyi drìle dhi kandrà dhi 'i. ⁵ Dhya àlo kàdré ína àyi ki le 'òle kònzì dhi, àtsí adrè apfòle àyi sílésè àyi ki kàribhá ki tupfú todràle. Di dhya ángùdhi adrélépi àyi ki le 'òle kònzì dhi ni dra làsú be kònzì. ⁶ Ayi rì nda i rinyí íbe kitswázó bhù kikí, kozya kòdhiró lókyá ì dré adrérà'a tà longó pròfètà kya tíni dhi 'á ko. Ayi kpà rinyí íbe kitswázó yì ladzá atsálé kàri ró, ìndì kitswázó kizà twátwa dhi ki 'o atsálé bvò dri, vésè be ángopí ì dré adrézó leà 'òle kònzì dhi.

⁷ Ì kòlongó tà ì dré yìle Giká vélésè dhi i akílé títi dre dhi, kà'wá àtrá dra apfòlepi bhù kùdù àko dhi lésè dhi ni apfò àdzú bhù àyi íbe, àyi ki lavúzó gò, àyi ki tupfúzó todràle. ⁸ Di àyi ki àbvò ki ayí bhàandre kàdrì ni láti andre na. Bhàandre nda, bhàandre àyi ki Mírì ni tidízó fa kipakipa dri lána dhi 'i. A adrè bhàandre nda ni rú zi kúlí alaala sè dhi Sòdómà, ìndì Ezèpètò.‡ ⁹ Kítú na tàlì sè dhi, mómndí zyandre angábhá mómndyá títi i lésè, súrú títi i lésè, ti títi i lésè, ìndì bvò títi i lésè dhi ki àyi ki àbvò nda ki no, adrézó àyi ki síma logá. ¹⁰ Di mómndyá títi bvò dri dhi ki lenzé àyi ki dràma sè. Ì ni gwányá 'o, adrézó ngá tefè àyi kòfalésè. Tàko ko, pròfètà rì nda ì fè tá kizà mómndyá títi bvò dri dhi i dré nyàle.

¹¹ Di, kítú na tàlì sè nda àmvolésè dhi, la'a lídrì àdhya angálépi Giká vélésè dhi dré fizo àyi léna gò, ì dré ngàzo àyi ki totó pá dri. Di tirì dré gàzo mómndyá títi àyi ki nobhá dhi i léna bí. ¹² Gò àyi rì nda ì dré kúlí 'u'ù apfòlepi bhù lésè dhi ni yìzo tàá àyi dré dhi: «Mì ambà kònwà má vélé!» Di ì dré mbàzo bhù na àyi ki kàribhá i misè gò, ndùrùku dré àyi ki kimózó. ¹³ Gbă lókyá nda sè dhi, kàdikàdi kàdrì dhi dré bvò kosézó rinyí sè gò, bhàandre nda lanzíle 'a be mudrí dhi ni àlo dré arízó. Mómndí ngùlù-nzi-drì-rì dhi ì dré todràzo kàdikàdi nda sè. Di tirì dré àyi ki àmbí ki 'òzo lavulé gò, ì dré Giká bhù na dhi ni rú bhàzo kùle.

¹⁴ Kizà ni rì lavú tá kònzì. Di, mì yi rè ká! Kizà ni na adrè alìle mbèlè.

Gòká ni nzi-drì-rì vòma

¹⁵ Amvolásà dhi, ángéló ni nzi-drì-rì dré gòká vòzo. Di kúlí 'u'ù dhi ì dré ndròzo bhù na tàá dhi:

«Òpì bvò àdhya atsá òpì àma ki Mírì Giká àdhya ró, ìndì akódhi ni Mèsíyà àdhya ró. Di akódhi ni òpì nya kóná vésè kólyá!»§

* **11:2** 11:2 A kònò Lúkà 21:24. † **11:3** 11:3 «Kítú ngùlù-àlo-drì-kámá-rì-drì-nyadhi-na» (1.260) kònzì i, «mbă nyadhi-rì-drì-rì» ngóro tàle 11:2 na dhi tíni dhi 'i. «Kítá lírí» màràbà rì dhi ì dré asólé àyi rú kòdhi adrè tà kizà ro ì dré adrélé longolé dhi ki tà tadhá. ‡ **11:8** 11:8 Bhàandre kòdhi Yèrúsalamà 'i. A adrè bhàandre nda ni rú zi «Sòdómà» ìndì «Ezèpètò» tàko ko, Giká tadhá tá àyi komba bhàandre nda i rú, mómndyá 'ásà dhi ki tupfúzó todràle àyi ki tàkònzì sè. A kònò Esáyà 1:9-10; Kìdhoma 18-19. § **11:15** 11:15 A kònò Pfòma 15:18; Dányélè 2:44; 7:14; 7:27.

16 Gò bhàgo nyadhi-àlo-drì-su adrébhá lirílé àyi ki lirírà i drìsè Gìká kandrà dhi, ì dré ledhézó àyi ki mì bha kìní mi, adrézó Gìká ni lindrì bha, 17 adrézó tàá dhi:

«Mírì Gìká rìnyí líyí ro, adrélépi be ìndì adrélépi tá be kìnó lésè ni, mà adré àwoyà ta mí dré.

Tàko ko, mí tadhá ámi rìnyí kàdrì dhi gò, kídhózó adrélé òpì nya móndí i dri.

18 Súrú títi bvò dri dhi ki togó aswá tá mí rú, di, nyànomvá dhi, mí adré mína ámi kombà tadhá.

Lókyá móndyá dràbhá dre dhi ki tàbvó tàzo dhi kitswá dre.

Mí ni làgí múrúngú tefè ámi màrábà, pròfétà i dré,

ìndì ámi móndyá lólo títi adrébhá ámi ro dhi i dré, gba ì kàdré móndí tàko 'i yà, kó ngalè móndí kàdrì 'i yà dhi.

Di, kàdré móndyá bvò kizábhá dhi ki tà sè dhi, mí ni àyi ki kizá kòdhya.»

19 Di à dré Gìká ni tépelò bhù na dhi ni láti nzìzo gò, kpúkúbhú tà Gìká dré bhàle ru yìzo móndí íbe dhi àdhya ni nòzo tépelò nda léna. Di bhù dré ngàzo adrélé lagulé, kpòrò dré adrézó ndròle, bhù dré adrézó tadilé, bvò dré ru kosézó gò, fí andre dré adàzo tà tàndi ró.

12

Tòkó i nì máláwú gú dhi be dhi

1 Amvolásà dhi, tà kàdrì líndrìga ró dhi dré agázó bhù na. Má dré tòkó àlo kítú asólépi í rú kítá tíni, ìndì pá tobhàlepi mbă dri dhi ni nòzo. Akódhi nda asó tá bhìbhínyà mudrí-drì-rì dhi i í dri kùlá tíni. 2 Akódhi tá kpà 'a be. Di dré tá adrerà'a 'òle òle dhi 'á dhi, adré tá tetrélé mváaswa dré. 3 Gò tà àzya líndrìga ró dhi dré agázó bhù na. Má dré nì máláwú gú kika ryarya adrélépi drì íbe nzi-drì-rì, ìndì ko'yá íbe mudrí dhi ni nòzo. Akódhi nda ni drì àlo àlo títi i dri dhi, kùlá tá be. 4 Di akódhi ni tàví sè dhi, dré bhìbhínyà títi bhù mibhalé 'á lanzílé 'a be na dhi ki àlo akúzó bhèle bvò dri. Gò dré áyi totózó tòkó adrélépi tá 'òle òle nda kandrà, kònì dra ti dhi, í kònyaró mvámvá nda be dhi bvó. 5 Di tòkó nda dré mvá tìzo. Mvámvá nda tá mváagó 'i, ìndì dhya adrélépi tá 'òle òpì nya súrú títi i dri kùtù aya ró adrélépi áyi rìnyí tadhá dhi sè dhi 'i.* Gò mváagó nda ni dòzo nì máláwú gú nda kandrásè, mbàzo ába Gìká véna, akódhi ni lirírà òpì àdhya kandrà. 6 Di tòkó nda dré lapázó lile duku na, àrà Gìká dré tá ledélé drá dhi na, à kòsuró akódhi rú kònàle kítú ngùlù-àlo-drì-kámá-rì-drì-nyadhi-na be dhi bvó.†

7 Gò àdzú dré ngàzo lapfúlé bhù na. Mìkàyélè i ángéló ni íbe dhi ì dré àdzú bhùzo nì máláwú gú dhi be. Nì máláwú gú nda i ángéló ni íbe dhi ì dré kpà ru pfùzo àyi íbe.

8 Di, akódhi ni rìnyí kitswá tá ína bwà ko. Àrà bhù na akódhi dré, ángéló ni íbe dhi tá véle yókódhó. 9 Di nì máláwú gú nda ni bhèzo bvò dri. Akódhi nda, nì àku adrélépi tá be kìnó lésè, adrélé zìle Dzàborò ìndì Sàtánà, adrélépi móndyá títi bvò dri dhi ki lití dhi 'i. A bhe tá akódhi i ángéló ni íbe bvò dri.

10 Gò má dré kúlí 'u'ù yìzo bhù na tàá dhi:

«Nyànomvá dhi, lókyá àma ki Gìká dré dra áyi móndyá ki tidrízó, áyi rìnyí tadházó, ìndì áyi òpì nyàzo dhi atsá dre!

Nyànomvá dhi, akódhi ni Mèsíyà ni áyi rìnyí tadhá adrézó òpì nya!

Tàko ko, à bhe dhya adrélépi àma ki adrúpi ki asíkì àma ki Gìká kandrà kítú be ìndì ngátsi be dhi bvò dri dre.

11 Ayi nda ì lavú akódhi Kábilígyà Mvá ni kàrí sè,

ìndì kúlí ì dré Gìká ni tà longózó ásà dhi i sè dre.

* 12:5 12:5 A kònò 2:26-27; 19:15; Esáyà 66:7; Longó i 2:9. † 12:6 12:6 «Ngùlù-àlo-drì-kámá-rì-drì-nyadhi-na»: 1.260. A kònò 11:3.

Tágba ì dré tá adrézó dràdrà mǐle dhi, ì lè tá tròle àyi kǐ lídrì rú ko.

¹² Dì àsà dhi, àmi, bhù ì dhya adrèbhá adrélé àmi lé dhi íbe ni ì, mǐ kàdré lenzélé wà! Dì, àmi, bvò ì yǎandre be ni ì, kizà àmi kǐ ngá 'i, Dzáborò dré síle àmi véna dhi sè! Akódhi ga kombà sè bí, dré nǐle tàle dhi, áyi lókyá tsà dhi be dhi sè.»

¹³ Nǐ máláwú gú nda kònò, à abhé tá ì bvò dri dre dhi, dré ngàzo adrélé tòkó mváagó ùlepi nda ni ladró. ¹⁴ Dì, kupfú rǐ gǐrǐ kàdrì àdhya kǐ fèzo tòkó nda dré, kòngaró kuru sè ùle duku na, àrà ledélé í dré dhi na, à kòsuró akódhi rú vwàvwà ro nǐ máláwú gú dhi rúsè kóná na tàlǐ sè.† ¹⁵ Gò nǐ máláwú gú nda dré yǐ adhízó í sílésè atsálé yǎandre adrélépi ðile dhi ró, yǎandre nda kòdoró tòkó nda pfùle dràle be dhi bvò. ¹⁶ Dì, bvò dré ìna tòkó nda ni ledézó gò, ru lanzízó yǎandre nǐ máláwú gú dhi dré tá adhílé í sílésè nda ni mvu. ¹⁷ Dì nǐ máláwú gú nda ni togó dré aswázó lavúle tòkó nda rú gò, dré ùzo àdzú bhu tòkó nda ni ànzǐ àruka títi dhi íbe. Ayi nda ì mónyá adrèbhá Gǐká ni tòlǐ kǐ ka'ǐ 'òle, adrèbhá kpà tròle tà bàti Yésu dré tadhále dhi rú dhi 'i.

¹⁸ Dì nǐ máláwú gú nda dré áyi totózó adrélé yǎandre mǐle.

13

Kà'wá àtrá apfòlepi yǎandre lésè dhi

¹ Amvolásà dhi, má dré kà'wá àtrá àlo dhi ni nòzo adrèrà'a apfòle yǎandre lésè. Akódhi nda tá ko'yá íbe mudrǐ, ìndì drǐ íbe nzi-drǐ-rǐ. Akódhi ni ko'yá àlo àlo títi nda ì dri dhi, kùlá tá be. Akódhi ni drǐ àlo àlo títi nda ì drǐsè dhi, à tǐsǐ tá rú adrézó Gǐká ni lodhá dhi. ² Kà'wá àtrá má dré nòle nda sù tá kàlagǐ tǐni. Dì, akódhi ni pá tá ìna ùrúsè àdhya tǐni, ìndì akódhi ni ti tá kàmǐ àdhya tǐni.* Dì nǐ máláwú gú dhi dré áyi rǐnyǐ fèzo akódhi dré, áyi lirǐrà adrézó òpǐ nya dhi be, ìndì rǐnyǐ kàdrì adrézó òpǐ nya dhi be. ³ Sù tá ngóro à abágǐ tá kà'wá àtrá nda ni drǐ kǐ àlo kǐswázó tá akódhi ni pfu dràle dhi tǐni ká. Dì, làzǐ nda dré ìna dzàzo. Mónyá títi bvò dri dhi kǐ líndrǐ dré gàzo tà nda sè gò, ì dré ngàzo adrélé kà'wá àtrá nda ni lebè. ⁴ † adrè tá nǐ máláwú gú dhi ni líndrǐ bha, dré rǐnyǐ fèle kà'wá àtrá nda dré dhi sè. † adrè tá kpà kà'wá àtrá nda ni líndrǐ bha, adrézó lizǐá dhi: «Àdhi sù ngóro kà'wá àtrá kòdhi tǐni nǐ? Adhi ni kǐswá àdzú bhu akódhi be bwà dhi nǐ?»

⁵ Gò látǐ fèzo kà'wá àtrá nda dré adrézó áyi afà, adrézó kpà Gǐká ni lodhá. Rǐnyǐ fèzo kpà akódhi dré adrézó tà 'o mbǎ nyadhi-rǐ-drǐ-rǐ. ⁶ Dì dré ti nzǐzo adrézó Gǐká ni lodhá, adrézó akódhi ni rú ta kònzǐ, akódhi ni adrèrà íbe, ìndì dhya adrèbhá adrélé bhù na dhi íbe. ⁷ Dì rǐnyǐ fèzo akódhi dré àdzú bhùzo mónyá lólo Gǐká àdhya íbe gò, àyi kǐ lavúzó. Rǐnyǐ fèzo kpà akódhi dré adrézó sùrú títi ì drǐle, mónyá títi ì drǐle, ti títi ì drǐle, ìndì bvò títi ì drǐle.

⁸ Dì mónyá títi bvò àdhya kǐ kà'wá àtrá nda ni líndrǐ bha. Ayi nda ì, mónyá títi àyi kǐ rú tǐsǐzo búkù lídrǐ àdhya na ko kǐdhóle bvò ni bhàma lésè dhi 'i. Búkù nda, Kábilǐgyà Mvá pfùle dràle dhi àdhya 'i.

⁹ Dhya bíbhále íbe tà yǐzo dhi kòyi.

¹⁰ Dhya ángùdhi zǐle bhèle bãdzó na dhi, a ni lí bãdzó na.

Dhya ángùdhi zǐle pfùle dràle sápi sè dhi, a ni dra sápi sè.

Adrè ðǐ leá dhi, mónyá lólo Gǐká àdhya ì kàdré togó tǐsǐ, adrézó tròle àyi kǐ tà ka'ǐka'ǐ rú.

Kà'wá àtrá apfòlepi bvò lésè dhi

† 12:14 12:14 Gǐká ni Kúli tǐsǐle Gǐrǐkǐ ti sè dhi adrè tàà kònwà dhi «lókyá, lókyá vésè be rǐ, ìndì lókyá ni tàlǐ sè». Kòdhi adrè leá tàle dhi «kóná na tàlǐ sè». A kònò 12:6. A kònò kpà Dànyélé 7:25; 12:7. * 13:2 13:2 «Ùrúsè» kòndhi kà'wá àtrá àgá, adrélépi pá íbe kàmǐ àdhya tǐni dhi 'i.

¹¹ Gò má dré kà'wá àtrá àzya nòzo adrérà'a apfòle bvò lésè. Akódhi nda tá ko'yá íbe rì kábilígyà ànzi kya tìni. Dì, akódhi ni kúlí tá ngóro ñí máláwú gú àdhyà tìni. ¹² Akódhi tá rìnyí wáyi kà'wá àtrá ni àlo àdhyà íbe, adrézó tà 'o akódhi kandrá. Adré tá mónyá títi bvò dri dhi ki 'o ledhéle kà'wá àtrá ni àlo làzì dzàlepi nda kandrá, adrélé akódhi ni lindrì bha. ¹³ Adré tá kpà tà kàdrì líndrìga ró dhi ki 'o, adrézó ndìndì àtsì 'o adhéle bhù lésè bvò dri mónyá títi dhi i mi. ¹⁴ Tà líndrìga ró fèle dré adrélé 'òle kà'wá àtrá ni àlo kandrá nda i sè dhi, adré tá mónyá títi bvò àdhyà ki lití. Dré tàzoá àyi dré dhi, i kòledé kà'wá àtrá abágìle sápi sè gò gòle adrélé nda ni líndrì, à kàdréró lindrì fe drá be dhi bvò. ¹⁵ Gò dré rìnyí kisúzó lídrì fèzo kà'wá àtrá ni àlo ni líndrì nda dré, kòkitswáro kúlí ta, ìndì kò'oró mónyá títi lindrì febhá kà'wá líndrì nda dré ko dhi i todràle. ¹⁶ Kà'wá àtrá ni rì nda dré kpà mónyá títi dhi ki 'òzo àngì lwa àyi ki dríagó i 'ásè, kó ngalè àyi ki kàndrágá i 'ásè, tágba i kàdré tá móndí tàko 'i yà, móndí kàdrì 'i yà, móndí lemerè ro dhi 'i yà, móndí ngábhá ro dhi 'i yà, màrábà 'i yà, kó ngalè móndí màrábà ro ko dhi 'i yà dhi. ¹⁷ Dì dhyà àlo kitswá tá ngá gì ìndì ngá lagí bwà ko, kàdré àngì nda íbe í rú ko dhi. Àngì nda tá kà'wá àtrá nda ni rú 'i, ìndì akódhi ni rú ni nómbisà 'i.

¹⁸ Kòdhi tògyá 'i. Lè dhyà adrélépi tògyá íbe dhi kòndà kà'wá àtrá nda ni nómbisà ni àndu ñìle. Tàko ko, nómbisà nda móndí kya 'i. Akódhi ni nómbisà nda, kámá-nzi-drì-àlo-drì-nyadhi-na-drì-nzi-drì-àlo.†

14

Kábilígyà Mv́a i mónyá lìzólìzo Gìkà dré apálé dhi íbe dhi

¹ Amvolásà dhi, má dré Kábilígyà Mv́a ni nòzo adrérà'a àyi totó kòngó Sìyónà àdhyà drìna. Túmání akódhi be dhi, mónyá ngùlù-kámá-àlo-drì-nyadhi-rì-drì-su, akódhi ni rú tisìzo Atá ni àdhyà be àyi ki kàndrágá i 'ásè dhi i tá be.* ² Gò má dré kpòrò adrélépi apfòle bhù lésè dhi ni yìzo adrérà'a ndròle ngóro kòlyá kàdrì dhi ni ndròma tìni, ìndì bhù ni tadima tìni. Kpòrò má dré yìle nda tá kpà ngóro kùdhí bí adrélé tswàle dhi i tìni. ³ Dì mónyá lìzólìzo nda i adré tá longó tídhí dhi ni ngo Gìkà ni lírìrà òpì àdhyà kandrá, ngá su lídrì ro dhi i kandrá, ìndì bhàgo i kandrá. Dhyà àlo kitswá tá longó nda ni ni ngòle bwà ko, kàdré ngbà 'í mónyá ngùlù-kámá-àlo-drì-nyadhi-rì-drì-su Gìkà dré apálé bvò lésè nda 'i ko dhi. ⁴ Àyi nda i, mónyá àyi ki kizábhá tòkó íbe ko, di àyi ki líkìbhá adrélé lólo Gìkà dré dhi 'i. I adré Kábilígyà Mv́a ni lebe àrà títi dré adrézó lìle dhi i 'ásè. A apá àyi mónyá títi dhi i kòfalésè, fèle ngádrì ro Gìkà dré ìndì Kábilígyà Mv́a dré. ⁵ Àyi kinzò àko àyi tí, ìndì tà kònzì àko àyi rú.

Àngéló na dhi i

⁶ Gò má dré àngéló àzya nòzo adrérà'a ngàle kuru sè. Akódhi nda tá Rúbí Tani adrélépi kóná vésè kólyá dhi íbe, kitswále longólé mónyá títi bvò dri dhi i dré, àyi angábhá bvò títi i lésè, sùrú títi i lésè, ti títi i lésè, ìndì mónyá títi i lésè dhi i dré. ⁷ Adré tá loyóá kúlí 'u'ù sè dhi: «Mì kòro Gìkà, akódhi ni rú bhàzo kùle wà! Tàko ko, lókyá dré dra mónyá títi dhi ki tàbvò tàzo dhi kitswá dre. Mì kòtìtì àmi ki kórókó dhyà bhù ki bhàlepi, bvò be, yìandre be, ìndì yì kidrì íbe dhi kandrá, akódhi ni lindrì bhàzo!»

⁸ Gò àngéló ni rì dré lìzo àlo ni vésè, adrélé loyóába dhi: «Akódhi dhe dre! Bàbìlónà, bhàandre kàdrì dhe dre! Akódhi fè vìnò àyi ndòtò tà àdhyà sùrú títi bvò dri dhi i dré mvùle gò, vìnò nda dré àyi ki tsìzo!»

† 13:18 13:18 «Kámá-nzi-drì-àlo-drì-nyadhi-na-drì-nzi-drì-àlo» kòndhi: 666.

* 14:1 14:1

«Ngùlù-kámá-àlo-drì-nyadhi-rì-drì-su» kòndhi: 144.000. A kònd 7:3-4.

⁹ Gò ángéló ni na dré lizo àyi rĩ nda i vèsè, adrélé loyóaba kúlí 'u'ù sè dhi: «Móndyá tíí adrébhá lindrì fe kà'wá àtrá dré ìndì líndrì ni dré, ìndì àngì ni ni 'obhá lwàle àyi ki kándrágá i 'ásè yà, kó ngalè àyi drígá yà dhi, ¹⁰ àyi nda ki vínò Gíká ni kombà àdhya ni mvu! Gíká dà vínò nda tsèrèlè kópò àyi kombà àdhya na. A ni àyi ki rúbhá ki 'o aswálé àtsí na ìndì bàrúti na, ángéló lólo dhi i kandrà ìndì Kábilígyà Mvá kandrà. ¹¹ Di àtsíkà àyi ki rúbháaswa nda àdhya ni mba kurú na kóná vèsè kólyá. † kitswá lovólé kítú sè yà, kó ngalè ngátsi sè yà dhi ko. Tàko ko, † fè lindrì kà'wá àtrá dré ìndì líndrì ni dré, rú ni ni àngì 'òzo lwàle àyi rú.»

¹² Adré di lèá dhi, móndyá lólo Gíká àdhya i kàdré togó tsi. Ayi nda i móndyá adrébhá Gíká ni tòlí ki ka'ĩ 'òle, adrébhá kpà tròle Yésu ni ka'ĩma rú dhi 'i.

¹³ Gò má dré kúlí apfòlepi bhù lésè dhi ni yìzo tàá dhi: «Mí tisi kònini: Kidhólé nyànomvá dhi, kólénzé ni adré móndyá tíí Mírì Yésu ni ka'ĩbhá gò i dré todràzo dhi i dré!» Di Tirí Lólo dré tàzoá dhi: «Àyíya, kònini! † ni lovó àzì i dré 'òle landèzo dhi i sè. Tàko ko, tà dóro i dré 'òle dhi ki lí àyi vèsè.»

A akónà lànýá bvò àdhya

¹⁴ Amvolásà dhi, má dré ndùrùku àlo kemve dhi ni nòzo. Di dhya làsú be móndí ni mvá tìni dhi lírí tá ndùrùku nda dri.† Akódhi nda tá kùlá órò sè dhi íbe í dri, ìndì méngerè lètsi íbe í drígá. ¹⁵ Gò ángéló àzya dré apfòzo tépelò lésè, yòá kúlí 'u'ù sè dhya adrélépi lírílè ndùrùku dri nda dré dhi: «Mí do méngerè mína ngá lwàzo. Tàko ko, lànýá bvò àdhya ka dre, ìndì lókyá lànýá akónàzo dhi kitswá dre.» ¹⁶ Di dhya adrélépi lírílè ndùrùku dri nda dré ngàzo àyi méngerè do, ngá wáyi bvò àdhya ki lwàzo vèsè àlo gò, lànýá nda ni akónàzo.

¹⁷ Gò ángéló àzya dré kpà apfòzo tépelò bhù na dhi lésè. Akódhi nda tá kókpà méngerè lètsi íbe í drígá. ¹⁸ Gò ángéló àzya dré apfòzo àlètári làgásè. Akódhi nda tá rìnyí íbe adrézó àlètári ni àtsí líkí.‡ Di dré yòzoá kúlí 'u'ù sè ángéló adrélépi méngerè lètsi íbe í drígá nda dré dhi: «Mí do méngerè lètsi mína, vínò lò'wa bvò àdhya ki lokózó. Tàko ko, vínò lò'wa nda i ka dre.» ¹⁹ Di ángéló nda dré ngàzo àyi méngerè do, vínò lò'wa wáyi bvò àdhya ki lwàzo vèsè àlo gò, lokózóá dàle àrà kàdrì vínò lò'wa ki zwàzo dhi na, àrà Gíká ni kombà àdhya na. ²⁰ Di à dré vínò lò'wa nda ki atózó zwàle àrà nda na, bhàandre ni kivi na. Gò kàrí dré apfòzo adìle àrà nda lésè líle tsàle ànyíanyi kílóméterè kámá-na gò, tálí ni dré alúzó tsàle byá dòngí ki ti na.§

15

Ángéló nzi-drì-rì kizà kàdrì nzi-drì-rì dhi íbe dhi i

¹ Amvolásà dhi, má dré tà àzya kàdrì líndrìga ró dhi ni nòzo bhù na. Má nò ángéló nzi-drì-rì adrébhá kizà kàdrì nzi-drì-rì dhi íbe dhi i. Kizà nda i tá kizà kàdrì kùdù dhi 'i. Tàko ko, Gíká ni kombà ni akí àyi sè. ² Gò má dré yìandre amulé àtsí be adrélépi lagulé tàlàtálà tìni dhi ni nòzo. Di yìandre nda dri dhi, móndyá tíí kà'wá àtrá ni lavúbhá, líndrì ni be, ìndì rú ni ni nómbsà be dhi i totó tá àyi. Ayi nda i tá kùdhí Gíká dré tá fèle àyi dré dhi íbe àyi drígá. ³ † adré tá longó Gíká ni màràbà Mósè àdhya ni ngo, Kábilígyà Mvá àdhya be, adrézó tàá dhi:

«Mírì Gíká rìnyí líyí ro ni,
tà tíí mí dré 'òle dhi i kàdrì ìndì líndrìga ró.
Opí kàdrì sùrú tíí dhi i drìle ni,
ámi láti tíí dhi i gyàgya ìndì bàti.

⁴ Mírì, àdhi ni kitswá ámi ro ko dhi ni?

† 14:14 14:14 A kònò 1:13; Dányélè 7:13. ‡ 14:18 14:18 A kònò Tà tadhálé dhi i 8:3-5. § 14:20 14:20 A kònò Esáyà 63:1-6; Ngòma 1:15.

Adhi ni kitswá ámi rú bha kùle ko dhi nì?

Tàko ko, mi lólo kalóma.

Súru títi dhi ki alì àyi ki kórókó titi mí kandrà, ámi lindrì bhàzo.

Angyá ko, mí tadhá tà gyägya títi mí dré 'òle dhi i àyi dré nòle dre.»*

⁵ Ámvolásà dhi, má dré nòzoá dhi, à nzi láti tépelò bhù na dhi àdhya. Tépelò nda na dhi, tàbèrènakolò adrélépi Giká ni adrema ni tà tadhá dhi tá be. ⁶ Di ángéló nzi-drì-rì kizà kàdrì nzi-drì-rì dhi íbe nda i dré apfòzo tépelò nda lésè. I asó tá àyi rú kítá ledélé lénè sè kemve lagulagu ró dhi i. I drò tá àyi ki agá i bã ledélé órò sè dhi i sè. ⁷ Gò ngá su lídrì ro dhi ki àlo dré kópò nzi-drì-rì ledélé órò sè dhi ki tefèzo ángéló nda i dré àlo àlo. Kópò nda i ga tá kombà Giká adrélépi lídrì íbe kóná vèsè kólyá dhi àdhya sè bíbi. ⁸ Gò àtsíkà Giká ni mìlanzilanzì àdhya rìnyí ni àdhya be dhi dré sàzo tépelò nda léna. Di dhya àlo kitswá tá file tépelò nda na bwà ko, tsàle lókyá ángéló nzi-drì-rì nda i dré kizà kàdrì nzi-drì-rì dhi ki kutúrà'a bvò dri akílè títi dhi 'á.

16

Kópò nzi-drì-rì gabhá kombà Giká àdhya sè bíbi dhi i

¹ Gò má dré kúlí 'u'ù apfòlepi tépelò lésè dhi ni yìzo tàá ángéló nzi-drì-rì nda i dré dhi: «Mì lè kombà Giká àdhya kópò nzi-drì-rì dhi i lé dhi ki kutú bvò dri!»

² Di ángéló ni àlo dré lizo ngá áyi kópò le dhi ni kutú bvò dri. Di làzì kònzi aswá kyàkyà dhi i dré móndyá títi adrèbhá tá àngì kà'wá àtrá àdhya íbe àyi rú, adrèbhá kpà lindrì fe akódhi ni líndrì dré dhi ki 'òzo lavulé.

³ Gò ángéló ni rì dré lizo ngá áyi kópò le dhi ni kutú yìandre na. Di yìandre nda dré ru ladzázó atsálé kàri ró, ngóro móndí dràlepi dhi ni kàrì tìni. Di ngá títi lídrì ro yìandre nda lé dhi i dré todràzo.

⁴ Gò ángéló ni na dré lizo ngá áyi kópò le dhi ni kutú yìandre adrèbhá ðile dhi i 'ásè, ìndì yì kidrì i 'ásè. Di yì títi nda i dré ru ladzázó atsálé kàri ró. ⁵ Gò má dré ángéló adrélépi rìnyí íbe yìandre títi i drìle dhi ni yìzo adrérà'a tàá dhi:

«Mì, Dhya lólo adrélépi be ìndì adrélépi tá be kínó lésè ni, tàbvó mí dré tàle kòdhi i gyägya.

⁶ Tàko ko, móndyá bvò àdhya i kutú tá ámi móndyá lólo dhi ki kàrì, pròfètà kya be. Di nyànomvá dhi, mí fè àyi dré kàrì mvùle dhi kòdhya, ngóro dré kitswále àyi sè dhi tìni.»

⁷ Gò má dré kúlí apfòlepi àlètàrì lésè dhi ni yìzo tàá dhi:

«Àyíya, Mírì Giká rìnyí líyí ro ni, tàbvó mí dré tàle dhi i bàti ìndì gyägya!»

⁸ Gò ángéló ni su dré lizo ngá áyi kópò le dhi ni kutú kítú mi. Di kítú nda dré rìnyí kisúzó kitswázó móndí ki ndrì áyi àtsí sè. ⁹ Di àtsí kàdrì kítú àdhya nda dré móndyá títi dhi ki ndrìzo gò, i dré Giká adrélépi rìnyí íbe kizà nda i drìle dhi ni rú lodházó. Di, i ladzá tá àyikya àyi ki togó Giká ni lindrì bhàzo dhi ko.

¹⁰ Gò ángéló ni nzi dré lizo ngá áyi kópò le dhi ni kutú kà'wá àtrá ni lirìrà òpì àdhya dri. Di akódhi ni òpì dré atsázó tìnìmvá ro. Gò móndyá bvò àdhya i dré adrézó àyi ki làdra tìtsí ngáaswa dré. ¹¹ Gò i dré Giká bhù na dhi ni lodházó àyi ki ngáaswa dré ìndì làzì àyi rú dhi i dré. Di, i ladzá tá àyikya àyi ki togó tà kònzi i dré tá 'òle dhi ki tà sè ko.

¹² Gò ángéló ni nzi-drì-àlo dré lizo ngá áyi kópò le dhi ni kutú yìandre gú adrélépi ðile rú be Yùfùràtè dhi na. Di yìandre nda dré sèzo akílè títi, láti kàdréro ngbo ópì kàdrì adrèbhá tá 'òle angálé kítú dré apfòrà lésè dhi i dré be dhi bvó. ¹³ Gò má dré tìrì kònzi na làsú be kòtrátrá tìni dhi ki nòzo apfòrà'a ni máláwú gú dhi sílèsè, kà'wá

* 15:4 15:4 A kònò Yèrèmíyà 10:7; Longó i 86:9.

àtrá sílésè, ìndì pròfètà kinzò ro dhi sílésè.* ¹⁴ Ayi nda i, tirí kònzi adrèbhá tà líndrìga ró dhi ki 'o dhi 'i. Ƴ adré lìle ópí kàdrì bvò wáyi 'ásè dhi ki kimó kitswálé àdzú bhu kítú kàdrì Gíká rìnyí líyí àdhya tú.

¹⁵ «Mì yi rè ká! Má ni atsa ngbõ ró kùgú tìni! Kólénzé ni adré dhya dra adrélépi tàmbiga dri, adrélépi áyi kítá ki líkí, kòlìró bvólílí ro ko, à kònòró akódhi ni kanyò ko dhi dré.»

¹⁶ Gò tirí kònzi nda ì dré ópí kàdrì bvò àdhya ki kimózó àyi ki sòdá íbe, àrà rú zìle Ebèrè ti sè Aràmàgèdò dhi na.

¹⁷ Gò ángéló ni nzi-drì-rì dré lìzo ngá áyi kópò le dhi ni kutú lyá na. Di kúlí 'u'ù dhi dré apfòzo tépelò lésè, ìndì lírìrà òpì àdhya lésè, tàá dhi: «Tà títi dhi ì 'o ru kitswálé dre!» ¹⁸ Di bhù dré ngàzo adrélé lagulé, kpòrò dré adrézó ndròle, bhù dré adrézó tadílé gò, kàdikàdi kàdrì dhi dré bvò kosézó rìnyí sè. Kàdikàdi kàdrì làsú be kònini dhi atsa tá bvò dri tàdzí rè ko, kidhólé lókyá mómí ki bhàzo dhi sè, atsálé lókyá nda 'á. ¹⁹ Di bhàandre kàdrì dhi dré lanòzo ru lanzí 'a be na gò, bhàandre sùrú títi bvò dri dhi kya ì dré arízó nyñyi. Di Gíká tivì tá tàkònzì Bàbìlónà kàdrì àdhya i ko. Fè bhàandre nda dré kópò gàlepi vínò áyi kombà kàdrì àdhya sè dhi mvùle. ²⁰ Kàdikàdi nda sè dhi, tùrú títi dhi ì dré lapázó gò, à dré gòzo véle kóngó ki no ko. ²¹ Gò fí andre dré adàzo bhù lésè mómí i dri. Lò'wa àlo àlo títi nda ì lanzí tá ànyìanyì kiló nyadhi-rì-drì-nzi. Di mómíyá bvò àdhya ì dré Gíká ni lodházó, kizà ì dré tá adrélé nyàle fí nda sè dhi sè. Tàko ko, kizà nda tá kàdrì lavulé.

17

Tòkò zàràbhù i kà'wá àtrá be dhi

¹ Gò ángéló nzi-drì-rì adrèbhá tá kópò nzi-drì-rì dhi íbe nda ki àlo dré alìzo tàá má dré dhi: «Mí alì, má kòtadháró mí dré ngalè à ni tà ño tòkò zàràbhù kàdrì adrélépi lírìlé yìandre bí dhi i drìsè dhi dri ngíni ya dhi. ² Opí kàdrì bvò àdhya ì fè tá àyi adrélé ndòtò tà 'o tòkò nda be. Mómíyá bvò àdhya ì mvu tá vínò akódhi ni ndòtò tà àdhya gò, vínò nda dré àyi ki tsìzo.»*

³ Gò ángéló nda dré áma dòzo Tirí Lólo ni rìnyí sè lìzo má be duku na. Kònàle dhi, má dré tòkò àlo dhi ni nòzo adrérà'a lírìlé kà'wá àtrá kika dhi dri. Kà'wá àtrá nda tá drì íbe nzi-drì-rì, ìndì ko'yá íbe mudrì. Akódhi rúsè wáyi dhi, à tisì tá rú adrézó Gíká ni lodhá dhi i. ⁴ Tòkò nda asó tá í rú kítá làgí kyàkyà kika ryarya dhi i, áyi 'òzo avélé órò sè, kírà làgí kyàkyà dhi i sè, ìndì màyìkà rú be pérelè dhi i sè. Ru tá í drìgá kópò ledélé órò sè, gàlepi tà wàyá adrélé gale gágà dhi i sè bí, ìndì áyi ndòtò tà sè bí dhi. ⁵ Akódhi ni kàndrágá 'á dhi, à tisì tá rú àndu ni ni zùzo dhi. Rú nda tá rú kònìdhi 'i: «Bàbìlónà kàdrì, tòkò zàràbhù ki andre, ìndì tà wàyá bvò àdhya adrélé gale gágà dhi ki andre.» ⁶ Di má dré nòzoá dhi, tòkò nda mvu tá mómíyá lólo Gíká àdhya ki kàrì gò, kàrì nda dré akódhi ni tsìzo. Ayi nda i tá mómíyá Yésu ni tà longóbhá gò àyi ki tupfúzó todràle dhi 'i. Má kònò tòkò nda dre dhi, áma líndrì dré gazo bhwàbhwa.

⁷ Gò ángéló nda dré tàzoá má dré dhi: «Ámi líndrì ga àdho tà sè? Má ni tòkò kòdhi ni tà lùzo ró dhi ni àndu ngi mí dré, túmání kà'wá àtrá adrélépi akódhi ni todó, adrélépi dri íbe nzi-drì-rì ìndì ko'yá íbe mudrì dhi àdhya be. ⁸ Kà'wá àtrá mí dré nòle nda tá kíno be, di nyànomvá dhi, akódhi yókódhó. Di, a ni dra go apfòle bhú kùdù àko dhi lésè gò, lìle dràdrà kisú. Mómíyá títi bvò àdhya, àyi ki rú tisìzo búkù lídrì àdhya na ko kidhólé bvò ni bhàma lésè dhi ki líndrì ki ga bhwàbhwa, lókyá ì dré dra kà'wá àtrá nda ni nòzo dhi 'á. Tàko ko, akódhi nda tá kíno be gò, adrélé nyànomvá yókódhó. Di a ni dra go apfòle.

* **16:13** 16:13 «Pròfètà kinzò ro» kònìdhi, kà'wá àtrá àzya apfòlepi bvò lésè, tà ni ni tàzo 13:11-15 na dhi 'i. A kònò kpà 19:20; 20:10. * **17:2** 17:2 A kònò Yèrèmíyà 51:7, 13; Esáyà 23:17.

⁹ Lè à kàdré tògyá íbe kitswázó tà kòni kì àndu ni. Kà'wá àtrá ni drì nzi-drì-rì nda ì, kòngó nzi-drì-rì tòkó nda dré adrézó lirílé driásà dhi 'i. Drì nda ì kókpà ópí kàdrì nzi-drì-rì dhi 'i. ¹⁰ Ayì nda ì kòfalé dhi, ópí nzi dhi kì tà akí dre. Ópí ni nzi-drì-àlo adré ína òpì nya nyànomvá. Ópí ni nzi-drì-rì atsa rè ko. Di, lókyá dré dra atsázó dhi sè dhi, a ni ngbà 'í òpì nya lókyá tsà sè. ¹¹ Kà'wá àtrá adrélépi tá kínó be gò, adrélé nyànomvá yó nda ína ópí ni nzi-drì-na 'i. Akódhi àyi nzi-drì-rì nda kì àlo 'i. Di a ni li dràdrà kisú.

¹² Ko'yá mudrí mí dré nòle nda ì, ópí kàdrì mudrí kidhóbhá rè òpì nya ko dhi 'i. Di, ì ni àyikya rìnyí kisú kitswázó òpì nya kà'wá àtrá nda be ngbà 'í sáà àlo. ¹³ † ni ru yi togó àlo sè, àyi kì rìnyí adrézó òpì nya dhi ni fèzo wáyi kà'wá àtrá nda drígá. ¹⁴ Di ì ni àdzú bhu Kábilígyà Mvá be gò, Kábilígyà Mvá nda dré àyi kì lavúzó. Tàko ko, akódhi mírì kì Mírì 'i, ìndì ópí kì Ópí 'i. Akódhi nda tùmání akódhi ni lebèbhá dré zìle, dré azilé, ìndì dré kitswálé ka'ile dhi íbe dhi kì àyi nda kì lavú.»

¹⁵ Angéloré nda gò tàá má dré dhi: «Yìandre bí mí dré tòkó zàràbhù ni nòzo adrérà'a lirílé driásà nda ì, móndí lizólizo angábhá mónnyá títi ì lésè, sùrú títi ì lésè, ìndì ti títi ì lésè dhi 'i. ¹⁶ Kà'wá àtrá ì ko'yá mudrí ni íbe mí dré nòle dhi kì togó kònzì bha tòkó zàràbhù nda rú. † ni akódhi ni ngá topá drígásà títi, akódhi ni tayízó bvólíli ro. † ni akódhi ni zà nya gò, akódhi ni zàzo vèle àtsí sè. ¹⁷ Tàko ko, Gíká ni lovó bha àyi kì togó na, ì kò'oró tà dré kisùle 'òle kínó lésè dhi be dhi bvó. † ni ru yi togó àlo sè, àyi kì rìnyí adrézó òpì nya dhi ni fèzo kà'wá àtrá nda drígá, tsàle lókyá tà Gíká dré tàle dhi ì dré dra ru 'òzo kitswálé títi dhi 'á. ¹⁸ Tòkó zàràbhù mí dré nòle nda, bhàandre kàdrì adrélépi òpì nya ópí kàdrì bvò àdhya ì dri dhi 'i.»

18

Bhàandre Bàbìlónà àdhya ni dhèma

¹ Amvolásà dhi, má dré ángéloré àzya nòzo adrérà'a asilé bhù lésè. Akódhi nda tá rìnyí íbe kàdrì. Lagulagu ni adré tá ngá kazá bvò drìsè títi. ² Gò dré yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi:

«Dhe dre! Bàbìlónà kàdrì dhe dre!

Bhàandre nda atsa véle bhà tirí kònzì kya ró.

Atsa kpà àrà tirí kònzì ì dré adrézó àyi kì zu lána dhi ró,

ìndì àrà àrí títi ìndì kà'wá títi ndí ró adrélé gàle gàgà dhi ì dré adrézó àyi kì zu lána dhi ró.

³ Tàko ko, sùrú títi bvò dri dhi ì mvu tá vínò akódhi ni ndòtò tà àdhya gò, vínò nda dré àyi kì tsìzo.

Ópí kàdrì bvò àdhya ì fè tá àyi ndòtò tà 'o tùmání akódhi be.

Ngá lagíbhá bvò àdhya ì atsa tá ngábhá kàdrì ì ró akódhi ni ngá làgí kyàkyà zyandre ró dhi ì sè.»

⁴ Gò má dré kúlí àzya apfòlepi bhù lésè dhi ni yìzo tàá dhi:

«Áma mónnyá ì, mì kàpfò bhàandre nda lésè,

mì kò'oró tàkònzì tùmání akódhi be ko,

mì kònyaró kpà kizà kàdrì dré dra nyàle dhi ì ko.*

⁵ Tàko ko, akódhi ni tàkònzì ì ga bvò na bí atsalé byá bhù 'a gò, tà kònzì dré 'òle dhi ì dré agázó Gíká léna.†

⁶ Di mì kòlogó tà akódhi dré tà dré 'òle dhi ì tí.

Mì kòlogó drá tà dré 'òle dhi kì vúdrì vèsè be rì.

Mì kòdà akódhi ni kòpò na ngá kònzì dré dàle móndí àruka ì dré dhi vèsè be rì.‡

* **18:4** 18:4 A kònò Esáyà 48:20; Yèrèmiyà 50:8; 51:6, 45. † **18:5** 18:5 Kidhoma 18:20-21; Yèrèmiyà 51:9. ‡ **18:6** 18:6 Longó ì 137:8; Yèrèmiyà 50:29.

⁷ Mì kòfè akódhi dré ngáaswa i kizà be, ngóro dré rúku fèle ngá làgí kyàkyà dhi be áyi tàndi dré dhi tìni. Akódhi adré kisúá áyi togó na dhi: «Má adré lirílé kònwa ópí kàdrì tòko ró. Ma tàytòkó 'i ko. Má kitswá mána àwó ngo tàdzí ko.» §

⁸ Di ásà dhi, kizà kàdrì kòni ki atsá akódhi dri kítú àlo sè: dràdrà, tongotongo ìndì kàràbhò.

A ni akódhi ni za vèle àtsí sè, àngyá ko, Mírì Giká adrélépi akódhi ni tàbvó ta rinyi ró.»

⁹ Ópí kàdrì bvò àdhya àyi ki febhá ndòtò tà 'o akódhi be ìndì ngá làgí kyàkyà ki kisú akódhi be dhi ì kònò akódhi ni vevè ni àtsíkà dre dhi, ì ni àwó ngo, adrézó tongólé akódhi ni tà sè. ¹⁰ I ni àyi ki totó lará ro tirì dré, ìndì akódhi ni ngáaswa dré, adrélé tàá dhi:

«Kizà! Kizà ámi ngá 'i, mi Bàbilónà, bhàandre kàdrì ìndì rinyi ró ni!

Tàko ko, à nò tà mí dri, àkò sáà àlo akí rè ko dhi 'á!»

¹¹ Ngá lagíbhá bvò àdhya ki kpà àwó ngo, adrézó tongólé akódhi ni tà sè. Tàko ko, dhya kitswá lépi gòle àyi ki ngá gi dhi véle yókódhó. ¹² A gi tá àyi nda i drígàsè: órò, àrezá, kírà làgí kyàkyà dhi i, màyikà rú be pérelè dhi i, kítá ledélé lénè sè ìndì sòwá sè dhi i, kítá làgí kyàkyà kika ìndì kika ryarya dhi i, fa twátwa tàdzí be dóro dhi i, ngá twátwa ledélé liwá sí sè dhi i, fa làgí kyàkyà dhi i, ngá ledélé bòrónzè sè, aya sè, ìndì kírà rú be máreberè dhi sè dhi i, ¹³ kànéle, màlásì twátwa tàdzí be dóro dhi i, màlásì ledélé mírè sè dhi, béndélé, vínò, òlívè dò, ngánò fónδρο, ngánò lò'wa, tí i, kábilígyà i, dòngí i, tàmbírì dòngí ì dré adrélé sèle dhi i, tsàle ndìndì màràbà i, àyi ki lídrì íbe.

¹⁴ Àyi nda ki tàá dhi: «Ngá títi mí dré tá lovó ni ki bhàzo dhi ì lapá mí drígàsè dre. Ámi ngá títi làgí kyàkyà avébhá tò dhi ì akí mí rúsè dre. Mí kitswá tàdzí gòle àyi ki kisú ko.»

¹⁵ Ngá lagíbhá atsábhá ngábhá kàdrì i ró bhàandre nda sè dhi ki àyi ki totó lará ro tirì dré, ìndì akódhi ni ngáaswa dré. I ni àwó ngo, adrézó tongólé akódhi ni tà sè, ¹⁶ adrézó tàá dhi:

«Kizà! Kizà bhàandre kàdrì ni ngá 'i!

Akódhi tosó tá í rú kítá lénè sè dhi i kítá làgí kyàkyà kika ìndì kika ryarya dhi íbe, áyi 'òzo avélé órò sè, kírà làgí kyàkyà dhi i sè, ìndì pérelè i sè.

¹⁷ Di akódhi ni ngá títi zyandre ró nda ì akí drígàsà, àkò sáà àlo akí rè ko dhi 'á!»

Bwátù todóbhá i, àyi ki kàdrì títi dhi i, móndyá títi bwátù ì dré adrélé dòle yïandre mîsè dhi i, ìndì móndyá títi adrébhá ngá kisú yïandre ni tà sè dhi íbe dhi ki àyi ki totó lará ro bhàandre nda rúsè. ¹⁸ I kònò akódhi ni vevè ni àtsíkà dre dhi, ì ni yòá dhi: «Bhàandre àzya kàdrì akódhi tìni dhi tàdzí yókódhó!» ¹⁹ I ni tàpfulíndrí lomvó todàle àyi drìna, adrézó àwó ngo, adrézó tongólé, adrézó yòá dhi:

«Kizà! Kizà bhàandre kàdrì ni ngá 'i!

Móndyá títi bwátù todóbhá yïandre mîsè dhi ì atsá tá ngábhá kàdrì i ró akódhi ni ngá zyandre ró dhi i sè.

Di akódhi ni ngá akí títi, àkò sáà àlo akí rè ko dhi 'á!

²⁰ Ámi bhù na ni i, mì kòlenzé tà atsá lépi akódhi rú dhi sè wà!

Ámi, móndyá lólo Giká àdhya i, àpóstolò i pròfétà íbe ni i, mì kòlenzé wà!

Tàko ko, Giká tà akódhi ni tàbvó, tà kònzì dré 'òle àmi rú dhi ki tà sè dre!»

²¹ Gò ángeló àlo rinyi ró dhi dré kírà gú lanzilepi kírà kàdrì adrézó ngá 'i dhi pí dhi ni dòzo bhèle yïandre na gò, tàzoá dhi:

«Giká ni kókpà Bàbilónà, bhàandre kàdrì ni bhe rinyí sè kònìni gò, gòzo véle akódhi ni kisú tàdzí ko.

²² A kitswá gòle véle longó yi mí léna tàdzí ko,
 gba kàdré kùdhí sè yà, kúlí sè yà, fírílí sè yà, kó ngalè gòká sè yà dhi.
 A kitswá gòle véle àzì 'obhá twátwa dhi ki àlo kisú mí léna tàdzí ko.
 A kitswá gòle véle kírà adrézó ngá 'i dhi ni kpòrò yi mí léna tàdzí ko.
²³ Tálà ni ngádra kitswá gòle véle ngá kazá mí léna tàdzí ko.
 A kitswá gòle véle tòkó líyí ni kúlí yi tòkó àdhya be mí léna tàdzí ko.
 Móndyá adrébhá tá ngá lagí mí léna dhi i tá móndyá kàdrìkàdrì bvò àdhya 'i.
 Àmì kólé tà sè dhi, mí lití tá mína sùrú títi bvò dri dhi i.
²⁴ A kisú tá kpà mí léna pròfétà ki kàrí móndyá lólo kya be,
 ìndì móndyá títi tupfúlé todràle bvò dri dhi kya be.»

19

Alèlúyà!

¹ Amvolásà dhi, má dré kúlí 'u'ù móndí lìzólìzo dhi kya tíni dhi ni yìzo bhù na adrerà'a loyóá dhi:

«Àlèlúyà!

Tà adrézó móndí ki tídrí dhi, m̀lanzìlanzì, r̀inyí be dhi i àma ki G̀iká àdhya 'i!

² Tàko ko, tàbvò dré adrélé tàle dhi i bàti ìndì gyàgya!

Akódhi tà tòkó zàràbhù kàdrì móndyá bvò àdhya ki kizálépi áyi ndòtò tà sè dhi ni tàbvò dre.

Zi kpà akódhi tí áyi màràbà ki kàrí dré kutulé dhi ni tà dre.»

³ Gò ì dré gòzo yòá dhi:

«Àlèlúyà!

Atsíka adrélépi apfòle akódhi vélesè dhi adré mbàle kurú na kóná vèsè kólyá!»

⁴ Gò bhàgo nyadhi-àlo-dri-su dhi i ngá su lídrì ro dhi íbe dhi, ì dré ledhézó àyi ki kórókó títi G̀iká adrélépi lírìlé lírìrà òpì àdhya dri dhi kandrà, akódhi ni lindrì bhàzo, tàzoá dhi:

«Kàdré kònìni! Alèlúyà!»

⁵ Gò kúlí dré apfòzo lírìrà òpì àdhya lésè tàá dhi:

«M̀ì kàdré àma ki G̀iká ni rú bha kùle,

àmì, màràbà títi akódhi àdhya ró adrébhá akódhi ni ro ni i,

gba m̀ì kàdré móndí tàko 'i yà, kó ngalè móndí kàdrì 'i yà dhi!»

⁶ Gò má dré gòzo kúlí móndí lìzólìzo dhi kya tíni dhi ni yi, ngóro kòlyá kàdrì dhi ni kpòrò dré adrélé ndròle dhi tíni, ìndì bhù dré adrélé tadílé dhi tíni. Kúlí nda adré tá tàá dhi:

«Àlèlúyà!

Tàko ko, M̀írì àma ki G̀iká r̀inyí líyí ro dhi adré áyi òpì nya!

⁷ Mà kàdré lenzélé lavulé, adrézó arí íbe wà!

Mà kàdré m̀lanzìlanzì fe akódhi dré wà!

Angyá ko, lókyá Kábilígyà Mv́á dré dra làmó mòzo dhi kitswá dre.

Akódhi ni tòkó ledé kpà i adrélé gànzi ró dhi dre.

⁸ A fè kpà drá kítá ledélé lénè sè kemve kp̀írìkp̀írì dhi dré asolé í rú dre.»

(Kítá ledélé lénè sè nda kòdhi adré tà gyàgya móndyá lólo G̀iká àdhya ì dré 'òle dhi ki tà tadhá.)

⁹ Gò ángeló nda dré tàzoá má dré dhi: «M̀í kòtìsì kònìni: Kólénzé móndyá títi azilé gwányá Kábilígyà Mv́á ni làmó àdhya lé dhi i dré!» Gò tàá má dré dhi: «Kòdhi i kúlí bàti G̀iká àdhya 'i.»

¹⁰ Dì má dré dhèzo akódhi pá, kitswálé akódhi ni lindrì bha. Dì, dré ína tàzoá má dré dhi: «M̀í 'o kònìni ko! Ma màràbà 'i ngóro mí tíni, ìndì àmì adrúpi adrébhá tròle

tà bàti Yésu dré tadhále dhi rú dhi i tíni. Be ró dhi, mí kòbhà Gíkà ni lindrì kòdhyà! Tàko ko, tà bàti Yésu dré tadhále dhi adré pròfètà ki kodzó Gíkà ni kúlí longó dhi nì.»

Dhya adrélépi lirílé dòngí kemve dhi dri dhi

¹¹ Gò má dré nòzoá dhi, bhù lanzí ru dre gò, dòngí kemve dhi dré apfòzo má kandrà. Dhya adrélépi lirílé driá dhi ni rú «Dhya kitswálepí adrélé ka'ile togó wáyi sè dhi» ìndì «Dhya bàti». Adré tàbvó ta, adrézó kpà àdzú bhù tà gyägya sè. ¹² Akódhi ni mî adré tá kòle rinyi ró àtsí tíni. Akódhi tá kúlá íbe bí í dri. A tisì tá akódhi rú, rú àndu ni ni nìzo ko dhi. Ngbà 'í akódhi ni tàndì ni nì. ¹³ Akódhi asó tá í rú kánzó kàrí dré kutúzó rúa dhi. Akódhi ni rú «Gíkà ni Kúlí». ¹⁴ Sòdá zyandre bhù àdhyà ì lirí tá dòngí kemve dhi i drìsè gò, ì dré adrézó lìle akódhi vèsè. Ì tosó tá àyi rú kítá ledélé lénè sè kemve kpírìkpírì dhi i. ¹⁵ Akódhi sílèsè dhi, sápi lìtsi dhi adré tá apfòle, kòkitswáró sùrú títi bvò dri dhi ki togá àsà be dhi bvó. Akódhi ni òpì nya àyi dri kùtù aya ró adrélépi àyi rinyí tadhá dhi sè.* A ni vínò lò'wa ki ató zwàle, àrà vínò lò'wa zwàzo, Gíkà rinyí líyí ro dhi ni kombà tadházó dhi na. ¹⁶ Akódhi ni kánzó nda rú, ìndì akódhi ni páandre rú dhi, à tisì tá akódhi ni rú kòni i: «Ópí ki Ópí, ìndì Mírì ki Mírì.»

¹⁷ Gò má dré ángéló àlo dhi ni nòzo adrérà'a àyi totó kítú mi. Akódhi nda dré yòzoá kúlí 'u'ù sè àrí títi adrèbhá ngàle kuru sè dhi i dré dhi: «Mì alì ru kimó gwányá kàdrì Gíkà àdhyà lé, ¹⁸ kitswále ópí kàdrì ki zã te, sòdá ki kàdrì kya íbe, sòdá kòmbá kya íbe, dòngí kya íbe, mónnyá liríbhá àyi drìsè dhi kya íbe, ìndì mónnyá àruka títi màràbà ro, màràbà ro ko, móndí tàko ró, ìndì kàdrì ro dhi íbe.»

¹⁹ Gò má dré kà'wá àtrá nòzo, ópí kàdrì bvò àdhyà íbe ìndì àyi ki sòdá zyandre íbe, adrérà'a ru kimó kitswále àdzú bhù dhyà adrélépi lirílé dòngí dri nda be, ìndì akódhi ni sòdá zyandre íbe. ²⁰ Dì, à dré kà'wá àtrá nda ni rùzo, túmánì pròfètà kinzó ro tà líndrìga ró dhi ki 'òlepi kà'wá nda kandrà dhi be. Tà líndrìga ró nda i sè dhi, pròfètà nda lití tá mónnyá títi kà'wá àtrá ni àngì 'obhá lwàle àyi rú, adrèbhá kpà lindrì fe akódhi ni líndrì dré dhi nì. Gò kà'wá àtrá nda ni bhèzo lídrì ro pròfètà kinzó ro nda be, àtsí andre adrélépi kòle bàrúti be dhi na. ²¹ Dì dhyà adrélépi lirílé dòngí dri nda dré sòdá zyandre títi nda ki togázó todràle sápi adrélépi tá apfòle í sílèsè dhi sè. Gò àrí títi dhi ì dré àyi ki zã tèzo pìzo.

20

Kóná ngùlù-àlo dhi i

¹ Gò má dré ángéló àlo dhi ni nòzo adrérà'a asílè bhù lésè. Akódhi ru tá í drìgá lífùngúlà mvá bhú kùdù àko dhi àdhyà, nyìrì kàdrì dhi be. ² Gò dré ngàzo nì máláwú gú dhi ni ru 'ìle nyìrì sè, kàdréró bã na kóná ngùlù-àlo be dhi bvó. Akódhi nda, nì àku adrélépi tá be kínó lésè, adrélé rú zìle Dzàborò ìndì Sàtánà dhi 'i. ³ Dì ángéló nda dré akódhi ni bhèzo bhú kùdù àko dhi na, bhú nda ni ti atsúzó gágá lífùngúlà mvá sè gò, kìkpàzoá, akódhi kòkitswáró gòle sùrú títi bvò dri dhi ki lití ko, tsàle kóná ngùlù-àlo nda dré akírà'a. Amvolásà dhi, adré leá dhi, à kògò akódhi ni tri lókyá tsà sè.

⁴ Gò má dré lirírà adrézó òpì nya dhi ki nòzo. Mónnyá adrèbhá lirílé driásà dhi ì kisú tá rinyí kitswázó tàbvó ta. Má dré kpà mónnyá tilíle sápi sè, ì dré tá Yésu ni tà longólé, ìndì Gíkà ni kúlí longólé dhi sè dhi ki líndrì nòzo. Àyi nda ì fè tá àyikya lindrì kà'wá àtrá dré ìndì líndrì ni dré ko. Ì 'o tá kpà akódhi ni àngì lwàle àyi ki kàndrágá i 'àsè yà, kó ngalè àyi drìgá yà dhi ko. Dì ì dré ngàzo dràdrà 'àsè gò, ì dré òpì nyàzo túmánì Krìsto be kóná ngùlù-àlo. ⁵ (Mónnyá àruka títi dràbhá dre dhi ì nga rè dràdrà 'àsè ko, tsàle kóná ngùlù-àlo nda dré akírà'a.) Kòdhi vèsè ni àlo móndí ì dré ngàzo dràdrà 'àsè dhi 'i. ⁶ Kólénzé ni adré mónnyá dra ngabhá dràdrà 'àsè lókyá nda sè dhi

* 19:15 19:15 A kònò 2:26-27; Longó i 2:9.

i dré! Ayi nda i lólo Giká kandrà. Dràdrà ni rĩ ni rĩnyí kitswá tsàle àyi rú ko. Di, ì ni adré kòwánà Giká àdhya ìndì Krísto àdhya i ró, adréle òpì nya túmání akódhi be kóná ngùlù-àlo.

Sàtánà ni tà ni akìma

⁷ Kóná ngùlù-àlo nda kàkí dre dhi, à ni Sàtánà ni atrì akódhi ni bã lésè. ⁸ Akódhi dré apfòzo lile sùrú títi ayíbhá bvò ni pá su dhi i 'àsè dhi ki lití gò, àyi ki kimózó kitswále àdzú bhu dhi bvò. A adré sùrú nda ki rú zi Gógà, ìndì Mágógà. I lízó ngóro sínyí yĩandre mìle dhi tĩni. ⁹ Di àyi nda ì dré ngàzo lavúlè bvò drísè wáyi, lile àrà mónnyá Giká àdhya ì dré adrézó lána dhi ni gàrà ki kúrú. Àrà nda bhàandre Giká dré lèle tò dhi 'i. Di, àtsí dré ína asízó bhù lésè àyi ki za vèle títi. ¹⁰ Gò Dzaborò àyi ki litílepi nda ni bhèzo àtsí andre adrélepi kòle bàrúti be dhi na, àrà tá kà'wá àtrá ki bhèzo pròfétà kinzò ro dhi be lána dhi na. Kònàle dhi, àyi ki rúbhá ni adré aswále kitú be ìndì ngàtsi be kóná vèsè kólyá.

Mónnyá dràbhá dre dhi ki tàbvò tàma kùdù ro dhi

¹¹ Amvolàsà dhi, má dré lirírà kàdrì kemve òpì àdhya ni nòzo, dhya adrélepi liríle driá dhi be. Di bvò i bhù be dhi ì dré lapázó dhya nda mìlèsè gò, gòzo vélé àyi ki no ko. ¹² Gò má dré mónnyá títi kàdrì ìndì tàko ró dràbhá dre dhi ki nòzo, adrerà'a àyi ki totó lirírà òpì àdhya nda kandrà. Di à dré búkù ki tinzìzo gò, búkù àzya lídrì àdhya ni nzìzo. Gò mónnyá dràbhá nda ki tàbvò tàzo, ngóro àyi ki tà 'òle gò tisìzoá búkù nda i léna dhi ì dré tá adréle dhi tĩni. ¹³ Yĩandre 'o tá mónnyá tá dràbhá í lé dhi i topfòle. Dràdrà i àrà dràbhá kya be dhi ì 'o tá kpà mónnyá tá dràbhá àyi lé dhi i topfòle gò, àyi àlo àlo títi dhi ki tàbvò tàzo ngóro àyi ki tà 'òle dhi ì dré tá adréle dhi tĩni. ¹⁴ Gò dràdrà ki bhèzo àrà dràbhá kya be àtsí andre adrélepi kòle dhi na. Àtsí andre nda dràdrà ni rĩ 'i. ¹⁵ Di mónnyá títi àyi ki rú tisìzo búkù lídrì àdhya na ko dhi ki bhèzo àtsí andre nda na.

21

Bhù tídhí ro dhi ìndì bvò tídhí ro dhi

¹ Amvolàsà dhi, má dré bhù tídhí ro dhi ni nòzo bvò tídhí ro dhi be. Tàko ko, bhù àku i bvò àku be dhi ì akí dre. Yĩandre tá kpà vélé yókódhó. ² Gò má dré bhàandre lólo, Yèrusalémà tídhí ro dhi ni nòzo adrerà'a asilé Giká vélèsè bhù lésè. A ledé tá bhàandre nda adréle gànzi ró, ngóro tòkó àyi tosólèpi aveave ró adréle àyi agó ni letè làmó sè dhi tĩni. ³ Gò má dré kúlí 'u'u' apfòlepi lirírà òpì àdhya lésè dhi ni yìzo tàá dhi: «Mì yi rè ká! Nyànomvá dhi, àrà Giká dré adrézó lána dhi móndí i kòfalé. Akódhi mo bhà adrézó túmání àyi íbe. I ni adré akódhi ni mónnyá i ró. Di Giká ni tàndì adrélepi túmání àyi íbe nda ni adré àyi ki Giká ro. ⁴ A ni mĩndra títi dhi ki atrì àyi mìlèsè. Dràdrà ni adré vélé yókódhó. Kizà, tongotongo, rúbháaswa be dhi ki kókpà adré vélé yókódhó. Tàko ko, tà àku akí dre.»

⁵ Di dhya adrélepi liríle lirírà òpì àdhya dri dhi dré tàzoá dhi: «Mì nò rè ká! Má adré tà títi dhi ki 'o atsálé tídhí ro!» Dré gòzo tàá má dré dhi: «Mì tisì tà kòdhi i. Tàko ko, kúlí kòdhi i kúlí bàti kitswále ka'ile togó wáyi sè dhi 'i.» ⁶ Gò tàá dhi: «Tà títi dhi ì kitswá dre! Ma Àlefà 'i, ìndì Omégà 'i. Ma tà títi dhi ki wáláká 'i, ìndì tà títi dhi ki kùdù 'i. Dhya adrélepi yĩ lovó íbe dhi dré dhi, má ni yĩ adrélepi angálé kidrì lídrì àdhya lésè dhi ni fe dré mvùle àngyá. ⁷ Di dhya ángùdhi dra tà lavúlèpi dhi ni tà títi kòdhi ki kisú tàyilè ro. Má ni adré akódhi ni Giká ro. Akódhi ni ína adré áma mvá ro. ⁸ Di, kàdré ína mónnyá tiri ró dhi ki tà sè, mónnyá adrébhá áma ka'ĩ ko dhi íbe, mónnyá adrébhá tà gàle gàgà dhi ki 'o dhi íbe, mónnyá adrébhá móndí pfu dràle dhi íbe, mónnyá adrébhá ndòtò tà 'o dhi íbe, mónnyá adrébhá kólé tà 'o dhi íbe, mónnyá

adrébhá gĩká tàko ki lindrì bha dhi ìbe, ìndì mónnyá tíí adrébhá kinzò ta dhi ìbe dhi, àyi nda kì àrà ni adrè àtsí andre adrélèpi kòlè bàrúti be dhi na. Kòdhi dràdrà ni rì 'i.»

Yèrusalémà tídhí ro dhi

⁹ Gò ángéló nzi-drì-rì adrébhá tá kópò nzi-drì-rì gabhá kizà kùdù nzi-drì-rì dhi i sè bĩbi dhi ìbe nda kì àlò dré alìzo tàà má dré dhi: «Mí alì, má kòtadháro mí dré tòkó Kábilígyà Mv́a dré mòlè àyi tòkó ro dhi.» ¹⁰ Dì dré áma dòzo Tírí Lólo ni rĩnyí sè bhàlè kòngó àlò kàdrì mvumvù ro dhi drìna. Dré má dré Yèrusalémà, bhàandre lólo dhi ni tadházó adrèrà'a asilé Gĩká vélèsè bhù lèsè. ¹¹ Bhàandre nda ga tá Gĩká ni mĩlanzilanzì sè bĩ gò, adrélè lagulé ngóro kírà làgí kyàkyà dhi dré adrélè lagulé dhi tĩni. Adré tá lagulé ngóro kírà rú be dzáspè dhi tĩni, adrélè tàratára ngóro krìstálè tĩni. ¹² Bhàandre nda ni zèribà nzi tá nzĩnzì ìndì mvu tá mvumvù, adrélè ti ìbe mudrì-drì-rì. Ángéló mudrì-drì-rì dhi i adrè tá zèribàti nda ki likí. Zèribàti nda i rúsè dhi, à tisì tá Isèrèlè ànzi ki sùrú mudrì-drì-rì dhi ki rú. ¹³ Zèribàti nda i kòfalé dhi, à tobhà tá na dhi i kítú dré apfòrà lèsè, na dhi i kítú dré ndìrà lèsè, na dhi i kurú lèsè, ìndì na dhi i tàbhu lèsè. ¹⁴ Bhàandre ni zèribà nda totó tá i pá mudrì-drì-rì kírà sè dhi i dri. Kírà nda i rúsè dhi, à tisì tá Kábilígyà Mv́a ni àpóstolò mudrì-drì-rì dhi ki rú.

¹⁵ Ángéló adrélèpi tá ta má be nda ru tá í drígá kòzó órò sè dhi, kitswázó bhàandre nda ni kàdrì tabhì, zèribà ni àdhya be, ìndì zèribàti ni kya be. ¹⁶ Bhàandre nda ni gàrà su dhi ki kàtswa tá tíí kandra àlò, kàtswa ni tàli ni pí. Gò ángéló nda dré bhàandre nda ni tabhìzo kòzó sè, kisúzóá dhi: kàtswa ni tá kílóméterè ngùlù-rì-drì-kámá-su, ìndì kàdrì ni i mvumvù ni be dhi i tá kpà kandra àlò. ¹⁷ Dì dré kpà zèribà nda ni tabhìzo: mvumvù ni tá méterè nyadhi-na-drì-nzi-drì-àlò. Kòdhi ángéló adrè tá ngá tabhì méterè móndí i dré adrézó ngá tabhì ásà dhi sè. ¹⁸ A tobhà tá zèribà nda kírà rú be dzáspè dhi sè, bhàandre nda ni tobhàzo órò tsèrèlè adrélèpi tàratára krìstálè tĩni dhi sè. ¹⁹ A ledé tá bhàandre nda ni zèribà ni pá i kírà twátwa làgí kyàkyà dhi i sè. A ledé tá pá ni ni àlò dzáspè sè, rì ni sáfirè sè, na ni àgátè sè, su ni èmèródè sè, ²⁰ nzi ni sàrudòníkisi sè, nzi-drì-àlò ni sàrudùwánè sè, nzi-drì-rì ni krìsòlité sè, nzi-drì-na ni bèrilè sè, nzi-drì-su ni tòpázè sè, mudrì ni krìsòpùràzè sè, mudrì-drì-àlò ni tùrùkwázè sè, ìndì mudrì-drì-rì ni àmètístè sè. ²¹ A ledé tá zèribàti mudrì-drì-rì nda i pérelè i sè: àyi àlò àlò tíí dhi i pérelè àlò sè. A ledé tá bhàandre ni láti andre órò tsèrèlè adrélèpi tàratára krìstálè tĩni dhi sè.

²² Má nò tá tépelò bhàandre nda na ko. Tàko ko, Mírì Gĩká rĩnyí líyí ro dhi túmání Kábilígyà Mv́a be dhi i, bhàandre nda ni tépelò 'i. ²³ A kitswá ngádra kítú àdhya yà, kó ngalè mbá àdhya yà dhi ni lovó bha ngá kazá bhàandre nda léna dhi ko. Tàko ko, Gĩká ni lagulagu adrè ína ngá kazá lána dhi ni, ìndì Kábilígyà Mv́a akódhi ni tàlà 'i. ²⁴ Sùrú tíí dhi ki atsi ngádra bhàandre nda àdhya 'ásè. Ópí kàdrì bvò àdhya ki kpà fì lána àyi ki mĩlanzilanzì be. ²⁵ A kitswá tàdzí bhàandre nda ni zèribàti ki asé ìndró sè ko. Angyá ko, ngátsi ni adrè kònàlè yókódhó. ²⁶ Sùrú tíí dhi ki fì bhàandre nda léna àyi ki mĩlanzilanzì be, ìndì àyi ki lindrì be. ²⁷ Dì, ngá àlò ndì ró dhi kitswá tàdzí fìlè lána ko. Dhya adrélèpi tà gálè gágà dhi ni 'o yà, kó ngalè adrélèpi tà 'o kinzò sè yà dhi kitswá kpà tàdzí fìlè lána ko. Ngbà 'í mónnyá àyi ki rú tisìzo Kábilígyà Mv́a ni búkù lídrì àdhya léna dhi ki fì lána dhi àyi.

22

Yìandre adrélèpi lídrì fe dhi

¹ Gò ángéló nda dré má dré yìandre tàratára krìstálè tĩni adrélèpi òlè, adrélèpi lídrì fe dhi ni tadházó. Yìandre nda adrè tá apfòlè Gĩká ni lírìrà adrézó òpì nya Kábilígyà Mv́a be dhi lèsè, ² adrélè òlè bhàandre ni láti andre 'ásè. Yìandre nda ni gàrà rì dhi i

'ásè dhi, fa adrélépi lídrì fe dhi totó tá i adrélé lò'wa 'a vèsè be mudrí-drì-rì kóná àlo sè, vèsè àlo mbà àlo sè. Fa nda ni bí i tá àlókò adrézó sùrú tíí dhi ki tidrí ásà dhi 'i.

³ Tàtrírí àlo dhi ni adré vélé yókódhó. Giká ni lirírà adrézó òpì nya Kábilígyà Mvá be dhi ni adré bhàandre nda 'á gò, akódhi ni màràbà i dré adrézó lisámbò 'o akódhi kandrá. ⁴ Ì ni akódhi ni mibhalé no mǐ sè. Akódhi ni rú ni kpà adré àyi ki kándragá i 'ásè. ⁵ Ngátsi ni adré vélé yókódhó. Ì kitswá kpà ngádra tálà àdhya yà, kó ngalè kítú àdhya yà dhi ni lovó bha ko. Tàko ko, Mírì Giká ni ngádra fe ngá kazá àyi dré dhi nì. Dì i ni adré òpì nya kóná vèsè kólyá.

⁶ Gò ángéló nda dré tàzoá má dré dhi: «Kúlí kòdhi i kúlí bàti kitswálé ka'ile togó wáyi sè dhi 'i. Mírì Giká adrélépi pròfétà ki kodzó àyi kúlí longó dhi mù àyi ángéló, tà dra atsábhá mbèlè dhi ki longó àyi màràbà i dré.»

Yésu adré alìle mbèlè

⁷ Yésu adré tàá dhi: «Mǐ yi rè ká! Má adré alìle mbèlè! Kólénzé dhya adrélépi kúlí pròfétà àdhya búkù kònìdhi lé dhi ki líkí dhi dré!»

⁸ Ma, Yòwànì, ma dhya tà kòdhi ki yìlepi, ìndì tà nda ki nòlepi mǐ sè dhi 'i. Má kòyi tà nda i nòzoá dre dhi, má dhe tá ángéló tà nda ki tadhálepi má dré dhi pá, kitswálé akódhi ni lindrì bha. ⁹ Dì, dré ína tàzoá má dré dhi: «Mí 'o kònìni ko! Ma màràbà 'i ngóro mí tǐni, ámi adrúpi pròfétà ro dhi i tǐni, ìndì mónnyá tíí adrébhá kúlí búkù kònìdhi lé dhi ki líkí dhi i tǐni. Be ró dhi, mí kòbhà Giká ni lindrì kòdhya!»

¹⁰ Gò tàá má dré dhi: «Mí kòlosó kúlí pròfétà àdhya tisìle búkù kònìdhi lé dhi i móndí i dré ko. Tàko ko, lókyá atsá ànyi dre. ¹¹ Lè dhya ángùdhi adrélépi tà kònzi 'o dhi, kògò ína adrélé tà kònzi 'o. Dhya adrélépi ndòtò tà 'o dhi, kògò ína adrélé ndòtò tà 'o. Dhya adrélépi tà gyàgya 'o dhi, kògò ína adrélé tà gyàgya 'o. Dhya adrélépi lólo dhi, kògò ína àyi fe adrélé lólo.»

¹² Yésu adré tàá dhi: «Mǐ yi rè ká! Má adré alìle mbèlè! Má ni alì áma làgí múrúngú be, kitswálé tà logó móndí àlo àlo tíí dhi i dré tà i dré 'òle dhi i tí. ¹³ Ma Álefà 'i, ìndì Omégà 'i. Ma dhya drìdrì dhi 'i, ìndì dhya kùdù dhi 'i. Ma tà tíí dhi ki wáláká 'i, ìndì tà tíí dhi ki kùdù 'i.»

¹⁴ Kólénzé ni adré mónnyá adrébhá àyi ki kánzò ki dzi dhi i dré! Àyi nda ki kitswá file bhàandre nda na zèribàti i 'ásè, adrélé fa adrélépi lídrì fe dhi ni lò'wa nya dhi àyi. ¹⁵ Dì, kàdré ína mónnyá kònzi ki tà sè, mónnyá adrébhá kólé tà 'o dhi íbe, mónnyá adrébhá ndòtò tà 'o dhi íbe, mónnyá adrébhá móndí pfu dràle dhi íbe, mónnyá adrébhá giká tàko ki lindrì bha dhi íbe, ìndì mónnyá tíí adrébhá kinzò tà le 'òle dhi íbe dhi, àyi nda ki adré bhàandre nda ni kivi na.

¹⁶ «Ma, Yésu, má mù áma ángéló kitswálé tà kòdhi ki longó tíí àmi adrébhá Èkèlézyà i 'ásè dhi i dré. Ma dhya angálépi Dàwídi ni kómvo lésè dhi 'i, ìndì akódhi ni toyó 'i. Ma kpà nzàgó adrélépi kòle drùbhì sè dhi 'i.»

¹⁷ Tirí Lólo i tòkó adrélépi 'òle mòle dhi be dhi, i adré tàá dhi: «Mí kàlì wà!» Dhya ángùdhi adrélépi tà kòdhi ki yi dhi kòtà kpà dhi: «Mí kàlì wà!» Lè dhya ángùdhi adrélépi yì lovó íbe dhi kàlì. Dhya adrélépi yì le mvùle dhi kòdo yì adrélépi lídrì fe dhi mvùle àngyá.

¹⁸ Ma, Yòwànì, má adré mónnyá tíí adrébhá kúlí pròfétà àdhya búkù kònìdhi lé dhi ki yi dhi ki kodzó, adrézó tàá dhi: Dhya àlo kògò tà àzya bha kúlí búkù kònìdhi lé dhi i dri dhi, Giká ni kókpà kizà kàdrì tà ni ki tisìzo búkù kònìdhi lé dhi ki bha akódhi nda dri. ¹⁹ Dhya àlo kòtingá tà àlo kúlí pròfétà àdhya búkù kònìdhi lé dhi i drìsè dhi, Giká ni kókpà tà tani tà ni ki tisìzo búkù kònìdhi lé dhi ki tingá akódhi nda drìsè. Akódhi kitswá ína file bhàandre lólo dhi na ko. Kitswá kpà fa adrélépi lídrì fe dhi ni lò'wa nya àlomvá ko.

²⁰ Dhya adrélépi tà kòdhi ki longó dhi adré tàá dhi: «Àyíya, má adré alìle mbèlè!»

Kàdré kònìni! Mírì Yésu, mí kàlì wà!
²¹ Mírì Yésu nì togó tani kàdré àmì íbe tíí!